

KERTOMUS

HELSINGIN KAUPUNGIN KUNNALLISHALLINNOSTA

VUONNA 1904

YNNÄ TILASTOLLISIA TIETOJA SAMASTA JA
EDELLESESTÄ AJASTA.

SEITSEMÄSTOISTA VUOSIKERTA.

HELSINGISSÄ

SANOMALEHTI- JA KIRJAPAINO-OSAKEYHTIÖN KIRJAPAINO

1908.

SISÄLLYS.

Vuosikertomus.

Kaupunginvaltuusto	I. siv. 1—146
Rahatoimikamari	II. » 1—52
Vaivahoitohallitus	III. » 1—15
Majoituslautakunta	IV. » 1— 7
Holhouslautakunta	V. » 1— 2
Terveyslautakunta	VI. » 1
Kansakoulujohtokunta	VII. » 1— 5
Palotoimikunta	VIII. » 1— 3
Kansankirjaston ja lukusaliin Hallitus	IX. » 1— 6
Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta	X. » 1— 2
Sovintolautakunta	XI. » 1— 2
Työväenasiain lautakunta	XII. » 1— 3
Kunnallisen työnvälitystoimiston Johtokunta	XIII. » 1— 9
Valmistavan poikain ammattikoulun Johtokunta	XIV. » 1— 7
Kasvatuslautakunta	XV. » 1— 6
Puutarhalautakunta	XVI. » 1— 7
Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus	XVII. » 1—13

Taululiitteitä.

I. Ilmat.

Taulu N:o 1. Ilman keskilämpö Helsingissä kuukausittain vuosina 1895—1904 sekä edellisten 10-vuotiskausien keskilämpö. (Celsius)	siv. 3*
Taulu N:o 2. Ilmat Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1892—1903	» 4*
Taulu N:o 3. Veden keskilämpö ja keskimääräinen vedenkorkeus Helsingin satamissa vuosina 1901—1904	» 5*
Taulu N:o 4. Vedenkorkeus Vantaan joessa vuosina 1886—1904	» 6*
Taulu N:o 5. Jään vahvuus Helsingin satamissa sekä jäähänmenon ja jäähänlähden aika vuosina 1901—1904	» 7*

II. Ala. Tontit. Kadut. Laiturit. Viemärikanavat.

Taulu N:o 6.	Helsingin kaupungin pinta-ala 1904 vuoden lopussa, jaettuna alan käyttämisen mukaan	siv.	8*
Taulu N:o 7.	Korttelien, tonttien, torien ja puistojen luku Helsingissä vuonna 1904	»	9*
Taulu N:o 8.	Helsingin kaupungin rantalaiturien pituus ja ala ynnä veden syvyys niiden luona vuonna 1904	»	10*
Taulu N:o 9.	Helsingin kaupungin katujen ja yleisten paikkain pituus ja ala vuosina 1903 ja 1904	»	12*
Taulu N:o 10.	Suomen ja Venäjän valtiovaraston, Yliopiston, Yleisten rakennusten, Kaupungin ja yksityisten kiinteistöjen katuosat Helsingin kaupungissa vuonna 1900	»	22*
Taulu N:o 11.	Helsingin kaupungin puhtaanapito-piirit vuonna 1904	»	25*
Taulu N:o 12.	Viemärikanavain pituus sekä laskukaivojen luku Helsingissä 1904 vuoden lopussa	»	26*
Taulu N:o 13.	Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, niiden ala, laskettu myyntiarvo sekä keskimääräinen yksikköhinta vuosina 1899—1904	»	30*
Taulu N:o 14.	Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, niiden ala ja laskettu myyntiarvo vuonna 1904	»	32*

III. Asunto-, Rakennus- ja Vuokraolot.

Taulu N:o 15.	Huonekuntain luku ja suuruus Helsingissä vuonna 1900 sekä vuosina 1890, 1880 ja 1870	siv.	35*
Taulu N:o 16.	Asuntoväestöryhmiä Helsingissä vuonna 1900	»	36*
Taulu N:o 17.	Taloja Helsingissä sekä niiden rakennusolot vuonna 1902	»	38*
Taulu N:o 18.	Rakennustoiminta Helsingissä vuosina 1893—1904	»	39*
Taulu N:o 19.	Uudisrakennuksia Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain vuonna 1904 sekä vuosina 1902—1903	»	40*
Taulu N:o 20.	Rakennettuja kiinteistöjä ja rakennuksia Helsingissä vuonna 1900	»	41*
Taulu N:o 21.	Rakennuksia Helsingissä vuonna 1900, jaettuina rakennusaineen mukaan	»	42*
Taulu N:o 22.	Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina kerroksittain	»	44*
Taulu N:o 23.	Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina niiden käyttämistavan mukaan	»	46*
Taulu N:o 24.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Asunnot)	»	48*
Taulu N:o 25.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Huoneet)	»	49*
Taulu N:o 26.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Asukkaat)	»	50*
Taulu N:o 27.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Terveydelliset olot)	»	51*

Taulu N:o 28.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Terveydelliset olot)	siv.	52*
Taulu N:o 29.	Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Tulipesäin laatu, erilainen vedensaanti y. m.)	»	54*
Taulu N:o 30.	Vuokraolot Helsingissä vuonna 1900 (A. B. C.)	»	56*
Taulu N:o 31.	Vuokraolot Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900	»	62*
Taulu N:o 32.	Vuokran suuruus kuutiometriä kohti Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, huomioonottaen asuntojen laadun ja missä kerroksessa ne ovat	»	64*
Taulu N:o 33.	Vuokramääräin suuruus kuutiometriltä Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, kaupunginosittain, sekä asumisajan pituus	»	65*
Taulu N:o 34.	Helsingin työväestön luona-asuvat vuonna 1900	»	66*

IV. Väestö.

Taulu N:o 35.	Helsingin kaupungin henkikirjoissa oleva ja henkirahaa maksava väestö vuonna 1905 sekä vuosina 1885, 1890, 1895—1904	siv.	68*
Taulu N:o 36.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Maaliskuuta 1870	»	70*
Taulu N:o 37.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Lokakuuta 1880	»	71*
Taulu N:o 38.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 1 p:nä Joulukuuta 1890	»	72*
Taulu N:o 39.	Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö 5 p:nä Joulukuuta 1900	»	73*
Taulu N:o 40.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna ikävuosien, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan vuonna 1900	»	74*
Taulu N:o 41.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna syntymäpaikan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	»	75*
Taulu N:o 42.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen mukaan vuonna 1900 sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890	»	76*
Taulu N:o 43.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	»	77*
Taulu N:o 44.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen ja sivistyskannan mukaan vuonna 1900	»	78*
Taulu N:o 45.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuonna 1900	»	80*
Taulu N:o 46.	Helsingin kaupungin väestö, jaettuna uskontokuntain mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	»	81*
Taulu N:o 47.	Muita Helsingin kaupungissa oleskelevia kuin Suomen kansalaisia, jaettuina sen mukaan, mihin valtioon kuuluvat, vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	»	82*

Taulu N:o 48.	Kuuromykykiä, sokeita, mielenvikaisia Helsingissä vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900	siv.	83*
Taulu N:o 49.	Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kuuluvia juutalaisia vuosina 1901—1904	»	83*
Taulu N:o 50.	Keskimääräinen elämänpituus eri ammatoissa Helsingissä vuosina 1882—1899	»	84*
Taulu N:o 51.	Keskimääräinen elämänpituus eri ammatoissa Helsingissä vuosina 1896—1902	»	85*
Taulu N:o 52.	Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väestö joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1904	»	86*
Taulu N:o 53.	Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tahi kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1904, jaettuna seurakunnittain	»	87*

V. Väkiluvunmuutokset.

Taulu N:o 54.	Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä joka viisivuotiskautena 1811—1900 sekä vuosina 1901—1904	siv.	88*
Taulu N:o 55.	Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä, kuukausittain vuonna 1904	»	90*
Taulu N:o 56.	Kuolleita Helsingissä joka viides vuosi 1880—1900 sekä vuosina 1901—1904, ryhmitettyinä sukupuolen ja ikäluokkain mukaan (%:na kaikista kuolleista)	»	91*
Taulu N:o 57.	Solmittuja avioliittoja Helsingissä vuonna 1904, ryhmitettyinä avioliittonmenijän iän mukaan	»	92*
Taulu N:o 58.	Purettuja avioliittoja Helsingissä vuosina 1895—1904	»	93*
Taulu N:o 59.	Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneita vuosina 1895—1904, ryhmitettyinä seurakunnittain	»	94*
Taulu N:o 60.	Lapsensynnyttäjiä Helsingissä, ryhmitettyinä iän mukaan vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	»	96*
Taulu N:o 61.	Helsingin Poliisikamarissa annettuja esteettömyydentodistuksia passin saamista varten vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903	»	97*
Taulu N:o 62.	Helsingin Poliisikamarissa annettuja ololippuja muista paikkakunnista tulleille työnhakijoille vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903	»	98*
Taulu N:o 63.	Ilmoitettuja matkustajia Helsingissä vuosina 1895—1904	»	98*
Taulu N:o 64.	Kuolemantapausten jakautuminen luterilaisissa uskontunnustajissa Helsingissä, kuukausittain vuosina 1895—1904	»	99*
Taulu N:o 65.	Lasten kuolleisuus luterilaisissa uskontunnustajissa Helsingissä vuosina 1895—1904	»	99*
Taulu N:o 66.	Kuolleita luterilaisia uskontunnustajia Helsingissä, ryhmitettyinä iän mukaan vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	»	100*
Taulu N:o 67.	Kuolemantapausten jakautuminen Helsingissä, kaupunginosittain vuosina 1901—1904	»	101*

Taulu N:o 68.	Kuolemantapausten jako Helsingin luterilaisten uskontunnustajain keskuudessa ikäluokkain ja kuolemansyyin mukaan 1904 sekä vuosina 1895—1903	siv. 102*
Taulu N:o 69.	Kuolleisuus luterilaisessa väestössä Helsingissä vuosina 1895—1904 eräisiin tavallisimpiin tauteihin, verrattuna koko kuolleisuuteen	» 103*

VI. Sairaanhoidto.

Taulu N:o 70.	Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia ja taudinmuotoja Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903	siv. 104*
Taulu N:o 71.	Akuuttiset (lyhytaikaiset) taudintapaukset Helsingissä, kuukausittain vuonna 1904 sekä vuosina 1888—1903	» 105*
Taulu N:o 72.	Kulkutaudintapaukset Helsingissä kaupunginosittain vuosina 1901—1904	» 106*
Taulu N:o 73.	Helsingin aluelääkärien hoitamat taudintapaukset, kaupunginosittain vuosina 1895—1904	» 107*
Taulu N:o 74.	Helsingin aluelääkärien hoitamat taudintapaukset, kuukausittain vuonna 1904 sekä vuosina 1899—1903	» 108*
Taulu N:o 75.	Helsingin aluelääkärien sairas-käynnit vuosina 1895—1904 . . .	» 109*
Taulu N:o 76.	Sairaaloita, lääkärejä, sairaanhoitajattaria, apteekkareja ja hammaslääkärejä Helsingissä vuosina 1901—1904	» 110*
Taulu N:o 77.	Kunnallisten sairaanhoitajattarien toiminta vuonna 1904 sekä vuosina 1897—1903	» 110*
Taulu N:o 78.	Helsingin kaupungissa asuvien kättilöjen lukumäärä ja toiminta vuosina 1902—1904	» 111*
Taulu N:o 79.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903 . .	» 111*
Taulu N:o 80.	Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuosina 1895—1904	» 112*
Taulu N:o 81.	Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan kulkutauti-osastolla Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903 . .	» 112*
Taulu N:o 82.	Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kulkutautiosastolla Helsingissä vuosina 1895—1904	» 113*
Taulu N:o 83.	Hoidettuja sairaita, tautimuotoja sekä leikkauksia Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1902—1903	» 113*
Taulu N:o 84.	Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuosina 1902—1904	» 114*
Taulu N:o 85.	Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa olevassa mielenvikaisten hoitokiossessa hoidettuja vuosina 1896—1904	» 114*
Taulu N:o 86.	Helsingin Työ- ja Vaivaistalon sairaalassa hoidettuja sairaita sekä tautimuotoja vuosina 1895—1904	» 115*

VIII

Taulu N:o 87.	Varattomain silmäpoliklinikassa Helsingissä hoidettuja potilaita vuosina 1898—1904	siv. 116*
Taulu N:o 88.	Sörnäisten Sairastuvassa hoidettuja sairaita vuosina 1897—1904	» 116*
Taulu N:o 89.	Hoidettuja sairaita yksityisissä sairaanhoitolaitoksissa Helsingissä vuosina 1900—1904	» 117*
Taulu N:o 90.	Kallion Lastenpoliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1900—1904	» 118*
Taulu N:o 91.	Vladimirinkadun Poliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1902—1904	» 118*
Taulu N:o 92.	Yksityisessä lapsenpäästölaitoksessa Hermanninkaupungissa hoidettuja potilaita vuosina 1903—1904	» 119*
Taulu N:o 93.	Helsingin Venerisen katsastustoimiston toiminta vuosina 1899—1904	» 119*
Taulu N:o 94.	Helsingin henkikirjoissa olevia Helsingin sairaaloihin otettuja sekä niissä poliklinisesti hoidettuja henkilöitä vuosina 1896—1904	» 120*
Taulu N:o 95.	Helsingin kaupungin menot sairaanhoitoa varten vuosina 1895—1904	» 120*
Taulu N:o 96.	Marian sairaalan eri osastojen kustannukset vuonna 1904 sekä vuosina 1896—1903	» 121*
Taulu N:o 97.	Erikoistietoja Marian sairaalan menoista vuonna 1904 sekä vuosina 1896—1903	» 122*
Taulu N:o 98.	Helsingissä olevan Marian sairaalan eri osastojen tulot vuosina 1899—1904	» 123*

VII. Terveystenhoito.

Taulu N:o 99.	Julkinen rokotus Helsingissä vuosina 1896—1904	siv. 124*
Taulu N:o 100.	Toimitettuja desinfiioimisia Helsingissä vuosina 1901—1904	» 124*
Taulu N:o 101.	Helsingin terveystoimittamat katselmuksiset ja toimitukset, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 125*
Taulu N:o 102.	Maitokaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904	» 126*
Taulu N:o 103.	Lihakaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904	» 126*
Taulu N:o 104.	Makkaratehtaiden silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904	» 127*
Taulu N:o 105.	Leipomojen ja sokerileipomojen silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904	» 127*
Taulu N:o 106.	Ravintoaineiden tarkastusasemalla toimitettuja tutkimuksia vuosina 1895—1904	» 127*
Taulu N:o 107.	Lihantarkastus Helsingin teurastuslaitoksessa ja lihantarkastusasemalla vuosina 1901—1904	» 128*
Taulu N:o 108.	Helsingin kaupungin terveystoimintomenot vuosina 1895—1904	» 128*

VIII. Opetustoimi. Kirjastot ja lukusalit.

Taulu N:o 109.	Yliopiston opettajisto Helsingissä kevätlukukausina 1896—1905	siv. 129*
Taulu N:o 110.	Yliopistossa opiskelevia Helsingissä kevätlukukaudella vuonna 1905 sekä vuosina 1896—1904 (A. B.)	» 130*
Taulu N:o 111.	Suomen polyteknillisen opiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 131*
Taulu N:o 112.	Jatko-opistot Helsingissä lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 132*
Taulu N:o 113.	Alkeisopistot Helsingissä lukuvuosina 1895—1896—1904—1905 (A. B.)	» 133*
Taulu N:o 114.	Valmistavat pientenlastenkoulut Helsingissä lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 135*
Taulu N:o 115.	Helsingin Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 136*
Taulu N:o 116.	Helsingissä olevan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900—1904—1905	» 137*
Taulu N:o 117.	Helsingin Merikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 138*
Taulu N:o 118.	Helsingin Teollisuuskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 139*
Taulu N:o 119.	Helsingin ylemmän käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 140*
Taulu N:o 120.	Helsingin alempien käsityöläiskoulujen opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 141*
Taulu N:o 121.	Helsingin Valmistavan poikain ammattikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900—1904—1905	» 142*
Taulu N:o 122.	Helsingin Valmistavan tyttöjen ammattikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuonna 1904—1905	» 143*
Taulu N:o 123.	Helsingin Sokeainkoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 143*
Taulu N:o 124.	Vuosiosastoja Helsingin kansakouluissa lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 144*
Taulu N:o 125.	Helsingin kansakoulujen opettajisto lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 145*
Taulu N:o 126.	Koululuokkia Helsingin kaupungin kansakouluissa sekä koulujen oppilaita, poislaskettuja, vanhempain sääty y. m. lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 146*
Taulu N:o 127.	Helsingin kaupungin varsinaisiin kansakouluihin sisäänkirjoitettuja oppilaita, heidän opetuskielensä sekä koulunkäynti lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 148*
Taulu N:o 128.	Helsingin kaupungin laiminlyötyjen lasten kansakouluihin ja jatkokouluun sisäänkirjoitettujen oppilasten opetuskieli ja koulunkäynti lukuvuosina 1895—1896—1904—1905	» 150*

Taulu N:o 129.	Oppilaita kussakin kansakoulupiirissä ja jaettuina Helsingin eri kouluhuoneistojen kesken lukuvuosina 1904—1905 sekä 1902—1904	siv. 151*
Taulu N:o 130.	Sedmigradskyn pientenlastenkoulun sekä Marian turvakodin toiminta vuosina 1895—1904, kevätlukukauden olojen mukaan	» 152*
Taulu N:o 131.	Helsingin kansanlastentarhojen toiminta lukuvuonna 1903—1904 sekä lukuvuosina 1900—1901—1902—1903	» 153*
Taulu N:o 132.	Helsingin Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 154*
Taulu N:o 133.	Sörnäisten Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 155*
Taulu N:o 134.	Töölön Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1904 sekä vuosina 1899—1903	» 156*
Taulu N:o 135.	Helsingin Kansankirjaston lukusaleissa käynnit vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 157*
Taulu N:o 136.	Helsingin Kansankirjaston kirjavarasto vuosina 1895—1904	» 158*
Taulu N:o 137.	Yliopiston-Kirjaston lainausliike Helsingissä vuosina 1897—1904	» 158*
Taulu N:o 138.	Tutkijoita ja muita käyjiä Waltioarkistossa Helsingissä eri kuukausina vuosina 1895—1904	» 159*
Taulu N:o 139.	Helsingin kansakoulutoimen menot vuosina 1895—1904	» 160*
Taulu N:o 140.	Tulot Helsingin Kansankirjaston ynnä haaraosastojen lainausliikkeestä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 161*
Taulu N:o 141.	Helsingin kaupungin opetustoimen menot vuosina 1895—1904	» 162*

IX. Vaivaishoito.

Taulu N:o 142.	Helsingistä olevain pahantapaisten lasten kasvatustilat vuosina 1900—1904	siv. 163*
Taulu N:o 143.	Silmälläpidon alaisia kasvattilapsia Helsingissä vuosina 1897—1904	» 164*
Taulu N:o 144.	Helsingin Lastenhoitoyhdistyksen toiminta kasvattilasten hyväksi vuosina 1899—1904	» 164*
Taulu N:o 145.	Helsingin köyhäin lasten työhuoneiden toiminta vuosina 1902—1904	» 165*
Taulu N:o 146.	Helsingin Vaivaishoitohallituksen toimesta elätettyjä, avustettuja ja hoidettuja vuosina 1888—1904	» 166*
Taulu N:o 147.	Helsingin Vaivaistaloon otettuja henkilöitä vuosina 1900—1904	» 167*
Taulu N:o 148.	Helsingin Työlaitokseen otettuja henkilöitä vuosina 1900—1904	» 167*
Taulu N:o 149.	Helsingin vaivaishoidon toimesta elänteille annettuja henkilöitä vuosina 1887—1904	» 168*
Taulu N:o 150.	Henkilöitä, joita on avustettu suoranaishalla avulla Helsingin vaivaishoidon toimesta vuosina 1888—1904	» 169*

Taulu N:o 151.	Helsingin Työlaitoksen toiminta vuosina 1895—1904	siv. 170*
Taulu N:o 152.	Ruoanpito Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa vuosina 1888—1904	» 171*
Taulu N:o 153.	Helsingin kaupungin vaivashoitomenot vuosina 1895—1904 . .	» 172*

X. Oikeus- ja poliisitoimi.

Taulu N:o 154.	Helsingin Raastuvanoikeuden ratkaisemia siviilijuttuja ja asioita vuosina 1895—1904	siv. 173*
Taulu N:o 155.	Käsiteltyjä rikosasioita ja syytteeseen pantuja henkilöitä Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1895—1904	» 174*
Taulu N:o 156.	Niiden rikosten laatu ja lukumäärä, joista syytetyt on tuomittu syyppiäksi Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1895—1904	» 175*
Taulu N:o 157.	Virka-apuja, joita on pyydetty Helsingin Toiselta Kaupunginvoudilta vuosina 1900—1904	» 176*
Taulu N:o 158.	Täytäntöönpanoasioita, joita on jätetty Helsingin Ensimmäiselle Kaupunginvoudille vuosina 1897—1904	» 176*
Taulu N:o 159.	Juttuja ja asioita, joita Helsingin Maistraatti on käsitellyt vuosina 1880—1904	» 177*
Taulu N:o 160.	Helsingin Holhouslautakunnan toiminta vuosina 1899—1904 .	» 177*
Taulu N:o 161.	Myönnettyjä, uudistettuja ja kuoletettuja kiinnityksiä sekä myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 178*
Taulu N:o 162.	Helsingin Köyhäinasianajajan toiminta vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 179*
Taulu N:o 163.	Käyntien sekä diariihin merkittyjen asiain luku Köyhäinasianajajan luona Helsingissä, kuukausittain vuonna 1904 . .	» 180*
Taulu N:o 164.	Helsingin poliisihenkilökunnan luku sekä Helsingin kaupungin poliisilaitoksen menot vuosina 1826, 1861, 1876 sekä 1897—1904	» 181*
Taulu N:o 165.	Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmisaatuja rikoksia ja takaisinsaadun omaisuuden arvo vuosina 1890—1904	» 182*
Taulu N:o 166.	Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmisaatuja rikoksia sekä hukatun omaisuuden arvo, kuukausittain vuonna 1904	» 183*
Taulu N:o 167.	Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettujen rikosten laatu sekä tuomioistuimeen siirrettyjä rikosjuttuja vuosina 1901—1904	» 183*
Taulu N:o 168.	Irtolaisuus Helsingissä vuosina 1901—1904	» 184*
Taulu N:o 169.	Poliisiin huostaan otettuja juopuneita Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1901—1903	» 185*

XI. Palosammutustoimi.

Taulu N:o 170.	Tulipalot Helsingissä vuosina 1895—1904	siv. 186*
Taulu N:o 171.	Tulipalon syyt Helsingissä vuosina 1895—1904	» 187*
Taulu N:o 172.	Sen omaisuuden vakuutus- ja korvausmäärä, jolle on tullut palovahinkoa tulipalossa Helsingissä vuosina 1895—1904	» 188*
Taulu N:o 173.	Kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden suorittamat palovahingonkorvaukset sekä palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo Helsingissä vuosina 1895—1904	» 189*
Taulu N:o 174.	Menot Helsingin palotoimesta vuosina 1895—1904	» 190*

XII. Valaistustoimi.

Taulu N:o 175.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen käyttö vuosina 1901—1904	siv. 191*
Taulu N:o 176.	Katujen valaistus Helsingissä vuosina 1900—1904	» 192*
Taulu N:o 177.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen tulot ja menot vuonna 1904 sekä vuosina 1901—1903	» 192*
Taulu N:o 178.	Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen pääoma-arvo vuosina 1900—1904	» 193*

XIII. Vesijohto.

Taulu N:o 179.	Helsingin kaupungin vesijohdon toiminta vuosina 1885—1904	siv. 194*
Taulu N:o 180.	Helsingin vesijohtoverkon pituus ynnä siihen liitetyt palopostit ja sulkurangat vuosina 1895—1904	» 195*
Taulu N:o 181.	Helsingin kaupungin vesijohdon pääoma-arvo vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 196*
Taulu N:o 182.	Helsingin kaupungin Vesijohtotyöpajan tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1895—1904	» 197*
Taulu N:o 183.	Helsingin kaupungin vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1895—1904. (Työpajan käyttö mukaan luettuna.)	» 197*
Taulu N:o 184.	Helsingin kaupungin vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset verrattuna nostettuun vesimäärään vuosina 1885—1904. (Paitsi työpajan käyttöä)	» 198*
Taulu N:o 185.	Maksettavaksi pantu vedenkulutus Helsingissä, kaupunginositaintain vuosina 1895—1904	» 199*
Taulu N:o 186.	Keskimäärät Helsingin vesijohtoveden kemiallisista tutkimuksista vuosina 1895—1904	» 200*
Taulu N:o 187.	Eri siivilöistä otetun Helsingin vesijohtoveden bakteriologisia tutkimuksia vuonna 1904	» 201*

XIV. Teollisuus. Kauppa ja merenkulku.

Taulu N:o 188.	Helsingin väestö, jaettuna ammatin mukaan vuonna 1900 . . .	siv. 202*
Taulu N:o 189.	Tehtaita ja käsityöliikkeitä Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902	» 204*
Taulu N:o 190.	Tulokset muutamissa tehtaissa ja käsitöissä toimitetuista tarkastuksista Helsingissä vuosina 1902—1904	» 208*
Taulu N:o 191.	Kauppiaita ja kauppayhtiöitä Helsingissä vuosina 1903—1904	» 209*
Taulu N:o 192.	Helsingin kaupungin tuonnin ja viennin arvo vuosina 1900—1904	» 210*
Taulu N:o 193.	Helsingin kaupungin tuonti ja vienti sekä tullinkanto sen tullikamarissa koko maahan verraten vuosina 1885—1904	» 214*
Taulu N:o 194.	Muutamia tärkeimpiä tavaralajeja, joita on meritse tullut Helsinkiin kotimaan paikkakunnista vuosina 1899—1904	» 215*
Taulu N:o 195.	Helsingin kaupungin puutavarainvienti vuonna 1904 sekä vuosina 1897—1903	» 216*
Taulu N:o 196.	Vuosina 1903—1904 rautateitse Helsingistä lähetettyjen ja sinne saapuneiden tärkeimpiin tavaralajien paino tonneja	» 218*
Taulu N:o 197.	Helsingistä kotoisin olevia laivoja sekä niiden tonniluku vuosina 1895—1903	» 220*
Taulu N:o 198.	Helsingin Satamakonttorissa tuloklareerattuja laivoja vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 221*
Taulu N:o 199.	Kansallisuudeltaan vieraita laivoja, jotka ovat käyneet Helsingin satamassa vuonna 1904 sekä vuosina 1898—1903	» 222*
Taulu N:o 200.	Kauppataroituksessa Helsinkiin tulleita ja sieltä lähteneitä laivoja vuosina 1903—1904	» 223*
Taulu N:o 201.	Laivanklareerauksia ulkomaista merenkulkua varten Helsingissä vuosina 1902—1904	» 223*
Taulu N:o 202.	Ulkomaalla käyviä Helsingissä klareerattuja laivoja vuonna 1904	» 224*

XV. Kulkulaitokset. Posti. Sähkösanomalaitos. Telefooni.

Taulu N:o 203.	Vuokra-ajureja, kuorma-ajureja ja venemiehiä Helsingissä vuosina 1895—1904	siv. 225*
Taulu N:o 204.	Matkustajaliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1895—1904	» 226*
Taulu N:o 205.	Tavaraliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1895—1904	» 227*
Taulu N:o 206.	Tulot Helsingin rautatieasemalta vuosina 1895—1904	» 228*
Taulu N:o 207.	Raitiotieliikenne Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 230*

XIV

Taulu N:o 208.	Postilähettykset Helsingin postikonttorissa ynnä sen haarasastoissa vuosina 1895—1904	siv. 232*
Taulu N:o 209.	Sähkösanomainvaihto Helsingin sähkölennätinkonttorissa vuosina 1895—1904	» 233*
Taulu N:o 210.	Keskusteluja, jäseniä ja tilaajia Helsingin Telefoonyhdistyksessä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 234*
Taulu N:o 211.	Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1904	» 235*

XVI. Luottolaitokset. Vekseliprotestit. Arvopaperipörssi.

Taulu N:o 212.	Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1903—1904	siv. 235*
Taulu N:o 213.	Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Säästöpankissa sekä säästöpankin rahastot vuosina 1865—1904	» 236*
Taulu N:o 214.	Säästöönpanoja ja poisottoeria Helsingin Säästöpankissa, ryhmitettyinä suuruutensa mukaan, vuosina 1885—1904	» 237*
Taulu N:o 215.	Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Postisäästöpankissa vuosina 1895—1904	» 238*
Taulu N:o 216.	Säästöönpanoja Helsingin Pääoma- ja Elinkorkolaitoksessa vuosina 1895—1904	» 239*
Taulu N:o 217.	Helsingin Kauppaseuran eläke- ja apurahalaitoksen toiminta vuosina 1896—1904	» 240*
Taulu N:o 218.	Arvopaperipörssseissä Helsingissä vuosina 1901—1904 myytyjen arvopaperien nimellis- ja myyntiarvo	» 241*
Taulu N:o 219.	Panttilainalike Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1898—1903. (A. B.)	» 242*
Taulu N:o 220.	Protestattuja vekselejä Helsingissä sekä määrän suuruus vuosina 1900—1904	» 244*

XVII. Ruoka-aineiden hinnat. Työpalkat. Työnvälitys.

Taulu N:o 221.	Torille tuotujen tavarain keskihinnat Helsingissä vuosina 1901—1904	siv. 246*
Taulu N:o 222.	Työväen-olot tupakkateollisuudessa Helsingissä vuonna 1902	» 247*
Taulu N:o 223.	Työväen-olot kutomateollisuuden alalla Helsingissä vuonna 1903	» 248*
Taulu N:o 224.	Työväen-olot leipomoissa Helsingissä vuonna 1904	» 250*
Taulu N:o 225.	Helsingin Valaistuslaitoksen töissä olevan henkilökunnan keskipalkka vuosina 1902—1904	» 251*
Taulu N:o 226.	Helsingin Rakennuskonttorin palkkaamain työmiesten lukumäärä sekä keskipäiväpalkat vuosina 1901—1904	» 252*

Taulu N:o 227.	Helsingin kaupungin Vesijohtolaitoksen työssä olevain työmiesten keskipäiväpalkka vuosina 1899—1904	siv. 254*
Taulu N:o 228.	Helsingin kunnallisen Työnvälitystoimiston toiminta vuosina 1903—1904. (A. B.)	» 256*

XVIII. Väkiiviinatavarain kulutus. Paloviinavarojen jako.

Taulu N:o 229.	Tislauslaitokset Helsingissä sekä niiden toiminta vuosina 1901—1904.	siv. 260*
Taulu N:o 230.	Väkiiviinatavarain vähittäinkauppa Helsingissä vuosina 1901—1904	» 260*
Taulu N:o 231.	Väkiiviinatavarain anniskelu Helsingissä vuosina 1901—1904 .	» 261*
Taulu N:o 232.	Helsingin kaupungin osuus paloviinaverosta sekä Anniskelu- ja Vähittäinmyynti-yhtiöiden voittovaroista vuosina 1895—1904	» 261*
Taulu N:o 233.	Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyynti-yhtiöiden kaupungin-rahastoon suorittamien voittovarojen jako vuosina 1895—1904	» 262*

XIX. Yleiset vaalit. Äänioikeusolot.

Taulu N:o 234.	Äänestäjiä sekä annettuja ääniä valtiopäivämiesvaaleissa Helsingissä vuosina 1896, 1899 ja 1904, ääniluokkiin ryhmitettyinä	siv. 264*
Taulu N:o 235.	Äänestäjiä sekä annettuja ääniä valtiopäivämiesvaaleissa Helsingissä vuonna 1904, äänestäjien ammatin mukaan ryhmitettyinä	» 265*
Taulu N:o 236.	Äänioikeutettuja valtiopäivämiesvaaleissa Helsingissä vuonna 1904, ammatin sekä äänimäärän mukaan ryhmitettyinä ynnä summittaisia tietoja äänioikeutetuista vuosien 1896 ja 1899 vaaleissa	» 266*
Taulu N:o 237.	Kunnallisesti äänioikeutettuja Helsingissä vuonna 1903	» 268*

XX. Verotus.

Taulu N:o 238.	Helsingin Liikennekonttorin maksunpano ja ylöskanto vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	siv. 270*
Taulu N:o 239.	Liikenteelle pantuja maksuja Helsingissä vuosina 1895—1904 .	» 271*
Taulu N:o 240.	Helsingin Satamakonttorin ylöskanto vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903	» 272*
Taulu N:o 241.	Ylöskanto Helsingin Tullikamarissa vuosina 1895—1904	» 273*

Taulu N:o 242.	Yhteenvedo kunnallisverojen y. m. taksoitus- ja kantoluetteloista vuosina 1897—1904	siv. 274*
Taulu N:o 243.	Kunnallisverotus Helsingissä vuosina 1886—1905	» 280*
Taulu N:o 244.	Maksavia veroäyreyjiä sekä veroäyryiltä taksoitettu veromäärä vuosilta 1885—1904	» 281*
Taulu N:o 245.	Verotettuja henkilöitä Helsingissä vuosina 1900—1904, tulojen mukaan ryhmitettyinä	» 282*

XXI. Kunnallistalous.

Taulu N:o 246.	Helsingin kaupungin pääomavarat vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903	siv. 283*
Taulu N:o 247.	Helsingin kaupunginrahaston tulot ja menot vuosina 1895—1904	» 284*
Taulu N:o 248.	Helsingin kaupungin vakautettu velka vuonna 1904 sekä vuosina 1885—1903	» 286*
Taulu N:o 249.	Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1904, verrattuna vahvistettuun vuosirahansääntöön	» 287*
Taulu N:o 250.	Helsingin kaupunginrahaston tila 31 p:nä Joulukuuta 1904	» 303*
Taulu N:o 251.	Helsingin kaupungin omistamain kiinteistöjen arvo vuosina 1897—1904	» 305*
Taulu N:o 252.	Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden arvo vuosina 1895—1904	» 307*
Taulu N:o 253.	Helsingin kaupungin omistamain rakennusten palovakuutusmäärä vuosina 1895—1904	» 308*
Taulu N:o 254.	Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden palovakuutusmäärä vuosina 1901—1904	» 310*
Taulu N:o 255.	Maksettavaksi käymätön kauppahinta myydyistä tonteista Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1896—1903	» 311*
Taulu N:o 256.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen pääomamäärä vuosina 1887—1904	» 313*
Taulu N:o 257.	Helsingin kaupungin lahjoitetut rahastot vuonna 1904	» 314*
Taulu N:o 258.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen sijoitus vuosina 1900—1904	» 322*
Taulu N:o 259.	Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen korot sekä korkovarojen jako vuosina 1900—1904	» 322*
Taulu N:o 260.	Venäläisen sotaväen majoituskustannukset Helsingissä vuosina 1895—1904	» 323*
Taulu N:o 261.	Kustannukset Helsingin kaupungin istutuksista vuosina 1900—1904	» 324*
Taulu N:o 262.	Kustannukset Helsingin Rakennuskonttorin toimesta tehdyistä töistä vuonna 1904	» 326*

Asiarekisteri.

Vuosikertomus

1904.

I. Kaupunginvaltuusto.

Valtuuston vuoden kuluessa käsittelemistä asioista esitetään tässä seuraavat:

a) Kaupungin kiinteimistön hoitoa koskevia asioita.

Sittenkun Valtuustolta oli Maistraatin kirjelmällä 16 päivältä touko-kuuta vaadittu vastinetta Lääkintöhallituksen Keisarilliseen Senaattiin tekemäin huomautusten johdosta sitä Töölönalueen asemakaavaehdotusta vastaan, jonka vahvistamista Valtuusto oli alamaisella anomuksella pyytänyt ¹⁾, oli Valtuusto kehottanut ²⁾ Rahatoimikamaria antamaan asiasta lausuntonsa. Täyttääkseen tämän tehtävän oli Rahatoimikamari antanut kaupungin Rakennuskonttorille tilaisuuden lausumaan mielipiteensä Lääkintöhallituksen tekemistä huomautuksista ja esitti konttori antamassaan lausunnossa pääasiallisesti seuraavaa:

Maistutukset
Töölön asema-
kaavaa vastaan.

Töölön alueen asemakaavan suunnitelmaan otettu likaviemärijärjestelmä oli muka Lääkintöhallituksen mielestä terveydellisessä suhteessa sopimaton, sentähden että sen mukaan kaksi tähän uuteen kaupunginosaan suunniteltua pääviemäriä „olivat aiotut toisilla suillaan laskemaan rautatiepenkereen vasemmanpuoleiseen, jo nytkin terveydellisessä suhteessa lievimmin sanoen epäilyksenalaiseen Töölönlahden sisempään lammikkoon, samalla kun niiden kummankin toiset suut oli aiottu johdettaviksi eri

¹⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 2. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 23 §.

paikkoihin Humallahden verrattain matalain ja pienten saarien vapaasta ja liikkuvasta vedestä erottamien rantojen läheisyyteen“.

Tämä huomautus oli Rakennuskonttorin käsityksen mukaan oikeudeton, kun Töölön alueen asemakaavasuunnitelmaa seurannut lokaviemäriehdotus osotti ainoastaan yleiset suunnat kaupunginosaan tarvittaville viemärikanaville, mitkä suunnat oli vedetty olevien pintasuhteiden mukaisesti, joten mitään asiaanvaikuttavia muutoksia ei lokaviemäriverkkoon eikä sen eri laskusuihin voitaisi tehdä, vaan täytyy sekä lika- että pintavesi johtaa osaksi Töölön lahteen, osaksi taas merenrantaan kysymyksenalaisen alueen länsipuolelle. Niihin yksityiskohtaisiin järjestylihin nähden, joihin kaupungin sittemmin olisi pakko ryhtyä lokaviemärijärjestelmää laadittaessa estääkseen läheisten vesien likaantumista likaveden kautta, oli laadittava jokaista eri tapausta varten erityisehdotukset, jotka kaupungin voimassaolevan rakennusjärjestyksen 17 §:n mukaisesti alistettaisiin kaupungin viranomaisten, niiden joukossa myös Terveystoitolauskunnankin tutkittaviksi.

Lääkintöhallituksen lausunnon johdosta että nuo kaksi ajateltua pääviemäriä laskisivat toisella suullaan Töölön lahteen, samalla kun näiden kummankin lokaviemärijohdon toiset suut olivat aiotut johdettaviksi Humallahden eri paikkoihin, lausui konttori, ettei se voinut käsittää mainitun väitteen ajatusta, kun yhdellä lokaviemärijohdolla, suuremmalla tai pienemmällä, sangen harvoja poikkeuksia lukuunottamatta ei ole useampaa kun yksi suu, eikä missään tapauksessa laske kahteen erityiseen eri puolella vuoren harjannetta olevaan vesiväylään.

Mitä taas tulee väitteeseen että tältä uudelta kaupunginosalta lähinnä pohjoiseenpäin satamaradasta ehdotuksen mukaan puuttuisi sekä tarpeellisen suuria avonaisia paikkoja että puisto-istutuksilla varustettuja katuja, ei konttorin mielestä mainitussa suhteessa ollut mitään syytä huomautukseen, kun kysymyksenalaista aluetta, jonka suurin leveys ei nouse kilometriinkään, sekä idässä että lännessä rajottavat avarat puisto-istutukset, ja sen sisälle oli ehdotettu kokonaista 8 istutettua paikkaa, pienin lähimain vastaten Kolmikulman-torin istutusta, sekä kun osa tonteista oli merkitty istutetuiksi huvilatonteiksi. Sen ohessa pitäisi ottaa huomioon että ehdotukseen oli otettu tarpeellinen määrä toreja ja muita avonaisia paikkoja, että pääkatujen katuleveys nousee melkoisesti yli yleisesti vahvistetun 18 metrin vähimmän leveyden, sekä että alue oli aiottu rakennettavaksi uuden, tekeillä olevan rakennusjärjestyksen mukaan, joka perustuu nykyisen terveysopin vaatimuksille. — Kaikilla näillä

perusteilla ehdotti Rakennuskonttori ettei Lääkintöhallituksen useinmainittuun ehdotukseen vaatimat muutokset antaisi aiheutta mihinkään toimenpiteisiin.

Nämä lausunnot katsoi Rahatoimikamari voivansa kaikinpuolin hyväksyä¹⁾ ja annettiin²⁾ samoin Valtuuston selitys asiasta Rakennuskonttorin lausunnon mukaisesti.

Edellisenä vuotena oli Valtuusto Keisarilliselta Senaatilta anonut³⁾ vahvistusta tarkotusta varten tehtyjen asemapiirustusten mukaista voimassaolevan asemakaavan muutosta, joka oli aiheutunut aikomuksesta ottaa siihen kaksi Katajanokalla N:illa 190 ja 191 merkittyä makasiinikorttelia sekä eräs noin 3,050 m² alue Viaporin satamahallitukselle kuuluvaa saunaa varten. Maistraatin kirjelmällä 16 p:ltä tammik. ilmoitetaan Valtuuston tiedoksi että Keisarillinen Senaatti oli 23 p. marraskuuta edellisenä vuotena suostunut kysymyksenalaiseen anomukseen.⁴⁾

Sittenkun Valtuusto 8 päivänä syyskuuta edellisenä vuotena, edellyttäen että voitaisiin saada armollinen vahvistus vaadittavalle asemakaavan muutokselle, oli hyväksynyt erään Rautatiehallituksen ehdottaman tilusvaihdon, jolla Helsingin kaupunki luovuttaisi Valtionrautateille kaksi Helsingin ratapihan uudestijärjestämiseen tarvittavaa aluetta yhteensä 708,85 m² alan Kaisaniemen puistosta Valtionrautateiden vaihdoksena luovuttamaa 991,60 m² laajuista maa-aluetta vastaan, oli Valtuusto lähettänyt⁵⁾ asiasta syntyneet asiakirjat Rahatoimikamariin sille kuuluvaa toimenpidettä varten. Oheenliittäen Rakennuskonttorin kehotuksesta laatiman piirustuksen kaksoiskappaleena vaadittavasta asemakaavan muutoksesta, ehdotti⁶⁾ Rahatoimikamari, että Valtuusto hankkisi sille armollisen vahvistuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁷⁾ Valtuusto hankittuaan asiasta myöskin Terveystoimituslautakunnan lausunnon, tehdä esityksen kysymyksenalaisen asemakaavan muutoksen vahvistamisesta.

Sittenkun Valtuusto kirjelmällään 27 p:ltä syyskuuta oli antanut Rahatoimikamarin tehtäväksi lähettää piirustukset siihen asemakaavan muutokseen, joka aiheutui Valtuuston samana päivänä tekemästä päätöksestä luovuttaa Helsingin Työväenyhdistykselle tonttipaikaksi pääasiallisesti työmieskorporatsioonien kokoushuoneistoja sisältävää rakennusta varten tontit N:ot 7 Sirkuskadun ja 5 Säästöpankinrannan varrella sekä suu-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 145 9 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 27 §. —

³⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 3. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 25 §. —

⁵⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 5. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 29 4 p. helmik. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 7 §.

remman osan tontista N:o 5 ensinmainitun kadun varrella, kaikki korttelissa N:o 299 Siltasaarella, oli Kamari tätä tehtävää täyttääkseen hankkinut Rakennuskonttorilta piirustukset kahtena kappaleena ehdotuksineen viitatuksi asemakaavan muutokseksi ja lähettänyt ¹⁾ mainitun ehdotuksen huomauttaen että siihen oli otettu ylläkosketellun päätöksen aiheuttaman tonttijaon muutoksen lisäksi korttelissa N:o 299, sellainen aikaisemman asemakaavan täydennys että tontit kadun varrella korttelien 301 a:n ja b:n välillä oli varustettu tähän asti puuttuneilla osotenumeroilla, sekä että viimemainittu katu oli saanut nimekseen Porthanin rinne. Terveyshoitolautakunta, jonka lausuntoa oli vaadittu ehdotetusta asemakaavan muutoksesta, oli ilmottanut ettei Lautakunnalla ollut asiaan terveydelliseltä kannalta mitään huomauttamista, jonka jälkeen Valtuusto päätti ²⁾ hankkia Keisarilliselta Senaatilta ehdotukselle vahvistuksen.

Tähtitornin-
kadun jatkon
aiheuttaman
asemakaavan
muutoksen vah-
vistaminen.

Sen johdosta että talonomistaja N. Brenner oli Rahatoimikamarille jättämässään hakemuksessa anonut että kaupunki antaisi vuoden 1904 kuluessa toimittaa Tähtitorninkadun jatkon tasottamisen pitkin anojalle kuuluvaa tonttia N:o 4, oli Kamari lykännyt sanotun anomuksen Rakennuskonttoriin, joka antamassaan lausunnossa esitti ettei Tähtitorninkadun itäinen pää voimassaolevan asemakaavan mukaan ulottunut anojan tonttiin asti, vaan oli sinne vedetty väliaikainen ajotie Tähtitorninkadun suuntaan itäänpäin, jonkatähden Konttorin arvelun mukaan kenties oli syytä hankkia asemakaavaan sellainen muutos että lopullinen tienteko tämän väliaikaisen sijalle tulisi sallituksi. — Puutarhalautakunta, jonka lausuntoa Kamari myös oli vaatinut, huomautti miten tuo yllämainittu väliaikainen ajotie, talojen N:o 1 ja N:o 3 rakennettua Vuorimiehenkadun varrelle, oli vähitellen syntynyt pitkin näiden rakennusten pohjoista sivua Tähtitorninkadun jatkoksi ja liittyen Saunakadulle vievään alaskäytävään, sekä että kosketeltu, sangen vilkasliikkeinen tie, jota toistaiseksi ei oltu mitenkään hoidettu, oli varsin puutteellisessa kunnossa. Kun Lautakunta katsoi sekä kauneuden että liikkeen vaatimusten kannalta suotavaksi että tarkotettu tiealue tulisi saatetuksi järjestettyyn kuntoon, puolsi Lautakunta, oheenliittäen kaupunginpuutarhurin laatiman suunnitelman samanlevyisen kadun järjestämiseksi sinne kun ajotie Tähtitorninvuoren yli on, ehdotusta asemakaavan muutokseksi pääasiassa tämän suunnitelman kanssa yhdenmukaisesti. Rakennuskonttorin useinmainituksi asemakaavan muutokseksi laatiman ehdotuksen

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 270 17 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 30 §.

mukaisesti tulisivat kustannukset tämän uuden 8 m levyisen kadun ta-
sottamisesta ja museroitamisesta nousemaan 3,900 markkaan.

Rakennuskonttorin ja Puutarhalautakunnan lausuntojen mukaisesti ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari, esittäen sanotun ehdotuksen tuottamaksi eduksi, että rajottavat talot vastaisuudessa ottaisivat osaa kadun kunnosapitoon, että Valtuusto hankkisi vahvistuksen useinmainitulle asema-
kaavan muutokselle sekä valtuuttaisi Rahatoimikamarin ottamaan 1905 vuoden menoarviossa huomioon kysymyksenalaisen kaduntasottamisen kustannukset.

Hankittuaan asiasta Terveyslaitokunnan lausunnon, jonka mukaan terveydelliseltä kannalta ei ollut mitään huomauttamista kysymyksenalaista muutosta vastaan, päätti ²⁾ Valtuusto suostua Rahatoimikamarin ehdotukseen.

Sittemmin saapui Maistraatista tieto että Keisarillinen Senaatti esitelyssä 14 p. marraskuuta oli nähnyt hyväksi suostua ylläsanottuun anomukseen, josta Valtuusto päätti ³⁾ ilmoittaa Rahatoimikamarille.

Maistraatin vaatimassa lausunnossa puolti Valtuusto myönnettäväksi erinäisiin anomuksiin saada lupa rakentaa yhteen tontteja, nim. „Rakennusosakeyhtiö Majan“ ⁴⁾ anomukseen saada rakentaa yhteen yhtiölle kuuluvat tontit N:o 4 ja 6 Kapteeninkadun varrella, Lääkärien sairashuoneosakeyhtiön ⁵⁾ samanlaiseen anomukseen, joka koski tontteja N:ot 21, 23 ja 25 Laihurinkadun varrella sekä „Rakennusosakeyhtiö Aion“ ⁶⁾ anomukseen, joka koski yhtiölle kuuluvia tontteja N:ot 3 Uudenmaankadun ja 15 Yrjökadun varrella; Valtuusto yhtyi samalla Terveyslaitokunnan Maistraatille antamassa lausunnossa asetettuun ehtoon ettei yhteenliittämisen kautta syntyneestä tontista rakenneta suurempaa alaa kun on sallittu jos molemmille tonteille rakennettaisiin erikseen kummallekin.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli Helsingin Asfaltti-Osakeyhtiön konkurssipesä ilmoittanut että yhtiön tehdaskortteleissa N:ot 173 ja 174 harjottama tehdasliike oli yhtiön konkurssin vuoksi lakannut sekä että sanottujen kiinteistöjen rahaksimuutto oli esissä; ja oli konkurssihallinto, tarkoituksella saavuttaa myydessä saamamiehille mahdollisimman edullinen tulos, esitetyillä syillä anonut sellaisen muutoksen aikaansaamista voimassaolevaan asemakaavaan, että kysymyksenalaiset tehdaskorttelit

Hakemuksia
tonttien yhteen-
rakentamisesta.

Tehdaskortte-
lien N:ot 173 ja
174 jakaminen
asuntotonteiksi.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 182 28 p. heinäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 23 §. — ³⁾ S:n s:n 30 p. jouluk. 5 §. — ⁴⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 9 §. — ⁵⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 7 §. — ⁶⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 33 §.

tulisivat jaetuiksi asuntotonteiksi anomukseen liitetyn, Rakennuskonttorin laatiman suunnitelman mukaan. — Valtuuston vaadittua Rahatoimikamarin lausuntoa tästä anomuksesta, oli Kamari määrännyt katselmuksen ja arvioimisen ja esitti sitten antamassaan lausunnossa,¹⁾ viittaamalla niihin etuihin, joita sanottujen korttelien uusi jakaminen asuntotonteiksi tuottaisi läheisille kaupunginosille varsinkin savun vähenemiseen nähden, ettei kortteleita pitäisi hakijan käsissä muuttaa tehdaskortteleista asunto-kortteleiksi ilman että kaupungille siitä taattaisiin kohtuullinen hyvitys. Usein mainitut korttelit oli kaupunki vuosina 1888 ja 1889 myynyt yhteenlasketusta Smk:n 81,177:60 hinnasta. Konkurssihallinnon kanssa tapahtuneessa neuvottelussa oli tämä tarjoutunut, jos anomukseen suostutaan, maksamaan kaupungin rahastoon yllämainitun kauppahinnan ja sen summan eron, joka saadaan jos korttelien hinta asuntotontteina laskettaisiin 12 markan 50 pennin mukaan neliömetriltä, jolloin korttelien kokonaisarvo nousisi 164,334 markkaan 36 penniin ja se lisämaksu, minkä konkurssipesä olisi taipuvainen maksamaan 83,156 markkaa 76 penniä; ja ehdotti Rahatoimikamari sentähden että jos konkurssihallinto lopullisesti sitoutuisi kahden kuukauden kuluessa kaupungin rahastoon maksamaan yllämainitun lisähinnan ja samoin asettaisi hyväksyttävän vakuuden varojen maksamisesta, Valtuusto suostuisi anomaan sellaista asemakaavan muutosta, jota anomuksessa tarkotettiin, sekä siinä tapauksessa antaisi Rahatoimikamarin tehtäväksi esittää piirustukset ehdotettuun asemakaavan muutokseen. Tämän Rahatoimikamarin esityksen Valtuusto hyväksyi.²⁾ Sittemmin sai Rahatoimikamari, mainitun sitoumuksen antamista varten määrätyn ajan kuluttua ilmoituksen ettei konkurssihallitus ollut katsonut anomusta olevan pantava täytäntöön; ja ilmotti³⁾ Rahatoimikamari tästä Valtuuston tiedoksi.

Erinäisten
10—12 kaupungin-
osain kort-
telien uudestaan
järjestäminen.

Rahatoimikamarille jättämässään kirjelmässä oli leskirouva A. Malmborg anonut että, sittenkun huvila-alueella N:o 16 b Åsissa oli toimitettu uudestajärjestely, hakijalle myönnettäisiin oikeus sanotulle maapalstalle rakennettujen rakennusten omistajana ilman huutokauppaa lunastaa järjestelyssä numerolla 51 Itäisen Viertotien varrella merkitty tontti korttelissa N:o 358 ja saada vastaisuudessa asemaan nähden muuttamatta säilyttää tontille rakennetut rakennukset. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari määrännyt paikalle katselmuksen ja kävi katselmus- ja

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 81 7 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 33 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 34 §.

arviokirjasta ilmi että leskirouva Malmborgille, jolla aina 1899 vuoden loppuun asti oli ollut vuokralla entinen maapalsta N:o 16 b Ås, oli Valtuusto 7 päivänä marraskuuta samana vuonna myöntänyt oikeuden ilman huutokauppaa lunastaa eräs silloisessa asemakaavassa N:olla 5 Vaasankadun varrella merkitty tontti alaltaan noin 1,400 m² mainitulla maapalstalla olevien rakennusten sinne muuttamista varten, jotka rakennukset olivat kosketellun asemakaavaehdotuksen mukaan aiotut poistettaviksi tilan valmistamiseksi suunnitellulle torille. Sillävälillä oli asemakaavaehdotukseen ennen sen lopullista vahvistusta tehty sellainen muutos, että useimmat anojalle kuuluvat rakennukset olivat joutuneet kortteliin N:o 358 ja aikaisempi anojalle luvattu rakennuspaikka senohella saanut toisen muodon ja aseman kun sillä alkuaan oli, jonkatähden katselmusmiehet olivat huomanneet hakijan anomuksen saada lunastaa tontti N:o 51 Itäisen Viertotien varrella täysin oikeutetuksi. Mutta koska viimeainitun tontin pinta-ala oli ainoastaan 980 neliometriä ja siis noin 420 neliometriä pienempi anojalle aikaisemmin luvattua tonttipaikkaa ja kun senohessa anojan arvokkain rakennus, suurehko puinen kaksikerroksinen asuinrakennus muutetun kaupunginjaon mukaan tulisi puolella alallaan olemaan Itäisen Viertotien alueella, olivat tarkastusmiehet ehdottaneet voimassaolevaan asemakaavaan sellaista muutosta, jonka mukaan yllämainittu asuinrakennus saisi edelleenkin olla nykyisellä paikallaan sekä tontti N:o 51 tulisi siten suurennetuksi että sen pääoma-arvo 17 markan mukaan neliometriltä vastaisi tontin N:o 5 Vaasankadun varrella arvoa, jonka yksikköhinta pitäisi arviomiesten mielipiteen mukaan määrätä 15 markaksi neliometriltä. Tämä asemakaavanmuutos edellytti kuitenkin Helsinginkadun siirtämisen vähän etelään päin, jonka johdosta arviomiehet olivat puoltaneet naapurikorttelin N:o 343 uudestaanjärjestämistä siten, että sen alueelle lankeavaa Itäisen Viertotien osaa voitaisiin vastaisuudessaakin käyttää yleisenä kulutienä.

Lunastettavaksi anotun tontin pinta-ala tulisi tämän ehdotuksen mukaan olemaan 1,240 m² ja sen kokonaisarvo 21,080 mk. Anomukseen suostumisen ehtona olivat tarkastusmiehet muuten ehdottaneet ettei Itäisen Viertotien varrella olevan tontin N:o 51 tulevalla omistajalla olisi oikeutta vaatia ympäröivien katujen tasottamista, minkä pitäisi saada jäädä siksi kun kaupunki huomaisi sen etujensa mukaiseksi.

Vaaditussa lausunnossa oli Rakennuskonttori kannattanut tarkastusmiesten ehdotuksen toteuttamista korttelinumeroiden 358 ja 343 rajojen järjestämisestä sekä samalla puoltanut korttelinumeroiden 340 ja 347 pie-

nempä muutoksia, tämän ohella lisäten että kaupungille koituisi ehdotetun järjestelyn kautta sellainen suoranainen etu ettei Itäistä Viertotietä korttelin N:o 343 kohdalla tarvitsisi kokonaan uudestaan rakentaa, jos sanotun korttelin Viertotienpuoleiset tontit tulisivat myydyiksi. Tämän yhteydessä oli Konttori ehdottanut että se osa Hörnebergiä, joka asemakaavaan oli merkitty istutukseksi, olisi muutettava siten, että sekä istutuksen rajaa Itäistä Viertotietä vastaan lykättäisiin hiukan länteen päin että myös sen avarasta pinta-alasta muodostettaisiin pitkin sanottua Viertotietä kaksi asuntokorttelia N:ot 250 ja 251. Ehdotetun asemakaavan muutoksen kautta saisi kaupunki 12 myytävää tonttia, samalla kun kustannukset istutusten vastaisesta järjestämisestä näiden suunniteltujen korttelien paikalla olevalle vallan paljaalle kalliopohjalle jäisivät pois.

Kannattaen tarkastusmiesten ja Rakennuskonttorin yllä esitettyyn ehdotukseen suostumista ehdotti ¹⁾ Kamari, oheenliittäen piirustukset sen vaatimaan asemakaavan muutokseen, että Valtuusto

puolestaan hyväksyisi ehdotukset kahden uuden asuntokorttelin N:ojen 250 ja 251 muodostamisesta sekä korttelien N:ojen 340, 343, 347 ja 358 järjestämisestä tehtyjen piirustusten mukaisesti;

anoisi Keisarilliselta Senaatilta vahvistusta tästä aiheutuvalla voimassaolevan asemakaavan muutokselle; sekä

valtuuttaisi Rahatoimikamarin, jos tarkotettu vahvistus saadaan, myymään leskirouva Malmborgille järjestetyn tontin N:o 51 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 358 17 markasta neliömetriltä kuitenkin sillä ehdolla ettei tontinhaltijalla ole oikeutta vaatia ympäröivien katujen tasottamista, jonka pitäisi saada jäädä sikseen kunnes kaupunki huomaa sellaisen tasottamisen etujensa mukaiseksi.

Hankittuaan asiasta Terveystoimituslautakunnan lausunnon päätti Valtuusto ²⁾ hyväksyä Rahatoimikamarin tekemän esityksen.

Alppikadun tasottaminen tontin N:o 23 vierellä korttelissa N:o 324.

Asunto-osakeyhtiö Suomalainen oli esitetyillä syillä anonut Valtuustolta että Alppikatu yhtiölle kuuluvan tontin N:o 23 sivulla korttelissa N:o 324 tasotettaisiin. Vaaditussa lausunnossa ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto antaisi Kamarin tehtäväksi ottaa 1905 vuoden menoarvioehdotukseensa määrärahan kysymyksenalaisen tasotustyön suorittamiseksi; ja hyväksyi ⁴⁾ Valtuusto tämän esityksen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 22. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 26 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 100 28 p. huhtik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 13 §.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli kamreeri H. Hellner anonut ryhdyttäväksi sellaisiin toimenpiteihin että Läntiseltä Viertotieltä Seura- saaren tielle johtavan uuden tien tasottamaton osa Humlebergin huvilan N:o 18 vierellä, jonka tasottaminen oli aloitettu muutamia vuosia sitten, laitettaisiin ainakin pohjoispäästään liikekuntoon. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu¹⁾ ehdotti²⁾ Rakennuskonttorin tekemän ehdotuksen mukaisesti, ettei mainittu anomus antaisi aihetta muuhun toimenpiteeseen kuin väliaikaisen 5 metrin levyisen ajotien tekoon Humlebergin huvilain N:ojen 17 ja 18 ohi vievän tien jatkoksi, jonka työn kustannukset olisi pantava määrärahoihin „sekalaisia tienkorjauksia“ varten. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi³⁾ Valtuusto tämän Rahatoimikamarin esityksen.

Läntisen Viertotien ja Seura- saarentien välinen tie.

Rahatoimikamariin jättämässään kirjelmässä olivat Muukalaiskadun talojen ja tonttien omistajat anoneet oikeutta saada rakentaa tonttiensa mainitun kadun puoleiset osat, jotka voimassaolevan asemakaavan mukaan tulee ylläpitää istutuksina.

Hylätty anomus oikeudesta rakentaa Muukalaiskadun tonttien etupihat.

Tästä anomuksesta oli Rahatoimikamari hankkinut Rakennuskonttorin lausunnon, joka viimeainittu oli sen johdosta esittänyt, että anomukseen suostuminen ainoastaan saisi aikaan terveydellisten olojen huononemista, sillä nähtävästikin mahdollisimman korkuisiksi rakennettavain talojen väliin jätettäisiin ainoastaan niukasti 12 metrin levyinen katu, sekä että anomukseen suostuminen muodostaisi ennakkopäätöksen, joka tekisi mahdolliseksi kelle muulle samanlaisen ilmavammalle rakennustavalle aiotun tontin omistajalle maksamalla kaupungin rahastoon jonkun verrattain pienen summan, hankkia itselleen oikeuden senlaiseen tontin käyttämiseen, mikä ei kaupungin asemakaavaa laadittaessa ollut aikomuksena. Tämän perusteella ei Rakennuskonttori ollut katsonut voitavansa kannattaa anomukseen suostumista.

Saadakseen asiasta lähemmin selvää sekä ehdotuksen sen korvauksen määrästä, mikä anomukseen mahdollisesti suostuttaessa olisi tonttien omistajain suoritettava kaupungin rahastoon, määräsi Rahatoimikamari paikalle katselmuksen. Antamassaan toimituskirjassa ehdottivat katseluumiehet, että kaupungille tuleva korvaus kysymyksenalaisesta rakentamisoikeudesta olisi laskettava 35 markan yksikköhinnan mukaan neliömetriltä asemakaavan mukaan istutukseksi merkitystä alasta, jonka

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 21 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 242 27 p. lokak. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 6 §.

laskun mukaan korvaus tekisi: tontista N:o 3 Vuorimiehenkadun varrella Smk. 6,493: 20, tontista N:o 4 Saunakadun varrella Smk. 8,192: 10, tontista N:o 6 Saunakadun varrella Smk. 8,647: 50 ja tontista N:o 2 Ulrikankadun varrella Smk. 5,972: 40 eli kaikkiaan Smk. 29,305: 20.

Hankittuaan asiasta vielä Terveyshoitolautakunnan samoin terveydellisistä syistä hylkäävän lausunnon, epäsi¹⁾ Rahatoimikamarikin suostumuksen sanottuun hakemukseen.

Asiaa Valtuustolle esiteltäessä olivat anojat jättäneet vielä yhden kirjelmän, jossa he vastustivat yllämainittujen kaupungin viranomaisten esittämiä syitä hakemuksen hylkäämiseksi, mutta päätti²⁾ Valtuusto kuminkin Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta sen hylätä.

Senaatintorin
järjestely.

Sittenkun Valtuuston vuonna 1896 julistama Senaatintorin kaunistamiskilpailu oli tuottanut senlaisen tuloksen ettei yhdenkään kahdeksasta jätetystä suunnitelmasta katsottu³⁾ voivan olla pohjana torin järjestämiselle, ja asia siten oli pääpiirteissään jäänyt ratkaisematta, oli Rahatoimikamari laatiessaan 1898 vuoden meno- ja tuloarvioehdotustaan esittänyt⁴⁾ Valtuustolle, eikä voitaisi kysymystä Senaatintorin varustamisesta istutuksilla ottaa uudestaan tutkittavaksi Rakennuskonttorin herättämän ehdotuksen yhteydessä torin laskemisesta nupukivillä. Tämän johdosta oli Valtuusto ainoastaan päättänyt kehottaa Rahatoimikamaria vaatimaan Rakennuskonttorilta selontekoa, voitaisiinko torin suurta kaltevuutta eteläänpäin johonkin määrin vähentää osittain alentamalla torin pohjoista osaa ja osittain jonkunverran korottamalla Aleksanterinkatua.

Kysymyksen puheenalaisen torin kaunistamisesta herätti uudestaan eloon arkkitehti Waldemar Wilenius, joka helmikuussa 1902 jätti Rahatoimikamariin laatimansa suunnitelman Senaatintorin uudesta-muodostamiseksi siihen kuuluvine selontekoineen, ja lähetti⁵⁾ Rahatoimikamari tämän suunnitelman Rakennuskonttoriin huomioonotettavaksi yllämainittua konttorille kuuluvaa lausuntoa ja ehdotusta torin kaltevuussuhteiden järjestämisestä annettaessa.

Täyttääkseen tämän tehtävän lähetti Rakennuskonttori tammikuussa 1904 Rahatoimikamariin lausunnon ja ehdotuksen asiasta ja esitti Konttori siinä pääasiallisesti seuraavaa:

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 28. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p syysk. 11 §. — ³⁾ Katso 1896 vuoden kunnall. kert. sivu 42 ja seur. — ⁴⁾ Katso 1897 vuoden kert. siv. 49 ja seur. — ⁵⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 154.

Ensinnäkin herra Wilenius'en suunnitelmaan nähden oli huomautettava että siitä puuttui istutukset torin keskiosalta, joka sensijaan oli aiottu päällystettäväksi yhtenäiseksi alaksi tellikkakivillä ja jonka järjestelmän kautta ehdotuksen toimeenpanokustannukset kokonaisuudessaan pienensivät. Torin sisäosan vinouden tasottamiseksi sisälsi suunnitelma matalia penkereitä torin kaikkia neljää sivua pitkin. Yllämainittua suunnitelmaa professori Nyströmin jättämään ja kilpailussa hyväksytyihin verrattaessa huomattiin eroavaisuutena edelleen että tähän ei oltu järjestetty mitään eri käytävää tai teitä jalkamiehille, vaan voivat ne vapaasti liikkua torilla mihin suuntaan tahansa, ja että Hallituskatu oli muutettu niin että ajoneuvoilla liikkuminen oli siellä mahdoton; yhtäläisyyttä taas oli olemassa siinä että kaikki suunnitelmat oli tehty sillä edellytyksellä että ajoliike johdettaisiin varsinaisen tori-alan ulkopuolelle sitä rajottavia katuja pitkin.

Kun Rakennuskonttori kumminkin tarkoin tutkittuaan kaikki asiasta annetut sängen huomiota ansaitsevat ehdotukset, oli tullut siihen käsitykseen ettei yksikään niistä täysin tyydyttävällä tavalla ratkaissut liikkeen järjestämistä torilla, oli Konttori, joka ei ollut voinut yhtyä yhteenkään kysymyksenalaiseen ehdotukseen, yhdessä arkkitehti R. Björnbergin kanssa laatinut uuden, joka oli liitetty Konttorin lausuntoon ja päättyi tämä ehdotus, johon ei kuulunut istutuksia ja muuten tarkotti nykyisen liikesuunnan tyydyttämistä, kaupungille 131,800 markan kokonaiskustannukseen.

Tämän ehdotuksen lähetti ¹⁾ Rahatoimikamari pienemmillä muutoksilla lausunnon seuraamana Valtuustolle ja ehdotti Kamari siinä

että Valtuusto hyväksyisi Rakennuskonttorin ehdotuksen Senaatintorin järjestelyksi sekä Rahatoimikamarin esittämän yksityiskohtaisen ehdotuksen yliopistotalon ja Senaatintalon edustoiksi sekä tämän johdosta antaisi Rahatoimikamarin tehtäväksi ottaa 1905 vuoden menoarvioehdotukseensa kysymyksenalaisesta työstä lasketut kustannukset.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ Valtuusto lykätä sen valiokuntaan, johon valittiin herrat Norrmén, Hallberg ja Stockmann sekä ylim. professori J. J. Tikkanen ja arkkitehti L. Sonck. Mainittu valiokunta ei antanut kumminkaan vuoden kuluessa mitään lausuntoa.

Yhdistys „Arbetets Vänner i Tölö“ oli Maistraatin kautta lähettänyt Valtuustolle kirjelmän anoen että jalkakäytävää Läntisen Viertotien varrella jatkettaisiin tähänastisesta päättekohdastaan Roosanhuvilasta kaupungin

Hylätty anomus
käytävän jatka-
misesta Länti-
sen Viertotien
varrella.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 14. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 18 §.

portille Humlebergiin. Asiasta antamassaan lausunnossa Rahatoimikamari, hankittuaan Rakennuskonttorin lausunnon, epäsi suostumuksen hakemukseen ja yhtyi ¹⁾ Valtuustokin tähän Rahatoimikamarin lausuntoon.

Tokantorin
istutukset.

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuustolle jätetyn anomuksen ²⁾ johdosta puistikon laittamisesta Tokantorille oli antanut ³⁾ Rakennuskonttorin tehtäväksi laatia siihen ehdotuksen, oli Konttori yksissä Puutarhalautakunnan kanssa laatinut sekä Rahatoimikamariin lähettänyt ehdotuksen sanotun torin tasottamisesta ja istutusten järjestämiseksi siihen, ja lähetti ⁴⁾ Kamari tämän ehdotuksen, jonka mukaan kysymyksenalainen istutus käsittäisi suurehkon hiekotetun leikkikentän, alaltaan noin 2,300 m² ja jonka järjestämiskustannukset oli laskettu 15,300 markaksi, Valtuustoon ehdottaen sen hyväksymistä ja tarpeellisen muutoksen hankkimista kaupungin asemakaavaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi ⁵⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Haapaniemen
istutukset.

Rahatoimikamarin määräyksen ⁶⁾ mukaan 25 päivästä kesäkuuta 1903 säädetyin lähtökatselmuksen toimitettua kaupungille kuuluvalla osalla huvila-aluetta N:o 27 a Fågelvikissä, olivat katselmusmiehet toimituksesta antamassaan pöytäkirjassa lausuneet maa-alueen vastaisesta käyttämisestä mielipiteenään m. m. että sen ehdotetun puisto-istutuksen töitä, johon istutukseen käytettäisiin Haapaniemen istutukset sekä osia Fågelvikin tilasta, ei enää lykättäisi, ja oli Rahatoimikamari tämän johdosta antanut ⁷⁾ Rakennuskonttorin tehtäväksi yksin neuvoin Puutarhalautakunnan kanssa laatia lähemmän ehdotuksen sanotun puisto-alueen järjestyksi ja kuntoonpanemiseksi. Täyttääkseen tämän tehtävän oli Rakennuskonttori laatinut piirustukset, jotka se lähetti kirjelmän seuraamana, jossa konttori esitti paikan järjestettäväksi siten että urheilu- ja leikkikentän tarve 10:lle, 11:sta ja 12:sta kaupunginosalle, joissa ei ollut ollenkaan sellaisia laitoksia, tulisi tyydytetyksi, ja oli Konttori laatinut kysymyksenalaisen paikan kuntoonpanemiseksi kustannuslaskun, joka päättyi 32,200 markan summaan.

Ehdotuksesta antamassaan lausunnossa esitti ⁸⁾ Rahatoimikamari Rakennuskonttorin ehdotuksen hyväksymistä, edellyttäen että kysymyksenalainen työ toimitettaisiin vähitellen ja menot siten voitaisiin jakaa

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 20 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 44. — ³⁾ Rhkn pöytäk. 14 p. tammik. 6 §. — ⁴⁾ S:n s:n 6 p. lokak. 29 §. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 30 §. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. II. 46. — ⁷⁾ Rhkn pöytäk. 14 p. tammik. 1 §. — ⁸⁾ Rhkn kirj. N:o 211 6 p. lokak.

useammalle vuodelle; tämänkin esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta.

Rahatoimikamariin antamassaan kirjelmässä oli Rouvasväenyhdistys sen johdosta että Maistraatti oli velvottanut yhdistyksen lastenkodiksi käyttämänsä Neitsytpolun ja Pietarinkadun kulmatontin omistajana vuoden 1905 kuluessa kivettämään kosketeltuun tonttiin kuuluvan viimeainitun kadun osan, esittämillään syillä anonut että kaupunki kustantaisi kysymyksenalaisen kadunlaskemistyön, niin että yhdistyksen olisi ainoastaan vastaisuudessa ylläpidettävä sanottu katuosa. Hankittuaan Rakennuskonttorin puoltavan lausunnon, ehdotti Rahatoimikamari että Valtuusto päättäisi antaa kaupungin kustannuksella kivettää Pietarinkadun yhdistykselle kuuluvan lastenkodin tontin edustalla sekä määrätä tähän tarkoitukseen 2,100 markan summan huomioonotettavaksi 1905 vuoden menoarviossa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto hyväksyä tämän esityksen.

Lastenkodin tonttiin kuuluvan katuosan kivittäminen.

Sittenkun Maistraatti oli velvottanut Kapteeninkadun, Pietarinkadun ja Merikadun välisten talojen omistajat kivettämään osansa sanottua katua ennen 1 päivää syyskuuta 1905, oli Rakennuskonttori esittänyt että kaupunki ei ainoastaan Kapteeninkadun tontin N:o 3 omistajana ryhtyisi toimiin tälle tontille kuuluvan katuosan kivittämiseen, josta työstä kustannukset nousisivat 1,050 markkaan, vaan myöskin laskisi kivillä Kapteeninkadun keskimäisen, Tehtaan- ja Pietarinkadun välisen osan pitkin vielä rakentamatonta korttelia N:o 128. Viimeisen ehdotuksen tueksi, jonka toimeenpanokustannukset oli laskettu 3,950 markaksi, esitti Konttori että kun kysymyksenalaisen kadun sekä pohjoinen että eteläinen osa olivat kivetetyt, oli keskiosa kiveämättömänä edelleenkin vähemmän tyydyttävässä ja liikettä suuressa määrin vaikeuttavassa kunnossa. Tämän lisäksi oli Rakennuskonttori huomauttanut että korttelin N:o 180 talonomistajille määrättyä katuosainsa kivittämistä sanotun korttelin kohdalla olevan avoimen paikan vieressä tuskin voitaisiin toimittaa tarpeellisen kestävästi, jollei kaupunki antaisi kivettää ajotien vastaista puolta, jonkatähden Konttori ehdotti tämänkin työn suorittamisen 1,800 markan maksusta.

Kapteeninkadun kivittäminen.

Antamassaan lausunnossa puolti Rahatoimikamari Rakennuskonttorin yllämainitun esityksen hyväksymistä kokonaisuudessaan, ja hyväksyikin ³⁾ Valtuusto sen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 31 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 23 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 24 §.

Ehdotus Eläintarhan y. m. puistojen järjestämisestä.

Sen johdosta että Valtuusto käsitellessään ehdotusta Töölönalueen asemakaavaksi oli palauttanut ¹⁾ Puutarhalautakunnalle erään sen tekemän Eläintarhan puistoistutusten suunnitelman uudestaan muodostettavaksi niissä osissaan, missä tämä oli sanotun asemakaavaehdotuksen vaatima, laati ²⁾ Lautakunta uuden ehdotuksen, joka Lautakunnan mielestä olisi pantava pohjaksi Eläintarhan ja sen läheisten alueiden vastaiselle lopulliselle järjestelylle. Tämä suunnitelma lähetettiin Valtuustolle mietinnön seuraamana, jossa Lautakunta esitti pääasiallisesti seuraavaa:

Tarkan selvyuden saamiseksi maanpinnan muodostuksesta ja kaltevuussuhteista kysymyksenalaisella alueella, oli Lautakunta toimittanut sen punnitsemisen, jonka jälkeen kaupunginpuutarhuri Olsson oli saanut toimekseen Lautakunnan viittausten mukaisesti laatia asemasuunnitelman näille alueille ja niihin koskeville liikeväylille, minkä ehdotuksen Lautakunta sitten oli tarkastanut ja hyväksynyt.

Tämä uudestaanlaadittu suunnitelma, jossa aikaisemmin lähetetty ehdotus oli tullut käytäntöön, käsitti rautatielinjan molemmanpuoliset Eläintarhan osat ja oli sen tarkoituksena pääasiallisesti säilyttämällä alueen luonnonsuhteet luoda tarpeenvaatima suuri kansanpuisto ja virkistyspaikka kaupungin asujamistolle.

Ehdotus tarkoitti edelleen siihen otetuilla lukuisilla ja tilavilla teillä täyttää liikenteen suuret vaatimukset, jotka sille asetetaan alueen asemaan katsoen 11:sta ja 12:sta kaupunginosan idässä ja Töölön alueen välillä lännessä. Edelleen olivat ehdotuksessa mahdollisimmassa määrin otettu huomioon urheilun vaatimukset ottamalla siihen kaksi suurta urheilukenttää, alaltaan yhteensä 37,000 m² sekä lukuisia ajo- ja ratsastusteitä.

Suunnitelmaan oli Lautakunta myös ottanut paikan tulevalle varastopuutarhalle kaupungin istutuksia varten ja ehdottanut tähän tarkoitukseen Savilan huvila-alueen sekä osia Kaavin tilasta, yhteensä 5 ha alueen. Väkimullan valmistuspaikaksi oli alueeseen merkitty paikka Malmin huvilatilalla N:o 43.

Vielä sisältyi suunnitelmaan ehdotus Hesperian ja Hakasalmenpuistojen järjestämisestä ja oli sen mukaan nämä puistot järjestettävä yhtenäiseksi kokonaisuudeksi suoranaiseen yhteyteen Eläintarhan kanssa.

Lopuksi oli Lautakunta lausunut mielipiteensä Töölönlahden säilyttämisen puolesta, huomauttaen siihen laskevan likaviemäriverkon uudestaan

¹⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 2. -- ²⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 18.

järjestämisen välttämättömyydestä ja lahden syventämisen tarpeesta sekä rantojen järjestämisestä ja vahvistamisesta sopivalla kasvullisuudella.

Mitään kustannuslaskelmaa ei Lautakunta ollut tehnyt, vaan ilmotti olevan aikomuksensa ehdottaa meno- ja tuloarvioehdotuksessaan tarpeellista määrärahaa suunnitelman asteettaiseksi toteuttamiseksi, jos suunnitelma saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen.

Yllämainitun nojalla esitti Puutarhalautakunta

että Valtuusto, hyväksymällä mietintöön liitetyn suunnitelman Eläintarhan puistoalueen kuntoonpanemiseksi kuin myös Hesperian ja Hakasalmen puistojen sekä Töölön, Eläintarhan ja Kaisaniemen lahtien rantojen järjestämiseksi, päättäisi että sanottu ehdotus pantaisiin pohjaksi vastaiselle sanottujen alueiden järjestelylle; sekä että koko suunnitelmassa istutukseksi merkitty Eläintarhan alue otettaisiin käytäntöön suunnitelman toteuttamisessa sikäli kun puiston asteettain edistyvä järjestely sitä vaatii.

Tämän ehdotuksen lykkäsi ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin.

Sittenkun Valtuusto, lääketieteen tohtori A. Törngrenin ynnä muiden lääkärin anomuksen johdosta maksuttoman tontin luovuttamisesta anojille sairashuoneen rakentamista ja ylläpitoa varten, oli antanut Rahatoimikamarin toimeksi ²⁾ yksissä anojain kanssa ehdottaa näiden pyytämän asumattoman Annankadun tontin N:o 2 sijaan toisen tontin luovutettavaksi kysymyksenalaiseen tarkotukseen sekä sopia lähemmistä ehdoista, jotka anojille pitäisi mahdollisesti asettaa, oli Kamari anojain ilmoitettua haluavansa aiottuun tarkotukseen saada tontit N:ot 21, 23 ja 25 Laivurinkadun varrella korttelissa N:o 185, määrännyt mainittujen tonttien arvioimisen, jossa nämä pinta-alaltaan yhteensä lähes 1,695 m² laajat tontit arvioitiin 18, 18 ja 21 markan mukaan neliömetriltä, yhteensä 32,966 markaksi 80 penniksi. Antamassaan lausunnossa pyysi ³⁾ Rahatoimikamari valtuutta, jos anojat haluaisivat lunastaa sanotut tontit, myydä ne 20 prosentin alennuksella ilmoitetusta arvosummasta ja ilman muuta ehtoa kun että tonteille rakennetaan vähintäinkin anojain ilmoittaman suuruinen sairashuonerakennus. — Kun asia otettiin ratkaistavaksi, päätti ⁴⁾ Valtuusto ilman huutokauppaa luovuttaa anojille kysymyksenalaiset tontit niiden arviohinnasta, ja että kaappasumma saisi olla korottomana maksamatta niinkauan kun tonteilla ylläpidetään sai-

Tonttien luovuttaminen sairashoitolaitokseksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok. 8 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 20. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 61 10 p. maalisk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 21 §.

raanhoitolaitosta, mutta olisi se kaupungille maksettava, jollei tätä ehtoa täytetä, sekä sitäpaitsi että Rahatoimikamari valtuutettaisiin myöntämään kiinnitykselle siirros mahdollisten lainain eduksi, siihen määrään mikä Kamarin harkinnan mukaan voidaan myöntää panematta kaupungin vaakuutta vaaranalaiseksi.

Kysymys Eläin-
tarhan huvila-
alueen osan luo-
vuttamisesta
sairashuone-
tonteiksi.

Lääkintöhallitus oli Valtuustolta pyytänyt tietoa oliko ja millä ehdoilla Helsingin kaupunki suostuvainen luovuttamaan kruunulle Eläintarhassa alueen, joka käsittäisi nykyiset Eläintarhan huvilat N:ot 1, 2, 3, 4, 5 ja 14 kruunun käytettäviksi tonttipaikoiksi erinäisille Yliopiston sairashuoneille, huomioonottamalla että alue säilyttäisi puiston luonteen, sekä sillä edellytyksellä että kruunu tekisi sopimuksen nykyisten vuokraisten kanssa niistä korvaussummista, joita nämä kaupungin kanssa tekemänsä vuokrasopimusten perusteella esittäisivät. Sittenkun Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu ¹⁾, oli määrännyt alueen katselmuksen ja arvioimisen, ehdotti Kamari antamassaan lausunnossa ²⁾ esittämillään perusteilla että Valtuusto vastaisi Lääkintöhallitukselle että mainitut huvilat voidaan luovuttaa valtiolaitokselle aiottuun tarkotukseen käytettäviksi, vaarinottamalla että kysymyksenalainen alue säilyttäisi puiston luonteen sekä muuten seuraavilla ehdoilla:

että valtiolaitos sopisi sanottujen huvila-alueiden vuokraajien kanssa niistä korvausvaatimuksista, joita nämä voimassaolevain vuokrasopimusten perusteella voisivat esittää, niin että kaupunki tulisi tässä suhteessa vapautetuksi kaikista vaatimuksista;

että kysymyksenalaisen alueen rajoja jossain määrin muutettaisiin, mikäli se nimittäin koskisi tietä Castréninkadun päästä suurelle Eläintarhan tielle, sekä sieltä rautatiepenkereelle, kaikki mietinnön oheen liitetyn Rakennuskonttorissa tehdyn kartan osotusten mukaisesti;

että valtiolaitos sanotusta alueesta suorittaisi 15 markan summan neliömetriltä, eli siis koko alueesta, laskettuna 62,330 neliömetriksi, 934,950 markan summan;

että valtiolaitos sen yli luovuttaisi kaupungille rakentamattoman alueen n. k. Vanhan ja Uuden sairaalan tonttien väliltä puistikon laitamista ja mahdollisesti kadun vetämistä varten sinne;

että valtiolaitos järjestäisi ja ylläpitäisi tulevien sairashuoneiden likaviemärien veden puhdistamista varten laitoksia, jotka kaupungin viranomaiset voisivat hyväksyä;

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 19 §. — ²⁾ Valt. pain asiakirj. N:o 32.

että valtiolaitos, tehtyään vuokramiesten kanssa välipuheen, saisi ottaa haltuunsa kysymyksenalaiset huvila-alueet sikäli kun se niitä tarvitsee, ja suorittaisi lunastussumman sen mukaan, kuitenkin niin että kauppasopimusta päätettäessä maksetaan vähintään kymmenes osa sovitusta summasta ja lunastussumma maksetaan joka tapauksessa kymmenen vuoden kuluessa, laskettuna kauppasopimuksen allekirjoituspäivästä; sekä että tämä tarjous olisi voimassa vuoden 1905 loppuun, jonka ajan kuluessa kauppasopimus pitäisi olla päätetty.

Asiaa esiteltäessä oli Valmistusvaliokunta ehdottanut että Rahatoimikamarin esillä oleva lausunto hyväksyttäisiin, mutta päätti ¹⁾ Valtuusto palauttaa anomuksen Rahatoimikamariin, jotta Kamari antaisi lausuntonsa siitä, eikö sanottuun tarkotukseen voitaisi osottaa jotakin muuta kun nyt kysymyksessäolevaa aluetta, jonka säästämistä puistoksi ei pitäisi ilman pakottavia syitä tehdä mahdottomaksi.

Sittenkun Rakennuskonttori, saatuaan tehtäväkseen ²⁾ toteuttaa Valtuuston päättämän kulkutautipaviljongein lisärakennuksen Marian sairaushuoneeseen pääasiallisesti Terveystoimikunnan laatimien piirustusten mukaisesti, oli Rahatoimikamarille ilmottanut että sanotun sairaushuoneen kulkutautilääkäri T:ri Max Björkstén oli työn alkaessa esitetyillä syillä tehnyt ehdotuksen ettei operatsionisaleja kahdessa suunnitelluista paviljongeista järjestettäisi edellämainittujen piirustusten mukaisesti, oli Rakennuskonttori yksin neuvoin kulkutautilääkäriin kanssa laatinut uuden ehdotuksen mainittujen salien toisin järjestämiseksi, joka päättyi 33,420 markan kokonaiskustannuksiin, 31,600 markan sijasta alkuperäisessä lisärakennusehdotuksessa. Rahatoimikamari, katsoen voivansa kaikin puolin puoltaa Rakennuskonttorin ehdotusta, ³⁾ esitti sentähden että Valtuusto sen hyväksyisi ja sallisi että työn suorittamiseksi 1904 vuoden menoarvioon otettu määräraha saisi kohota 1,820 markalla ja suostui Valtuusto tähän ehdotukseen. ⁴⁾

Muutettu suunnitelma Marian sairaushuoneen kulkutautipaviljongia varten.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli Raitiotie- ja Omnibus-osa-
keyhtiö, joka sopimuksen mukaan 18 päivältä tammikuuta 1900 oli saanut toistaiseksi vuokralle 22,780 m² suuruisen maa-alueen kaupungille kuu-
luvalla Roosanhuvilan alueella, jolloin vuokrasopimuksessa oli sää-
detty että kun alue otetaan kaupungin asemakaavaan, niin on vuok-
raaja oikeutettu ja velvollinen toimitettavan arvioimisen mukaan lunas-
tamaan alueen, pidättämällä kaupungille oikeuden toimittaa vaadittavat

Anomus tontin arvioimisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 16 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 36.
— ³⁾ Rhkn kirj. N:o 46 11 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 13 §.

tonttijärjestelyt, ilmottanut aikovansa ryhtyä rakentamaan asuinrakennusta sanotulle alueelle, joka kuului Valtuuston hyväksymään, asianomaisen vahvistuksen alaisena olevaan Töölön kaupunginosan asemakaavaan, sekä sen tähden anonut että Valtuusto oikeuttaisi Rahatoimikamarin heti arvioittamaan ne tontit, jotka sanotun kaupunginasemakaavan ja mainitun sopimuksen mukaan olivat yhtiölle aiotut. Sittenkun Rahatoimikamarilta oli vaadittu lausunto ¹⁾ hakemuksesta, oli Kamari määrännyt katselmuksen ja arvioimisen alueelle, joka käsittää asuntotontit N:ot 25 Roosanhuvilankadun varrella korttelissa N:o 492 ja 51 Töölönkadun varrella korttelissa 493, jolloin tonteille, joiden pinta-ala teki 7,865,700 ja 7,501,645 m², pantiin hinnaksi 20 ja 15 mk. neliömetriltä eli yhteensä Smk. 269,833: 69.

Sillä välin oli yhtiön Johtokunta ilmottanut Rahatoimikamarille, että koska aiottua rakennustyötä varten oli tarpeen ainoastaan pieni osa vuokra-alueesta, yhtiö halusi muuttaa hakemustaan siten että sille vakuutettaisiin, säilyttämällä muuten sen vuokraoikeus, etu ilmoitetun arvioimisen mukaan lunastaa itselleen korttelin N:o 492 muutetun jaottelun kautta Läntisen Viertotien ja Humalistonkadun risteykseen muodostunut noin 2,000 neliömetrin laajuinen tontti.

Antamassaan lausunnossa ²⁾ puolti Rahatoimikamari yhtiön viimeksi kosketeltuun anomukseen suostumista sillä edellytyksellä että kaupungin asemakaavaehdotus ja korttelin N:o 492 muutettu tonttijaotus saisivat asianomaisen vahvistuksen, sekä että yhtiön sopimuksenmukaiset oikeudet ja velvollisuudet pysyisivät muutenkin muuttumattomina. Samalla anoi Rahatoimikamari valtuutta esittää Valtuustolle ehdotuksen korttelin N:o 492 muutetusta jaotuksesta, sittenkun yleinen suunnitelma Töölön alueen rakentamiseksi oli lopullisesti vahvistettu. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi. ³⁾

Siltavuorenpenkereen tonttien N:o 4—19 myyminen Yliopistolle.

Aleksanderin yliopiston lunastettua ⁴⁾ fysiologista laitosta varten tontin N:o 20 Siltavuorenpenkereellä korttelissa N:o 140, oli Yliopiston Konsistorio kysynyt Rahatoimikamarilta, saisiko ja mistä hinnasta Yliopisto lunastaa muut mainittuun kortteliin kuuluvat tontit, nim. N:ot 4—19 Siltavuorenpenkereellä, samalla esittäen että nämä tontit olisivat erittäin sopivat tieteellisten laitosten rakennuksia varten. Toimitetussa arvioimisessa pantiin tonttien hinnaksi 18 mk. neliömetriltä, jonka johdosta, ja kun yhteenlaskettu pinta-ala teki 5,930,306 m², tonttien koko arvo nousisi 106,745 mark-

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 21 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 142 9 p. kesäk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 30 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 19.

kaan 51 penniin. Siltavuorenpenkereen niiden osien tasottamiskustannukset, jotka vaadittiin yksinomaan kysymyksenalaisten tonttien ja niiden välisen etupihan käyttämistä ja tarpeellisia viemäreitä varten, laskei Rakennuskonttori yhteensä 63,540 markaksi. Esittäen nämä seikat ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari että kysymyksenalaiset tontit Siltavuorenpenkereellä saisi myydä ilman huutokauppaa Aleksanderin Yliopistolle sen erinäisten laitosten rakentamista varten; että tonttien hinnaksi olisi pantava Smk. 43,215: 51, mikä tekee tonteille pannun arvon ja tasotuskustannusten eron, sillä ehdolla että Yliopisto sitoutuisi toimittamaan ja ylläpitämään ylläsanottujen Siltavuorenpenkereen osien tasotuksen ja kanavoimisen tonttienvälisine esipihoinen ja siihen vievine teineen; että mainittu esipiha ja tiet lankeaisivat maksettua Yliopistolle sekä että kauppasumma suoritettaisiin kolmessa erässä, 15,000 markalla kumpanakin vuosina 1905 ja 1906 sekä loput Smk. 13,215: 51 vuoden 1907 kuluessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti²⁾ Valtuusto suostua sanottuun ehdotukseen.

Sittenkun asessorinleski E. Boman, jolle hänen miesvainajansa Asessori A. Bomanin testamentin kautta oli tunnustettu oikeus määrätyillä ehdoilla hallita huvilaa N:o 22 Itäisessä Kaivopuistossa, mikä huvila sen jälkeen lankeaisi Suomen Taideyhdistykselle, oli Rahatoimikamarilta anonut saada lunastaa omakseen sanotun huvila-alueen, joka oli otettu Kaivopuiston asemakaavaan tonttina N:o 22 Huvilatien varrella korttelissa N:o 199, oli Rahatoimikamarin määräyksen mukaisesti toimitettu tontin katselmuksen ja arvioimisen, jossa tälle tonttikirjan mukaan 4,269,75 neliömetrin alueelle pantiin arvoksi, 10 markan 50 pennin mukaan neliömetriltä, Smk. 44,832: 38. Sittenkun Taideyhdistys, joka, oheenliittäen selonteon yhdistyksen ja leskirouva Bomanin välisestä sopimuksesta joko omasta tai sijaisensa puolesta, oli ilmoittanut tahtovansa täyttää leskirouva Bomanin anomuksen, ehdotti³⁾ Kamari että kaupunki tontin eteläisestä osasta lohkaisisi 4 metrin levyisen alan käytävää varten huvilatieltä meren rantaan, sekä että sanotun tien tätä tonttia koskevan osan uudestaan järjestäminen pantaisiin toimeen, jonka johdosta tontin pinta-ala pieneneisi 3,764 neliömetriin, vastaten yllämainitun yksikköhinnan mukaan 39,522 markan arvoa, josta hinnasta Kamari pitäisi valtuuttaa myymään sanottu tontti Taideyhdistykselle tai sen asettamalle sijaiselle. Asian esittelyssä hyväksyi⁴⁾ Valtuusto kysymyksenalaisen ehdotuksen.

Itäisen Kaivopuiston huvilapalstan N:o 22 myyminen Taideyhdistykselle.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 281 1 p. jouluk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 20 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 271 17 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 28 §.

Vaasankadun
asuntotontin
N:o 16 myynti.

Kauppiaanleski Alvina Lindroosin tekemän anomuksen johdosta saada ilman huutokauppaa lunastaa omakseen asuntotontti N:o 16 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 349, joka vastasi hakijan omistamaa vuokratonttia N:o 20 Åsin alueella, oli Rahatoimikamari määrännyt sanotun tontin katselmuksen ja arvioimisen, jossa sille 1,755 neliömetrin suuruisena pantiin arvoksi 10 markkaa neliömetrille eli yhteensä Smk. 17,550: —. Kirjeessään ¹⁾ Valtuustolle ehdotti Rahatoimikamari esitetyillä syillä että Kamari valtuutettaisiin myymään kysymyksenalainen tontti anojalle ilmoitetusta arviosummasta ja suostui ²⁾ Valtuusto tähän ehdotukseen.

Itäisen Viertotien
asuntotontin N:o 33
korttelissa
N:o 331 myyminen.

Suruttoman alueen N:o 25 b:n vuokraajan K. V. Lindqvistin anottua saada lunastaa omakseen sanottuun alueeseen kuuluvan vahvistettuun asemakaavaan otetun asuntotontin N:o 33 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 331, oli Rahatoimikamari määrännyt toimitettavaksi sanotun tontin katselmuksen ja arvioimisen ja pantiin sille silloin arvoksi 14 mk. neliömetriltä, jonka johdosta ja kun tontin pinta-ala teki 1,394 m², sen kokonaisarvo teki 19,516 markkaa. Hakemuksesta antamassaan lausunnossa ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari, esittäen että sanottu tilus oli Valtuuston päätöksen mukaan 3 päivältä syyskuuta 1880 vuokrattu 30 vuodeksi, että hakija Lindqvistin sallittaisiin ilman huutokauppaa lunastaa itselleen mainittu asuntotontti Itäisen Viertotien varrella 14 markasta neliömetriltä ja ehdolla että hakija sitoutuu kuuden kuukauden kuluttua irtisanomisen jälkeen jättämään kaupungin huostaan sanotun tontin ulkopuolelle lankeavan osan vuokratiluksesta N:o 25 b Surutoin, vapaana rakennuksista, sekä että vuokramaksu viimeainitusta alueesta jällellovalta vuokraajalta, niin kauan kuin hakijan sallittaisiin sitä käyttää, olisi 24 mk. vuodessa. Tähänkin ehdotukseen suostui ⁴⁾ Valtuusto, kuitenkin sillä ehdolla että kysymyksenalainen kauppa tapahtuisi vuoden sisällä päätöksen tekemisestä.

Itäisen Viertotien
asuntotontin N:o 31
korttelissa
N:o 331 myyminen.

Samoin oli tonttipaikan litt. A Suruttoman N:o 25 alueella vuokraaja maanviljelijä Erland Mikkola anonut saada lunastaa arvion mukaan mutta ilman huutokauppaa vahvistetun asemakaavan mukaan sanotun tiluksen maasta muodostetun asuntotontin N:o 31 Itäisen Viertotien varrella korttelissa N:o 331 ja oli Rahatoimikamari tämän johdosta antanut toimittaa katselmuksen ja arvioimisen sanotulla tontilla, jonka pinta-ala

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 62 10 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 18 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 47 11 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 14 §.

on 1,394 neliometriä, ja arvioitiin se 15 markan mukaan neliometriltä 20,910 markaksi; sen ohessa olivat arviomiehet ehdottaneet että tonttia myytävässä vuotuinen vuokramaksu tiluksesta litt. A. Surutoin; joka maksu oli 536 mk., alennettaisiin 317 markalla 45 pennillä. Esittäen, että mainittu tonttipaikka oli päätöksellä 28 päivältä maaliskuuta 1879 luovutettu vuokralle kolmenkymmenen vuoden ajaksi, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari anomuksesta antamassaan lausunnossa anomukseen suostuttavaksi, sekä että hakijalle myönnettäisiin oikeus edelleenkin alkuperäisen vuokra-ajan loppuun hallinto-oikeus tiluksen jällelläolevaan osaan 218 markan 55 pennin vuotuista vuokramaksua vastaan. Tähänkin esitykseen Valtuusto suostui. ²⁾

Sen johdosta että tonttipaikan N:o 11 Äsin alueella vuokraaja kauppias Johan Pelin oli anonut saada arvioimisen jälkeen lunastaa vahvistetun asemakaavan mukaan sanotulle tilukselle muodostetun asuntotontin N:o 15 Vaasankadun varrella korttelissa N:o 360, oli Rahatoimikamari antanut toimittaa sanotun tontin katselmuksen ja arvioimisen, jonka tontin pinta-ala oli 1,482,619 m², ja arvioitiin se 10 markan yksikköhinnan mukaan neliometriltä 14,826 markkaan 19 penniin. Esittäen että edellämainittu tontti oli vuokrasopimuksen mukaan 19 päivältä lokakuuta 1883 annettu vuokralle kolmeksikymmeneksi vuodeksi tehtaantyyömies H. Pelinille, ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari suostuttavaksi tehtyyn anomukseen ja suostuikin ⁴⁾ Valtuusto siihen.

Vaasankadun tontin N:o 15 korttelissa N:o 360 myynti.

Rahatoimikamarilta oli Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiö anonut, koska yhtiön aikomus oli alkaa laivanrakentamista suuremmassa määrässä, että sille annettaisiin lupa tehdasalueensa laajentamiseksi ostaa ja täyttää korttelin N:o 292 viereinen vesialue, jolle yhtiö aikoi rakentaa uuden laivatelakan sekä satamarakennuksen aallonmurtajineen. Tämän johdosta oli Rahatoimikamari antanut toimittaa paikan katselmuksen, jossa kysymyksenalaisen 19,035 neliometrinen alalle pantiin hinnaksi 1 mk. neliometrille eli yhteensä 19,035 mk. Katselmusmiesten esittämän ehdotuksen mukaan anoi ⁵⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto, edellyttämällä vahvistuksen saamisen vaadittavalle asemakaavan muutokselle, julistaisi Kone- ja Siltarakennusosakeyhtiön oikeutetuksi lunastamaan ja täyttämään sanotun lisäalueen kortteliin N:o 292 yllämainittua maksua vastaan ja muuten sillä ehdolla, että ostaja aluetta käyttäessään alistuisi niihin

Vesialueen myyminen täytettäväksi korttelin N:o 292 vierellä.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 199 8 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 25 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 217 20 p. lokak. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 33 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 238 27 p. lokak.

määräyksiin, jotka sisältyvät kaupungin satamajärjestykseen ja liikennetaksaan; että alueen ulkorajaa pitkin aiotut satamalaitokset rakennettaisiin siten ettei kaupungille senkautta koituisi ylimääräisiä menoja satamaa syvennettäessä; että sanotut rannat olisi aina pidettävä hyvässä kunnossa; ettei ostajalla olisi oikeutta vastustaa Sörnäisten rantatien kysymyksenalaisen tontin viereisen rajalinjan mahdollista siirtämistä, jos sellainen huomattaisiin tarpeelliseksi; sekä ettei ajateltua aallonmurtajaa rakennettaisi. Tämän anomuksen lähetti ¹⁾ Valtuusto Terveyslaitokunnalle, joka antamassaan lausunnossa selitti terveydelliseltä näkökannalta ei olevan sitä vastaan mitään muistuttamista. Valtuusto lykkäsi ²⁾ asian lopullisen käsittelyn seuraavaan vuoteen.

Sirkuskadun
tonttien N:o 4
ja 6 ja Silta-
saarenkadun
tontin N:o 4
myynti.

Kaupungin tilukseen N:o 34 Brogård kuuluvan huvila-alueen N:o 2:n omistajana oli rakennusmestarin leski Rosalie Jansson anonut Rahatoimikamarilta, koska hänen vuokraoikeutensa sanottuun huvilapalstaan oli loppuva vuonna 1910 ja erinäisiä vuokraoikeuteen kiinnitettyjä lainoja oli sen johdosta irtisanottu, että hän saisi arvioimisen mukaan, mutta ilman huutokauppaa lunastaa huvila-alueeseen kuuluvat vahvistetussa asemakaavassa numeroilla 4 ja 6 Sirkuskadun ja N:o 4 Siltasaarenkadun varrella merkityt tontit, joilla useimmat anojalle kuuluvat huvila-alueelle rakennetut tontit sijaitsivat.

Tämän johdosta oli Rahatoimikamari määrännyt paikalle katselmuksen ja arvioivat tarkastusmiehet Sirkuskadun numeroilla 4 ja 6 merkityt tontit 29 ja 25 markan mukaan neliömetriltä 90,376 markaksi 9 penniksi ja 38,530 markaksi 87 penniksi, josta summasta katselmusmiehet ehdottivat anojalle myönnettäväksi oikeuden lunastaa tontit sillä edellytyksellä että kauppa päätettäisiin vuoden kuluessa tämän myönnytyksen annettua ja sillä ehdolla että hakija sitoutuisi kuuden kuukauden irtisanomisen jälkeen luovuttamaan kaupungin käytettäväksi huvilapalstan N:o 2 muun osan, vapaana siinä olevista rakennuksista, sekä pitämään avoinna huvilapalstan pohjoisrajaa pitkin johtavan ajotien, kunnes Sirkuskatu ehdittäisiin tasottaa. Sitävastoin epäivät katselmusmiehet anomuksen, mikäli se koski tonttia N:o 4 Siltasaarenkadun varrella m. m. sille rakennettujen rakennusten vähäarvoisen laadun perusteella.

Tämän jälkeen oli leskirouva Jansson Rahatoimikamariin lähettämässään uudessa kirjelmässä, huomauttaen että tontilla N:o 4 Siltasaarenkadun

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 19 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 29 §.

varrella oli kaksikerroksinen asuinrakennus, vakuutettu 7,000 markasta, sekä että tälle tontille pisti muuten tontille N:o 4 Sirkuskadun varrella rakennettu kolmikerroksinen kivinen tehdasrakennus, joka mahdollisen, kuuden kuukauden irtisanomisen perästä tapahtuvan itäosan purkamisen kautta melkoisesti kadottaisi käyttökelpoisuuttaan ja arvoaan, toistanut pyyntönsä saada lunastaa sanotunkin tontin. Esitettyihin kysymyksenalaisen tontin lunastamisehtoihin nähden oli anoja huomauttanut miten kohtuutonta olisi vaatia huvilapalstan N:o 2 Brogård jäännöksen luovuttamista kaupungille ennen määrätyn vuokra-ajan loppua. Ehto ajotien avoinnapitämisestä pitkin huvilapalstan pohjoista rajaa, kunnes Sirkuskatu tulisi tasotetuksi, oli muka myöskin kohtuuton, koska mainitun kadun tontin N:o 4 vastainen omistaja ei silloin olisi tilaisuudessa rakentamaan tontilleen sen pohjoiseen rajaan asti, ennenkun Sirkuskatu epämääräisessä tulevaisuudessa tasotettaisiin. Lopuksi huomautti hakija että arviomiesten Sirkuskadun tontille N:o 4 panema arvo, 29 mk. neliömetriltä, näytti liian korkealta.

Tämän johdosta ja sittenkun leskirouva Jansson vielä oli Rahatoimikamarille ilmottanut ettei hän, jos hänelle vakuutettaisiin lunastamisoikeus tonttiin N:o 4 Siltasaarenkadun varrella, tahtoisi vaatia kaupunkia määrätyn ajan kuluessa tasottamaan tontin edessä olevaa sanotun kadun osaa, päätti Kamari antaa arvioimisen tapahtua tälläkin tontilla, jossa arvioimisessa sille pantiin hinnaksi 35 mk. neliömetriltä eli Smk. 31,500: —.

Tätä asiaa Rahatoimikamarissa ratkaistavaksi esitettäessä, katsoi Kamari pitävän puoltaa hakijan anomusta ja ehdotti ¹⁾ sentähden että

leskirouva Jansson oikeutettaisiin ilman huutokauppaa, arviomiesten ehdottaman hinnan mukaan lunastamaan tontit N:o 4 ja 6 Sirkuskadun varrella ja tontti N:o 4 Siltasaarenkadun varrella, ehdolla että kauppa päätetään vuoden sisällä suostumuksen annettua ja ehdolla:

että ostaja saisi haltuunsa sen osan Siltasaarenkadun tonttia N:o 4, joka pistää huvila-alueen N:o 1 Brogård sisälle, vasta 1 päivänä tammikuuta 1911, jota aikaa ennen ei myöskään tontin tämän osan hintaa tarvitsisi kaupungille suorittaa;

ettei viimeainitun tontin omistajalla olisi oikeutta vaatia tontin edustalla olevan Siltasaarenkadun osan tasottamista ennenkun kaupunki huomaa sen oman etunsa mukaiseksi;

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 2.

että leskirouva Jansson sitoutuisi vuokra-ajan kuluessa kuusi kuukautta tapahtuneen irtisanomisen jälkeen maksutta luovuttamaan kaupungille jällelläolevat osat huvilapalstaa N:o 2 Brogård, vapaina niille rakennetuista rakennuksista; sekä

että Sirkuskadun tonttien N:ojen 4 ja 6 omistaja sitoutuisi olemaan sulkematta huvila-alueen pohjoisrajaa pitkin johtavaa tietä, ennenkun uutisrakennusyrityksiä tonttien tällä osalla alotetaan.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostui ¹⁾ Valtuusto tähän esitykseen.

Södervikin tiluksen varastopaikkojen N:ojen 1, 2, 3, 4, 5 ja 6 uudelleen vuokraaminen.

Senjohdosta että vuokraoikeus varastopaikkoihin N:oihin 1, 2 ja 3 Södervikin N:o 22 alueella, jotka viimeksi olivat olleet luovutettuina viiden vuoden ajaksi toiminimelle T. & J. Salvesen 336 markan 48 pennin, 522 markan 36 pennin ja 539 markan 92 pennin vuotuisia vuokramaksuja vastaan, oli loppuva vuoden 1904 mukana, oli Rahatoimikamarin määräyksestä näillä paikoilla toimitettu lähtökatselmus, jonka jälkeen Kamari, koska silloinen vuokraaja oli anonut Kamarilta saada uudelleen vuokrata ai-noastaan varastopaikan N:o 1 kolmen vuoden ajaksi tähänastisilla ehdoilla, anoi ²⁾ lupaa huutokaupalla vuokraamaan kaikki yllämainitut varastopaikat viideksi vuodeksi laskettuna 1 päivästä tammikuuta 1905 vuotuismaksuja vastaan, kukin ei alle Smk. 336: —, 450: — ja 450: — käytettäväksi aikaisempaan tarkoitukseensa. Samanlaisen esityksen teki ³⁾ Rahatoimikamari myöskin sanotun alueen varastopaikkoihin N:oihin 4 ja 5 nähden, jotka olivat viimeksi olleet viiden vuoden ajan kauppias R. Hamfeldtilla Smk:an 430: — ja 444: 68 vuotuisia vuokramaksua vastaan ja olivat Kamarin mielestä nämä uudet vuokramaksut määrättävät 375 markaksi kummastakin paikasta. Näihin esityksiin Rahatoimikamari suostui. ⁴⁾

Vielä oli Rahatoimikamari ehdottanut ⁵⁾ että, koska vuokraoikeus varastopaikkaan N:o 6 yllämainitulla tiluksella N:o 22 Södervik, mikä paikka viimeksi oli ollut kuudeksi vuodeksi luovutettuna kauppias J. F. Janssonille 400 markan vuotuisia vuokraa vastaan ja alueen muiden numerojen tavoin käytetty puutavarain varastopaikkana, päättyisi 1904 vuoden kuluessa, sekä kauppias Jansson oli esittänyt anomuksen tämän alueen vuokran pidentämisestä, hänen anomukseensa suostuttaisiin viideksi vuodeksi 1 päivästä tammikuuta 1905, 350 markan vuosivuokrasta. Tähänkin esitykseen Valtuusto suostui. ⁶⁾

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 1 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 191 1 p. syysk. — ³⁾ S:n s:n N:o 192 1 p. syysk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 39 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 196 8 p. syysk. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 24 §.

Koska vuokraoikeus varastopaikkaan N:o 4 a kaupungille kuuluvalla Mustikkamaan saarella, mikä paikka viimeksi oli ollut 100 markan vuotuista vuokramaksua vastaan merimies Fagerlundilla, oli loppuva tämän vuoden kuluessa, oli paikalla toimitettu lähtökatselmus, jossa vuokraaja oli pyytänyt vuokra-ajan pidennystä; ja olivat tarkastusmiehet puoltaneet anomukseen suostumista 1909 vuoden loppuun, jolloin Mustikkamaan muiden osien vuokra-aika loppuu, sekä ehdottaneet että vuokramaksu pidettäisiin pidennysaikanaikin entisellään. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto hyväksyä tämän esityksen.

Pitennetty
vuokra-aika
Mustikkamaan
varastopaikkaan
N:o 4 a.

Neiti Inez Turusen anottua Rahatoimikamarilta vuokra-ajan pidennystä hänen hallitsemaansa, kaupungille kuuluvaan asuntotonttiin Vallgård N:o 1 a, oli Rahatoimikamari, paikalla pidetyn tarkastuksen jälkeen, esittänyt ³⁾ Valtuustolle että se oikeuttaisi Kamarin viiden vuoden ajaksi eli vuoden 1910 loppuun pidentämään anojan vuokraoikeutta sanottuun asuntotonttiin 350 markan vuotuista maksua vastaan ja muuten samoilla ehdoilla kun siihen asti oli ollut voimassa. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi. ⁴⁾

Pitennetty
vuokra aika
Wallgårdin
asuntotonttiin
N:o 1 a.

Siihen katsoen että vuokra-aika Töölön Sokuritehdas Osakeyhtiön hallitsemaan, kaupunkiin kuuluvaan maa-alaan N:o 46, Töölön Tiilitehtaan alue, vuoden kuluessa loppuisi, oli Rahatoimikamari toimituttanut sanotulla tiluksella asianomaisen lähtökatselmuksen; sitä ennen oli kuitenkin mainittu Osakeyhtiö jättänyt hakemuksen pidennetystä hallinto-oikeudesta tilukseen. Toimituksesta syntyneestä asiakirjasta kävi ilmi että mainitun tiluksen olivat Maistraatti ja Kaupungin vanhimmat vuonna 1854 antaneet vuokralle 30 vuodeksi, mikä vuokra senjälkeen vuonna 1884 oli pidennetty 20 vuodella, säilyttämättä vuokraajalle oikeutta enempään vuokran pidennykseen. Tiluksen vastaisesta hallinnosta olivat tarkastusmiehet, kiinnittämällä huomiota siihen, ettei tätä eikä muitakaan Töölön Sokeritehtaan käyttämiä tiluksia oltu otettu Töölön alueen uuteen asemakaavaan ja ettei sokeritehtaan alueen vastainen rajottaminen vielä ollut selvitetty, puoltaneet kysymyksenalaiseen hakemukseen suostuttavaksi ja siinä tarkoituksessa ehdottaneet että tilus luovutettaisiin sanotulle yhtiölle uudestaan vuokralle kymmeneksi vuodeksi 2,400 markan vuotuisvuokraa vastaan ja ehdolla että kaupungilla olisi oikeus kuuden kuukauden irtisanomisen jälkeen tarpeen mukaan lohkasta osia tilus-

Pitennetty
vuokra-aika
Töölön Tiili-
tehtaan alu-
eseen.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 200 15 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 26 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 107 5 p. toukok. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 16 §.

alueesta alentamalla samalla vuokramaksua suhteellisesti siihen maa-alueeseen, joka siten tulisi poistetuksi. Rahatoimikamarin ehdotuksesta ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto suostua tähän esitykseen.

Myönnetty rakennusvelvollisuuden täyttämisen ajan pitennys.

Sittenkun osakeyhtiö Sandviks Spritfabriks Aktiebolag Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli anonut että Rahatoimikamarin yhtiölle 19 p. tammikuuta 1899 ja 30 päivänä syyskuuta samana vuonna myymien tonttien N:o:jen 15 ja 17 Hernesaarenkadun varrella korttelissa N:o 122 silloin umpeenkulunutta rakennusaikaa pitennettäisiin viidellä vuodella, minkä ohella yhtiö oli esittänyt tonttien oston aiheutuneen tilanhankkimishalusta aiotulle uudelle tehdasrakennukselle, mitä ei kuitenkaan oltu voitu epäsuotuisien väkiviinakauppaolojen takia panna täytäntöön, oli Valtuusto lähettänyt sanotun anomuksen Rahatoimikamariin. Hankittuaan asiasta Rakennuskonttorin lausunnon ja esittämällä että sanottujen tonttien tulisi voimassaolevan rakennusjärjestyksen mukaan 3 päivältä toukokuuta 1895 säädetyssä järjestyksessä olla rakennetut viiden vuoden kuluessa vastaanotosta lukien, ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari kuitenkin siihen katsoen että oli sattunut tapauksia, jolloin ei oltu tehty huomautuksia siitä että myydyt tontit olivat olleet rakentamattomina yli määrätyn ajan ja kun sanotut tontit sijaitsivat vähän huomatussa kaupunginosassa, että olisi Sandviks Spritfabriks Aktiebolag'ille myönnettävä näiden tonttien pidennettyä rakennusaikaa 1905 vuoden loppuun. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ⁴⁾ Valtuusto myöntää pidennettyä aikaa kysymyksenalaisen rakennusvelvollisuuden täyttämiseksi aina vuoden 1906 loppuun.

Kysymys tonttien lunastamisesta teollisuuskoululle.

Teollisuushallitukselta oli tullut tieto että Keisarillinen Senaatti oli nähnyt hyväksi jättää huomioonottamatta Helsingin teollisuuskoulun johtokunnan herättämän kysymyksen ⁵⁾ uuden talon rakentamisesta oppilaitokselle tonteille N:ot 2 ja 3 korttelissa N:o 301 b Kalliossa, mitkä tontit Valtuusto oli sitoutunut myymään kruunulle, jos kauppa päätettäisiin ennen vuoden 1904 loppua, jonka johdosta edellämainittujen tonttien kauppa raukeaisi; ja päätti ⁶⁾ Valtuusto tästä ilmottaa Rahatoimikamarille.

Anomus ilmaisee tontista Suomen Liikemiesten kauppaopistolle.

Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä oli „Suomen Liikemiesten kauppaopiston“ johtokunta, esittämällä tämän kauppaopiston osottautuneen todellista tarvetta vastaavaksi, koska oppilasluku oli joka vuosi kasvanut, sekä oheenliittämällä opiston johtajan laatiman suunnitelman aiotulle rakennushankkeelle, anonut että kaupunki, edistääkseen yritystä luo-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 245 10 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 8 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 207 29 p. syysk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 27 §. — ⁵⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 19. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 25 §.

vuttaisi ilmaiseksi jonkun, kaupungin keskiosista ei kovin kaukaisen tontin, mieluummin jommankumman tonteista osotenumero 3 tai 1 Ainonkadun varrella korttelissa N:o 403 tulevassa Töölön kaupunginosassa. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa anomuksesta oli vaadittu, oli katsonut ei voivansa ryhtyä ilmoitettuja tontteja arvioimaan, kun ei vielä oltu saatu vahvistusta Töölön kaupunginosan asemakaavaehdotukselle, ja sen tähden ehdottanut ¹⁾ kysymyksenalaisen anomuksen hylkäämistä. — Valtuusto päätti ²⁾ Rahatoimikamarin esittämillä perusteilla olla ottamatta anomusta käsiteltäväkseen.

Tämän jälkeen oli mainittu johtokunta, toisessa Valtuustolle jättämässään kirjelmässä uudistanut kosketellun anomuksensa, kuitenkin siten että jollei voitaisi tehdä päätöstä aikaisemmin tarkotetusta tontista, niin tarkotukseen luovutettaisiin joku muu sopiva tontti, esim. N:o 3 Kansakoulukadun varrella korttelissa N:o 162. Tämän anomuksen päätti ³⁾ Valtuusto palauttaa Rahatoimikamariin sen lausunnon hankkimista varten.

Maistraatille jättämässään, Valtuustolle osotetussa kirjelmässä olivat erinäiset kansanvalistuksen, raittiuden ja urheilun edistämiseksi kaupungissa toimivat yhdistykset nim. Raittiuden ystävät, raittiusyhdistykset Koitto, Väinölä, Kilpi ja Rauha, Helsingin Kansanopistoseura, yhdistyksen „Arbetets Vänner“ läntinen haaraosasto, Uusi kansanlastentarha, Helsingin Nuorisoseura, Helsingin Atleettiklubi, Voimisteluseura Ponnistus, Helsingin Ajuriyhdistys ja Uudenmaan Eläinsuojeluyhdistys esittäneet, miten sopivien huoneustojen puute tekee suurta haittaa kansansivistys- ja raittius-työlle tällä paikkakunnalla. Aikomuksessa saada aikaan erityisen rakennuksen mainittujen tarpeiden tyydyttämiseksi oli yhdistys Raittiuden ystävät alustavasti tutkinut asiaa ja saanut selville että 17 eri yhdistystä kansansivistyksen, hyväntekeväisyyden, ammattitietojen ja urheilun y. m. edistämiseksi olivat osittain luvanneet suoranaista myötävaikutusta rakennusyritykselle, osittain ilmoittautuneet vuokralaisiksi. Anojat olivat tämän jälkeen tulleet siihen päätökseen että suunnitelma olisi toteutettava muodostamalla osakeyhtiö, joka ottaisi rakentaakseen talon ja luovuttaisi sen erinäisillä ehdoilla halullisten yhdistysten käytettäväksi. Kumminkin olisi hanke riippuvainen Helsingin kaupungin myötävaikutuksesta siihen luovuttamalla sopivan tontin rakennukselle, joka rakennettaisiin Valtuuston hyväksymän suunnitelman mukaan; ja olivat hakijat sen-

Hylätty anomus
ilmaisen tontin
luovuttamisesta
raittius- y. m.
seuroille.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 87 7 p. toukok. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 12 §. —

³⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 17 §.

tähden anoneet että Valtuusto päättäisi, siinä tapauksessa että viitattua tarkotusta varten muodostettaisiin osakeyhtiö, luovuttaa sille maksuttomasti tarkotukseen sopivan tontin, jolloin etusijassa ehdotettiin tontti N:o 1 Pohjoisen Rautatienkadun varrella korttelissa N:o 401 kolmannessatoista kaupunginosassa. Tämän anomuksen oli Maistraatti lykännyt Valtuustoon, joka, oheenliittäen luonnospiirustukset anomuksessa mainittuun taloon lähetti sen lausunnon antamista varten Rahatoimikamariin.

Sittemmin oli Ylioppilasten yhteinen kansanvalistuskomitea Valtuustolle jättämässään eri kirjelmässä esittänyt että tarkotuksenmukaisten huoneustojen puute oli suuressa määrin ehkäissyt komiteankin järjestämiä työväen opetuskursseja, sekä anonut että Valtuusto ottaisi tutkittavakseen miten sanottu puute voitaisiin vastaisuudessa poistaa; tämänkin anomuksen lähetti Valtuusto Rahatoimikamariin.

Täyttääkseen tämän Rahatoimikamarille annetun tehtävän oli Kamari määrännyt toimitettavaksi ehdotetun Pohjoisen Rautatienkadun tontin N:o 1 katselmuksen ja arvioimisen; ja olivat arviomiehet, edellyttäen että Töölön kaupunginosan kysymyksenalaisen osan asemakaava muuttamatta vahvistettaisiin, määränneet tontin hinnaksi 50 mk. neliömetriltä, jonka johdosta ja kun pinta-ala teki 1,800 m², tontin kokonaisarvo nousisi 94,000 markkaan.

Työväenasiain lautakunta, jolle Rahatoimikamari oli antanut tilaisuuden lausua asiasta mielipiteensä, oli antamassaan lausunnossa huomauttanut jo vuonna 1899 Valtuustolle lausuneensa mielipiteensä vakinaisen ja sopivan huoneuston tarpeellisuudesta kansantajuisia esitelmiä ja työväenopetusta varten, mutta oli kysymys talon rakentamisesta sanottuun tarpeeseen, Valtuuston periaatteessa tosin hyväksymänä, sittemmin kumminkin saanut raueta. Pysyen edelleenkin mielipiteessään kaupungin velvollisuudesta tällaisen talon rakentamiseen, tahtoi Lautakunta, jos tämä suunnitelma lähimmässä tulevaisuudessa voitaisiin toteuttaa, evätä hakijain tekemän anomuksen, mutta kannatti sitä, jos kaupunki epäsuotuisien olojen johdosta ei voisi ottaa suorittaakseen rakennushankkeen vaatimia suuria menoja.

Samoin kuin Työväenasiain lautakunta, katsoi Rahatoimikamarikin että kaupungin myötävaikutusta vaati ensikädessä ajanmukaisten huoneustojen aikaansaaminen työväenopetusta varten, jonka tähden kaupungin pitäisi itse ryhtyä rakentamaan taloa mainittuun tarkotukseen, eikä jättää suunnitelman toteuttamista yksityisille yhdistyksille, kaikkein vähimmän

sellaisille, joiden toiminta ei suoranaisesti käsittänyt kansanopetusta. Kysymyksenalaisen rakennuksen paikaksi voitaisiin käyttää kortteli N:o 325 Helsingintorin varrella Kalliossa, alaltaan 4,100 m². Samalle paikalle ja edellämainitun rakennuksen yhteyteen olisi myöskin rakennettava huoneusto Kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastolle, joka tähän asti oli ollut sijoitettuna kaupungin vuokraamaan huoneustoon n. s. Kansankodissa.

Esittäen nämä seikat ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari

että Valtuusto, hylkäämällä anomuksen ilmaisesta tontista aiotulle osakeyhtiölle, oikeuttaisi Kamarin laatimaan ja senjälkeen Valtuustolle esittämään piirustukset ja kustannusarvion mahdollisimman yksinkertaiseksi rakennukseksi kortteliin N:o 325 Helsingintorin varrella Kalliossa, joka sisältäisi luentosaleja ja muita huoneita kaupungin kannattamaa työväenopetusta sekä kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastoa varten.

Asiaa esiteltäessä päätti ²⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta palauttaa kysymyksen Rahatoimikamariin kehottamalla Kamaria lähettämään lausuntonsa, eikö ehdotettua rakennusta voitaisi sopivammin rakentaa kortteliin N:o 301 b Kalliossa, koska uuden talon rakentaminen teollisuuskoulua varten tähän kortteliin oli saanut raueta. ³⁾ Sen ohessa olisi Rahatoimikamarin hankittava kysymyksenalaisen anomuksen esittäneiltä yhdistyksiltä lausunto siitä, katsoivatko yhdistykset olevan suotavampaa tontin luovuttamisen anomuksen mukaisesti aiottuun tarkoitukseen, vai että kaupunki rakennuttaisi talon, johon olisi aiottu sovitettaviksi esitelmäsaleja ja muita huoneita kunnan kansansivistysharrastuksia varten.

Sörnäisten n. k. Kansankodin omistajat rouva Alli Trygg-Helenius ja Filosofiantohtori Matti Helenius olivat Valtuustolta anoneet että Helsingin kaupunki ottaisi haltuunsa sanotun kodin ja 60,000 markalla lunastaisi sen rakennukset. Samaan aikaan oli Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus kirjelmällä esittänyt Valtuustolle että „Kansankodin“ omistajat olisivat oikeutetut vuonna 1906 irtisanomaan kaupungin kanssa tekemänsä vuokrasopimuksen huoneustosta Sörnäisten kansankirjastoa ja lukusalia varten, jonka johdosta Hallitus oli esittänyt pikaisten toimenpiteiden välttämättömyyttä haaraosaston jatkuvan toiminnan turvaamiseksi. Jos kau-

Anomus „Kansankodin“ lunastamisesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 136 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiak. N:o 24). — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 5 §. — ³⁾ Katso siv. I. 26.

punki lunastaisi „Kansankodin“ ja kaikki huoneet sen suuren salin molemmin puolin saataisiin käyttää haaraosaston tarpeihin, jolloin mainitut huoneet pitäisi yhdistää kolmeksi suureksi saliksi, niin olisi Hallituksen mielestä huoneustokysymys ratkaistu tyydyttävällä tavalla pariksi vuosikymmeneksi eteenpäin.

Sittenkun Rahatoimikamarilta oli vaadittu asiasta lausuntoa, oli Kamari antanut Rakennuskonttorin toimeksi lähettää lausunnon „Kansankodin“ arvosta; ja oli Konttori ilmottanut että kysymyksenalaisen rakennuksen olivat vuonna 1902 arkkitehti R. Björnberg ja kaupungininsinööri G. Idström arvioineet 60,000 markkaan ja että rakennus oli senjälkeen säilytetty muuttumattomassa kunnossa, joten sen arvo nytkin voitiin määrätä edellämainituksi summaksi. Rakennuskonttori huomautti kumminkin että kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vaatimat rakennuksen muutokset ja sisustus tulisivat oheenliitetyn piirustuksen mukaan nousemaan 6,100 markkaan ja että muut välttämättömät korjaukset ja rakennuksen ulkomaalaus tuottaisivat tasaluvuissa yhteensä 2,700 markan menon.

Antamassaan lausunnossa mainitsi ¹⁾ Rahatoimikamari että Kamari samana päivänä Valtuustolle jättämässään kirjelmässä oli tehnyt ehdotuksen että kaupungin laskuun olisi rakennettava rakennus, johon tulisi huoneistoja työväenopetusta sekä kansankirjaston ja lukusalin Sörnäisten haaraosastoa varten, jonka ohessa Rahatoimikamari oli anonut oikeutta teettää piirustukset sellaiseen rakennukseen; ja epäsi Kamari näillä perusteilla suostumuksensa kysymyksenalaiseen anomukseen.

Valtuusto, ottaen tämän asian käsiteltäväkseen yhdessä lähinnä edellisen kanssa, joka koski erinäisten yhdistysten anomusta vapaasta tontista, päätti ²⁾ panna sen pöydälle kunnes edellämainittu kysymys oli ratkaistu.

Anomus mak-
suttomasta ton-
tista Luterilai-
selle Evankeli-
umiyhdistykselle.

Valtuustolle jättämässään anomuksessa oli Luterilainen Evankeliumiyhdistys esittänyt että yhdistys, joka harrasti Kallion lukuisan väestön siveellistä kasvatusta, oli päättänyt mainittuun kaupunginosaan rakentaa rukoushuoneen, jossa voitaisiin valmistaa tilaa sunnuntaikouluille ja kristillisille nuorisoseuroille, ja oli yhdistys tähän tarkotukseen jo ostanut vuokraoikeuden tonttiin N:o 19 Alppikadun varrella korttelissa N:o 324 sekä omistusoikeuden sanotulla tontilla oleviin rakennuksiin. Helpottaakseen mainittua rakennusyritystä oli yhdistys anonut Val-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 137 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiakirj. N:o 25). — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 5 §.

tuustolta saada maksuttomasti omistusoikeuden sanottuun tonttiin. Tästä anomuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto hankkia Rahatoimikamarin lausunnon.

Sittenkun Helsingin Työväenyhdistys erinäisten täällä toimivien ammattiyhdistysten kanssa oli Valtuustolta anonut että kunta luovuttaisi ensinmainitulle yhdistykselle maksuttoman tontin ajanmukaiselle rakennukselle kaupungin työväenkorporatsioneja varten, tahi, jollei sopivaa tonttia tähän olisi käytettävissä, myöntäisi 100,000 markan rahoavustuksen sellaisen tontin ostamiseksi, oli Valtuusto asiaa käsitellessään 10 päivänä marraskuuta edellisenä vuotena periaatteellisesti ilmottanut olevansa suostuvainen luovuttamaan tontin sanottuun tarkotukseen sekä kehottanut ²⁾ Rahatoimikamaria, neuvoteltuaan anojain tai heidän asiamiehensä kanssa, tekemään ehdotuksen tontista, joka tähän voitaisiin käyttää, sekä ehdoista sen luovuttamiseksi.

Tontti rakennusta varten työväen korporatsioneille.

Kun anojat olivat sopivana paikkana esittäneet numerolla 3 Kansakoulukadun varrella korttelissa N:o 162 merkityn käyttämättömän tontin, oli Rahatoimikamari määrännyt toimitettavaksi tämän tontin katselmuksen ja arvioimisen, mutta toimituksessa huomattiinkin tontti riittämättömäksi aiotunsuuruiselle rakennukselle, jonka tähden arviomiehet puoltivat sopivampana joko ylemmän Eläintarhantien ja Kallion toisen linjan välistä tonttia, joka voitaisiin lohasta sinne puistoksi aiotusta alueesta, tahi myöskin korttelissa N:o 299 sijaitsevia numeroilla 5 ja 7 Sirkuskadun ja 6 Säästöpankinrannan varrella merkittyjä tonttipaikkoja, joista kumminkin ensinmainittu tulisi tontinrajan oikasemisen kautta jonkunverran pieneenemään. Näille paikoille määrättiin hinnaksi, edelliselle 22 mk. m² ja toisille N:o 5 ja 7 Sirkuskadun varrella 25 ja 31 mk. sekä tontille N:o 6 Säästöpankinrannalla 28 mk. m², eli yhteensä Smk. 80,300: — ja Smk. 113,048: 63.

Tämän jälkeen toimitetuissa neuvotteluissa oli Helsingin Työväenyhdistys empimättä antanut etusijan Siltasaaren paikalle sen keskiseen asemaan nähden, jonka ohessa yhdistyksen arkkitehdit olivat selittäneet viime mainitun paikan sopivammaksi myöskin sen suuremman pinta-alan takia. Aikaisemmat Kansakoulukadun tonttia varten laaditut piirustukset voitaisiin pääasiallisesti käyttää Siltasaarenkin paikalle, minkä arviomiehet olivat arkkitehtien mielestä kumminkin arvioineet liian kalliiksi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 10 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 23 ja seur.

Maksuttoman tontin luovuttamismuotoon nähden kysymyksenalaiseen tarkotukseen oli Työväenyhdistys esittänyt sen ehdotuksen että kaupunki lahjottaisi tontin yhdistykselle sen luovutettavaksi Työväentalo-Osakeyhtiö nimiselle osakeyhtiölle, joka oli muodostettu hankkeen toteuttamiseksi, sillä ehdolla, että yhdistys saisi yhtiössä osakkeita tontin arvoa vastaavan summan edestä. Tämän lisäksi Työväenyhdistys merkitseisi osakkeita sillä ylimäärällä joka saataisiin myytäessä yhdistyksen talo N:o 27 Yrjönkadun varrella.

Ilmottaen näiden neuvottelujen kulun esitti ¹⁾ Rahatoimikamari lausunnossaan Valtuustolle että Kamari katsoi anojain aikaisemmin ehdottaman tontin Kansakoulukadun varrella täysin tarkotukseen riittäväksi, mutta Työväenyhdistyksen ehdottamaa tontin luovuttamistapaa ei pitäisi hyväksyä, kun ei ollut olemassa täysiä takeita että yhtiön johto aina olisi täysin sopivain henkilöiden käsissä, vaan näytti tarkotuksenmukaisemmalta että tontti annettaisiin yllämainitulle yhdistykselle, jonka myös pitäisi ottaa rakentaakseen tuo aiottu rakennus. Näillä perusteilla ehdotti Kamari

että Helsingin Työväenyhdistykselle myytäisiin ilman huutokauppaa tontti N:o 3 Kansakoulukadun varrella korttelissa N:o 162 talon rakentamista varten pääasiallisesti työväen korporatsioonien kokoushuoneita varten tontin arvioimisessa määrätystä 94,865 markan 48 pennin hinnasta, joka kauppahinta saisi olla ensimmäistä kiinnitystä vastaan korottomana lainana maksamatta, niin kauan kun sanottu yhdistys ylläpitää tontilla tarkotuksenmukaista rakennusta viitattua tarvetta varten, mutta jollei tätä ehtoa täytetä, olisi se kaupungille maksettava, sekä

että Rahatoimikamari valtuutettaisiin myöntämään sanotun kiinnityksen rinnalla etusija mahdollisille lainoille sellaiseen määrään, mikä Kamarin harkinnan mukaan voidaan myöntää panematta kaupungin vakuutta vaaranalaiseksi.

Asiaa esiteltäessä ja Valtuuston otettua tieto eräästä Ruotsalaisen Työväenyhdistyksen jättämästä kirjelmästä, jossa yhdistys lausui toivomuksenaan että kysymyksenalaiseen tarkotukseen luovutettaisiin ehdotetut tontit Siltasaarella, päätti ²⁾ Valtuusto että Helsingin Työväenyhdistykselle myytäisiin useinmainittuun tarkoitukseen ilman huutokauppaa korttelissa N:o 299 numeroilla 5 ja 7 Sirkuskadun varrella sekä nume-

---

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 138 2 p. kesäk. (Valt. pain. asiakirj. N:o 25). — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 6 §.

rolla 6 Säästöpankinrannalla merkityt tonttipaikat, ensinmainittu tontti pienennettynä tarkastuspöytäkirjassa ehdotetulla tavalla, arvioimisessa tonteille pannusta hinnasta 113,048 markasta 63 pennistä ja muuten niillä ehdoilla, jotka Rahatoimikamarin ylläolevassa ehdotuksessa oli esitetty. Sen ohessa kehoitettiin Rahatoimikamaria laatimaan tarpeelliset piirustukset sellaiseen Sirkuskadun tontin N:o 5 kysymyksenalaiseen kaupunginasemakaavan muutokseen, johon Valtuuston mainittu päätös aiheuttaisi.

Tämän tehtävän täytti¹⁾ Rahatoimikamari antamalla laatia ja lähettämällä aikaisemmin kosketellun Siltasaaren asemakaavan muutos ehdotuksen.

Sittenkun Valtuusto, Arkeologisen komissionin tiedustelun johdosta, oliko ja millä ehdoilla Valtuusto suostuvainen toistaiseksi luovuttamaan Historiallisen museon tarpeisiin Hakasalmen huvilan siihen kuuluvine alueineen, käsitellessään kysymystä sanotun huvilan käyttämisestä yleensä oli päättänyt²⁾ jättää asian, sikäli kun se koski mainittua anomusta, riippuvaksi vastedes tapahtuvasta esittelystä, oli Arkeologinen komissio kirjelmässä 29 päivältä joulukuuta 1903, viitaten kaikkiin aikaisemmin esitettyihin syihin huvilan luovuttamiseksi museotarkotukseen, ehdottanut Valtuustolle, eikö kysymyksenalaista asiaa voitaisi hetimiten ottaa ratkaistavaksi.

Hakasalmen huvilan käyttäminen.

Asiaa esiteltäessä päätti³⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta vastauskirjelmässään ilmottaa komissionille:

että Valtuusto oli taipuvainen kolmen vuoden ajaksi vuokraamaan Valtiolaitokselle päärakennuksen siihen kuuluvine molempine sivurakennuksineen käytettäväksi museotarkotuksiin seuraavilla ehdoilla ja määräyksillä:

että vuokrasopimus tehdään viimeistään tammikuussa 1905; että Valtiolaitos suorittaa kaupungille vuotuista vuokraa 7,000 mk., että ennen vuokrasopimusta tehdyt tarpeelliset rakennusten korjaukset kun myöskin sen ulkopuolisen korjauksen vuokra-aikana maksaa kaupunki, mutta sisäinen kuuluu Valtiolaitokselle; että kaupunki sitoutuu ylläpitämään asianomaisessa kunnossa rakennusten läheisimmän ympäristön ja viertotieltä johtavan tien; sekä lisäyksenä Valmistusvaliokunnan ehdotukseen että mahdollisen vuokrasopimuksen pitäisi astua voimaan 1 päivästä kesäk. 1905.

¹⁾ Katso siv. I. 3 ja seur. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 10 ja seur. — ³⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 2 §.

Sen ohessa päätti Valtuusto että jos vuokrasopimus tehdään, olisivat kysymyksenalaisten rakennusten korjaukset toimitettavat Rakennuskonttorin aikaisemmin tekemän ehdotuksen mukaisesti, joka päättyi 9,100 markkaan, sekä antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi vastaisuudessa tehdä esitys korjaukseen tarvittavista varoista.

Tämän yhteydessä päätti Valtuusto lähettää Rahatoimikamarille, joka aikaisemminkin oli päättänyt sanotun huvilan tilapäisistä käyttämisistä, Raittiusyhdistys Koiton lähettämän anomuskirjelmän siitä että yhdistyksen sallittaisiin saada käyttää huvilan alakertaa syksyyn asti vuonna 1905.

Kansakoulu-
talon rakenta-
minen Töölön
alueelle.

Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä oli kansakoulujen johtokunta esittänyt miten sekä kansakoulujentarkastaja että johtokunta oli useita kertoja ilmottanut että kansakouluksi käytetty Hesperian huvila oli tarkotukseen täysin sopimaton. Sittenkun kansakoulujentarkastaja taas oli jättänyt anomuksen sellaisista toimenpiteistä että uusi kansakoulutalo rakennettaisiin Töölön alueelle toisessa, kahdennessatoista ja kuudennessatoista kansakoulupiirissä asuvia lapsia varten, sekä tähän liittänyt ensimmäisen kaupunginlääkäarin antaman todistuksen Hesperian huvilasta, oli kansakoulujen johtokunta lausuen, ettei mainittua sängen rappeutunutta rakennusta pitäisi käyttää koulutaloksi ja että oli näyttäytynyt mahdottomaksi siinä seudussa tarkotuksenmukaisen kouluhuoneuston vuokraaminen, esittänyt että kaupunki jo vuoden 1904 kuluessa ryhtyisi toimenpiteihin uuden kansakoulutalon rakentamiseksi Töölön, jonka ohjelman johtokunta oli oheen liittänyt.

Vaadittuna antamaan lausunnon oli Rahatoimikamari antanut kansakoulujentarkastaja Adolf von Bonsdorffin, kansakoulujen johtokunnanjäsenen arkkitehti Th. Höijerin ja kaupungininsinööri G. Idströmin toimeksi tehdä ehdotus sopivimmasta paikasta uutta Töölön kansakoulutaloa varten ja esitti ¹⁾, ehdotuksen jätettyä, pääasiallisesti mainittujen henkilöiden tekemän ehdotuksen mukaisesti sekä oheenliittäen laskelmat kaupungin käytettävistä varoista ja kustannusarvioehdotuksen, että Valtuusto päättäisi:

että kolmikerroksinen kansakoulurakennus olisi rakennettava Hesperian puistoon paikalle, joka oli merkitty oheenliitetylle asemakartalle, pääasiallisesti yhtäpitävästi arkkitehti Höijerin laatimien luonnospiirustusten kanssa ja summasta, joka ei saisi nousta yli 320,000 markan;

että Rahatoimikamarin oli hankittava ja yhdessä kansakoulujenjohtokunnan kanssa hyväksyttävä lopulliset piirustukset sanottuun rakennuk-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 143 9 p. kesäk. (Valt. pain. asiakirj. N:o 29).

seen ja sittenkun niille oli hankittu asianomainen vahvistus, tehtävä sopimus rakennuksen rakentamisesta urakalla sekä ryhdyttävä toimenpiteisiin työn tarpeelliseksi valvomiseksi;

että kysymyksenalaisen rakennustyön menot olisi vietävä kaupungin tulo- ja menoarvioon vuodeksi 1905; ja

että Rahatoimikamarilla oli oikeus etukäteen vuoden 1904 kuluessa määrätä tarkotukseen varoja aina 140,000 markkaan asti.

Tätä ehdotusta käsiteltäessä päätti ¹⁾ Valtuusto ennen lopullisen päätöksen tekoa kehottaa Rahatoimikamaria jättämään lopulliset piirustukset ja kustannusarvion sanottua kolmikerroksista kivirakennusta varten, sekä siihen katsoen että oli lausuttu epäilyksiä talon sijoittamisesta Hesperian puistoon, samalla lausua mielipiteensä sen mahdollisesta sijoittamisesta toiseen paikkaan ja erittäinkin olisiko vaaranalaista ennen Töölön asemakaavan vahvistamista rakentaa talo sitä varten alkuperäisesti aiotulle paikalle, tonteille N:oille 41 ja 43 Töölönkadun varrella.

Täyttääkseen tämän tehtävän vaati Rahatoimikamari lausuntoa sekä Rakennuskonttorilta että Puutarhalautakunnalta, joka viimemainittu esitti että sanotun koulutalon rakentaminen Rahatoimikamarin ehdottamalle paikalle Hesperian puistoon tekisi niin suurta haittaa että alueen käyttäminen kansanpuistona joutuisi vaaranalaiseksi, jotapaitsi sellainen käyttäminen estäisi vuokra-ajan lopussa mahdollista, rajottavan Hesperian huvila-alueen useista syistä suotavaa yhdistämistä puiston kanssa; ja tahtoi Lautakunta näillä syillä panna vakavan vastalauseensa sitä vastaan että melkoinen osa muutenkin sangen niukasta puistoalueesta riistettäisiin alkuperäisestä tarkotuksestaan rakennustontin saamiseksi.

Mahdollisesta kansakoulurakennuksen sijoittamisesta tonteille N:o 41 ja 43 Töölönkadun varrella oli Rakennuskonttori ilmottanut että vaikka Töölön alueen asemakaava ei vielä ollut vahvistettu, niin ei kuitenkaan näyttänyt olevan mitään vaaraa kysymyksenalaisen rakennuksen sijoittamisesta sanotuille tonteille, varsinkin kun nämät olivat välittömästi vai-vaistalolle vievän tien varrella, joka oli asemakaavaehdotuksessa säilytetty nimellä Kammionkatu, mutta että olisi välttämätöntä mitä pikimmin laskea tämän kadun alle sekä vesi- että likaviemärijohto, jos koulutalo heti rakennettaisiin näille tonteille.

Oheenliittäen arkkitehti Th. Höijerin laatimat luonnospiirustukset kolmikerroksista koulutaloa varten sanotuille tonteille Töölönkadun var-

¹⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 31 §.

rella, sekä kustannusarvion, joka päättyi 297,000 markkaan, kuin myös lopullisen kustannusarvion, Smk. 308,500: — koulutaloa varten Hesperian puistoon, esitti ¹⁾ Rahatoimikamari, joka kumminkin katsoi pitävänsä py-syä ennen lausumassaan mielipiteessä koulurakennuksen sijoittamisesta Hesperian puistoon, että Valtuusto päättäisi rakennuksen rakentamisen viimeainitulle paikalle ja samalla hyväksyisi Rahatoimikamarin edellämainitun ehdotuksen lopullisten piirustusten laatimisesta, ajasta, rakennus-työn tekotavasta sekä sen aiheuttamain kustannusten suorittamisesta, jotka ehdotukset Rahatoimikamari uudisti ainoastaan sellaisella muutoksella että korkein kustannusarviosumma rakennukselle oli määrättävä 308,000 markaksi.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto, hyväksyen Puutarhalautakunnan lausuman käsityksen, että kolmikerroksinen kansa-koulurakennus olisi rakennettava tonteille N:ot 41 ja 43 Töölönkadun varrella pääasiallisesti yhdenmukaisesti arkkitehti Th. Höijerin laatimien luonnospirustusten mukaisesti ja kustannuksilla, jotka eivät nousisi yli 297,000 markan, jotavastoin Valtuusto muuten hyväksyi Rahatoimika-marin esityksen.

Väliaikaisen
paloaseman ra-
kentaminen.

Kirjelmässä Valtuustolle oli Palokomissioini oheenliittäen kus-tannusarvion, esittämillään syillä ehdottanut rakennettavaksi väliaikaisen puisen paloaseman, joka oli aiottu neljää miestä ja yhtä hevosta varten, pääasiallisesti oheenliitetyn asemapiirustuksen mukaisesti vapaalle pai-kalle Kallion 4:n linjan ja Läntisen Papinkadun kulmaan. Vaadittuna antamaan asiasta lausunnon esitti ³⁾ Rahatoimikamari, hankittuaan Ra-kennuskonttorin puoltavan lausunnon, että ehdotettu rakennus väliaikai-seksi paloasemaksi olisi Rakennuskonttorin toimesta rakennettava kor-keintaan 2,500 markan kustannuksella, joka summa olisi menevä Valtuuston käytettävästä vuoden menoarvioon otetusta summasta aavistamattomia tarpeita varten. Rahatoimikamarin ehdotuksesta hyväksyi ⁴⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Esitys makuu-
hallin rakenta-
misesta Marian
sairaalan tu-
berkuloosi-
osastolle.

Sittenkun Marian sairaalan Hallitus oli Terveyshoitolautakunnalle tehnyt esityksen makuuhallin järjestämisestä sairaalan tuberkuloosi-osastolle keuhkotautisten ulkoilmakäsittelyä varten, anoi Lautakunta Val-tuustolta 3,200 markan suuruisen summan myöntämistä sanottuun tarko-tukseen, sekä hallin sisustukseen 3,460 markkaa. Rahatoimikamarin eh-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 193 8 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 15 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 140 2 p. kesäk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 26 §.

dotuksesta antaman ¹⁾ lausunnon mukaisesti päätti ²⁾ Valtuusto siihen suostua ja olisi työn toimittamiseksi otettava seuraavan vuoden meno- ja tuloarvioon 6,660 markan summa.

Marian sairaalan Hallituksen siitä tekemän esityksen johdosta ehdotti Terveyshoitolaetakunta Valtuustolle otettavaksi 1905 vuoden tulo- ja menoarvioon 7,500 markan summan tarpeellisen sisustuksen ja konekalujen hankkimiseksi sanotun sairaalan kulkutautipaviljongin valmiin lisärakennuksen sisustamiseksi, jolla summalla maksettaisiin sähkövalon johtaminen sekä lisähuoneustoihin että kulkutautiosaston ylläkäarin asuntoon. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu ³⁾, puolti ⁴⁾ anomukseen muuten suostuttavaksi, mutta sähkövalon johtamiseen nähden useimmainitun osaston ylläkäarin asuntoon ilmotti Kamari että tämän työn aikaisemman laskun mukaiset kustannukset, Smk. 240: — kohoaisivatkin 608 markkaan 40 penniin, jonkatähden Kamari esitti että kysymyksenalainen summa olisi korotettava ehdollisesti 7,850 markkaan. — Asiaa esiteltäessä päätti ⁵⁾ Valtuusto muuten hyväksyä Rahatoimikamarin esityksen, mutta lähetti kysymyksen sähkövalon kustantamisesta ylläkäarin asuntoon budgettivaliokuntaan.

Marian sairaalan kulkutautipaviljongin lisärakennuksen sisustaminen.

Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä oli Uuden Teatteritalo-osakeyhtiön johtokunta, joka osakeyhtiö päätöksellä 21 päivältä helmikuuta 1891 oli saanut oikeuden teatterikahvilan eteen sen itäisen sivun ympärille laittaa siirrettävän avonaisen verannan sitävarten laadittujen piirustusten mukaan ehdolla että mainittu veranda olisi poistettava heti kun kaupunginviranomaiset niin vaativat, ilmottanut aikovansa kirjelmän oheen liitettyjen piirustusten mukaisesti antaa rakentaa ylläsanotun verannan sijaan kivrakennuksen, joka ei kumminkaan asemaltaan tulisi edellämainittua laajemmaksi. Hankittuaan Rakennuskonttorin lausunnon ehdotti ⁶⁾ Rahatoimikamari jätettyjen piirustusten hyväksymistä kuitenkin sillä edellytyksellä että Johtokunta hakisi hankkeen toteuttamiseen luvan kaupungin rakennusjärjestyksessä säädetyllä tavalla. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁷⁾ Valtuusto suostua Rahatoimikamarin esitykseen.

Teatterikahvilan verannan uudestrakentaminen.

Helsingin Tullikamarista oli Maistraatille saapunut esitys että Tullilaitos saisi kirjelmän ohelle liitettyjen piirustusten mukaisesti rakennuttaa

Katselupaviljongin tullilaitokselle.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 245 3 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 22 §. — ³⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 21 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 269 17 p. marrask. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 27 §. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 102 5 p. toukok. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 14 §.

katselupaviljongin Merisataman läheisyyteen, rautatieraitteen ja Merikadun välille Huvilakadun jatkosta länteenpäin. Sittenkun tämä esitys, joka oli lykätty Valtuuston käsiteltäväksi, oli sieltä lähetetty Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten, esitti ¹⁾ Kamari, kuultuaan Rakennuskonttorin mielipidettä ja sen ehdotuksen mukaisesti, että lupa paviljongin rakentamiseen Rakennuskonttorin osotusten mukaisesti olisi annettava sillä ehdolla että paviljonki sijoitetaan siten ettei se olisi esteenä niille tasotustöille, joita kaupunki vastaisuudessa toimittaa sen läheisyydessä sekä että se tulisi poistaa Tullilaitoksen kustannuksella kuuden kuukauden kuluessa tapahtuneen irtisanomisen jälkeen, jos kaupunki huomaisi sen syystä tai toisesta olevan esteeksi. Kun asia otettiin Valtuustossa käsiteltäväksi, oli Kapteeninkadun talon N:o 17 omistaja kansakoulunopettaja Sippola esittänyt useita huomautuksia sanottua paviljongia varten suunniteltua ehdotusta vastaan, jonka johdosta Valtuusto päätti ²⁾ että asia oli palautettava Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten opettaja Sippolan kirjelmän johdosta.

Ehdotus uuden sillan rakentamisesta Katajanokan kanavan yli.

Satamarakennusdelegatsioni oli 15 päivänä marraskuuta edellisenä vuonna tehnyt Valtuustolle esityksen uuden sillan rakentamisesta Katajanokan kanavan yli, jossa esityksessään Delegatsioni esitti pääasiassa seuraavaa:

Samalla kun Valtuusto 17 päivänä toukok. 1898 pääasiassa hyväksyi sen ohjelman, jota Satamarakennusdelegatsionin oli noudatettava Katajanokalle kaupan ja meriliikkeen tarpeiksi suunniteltujen laitosten rakentamisessa, oli Valtuusto antanut Delegatsionin tehtäväksi aikanaan lähettää Valtuustolle lausunto ja ehdotus siitä, miten sillan rakentamisella Katajanokan kanavan yli tai jollakin muulla tavalla voitaisiin helpottaa yhdysliikettä Katajanokan ja muun kaupungin välillä.

Samassa määrin kun kaupan ja meriliikkeen tarpeiksi Katajanokalle aiottu laitokset olivat tulleet valmiiksi ja otetut käytäntöön tarkotuksiinsa sekä rakennustoimi siellä saanut suurkaupunkimaisen vauhdin, oli liikenne Katajanokalle ja sieltä pois ollut tasaisesti nousemassa, jonka johdosta nykyinen silta kanavan yli ei ollut osottanut voivansa täyttää liikenteen sille asettamia vaatimuksia. Tähän katsoen oli Delegatsioni luullut olevan ajan ryhtyä rakentamaan uutta siltaa Katajanokalle. Delegatsionin vakaumuksen mukaan oli nim. sellaisen aikaansaanti ainoa tehokas keino liikenteen tarpeellisen desentralisatsioonin aikaansaamiseksi,

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 31 a 14 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 21 §.

se kun tähän asti oli pakkaantunut nykyiselle sillalle. Viimemainitun leventämisellä, joka tulisi likipitään yhtä kalliiksi kun uuden sillan rakentaminen, ei varmaankaan yllämainittua tarkotusperää saavutettaisi. Kustannukset uudesta sillasta, jonka Delegatsioni oli ajatellut sijoitettavaksi Pohjoisesplanaadinkadun jatkoksi sekä rakennettavaksi raudasta 400 kg:n korkeinta painetta varten m² kohden, oli Rakennuskonttori laskenut noin 150,000 markaksi.

Tämän ehdotuksen lähetti Valtuusto Rahatoimikamariin, joka hankittuaan Rakennuskonttorin lausunnon, antamassaan lausunnossa esitti että ainakin olisi koetettava toistaiseksi ratkaista kysymys Katajanokan liikenteen turvaamisesta jollakin kaupungille helpommalla tavalla kun Satamarakennusdelegatsioni oli esittänyt, ja ehdotti¹⁾ sentähden että Valtuusto hylkäisi ehdotuksen uuden sillan rakentamisesta Katajanokan kanavan yli sekä määräisi että nykyinen silta olisi levennettävä 16 metriä leveäksi, Rakennuskonttorin tästä tekemän ehdotuksen mukaisesti ja että Konttorin laskema menoerä 28,200 mk. otettaisiin huomioon tulo- ja menoarviossa vuodelle 1905. Tämän Rahatoimikamarin esityksen hyväksyi²⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta.

Viittaamalla siihen että Rahatoimikamarin päätöksen mukaan 19 päivältä heinäkuuta 1902 oli tehty huomioita vedenkorkeudesta ja lämpö-

Ehdotus kanavasta Töölön- ja Edeslahden välillä.

määrästä Töölön- ja Edeslahdessa, oli Satamakonttori Valtuustolle esittänyt että Valtuusto antaisi asiantuntijain tehtäväksi kootun huomioaineiston tarkalla tutkimisella ja muilla tarkotuksenmukaisilla keinoilla koettaa tutkia, oliko mahdollista kaivaa kanava sanottujen lahtien välille ja mitä hyötyä tämä tarjoaisi, sekä että Valtuusto päättäisi että sen alueen käyttämiseen nähden, jonka halki kanava kulkisi, olisi otettava huomioon ettei siihen saisi laittaa sellaisia laitoksia, jotka tekisivät kanavan rakentamisen kokonaan mahdottomaksi. Tämän asian lähetti³⁾ Valtuusto erityiseen valiokuntaan.

Kamreeri Hellnerin jättämä anomus Brävallan ja Ulfåsan huvilain välisellä yhteismaalla olevan maallenususillan pidentämisestä lähetettiin⁴⁾ Rahatoimikamariin, joka lausui mielipiteensä anomuksesta seuraavan vuoden menoarvioehdotuksessa.

Maallenususillan jatkaminen Brävallan ja Ulfåsan välillä.

Sittenkun Valtuusto edellisenä vuonna oli valtuuttanut⁵⁾ Puutarha-

Määräraha suk- simäen laittamiseksi Eläintarhaan.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 208 6 p. lokak. (Valt. pain. asiakirj. N:o 30). — ²⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 28 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 3 §. — ⁴⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 20 §. — ⁵⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 26.

pannessaan ja käyttäessään noudattaisi ohjeita, jotka Lautakunta tahi Kaupunginpuutarhuri katsoisivat tarpeellisiksi, oli Hiihtoseura Valtuustolle jättämässään kirjelmässä ilmottanut että kolmesta ehdotetusta mäestä oli Alppilan viereinen huomattu sopivimmaksi. Kun tämä mäki kumminkin, jotta sitä voitaisiin käyttää, vaati tasottamista, josta kustannukset oli oheenliitetyn kustannusarvion mukaan laskettu nousevan 1,900 markkaan, oli seura vaikeaan taloudelliseen tilaansa katsoen anonut, että tasotuksen toimittaisi ja kustantaisi kaupunki. Vaaditussa lausunnossaan ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari Puutarhalautakuntaa kuultuaan, että Valtuusto tarkotukseen myöntäisi käyttövaroistaan aina yllämainittuun summaan nousevan määrärahan, jonka ohessa työ oli Rakennuskonttorin toimitettava yksin neuvoin Kaupunginpuutarhurin kanssa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto hyväksyä tämän esityksen.

Muutamien huoneustojen käyttäminen poliisitarpeihin talossa N:o 24 Aleksanterinkadun varrella.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään kysymystä laajennetusta huoneustosta poliisilaitokselle oli kuluneen vuoden marraskuun 10 päivänä Rahatoimikamarin esityksestä päättänyt että sanotun laitoksen tarpeiksi suurimmaksi osaksi luovutettuun taloon N:o 24 Aleksanterinkadun varrella pitäisi, vastaisuudessaakin sijoittaa sekä virkahuoneusto manttaalikirjurille kuin myöskin asunto vahtimestarille, joka avusti talonisännöitsijää kaupungille kuuluvain saman kadun talojen N:ojen 22 ja 24 hoidossa, jonka ohessa samassa talossa kaupunginrakennusmestarille luovutettu kahden huoneen huoneusto saataisiin luovuttaa ³⁾ poliisilaitokselle 1 päivästä kesäkuuta 1904 kohtuullista korvausta vastaan, oli poliisikamari raportissaan läänin Kuvernöörille uudistanut aikaisemmin tekemänsä anomuksen toimenpiteistä siihen suuntaan että Maistraatti velvoitettaisiin Helsingin poliisilaitoksen uutta menosääntöä koskevan Armollisen asetuksen perustuksella 20 päivältä huhtikuuta 1903 viipymättä antamaan poliisilaitoksen käytettäväksi kaksi ensinmainittua huoneustoa. Pääasialliseksi tueksi tälle anomukselleen oli Poliisikamari uudestaan huomauttanut huoneuston tarpeesta 49 mieheen nousevalle poliisi-reserville, jonka vuokrarahoiksi oli sanottuun menosääntöön otettu 200 markan summa miestä kohden. Sittenkun Kuvernööri oli Maistraatin kautta antanut lähettää mainitun anomuksen Valtuustolle käsiteltäväksi ja ratkaistavaksi, oli Rahatoimikamaria kehotettu lähettämään siitä lausuntonsa Valtuustolle. Esittäen ettei kaupunkia pitäisi voida velvottaa kustantamaan vapaita

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 70 17 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 19 §. —

³⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 40 ja seur.

huoneustoja virkailijoille, jotka kantavat vuokratrahoja yleisen palkkausäännön mukaan, kaikkein vähimmän senjälkeen kun poliisilaitos oli valtion kannattamasta kunnallisesta laitoksesta muutettu valtionlaitokseksi sekä ettei kysymyksenalaisia kaupungille välttämättömiä huoneustoja edes voitaisi luovuttaa, ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto ilmottaisi Maistraatille, ettei Valtuusto voi suostua esitykseen huoneustojen luovuttamisesta Poliisilaitokselle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ²⁾ Valtuusto tehdä Maistraatille Rahatoimikamarin esityksen mukaisen ilmoituksen.

Tämän johdosta oli Lääninhallitus Maistraatille lähettämässään kirjelmässä tiedustellut, eikö yllämainituita kahta huoneustoa voitaisi luovuttaa poliisilaitokselle vuotuista korvausta vastaan, joka maksettaisiin niiden reservikonstaapeliin vuokratrahojen lyhennyksillä, jotka asuisivat näissä huoneissa. Valtuusto, jolle Maistraatti oli lähettänyt sanotun kirjelmän, päätti ³⁾ ilmottaa Maistraatille että vahtimestarin asunnoksi käytetty huoneusto välttämättömästi tarvittiin siihen tarkoitukseen, mutta että Valtuusto oli suostuvainen luovuttamaan poliisilaitoksen tarpeeksi manttaalikirjurin tähänastisen huoneuston sillä ehdolla että valtiolaitos korvaisi sen vuokran, minkä kaupunki olisi pakotettu suorittamaan jostakin muusta huoneustosta sanottua virkailijaa varten.

Sittenkun Yhteisraastuvanoikeus, esittäen että Raastuvanoikeuden Kysymys lisätyn tilan pankkimisestä kaupungin erinäisille viranomaisille ja virastoille. 1:lle ja 4:lle osastolle sekä Maistraatin ja Raastuvanoikeuden arkistolle luovutetut huoneustot oli havaittu aivan liian ahtaiksi ja tarkoituksenmukaisemmiksi, sekä ettei Raastuvanoikeuden ylimääräisiin istuntoihin ollut käytettävänä muuta huoneustoa kuin Valtuuston istuntosali, oli anonut että Kamari tekisi Valtuustolle esityksen sanotun epäkohdan poistamisesta, anoi ⁴⁾ Rahatoimikamari Valtuustolta oikeutta ryhtyä neuvotteluihin Vapaaehtoisen Palokunnan johtokunnan kanssa Palokunnantalon vuokraamisesta kaupungin tarpeiksi kymmenen vuoden ajaksi tarkoituksella sijoittaa sinne Valtuuston istuntohuone sekä valmistaa myös tilaa Rakennuskonttorille ja jollekin muulle kaupungin virastolle. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ⁵⁾.

Tämän jälkeen toimitetuista neuvotteluista ilmeni että Vapaaehtoisen Palokunnan johtokunta oli suostuvainen 2,500 markan vuotuista vuokra-summaa vastaan luovuttamaan Palokunnantalon suuren salin vuoden joka tiistaiksi Valtuuston istuntosaliksi sekä viereisen huoneen alinomaa käy-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 55 3 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 7 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 2 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 54 3 p. maalisk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 6 §.

tettäväksi. Tämän järjestelyn kautta olisi voitu valmistaa tilaa Valtuuston nykyisessä istuntohuoneessa Raatihuoneella Raastuvanoikeuden 1:ssä ja 4:ssä osastossa sekä Maistraatissa käyväälle yleisölle. Tähän katsoen sekä koska oli mahdollisuutta Palokunnantalon kaikkien huoneustojen vuokraamiseksi 1 päivästä kesäkuuta 1905, jätti ¹⁾ Rahatoimikamari Valtuuston harkittavaksi, eikö voitaisi tätä ehdotettua väliaikaista järjestelmää hyväksyä ja tehdä vuokrasopimusta useimmainitun Johtokunnan kanssa.

Ennenkuin tämä esitys otettiin Valtuustossa lopullisesti ratkaistavaksi saapui ²⁾ Rahatoimikamarilta ehdotus Raatihuonerakennuksen uudis- ja toisinrakentamisesta, ja tarkotti tämä ehdotus, johon arkkitehti Lars Sonck oli tehnyt kaksi vaihtoehtoista luonnospiirustusta, valmistaa Raatihuonerakennuksessa tilaa kaikille sinne silloin sijoitetuille kaupungin viranomaisille ja virastoille. Ensimmäisen vaihtoehtotuksen mukaan nousisivat kustannukset summittaisesti laskien 120,000 markkaan ja toisen vaihtoehtotuksen mukaan, jota Kamari puolsi, 140,000 markkaan. Asiaa esiteltäessä päätti ³⁾ Valtuusto lähettää sen erityiseen valiokuntaan.

Valiokunta, joka samoin kuin Rahatoimikamarikin piti toivottavana sellaista järjestelyä että tärkeimmät kunnalliset virastot sijoitettaisiin samaan rakennukseen tai ainakin mahdollisimman lähelle toisiaan, mutta ei kuitenkaan katsonut voivansa puoltaa Rahatoimikamarin tekemää ehdotusta, oli antanut laatia uudet luonnospiirustukset kysymyksenalaista lisärakennusta varten ja oheenliittäen nämä luonnokset antoi lausunnon, jossa valiokunta ehdotti ⁴⁾ että Valtuusto päättäisi:

hyväksyä valiokunnan ehdotuksen raatihuoneen rakennusmuutokseksi ja uudisrakennukseksi;

kehottaa Rahatoimikamaria teettämään piirustukset rakennusta varten ja hankkimaan vahvistuksen näille piirustuksille sekä rakentamaan sen niiden mukaisesti; sekä

panna tarkotusta varten 1905 vuoden meno- ja tulo-arvioon arviolta 70,000 markan summan.

Tämän ehdotuksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

Maistraatin kirjelmällään 14 päivältä marraskuuta tekemän anomuksen toimenpiteistä Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteisen arkistohuoneuston laajentamisesta jätti Valtuusto, vaadittuaan asiasta Rahatoimikamarin lausunnon ⁶⁾, huomioonottamatta ⁷⁾ sillä perusteella että yllämaini-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 83 7 p. huhtik. — ²⁾ Sm s:n N:o 123 13 p. toukok. — ³⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 11 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 35. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 24 §. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 284 1 p. jouluk. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 11 §.

tussa Raatihuoneen lisä- ja uudisrakennusehdotuksessa oli otettu huomioon myöskin Maistraatin ja Raastuvan arkiston vaatimukset laajennetusta tilasta.

Rahatoimikamarin esityksestä ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto pitentää viideksi vuodeksi ravintoloitsija G. A. Wickströmin ja kaupungin välillä tehtyä sopimusta vuokraoikeudesta Kaisaniemen ravintolaan laskettuna 1 päivästä lokakuuta 1904 siihenastisilla ehdoilla ja 3,000 markan vuotuista vuokrasummaa vastaan.

Kaisaniemen ravintolan vuokra-ajan pitentäminen.

Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä oli Helsingin Uimaseura, jolla vuosikausia oli ollut vuokralla kaupungin uimahuoneet entisessä tehdaskorttelissa N:o 181, anonut saada myöskin vuodeksi 1904 ottaa huostaansa sanotut uimahuoneet ja ettei seuralta otettaisi siitä mitään vuokraa. Rahatoimikamari, katsoen seuran toiminnan olevan sellaista yleishyödyllistä laatua että vuokramaksu voitaisiin joksikin vuodeksi jättää silleen, anoi ³⁾ valtuutta saada luovuttaa kaupungin kysymyksenalaiset uimahuoneet ensi kesäksi maksuttomasti Helsingin Uimaseuralle ja päätti ⁴⁾ Valtuusto suostua tähän esitykseen.

Anomuksia kaupungin uimahuoneiden vuokrien maksusta vapauttamisesta ja alentamisesta.

Rahatoimikamarilta oli kirvesmies Karl Ferdinand Liljeström, joka 13 päivänä toukokuuta toimitetussa huutokaupassa oli 1,000 markan tarjouksella huutanut oikeuden kesällä 1904 kantaa maksut kaupungin omistaman Ruoholahden uimahuoneen käyttämisestä, esittäen että laitos osittain veden alhaisen lämpö määrän osittain uimahuoneen ympäristön veden likaisuuden tähden oli ollut sängen vähän käytetty, anonut vapautusta yllämainitun vuokramaksun kokonaan maksamisesta. Samanlaisia hakemuksia kohtuullisesta alennuksesta olivat jättäneet rouva Karolina Lukander, joka oli 205 markan maksusta vuokrannut uimahuoneen Siltavuoren rannalla, rouva Johanna Lukander samoin koskien 185 markan vuokramaksua Haapaniemen uimahuoneesta sekä vahtimestari Axel Lindroos 153 markan vuokramaksusta Humallahden uimahuoneesta. Kuultuaan Rakennuskonttorin mielipidettä anoi ⁵⁾ Rahatoimikamari valtuutta saada alentaa yllämainittuja vuokramaksuja 50 prosentilla; ja päätti ⁶⁾ Valtuusto antaa pyydetyn valtuuden.

Sittenkun Filosofiantohtori Osc. Nordqvist oli Suomen Kalastuslehdessä julaissut kirjottamansa esityksen „kalahuutokaupoista sekä ehdotuksen kalahuutokaupan toimeenpanemisesta“, oli Suomen Kalastusyh-

Kysymys kalahuutokauppojen toimeenpanemisesta ja Länssirannan kaupahallin sisustamisesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 272 24 p. marrask. — ²⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 30 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 127 19 p. toukok. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 26 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 219 20 p. lokak. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 34 §.

distyksen hallitus jättänyt Rahatoimikamariin mainitun esityksen ylipainoksen sekä anonut että Kamari ryhtyisi tarpeellisiin toimenpiteihin ehdotuksen toteuttamiseksi.

Kirjoituksessa esitettiin miten elävien ja tuoreiden kalojen kauppa on kaikkialla alkanut siten, että kalastajat itse ovat tuoneet kalansa lähimpään kaupunkiin. Kaupunkien kasvaessa on käyttäminen tullut niin suureksi etteivät lähimmän seudun kalastajat enää ole voineet hankkia kaikkia tarvittavia kaloja. Kun kauempana asuvat kalastajat eivät itse voineet tuoda tavaraansa kaupaksi, ilmestyi matkustavia kalanostajia, jotka ostivat kaloja joko omaan laskuunsa ja sitten möivät niitä kaupunkien kalakauppiaille, tahi myöskin ostivat niitä heidän laskuunsa. Käyden täten useiden välikäsien kautta, nousi tavaran hinta suuresti, ammattikalastajain saamatta siitä mitään hyötyä. Välikäsien luvun vähentämiseksi oli muissa maissa otettu käytäntöön jokapäiväiset kalahuutokaupat, ja ehdotettiin kirjoituksessa että sellaiset otettaisiin käytäntöön Helsingissäkin, jossa kalakauppa nykyään oli tunnetusti oikeutettuja vaatimuksia vastaamattomalla tavalla järjestetty siisteyteen ja mukavuuteen nähden. Sopivana huoneustona näille huutokaupoille ehdotettiin joko vanhaa kauppahallia, jonka nykyään kalakauppaa varten 6 kauppamyymälää sisältävä keskiosa sekä yksi sivuosasto pitäisi luovuttaa sanottuun tarkotukseen ja kauppamyymäläin lukua melkoisesti lisätä tahi olisi n. s. Keisarikalliolle rakennettava uusi hallirakennus tarpeellisine jäähdytyslaitoksineen, ammeineen ja konttorihuoneustoineen.

Otettuaan käsiteltäväkseen tämän esityksen, ja kun Terveyshoitolautakunta oli puoltanut sekä uusien kalamyymäläin rakentamista että huutokauppaosaston sisustamista Länsirannan kauppahalliin, oli Kamari antanut Rakennuskonttorin tehtäväksi laatia piirustus ja kustannusarvio kahdenkymmenen kalamyymälän ja huutokauppaosaston sisustamisesta ammeineen, jääkellareineen y. m. hallin eteläiseen osastoon niin järjestettyinä että eteläisen osaston kalakauppaa varten luovutettava osa tulisi väliseinällä erotetuksi osaston muista osista. Rakennuskonttori jätti tästä piirustuksen ja kustannusarvion, joka osotti menot kahdestakymmenestä kalamyymälästä lasketuksi 5,900 markaksi ja että ehdotetun huutokauppaosaston sisustus tuottaisi 6,100 markan kustannukset; sekä että jos kalansäilytysammeet pitäisi varustaa merivedellä, tästä tulisi lisäksi 2,000 markan meno.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ Rahatoimikamari, epäämällä ehdotuksen kalahuutokaupan järjestämisestä, esitti että

Länsirannan kauppahallin eteläiseen osaan saataisiin tehtyjen piirustusten mukaisesti sisustaa kaksikymmentä uutta kalamyymälää ammeineen, joihin pitäisi myös johtaa merivettä; sekä

että tätä työtä varten osotettaisiin aina 7,900 markkaan nouseva summa vuoden menoarvioon otetusta määrärahasta edeltäarvaamattomia tarpeita varten Valtuuston määräyksen mukaisesti.

Tätä asiaa käsitellessään päätti Valtuusto lykätä sen lähempää valmistelua varten erinäiseen valiokuntaan, johon valittiin herrat Julius Tallberg, filosofiantohtori Osc. Nordqvist ja kaupungininsinööri Idström.

Antamassaan lausunnossa omaksui ²⁾ sanottu valiokunta Rahatoimikamarin ehdotuksen kahdenkymmenen uuden kalamyymälän sisustamisesta Länsirannan Kauppahallin eteläiseen osastoon, mutta puolti, vastoin Rahatoimikamaria, suostuttavaksi ehdotukseen kalahuutokauppaosaston sisustamisesta sanottuun hallirakennukseen, minkä työn maksamiseen olisi osotettava aina 10,200 markkaan nouseva summa, suoritettavaksi vuoden tulo- ja menoarvioon otetusta määrärahasta edeltäarvaamattomia tarpeita varten Valtuuston määräyksen mukaan. Rahatoimikamarin tehtäväksi olisi annettava laatia ja Valtuuston hyväksyttäväksi lähettää ehdotus sanottujen huutokauppojen järjestämisestä ³⁾.

Tämän ehdotuksen Valtuusto hyväksyi.

Kiinteistöosakeyhtiö Olofsborgin, Palovakuutusyhtiö Pohjolan ja Osakeyhtiö Aeolus'en Valtuustolle jättämässä yhteisessä hakemuksessa anottua lupaa saada muuttamatta säilyttää näiden yhtiöiden taloihin kuuluvat erityiskaivot, jotka oli sijoitettu viereisten katujen jalkakäytävään alle, oli Valtuusto lähettänyt ⁴⁾ asian Rahatoimikamariin lausunnon saamista varten, jota ei kumminkaan ehditty vuoden kuluessa antaa.

Läänin kuvernöörille oli Suomenmaalaisen sähkölennätinpiirin päällikkö ilmoittanut että Päämeriesikunnan esityksestä oli laskettu telefonikaabeli sotilastarpeita varten Kaivopuistosta Rönnskäriin ja oli aikomus jatkaa sanottua johtoa Kaivopuistosta Katajanokalle ilmajohtona sähkölennätinlaitoksen patsaita myöten Fabianin- ja Etelä-Espladinkatujen kulmaan ja sieltä edelleen Länsirannan yli ja pitkin erinäisiä katuja Katajanokalle sotilassataman taloon. Saatuaan Maistraatin kautta tiedon sanotusta ilmoi-

Anomus erityiskaivojen säilyttämisestä.

Telefonikaabeli Rönnskäriin.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 92 14 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 21. — ³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 15 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 16 §.

tuksesta oli Rahatoimikamari, joka oli huomannut mainitun ilmajohdon sangen sopimattomaksi, personallisten neuvottelujen kautta saanut Sähkölennätinlaitoksen hyväksymään ehdotuksen useinmainitun johdon kulettamisesta pitkin satamarataa Valtionrautateiden patsaita ja konsoleja myöten Katajanokalle. Tästä antoi ¹⁾ Rahatoimikamari tiedon Valtuustolle.

Muutos Telefoni-yhdistyksen maanalaisten johtojen pääsuunnitelmaan.

Samalla kun Helsingin telefoni-yhdistys oli jättänyt Rahatoimikamariin yksityiskohtaisen suunnitelman Yhdistyksen aiotusta maanalaisesta johtoverkosta, joka oli aiottu tehtäväksi vuoden kuluessa, oli Yhdistys ehdottanut että koska liike Unioninkadulla Kaisaniemen puiston sivulla oli sangen vilkas sekä maanalaisen sementtikanavan laskeminen vaatisi pitkän ajan ja suurta tilaa, tämä saataisiin johtaa Fabianinkadun ja Puutarhakadun risteyksestä Kaisaniemen puiston kautta oheenliitetyn yksityiskohtaisen suunnitelman osottamalla tavalla. Koska ehdotettu muutos sisälsi poikkeuksen Valtuuston vuonna 1902 vahvistamasta pääjohtosuunnitelmasta Telefoni-yhdistyksen maanalaisille johdoille, alisti ²⁾ Rahatoimikamari asian Valtuuston ratkaistavaksi, esittäen hakemukseen suostumista erinäisillä Puutarhalautakunnan lähemmin asettamilla ehdoilla; ja suostui ³⁾ Valtuusto tähän esitykseen.

Annettu lupa sähköjohtojen säilyttämiseen.

Toiminimet Kallion ajokalutehdas ja Kallio & Koskinen olivat anoneet ⁴⁾ Valtuustolta lupaa säilyttää ne ilmasähköjohdot voimansiirtoa varten Raitiotie & Omnibussosakeyhtiön keskusasemalta hakijain tehtäisiin taloihin N:o 6 neljännen linjan ja N:o 2 Hämeenkadun varrella, jotka johdot sanotut yhtiöt olivat asettaneet vuonna 1903, mutta jotka Maistraatin päätöksen mukaan 13 p. tammik. olivat luvottomasti asetettuina poistettavat ⁵⁾. Sähkökysymyksen järjestämistä varten asetetun valiokunnan puoltavan lausunnon mukaisesti päätti ⁶⁾ Valtuusto suostua hakijain anomukseen, kuitenkin siten että lupa olisi voimassa ainoastaan 1 päivään syyskuuta 1904.

Maanalaisten kaabelien laskeusanomuksia.

Tehdystä anomuksesta ja hankittuaan v. t. kaupunginsähkötekniikan, Rakennuskonttorin ja Vesijohtokonttorin lausunnot myönsi Valtuusto vielä asianomaisille hakijoille luvan laskea maanalaisia serviisijohtoja Helsingin Sähkövalo-osakeyhtiön johtoverkosta taloihin N:oihin 6 Länsirannalla ⁷⁾, 3 Etelä-Makasiininkadun ⁸⁾, 15 Hietalahden Pohjois-Rannan ⁹⁾ sekä 39 Fredrikinkadun ¹⁰⁾ varrella, sillä ehdolla että työn alkamisesta tehtäisiin ilmoitus Rakennuskonttorille ja kaupungin sähkötekniikolle; että serviisikaabelin johdot

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 246 27 p. lokak. — ²⁾ S:n s:n N:o 71 17 p. maalisk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 17 §. — ⁴⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 18 §. — ⁵⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. II. 15. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 24 §. — ⁷⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 18 §. — ⁸⁾ S:n s:n 19 §. — ⁹⁾ S:n s:n 20 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 21 §.

saisivat tarpeellisen laajuuden sekä että kaabeli varustettaisiin tavallisella isoleerauksella; että kaabeli maan alla katettaisiin tiilillä tai muulla samalaisella aineella ja että rautaputki asetettaisiin suojaksi noin 3 m. maasta laskettuna, kaabelia pannessa pitkin patsasta sekä että kaupungin sähkötekniikko tarkastaisi johdot ennen niiden käytäntöön ottamista.

Sitävastoin hylkäsi ¹⁾ Valtuusto „Fastighetsaktiebolaget Elisabeth'in“ samallaisen anomuksen oikeudesta laskea maanalainen kaabeli taloihin N:o 1 ja 3 Maneesikadun varrella, koska Helsingin Sähkövalo-osakeyhtiö ei ollut hankkinut lupaa johtojensa säilyttämiseen.

Sittenkun sähkötekniikko Otto A. Blomqvist Maistraatille jättämässään kirjelmässä esittämillään syillä oli anonut lupaa saada oheenliitetyn asemapiirustuksen mukaisesti vetää sähköjohdon Ruotsalaisen teatterin talosta taloon N:o 2 ja 4 Erottajan varrella ja sieltä edelleen taloon N:o 4 Ludvikinkadun varrella, minkä ohella hakija oli ilmottanut olevansa valmis, jollei voitaisi myöntää lupaa ilmajohtoon, viemään johdon maan alitse, antoi ²⁾ Valtuusto kaupungin sähkövalokysymyksen järjestämisvaliokunnan tehtäväksi jättää asiasta lausuntonsa. Antamassaan lausunnossa esitti valiokunta että herra Blomqvistin samassa tarkoituksessa tekemä hakemus oli aikaisemmin ollut Valtuuston käsiteltävänä, mutta oli silloin hylätty ³⁾ ja koska silloin esitetyt perustelut tälle päätökselle yhä edelleenkin olivat voimassa, ehdotti valiokunta että Valtuusto hylkäisi mainitunkin hakemuksen; ja hyväksyikin ⁴⁾ Valtuusto valiokunnan ehdotuksen.

Sittenkun lisätty Valtuusto käsitellessään sähkövalokysymystä järjestämään asetetun valiokunnan mietintöä oli päättänyt ⁵⁾ lisäselvityksen saamiseksi palauttaa mietinnön valiokuntaan kehottamalla sitä ennen syyskuun loppua 1904 antamaan uuden lausunnon, ilmotti valiokunta kirjelmällä 7 päivältä syyskuuta, useissa kokouksissa asiaa käsiteltyään, ettei se ollut voinut määrätyn ajan kuluessa saada tehtävänsä loppuun. Tämän johdosta ja koska se aika, jonka kuluessa useimmat kaupungin sähkölaitokset olivat saaneet luvan jäädä ennalleen, oli loppunut 1 päivänä viimemainittua kuuta, ehdotti valiokunta Valtuustolle että Rahatoimikamari valtuutettaisiin anomuksesta pitentämään sanottua aikaa kosketteluille laitoksille, ei kuitenkaan kauemmas syyskuun 1 p. 1905. Sen ohessa pitäisi Rahatoimikamarin kehottaa asianomaisia ryhtymään tarpeel-

Hylätty anomus uuden sähköjohdon asettamisesta.

Rahatoimikamarille annettu valtuus sähköjohdoista.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 28 §. — ²⁾ S:n s:n 1 p. jouluk. 1903 11 §. —

³⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I 34. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 6 §. — ⁵⁾ Katso alemp. siv. 56.

lisiin toimenpiteihin mahdollisimman täydellisen savunpolttamisen aikaansaamiseksi sähkölaitoksiin. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi¹⁾ Valtuusto tämän esityksen.

Lupa sähköjohtojen säilyttämiseen.

Sen johdosta että erinäisille sähkölaitoksille myönnetty lupa johtojensa säilyttämiseen loppui 1 päivänä syyskuuta, oli Rahatoimikamarille jätetty kaksi hakemusta sanotun lupa-ajan pitentämisestä. Toisen oli jättänyt insinööri Gottfrid Strömberg ja koski se osittain jo valmiiden johtojen säilyttämistä, osittain uusien laskemista 10:ssä, 11:ssä ja 12:ssa kaupunginosassa, sekä toisen eläinlääkäri Oscar Lindström²⁾ Kallion ajokalu-tehtaan omistajana, koskien johtoa Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön keskusasemalta taloon N:o 6 4:n linjan varrella. Rahatoimikamarin jätettyä³⁾ nämä hakemukset Valtuustolle ilmotuksella antaneensa hakijoille ja sähkötekniikko Otto A. Blomqvistille väliaikaisen luvan johtojensa pysyttämiseen 1 päivään lokakuuta, palautti Valtuusto hakemukset, Kamarille annetun äskeinmainitun sähköjohtoja koskevan valtuuden⁴⁾ nojalla, Rahatoimikamariin, joka antoi⁵⁾ hakijoille ja sähkötekniikko Blomqvistille, joka oli Rahatoimikamarille esittänyt samanlaisen anomuksen, luvan pysyttää tahi uudestaan laskea sähköjohtonsa.

Selitys Helsingin Sähkövalaistus-osakeyhtiön valituksen johdosta.

Valtuuston käsitellessään erinäisiä hakemuksia sähköjohdoista päätettyä⁶⁾ 20 päivänä lokakuuta 1903 m. m. ilmottaa Maistraatille sille kuuluvaa toimenpidettä varten että se aika, joksi Helsingin Sähkövalaistus-Osakeyhtiö oli saanut luvan täällä käyttää johtojansa kaupungin katujen ja torien yli, oli loppunut, yhtiön kumminkaan hakematta myönnytyksen pitennystä, valitti yhtiö Maistraatin tästä antamasta päätöksestä läänin Kuvernöörille, joka päätöksellään 27 päivältä huhtikuuta selitti asian ulosottojuttuna ei kuuluvan Kuvernöörin tutkittavaksi. — Yhtiön valitettua sitten Keisarilliseen Senaattiin tästäkin päätöksestä vaati Keisarillinen Senaatti tämän johdosta selitystä Helsingin kunnalta, ja antoi⁷⁾ Valtuusto sähkövalaistuksen järjestämisvaliokunnan laatiman ehdotuksen mukaisesti vaaditun, seuraavansisältöisen lausunnon:

„Huhtikuun 11 päivänä 1901 annetussa laissa sähkölaitoksista valon synnyttämistä tai voimansiirtoa varten säädetään nimenomaan: „Sähkölaitokseen kuuluvaa johtoa tahi muuta laitelmaa älköön vietäkö toisen maalle maanomistajalta siihen lupaa hankkimatta.“ Edelleen ilmenee samoin

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 21 §. — ²⁾ Katso yllä siv. 46. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 190 1 p. syysk. — ⁴⁾ Katso yllä siv. 47. — ⁵⁾ Rhkn pöytäk. 29 p. syysk. 8 §. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I 34. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 35 §. (Valt. pain. asiakirj. N:o 40.)

11 p. huhtikuuta 1901 annetusta asetuksesta, joka koskee ehtoja millä näitä laitoksia saa perustaa ja käyttää, että sähkövalaistus- ja -voimalaitoksia ei saa perustaa ilman asianomaista lupaa, jos johdot ovat aiotut johdettaviksi kruunun maan poikki tahi yleisen tien, rautatien, kulkuväylän, kadun, torin tai muun julkisen paikan alueella. Sellaisen luvan saamiseksi taas vaaditaan mainitun asetuksen 2 § mom. a) mukaan „asianmukainen selvitys hakijan oikeudesta sen alueen käyttämiseen, jota laitosta ynnä siihen kuuluvia johtoja varten tarvitaan“ sekä saman §:n g) momentin mukaan „asianomaisen kunnallisviranomaisen todistus siitä että on saatu kunnan lupa laitokseen, jos tämä on aiottu perustettavaksi kaupunkiin tai kauppalaan ja laitos ei tule kokonaan sijaitsemaan omistajan alueella tahi kuulumaan kunnalle“.

Helsingin kaupungilla on siis kahdenpuoleinen oikeus, sekä maanomistajana että kaupunkikuntana, vaatia Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiötä poistamaan kysymyksenalaiset johdot, jolleivät ne ole syntyneet eikä niitä käytetä kaupungin viranomaisten luvalla.

Siinä tapauksessa että Valtuusto olisi tahtonut yksinomaan maanomistavan kunnan edustajana vaatia johtojen poistamista, olisi sen pitänyt panna sellainen vaatimus vireille joko Maistraatissa ulosotonhaltijana tai, jos asiaa pidettiin riidanalaisena, kaupungin Raastuvanoikeudessa. Kumminkaan ei Valtuusto ole valinnut tätä tietä, vaan on ainoastaan ilmottanut Maistraatille Helsingin Sähkövalaistus-Osakeyhtiön laiminlyönnistä joko säädetyssä ajassa poistaa kysymyksenalaiset johdot tai myös hankkia pitennetty lupa niiden pysyttämiseen. Valtuusto on valinnut viimeainitun keinon sentähden että Maistraatti on samalla ensimmäinen tuomioistuin kaupungissa järjestys- ja talousjutuissa, jommoisena Maistraatti, kaupunginviskaalien avustamana, on velvollinen katsomaan ettei yleistä järjestystä ja turvallisuutta saateta vaaranalaiseksi ja ettei m. m. kaupungin katuja ja toreja käytetä luvattomasti yksityisiin tarkoituksiin. Tämän mukaisesti ei myöskään kunta itse ole Valtuuston tai Rahatoimikamarin kautta esiintynyt jutussa valittajana, vaan yleinen syyttäjä, jolle on ainoastaan tehty ilmotus asiantilasta. Jo Maistraatin menettelystä käy epäamättömästi ilmi ettei Maistraatti ole ryhtynyt asiaan uloshakujuttuna. Maistraatin useinmainittu tehtävä ensimmäisenä tuomioistuimena järjestys- ja talousjutuissa on muuten, kuten tunnettu, ikivanha, ja voidaan pitää selvänä ettei myöskään yhtiön viittaama useinmainitun sähkölaitoslain 5 §:n toinen momentti, jonka lainkohdan mukaan Kuvernöörillä on oikeus antaa apuansa oikaisuksi laittomiin toimiin tällaisten laitosten

perustamisessa, tarkota säätää mitään poikkeusta kosketellusta järjestyksestä.

Asiakirjoista käy ilmi että Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiölle, joka aikaisemmin oli kaupungin viranomaisilta saanut luvan laittaa ja käyttää kysymyksenalaisia johtoja määrätyn ajan, alkuaan neljä vuotta, ja sittemmin eri kerroilla saanut tämän ajan pitennetyksi, viimeksi 1 päivään syyskuuta 1903, kunta ei ole myöntänyt eikä yhtiö edes ole hakenutkaan lupaa saada pysyttää näitä johtoja yli mainitun ajan. Sanotusta päivästä lähtien ovat ne siis ilmeisessä ristiriidassa kunnan selvän oikeuden kanssa. Yhtiön menettely on sitäkin vähemmän puolustettavissa kun Valtuusto ei tehdystä anomuksesta olisi kieltänyt yhtiöltä yhtävähän kun muiltakaan tällaisilta sähkölaitoksilta pitennettyä lupaa johtojen käyttämiseen. Yhtiö on tosin koettanut uskotella että kunta olisi sitoutunut antamaan asettaa johdot maanpinnan alle, jollei niitä enää voitaisi pitää maanpäällisinä. Mutta mitään sellaista lupausta eivät kaupungin viranomaiset koskaan ole antaneet ja rajottuu kaikki, mihin yhtiö on voinut kosketeltua väitettään tukeakseen nojata, muutamiin keskusteluissa tehtyihin viittauksiin sellaisen järjestelyn vastaisesta mahdollisuudesta, jotka on jolloinkin lausunut joku Valtuuston valiokunta.

Mutta yhtiö on vihdoinkin luulotellun oikeutensa tueksi vedonnut myöskin läänin Kuvernöörin päätökseen 10 päivältä lokakuuta 1902, jolla Kuvernööri on yhtiön anomuksesta myöntänyt sille luvan „edelleenkin käyttää yhtiön sähköjohtoja“, panematta päätöksen voimassaololle mitään määrättyä aikaa. On vaikea tyynesti katsoa tätä yritystä käyttää hyväkseen puutteellisesti laadittua asiakirjaa loukatakseen kaupungin etua sekä riistääkseen kaupungille kuuluvat ja sille laissa selvästi vakuutetut oikeudet. Voi kyllä olla yhtä mieltä siitä että kun Valtuusto viimeksi esitetyn anomuksen johdosta antamassaan lausunnossa oli syyskuun 1 päivään 1903 pitentänyt yhtiölle myönnettyä lupaa patsasjohtojen pitämiseen kaupungin kaduilla ja yleisillä paikoilla, myöskin Kuvernöörillä olisi ollut syytä päätöksessään selvästi panna mainittu päivä siksi ajaksi, johon lupa olisi voimassa, ainakin mikäli se koski kuntaa. Mutta sen johtopäätöksen vetäminen kosketellusta laiminlyönnistä, kuten yhtiö on tahtonut tehdä, että Kuvernööri olisi yhtiölle, vastoin kunnan selvästi lausuttua tahtoa, antanut käytettäväksi kaupungin oikeuden, joka vakuutetaan kaupungille samoissa asetuksissa 11 päivältä huhtikuuta 1901, joiden nojalla kosketeltu päätös on tehty, se olisi kuitenkin ilmeisesti sekä mainitun sananmuodon merkityksen että kuvernööreille mainituissa sää-

döksissä jätetyn valtuuden väärinkäsittämistä. Sillä tätä valtuutta, joka on myönnetty kuvernööreille yksinomaan yleisen järjestyksen ja turvallisuuden kannalta katsoen, ei saa ulottaa kauemmaksi ja kaikkein vähimmin siihen asti että sen kautta saatettaisiin vaaranalaiseksi ja loukattaisiin kunnan, kuten mainittu, samoissa säädöksissä sitäpaitsi epäamättömästi luovuttamattomia oikeuksia.

Kun kuvernööri on toinen aste järjestys- ja talousjutuissa kaupungissa sekä esilläoleva asia, kuten jo mainitu, on, siinä järjestyksessä kun se on pantu vireille, pidettävä sellaisena, mutta Kuvernööri on valituksenalaisessa päätöksessään selittänyt asian uloshakuasiana ei kuuluvan Kuvernöörin tutkittavaksi, odottaa Valtuusto nöyrimmästi että Keisarilinen Senaatti palauttaisi asian Kuvernöörille hänen uudestaan tutkittavakseen ja ratkastavakseen järjestys- ja talousasioista säädetyssä järjestyksessä.“

Valtuuston v. 1902 sähkövalo- ja -voimajohtokysymystä valmistamaan asetettu¹⁾ valiokunta antoi vuoden kuluessa asiasta mietinnön²⁾, päivättyinä 12 päivänä toukok. 1904, jonka sisällys oli pääpiirteissään seuraava:

Kysymys kunnallisen sähkölaitoksen rakentamisesta Helsingin.

Valiokunnan annettua herrojen Aug. Nybergh'in ja L. Gripenberg'in tehtäväksi yksin neuvoin tätä varten kutsuttujen sähköalaan perehtyneiden asiantuntijain kanssa antaa valiokunnalle selonteko erinäisistä valiokunnan laatimista ja esillä olevaa asiaa koskevista kysymyksistä, oli Valiokunta mainituilta herroilta sekä Tukholman kaupungin sähkölaitoksen johtajalta herra Aug. Deckeriltä ja sanotun kaupungin Sähkökoeaseman omistajalta herra Torsten Holmgren'ilta saanut asiasta lausunnon³⁾, jossa esitettiin sanottujen kysymysten selvittämiseksi seuraavaa:

Ensinnäkin kysymykseen kaupunkikunnan oikeudesta toisia syrjäyttämällä myydä tai yksityiselle henkilölle tai yhtiölle antaa yksinoikeuden sähkövoiman myymiseen, sikäli kun tarkotukseen vaaditaan johtoja katujen tai avonaisten paikkojen yli tai alitse täytyy epäilemättä vastata myöntävästi. Se ei ilmene ainoastaan tavallisen yksityisoikeuden säännöistä, sillä kadut ja torit ovat kunnan omaisuutta, vaikkakin omistusoikeus on niiden viitatun tehtävän kautta rajotettu, vaan myöskin sähköjohtolaista 11 päivältä huhtik. 1901 ja asiasta annetusta julistuksesta samalta päivältä, joiden mukaan vaaditaan maanomistajan suostumus luvansaami-

¹⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 33 ja seur. sekä 1903 vuoden kert. siv. I 31. —

²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 13. — ³⁾ S:n s:n asiak. N:o 7.

seksi sähkövoimajohtojen asettamiseen, minkä ohessa mainitussa julistuksessa säädetään että on saatava laitokseen asianomaisten kunnallisten viranomaisten suostumus, jos se on aiottu asetettavaksi kaupunkiin tai kauppalaan eikä laitos kokonaisuudessaan tule olemaan omistajan alueella. Ei myöskään voida nykyisille sähkö-valon ja -voiman hankkijoille tunnustaa mitään oikeusvaatimusta pysyttää johtojaan yli sovitun ajan tai saada vahingonkorvausta niiden poistamisesta sanotun ajan kuluttua.

Kysymyksessä, mitä ehtoja sähköjohtojen perustamiselle kuntaan on pantava, huomautettiin että sen luonnollisestikin täytyy tapahtua sellaisella tavalla, joka paraiten pitää silmällä sekä käyttävän yleisön etua että yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vaatimuksia, yhä monipuolisempia kunnallisia etuja sekä vastaisen kehitysmahdollisuuden vaatimuksia. Ensimmäisenä kysymyksenä olisi: voitaisiinko nämät tarkotusperät parhaiten saavuttaa mahdollisimman vapaan kilpailun myöntämisellä, vai olisiko edullisempaa tehdä sellaiset laitokset yksinoikeudeksi yhdelle tai useammalle, ja lausui valiokunta käsityksenään että yksityisen käyttäjän etuja suositaa ilmeisesti paraiten sellaisella menettelyllä, joka tekee mahdolliseksi pienimmällä pääomansijottamisella tyydyttää sähkövoiman tarpeen teknillisessä suhteessa tyydyttävällä tavalla, koska tässä tapauksessa perustaja voisi tyytyä vähimpään maksuun nauttijoilta. Useamman maanpäällisen tai -alaisen johtoverkon laittaminen tuottaisi melkoisia hankaluuksia niin rajotetussa tilassa kun kaupungin kaduilla. Yleispätevänä väitteenä voitaneen siis pitää että teknillisesti ja taloudellisesti tyydyttävänä ratkasuna kunnan varustamiseksi sähkövalolla yleisiin ja yksityistarpeihin saavutetaan ainoastaan todellisella, joskaan ei välttämättömästi oikeudellisella laitoksen monopoliseeraamisella yksiin käsiin.

Siinä tapauksessa että monopooli tulisi kysymykseen, on kuitenkin selvästi painavia syitä sen säilyttämiseen kunnan omista käsissä.

Jos toimilupa annettaisiin yksityiselle yrittelijälle, niin voitaisiin se luonnollisesti tehdä ainoastaan verrattain lyhyeksi ajaksi. Siinä ajassa pitäisi säännönmukaisesti kuolettaa ei ainoastaan perustamiskustannukset vaan myös saada kohtuullinen voitto perustamispääomalle. Olisi tarpeen määräyksiä, jotka takaisivat kunnalle että sen sähkövoimantarve tulee luvansaajan puolelta asianmukaisesti tyydytetyksi ja ettei kuntaa ylenmäärin rasiteta. Täysin tehokas keino kunnan ja nauttijain etujen turvaamiseksi olisi kuitenkin kokemuksen mukaan että kunnalle pidätettäisiin oikeus saada lunastaa laitos itselleen. Mutta jos olisi olemassa toden-

näköisyyttä sellaiselle vastaiselle ratkaisulle, niin näyttäisi sopivammalta että kunta ottaisi alusta pitäen asian omiin käsiinsä.

Kunnan ja yksityisten käyttämisen etuun nähden erittäin on sähkövalo yleisen tarpeen vaatima. Mutta sähkövirran tuottamisessa voimälähteenäkin pitäisi kunnan tyydyttää kuluttajain, varsinkin pikkuteollisuuden, tarpeita tarjoamalla sähkövoimaa alle sen hinnan, minkä mahdollinen yksityinen luvansaaja vaatisi. Sähkömoottorivoiman käyttäminen oli sangen suuresti nousemassa, niiden tietojen mukaan Saksan eri kaupungeista, joita yllämainitut asiantuntijat olivat antaneet. Huokean moottorivirran myymisellä oli sentähden laaja kunnallinen merkitys.

Jos Helsingin kaupunki päättäisi rakentaa oman sähkölaitoksen, niin olisi sangen tärkeä että se perustettaisiin alunpitäen niin että se tarjoaisi täyden mahdollisuuden vastaiselle kehitykselle, sillä kaikkialla oli havaittu käyttämisen vahvaa lisääntymistä.

Sopivana paikkana tulevalle keskusasemalle puoltivat asiantuntijat Sörnäisten niemeä ja sen lisäksi ala-asemaa itse kaupunkiin ja toista Kallioon sekä tulevaisuudessa vielä kolmatta Fjellldalin alueelle.

Lopuksi olivat asiantuntijat liittäneet lausuntonsa ohelle luonnossuunnitelman ja kustannusarvion kunnalliseksi sähkölaitokseksi.

Käsitellessään tätä ehdotusta oli valiokunta yksimielisesti omaksunut asiantuntijain käsityksen siitä että, lukuunottamatta n. k. blokkiasemia ainoastaan yhtä korttelia varten, saisi olla ainoastaan yksi suuri sähkölaitos ja että tämä laitos olisi kunnan perustettava ja käytettävä. Tämän mielipiteen oli muuten jo aikaisemmin lausunut kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus kirjelmässään Valtuustolle 24 päivältä tammikuuta 1901. ¹⁾

Tällaisen kunnallisen sähkölaitoksen rakennuskustannukset olivat asiantuntijat tosin arvostelleet melkoista korkeammiksi kun kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus kosketellussa kirjelmässään oli ilmottanut, vastaten 5,530,000 markkaa hallituksen laskemaa 2,500,000 markkaa vastaan, lukuunottamatta laitokselle tarvittavia tontteja, mutta huomioon ottamalla että sellainen sähkölaitos tulisi asiantuntijain laskujen mukaan erittäin tuottavaksi liikkeeksi, joka antaisi, huokeammilla sähköhinnoilla kun nykyään paikkakunnalla oli käytännössä, ei ainoastaan perustamiskustannusten korkoa 250,000 markka, vaan vielä sen yli käyttökustannusten ja tilipoistojen suorittamiseksi 700,000 markkaan nousevan vuotuisen summan, ei valiokunta epäillyt puoltaa mainittua ehdotusta. Valiokunta

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 4 1901.

ei kumminkaan tahtonut ehdottaa että kaupunki heti vaadittavien valmistusten päätyttyä ryhtyisi uuden laitoksen rakentamiseen, ei rahallisista vaan muista syistä. Joskaan tähänastisilla sähkölaitoksilla, jotka olivat saaneet luvan vetää johtonsa katujen ja torien yli, kuten asiantuntijat olivat esittäneet, ei ollut mitään oikeutta pysyttää näitä johtoja yli myönnetyn sopimusajan, mikä suurimmalle näistä, Helsingin sähkövalo-Osakeyhtiölle oli loppunut ja muille tässä kysymykseen tuleville kuluisi loppuun 1 päivänä syyskuuta 1904, eivätkä nämä yritykset myöskään voisi vaatia korvausta, jos ne velvotettaisiin poistamaan nuo johdot, niin olisi tuskin kohtuuden mukaista pakottaa niitä ilman muuta lakkaamaan, vaan olisi niille myönnettävä ainakin joku aika kykynsä mukaan saamaan hyötyä laitoksistaan ja kuolettamaan niihin panemansa pääoma.

Tämän lisäksi tuli että kaikissa tapauksissa kuluisi melkonen aika ennenkun näin laajan laitoksen suunnitelma voitaisiin yksityiskohtiaan myöten laatia, tarkastaa ja hyväksyä.

Käyttötarpeen tyydyttämiseen nähden tällä väliajalla olisi otettava huomioon ettei yksikään nykyisistä sähköliikkeistä kykenisi tähän, melkoisesti laajentamatta tarkotusta varten liikettään ja että toiselta puolen olisi epäilyksenalaista, tokko ainoakaan näistä liikkeistä olisi edes halukas melkoisesti suurentamaan laitostaan ilman taattua korvausta, tai ainakin melkoista sopimusajan pitentämistä. Kumminkin oli kaupungin ja sen asukasten sähkövoimantarve sitä laatua ettei sitä voitu ilman muuta syrjäyttää.

Asiain näin ollen oli valiokunta ottanut harkittavakseen eikö kaupunki voisi jollain neuvoin, joka ei vaikuttaisi häiritsevästi itse pääkysymyksen, oman kunnallisen sähkölaitoksen rakentamissuunnitelman, ratkaisuun, verrattain lyhyessä ajassa menetellä niin että sekä sähkövirran lisääntyvä tarve tyydytettäisiin että myös tehtäisiin mahdolliseksi valiokunnan muiden yllälausumain toivomusten täyttämisen. Asiantuntijain viittausta noudattaen oli valiokunta tässä kohden ottanut huomioon sen keinon että kaupunki ensin laittaisi ainoastaan oman maanalaisen johtoverkon sekä puheenalaisena väliaikana itse käyttäisi verkkoa, joko sen jälkeen kun kaupunki olisi ostanut ja laajentanut Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön keskusasemaa, kuten asiantuntijat olivat ajatelleet, tai myöskin ostamalla tarkotukseen vaadittavan voiman Raitiotieyhtiöltä. Sanotun osakeyhtiön kanssa toimitettujen neuvottelujen jälkeen tahtoi valiokunta puoltaa ehdotusta että kaupunki ostaisi väliaikana sähkövoimaa yhtiön keskusasemalta.

Lopuksi ilmotti valiokunta että sen keskuudessa oli nostettu ehdotus Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön laitosten lunastamisesta; mutta ettei tästä näyttänyt voivan syntyä yhtiön kanssa sopimusta.

Yllämainitun perusteella tahtoi Valiokunta ehdottaa että lisätty Valtuusto päättäisi

antaa, sähkövirran kuljettamiseksi valoa ja voimaa varten, laskea kaupungin katuihin sellaisen kaabeliverkon että se voisi vastedes tulla käyttäntöön kunnallista sähkölaitosta rakennettaessa ja että tähän tarkoitukseen sekä vaadittaviin serviisijohtoihin ja mittareihin osotettaisiin kahta vuotta pitemmälle maksuajalle otetuista lainavaroista aina 600,000 markkaan nouseva summa; ja

että vakinaiselle Valtuustolle annettaisiin toimeksi sekä hankkia vahvistus päätökselle lainavarojen käyttämisestä esitettyyn tarkoitukseen että myös ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteihin mainitun kaabeliverkon rakentamiseksi ja käyttämiseksi.

Siinä tapauksessa että lisätty Valtuusto hyväksyisi tämän ehdotuksen, ehdotti Valiokunta että vakainainen Valtuusto päättäisi:

hankkia Senaatilta vahvistuksen lisätyn Valtuuston yllämainitulle päätökselle kysymyksessäolevan työn suorittamisesta kahta vuotta pitemmälle takasinmaksuajalle otetulla lainalla;

kehottaa kaupungin valaistuslaitoksen hallitusta laatimaan täydellisen suunnitelman ja kustannusarvion mainitusta kaabeliverkosta ja sittenkun Valtuuston kosketeltu päätös oli vahvistettu, yksin neuvoin Rahatoimikamarin kanssa teettämään työn tarpeen mukaan;

antaa Rahatoimikamarin tehtäväksi yksissä sanotun hallituksen kanssa valiokunnan mietinnössään antaman lähemmän lausunnon perustuksella, tehdä Raitiotie- ja Omnibus-Osakeyhtiön kanssa sopimus sähkövirran hankkimisesta mainitulle kaabeliverkolle, sekä tarpeen tullen tehdä täkäläisten sähköliikkeiden kanssa sopimuksia pitennetystä sähkövirran myymisajasta kaupungissa valoksi ja voimaksi, jolloin kysymys pitäisi lykätä Valtuuston lähemmin ratkaistavaksi, jos Rahatoimikamari ja kaupungin valaistuslaitoksen hallitus eivät tulisi yksimielisyyteen; sekä

kehottaa valaistuslaitoksen hallitusta yllälausuttujen näkökohtain johdolla aikanaan antamaan Valtuustolle uuden täydellisen ehdotuksen kustannuslaskuineen kunnalliseksi sähkölaitokseksi.

Tätä valiokunnan mietintöä käsitellessään päätti ¹⁾ vakainainen Val-

---

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 25 §.

tuusto kehottaa Maistraattia ryhtymään toimenpiteihin lisättyjen valtuusmiesten valitsemiseksi tekemään päätöstä tästä kysymyksestä.

Kun Valtuusmiehet lukumäärältään lisättyinä ottivat asian käsitelläkseen päättivät ¹⁾ he, otettuaan tietoa Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön jättämästä kirjelmästä, jossa yhtiö väitti vääräksi valiokunnan yllämainitun väitteen sopimuksen aikaansaamisen mahdottomuudesta yhtiön kanssa, palauttaa asian sanottuun valiokuntaan lisäselvityksen hankkimista varten erinäisiin asian yhteydessä oleviin seikkoihin, nimittäin:

katsotaanko periaatteelliselta kannalta sopivaksi että kunta ryhtyy sellaiseen taloudelliseen yritykseen kun oman sähkölaitoksen perustamiseen ja eikö ehdotuksella aiottua tarkotusta yhtähyvin voitaisi saavuttaa siten että jollekin tai muutamille henkilöille tai joko yhdelle tai useammalle yhtiölle myönnettäisiin yksinomainen oikeus sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi;

minkälaisiksi tulisivat kunnallisen sähkölaitoksen kannattavaisuuslaskelmat;

olisiko ja millä ehdoilla joku muu kaupungin nykyisistä sähkövirran hankkijoista kun Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiö halukas otta-
maan hankkiakseen sähkövirtaa kaupungin laskuun, jos kunta päättäisi rakentaa oman sähkölaitoksen, kunnes tämä laitos saadaan valmiiksi;

voitaisiinko, jos kaupunki päättäisi oman sähkölaitoksen sijasta myöntää yksinoikeuden sähkövirran hankkimiseen valoksi ja voimaksi, sellainen yksinoikeus antaa yhdelle tai useammalle yhtiölle; sekä

millä ehdoilla nykyiset sähkövirran hankkijat olisivat halukkaat vastaanottamaan äskenmainitunlaisen yksinoikeuden.

Tämän ohella päättivät lisätyt Valtuusmiehet kehottaa valiokuntaa, johon valittiin lisäksi ammattimiehinä insinöörit J. Sohlman ja H. Lindberg, antamaan uuden lausuntonsa asiasta viimeistään syyskuun kuluessa 1904 samojen lisättyjen Valtuusmiesten käsiteltäväksi. Vaadittua lausuntoa ei valiokunta kumminkaan ehtinyt vuoden kuluessa antaa.

Ehdotus sähkö-
johtojen tarkas-
tamisesta.

Kaupunkien yleisen paloapuyhtiön Valtuustolle esittämän ehdotuksen, että kaupungin sähköteknikon tehtäväksi annettaisiin toimittaa huoneisiin asetettujen sähkövalojohtojen tarkastukset, lähetti ²⁾ Valtuusto sähkövalonjärjestämiskysymystä varten asetettuun valiokuntaan, joka ei kumminkaan vuoden kuluessa ehtinyt antaa asiasta lausuntoa.

¹⁾ Lisätt. Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 2 §. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 4 §.

Valtuuston antaman määräyksen mukaisesti oli Helsingin Anniskelu-osakeyhtiön johtokunta kirjelmällä 20 päivältä marraskuuta 1903 jättänyt ehdotuksen määrärahasta viimeksimainitun vuoden voitosta Korkeasaaren ja Seurasaaren laitteiden ylläpitämiseksi vuoden 1904 kuluessa. Tämän ohella oli Johtokunta ilmottanut että vuodeksi 1903 myönnettyä määrärahaa 58,000 markkaa todennäköisesti täytyi lisätä noin 10,000 markalla, minkä johdosta ja vaadittaviin korjaustöihin Korkeasaarella sekä vallitseviin korkeihin reuhintoihin nähden vuoden 1904 menot oli laskettu seuraaviin summiin:

Määrärahat Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpitämiseksi. Kysymys Anniskelu-yhtiön säästöjen käyttämisestä.

Korkeasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smk</i>	12,000: —	
Istutusten korjaus ja ylläpito	„	6,000: —	
Eläintarhan ylläpito	„	24,000: —	
Saaren rakennusten ylläpito	„	3,000: —	
Korvausta yhtiön omille rahastoille etukäteen maksetusta jäljelläolevasta neljänneksestä vuonna 1901 rakennetun työväenasunnon kustannusta	„	5,000: —	
Aavistamattomia menoja	„	1,000: —	51,000: —

Seurasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smk</i>	8,000: —	
Korjaukset ja tasotustyöt	„	4,000: —	
Laivasillan uudestaanrakentaminen	„	1,000: —	
Aavistamattomia menoja	„	1,000: —	14,000: —
Yhteensä <i>Smk</i>		— —	65,000: —

Kun yhtiön talojen puhdas voitto katsottiin voitavan laskea 6,000 markkaa korkeammaksi kuin edellisenä vuotena eli Smk:ksi 29,000: —, anoi Johtokunta kysymyksenalaiseen tarkotukseen myönnettäväksi 36,000 markan määrärahaa.

Tämän asian lähetti Valtuusto Budgettivaliokunnan valmistettavaksi, joka tätä anomusta käsitellessään katsoi pitävänsä johtaa mieleen esilläolevan kysymyksen yhteydessä olevaa selontekoa Anniskelu-yhtiön rahastoista, joka oli annettu erään Valtuuston käsittelemän asian yhteydessä. Sittenkun Anniskelu-yhtiö nimittäin oli kirjelmällä 23 päivältä maalisi-

kuuta 1903 Valtuustolta anonut¹⁾ että Valtuusto luovuttaisi yhtiölle paikan ajateltua biologista museota varten, ilmotti Rahatoimikamari, jonka lausuntoa anomuksesta oli vaadittu, kirjelmällä 30 päivältä seuraavaa heinäkuuta, miten Kamari sen johdosta, ettei yhtiö ollut ilmottanut, mitä varoja olisi käytettävänä rakennushankkeen toteuttamiseksi, oli hankkinut selonteon yhtiöltä. Vastaukseksi tähän oli Kamarille ilmoitettu että menot rakennushankkeesta oli laskettu 47,000 markaksi, että vuosittaisiin menoarvioehdotuksiin Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpitoa varten oli tavallisesti merkitty 1,000—3,000 markan määräraha täytettyjen eläinten kokonellain täydentämiseksi, joista summista joskus oli jäänyt säästöjä, jotka oli pantu talteen; ettei kysymyksenalaista rakennushanketta varten muulla tavalla oltu koottu varoja, mutta että vuosien kuluessa yhtiön kiinteististöjen vuokrien ylijäämistä oli säästetty noin 25,000 markan summa, joka Johtokunnan mielestä voitaisiin käyttää museon rakentamiseen; sekä että johtokunta oli ajatellut voitavan saada aikaan tuo aiottu museorakennus siten että yllämainittujen 25,000 markan lisäksi tähän vaadittava summa hankittaisiin kuolelusalainalla kiinnitystä vastaan yhtiön kiinteistöihin, joita nykyään rasittivat yhteensä noin 57,000 markan kiinnitykset, minkä jälkeen Johtokunta voisi ottaa vuotuisiin menoarvioehdotuksiinsa saarien ylläpitämiseksi tarvittavan summan lainan koroiksi ja kuolelusekseksi.

Viitaten Valtuuston päätökseen 18 päivältä syyskuuta 1894 että Anniskelyyhtiö pidettäisiin edelleenkin Korkeasaaren ja Seurasaaren vuokralaisena ja haltijana sekä että yhtiö, jolla oli istutusten ja laitosten kunnossapitämiseksi ainoastaan kiinteistöjensä vuosivuokrat, saisi sanottuun tarkotukseen vuosittain tarpeellisen lisämäärärahan yhtiön voittovaroista, katsoi Rahatoimikamari ettei mainituista säästöjä oltu tehty vuokratuloista, vaan Valtuuston vuosittain myöntämistä lisämäärärahoista, jonkatähden Kamari ehdotti että Valtuusto vaatisi yhtiön johtokunnalta yksityiskohdattaiset tiedot sekä yhtiön kaikista rahastoista ja säästöistä että myöskin yhtiön velasta sekä sen syntymistavasta kuin myös että biologisen museon tonttipaikan asiaa ei pitäisi ottaa ratkaistavaksi ennen kun johtokunta oli Valtuustolle antanut esityksen määrärahasta talon rakentamiseksi; ja tuli Valtuuston päätös tämänmukaiseksi.

Edellä esitetyn perusteella oli Budgettivaliokunta sihteerinsä kautta Anniskelyyhtiön Johtokunnalta anonut että yhtiö antaisi valiokunnalle

¹⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 27.

Rahatoimikamarin mainitussa kirjeessä kosketellut tiedot; johon johtokunta, oheeniittäen tilien tarkastuskertomukset viimeisiltä kymmeneltä vuodelta sekä selonteon yhtiön liikkuvasta velasta kultakin vuodelta 1893:sta lähtien, kuin myös yhteenvedon Korkeasaaren ja Seurasaaren menoista, valiokunnan sihteerille asetetussa kirjelmässä 7 päivältä maaliskuuta 1904 ensinnäkin teki selkoa yhtiön rahastoista ja säästöistä sekä antoi sitten tietoja yhtiön n. s. liikkuvasta velasta, joka tammik. 1 p. 1904 nousi jonkun verran yli 64,000 markan, sekä sen syntymistavasta; ja lausui johtokunta mielipiteenään, että Rahatoimikamarin tekemät huomautukset yhtiön menettelytapaa vastaan aiheutuivat yhtiön aseman ja oikeuksien väärinkäsittämisestä. Yhtiö ei ollut, mikäli Johtokunta voi ymmärtää, vielä luopunut talojensa eikä yleensä niiden varojen hallinnosta, jotka yhtiöllä oli 1892 vuoden lopussa, eli ennen kun yhtiön voittovarojen käyttäminen siirtyi valtiolle ja kunnalle. Mitään säästöjen kartuttamista Valtuuston yhtiön voitoista määräämistä varoista ei oikeastaan pitäisi voida sanoa tapahtuneen, koskapa Korkeasaaren ja Seurasaaren menojen selonteosta näkyi, että nämä menot olivat nousseet useita kymmeniä tuhansia markkoja yli sanotun määrärahan.

Ettei Johtokunta itsestään tullut ensikädessä käyttäneeksi kiinteistöjensä koko vuokravoittoa saarien ylläpitoon ja vasta toisessa sijassa turvautunut määrärahoihin, oli riippunut siitä, että Johtokunta siten olisi kokonaan riistänyt yhtiöltä kaiken oikeuden sen säästön käyttämiseen, joka oli koottu sinä aikana, jolloin yhtiöllä silloisten sääntöjensä mukaisesti oli määräämisoikeus koko voittonsa käyttämisestä. Johtokunnan käsityksen mukaan olisi myös syntynyt melkoisia hankaluuksia, jos yhtiö olisi ollut pakotettu lyhentämättä määräämään koko kiinteistöjensä vuokra-voiton Korkeasaaren ja Seurasaaren ylläpitoon, koska yhtiö siten olisi kokonaan tullut kykenemättömäksi käyttämään näitä varoja muihin tarkoituksiin, joita yhtiö ja sen johtokunta pitivät hyödyllisinä. Nytkin oli joka vuosi yhtiön vuokravoitosta suurin osa mennyt sanottujen saarien ylläpitoon, mutta sen lisäksi oli myöskin vuokravoitoista suoritettu, kuten yhtiön tilit osottivat, tosin pienempiä summia, enimmäkseen painatuskustannuksiin, mutta myös muihin tarkoituksiin.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ lausui Budgettivaliokunta mielipiteenään että Anniskeluyhtiölle vuosittain myönnetty määräraha useinmainittujen saarien ylläpitämiseksi oli aiottu ainoastaan lisämäärärahaksi sen määrän

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 16.

yli, minkä yhtiö oli voinut kertyneiden vuokratrahojen kautta käyttää tarkotukseen, jonkatähden laskettu säästö edelliseltä vuodelta olisi pitänyt ottaa yhtiön menoarviolaskuissa huomioon. Puoltaen yhtiön anomusta tällä kertaa ehdotti valiokunta Valtuuston päätettäväksi

että Helsingin Anniskeluosakeyhtiön käytettävistä voittovaroista vuodelta 1903 määrättäisiin yhtiölle 36,000 markkaa käytettäväksi vuoden 1904 kuluessa yhtiön istutusten ja muiden laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seurasaarella; sekä

kehottaa yhtiötä määräraha-anomuksensa yhteydessä seuraavaa vuotta varten lähettämään Valtuustolle ehdotuksen niiden summien käyttämisestä, jotka yhtiö esitetyllä tavalla oli säästännyt.

Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto määrätä yhtiölle 36,000 markkaa käytettäväksi kysymyksenalaiseen tarkotukseen, jota vastoin asian muu käsittely lykättiin toistaiseksi. Asian uudistetussa käsittelyssä saavutti valiokunnan ehdotuksen loppupuolikin Valtuuston hyväksymisen ²⁾.

Samanlaisen anomuksen kuin mistä yllä tehtiin selkoa oli Helsingin Anniskeluosakeyhtiön johtokunta vielä vuoden varrella tehnyt määrärahaista mainittujen saarien ylläpitämiseksi v. 1905. Johtokunta oli laskenut menot, niiden joukossa merkittävimpinä kaksi suurehkoa uutisrakennusta, nim. uusi uintilammikko hylkeille ja aitaus hirville, seuraavalla tavalla:

Korkeasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smc.</i>	12,000:—	
Istutuksien korjauksia ja ylläpitoa	„	5,000:—	
Eläintarhan ylläpito	„	24,000:—	
Rakennusten ylläpito	„	3,000:—	
Kustannukset hylkeiden allashäkistä	„	3,000:—	
Kustannukset hirvien aitauksesta	„	3,200:—	
Aavistamattomia menoja	„	800:—	51,000:—

Seurasaarelle:

Palkkoja ja päivätyöpalkkoja	<i>Smc.</i>	8,000:—	
Korjauksia ja tasotustöitä	„	4,000:—	
Aavistamattomia tasotustöitä	„	1,000:—	13,000:—
Yhteensä <i>Smc.</i>		—	64,000:—

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 24 §. — ²⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 2 §.

Kun vuokratulot yhtiön taloista oli laskettu edellisen vuoden tapaan 29,000 markkaan, anoi Johtokunta 35,000 markan lisämäärärahaa sanotujen saarien ylläpitoon. — Tämän anomuksen lähetti Valtuusto Budgettivaliokuntaan, jonka käsiteltäväksi annettiin myöskin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan kirjelmä, jonka se oli jättänyt Valtuuston yhtiölle antaman yllämainitun kehotuksen johdosta lähettää ehdotus tehtyjen säästöjen käyttämisestä.

Valiokunta, joka ei huomannut viimeainitun kirjelmän sisältävän mitään suoranaista ehdotusta vaaditussa suhteessa, vaan ainoastaan selonteon rahastojen synnystä ja vastineen yhtiötä vastaan tehtyihin huomauksiin, ehdotti ¹⁾ yhtiön määräraha-anomukseen nähden

että Valtuusto määräisi Helsingin Anniskeluosakeyhtiön käytettävistä voittovaroista vuodelta 1904 yhtiölle 35,000 markkaa käytettäväksi vuonna 1905 yhtiön istutusten ja muiden laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seurasaarella, sekä ylläkosketeltuun toiseen asiaan nähden

että Valtuuston valmistusvaliokunnalle annettaisiin toimeksi antaa ehdotus sanotun kirjelmän aiheuttamista toimenpiteistä.

Kumpasenkin ehdotuksen Valtuusto hyväksyi ²⁾.

Menosääntöä vahvistaessaan vuodeksi 1905 päätti ³⁾ Valtuusto lisättäväksi erinäisiä menoeriä sekä tehtäväksi erityisiä yleisiä töitä, joita tässä aikaisemmin ei ole mainittu:

1905 vuoden
meno- ja tulo-
sääntö.

Vesijohdon putkiverkon laajentamiseksi ja vesimittarien ostamiseksi otettiin menoarvioon yhteensä Smk. 189,500: — ja olivat päätetyt uutislaitokset seuraavat: Vesijohto Antinkadun alle L.-Heikinkadusta Abrahaminkatuun (putkenvaihto), Albertinkadun alle Antin- ja Bulevardinkatujen välille (osittainen putkenvaihto), Ruoholahdenkadun alle ja Lapinlahdenkadun osan alle Malminrinteen ja Hietalahdenkadun välille (putkenvaihto), Unioninkadun alle E.-Esplanaadinkadun ja P.-Makasiininkadun välille (putkenvaihto), Puutarhakadun alle Vuori- ja Fabianinkatujen välille (putkenvaihto), I.-Viertotien alle Vilhonvuorenkadusta Vallgårdin huvilaan N:o 1 a, L. Viertotien alle Eläintarhan portista Humlebergin huvilaan N:o 1, Laivurinkadun alle Tehtaan- ja Pietarinkatujen välille, Sirkus- ja Saarniemenkatujen alle Siltasaarelle, Fredriksberginkadun alle Flemminginkadusta Pääskysenpesänkatuun, Alppikadun alle Vallininkadusta Kris-

Vesijohdon putkiverkon laajentaminen.

¹⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 48. — ²⁾ Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 3 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 243 31 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 36), Valt. pain. asiak. N:ot 42, 47 ja 49, Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 2 §.

tiinankatuun, I.-Viertotien alle N:o 45:n ja Vilhonvuorenkadun välille sekä Hakasalmenkadun alle N:o 4:n kohdalla (putkenvaihto).

Vesijohdon ylläpito ja korjaukset.

Samoin kuin edellisenäkin vuotena merkittiin korjauskustannuksia avonaisten siiviläin betonoimiseen ja vanhemman vesisäiliön katon uusimiseen, Smk. 5,700: — ja 5,000: —, tehden viimeisen kolmanneksen sitä varten lasketusta menosta. Vesijohdon muihin korjauksiin ja rakennusten, aitojen, sulkujen, koneiden ja putkiverkon ylläpitoon sekä vesimittarien korjauksiin kuin myös putkiverkon sulkuranojen ja palopostien lisäämiseen merkittiin yhteensä Smk. 28,500: —.

Vesijohtoveden puhdistaminen.

Sittenkun tämän vuoden tulo- ja menoarvioon oli otettu 5,000 markan määräraha jatkettaviin vesijohtoveden puhdistuskokeisiin, oli Rahatoimikamari jättänyt kysymyksen valmistelemisen sopivimmista toimenpiteistä paremman vesijohtoveden saamiseksi nelimiehiselle valiokunnalle. Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti otettiin 1905 vuoden menoarvioon 18,000 markan määräraha koemasen rakentamiseksi Vantaan veden puhdistamista varten kemiallisella, tai vaihtoehtoisesti biologisella tavalla, sekä tutkimuksia varten pohjaveden saannista kaupungin ympäristöissä.

Kaupungin rakennusten ja tilusten korjaukset ja ylläpito.

„Rakennusten ja tilusten korjaus ja ylläpito“ nimisen otsakkeen alle otettiin aikaisemmin mainitut ¹⁾ määrärahat raatihuoneen korjaukseen ja uutisrakennukseen Smk. 70,000: — sekä Hakasalmen huvilan rakennusten mahdollista korjausta varten Smk. 9,100: —. Edelleen osotettiin määrärahoja tavanmukaisia korjaustöitä varten Marian sairaalassa Smk. 16,500: — sekä poliisilaitoksen huoneustojen korjauksiin Smk. 9,400: —, erinäisiin muutostöihin Katajanokan tulli- ja pakkahuoneessa Smk. 6,150: —, sekä sekalaisiin korjauksiin Smk. 27,000: —.

Uutisrakennuksia.

„Uutisrakennusten“ nimellä otettiin määräraha ainoastaan uutta kauppahallia varten Kasarmitorille, Smk. 200,000: —, jonka rakentamisesta oli tehnyt ehdotuksen Valtuuston v. 1901 asettama valiokunta torikauppakysymyksen järjestämiseksi, sekä aikaisemmin mainittua ²⁾ uutta kansakoulutaltoa varten Töölönkadun varrelle, Smk. 297,600: —.

Katujen ja yleisten paikkojen korjaus, ylläpito ja uudestaraken-
taminen.

Katujen ja yleisten paikkojen korjaukseen ja ylläpitoon otettiin yhteensä Smk. 151,100: —, ja oli tällä toimitettava erinäisten korjausten lisäksi: Puutarhakadun kaupungille kuuluvan osan kivettäminen priima noppakivillä asfalttiin Unionin- ja Fabianinkadun välillä; samoin I.-Heikin-
kadun jatko E.-Esplanadinkadusta Bulevardinkatuun, ajotie yli Erottajan osotenumera 4 Bulevardinkatuun, nousu Pitkälle sillalle sekä Kauppa-

¹⁾ Katso siv. 41 ja 33. — ²⁾ Katso siv. 34.

torin pohjoinen osa Helenankadun jatkon ja Linnalaiturin odotuspaviljongin välillä, edelleen Makasiinirannan kivettäminen pitkin varastosuojuksen sivua sekunda noppa- ja mukulakivillä sekä ylempänä mainittu¹⁾ Katajanokan sillan laajennus. — Utislaitosten nimellä määrättiin kaikkiaan 299,800 markkaa Rahapajanrannan eri alueiden kivettämiseen sekunda noppakivillä ja mukulakivillä sekä mukulakivillä kahden ajotien kaupungille kuuluvat osat Hakasalmen torilla; Hietalahden pohjoisrannan tasottamiseen ja makadamiseeraukseen korttelin N:o 175 sivulla sekä samoin Tähtitorninkadun jatkon talojen N:o:jen 2 ja 4 vierellä; Ruoholahden rannan kaupungille kuuluvan osan pitkin korttelia N:o 175, Pietarinkadun Rouvasväenyhdistyksen lastenkodin edustan, kaupungille kuuluvien Kapteeninkadun osien osotenumeron 3 sivulla sekä Tehtaan- ja Pietarinkadun välillä, aukealla paikalla korttelin N:o 180 edustalla kulkevan ajotien kaupungin osuuden kivettämiseen mukulakivillä; Laivurinkadun, Tehtaankadun ja Pietarinkadun välisen osan, sekä Sirkus- ja Saarniemenkadun tasottamiseen, Vanhan kirkkotarhan viereisen Kirkkotarhakadun sekä Lapinlahdenkadun läntisen osan viereisen avonaisen paikan tasottamiseen ja makadamiseeraukseen, 5:n linjan Porthanin- ja I.-Papinkadun välisen osan, Castréninkadun N:o 22:n edustan, Vallinin- ja Kristiinankadun välisen sekä korttelissa N:o 234 olevan tontin N:o 23 viereisen Alppikadun osan, katupuoliskon korttelien N:o 324 ja 326 välissä 12:ssa kaupunginosassa, Flemingin- ja Harjukadun välisen Fredriksberginkadun osan, Vaasan- ja Fredriksberginkadun välisen Harjukadun, Ekonkadun ja Malminkadun eteläisen puoliskon tasottamiseen osotenumero 30:n kohdalta E.-Rautatienkatuun asti.

Kanavien ja lokaviemärien korjaus ja kunnossapito nimisen otsakkeen alle otettiin kuten tämänkin vuoden menoarvioon 3,000 markkaa täydennystöitä varten ja 15,000 markkaa erinäisiin ylläpitokustannuksiin. Uutistytöt, joihin oli määrätty yhteensä 92,000 mk., kuuluvat pääasiassa vastaaviin kaduntasotuksiin.

Kanavien ja lokaviemärien korjaukset, ylläpito ja uutisrakennukset.

Osastossa Tiet ja Viertotiet ei esiintynyt mitään uutistöitä, jota vastoin korjauksiin ja ylläpitoon otettiin 10,000 ja 20,500 mk. kumpankin.

Teiden ja viertotieiden korjaukset.

Satamain korjaukseen ja kunnossapitoon, m. m. satamain ruoppaukseen, osotettiin yhteensä 55,800 markkaa. Uutisrakennuksista esiintyi ainoastaan pienehköjä töitä kaikkiaan 7,500 markan kustannuksella.

Satamain korjaukset, kunnossapito ja uutistytöt.

¹⁾ Katso siv. 38.

Istutusten parannukset, kunnossapito ja uutisistutukset.

Istutusten parannuksiin ja kunnossapitoon otettiin sama summa kun edellisenäkin vuotena eli yhteensä 58,500 markkaa. Uutisistutuksia varten määrättyistä rahoista huomataan ensi sijassa 10,000 markkaa Kaivopuiston tasotustöiden jatkamiseksi, edelleen määrärahat yllämainittuja töitä varten Tokantorilla ja Haapaniemen istutuksessa 2,500 ja 3,500 markkaa sekä Katajanokan torin tasottamiseen 7,300 markkaa. Sitäpaitsi otettiin pienempiä töitä ja kelkkamäkien järjestämistä varten yhteensä 2,650 mk.

Puhtaanapitolaitos.

Osastossa Puhtaanapitolaitos huomattiin korjauksia ja ylläpitoa varten samat summat kun tämänkin vuoden menosäännössä, eli yhteensä Smk. 111,200: —. Uutistystökustannukseksi otettiin lisämääräraha Malmin puhtaanapitoasemaa varten kuin myöskin rikankuljetuskärryjen ja rikka-astiain y. m. hankkimiseen.

Työkaluja ja sekalaisia menoja.

Työkaluston kunnossapito- ja sekalaisen kustannusten joukossa, yhteensä Smk. 15,750: —, huomataan 2,750 markan menoerä höyrypannun ostamista varten kuljetettavaan pumppulaitokseen. Muut määrärahat pysytettiin entisellään 7,000 ja 6,000 markan suuruisina kuten tämänkin vuoden menosäännössä.

Kaupungin valaistuslaitoksen meno ja tulo sääntö.

Kaupungin yleiseen meno- ja tulosääntöön oli kuten aikaisemminkin liitetty vuosirahansääntö valaistuslaitosta varten, jossa menot oli laskettu 504,100 markkaan, jaettuina seuraavalla tavalla: hallinto 49,650 markkaa, kaasuväläistuskustannukset 248,100 markkaa, sivutuotteiden kustannukset 9,400 markkaa, katuvalaistuskustannukset 32,800 markkaa, kustannukset yksityisestä kaasunkäyttämisestä 10,600 markkaa, korjaukset ja kunnossapito 30,000 markkaa, korko konttokuranttilille kaupungin rahaston kanssa 8,500 markkaa, pääputkiverkon laajentaminen 65,000 markkaa, uusien kaasulyhtyjen asettaminen 15,000 markkaa sekä serviisijohdot, kalusto y. m. 35,050 markkaa. Kun kaasulaitoksen tulot lasketaan 674,300 markaksi, lankesi siis kaupungin yleisen meno- ja tuloarvion hyväksi puhdasta voittoa 170,200 markkaa.

Katuvalustus.

Kaupungin katujen, satamain ja varastosuojusten valaisemiseksi kaasulla, polttoöljyllä ja sähkövalolla otettiin meno- ja tuloarvioon yhteensä 239,576 markan määräraha, eli lähipitäin sama summa kun tämän vuoden tulo- ja menosäännössä.

b) Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.

Rahatoimikonttori oli Rahatoimikamarin kautta lähettänyt¹⁾ Valtuustolle laatimansa ja painosta julkaisemansa asiakirjat²⁾ Helsingin kaupungin tileistä ja tilinpäätöksestä vuodelta 1903; ja oli tämän tilinpäätöksen yhteenveto seuraava:

Kaupungin rahaston tilinpäätös vuodelta 1903.

Tuloja :

Käytettävä säästö vuodelta 1902	<i>Smf.</i>	450,000: —
Vuosirahasäännön mukaan	„	6,183,341: 71
Vuosirahasäännön yli	„	926,934: 56
Säästöjä määrärahoista	„	419,667: 50
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>7,979,943: 77</u>

Menoja:

Vuosirahasäännön mukaisia määrärahoja	<i>Smf.</i>	6,633,341: 71
Määrärahojen yli käytetty	„	729,060: 47
Vajausta lasketuissa tuloissa	„	36,106: 76
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>7,398,508: 94</u>
Vuoden lopputulos, ylijäämää	„	581,434: 83
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>7,979,943: 77</u>
Yllämainittu ylijäämä lisättynä käyttämättömällä säästöllä vuodelta 1902 eli	„	796,636: 30
jättää saldoa vuodelle 1904	<i>Smf.</i>	1,378,071: 13

Asia esitettiin toimitetusta kaupungin tilien tarkastuksesta vuodelta 1902 annetun kertomuksen yhteydessä.

Maistraatin kautta Valtuustolle lähetetystä tilintarkastuskertomuksesta³⁾ ilmenee m. m.:

Kaupungin tilien tarkastus vuodelta 1903.

että sen johdosta, että vuonna 1903 oli poliisilaitokselle vahvistettu uusi menosääntö, jonka asetuksen mukaan poliisin menojen tarkastus on kokonaan siirretty kaupungin hallinnolta, oli tilintarkastajain työ tähän pääluokkaan nähden ollut pakko rajottaa ainoastaan kaupunginkamreerin esittämien laskujen oikeiksi todistamiseen; sekä

että terveys- ja sairashoitoon vahvistetun määrärahan yli oli mennyt noin 12,700 mk., vuoden varrella melkoisesti lisääntyneen sairaiden lukumäärän johdosta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 73 24 p. maalisk. — ²⁾ Valt. pain. asiakirj. N:o 6. — ³⁾ S:n s:n N:o 20.

Vaivaishoitohallituksen Valtuuston päätöksen mukaisesti 1 päivältä huhtikuuta 1903 antamista korottomista lainoista, yhteensä Smk. 26,844: — oli vuoden kuluessa maksettu ainoastaan Smk. 2,078: — vastaten 7,8 % lainatuista varoista, ja lausuivat tilintarkastajat että ainoastaan pieniä toiveita oli siitä että lainoista sanottava osa suoritettaisiin takasin.

Rakennuskonttorin ja Vesijohtolaitoksen tilejä tarkastaessaan huomauttivat tilintarkastajat verrattain suuresta summasta, 5,609 markasta 50 pennistä, minkä kaupunki oli maksanut höyrylaivavuokraa, sekä esitivät, eikö olisi kaupungin edun mukaista hankkia sille oma hinauslaiva, jonka tulisi myös olla käytettävissä kaupungin satama-alueella mahdollisesti sattuvissa tulipaloissa.

Kaasulaitoksen tileihin nähden huomautettiin että 1902 vuoden tilejä tarkastettaessa silloisille tilintarkastajille oli huomautettu että sanotut tilit olivat 1903 vuoden alusta järjestetyt sillä tavalla että suoranainen vertailu todellisten meno- ja tuloerien ja niitä varten vahvistettujen määrärahojen välillä voitaisiin toimittaa; sellaista kirjanpitoa ei kumminkaan oltu järjestetty, että suoranainen vertailu tulo- ja menoarvion kanssa olisi käynyt mahdolliseksi. — Inventeerausmiehet olivat samoin kun vuonna 1902 huomauttaneet ettei oltu voitu toimittaa mitään ilmoitetun kivihiili- ja koksivaraston tarkastusta, jonkatähden ei oltu voitu toimittaa minkäänlaista tarkastusta näille aineille pannusta arvosta, ja näytti tilintarkastajista olevan sanotussa asiaintilassa muutos tarpeen vaatima. — Kaasulaitoksen puhtaaseen voittoon, Smk. 198,232: 84, nähden, joka nousi 86,990 mk. 62 penniä yli lähinnä edellisen vuoden voiton, lausuivat tarkastajat käsityksensä, että se oli puhtaasti oletettua laatua, riippuen siitä että kaupunkia oli sen tarpeihin käytetystä kaasusta velotettu korkeimman myyntihinnan mukaan kustannushinnan sijasta, mikä tilintarkastajista näytti oikeammalta. Vihdoin esitivät tilintarkastajat jo aikaisemmissa tarkastuksissa lausutun mielipiteen että kaasulaitoksen kiinteät laitokset oli merkitty korkeampaan arvoon kuin niiden suunnitelmanmukainen hyödyttävyyys oikeutti sekä että näin ollen olisi pitänyt melkoinen osa laitoksen nettovoitosta merkitä sen pääoman kuolettamiseksi.

Erästä kaupungin inventeerausmiesten tekemää ehdotusta säännöllisen kaupungin irtaimiston arvon kuolettamisen käytäntönottamisesta puoltivat tilintarkastajat.

Tuloksena tarkastuksesta kokonaisuudessaan lausuttiin että kaupungin raha-asioita oli edelleenkin hoidettu asiantuntemuksella ja huolella.

Kaupungin 1903 vuoden tilien tarkastajain antaman yllämainitun lausunnon johdosta kaupungin valaistuslaitoksen kirjanpidosta ja hallinnosta lähetti sanotun laitoksen Hallitus lausunnon ¹⁾, jossa se vastaten tehtyihin huomautuksiin esitti pääasiassa seuraavaa:

Valaistuslaitoksen hallituksen lausunto tilintarkastajain muistutusten johdosta.

Mitä ensiksikin tulee tilien esittämistapaa vastaan tehtyihin huomautuksiin, niin riippui viitattu asiain tila kirjanpitolavasta, se kun ei tehnyt mahdolliseksi suoranaista tarkastusta yhtäpitäväisyydestä pääkirjan eri konttojen sekä tulo- ja meno-arvion vastaavain määrärahojen välillä. Inventeerausmiesten lausunnon johdosta kaasulaitoksen koksi- ja hiilivaraston tarkastamisesta lausui Hallitus että tehdyt huomautukset olivat sen mielestä kokonaan aiheettomia, koska inventeerausmiesten ehdottama tapa hiilivaraston vastaiseksi määräämiseksi vaatisi noin 3,500 markan kustannuksen, sellaisen menettelytavan kumminkaan antamatta vähintäkään taloudellista etua, kun varasto kaikissa tapauksissa tulisi punnituksi ennen hiilien kaasuttamista.

Tilintarkastajain lausuntoon nähden katuvalaistukseen tarvittavan kaasun hinnasta huomautti Hallitus kirjelmällä ²⁾ Valtuustolle 22 päivältä elokuuta 1903 jo esittäneensä ne syyt, jotka Hallituksen mielestä puolisivat voimassaolevan hinnan, 30 penniä kuutiometriltä, pysyttämistä ennallaan. Lisätueksi menettelytavalleen viittasi Hallitus samanlaiseen menettelytapaan Tukholman, Göteborgin ja Malmön valaistuslaitoksissa, minkätähden Hallitus oli sitä mieltä, ettei oltu tuotu esiin mitään painavia syitä tilintarkastajain tekemän ehdotuksen hyväksymiseksi.

Kaasulaitoksen kiinteiden laitosten arvon kuoletuksista tehdyn lausunnon johdosta huomautti Hallitus, miten Valtuusto jo kahdesti oli hylännyt sen tekemän ehdotuksen mainitussa suhteessa ja kun tämän vuoden tilintarkastajatkaan eivät olleet esittäneet mitään uusia syitä uudistetulle ehdotukselleen, otaksui Hallitus ettei Valtuusto tahtoisi yhtyä lausuttuun toivomukseen.

Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ³⁾ Valtuusto myöntää kaupungin kaikille hoitolautakunnille, viranomaisille ja hallituksille vastuuvapauden tilintekovuodelta, mutta samalla kehottaa Rahatoimikamaria antamaan lausuntonsa kaupungin irtaimiston tarkastusmiesten ylläkoskettelusta ehdotuksesta säännöllisistä sanotun omaisuuden arvon kuoletuksista tileissä.

Vastuuvapaus kaupungin lautakunnille ja hallituksille.

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 23. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 59 ja seur. —

³⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 1 §.

Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tilintarkastus vuodelta 1903.

Sittenkun Valtuustolle oli jätetty tilikertomus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön tileistä, jossa tilintarkastajat olivat esittäneet huomanneensa tilien olevan yhtäpitävät esitettyjen verifikaattien kanssa sekä että tilipäätös oli ollut oikea ja huolellisesti tehty, mutta hallintoon nähden huomauttaneet, että yhtiön johtokunta neuvoteltuaan kaupungin poliisimestarin kanssa oli päättänyt yli lisätyn tarkastusmiesten luvun järjestää anniskeluhuoneustojen edustalle poliisivalvonnan erityistä poliisimestarin määräämää hyvitystä vastaan tunnittain sekä muuten poliisimestarin asettamilla ehdoilla, minkä päätöksen tilintarkastajat olivat katsoneet yhtiökokouksen pitävän purkaa, päätti ¹⁾ Valtuusto, samalla kun se yhtyi tilintarkastajain huomautukseen poliisivalvonnan korvauksesta, myöntää yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta. Yhtiön käyttämättömästä voitosta tältä vuodelta oli 62,200 markkaa 27 penniä menneet kulkulaitosrahastoon ja 93,300 markkaa 42 penniä Helsingin kunnalle.

Helsingin vähittäismyyntiosakeyhtiön tilien tarkastus vuodelta 1903.

Kirjelmän ohella 22 päivältä maaliskuuta oli Maistraatti lähettänyt Valtuustolle jäljennöksen Helsingin vähittäismyyntiosakeyhtiön toimittamista tilien tarkastuksesta ja hoidosta vuonna 1903 ja osotti se tilintarkastajain huomanneen tulojen ja menojen vuoden kuluessa olevan yhtäpitävät esitettyjen verifikaattien kanssa, tilinpäätöksen olevan oikein tehdyn sekä kirjanpito yleensäkin hoidetun kaikin puolin tyydyttävällä tavalla. Yhtiön käytettävissä oleva puhdas voitto tältä vuodelta teki Smk. 83,260:40, josta Smk. 33,304:16 meni kulkulaitosrahastoon ja Smk. 49,956:24 Helsingin kunnalle. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta antoi ²⁾ Valtuusto yhtiön johtokunnalle vastuuvapauden tilintekovuodesta.

Sedmigradskyn pikkulastenkoulun ja Marian turvakodin tilien tarkastus vuodelta 1903.

Saatuaan tiedon Sedmigradskyn pikkulasten koulun ja Marian turvakodin tilien tarkastuskertomuksesta vuodelta 1903, päätti ³⁾ Valtuusto myöntää näiden laitosten johtokunnalle vastuuvapauden sanotulta vuodelta, jonka ohessa 1904 vuoden tilintarkastajiksi valittiin uudelleen konsuli G. Paulig ja filosofianmaisteri Ernst Nordström.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan toimi.

Sittenkun Valtuusto, käsitellessään kysymystä kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan viran uudestaan järjestämisestä tarkoituksella että sanottu virkailija vastaisuudessa valittaisiin Kansakoulujohtokunnan jäsenten keskuudesta, sekä mainitun johtokunnan sihteerin palkan mahdollisesta vähentämisestä, oli antanut ⁴⁾ johtokunnalle tehtäväksi ehdotuksen laatimisen kansakoulujen taloudenhoitajan ohjesäännöksi, oli johtokunta

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 23 §. — ²⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 40 §. — ³⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 31 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 82.

kirjelmällä 22 päivältä huhtikuuta huomauttanut Valtuustolle, että kansakoululaitoksen järjestelyä koskevan Armollisen asetuksen 11 päivältä toukokuuta 1866 15 §:n sananmuoto, johon §:ään Valtuusto oli viitannut esilläolevan kysymyksen järjestelyä sitovana, voi antaa tilaisuutta myöskin päinvastaiseen tulkintaan kun Valtuuston antamaan, sekä että Helsingin Valtuusto, Koulutoimen ylihallitus ja erinäiset maan kunnalliset viranomaiset myöskin useita kertoja olivat tulkinneet mainitun §:n hieman väljemmin kun nykyiset Valtuusmiehet. Edelleen oli Johtokunnan mielestä ilmeistä että kansakoulujen taloudenhoitajan vaali kuului kansakoulujen johtokunnalle. Mitä vihdoin tuli siihen taloudenhoitajan ohjesääntöehdotukseen, jonka Valtuuston kysymystä valmistelemaan asettama valiokunta oli tehnyt, niin ei se sisältänyt mitään viran uudestaan järjestämistä, koska ehdotetut muutokset koskivat ainoastaan mitättömiä puolia taloudenhoitajan tehtävistä. Näillä perusteilla katsoi johtokunta ei olevan syytä ryhtyä muutoksiin kansakoulujen taloudenhoitajan vaalissa. Kirjelmään oli liitetty kolmen johtokunnan jäsenen allekirjottama vastalause, jossa tämä vähemmistö lausui mielipiteenään että Johtokunnan olisi pitänyt totella Valtuuston päätöstä ja lähettää vaadittu lausunto. — Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti¹⁾ Valtuusto, valittaen ettei Johtokunta ollut noudattanut Valtuuston päätöstä, velvottaa Johtokunnan kuukauden kuluessa tämän jälkeen antamaan ehdotuksensa yllämainitussa tarkoituksessa.

Sittenkun Kansakoulujohtokunta tämän jälkeen oli lähettänyt vaaditun ehdotuksensa ohjesäännöksi ja Valtuuston kysymystä käsittelemään asettama valiokunta oli antanut lausuntonsa²⁾, hyväksyi³⁾ Valtuusto, tehden ehdotukseen erinäisiä pienempiä muutoksia, seuraavan ohjesäännön, olemaan voimassa 1 päivästä syyskuuta 1904:

---

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 14 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 11. — ³⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 12 §.

Helsingin kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan ohjesääntö.

Kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajan tehtävänä on koulujen omaisuuden hallinto ja hoito.

Tässä kohden on taloudenhoitajan tehtävänä:

a) kansakoulunjohtokunnan puheenjohtajan tilauksesta nostaa tarpeelliset rahavarat ja toimittaa kaikki maksut, lukuunottamatta kuukausipalkkoja ja palkkioita, sekä antaa joka kuukaudelta, ennen seuraavan kuun loppua siitä selonteko Rahatoimikamarille;

b) kirjottaa kuukausittain listat kaikille koulujen palveluksessa olleille henkilöille menevään palkkojen ja palkkioiden maksumääräystä varten;

c) tarkastajan kanssa avustaa johtokuntaa menoarvion laatimisessa;

d) välittää vaatetuksen hankkimista varattomille kansakouluopilaille;

e) hoitaa koulurakennuksia, ehdottaa ja valvoa tarpeellisiksi huomattut kouluhuoneustojen ja kalustojen korjaustyöt sekä pitää luetteloa viimemainituista;

f) järjestää ja toimittaa sellainen kirjanpito, että siitä aina selvästi ilmenee kaikkien määrärahojen käyttäminen;

g) ottaa kouluihin tarpeelliset vahtimestarit, talonmiehet ja siivoajat sekä, saatuaan asianomaisten johtajain ja johtajattarien lausunnot, erottaa sanotut palvelijat;

h) koettaa yksissä kouluneuvostojen kanssa hankkia tietoja kunnan koulu-ijässä olevista lapsista, jotka eivät käy koulua;

i) olla lukukausien aikana jos mahdollista joka arkipäivä ja loma-aikoina vähintään kerran viikossa määrättynä aikana, ainakin tunnin päivässä tavattavana kansakoulujen kansliassa.

Edellämainitun valiokunnan esityksestä päätti Valtuusto kysymyksenalaisen asian yhteydessä alentaa kansakoulujohtokunnan sihteerin palkkaa 1,200 markasta 800 markkaan, luettuna siitä kun taloudenhoitajan ohjesääntö astuu voimaan.

Tämän jälkeen saapui kansakoulujohtokunnalta tieto että Johtokunta kokouksessaan 10 päivänä syyskuuta oli valinnut filosofianmaisteri Karl Georg Dreijerin kaupungin kansakoulujen taloudenhoitajaksi.

Valmistusvaliokunnan esityksestä päätti ¹⁾ Valtuusto edellämainitun kansakouluasetuksen 15 §:n nojalla selittää toimitetun vaalin ei tapahtuneen laillisessa järjestyksessä eikä Valtuuston siis voivan sitä hyväksyä, jonkatähden uusi vaali oli toimitettava. Tämän vaalin toimitti Johtokunta 10 päivänä lokakuuta, ja annettiin siitä tieto Valtuustolle. ²⁾ Tämän ilmotuksen yhteydessä anoi Johtokunta Valtuustolta menettelyohjetta sen johdosta että Johtokunnan puheenjohtaja oli kieltäytynyt tunnustamasta toimitettua uudistusvaalia lailliseksi ja filosofianmaisteri Dreijer samoin oli katsonut olevansa estetty jättämästä luotaan hänen hallussaan kansakoulujen taloudenhoitajana silloin olevia asiakirjoja.

Tämän anomuksen johdosta päätti Valtuusto alistaa asian Koulu-toimen ylihallituksen ratkaistavaksi sekä toistaiseksi valtuuttaa jonkun Johtokunnan muista jäsenistä tilaamaan kansakouluille tarpeelliset rahavarat.

Maistraatilta saapui ³⁾ tämän jälkeen ilmotus että Kansakoulujohtokunnan puheenjohtaja ja kaksi jäsentä sekä filosofianmaisteri Dreijer olivat valittaneet läänin Kuvernöörille Valtuuston edellämainitusta päätöksestä 27 päivältä syyskuuta kansakoulujen taloudenhoitajan viran täyttämisestä.

Valtuuston päätöksen johdosta 20 päivältä lokakuuta 1903 kansakoulujen taloudenhoitajan palkkaetujen korottamisesta 2,500 markasta 5,000 markkaan oli Rahatoimikamari 1904 vuoden meno- ja tuloarvioehtotukseensa ottanut tämän palkan mainitun korkeamman summan mukaan, mikä määrä myöskin sisältyi Valtuuston vahvistamaan menosääntöön; ja oli taloudenhoitajan palkka jo 1904 vuoden alusta alkaen Kansakoulujohtokunnan tekemissä palkkauslistoissa tilattu korotetun määrän mukaan, vaikkakin Valtuuston edellämainitun päätöksen mukaan 17 päivältä toukokuuta 1904 uusi ohjesääntö kansakoulujen taloudenhoitajalle astuisi voimaan vasta 1 päivänä syyskuuta. Tämän johdosta ja ilmoittamalla että Kamari, joka katsoi kysymyksenalaisen palkan pitävän maksaa entisen määrän mukaan, kunnes uusi ohjesääntö astui voimaan, oli tilitykseen pidättänyt koko touko- ja kesäkuuta varten palkkauslistoihin merkityn palkan mutta että Kansakoulujohtokunta siitä huolimatta oli ottanut sitä seuraavien heinä- ja elokuun palkkauslistoihin kysymyksenalaisen palkan korotetun määrän mukaan, anoi ⁴⁾ Rahatoimikamari Val-

Kansakoulujen
taloudenhoi-
tajan palkka-
edut.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. lokak. 3 §. — ³⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 19 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 206 29 p. syysk.

tuustolta selitystä, miten Valtuuston yllämainittu päätös olisi tulkittava, ja päätti ¹⁾ Valtuusto antaa sellaisen selityksen että koska kansakoulujen taloudenhoitajan palkkaa oli päätetty korottaa juuri sen lisääntyneen työmäärän takia, minkä uusi ohjesääntö tuottaisi taloudenhoitajalle, niin ei korotettua palkkaa olisi pitänyt maksaa ennenkun ohjesäännön voimaantumispäivästä alkaen.

Työväenopetuksen järjestämisen.

Sittenkun Työväenasiain lautakunta kirjelmällä 11 päivältä syyskuuta 1903 oli esittänyt ehdotuksen ²⁾ kaupungin työväen opetuksen järjestämisestä, oli Valtuusto lykännyt kysymyksen enemmän valmistelemisen erityiseen valiokuntaan. Valtuustolle antamassaan mietinnössä ³⁾ teki Valiokunta selkoa alustavan esityksen jälkeen työväen opetuksesta muissa, varsinkin Skandinavian maissa, mitä tällä alalla oli aikaisempia tehty Helsingissä. Ensimmäinen enemmän merkitsevä yritys oli, Valiokunnan mukaan, Helsingin Työväenyhdistyksen v. 1884 järjestämät kansantajuiset esitelmäkursit, joihin sittemmin liitettiin alkeisopetus erinäisissä aineissa. V. 1891 oli silloin perustettu yhdistys „Arbetets Vänner“ ottanut huolekseen kaupungin ruotsinkielisen väestön opetuksen, jonka jälkeen viimeisinä vuosina erinäiset kansansivistys-, raittius- y. m. yhdistykset, niiden joukossa v. 1896 perustettu „Helsingin Kansanopistoseura“ olivat toimineet kysymyksessäolevalla alalla. Näiden yhdistysten toimitama sivistystyö oli kahta laatua, osittain aiottu sellaisille henkilöille, jotka eivät aikaisemmin olleet nauttineet kansakouluopetusta, osittain aiottu edistämään työväestön perusteellisempaa kansalaissivistystä sekä ammattitietoja. Edellinen, n. k. alempi työväenopetus oli ollut erään v. 1897 asetetun valiokunnan huomion esineenä. Sanotun valiokunnan tekemä ehdotus ⁴⁾ iltakoulun perustamisesta alkeisopetusta varten ei ollut kuitenkaan saavuttanut Valtuuston hyväksymistä, vaan myönsi ⁵⁾ Valtuusto sitävastoin v. 1899 varoja alempain käsityöläiskoulujen ohjelman sellaiseen laajentamiseen, että niissä annettaisiin esitelmän muodossa opetusta historiassa ja maantieteessä. Näissä kursseissa oli Valiokunnan antaman tilaston mukaan seuraavina vuosina käynyt paljon työväenluokan vanhempiakin henkilöitä. — Tällä perustuksella pitäisi Valiokunnan arvelun mukaan tapahtua alemman työväenopetuksen kehitys siihen suuntaan että opetusohjelmaa laajennettaisiin erinäisillä aineilla ja että kouluihin perustettaisiin kolmas vuosiluokka, jonka suorittamisen pitäisi vas-

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 26 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 124 a ja seur. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 8. — ⁴⁾ Sn s:n v. 1897 N:o 24. — ⁵⁾ Katso 1899 vuod. kert. siv. 72.

tata läpikäytyä täydellistä kansakoulukurssia. — Ylemmän työväenopetuksen tarve oli tyydytetty korkeammalla käsityökoululla vapaaehtoisine opetuksineen erinäisissä ammatti- ja yleiseen sivistykseen kuuluvissa aineissa.

Mahdollisista uudistuksista tällä alalla lausui Valiokunta käsityksenään ettei kunnallisen opiston perustamisen voitu katsoa paraiten ratkaisevan kysymystä, vaan täytyi katsoa yksityisen toiminnan tällä alalla, kuten sitä olivat harjottaneet edellämainitut yhdistykset, johtavan tarkoituksenmukaisempiin tuloksiin, tämä riippuen osittain täysin sopivan opettajakunnan puutteesta sellaista opistoa varten, osittain vallitsevista valtiollisista oloista. Tätä yksityistä toimintaa pitäisi taloudellisessa suhteessa voimakkaasti tukea kunnan puolelta ja tehdä enemmän yhtenäiseksi ja järjestelmälliseksi. Kysymyksen käytännöllistä puolta varten olisi valittava kaksi toimikuntaa, toinen ruotsinkielistä, toinen suomenkielistä opetusta varten, joiden toimikuntien tehtävänä olisi valmistaa joka lukuvuodeksi täydellinen opetusohjelma siitä johtuvine kustannuksineen Työväenasiain lautakunnan tarkastettavaksi ja hyväksyttäväksi; jonka ohella sanotut toimikunnat käyttäisivät kunnan työväenopetukseen myöntämät määrärahat. Viimemainitut määrärahat pitäisi vastaisuudessa ottaa varsinaiseen meno- ja tuloarvioon, eikä enää suorittaa satunnaisina menoina anniskeluyhtiöiden voittovaroista. Huomauttaen huoneuston tarpeellisuudesta työväenopetusta varten, ehdotti Valiokunta näin ollen:

että kaupungin alempain käsityökoulujen yhteyteen järjestettäisiin työväkeä varten alkeiskurssit täydentävine jatkoluokkineen, joiden yhteinen kurssi vastaisi ylemmän kansakoulun kurssia;

että viimemainittujen koulujen johtokuntaa kehoitettaisiin laatimaan ja Valtuustolle lähettämään yksityiskohtainen ehdotus sanottujen kurssien ja jatkokurssien järjestämisestä sekä tästä johtuva kustannuslasku;

että ylempää työväenopetusta varten määrättäisiin kunnan varoista kolmeksi vuodeksi, laskettuna syksystä 1904, 12,000 markkaa vuodessa kahden siten kokoonpannun toimikunnan käytettäväksi, että „Helsingin Kansanopistoseura“ ja „Helsingin Työväenyhdistys“ yhteisesti valitsisivat kuusi jäsentä suomenkielistä ja yhdistykset „Arbetets Vänner“ ja „Svenska Arbetareföreningen“ samoin kuusi jäsentä ruotsinkielistä opetusta varten sekä Valtuusto yhden jäsenen kumpaankin; sekä

että Työväenasiain lautakunnan toimeksi annettaisiin tarkastaa ja hyväksyä edellämainittujen toimikuntien laatimat opetusohjelmat; lähettää Valtuustolle ehdotus kunnallisten avustusten jakamisesta kysymyksen-

alaista opetusta varten sekä sopivalla tavalla valvoa ohjelmoin noudattamista.

Kysymystä käsitellessään päätti ¹⁾ Valtuusto siihen nähden että kaupungin alempain käsityökoulujen johtokunta ei ollut Valtuuston päättämismisvallan alainen toimikunta, antaa valiokunnan mietinnön ensimmäisen ponnien raueta, jota vastoin Valtuusto hyväksyi toisen ponnien. Kolmannenkin ponnien päätti Valtuusto hyväksyä, kuitenkin sillä muutoksella ettei nyt määrätty, mistä varoista puheenalaiset määrärahat kunakin vuotena otettaisiin, mutta suoritettaisiin ne tällä kertaa Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista. Kertomukset määrärahojen käyttämisestä olisi jätettävä Työväenasiain lautakunnalle. Mietinnön neljäs ponsi hyväksyttiin muuttamatta.

Tämän jälkeen antoi kaupungin alempain käsityökoulujen johtokunta vaaditun lausunnon ²⁾, jossa johtokunta lausui varmana mielipiteenään ettei alemmaa työväenopetusta pitäisi järjestää mainittujen käsityökoulujen yhteyteen, vaan kansakoulujen, mikä muuten ei ainoastaan ollut sallittu, vaan vieläpä säädettykin voimassaolevan kansakouluasetuksen 109 ja 110 §§:ssä. Jos kuitenkin Valtuusto vastoin johtokunnan lausumia epäilyksiä katsoi että täydentävä kansakoulukurssi oli järjestettävä alempain käsityökoulujen yhteyteen, ehdotti johtokunta, hyväksyen pääpiirteissään valiokunnan ehdotukseen, ettei kurssissa pitäisi antaa uskonnon opetusta, joten se käsittäisi seuraavat aineet: maantiedettä 2, laskentaa ja geometriaa 2, äidinkieltä 2, luonnonoppia 2 sekä yleistä ja Suomen historiaa 2, eli yhteensä 10 tuntia viikossa. Tästä mietinnöstä päätti ³⁾ Valtuusto vaatia Kansakoulujohtokunnan lausuntoa.

Lisämääräraha
työväenopetusta
varten.

Täyttääkseen Valtuuston yllämainitulla päätöksellä 26 päivältä toukokuuta Työväenasiain lautakunnalle jättämän tehtävän tarkastaa ja hyväksyä kosketeltujen opetustoimikuntien laatimat opetusohjelmat sekä jättää Valtuustolle ehdotus kunnan myöntämien määrärahojen jakamisesta, jätti Lautakunta, sittenkun useinmainitut toimikunnat oli asetettu, ohjelman sekä kustannuslaskelman ylemmästä työväenopetuksesta toimintavuodelle 1904—1905. Tämän ohjelman mukaan oli suomenkielistä opetusta aikomus antaa syyslukukaudella yhteensä 100:ssa esitelmässä, jaettuina 8 sarjaan, käsitellen fysiikkaa, yhteiskuntaoppia, terveysoppia, Suomen valtiopäiviä, ammattiyhdistyksiä, siveellisyyskysymystä, Suomen työn ja

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok. 4 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 31. — ³⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 5 §.

työväenluokan historiaa sekä kasveja ja eläimiä. Kevätlukukauden opetuksesta annettaisiin vastedes yksityiskohtainen ohjelma. Ruotsinkielistä opetusta annettaisiin taas syyslukukaudella yhteensä 6 esitelmää viikossa 10 viikon aikana ja käsitteisi se seitsemässä sarjassa fysiikkaa, geologiaa, piirteitä pohjoismaiden uudemmasta sivistyshistoriasta, taidehistoriaa, maantiedettä ja terveystoppia; kevätlukukaudeksi ei vielä oltu tehty lähempää ohjelmaa. Valtuuston myöntämä määräraha, 12,000 markkaa oli lautakunnan mielestä jaettava siten että suomenkielistä opetusta varten käytettäisiin 7,200 mk. ja ruotsinkielistä varten 4,800 mk. Kun kumminkin opetusohjelmia ja kustannusarvioita laadittaessa lasketut menot m. m. kalliiden huoneustovuokrien vuoksi olivat nousseet suomenkielisestä opetuksesta 7,770, ruotsinkielisestä 5,650 markkaan, ehdotti lautakunta yllämainitun määrärahanjaon hyväksyttäväksi ja myönnettäväksi Valtuuston käyttövaroista lisäksi 570 mk. suomalaisen ja 850 mk. ruotsalaisen opetukseen eli yhteensä 1,420 markkaa. Tähän ehdotukseen Valtuusto suostui ¹⁾).

Kansakouluntarkastajan aloitteesta oli kaupungin kansakoulujen Joh-
tokunta Valtuustolle ehdottanut ²⁾ koululääkärin viran perustamista kau-
pungin kansakouluihin, sekä lähettänyt Kansakouluntarkastajan laatiman
ehdotuksen mainitun lääkärin ohjesäännöksi. Ehdotuksen tueksi oli esi-
tetty ne monet epäkohdat kouluhygienian alalla, joiden poistamiseen
ei opettajakunnan kyky riittänyt ja joka voitaisiin saada aikaan ainoas-
taan ammattimiehen ottamisella kansakoulujen palvelukseen. Suuri op-
pilaslukukin, nousten yli 7,500, vaati kysymyksen pikaista ratkaisua.
Terveystoitolausunto, jonka lausuntoa Valtuusto oli vaatinut ³⁾, kannatti
tehtyä ehdotusta, mutta esitti erinäisiä muistutuksia ohjesääntöä vastaan
ja lähetti Valtuustolle lausunnon ohella uuden ohjesääntöehdotuksen.
Sittenkun lausuntoa oli vaadittu ⁴⁾ Rahatoimikamariltakin, joka esitti että
ehdotus toistaiseksi jätettäisiin ratkasematta, mutta että seuraavan vuoden
menosääntöön otettaisiin Terveystoitolausunnan käytettäväksi 4,000
markan arviomääräraha terveydenhoidon valvomiseksi kansakouluissa,
päätty ⁵⁾ Valtuusto pääasiassa Terveystoitolausunnan ehdotuksen mukai-
sesti asettaa kaupungin palvelukseen koululääkärin kansakouluihin 6,000
markan vuotuista palkkaa vastaan ja hyväksyi tälle seuraavan ohje-
säännön:

Kysymys lääkä-
riviran perusta-
misesta kau-
pungin kansa-
kouluihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 16 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 34. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. huhtik. 29 §. — ⁴⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 17 §. — ⁵⁾ S:n s:n 15 p. marrask. 17 §.

Helsingin kaupungin kansakoululääkäriin ohjesääntö.

1 §.

Koululääkäriin, jonka tulee todistaa omaavansa tarpeelliset tiedot kouluhygieniassa, asettaa, sittenkun Maistraatti on julistanut viran avo-naiseksi, Valtuusto kuudeksi vuodeksi kuulusteltuaan Kansakoulujohto-kunnan ja Terveyshoitolautakunnan mieltä, ensi kerran 1 päivään tam-mikuuta 1911.

2 §.

Koululääkäriin tehtävänä on tarkastaa kansakoulujen hygieniää, jossa tarkoituksessa hänen tulee:

- 1) olla läsnä johtokunnan kokouksissa;
- 2) avustaa tarkastajaa, johtajaa ja johtajatarta sekä opettajia ja opettajattaria kaikilla neuvoilla ja ohjeilla, joihin koulujen olot voivat antaa aihetta;
- 3) joka lukuvuoden alussa Terveyshoitolautakunnan, koulun tar-kastajan ja koululääkäriin kanssa tapahtuneen neuvottelun jälkeen vah-vistaman kaavan mukaan tarkastaa kaikki uudet oppilaat ja tehdä tar-kastuksesta muistiinpanoja, jotka kirjoitetaan jokaista oppilasta varten varustetulle lanketille;
- 4) antaa toimitetun tutkimuksen perustuksella asianomaisille opet-täjille ja opettajattarille tarpeellisia ohjeita sairaaloisista lapsista sekä valvoa voimisteluoopetusta;
- 5) kiinnittää erityistä huomiota kansakoulun alimpain luokkain niihin lapsiin, jotka ilmoitetaan henkisesti kehittymättömiksi tai heikoiksi;
- 6) lukukausien aikana käydä vähintään kerta kuukaudessa määrä-tyllä ajalla joka luokalla ja tutkia siellä ne lapset, joille sellainen kat-sotaan tarpeelliseksi, ja sen ohessa samalla tarkastaa terveydellisiä oloja kouluhuoneustossa, varsinkin tuuletusta ja puhtaanapitoa, sekä kaupun-gissa vallitsevien kulkutautien aikana kiinnittää erityistä huomiota kou-lujen terveyssuhteihin;
- 7) tutkia oloja oppilaan kotona, silloin kun koulun tai oppilaan ter-veydelliset olosuhteet sitä vaativat;
- 8) olla jokaisena lukupäivänä määrättyllä ajalla tavattavana kansa-koulujen kansliassa;

9) antaa vuosittain selonteko toiminnastaan otettavaksi kansakoulujen kertomukseen;

10) koululääkärinviran haltija on velvollinen alistumaan tämän ohjesäännön niihin muutoksiin, joita hänen velvollisuuksiinsa nähden voidaan katsoa tarpeellisiksi.

3 §.

Koululääkärille myöntää virkavapautta kansakoulujen Johtokunta, joka ottaa Terveyshoitolautakunnan hyväksymän sijaisen.

Terveyshoitolautakunta oli Valtuustolle tehnyt esityksen ¹⁾ että hankittaisiin sopiva kuletuksivaunu sairaiden ja tapaturmankohdanneiden kulettamiseksi sairashuoneihin ja että tämän kuletuksen toimittaminen uskottaisiin kaupungin palolaitokselle, johon olisi sanottua tarkotusta varten asetettava terveyskomennuskunta, johon kuuluisi korpraali, yksi vanhempi ja yksi nuorempi konstaapeli, joiden henkilöiden palkkaamiseksi, ruuaksi ja vaatetukseksi olisi palolaitoksen menomäärärahaa lisättävä 2,620 markalla; että sanotun kuletuksivaunun ostamiseen määrättäisiin 1,800 markkaa sekä tarpeellisten sidetarpeiden ostamiseen, vaunun ylläpitämiseen y. m. otettaisiin palolaitoksen vuosirahansääntöön 280 markan vuotuinen määräraha. Samalla ehdotti Lautakunta kuletuksivaunun käyttämiselle seuraavat ohjeet:

Haavottuneiden ja tapaturmaisesti vahingoittuneiden henkilöiden kulettaminen sairashuoneihin.

Vaunua saadaan maksuttomasti käyttää kuljetettaessa:

sairasta tai vahingoittunutta henkilöä, joka tavataan kadulla tai muulla yleisellä paikalla,

henkilöitä, jotka ovat saaneet tulipalossa tai muussa tapaturmakohdauksessa sellaisen vamman, että sairaalahoito on tarpeen,

sairasta tai vahingoittunutta henkilöä, joka ilmottautuu polisiase-malle tai polisimiehelle, jos sairaan tai vahingoittuneen tila on sellainen, ettei hän voi jalkasin mennä sairashuoneeseen tai kotiinsa, tai hänen kulettamisensa kärryissä katsotaan tuottavan vahinkoa tai lisättyä kärsimystä.

Sen ohella voidaan vaunua käyttää Terveyshoitolautakunnan määräämästä maksusta sairaus- ja tapaturmakohtauksissa kodeissa, jos lääkäri selittää pikaisen sairashuoneeseen kuljettamisen tarpeelliseksi.

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 9.

Vaunua ei saa käyttää ilmeisesti juopuneiden kulettamiseen.

Rahatoimikamarin ehdotuksesta, jonka lausuntoa ¹⁾ asiasta oli vaadittu, päätti ²⁾ Valtuusto, että kysymyksenalaisen kuletuksen toimittaisi 1905 vuoden alusta alkaen palolaitoksen vakinainen miehistö, jota sen tähden pitäisi lisätä yllämainituilla henkilöillä. Muuten hyväksyi Valtuusto Terveyshoitolautakunnan tekemän ehdotuksen.

Tämän asian yhteydessä päätti Valtuusto vaatia Terveyshoitolautakunnan lausuntoa eräästä herra von Bonsdorffin tekemästä lisäehdotuksesta kahden rullapaarin hankkimiseksi, jotka pitäisi asettaa Kallion ja Kampin paloasemille ja joita voisi yksityisenkin henkilön pyynnöstä käyttää sairaiden kuljetukseen.

Esitys arkkitehdin ottamisesta Terveyshoitolautakuntaan.

Terveyshoitolautakunta oli tehnyt Valtuustolle ehdotuksen ³⁾ arkkitehdin asettamisesta tarkastamaan työväen asuntoja ja oli Lautakunta ehdotuksensa tueksi esittänyt seuraavaa:

Valtuuston päätöksen ⁴⁾ perustuksella 26 päivältä syyskuuta 1899 vuoden 1900 alussa toimitetun kaupungin työväen asuntojen tutkimuksen mukaan, josta tutkimuksesta Terveyshoitolautakunta oli antanut painetun kertomuksen ⁵⁾ vallitsi, mikäli kertomuksessa esitetyt tilastolliset tiedot osottivat, sangen useissa tutkituissa asunnoissa varsin huomattavia terveydellisiä epäkohtia, johtuen pääasiallisesti joko liian ahtaasta asutuksesta tahi myöskin itse asuntojen puutteellisuuksista. Ensin viitattuun asiantilaan nähden vaadittiin laajoja ja hitaasti vaikuttavia toimenpiteitä sen auttamiseksi, mutta itse asuntojen puutteellisuuDET voitaisiin Lautakunnan mielestä suureksi osaksi poistaa tarpeeksi tehokkailla terveystoito- ja muiden kunnallisten viranomaisten toimenpiteillä, varsinkin ulkomaisen mallin mukaan järjestetyllä yhtäjaksoisella asuntotarkastuksella. Tämä pitäisi Lautakunnan mielipiteen mukaan uskoa asuntotekniikan kaikkiin yksityiskohtiin perehtyneelle arkkitehdille, joka olisi otettava virkailijaksi Terveyshoitolautakunnan toimistoon ja jonka velvollisuutena olisi kerran vuodessa käydä kaikissa niissä taloissa, joissa asuu työväkeä, sekä sopimuksilla talonomistajain kanssa koettaa saada parannusta huomattuihin terveydellisiin puutteisiin asunnoissa, tahi päinvastaisessa tapauksessa ilmottaa Terveyshoitolautakunnalle tarpeellisiin toimenpiteihin ryhtymistä varten. Sanotun virkailijan palkan ehdotti Lautakunta 5,000 markaksi 500 markan palkankorotuksella 5:n ja 10 vuoden palveluksesta.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 139 2 p. kesäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 4 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 37. — ⁴⁾ Katso 1899 vuoden kert. siv. 115. — ⁵⁾ Katso alemm. siv. 90.

Tämän esityksen lähetti ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin, kehottaen sitä samalla antamaan lausuntonsa siitä eikä olisi mahdollista jossain määrin jättää kysymyksenalaista tarkastusta kaupungin rakennustarkastajalle korottamalla samalla hänen palkkaetujansa.

Työväenasiain lautakunnan v. 1903 Valtuustolle antamassa ²⁾ työväenasiain konsulentin asettamista koskevassa esityksessä oli Lautakunta m. m. ehdottanut että sanotulle virkailijalle annettaisiin toimeksi avustaa Terveyshoitolautakuntaa kaupungin käsityöhuoneustojen tarkastamisessa. Tästä esityksestä aiheutui Lautakunnan sihteerintoimen toisinjärjestäminen, mutta tällöin ei määrätty sihteerin tehtävään joukkoon kuuluvaksi käsityölaitosten tarkastus. Tämän johdosta lähetti ³⁾ Lautakunta Valtuustolle 26 päivänä syyskuuta päivätyn kirjelmän esittäen tarkastusmiehen asettamista kaupungin käsityöhuoneustoja varten, ja lausui Lautakunta siinä pääasiallisesti seuraavaa:

Käsityöhuoneustojen tarkastusmiehen asettaminen Terveyshoitolautakuntaan.

Käsityölaitosten tarkastaminen kuuluu eri asetusten mukaan osittain valtion läntisen piirin ammattitarkastajalle, osittain Terveyshoitolautakunnalle, osaksi vihdoin kaupungin Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutetuille ja oli tarkastus vuodesta 1894 jaettu siten että Terveyshoitolautakunta ja ammattivaltuutetut olivat kukin ottaneet erikoistehtävänsä kosketelluista toimista ammattitarkastajan valvonnan alaisina, nimittäin: Terveyshoitolautakunta terveydellisten olojen valvomisen tehtaissa ja käsityöläisten asunnoissa, ammattivaltuutetut taas käsityöoppilaiden toiminnan, ammatti- ja koulukasvatuksen sekä kohtelun tarkastuksen. Kumminkin olivat olot vähitellen kehittyneet siihen että Terveyshoitolautakunnalle kuuluvista tarkastuksista oli voitu toimittaa ainoastaan leipurin-, sokurileipurin- ja makkarantekijänammatteja koskevat, joita varten oli julaistu läänin kuvernöörin 26 päivänä syyskuuta 1889 vahvistamat säännöt, mutta muiden käsityöammattien tarkastusta ei riittävään työvoimain puutteessa oltu voitu tehdä niin laajaksi ja säännölliseksi kuin oli aijottu. Tarkastuksen laajuuden valaisemiseksi annettiin siitä esityksessä tilastollisia tietoja. Käsityö- ja Tehdasyhdistyksen valtuutettujen erityisen valvojan kautta harjottama käsiammattien oppilasolojen tarkastaminen voitiin sitävastoin Lautakunnan mielestä pitää jotenkin tyydyttävänä. Kun Terveyshoitolautakunnan tarkastushenkilökunnan puute siten

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 25 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 73 ja seur. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 41.

oli tullut sängen tuntuvaksi, esitti Työväenasiain lautakunta, että Terveyslaitoslautakuntaan 1905 vuoden alusta asetettaisiin vielä yksi tarkastusmies, jonka tehtävänä olisi kaupungin käsityölaitosten tarkastaminen ja joka saisi palkkaa 3,600 markkaa vuodessa 500 markan korotuksella 5:n ja 10:n vuoden palveluksesta. Terveyslaitoslautakunta, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu ¹⁾, puolsi esitykseen suostumista, kuitenkin sillä muutoksella että kysymyksenalaisen virkailijan palkka alennettaisiin 3,000 markkaan vuodessa. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen kanssa pääasiallisesti yhtäpitävästi päätti ²⁾ Valtuusto että Terveyslaitoslautakuntaan vuoden 1905 alusta asetettaisiin toistaiseksi ja kuuden kuukauden irtisanomisajalla vielä yksi tarkastusmies velvollisuudella tarkastaa kaupungin käsityöhuoneustoja ja työpaikkoja ja nauttien hän palkkaa 3,000 markkaa vuodessa, mutta ollen velvollinen alistumaan niihin virkaa koskeviin muutoksiin, jotka voivat vastaisuudessa tulla kysymykseen.

Kysymys sairastuvan ylläpitämisestä Sörnäissä.

Sörnäisten sairastuvan johtajan tohtori H. Råbergh'in antottua Terveyslaitoslautakunnalta että 1905 vuoden meno- ja tuloarvioehdotukseen otettaisiin sanotun sairastuvan ylläpitämiseksi vaihtoehtoisesti yhdeksää sairassijaa varten 10,579 markkaa 50 penniä tahi kahdeksaa sijaa varten 10,005 markkaa, oli Terveyslaitoslautakunta esitetyillä syillä ehdottanut että sanotun sairastuvan määräraha 1 päivästä tammikuuta 1905 lakkautettaisiin, mutta että sanotusta päivästä lähtien määrättäisiin 6,000 markkaa tilintekovelvollisuudella Marian sairaalan hallituksen käytettäväksi sairaanhoidon kustantamiseksi yksityisissä sairashuoneissa sellaisille sairaille, jotka olivat oikeutettuja saamaan hoitoa kaupungin sairaaloissa. Asiasta vaaditussa ³⁾ lausunnossaan esitti ⁴⁾ Rahatoimikamari, annettuaan tohtori Råbergh'ille tilaisuuden antamaan lausuntonsa Lautakunnan esityksestä, miten kysymyksenalainen sairastupa, väliaikaisesta luonteestaan huolimatta, näytti täyttäneen todellisen tarpeen, jonkatähden se ainakin toistaiseksi olisi säilytettävä sairashoidon tarjoamiseksi kaupungin Sörnäisten etukaupungissa asuvalle köyhimmälle väestölle ja ehdotti Kamari sen tähden, ilmottamalla että se oli ottanut 1905 vuoden meno- ja tuloarvioehdotukseensa 10,500 markan summan sairastuvan ylläpitämiseksi yhdeksällä sairaspaikalla, että asia vastaisiin olosuhteisiin nähden palautettaisiin Terveyslaitoslautakuntaan, jonka oli kysymystä vielä tutkittuaan lähetet-

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 17 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 5 §. — ³⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 22 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 268 17 p. marrask.

tävä sellainen esitys, johon olosuhteet saattoivat antaa aihetta. Tämän Rahatoimikamarin esityksen Valtuusto hyväksyi ¹⁾.

Kirjelmällä 15 päivältä joulukuuta 1903 oli Valtuusto kehottanut Vaivahoitohallitusta antamaan ehdotuksen uuden keuhkotautispaviljongin rakentamisesta vaivaistaloon. Täyttääkseen tämän tehtävän oli Vaivahoitohallitus kirjelmän ohella 22 päivältä helmikuuta lähettänyt työ- ja vaivaistalon johtajan kunnallisneuvos C. E. Degerholmin Rakennuskonttorin kanssa yksin neuvoin laatiman ja Vaivahoitohallituksen tarkastaman ja hyväksymän ehdotuksen sanotuksi paviljongiksi, jonka laskettiin maksavan 42,000 markkaa. Vaadittuaan ²⁾ Terveyshoitolautakunnan lausunnon, jossa tehtiin ehdotusta vastaan erinäisiä pieniä huomautuksia, hyväksyi ³⁾ Valtuusto kysymyksenalaisen esityksen pääasiallisesti Lautakunnan muutosehdotuksen kanssa yhtäpitävästi.

Uusi keuhkotautispaviljongi vaivaistaloon.

Kun Valtuuston edellisenä vuotena myöntämä ⁴⁾ 5,000 markan määräraha keuhkotautispoliklinikan ylläpitämiseksi Marian sairaalassa oli osottautunut riittämättömäksi, sitä kun täytyi lisätä 500 markalla, oli Terveyshoitolautakunta anonut Valtuustolta että se myöntäisi tarkotukseen viimeksimainitun summan ja päätti ⁵⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta suostua tähän esitykseen ollen tämä määräraha menevä Valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha keuhkotautispoliklinikkaa varten Marian sairaalaan.

Marian sairaalan hallituksen anomuksesta oli Terveyshoitolautakunta tehnyt Valtuustolle esityksen sellaisen muutoksen tekemiseksi sairashuoneen voimassaolevaan vuosirahansääntöön että sairaalan taloudenhoitaja saisi 1 päivästä kesäkuuta 1904 vapaan asunnon, lämmön ja valon lisäksi 3,000 markan vuosipalkan sillä nimenomaisella ehdolla ettei hänellä saa olla muuta tointa. Valtuusto päätti ⁶⁾ suostua tähän esitykseen edelläkosketelluilla ehdoilla.

Marian sairaalan taloudenhoitajan palkan korotus.

Kallion aluelääkärin tohtori W. Leontjeffin esityksestä ehdotti Terveyshoitolautakunta Valtuustolle kaupungin sairaanhoitajattaren ottamista sanottuun piiriin 1,080 markan vuosipalkalla sekä muuten samoilla ehdoilla kuin ennen otetut hoitajattaret; ehdotuksensa tueksi esitti Lautakunta sen kaupungin sairashoidolle sangen hyödyllisen toiminnan, mitä mainitut sairaanhoitajattaret harjottavat, aluelääkärien toiminta kun siten melkoisesti helpottuu sekä sairaille valmistetaan tilaisuutta saada hoitoa

Kaupungin sairaanhoitajattaren asettaminen Kallioon.

¹⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 26 §. — ²⁾ S:n s:n 23 p. helmik. 23 §. — ³⁾ S:n s:n 17 p. toukok. 20 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 35 ja 36. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 20 §. — ⁶⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 9 §.

kotonaan, joten kaupungin menot sairashoidosta luonnollisesti voivat aleta. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ¹⁾).

Määräraha apu-
laiskättilön kus-
tantamiseksi
varattomille
synnyttäjille.

Sittenkun Valtuuston, avustuksen antamiseksi erinäisille synnytyslaitoksille herätetyn kysymyksen johdosta asettama ²⁾ valiokunta oli antamassaan lausunnossa esittänyt toimenpiteihin ryhtymistä lisätyn avun valmistamiseksi kaupungin varattomille lapsensynnyttäjille, oli Valtuusto kirjelmällä 15 päivältä joulukuuta 1903 jättänyt asian lähemmän käsittelyn Terveyslaitokunnalle, joka antamassaan lausunnossa yhtyi edellämäin mainitun valiokunnan esittämään ehdotukseen, että mainitut synnyttäjät oikeutettaisiin kunnan kustannuksella käyttämään jotakin kaupungissa toimivaa kättilöä 20 markan korvauksesta kerralta, mikä korvaus maksettaisiin kaupungin rahastosta Vaivaishoitohallituksen antaman varattomuustodistuksen sekä asianomaisen aluelääkärin antaman synnytystodistuksen näytettyä; ja ehdotti Lautakunta että tähän tarkotukseen määrättäisiin 2,000 markkaa tänä vuotena sekä että Lautakunta oikeutettaisiin tehdessään seuraavan vuoden meno- ja tuloarviota ottamaan kysymyksenalaiseen tarkotukseen sopivan arviotsumman. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ³⁾ Valtuusto osottaa käyttövaroistaan tähän tarkotukseen 1,000 markan summan tämän vuoden loppuosaksi, ollen Terveyslaitokunnalla tarpeen tullen oikeus vastaisuudessa tehdä esitys lisämäärärahasta, jonka ohessa Lautakunta oikeutettiin 1905 vuoden meno- ja tuloarvioehdotusta tehdessään ehdottamaan tähän tarkotukseen sopiva summa.

Apulaisen aset-
taminen rouva
Sveins'in syn-
nytylaitokseen
ja määräraha
sanottuun lai-
tokselle.

Terveyslaitokunta oli tehdyistä anomuksesta jättänyt Valtuustolle ehdotuksen 200 markan vuotuisen määrärahan myöntämisestä kättilö Anna Brita Sveins'in synnytyslaitokselle desinfektionitarpeiden ja lääkkeiden kustantamiseksi sanottuun laitokseen. Tämän yhteydessä oli Lautakunta ehdottanut suostuttavaksi ensimmäisen kaupunginlääkärin, professori W. Sucksdorffin tekemään esitykseen että kaupunki palkkaisi rouva Sveins'ille apulaiskättilön 1,200 markan vuosipalkalla. Molempiin näihin esityksiin Valtuusto suostui ⁴⁾ ja olisi jälkimäinen määräraha laskettava apulaisen ottamisajasta sekä menisi tältä vuodelta Valtuuston käyttövaroista.

Esitys puutteen-
alaisten mieli-
sairaiden hoita-
misesta.

Terveyslaitokunnan kirjelmällä 14 päivältä joulukuuta 1903 tekemän esityksen puutteenalaisten mielisairasten hoitamisesta lähetti ⁵⁾

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 8 §. — ²⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 110. —

³⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 10 §. — ⁴⁾ S:n s:n 8 p. maalisk. 1 §. — ⁵⁾ S:n s:n 26 p. tammiik. 8 §.

Valtuusto komiteaan, jonka Valtuusto asetti kokouksessaan 13 päivänä joulukuuta viimeainittuna vuotena valmistelemaan kulkutautisairaalan rakentamiskysymystä, kehottaen komiteaa vaatimaan asiasta lausuntoa Vaivaishoitohallitukselta. Lausuntoa ei kumminkaan annettu ennen vuoden loppua.

Rahatoimikamarille lähettämäänsä meno- ja tuloarvioehdotukseen vuodeksi 1905 oli Terveyslaitokunta ottanut 2,000 markan menoerän yhden lisätarkastusmiehen palkkaamiseksi terveystaloihin palvelukseen valvomaan talojen puhtaanapitoa ja oli perusteluksi menoerän ottamiseen menoarvioon esitetty että varojen puutteessa kysymyksenalainen valvonta oli voinut jatkua ainoastaan toukokuusta lokakuuhun, joten marraskuun alusta melkein koko tarkastus lakkasi. Sillä edellytyksellä että Valtuusto hyväksyisi tämän esityksen voi sanottu tarkastus jatkua keskeytymättä vuoden 1905 alusta. Mutta jottei se tämän vuoden marras- ja joulukuuksi keskeytyisi, ehdotti Terveyslaitokunta kirjelmällä 31 päivästä lokakuuta 333 markan 32 pennin määrärahan myöntämistä ylimääräisen tarkastusmiehen palkkaamiseksi sanottujen kuukausien ajaksi. Tämän esityksen hyväksyi ¹⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan puoltolauseella.

Ylimääräinen tarkastusmiehen terveystaloihin palvelukseen valvomaan talojen puhtaanapitoa.

Joulukuun 22 päivänä 1879 annetun Suomen terveystaloihinlain Ehdotuksen laatiminen Helsingin kaupungin terveydenhoitojärjestykseksi. nojalla oli Terveyslaitokunta kirjelmällä Valtuustolle 25 päivästä huhtikuuta anonut toimenpidettä terveydenhoitojärjestys ehdotuksen laatimiseksi Helsingin kaupungille, jonka ehdotuksen Valtuusto sitten lähettäisi läänin Kuvernöörille. Tämän johdosta päätti ²⁾ Valtuusto kehottaa Terveyslaitokuntaa laatimaan ja Valtuustolle lähettämään sanotun ehdotuksen.

Kaikkein korkeimmasti vahvistettua Helsingin poliisilaitoksen uutta menosääntöä esiteltäessä oli Valtuusto asiaa valmistelemaan asetetun erityisen valiokunnan esityksestä päättänyt ³⁾ lähettää Hallitukselle anomuksen Armollisen esityksen antamisesta ensituleville Valtuustokokouksille niistä perusteista, joiden mukaan kaupunkikunta on velvollinen ottamaan osaa Hallituksen siihen asettaman poliisilaitoksen ylläpitoon. Tämän ehdotuksen oli Keisarillinen Senaatti, Siviilitoimituskunnan siittä läänin Kuvernöörille lähettämään kirjelmän mukaan jättänyt huomioonottamatta, josta Maistraatin kautta ilmoitettiin ⁴⁾ Valtuustolle.

Poliisilaitoksen ylläpito.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 26 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 23 §. — ³⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 89 ja seur. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 20 §.

Esitys lisäystä
määräraha-
poliisilaitok-
selle.

Kirjelmällä läänin Kuvernöörille oli kaupungin poliisimestari ilmoittanut erinäisten määrärahojen tarpeellisuudesta poliisilaitokselle poliisille luovutettujen huoneustojen puhtaanapitokustannusten suorittamiseksi sekä vahdinpitoon. Kuvernöörin jätettyä asia Senaatin tutkittavaksi, oli Valtuustolta ja Maistraatilta vaadittu lausuntoa. Rahatoimikamari, jota Valtuusto tämän johdosta oli kehottanut ¹⁾ antamaan lausuntonsa kysymyksenalaisesta asiasta, esitti ²⁾ Helsingin poliisilaitoksen aikaisemmin olleen kunnallisen laitoksen, jota valtiolaitos avusti määrättyllä summalla menosääntöön otetuista menoista ja että kaupunki näinollen oli katsonut pitävän suorittaa osa niistäkin välttämättömistä menoista, joita ei oltu otettu huomioon vahvistetussa menosäännössä. Sen jälkeen kun kumminkin poliisilaitos Armollisilla asetuksilla ¹³/₂₆ päivältä maaliskuuta ja ³/₁₆ päivältä heinäkuuta 1903 oli muutettu valtion laitokseksi, jonka tarpeihin kaupungin oli velvollisuus ottaa osaa määrättyllä summalla sekä sitä paitsi ainoastaan hankkia laitokselle tarpeelliset huoneukset ynnä lämmitys ja valaistus sekä kustantaa poliisihenkilökunnan varustamisen aseilla ja asettaa poliisin käytettäväksi 16 täysin kelvollista ratsuhevosta ratsukalustoineen, ei Rahatoimikamarin mielestä näyttänyt voitavan vaatia kaupunkia yli yllämainitun avustuksen kustantamaan poliisilaitoksen menoja. Valtuusto päätti ³⁾ antaa asiasta Rahatoimikamarin esityksen mukaisen lausunnon.

Esitys määräraha-
rahasta poliisilaitoksen tele-
fonikoneihin.

Edellisensisältöisen lausunnon antoi Valtuusto ⁴⁾ läänin Kuvernöörin Keisarilliselle Senaatille tekemän esityksen johdosta määrärahan myöntämisestä kaupungin poliisilaitoksen telefonien kustannusten suorittamiseen.

Määräraha 2:n
poliisivahdikon-
torin huoneuston
korjaamiseksi
Tarkkampujan-
kadun talossa
N:o 16.

Sittekun aikaisemmin tehty vuokrasopimus toisen poliisivartiokonttorin huoneustosta talossa N:o 17 Tarkkampujankadun varrella oli irtisanottu 1 päivästä kesäkuuta 1904, oli konttori tehnyt uuden vuokrasopimuksen viiden vuoden ajaksi talossa N:o 16 saman kadun varrella 3,600 markan vuotuista vuokraa vastaan, jonka ohella oli sovittu että kaupungin tulisi kustantaa vuokra-ajalla tarpeelliset korjaukset. Tämän jälkeen oli Rakennuskonttori tehnyt kustannusehdotuksen sanotun huoneuston sisustuksesta ja korjaustöistä, joka päättyi 3,600 markkaan. Rahatoimikamarin esityksestä ⁵⁾ myönsi ⁶⁾ Valtuusto tarkotukseen tämän summan.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 4 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 181 28 p. heinäk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 35 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 202 22 p. syysk. Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 28 §. — ⁵⁾ Rhkn kirj. N:o 95 21 p. huhtik. — ⁶⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 16 §.

Maistraatille lähettämässään kirjelmässä, josta oli tieto annettu Valtuustolle, oli Helsingin tullikamari, ilmottamalla että tila pakkahuoneen varastohuoneosastolla oli riittämätön, ehdottanut että tämän epäkohdan poistamiseksi olisi laitettava lavoja tavarain pinoamiseksi pakkahuoneen ullakolle ja tullikamari sitäpaitsi oikeutettaisiin poikkeustapauksissa säilyttämään pakkahuonetavaroita myöskin jossain lajittelumakasiinissa tai sen sulletussa osassa, tarvitsematta kantaa siitä yliaikamaksua; vielä oli tullikamari ehdottanut valiokunnan asettamista valmistamaan kysymystä tavara-aseman järjestämisestä satamarataa varten Katajanokalle, ja että tullialue ja purkauspaikat ympäröitäisiin rauta-aidalla. Vaadittuaan Satamarakennusdelegatsioonin ja Rahatoimikamarin lausunnot asiasta, päätti¹⁾ Valtuusto myöntää 9,900 markan määrärahan lavojen laittamiseksi Katajanokan tullihuoneen pakkahuoneosaston toiseen kerrokseen, joka määräraha menisi Valtuuston käyttövaroista, minkä ohella Valtuusto myös suostui esitykseen luvan myöntämisestä saada tarpeen vaatiessa säilyttää tavaroita johonkin lajittelumakasiineista; kysymys tavara-aseman järjestämisestä Katajanokalle jätettiin riippuvaksi, kunnes oli hankittu asiasta tarpeellinen selvitys Satamarakennusdelegatsioonilta.

Tilanahtauden poistaminen pakkahuoneen varastohuoneosastossa.

Rahatoimikamarin esityksestä päätti²⁾ Valtuusto että kaupungin tullihuoneen pakkahuoneosaston uuden tavarahissin hoitaminen, jonka asettamiseen oli otettu määräraha tämän vuoden meno- ja tuloarvioon, uskottaisiin aikaisemman hissien koneenhoitajalle 25 markan kuukautista lisäkorvausta vastaan ja että siinä tarkoituksessa asetettaisiin Valtuuston käyttövaroista 200 markan summa Liikennekonttorin käytettäväksi tämän vuoden loppuosaa varten.

Tullihuoneen uuden tavarahissin hoito.

Kauppaneuvos Victor Ek oli anonut Rahatoimikamarilta vapautusta Liikennekonttorin laskun mukaan hänen maksettavakseen määräämästä varastohuonevuokrasta eräästä tavaramäärästä, mikä oli ollut sijoitettuna Valtuuston äskenmainitun päätöksen perustuksella 20 p. toukokuuta Tullikamarin väliaikaisesti pakkahuoneeksi luovuttamaan kaupungin varastohuoneen osastoon, ja joka oli jäänyt sinne kuudeksi päiväksi yli varastohuoneen järjestyssäännöissä sallitun ajan. Sen johdosta että sanottu tavaramäärä oli ollut sijoitettuna tarkotusta varten luovutetun varastohuoneen osastoon ja sittenkun Kamari oli kuulustellut Liikennekonttorin kamreeria,

Vapautus varastohuonevuokran suorittamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 25 §. — ²⁾ S:n s:n 17 p. toukok. 15 §.

ehdotti¹⁾ Rahatoimikamari että hakija vapautettaisiin suorittamasta hänelle määrättyä maksua. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi²⁾.

Seinämaalaus
Kansankirjaston
lukusaliin.

Suomen Taideyhdistys oli kirjelmässään 19 päivältä tammikuuta ehdottanut että taiteilija J. Rissaselta tilattaisiin fresko-seinämaalaus Kansankirjaston alakerran lukusaliin 750 markan hinnasta, minkä hinnan taiteilija oli työstään pyytänyt, ja ilmotti johtokunta samalla että herra Rissanen oli sopivaksi maalauksensa aiheeksi ajatellut jotakin kuvausta kansan elämästä, esim. metsätyöstä palaavia työmiehiä. Vaadittuaan³⁾ lausunnon kansankirjaston ja lukusalin Johtokunnalta, joka puoli ehdotukseen suostumista ja samalla ehdotti 600 markan myöntämistä sanotun lukusalin seinäin maalaamiseen, päätti⁴⁾ Valtuusto suostumalla Taideyhdistyksen yllämainittuun esitykseen, myöntää pyydetyn määrärahan, yhteensä 1,350 markkaa maksettaviksi Valtuuston käyttövaroista.

Uusia ehdotuk-
sia taideteosten
tilauksesta.

Tämän jälkeen teki Taideyhdistyksen Johtokunta vielä uuden ehdotuksen jonkun taideteoksen tilaamisesta kuvanveistäjä Ville Vallgrenilta, asetettavaksi ulkoilmaan, joko herra Vallgrenin teoksen „Kaiku“ pronssista tai mieluummin suihkukaivon samasta aineesta, johon taiteilija jo oli tehnyt luonnoksen aikeessa tehdä sen Helsingin kaupungin laskuun. Tämän esityksen lähetti⁵⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin.

Kirjelmässään 19 päivältä syyskuuta ehdotti Taideyhdistyksen Johtokunta vielä ilmottamalla taiteilija Rissasen valmistaneen aikaisemman tilauksen, että herra Rissasta kehoitettaisiin vielä tekemään freskomalauksia Kansankirjaston lukusaliin, ensi sijassa maalauksen mainitun salin oviseinälle, jota tarkotusta varten Valtuuston oli myönnettävä 3,000 markkaa. Tämäkin esitys lähetettiin⁶⁾ Rahatoimikamariin.

Taideyhdistyksen edellämainituista ehdotuksista antamassaan lausunnossa esitti⁷⁾ Rahatoimikamari että ehdotus varojen myöntämisestä Kansankirjaston lisä-seinämaalauksiin toistaiseksi hylättäisiin ja Kamarille annettaisiin toimeksi lähettää Valtuustolle lisäesitys asiasta sittenkun oli saatu selville voitaisiinko Anniskelu- ja Vähittäismyyntiyhtiöiden voittovaroista vuodelta 1904 varata aiotun kuvanveistoksen ostamiseen joku määräraha Valtuuston edellisen vuoden voittovaroista määräämän summan yli. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti⁸⁾ Valtuusto oikeuttaa Taideyhdistyksen tilaamaan taiteilija Rissaselta edellämainitun

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 201 15 p. syysk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 27 §. — ³⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 24 §. — ⁴⁾ S:n s:n 23 p. helmik. 4 §. — ⁵⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 38 §. — ⁶⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 30 §. — ⁷⁾ Rhkn kirj. N:o 216 20 p. lokak. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 6 §.

freskomaalauksen 2,500 markan hinnasta, joka maksettaisiin Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista vuodelta 1904.

Alempien käsityökoulujen Johtokunta oli esittämillään syillä ehdot-^{Sähkövalo alem-} tanut Valtuustolle että sähkövaloa asetettaisiin sanotun koulun käyttä-^{paan käsityö-} mään huoneustoon talossa N:o 9 4:n linjan varrella, ja tulisi tämä jär-^{koulun 4:n} jestely toimitettujen laskujen mukaan maksamaan 990 markkaa johtojen^{linjan N:ossa 9.} asettamisesta, sekä vuotuiset menot valaistuksesta 800 markkaa. Tämän esityksen oli Valtuusto lähettänyt ¹⁾ Rahatoimikamariin kehottaen sitä Kansakoulujohtokuntaa kuultuaan antamaan asiasta lausuntonsa. Mainitun johtokunnan kehoituksesta ehdotti ²⁾ Kamari otettavaksi 1905 vuoden meno- ja tuloarvioon 990 markkaa valaistusjohtojen asettamiseksi ja 800 markkaa valaistukseen sanottuna vuotena. Valtuusto ratkaisi asian käsitellessään meno- ja tuloarviota vuodeksi 1905.

Kun Rahatoimikamari oli 27 päivänä joulukuuta 1901 kehottanut Rakennusmes-^{tari G. Janssonin} Rahatoimikonttoria kantamaan 308 markkaa 24 penniä kultakin herroilta takausmiehiä^{vastaan laimin-} M. Hallberg, A. Ärt, C. Nummelin, L. von Pfaler, Th. Frosterus ja C. lyödyn kanteen^{aiheuttama} Mannerheim rakennusmestari Gustaf Jansson-vainajan konkurssissa kau-^{tappio.} pungin tileihin tulleen 1,849 markan 45 pennin vajauksen peittämiseksi, joista neljä viimeainittua olivat sanotun summan maksaneet, sekä kaupungin 1902 vuoden tilintarkastajat olivat ehdottaneet sellaisiin toimenpiteihin ryhtymistä että kahdelta Rahatoimikamarin jäseneltä siltä ajalta, jolloin Kamarin laiminlyönti asianomaisesti valvoa kaupungin etua mainitun Janssonin konkurssipesässä oli tapahtunut, oikeuden kautta haettaisiin ulos puuttuva summa 616 markkaa 49 penniä siitä tappiosta, minkä kaupunki oli mainitun laiminlyönnin johdosta kärsinyt, oli Valtuusto kehottanut Rahatoimikamaria vaatimaan mainittujen kahden jäsenen selitystä asiasta ja lähettämään sen Valtuustolle. Vaadittuaan ensin lausuntoa kauppias Hallbergilta ja muurarimestari Ärtiltä, jotka molemmat olivat tehneet korvausvaatimusta vastaan sellaisia väitteitä, jotka Kamari oli voinut hyväksyä, oli Rahatoimikamari pyytänyt selitystä valtioneuvos G. von Christiersonilta ja talonomistaja K. R. Åströmiltä, jotka olivat tulleet edellämainittujen herrain jälkeen Rahatoimikamarin jäseniksi. Tämän johdosta oli herra von Christierson Raha-^{toimikonttorin} ilmoituksen mukaan maksanut kaupungin kassaan hänelle kuuluvan osan tappiosummasta, jota vastoin Herra Åström oli antamassaan lausunnossa esittänyt ettei hänellä, Rahatoimikamarin istunnosta 29 päi-

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 15 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 296 15 p. jouluk.

vänä syyskuuta 1892 poissaolleena, kun Kamari sai tiedon rakennusmestari Janssonin toimittaman työn puutteellisuudesta, ollut tietoa kaupungin korvausvaatimuksesta mainittua Janssonia tai hänen takuumiehiään vastaan, jonkatähden hän ei katsonut olevansa velvollinen maksamaan mitään korvausta. Rahatoimikamarin esityksen ¹⁾ mukaan päätti ²⁾ Valtuusto ettei herra Åströmiä vastaan tehtäisi mitään korvausvaatimusta.

Vapaat raitiotie-
matkat puutar-
hahoidon työn-
johtajalle.

Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä oli Puutarhalautakunta ilmoittanut että kaupunginpuutarhuri ja puutarhahoidon työnjohtaja olivat nauttineet Lautakunnan suostumuksella vapaita raitiotiematkaetuja, josta menot oli otettu kaupungin istutusten yleisestä ylläpitomäärärahasta ja oli Lautakunta anonut lupaa saada edelleenkin noudattaa tätä menettelytapaa. Asian lähetti ³⁾ Valtuusto Rahatoimikamariin, joka antamassaan lausunnossa ⁴⁾ teki selkoa kaupungin käytettäväksi asetetusta 10 raitiotiepiletistä sekä ehdotti että Valtuusto hylkäisi Lautakunnan esityksen kaupunginpuutarhurin vapaista raitiotiematkoista, jota vastoin puutarhahoidon työnjohtajan pitäisi saada vapaapiletti raitioteillä. Tämän Rahatoimikamarin esityksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

Hylätty esitys
viransijaisen
palkkaamisesta
köyhäinasian-
ajajalle.

Sovintolautakunnan esityksestä lähetti Rahatoimikamari Valtuustolle anomuksen ⁶⁾ 150 markan myöntämisestä virkaatekevän köyhäinasianajajan palkkaamiseksi kuukauden ajaksi, maksettavaksi vuosirahäsääntöön otetuista varoista satunnaisia tarpeita varten, Valtuuston määräyksen mukaan. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hylkäsi ⁷⁾ Valtuusto tämän pyynnön.

V. t. kunnallis-
neuvosmies N.
B. Grotenfeltin
palkkio.

Määrättyään kunnallisneuvosmies A. Lindbergin kuoleman johdosta asessori N. B. Grotenfeltin hoitamaan sanottua kunnallisneuvosmiehen virkaa, oli Maistraatti, koska neuvosmies Lindberg jo oli nostanut hänelle kuuluvan palkkion helmikuulta, sekä virkaa seuraava palkka laskettuna 1 päivästä maaliskuuta oli menevä Siviiliviraston leski- ja orpokassaan, joten ainoastaan palkkio tuli viransijaisen hyväksi, anonut Valtuustolta ylimääräistä palkkiota helmikuulta, sekä senjälkeen kuukautista lisää yllämainittuun palkkioon. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ⁸⁾ Valtuusto määrätä tarkotukseen 400 markan palkkion helmikuulta ja seuraavilta kuukausilta palkkionlisää 250 markkaa, maksettaviksi Valtuuston käyttövaroista.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 296 17 p. jouluk. 1903. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 15 §. — ³⁾ S:n s:n 8 p. maalisk. 11 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 141 9 p. kesäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 28 §. — ⁶⁾ Rhkn kirj. N:o 116 13 p. toukok. — ⁷⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 17 §. — ⁸⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 14 §.

Terveyshoitolautakunnan esityksestä myönsi Valtuusto ensimmäisen kaupunginlääkäarin, professori V. Sucksdorffin tekemän Helsingin työväen asunto-oloja käsittelevän kertomuksen painattamiseksi 6,700 markan lisämäärärahan¹⁾, ja lisäksi samaan tarkotukseen 2,826 markan 98 pennin suuruisen summan, sekä samaan kertomukseen aiottujen graafillisten taulujen tekemiseen aina 1,000 markkaan²⁾ nousevan summan, maksettaviksi Valtuuston käyttövaroista.

Lisämääräraha työväen asunto-olokertomuksen painattamiseen.

Rahatoimikamarin³⁾ esityksestä päätti⁴⁾ Valtuusto vuosi vuodelta lisääntyneen työtaakan takia myöntää Terveyshoitolautakunnan puheenjohtajalle palkkiota 1,200 markkaa vuodessa, laskettuna 1 päivästä tammi-kuuta 1905, sekä kehottaa sanottua lautakuntaa antamaan ehdotuksen lisäyksiksi ja muutoksiksi lautakunnan ohjesääntöön puheenjohtajan tehtävien tarkemmin määräämiseksi.

Terveyshoitolautakunnan puheenjohtajan palkkio.

Kirjelmässään Valtuustolle 27 päivältä marraskuuta oli Kasvatuslautakunta, ilmoittamalla että meno- ja tuloarvioon otettu summa yksityisten luo elänteelle antamiseen oli osottautunut aivan riittämättömäksi sekä että Porvoon pitäjään tehtävän uuden kasvatuslaitoksen perustamiskustannukset olivat nousseet korkeammiksi kuin oli laskettu, ehdottanut myönnettäväksi sanottuun tarkotukseen 6,500 markan lisämäärärahan. Tähän esitykseen Valtuusto suostui⁵⁾ ja oli kysymyksenalainen määräraha maksettava Valtuuston käytettäväksi asetetuista varoista.

Lisämääräraha Kasvatuslautakunnalle.

Kaupungin korkeamman työväenopetuksen tultua järjestetyksi Valtuuston päätöksellä 26 päivältä toukokuuta⁶⁾, jonka johdosta m. m. „Arbetets Vänner“ yhdistyksen kansanopistokursseille myönnetty määräraha vastaisuudessa oli lakkautettava, oli Työväenasiain lautakunnalle jätetty kaksi Valtuustolle osotettua kirjelmää, toinen mainittujen kansanopistokurssien johtokunnalta, jossa anottiin 1,500 markan myöntämistä sanottujen kurssien ylläpitämiseksi toimintavuotena 1904—1905 maksettavaksi viimemainittu summa joko kerran kaikkiaan tai 700 markkaa syysluku-kaudella 1904 ja 800 markkaa seuraavalla kevätlukukaudella, sekä toinen „Arbetets Vänner“ yhdistykseltä yhtä suuren summan myöntämisestä sopivasti jaettavaksi pääyhdistyksen ja sen osastojen kesken. Hakeuksiin liitettyjen ohjelmien mukaan olivat kansanopistokurssit pääasiallisesti entiseen tapaan aiotut käsittämään keskustelu- ja lauluharjoituksia, harjotustunteja oikeinkirjoituksessa, ainekirjoituksessa, laskennossa ja kirjan-

Määräraha ruotsinkielisille kansanopistokursseille ja yhdistykselle „Arbetets Vänner“.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 13 §. — ²⁾ S:n s:n 27 p. syysk. 29 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 243 3 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 7 §. — ⁵⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 37 §. — ⁶⁾ Katso ylemp. siv. 72 ja seur.

pidossa sekä esitelmiä eri aineissa ja jälkimäiset kurssit opetusta äidin-kielen suullisessa ja kirjallisessa käyttämisessä sekä vieraisissa kielissä. Työväenasiain lautakunnan ehdotuksesta myönti ¹⁾ Valtuusto pyydyt määrärahat.

Määräraha kaupungin hengenpelastuskaluston täydentämiseksi.

Rahatoimikamarin esityksestä ²⁾ määräsi ³⁾ Valtuusto käyttövaroistaan 600 markkaa kaupungin hengenpelastuskaluston täydentämiseksi.

Hätäapulainojen takasinmaksajan pitennys.

Sittenkun Valtuuston päätöksellä 10 päivältä marraskuuta 1903 pitentämä saman vuoden huhtikuun 1 päivänä työväestön puutteenalaisille perheenelättäjille myöntämiensä hätäapulainojen takasinsuorittamisaika ⁴⁾ oli kulunut umpeen 1 päivänä marraskuuta, oli Vaivaishoitohallitus kirjelmällä 21 päivältä marraskuuta, ilmottamalla että vuoden kuluessa oli 26 lainanottajaa maksanut takasin kaikkiaan 504 markkaa, joten vielä maksamatta oli 24,262 markkaa, anonut että lähestyvään talveen ja sen kanssa lisääntyviin menoihin ja pienempiin ansiomahdollisuuksiin nähden maksuaika vielä ulotettaisiin 1 päivään heinäkuuta 1905, jonka ajan kuluessa lainat ehdottomasti olivat Vaivaishoitohallitukselle maksettavat. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ⁵⁾.

Helsingin kaupungin pörssi- huutokauppojen ohjesäännön 11 §:n muutettu sanamuoto.

Helsingin Kauppiasyhdistyksen valtuutettujen anottua Keisarilliselta Senaatilta, koska huutokauppamonopoli oli K. asetuksella 22 päivältä maaliskuuta 1898 lakkautettu, että Keisarillisen Senaatin 16 päivänä toukokuuta 1883 vahvistaman Helsingin kaupungin pörssihuutokauppojen ohjesäännön 11 §:lle vahvistettaisiin sellainen muutettu sanamuoto, ettei kaupungilla enää olisi oikeutta kantaa osuutta huutokauppapalkkiosta, oli Valtuustolta Maistraatin kirjelmällä 28 päivältä huhtikuuta vaadittu lausuntoa sanotusta anomuksesta, ja päätti ⁶⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti annettavassa lausunnossa ilmottaa ettei Valtuustolla ollut hakemusta vastaan mitään muistuttamista.

Tämän jälkeen tuli Maistraatilta kirjelmässä 8 päivältä lokakuuta ilmoitus ⁷⁾ että Keisarillinen Senaatti mainittua anomusta esiteltäessä oli vahvistanut noudatettavaksi seuraavan muutetun sanamuodon Helsingin kaupungin voimassaolevaan pörssihuutokauppa-ohjesääntöön:

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 26 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 273 24 p. marrask. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 31 §. — ⁴⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 127 ja seur. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 34 §. — ⁶⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 5 §. — ⁷⁾ S:n s:n 15 p. marrask. 8 §.

„11 §.

Siitä mikä pörssihuutokaupalla on myyty, suorittaa myyjä huuto-kaupantoinittajalle palkkion, joka on kolme markkaa tuhannelta arvopaperipörssissä myydyn ja seitsemän markkaa viisikymmentä penniä tuhannelta tavarapörssissä myydyn tavaran kauppahinnasta, ja on huutokaupantoinittaja aina silloin, kun kauppasumma on ostajan suoritettava suorastaan myyjälle eikä huutokaupantoinittajalle, oikeutettu ennen huutokauppaa myyjältä vaatimaan takuuta mainitun palkkion suorittamisesta.

Jokaisesta tavaramäärästä, joka tavarapörssissä yhdessä huudossa tarjotaan, suorittaa myyjä edelleen kahdenkymmenenviiden pennin suuruisen vasararahan.

Tämän §:n ensimmäisessä kohdassa mainittu palkkio jaetaan huutokauppaa valvovan virkamiehen ja huutokaupantoinittajan välillä siten, että yksi kuudennes lankee mainitulle virkailijalle ja loput huutokaupantoinittajalle, jonka tulee suorittaa huutokaupanvalvojalle se, mikä hänelle on tuleva.

Vasararahan kantaa huutokaupantoinittaja, joka jättää sen Kauppiasyhdistyksen valtuutetuille, joiden on käytettävä siten kertyneet varat pörssihuoneuston kustannusten suorittamiseksi.“

Valtuustolle oli Kansakoulujohtokunta kirjelmällään 10 päivästä lokakuuta ilmoittanut että K. H. Renlundin stipendirahaston korkorahojen käytettävissä oleva summa nousi noin 5,000 markkaan ja ehdottanut että koska sanotun rahaston sääntöehdotus ¹⁾ ei vielä ollut saavuttanut Valtuuston hyväksymistä, Johtokunnan sallittaisiin tämän vuoden stipendejä jakaessaan menetellä samalla tavalla kuin stipendejä aikaisemmin jaettaessa, eli siten että Johtokunta jakaisi kahdeksan 300 markan stipendiä sen opettajakunnan ehdotuksen mukaan, joka edellisellä kevätlukukaudella oli päästänyt oppilaita kansakoulusta. Ehdotuksesta kuultuna puolti ²⁾ Rahatoimikamari siihen suostumista, silläkin perustuksella että Kansakoulujohtokunnan ehdottama menettelytapa oli yhdenmukainen Kamarin samana päivänä lähettämän ehdotuksen kanssa kysymyksenalaisen stipendirahaston uusiksi säännöiksi. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi ³⁾ Valtuusto esityksen.

Stipendien jako
K. H. Ren-
lundin stipendi-
rahastosta.

¹⁾ Katso alemm. siv. 92. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 287 8 p. jouluk. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 22 §.

K. H. Renlundin stipendirahaston uudet säännöt.

Kirjelmässä 9 päivältä maaliskuuta 1903 oli kaupungin kansakoulujen Johtokunta Valtuustolle antanut tiedoksi että kansakoulujentarkastaja oli Johtokunnalle ilmoittanut huomanneensa Valtuuston 27 päivänä toukokuuta 1902 hyväksymäin K. H. Renlundin stipendirahaston sääntöjen vaativan erinäisiä muutoksia ja oli hän tämän johdosta jättänyt laatimansa ehdotuksen sanotun rahaston uusiksi säännöiksi, joille hän oli hankkinut lahjottajan hyväksymisen ja seurasi ehdotus johtokunnan yllämainittua kirjelmää. Rahatoimikamari, jonka lausuntoa asiasta oli vaadittu, oli antanut lahjottajalle kauppias Renlundille asiasta tiedon, ja oli tämä pääasiallisesti hyväksynyt kysymyksenalaisen ehdotuksen, jonka jälkeen Kamari puolsi¹⁾ niiden hyväksymistä pienemmillä muutoksilla. Tämän mukaisesti vahvisti²⁾ Valtuusto seuraavat

K. H. Renlundin stipendirahaston säännöt.

1. Kauppias K. H. Renlundin maaliskuun 19 p. 1900 lahjottamaa, neljäkymmenentuhannen (40,000) markan suuruista rahastoa hoitaa yllämainitun nimisenä Helsingin kaupungin Rahatoimikamari siten että $\frac{1}{10}$ vuotuista kasvua lisätään pääomaan ja $\frac{9}{10}$ siitä tasasin määrin käytetään vuosittain stipendeiksi Helsingistä kotosin oleville henkilöille, jotka osottaen hyvää käytöstä ja ahkeruutta ovat käyneet läpi ruotsin- tai suomenkielisen kansakoulun tässä kaupungissa. Rahaston kertyneet säästöt lisätään pääomaan.

2. Stipendit jakaa kansakoulujenjohtokunta kunkin kevätlukukauden lopussa oppilaille, jotka sinä vuonna ovat saaneet päästötodistuksen Helsingin kaupungin ylemmästä kansakoulusta, kansakoulun ylimmän vuosiluokan opettajain ja opettajatarten annettua ehdotuksensa, kuitenkin siten, että puolet stipendimäärästä annetaan ruotsinkielisen kansakoulun läpikäyneille ja toinen puoli niille, jotka ovat päättäneet suomenkielisen kansakoulun, ja ovat stipendit, mikäli mahdollista tasan jaettavat mies- ja naispuolisten oppilaiden kesken.

3. Stipendit jaetaan vähintään 300 ja enintään 600 markan suuruisina ja on niiden tarkoituksena sekä olla palkkiona koulussa osotetusta velvollisuudentunnosta että myös helpottaa kansakoulusta laskettujen op-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 286 8 p. jouluk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 21 §. (Valt. pain. asiak. N:o 44).

pilaiden toimeentuloa, jatkuvia opintoja tahi kehittymistä käytöllisiin ammatteihin.

4. Stipendit talletetaan säästöpankkiin ja on stipendiaateilla lupa kolmen vuoden aikana kantaa talletetuista varoista sekä korot että myös vuosittain summia, jotka varta vasten asetettu lautakunta, johon kuuluvat kansakoulujen tarkastaja sekä kansakouluopettajiston valitsevat yksi mies- ja yksi naisopettaja, katsoo heille tarpeellisiksi. Rahamääriä nostessaan ovat stipendiaatit velvolliset samalla kun näyttävät saamansa erityiset stipendikirjat, todistamaan että ovat noudattaneet hyvää käytöstä ja ahkeruutta. Kolmen vuoden kuluttua stipendikirjan annettua, jätetään, jos stipendistä on vielä jotain säästöpankissa jälellä, säästökirja stipendiaatin haltuun.

5. Stipendiaatin, joka osottautuu arvottomaksi stipendin nauttimiseen, voi kansakoulujenjohtokunta julistaa stipendin menettäneeksi.

6. Stipendit määrätään maksettaviksi kansakoulujen tarkastajalle joka vuosi toukokuun kuluessa, kansakoulujohtokunnan tästä lähetettyä tilauksen Rahatoimikamarille.“

Kansakoulujohtokunnan tekemän esityksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto että Helsingin kaupungille 14 päivänä tammikuuta 1901 lahjotetun 5,000 markan suuruisen, Hedvig Falcken'in rahaston koroista, joita vuoteen 1904 oli tileissä siirretty Smk 549:76, muodostettaisiin 50—100 markan suuruisia stipendejä Kansakoulujenjohtokunnan, asianomaisten opettajain ja opettajattarien ehdotuksesta jaettaviksi hyvántapaisille, ahkerille ja köyhille ruotsinkielisten kansakoulujen oppilaille heidän koulunkäyntinsä helpottamiseksi.

Hedvig Falcken'in lahjotusrahaston korojen käyttäminen.

Valtuustolle osottamassaan ja Rahatoimikamarille lähettämässään kirjelmässä olivat leskikauppaneuvoksetar Anna Sinebrychoffin perilliset ilmottaneet että leskikauppaneuvoksetar Sinebrychoff testamentilla 10 päivältä helmikuuta 1903, kirjelmää seuranneen otteen mukaan, oli lahjottanut Helsingin kaupungille 150,000 markan summan, jonka perilliset myöskin olivat maksaneet Rahatoimikonttoriin. Testamentin määräyksen mukaan oli kaupungin hoidettava varat erityisenä rahastona, nimellä „Anna Sinebrychoffin lahjotusrahasto“ ja oli rahaston koroista vuosittain pantava yksi prosentti pääomaan ja jäännös käytettävä etupäässä vaatteiden, kirjojen y. m. hankkimiseksi kaupungin ruotsalaisten ja suoma-

Leskikauppaneuvoksetar Anna Sinebrychoffin testamentti.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 4 §.

laisten kansakoulujen köyhille oppilaille, osittain erinäisissä tapauksissa tilaisuuden tarjoomiseksi lahjakkaille, ahkerille ja hyväntapaisille oppilaille kansakoulukurssin suoritettuaan jatkamaan opinnoitaan. Rahatoimikamarin esityksestä ¹⁾ päätti ²⁾ Valtuusto kehottaa kansakoulujohtokuntaa lähettämään Valtuustolle ehdotuksen lähemmistä määräyksistä varojen käyttämiseksi lahjottajattaren määräämään tarkotukseen. Kirjelmässä 10 päivältä lokakuuta ehdotti Kansakoulujohtokunta tämän johdosta että „Anna Sinebryhoffin lahjotusrahaston“ vuotuisten korkovarojen käyttämisestä säädettäisiin:

että $\frac{6}{10}$ vuotuisesta käytettävästä korosta jätetään kansakoulujen taloudenhoitajalle tämän käytettäväksi vaatteiden hankkimiseksi kaupungin kansakoulujen varattomille oppilaille;

että $\frac{1}{10}$ korosta käytetään koulutarpeiden ostamiseen puutteenalaisimmille kansakouluoppilaille sekä

että loput $\frac{3}{10}$ vuosikorosta käytetään 200—300 markan stipendeiksi lahjakkaille, ahkerille ja hyväntapaisille oppilaille, jotka täydellisen kansakoulukurssin suoritettuaan aikovat jatkaa kouluopintoja, ja antaa stipendit Kansakoulujohtokunta koulujen ylimpään luokkain opettajain ja opettajattarien ehdotuksesta.

Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ³⁾.

Kauppias J. G.
Wilckmanin
testamenti.

Testamentilla 20 päivältä elokuuta 1900 oli kauppias Johan Gustaf Wilckman määrännyt että puolet hänen peruistaan hänen kuolemansa jälkeen lankeaisi Helsingin Ukkokodille ja toinen puoli „Sörnäisten köyhäin lasten kasvatuskoululle“, sillä ehdolla että lahjottajan äiti saisi nauttia sanotun perinnön korkoja, niin kauan kun hän eli. Wilckmanin kuoltua oli Rahatoimikamari saanut ottaa vastaan mainitun testamentin, minkä johdosta Kamari oli antanut oikeudessa kuulostella testamentin todistajia testamentin sisällyksestä, mutta olivat nämät ilmottaneet ei tuntevansa mitään lähemmin lahjottajan aikomuksista lahjotukseen nähden. Ilmoituksen ohella että kauppias Wilckmanin jälkeenjättämä omaisuus nousi yli 30,000 markan anoi ⁴⁾ Rahatoimikamari sentähden valtuutta testamentin valvomiseen ja pesänselvityksen toimitettua lahjotettujen varojen vastaanottamiseen sekä senjälkeen lähettämään Valtuustolle lähemmän ehdotuksen lahjotuksen käyttämisestä. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 160 14 p. heinäk. — ²⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 32 §. — ³⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 36 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 144 9 p. kesäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 29 §.

Kirjelmällään Valtuustolle oli Kansakoulujohtokunta huomauttanut että oli olemassa jonkunlaista epäselvyyttä ja epä johdonmukaisuutta niissä testamentin määräyksissä, joilla leskirouva Johanna Cecilia Sundström oli Helsingin kaupungille lahjottanut ¹⁾ neljäkymmentätuhatta markkaa; ensimmäisessä lahjakirjassa 9 päivältä helmikuuta 1900 oli näet selvästi mainitun rahaston nimi „Karl Knut Galetskin rahasto köyhien ruotsalaisten kansakoululapsien ylläpitämiseksi“ ja lisäksi sanotaan vielä että korot ovat käytettävät köyhiä lapsia varten, jotka käyvät Helsingin ruotsalaisissa kansakouluissa, kun taas rouva Sundströmin jo 19 päivänä heinäkuuta 1894 päivätyssä testamentissa samoin kuin eräässä myöhemmässä testamenttimääräyksessä 14 päivältä joulukuuta 1901 rahaston nimi on „Karl Knut Galetskin rahasto köyhien kansakoululasten ylläpitämiseksi“, mainitsematta nimenomaan mitään ruotsalaisista kansakoululapsista. Kaupungille jätetty edellinen osa lahjotusta, 20,000 markkaa oli merkittykin kaupungin tileihin ensinmainitussa lahjakirjassa käytetyllä nimityksellä ja kun rouva Sundströmin kuoltua toinen puoli lahjotusta lankesi kaupungille, oli tämäkin tileissä pantu samaan rahastoon. Sen johdosta että voi olla epävarmuutta testamentin sisällöstä, anoi Kansakoulujohtokunta että kun lahjotuksen vuosikorko ensi kerran tulisi käytäntöön, Valtuusto antaisi testamentin säädösten tulkitsen. Saatuaan tiedon kirjelmästä, jossa testamentin toimeenpanijat lausuvat vakaumuksenaan lahjottajattaren tarkoittaneen ainoastaan ruotsiapuhuvia kansakoululapsia, antoi ²⁾ Valtuusto valmistusvaliokunnan esityksen mukaisesti kysymyksenalaisille säännöksille sellaisen tulkitsen, että lahjotus oli selvästi tarkotettu tulemaan ainoastaan ruotsiapuhuvien kansakoululasten hyväksi.

Leskirouva J. C.
Sundströmin
testamentin
tulkitseminen.

Sittenkun Rahatoimikamari Valtuuston päätöksen nojalla 26 päivältä lokakuuta 1886 „nuhteettoman palvelusväen palkitsemiseksi“ kaupungille lahjotetun rahaston korkojen käyttämisestä oli kuulutuksella kehottanut näiden avustusten halullisia hakijoita lähettämään Rahatoimikonttoriin hakemuksensa ja näitä hakemuksia oli määräjän kuluessa saapunut 44, lähetti ³⁾ Rahatoimikamari ne Valtuustolle, ilmoittaen samalla että sanotun rahaston viimeiseen päivään joulukuuta 1900 juossut korko nousi 600 markkaan; ja päätti ⁴⁾ Valtuusto, asian valmistamista varten asetetun erityisen valiokunnan ehdotuksen mukaan antaa kysymyksenalaisen rahaston käytettävistä varoista panna 50 markkaa säästökirjaan

Nuhteettoman
palvelusväen
palkitseminen.

¹⁾ Katso 1900 vuod. kert. siv. 68. — ²⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 3 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 245 3 p. marrask. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 32 §.

seuraaville palvelijattarille: Sofia Karolina Ståhlström, Maria Josefina Eklund, Maria Cecilia Frisk, Johanna Olivia Hagberg, Ulrika Helenius, Mathilda Charlotta Leander, Eva Karolina Nyberg, Aurora Sofia Näsman, Liisa Sairanen, Wilhelmina Salander, Maria Sofia Sjöblom ja Aleksandra Josefina Törnqvist, josta Rahatoimikamarin oli kuulutettava säästöpankkikirjojen ulosottamista ja todistusten ja mainetodistusten jättämistä varten.

Anniskelu- ja
Vähittäismyyn-
tiosakeyhtiöiden
voittovarojen
jako.

Anniskelu- ja Vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovarojen kaupungille tulevaa osaa vuodelta 1903 oli kaupungin rahastoon suoritettu edellistä Smk 93,300:42 ja jälkimäistä Smk 49,956:24 eli yhteensä Smk 143,256:66. Näistä varoista oli Valtuusto aikaisemmin etukäteen myöntänyt¹⁾ naisten työkodin johtokunnalle 1,000 markan määrärahan. Valtuuston näiden varojen jakoehdotusta laatimaan asetettu²⁾ valiokunta huomautti antamassaan mietinnössä³⁾ miten kaupungin voitto-osuus, joka lähinnä edellisinä vuosina melkoisesti oli alennut aikaisemmista määristä, minkä johdosta erityisten laitosten ja yritysten määrärahat oli osittain lakkautettu, osittain tuntuvassa määrin alennettu, taas oli viime vuonna lisääntynyt, niin että oli mahdollisuutta suuremmassa määrin tyydyttää avunhakijain vaatimuksia mikäli ne voitiin katsoa oikeutetuiksi. Sittenkun Anniskeluosakeyhtiön laitosten ylläpitämiseksi Korkeasaarella ja Seuraasaarella annettu 36,000 markan⁴⁾ määräraha ja yllämainittu Valtuuston aikaisemmin käyttämä summa oli vähennetty, oli nimittäin järeillä 106,256 markkaa 66 penniä Valtuuston käytettävänä.

Pääasiallisesti Valiokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti⁵⁾ Valtuusto antaa:

a) neideille Betty Alander ja Hanna Rothman 8,000 markkaa kansanlastentarhan ylläpitämiseksi Sörnäsissä lukuvuotena 1904—1905;

b) neiti Annie Rundström'ille 6,500 markkaa Sepänkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi samana aikana;

c) neiti Lydia Wendell'ille 5,500 markkaa Töölön kansanlastentaria varten myöskin tulevaksi toimintavuodeksi;

d) neiti Thyra Gahmberg'ille 5,500 markkaa Eerikinkadun kansanlastentarhan ylläpitämiseksi samoin lukuvuodeksi 1904—1905;

e) neideille Bertha Bäckman ja Lilli Winter 5,000 markkaa Kallion kansanlastentaria varten myöskin lukuvuodeksi 1904—1905;

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 10 §. — ²⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 6 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 15. — ⁴⁾ Katso ylemp. siv. 60. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 24 §.

f) raittiusyhdistys „Toimelalle“ 5,000 markkaa Hermannin kansanlastentarhaa varten samaksi lukukaudeksi;

g) yhdistyksen „Arbetets Vänner“ Sörnäisten osastolle 600 markkaa puutarhatöiden järjestämiseksi työväen lapsille;

h) Helsingin Työväenyhdistykselle 1,000 markkaa kirjastoa ja lukusalia varten;

i) Suomen naisyhdistykselle 500 markkaa ruotsin- ja suomenkielisiä alkeiskursseja varten työläisnaisille;

j) naisyhdistys Unionille ja Martta-yhdistykselle yhteisesti 1,000 markkaa käytännöllisten ruuanlaittokurssien kustantamiseksi työväenluokan naisille;

k) Helsingin kuuromyökkäyhdistykselle 500 markkaa opetuskurssien kustantamiseksi kuuromykille;

l) „Sokeain ystäville“ 1,000 markkaa;

m) Rouvasväenyhdistykselle 1,500 markkaa lastenkodin ylläpidon avustukseksi;

n) köyhäin lasten työhuoneen toimikunnalle 8,000 markkaa sen laitosten ylläpitämiseksi v. 1904;

o) lastenhoitoyhdistykselle 8,000 markkaa;

p) vanhain naisten työkodin toimikunnalle 3,000 markkaa;

q) Mariayhdistykselle 3,000 markkaa;

r) Helsingin palvelijataryhdistykselle 1,500 markkaa kodin ylläpitämiseksi palvelusta etsiville naisille ja työlaitoksiin;

s) Martta-yhdistyksen ompeluseuralle 800 markkaa kodin ylläpitämiseksi tehdastyöläisnaisille;

t) yhdistykselle „Risatautisten lasten sanatorio“ 1,000 markkaa, ehdolla että neljä paikkaa luovutetaan maksuttomasti tämän kaupungin sairaille, jotka Vaivahoitohallitus siihen ehdottaa;

u) Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistykselle 6,000 markkaa kansakoululasten kesäsiirtoloita varten;

v) toimikunnalle työläisnaisten kesäsiirtoloita varten 1,500 markkaa;

x) yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi 1,000 markkaa työnjakamisen kustantamiseksi naiduille naisille;

y) raittiusyhdistys Balderille 2,000 markkaa;

z) saman yhdistyksen Sörnäisten haaraosastolle 500 markkaa;

ä) raittiusyhdistys Kilvelle 1,000 markkaa;

ä) raittiusyhdistys Wäinölälle 1,000 markkaa;

ö) Ylioppilasten raittiusyhdistykselle 1,000 markkaa;

aa) neiti Agda Blomille 500 markkaa veistokoulun ylläpitämiseksi velvollisuudella ottaa kouluun 5 tästä kaupungista kotosin olevaa vapaaoppilasta; sekä

bb) voimistelu- ja urheiluseura „Ponnistukselle“ 400 markkaa.

Valiokunnan puoltamiin erityisiin määrärahoihin nähden työväenopetusta varten, nim. „Arbetets Väner“ yhdistykselle 4,000 markkaa työväenopetuskursseja varten; saman yhdistyksen läntiselle haaraosastolle 600 markkaa sen toiminnan edistämiseksi; saman yhdistyksen Sörnäisten osastolle 400 markkaa esitelmien kustantamiseksi; saman yhdistyksen Töölön osastolle 500 markkaa samallaiseen tarkotukseen; Ruotsalaiselle työväenyhdistykselle 500 markkaa esitelmien kustantamiseksi; „Helsingin kansanopistoseuralle“ 4,000 markkaa suomenkielisen työväenopetuksen ylläpitämiseksi ja vuokra-avuksi; „Helsingin Työväenyhdistykselle“ 1,600 markkaa esitelmien kustantamiseksi ja yhdistyksen laulukunnalle sekä „Helsingin Nuorisoseuralle“ 400 markkaa esitelmien kustantamiseksi, päätti Valtuusto että nämä menoerät, yhteensä Smk. 12,000: — varattaisiin, kunnes kysymys työväenopetuksen järjestämisestä oli tullut käsitellyksi.

Kirjaltajain yhdistyksen, Uudenmaan raittiuspiirin toimikunnan, Helsingin rakennustyömiesten eläkekassan ja Helsingin Työväenyhdistyksen naisosaston anomukset Valtuusto hylkäsi.

Voittovarojen jäännökseen 12,456 markkaan 66 penniin nähden hyväksyi Valtuusto Valiokunnan ehdotuksen että se oli varattava ulkoilmaan asetettavan kuvanveistoteoksen ostamista varten.

Lopuksi päätti Valtuusto:

että niitä yhdistyksiä ja yksityisiä henkilöitä, joille oli jaettu avustusta voittovaroista, kehoitettaisiin vuoden loputtua antamaan lyhyet kertomukset toiminnastaan, erittäinkin myönnettyjen rahojen käyttämisestä, ja saisivat sen tehdä:

lastentarhain johtajattaret tahi asianomaiset toimikunnat Kasvatuslautakunnalle;

Helsingin Työväenyhdistys, Suomen Naisyhdistys, naisasian liitto Unioni ja Martta-yhdistys, Martan ompeluseura, työläisnaisten kesäsiirtolain toimikunta sekä raittiusyhdistykset Balder, Kilpi, Väinölä ja ylioppilasten raittiusyhdistys Työväenasiainlautakunnalle;

Helsingin kuuromykkäyhdistys, Helsingin kansakoulujen opettaja- ja opettajataryhdistys sekä neiti Blom kansakoulujohtokunnalle;

yhdistys „Risatautisten lasten sanatorio“ Terveyshoitolautakunnalle; sekä

„Sokeain ystävät,“ Rouvasväenyhdistys, köyhäin lasten työhuoneiden johtokunta, Lastenhoitoyhdistys, Mariayhdistys ja Yhdistys hyväntekeväisyyden järjestämiseksi Vaivaishoitohallitukselle; ja oli näiden lautakuntain valvottava asianomaisten yhdistysten ja laitosten toimintaa, sekä lähetettävä yllämainitut kertomukset oman lausuntonsa ohella Valtuustolle.

Satamakonttorin, oheenliittäen lääkärintodistuksen, ilmoitettua Raha-Entisen satama-
vahtimestarin
J. E. Stenmanin
eläke. toimikamarille että satamavahtimestari Johan Edvard Stenman heikontuneen terveyden takia oli anonut eroa toimestaan sekä ehdotettua Stenmanin pitkään ja utteraan toimintaan katsoen kaupungin palveluksessa että hänelle hankittaisiin 600 markan vuotuinen eläke, oli Rahatoimikamari, ilmottaen myöntäneensä Stenmanille eron kysymyksenalaisesta toimesta, esittänyt ¹⁾ hänelle myönnettäväksi elinkautista eläkettä 400 markkaa vuodessa laskettuna 1 päivästä toukokuuta 1904 ja että siinä tarkoituksessa myönnettäisiin tämän vuoden loppuosaksi 266 markkaa 67 penniä vuosirahansääntöön otetuista määrärahoista arvaamattomia tarpeita varten. Tähän esitykseen Valtuusto suostui ²⁾.

Terveyslaitokunta oli tehnyt Valtuustolle esityksen että terveyspoliisin entiselle tarkastusmiehelle Theodor Arvid Gladille, joka oli ollut 13 vuotta kaupungin palveluksessa ja sattuneen sairauden takia oli kykenemätön pitämään huolta itsestään ja perheestään, myönnettäisiin hänen loppuiäkseen vuotuisena avustuksena esim. 480 markkaa. Esityksestä vaaditussa lausunnossaan ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari, hankittuaan lähemmin selkoa mainitun Gladin ijästä ja perheoloista, että avustus määrättäisiin 400 markaksi vuodessa laskettuna 1905 vuoden alusta. Viimemainitun vuoden meno- ja tuloarviota käsitellessään päätti Valtuusto hyväksyä tämän Rahatoimikamarin esityksen.

Valtuustolle osottamassaan kirjelmässä oli vahtimestarinleski Maria Emilia Rosqvist anonut vuotuisia avustusta miesvainajansa, raatihuoneen-Elinkautinen
avustus vahti-
mestarinleskelle
Maria Emilia
Rosqvistille. vahtimestari Johan Edvard Rosqvistin jälkeen. Rahatoimikamarin esityksestä ⁴⁾ myönsi ⁵⁾ Valtuusto leski Rosqvistille 120 markan vuotuisen elinkautisavustuksen maksettavaksi 1 päivästä huhtikuuta 1904 niin kauan kun leski Rosqvist pysyy naimattomana ja vähämaisena.

Valtuustolta oli kaupunginpalvelija Anders Johan Olin-vainajan leski Amalia Maria Olin anonut päästä nauttimaan kaupungilta jotakin vuo-Elinkautinen
avustus kaupun-
ginpalvelijan-
leskelle Amalia
Maria Oli-
nille.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 101 28 p. huhtik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 15 §. —

³⁾ Rhkn kirj. N:o 297 15 p. jouluk. — ⁴⁾ S:n s:n N:o 159 14 p. heinäk. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 31 §.

tuista raha-avustusta. Rahatoimikamarin ehdotuksesta¹⁾ myönsi²⁾ Valtuusto hänelle 120 markan vuotuisen elinkautisavustuksen alkaen 1 päivästä tammikuuta 1904.

Kysymys elinkautisesta ylläpidosta työmies J. F. Ekholmille.

Töölön Työväenyhdistyksen anottua Valtuustolta että kadunlakasija Johan Fredrik Ekholm, joka 37 vuotta oli ollut kaupungin töissä, mutta iän ja sairaaloisuuden takia ei enää voinut pitää itsestään huolta, saisi elinkautisen ylläpidon, joka vastaisi hänen siihenastista työansiotaan, oli Valtuusto vaatinut lausuntoa asiasta Rahatoimikamarilta, joka eväten esityksen mainitun Ekholmin eläkkeestä esittämillään syillä ehdotti³⁾ että asiakirjat jätettäisiin Vaivaihoitohallitukselle huomauttamalla että mainittu hallitus asiaa tutkiessaan kiinnittäisi huomiota siihen että Ekholm pitkän aikaa oli ollut kaupungin yleisissä töissä; tämän esityksen Valtuusto hyväksyi⁴⁾.

Tämän johdosta lähetti Vaivaihoitohallitus Valtuustolle ilmoituksen että hallitus käsitellessään kysymystä avustuksesta yllämainitulle Ekholmille ei ollut huomannut olevan syytä myöntää hänelle mitään köyhän-apua, jota päätöstä vastaan Ekholm oli ilmottanut tyytymättömyyttä. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta hyväksyi⁵⁾ Valtuusto Vaivaihoitohallituksen menettylyn, mutta katsoen Ekholmin pitkäaikaiseen palvelukseen kaupungin töissä myöntää hänelle 400 markan lahjapalkkion kerta kaikkiaan maksettavaksi Valtuuston käyttövaroista.

Edellisessä esitetyn yli myönsi Valtuusto vuoden kuluessa seuraavat satunnaiset määrärahat ja avustukset, nimittäin:

Avustus protokollasihteeri E. Furuohjelmin vaimolle. Lisämääräraha köyhien naisten työkodille.

protokollasihteeri E. Furuohjelmin vaimolle 1,200 markan⁶⁾ avustuksen;

työkodin ylläpitämiseksi vanhoille, köyhille ja työttömille naisille 1,000 markan lisämäärärahan⁷⁾ vastaisuudessa korvattavaksi anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovaroista, sekä samalle laitokselle talveksi 1904—1905 2,500 markkaa;⁸⁾

Matka-avustus kunnan työnvälitystoimiston johtaja Karvoselle. Avustus työlaitokselle miehiä ja nuorukaisia varten.

kunnan työnvälitystoimiston johtajalle A. H. Karvoselle 150 markkaa⁹⁾ tutkimusmatkaa varten Göteborgiin;

Kaupunkilähetyksen miehille ja nuorukaisille kustantaman työlaitoksen ylläpitämiseksi 1,500 markkaa;¹⁰⁾

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 52 25 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 9 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 53 25 p. helmik. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 8 §. — ⁵⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 10 §. — ⁶⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 16 §. — ⁷⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 10 §. — ⁸⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 14 §. — ⁹⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 16 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 15 §.

laulunopettajatar S. Lithonius'elle 400 markan lahjapalkkion;¹⁾

yhdistyksen „Arbetets Vänner“ läntiselle haaraosastolle työväenlasten kesätoiminnan järjestämiseksi 450 markkaa²⁾.

Valtuuston vuodeksi 1905 vahvistama³⁾ meno- ja tuloarvio osotti edellisen vuoden meno- ja tuloarvioon verrattuna seuraavat loppusummat:

Lahjapalkkio
neiti S. Litho-
nius'elle.
Määräraha yh-
distyksen Arb.
Vänner länt.
haaraosast.
Meno- ja tulo-
arvio vuodelle
1905.

<i>Menoja:</i>	<i>1905.</i>	<i>1904.</i>
I. Kaupungin velat . . . . . <i>Smk.</i>	1,029,942: 50	1,029,445: —
II. Kaupungin virastot . . . . . „	227,520: —	228,920: —
III. Kunnallishallinto . . . . . „	277,285: —	269,725: 83
IV. Katu- ja laituri-alaistus . . . . . „	239,576: —	239,524: —
V. Palolaitos . . . . . „	118,230: —	114,275: —
VI. Poliisilaitos . . . . . „	245,414: 28	238,914: 28
VII. Terveys- ja sairashoito . . . . . „	379,123: —	349,494: 31
VIII. Vaivahoito . . . . . „	340,200: —	330,020: —
IX. Opetuslaitos . . . . . „	1,088,799: —	1,012,956: 17
X. Kaupungin vastattavat yleiset ra- situkset . . . . . „	246,823: 08	216,238: 24
XI. Vesijohto . . . . . „	406,500: —	357,550: —
XII. Kauppahallit . . . . . „	14,900: —	14,050: —
XIII. Kaupungin maatilukset . . . . . „	7,400: —	7,400: —
XIV. Yleiset työt . . . . . „	1,537,950: —	1,200,500: —
XV. Eläkkeet . . . . . „	13,690: 67	13,971: 04
XVI. Sekalaiset menot. . . . . „	177,793: 20	190,900: —
	<u>Yhteensä <i>Smk.</i></u>	<u>6,351,146: 73</u>
		<u>5,813,883: 87</u>

<i>Tuloja:</i>	<i>1905.</i>	<i>1904.</i>
Laskettu käytettävä säästö . . . . . <i>Smk.</i>	750,000: —	560,000: —
I. Korot . . . . . „	389,000: —	341,500: —
II. Tonttilunastukset . . . . . „	200,000: —	250,000: —
III. Tulot kaupungin kiinteistöistä . . . . . „	428,600: —	417,800: —
IV. Tonttiverot . . . . . „	2,800: —	2,700: —
V. Tuloja tuottavat oikeudet . . . . . „	954,800: —	919,900: —
	<u>Siirto <i>Smk.</i></u>	<u>2,725,200: —</u>
		<u>2,491,900: —</u>

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 37 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. lokak. 4 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 243 31 p. lokak. (Valt. pain. asiak. N:o 36), Valt. pain. asiak. N:ot 42, 47, 49 ja 50 sekä Valt. pöytäk. 30 p. jouluk. 2 §.

	Sirto <i>Smf.</i>	2,725,200: —	2,491,900: —
VI. Sekalaiset tulot	„	351,123: 12	311,761: 28
VII. Valtionavut	„	253,054: 66	250,363: —
VIII. Vesijohto	„	582,850: —	556,950: —
IX. Valaistuslaitos	„	170,200: —	86,290: —
X. Lainat	„	356,050: —	253,300: —
XI. Taksotus	„	1,912,668: 95	1,863,319: 59
	<u>Yhteensä <i>Smf.</i></u>	<u>6,351,146: 73</u>	<u>5,813,883: 87</u>

Vuosien 1904 ja 1905 meno- ja tuloarvioiden eroavaisuuksien selitykseksi esitettäköön tässä yllämainitun lisäksi ¹⁾, ensin menoihin nähden seuraavaa:

Kaupungin
velat.

Pääluokassa „Kaupungin velat“ merkittiin kaupungin obligatsioonilainain kuolelutukset yhtäpitävästi tätä varten vahvistettujen kuolelutussuunnitelmien ja lainasopimusten kanssa.

Kaupungin
virastot.

Pääluokka „Kaupungin virastot“ osottaa edellisen vuoden menoarvioon verraten 1,400 markan menojen vähennyksen, riippuen siitä että 3,000 markan tilapäinen määräraha sijaisten palkkaamiseksi oikeusneuvosmiehen-virkoihin on jäänyt pois, jota vastoin on tullut lisäksi kolmannen kaupunginpalvelijan virka 1,300 markan palkalla; yhden kaupunginpalvelijan kuoleman johdosta on vielä yksi 200 markan palkan korotus 10 vuoden palveluksesta jäänyt pois. Ulosottolaitoksessa on otettu huomioon 500 markan palkkionkorotus ensimmäiselle kaupunginvoudille.

Kunnallis-
hallinto.

III:ssa pääluokassa „Kunnallishallinto“ huomataan erinäisiä vähempiä määrärahaisten korotuksia muutamille kaupungin lautakunnille ja tekee lisäys edellisestä vuodesta kaikkiaan 7,559 markkaa 17 penniä. Siten sisältyy Rahatoimikonttorin palkkaussääntöön 225 markan korotus 10 vuoden palveluksesta nuoremmalle kaupungin kirjanpitäjälle, 400 markan korotus ylimääräisten apulaisten palkkaamiseksi sekä 300 markan korotus määrärahaan verolippujen kantamiseen. — Liikennekonttorin vuosirahasäännössä huomataan 830 markan lisäys määrärahaan ylimääräisille apulaisille, jonka ohella pakkahuoneen hissilaitoksen koneenhoitajan palkkaa on korotettu 300 markalla toisen tavarahissin tultua lisää. — Satamakonttorin vuosirahasäännön lisäys tekee 1,875 markkaa riippuen osittain satamakapteenille ja satamakonttorin kirjanpitäjälle tulevain laskettujen

¹⁾ Katso eritt. siv. 61 ja seur.

kantoprosenttien lisäyksestä, osittain siitä että satamakonstaapeleille myönnettiin vaatetusapua kaikkiaan 1,250 markkaa, minkä ohella parmaanmitarivanhimmalle on pantu 200 markan mieskohtainen palkanlisä. — Rakennuskonttorin vuosirahansääntö on lisääntynyt 2,449 markalla 17 pennillä, mikä lisäys riippuu siitä, että työnjohtajan palkankorotus 5 vuoden palveluksesta on maksettava täydelliseen vuotuisen määräänsä, että vanhemmalle metsänvartijalle on pantu 100 markan mieskohtainen palkankorotus ja että arviomääräraha rakennusaineihin ja apuripäivätoihin on korotettu 8,000:sta 10,000 markkaan. — Edelleen on Taksoitus- ja Tarkastuslautakuntain sihteerin palkkaa lisätty 200 markalla, jonka ohella samojen lautakuntain käyttövarat on korotettu 600 markalla. Työväenasiain lautakunnan käyttövarat on lisätty 400 markalla kirjallisuuden ostamiseksi sekä Kasvatuslautakunnan käyttövarat 350 markalla. — Muutumattomina esiintyvät sitä vastoin Valtuuston kanslian, Rahatoimikamarin, Puutarhalautakunnan, Holhouslautakunnan sekä Kunnan työväenlitystoimiston vuosirahansäännöt.

Palolaitoksen menosääntöä on lisätty 3,955 markalla. Lisäys on pääasiallisesti aiheutunut Valtuuston edellämainitusta päätöksestä 27 päivältä syyskuuta haavotettujen ja sairaiden kulettamisen jättämisestä palolaitoksen huoleksi. Tästä aiheutuneet kustannukset nousevat kaikkiaan 2,620 markkaan, nimittäin lisätyn henkilökunnan palkkaamiseen 1,420 markkaa, muonapitoon 750 markkaa ja vaatetusapuun 450 markkaa. Edelleen huomataan palotallin määrärahassa 1,255 markan lisäys, riippuen heinäin ja kaurain hintain kohoamisesta. Kaluston ja työkalujen määrärahat on lisätty 800 markalla. Määrärahat sekalaisiin tarpeisiin ovat sitä vastoin vähentyneet 720 markalla.

Palolaitos.

Se raha-avustus, millä kunta on voimassaolevain asetusten mukaan velvollinen ottamaan osaa poliisin ylläpitoon, on kuten ennenkin 198,034 markkaa 28 penniä. Kaupungin omistamain Aleksanterinkadun talojen poliisilaitokselle luovuttamien virkahuoneistojen vuokrasumma on merkitty 2,000 markkaa korkeammaksi kun edellisessä meno- ja tuloarviossa siitä syystä että poliisin käytettäväksi oli luovutettu sekä aikaisemmin yksityiselle henkilölle vuokrattu huoneusto sanotun kadun talossa N:o 24 että myöskin kunnan työväenlitystoimiston tähänastiset huoneet. Edelleen havaitaan 600 markan vuosivuokran lisäys toisen poliisiaseman huoneustosta. Tämän vuoden menosääntöön otettu 8,100 markan määräraha valaistuksesta on korotettu arviolta 12,000 markkaan.

Poliisilaitos.

Terveys- ja
sairashoito.

Terveys- ja sairashoidon menosäännön lisäys 29,628 markkaa 69 penniä on aiheutunut erinäisistä korotuksista ja uusista menoeristä eri meno-osastoissa. Niinpä on otsakkeen alla „lääkärit ja sairaanhoitohenkilökunta“ 500 markan korotus ensimmäisen kaupunginlääkäriin palkkaan 10 vuoden palveluksesta, jonka ohella on otettu lisää kuudes kunnan sairaanhoitajatar 1,080 markan palkalla. Menoerä „matkakustannuksia ja sairaanhoitoparseleja“ on lisätty 500 markalla ja „määrärahat viransijaisille“ 300 markalla. Terveyshoitolautakunnan vuosirahansääntö sisältää Valtuuston lautakunnan puheenjohtajalle myöntämän 1,200 markan palkan, minkä ohessa käyttövaroja on lisätty 500 markalla. — Marian sairaalan menosääntö osottaa erinäisiä lisäyksiä eri osastoille. Niinpä on muiden kuin kulkutautien osastoon otettu yllämainittu Valtuuston myöntämä 6,660 markan summa makuuhallin rakentamiseksi keuhkotautipaviljonkiin. Kulkutautien osastoon on lisätty neljäs sivistynyt sairaanhoitajatar 600 markan palkalla sekä samoin yksi hoitajatar puoleksi vuodeksi 300 markan palkalla, aiottu toimittamaan vakinaisten hoitajattarien virkaa lupaa-aikoina tai muutenkin tarvittaissa. Edelleen on samassa osastossa 7,850 markan arviomenoerä sänkyvaatteiden, pöytien, koneiden y. m. ostamiseksi sekä sähkövalon asettamiseksi. Sisätautien ja kirurgiseen osastoon on otettu 2,500 markan menoerä sisustuksen ylläpitämiseksi. Talousosastossa on toimitsijamiehelle Valtuuston päätöksen mukaisesti 12 päivältä huhtikuuta annettu 1,000 markan palkankorotus, määräraha sairaanhoitohenkilökunnan ruuanpitoon on hoitajattarien luvun lisääntymisen johdosta lisätty 803 markalla, arviomääräraha polttoaineihin on korotettu 1,100 markalla sekä valaistukseen 2,000 markalla. Desinfektionilaitoksen vuosirahaan ei ole tehty mitään muutosta. — Sörnäisten sairastuvan määräraha on Rahatoimikamarin ylläkosketellun esityksen mukaisesti otettu 10,500 markaksi, yhdeksän sairaspaikan ylläpitämiseksi. — „Poliklinikat“ nimellä ovat Valtuuston myöntämät määrärahat kättilö Sweins'in lapsenpäästölaitokselle 1,200 markkaa apulaisen palkkaamiseksi mainittuun laitokseen sekä 200 markkaa desinfektionitarpeiden ja lääkkeiden ostamiseen; edelleen ylläkosketeltu arviomääräraha 2,000 markkaa kättilöavun palkkaamiseen varattomille synnyttäjille. Tohtorien O. A. Boijen ja W. Parviaisen lapsenpäästölaitokselle myönnetty määräraha maksetaan v. 1905 koko määräänsä 8,560 markkaa. Vihdoin on Marian sairaalaan v. 1904 perustetulle keuhkotautispoliklinikalle myönnettyä määrärahaa, joka edellisenä vuotena oli 5,000 markkaa, Terveyshoitolautakunnan ehdotuksen mukaan korotettu 8,000 markkaan. — Nimellä „Terveyspoliisi“ on

uudestaperustetulle tarkastusmiehenviralle käsityöhuoneustojen ja työpaikkain valvomista varten pantu palkaksi 3,000 markkaa. Vielä on tullut lisää kaksi tarkastusmiestä à 2,000 markkaa, jota vastoin yksi tarkastusmiehen toimi 2,500 markan palkalla on lakkautettu. Arviomäärärahaa ylimääräisiä tarkastusmiehiä varten on alennettu 3,000:sta 2,000 markkaan sekä määrärahaa rottien tappamiseen 3,500:sta 3,000 markkaan. — Terveystutkimuslaboratorion vahtimestarin palkka on korotettu muutettujen kelpoisuusehtojen ja lisääntyneen työn takia 200 markalla, jonka ohella määräraha näytteiden y. m. oston on lisätty 300 markalla. — Tarkastustoimiston, teurastuslaitoksen lihantarkastuksen, avaahuoneen sekä rokotusainevaraston määrärahat ovat meno- ja tuloarvioehdotuksessa muutettamattomina 6,660, 4,300, 150 ja 400 markkaa kukin.

Vaivaishoidon vuosirahasäännön koko lisäys on 10,180 markkaa ja Vaivaishoito. havaitaan eri otsikkojen alla tässä pääluokassa seuraavaa:

Vaivaishoitohallituksen vuosirahansääntö on muuttumaton. Osastossa „Vaivaistalo ja siihen yhdistetyt laitokset“ on yhden konttoriapulaisen palkkaa lisääntyneen työn vuoksi korotettu 720:sta 900 markkaan. Arviomenoerä „halkoja ja valaistus vaivaistaloon“ on m. m. kuletuksustannusten kohoamisen tähden otettu 500 markkaa entistä suurempana. — Otsikon „houruinhoitolaitos“ alla on vaatetusmäärärahaa mielenvikaisten luvun lisääntymisen takia korotettu 1,000 markalla. Vaivaistalon mielenvikaisten hoitoa varten luovutettu keuhkotautispaviljonki on otettu erityiseksi alaosastoksi omine 1,500 markan määrärahoineen. Korjaustyöt on laskettu työlaitoksesta 900 markkaa korkeammiksi, vaivaistalosta ja houruinhoitolaitoksesta 1,400 ja 1,000 markkaa alemmiksi edellisen vuoden menoarvioon otettuja. Nimellä „Avustusta ja kustannuksia köyhistä laitoksen ulkopuolella“ on arvioerä lääkkeistä korotettu 8,000:sta 10,000 markkaan, jonka ohella määrärahaa suoranaisiin avustuksiin on lisätty 8,000 markalla. Sitä vastoin ovat samalla nimellä otetut arviomenoerät „erinäisiin laitoksiin otettuja varten“ ja „sairashoitoon“ alenneet 500 ja 1,000 markalla.

Pääluokassa IX „Opetus- ja sivistyslaitokset“ esitettäköön seuraavat Opetus- ja sivistyslaitokset. seikat: Merikoulun määräraha on otettu muuttamattomana, 3,600 markan suuruisena. Osastossa „käsityökoulut“ huomataan määrärahassa korkeampia käsityökouluja varten 1,387 markan lisäys, aiheutuneena pääasiallisesti lisääntyneistä opettajanviroista. Sen ohessa on samaan osastoon

Rahatoimikamarin esityksen¹⁾ mukaisesti otettu 1,490 markan arvioerä sähkövalon asettamiseksi Kallion alemman käsityökoulun käyttämään huoneustoon. Edelleen on poikien valmistavan ammattikoulun määräraha korotettu 1,383 markalla 33 pennillä, mikä lisäys on aiheutunut erinäisistä palkanlisäyksistä viiden vuoden palveluksesta. Sen johdosta että valtioavun anomus jo elokuusta 1903 toimessa olleelle tyttöjen ammattikoululle hylättiin, on meno- ja tuloarvioon otettu pienemmällä lyhennyksellä Valtuuston hyväksymä koko vuosirahansääntö sanotulle koululle, yhteensä 32,670 markkaa, minkä ohessa sisustuksen ostoon on otettu 5,000 markkaa. — Osastossa „kauppaoppilaitokset“ huomataan edelliseen menoarvioon otettujen kahden 4,000 ja 2,000 markan määrärahan sijasta 9,000 markkaa kaupungissa sijaitsevalle ruotsalais-suomalaiselle kauppaopistolle, velvollisuudella ottaa vastaan vähintään 15 vapaaoppilasta Helsingistä; määrärahaa suomenkieliselle kauppaopistolle on korotettu 6,000 markkaan, velvollisuudella ottaa vähintään 10 vapaaoppilasta Helsingistä. — Kansakoulujen menosääntöä, joka päättyy 798,957 markan 50 pennin kokonaissummaan, on korotettu kaikkiaan 24,280 markalla, tullen tämä yksinomaan, eli 28,680 markkaa, palkkojen osalle, jota vastoin muita kustannuksia on voitu vähentää 4,400 markalla. Palkkojen korotus on aiheutunut siitä että on tullut lisää yksi vakinainen opettaja- ja yhdeksän opettajatarpaikkaa, että on myönnetty erinäisiä palkankorotuksia sekä että tuntiopettajain ja viransijaisten määrärahoja on korotettu. Vielä huomataan palkkiota kahdelle uudelle johtajalle yhteensä 800 markkaa, sekä tilapäisten menoerien korotus matrikkelinpidosta 1,000 markkaa, minkä ohessa Valtuuston äsken perustaman kansakoululääkärin palkka 6,000 markkaa on otettu tämän otsakkeen alle. Otsakkeella „muita kustannuksia“ merkittyjen erien vähennys on pääasiallisesti aiheutunut siitä että 4,000 markan erä „määräraha terveydenhoidon tarkastamisesta kansakouluissa“ on voinut jäädä pois äskenmainitun lääkärinviran asettamisen kautta. — 4,500 markan määräraha „kasvatuslaitokselle henkisesti heikkoja lapsia varten“ on merkitty muuttumattomana. Sitä vastoin on „pahantapaisten lapsien kasvatuslaitoksen“ menosääntöä korotettu 10,326 markalla 50 pennillä, ja on se nyt 47,845 markkaa 17 penniä. Tästä melkoisesta noususta menee yli puolet eli 5,044 markkaa 33 penniä Porvoon pitäjään perustettuun kasvatuslaitokseen ruotsinkielisille pojille, jonka laitoksen vuosiraha nyt menee koko määräänsä. Edelleen on arviomenoerä yksi-

¹⁾ Katso ylemp. siv. 87.

tyisten luo elätteelle antamisesta korotettu Kasvatuslautakunnan esityksestä 3,000:sta 8,000 markkaan. — Kansankirjaston ja lukusalin vuosi-rahansääntöön on otettu vielä yksi ylimääräinen amanuenssi kirjaston suomalaiselle osastolle 550 markan palkkiota vastaan. Samoin on Töölön osaston johtajan palkka 300 markkaa, vapaa asunto, puut ja valaistus muutettu 600 markaksi kaikkiaan ja vihdoin on arviomääräraha „kirjoihin, aikakauskirjoihin ja sanomalehtiin sekä sitomiseen“ korotettu 12,700 markasta 14,000 markkaan. — Otsikon „Muita kansanvalistustarkoituksia“ alle, joka on tullut otsikon „Teatterit ja musiikki“ tilalle, ovat tulleet määrärahat teattereille ja Helsingin Torvisoittokunnalle muuttumattomina, jota vastoin määrärahaa Osakeyhtiö Helsingin filharmoniselle seuralle on tehdystä ehdotuksesta lisätty 2,000 markalla. Tällä otsakkeella on vihdoin 6,000 markan määräraha kunnan järjestämää työväenopetusta varten.

Majotuskustannukset vuodelta 1905 on Majotuslautakunta laskenut 236,818 markaksi 12 penniksi 206,233 markkaa 28 penniä vastaan edellisenä vuotena. — Muut tämän pääotsikon alle kuuluvat määrärahat on otettu muuttamattomina.

Kaupungille
kuuluvat yleiset
rasitukset.

Vakinaiset kustannukset kauppahalleista Rantatorilla ja Hietalahden-
torilla ovat menoarviossa muuttumattomina 6,150 ja 5,400 markkaa. Meno-
sääntö uudelle kauppahallille entisessä tullihuoneessa L.-Rannan varrella
N:o 10 sisältää tarkastusmiehen palkan 1,350 markkaa sekä arviomäärä-
rahan puhdistamiseen, valaistukseen ja erinäisiin kustannuksiin 240, 1,500
ja 260 markkaa kullekin eli yhteensä 3,350 markkaa.

Kauppahallit.

Pääotsikko XIII „Kaupungin tilat“ on menoarviossa muuttumat-
tomana.

Kaupungin
maatilat.

Eläkkeennauttijoista ovat kansankirjastonvahtimestari K. E. Borg,
ent. vanginvartija Abraham Frisk, ent. kaupunginpuutarhuri L. A. Jern-
ström ja ent. rakennusmestari M. L. Lindblad kuolleet, jonkatähden
heidän eläkkeensä, yhteensä 1,100 markkaa, ovat jääneet pois. Edelleen
on Rahatoimikamarin sihteerin O. Ehrströmin leskelle ja alaikäisille lap-
sille sekä tuomari B. Steniuksen leskelle ja alaikäisille lapsille myönnetyt
eläkkeet vähentyneet, edellinen 959 markasta 37 pennistä 800 markkaan,
jälkimäinen 461 markasta 400 markkaan, sen johdosta että kaksi ala-
ikäistä avustuksennauttijaa on vuoden kuluessa tullut täysi-ikäisiksi. Val-
tuuston yllämainittujen päätösten perustuksella on sitä vastoin tullut
lisää eläkkeitä satamavahtimestari J. E. Stenmanille 400 markkaa, kau-
punginpalvelijanleski A. M. Olinille 120 markkaa, raastuvanvahtimestarin-

Eläkkeet.

leski M. S. Rosqvistille samoin 120 markkaa sekä ent. terveystoimintatarkastusmies Th. A. Gladille 400 markkaa.

Sekalaisia
menoja.

Pääluokan XVI „Sekalaisia menoja“ määrärahat on otettu yhteensä 177,793 markan 20 pennin suuruisina 190,900 markkaa vastaan lähinnä edellisen vuoden menoarviossa. Uusi menoerä on 1,000 markan arviomääräraha sähköteknillisiä tarkastuksia varten, mikä menoerä on tullut 3,000 markan „palkkio sähkötekniikolle“ nimisen määrärahan tilalle. Uutena menoeränä on edelleen otettu „vahingonkorvausta työmiehille ruumiinvammasta“, 43 markkaa 20 penniä, Valtuuston 22 päivänä huhtikuuta 1902 Rahatoimikamarille antaman valtuuden nojalla¹⁾. Arviomääräraha „lyhennyksiä ja palautuksia taksoitetuista varoista ja muista maksuista“ on korotettu 10,000 markalla eli 40,000 markkaan, jota vastoin määräraha „satunnaisia tarpeita varten Valtuuston määräyksen mukaan“ on alennettu 90,000 markasta 70,000 markkaan.

Tulot.

Tulojen erotuksista vuosina 1904 ja 1905 esitettäköön tässä seuraavaa:

Edellisen vuoden käytettävä säästö on merkitty 750,000 markaksi, siis 190,000 markkaa suuremmaksi kuin lähinnä edellisenä vuotena.

Korot.

Kaupungin ostamien vesijohto-obligatsioonien korko on alennut 1,000 markalla arvottujen obligatsioonien kautta. Tontinlunastusten korkoina on melkein yhtäpitävästi tosiolojen kanssa v. 1904 otettu arviosumma 140,000 markkaa 90,000 markkaa vastaan edellisen vuoden tuloarviossa. Tulot lahjotusrahastoista, joiden korot lankeavat kaupungille, ovat kohonneet 1,000 markalla, jotavastoin valaistuslaitoksen etuottojen korot on otettu 6,000 markkaan 8,500 markkaa vastaan edellisen vuoden tuloarviossa.

Tonttien lunastukset.

Laskettuna tulona tonttien lunastuksesta on vallitsevien epäedullisten olosuhteiden perustuksella otettu 200,000 markkaa eli 50,000 markkaa vähemmän kuin edellisenä vuotena.

Kaupungin
kiinteä omaisuus.

Tuloerä „vuokraa rakennuksista ja tiluksista“ on tosiolojen mukaisesti korotettu 3,000 markalla 160,000 markasta ja tuloerä „vuokra myyntipaikoista torilla“ samoin 3,000 markalla 30,000 markasta. Sittenkun „poliisilaitos“ nimisen pääotsikon alla oleva menoerä kaupungin taloissa poliisilaitokselle luovutetuista huoneustoista on korotettu 2,000 markalla, on vastaavaa erää tulopuolella lisätty samalla määrällä. — Vuokra huoneustoista Sofiankadun N:ossa 3 ja Unioninkadun N:ossa 6 on tehtyjen

¹⁾ Katso 1902 vuod. kert. siv. 108.

vuokrasopimusten ja talonisännän ilmoitusten perusteella otettu 3,200 ja 6,200 markaksi 2,000 ja 6,400 markkaa vastaan edellisen vuoden tuloarviossa. Arvioerää „sekalaisia vuokria“ on alennettu 7,000 markasta 6,300 markkaan, jotavastoin summia „vuokraa myyntipaikoista ja tiskeistä“ ja „satunnaisia ja paikanvuokria“ on lisätty 500 ja 2,000 markalla.

Tuloerä otsakkeella „tonttiverot“ on korotettu 100 markalla tosi-
olojen perusteella. Tonttiverot.

Liikennekonttorissa toimitettujen laskujen mukaisesti ovat pääotsi-
kolla „tuloa tuottavat oikeudet“ summat „tuulaaki Helsinkiin määrättyistä
tavaroista“ ja „liikennemaksuja“ otettu 210,000 ja 470,000 markaksi eli
10,000 ja 20,000 markkaa korkeammiksi kuin edellisen vuoden tuloar-
viossa. Tuloerä „Satamamaksuja“ on samoin Satamakonttorin ehdotuksen
mukaisesti lisätty 5,000 markalla eli 205,000 markkaan. — Muista tuloista
tällä pääotsikolla on „makasiinivuokraa“ ja „siltamaksuja“ korotettu 500
ja 1,000 markalla. Sitävastoin on „nostoranmaksuja“, „punnitsemismak-
suja“ ja „ulkomaalaisten maksuja ruokatavarain myynnistä aluksista“ vä-
hennetty 300, 200 ja 500 markalla. — Sen johdosta että Keisarillinen
Senaatti oli hyväksynyt eräitä muutoksia Helsingin kaupungin pörssi-
huutokauppa-ohjesääntöön, josta on edellä tehty lähemmin selkoa, on
edelliseen tuloarvioon otettu tuloerä „pörssiprovisiioni“, joka viimeksi oli
600 markkaa, jätetty pois. Tuloja tuottavat
oikeudet.

Mieskohtainen vaivaismaksu on tosiolojen mukaisesti korotettu 3,000
markalla, eli 39,000 markkaan, jonka ohessa Vaivaihoitohallituksen esi-
tyksestä arvioerä „korvaus köyhäin ylläpitämisestä“ on otettu 2,000
markkaa korkeampana kuin edellisen vuoden tuloarviossa. Samoin on
erää „kansakouluoppilasten maksut ja käsityöt“ korotettu 100 markalla.
Sitä vastoin on koiraverot alennettu 16,000:sta 15,000 markkaan. Lisäksi
on tullut kaksi uutta tuloerää, nim. „tuloja työnvälitystoimistosta“ arviolta
175 markkaa sekä „tuloja kaupungin laboratorion terveydellisiä tutki-
muksia varten“ 1,000 markkaa. Tuloerää „korvaus kaupungilta menneistä
sakko-osuuksista“ on korotettu 143 markalla. Korvaus majotuksesta on
otettu Majotuslautakunnan ehdotuksen mukaisesti 227,259 markaksi 12
penniksi 193,315 markkaa 28 penniä vastaan edellisenä vuotena. Sekalaiset tulot.

Pääotsikolla „valtionavut“ on otettu avustus poikain ammattikoululle
korotettuna summana 19,516 markkaa 66 penniä 16,825 markkaa vastaan
edellisenä vuotena. Valtionavut.

Vesijohtokonttorin ehdotuksen mukaisesti ovat tuloerät „vedenmyyn-
nistä“ sekä „vesimittarien vuokrat“ korotetut 25,000 ja 1,000 markalla, Vesijohto.

jotavastoin „vuokria vesijohdon maa-alueesta“ on vähennetty 100 markalla, kun ei mitään osaa n. k. Siltasaaresta ole enää annettu vuokralle.

Valaistuslaitos. Käytettävänä voittona kaasulaitoksesta on otettu 170,200 markkaa 86,290 markkaa vastaan lähinnä edellisenä vuotena.

Lainat. Sen perustuksella mitä aikaisemmin on vahvistettu 1902 vuoden obligatsioonilainan käyttämisestä on pääotsikolla „Lainat“ otettu tulona kustannukset vesijohdon putkiverkon laajentamisesta, siihen luettuna putkien uusiminen 181,050 markkaa, sekä 175,000 markkaa arviomäärärahasta Kasarmitorin kauppahallia varten.

Taksotus. Vahvistetun meno- ja tuloarvioehdotuksen nojalla päätti Valtuusto että v. 1905 kunnan verovelvollisilta jäseniltä oli verotettava 1,912,668 markkaa 95 penniä, eli 49,349 markkaa 36 penniä enemmän kuin vuonna 1904.

c) *Erinäisiä muita Valtuuston käsittelemiä asioita.*

Rakennuslautakunnan asettamiskysymys. Teknillisen yhdistyksen tehtyä Valtuustolle esitys sellaiseksi muutokseksi kaupungin voimassaoleviin säännöksiin rakennusasiain käsitte-lystä kaupungissa, että Maistraatin tehtävät sanotussa suhteessa siirrettiisiin rakennuslautakunnalle, jolle oli oheenliitetty ohjesääntöehdotus, oli Valtuusto kokouksessaan 22 päivänä huhtikuuta 1902 jättänyt ¹⁾ asian käsittelemisen erinäiselle viisimiehisel- lisele valiokunnalle. Sittemmin oli Valtuusto istunnossaan 23 päivänä huhtikuuta 1904 kehottanut ²⁾ valiokuntaa antamaan lausuntonsa myöskin eräästä, edellisen läheisestä asiasta, jonka Maistraatti oli kirjelmällä 8 päivästä viime- mainittua kuuta jättänyt läänin Kuvernöörin lähetekirjelmän johdosta Valtuustolle lausunnon antamista varten asiasta, ja sisälsi se Turun Kaupunginvaltuuston Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen alamaisuudessa tekemän anomuksen armollisen esityksen jättämisestä lähinnä kokoontuville Valtiosäädylle muutokseksi R. K:n 29 luvun ja 18 päivästä maaliskuuta 1856 annetun Keisarillisen Asetuksen säännöksiin yleisistä perusteista kaupunkien rakentamisesta ja järjestämisestä siihen suuntaan että kaupunki oikeutettaisiin asettamaan rakennuslautakunta, jonka tehtävänä olisi mainitun Valtuuston esittämien periaatteiden mukaan pitää huolta rakennustoimen hoidosta ja valvomisesta kaupungissa.

¹⁾ Katso 1902 vuod. kert. siv. 120. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 7 §.

Antamassaan lausunnossa ¹⁾ teki valiokunta ensiksi selkoa voimassaolevissa asetuksissa säädetystä rakennusasiain käsittelyn järjestyksestä, joka käsittely nykyään oli uskottu Maistraatille, n. s. kaupungin rakennustarkastajain avustamana, joihin kuului yksi Maistraatin jäsen, yksi kaupungin määräämä arkkitehti sekä yksi Terveystaloutakunnan edustaja. Kun kuitenkin jo pari vuosikymmentä sitten kysymyksenalaisella alalla ammattitietojen puute oli käynyt tuntuvaaksi, niin oli useita kertoja tehty uudistusvaatimuksia kysymyksenalaisten asiain käsittelyn siirtämisestä Maistraatilta kunnalliselle ammattivirastolle, rakennuslautakunnalle. Nämä ehdotukset olivat kuitenkin saaneet raueta osittain otaksuttujen korkeiden kustannusten vuoksi. Kumminkin olivat sanotun uudistuksen puolesta puhuvat syyt valiokunnan mielestä siksi pätevät ja tämän laitoksen edut rakennustoiminnalle niin huomiota ansaitsevat, etteivät mitkään säästäväisyssyyt saisi olla esteenä rakennuslautakunnan asettamiselle. Valiokunta oli sentähden sitä mieltä, ettei kysymystä pitäisi enää syrjäyttää. Rakennustoiminnan ja sen kanssa yhteenkuuluvain teollisuuksien nopea kehitys viimeisinä vuosikymmeninä ja yhä edelleenkin, uudet työtävät, uusien rakennusaineiden ilmestyminen y. m. sekä terveydelliset ja esteettiset näkökohdat vaativat välttämättömästi täydellisiä ammattitietoja siltä viranomaiselta, jonka tehtävänä oli näiden asiain käsitteleminen. Niitä ei kumminkaan luonnollisesti voitu odottaa maistraateilta, jotka etupäässä toimivat hallintoviranomaisina ja ensimmäisenä oikeusasteena järjestys- ja talousasioissa. Kun tähän lisäksi tuli, että liian yksityiskohtainen ja ylenmäärin säätelevä rakennusjärjestys, jommoinen esim. kaupungissa nykyään voimassaoleva oli, vaikutti ehkäisevästi terveen ja luonnolliseen rakennustoimen kehitykseen ja vieläpä teki tekniikan edistysten soveltamisenkin mahdottomaksi, sekä että tämän epäkohdan täytyi tuntua sitäkin painostavammalta, jos rakennusjärjestyksen soveltaminen oli sellaisen viranomaisen käsissä, joka puuttuvien ammattitietojen tähden aivan luonnollisesti tuntee olevansa velvollinen enemmän kirjaimen mukaan, kun oikeastaan olisi välttämätöntä, noudattamaan kaikkia rakennusjärjestyksen yksityismääräyksiä, huomattiin helposti miten suuri merkitys olisi kaupungin koko kehitykselle, jos sen rakennustoimen valvominen annettaisiin kokonaan rakennuslautakunnalle, jolla olisi kykyä kaikin puolin arvostelemaan niitä kysymyksiä, jotka kuuluvat sen toimivallan piiriin ja joka kunnallisena ammattivirastona luonnollisestikin

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 19.

panisi suuremmissa määrin kun Maistraatti huomiota kaikkiin puhtaasti ammattikysymyksiin, kuten parannuksen aikaansaamiseen kaupungin asemasuunnitelmassa ja ehdotuksiin ajanmukaisiksi rakennusmääräyksiksi y. m. Siltäkin kannalta katsoen että tämä uudistus, jolla kaupungin rakennustoimi vapautettaisiin muidenkin viranomaisten vaikutusvallasta, joilla Maistraatin ohella oli siitä huolenpito, siten osaltaan edistäisi kunnallisen itsehallinnon kehittymistä, täytyi valiokunnan pitää Teknillisen yhdistyksen kysymyksenalaista ehdotusta toivottavana.

Ehdotuksen tarkoitus oli korvata Maistraatti kaikissa rakennusasioissa rakennuslautakunnalla, jonka tehtäväksi tulisi m. m. „rakennusjärjestyksen noudattamisen valvominen, sekä kaikkien niiden asiain esille ottaminen ja ratkaiseminen, jotka tämän mukaan on arvostettava ja jotka eivät muun asetuksen perusteella kuulu toisten viranomaisten harkittaviksi“. Niistä asioista, jotka rakennusjärjestyksen mukaan kuuluvat Maistraatin käsiteltäviin, oli suurin osa pääasiallisesti tahi yksinomaan teknillistä laatua ja oli tämä jo riittävänä syynä niiden antamiseen ammattimiesten käsiteltäviksi, koskapa jokaisen kysymyksen ratkaisu edellyttää ratkaisaansa perusteellisia tietoja. Joukko muita asioita, jotka Maistraatti käsittelee myöskin rakennusjärjestyksen perusteella, ovat tosin sellaisia että niillä on läheistä yhteyttä Maistraatin aseman kanssa ensimmäisenä kaupungin tuomioistuimena järjestys- ja talousasioissa, mutta ei tarvinnut pelätä ettei rakennuslautakunta sitä varten ehdotetussa kokoonpanossaan olisi pätevä käsittelemään näitäkin asioita, eli että lautakunta olisi vähemmässä määrin kykenevä käsittelemään niitä tarpeellisen huolellisesti. Rakennuslautakunnan asettamisella tulisi epäilemättä myöskin rakennusjärjestyksen uudistus, erittäinkin selventäminen ja yksinkertaistuttaminen poistamalla siitä joukon yksityiskohtaisia ja haitallisia määräyksiä, lähemmäksi ratkaisuaan, koskapa voitiin otaksua että rakennuslautakunta pitäisi kiireellisenä tarpeellisten esitöiden jälkeen ottaa alotteen sellaiseen uudistukseen.

Yllä esitetyn perustuksella tahtoi valiokunta ehdottaa että kaupunkiin asetettaisiin rakennuslautakunta Teknillisen yhdistyksen ehdottamalla toimintavelvollisuudella ja muutenkin pääasiallisesti yhdistyksen asiassa tekemän esityksen mukaan. Mutta kun R. K:n 29 luku ja hallinnollista tietä syntynyt asetus 18 päivältä maaliskuuta 1856 kaupunkien järjestämisen ja rakentamisen perusteista, joiden mukaan Maistraatti on se virasto, jolle kaupungin rakentamisen valvonta on uskottu, nykyään ja aina kunnes mainittu asiointila säätylaila muutettiin, esti sellaisen uudis-

tuksen toteuttamisen, jonka mukaan Maistraatti tulisi rakennuskysymyksissä korvatuksi rakennuslautakunnalla, oli valiokunta, joka asiain näin ollen oli huomannut tarkotuksettomaksi nyt jo ryhtyä yksityiskohdittain tarkastamaan Teknillisen yhdistyksen ehdotusta määräyksiksi rakennuslautakunnan kokoonpanosta ja toiminnasta, koska aika yllämainitun uudistuksen toteuttamisen esteiden poistamiseksi näytti olevan siksi kaukana, että voisi syntyä sitä ennen aiheita jossain suhteessa yksityismääräysten muutoksiin, katsonut nyt voitavansa ainoastaan ehdottaa että Valtuusto päättäisi anoa Keisarilliselta Senaatilta ensi valtiopäiville armollista esitystä, joka sisältäisi voimassaolevaan lakiin sellaisen muutoksen että kaupunki oikeutettaisiin asettamaan rakennuslautakunta, jolla yksin olisi oikeus valvoa kaupungin rakennustoimintaa.

Oheenliittäen suunnittaislaskut kysymyksenalaisen uudistuksen vaatimista kustannuksista ehdotti Valiokunta että Valtuusto päättäisi:

esittää Keisarilliselle Senaatille, että ensi valtiopäiville valmistetaisiin armollinen esitys sellaisesta voimassaolevan lain muutoksesta, että kaupunki oikeutettaisiin asettamaan rakennuslautakunta, jolla yksin olisi tehtävänä kaupungin rakennustoimen valvonta;

pyytää Maistraattia ryhtymään sellaisiin toimenpiteihin, että kunnes rakennuslautakunta on kaupunkiin asetettu, kutsuttaisiin rakennustarkastaja, kaksi muuta rakennusammattiin perehtynyttä henkilöä ja yksi Terveystoimikunnan edustaja olemaan läsnä Maistraatissa kaikkia sellaisia asioita käsiteltäessä, jotka ratkaistaan rakennusjärjestyksen perustuksella, sekä antamaan niistä lausuntonsa; sekä

että Valtuusto alamaiseksi lausunnoksi Turun Valtuuston edellämainitun esityksen johdosta ilmoittaisi että Valtuusto sitäkin mieluummin puoltaa sen hyväksymistä kun Valtuusto itse oli valmistellut alamaisen anomuksen Hänen Keisarilliselle Majesteetilleen samassa tarkotuksessa.

Mietintöön oli liitetty valiokunnan kahden jäsenen allekirjottama vastalause, jossa ehdotettiin voimassaolevaan lakiin sellaista muutosta että maistraatin kokoonpanossa saataisiin, Senaatilta hankitulla erikoisella luvalla, erinäisten rakennusasiain käsittelemistä varten tehdä asiain luonteeseen ja muuten olosuhteihin katsoen tarpeellisiksi huomattuja muutoksia.

Valiokunnan mietintöä Valtuustolle esiteltäessä tehtiin ehdotus ¹⁾ että Valtuusto valiokunnan ehdotuksen ponsien hyväksymisen sijasta

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 19, liite.

päätäisi asettaa valiokunnan tarkastamaan kaupungin voimassaolevaa rakennusjärjestystä; sekä

että Keisarilliselta Senaatilta anottaisiin vahvistusta seuraavalle voimassaolevan rakennusjärjestyksen lisäykselle:

„Rakennusjärjestyksen määräyksistä poikkeaminen olkoon sallittu, jos rakennustarkastajat lisättyinä kolmella Kaupunginvaltuuston vuosittain valitsemalla asiantuntijalla sitä puoltava; ei kumminkaan niissä tapauksissa, joissa rakennusjärjestys selvästi määrää ettei poikkeusta saa tahtua.

Lisätty tarkastuslautakunta kokoontuu asianomistajan pyynnöstä, jolloin puhetta johtaa lautakunnan siihen valitsema jäsen ja pöytäkirjaa pitää Maistraatin valitsema tarkastusmies. Vakinainen tarkastusmies ei saa kantaa eri palkkiota toimituksesta, jotavastoin lisätyn lautakunnan muut jäsenet saavat kukin korvausta korkeintaan 20 markkaa jokaiselta lautakunnan käsittelemältä asialta ja maksaa sen asianomistaja.“

Valtuusto päätti ¹⁾ palauttaa asian valiokuntaan lähemmin selviteltäväksi millä tavoin tämän ehdotetun rakennuslautakunnan toimivaltaa pitäisi rajottaa erittäinkin rakennusasioissa esiintyviin lakiluontoisiin kysymyksiin nähden.

Kirjelmällään 7 päivältä joulukuuta anoi Maistraatti tämän jälkeen vastausta kosketeltuun kirjelmäänsä 8 päivältä helmikuuta, jonka johdosta Valtuusto päätti ²⁾, ilmottamalla asiaa valmistelemaan asettamansa valiokunnan ei vielä päättäneen tehtäväänsä, palauttaa asiakirjat ja samalla ilmoittaa että koska asiaa vielä ei oltu lopullisesti käsitelty, Valtuusto ei ollut tilaisuudessa nyt antamaan siltä vaadittua lausuntoa.

Puhtaanapitolaitoksen järjestäminen.

Kirjelmässä 25 päivältä maaliskuuta 1902 oli Valtuusto käsitellessään puhtaanapitolaitoksen järjestämiskysymystä lähettänyt ³⁾ Maistraatille hyväksymänsä ehdotuksen Helsingin kaupungin puhtaanapitosäännöksi sekä voimassaolevan poliisijärjestyksen 21 ja 25 §§:n muutoksiksi, jonka jälkeen Maistraatti saman vuoden toukokuun 9 p:nä oli lähettänyt läänin Kuvernöörille esityksen poliisijärjestyksen mainittujen muutosten vahvistamisesta, mutta jättänyt puhtaanapitosäännön vahvistamiskysymyksen toistaiseksi. Sittemmin oli Valtuusto kirjelmällään Maistraatille 30 päivältä maaliskuuta 1903 esittänyt ⁴⁾ tehtäväksi vieläkin muutoksia poliisijärjestyksen mainittuun 25 §:ään. Asian uudistetussa käsittelyssä, johon

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. jouluk. 18 §. — ³⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 118 ja seur. — ⁴⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 46 ja seur.

oli hankittu myöskin poliisimestarin lausunto, oli Maistraatista näyttänyt sopivammalta ettei annettaisi mitään erityistä puhtaanapitosääntöä, vaan että siihen sisältyviksi aiotut säädökset pantaisiin useinmainittuun poliisijärjestyksen 25 §:ään, joka pitäisi sillä tavoin täydentää ja muuttaa ottamalla huomioon myöskin viimeksimainittu Valtuuston hyväksymä ehdotus lisäykeksi sanottuun §:ään. Maistraatin muutosehdotus sisälsi että makkilannan ja mätänevän pahanhajuisten perkeitten kuljetusta ei saisi minään vuorokauden aikana toimittaa muuten kun tiiveissä, hyvin suljettavilla kansilla varustetuissa säiliöissä, jonka tähden Maistraatti oli jättänyt pois Valtuuston ehdotukseen 10 päivältä maaliskuuta sisältyvän määräyksen että makkilantaa, jota ei oltu pantu yllämainitunlaatuisiin tynnyreihin tai säiliöihin, saisi kulettaa koko vuoden aikana kello 12:sta yöllä k:lo 5:een aamulla. Tämän ehdotuksen lähetti Maistraatti kirjelmässä 3 päivältä helmikuuta 1904 Valtuustolle, joka sen lähetti ¹⁾ Rahatoimikamariin. Tämän johdosta vaati Kamari lausuntoa Rakennuskonttorilta ja Terveys-hoitolautakunnalta, joista ensinmainittu kaikin puolin yhtyi Maistraatin ehdotukseen, jota vastoin jälkimäinen huomautti että koska Suomen Terveys-hoitosäännön 22 päivältä joulukuuta 1879 22 § sisälsi että jokaiselle kaupungille oli laadittava erityinen terveydenhoitojärjestys, jonka tuli sisältää m. m. määräyksiä puhtaanapidosta, katsoi Lautakunta edelleenkin että kysymyksenalaiset säädökset olisi otettava erityiseen puhtaanapitosääntöön Terveys-hoitojärjestyksen eri luvuksi; mutta kun Helsingin kaupungille ei vielä oltu laadittu täydellistä terveydenhoitojärjestystä, katsoi Lautakunta pitävän hyväksyä Maistraatin ehdotus, kumminkin ainoastaan väliaikaisena toimenpiteenä ja nimenomaisella huomautuksella että kosketeltujen määräysten pitäisi sisältyä vastaiseen terveydenhoitojärjestykseen. Maistraatin tekemän poliisijärjestyksen mainitun 25 §:n muutosehdotuksen yksityiskohdista oli Terveys-hoitolautakunta tehnyt erinäisiä huomautuksia ja sen johdosta laatinut vaihtoehdoisen ehdotuksen sanotuksi §:ksi, josta oli Rahatoimikamarin kautta annettu tieto Maistraatille. Sitten oli Kamari saanut ilmotuksen että Maistraatti oli ottanut käsiteltäväksi kysymyksen poliisijärjestyksen laajemmasta tarkastuksesta, jonkatähden Maistraatti tämän yhteydessä ryhtyisi harkitsemaan Terveys-hoitolautakunnan esittämiä huomautuksia ja toivomuksia. Kirjelmässä ²⁾ Valtuustolle ehdotti Rahatoimikamari sentähden että ainoastaan asiakirjat jätettäisiin Maistraattiin pyynnöllä että se tutustuttuaan Ter-

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 15 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 209 6 p. lokak.

veyshoitolautakunnan ylläkosketeltuun lausuntoon, lähettäisi asiasta Valtuustolle lopullisen ehdotuksen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto hvväksyä Rahatoimikamarin ehdottaman menettelytavan.

Kysymys ka-
tujen hiekkotta-
miseesta.

„Helsingin Ajuriyhdistyksen“ Maistraatille lähettämän anomuksen toimenpiteistä kaupungin katujen hiekkottamiseksi, jotta yhä uudistuvat kumoonajot voitaisiin välttää, oli Maistraatti lähettänyt Valtuustolle, joka Rahatoimikamarin asiasta antaman lausunnon ²⁾ mukaisesti päätti ³⁾ hylätä kysymyksenalaisen anomuksen.

Raitiotie- ja
Omnibus-Osake-
yhtiön toimi-
lupasopimuksen
erinäisten sään-
nösten tulkitse-
minen.

Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön Johtokunta oli Rahatoimikamarille ilmottanut, että sittenkun johtokunta oli hylännyt liikennehenkilökunnan esittämän vaatimuksen korkeammista palkoista, yhtiön kaikki kuljettajat ja konduktöörit 1 päivänä helmikuuta olivat yhtäkaa jättäneet paikansa, jonka ohella johtokunta, oheenliittäen erinäisiä asiasta syntyneitä asiakirjoja, oli ilmottanut että se puolestaan oli tekevä kaikki voitavansa saadakseen mahdollisimman pian liikkeen käyntiin uudella henkilökunnalla. Sittemmin oli mainittu johtokunta kirjelmällä 2 päivästä maaliskuuta ilmottanut raitiotieliikenteen uudelleen alkaneen Töölön linjalla 18 päivänä helmikuuta, Sörnäisten—Kauppatorin linjalla 22 päivänä samaa kuuta ja vähitellen tämän linjan jatkolla sekä 25 päivänä Lapinlahdenkadun—Rautatien torin—Unioninkadun linjalla, joten siis täydellinen liikenne oli alkanut kaikilla yhtiön linjoilla 1 päivänä maaliskuuta, ja oli siten henkilökunnan lakon aiheuttama liikenteen keskeytys kestänyt yhteensä 29 päivää. Käsitellessään kysymystä pitäisikö yhtiön kaupungin ja yhtiön välillä v. 1889 päätetyn toimilupasopimuksen 6:n §:n säännöksen mukaisesti suorittaa mainitusta raitiotieliikenteen keskeytyksestä sakkoa kaupungin rahastoon, oli Rahatoimikamari huomannut voitavan antaa eri tulkitsemisia säädökselle sakkovapautuksesta „jos yhtiö voi näyttää keskeytyksen aiheutuneen luonnonesteistä tai jostakin muusta onnettomuudesta, jota ei voida lukea yhtiön viaksi“. Ennenkuin Rahatoimikamari kumminkaan ryhtyi tutkimaan kysymystä, voitiinko katsoa kysymyksenalaisen liikkeen keskeytyksen yhtiön aiheuttamaksi, ehdotti ⁴⁾ Kamari, joka katsoi sanaa „onnettomuus“ edellämainitussa säädöksessä pitävän tulkita samaamerkitseväksi kun käsitettä „ylivoimainen tapahtuma“ (vis major) ja että sentähden lakon, jota ei voida panna yhtiön syyksi,

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 29 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 157 14 p. heinäk. —

³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 48 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 63 10 p. maalisk.

pitäisi olla perustuksena sakkovapautukselle, että Valtuusto hyväksyisi Kamarin lupasopimuksen 6 §:n tulkitsemisen. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti päätti ¹⁾ Valtuusto antaa sellaisen vastauksen että lupasopimuksen kysymyksenalaisen paikan tulkitsemisella pitäisi katsoa olevan niin paljon yhteyttä itse pääkysymyksen ratkaisemisen kanssa, jonka käsitteleminen kuului sopimuksen mukaan Rahatomikamarille, ettei ollut soveliasta että Valtuusto antoi Kamarin pyytämän lausunnon.

Maistraatilta oli saapunut Valtuustolle kirjelmä 3 päivältä lokakuuta Lääninhallituksen lähetekirjelmän seuraamana erinäisten työttömien työmiesten Kenraalikuvernöörin kansliaan jättämän anomuksen johdosta urakkatyön poistamisesta kaupungin töistä sekä halpojen työväen asuntojen hankkimisesta. Rahatoimikamari, jolle asia lausunnon antamista varten lähetettiin ²⁾, esitti ³⁾ että Kamari viimemainittuun kysymykseen nähden oli katsonut pitävänsä antaa lausunnon kysymyksen yhteydessä erinäisestä kaupunginosasta työväenasuntoja varten, johon siis viitattiin. Esityksestä urakkatyön poistamisesta oli Rakennuskonttori, Kamarin siihen kehottamana, lausunut ettei kosketellun palkkaustavan pitäisi katsoa olevan työmiehille epäedullisen, koskapa nämät jo työtä aloittaessaan voivat etukäteen laskea sangen tarkkaan päiväansion määrän, edellyttäen että työtä tehtiin välttävällä taidolla ja huolella, jonka ohella konttorin erilaisista töistä maksamat yksikköhinnat vuosikausia olivat osottautuneet sopiviksi sekä työmiesten tuntemiksi ja tunnustamiksi, koska sangen harvoin oli valituksia tehty luvattuita urakkahintoja vastaan. Kun sen lisäksi urakkatyö oli edullisempi kaupungillekin sekä koska työaika ja -kustannukset siten voitiin varmemmin laskea, kuin myöskin koska se kasvatti suurempaan työtaitoon ja uutteruuteen, katsoi konttori ettei kysymyksenalaisen anomuksen pitäisi antaa aihetta mihinkään toimenpiteihin. Tähän lausuntoon oli Rahatoimikamari yhtynyt. Kokouksessaan 22 päivänä helmikuuta 1905 päätti ⁴⁾ Valtuusto jättää hakemuksen urakkatyön poistamisesta huomioon ottamatta.

Valtuustolle jaettiin ⁵⁾ painettuna Suomen Taloudellisen Seuran lausunto työttömyyden poistamisesta, erittäinkin huomioonottamalla Helsingin olot.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 7 §. — ³⁾ Rhkn kirj. N:o 286 1 p. jouluk. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 22 p. helmik. 1905 22 §. — ⁵⁾ S:n s:n 12 p. huhtik. 26 §.

Hyljätty anomus
häätäaputyön jär-
jestämisestä.

Työmiehet A. Ohdake ja S. Leppä olivat Valtuuston puheenjohtajalle esittäneet erään työvänkokouksen puolesta vaatimuksen että kaupunki kiireimmiten järjestäisi työttömille työtä, joista oli maksettava riittävä palkka, ei alle 35 penniä tunnilta, jonka ohella anojat huomauttivat että kaupungin tarjooma sepelinhakkuutyö oli osottautunut riittämättömäksi työläisten suurelle toimeettomalle joukolle ja että sanotusta työstä maksettu palkka oli niin alhainen etteivät tottumattomat työmiehet voineet ansiolla elättää itseään ja perhettään; vielä vaadittiin työtä riittäväällä palkalla myöskin naisille tahi sopivan työn puutteessa vapaata ruokitusta. Vaaditussa lausunnossa ehdotti ¹⁾ Rahatoimikamari Kunnalliselta työnvälitystoimistolta, Rakennuskonttorilta ja Vaivaishoitohallituksesta hankkimainsa tietojen perustuksella yllämainitusta työnpuutteesta, että kysymyksenalainen anomus jätettäisiin huomioon ottamatta ja tulikin tämä Valtuuston päätökseksi ²⁾.

Muutetut mää-
räykset koti-
maisten kielten
käyttämisestä.

Herrat Alkunen, Vallin ja Pettersson olivat Valtuustolle jättäneet esityksen ³⁾ että Valtuuston istunnoissa kaikki päätösehdotukset käännettäisiin suomenkielelle. Vaaditussa lausunnossaan lausui Valmistusvaliokunta mielipiteenään että Valtuusto edelleenkin pysyisi siinä periaatteessa, jonka se oli hyväksynyt kotimaisten kielten samanarvoisuudesta istunnossaan 27 päivänä toukokuuta 1902 ⁴⁾, nimittäin ettei mitään keskustelujen kääntämistä saisi tapahtua, mutta tahtoi valiokunta kuitenkin puoltaa myönnyttäväksi kysymyksenalaiseen anomukseen sikäli, että niissä tapauksissa, jolloin äänestystä nimienhuudolla käytettiin, esitys aina käännettäisiin toisellekin kotimaiselle kielelle, samoin kuin muussakin äänestyksessä, kun sitä vaaditaan; valiokunta ehdotti sentähden seuraavan muutetun sananmuodon Valtuuston hyväksymään edellämainittujen määräysten toiseen kohtaan kotimaisten kielten käyttämisestä, nimittäin:

„Valtuuston keskusteluissa johdetaan puhetta ja tehdään äänestusehdotukset sillä kielellä, ruotsiksi tai suomeksi, minkä puheenjohtaja määrää. Kumminkin pitää ehdotus äänestettäessä kääntää toisellekin kotimaiselle kielelle, jos sitä vaaditaan. Valtuuston pöytäkirjat ja toimituskirjat kuin myös esityslistat laaditaan maan molemmilla kielillä, ruotsiksi ja suomeksi, rinnattain palstalle. Valtuuston diariot pidetään samoin ruotsiksi ja suomeksi.“

Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi.

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 25 4 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 3 §. — ³⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 17 §. — ⁴⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 86 ja seur.

Lähetekirjelmällä heinäkuun 7 p:ltä oli läänin Kuvernöörinvirasto Viaporin kansa-
Maistraatille lähettänyt Viaporin linnotuksen komentajan kirjelmän, jossa koulou.
ilмотuksen ohella että se rakennus, jossa kaupungin sanotussa linnotuk-
sessa oleva kansakoulu sijaisi, hetimiten purettaisiin, anottiin erinäisiä
tietoja sanotusta koulusta ja tehtiin kysymys, eikö kaupunki pitäisi etu-
jensa mukaisena rakentaa koululle oman talon johonkin paikkaan, joka
mahdollisesti voitaisiin luovuttaa siihen tarkotukseen. Sittenkun Maistraati oli lykännyt asian Valtuuston ratkaistavaksi kehotti ¹⁾ Valtuusto Rahatoimikamaria, kuulusteltuaan Kansakoulujohtokuntaa, antamaan asiasta lausuntonsa.

Sittenkun oli nostettu ²⁾ kysymys muutamien muutoksien tekemi- Ehdotus muu-
sestä Palolaitoksen tilintekoon, oli palotoimikunta kirjelmällä Valtuustolle toksiksi palo-
30 päiväältä joulukuuta 1903 ehdottanut muutoksen aikaansaamista voi- järjestykseen.
massaolevan, 17 päivänä marraskuuta 1882 annetun kaupungin palojär-
jestyksen 4:teen ja 6:teen §:iin tarkotuksella saada aikaan useita kertoja
lausuttu toivomus että palolaitoksen kirjanpito järjestettäisiin siten että
varat kaupungin rahastosta määrättäisiin maksettaviksi etukäteen laitoksen
taloudenhoitajalle, jonka tuli tehdä niistä kuukausittain tili. Palotoimi-
kunnan tekemä muutos ehdotus koski 4 §:n 1 momentin 4:ttä kohtaa sekä
6 §:n 1 momentin 7:ttä ja 8:ttä kohtaa ja seurasi toimikunnan yllä mai-
nitun kirjelmän liitteenä. Valtuusto lähetti ³⁾ asian Rahatoimikamariin.

Palotoimikunta oli esittänyt Valtuustolle sellaisia toimenpiteitä että Vesijohtotor-
vien paineen korottamiseksi kaikki kaupungin kaduissa olevat vien vaihta-
102 mm:n läpimittaiset putket hetimiten vaihdettaisiin suurempiin ja ettei minen.
vastedes saisi tulla käytäntöön 150 mm pienempiä putkia. Lähetekirjel-
mällä 20 päiväältä toukokuuta vaadittuna antamaan lausuntonsa ehdotti ⁴⁾
Rahatoimikamari, hankittuaan Vesijohtokonttorin lausunnon ja senmukai-
sesti, että kaupungin katuihin pantujen 102 mm:n läpimittaisten putkien
vaihtaminen Vesijohtokonttorin tekemän suunnitelman mukaisesti rajotet-
taisiin toistaiseksi asfaltoimattomiin putkiin ja että katuihin vastedes las-
kettavien putkien minimiläpimitta olisi pysytettävä 126 mm:nä. Tämän
Kamarin esityksen Valtuusto hyväksyi ⁵⁾.

Sittenkun Valtuusto käsitellessään meno- ja tuloarviota vuodelle Sähkötekni-
1904 oli vahvistanut ⁶⁾ korotetun palkkion kaupungin sähköteknille, oli toimi.

¹⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 52 §. — ²⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 104. —
³⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 19 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 283 1 p. jouluk. (Valt. pain.
asiak. N:o 43). — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 13 p. jouluk. 19 §. — ⁶⁾ Katso 1903 vuoden kert.
siv. I. 133.

Maistraatti kirjelmässään Valtuustolle tehnyt esityksen ohjesäännön vähvistamisesta sanotulle virkailijalle, minkä esityksen Valtuusto lähetti ¹⁾ sähkövalaistuksen järjestämiskysymystä varten asetettuun valiokuntaan. Valtuuston kokouksessa 25 päivänä lokakuuta esitettiin ²⁾ Valtuuston kansliaan jätetty anomus, jossa sen johdosta ettei oltu havaittu mitään toimenpiteitä kysymyksenalaisen viran täyttämiseksi, ehdotettiin annettavaksi erityiselle valiokunnalle tehtäväksi ehdotuksen laatiminen Valtuuston ensi kokoukseen kelpoisuusehdoiksi sekä ohjesäännöksi ja palkasta kaupungin sähkötekniikolle; että heti kun Valtuusto oli tämän ehdotuksen loppuunkäsittellyt, kysymyksenalainen toimi julistettaisiin avonaiseksi kolmenkymmenen päivän hakuajalla; sekä että jollei asia tulisi ratkaistuksi ennen menoarvion tekemistä vuodeksi 1905, tähän otettaisiin riittävä arviomääräraha sähkötekniikon palkkaamiseksi. Tehdyn ehdotuksen mukaisesti jätettiin ³⁾ asia erityiselle kolmemiehiselle valiokunnalle. Antamassaan lausunnossa ⁴⁾ esitti valiokunta tehtyään selkoa kysymyksen aikaisemmista vaiheista, miten yleinen turvallisuus, sähkötekniikan nopea kehitys sekä kaupungin omat edut sähkövalon käyttäjänä vaativat valvontaa toimiluvanantajan, kaupungin, puolelta. Tätä tarkastusta oli tähän asti toimittanut kaupungin palvelukseen otettu sähkötekniikko, mikä virkailija Valiokunnan mielestä edelleenkin oli tarpeen; ja oli tämän asettauttava puolueettomaksi niihin yrityksiin nähden, jotka olivat asetetut hänen valvontansa alaisiksi, jonka tähden hän ei saisi olla minkään liikkeen palveluksessa, joka toimii sähkövoiman tai siihen tarvittavain koneiden ja tarveaineiden myyjänä. Valiokunta ehdotti sentähden että Valtuusto hyväksyisi sen laatiman ja mietintöön liitetyn toimintaohjeen kaupungin sähkötekniikolle; kehottaisi Rahatoimikamaria heti julistamaan viran haettavaksi Kamarilta sekä senjälkeen lähettämään saapuneet hakemukset oman lausuntonsa seuraamina Valtuustolle; ottamaan sähkötekniikon palkan 3,000 markaksi 1905 vuoden menoarvioon sekä asettamaan sanotussa menoarviossa 2,000 markkaa koneiden y. m. hankkimiseksi sähkötekniikolle. Hylkäämällä valiokunnan ehdotuksen päätti ⁵⁾ Valtuusto ottaa seuraavan vuoden menoarvioon 1,000 markan arviosumman palkkioiden maksamiseksi sähköteknillisistä tarkastuksista, joiden toimitamisen määrää Maistraatti tahi Rahatoimikamari.

¹⁾ Valt. pöytäk. 9 p. helmik. 12 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. lokak. 33 §. — ³⁾ S:n s:n 26 p. lokak. 1 §. — ⁴⁾ Valt. pain. asiak. N:o 33. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 9 §.

Sittenkun Maistraatti oli antanut komissionille, johon kuuluivat kaupungininsinööri, kaupungin sähkötekniikko ja rakennustarkastaja, tehtäväksi laatia ja Maistraattiin lähettää ehdotuksen määräyksiksi hissien perustamisesta ja käyttämisestä Helsingin kaupungissa, oli Maistraatti lähettänyt Valtuustolle komissionin laatiman ehdotuksen mainituiksi määräyksiksi, pyytäen Valtuuston lausuntoa siitä. Tämän johdosta päätti¹⁾ Valtuusto ilmottaa Maistraatille ettei sillä ollut ehdotusta vastaan mitään muistuttamista.

Henkilöhissien järjestysääntöehdotuksesta annettu lausunto.

Sittenkun Vakauskomissioni ilmottaen kirjelmällä Maistraatille 19 päiväältä lokakuuta, että Helsingin vakaaja insinööri Albert Alexander Uggla oli hakenut avonaista vakaajan paikkaa valtionrautateiden piirissä, oli anonut tietoa, katsottiinko Insinööri Uggla esteettömäksi kaupungin vakaajatoimensa ohella hoitamaan nyt hakemaansa virkaa, joka velvottaa vuosittain toimittamaan vakauksia pitkin valtion rautatielinjoja vähintään kuukauden ajan, oli Maistraatti lähettänyt sanotun kirjelmän Rahatoimikamariin pyytäen että Kamari lähettäisi sen oman lausuntonsa seuraavana Valtuustolle vaaditun ilmoituksen antamista varten. Esitetyillä syillä ehdotti²⁾ Rahatoimikamari että Valtuusto ilmoitaisi Vakauskomissionille ettei kaupungin vakaajan sopinut pitää rautatienvakaajan tointa ja että Valtuusto sentähden ei voinut suostua mainittujen toimien yhdistämiseen. Tämän lausunnon mukaisesti annettiin Valtuuston vastaus³⁾.

Vakauskomissionin tiedustelu.

Entisen kauppiaan Th. Bärlundin Maistraatille tekemän anomuksen johdosta saada lupa harjottaa huutokauppatoimittajan ammattia päätti Valtuusto Rahatoimikamarin lausunnon⁴⁾ mukaisesti antaa Maistraattiin hylkäävän lausunnon⁵⁾. Päätöksellään 1 päiväältä kesäkuuta hylkäsi Maistraatti tämän jälkeen kauppiaan Bärlundin mainitun anomuksen, josta päätöksestä hakija sittemmin valitti läänin Kuvernöörille. Tämän johdosta vaaditussa selityksessään lausui⁶⁾ Valtuusto että koska hakijan ei voitu katsoa vastaavan kaikkia niitä vaatimuksia, jotka voimassaolevan asetuksen mukaan on asetettu yleiselle huutokauppatoimittajalle, ei Valtuusto havainnut hakijan esittäneen syitä Maistraatin kyseenalaisen päätöksen muuttamiseen.

Hylätty anomus huutokaupan-toimittajan ammatin harjoittamisesta.

Kenraalikuvernöörille oli Viaporin linnotuksen komentaja nostanut kysymyksen että talviliikenteen turvaamiseksi linnotuksen ja mantereen välillä pitäisi antaa määräys että kohta kun keskuslinnotuksen, Aleksan-

Talviliikenteen järjestäminen kaupungin safamissa.

¹⁾ Valt. pöytäk. 27 p. syysk. 12 §. — ²⁾ Rhkn kirj. N:o 244 3 p. marrask. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 5 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 93 21 p. huhtik. — ⁵⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 14 §. — ⁶⁾ S:n sn 13 p. syysk. 51 §.

terinsaaren, Lonnanin, Vasikkasaaren ja Santahaminan sekä Helsingin kaupungin välinen vesialue alkaa jäätyä, olisi kauppalaivaliike ja jään vahingoittaminen eli rikkominen jäänsärkijällä tai muilla laivoilla kielletävä salmessa sanotun vesialueen sisällä, mutta sallittava alusten kulkea Katajanokan ohi Sörnäisiin. Kenraalikuvernöörin jätettyä asiakirjat K. Senaattiin sekä kaupungin Maistraatilta ja Satamakapteenilta vaadittua asiasta lausuntoa, oli viimeainittu esitettyillä syillä antanut seuraavan Maistraatinkin kannattaman ehdotuksen sanotun liikenteen järjestämisestä:

1:ksi että valtion jäänsärkijöille annettaisiin oikeus vastaisuudessa avustaa aluksia Sörnäisiin ja sieltä pois;

2:ksi että jäänsärkijäin avustamalle liikenteelle määrätään kaksi väylää Pohjoissatamaan ja Sörnäisiin ja takasin Gustafssvärdin salmen kautta sekä Eteläsatamaan ja sieltä pois Långörnin salmen kautta;

3:ksi ettei Långörnin salmen väylää käytetä keväisin, niinkauan kun laivaliikennettä ylläpidetään jäärailoa myöten Viaporin ja Kaivopuiston välillä;

4:ksi että Helsingin kaupunki kustantaa ja ylläpitää sopivalla paikalla Lonnanista kaakkoon päin sillan jäärailon yli, joka johtaa Gustafssvärdin salmesta yli Kruunuvuoren selän; sekä

5:ksi että tätä siltaa ei saa pitää avoinna muina aikoina kuin kaupungin satamakonttorin, linnotuksen komentajan ja Luotsipäällikön suostumuksella. Sittemmin oli komentaja ilmottanut kirjelmällä Kenraalikuvernöörille, että hän katsoi mahdolliseksi yhtyä Satamakapteenin yllämainittuun ehdotukseen muutamilla ehdoilla, jotka tarkottivat kysymyksenalaisen liikenteen lähemmin järjestämistä ja katkeamattoman kaupungin ja linnotuksen välisen yhteyden turvaamista silloilla, jotka pitäisi kaupungin kustannuksella valaista, sulkea ja avata sekä onnettomuuksien välttämiseksi varustaa vahdeilla; ja saisi laivaliikenne väylässä tapahtua, poikkeuksia lukuunottamatta, ainoastaan klo 2:sta yöllä klo 7:ään aamulla. Koska nämä komentajan ehdottamat toimenpiteet tuottaisivat kaupungille vuotuisia menoja, oli K. Senaatin Kauppa- ja Teollisuustoimituskunta kehoittanut läänin Kuvernööriä vaatimaan asiasta lausuntoa Valtuustolta, joka päätöksellään 22 päiväältä joulukuuta 1903 lähetti asian Rahatoimikamariin. Tästä antamassaan lausunnossa ¹⁾ ehdotti Kamari, puoltaen komentajan yllämainittujen ehtojen hyväksymistä, että Valtuusto vaaditussa lausun-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 20 21 p. tammik.

nossa esittäisi, että se hyväksymällä Satamakonttorin tekemän ehdotuksen talviliikenteen järjestämisestä kaupungin satama-alueella, sitoutuu ylläpitämään linnotuksen komentajan ehdottamat sillat muine turvallisuustoimenpiteineen, ja että Valtuusto ilmoittaisi että komentajan kirjelmässä mainittu lumenkaatopaikka Katajanokan luona jo oli muutettu toiseen paikkaan. Tämän Rahatoimikamarin ehdotuksen mukaisesti laadittiin 1) Valtuuston vastauskirjelmä.

Kun läänin Kuvernööri oli ilmoittanut kirjelmällä 6 p:ltä syyskuuta Maistraatille, että Viaporin linnotuksen komentajan tiedonannon mukaan Helsingin kauppasataman päällikön tehtävät oli uskottu Tullihallituksen Ylitirehtöörille ja hänen apulaisensa Helsingin satamakapteenille, oli Maistraatti kirjelmässään 8 päivästä samaa kuuta anonut Kuvernööriltä selitystä, sisälsikö ylläkosketeltu määräys että ne velvollisuudet ja oikeudet, jotka kaupungille vahvistetun satamajärjestyksen mukaan kuuluvat Satamakapteenille, oli otettu häneltä ja hänelle annettu Sörnäisten satamamestarin tehtävät, sekä, jos niin oli aiottu, mitkä viranomaiset olivat kysymyksenalaisen määräyksen julaisseet sekä mikä sen oli aiheuttanut; ja jos määräykset taas tarkottivat sälyttää sanotulle virkailijalle velvollisuuksia enemmän kun hänen virkaansa kuului, tietoa niistä, jotta kaupungin viranomaiset tulisivat tilaisuuteen arvostella, olisiko työvoimien lisääminen Satamakonttoriin tämän toimenpiteen johdosta tarpeellinen. Vastaukseksi tähän kysymykseen oli Kuvernöörinvirasto lähettänyt Maistraattiin keisarillisen Senaatin Sivilitoimituskunnan asiaa koskevan kirjelmän 5 päivästä touko-kuuta sekä samalla ilmoittanut että Keisarillinen Senaatti oli antanut yksityissäädöksiä Helsingin sataman suojelemisesta vallitsevana sota-aikana. Tästä kirjevaihdosta oli Maistraatti ilmoittanut Valtuustolle, joka ei havainnut 2) sen antavan aihetta mihinkään toimenpiteeseen.

Läänin Kuvernöörille lähettämässään kirjelmässä oli huvilanomistaja J. Nilsson esittänyt että Maistraatti oli sijotuspäätöksellä 28 päivästä syyskuuta 1903 3) ottanut Helsingin pitäjän Pikku-Huopalahden kylän Böhlsin tilan asukkaan J. W. Kronqvist-vainajan jälkeenjättämän tyttären, alaikäisen Hertta Maria Kronqvistin sanotun tilan asukkaaksi ja samalla muistuttanut Nilssonia mainitun ala-ikäisen tyttären määrättyä holhoojana Maistraatin 12 päivänä lokakuuta 1901 julkasemasta kiellosta 4) omistajalle vuokrata tilasta alueita, uhalla että jos sellaisia vuokrasopimuksia

Helsingin kauppasataman päällikön tehtävät.

Selitys huvilanomistaja K. J. Nilssonin ilmoituksen johdosta eräästä valitusasiasta.

1) Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 17 §. — 2) S:n s:n 25 p. lokak. 14 §. — 3) Katso 1903 vuod. kert. II. siv. 13. — 4) Katso 1901 vuod. kert. siv. 143.

tehdään ilman kaupungin lupaa, ne julistettaisiin voimattomiksi. Kun kumminkin Nilssonin tietoon oli tullut että Kronqvist-vainaja oli eläissään saattanut Maistraatin mainitun kieltopäätöksen valitustietä Kuvernöörin tutkittavaksi, oli Nilsson, välttääkseen että sanottu riita-asia muuten voitaisiin pitää rauenneena, ilmottanut olevansa halukas holhottavansa puolesta jatkamaan hänen isänsä asiasta alkamaa kannetta, samalla kun Nilsson kosketellun asian laatuun katsoen odotti Maistraatin päätöksen kumoamista ja asianomaisten osottamista Helsingin kihlakunnanoikeuteen. Vaadittuna antamaan selityksen asiasta oli Valtuusto kehottanut Raha-toimikamaria antamaan lausunnon. Tämän johdosta ilmotti Kamari ¹⁾ ettei se tuntenut olivatko Nilssonin tiedot valituksesta Maistraatin yllämainitun päätöksen johdosta yhtäpitävät tosilojen kanssa, jonkatähden ja kun viimeisen kirjelmän johdosta ei mikään lausunto ollut mahdollinen ennenkun kaupungin viranomaisille oli annettu tieto ilmoitetusta valituksesta, Kamari ehdotti että Valtuusto ilmottaisi Kuvernöörille että koska kaupungin viranomaiset eivät olleet saaneet tietoa siitä valituksesta minkä useinmainittu Kronqvist muka oli tehnyt Maistraatin päätöksestä Kuvernöörille, ei Valtuusto voinut antaa mitään lausuntoa Nilssonin kyseenalaisesta kirjelmästä. — Valtuuston vastaus annettiin ²⁾ tämän mukaisesti.

Kenraaliluutnantti O. Furu-
hjelmin taulu-
kokoelman
hoito.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä 27 päivältä helmikuuta oli Suomen Taideyhdistyksen Johtokunta ilmottanut, että yhdistys aina vuodesta 1895 oli pitänyt huolta kenraaliluutnantti O. Furuhjelmin Helsingin kaupungille lahjottaman taulukokoelman hoidosta, mutta että Ateneumin taidekokoelman nopean kasvamisen vuoksi yhdistys nyttemmin tarpeellisen tilan hankkimiseksi katsoi olevansa pakotettu pyytämään että kaupunki antaisi noutaa kokoelmasta suurimman osan sanottua taulukokoelmaa, jotavastoin kun muutamilla tauluilla oli sellainen taidearvo, että niiden näytteillääpito tuntui toivottavalta, yhdistys anoi edelleenkin saada pitää hoidossaan kokoelmassa nämä viimeainitut 24 taulua, jotka lueteltiin kirjelmään liitetystä luettelossa. Asiasta vaaditussa lausunnossa ehdotti ³⁾ Rahatoimikamari esittämillään syillä, että koska kenraaliluutnantti Furuhjelmin testamentin 17 päivältä maaliskuuta 1883, jonka kautta kaupunki oli tullut mainitun taidekokoelman omistajaksi, tulisi katsoa olevan esteenä Johtokunnan ehdottamalle jaolle, Valtuuston olisi selitet-

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 297 17 p. jouluk. 1903. — ²⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 16 §.
— ³⁾ Rhkn kirj. N:o 69 17 p. maalisk.

tävä olevansa valmis heti ottamaan hoitoonsa koko kokoelman, ja että taulukokoelma aluksi oli Rahatoimikamarin toimesta sijoitettava Hakasalmen huvilaan, jonka ohella Kamarin olisi järjestettävä sille tarpeellinen hoito. Tämän esityksen Valtuusto hyväksyi¹⁾. — Tämän Valtuuston päätöksen johdosta anoi Taideyhdistyksen Johtokunta, peruuttaen aikaisemman ehdotuksensa, että yhdistys saisi kuten tähänkin asti pitää hoidossaan koko kokoelman. Valmistusvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti suostui²⁾ Valtuusto edellämäinnittuun anomukseen.

Valtuustolle jättämässään kirjelmässä 4 päivältä maaliskuuta oli Sedmigradskyn pikkulastenkouluun ja Marian turvakodin Johtokunta, esittäen ne epäkohdat, mitkä haittasivat sanotun koulun taloa N:o 24 Mariankadun varrella, ilmoittanut Johtokunnan aikovan Valtuuston tarkotukseen lahjottamalle tontille N:o 4 Oikokadun varrella rakentaa kivirakennuksen, johon mahtuisi kaksi salia muine tarpeellisine huoneineen koululle sekä johtajattaren ja vahtimestarin asunto. Sen ohessa oli Johtokunta, koska uusien kansakouluhuoneustojen tarve oli tuntuva, antanut, neuvoteltuaan kansakouluntarkastajan kanssa, ottaa sanotun uutisrakennuksen asemaan lisäksi kolme salia vaatehuoneineen ja koridoreineen, vuokrattaviksi kansakoulujen tarpeiksi. Tehdyn kustannusarvion mukaisesti nousivat uutisrakennuksen menot noin 135,000 markkaan, jonka peittämiseksi oli tarpeen korkeintaan 130,000 markan kiinnityslaina. Ilmottamalla että koulurahaston vuotuisella säästöllä helposti voitiin korvata se summa, johon uusien talojen rakennuspääoman ja ylläpitokustannusten summa oli nouseva yli vuokratulojen, oli Johtokunta koulun ohjesäännön 5 §:n mukaisesti anonut Valtuuston suostumusta sanotun lainan ottamiseen. Rahatoimikamari, jofa Valtuusto oli kehottanut³⁾ hankkimaan asiasta lähempää selkoa sekä antamaan siitä lausuntonsa, oli saanut koulun Johtokunnalta ottaa vastaan yksityiskohtaisen kustannusarvion aiottua uutisrakennusta varten, joka päättyi 134,800 markkaan, sekä laskelmia mahdollisuudesta jo olevilla varoilla maksaa korot ja muut menot ja ehdotti⁴⁾ antamassaan lausunnossa esittämillään syillä että Valtuusto suostuisi kysymyksenalaisen rakennuslainan ottamiseen, korkeintaan 130,000 markan suuruisena uuden talon rakentamiseksi Sedmigradskyn pikkulasten koululle mainitulle tontille Oikokadun varrella kiinnitystä vastaan koulun omistamaan taloon N:o 24 Mariankadun varrella ja mahdollisesti koululle

Kiinnityslainan ottaminen Sedmigradskyn pikkulastenkouluun taloihin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 20 §. — ²⁾ Sm s:n 26 p. toukok. 11 §. — ³⁾ Sm s:n 8 p. maalisk. 10 §. — ⁴⁾ Rhkn kirj. N:o 82 7 p. huhtik.

kuuluvaan taloon N:o 21 P.-Esplanaadinkadun varrella, minkä ohessa kuitenkin pitäisi lausua ettei Valtuusto tällä suostumuksella sitonut kaupunkia vuokraamaan kansakouluhuoneustoja uudessa talossa, vaan että kysymys tästä jätettäisiin riippuvaksi erityisestä välipuheesta. Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta päätti ¹⁾ Valtuusto yhtyä tähän Rahatoimikamarin esitykseen.

Väkijuomien vähittäismyyntin ja anniskelun järjestäminen.

Huhtikuussa 1902 antamassaan mietinnössä ehdotti Vähittäismyynti- ja Anniskeluyhtiöiden voittovaroja jakamaan asetettu valiokunta sen johdosta että mainittujen voittovarojen määrä viime aikoina melkoisessa määrin oli alentunut, että Valtuusto antaisi erityisen valiokunnan tehtäväksi ottaa harkittavakseen kysymystä väkijuomien vähittäismyyntin ja anniskelun sopivimmin järjestämisestä sekä lähettäisi lausuntonsa ja ehdotuksensa Valtuustolle. Suostuen tähän esitykseen päätti ²⁾ Valtuusto asettaa ehdotetun valiokunnan ja valitsi siihen viisi jäsentä. Helmikuun 12 päivänä päiväämässään mietinnössä ³⁾ esitti valiokunta pääasiallisesti seuraavaa:

Kysymys väkijuomien vähittäismyyntin ja anniskelemisen sopivimmasta tavasta oli jo ennen useita kertoja ollut Valtuuston huomion esineenä, ilman että kumminkaan oli onnistuttu sitä tyydyttävällä tavalla ratkaisemaan. Kymmenen vuotta sitten, kun nykyinen lainsäädäntö asiassa astui voimaan, tuoden mukanaan m. m. uusia ja muutettuja määräyksiä vähittäismyynti- ja anniskeluosakeyhtiöiden toimintaan ja niiden voittovarojen jakoon, asetti Valtuusto valiokunnan, jonka tehtävänä oli laatia Valtuustolle lausunto, miten ja millä ehdoilla vähittäismyynti ja anniskeleminen Helsingissä kokonaan tahi osittain voitaisiin uskoa yhdelle tahi useammalle siten järjestetylle yhtiölle kun uuden asetuksen 9 §:ssä säädetään. Mietinnössään ⁴⁾ oli valiokunta kysymyksen tarkan tutkimisen jälkeen osottanut ne puutteet ja epäjohdonmukaisuudet, jotka haittasivat siihen asti noudatettua menettelytapaa väkijuomien kauppaa järjestettäessä, eli oikeammin sanoen todellisen, yhtenäisille periaatteille perustetun menettelytavan täydellisen puutteen, m. m. siinä että kun palo- ja väkiviinan kauppa oli tehty raittiusystävällisten yhtiöiden yksinoikeudeksi, oli melkoinen kotimaisen konjakin ja rommin sekä muiden yhtä väkevien väkijuomien eli toisin sanoen värjätyn paloviinan kauppa jätetty melkein vapaaksi, s. o. kauppiaille, joiden tosin kyllä, koska sellaisia

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 34 §. — ²⁾ Katso 1902 vuoden kert. siv. 102, 103. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 3. — ⁴⁾ S:n s:n N:o 15 vuod. 1903.

kauppo-oikeuksia annettiin ainoastaan tarkan harkinnan perästä anojain rehellisyydestä, voitiin odottaa tunnollisesti noudattavan sellaista myyntiä koskevia lakimääräyksiä, mutta toiselta puolen myös, koska heidän ansionsa riippui näiden tavarain kaupasta, täytyi tehdä kaikkensa, lisätäkseen tätä myyntiä ja heidän siitä riippuvaa voittoaan. Kun kotimaisen konjakin, rommin ja arrakin ostohinta oli yhtä alhainen, ja huonompain lajien, joissa lisäaineet olivat peittämässä huonoa viinan laatua, matalampikin kun varsinaisen paloviinan hinta, oli ilmeisesti kauppiasten vallassa ainakin osittain tehdä tyhjäksi jokainen yritys yhtiöiden puolelta paloviinan hinnan korottamisella vaikeuttaa tämän tavarain saantia, koska jokaista hinnankorotusta ainoastaan seuraisi värjätyn paloviinan suurempi kulutus.“ Anniskeluunkin nähden oli asiain tila samallinen kun vähittäismyynnissä, anniskeluyhtiöllä kun oli siinäkin kestettävänä muiden, köyhemmälle kansalle aiottujen anniskeluhuoneustojen omistajain kanssa kilpailua.

Keinona näin esitettyjen puutteiden poistamiseksi vallitsevasta järjestelmästä oli 1893 vuoden valiokunta vähittäismyynnin järjestämiskysymyksessä ehdottanut sekä palo- ja väkiviinan että kaikkien muiden väkijuomain, koti- tai ulkomaisten, monopoliseerauksen, joiden hinta on alle 2 markkaa 50 penniä litralta tahi jotka sisältävät alkoholia 60 % tahi siitä yli, yhden ainoan yhtiön hyväksi, joka tarkoitti liikkeen harjoittamista juoppouden vastustamiseksi eikä omaksi voitokseen. Anniskeliikkeen järjestämisestä oli valiokunta lausunut sen otaksuman että suurin puute olisi autettu, jos ehdotetulle monopoliyhtiölle luovutettaisiin myöskin kaikkien väkijuomatavarain anniskeleminen lukuunottamatta anniskelua suurimmissa hotelleissa ja ravintoloissa sekä yksityisissä yhdistyksissä ja klubeissa.

Nämä 1893 vuoden valiokunnan ehdotukset eivät saavuttaneet Valtuuston hyväksymistä, vaan päätti Valtuusto että vähittäismyynti ja anniskeleminen oli pysyttävä ennallaan.

Tämänmukaisesti oli kaksivuotiskaudeksi 1 p. kesäkuuta 1902—1 p. kesäkuuta 1904 määrätty:

- a) palo- ja väkiviinan vähittäismyyntioikeuksien luku viideksi;
- b) muiden väkijuomien paitsi palo- ja väkiviinan vähittäismyyntioikeudet 26:ksi;
- c) väkijuomien anniskeluoikeuksien luku 62:ksi, joista kumminkin saisi luovuttaa ainoastaan neljäkymmentäkuusi käytettäviksi ravintola-liikkeen yhteydessä;

d) ettei vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja saisi olla kuudennessa, seitsemännessä ja kahdeksannessa kaupunginosassa eikä myöskään ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadusta pohjoiseen, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorista etelään päin, eikä niissä kortteleissa, jotka ovat tämän kadun ja Länsirannan välillä, neljännen ja viidennen kaupunginosan sillä alueella, joka on Fredrikinkadusta länteenpäin, eikä kaupungin tullien ulkopuolella;

e) ettei kaupungin muissakaan osissa saisi harjottaa väkijuomain vähittäismyyntiä tahi anniskelua kirkon, koulun, kasarmin tahi sairaahuoneen välittömässä läheisyydessä tahi sellaisella paikalla, missä voi olla suurempi kansanliike, eikä myöskään Kauppatorin, Länsirannan eikä tullien lähinnä olevilla Itä- ja Länsi-Heikinkatujen varsilla;

f) poikkeuksia näistä kielloista saisi kuitenkin tehdä Kauppatorin viereisille hotelleille, Kaisaniemelle, Sörnäisille, Blekholman saarille ja Kaivohuoneelle sekä teattereille ja klubeille.

a)-kohdan alle otetuista oikeuksista oli kolme Anniskeluyhtiöllä ja kaksi Vähittäismyyntiyhtiöllä, jotapaisi ensinmainittu yhtiö harjotti anniskelua viidessä eri paikassa.

Tämän jälkeen esitti Valiokunta yleistauluissa tietoja kaupungin osuudesta yhtiön voittovaroista 10-vuotiskaudelta 1893—1902, ja osottivat nämä että sanotut voitto-osuudet olivat tehneet keskimäärin vuodelta molemmilta yhtiöltä yhteenlaskettuna noin 103,000 markkaa, sekä tietoja keskimääräisestä voitosta asukasta kohti muutamissa maan kaupungeissa, josta kävi selville että sanottu keskimäärä teki Helsingissä ainoastaan 2:18, kun se esim. Turussa oli 7:24, Viipurissa 8:41 ja Tampereella 11:30. Tämä asiointi johtui ilmeisesti pääasiassa siitä että monopoli pääkaupungissa oli rajotettu paloviinan vähittäismyyntiin, kun se taas maan muissa kaupungeissa käsitti joko väkijuomain kaiken vähittäismyyntin ja anniskelun tahi ainakin kaiken oikeuden kotimaisten väkijuomain vähittäismyyntiin. Täällä noudatetun menettelyn epäjohdonmukaisuuden oli jo 1893 vuoden valiokunta esittänyt perusteellisella tavalla ja samalla osottanut miten sen täytyi alentaa paloviinayhtiöiden voittoa. Viitaten näihin lausuntoihin esitti Valiokunta edelleen tilastoa valaistakseen sitä kilpailua, mikä paloviinayhtiöillä oli kestettävä kotimaisten, konjakin ja rommin nimellä kulkevan värjätyn paloviinan myyjäin kanssa. Lisäsyynä Anniskeluyhtiön vähemmän tyydyttävään rahalliseen tulokseen mainitsi Valiokunta että säästön Anniskeluosakeyhtiön liikkeestä ei voitu katsoa olevan kohtuullisessa suhteessa yhtiön liikkeen

laajuuteen, erittäinkin Vähittäismyyntiyhtiön melkoista pienempään liikkeen verraten. Tämä seikka johtui, mikäli valiokunta luuli huomaneensa, siitä, että Anniskeluyhtiön taloutta rasittivat ylen korkeat kustannukset. 1902 vuoden bruttovoitolle, noin 276,000 markkaa, nousivat esim. yleiset kustannukset kaikkiaan 193,000 markkaan, niiden joukossa palkat noin 62,000 markkaa, vuokrat 65,000 markkaa, sekalaiset kustannukset 43,000 markkaa. Yhtiön tilien mukaan ei yhtiön anniskeluliike ollut kannattanut itseään, vaan oli sitä harjoitettu vähittäismyyntiliikkeen kustannuksella. Siten oli yhtiön vähittäismyyntiliike viimeainittuna vuotena jättänyt 124,711 markan 27 pennin nettovoiton, kun taas anniskeluliike oli tuottanut tappiota 42,092 markkaa 59 penniä.

Lopuksi esitti valiokunta sen seikan että Yhtiöllä ostaessaan myytäväksi pitämäänsä paloviinaa oli ollut taisteltava maan paloviinatehtailijain liittoa vastaan, jonka tarkoituksena oli kohottaa paloviinan kauppahintoja. Annetuista numerotiedoista kävi ilmi että paloviinan nettohinta oli noussut 31,6 pennistä litralta 1 päivänä kesäkuuta 1888 56,3 penniin litralta 1901, eli siis 78 $\%$. Tosin olivat yhtiöt voineet johonkin määrin tehdä tyhjäksi tämän huomiota-ansaitsevan hinnanylennyksen vaikutuksia korottamalla vähittäishintaa, mutta valiokunnan jo edellä esittämistä syistä olivat yhtiöt olleet pakotetut ottamaan huomioon sen hinnan 1 markka 20 penniä ja alle litralta, josta värjättyä paloviinaa myytiin, jonkatähden tavallisen puhdistetun paloviinan hintaa ei oltu voitu asettaa korkeammaksi kuin 1 markka 60 penniä litralta.

Näiden olosuhteiden kautta olivat yhtiöt olleet kykenemättömät siinä määrin, kuin yhtiöitä perustaessa oli tarkotettu, paloviinan hinnan korottamisella vastustamaan väkijuomien nauttimista. Tämä johtopäätös koski lähinnä vähittäismyyntiä. Mutta luonnollista oli myöskin ettei anniskeluliikkeenkään tulosta voitu pitää erittäin korkeana raittiusystävälliseltä kannalta katsottuna, kun otettiin huomioon niiden anniskelupaikkojen paljous, jotka harjoittivat toimintaansa yhtiön rinnalla kokonaan sen vaikutuksesta ja tarkastuksesta riippumatta. Kun kumminkin sellaisen tarkastuksen merkitys n. k. Göteborgin järjestelmässä oli sangen suuri, niin oli ilmeistä ettei anniskeluliikkeen järjestämistapa miltään kannalta ollut sopusoinnussa sanotun järjestelmän periaatteiden kanssa, vaan oli se pidettävä jokseenkin periaatteettomana.

Valiokunnan siten antama selonteko kysymyksenalaisen asiaintilan syistä ilmaisi selvästi että vallallaolevan järjestelmän puutteiden poistaminen voitiin saavuttaa ainoastaan 1893 vuoden valiokunnan puoltamalla

tavalla, siis väkijuomamonopolin laajentamisella. Valiokunta ei epäillyt puolestaan mennä tässä vielä askelta etemmäksi kun 1893 vuoden valiokunta, ehdottamalla, että sekä koti- että ulkomaisten väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeus uskottaisiin yhdelle ainoalle yhtiölle, jonka tarkoituksena olisi liikkeenharjoittaminen juoppouden vastustamiseksi eikä omaksi voitokseen. Sellaisen monopolin perustamisen pitäisi voida sitäkin vähemmän herättää epäilyksiä, kun voimassaoleva lainsäädäntö selvästi edellyttää että yhtiöllä jolle on annettu tämänlaatuinen monopoli olisi oikeus maksua vastaan luovuttaa osa anniskelu-oikeuksistaan hotellien, ravintolain tahi konditorien omistajille sekä samoin yksityisille kauppiaille ulkomaisten väkijuomain vähittäismyyntioikeus. Kun oli otaksuttavaa että ehdotettu yhtiö käyttäisi tätä oikeutta, niin ei tarvittu pelätä sanottavia taloudellisia häiriöitä väkijuomakauppiaille eikä nauttijain vaatimusten syrjäyttämistä tavarain laatuun ja moninaisuuteen nähden. Pääpaino oli siinä että yhtiölle taattiin mahdollisuus valvoa kaupittavain tavarain laatua ja hintaa.

Monopolin käytäntöönottaminen tuottaisi valiokunnan mielestä anniskeluliikkeesen nähden sen hyödyn että kaikenlaiset epäilyttävät anniskelupaikat katoaisivat, jotavastoin paremmat ravintolat eivät kärsisi liikkeessään mitään vahinkoa. Sen kautta säilytettäisiin myös kaupungin viranomaisille ratkaseva vaikutusvalta tämänlaatuisten asiain käsittelyssä, siten että Valtuusto voisi monopolia myöntäessään pidättää itselleen takeet siitä että yhtiön johto oli käyvä kunnallishallinnon toivomusten mukaisesti.

Ehdotetun yhtiön järjestämisen yksityiskohtiin ei valiokunta vielä tahtonut koskea, mutta pitäisi kumminkin heti määrätä ettei yhtiö saisi Anniskeluyhtiön tavoin hankkia itselleen kiinteistöjä ja muita yhtiön tarkoitukselle vieraita laitoksia, että yhtiön pitäisi vuosittain antaa Valtuustolle täydellinen kertomus toiminnastaan sekä että yhtiön asiain johdossa pidätettäisiin kunnallisedustukselle määräävä vaikutusvalta, siten että Valtuusto täyttäisi määrätyn luvun paikkoja yhtiön hallituksessa. Uusien säädösten voimaanastumispäiväksi ehdotti valiokunta 1 päivää kesäkuuta 1905.

6:nnen §:n mukaan K. Asetusta 9 päivältä kesäkuuta 1892, koskeva m. m. paloviinan myyntiä, oli Maistraatti, sen johdosta että kuluva myyntiaika oli loppuva 1 päivänä kesäkuuta, kirjelmällä 18 päivältä tammiukuuta jättänyt Valtuuston harkittavaksi kysymyksen väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeuksien myöntämisestä tulevaksi ajanjak-

soksi, eli 1 päivästä kesäkuuta 1904 1 päivään kesäkuuta 1906, sekä poliisikamarin asiasta antaman lausunnon, joka pääasiallisesti puolsi tähän asti voimassaolevain määräysten säilyttämistä. Tämän asian oli Valtuusto istunnossaan 26 päivänä tammikuuta lähettänyt¹⁾ mainittuun valiokuntaan käsiteltäväksi väkijuomain vähittäismyyntin ja anniskelun järjestämiskysymyksen yhteydessä. Tämän johdosta huomautti valiokunta mietinnössään että joskin valiokunnan yllä esittelemä ehdotus väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuden luovuttamisesta yhdelle ainoalle yhtiölle saavuttaisi Valtuuston hyväksymisen, olisi kumminkin vastedeskin tarpeen määräykset sekä tällaisen liikkeen harjoittamisen alueesta, että myöskin siitä vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksien korkeimmasta lukumäärästä, mikä yhtiöllä saisi olla joko itsellään tahi muille luovutettuina.

Edelleen oli tarpeen määrätä uuden järjestyksen voimaanastumisen aika, vaihtoehtoisesti 1 päivään kesäkuuta 1905, ja ehdotti valiokunta siinä suhteessa vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksien lukuun ja alue-rajotukseen nähden että säännökset tästä jäisivät ennalleen. Kerraten edellä esittämänsä ehdotti valiokunta:

että vähittäismyyntioikeuksien luku määrättäisiin olemaan kolmekymmentäyksi, joista kesäkuun 1 p. 1904 kesäkuun 1 p. 1905 välisenä aikana viidet oikeudet käsittäisivät, poistamalla muut myyjät, palo- ja väkiviinan vähittäismyyntin;

että anniskeluoikeuksien luku olisi kuusikymmentäkaksi, joista ei kumminkaan useampia kun neljäkymmentäkuusi saisi luovuttaa käytettäväksi ravintolaliikkeen yhteydessä;

että 1 päivästä kesäkuuta 1905 myönnettäisiin sekä koti- että ulkomaisten väkijuomain yksinomaisen vähittäismyynti- ja anniskeluoikeus yhdelle ainoalle yhtiölle, joka ei harjoitaisi liikettään omaksi voitokseen, vaan juoppouden vastustamiseksi, ja saisi yhtiö oikeuden määrättyä yhtiölle suoritettavaa maksua vastaan luovuttaa hotellien, ravintolain tahi konditoriain omistajille osan ottamistaan anniskeluoikeuksista sekä samoin antaa yksityisille kauppiaille ulkomaalaisten väkijuomain vähittäismyyntioikeuden;

ettei tämän johdosta yksityisiä vähittäismyynti- ja anniskeluoikeuksia saisi luovuttaa pitemmäksi ajaksi kuin 1 päivään kesäkuuta 1905;

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 27 §.

ettei vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja saisi olla kuudennessa, seitsemännessä, kahdeksannessa, kymmenennessä, yhdennessätoista eikä kahdennessätoista kaupunginosassa, ensimmäisessä kaupunginosassa Rauhankadusta pohjoiseen päin, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorin eteläpuolella, tämän kadun ja länsirannan välisissä kortteleissa, neljännen ja viidennen kaupunginosan Fredrikinkadun länsipuolisilla alueilla, eikä kaupungin tullien ulkopuolella;

ettei kaupungin muissakaan osissa saisi harjottaa väkijuomain vähittäismyyntiä eikä anniskelua kirkon, koulun, kasarmin tai sairashuoneen välittömässä läheisyydessä eikä myöskään Kauppatorin ja Länsirannan sekä tullien läheisten Itä- ja Länsi-Heikinkatujen varrella; sekä

että poikkeuksia näistä kielloista saisi tehdä hotelleihin nähden, jotka sijaitsivat Kauppatorin varrella sekä Alppilaan, Kaisaniemeen, Sörnäisiin, Blekholman saariin, Korkeasaareen ja Kaivopuistoon sekä teattereihin ja klubeihin nähden.

Mietintöön oli liitetty vastalause, jossa ehdotettiin kolmannen ponnen muodostamista sellaiseksi että ne vähittäismyyntioikeudet, jotka yhtiö voi luovuttaa yksityisille kauppiaille, saisivat käsittää ainoastaan ulkomaisia väkijuomia tullileimalla varustetuissa pulloissa.

Maistraatti oli tehnyt ¹⁾ valiokunnan ehdotuksesta poikkeavan aluerajotusehdotuksen ja lähettänyt sen Valtuustolle ja kuului se näin:

ettei vähittäismyynti- ja anniskelupaikkoja saa olla 6, 8, 10, 11 ja 12 kaupunginosassa eikä kaupungin asemakaavaan kuulumattomalla alueella, ei myöskään 1 kaupunginosassa pohjoiseen päin Rauhankadusta, mutta kylläkin sanotun kadun varrella, 3 kaupunginosassa Unioninkadun varrella eteläänpäin Kauppatorista eikä kortteleissa tämän kadun ja Länsirannan välillä, eikä sillä alueella 4 ja 5 kaupunginosassa joka on länteenpäin Fredrikinkadusta, mutta kyllä tämän kadun varrella;

ettei myöskään kaupungin muissa osissa saa harjottaa väkijuomain vähittäismyyntiä eikä anniskelua kirkon, koulun, kasarmin, sairashuoneen tai sellaisen paikan läheisyydessä, missä on suurempaa kansanliikettä, samoin kuin ei myöskään Kauppatorin eikä Itä- ja Länsi-Heikinkadun niiden osien varrella, jotka ovat pohjoiseen päin Simon- ja Kaivokaduista.

Valtuustolle oli edelleen tullut erinäisiä asian yhteydessä olevia asiakirjoja ²⁾ nimittäin: Maistraatin kirjelmä 5 päivältä maaliskuuta siihen

¹⁾ Valt. pain. asiak. N:o 3 liite 1. — ²⁾ S:n s:n N:o 3 liitteet N:t 2, 3 ja 4.

liitettyine kirjallisine anomuksineen kenraalimajuri H. Åkermanilta y. m. henkilöiltä, missä anottiin yksinomaisen oikeuden myöntämistä sekä koti-että ulkomaisten väkijuomain vähittäismyyntiin ja anniskeluun kaupungissa yhdelle ainoalle yhtiölle, jonka anojat aikoivat perustaa ja jonka yhtiöjärjestys oli liitetty hakemuskirjaan; toiminimi W:m Ekbergin y. m. väkijuomain vähittäismyyntiin oikeutettujen liikkeiden allekirjottama kirjelmä anomuksella että väkijuomain kauppa järjestettäisiin ensi myyntikaudeksi pääasiallisesti samalla tavalla kun ennenkin; äskettäin perustetun „Helsingin Vähittäismyynti- ja anniskeluyhtiön“ jättämä kirjelmä erinäisine muine asiakirjoinen, jotka osottivat että yhtiö oli perustavassa yhtiökokouksessaan päättänyt ottaa omakseen kenraalimajuri Åkermanin y. m. edellämainitun anomuksen; sekä vihdoin Helsingin Anniskeluosakeyhtiön Johtokunnan Maistraatille jättämä ja tämän kirjelmän ohella 17 päivältä maaliskuuta Valtuustolle lähettämä kirjelmä, jossa johtokunta, koettaen selittää syitä viitattuihin epäkohtiin yhtiön taloudessa, anoi saada kysymyksenalaisen monopolin.

Erinäisissä kokouksissaan päätti Valtuusto tämän johdosta valiokunnan ehdotuksen ensimmäisen ponnien mukaisesti vahvistaa vähittäismyyntioikeuksien luvun kolmeksi kymmeneksi yhdeksi sekä hyväksyä valiokunnan toisen ponnien; aluerajotukseen nähden tuli Maistraatin ehdotama esitys hyväksytyksi muuten paitsi että yhdeksäs kaupunginosa luettiin niihin, joissa ei saa olla vähittäismyynti- eikä anniskelupaikkoja; kuudes ponsi hyväksyttiin myöskin Maistraatin ehdotuksen mukaisesti, jonka ohessa seitsemännessä ponnessa mainituista poikkeuspaikoista Sörnäinen jätettiin pois ¹⁾. Kysymyksessä täydellisen monopolin käytäntöönottamisesta hyväksyttiin ²⁾ Valiokunnan 3:s ponsi ja annettiin monopoli Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle.

Valtuuston yllämainittua päätöstä vastaan 29 päivältä maaliskuuta väkijuomakaupan järjestämiskysymyksessä tekivät valituksen Kuvernöörinvirastoon erinäiset henkilöt ja antoi ³⁾ Valtuusto sen johdosta pyydetyn lausunnon.

Vaadittuna Maistraatin kirjelmällä 22 päivältä lokakuuta antamaan lausunnon missä määrin olisi tulevaksi myyntikaudeksi, laskettuna 1 päivästä kesäkuuta 1905 samaan päivään 1907 myönnettävä oikeuksia olutpanimoiden ulkopuolelle myydä mallasjuomia noudettaviksi, sekä missä

Valitus Valtuuston päätöksestä väkijuomakaupan järjestämisestä.

Mallasjuomakaupan järjestäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 29 p. maalisk. 2 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 55 ja 56 §§; 27 p. syysk. 13 ja 14 §§; 25 p. lokak. 4 § sekä 15 p. marrask. 3 §.

osissa kaupunkia sellaisia myyntipaikkoja ei saisi olla, oli Valtuusto lähettänyt ¹⁾ asian tällaisten asiain valmistelemista varten asetettuun valiokuntaan. Antamassaan lausunnossa esitti ²⁾ valiokunta, joka myös oli saanut ottaa vastaan Maistraatin tekemän ehdotuksen sekä Poliisimestarin lausunnon asiassa, että valiokunta oli yhtä mieltä Maistraatin kanssa siitä että kysymyksenalaisten oikeuksien luku pitäisi määrätä samaksi kuin kuluvanakin myyntikautena eli sadaksi, minkä ohessa valiokunta esitti ehdotuksen aluemääräyksestä sanotulle kaupalle. Maistraatin huomauttaman Kuvernöörin menettelyn johdosta vahvistettujen oikeuksien lisäksi myöntää yhdet oikeudet kauppias Petter Worobjeffille, esitti valiokunta että tämän teon kautta ilmeisesti loukattiin kunnalle laissa myönnettyä oikeutta itse omassa piirissään järjestää väkijuomaliike, jonka tähden olisi suotavaa että kun sellainen lainloukkaus tapahtuu ja tulee Maistraatin tietoon, siitä ilmoitettaisiin Valtuustolle tarpeellisiin toimenpiteihin ryhtymistä varten. Valiokunnan mietintöä Valtuustolle esitetäessä ilmotti v. t. kunnallispuhemies että Maistraatti oli lähettänyt Keisarillisen Senaatin Prokuraattorille neljä eri kirjelmää niistä lainrikkomuksista, joihin Lääninhallitus oli tehnyt itsensä syytäksi myöntäessään mallas- ja väkijuomain myyntioikeuksia, kun m. m. oli kauppias Petter Worobjeffille myönnetty oikeus mallasjuomain vähittäismyyntiin; näihin kirjelmiin ei Maistraatti vielä ollut saanut vastausta. Pääasiallisesti yhtäpitävästi Maistraatin ehdotuksen kanssa päätti ³⁾ Valtuusto vahvistaa kysymyksenalaisten oikeuksien luvun sadaksi sekä aluerajotukseen nähden ettei tämänlaatuisia myyntipaikkoja saisi olla *a)* kuudennessa, kahdeksannessa, yhdeksännessä, kymmenenessä, yhdennessätoista ja kahdennessätoista kaupunginosassa; *b)* ensimmäisessä kaupunginosassa alueella länteen ja etelään päin Unionin- ja Elisabetinkaduista, mutta kylläkin näiden katujen varsilla; *c)* neljännen ja viidennen kaupunginosan niillä alueilla, jotka ovat länteen ja pohjoseen päin siitä murtolinjasta, jonka muodostavat Albertinkatu, Eerikinkatu ja Fredrikinkatu Kampinkadulle, mutta kylläkin sanottujen katujen kysymyksenalaisten osien varsilla; *d)* ei seitsemännessä kaupunginosassa, lukuunottamatta taloja Kasarmikadun varrella sekä Vuorimiehenkadun varrella ensinmainitun kadun ja Kaivohuoneentien välillä eikä *e)* kaupungissa nykyään voimassaolevaan kaupunginasemakaavaan kuulumattomilla alueilla.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 14 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 39. — ³⁾ Valt. pöytäk. 29 p. marrask. 36 §.

Koska Maistraatin aikaisemmin myöntämä kahden vuoden aika mallasjuomien anniskelemiseen oli päättävä 1 päivänä kesäkuuta 1904, oli Maistraatti oheenliittäen kaupungin poliisimestarin asiasta antaman lausunnon kirjelmällä 18 päivältä tammikuuta, 2 päivänä huhtikuuta 1885 annetun asetuksen 10 §:n säädöksen mukaisesti mallasjuomien myynnistä ja anniskelusta jättänyt Valtuuston päätettäväksi, oliko ja missä määrin myönnettävä mallasjuomien anniskeluoikeuksia ensitulevaksi kahden vuoden ajaksi 1 päivästä kesäkuuta 1904—1 päivään kesäkuuta 1906, sekä missä seuduissa kaupunkia mikin anniskelupaikka saisi sijaita. Valtuuston ja Maistraatin yhtäpitävän päätöksen mukaisesti oli mainittuja oikeuksia ollut silloin kuluvalle anniskelukaudella kolmekymmentä, sijotettuina kolme ensimmäiseen, kuusi toiseen, viisi kolmanteen, kuusi neljanteen ja viidenteen kaupunginosaan kumpaankin, kaksi kuudenteen ja kaksi seitsemänteen kaupunginosaan, kuitenkin niin että Maistraatti tarvittaessa oli saanut luovuttaa vapaan anniskeluoikeuden käyttämisen toiseen kaupunginosaan kuin oikeudet oli vahvistettu, jos ensinmainitusta kaupunginosasta puuttuisi sellainen käyttämätön oikeus, jota vastoin mallasjuomien anniskelua ei oltu saatu harjottaa Vilhon- ja Kaivokadun varrella, kolmannessa kaupunginosassa Unioninkadun varrella Kauppatorista etelään päin eikä tämän kadun ja Länsirannan välisissä kortteleissa, neljännen ja viidennen kaupunginosan niissä osissa, jotka sijaitsevat Fredrikinkadusta länteen, ei kahdeksannessa, yhdeksännessä eikä kymmenennessä kaupunginosassa, eikä kaupungin alueella sen asemakaavan ulkopuolella.

Valtuusto lähetti ¹⁾ kysymyksen asianomaiseen valiokuntaan, joka antamassaan lausunnossa ²⁾ esitetyillä syillä ehdotti että puheenalaisia anniskeluoikeuksia myönnettäisiin $\frac{1}{6}$ 1904— $\frac{1}{6}$ 1906 väliseksi ajaksi korkeintaan 30; ja siihen alueeseen nähden, jossa sellainen anniskeleminen saisi tapahtua, että vahvistettaisiin samallaiset määräykset kun väkijuomien myynnistä samaksi ajanjaksoksi oli annettava. Saatuaan tiedon raittiusyhdistys „Koiton“ jättämästä kirjallisesta anomuksesta että kysymyksenalaisia oikeuksia myönnettäessä pantaisiin sellaiset ehdot että nämät liikkeet olisi pidettävä suljettuna niinä päivinä, joina suuremmat kansanjoukot ovat liikkeellä, päätti ³⁾ Valtuusto hyväksyä Valiokunnan ehdotuksen, jonka ohessa viimemainittu, Kuvernöörin päätösvaltaan kuuluva anomus jätettiin huomioonottamatta.

Mallasjuoma-
anniskelun jär-
jestäminen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 26 p. tammik. 26 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 5. — ³⁾ Valt. pöytäk. 8 p. maalisk. 3 §.

Oikeus anniskella tahi vähittäinmyydä paloviinaa tahi muita väkijuomia.

Sittenkun Maistraatti 7 §:n mukaisesti K. Asetusta 9 päivästä kesäkuuta 1892, koskeva m. m. paloviinan myyntiä, oli Valtuustolle lähettänyt erinäisiä anomuksia oikeudesta saada ensi myyntikautena vähittäinmyydä tahi anniskella paloviinaa ja muita väkijuomatavaroita, oli hakemukset jätetty ¹⁾ tällaisia kysymyksiä käsittelemään asetetulle ²⁾ valiokunnalle. Pääasiassa yhtäpitävästi valiokunnan ehdotuksen ³⁾ kanssa päätti ⁴⁾ Valtuusto, ottaen huomioon ylläkosketellun päätöksensä väkijuomain vähittäinmyyntiä ja anniskelua koskevassa kysymyksessä, että puheenalaiset oikeudet olisivat voimassa ainoastaan 1 päivään kesäkuuta 1905, sekä puolestaan puolsi

oikeuden vähittäinmyydä paloviinaa 1:ksi Helsingin Anniskeluosakeyhtiölle: a) talossa N:o 5 Kluuvikadun varrella, johtajattarena Ida Katarina Löfström; b) N:o 15 Antreankadun varrella, Matilda Josefina Dahlgren johtajattarena; c) N:o 10 Fabianinkadun varrella, Helena Maria Lundström johtajattarena; sekä 2:ksi Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiölle: a) N:o 18 L.-Heikinkadun varrella, Amalia Eklund johtajattarena ja b) N:o 33 Fredrikinkadun varrella, Olga Agata Öhman johtajattarena;

oikeuden vähittäinmyydä muita väkijuomia paitsi palo- ja väkiviinaa seuraaville henkilöille ja toiminimille: Osakeyhtiö Axel Pihlgren talossa Fabianinkatu N:o 12, johtajana kauppias Johan Emil Pihlgren; kauppiaanleski Linda Viktoria Relander, Vilhonkatu N:o 4; kauppias Vasili Pletschikoff E.-Esplanaadinkatu N:o 4; kauppias Nikolai August Turdén Mikonkatu N:o 5; kauppiaanleski Matilda Sofia Holmqvist P.-Makasiininkatu N:o 6; kapteeninleski Hilda Augusta Kählman Rauhankatu N:o 15; kauppias Walfrid Ahlfors Mariankatu N:o 13 B; Osakeyhtiö H. Fryckman Mikonkatu N:o 7, rouva Hilda Fryckman johtajattarena; Osakeyhtiö Axel Palmroos P.-Esplanaadinkatu N:o 27; kauppatoiminimi Hjelt & Lindgren E.-Esplanaadinkatu N:o 12, hoitajana liikkeen omistaja, kauppias K. A. Schugge; Osakeyhtiö J. H. Wickel Aleksanterinkatu N:o 32; kauppias Klas Reinhold Rosenqvist Aleksanterinkatu N:o 11; kauppias Otto Berndt Hildén Fabianinkatu N:o 10; kauppiaanleski Augusta Nikander Mikonkatu N:o 11; kauppatoiminimi J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & C:o Unioninkatu N:o 28, hoitajana liikkeenomistaja, kauppias Ernst Nyberg; kauppias August Ferdinand Hagelberg P.-Robertinkatu N:o 8; kauppiaanleski Gustava Josefina Sjöberg Erottajakatu N:o 3; Osakeyhtiö A. W.

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 28 §. — ²⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 2 §. — ³⁾ Valt. pain. asiak. N:o 17. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 26 p. toukok. 2 §.

Eklund & C:o Erottajakatu N:o 19, johtajana kauppias Anders Verner Eklund; kauppias Richard Rudolph I.-Roobertinkatu N:o 4; kauppias Albin Jansson Eerikinkatu N:o 13; kauppias Aleksander Nikiforow Antinkatu N:o 9; Osakeyhtiö Gösta Sundmanin Viinikellari ja Väkijuomakauppa, johtajana puutarhuri Valter Sjöberg; kauppiaanleski Matilda Hirvonen L.-Heikinkatu N:o 16; kauppias Adrian Westerberg Aleksanterinkatu N:o 46; kauppias Fridolf Fredrik Ekberg Aleksanterinkatu N:o 52 sekä kauppias Otto Rohde Aleksanterinkatu N:o 50;

oikeuden anniskella paloviinaa ja muita väkijuomia seuraaville:

a) ravintolaliikkeen yhteydessä ravintoloitsija John Catani P.-Esp-lanaadinkatu N:o 31; ravintoloitsijatar Sofia Charlotta Wänttinen Sofiankatu N:o 2; ravintoloitsija John Osolin Kleinehn hotellissa; ravintoloitsija Josef Volontis Esplanadikappelissa; ravintoloitsija Gustaf Axel Wickström Hallituskatu N:o 17 ja Kaisaniemen ravintolassa; ravintoloitsijanleski Charlotta Ahlfors Hallituskatu N:o 10; Osakeyhtiö Hotel Restaurant Kämpin Hotellissa, ravintoloitsija A. G. Lundblad johtajana; ravintoloitsijanleski Edla Vilhelmina Nikolajeff Fabianinkatu N:o 29; ravintoloitsija John Wilhelm Carlstedt Aleksanterinkatu N:o 12; Osakeyhtiö Seurahuone sanotussa hotellissa, ravintoloitsija Vasili Noschis toimitusjohtajana; ravintoloitsija Carl Erikssonin konkurssipesä Fennian Hotellissa, kirjanpitäjätär Erika Björk johtajattarena, sekä Luodon ulkoravintolassa, ravintoloitsija Carl Eriksson johtajana; ravintoloitsija Gustaf Westerlund Kirkkokatu N:o 14; ravintoloitsija Johan Alfred Claësson Bulevardinkatu N:o 4; ravintoloitsija Carl Söderström I.-Roobertinkatu N:o 10; ravintoloitsija Rudolf Piehl Ludvikinkatu N:o 7; ravintoloitsija Helena Nyström I.-Roobertinkatu N:o 13; Kaivohuoneen Ravintolaosakeyhtiö Kaivohuoneella, johtajana ravintoloitsija Oskar Wilhelm Carlson; ravintoloitsija Karl Emil Edberg Yrjönkatu N:o 10; ravintoloitsijatar Matilda Sihvola Uudenmaankatu N:o 13; ravintolanpitäjätär Adèle Maria Nordin L.-Heikinkatu N:o 4; Uusi Teatterihuoneosakeyhtiö Oopperakellarissa, johtajana ravintoloitsija Johan Alfred Blomberg; ravintoloitsija Karl König Mikonkatu N:o 4; Osakeyhtiö Nymark & Stavenowin konkurssipesä P.-Esp-lanaadinkatu N:o 39; ravintoloitsijatar Hilda Katarina Lindholm Annankatu N:o 21; Helsingin Vapaaehtoisen Palokunnan toimikunta kunnan talossa, ravintoloitsija Carl Söderström johtajana; ravintoloitsijatar Gustava Wilhelmina Gorbatoff Eerikinkatu N:o 16; Aleksanterinteatterin johtokunta sanotussa teatterissa, johtajana ravintoloitsija Sergej Nikolajeff; ravintoloitsijanleski Amanda Torniainen Wladimirin-

katu N:o 14; ravintoloitsija Oskar Fredrik Bengtsson Kalevan Hotellissa L.-Heikinkatu N:o 14; ravintoloitsija Gustaf Adolf Lindström Aleksanterinkatu N:o 54; ravintoloitsijatar Hanna Katarina Tukiainen L.-Heikinkatu 18; ravintoloitsija Nikolai Noschis Alppilassa; ravintoloitsijatar Amalia Aleksandra Rolig Fabianinkatu N:o 14; Helsingin Anniskeluosakeyhtiö: a) Fredrikinkatu N:o 25, johtajattarena Matilda Josefina Wahlström; b) Uudenmaankatu N:o 16, Lovisa Nyqvist johtajattarena; c) Fredrikinkatu N:o 34, johtajattarena Emilia Sofia Blomqvist; d) Yrjönkatu N:o 3, Amanda Hällström johtajattarena; e) L.-Heikinkatu N:o 11, johtajattarena Anna Kristina Holopainen; f) P.-Roobertinkatu N:o 16, Anna Lovisa Söderlund johtajattarena sekä g) Korkeasaari, ravintoloitsija Ernst Ax johtajana;

b) ei ravintolaliikkeen yhteydessä: Uusmaalainen Ylioppilasosakunta talossaan, ravintoloitsija Adolf Törnbergin johdolla; Ruotsalaisen Klubin Johtokunta Fabianinkatu N:o 15, rouva Willy Jürgens johtajattarena; „M. M.“ seura Aleksanterinkatu N:o 12, ravintoloitsija John Carlstedt johtajana; Uudenmaan Pursiklubi paviljongissaan Blekholmalla; Helsingin Kauppa-apulaisseura E.-Esplanadinkatu N:o 2; Helsingin Purjehdusseura Liuskasaarella ravintoloitsija Aleksander Grönberg johtajana; Kauppa-seuran Johtokunta Aleksanterinkatu N:o 7, ravintoloitsija Oskar Vilhelm Carlssonin johdolla; Suomalainen Sivistysseura Vilhonkatu N:o 9, ravintoloitsijatar Amalia Aleksandra Roligin johdolla; Polyteknikkojen yhdistys Antinkatu N:o 29; Rautatieläisten yhdistys Kaivokatu N:o 9, Hedvig Ahlström johtajattarena sekä yhdistys „Arbetets Vänner“ Annankatu N:o 26, Maria Hassén johtajattarena.

Oikeus paloviinan ja muiden väkijuomain paljottaismyyntiin.

Edellämainitun valiokunnan ehdotuksesta puolsi¹⁾ Valtuusto vielä myönnettäväksi väkijuomain paljottaismyyntioikeudet kauppias J. E. Wassholmille sekä paloviinan paljottaismyyntioikeuden seuraaville: toiminimi A. W. Eklund & C:o Osakeyhtiölle, kapteeninrouva Hilda Augusta Kählmanille, kauppiaalle Otto Berndt Hildén, Walfrid Alfons Ahlfors, Adrian Westerberg, Johan Emil Pihlgren, kauppiaanvaimo Linda Viktoria Relanderille, kauppias Ernst Nybergille, toiminimen J. C. Maexmontan, Ernst Nyberg & C:o omistajana, toiminimelle Axel Palmroos Osakeyhtiö sekä kauppiaanleski Josefina Sjöbergille.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 4 §, 20 p. toukok. 2 ja 3 §§ ja 26 p. toukok. 2 §.

Muista väkijuomakauppaoikeuksien hakemuksista puolsi Valtuusto asianomaisen valiokunnan ehdotuksesta Osakeyhtiö Axel Palmroosin¹⁾ anomusta saada ottaa haltuunsa kauppias Axel Palmroosin harjottaman väkijuomain vähittäiskaupan, kauppias Hans Gottfrid Hagenin anomusta saada ottaa ravintoloitsija Karl Königille myönnetyt anniskelu oikeudet²⁾ sekä viinuri John Walkerin anomusta saada rouva Adèle Jäderholmille myönnetyt samanlaiset oikeudet³⁾. Sitä vastoin antoi Valtuusto epäävän lausunnon ravintoloitsija Johan Werner Ax'in anomuksesta saada ottaa haltuunsa Osakeyhtiö Nymark & Stavenoville myönnetyt samallaiset oikeudet⁴⁾; tuomarinlesken Thekla Karolina Waselius'en ja rouva Louise Mahserin hakemuksista⁵⁾ saada avata täydellinen ravintolaliike väkijuomatarjoiluineen sekä ravintoloitsijatar E. Marcus'en⁶⁾ anomukseen saada ravintolassaan N:o 39 P.-Esplanadinkadun varrella tarjoilla paloviinaa ja muita väkijuomia sekä mallasjuomia.

Väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-oikeuksien luovuttaminen toiselle. Ravintolaliike-oikeuksien hakemuksia.

Sittenkun tallimestari Carl Ducander, jolle oli myönnetty⁷⁾ oikeus 1 päivästä syyskuuta 1903 talossa N:o 4 Siltasaarenkadun varrella tarjoilla väkijuomia niin kauan kun sirkusnäytännöt jatkuivat, oli Maistraatilta anonut edelleenkin 1 päivästä joulukuuta viime mainittuna vuonna kuuden kuukauden aikana harjottaa samaa liikettä, oli Maistraatti, hankittuaan poliisimestarin ja Valtuuston lausunnon, päätöksellään 13 päivältä tammikuuta 1904 hylännyt tämän anomuksen. Maistraatin toimenpiteestä oli tallimestari Ducander valittanut läänin Kuvernööriin, joka päätöksellään 3 päivältä helmikuuta, kumoamalla Maistraatin päätöksen, antoi hakijalle oikeuden harjottaa sanotussa huoneustossa anniskelemista sirkusnäytäntöjen aikana. Tämän johdosta päätti⁸⁾ Valtuusto Valmistusvaliokunnan ehdotuksesta valittaa K. Senaattiin Kuvernöörin yllämainitusta toimenpiteestä, sekä jättää valituskirjelmän laatimisen edellämmainitulle väkijuomakauppakysymyksiä käsittelemään asetetulle valiokunnalle.

Väkijuomakaup-
paa koskevia
valitusasioita.

Maistraatin myönnettyä Valtuuston puoltavan lausunnon⁹⁾ mukaisesti ravintoloitsijatar Sofia Matilda Sihvolalle oikeus 1 päivästä kesäkuuta 1905 ravintolassa talossa N:o 13 Uudenmaankadun varrella anniskella väkijuomia, oli läänin Kuvernööri kieltäytynyt vahvistamasta tätä Maistraatin päätöstä, minkä toimenpiteen johdosta hakija valitti K. Senaattiin.

¹⁾ Valt. pöytäk. 12 p. huhtik. 12 §. — ²⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 46 §. — ³⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 21 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 40 §. — ⁵⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 12 § ja 13 p. syysk. 41 §. — ⁶⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 4 §. — ⁷⁾ Katso 1903 vuoden kert. siv. I. 148. — ⁸⁾ Valt. pöytäk. 20 p. toukok. 1 §. — ⁹⁾ — Katso ylemp. siv. 137.

Tämän johdosta vaaditussa selityksessä päätti¹⁾ Valtuusto pysyä entisessä asiasta antamassaan lausunnossa.

Oikeus mallasjuomien sekä viinien ja muiden miedompain väkijuomain myymiseen ja anniskeluun. Näiden oikeuksien luovuttaminen toiselle.

Mallasjuomain, viinien ja muiden miedompien väkijuomien kauppaa koskevista kysymyksistä käsitteli Valtuusto vuoden kuluessa kaksi anomusta mallasjuomain myyntioikeudesta ja samoin kaksi näiden juomain anniskelu-oikeudesta ruuantarjoilun yhteydessä sekä 76 anomusta viinien ja samanlaatuisten väkijuomain myyntioikeudesta ja yhden anniskelu-oikeudesta; näistä annettiin asianomaisen valiokunnan valmistelun²⁾ jälkeen puoltava tahi hylkäävä lausunto, pääasiassa valiokunnan lausunnon mukaisesti. Vielä käsitteli Valtuusto 11 anomusta mallasjuomain myyntioikeuksien siirtämisestä ja 4 anomusta oikeudesta myydä viinejä ja samanlaatuaisia juomia ja annettiin vaadittu lausunto asianomaisen valiokunnan lausunnon mukaisesti.

Lausuntoja mallasjuomien ja viinien sekä muiden miedompien väkijuomien kauppaa koskeissa valitusasioissa. Anniskelulupa Säätytalolla ja Ritarihuoneella.

Erinäisten Kuvernöörille tehtyjen valitusten johdosta Maistraatin päätöksistä mallasjuomien ja viinien sekä niiden tapaisten juomain kaupasta antoi³⁾ Valtuusto vaaditut lausunnot.

Rohdoskauppa-oikeudet.

Säätytalon taloudenhoitajan anomuksen johdosta saada lupa ravintoloitsijatar Alida Erikssonille anniskella väki- ja mallasjuomia valtiopäiväaikana päätti⁴⁾ Valtuusto ilmoittaa Maistraatille ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään muistuttamista. Samallaisen lausunnon antoi⁵⁾ Valtuusto tehdystä anomuksesta anniskella näitä juomia Ritarihuoneella.

Lääninhallituksen Maistraatin kautta saapuneen lähetekirjelmän johdosta, jota seurasi rohdoskauppias Gustaf Adolf Enbergin lupa-anomus harjottaa apteekkari Karl Fredrik Heinosen johdolla rohdoskauppaa, päätti⁶⁾ Valtuusto ilmoittaa ettei sillä ollut tiedossaan mitään, joka voisi aiheuttaa anomuksen hylkäämisen.

Kansalaisoikeus- ja elinkeino-oikeus sekä kansalaisoikeuksista vapauttamis-anomuksia.

10:ssä tapauksessa puolsi Valtuusto kansalaisoikeuden⁷⁾ antamista ulkomaalaisille ja 40:ssä tapauksessa lupaa kaupan tai muun elinkeinon⁸⁾ harjottamiseen.

¹⁾ Valt. pöytäk. 15 p. marrask. 13 §. — ²⁾ Valt. pain. asiak. N:o 10. — ³⁾ Valt. pöytäk. 13 p. syysk. 54 §, 27 p. syysk. 31 § ja 13 p. jouluk. 12 §. — ⁴⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 18 §. — ⁵⁾ S:n s:n 29 p. marrask. 32 §. — ⁶⁾ S:n s:n 15 p. marrask. 12 §. — ⁷⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 11 §, 8 p. maalisk. 5 §, 20 p. toukok. 21 §, 14 p. kesäk. 6 §, 13 p. syysk. 3, 4, 5 ja 6 §§, 29 p. marrask. 22 §, 30 p. jouluk. 10 §. — ⁸⁾ S:n s:n 26 p. tammik. 13 §, 9 p. helmik. 7 §, 23 p. helmik. 6 §, 12 p. huhtik. 14 ja 36 §, 17 p. toukok. 5 ja 6 §§, 20 p. toukok. 22 §, 26 p. toukok. 8 §, 14 p. kesäk. 5 §, 13 p. syysk. 7—17 ja 19 §§, 27 p. syysk. 18 §, 25 p. lokak. 6 §, 15 p. marrask. 9—12 §§, 29 p. marrask. 23 §, 13 p. jouluk. 13 §, 30 p. jouluk. 6, 7 ja 9 §§.

Kahdessa tapauksessa puolsi Valtuusto vapautuksen myöntämistä kansalaisvelvollisuuksista ¹⁾).

Kehotettuna antamaan lausunnon Forsbyn baptisti-eriuskolaisseura-
kunnan anomuksen johdosta saada omistaa kaupungissa kiinteistö, päätti ²⁾
Valtuusto ilmottaa ettei sillä ollut anomusta vastaan mitään muistut-
tamista.

Forsbyn baptis-
tiseurakunnan
anomus oikeu-
desta kiinteis-
tön omista-
miseen.

Vesijohtokonttorin apulaisinsinööri H. Herlin, joka oli saanut ³⁾ Val-
tuustolta 500 markan stipendin tutkimusmatkaa varten ulkomaille, oli
jättänyt matkakertomuksen, joka oli pidettävä esillä Valtuuston kans-
liassa ⁴⁾).

Insinööri H.
Herlinin matka-
kertomus.

Tehdystä hakemuksesta myönsi ⁵⁾ Valtuusto Vesijohtokonttorin apu-
laisinsinööri H. Herlinille eron toimestaan, luettuna 1 päivästä elokuuta.

Apulaisinsi-
nööri H. Her-
linin ero.

Maistraatille lähettämässään kirjelmässä 31 päivältä joulukuuta 1903
oli kaupungin poliisimestari esittänyt että armollisen käskyn annettua
siitä että Helsingin katujen ja torien nimet olisivat merkittävät tarkot-
tusta varten tehdyille kilville ensin venäjäksi ja sen jälkeen suomeksi ja
ruotsiksi, oli poliisikamari julkaistulla kuulutuksella kehottanut asianomai-
sia talonomistajia ennen 1 päivää lokakuuta 1903 poistamaan vanhat ja
asettamaan sijaan uudet kilvet, jonka ohella poliisikamari oli teettänyt
sellaisia kilpiä, joita sittemmin oli pidetty asianomaisten saatavana val-
mistushinnasta 3 markasta 75 pennistä kappale. Kaupungin kaduista ja
toreista tiedon saamiseksi oli tehtailija G. W. Sohlberg, jolle poliisika-
mari oli uskonut laattojen valmistamisen sanotuiksi kilviksi, kääntynyt
Rakennuskonttorin puoleen ja sieltä saanut kaksi luetteloja, joiden mukaan
oli valmistettu 2,303 kilpeä. Kun näistä asianomaiset talonomistajat
olivat lunastaneet ainoastaan 1,403 kappaletta, jotavastoin jälellä olevat
900, jotka kuuluivat vielä rakentamattomiin tontteihin, edelleenkin olivat
poliisilaitoksen huostassa, oli poliisikamari, joka katsoi Rakennuskonttorin
tiedonannoillaan aiheuttaneen viimeksimainitun erehdyksen katukilpien tilauk-
sessa, anonut että Maistraatti hankkisi määräyksen, että kaupunki lunas-
taisi jälelläolevat kilvet ja siinä tarkoituksessa suorittaisi maalari J. H. Kor-
hoselle, joka oli toimittanut kilpien maalaamisen, 2,676 markkaa ja mai-
nitulle Sohlbergille 900 markkaa, jonka jälkeen kaupungin pitäisi tarvetta
myöten myydä kilvet asianomaisille talonomistajille. Kun Maistraatti oli
lähettänyt poliisikamarin kirjelmän Valtuustolle sekä Rahatoimikamaria

Hylätty esitys
tarpeettomien
katukyyltien
lunastamisesta.

¹⁾ Valt. pöytäk. 25 p. lokak. 8 §, 13 p. jouluk. 14 p. — ²⁾ S:n s:n 13 p. syysk. 49 §. — ³⁾ Katso 1903 vuod. kert. siv. I. 123. — ⁴⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 17 §. — ⁵⁾ S:n s:n 17 p. toukok. 18 §.

oli lähetepäätöksellä 26 päivältä tammikuuta kehoitettu lähettämään asiasta lausuntonsa, oli Kamari vaatinut Rakennuskonttorin selitystä. Antamassaan lausunnossa esitti Konttori tämän johdosta ettei se tehtailija Sohlbergille eikä kellekään muulle yksityiselle henkilölle ollut antanut mitään luetteloa kaupungin kaduista ja toreista, vaan oli Maistraatin nimenomaisesta pyynnöstä lähetetty luettelo kaikista kaupungin kaduista ja toreista viimeainitulle virastolle, tämän lähetettäväksi Lääninhallitukseen, joka sitä oli Maistraatilta anonut. Konttori torjui sentähden mitä jyrkimmästi väitteen että se olisi aiheuttanut kysymyksenalaisen erehdyksen ja ehdotti poliisikamarin esitykseen nähden ettei se antaisi aihetta mihinkään toimenpiteihin, koskapa kaupunki voisi todennäköisesti saada niistä myydyksi ainoastaan mitättömän osan, kun asianomaiset talonomistajat eivät suinkaan olisi pakotetut ottamaan vastaisuudessa tarvittavia katukilpiä kaupungin varastosta. Rahatoimikamarin ¹⁾ esityksestä, joka oli yhtynyt tähän Rakennuskonttorin lausuntoon, päätti ²⁾ Valtuusto antaa tämänmukaisen vastauskirjelmän.

Kuvernöörin
kierrokirje kunnallisten virkain täyttämiseksi.

Maistraatin kautta oli Valtuustolle saapunut läänin Kuvernöörin kierrokirje 17 päivältä tammikuuta velvotuksella kaikille maistraateille ja kruununnimismiehille Armollisen asetuksen määräysten mukaisesti 20 p. maaliskuuta/12 p. huhtikuuta 1903 valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan ylläpitämisestä maassa lähettämään heti kunnallisten virkain täytettyä Lääninhallitukseen siitä ilmoitus, asianomaisten henkilöiden virkoihinsa vahvistamista varten, ja päätti ³⁾ Valtuusto ottaa asiakirjat pöytäkirjaansa.

Kuvernöörin
kuulutus muotokuvista.

Uudenmaanläänin Kuvernööri oli kuulutuksella 2 päivältä maaliskuuta, joka oli otettu maan virallisiin lehtiin ja muihinkin sanomalehtiin, vetoamalla erääsen 8/21 p. tammikuuta annettuun armolliseen käskyyn ettei niihin huoneisiin, joissa m. m. kunnallisten viranomaisten istunnot tahi kokoukset pidetään, saa ripustaa eikä asettaa muita muoto- eikä rintakuvia kuin niitä, jotka esittävät Venäjän keisarilliseen perheeseen kuuluvia henkilöitä, ilmottanut että Suomen Kenraalikuvernööri oli määrännyt 1 päivän huhtikuuta viimeiseksi määräajaksi kaikkien muiden sellaisissa huoneissa olevien kuvien ja rintakuvien poistamiselle, jollei sitä ennen oltu hankittu lupaa niiden säilyttämiseen. Tämän johdosta kysymyksen herätettyä Valtuusmiesten istuntosalissa olevasta Valtuuston

¹⁾ Rhkn kirj. N:o 45 11 p. helmik. — ²⁾ Valt. pöytäk. 23 p. helmik. 12 §. — ³⁾ S:n s:n 9 p. helmik. 11 §.

entisen puheenjohtajan senaattori L. Mechelinin kuvasta päätti ¹⁾ Valtuusto olla ryhtymättä mihinkään toimenpiteisiin tässä asiassa.

Sittenkun poliisiviranomaiset kumminkin olivat ottaneet takavarikkoon senaattori L. Mechelinin edellämäinintun muotokuvan, avasi ²⁾ Valtuuston kokouksen 3 päivänä toukokuuta puheenjohtaja, pankinjohtaja A. Norrmén seuraavalla puheella:

Senaattori L. Mechelinin muotokuvan takavarikkoon ottaminen.

„Valtuuston tänään kokoontuessa puuttuu kunniapaikalta puheenjohtajan tuolin yläpuolelta Valtuuston entisen korkeasti kunnioitetun puheenjohtajan senaattori Mechelinin muotokuva. Sen ovat kuten tunnettu poliisiviranomaiset ottaneet takavarikkoon ja vieneet pois. Mutta vaikka kuva ylevine, jaloine pürteineen ei enää kaunistakaan Valtuusmiesten istuntosalia, olen kumminkin siitä vakuutettu, että senaattori Mechelinin jalon personallisuuden muisto ja se mitä hän on tämän yhteiskunnan hyväksi vaikuttanut, alati on säilyvä kunnioitettuna ja arvossa pidettynä ja on edelleenkin pysyvä sydämissämme, josta sitä ei voida millään mahtikäskyillä poistaa.“

Maistraatista oli Valtuustolle saapunut kirjelmä 3 päivältä toukokuuta ja siinä mainittu jäljennös eräästä läänin Kuvernöörin kirjeestä Maistraatille, ja oli viimemainitun kirjeen sisältö seuraava:

Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan luopuminen toimestaan.

„Koska 5 §:n a) kohdan nojalla Armollisessa asetuksessa valtiollisen järjestyksen ja yleisen rauhan säilyttämiseksi, minä en voi vahvistaa Helsingin Valtuuston puheenjohtajakseen valitsemaa herra Norrménia, kehotan minä Maistraattia nyt heti ryhtymään toimenpiteihin uuden puheenjohtajan valitsemiseksi Helsingin Valtuustolle. Valtuuston varapuheenjohtajakseen valitsemaa protokollasihteeri Adolf Aminoffia en myöskään vahvista mainittuun toimeen ylläsanotun lainpaikan perusteella.“

Tämän esitettyä lausui ³⁾ puheenjohtaja Norrmén:

„Kuten luetusta kirjelmästä käy ilmi on läänin Kuvernööri kieltäytynyt hyväksymästä Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalia täksi vuodeksi. Vaikka Valtuustolle onkin voimassaolevassa kaupunkien kunnallisasetuksessa vakuutettu oikeus itse valita puheenjohtajansa ja varapuheenjohtajansa hallinnollisten viranomaisten vahvistuksesta riippumatta, en voi kuitenkaan käsittää miten tämä oikeus nykyisissä oloissa voidaan saada voimaansa hallituksen mahtikäskyjä vastaan. Katson

¹⁾ Valt. pöytäk. 20 p. maalisk. 1 §. — ²⁾ S:n s:n 3 p. toukok. 1 §. — ³⁾ S:n s:n 3 p. toukok. 2 ja 3 §§.

sentähden olevani pakotettu jättämään sen tehtävän Valtuuston puheenjohtajana, jota minä harjotan lain ja Valtuusmiesten yksimielisen vaalin perustuksella. Mutta kun viranomaiset siten ovat estäneet minua täyttämästä tärkeintä tehtävääni, mikä minulle kuuluu Valtuusmiehenä, katson minä olevan pätevän aiheen samalla kertaa luopumaan valtuusmiestoi-
mestani. Samalla kun siis nyt jätän puheenjohtajan vasaran pyydän saada vakuuttaa Valtuusmiehille syvän kiitollisuuteni siitä suvaitsevai-
suudesta, luottamuksesta ja ystävyydestä, joka minun osakseni on tullut Valtuusmiesten puolelta niinhyvin tässä toimekseni kuin koko sinä viiden-
toista vuoden aikana, jona minulla on ollut kunnia kuulua Valtuustoon ja pyydän minä Teitä, hyvät herrat, olemaan vakuutettuja että minä aina ja kaikissa olosuhteissa pidän suurimpana kunnianani, mitä minun osak-
seni elämäni aikana on tullut, että olen toiminut Helsingin Valtuuston puheenjohtajana.“ — Näiden sanojen jälkeen poistui herra Norrmén Val-
tuuston istuntosalista.

Tämän jälkeen astui puheenjohtajan paikalle varapuheenjohtaja herra Aminoff, joka, viitaten Kuvernöörin yllämainittuun kirjelmään, lausui että kun hänelle Kuvernöörin käytettävissä oleviin mahtikeinoihin nähden tulisi mahdottomaksi täyttää niitä velvollisuuksia, jotka Valtuuston työ-
järjestyksen ja Keis. asetuksen mukaan 3 päivältä joulukuuta 1873 kuu-
luvat Valtuuston varapuheenjohtajalle, katsoi hän olevansa pakotettu, koska viimeksimainittu Arm. asetus ei oikeuttanut häntä valtuusmiehenä
kieltäytymään varapuheenjohtajan toimesta, luopumaan sekä Valtuuston
hänelle antamasta toimesta, että myöskin valtuusmiehydestään Helsingin
kaupungissa.

Istunto lykättiin tämän johdosta 17 päivään toukokuuta ja asetettiin ¹⁾
erityinen valiokunta laatimaan ehdotuksen toimenpiteiksi Kuvernöörin
ylläkosketellun kirjeen johdosta; valiokunnan ehdotuksen mukaisesti
päätettiin ²⁾ Valtuusto sittemmin valittaa Kuvernöörin toimenpiteestä Keisari-
rilliseen Senaattiin.

Tämän asian lopullisen käsittelyn yhteydessä esitettiin Maistraatin
Valtuustolle lähettämä läänin Kuvernöörin kirjelmä 31 päivältä touko-
kuuta ja kuului se näin:

„Maistraattia kehoitetaan täten ilmoittamaan asianomaisille että Hel-
singin Valtuuston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vaalin pitää ta-

¹⁾ Valt. pöytäk. 17 p. toukok. 2 §. — ²⁾ S:n s:n 14 p. kesäk. 7 §.

pahtua viimeistään 15 päivänä kesäkuuta tänä vuonna ja on tuloksesta ilmoitettava minulle viimeistään tämän vuoden kesäkuun 20 päivänä.“

Tämän johdosta päätti Valtuusto ilmoittaa että oli aikomus tehdä valitus Kuvernöörin yllämainittua toimenpidettä vastaan, jonka kautta Valtuuston valitsemaa puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa oli estetty toimittamasta tehtäviään.

Maistraatin kautta oli läänin Kuvernööri kirjelmällä 31 päivältä toukokuuta vaatinut kaikki Valtuuston pöytäkirjat aina vuoden alusta ja oli Maistraattia sen ohessa kehotettu lähettämään vastedeskin sanotut pöytäkirjat painettuina. Tämän johdosta päätti¹⁾ Valtuusto lähettää Valtuuston painetut asiakirjat tältä vuodelta sekä samalla ilmoittaa, ettei Valtuuston pöytäkirjoja painettu, mutta että jos Kuvernööri niin halusi, ryhdyttäisiin toimenpiteihin niiden jäljentämiseksi.

J. L. Runebergin syntymisen 100-vuotispäivän johdosta päätti²⁾ Valtuusto, Kansakoulujohtokunnan ehdotuksesta, myöntää 2,800 markan summan käytettäväksi „Vänrikki Stålin Tarinain“ ostamiseksi ja jakamiseksi kansakouluoppilaille niillä luokilla, joilla sitä ei ollut käytetty luku-kirjana, sekä runoilijan elämäkerran muille luokille kuin myös 600 markkaa kaupungin vaivaistalon hoidokkaiden ylimääräiseen ravitsemiseen.

Valtuusmiehinä olivat tänä vuotena: pankinjohtaja A. Norrmén (puheenjohtaja), protokollasihteeri A. Aminoff (varapuheenjohtaja), senaattori Lars Homén, arkkitehti H. Lindberg, professori Th. Homén, kauppias K. H. Renlund, tohtori O. Heikel, kirjaltaja F. E. Pettersson (osan vuotta), senaatinkamreeri R. Erenius, pankinjohtaja C. Cronstedt, senaattori A. Ramsay, professori G. Nyström, oikeusneuvosmies Arvid Nyberg, sihteeri E. Castrén, levyseppä Hj. H. Kasten, filosofianmaisteri J. Cygnæus, asianajaja F. Jansson, pankinjohtaja L. von Pfaler, professori Hj. von Bonsdorff, senaattori K. F. Ignatius, kauppias V. Rydman, insinööri A. Engström, tehtailija K. V. Bergman, professori F. Gustafsson, insinööri G. Zitting, kauppias Julius Tallberg, professori C. E. Holmberg, konsuli K. Stockmann, tohtori A. af Forselles, kauppias A. Palmroos, maalari A. Ingman, dosentti K. Grotenfelt, puuseppä J. E. Perttilä, filosofiantohtori S. Ingman, yli-insinööri Th. Tallqvist, rehtori V. T. Rosenqvist, pankinjohtaja A. Renqvist, professori H. Holsti, kauppias Hj. Schildt, esittelijäsihteeri F. Stjernvall, professori E. N. Setälä, pormestari E. Öhman,

Esitys Valtuuston pöytäkirjain lähettämisestä Kuvernöörille.

J. L. Runebergin 100-vuotispäivä.

Vuoden valtuusmiehet.

¹⁾ Valt. kirj. N:o 171 14 p. kesäk. Valt. pöytäk. 14 p. kesäk. 8 §. — ²⁾ S:n n: 26 p. tammik. 7 §.

dosentti M. E. Oker-Blom, pankinjohtaja E. Schybergson (osan vuotta), satulaseppä J. H. Alkunen, filosofiantohtori W. Wallin, rakennusmestari A. N. Nyberg, insinööri K. Söderman sekä faktori J. A. Kosk (osan vuotta).

Sittenkun, kuten yllä mainittiin, Valtuuston sekä puheenjohtaja että varapuheenjohtaja olivat luopuneet toimistaan valtuusmiehinä, johdivat keskusteluja kokouksissa aina vuoden loppuun asti kerrakseen valitut puheenjohtajat; sellaisina toimivat herrat Heikel, Zitting, von Pfaler, Ignatius, Schildt, Jansson ja Ramsay.

Valtuuston ko-
koukset, pöytä-
kirjat ja kirjeet

Valtuusmiehet kokoontuivat vuoden kuluessa 21 kertaa, siitä kerran lisättyyn lukumäärään. Valtuuston pöytäkirjain pykäläluku oli 513 ja Valtuuston puolesta lähetettyjen kirjeiden luku 422.

II. Rahatoimikamari.

Koska tärkeimmät Rahatoimikamarin käsittelemistä asioista ovat edellisessä osastossa mainitut, otetaan tähän ainoastaan seuraavat:

a) Kaupungin kiinteistöjä koskevia asioita.

Osittain Kaupunginvaltuuston antamain ja edellä kosketeltujen valtuutusten nojalla, osittain Rahatoimikamarille sen ohjesäännön mukaan kuuluvan virkavallan nojalla julkisella huutokaupalla myydä kaupungin omistamia käyttämättömiä tontteja möi Rahatoimikamari vuoden kuluessa allamainitut asuntotontit, joista, sittekun niistä määrätyt lunastushinnat oli joko rahassa maksettu tahi suoritettu tonttiin kiinnitetyillä velkakirjoilla, Rahatoimikamari antoi kaupungin puolesta velkakirjat:

Tonttien
myynti.

Korttelin N:o	Tontin N:o	Katu	Ostaja	Tontin pinta-ala m ²	Yksikkö-hinta Smc.	Kauppahinta Smc.
149	12	Luotsin-	Lakitiedetten kandidaatti L. Hjelt .	1,142,625	—	22,200
126	16	Vuorimiehen-	Sementtityömies K. Suo	1,764,112	—	30,010
183	16	Meri-	Kansakoul. opett. W. Sippola erään perustettavan osuuskunnan puolesta	591,957	20	11,839 14
128	17	Pietarin-	Kirvesmies H. Lähde perustettavan osakeyhtiön puolesta	2,085,073	31	64,637 26
318	3	Kallion 4:s linja	Talonmistaja K. S. Julenius	1,742,850	12 50	21,785 63
297	4	Sirkus-	Rakennusmestari R. Jansson	3,116,417	29	90,376 09
297	6	S:n	Sama	1,541,235	25	38,530 87
297	4	Siltasaaren-	Sama	900,000	35	31,500 —
146	14	Laivasto-	Arkkitehti B. Granholm	1,160,250	—	50,000 —
331	33	It. Viertotie	Vuokraaja K. V. Lindqvist	1,394,000	14	19,516 —
297	2	Sirkus-	Asianajaja O. Studd „Siltalan Osakeyhtiön“ puolesta	820,000	50	41,000 —
355	7	Kristiinan-	Rakennusmestari V. Mikkola	1,007,000	12	12,084 —

185	21	Laivurin-	Lääket. tohtorit A. Törngren, W. Zilliacus, A. Krogius, G. A. Nordman, V. Lindberg, E. Sandelin, E. Cedercreutz ja E. Wasastjerna, joko avoimena tahi osakeyhtiönä.	540,230	18	—	9,724	14
185	23	S:n		540,230	18	—	9,724	14
185	25	S:n		614,478	22	—	13,518	52
349	16	Vaasan-	Kauppiaanleski A. Lindroos	1,755,000	10	—	17,550	—
313	16	Kallion 4:s linja	Ratsutilallinen S. Koskinen	1,736,246	13	—	22,571	20
155	17	Lapinlahden- (lisä- alue)	Ylioppilas A. Dahlström	1,497,573	15	—	22,463	60
147	11	L. Satama-	Rautatienvirkamies O. M. Mas- sinen	1,249,180	48	—	59,961	—
128	13	Pietarin-	Rakennus osakeyhtiö Vuori	1,803,755	22	—	39,682	66
190	11	Katajanokalla	Venäjän meriministeriö . . . . . noin	3,050,000	15	—	45,750	—
284	7	Södervikin-	Osakeyhtiö „H:fors Sidenväveri“ tu- levan kiinteistöosakeyhtiön puo- lesta	1,092,000	11	—	12,012	—
331	31	It. Viertotie	Maanviljelijä E. Mikkola	1,394,000	15	—	20,910	—
185	23	Pietarin-	Rouva Helena Wilenius	541,292	—	—	12,200	—
285	24	It. Viertotie	Kauppias J. C. Burmeisterin perill.	1,020,000	—	—	18,768	—
285	26	S:n	Sama	1,020,000	—	—	17,952	—
285	4	Hörnebergin-	Sama	918,000	—	—	14,045	40
285	3	Pääskysenpesän-	Sama	918,000	—	—	11,566	80
285	5	S:n	Sama	1,020,000	—	—	15,300	—
285	7	S:n	Sama	816,000	—	—	11,750	40
360	15	Vaasan-	Kauppias Johan Pelin	1,482,619	—	—	14,822	82
199	22	Huvilatie	Suomen taideyhdistys	3,764,000	10	50	39,522	—
321	11	Alppi-	Rakennusmestarit W. Taipale ja K. Forstadius	1,563,958	11	—	17,203	54

Kaupunginvaltuuston osaksi vuoden kuluessa, osaksi aikaisemmin tekemäin päätösten nojalla teki Rahatoimikamari vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvasta maasta seuraavissa tapauksissa:

Vuokralle annettuja tontteja.

N:o kartalla	Tilan nimi	Pinta-ala m ²	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Pohjaravu hl	Vuokri- nen rah- vuokra Smc.	
—	<i>Dal</i> , viljelyspalsta N:o 7	—	Puutarhuri I. Scholin ¹⁾	1908 joul. 31	—	200	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 9	—	Puutarhuri O. Rosenberg ²⁾ . .	1908 " "	}	V. 1904 150	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 10	—	Suomen Puutarhayhdistys ³⁾ .	1905 " "		1905— 1908	800
—	<i>Kaavi</i> , viljelyspalsta N:o 3	—	Apteekkari A. Lindström ⁴⁾ . .	1904 " "		—	250
—	<i>Salli</i> , viljelyspalsta N:o 1	—	Puutarhuri J. V. Frostell ⁵⁾ .	1904 " "	—	210	
—	<i>Savila</i> , tonttipaikka	—	Puutarhuri W. Schosch- koff ⁶⁾	1908 " "	—	240	
—	<i>S:n</i> läntinen vil- jelyspalsta N:o 5	—	} Puutarhuri M. Rjäboff ⁷⁾ ja	1904 " "	—	580	
—	<i>S:n</i> itäinen vilje- lyspalsta N:o 8	—		W. Kiriloff ⁷⁾	1908 " "	—	500
—	<i>Katajanokan kaak- koisranta</i> , varas- topaikka N:o 1	—	Sähköteknikko O. A. Blom- qvist ⁸⁾	1909 touk. 31	—	975	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 2	—	Kauppias A. Holmström ⁸⁾ . .	1909 " "	—	705	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 3	—	Kauppianeuvos V. Ek ⁸⁾	1909 " "	—	585	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 4	—	Sama ⁸⁾	1909 " "	—	565	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 5	—	Suomen Höyrylaiva O.-Y. ⁸⁾ .	1909 " "	—	575	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 6	—	Toimin. Chr. Jacobsen & Pojat ⁸⁾	1909 " "	—	460	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 7	—	Sama ⁸⁾	1909 " "	—	601	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 8	—	Sama ⁸⁾	1909 " "	—	521	
—	<i>S:n s:n</i> N:o 9	—	Kauppias A. Pelander ⁸⁾ . . .	1909 " "	—	860	

¹⁾ Rhkn pöytäk. 3 p. maalisk. 10 §. — ²⁾ S:n s:n 7 p. heinäk. 11 §. — ³⁾ S:n s:n 4 p. helmik. 3 §. — ⁴⁾ S:n s:n 21 p. tammik. 3 §. — ⁵⁾ S:n s:n 21 p. tammik. 3 §. — ⁶⁾ S:n s:n 18 p. helmik. 16 §. — ⁷⁾ S:n s:n 14 p. huhtik. 22 §. — ⁸⁾ S:n s:n 28 p. tammik. 1 §.

—	<i>Katajanokan kaak-</i> <i>koisranta, varas-</i> <i>topaikka N:o 10</i>	—	Toimin. Lars Krogus & Co ¹⁾	1909 touk. 31	—	905	—
—	<i>S:n s:n N:o 11</i>	—	Kauppias Julius Tallberg ¹⁾	1909 " "	—	600	—
—	<i>S:n s:n N:o 12</i>	—	Kauppias A. Pelander ¹⁾ . . .	1909 " "	—	500	—
—	<i>S:n s:n N:o 13</i>	—	Insinööri Hj. Londén ¹⁾ . . .	1909 " "	—	500	—
—	<i>S:n s:n N:o 14</i>	—	Suomen Höyrylaiva O.-Y. ¹⁾	1909 " "	—	470	—
—	<i>S:n s:n N:o 15</i>	—	Kauppias A. Pelander ¹⁾ . . .	1909 " "	—	305	—
—	<i>Skällarn, saari</i>	—	Hels. Työväen Pursiklubi ²⁾	1923 joul. 31	—	25	—
—	<i>Södervik, varasto-</i> <i>paikka N:o 1</i>	—	Toiminimi T. & J. Salvesen ³⁾	1909 " "	—	336	—
—	<i>S:n s:n N:o 2</i>	—	Kauppias R. Hamfelt ³⁾	1909 " "	—	450	—
—	<i>S:n s:n N:o 3</i>	—	Sama ³⁾	1909 " "	—	450	—
—	<i>S:n s:n N:o 4</i>	—	Sama ³⁾	1909 " "	—	375	—
—	<i>S:n s:n N:o 5</i>	—	Sama ³⁾	1909 " "	—	375	—
—	<i>Toivo, viljelysmaita</i> <i>sekä tonttipaikka</i>	—	Leskirouva O. Korelin ⁴⁾ . . .	1908 " "	—	710	—
—	<i>S:n, etel. tontti-</i> <i>paikka</i>	—	Leskirouva W. Graschoff ⁵⁾ . .	1908 " "	—	400	—

Vuokra-ajan
pitentäminen.

Niinikään Valtuuston osaksi vuoden kuluessa osaksi aikaisemmin tekemäin päätösten nojalla myönnettiin pitennetty käyttö- tai vuokraoikeus seuraaviin tiloihin:

Tilan nimi	Vuokraaja	Pitennetty vuokraaika		Vuokra- maksu Smg.	Pohjavero hl rukiita
		mistä	mihin		
<i>Mustikkamaa, va-</i> <i>rastopaikka N:o 4 a</i>	Merimies K. Fagerlund ⁶⁾ . . .	—	1909 joul. 31	100	—
<i>Surutoin, osa alu-</i> <i>etta . . . . .</i>	Maanviljelijä E. Mikkola ⁷⁾ . . .	—	1909 maal. 28	218 55	—
<i>Södervik, varasto-</i> <i>paikka N:o 6 alu-</i> <i>eella N:o 22 . . .</i>	Kauppias J. A. Jansson ⁸⁾ . . .	1905 tam. 1	1909 joul. 31	350	—
<i>Toivo, pohjoinen</i> <i>tonttipaikka . . .</i>	Leskirouva O. Korelin ⁹⁾ . . .	1905 " "	1908 " "	700	—
<i>Vallgård, asunto-</i> <i>tontti N:o 1 a . .</i>	Neiti I. Turunen ¹⁰⁾	—	1910 " "	350	—

¹⁾ Rhkn pöytäk. 28 p. tammik. 1 §. — ²⁾ S:n s:n 14 p. tammik. 5 §. — ³⁾ S:n s:n 10 p. marrask. 1 §. — ⁴⁾ S:n s:n 15 p. jouluk. 1 §. — ⁵⁾ S:n s:n 1 p. jouluk. 33 §. — ⁶⁾ S:n s:n 20 p. lokak. 7 §. — ⁷⁾ S:n s:n 20 p. lokak. 6 §. — ⁸⁾ S:n s:n 20 p. lokak. 5 §. — ⁹⁾ S:n s:n 17 p. marrask. 3 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 2 p. kesäk. 18 §.

Enemmän tilapäisenluontoisia vuokrasopimuksia kaupungille kuuluvista pienemmistä, osaksi viljelykseen, osaksi varastopaikoiksi y. m. soveltuvista paikoista teki Rahatoimikamari sitäpaitsi lyhemmäksi ajaksi seuraavissa tapauksissa:

tilapäisiä vuokrasopimuksia.

Vuokrapaikka	Vuokramiehen nimi	Vuokra-aika päättyy	Vuokra- maksu <i>Ant.</i>	Muist.
<i>Ratakatu</i> , varastopaikka	Yleisten rakennusten Ylihallitus ¹⁾	2 kuuk. irtis.	5 —	kuukaud.
<i>Lastenkatokatu</i> , hautakivien varastopaikka	Kuvanveistäjä R. Stigell ²⁾	2 " "	60 —	vuod.
<i>Berga</i> , palsta N:o 1 ent. tilalla	Leskirouva A. Garoff ³⁾	6 " "	800 —	"
<i>S:n s:n N:o 2 s:n</i>	Tohtori A. Elmgren ³⁾	6 " "	240 —	"
<i>S:n s:n N:o 3 s:n</i>	Huvilanomist. G. A. Korander ³⁾	6 " "	100 —	"
<i>S:n s:n N:o 4 s:n</i>	Veturinkuljett. J. A. Walhelm ³⁾	6 " "	200 —	"
<i>S:n s:n N:o 5 s:n</i>	Leskirouva A. Ivanoff ³⁾	6 " "	200 —	"
<i>S:n s:n N:o 6 s:n</i>	Huvilanomist. P. Knopp ³⁾	6 " "	100 —	"
<i>S:n s:n N:o 7 s:n</i>	Rouva A. Edberg ³⁾	6 " "	120 —	"
<i>S:n s:n N:o 8 s:n</i>	Leskirouva W. Werikoff ³⁾	6 " "	100 —	"
<i>S:n s:n N:o 9 s:n</i>	Rautat. puuseppä A. J. Olander ³⁾	6 " "	65 —	"
<i>S:n s:n N:o 10 s:n</i>	Ent. kaup. A. A. F. Fagerström ³⁾	6 " "	200 —	"
<i>S:n s:n N:o 11 s:n</i>	F. L. Litoniuksen perill. ³⁾	6 " "	75 —	"
<i>S:n s:n N:o 12 s:n</i>	Maalari A. Idström ³⁾	6 " "	60 —	"
<i>S:n s:n N:o 13 a s:n</i>	Ent. lämmittäjä K. Korman ³⁾	6 " "	100 —	"
<i>S:n s:n N:o 13 b s:n</i>	Tynnyrintekijä M. Mattsson ³⁾	6 " "	25 —	"
<i>S:n s:n N:o 14 s:n</i>	Ruukin työm. G. W. Linnell ³⁾	6 " "	100 —	"
<i>S:n s:n N:o 16 s:n</i>	Leskirouva K. Visotski ³⁾	6 " "	100 —	"
<i>S:n s:n N:o 17 s:n</i>	Leskirouva A. Dickman ³⁾	6 " "	160 —	"
<i>S:n apteekintontti N:o 18 samalla tilalla</i>	Apteekkari Artemjeffin konkursipesä ⁴⁾	6 " "	600 —	"
<i>S:n palsta N:o 15 sekä läntinen viljelysryhmä</i>	Puutarhuri N. Matrosoff ³⁾	3 " "	900 —	"
<i>S:n eteläinen ryhmä s:n</i>	Puutarhurinleski A. Sokoloff ³⁾	3 " "	1,000 —	"

¹⁾ Rhkn pöytäk. 14 p. heinäk. 28 §. — ²⁾ S:n s:n 25 p. helmik. 7 §. — ³⁾ S:n s:n 15 p. jouluk. 19 §. — ⁴⁾ S:n s:n 15 p. jouluk. 20 §.

<i>Porvoonkatu</i> , kivenlouhimoksi osa tonttia N:o 33 kortt. N:o 378	Helsingin Kadunlaskijain Osakeyhtiö ¹⁾	2 kuuk. irtis.	10	—	vuod.
<i>Siltasaarenkatu</i> , varastopaikaksi ranta-alue tontin N:o 1 eteläpuol.	John Stenbergin Konepajan Osakeyhtiö ²⁾	6 " "	300	—	"
<i>Kaivopuisto</i> , virvoitusjuomakioskin paikka	Kauppias I. Jusslin ³⁾	6 " "	100	—	"
<i>Laaksokatu</i> , varastopaikka	Helsingin Asfalttiosakeyhtiö ⁴⁾	{ tammik. 1 p. 1904—huht. 1 p. 1905	16	50	kerta kaikkiaan
<i>Tehtaankatu</i> , varastopaikka tontilla N:o 15 kortt. N:o 126	Sementtityömiehen K. Suo ⁵⁾		3 kuuk. irtis.	10	—
<i>Fjälldal</i> , tonttipaikka kansakoulutalon vierellä	Työmestari G. A. Henelius ⁶⁾	4 " "	40	—	vuod.
<i>S:n</i> , hiilien varastopaikka	Seppä A. F. Gadd ⁷⁾	2 " "	20	—	"
<i>Ruoholahti</i> , 2 ranta-alueetta varastopaikoiksi	Helsingin Puuseppätehdas Osakeyhtiö ⁸⁾	6 " "	{ 1,020 — 2:nä v. 1,380 —	—	"
<i>S:n</i> , varastopaikka rannalla	Perämies J. A. Björklöf ⁹⁾	6 " "		{ 1:nä v. 455 — Sitten 875 —	—
<i>Merisatama</i> , 2 aluetta varastopaikoiksi täytepaikalla	Helsingin Høyryhalkosaha-o.y. ¹⁰⁾	2 " "	725		—
<i>S:n</i> , varastopaikka rakennustarpeita varten täytepaikalla	Rakennusmestari A. V. Åberg ¹¹⁾	6 " "	375	—	"
<i>Hakaniemenranta</i> , varastopaikka	Helsingin Asfalttiosakeyhtiö ¹²⁾	{ tammik. 1 p. 1904—huht. 1 p. 1905	19	50	kerta kaikkiaan
<i>Hakaniementori</i> , varastopaikka	Helsingin Asfalttiosakeyhtiö ¹³⁾		{ tammik. 1 p. 1904—huht. 1 p. 1905	23	50
<i>Janssonin viljelykset</i> , osia ent. tiluksesta	Ajuri A. Berndtson ¹⁴⁾	Kesällä 1904		20	—

1) Rhkn pöytäk. 30 p. kesäk. 3 §. — 2) S:n s:n 25 p. elok. 21 §. — 3) S:n s:n 26 p. toukok. 20 §. — 4) S:n s:n 22 p. jouluk. 8 §. — 5) S:n s:n 19 p. toukok. § 4. — 6) S:n s:n 23 p. kesäk. 1 §. — 7) S:n s:n 25 p. helmik. 5 §. — 8) S:n s:n 3 p. maalisk. 19 §. — 9) S:n s:n 25 p. helmik. 20 §. — 10) S:n s:n 10 p. maalisk. 12 §. — 11) S:n s:n 9 p. kesäk. 17 §. — 12) S:n s:n 22 p. jouluk. 8 §. — 13) S:n s:n 22 p. jouluk. 8 §. — 14) S:n s:n 28 p. huhtik. 6 §.

<i>Kaavi</i> , viljelyspalsta N:o 3 ent. huvilatilalla	Apteekkari A. Lindström ¹⁾ . . .	Vuod. 1905	250	—	kerta kaikkiaan
<i>S:n</i> , viljelysmaa	Sama ²⁾	" " "	30	—	"
<i>Kampinmalmi</i> , kivenlou- himo	Helsingin Kadunlaskijain Osake- yhtiö ³⁾	2 kuuk. irtis.	20	—	vuod.
<i>S:n</i> , varastopaikka	Rakennusmestarit O. Ahde och G. A. Waltonen ⁴⁾	2 " "	90	—	"
<i>Kristiinankatu</i> , varasto- paikka tontilla N:o 5 kortt. N:o 355	Rakennusmestari V. Mikkola ⁵⁾ . . .	2 " "	10	—	kuukaud.
<i>Toukola</i> , viljelymaaksi tontti N:o 4 3:ssa kortt.	Suutari K. E. Nordberg ⁶⁾	Toistaiseksi	25	—	vuod.
<i>Laivastokatu</i> , varastopaik- ka tontilla N:o 12	Arkkitehti B. Granholm ⁷⁾	5 kuukautta	50	—	kaikkiaan
<i>Meilansi</i> , alue	Apteekkari O. Durchman ⁸⁾	6 kuuk. irtis.	15	—	vuod.
<i>Rahapajanranta</i> , siirrett. työkaluvajan paikka	Stevadori F. G. Hedberg ⁹⁾	Toistaiseksi	50	—	"
<i>Näkinkuja</i> , varastopaikka	Helsingin Asfalttiosakeyhtiö ¹⁰⁾ . . .	{ tammik. 1 p. 1904—huht. 1 p. 1905	85	—	kerta haikkiaan
<i>Pohjoissatama</i> , paikka va- laskalannäytäntölaiva	Saks.alamainen Alvin Eggelin ¹¹⁾ . . .	{ 8 à 10 päivää	10	—	päivässä
<i>Arethusaa</i> varten					
<i>Tähtitorninvuoret</i> , vesi- kioski	Kauppias I. Juslin ¹²⁾	6 kuuk. irtis.	100	—	vuod.
<i>Palinin</i> alue, varasto- paikka	Helsingin Asfalttiosakeyhtiö ¹³⁾ . . .	{ tammik. 1 p. 1904—hein. 1 p. 1905	20	—	kerta kaikkiaan
<i>Roosanhuvi</i> , hevoshaka sekä 3 sarkaa	Tallimestari K. J. Löfgren ¹⁴⁾ . . .	Kesällä 1904	105	—	vuod.
<i>Punanotko</i> , alue	Puutarhuri F. Sundsten ¹⁵⁾	2 kuuk. irtis.	10	—	kuukaud.
<i>Salli</i> , maapalsta N:o 2	Puutarhuri V. Frostell ¹⁶⁾	V. 1904	200	—	k. kaikk.
<i>Hietaniemi</i> , varastopaikka	Kauppias V. R. Lindström ¹⁷⁾ . . .	6 kuuk. irtis.	50	—	vuod.
<i>Savila</i> , viljelysmaa	Puutarhurit M. Rjäboff ja V. Kiriloff ¹⁸⁾	Vuod. 1904	160	—	k. kaikk.
<i>Katajanokka</i> , makasiinira- kennuksen paikka	Apulainen R. W. Snellman ¹⁹⁾ . . .	Toistaiseksi.	5	—	kuukaud.

1) Rhkn pöytäk. 24 p. marrask. 2 §. — 2) S:n s:n 6 p. lokak. 16 §. — 3) S:n s:n 29 p. syysk. 2 §. — 4) S:n s:n 29 p. syysk. 6 §. — 5) S:n s:n 1 p. syysk. 3 §. — 6) S:n s:n 22 p. syysk. 19 §. — 7) S:n s:n 17 p. maalisk. 13 §. — 8) S:n s:n 13 p. lokak. 14 §. — 9) S:n s:n 7 p. huhtik. 13 §. — 10) S:n s:n 22 p. jouluk. 8 §. — 11) S:n s:n 15 p. syysk. 2 §. — 12) S:n s:n 14 p. tammik. 9 §. — 13) S:n s:n 22 p. jouluk. 8 §. — 14) S:n s:n 7 p. tammik. 1 §. — 15) S:n s:n 24 p. maalisk. 11 §. — 16) S:n s:n 23 p. kesäk. 2 §. — 17) S:n s:n 14 p. huhtik. 3 §. — 18) S:n s:n 6 p. lokak. 16 §. — 19) S:n s:n 25 p. helmik. 43 §.

<i>Katajanokka</i> , varastopaikka makasiinitontin N:o 138 pohj. puol.	Osakeyhtiö G. F. Stockmann ¹⁾	6 kuuk. irtis.	120	—	vuod.
<i>Läivurinkatu</i> , varastopaikka tontilla N:o 19 kortt. N:o 185	Lääkärien sairaalaosakeyhtiö ²⁾	2 „ „	10	—	kuukaud.
<i>Surutoin N:o 25b</i> , osa ent. tilaa	Vuokraaja K. W. Lindqvist ³⁾	6 „ „	24	—	vuod.
<i>Surutoin</i> , pelto	Ajuri A. Berndtson ⁴⁾	Kesällä 1904	100	—	etukäteen
<i>Södernäs</i> , palsta N:o 1 tilalla N:o 17	Toiminimi Aktiebolaget A. Parviainen & Co Osakeyhtiö ⁵⁾	6 kuuk. irtis.	508	—	vuod.
<i>Sörnäisten Rantatie</i> , alue Wilhonvuorenkadun varrella	Yhdistys „Puita köyhille“ ⁶⁾	6 „ „	10	—	„
<i>S:n</i> , varastopaikka	Helsingin Asfalttiosakeyhtiö ⁷⁾	{ tammik. 1 p. 1904—huht. 1 p. 1905	14	50	k. kaikk.
<i>Läntinen Braahenkatu</i> , kilouhimo kortt. N:o 364 tontilla N:o 10	Kivityömies K. Mattsson ⁸⁾				
<i>Länsiranta</i> , varastopaikka Pakkahuoneen pihalla	Stevadori F. G. Hedberg ⁹⁾	Toistaiseksi	25	—	kuukaud.
<i>Itä Daali</i> , maanvilj.palsta N:o 9	Puutarhuri O. Rosenberg ¹⁰⁾	{ 1904—1905 1905—1908	150	—	} vuod.

Laidunmaan ja heinäkorjuu-oikeuden vuokralle antaminen.

Yhteensä 190 markan maksua vastaan myönsi Rahatoimikamari 3 henkilölle oikeuden laidunmaaksi¹¹⁾ käyttää erinäisiä tähän soveltuvia maita sekä yhteensä 70 markasta 4 henkilölle heinäntekooikeuden¹²⁾ erinäisillä käyttämättömillä alueilla.

Luistinratojen paikkoja.

Ilmaiseksi myönsi Rahatoimikamari luvan kahdelle henkilölle tehdä jälle kaupungin satama-alueelle¹³⁾ luistinratoja yleisön käytettäväksi.

1) Rhkn pöytäk. 30 p. kesäk. 21 §. — 2) S:n s:n 9 p. kesäk. 20 §. — 3) S:n s:n 17 p. maalisk. 8 §. — 4) S:n s:n 28 p. huhtik. 5 §. — 5) S:n s:n 8 p. syysk. 18 §. — 6) S:n s:n 14 p. heinäk. 13 §. — 7) S:n s:n 22 p. jouluk. 8 §. — 8) S:n s:n 1 p. jouluk. 2 §. — 9) S:n s:n 11 p. helmik. 29 §. — 10) S:n s:n 7 p. heinäk. 11 §. — 11) S:n s:n 28 p. tammik. 4 §, 19 p. toukok. 7 ja 8 §§. — 12) S:n s:n 14 p. heinäk. 2 §, 21 p. heinäk. 5, 6 ja 8 §§. — 13) S:n s:n 10 p. marrask. 3 § ja 15 p. jouluk. 5 §.

Vuoden kuluessa myönsi Rahatoimikamari 18 hakijalle 25 markan vuotuismaksua vastaan oikeuden toistaiseksi kaupungin mailla pystyttää 23 vaunua virvoitusjuomain ja hedelmän myyntiä varten ¹⁾, sekä kahdelle henkilölle oikeuden 10 markan maksua vastaan pitää koreja hedelmäkauppaa varten ²⁾. Edelleen annettiin 12 varattomalle henkilölle lupa erinäisillä paikoilla kaupunkiin yhdistetyllä maalla maksutta pitää pienempiä kauppakojuja ³⁾ kahvin, virvoitusjuomain, hedelmän y. m. myyntiä varten.

Tehtyjen hakemusten ja esitetyn saantiselvityksen johdosta hyväksyi Rahatoimikamari ne vuokransiirrot, joiden kautta allamainitut henkilöt ennen määrätyn vuokra-ajan jälellä olevaksi osaksi olivat hankineet hallinto-oikeuden seuraaviin tiloihin:

Paikkoja virvoitusjuoma- ja hedelmävau-
nuille sekä pie-
nemille kaup-
pakojuille.

Vuokraoikeuden
siirto.

Tilan nimi	Uusi haltija
<i>Alppikatu</i> , asutontti N:o 19 kortt. 324 <i>Kallio</i> :	Luterilainen Evankeliumiyhdistys ⁴⁾
Ensimmäinen linja tontti N:o 7	Neiti I. M. Lindroos ⁵⁾
Kolmas " " N:o 14	Talonomistaja J. F. Peltonen ⁶⁾
" " " N:o 27	Leskirouva E. W. Kjälldström ⁷⁾
" " " N:o 30	Talonomistaja Hj. Bäcklund ⁸⁾
" " " N:o 33	Kauppias H. J. Ek ⁹⁾
Neljäs " " N:o 3	Maanviljelijä K. S. Julenius ¹⁰⁾
" " " N:o 26	Talonomistaja G. Gustafsson ¹¹⁾
" " " s:n	Maanviljelijä K. K. Hanén ¹²⁾
<i>Blekkholma</i> , eteläinen, tila N:o 101	"Klippan" in ravintolaosakeyhtiö ¹³⁾
<i>Siltasaari</i> , osa huvilapalstaa N:o 34 II Brogård	"Siltalan Osakeyhtiö" ¹⁴⁾
<i>Hermanninkaupunki I</i> :	
asutontti N:o 4 I:ssä korttelissa	Maanviljelijä J. Jussila ¹⁵⁾
" N:o 7 I:ssä "	Huvilanomistaja J. Hattberg ¹⁶⁾

¹⁾ Rhkn pöytäk. 21 p. tammik. 7 §, 10 p. maalisk. 2 §, 14 p. huhtik. 4 ja 5 §§, 21 p. huhtik. 3 ja 4 §§, 28 p. huhtik. 7 ja 8 §§, 5 p. toukok. 5 ja 7 §§, 13 p. toukok. 2 ja 3 §§, 19 p. toukok. 9 §, 26 p. toukok. 4 ja 5 §§, 14 p. heinäk. 3 §, 28 p. heinäk. 3 § ja 25 p. elok. 1 §. — ²⁾ S:n s:n 17 p. maalisk. 2 § ja 24 p. maalisk. 3 §. — ³⁾ S:n s:n 21 p. tammik. 8 §, 28 p. tammik. 2 §, 25 p. helmik. 2 §, 17 p. maalisk. 4 §, 21 p. huhtik. 2 ja 2 §§, 5 p. toukok. 2 ja 3 §§, 19 p. toukok. 6 §, 9 p. kesäk. 3 ja 4 §§ ja 24 p. marrask. 1 §. — ⁴⁾ S:n s:n 30 p. kesäk. 23 §. — ⁵⁾ S:n s:n 24 p. maalisk. 12 §. — ⁶⁾ S:n s:n 17 p. maalisk. 19 §. — ⁷⁾ S:n s:n 7 p. huhtik. 12 §. — ⁸⁾ S:n s:n 4 p. helmik. 18 p. — ⁹⁾ S:n s:n 14 p. huhtik. 19 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 21 p. tammik. 4 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 8 p. syysk. 34 §. — ¹²⁾ S:n s:n 8 p. jouluk. 29 §. — ¹³⁾ S:n s:n 15 p. jouluk. 4 §. — ¹⁴⁾ S:n s:n 19 p. toukok. 25 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 11 p. helmik. 40 §. ¹⁶⁾ S:n s:n 16 p. kesäk. 42 §.

<i>Hermanninkaupunki I:</i>	
asuntotontti N:o 1 3:ssa korttelissa . .	Entinen tilanomistaja H. J. Tilander ¹⁾
” N:o 4 3:ssa ” . .	Huvilanomistaja H. Ylöstalo ²⁾
” N:o 7 4:ssä ” . .	Merikapteeni E. Bärlund ³⁾
” N:o 1 6:ssa ” . .	Rouva M. G. Strömsten ⁴⁾
” N:o 4 6:ssa ” . .	Leipuri J. Johansson ⁵⁾
” N:o 5 7:ssä ” . .	Ajuri K. V. Stålberg ⁶⁾
” N:o 2 9:ssä ” . .	Kauppias J. E. Ylöstalo, valuri E. F. Lindbom ja maalari H. G. Hamberg ⁷⁾
” N:o 14 9:ssä ” . .	Lämmittäjä A. V. Andersson ⁸⁾
” N:o 6 11:ssa ” . .	Kauppias H. Santala ⁹⁾
<i>Hermanninkaupunki II:</i>	
asuntotontti N:o 2 16:ssa korttelissa . .	Kuormaajuri J. H. Uotila ¹⁰⁾
” N:o 7 17:ssä ” . .	Kultaaja G. A. Janhunen ¹¹⁾
” N:o 7 17:ssä ” . .	Leski A. Ch. Janhunen ja hänen lapsensa ¹²⁾
” N:o 1 22:ssa ” . .	Maalari K. A. Lindström ¹³⁾
<i>Kammio</i> , N:o 57 b	Lääket. lis. Vapaaherra K. Stjernvall ¹⁴⁾
<i>Toukola:</i>	
tontti N:o 1 rantakorttelissa	Toiminimi “Helsingfors Ånggarfveri“ ¹⁵⁾
” N:o 2 b ”	Oluttehtailija H. A. Bastman ¹⁶⁾
” N:o 5 1:ssä korttelissa	Vuokraaja J. A. Nyman ¹⁷⁾
<i>Meilansi:</i>	
asuntohuvi N:o 1, Bjellbo	Suomen valtiolaitos ¹⁸⁾
” N:o 2, Toivola	Apteekkari Frithiof Schalien ¹⁹⁾
” N:o 9	Ravintoloitsija A. N. Brenner ²⁰⁾
<i>Verkkosaari</i> , suuri ja pieni	Sahanomistaja C. H. Norrman ²¹⁾
<i>Säästöpankinranta</i> , asuntotontti N:o 4 kortt. N:o 299	Osakeyhtiö Immanuel ²²⁾
<i>Surutoin</i> , asuntotontti N:o 25 a	Maanviljelijä E. Mikkola ²³⁾
<i>Sörnäinen:</i>	
varastopaikka tiloilla N:rot 19 ja 20 .	Sahanomistaja C. H. Norrman ²¹⁾
tehdastontti sam.	Sama ²¹⁾

¹⁾ Rhkn pöytäk. 1 p. jouluk. 43 §. — ²⁾ S:n s:n 24 p. maalisk. 28 §. — ³⁾ S:n s:n 13 p. lokak. 36 §. — ⁴⁾ S:n s:n 25 p. tammik. 43 §. — ⁵⁾ S:n s:n 1 p. jouluk. 44 §. — ⁶⁾ S:n s:n 4 p. elok. 18 §. — ⁷⁾ S:n s:n 14 p. huhtik. 14 §. — ⁸⁾ S:n s:n 10 p. maalisk. 35 §. ⁹⁾ S:n s:n 21 p. tammik. 42 §. — ¹⁰⁾ S:n s:n 29 p. syysk. 36 §. — ¹¹⁾ S:n s:n 28 p. tammik. 43 §. — ¹²⁾ S:n s:n 15 p. jouluk. 43 §. — ¹³⁾ S:n s:n 4 p. elok. 19. — ¹⁴⁾ S:n s:n 5 p. toukok. 44 §. — ¹⁵⁾ S:n s:n 4 p. helmik. 42 §. — ¹⁶⁾ S:n s:n 4 p. helmik. 43 §. — ¹⁷⁾ S:n s:n 3 p. maalisk. 38 §. — ¹⁸⁾ S:n s:n 21 p. huhtik. 13 §. — ¹⁹⁾ S:n s:n 21 p. heinäk. 2 §. — ²⁰⁾ S:n s:n 3 p. maalisk. 9 §. — ²¹⁾ S:n s:n 8 p. jouluk. 7 §. — ²²⁾ S:n s:n 14 p. heinäk. 14 §. — ²³⁾ S:n s:n 7 p. huhtik. 7 §.

<i>Sörnäinen :</i>	
kaksi petroleumin varastopaikkaa istu- tuksissa N:ot 17—20	Toiminimi Russian Petroleum & Liquid Fin. C:ny Ltd ¹⁾
huvila Ås N:o 19	Alaikäiset A. ja E. Gebendinger sekä Ragnar, Estrid, Holger ja Solveig Thorn ²⁾
<i>Tallbacka</i> N:o 57 c	Lääket. lis. Vapaaherra K. Stjernvall ³⁾
<i>Taipale</i> , huvila N:o 59	Osakeyhtiö P. Sinebrychoff ⁴⁾

Kaupunginvaltuuston huhtik. 22 p. 1897 tekemän päätöksen ⁵⁾ nojalla teki Rahatoimikamari uudet vuokrasopimukset seuraavista Hermannin I esikaupungin asuntotonteista, nimittäin N:oista 1 a ja 5 2:ssa korttelissa, N:oista 4 ja 5 3:nnessä korttelissa, N:oista 2 ja 9 4:ssä korttelissa, N:osta 5 7:nnessä korttelissa, N:osta 4 8:nnessä korttelissa ja N:osta 14 11:ssä korttelissa.

Uusien välikir-
jain tekeminen
Hermannin-
kaupungin
vuokramiesten
kanssa.

Kahden vuokramiehen anomuksen johdosta, että saisivat heidän vuokramaallaan olevain rakennusten kiinnittämistä varten lain mukaan tarvittavan oikeuden kaupunkia kuulematta toiselle henkilölle luovuttaa vuokraoikeutensa, myönsi Rahatoimikamari Kaupunginvaltuuston huhtikuun 26 p. ja syyskuun 3 p. 1882 Rahatoimikamarille sellaisten asiain ratkaisemiseen annetun valtuuden nojalla, vapaamman käyttöoikeuden seuraaviin vuokratiloihin:

Vapaamman
käyttöoikeuden
myöntäminen.

Kaavin entinen tila, tonttipaikka ⁶⁾,

Södervikin entinen tila, alueet litt. D ja E ⁷⁾.

Sen sijaan että näistä tiloista menevät vuokramaksut olivat olleet turvatut takaussitoumuksen kautta, kiinnitettiin nyt tilat vapaampaa käyttöoikeutta myönnettäessä tavalliseen tapaan ensiksi kaupungille vakuudeksi vuokramaksujen suorittamisesta.

Erinäisissä tilaisuuksissa toimitti ⁸⁾ Rahatoimikamari huutokauppoja kaupungin kauppahallien joutilaista myymälöistä; ja oli vuotuinen tulo kaikista myymälöistä Suuren Rantatorin kauppahallissa Smk. 40,912: 49, Länsirannan N:n 10 voihallissa Smk. 9,531: 50 ja Hietalahdentorin hallissa Smk. 29,116: 25.

Kauppahallit.

Narinkkipuodeista ja tiskeistä kertyi vuoden kuluessa 5,016 markkaa. Kysymys oli nostettu ⁹⁾ mainittujen tiskien toisin järjestämisestä, mutta

Narinkkipuodit
ja tiskit.

¹⁾ Rhkn pöytäk. 2 p. kesäk. 33 §. — ²⁾ S:n s:n 20 p. lokak. 19 §. — ³⁾ S:n s:n 5 p. toukok. 44 §. — ⁴⁾ S:n s:n 19 p. toukok. 26 §. — ⁵⁾ Katso 1897 v:n kert. siv. 22. — ⁶⁾ Rhkn pöytäk. 18 p. helmik. 4 §. — ⁷⁾ S:n s:n 22 p. syysk. 6 §. — ⁸⁾ S:n s:n 20 p. toukok. 1 §, 25 p. lokak. 1 § ja 8 p. marrask. 1 §. — ⁹⁾ S:n s:n 20 p. lokak. 28 § ja 17 p. marrask. 5 §.

jätettiin se toistaiseksi sikseen; ja päätti¹⁾ Rahatoimikamari joulukuun 1 p. 1904—kesäkuun 1 p. 1905 väliseksi ajaksi luovuttaa Narinkan puodit ja tiskit niille henkilöille, joille erään juutalaisen seurakunnan asettaman komitean laatimassa luettelossa oli ehdotettu annettavaksi näitä myyntipaikkoja, luettelossa merkittyä vuokramaksua vastaan kolmeksi kuukau-
deksi kerrallaan etukäteen maksettavaksi kaupungin rahastoon.

Tokantorin
kauppapaikat.

Kaupunginvaltuuston joulukuun 15 p. 1903 valtuutettua Rahatoimikamarin vuoden loppuun Tokantorilla 5 markan maksua vastaan neliömetriltä luovuttamaan paikkoja kahteen riviin kaupakojuille, joissa olisi lupa tarjoilla kahvia ja ruokaa, päätti Rahatoimikamari²⁾ kehottaa Rahatoimikonttoria antamaan vuokralle puheenaolevat paikat vuodeksi 1904 huomioonottamalla että paikkoja annettaisiin ainoastaan henkilöille, jotka ennen olivat harjottaneet samallaista kauppaa Hietalahden torilla ja nimenomaisella muistutuksella, että kaupakojut, joita ei olisi lupa luovuttaa muille henkilöille käytettäväksi, olisivat korjattavat pois torilta 1904 vuoden lopussa.

Kaupungin ui-
mahuoneiden
vuokraaminen.

Siltavuorenrannalla, Haapaniemellä sekä Munkkisaaren salmen, Ruoholahden ja Humallahden luona olevat kaupungin uimahuoneet antoi Rahatoimikamari³⁾ huutokaupan toimitettua erinäisille urakoitsijoille 1,597 markan yhteenlaskettua maksua vastaan ja muuten samoilla ehdoilla kuin aikasemmin oli ollut voimassa.

Paikkoja ulko-
imassa pidettä-
viä kansanhu-
veja ja juhla-
kokouksia
varten.

Tehtyjen anomusten johdosta myönnettiin⁴⁾ erinäisille työväen- ja raittiusyhdistyksille lupa kansanhuveja varten käyttää Hesperian ja Haka-
salmen puistoja. Kaisaniemen suuri urheilukenttä luovutettiin⁵⁾ kansain-
välistä urheilukilpailujuhlaa varten ja Eläintarhan n. k. Mäntymäki⁶⁾ Suomen Lähetysseuralle ja Luterilaiselle Evankeliumiseuralle näiden yh-
distysten vuosikokousten yhteydessä pidettäviä kansanjuhlia varten.

Viertoteiden
puhtaanapidon
ottaminen kau-
pungin huos-
taan.

Sittekun Itäisen Viertotien talon N:o 33 omistaja oli Rahatoimika-
marilta anonut, että kaupunki ottaisi toimittakseen mainittuun taloon
kuuluvan viertotien osuuden puhtaanapidon, päätti⁷⁾ Rahatoimikamari
Rakennuskonttoria kuultuaan, että kaupunki ottaisi haltuunsa mainitun
puhtaanapidon kaupungin rahastoon suoritettavaa 100 markan vuotuista
korvausta vastaan, paitsi erityistä hyvitystä laskun mukaan lumenajosta ja
jään hakkauksesta.

1) Rhkn pöytäk. 24 p. marrask. 15 §. — 2) S:n s:n 14 p. tammik. 6 §. — 3) S:n s:n 13 p. toukok. 1 §. — 4) S:n s:n 17 p. maalisk. 34 §, 2 p. kesäk. 1 ja 22 §§, 14 p. heinäk. 1 §, 21 p. heinäk. 11 § sekä 4 p. elok. 1 ja 5 §§. — 5) S:n s:n 7 p. huhtik. 2 § ja 2 p. kesäk. 4 §. — 6) S:n s:n 23 p. kesäk. 15 § ja 30 p. kesäk. 15 §. — 7) S:n s:n 10 p. marrask. 15 §.

Koska Maistraatin vahvistama aika kaupungissa olevain makki-Kaupungin van-
hempi kaato-
paikka. kuoppain toisinrakentamiseksi oli päättynyt ja kaupungin uusi kaatopaikka Valtionrautateiden alueella Malmilla oli kuntoonsaatu, päätti Rahatoimikamari ¹⁾ Rakennuskonttorin esityksestä että Vallilassa ja Grejuksessa olevia lannankaatopaikkoja sekä rikkoja varten määrättyä kaatopaikkaa Hietaniemellä saisi käyttää ainoastaan 1904 vuoden loppuun, minkä ohella yksityisiä sikäläisten lantavarastojen omistajia kehoitettiin ennen maaliskuun loppua 1905 toimittamaan pois lannan, uhalla että tämä muuten myytäisiin kaupungin laskuun.

Grejuksen vuokraajan C. M. Wikströmin senjälkeen anottua lupaa ²⁾ edelleenkin omiksi tarpeikseen käyttää mainitun tilan alueella olevaa kaatopaikkaa, päätti Rahatoimikamari Rakennuskonttorin ehdotuksen mukaisesti hylätä tämän anomuksen, syystä että mainittua kaatopaikkaa kasotelee oja, joka laskee Töölön lahden sisäosaan, mikä seikka oli ollut myötävaikuttavana syynä puheenalaisen kaatopaikan sulkemiseen.

Muurari A. A. Nyström oli Rahatoimikamarilta anonut ³⁾ 3,000 markan avustusta korjatakseen pois erään omistamansa aivan kaupungin äskenperustetun Malmilla sijaitsevan kaatopaikan viereisen rakennuksen, jonka Helsingin pitäjän Kunnallislautakunta oli katsonut kelpaamattomaksi asuttavaksi, koska se sijaitisi mainitulla paikalla olevan lantavaraston läheisyydessä, minkä ohessa Nyström oli vaatinut 1,000 markan korvausta siitä vahingosta, jonka hän oli kärsivä sen kautta että tonttia, jolla puheenalainen rakennus sijaitsi, ei voitaisi asuttavaksi käyttää.

Malmin kaato-
paikan vieressä
olevan raken-
nuksen lunas-
taminen.

Toimitetussa katselmuksessa arvioitiin rakennuksen arvo korkeintaan 1,000 markaksi, minkä ohella kävi ilmi että Nyström Staffansbyn tilan omistajalle tontista suoritti 40 markan vuotuista vuokraa, kuitenkin ilman että mitään välikirjaa hallinto-oikeudesta oli laadittu. Koska painavat syyt näyttivät estävän rakennuksen käyttämisestä vakinaiseksi asunnoksi varsinkin kesäaikaan, mutta rakennus näytti soveltuvan tilapäiseksi olinpaikaksi talvisaikaan kaatopaikalla työskenteleville työmiehille, ehdottivat katselmusmiehet, että puheenalainen rakennus lunastettaisiin 1,000 markan hinnasta, josta Nyström katselmustilaisuudessa oli selittänyt suostuvansa luovuttamaan sen. — Koska Nyströmillä ei ollut mitään laillista hallinto-oikeutta alueeseen, eikä siis voinut olla kysymystä hänelle suoritettavasta korvauksesta, esittivät katselmusmiehet että kaupunki Staffansbyn

¹⁾ Rlkn pöytäk. 1 p. syysk. 20 § ja 8 p. syysk. 8 §. — ²⁾ S:n s:n 24 p. marrask. 24 §. — ³⁾ S:n s:n 21 p. heinäk. 14 §.

tilan omistajan kanssa tekisi laillisen vuokrasopimuksen maan luovuttamisesta kaupungille toistaiseksi ja siksi ajaksi kun kaatopaikka tarkotukseensa käytettiin, 40 markan vuotuisvuokraa vastaan, minkä sunnan katselmustilaisuudessa läsnä oleva Staffansbyn tilan omistajan asiamies katsoi voivansa hyväksyä. Tähän katselmusmiesten ehdotukseen suostui ¹⁾ Rahatoimikamari ja määräsi samalla että yllämainittu lunastussumma 1,000 markkaa suoritettaisiin määrärahoista Malmin kaatopaikkaa varten ja 40 markan vuokrasumma merkittäisiin kirjoihin puhtaanapidon toimitamisesta aiheutuvana vuotuisena menona. — Nyströmille määrättiin sittemmin ²⁾ maksettavaksi 1,000 markkaa sitoumusta vastaan, että tämä heti käskettäissä ja viimeistään lokakuun 1 p. 1904 kaupungin käytettäväksi luovutti puheenalaisen rakennuksen.

Lupa viemärikanavan johtamiseen kaupungin omistaman tontin halki.

Kauppias Johan Pelinin anottua lupaa ³⁾ hänen omistamastaan tontista Vaasankadun N:osta 15 johtaa viemärikanava kaupungin tontin Fredriksberginkadun N:on 14 kautta yleiseen viemärijohtoon viimemainitun kadun alla, sekä Rakennuskonttorin ilmoitettua että kaltevuussuhteet hakijan tontilla olivat sellaisia että lokavettä tontin peräpuolella sijaitsevasta rakennuksesta ei voitu johtaa Vaasankadun alaiseen yleiseen kanavaan, päätti ⁴⁾ Rahatoimikamari puolestaan suostua puheenalaiseen anomukseen ehdolla että hakija sitoutui Fredriksberginkadun tontin N:o 14 myytyä laittamaan toisin tai muuttamaan viemärijohtoon siten, ettei se mitenkään estäisi tontin tarkoituksenmukaista käyttämistä; samalla hakijaa muistutettiin hänelle voimassaolevan rakennusjärjestyksen 18 §:n nojalla kuuluvasta velvollisuudesta korvata se tappio ja vahinko, joka voi syntyä kanavan laittamisesta.

Hylätty anomus yksityisten viemärijohtojen korjaamisesta.

Rahatoimikamarilta olivat talojen Mikonkadun N:ojen 15 ja 17 omistajat anoneet ⁵⁾ että kaupunki korjauttaisi ja tarkistaisi sen viemärijohtoon, joka yhdisti mainittujen talojen erityiset viemärikanavat kaupungin yleiseen Rautatientorin alla kulkevaan viemärikanavaan. Rakennuskonttori huomautti antamassaan lausunnossa että kaupunki tosin oli kustantanut sellaisten yksityistalojen viemärijohtojen muutoksia, jotka olivat aiheutuneet yleisten viemärijohtojen muutoksista tai uutislaitteista, mutta tästä ei kuitenkaan voinut johtua, että sellaisten johtojen vastainenkin ylläpito oli kaupungin huolena. Todennäköinen syy siihen että hakijat katsoivat kaupungin asiaksi ylläpitää mainittua yksityistä kanavaa oli se että ka-

¹⁾ Rhkn pöytäk. 25 p. elok. 20 §. — ²⁾ S:n s:n 1 p. syysk. 11 §. — ³⁾ S:n s:n 15 p. syysk. 4 §. — ⁴⁾ S:n s:n 22 p. syysk. 15 §. — ⁵⁾ S:n s:n 13 p. toukok. 24 §.

nava oli tavattoman pitkä, s. o. kulki Mikonkadun ja Rautatientorin osan alitse, ennenkuin se yhtyi noin 25 m:n päässä Mikonkadun keskilinjasta johdettuun, viimeksimainitun torin alaiseen yleiseen viemärikanavaan. Voimassaoleva rakennusjärjestys ei kuitenkaan säädä mitään siitä, kuinka pitkän matkan päässä vähintään yleinen kanava on oleva tontinrajasta, vaan ainoastaan että yleinen kanava on laskettava katujen ja yleisten paikkain alitse, huomioonottamalla mikäli mahdollista, että jokaiselta tontilta suuremmitta vaikeuksista voidaan sijoittaa sivukanava yleiseen kanavaan. Rakennuskonttorin ehdotuksesta hylkäsi ¹⁾ Rahatoimikamari puheenalaisen anomuksen, koska Kamari katsoi kyseessä olevaa viemärijohtoa ei voitavan pitää yleisen viemärikanavan veroisena.

Höyrypurrenomistaja Emil Wikström oli Rahatoimikamarilta anonut lupaa rakentaa Sörnäisiin Näkinkujan rannalle höyrypursilaiturin liikenteen ylläpitämiseksi mainitun paikan ja Korkeasaaren välillä. Sittekin Satamakonttori oli lausunut epäilyksiä siitä että yksityishenkilöiden sallittaisiin satama-alueelle laittaa omia laitureita, mutta keskusteltuaan Rakennuskonttorin kanssa oli esittänyt, että kaupunki rakennuttaisi pienemmän väliaikaisen laiturin, joka annettaisiin höyrypursien omistajain käytettäväksi liikenteen ylläpitämiseksi Kalliosta ja Eläintarhan alueelta Korkeasaarelle, päätti ²⁾ Rahatoimikamari antaa Rakennuskonttorin tehtäväksi yllämainitulle paikalle laittaa ehdotetun laivasillan. Tämän työn laskettu kustannus, 400 markkaa, oli suoritettava määrärahasta kaupungin satamain korjauksiin ja ylläpitoon.

Tehtyn anomuksen johdosta myönsi ³⁾ Rahatoimikamari Hermannin-kaupungin I tontin N:o 14 korttelissa N:o 11 omistajalle luvan tehdä ja toistaiseksi käyttää ajotietä puheenalaiselle tontille Itäiseltä Viertotieltä saman korttelin käyttämättömän tontin N:o 5 halki.

Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitus oli Maistraatilta anonut lupaa Katajanokan rannalle Luotsilaitoksen omistaman tavaravajan edustalle järjestää kolme veneiden telakka-alusta. Mutta koska puheenalainen tavaravaja, joka käsitti suurimman osan korttelia N:o 145, ei sijainnut Luotsilaitoksen maalla ja suunnitellut telakat voivat tehdä haittaa rannanpuoleisessa korttelin osassa suoritettaville täyte- ja tasotustöille sekä koska koko kaupungin hallussa oleva Katajanokan ranta-alue oli varat-

Väliaikainen
höyrypursilai-
turi Näkinkujan
rannalle.

Lupa väliaikai-
sen ajotien te-
koon käyttämät-
tömän tontin
yli.

Väliaikainen
veneiden te-
lakka-alusta Ka-
tajanokalla.

¹⁾ Rhkn pöytäk. 22 p. syysk. 16 §. — ²⁾ S:n s:n 21 p. huhtik. 18 §. — ³⁾ S:n s:n 14 p. heinäk. 33 §.

tava liikenteen tarpeisiin, päätti¹⁾ Rahatoimikamari vaaditussa lausunnossa evätä puheenalaisen anomuksen. Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallituksen muutettua anomustaan siten, että lupa annettaisiin ainakin yhden telakan tekoon, joka voitaisiin tehdä aivan yksinkertainen ja väliaikainen, joten se helposti vaadittaissa voitaisiin poistaa, ja tiedon annettua että telakka oli tarpeen vain veneiden vetämiseen tavaravajaan, selitti²⁾ Rahatoimikamari voivansa suostua sellaisen väliaikaisen telakan tekoon ehdolla että se neljäntoista päivän kuluessa irtisanomisen perästä luotsilaitoksen toimesta poistettiin.

Uusien johtomajakkojen paikkoja.

Sittekun Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitus oli anonut lupaa rakentaa Hietalahden satama-alueen edustalla sijaitsevalle Santaholman aallomurtajalle ja Likgrund'ille kaksi uutta johtomajakkaa, päätti³⁾ Rahatoimikamari ilmottaa ettei kaupungin puolesta ollut mitään estettä mainituille laitteille sekä ettei myöskään mitään maksua paikkojen käyttämisestä sanottuun tarkotukseen tullut kysymykseen. — Luotsilaitos oli lisäksi anonut että kaupungille kuuluvalla Ryssänkarilla luovutettaisiin tarpeelliset alueet kahta uutta johtomajakkaa ynnä ainesvajaa ja rannalta vievää polkua varten, sekä mairinnousulupa saaren etelärannalla. Rahatoimikamari suostui⁴⁾ tähän anomukseen siten että luotsilaitoksen olisi lupa käyttää niitä paikkoja, joille puheenalaiset uudet majakat ynnä vaja sijoitettaisiin, sekä niille vievää polkua ja tarpeellista mairinnousupaikkaa niinkauan kuin valaistusta majakoissa ylläpidetään.

Jääntutkimuksia.

Luotsi- ja majakkalaitoksen ylihallitukselta oli Rahatoimikamari saanut⁵⁾ karttoja ja muistiinpanoja Gråharan, Porkkalan, Jussarön ja Söderskärin luona Kamarin pyynnöstä ja kaupungin kustannuksella luotsipalvelijain tekemistä jäähavainnoista; nämät asiakirjat olivat tarvittaissa pidettävät Rahatoimikamarissa saatavissa.

Katulyhtyjä Vanhaankaupunkiin.

Kaupungin poliisimestarin huomautettua että oli tarpeen viisi uutta katulyhtyjä Vanhaankaupunkiin päätti⁶⁾ Rahatoimikamari tästä ilmottaa kaupungin Valaistuslaitoksen hallitukselle tästä aiheutuvaan toimenpiteeseen ryhtymistä varten.

Varavalaistus tullitarkastuspaviljongiin.

Koska oli sattunut että sähkövalaistus Länsirannan tullitarkastuspaviljongissa oli sammunut juuri silloin kun toimitettiin saapuneiden matkustajain kapineiden tarkastusta, päätti⁷⁾ Rahatoimikamari Satamankonttorin siitä tekemän esityksen johdosta kehottaa kaupungin Valaistus-

¹⁾ Rhkn pöytäk. 10 p. maalisk. 9 § — ²⁾ S:n s:n 26 p. toukok. 15 §. — ³⁾ S:n s:n 3 p. maalisk. 35 §. — ⁴⁾ S:n s:n 22 p. jouluk. 10 §. ⁵⁾ S:n s:n 20 p. lokak. 16 §. — ⁶⁾ S:n s:n 6 p. lokak. 6 §. — ⁷⁾ S:n s:n 7 p. heinäk. 21 §.

laitoksen hallitusta mainittuun paviljonkiin johtamaan kaasua varavalais-
tukseksi, jonka työn kustannukset oli laskettu noin 200 markaksi.

Kaupunginvaltuuston valtuutettua¹⁾ Rahatoimikamarin pyynnöstä
pitentämään sitä aikaa, joksi kaupungissa olevat sähkölaitokset olivat
saaneet luvan jatkaa toimintaansa, ei kuitenkaan yli syyskuun 1 p:n 1905,
olivat insinööri Gottfrid Strömberg ja sähkötekniikko Otto A. Blomqvist
jättäneet tällaisia anomuksia. Tämän johdosta päätti²⁾ Rahatoimikamari
sallia heidän edelleenkin syyskuun 1 päivään 1905 säilyttää ja käyttää johto-
verkkojaan, muistutuksella ryhtyä tarpeellisiin toimenpiteisiin mahdolli-
simman täydellisen savunpolttamisen aikaansaamiseksi. Helsingin Sähkö-
valaistusosakeyhtiö esitti taas Rahatoimikamarille jättämässään kirjelmässä
seuraavaa:

Pitentetty säh-
köjohtojen
käyttöaika.

„Koska Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiö sanomalehdistä on ha-
vainnut, että Herrat Kaupunginvaltuusmiehet ovat valtuuttaneet Raha-
toimikamarin antamaan lupaa sähköjohtojen käyttämiseen kaupungissa
liikkeille, jotka sitä anovat, kuitenkin ainoastaan syyskuun 1 päivään
1905, pyytää yhtiö, koska aikasemmin kaupunginviranomaisten puolelta
on esitetty väitteitä että yhtiökin olisi velvollinen hankkimaan itselleen
erityistä lupaa johtojensa säilyttämiseen, täten nöyrästi muistuttaa siitä
että yhtiöllä edelleenkin on se käsitys, että sen suhde kaupunkiin, mitä
tulee kysymykseen sen toimiluvasta, on periaatteellisesti järjestetty Kau-
punginvaltuuston kesäkuun 10 p:nä 1890 tekemän päätöksen kautta sekä
että yhtiö senvuoksi ei voi katsoa olevan aihetta tehdä anomusta myönny-
tyksestä, joka sillä jo on ja jonka nojalla se tähän asti on toiminut.
Näin ollen katsoo yhtiö voivansa ainoastaan kunnioittavasti ilmoittaa, että
sen on aikomus edelleenkin ja entiseen tapaan jatkaa toimintaansa.“

Rahatoimikamari, joka katsoi että tämä pyyntö ei sisältänyt sel-
laista anomusta, jota Kaupunginvaltuuston yllämainittu valtuutus tarkoitti,
päätti³⁾ että kirjelmä ei antaisi aihetta enempään toimenpiteeseen.

Koska Sähkövalaistusosakeyhtiö oli Maistraatille ilmoittanut että yhtiö
oli saanut Rahatoimikamarilta luvan asettaa osaksi erinäisiä ilmajohtoja,
osaksi maanalaisia kaapeleita sähkövirran johtamiseksi erinäisiin luotel-
tuihin taloihin, oli Maistraatti Rahatoimikamarilta pyytänyt selvitystä
asiassa, sekä samalla saada jäljennökset Kaupunginvaltuuston päätösten

Tiedustelu
Maistraatilta,
koskeva kau-
pungin vätkir-
jaa Sähköva-
laistusosakeyh-
tiön kanssa.

¹⁾ Katso yllä siv. I 48. — ²⁾ Rk:n pöytäk. 29 p. syysk. 8 §. — ³⁾ S:n sn 13 p.
lokak. 4 §.

nojalla kunnan ja Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön välillä tehdyistä välikirjoista.

Vastaukseksi tähän ilmotti ¹⁾ Rahatoimikamari, ettei mitään myöntytysvälikirjaa kaupungin ja puheenalaisen yhtiön välillä oltu tehty. Rahatoimikamarin pöytäkirjoista kesäkuun 26 p:ltä 1890 3 §, heinäkuun 12 p. 1894 14 §, kesäkuun 6 p. 1899 14 § ja lokakuun 10 p. 1901 18 § kävi ilmi, että Kaupunginvaltuusto:

kesäkuun 10 p. 1890 oli antanut Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiölle luvan kaupungin kaduille ja julkisille paikoille pystyttää ja siinä käyttää pylväsjohtoja sähkövalaistuksen hankkimiseksi tilaajille käytettäväksi sisällä sekä pihamailla ja rakennuksissa, kuitenkin ainoastaan neljän vuoden ajaksi, jonka ajan kuluttua johdot, jollei lupaa niiden säilyttämiseen maan päällisinä vielä lyhyeksi aikaa hankittu Kaupunginvaltuustolta, ilman korvausta olivat poistettavat, ja ehdolla että yhtiö johtojen pystyttämiseen ja käyttämiseen nähden sitoutui noudattamaan niitä määräyksiä, joita asianomaiset viranomaiset voivat säätää;

huhtikuun 12 p. 1894 oli suostunut puheenalaisen yhtiön anomukseen saada vieläkin neljä vuotta eteenpäin, luettuna seuraavan elokuun 1 p:stä, aikasemmin määrätyillä ehdoilla säilyttää ja tarpeen mukaan laajentaa pylväsjohtojaan sähkövalaistuksen hankkimiseksi;

kesäkuun 6 p. 1899, yhtiön anottua myönnytyslupaa sähkövalaistus- ja -voimajohtojen pitämiseen, oli päättänyt, että aika jolloin yhtiön oikeus pitää sähköjohtoja kestäisi, oli oleva kaksi vuotta, mainitusta päivästä laskien, ja että yhtiön asema kaupunkiin nähden oli jätettävä entiselleen; sekä

syyskuun 17 p. 1901, yhtiön anottua pitennettyä lupaa maanpäällisten sähköjohtojen säilyttämiseen, oli myöntänyt sille oikeuden edelleenkin säilyttää sähkö-ilmajohdonsa pitkin kaupungin katuja.

Näistä Kaupunginvaltuuston päätöksistä oli Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiö saanut tiedon osittain Maistraatilta, osittain Rahatoimikamarilta, yhtiön ainakaan Rahatoimikamarille esittämättä vaatimusta myöntytysvälikirjan tekemisestä. Maistraatin luettelemiin erinäisiin maanpäällisiin johtoihin nähden huomautti Rahatoimikamari että koska Kaupunginvaltuuston yhtiölle myöntämä lupa tämänlaatuisten johtojen laittamiseen ei ollut rajoitettu määrättyihin ilmotettuihin paikkoihin, yhtiön Rahatoimikamariin tekemät ilmotukset olivat tarkottaneet ainoastaan pylvästen sijoittamista, minkä Rahatoimikamari, kuultuaan Rakennuskonttoria ja aika-

¹⁾ Rhkn pöytäk. 7 p. tammik. 32 §.

sempiin ehtoihin viitaten, oli luetelluissa tapauksissa hyväksynyt. Maanalaisiin kaabeleihin nähden taas oli Kaupunginvaltuusto lokakuun 15 p. 1901 valtuuttanut Rahatoimikamarin syyskuun 1 päivään 1903 pitentämään sitä lupaa, joka aikasemmin oli myönnetty sellaisten kaabelien laskemiseen ja samaksi ajaksi sallimaan yksityisten henkilöiden laskea pienempiä maanalaisia sähköjohtoja Rakennus- ja Vesijohtokonttorien antamain ohjeiden mukaan ja niillä teknillisillä ehdoilla, joita kaupungin sähköteknikko kussakin yksityisessä tapauksessa katsoi tarpeelliseksi säätää. Tämän valtuutuksen nojalla oli Rahatoimikamari luetelluissa tapauksissa myöntänyt luvan johtaa yksityisiin taloihin maanalaisia serviisijohtoja yhtiön johtoverkosta, kuitenkin ehdolla että koska se aika, joksi Rahatoimikamari oli oikeutettu myöntämään lupaa sellaisten laitteiden pitoon, päättyi syyskuun 1 p. 1903, myönnetty lupa oli voimassa ainoastaan tähän asti.

Sittenkun Keisarillinen Turun Hovioikeus päätöksellä heinäkuun 7 päivältä 1904 oli vahvistanut Helsingin Maistraatin syyskuun 28 päivänä 1903 antaman päätöksen, jonka kautta pannusepäleski Mariana Vilhelmina Andersson oli velvotettu heti korjaamaan pois omistamansa rakennuksen n. s. Janssonin viljelyksissä sijaitsevalta alueelta, päätti ¹⁾ Rahatoimikamari että mainittu häätötuomio oli saatettava täytäntöön. Häätöpäätöksiä.

Uudenmaan läänin Kuvernöörin päätöksen heinäkuun 26 päivältä 1904, jolla määrättiin kauppias J. A. Nyman häädettäväksi hänen hallitsemaltaan maa-alueelta vesijohdon tarpeiksi käytetyllä Vanhankaupungin Siltasaarella päätti ²⁾ Rahatoimikamari niinkään saattaa täytäntöön.

Selonteoksi vuoden kuluessa toimitetuista yleisistä töistä otetaan tähän seuraava Rakennuskonttorin toiminnastaan antama kertomus: Yleiset työt.

„Otsakkeen „Rakennuskonttori“ alla myönnytyistä määrärahoista käytettiin „ylimääräisiä insinöörejä ja piirustusapulaisia varten“ myönnetystä erästä yli Smk 160: —, erästä „metsänvartijan apulaisia ja metsänviljelys“ Smk. 177: 84 sekä määrarahasta „aineksia ja apuripäivätöitä varten mittauksissa“ Smk 628: 17. Rakennuskonttori.

Kaupungin rakennusten ja tiluksien „sekalaisten korjausten“ kustannukset nousivat Smk:kaan 36,403: 81, jota vastoin tarkotukseen myönnetty arviomääräraha oli ainoastaan Smk. 30,000: —. Kustannusarviossa huomaamatta jääneistä töistä, jotka pääasiallisesti aiheuttivat lisämenoja mainittakoon tässä: Kaupunginvaltuuston kansliahuoneen korjaus; eri- Rakennukset ja huoneukset.

¹⁾ Rhkn pöytäk. 14 p. heinäk. 30 §. — ²⁾ S:n s:n 4 p. elok. 10 §.

näisiä vuoden kuluessa tarpeellisiksi havaittuja korjauksia polisin huoneustoissa sekä niiden Katajanokan tulli- ja pakkahuoneen lämpöjohtoverkon osain uudestaanlaskeminen, joissa suuremmilla väleillä vuotoja oli syntynyt.

Määräraha „lumenkuljetusta y. m. varten kaupungin taloista“, Smk. 4,300: — havaittiin sitä vastoin tämän vuoden tarpeisiin riittäväksi.

Marian sairaalan korjauksista nousi kustannus Smk:kaan 10,822: 36, nousten määrärahaa suuremmaksi Smk. 3,622: 36. Syynä tähän oli että kirurgisessa paviljongissa muutamia aivan aavistamattomia suurempia korjauksia oli pakko suorittaa, kuten leikkaussalista tulevan lokaveden vahingoittamain lattialautojen, täytepuiden ja täytteen uudestaan laskeminen kahden mainitun salin viereisen huoneen välilattiassa; lämmitysjohtoon höyrypannun y. m. korjaus, mitä korjausta sattuneen vuodon takia ei voitu lykätä seuraavaan vuoteen.

Kaivopuiston kylpyhuoneen korjaus toimitettiin lasketulla kustannuksella.

Huoneustojen sisustamiseksi Terveyslaitokunnalle y. m. virastoille Länsirannan Tullihuoneen yläkerrassa sekä kauppahallin järjestämiseksi saman rakennuksen alakertaan oli määrätty Smk. 35,500: — ja 24,500: —, mutta menttiin kummastakin määrärahasta yli, edellisestä Smk. 3,616: 10, jälkimäisestä 1,981: 55, pääasiallisesti siitä syystä että ylemmän kerroksen lattialaitteet nousivat kustannusarviossa laskettuja kalliimmiksi, minkä ohella alikertaan asetettiin kaasuväläistysjohtoja siihen kuuluvine varustuksineen, sekä 3 kpl. sähköventtiilejä, joita kaikkia töitä varten ei mitään varoja sisältynyt hallien sisustukseen merkittyyyn kokonaisuumaan.

Aleksanterinkadun varrella sijaitsevaan vanhaan pakkahuoneeseen laitettiin Smk:n 4,506: 99 kustannuksella huoneusto Työnvälitystoimistolle.

Sen johdosta että Katajanokan Tulli- ja pakkahuoneeseen vuoden kuluessa oli laitettu lavoja lisätilan hankkimiseksi tavaravarastoille ja Satamarakennusdelegatsioni oli havainnut tarpeelliseksi, että rakennukseen pystytettäväksi ajottu toinen tavarahissi kykenisi nostamaan tavaroita mainituille lavoille, mikä taas aiheutti hissirakenteen muuttamisen, ei hissilaitosta voitu rakentaa tarkotukseen myönnetyllä määrärahalla Smk. 5,050: —, vaan nousi työn kustannus Smk:kaan 5,921: 67.

Vanhankaupungin myllyn korjausta varten myönnetty määräraha Smk. 2,300: — käytettiin kokonaan tähän tarkotukseen.

Kustannus Vanhankaupungin polisivahtikonttorin muutostöistä ja

korjauksista nousi Smk. 202: 94 myönnettyä määrärahaa Smk. 700: -- suuremmaksi.

„Marian sairaalan kulkutautipaviljonkein korjauksiin ja lisärakennukseen“ oli myönnetty Smk:n 31,600: — määräraha. Koska kuitenkin Terveyslaitoksen toimesta tehty kustannuslaskelma oli laadittu ottamalla huomioon ainoastaan sellaisia sisäisiä korjauksia, jotka suoraan aiheutuivat lisärakennuksesta, kun taas toisaalta lisäksi rakennettujen paviljonkein muita osia ei voitu jättää epäkuntoon, oli pakko mennä määrärahasta yli Smk. 3,971: 06, johon summaan kuitenkin myös sisältyy kustannus yllämainitussa laskelmassa huomaamatta jääneistä vesi- ja viemärijohdoista paviljonkien yksityishuoneisiin.

Kolmas tavaravaja Rahapajanrannalle rakennettiin lasketusta kustannuksesta Smk. 100,000: —.

Vuoden kuluessa Länsirannan tulli- ja pakkahuoneen pihalle rakennettavaksi määrätyn ulkokuoneen kustannus nousi Smk:kaan 5,148: 97; tarkotukseen myönnetty määräraha oli Smk. 5,000: —.

Vaivaistalon uuden keuhkotautispaviljongin rakennustyötä ei päätetty vuoden kuluessa, jonka vuoksi määrärahasta käyttämättä oleva osa Smk. 6,185: 23 siirrettiin vuoteen 1905.

Katujen ja julkisten paikkain „sekalaisista korjauksista“ nousivat Kadut- ja julkiset paikat. kustannukset Smk:kaan 12,825: 27; määräraha oli Smk 12,000: —

Vuoden kuluessa laskettiin priima noppakivillä asfalttiin seuraavat kaupungin katuosuudet: Länsi-ranta P. Makasiininkadulta osote N:oon 6, I. Heikinkatu Aleksanterinkadulta Kaasutehtaankadulle sekä Nikolainkatu Senaatintorilta Rauhankadulle. Näiden töiden kustannukset nousivat likipitään tarkotuksiin myönnettyjen määrärahojen suuruisiksi.

Sitä vastoin mentiin Smk:illa 955: 88 yli siitä Smk:n 8,700: — määrärahasta, joka oli myönnetty 10 metrin levyisen, Senaatintorilla pitkin kirkkopenkereen eteläreunaa kulkevan ajotien kaupungin osuuden kivittämiseen priima noppakivillä asfalttiin, sen takia että tasotuslouhimista oli pakko suorittaa suuremmalla alalla kuin oli laskettu.

Vinosti Kasarmintorin poikki kaakosta luoteeseen laitettiin 3 m:n levyinen jalkakäytävä noppakivillä Smk:n 5,758: 22 kustannuksella; myönnetty määräraha oli Smk. 6,750: --.

„Erinäisten pitkin kaupungin katuosuuksia kulkevain suoja-aitain uudestirakennusta ja korjausta“ varten myönnetystä Smk:n 12,600: -- määrärahasta käytettiin vuoden kuluessa Smk. 12,039: 71. Ne kadut, joille puuaitojen sijaan pantiin rautaaitoja olivat: Puistokatu 150 metrin

matkalla, sekä Laivurinkatu Tarkkampujan- ja Vuorimiehenkatujen välillä 180 metriä.

Kustannus Pitkän Sillan kannen korjauksesta nousi likipitään laskettuun Smk:n 3,400: -- määrään. Säästöä jäi nimittäin Smk. 78: 71.

Rahapajanrannan erinäisten osain laskemiseen mukulakivillä ja sekunda noppakivillä oli myönnetty Smk:n 17,800: — markan määräraha. Kuitenkin laskettiin osa mukulakivillä laskettaviksi aijotuista pinta-aloista koetteeksi hieman kalliimmalla, mutta liikenteen kannalta katsottuna sopivammalla aineella, nimittäin sementtimakadamilla, mikä aiheutti Smk:n 846: 06 lisäkulungin.

Äskenmainitulla aineella, sementtimakadamilla, laskettiin vuoden kuluessa myös kaupungin osuus Luotsikatua pitkin myymättömiä tontteja N:oitaa 14 ja 16 sekä pitkin Kauppiaankadun tontteja N:oitaa 8 ja 10 Smk:n 1,570: 56 ja Smk:n 955: 03 kustannuksella; määrärahat olivat Smk. 1,900: — ja Smk. 1,200: —.

Mukulakivillä laskettiin seuraavat alat: Tehtaankatu Neitsytpolun ja Laivurinkadun välillä; Kapteeninkatu pitkin korttelia N:o 127; Neitsytpolku pitkin tontteja os. N:ot 8 ja 10 sekä Hietalahden torin pohjoinen osa lähinnä äskenrakennettua kauppahallia. Näiden kaikkien töiden kustannukset nousivat myönnettyjä määrärahoja pienemmiksi.

Vuoden kuluessa suoritettiin viimeiset kaduntasotustyöt Katajanokalla, nimittäin Laivastonkadun ja Katajanokankadun pohjoisen osan tasotus, ja olivat näiden töiden määrärahat Smk. 53,100: — ja 6,000: —, mutta käytettiin kummastakin määrärahasta yli Smk. 559: 72 ja Smk. 488: 77.

7:nnessä kaupunginosassa tasotettiin seuraavat kadut: Pietarinkatu Neitsytpolun ja Kapteeninkadun välillä; Laivurinkatu Pietarinkadun ja Merikadun välillä sekä Laivanvarustajankatu tonttin:osta 5 Kapteeninkadulle. Kahta ensinmainittua työtä varten myönnettyistä määrärahoista, Smk. 21,000: — ja 13,700: — menttiin yli, kuitenkin ainoastaan Smk. 479: 04 ja 585: 86, mikä pääasiallisesti johtui siitä, ettei kallion louhimisesta jääneitä kiviä saanut, tästä annetun kiellon johdosta kaataa siihen paikkaan, mihin oli aijottu, nimittäin Liuska- ja Sirpalesaarien välille, vaan oli pakko suorittaa erinäisiä ennen aavistamattomia esitöitä kivien kaatamiseksi sille Laivurinkadun, Tehtaan- ja Pietarinkatujen väliselle osalle, joka vasta myöhemmin oli aijottu täytettäväksi. Tämän kautta saavutettiin kuitenkin se etu että aijottua suurempi osa Laivurinkatua saatiin pääasiallisesti tasotetuksi.

Sen johdosta että oli pakko ryhtyä erinäisiin Rautatiehallituksen vaatimiin varokeinoihin toimitettaissa louhimistöitä satamaradan suuntaisesti ja sen vieressä kulkevalla E. Rautatienkadulla, mentiin jossain määrin yli myönnetyn määrärahan. Tämä oli nimittäin Smk. 16,300: —, jota vastoin kustannus nousi Smk:kaan 16,845: 17.

Sitä vastoin jäi Smk:n 38,800: — suuruisesta määrärahasta „Siltavuorenpenkereen tasotusta varten pitkin korttelin N:o 140 etelä- ja länsiosaa“, Smk:n 4,491: 10 suuruinen jäännös, sen johdosta että kustannuslaskelmaan merkittyä tukimuuria ei rakennettu, koska Siltavuoren tontteja Yliopistolle myytäessä tehtiin sellainen sopimus että ostaja omalla kustannuksellaan suorittaisi tämän työn.

Samoin suoritettiin Siltasaarenkadun laajennustyöt pitkin tonttin:oja 3 ja 5 korttelissa N:o 300 Smk. 1,736: 23 halvemmalla kuin oli laskettu syystä että kustannusarvioon merkitty kalliomäärä, joka laskelmaa laadittaissa oli vaikea arvioida, kun rakennuksia y. m. sijaitsi tulevalla kadulla, todellisuudessa havaittiin pienemmäksi kuin miksi se ehdotuksessa oli ilmoitettu.

Sitä vastoin mentiin 11:ssä kaupunginosassa tehtäviä kaduntasotustöitä varten myönnetystä määrärahasta sangen tuntuvasti yli, sen takia että kustannuksia korottavia vaikeuksia syntyi kaduilta louhitun kiven poiskuljettamisessa. Kustannukset nousivat sen johdosta seuraaviin määrin: Hämeenkadun tasotus I. Viertotien ja 2:sen linjan välillä, kustannus Smk. 5,684: 85, määräraha Smk. 4,100: —; Porthaninkadun tasotus 2:sen ja 5:n linjan välillä, kustannus Smk. 26,140: 30, määräraha Smk. 24,300: —; Lönnrotinkadun jällellä olevan puolen tasotus 2:lta linjalta os. N:oon 8, kustannus Smk. 9,462: 17, määräraha Smk. 10,000: —; 2:sen linjan jällelläolevan osan tasotus pitkin korttelia N:o 301 b., kustannus Smk. 7,573: 97, määräraha Smk. 6,400: —.

Sitä paitsi käytettiin Sörnäisten Rantatien tasottamiseen myönnetyn 11,000 Smk:n määrärahan yli Smk. 1,935: 13, syystä että se osa Rantatietä, joka oli mutapohjalle täytetyllä maalla, alati laski.

Neitsytpolun laskeminen mukulakivillä pitkin tonttia N:o 5 suoritettiin lasketulla Smk:n 550: — kustannuksella.

Smk:n 13,900: — määrärahasta teiden laittamiseksi Katajanokan kaakkoisosassa sijaitsevien varastopaikkain välille käytettiin ainoastaan Smk. 12,797: 76.

„Sekalaisen ylläpidon“ kustannukset nousivat Smk:kaan 15,037: 09; Kanavat ja viemärit.

Smk:n 3,000: — määrärahasta, „täydennystöitä“ varten meni yli Smk. 518: 95, syystä että Smk:n 728: 07 kustannusta eräästä 170 metrin pituisesta kanavasta Vallilasta Sörnäisten rautatielle, joka kanava tehtiin Vesijohtokonttorin laskeman vesijohdon yhteydessä, ei voitu suorittaa millään muulla määrärahalta kuin kyseessäolevalla.

Uusia viemärikanavia laskettiin seuraavain katujen alle: Laivastokatu, määräraha Smk. 9,100: —, kustannus Smk. 8,433: 83; Pietarinkatu os.: N:osta 12 Neitsytpolulle ja N:osta 14 Kapteeninkadulle, määräraha Smk. 9,900: —, kustannus Smk. 9,534: 18; Laivanvarustajankatu os. N:osta 7 Kapteeninkadulle, määräraha Smk. 3,000: —, kustannus Smk. 2,591: —; Laivurinkatu Pietarinkadulta Merikadulle ja Merisatamaan, määräraha Smk. 9,400: —, kustannus Smk. 8,771: 70; E. Rautatienkatu Malminkadulta Lapinlahdenkadun alaiseen kanavaan, määräraha Smk. 5,600: —, kustannus Smk. 5,028: 80; Siltavuorenpenger os. N:osta 16 Nikolainkadun alaiseen kanavaan, määräraha Smk. 6,300: —, kustannus Smk. 3,229: 40; Porthaninkatu os. N:osta 8 5:nteen linjaan, määräraha Smk. 2,500: —, kustannus Smk. 2,439: 15; Merikatu os. N:osta 13 Laivurinkadulle ja os. N:osta 7 Kapteeninkadulle, määräraha Smk. 8,800: — kustannus Smk. 8,855: 41. Melkein kaikista näistä uusia kanavia varten myönnetyistä määrärahoista on jäänyt säästöä, varsinkin Siltavuorenpenkereen alaisesta kanavasta os. N:osta 16 Nikolainkadun alaiseen kanavaan, syystä että tätä kanavaa, koska kaikki Siltavuoren tontit myytiin Yliopistolle, ei tarvittu laittaa koko ehdotettuun pituuteensa.

Seuraavia kanavia pitennettiin: Kruunuvuorenkadun alainen kanava, määräraha Smk. 2,500: —, kustannus Smk. 2,653: 03; Näkinkujan alainen kanava, määräraha Smk. 2,800: —, kustannus Smk. 3,249: 06; Sörnäisten Rantatien alainen kanava, määräraha Smk. 13,600: —, kustannus Smk. 12,514: 97.

Tiet. Menoarviossa myönnetystä Smk:n 10,000: — määrärahasta „sekalaisein korjauksiin“ mentiin vuoden kuluessa yli Smk. 1,500: 95.

Viertotiet. Määräraha Smk. 15,000: — „viertoteiden sekalaisiin korjauksiin“ käytettiin melkein kokonaan ajottuun tarkotukseensa.

Satamat. „Laiturien, satamain, pojujen, väli aikaisten siltojen sekalaisten korjausten, täytetöiden y. m.“ kustannus nousi Smk:kaan 14,901: 70. Määräraha oli Smk. 15,000: —.

Jälle vievään alasmenosiltojen ja aitausten kustannukset nousivat vuoden kuluessa melkoiseen summaan, nimittäin Smk:kaan 5,789: 93, nousten yli määrärahan Smk. 2,789: 93. Tämä johtui pääasiallisesti siitä,

että vilkkaan talvilaivaliikenteen takia oli pakko alituisesti laittaa melkoisen pitkiä aitoja jäärailoja pitkin, jota paitsi raihojen yli kulkevat sillat vaativat sekä alituista valvontaa että melkein jokapäiväistä korjausta tai pitentämistä.

„Töölön lahden perkkaukseen“ myönnetystä määrärahasta, Smk 25,000:— menttiin vuoden kuluessa yli Smk 2,328: 79.

Pohjoissataman laivasiltojen pitentämisestä oli kustannukset laskettu tasaluvuin Smk:ksi 1,000:—, mutta tarvittiin tämänkin lisäksi Smk:n 926: 77 suuruinen summa.

Hietalahden pohjoislaiturin laajentaminen oli laskettu maksavan Smk 137,000:—, mutta voitiin työ suorittaa kustannuksella, joka oli Smk 17,246: 02 myönnettyä määrärahaa pienempi. Pääasiallisena syynä tähän oli se, että tarvittavat täyteainekset ilmaiseksi saatiin paikalta.

Smk:n 1,400:— määrärahasta kiinnitysrenkaita varten Hietalahden ja Sörnäisten satamiin käytettiin tarkotusta varten Smk 993: 40.

„Kaatopaikkain ja laiturien“ kunnossapitoon sekä „vahtien palkkaukseen“ myönnettyt määrarahat käytettiin kokonaan tarkoituksiinsa.

Puhtaanapito-
laitos.

Sitä vastoin menttiin yli määrärahoista sekä „makkien ja käymäläin puhtaanapitoa varten“ että myös „makkien ja käymäläin korjauksiin“; edellisestä Smk:lla 835: 69, jälkimmäisestä Smk:lla 1,260: 50.

Kustannukset „kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapidosta“ sekä „viertoteiden puhtaanapidosta“ nousivat tänäkin vuonna määrärahoja suuremmiksi. Ensinmainittu kustannus jakaantuu seuraaviin erikoiseriin:

Työnjohto	Smk	3,822: 24
Työkalut	„	1,836: 04
Lakaiseminen	„	29,177: 37
Rikkojen kuljetus	„	10,852: 70
Lumen „	„	8,489: 65
Lumireenajo ja hiekotus	„	3,555: 55
Yhteensä		Smk 57,733: 55

Myönnetty määräraha nousi Smk:kaan 49,000:—. „Viertoteiden puhtaanapitoon“ myönnetyn, Smk:n 20,000:— määrärahan yksityiserät näkyvät taas seuraavasta taulusta:

Työnjohto	Smk	3,129: 69
Työkalut	„	403: 98
Lakaseminen	„	12,920: 74
Rikkojen kuljetus	„	5,642: 05
Lumen „	„	107: 10
Lumireen ajo ja hiekotus	„	1,260: 12
Yhteensä		Smk 23,463: 68

Smk:n 10,000: — määräraha „kaupungin keskikatu-
jen kasteleminen“ käytettiin Smk 9,074: 36.

Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapidon, joka työ aikasemmin oli suoritettu urakalla, otti kaupunki tänä vuonna kokonaan huostaansa. Tämän puhtaanpidon kustannukset nousivat Smk:kaan 2,409: 07, josta Smk 511: 90 tuli kaupungin osalle ja loput Smk 1,897: 17 I. Kaivopuiston asianomaisten huvilanomistajain osalle. Kaupungin tieosuuksien puhtaanapitoon myönnetty määräraha oli Smk 1,000: —.

Smk:n 7,000: — määräraha „teiden puhtaanapitoon“ kului tähän tarkoitukseen.

Sitä vastoin ei käytetty koko jäiden puhtaanapitoon myönnettyä määrärahaa, Smk 1,500: —, vaan säästyi siitä Smk 313: 85.

Kaupungin Puhtaanapitolaitos, joka toimittaa makkien puhtaanapidon yksityisten taloissa, aloitti toimintansa kesäkuun 1 p. 1904. Puhtaanapitoon oli silloin ilmoitettu 56 taloa, jota paitsi laitos heti otti toimittamiseen puhtaanapidon kaupungin 47:ssä laitoksessa. Yksityisten taloissa oli 2,261 vakinaista asujaa ja satunnaisia 383 henhilöä; ja nousivat talonomistajain Rahatoimikonttoriin suorittamat ensimmäiset neljännes- tai kuukausimaksut yhteensä Smk:kaan 2,623: 95. Syyskuun 1 päivään oli talojen luku lisääntynyt 134, joissa oli 5,550 vakinaista asujaa ja 1,034 satunnaista. Vuoden lopussa olivat vastaavat luvut 250 kpl. yksityisten taloja, 12,331 vakinaista asujaa sekä 2,908 satunnaista. Koko vuoden tulo nousi Smk:kaan 14,378: 02, josta Smk 7,906: 32 oli talonomistajain maksuja, Smk 2,000: — korvausta kansakoulujen makkien puhtaanapidosta, Smk 3,701: 70 korvausta kaupunkien yleisten makkien ja käymäläin puhtaanapidosta, sekä kaatopaikkain ja laiturien y. m. valvonnasta, sekä vihdoin Smk 770: — tuloa vuoden kuluessa myydystä lannasta.

Puhtaanapitolaitoksen palvelukseen otettiin aluksi johtaja, tarkastus-

mies, 7 kpl. ajureja ja 2 apuria, sekä Malmin kaatopaikalle toimitsija ynnä 8 miestä, jotka viimeainitut toimittavat rautatievaunujen purkauksen ja lastauksen sekä makkiastiain puhdistuksen. Syyskuun 1 päivänä lisättiin kuitenkin työvoimia 2 ajurilla ja 2 apurilla sekä vuoden lopussa vieläkin 2 ajurilla ja yhdellä apurilla.

Malmille kuljetettiin kesäkuun 1 p.—joulukuun 31 p. 819 kuut. m. makkilantaa ja 3,133 kuut. m. rikkoja sekä muille paikkakunnille 17 vaununlastia eli n. 125 kuut. m. makkilantaa. Malmille varastoon pantu lanta väheni kuitenkin kuutiomitaltaan mätänemisen ja palamisen kautta n. 40 %, jonka vuoksi vuoden lopulla oli jäljellä myytäväksi ainoastaan n. 2,500 kuut. m. lantaa, arvoltaan n. 10,000 markkaa.

Menot nousivat Smk:kaan 31,065: 77, josta johtajan, tarkastusmiehen ja toimitsijan palkkoja maksettiin Smk 4,140:—, kuljetuksesta kaupungilla Smk 12,815: 35; astioiden puhdistuksesta Malmilla Smk 6,612: 90; rautatierahteja Malmille 360 vaunusta Smk 2,316: 90; uusien peltiastioiden ostoa ja vanhojen korjausta Smk 2,566: 25; kaatopaikka- aseman rakennusten maalaus Smk 392: 50; sekä makulatuuria, desinfisioimistarpeita, nahkaesiliinoja, työkaluja y. m. Smk 2,221: 87.

Puhtaanapitolaitos on siis vuoden kuluessa tuottanut välillistä tappiota Smk 16,687: 75. Jos tästä kuitenkin vähennetään Malmille varastoon pannun lannan arvo, nousee suoranainen tappio Smk:kaan 6,687: 75, johon silloin myös sisältyy laitokselle hankittujen astioiden ja kaluston arvo; ja lieneekin tämä menettelytapa aivan oikea, koska puheenalainen kalusto ylen nopeaan kuluu. Mainittu tappio on siirretty seuraavaan vuoteen, korvattavaksi siitä voitosta, minkä puhtaanapitolaitos epäilemättä on tuottava, kunhan vaan siihen liittyy niin monta talonmistajaa, että hankittu puhtaanapitokoneisto saa täyttää työtä.

„Työkalujen sekalaisten ostojen ja korjausten“ kustannukset nousivat Smk:kaan 7,417: 06; määräraha Smk 7,000:—.

Työkalut.

Kaksi uutta kasteluvaunua, sisältäen kumpikin 750 litraa, hankittiin Smk:n 1,920:— kustannuksella; määräraha oli Smk 2,000:—.

„Pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. sekalaisen ylläpidon“ kustannus nousi vuoden kuluessa melkoista suurempaan määrään kuin tarkotukseen oli arviolta myönnetty. Se seikka että tuosta 6,000 markan määrärahasta joka vuosi mennään ylitse, laajempia töitä suorittamatta, osottaa vaan että määräraha on riittämätön. Erikoiskustannukset ilmenevät seuraavasta taulusta:

Sekalaista.

Pesusillat	Smk	6,061: 78
Halkomitat	„	1,530: 69
Lyhtypylväät	„	1,109: 66
Hengenpelastuskapineet	„	323: 01
Hermanninkaupunki	„	184: 22
Sekalaisia	„	226: 40
Yhteensä		Smk 9,435: 76

Kaupunginvaltuuston käyttövarat.

Paitsi yllämainittuja menosääntöön merkittyjä töitä suoritti Konttori erityisten määräysten nojalla seuraavat työt, joihin varoja oli osotettu Kaupunginvaltuuston käyttövaroista, nimittäin:

Eläintarhan hiihtomäki, määräraha Smk 1,900:—, kustannus Smk 2,367: 65; polisivahtikonttorin sisustus ja osittainen uudestirakennus taloon N:o 16 Tarkampujankadulla, määräraha Smk 3,600:—, kustannus Smk 4,257: 92; lavoja Katajanokan Tulli- ja pakkahuoneeseen, määräraha Smk 9,900:—, kustannus Smk 9,741: 08; kalakauppamyymäläin sisustaminen Länsirannan Kauppahalliin, määräraha Smk 10,200:—, kustannus Smk 13,243: 09; väliaikainen paloasema Kallioon, määräraha Smk 2,500:—, kustannus Smk 3,299: 12 sekä pelastuspojujen korjaus ja täydennys, määräraha Smk 600:—, kustannus Smk 703: 90.

Yllämainituista töistä nousi varsinkin „kalakauppamyymäläin sisustaminen Länsirannan Kauppahalliin“ laskettuja kustannuksia melkoista kalliimmaksi, mutta johtui tämä pääasiallisesti siitä, ettei hallissa jo olevia vesi- ja viemärijohtoja voitu, kuten oli otaksuttu, käyttää semmosinaan tarvitsematta niitä laskea uudelleen, mikä seikka kohotti työkustannuksia Smk:lla 2,298: 75, jota paitsi merenpinnan alle laitettavan kellarin rakentamista kohtasi suurempia vaikeuksia kuin oli laskettu, lisäten tämäkin osaltaan kustannusten kohoamista.“

Kaupungin-geodeetin toiminta.

Kaupungin geodeetti on vuoden kuluessa ollut mukana suorittamassa seuraavia Rakennuskonttorin johtosäännön 5 §:ssä mainittuja toimituksia, nimittäin

66 tontin mittausta, 37 tontin arvioimista, 18 huvilain- ynnä muuta maankatselmusta, 137 kolmen vuoden katselmusta, 19 tarkastuskatselmusta, 9 lähtökatselmusta, 16 rajanpaalutuskatselmusta, 35 kivijalankatselmusta, 9 punnitusta. Mainittu geodeetti on antanut 6 mittauskirjan kopiota, 4 todistusta ja tonttikirjanotetta, 16 jäljennöstä huvilain, varastopaikkain y. m. kartoista ja on sen ohessa sekä itse että varta vasten otettujen apulaisten kautta toimittanut kaikellaisia Rakennuskonttorin ja kaupungin karttalaitoksen tarvitsemia geodeettisia töitä.

Kaupungin metsänkasvatuksen valvontaan käytetty metsänhoitomies, metsänhoitaja G. O. Timgren, on toiminnastaan vuoden kuluessa antanut seuraavan kertomuksen: Kaupungin metsien hoito.

„Metsänistutuksia on pääasiallisesti toimitettu Grejuksen maalla, mihin istutettiin 5,100 siperialaisen lehtikuusen taimia sekä 700 saarnen ja 150 tammen taimia. Forsbyn tilan maalle istutettiin 1,575 kpl. ja Meilansin maille 134 kpl. lehtikuusia, jota paitsi 80 kpl. eri puulajien taimia on istutettu eri paikkoihin. Istutukset on tarkotettu täyttämään aukkoja, jotka varsinkin viime vuosina ovat syntyneet siten, että osittain pahankuriset ihmiset ja metsänhaaskaajat ovat repineet ylös tai katkaisseet taimia, osittain siten että hirvet, joita on alkanut näyttäytyä istutuksissa, varsinkin ampumaradan takana, ovat niitä vahingoittaneet. Metsän kasvat.

Taimitarhassa on ainoastaan uudestikoulitus-töitä suoritettu.

Raivaus- ja harvennustöitä on kertomusvuoden kuluessa toimitettu Meilansin ja Grejuksen osissa, minkä ohella tuulen kaatamia ja kuivuneita puita on korjattu pois sieltä, missä niitä on havaittu.

Edellisenä vuonna Guntähden tilan alueelta kaadetut hirret kuljettiin kevättalvella pois metsästä ja vietiin kaupungin varastopaikkaan. Metsänhakkaus. Muuta metsänhakkausta ei ole toimitettu.

Kuten jo huomautettiin ovat viime vuosina metsät olleet raiskauksen alaisina sen kautta että paljon taimia on joko revitty irti juurineen tai katkaistu, johon eivät ainoastaan kouluijässä olevat pojat, vaan vanhemmatkin henkilöt ovat tehneet itsensä vikapäiksi, ja on tämä haaskaus arveluttavassa määrässä lisääntynyt sen jälkeen kun havupuiden oksista tehdyt kimput ovat alkaneet mennä kaupaksi kaupungissa. Sunnuntaisin ja pyhäpäivinä, jolloin satoja ihmisiä liikkuu metsissä kaupungin ympäristöillä, kärsivätkin istutukset suurta vahinkoa. Olisi sen vuoksi tarpeen että suurempi luku sakkotauluja — ainakin 50 kappaletta — sijoitettaisiin teiden ja suurempain istutusten varsille ja että näissä tauluissa olisi tiedonanto että puut ovat istutetut. Sen ohella olisi tästä huomautettava työväen- y. m. yhdistyksiä. Metsänhaaskaus.

Vuoden kustannukset ovat:

metsänistutukset	Smk	172: 30
taimikoulu	„	132: 90
raivaus ja harvennus	„	274: 84
tukkien kuljetus	„	1,260: 53
ylimääräinen vartioiminen Juhannuksena ja Jouluna	„	285: 47
eli yhteensä	Smk	2,126: 04“

Vesijohdon laa-
jentaminen ja
arvo.

Vesijohdosta sen laajenemisesta ja toiminnasta on Vesijohtokonttori antanut seuraavan kertomuksen:

	<i>Smc.</i>	<i>n^o</i>
Vesijohdon pääoma-arvo 1903 vuoden lopussa	3,941,228	96
Vesimittarien osto	6,759	07
Vesijohto Vuorimiehenkadun alitse	3,755	79
" Laivurinkadun " (osittain putkien vaihto)	15,827	31
" Tarkkampujankadun "	6,189	42
" Albertin-, I. Roobertin-, Kivenhakkaajan- ja Punavuoren- katujen alitse (osittain putkien vaihto)	15,747	23
" Kutojankadun alitse	1,544	27
" Eläintarhantien " huviloihin N:o:ihin 9, 10 & 11	6,326	41
" I. Viertotien "	15,692	29
" Pietarinkadun "	12,710	32
" Porthaninkadun "	2,189	13
" Läntisen Satama- ja Laivastokatujen alitse	11,719	89
" Laivanvarustajankadun alitse	3,092	07
" E. Rautatienkadun "	2,853	56
" Nikolainkadun "	2,622	44
Paloposteja ja sulkuraneja putkiverkossa.	1,458	31
	4,049,716	47
Poistoa putkiverkosta	5,400	—
Vesijohdon pääoma-arvo 1904 vuoden lopussa	4,044,316	47

Asetettujen vesimittarien luku on lisääntynyt 61:llä ja oli vuoden lopussa 2,000, joista 6 kpl. oli yksityisten kuluttajain omia. Mittarien johtoaukon läpimitta näkyy seuraavasta erittelystä:

Johtoaukko	7	13	20	25	30	40	50	75	100	150 mm.
Luku	2	180	676	466	265	209	149	39	5	9 kpl.

Vesijohdon paineen lisäämiseksi ja runsaamman vedensaannin synnyttämiseksi Ison Roobertinkadun ja Punavuorenkadun päässä on vuoden kuluessa laskettu 203 mm. putkijohto Bulevardinkadulta Albertin- y. m. katujen alle Perämiehenkadulle. Tarkkampujankadun alle on laskettu yhdistysjohto Korkeavuoren- ja Kasarminkatujen alaisten johtojen välille paineen lisäämiseksi viimemainitun kadun alla. Niinikään on samaan

tarkotukseen laskettu johtoja Kutojankadun ja Laivurinkadun osan alle. Muut lasketut johdot ovat putkiverkon laajennusta.

Muutamia uusia sulkuventiilejä ja paloposteja asetettiin sellaisiin paikkoihin, joissa niitä ennestään oli liian harvassa. Uusia paloposteja.

Putkien vaihdon aiheuttamat poistot nousevat seuraaviin määriin: Pääoman-arvon poistoa.

Laivurinkatu	<i>Smf.</i>	1,500:—
Albertin-, Ison Roobertin-, Kivenhakkaajan- ja Punavuorenkadut	”	3,900:—
	Yhteensä <i>Smf.</i>	5,400:—

Vuonna 1904 maahan laskettujen ja nostettujen vesijohtoputkien pituus ja läpimitta ynnä palopostien ja sulkuranojen luku näkyy seuraavasta taulusta: Laskettuja vesijohtoputkia.

	203 mm putkea	152 mm putkea	127 mm putkea	102 mm putkea	Paloposteja kpl.	Sulkuranoja kpl.
Yhdistysjohto Tarkkampujankadun alitse	—	101	—	—	1	2
” Kutojankadun ”	—	—	73	—	—	1
Putkienvaihto Laivurinkadun alla	242	—	—	—	1	2
” Albertin-, I. Roobertin-, Kivenhakkaajan- ja Punavuorenkatujen alla	500	—	—	—	2	7
Vesijohto Vuorimiehenkadun alitse	—	—	58	—	—	1
” Laivurinkadun ”	—	—	157	—	2	4
” Eläintarhantien ”	—	—	334	—	3	2
” I. Viertotien ”	342	—	—	—	4	1
” Pietarinkadun ”	—	—	254	—	2	1
” Porthaninkadun ”	—	—	38	—	—	—
” Läntisen Satama- ja Laivastonkatujen alitse	—	—	380	—	3	2
” Laivanvarustajankadun alitse	—	—	126	—	1	1
” E. Rautatienkadun ”	—	97	—	—	—	3
” Nikolainkadun ”	—	52	—	—	1	3
” Kirkkokadun ”	—	15	—	—	—	—
Sekalaisia täydennyksiä	—	—	—	—	3	3
Yhteensä	1,084	265	1,420	—	23	33
Maasta kaivettuja tai hyljättyjä	—	—	—	555	—	—

Putkiverkon
pituus.

Putkiverkon pituus sekä siihen pantujen palopostien ja sulkuranain luku näkyy seuraavasta taulusta:

	583 mm putkea	533 mm putkea	457 mm putkea	406 mm putkea	305 mm putkea	203 mm putkea	152 mm putkea	127 mm putkea	102 mm putkea	76 mm putkea	51 mm putkea	Yhteensä put- kea	Paloposteja	Sulkuranoja
	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m	m	kpl	kpl
31 p. Jouluk. 1903	92	15	4,149	3,119	9,059	6,024	13,193	4,953	28,221	1,919	2,655	73,399	527	521
Lisäys v. 1904 . . .	—	—	—	—	—	1,084	265	1,420	—	—	—	2,769	23	33
Vähennys v. 1904	—	—	—	—	—	—	—	—	555	—	—	555	—	—
31 p. Jouluk 1904	92	15	4,149	3,119	9,059	7,108	13,458	6,373	27,666	1,919	2,655	75,613	550	554

Putkiverkon keskiläpimitta on 177,1 mm.

Vuoden lopussa oli käytännössä: 16 julkista käymälää vesisuihkui-
neen, 4 vesiallasta (joista 2:ssa oli laitteita veden lämmittämistä varten),
46 vedenottoaikkaa puistojen ja 7 katujen kastelemista varten, 33 veden-
ottoaikkaa laitureilla laivoja varten, 14 keskeytyvää ja 16 alati juok-
sevaa vapaakaivoa ja juomavedenheittäjää, 4 suihkukaivoa (paitsi kahta
yksityisten omistamaa, joihin kaupunki kustansi veden), sekä 2 veden-
paineella käypää hissiä. Kaupungin taloja ja laitoksia oli 36 varustet-
tuna vesijohdolla.

Vesijohdon hal-
linto ja käyttö.

Hallinto, käyttö ja sekalaista:

	<i>Smc.</i>	<i>piä</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä</i>
<i>Vesijohtokonttori.</i>				
Yksi insinööri, palkkiota ja matkarahoja	8,996	42		
Yksi assistentti	4,000	—		
Yksi kirjanpitäjä	3,600	—		
Kirjoitus- ja piirustusapulainen ja konttoripoika	3,464	40		
Vuokra, lämmitys, valaistus ja siivous	1,965	12		
Tarverahoja	2,040	77	24,066	71
<i>Vedennosto.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, puolet palkkiota	1,350	—		
Yksi ensimmäinen koneenkäyttäjä, palkkiota	1,800	—		
Yksi toinen s:n s:n	1,500	—		
Yksi puhdistaja s:n	1,000	—		
Siirto	5,650	—	24,066	71

	<i>Smc</i>	<i>pa</i>	<i>Smc</i>	<i>pa</i>
Siirto	5,650	—	24,066	71
Lämmittäjä- ja apuripäivätyöt	390	82		
Polttoaineita höyrypumpulaitokseen ja konehuoneiden lämmitys, öljyä, vanua ja sekalaisia	4,771	89		
Polttoaineita konemiestön asuntoihin	475	50		
Turbiinipumpulaitoksen korjaus ja kunnossapito	1,291	64		
Höyrypumpulaitoksen " " "	908	05		
Vesirännin " " "	59	50		
Konemiestön asuntojen " " "	1,323	06	14,870	46
<i>Siivöäminen.</i>				
Yksi ylikoneenkäyttäjä, toinen puoli palkkiota	1,350	—		
Siiviläin jäädyttäminen ja kuoriminen, ynnä hiekan pesu, kärrittäminen ja täyttäminen	8,217	54		
Siiviläaltaan N:o III betonoiminen	3,530	81		
Siiviläaltaiden korjaus	1,055	65		
Aitausten "	849	96		
Työkalujen " ja sekalaista	966	32		
Polttoaineet pumppukaivoihin	347	—	16,317	28
<i>Putkiverkko.</i>				
Palopostien ja vedenottoaikkojen hoito	6,289	19		
Putkiverkon korjaus ja kunnossapito	4,013	09		
Palopostien ja sulkuranojen korjaus ja kunnossapito	3,151	95		
Maasta kaivettujen ja hylättyjen putkien poistoa	5,400	—	18,854	23
<i>Vesisäiliö.</i>				
Yksi säiliönvahti, palkkiota	500	—		
Vanh. vesisäiliön katon uudestaan laskeminen, $\frac{1}{3}$ koko pinta-ala	5,026	80		
Vesisäiliön, vedenkorkeuden sähkömittarin ja vahdin asunnon ylläpito ja korjaus	1,270	78	6,797	58
<i>Vesimittarit.</i>				
Vesimittarien korjaus ja tarkistus (vähentämällä tästä kertyneet maksut)	5,241	20		
Vesimittarien lukeminen ja tulosten käsittely	8,483	28	13,724	48
<i>Sekalasta.</i>				
Mittauksia ja tutkimuksia	565	79		
Palovakuutusmaksuja, veroja Helsingin pitäjän kunnalle ja telefonimaksuja	3,035	88		
Siirto	3,601	67	94,630	74

	<i>Smc</i>	<i>74</i>	<i>Smc</i>	<i>74</i>
Siirto	3,601	67	94,630	74
Hevosallasten vedenlämmityslaitosten käyttö ja hoito	2,471	21		
Vanhankaupungin siivilä- ja suojealusalueen vuokra, siitä vähennettynä kaupungin alivuokraajilta kertyneet varat	700	—		
Maksulippujen jakamiskustannukset	503	—		
Jatkettuja vesijohtoveden puhdistuskokeita.	1,748	20	9,024	08
<i>Työpaja.</i>				
Yksi työmestari, palkkiota	1,800	—		
Päivätöitä yksityisten töitä varten	39,089	31		
Tarveaineita " " "	69,168	63		
Työpajan työkalujen korjaus	2,500	—		
Aitausten korjaus sekä työpajarakennuksen kunnossapito . . .	400	—	112,957	94
Yhteensä	—	—	216,612	76

Vesijohtokonttori.

Menot osastossa vesijohtokonttori ovat palkkoja ja tarverahoja vesijohdon laajennuksen, käytön, kunnossapidon ja hallinnon silmälläpitoa sekä vesimaksujen ja vesijohtotöiden toimittamisesta tulevain palkkioiden maksunpanoa varten.

Konttoritöitä oli vuoden kuluessa 116 toimituskirjaa, 125 kirjettä, 5,600 maksulippua kulutetusta vedestä sekä 2,458 laskua työpajan toimittamista töitä.

Insinööri C. Hausen, joka aina vuodesta 1882, jolloin vesijohdon valvonta, ja vuodesta 1883, jolloin sen käyttö ja hoito otettiin kaupungin Rakennuskonttorin huostaan, on lähinnä valvonut vesijohtolaitoksen käyttöä ja laajennusta, sekä vuodesta 1892 ollut sen johtajana, sai omasta pyynnöstä eron tästä toimesta kesäkuun 1 päivänä. Samoin erosi vesijohtolaitoksen assistentti insinööri Harald Herlin, joka maaliskuun 1 päivänä 1901 oli astunut virkaansa, elokuun 1 päivänä antautuakseen yksityistoiminnan alalle.

Puheenalaisiin toimiin valitsi Kaupunginvaltuusto, virkojen oltua haettaviksi julistettuina, insinöörit Albin Skogin ja Einar Moringin, jotka astuivat toimeensa toinen kesäkuun 1 ja toinen lokakuun 1 päivänä.

Vedennosto.

Vuoden kuluessa nostetun veden määrä on 2,408,029 kuut. m., mikä on 171,952 kuut. m. eli noin 7,7 % edellisen vuoden määrää suurempi.

Höyrypumpukonetta käytettiin 14 päivää, yhteensä 291 tuntia, myllyyn ja turbiinipumppeihin johtavan vesirännin korjauksen takia.

Taulu pumppulaitoksen käytöstä vuonna 1904:

Kuukausi	Turbiinipumppulaitos			Höyrypumppulaitos			Yhteensä m ³	Nosto vuorokau- dessa			
	Pumppu N:o	Tunteja	Lyön- tejä	m ³	Tunteja	Lyön- tejä		m ³	Keskim. m ³	Enintään m ³	Vähintään m ³
Tammikuu . .	I	574	454,886	201,843	—	—	201,843	6,511	7,637	4,380	
	II	559	442,194								
Helmikuu . .	I	500	387,123	177,134	—	—	177,134	6,108	6,877	4,177	
	II	515	400,138								
Maaliskuu . .	I	578	438,999	194,072	—	—	194,072	6,260	7,279	3,974	
	II	555	423,544								
Huhtikuu . .	I	530	411,258	195,494	—	—	195,494	6,516	7,486	3,745	
	II	590	457,606								
Toukokuu . .	I	587	473,512	211,892	11	22,351	3,572	215,464	6,950	8,147	4,481
	II	576	468,232								
Kesäkuu . . .	I	553	443,116	201,082	—	—	201,082	6,703	8,505	4,078	
	II	566	450,580								
Heinäkuu . .	I	345	277,047	133,155	267	444,501	71,031	204,186	6,587	8,557	4,093
	II	395	314,754								
Elokuu . . .	I	564	449,118	203,527	13	15,344	2,452	205,979	6,644	7,982	4,117
	II	575	455,446								
Syyskuu . . .	I	597	491,951	215,731	—	—	215,731	7,191	8,002	4,582	
	II	583	466,853								
Lokakuu . . .	I	589	474,156	207,975	—	—	207,975	6,709	8,110	4,355	
	II	576	450,178								
Marraskuu . .	I	551	434,242	194,476	—	—	194,476	6,483	9,084	3,924	
	II	557	430,096								
Joulukuu . .	I	571	444,748	194,593	—	—	194,593	6,277	7,396	3,644	
	II	550	420,111								
Koko v:lta	—	13,136	10,359,652	2,330,974	291	482,196	77,055	2,408,029	6,579	9,084	3,644

Vedenkulutus vuorokautta kohti oli keskimäärin 6,579 kuut. m. (=76,1 sek. l.), enin toukokuun 7 p:nä 8,147 kuut. m. (= 94,2 sek. l.) ja vähin joulukuun 25 p:nä 3,644 kuut. m. (= 42,2 sek. l.).

Suuret maksimi-nostomäärät kesä-, heinä- ja marraskuulla ovat syntyneet vesisäiliön puhdistuksen ja uudestaan täyttämisen kautta näinä päivinä.

Nostokustannus oli keskimäärin 0,62 penniä kuut. metriä kohti vettä.

Siivilöimiskustannus on 4 markkaa 99 penniä neliömetriltä siiviläpintaa ja 0,68 penniä kuut. metriltä vettä.

Siiviläin puhdistus toimitettiin 44 kertaa, kuten seuraavasta taulusta näkyy:

Puhdistettuja siiviläaltaita	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
I	1	—	—	1	1	2	—	—	—	1	1	—
II	—	—	1	—	2	2	—	1	—	—	1	—
III	—	—	—	1	1	2	1	—	—	1	—	—
IV	—	—	1	1	1	1	1	—	1	1	—	1
V	1	—	—	1	2	1	—	1	—	1	—	1
VI	—	1	—	1	1	1	2	—	1	—	1	—
Yhteensä	2	1	2	5	8	9	4	2	2	4	3	2

Eri siiviläin käyntiaika oli koko vuonna: N:o I:n — 295, N:o II:n — 262, N:o III:n — 269, N:o IV:n — 309, N:o V:n — 315 ja N:o VI:n — 293 vuorokautta. Keskimääräinen käyntiaika kahden puhdistuksen välillä taas oli: N:o I:n — 42, N:o II:n — 37, N:o III:n — 45, N:o IV:n — 39, N:o V:n — 39 ja N:o VI:n — 37, eli kaikkien siiviläin 40 vuorokautta. Pisin käyntiaika ($\frac{25}{11}03 - \frac{6}{3}04$) oli siivilällä N:o IV, 102 vuorokautta, lyhin ($\frac{20}{6} - \frac{24}{6}$) siivilällä N:o II, 4 vuorokautta.

Jään vahvuus oli avoimissa siivilöissä enintään 53, katetuissa 13 cm. Alin ilmanlämpö oli — 28° C, alin ilmanlämpö katetuissa siivilöissä — 2,5° C.

Samoin kuin vuonna 1903 betonoitu avoin siivilä N:o II varustettiin tämän vuoden kuluessa siivilä N:o III betoniverholla, kuitenkin täydellisesti saavuttamatta tarkotusta, muurihalkeamain pysyväistä korjausta. Siiviläin hiekka kaivettiin ja täydennettiin entiseen tapaan.

Muut tiedot siiviläin käytöstä ja sen tuloksista antaa seuraava taulu:

Taulu siiviläin käytöstä vuonna 1904:

Kuukausi	Siivilä-alaa käyttä- lässä m ²			Siivilöimisno- peus, mm tunnissa			Läpikuultavuus						Veden bakteriopitoisuus tutkittin, kertaa	Bakteripesäkkeitä oli 1 cm ³ vesijohtoverä yli 100, kerta	Siivilöimisen kautta pois- tetuin bakteriapesäkkeitä keskim. %
	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Keskimäärin	Enintään	Vähintään	Jokivesi			Vesijohto- vesi					
							Keskim.	Enintään	Vähint.	Keskim.	Enintään	Vähint.			
Tammikuu . .	2,691	2,925	2,610	101	122	63	52	56	50	75	75	75	4	1	94,3
Helmikuu . .	2,630	2,805	2,610	97	110	67	57	58	56	75	75	75	3	0	93,9
Maaliskuu . .	2,704	2,805	2,610	96	116	63	60	62	58	75	75	75	3	0	95,6
Huhtikuu . .	2,706	2,925	2,610	100	122	60	30	62	7	65	75	40	5	5	92,4
Toukokuu . .	2,736	2,925	2,610	106	124	67	24	40	10	65	75	51	3	0	96,7
Kesäkuu . . .	2,186	2,925	1,284	130	181	77	43	53	35	75	75	75	4	0	98,4
Heinäkuu . .	2,167	2,337	1,947	127	153	80	35	50	10	69	75	55	2	0	89,4
Elokuu	2,106	2,610	1,947	132	155	76	44	61	19	71	75	55	4	1	92,8
Syyskuu . . .	2,669	2,805	2,610	112	128	73	39	51	27	69	75	61	4	0	96,1
Lokakuu . . .	2,730	2,925	2,610	102	129	60	34	53	15	65	75	50	4	3	93,9
Marraskuu . .	2,682	2,805	2,610	101	145	63	37	50	16	69	75	58	4	4	87,6
Joulukuu . .	2,805	2,925	2,610	94	115	54	51	59	30	74	75	70	5	5	89,8
Koko vuonna	2,567	2,925	1,284	108	181	54	42	62	7	71	75	40	45	19	92,2

Kuten taulusta näkyy, on siivilöimisnopeus keskimäärin ollut 108 mm tunnissa ja ainoastaan noin 23 % pumppujen käyntiajasta ollut alle 100 mm:n. Tämän suuren nopeuden ja jokiveden suuren bakterinpitöisyyden takia on vesijohtovesi osan vuotta ollut laadultaan vähemmän tyydyttävää bakteriologisessa suhteessa.

Siivilöimisen kautta on jokiveden läpikuultavuus lisääntynyt 69 %, jolloin on huomioon otettava, että se kone, jolla veden läpikuultavuus mitataan, ei osota enempää kuin 75 cm, mutta että vesijohtoveden läpikuultavuus ajoittain on ollut suurempi.

Jokiveden lämpö määrä oli keskimäärin 6,3, enintään 19,6 ja vähintään 0,2° C, ja oli suunnilleen yhtäpitävä Vanhassakaupungissa siivilöidyn veden lämpö määrän kanssa.

Vuoden kuluessa korjattiin 5 putkivuotoa eli yksi 15,1 kilometriä kohti putkiverkon pituutta. Putkiverkko.

Suurempia korjauksia tehtiin 75 palopostiin ja sulkuranaan, pienempiä melkein joka päivä. Palopostien hoito maksoi vuotta ja kappaletta

kohti 5 markkaa 47 penniä. Putkiverkon ja siihen kuuluvain laitosten koko kunnossapitokustannus, siihen luettuna poistot, nousee 249 markkaan 35 penniin kilometriltä putkenpituutta ja 0,78 penniin kuut.metriä vettä kohti.

Vesisäiliö puhdistettiin kaksi kertaa ja oli tällöin säiliössä oleva pienin vesimäärä noin 1,300 kuut.m. vettä.

Vuoden kuluessa pantiin vanhan vesisäiliön katon $\frac{1}{3}$:n sijaan, kylästäetyistä laudoista tehty uusi, joka nojasi rautaisiin kannattimiin, joten nyt enää ainoastaan $\frac{1}{3}$ vanhaa kattoa vielä on uudesti laskematta.

Vesimittarit.

Korjattujen ja tarkistettujen vesimittarien luku nousi 612:aan eli noin 31 %:iin asetettujen mittarien koko luvusta. Vuoden kuluessa toimitettiin noin 24,000 eri vesimittarien lukemista. Juoksevat menot mittareista olivat vuotta ja kappaletta kohti 6 markkaa 86 penniä ylläpidosta ja lukemisesta sekä 10 markkaa 42 penniä korkoa ja poistoja, eli yhteensä 17 markkaa 28 penniä vuotta ja kappaletta kohti. Kertyneet vuokrat taas ovat keskimäärin 12 markkaa 60 penniä vuotta ja kappaletta kohti.

Vuonna 1904 koeteltiin 10 mittaria asianomaisten kuluttajain pyynnöstä ja osotti 3 kappaletta 1,0—1,8 % liian paljon sekä 7 kappaletta 0,7—4,9 % liian vähän. Erehdyksen keskimäärä kaikilta vuoden kuluessa osotetuilta mittareilta oli noin 1,6 % liian vähän.

Työpaja.

Tietoja niiden töiden rahallisesta tuloksesta, joita työpaja on toimitanut yksityisten kuluttajain tai vesijohtoon kuulumattomain kunnallisten laitosten laskuun, antaa seuraava likimääräinen laskelma:

	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
Tulot:				
Tuloja vuonna 1903 toimitetuista töistä	—	—	151,112	—
Menot:				
Yksi työmestari, palkkiota	1,800	—		
5,5 % poistoa ja korkoa työpaja- ja makasiinirakennuksista . .	2,018	75		
Työpajarakennuksen korjaus ja kunnossapito y. m.	400	—		
Työpajan työkalujen korjaus ja kunnossapito	2,500	—		
Varastokorkoa ja palovakuutusmaksuja	4,000	—		
Työkoneiden poistoa ja korkoa	434	—		
	11,152	75		
$\frac{5}{6}$ tästä yksityisiä töitä varten (lopun kaupungin)	9,293	96		
Päivätoita yksityisten töihin	39,089	31		
Tarveaineita yksityisten töihin	69,168	63		
Laskulanketteja, kirjoja, kustannuksia laskumääräin perimisestä	1,000	—		
Mahdollisia ilmaisia korjauksia varten varataan	1,000	—		
Saatavain korkoibin ja huomaamatta jääneihin menoihin . . .	2,060	10	121,612	—
Saldo puhdasta voittoa	—	—	29,500	—

Työpajan vuoden kuluessa toimittamain yksityisten johdonyhdistämisten luku on 68 seuraavan erittelyn mukaan:

Johtoaukon läpimitta:	20	25	30	40	50	75	100	mm.
	1	8	10	12	28	8	1	kpl.

Työpajan henkilökuntaan nähden on huomautettava että työnjohtaja V. Eriksson vuoden kuluessa erosi kesäkuun 1 p:nä ja tuli hänen sijalensa R. Sylvander.

Paitsi vakinaisesti palveluksessa olevaa henkilökuntaa (9 kpl.), joilla on kuukausipalkka vastaten koko vuodelta 25,896 markkaa 42 penniä, sekä urakoitsijain työntekijöitä, on vuoden kuluessa enintään 131, keskimäärin 94 ja vähintään 69 henkilöä ollut vesijohdon töissä ja on heidän yhteenlaskettu palkkansa 116,465 markkaa 90 penniä. Kymmentuntisen päivätyön keskikustannus tärkeimmissä ammateissa näkyy seuraavista tiedoista, joissa sulkumerkkien sisällä olevat luvut osottavat päivätoiden lukumäärän: mittarien ylitarkastaja (305) — 8,52, rakennusmestarit ja työnjohtajat (997) — 7,94, ajurit (1,004) — 7,48, muurarit (193) — 5,56, seppä (305) — 5,00, sorvarit (313) — 5,00, kirvesmiehet (466) — 4,80, mit-

Vesijohdon työväestö.

tarinlukijat (1,182) — 4,37, viilaaajat (1,856) — 4,46, putkenlaskijat (5,407) — 4,44, valurit (291) — 4,31, konttoriapulainen (305) — 4,26, apurit (13,716) — 3,16, yövahti (1,115) — 1,98, vedenmyyjät (1,035) — 2,26, puhdistajat (338) — 2,90, konttoripoika (314) — 2,12.

Kaikkiin vesijohtokonttorin toimesta suoritettuihin töihin meni seuraavat kustannukset:

Vesijohdon laajennukseen	<i>Smc.</i>	108,487: 51
Sen käyttöön, kunnossapitoon ja korjauksiin.	„	98,254: 82
Sijoitustöihin	„	112,957: 94
	<u>Yhteensä</u> <i>Smc.</i>	<u>319,700: 27</u>

Nämät kustannukset jakaantuvat seuraavasti:

Palkkoja	<i>Smc.</i>	25,896: 42
Päivätöitä	„	115,051: 57
Urakka- ja tinkitöitä	„	19,746: 49
Rakennuskonttorin suorittamia töitä, laskun mukaan	„	26,930: —
Tarveaineita ja sekalaista	„	132,075: 79
	<u>Yhteensä</u> <i>Smc.</i>	<u>319,700: 27</u>

Kustannus
m³:ttä vettä.

Kustannus jokaisesta kuutiometristä vettä on:

Jos ainoastaan siivilöimiskustannukset otetaan lukuun	0,68	penniä
Jos tähän lisätään pumppuamiskustannukset	1,30	„
Jos tähän lisätään putkiverkon hoidon ja kunnossapidon kustannukset	2,08	„
Jos tähän lisätään vesijohtokonttorin kustannukset	3,08	„
Jos tähän lisätään vesimittarien kustannukset	3,65	„
Jos tähän lisätään muut käyttö- ja kunnossapitokustannuk- set (paitsi työpajan)	4,30	„
Jos tähän lisätään 5 % korko perustamispääomalle	12,70	„
Jos tähän lisätään 1 % poisto perustamispääomasta	14,38	„

Tulo m³:sta
vettä.

Tulo jokaisesta nostetusta kuutiometristä vettä näkyy seuraavista tiedoista:

Kertyneitä vesimaksuja	<i>Smc.</i>	453,246: 41
Tulo hevosaltaista	„	2,380: 60
Korotus vesimaksujen suorituksen myöhäs- tymistä	„	<u>566: 17</u>
Vesimittarien vuokra	„	— — 25,204: —
	<u>Yhteensä</u> <i>Smc.</i>	<u>— — 481,397: 18</u>

joten keskitulo jokaiselta nostetulta kuutiometriltä vettä on 19,99 penniä. Tulot vedestä ja mittarein vuokrista olivat yhteensä 36,809 markkaa 6 penniä suuremmat kuin vuonna 1903 ja 39,797 markkaa 18 penniä suuremmat kuin 1904 vuoden tulo- ja menoarviossa otaksuttu määrä:

Kuluttajia oli vuoden lopussa 1,417 ja on niiden luku vuoden kulu- Vedenkäyttäjät ja vedenkulutus. essa lisäytynyt 24:llä.

Maksettavaksi pantu kulutus eri kaupunginosissa nousi seuraaviin määriin:

I kaupunginosa	162,238	kuut.m.
II "	237,824	"
III "	93,763	"
IV "	239,653	"
V "	137,381	"
VI "	78,913	"
VII "	158,681	"
VIII "	67,389	"
IX "	12,145	"
X "	72,780	"
XI "	85,022	"
XII "	95,691	"
Jakamattomat maa-alueet.	187,136	"
	<u>Yhteensä</u>	1,628,616 kuut.m.

Keskimäärin on jokaisesta myydystä kuutiometrillä vettä kertynyt 28,01 penniä vesimaksuja ja 1,55 penniä mittarinvuokria, eli yhteensä 29,56 penniä.

Koska nostettu vesimäärä oli 2,408,029 ja myyty 1,628,616 kuutiometriä, on ero 779,413 kuutiometriä, joka 14,38 pennin yksikköhinnan mukaan vastaa 112,079 markan 59 pennin arvoa ja johon kuuluu vedenmenekki tulensammuttamiseen, yleisiin mukavuuksilaitoksiin, hevosaltaihin ja vapaakaivoihin, katujen ja istutusten kastelemiseen, sekä vuotanut ja mittareissa merkitsemättä jäänyt vesi.

Työpajan käyttö mukaan luettuna on vesijohdon bruttosäästö vuonna Vesijohdon bruttosäästö. 1904 ollut 415,896 markkaa 42 penniä. Jos tähän lisätään yllämainittu yleisiin tarpeisiin käytetyn veden arvo, niin nousee määrä 527,976 markkaan 1 penniin ja jos tästä vähennetään korkoa ja poistoa perustamis- pääomasta (4,044,316: 47) ja juoksevasta ainesvarastosta (235,404: 01) sekä kalustosta (53,376: 17) 6 0/0 eli 259,985 markkaa 80 penniä, niin on jäännös

267,990 markkaa 21 penniä, mikä, lukuunottamatta sen pääomaksi muutetun tappion korkoa, jolla vesijohtoa sen ensimmäisinä 6 à 7 toimintavuotena käytettiin, on 1904 vuoden puhdas voitto.

Vesimaksujen alennuksia.

Vuoden kuluessa myönnetyt ohjesäännön mukaiset alennukset suu-remmasta menekistä kuin 125 kuutiometristä vuosineljännekseltä sekä yksityisten serviisijohdoista vuotaneesta vedestä nousevat yhteensä 35,338 markkaan 39 penniin.

Yksityisten joh-
tojen sulke-
minen.

Yksityisen serviisijohdon sulkemista siitä syystä että vedenkulutusmaksuja tai korvaus työpajantöistä oli jätetty suorittamatta sattui 9 kertaa yhteensä 6,180 markan 86 pennin maksumäärästä. Vuoden lopussa oli kumminkin 4 maksamatonta laskua, nousten yhteensä 1,009 markan 39 pennin määrään.

Vedenkorkeus Vantaan joessa 1904 oli, tulvakanteen verrattuna, seuraava:

K u u k a u s i	Keskimäärin m.	Enintään m.	Vähintään m.
Tammikuu	+ 0,15	+ 0,19	+ 0,13
Helmikuu	+ 0,13	+ 0,19	+ 0,10
Maaliskuu	+ 0,12	+ 0,21	+ 0,07
Huhtikuu	+ 0,74	+ 1,50	+ 0,09
Toukokuu	+ 0,69	+ 1,35	+ 0,23
Kesäkuu	+ 0,13	+ 0,20	+ 0,01
Heinäkuu	+ 0,19	+ 0,41	+ 0,06
Elokuu	+ 0,11	+ 0,28	+ 0,02
Syyskuu	+ 0,15	+ 0,25	+ 0,09
Lokakuu	+ 0,22	+ 0,47	+ 0,08
Marraskuu	+ 0,27	+ 0,62	+ 0,18
Joulukuu	+ 0,34	+ 0,89	+ 0,17
Koko vuonna	+ 0,27	+ 1,50	+ 0,01

Jäänlähtö alkoi huhtikuun 21 p:nä, jolloin vedenkorkeus joessa oli 1,27 m. yli tulvakannen.

b) *Kaupungin irtainta omaisuutta ja rahatointa koskevia asioita.*

Kaikki tiedot kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1904 sekä Kaupungin meno- ja tulot. vertailu vahvistetun meno- ja tuloarvion ja todellisen tilinpäätöksen välillä ynnä selonteko kaupunginrahaston tilasta vuoden lopussa saadaan tätä varten laadituista, edempänä olevista taululiitteistä.

Hankkimalla eri lautakunnista, hallituksista ja konttoreista tietoja Kaupungin irtain kalusto. vuoden kuluessa tapahtuneista kaupungin irtaimen omaisuuden muutoksista, on tämän omaisuuden kalustokirjaa täydennetty ja esitetään yhteenvedo mainitusta kirjasta etempänä taululiitteissä.

Niissä kaupunginrahaston katsastuksissa, jotka kunnallisasetuksen Kaupunginrahaston katsastukset. säännöksen mukaan on säädettyssä järjestyksessä toimitettu joka neljännesvuosi, samaten kuin niissä ylimääräisissä katsastuksissakin, jotka Raha- toimikamarin vuonna 1878 tekemän päätöksen mukaan kaksi Rahatoimikamarin jäsentä on toimittanut, ei ole ollut mitään syytä muistutuksiin.

Helmikuun 3 päivänä asianmukaisesti toimitetussa obligatsioonien Obligatsioonien arvonnassa lankesivat seuraavat numerot lunastettaviksi ¹⁾):

Helsingin kaupungin 3 1/2 prosentin laina vuodelta 1898.

Sarja litt. B à 2,000 markkaa	N:ot	47, 60, 125.
„ „ C à 1,000 „	„	189, 451, 538.
„ „ D à 500 „	„	46, 47, 58, 117, 169, 177, 220, 362, 413, 425, 526, 579, 583, 614, 650, 738, 745, 754, 786, 793, 819, 838, 862, 889, 1,005, 1061, 1,170.

Helsingin kaupungin 4 prosentin laina vuodelta 1900.

Sarja litt. B à 2,000 markkaa	N:ot	203, 286, 471.
„ „ C à 1,000 „	„	677, 747, 919, 998, 1,019, 1,166.
„ „ D à 500 „	„	1,281, 1,292, 1,390, 1,529, 1,989, 2,031, 2,080, 2,259, 2,325.

Kesäkuun 20 päivänä toimitetussa obligatsioonien arvonnassa lankesivat seuraavat numerot lunastettaviksi ²⁾):

¹⁾ Rhkn pöytäk. 11 p. helmik. 13 §. — ²⁾ S:n s:n 23 p. kesäk. 5 §.

Helsingin kaupungin 4 prosentin laina vuodelta 1902

à 500 markkaa N:ot 14, 55, 70 211, 737, 925, 1,003, 1,250, 1,254, 1,639,
 1,761, 2,214, 2,301, 2,719, 2,779, 2,912, 2,931, 3,032,
 3,283, 3,474, 3,538, 3,614, 3,648, 3,739, 3,932, 3,947,
 4,349, 4,563, 4,567, 4,661, 4,783, 4,874, 5,419, 5,424,
 5,541, 5,579, 6,262, 6,424, 6,772, 7,025, 7,642, 7,819,
 8,366, 8,563, 8,635, 9,294, 9,350, 9,422, 9,765, 10,131,
 10,145, 10,448, 10,659, 10,713, 11,510, 11,614, 11,661,
 11,811, 11,952, 12,536, 12,798, 12,993, 13,032, 13,338,
 13,442, 13,490, 13,535, 13,574, 13,602, 13,747, 13,774,
 13,991, 14,212, 14,381, 14,585, 14,913, 14,999, 15,086,
 15,180, 15,214, 15,268, 15,883, 15,998.

Marraskuun 1 p:nä toimitetussa obligatsionien arvonnassa tulivat seuraavat N:ot lunastettaviksi ¹⁾):

Helsingin kaupungin 5 prosentin laina vuodelta 1876.

Sarja litt. A à 1,000 markkaa N:ot 24, 61, 67, 93, 219, 221, 256, 348, 376, 402.
 „ „ B à 500 „ „ 45, 234, 280, 425, 443, 476, 564, 588,
 605, 661, 662, 715, 777, 784, 787, 814,
 849, 880, 990, 1,062, 1,193, 1,219, 1,247,
 1,303, 1,343, 1,373, 1,386, 1,394, 1,425.
 „ „ C à 200 „ „ 65, 153, 221, 288, 292, 296, 335, 403,
 429, 450, 452, 545, 572, 624, 635, 709,
 723, 860, 864, 880, 921, 934, 1,047, 1,048,
 1,152, 1,207, 1,244.

Helsingin kaupungin 4 1/2 prosentin laina vuodelta 1882.

Sarja litt. A à 3,000 markkaa N:ot 13, 64, 99, 123, 146.
 „ „ B à 1,000 „ „ 107, 124, 132, 135, 148, 155, 218, 219,
 221, 294, 332, 335, 344, 360, 363, 413,
 440, 456, 503, 507, 535, 578, 607, 628,
 640, 662, 665, 689.
 „ „ C à 500 „ „ 51, 58, 66, 90, 95, 106, 107, 161, 164,
 196, 201, 232, 243, 287, 288, 306, 348,
 353, 356, 396, 460, 531, 589, 628, 651,
 682, 695, 700, 741, 752, 789.

¹⁾ Rhkn pöytäk. 3 p. marrask. 29 §.

Helsingin kaupungin 4½ prosentin laina vuodelta 1892.

Sarja litt. A à 5,000 markkaa = 3,600 kruunua N:ot	298, 362.
„ „ B à 1,000 „ = 720 „ „	134, 227, 394, 404, 648, 752, 910, 1,203, 1,226.
„ „ C à 500 „ = 360 „ „	186, 362, 423, 491, 1,149, 1,155, 1,211, 1,276, 1,356, 1,387, 1,459, 1,634, 1,682, 1,870, 1,931.

Selonteoksi kaupungin tuloatuottavista oikeuksista otetaan tähän seuraava Liikennekonttorin antama kertomus toiminnastaan sekä liikenney. m. maksujen kannosta:

„1904 vuoden kuluessa on kanto lisääntynyt noin 6 % edellisen vuoden kannosta. Kaikkien kaupungille menevien maksujen kannettu määrä oli v. 1904 Smk 731,652: 23 ja on siten Smk 41,305: 89 suurempi kuin 1903 vuoden vastaava määrä ja Smk 77,152: 23 suurempi kuin 1904 vuoden tuloarviossa laskettu määrä. Yksityisiin tuloluokkiin nähden tulee tuulaakin osalle Smk:n 15,404: 60 eli 7,1 %, liikennemaksujen osalle Smk:n 26,003: 84 eli 5,6 % ja mittausmaksujen Smk:n 18: 64 lisäys, jota vastoin makasiinivuokrat ovat vähentyneet Smk 121: 19, vastaten 2,8 % 1903 vuoden vastaavasta määrästä.

Tulot.

Kaupungille menevät maksut Yleisessä Varastomakasiinissa tullissa käsitellyistä tavaroista, jotka maksut sisältyvät yllämainittuun määrään, nousivat vuodelta 1904 Smk:kaan 79,629: 52, siitä tuulaakia Smk 36,791: 04 ja liikennemaksuja Smk 42,838: 48 ja ovat ne vuoden kuluessa lisääntyneet 3,1 % verraten vuoteen 1903. Tullikäsitteily mainitussa makasiinissa alkoi kesäkuun 1 p:nä 1897 ja nousi siellä käsiteltyjen tavarain kanto seuraaviin määriin:

Yleinen varastomakasiini.

vuodelta 1897 yhteensä Smk	11,226: 39
„ 1898 „ „	34,694: 72
„ 1899 „ „	63,062: 29
„ 1900 „ „	71,724: 09
„ 1901 „ „	66,439: 12
„ 1902 „ „	63,001: 60
„ 1903 „ „	77,187: 01
„ 1904 „ „	79,629: 52

Mainittava on että kaikki sanottuun makasiiniin varastoonpannut tavarat, jotka tullittomasti lähetetään toiselle paikkakunnalle, ovat vapautetut kaupungille menevistä maksuista.

Kanto.

Kanto on edelleenkin tapahtunut tyydyttävällä tavalla; ainoastaan 1,6 % velotetusta määrästä on jätetty uloshaettavaksi.

1904 vuoden maksamattomasta määrästä, joka vuoden vaihteessa oli Smk 11,817:72 on suurin osa jo suoritettu.

Edellisten vuosien rästejä, joita ei vielä ole tileistä poistettu, oli vuoden vaihteessa jälellä vuosilta 1901—03 yhteensä Smk 438:16, joista mainittavia suorituksia ei enää ole odotettava.

Myötäliitetystä taulusta näkyy, miten maksunpano ja kanto on jakautunut tilintekovuoden eri kuukausille.

Ylöskannon
menot.

Kustannukset konttorin ylläpidosta, sen alaisen, pakkahuoneessa palvelevan henkilökunnan palkkaukset, mittaajain palkkiot, pakkahuoneen kaluston sekä konttorihuoneuston, pakkahuoneen ja kaikkien tullirakennuksessa yleisön käytettävään huoneustojen valaistuksen kustannukset nousivat vuonna 1904 Smk:kaan 43,588:87. Tähän määrään sisältyy 3 erää, yhteensä Smk 1,273:89, nimittäin suuremman vaa'an ja 5 makasiinikärryn hankkimiseen ja lisämääräraha pakkahuoneen hissilaitoksen koneenkäyttäjälle vuoden kuluessa pystytetyn uuden tavarahissin hoidosta, joita menoja ei voitu arvata 1904 vuoden menoarviota laadittaissa.

Viimemainitussa menosäännössä konttorin käytettäväksi asetettujen määrärahojen yli käytettiin:

1) määrärahan III 4 b. „Mittaajain palkkiota“ yli Smk 345:34. Tätä menoa vastaa kuitenkin tulosäännössä arvaamaton tulo otsakkeella „Mittausmaksu“, Smk 504:36, johtuen siitä että kussakin tapauksessa, jolloin mittaajain palkkio maksetaan, samalla myös mittausmaksu kannetaan;

2) määrärahan III 4 a. „Palkkoja“ yli Smk 147:50 ylimääräisten apulaisten palkkaamiseen, kun liikenteen kasvaessa oli tarpeen enemmän työvoimia; sekä

3) määrärahan XVI 4 „Valaistus“ yli, josta Smk 500:— oli konttorin käytettävänä valaistuksen kustantamiseksi tullirakennuksen eri huoneustoihin; tämän yli on käytetty Smk 293:16, johtuen osaksi siitä että valaistuslaitteet järjestettiin sopimattomasti, nimittäin siten että sähkölamppu suuressa etehisessä sijaitsevassa, yleisön käytettäväksi luovutetussa mukavuuslaitoksessa turhaan oli jätetty palamaan, vaikka siinä oli sulkulaitos, mikä seikka havaittiin vasta vuoden lopulla. Sittenkun sikäläinen

valaistus on järjestetty tarkastuslukolla, on odottamattoman suuressa määrin voitu säästää sähkövoimaa. Suuri valaistuskustannus aiheutui myös osittain lisääntyneestä valaistuksen tarpeesta pakkahuonesuojuksissa.

Muutamista määrärahoista on jäänyt pienempiä säästöjä, yhteensä Smk 81:02.

Aiheutuen kasvaneesta tavaravaihdosta on konttorin työ vuoden kuluessa vahvasti lisääntynyt. Siten on ilmoituskirjain luku, joiden perusteella kaupungille menevään maksujen veloitus toimitetaan, lisääntynyt noin 12 % ja oli vuodelta 1904 60,509 kpl., josta 11,126 kpl. postissa tulevista tavaroista. Kunkin posti-ilmoituskirjan velotusmäärä oli keskimäärin Smk 1:43, jota vastoin muiden ilmoituskirjain keskimäärä oli Smk 14:40. Postissa tulevista tavaroista suoritettavain maksujen yhteenlaskettu määrä oli noin 16,000 markkaa. Kun posti-ilmoituskirjain luku oli noin 18 % ilmoituskirjain koko luvusta, oli näissä ilmoituskirjoissa kaupungille velotettu rahamäärä yhteensä ainoastaan noin 2,2 % koko tulosta. Suurimmalta osalta posti-ilmoituskirjoja nousi velotettu määrä tuulaakia ja liikennemaksuja alle 50 pennin kultakin ilmoituskirjalta, mutta toiselta puolen ei ole jätettävä huomioonottamatta, että postissa myös tulee kauppatavaroita, joista kaupungille menevät maksut nousevat verrattain suuriin määriin ja että sellainen tuonti lisääntyy vuosi vuodelta, johtuen tämä muutamia vuosia sitten myönnetystä postimaksun alennuksesta paketeilta, jotka painavat korkeintaan 5 kg.“

Ylämaankaupungeissa kannetusta Helsingin kaupungille tulevasta tuulaakista kertyi yhteensä 7,644 markkaa 61 penniä eli 355 markkaa 39 penniä vähemmän kuin vuoden tulosäännössä oli laskettu.

Satamakonttorissa maksettavaksi pantujen maksujen määrästä annetaan tieto etempänä olevissa taululiitteissä. Tässä mainittakoon ainoastaan seuraavaa:

Vuoden kannosta, joka 40 ja 60 prosentin vähennyksellä kaupungissa säännöllisesti käyvistä höyrylaivoista, on 225,817 markkaa 78 penniä, on tullut Satamakapteenille 4 % 8,895 markkaa 54 penniä sekä Satamakirjurille 0,5 % eli 1,223 markkaa 89 penniä.

Voimassa olevan 10 p:nä huhtikuuta 1888 annetun Helsingin kaupungin liikennetaksan mukaan, joka säättää että Satamakonttoriin on otettava määrätty luku valantehneita parmaajia, jotka toimittamastaan mittauksesta itse saavat kantaa heille tulevan palkkion, oli vuoden kuluessa Konttorin palveluksessa yksi vanhin ja ja viisitoista parmaajaa ja kahdeksi viimeiseksi kuukaudeksi sen lisäksi viisi parmaajaa ja oli heidän

Tuulaaki ylämaankaupunkeihin menneistä tavaroista.

Satamakonttorin kanto.

Satamakapteenille ja Satamakirjurille tuleva kantoprosentti.

Parmaajat, pakkaajat ja runsi-miehet.

toimintansa sellainen että vanhin ja viisitoista parmaajaa olivat mitanneet 46,411 syltä 30 pennin keskihinnasta, mikä tekee Smk 13,923: 30, joka jaettuna 16 miehen kesken tekee Smk 870: 21 kullekin, sekä viisi äskentettyä mitanneet 2,877 syltä, joka saman keskihinnan, 30 pennin, mukaan tekee Smk 863: 10, jaettuna viidelle keskimäärin Smk 172: 62 kullekin.

Pakkausta ja runsausta varten oli Satamakonttorissa kaksi henkilöä, joiden oli velvollisuus muun muassa tarvittaessa toimittaa näitä töitä; vuoden kuluessa runsattiin 516 tynnyriä tervaa, mikä 15 pennin mukaan tynnyriltä teki Smk 77: 40 eli kahdelle jaettuna Smk 38: 70.

Kansakoulujen
korjausmäärä-
rahat.

Käsitellessään Kansakoulujohtokunnan menoarvioehdotusta vuodelle 1905 oli Rahatoimikamari havainnut hankalaksi laskea sitä määrää, joksi arviomääräraha „kansakoulujen talojen ja huoneustojen kunnossapitoa ja korjausta varten„ oli merkittävä, koska ei oltu laadittu mitään korjaus-ehdotusta. Rahatoimikonttori oli myös Kamarille ilmottanut että viimekuluneen neljännessä tilin mukaan kansakoulujen kontto rakennusten ylläpidosta sangen tuntuvasti kohosi vuosimäärärahaa suuremmaksi, sekä ehdottanut ¹⁾ että kustannus siitä osasta kansakouluhuoneustojen korjausta, jonka Rakennuskonttori toimitti ilman kansakoulujen taloudenhoitajan välitystä, vastedes suoritettaisiin määrärahasta kaupungin talojen „erinäisiä korjauksia varten“. Kuultuna asiasta epäsi Rakennuskonttori tämän ehdotuksen, ja esitti että puheenalaisen korjausmäärärahan myöntäminen vastedes tehtäisiin riippuvaksi vuosittain tehdyistä, yksityiskohtaisista ehdotuksista ja kustannuslaskelmista, jotka kansakoulujohtokunnan oli Rahatoimikamarille jätettävä, ja jotka laskelmat, mikäli ne koskivat töitä, joita Rakennuskonttorin oli suoritettava, oli laadittava konttorin avustuksella. Tämän Rakennuskonttorin lausunnon hyväksyi ²⁾ Rahatoimikamari täydellisesti ja kehoitettiin Kansakoulujohtokuntaa vastedes teettämään korjaus-ehdotuksia perusteeksi pantavaksi kyseessä olevaa menoarviota laadittaissa.

Korvaus kau-
pungin työssä
saadusta ruu-
miinvammasta.

Rahatoimikamarilta oli työmies David Knuutinen anonut ³⁾ lainmääräämää vahingonkorvausta tapaturmaisesti kaupungin työssä saamastaan ruumiinvammasta. Sittenkun Rakennuskonttori asiasta hankitun selvityksen nojalla oli puoltanut anomukseen suostumista ja joulukuun 5 p:nä 1895 annetun lain mukaisesti, koskeva työnantajan vastuunalaisuutta työntekijää kohdanneesta ruumiinvammasta, oli laskenut vuotuisen

¹⁾ Rhkn pöytäk. 10 p. marrask. 19 §. — ²⁾ S:n 5:n 17 p. marrask. 24 §. — S:n 13 p. syysk. 20 §.

korvaussumman 43 markaksi 20 penniksi, päätti ¹⁾ Rahatoimikamari, sellaisista asioista saamansa valtuuden ²⁾ nojalla, myöntää Knuutiselle, hänelle tuotetun työkyvyn vähennyksen takia, vuotuista vahingonkorvausta 43 markkaa 20 penniä, mikä oli suoritettava elokuun 4 p:stä 1904 lähtien.

Kaupungin omistaman Vanhankaupungin tullijauhomyllyn vuokraaja, Korvaus lakka-
mylläri K. F. Skogster oli Rahatoimikamarilta anonut yhteensä 142 mar-
kan 50 pennin korvausta osittain siitä ajasta, jolloin yksi myllyn turbi-
neista oli ollut korjattavana, osittain niistä päivistä, jolloin myllyn käyttö
oli ollut keskeytettynä vesiränneissä olevan jääsohjon takia. Rakennus-
konttorin huomautettua, että korvausvaatimuksella oli tukea Skogsterin
kanssa tehdystä välikirjasta ja ehdotettua että meno suoritettaisiin meno-
sääntöön merkitystä määrärahasta mainittua korjausta varten, määräsi ³⁾
Rahatoimikamari mylläri Skogsterille maksettavaksi vaaditun summan.

Axel Fredrik Laurellin stipendirahastosta käytettävänä oleva korko Laurellin sti-
pendirahasto.
96 markkaa jaettiin ⁴⁾ tältä vuodelta täkäläisten suomalaisen ja ruotsa-
laisen normaalilyseon kesken.

c) *Erinäisiä muita Rahatoimikamarin käsittelemiä asioita.*

Luettelo kaupungin kiinteästä omaisuudesta täydennettiin vuoden Kiinteistökirjan
kuluessa merkitsemällä kaupungin kiinteistökirjoihin kaikki muutokset, täydennys.
joita vuoden varrella oli kiinteistöjen käyttämisessä sattunut.

Kaupungin vakuusasiakirjat tarkastettiin kaksi kertaa vuoden kulu- Vakuusasiakir-
essa ja sattuvissa tapauksissa ryhdyttiin tarpeellisiin toimenpiteihin kau- jain tarkastus.
pungin oikeuden säilyttämiseksi.

Paitsi niissä tapauksissa jolloin Rahatoimikamari asianomaisten viran- Kaupungin oi-
omaisten vaatimuksesta antoi ainoastaan selityksen, valvottiin Kamarin kuden valvo-
toimesta kaupungin puhevaltaa tuomioistuimessa niissä asioissa, missä käyneissä, kon- minen oikeuden-
kaupunki oli asianosaisena tahi sillä muuten oli jotakin etua valvottavana. kursseissa, tak-
soitus-asioissa
y. m.

Kaikkiaan 50 tapauksessa hankki Rahatoimikamari kiinnityksen Hankittuja ja
tontteihin ja rakennuksiin, nimittäin 19 tapauksessa tehdyistä vuokra- uudistettuja
kiinnityksiä.

¹⁾ Rhkn pöytäk. 13 p. lokak. 29 §. — ²⁾ Katso 1902 v. kert. siv. 106. — ³⁾ Rhkn pöytäk. 4 p. helmik. 11 §. — ⁴⁾ S:n s:n 31 p. maalisk. 24 §.

sopimuksista ja 31 tapauksessa myytyjen tonttien kauppahintaa vastaavista velkakirjoista.

Hyväksytyjä
takaussitou-
muksia.

Vuoden kuluessa hyväksyi Rahatoimikamari 51 takaussitoumusta tehdyistä vuokrasopimuksista, 1 hankinnasta ja 11 myytyjen tonttien kauppahinnan suorittamisesta.

Hyväksytyjä
rakennuspiirus-
tuksia.

Kaikkiaan 35 tapauksessa hyväksyi Rahatoimikamari jätettyjä piirustuksia kaupungin vuokramaille tehtäviksi rakennuksiksi tahi entisten muutoksiksi, nimittäin 1 rakennusyrietykseen Leppäsuon alueella, 1 Arabian alueella, 3 Kalliossa, 2 Siltasaarella, 4 Eläintarhanhuvilain alueella, 1 Hanaholmalla, 5 Humlebergissä, 1 Pikku Pässillä, 1 Malmilla, 7 Meilansissa, 1 Roosanhuvilan alueella, 1 Rönnskärissä, 1 Hietaniemellä, 1 Isolla Pässillä, 1 Sumparn-saarella, 1 Suruttoman alueella, 1 Eteläisellä Blekholmalla, 1 Tallbakkassa sekä 1 Äsissa.

Lupa yksityis-
ten vesijohtojen
asettamiseen
vesijohtoverkon
yhteyteen.

Tehdyistä pyynnöstä ja Vesijohtokonttorin puoltavan lausunnon mukaisesti myönsi ¹⁾ Rahatoimikamari Vesijohtoliike Osakeyhtiölle sekä Porin Konepajaosakeyhtiölle luvan Helsingin kaupungissa toimittaa vesijohto- ja viemäriputkien sijoituksia kaupungin vesijohto- ja lokaviemäriverkon yhteyteen, ollen yhtiöt velvolliset noudattamaan voimassaolevaa vesijohdon ohjesääntöä ja taksaa.

Keskeytyksiä
raitiotieliiken-
teessä.

Sittenkun Raitiotie- ja Omnibus-osakeyhtiö oli Rahatoimikamarille ilmoittanut, että yhtiö sen liikennehenkilökunnan tekemän lakon johdosta oli ollut pakotettu lakkauttamaan raitiotieliikenteen ja että keskeytys oli kestänyt 29 päivää, ²⁾ oli nostettu kysymys siitä oliko yhtiön vuonna 1889 kaupungin ja yhtiön välillä tehdyn myönnytysvälikirjan 6 §:n mukaisesti mainitusta keskeytyksestä maksettava sakkoa kaupunginrahastoon. Hankittuaan asiassa selvitystä havaitsi Rahatoimikamari, ettei yhtiölle voitu panna viaksi mitään toimenpidettä, joka olisi ollut pätevä syy henkilökunnan tekemään lakkoon. Ja kun Rahatoimikamari oli sitä mieltä että lakkoa näin ollen oli pidettävä säädetystä sakosta vapauttamisen aiheena, päätti ³⁾ Kamari olla määräämättä yhtiölle mitään kaupungin rahastoon suoritettavaa sakkoa puheenalaisesta raitiotieliikenteen keskeyttämisestä.

Toimitettuja
katselmuksia.

Paitsi erityisiä katselmuksia ehdotuksen tekemistä varten tilojen vuokralle antamisesta ja varastopaikkain, kivenlouhimojen y. m. tilapäi-

¹⁾ Rhkn pöytäk. 28 p. huhtik. 16 § ja heinäk. 7 p. 20 §. — ²⁾ Katso yllä siv. I. 116.

³⁾ Rhkn pöytäk. 19 p. toukok. 18 §.

sestä vuokraamisesta määräsi ⁴⁾ Rahatoimikamari pidettäväksi n. s. kolmi-
vuotiskatselmuksia seuraavilla tiloilla, nimittäin: Kuusisaari, Tervasaari,
Honholma, Hanaholma, Hylkysaari, Blekholman kari, Uunisaari, Sirpale-
saari, Hernesaari, palstat N:ot 1 ja 2 Busholmalla, Hietasaari, Pikku Pässä,
Iso Pässä, Itäinen Rönnskär, läntinen osa Läntistä Rönnskäriä, palstat
N:ot 1—6 Läntisellä Rönnskärillä, palstat N:ot 2, 3, 4, 6 ja 9 Vallilassa;
petroleumin varastopaikka Sörnäisissä; maa-alue litt. A. Sörnäisissä ja
Suuri Verkkosaari; maa-alue litt. B. Sörnäisissä ja Pieni Verkkosaari;
tontit N:ot 4 ja 6 Sörnäisten Rantatien varrella; N:ot 1, 3, 5 ja 9 Söder-
vikinkadun varrella; N:ot 2, 4, 6 ja 8 Sibyllankadun varrella; N:ot 2
ja 10 Vilhonvuorenkadun ja Hörneberginkadun varrella; palstat Litt. B.
C. D. ja E. Hörnebergissä, asuntohuvilat N:ot 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 20,
22, 23 ja 24 sekä 25 ja 26 Meilansissa; työväenasunnot Ruoholahdenkadun
varrella, Lugnet-huvilassa ja Kampilla; Barkoffin tonttipaikka samalla
paikalla; Grönlundin pelto Sandnäsissä; Lindforsin tonttipaikka samassa
paikassa; Hietaniemen asuntotontit; tehdastontit N:ot 1, 2 ja 3 samassa
paikassa; Teurastuslaitoksen alue samassa paikassa; Cronvallin tehdas-
tontti Fjelldalissa; Laivatokan alue palsta N:o 3 Brogårdissa; Pikku Silta-
saari; Eläintarhan huvilat N:ot 9, 10, 11, 12 ja 14; Hesperian tehdas-
tontti; huvilat Valo ja Nygård; huvilapalstat N:ot 1—9, 14—16 ja 22—24
Humlebergissä; Kinnekullen huvila; Forsbyn ja Grejuksen tilat; tilat
Träsk, Guntähti ja Bakkas; huvilapalstat litt. B:1 ja B:2 Kottbyssä;
asuntotontit N:ot 1, 5, 9, 11, 13, 15 ja 31 toisen linjan varrella; N:ot
1—17, 19, 25, 27, 29, 31 ja 33 kolmannen linjan varrella; N:ot 5, 6, 17,
18 ja 20 neljännen linjan varrella; N:ot 12—16 viidennen linjan varrella;
N:ot 3, 9 ja 15 Itä-Viertotien varrella; sekä asuntotontti N:o 19 Alppi-
kadun varrella. Edelleen määrättiin ²⁾ lähtökatselmus pidettäväksi seu-
raavilla tiloilla: Bergan tila, apteekintontti samalla paikalla, Toivon tila;
n. s. Töölön tiilitehtaan paikka; varastopaikat N:ot 1—6 Södervikissä;
kauppias J. A. Janssonin varastopaikka Södervikissä; sekä palstat N:ot
4:a ja 4:b Mustikkamaalla.

Rahatoimikamariin kuuluivat tänä vuonna Ylitirehtööri Alexis Gri-
penberg (puheenjohtaja), hovineuvos C. Nummelin (varapuheenjohtaja),
protokollasihteeri A. Aminoff, Rata-tirehtöörinapulainen Th. Frosterus,
insinööri A. Engström ja talonomistaja K. R. Åström. Varajäseniä olivat:
Arkkitehti V. Aspelin, konsuli K. Stockmann ja nimituomari E. Indrenius.

Rahatoimikama-
rin jäsenet.

¹⁾ Rhkn pöytäk. 23 p. kesäk. 26—30 §§. — ²⁾ S:n s:n 23 p. kesäk. 24 ja 25 §§.

Rahatoimikamarin kokoukset, asiain luku y. m.

Rahatoimikamarilla oli vuoden kuluessa 63 kokousta, joista 52 vakinaista ja 11 ylimääräistä. Niissä käsiteltiin 1,538 diarioihin merkittyä asiaa, joista 155 oli edellisestä vuodesta ratkasemattomia ja 1,383 uusia. Näistä saatettiin loppuun 1,341 ja 197 jäi toimenpiteen varaan. Maksu määräyksiä annettiin 3,412. Pykälää oli Rahatoimikamarin pöytäkirjoissa 1,931 ja kirjeiden luku oli 304.

III. Vaivaishoitohallitus.

Vaivaishoitohallituksen antama selonteko toiminnastaan vuonna 1904 on näin kuuluva:

„Kaupungin vaivaishoitohallitukseen ovat kuuluneet seuraavat Kau-^{Vaivaishoitohal-}lituksen jäsenet ja virkamiehet. punginvaltuuston valitsevat henkilöt, nimittäin översti I. Gordie puheenjohtajana, kamreeri Ö. G. Westling varapuheenjohtajana, lääketieteen-tohtori vapaaherra E. Cedercreutz, Vankeinhoitohallituksen sihteeri nimittomari A. af Forselles, neiti F. Palmén, tehtailija K. V. Bergman, kauppias N. Kochtomow, pastori E. Murén, kauppapuutarhuri V. F. Sagulin ja talonomistaja A. Ärt sekä varajäsenenä protokollasihteeri E. Willgren, filosofianmaisteri M. Holmberg ja tehtailija Hj. Fagerroos; jota paitsi filosofianmaisteri A. Antell on hoitanut Vaivaishoitohallituksen toimitusjohtajalle kuuluvia tehtäviä.

Vaivaishoitohallituksen sihteerinä on toiminut protokollasihteeri E. Willgren.

Vaivaishoitohallituksessa vaivaisten silmälläpitoa varten olevaan henkilökuntaan ovat 1904 vuoden kuluessa kuuluneet rouva H. Creutlein, neiti H. Karlsson sekä herrat A. Johansson ja K. F. Vass.

Työ- ja vaivaistalon johtajana on myös vuonna 1904 ollut kunnallisuusneuvos C. E. Degerholm, minkä ohessa rouva M. Degerholm edelleenkin on hoitanut emännän tehtävät laitoksessa ja konttorityöt on toimittanut konttoristi F. Rosendahl.

Lääkärinhoitoa vaivaishoidon sairaalalaitoksissa on toimittanut dosentti tohtori Jarl Hagelstam ja papilliset toimitukset Työ- ja vaivaistalolla pastori Emil Murén.

Vaivaishoitohallituksella on vuoden kuluessa ollut 21 vakinaista ja 1 ylimääräinen kokous. Niissä on hallitus käsitellyt yhteensä 1,173 asiaa, joista 839 on ollut toimitusjohtajan valmistamia avunantoasioita ja 334 kirjeasioita. ^{Asiain luku ja laatu y. m.}

Taulu N:o 1 tarjoo yleiskatsauksen toimitusjohtajan toimintaan vuonna 1904. Toimitusjohtajan käsittelemiä asioita (lukuun ottamatta hänen valmistamiaan avunantoasioita) oli kaikkiaan 13,006 (v. 1903 12,696).

Suoranaista apua nauttivain köyhäin sekä kaupunkiin elätteelle annettujen silmällä pitoa varten on kaupunki kuten ennenkin ollut jaetuna 9 piiriin, joista kukin on ollut yhden hallituksen jäsenen valvonnan alaisena.

Vaivahoitohallituksen palveluksessa oleva tarkastushenkilökunta on avustanut Vaivahoitohallitusta ja toimitusjohtajaa sekä niiden henkilöiden suhteiden selville ottamisessa, joille on haettu vaivaisapua, että sellaista, jotka erillään vaivaistalosta saavat vaivaishoitoa, ja muuten hankkinut tietoja kunnan hätääkärsivistä ja varsinkin alaikäisistä, jotka kodissaan eivät saa tarpeenmukaista hoitoa.

Avunsaajain
koko luku.

Vaivahoitohallituksen toimesta vuonna 1904 hoidetuista, ylläpidetyistä ja raha-apua saaneista on ollut:

	v. 1904	v. 1903	v. 1902
a) Työ- ja vaivaistaloon otettuja	793	777	759
b) Elätteelle annettuja	573	568	581
c) Kodeissa avustettuja suoranaisilla avuilla . .	2,054	2,330	1,780
d) Mielenvikaisten hoitolaitoksissa ja vaivaistalosta erillään olevissa turvakodeissa hoidettuja	118	128	113
e) Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja (lukuun ottamatta Maarian sairaalaa ja Sörnäisten sairastupaa).	282	226	299
f) Lahjoitettujen pääomien koroista eläkettä nauttivia	73	73	73
Yhteensä	3,893	4,102	3,605

Työ- ja vaivais-
talo

Tarkempain erikoistietojen saamiseksi työ- ja vaivaistalon toiminnasta vuonna 1904 viitataan johtajan kunnallisneuvos Degerholmin antamaan kertomukseen ja sen mukana oleviin luetteloihin ja tietoihin.

Työ- ja vaivaistaloon otetuista 793 henkilöstä oli:

1) <i>Vaivaistalossa</i>	616
niistä enintään samalla kertaa	430
vähintään	340
keskimäärin	385

Hoidokkaista oli:

miehiä	259	
naisia	295	
lapsia	<u>62</u>	616
Helsingissä syntyneitä	70	
muilla paikkak. „	<u>546</u>	616
ruotsia puhuvia	276	
suomea „	319	
venättä „	16	
muita kieliä	<u>5</u>	616

Vuoden kuluessa kuoli 45 miestä, 28 naista ja 3 lasta.

2) Työlaitoksessa	177
niistä enintään samalla kertaa	106
vähintään	45
keskimäärin	76

Työlaitokseen 1904 vuoden kuluessa otetuista oli:

Helsingissä syntyneitä	58	
muilla paikkak. „	<u>119</u>	177
ruotsia puhuvia	77	
suomea „	96	
venättä „	<u>4</u>	177

Koko lukumäärästä 177 on 5 työllään kunnalle korvannut heidän vaimoilleen ja lapsilleen annetun vaivaisavun.

Sairaanhoidon kaupungin työ- ja vaivaistalossa on vuonna 1904 pääasiallisesti käynyt samojen periaatteiden mukaan kuin edellisinä vuosina.

Sairaskodissa on vuoden kuluessa hoidettu kaikkiaan 251 henkeä, niistä 153 miestä ja 98 naista; näistä on jäljellä vuodesta 1903 76 henkeä eli 43

miestä ja 33 naista. Vuoden kuluessa otettiin sairaskotiin 175 henkilöä, nimittäin 110 miestä ja 65 naista. Poiskirjoitettu on

terveinä	31, joista	17 miestä ja 14 naista.
paremmaksi tulleina . .	43, ”	34 ” ” 9 ”
parantumattomina . . .	43, ”	27 ” ” 16 ”
kuolleita	50, ”	30 ” ” 20 ”
Yhteensä.	167, ”	108 ” ” 59 ”
Jälellä oli vuoteen 1905 .	84, ”	45 ” ” 39 ”

Sairaanhoitopäiviä oli vuonna 1904 28,166. Päivässä on keskimäärin 77 potilasta hoidettu sairaalassa; sairaanhoitopäiviä potilasta kohti tuli keskimäärin 112,2.

Vuoden eri kuukausille jaettuna oli potilaiden suurin määrä:

tammikuulla	45 miestä ja 37 naista.
helmikuulla	45 ” ” 38 ”
maaliskuulla	45 ” ” 42 ”
huhtikuulla	45 ” ” 41 ”
toukokuulla	45 ” ” 41 ”
kesäkuulla	40 ” ” 37 ”
heinäkuulla	41 ” ” 36 ”
elokuulla	45 ” ” 38 ”
syyskuulla	45 ” ” 40 ”
lokakuulla	45 ” ” 41 ”
marraskuulla	44 ” ” 43 ”
joulukuulla	45 ” ” 43 ”

Kuten yllä olevasta käy selville, on miesosastoa enemmän käytetty kuin naisosastoa; edellisessä on näet suurin sallittu luku sairaspaiikkoja ollut käytännössä melkein koko vuoden. Varsin usein on myös sattunut, että miespuolisia potilaita, jotka suuresti ovat olleet jatketun sairaalahoidon tarpeessa, tilan puutteen takia on siirretty sairaskodista vaivaistaloon tilan hankkimiseksi sellaisia pakottavia tapauksia varten, osaksi työ- ja vaivaistalosta osaksi myöskin kaupungista, joiden tila välttämättömästi on vaatinut heidän ottamistaan sairaalaan. Ei tarvinne lähemmin

huomauttaa, mitä vakavia hankaluuksia tästä on syntynyt ja mitä terveydellisiä vaaroja varsinkin siitä seikasta johtuu, että keuhkotautipotilaita on vaivaistalon eri osastoissa, lukuunottamatta sitä että heitä itse sairauskodissa on ollut noin 20 % potilaiden koko luvusta ja miehisistä potilaista noin 30 %

Hoitohenkilökuntaa on ollut 2 hoitaja- ja 2 siivoojanaista.

Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten päätöksen mukaan joulukuun 15 p:ltä 1903 alettiin vuoden kuluessa vaivaistalolla rakentaa uutta paviljonkia keuhkotautipotilaita varten, samaan malliin kuin aikaisemmin samaa tarkotusta varten rakennettu, mutta edelleenkin mielenvikaisten hoitoa varten käytetty paviljonki.

Mielenvikaisten osastoissa on vuoden 1904 kuluessa hoidettuja ollut kaikkiaan 209, joista 80 miestä ja 129 naista. Jälellä edellisestä vuodesta oli 129, niistä 46 miestä ja 83 naista; laitoksiin otettiin 80, joista 34 miestä ja 46 naista; poiskirjoitettiin 55, joista 25 miestä ja 30 naista; maalle annettiin elätteelle vuoden kuluessa 16, joista 11 miestä ja 5 naista. Siipoon pitäjään elätteelle annetuista on laitoksen tuotu takaisin 9, niistä 4 miestä ja 5 naista. Jälellä vuoteen 1905 oli vuoden lopussa 147, niistä 48 miestä ja 99 naista.

Sairaanhoitopäiviä oli vuonna 1904 kaikkiaan 49,698 vastaten edellisenä vuonna 46,540, ja jokaista henkilöä kohti keskimäärin 237,7 sairaanhoitopäivää; keskimäärä sairaita päivää kohti oli 136,1.

Vuoden kuluessa poiskirjoitetuista 55 potilaasta on 15 ollut terveiksi tulleita, 4 paremmaksi tullutta, 18 parantamatonta ja 18 kuollutta. Hoidettaviksi otetuissa 80 potilaassa oli mielenvika ennen laitokseen ottoa kestänyt: 35 tapauksessa alle 1 kuukauden, 10 tapauksessa 1—3 kuukautta, 4 tapauksessa 3—6 kuukautta, 3 tapauksessa 6—12 kuukautta ja 28 tapauksessa yli vuoden.

Mielenvikaisten sairaalaan on 1 vuoden kuluessa siirretty Pitkäniemen Keskuslaitoksesta 2 miestä ja Lapinlahden Keskuslaitoksesta samoin 2 miestä, joita on vaivannut kroonillinen mielenvika.

Hoitohenkilökuntaa on vuoden kuluessa ollut 4 mies- ja 9 naishoitajaa. Ylihoitajattaren toimessa on edelleenkin ollut neiti Augusta Bergström.

Niinkuin ylläsanotusta näkyy on tilaa mielenvikaisten hoitolaitoksessa myös vuonna 1904 ylen paljon käytetty. Ne epäkohdat, joita arveluttava tilan ahtaus on aiheuttanut, ovat luonnollisesti vaikeuttaneet järkipäistä sairaanhoitoa.

Elänteelle annetuja.

Kaikista 573 Helsingin kaupungin vaivaishoidon vuonna 1904 elänteelle antamista henkilöistä oli:

<i>Kaupungissa</i>	120, joista vanhempia henkilöitä .	41
	15 vuotta nuorempia lapsia. . .	79
vuonna 1903	104, joista vanhempia henkilöitä .	31
	15 vuotta nuorempia lapsia. . .	73
<i>Maalla</i>	453, joista vanhempia henkilöitä .	219
	15 vuotta nuorempia lapsia. . .	234
vuonna 1903	464, joista vanhempia henkilöitä .	219
	15 vuotta nuorempia lapsia. . .	245

Maalle elänteelle annetuista oli sijoitettuina:

Kirkonummen pitäjään	58
Wihdin ”	60
Espoon ”	83
Siuntion ”	44
Sipoon ”	73
Nurmijärven ”	18
Helsingin ”	25
Tuusulan ”	18
Lohjan ”	6
Erinäisiin muihin kuntiin	68
	<u>453</u>

Näistä kuoli 2 miestä, 9 naista ja 1 lapsi = . .	12
täytti 15 vuotta	24
jätettiin takaisin omaisilleen	6
otettiin vaivaistaloon	15

Niiden köyhään tarkempaa silmälläpitoa, joita Helsingin kaupunki ylläpitää muilla paikkakunnilla, on 4 kunnassa hoitanut Vaivaishoitohallituksen sitä varten ottamat asiamiehet.

Sellaisina ovat vuoden kuluessa toimineet

Espoossa neiti Mathilda Bergström,
 Kirkkonummella entinen siltavouti K. A. Lönnqvist,
 Siuntiossa kruununimismies K. A. Grönholm ja
 Wihdissä ylikonstaapeli G. Grönberg.

Näiden asiamiesten palkkio on vaihdellut 100—150 markkaan vuodelta, riippuen elätteelle annettujen luvusta eri paikkakunnilla.

Muihin kuntiin elätteelle annettuja ovat tarkastaneet työ- ja vaivastalon toimitusjohtaja ja tarkastaja.

Sitä paitsi on Vaivahoitohallituksen silmälläpitohenkilökunnasta rouva Creutlein tarkastanut elätteille annettuja Siuntion pitäjässä, herra Johansson Helsingin ja Tuusulan pitäjissä sekä herra Vass Wihdissä, missä viimeainitussa pitäjässä elätteelle annettujen tarkastuksen toimitti myös toimitusjohtaja.

Suoranaista apua kotiinsa saaneista köyhistä oli:

Suoranaisia
apuja.

	v. 1904	v. 1903	v. 1902
vanhempia henkilöitä	836	852	697
niiden lapsia	1,218	1,478	1,083
Yhteensä	2,054	2,330	1,780

	v. 1904	v. 1903	v. 1902
niistä henkilöitä jotka 17 p:nä maaliskuuta 1879 annetun Arm. Asetuksen mukaan ovat ehdottomasti vaivahoitoon oikeutettuja	423	380	369
muita sellaiseen puutteeseen joutuneita, että Vaivahoitohallituksen on ollut pakko antaa heille satunnaista apua	413	472	328
Yhteensä	836	852	697

Mielenvikaisten hoitolaitoksissa, aistivalliskouluissa tai turvakodeissa hoidettuja.

Erityisissä lai-
toksissa hoi-
dettuja.

1:o	Niuvaniemen mielenvikaisten keskuslaitoksessa	4
2:o	Lapinlahden ” ”	29
3:o	Pitkäniemen ” ”	7
4:o	Käkisalmen ” turvalaitoksessa	19
5:o	Seilin ” ”	17
6:o	Perttulan tylsämielisten kasvatuslaitoksessa	3
7:o	Kaatuvatautisten lasten kodissa Keravalla	3
8:o	Raajarikkoisten työskoulussa ja kodissa Helsingissä.	7
9:o	Kuuromykkäinkoulussa Porvoossa	2
10:o	” Pietarsaareissa	2
	Siirto	93

		Siirto	93
11:o	Kuuromykkäinkoulussa Jyväskylässä		1
12:o	„ Kuopiossa		1
13:o	„ Mikkelissä		1
14:o	„ Turussa		3
15:o	Sokeainkoulussa Helsingissä		4
16:o	Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodissa . .		14
		Yhteensä	117

Vaivaistalosta erillään olevissa sairaaloissa hoidettuja:

	v. 1904	v. 1903	v. 1902
Yleisen sairaalan eri osastoilla	282	222	285
Muissa tšekäläisissä sairaaloissa	8	4	11
	Yhteensä	290	226
		296	296

Erinäisiä apuja.

Niiden henkilöiden luku, joita selontekovuoden eri kuukausina on avustettu *ravintoaineilla* (ruoka-annoksilla työväenhyörykeittiöstä Pursimiehenkadun N:o 10), sekä niiden henkilöiden luku, jotka ovat saaneet *lääkkeitä* vaivaishoidon kustannuksella, näkyy *Taulusta N:o 1*.

Vaivaishoidon 1904 vuoden menosääntöön „Avustuksia ja kustannuksia laitoksesta erillään olevia köyhiä varten“ nimisen osaston kohdalla oleva 8,000 markan määräraha lääkkeiksi on näyttäytynyt riittämättömäksi, mainittuun tarkotukseen kun on annettu *10,507 markkaa 97 p:ää* (v. 1903 9,633 markkaa 98 p:ää). Syynä siihen että on käytetty varoja yli määrärahan, on vuoden kuluessa vallitseva suuri sairaaloisuus työväestön keskuudessa.

Kaikkiaan on 205 kuollutta *haudattu* vuoden kuluessa *vaivaishoidon kustannuksella*, niistä 193 Helsingin kaupungissa. Kustannukset nousivat *897 markkaan 55 penniin*.

Vaivaishoidolle lahjoitettujen rahastojen korkojen käyttäminen.

Korot erinäisistä vaivaishoidolle lahjoitetuista rahoista, jotka Rahatoimikamari hoitaa, on Vaivaishoitohallitus jakanut 73 hengelle, jotka maksunosotusten nojalla ovat Rahatoimikonttorista kantaneet heille myönnetyt osuudet. Nämä korkovarot on jaettu seuraavan laskelman mukaan:

Helmikuussa 1904 korkoa	
Aleksandran rahastosta	<i>Smc</i> 200: —
Wilhelm Elgin rahastosta	„ 615: 58
Hanellin „	„ 310: 83
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahastosta „	„ 669: 48
	Siirto <i>Smc</i> 1,795: 89

	Siirto	Smk.	1,795: 89
Toukokuussa 1904 korkoa			
Carl Sierckenin rahastosta	”		167: 37
Gustava Karolina Brobergin y. m. rahastoista	”		866: 63
Lokakuussa 1904 korkoa			
Maria Bergmanin rahastosta	”		522: 58
Joulukuussa 1904 korkoa			
Adolf Fredrik Sierckin rahastosta	”		418: 42
Elsa Maria Lampan	”		552: 35
Lisette Gardbergin	”		59: 98
		Yhteensä	Smk. 4,388: 22

Kunnan osuus Myrskylän pahantapaisten poikain turvakodin hoidokasten kustannuksista oli vuonna 1904 Smk 338:65 (1903 — 459:83, 1902 — 561:82).

Myrskylän turvakoti.

Seuraava laskelma osottaa vaivahoidon tulot ja menot vuonna 1904. Vaivahoidon tulot ja menot.

	Smk.	pää	Smk.	pää
Tulot.				
Säästöä vuodesta 1903	4,886	13		
Korvausta köyhäin ylläpidossa	15,843	06		
Töistä, joita vaivastalon hoidokkaat ovat tehneet	300	23		
” ” työlaitoksen ” ” ”	11,615	40		
Maantuotanto vaivaistalosta	1,780	04		
Korkoa juoksevalta tililtä	113	45		
Takaisinmaksettu lainoja, joita on annettu puutteenalaisille työmiehille	514	—	35,052	31
Nostettu Rahatoimikonttorissa	—	—	330,000	—
Yhteensä	Smk.	—	365,052	31
Menot.				
<i>Vaivahoitohallitus.</i>				
Palkkauksia	11,600	—		
Palkkiota katsontamiehille	7,200	—		
Korvausta tarkastusmatkoista	477	85	19,277	85
<i>Vaivaistalo.</i>				
Palkkauksia	15,420	—		
Vaatetusta	5,274	83		
Muonaa	29,437	88		
Siirto	50,132	71	19,277	85

	<i>Smc.</i>	<i>714.</i>	<i>Smc.</i>	<i>714.</i>
Siirto	50,132	71	19,277	85
Lääkkeitä	3,900	81		
Kalustoa	2,228	81		
Tarveaineita	834	75		
Polttopuita ja valaistusta	9,106	47		
Hevosenurokaa	739	70		
Korjaustöitä	7,876	33		
Sekalaisia menoja	5,066	26	79,885	84
<i>Työlaitos.</i>				
Palkkauksia	3,382	67		
Polttopuita ja valaistusta	1,667	85		
Muonaa	11,590	29		
Vaatetuskustannukset	2,817	03		
Tarveaineita	7,124	06		
Kalustoa ja työkaluja	385	54		
Ahkeruusrahoja	1,139	20		
Korjaustöitä	322	65		
Sekalaisia menoja	859	18	29,288	47
<i>Mielenvikaisten hoitolaitos.</i>				
Palkkauksia	9,480	—		
Vaatetusta	5,219	27		
Muonaa	17,394	30		
Lääkkeitä	2,032	71		
Kalustoa	1,738	86		
Polttopuita ja valaistusta	8,026	21		
Korjaustöitä	1,443	69		
Sekalaisia menoja	1,871	87	47,206	91
<i>Köyhäin ylläpito ja kustannukset laitoksen ulkopuolella.</i>				
Kaupunkiin ja maaseudulle elänteille annettuja	74,065	88		
Erinäisiin laitoksiin otettuja	4,001	50		
Sairaanhoido	9,207	49		
Mielenvikaisten hoito	22,715	18		
Lääkkeitä	10,507	94		
Suoranaisia apuja	62,419	—	182,916	99
Siirto	—	—	358,576	06

		<i>Smc.</i>	<i>722.</i>	<i>Smc.</i>	<i>722.</i>
Siirto		—	—	358,576	06
<i>Sekalaista.</i>					
Hautajaismenoja		897	55		
Tarverahjoja		1,045	32		
Arvaamattomia menoja		943	60	2,886	47
Yhteensä menoja		—	—	361,462	53
Säästöä vuoteen 1905		—	—	3,589	78
Yhteensä <i>Smc.</i>		—	—	365,052	31

Vaivaishoidon menot laskettuina kuukausittain näkyvät *tuulusta N:o 2.*

Taulu, osottava menoarvion sekä menojen eron vuonna 1904.

	Menoarvion mukaan		Monot		Lisäys		Vähennys		
Palkkaukset	36,500	—	36,500	—	—	—	—	—	
Katsontamiesten palkkio	7,700	—	7,200	—	—	—	500	—	
Korvaus tarkastusmatkoista	800	—	477	85	—	—	322	15	
Vaatetus	9,000	—	10,494	10	1,494	10	—	—	
Muona	44,000	—	46,832	18	2,832	18	—	—	
Lääkkeet	14,000	—	16,441	46	2,441	46	—	—	
Kalusto	2,200	—	3,967	67	1,767	67	—	—	
Tarvaineet	800	—	834	75	34	75	—	—	
Polttopuut ja valaistus	15,000	—	17,132	68	2,132	68	—	—	
Hevosenuoka	800	—	739	70	—	—	60	30	
Korjaustyöt	7,300	—	9,320	02	2,020	02	—	—	
Työlaite	25,420	—	29,288	47	3,868	47	—	—	
Kustannukset elänteille annetuista	70,000	—	74,065	88	4,065	88	—	—	
Erinäisiin laitoksiin otetut	7,000	—	4,001	50	—	—	2,998	50	
Sairaanhoido	9,000	—	9,207	49	207	49	—	—	
Mielenvikaisten hoito	22,000	—	22,715	18	715	18	—	—	
Suoranaiset avut	50,000	—	62,419	—	12,419	—	—	—	
Sekalaiset menot	8,500	—	9,824	60	1,324	60	—	—	
Yhteensä <i>Smc.</i>		330,020	—	361,462	53	35,323	48	3,680	95

Vaivahoidon hallinnosta selkoa tehtäessä ei ole jätettävä huomioonottamatta niitä korvauksia, jotka vaivahoito 17 p:nä Maaliskuuta 1879 annetun Armollisen asetuksen 28 §:n mukaan on saanut kruunulta, ei niitä apumaksuja ja korvauksia, joita muut kunnat ja yksityiset ovat antaneet, eikä myöskään tuloja työ- ja vaivaistalosta.

Kun tässä edellä mainituista vaivahoidon menoista kaikkiaan *Smk*:sta 361,462: 53 vähennetään sanotut tulot *Smk*: 29,538: 73, nähdään että kunnan todelliset menot 1904 vuoden vaivahoidosta olivat *Smk*: 331,923: 80 (v. 1903 *Smk*: 341,507: 34).

Seuraava taulu osottaa eri menojen eron vuosina 1903 ja 1904.

	Menot		Vuonna 1904	
	1904	1903	menot	
			lisäytyneet	vähentyneet
Palkkaukset	36,500 —	36,500 —	— —	— —
Katsontamiesten palkkaus	7,200 —	6,283 30	916 70	— —
Korvaus tarkastusmatkoista	477 85	380 45	97 40	— —
Vaatus	10,494 10	11,036 52	— —	542 42
Muona	46,832 18	42,648 88	4,183 30	— —
Lääkkeet	16,441 46	15,074 17	1,367 29	— —
Kalusto	3,967 67	5,589 83	— —	1,622 16
Tarvaineet	834 75	972 12	— —	137 37
Polttopuut ja valaistus	17,132 68	16,213 70	918 98	— —
Hevosenuoka	739 70	536 —	203 70	— —
Korjaustyöt	9,320 02	5,709 75	3,610 27	— —
Työlaitos	29,288 47	27,086 19	2,202 28	— —
Kustannukset olätteille annetuista .	74,065 88	73,394 12	671 76	— —
Erinäisiin laitoksiin otetut	4,001 50	5,807 18	— —	1,805 68
Sairaanhoito	9,207 49	4,822 40	4,385 09	— —
Mielenvikaisten hoito	22,715 18	26,127 56	— —	3,412 38
Suoranaiset avut	62,419 —	55,803 —	6,616 —	— —
Annettuja lainoja	— —	27,293 50	— —	27,293 50
Sekalaiset menot	9,824 60	9,911 56	— —	86 96
Yhteensä <i>Smk</i>	361,462 53	371,190 23	25,172 77	34,900 47

Kaupungin vaivahoidon hallintoon on luonnollisesti vaikuttanut talvella ja keväällä 1904 vallinut työnansion puute sekä keuhkotaudin

leveneminen kaupungin työväestön keskuudessa. Näissä seikoissa sekä ruumiillista työtä tekevän luokan keskuudessa yhä yleisemmin sattuvissa hermotaudeissa ja mielenviassa on selitys menojen edelleen lisääntymiseen vuonna 1904.

Herrojen Kaupunginvaltuusmiesten valtuutuksella hädänalaisille työ- Kunnalliset lain-
läisille keväällä 1903 annetuista lainoista, joiden takasinmaksuajan Val-
tuusto ulotti marraskuun 1 p:ään 1904, on vuoden kuluessa suoritettu ta-
kaisin yhteensä 514 markkaa. Koska 1903 vuoden kuluessa lainoista
maksettiin takaisin 2,078 markkaa, on niin muodoin kaikista lainoista,
nousten yhteensä 26,844 mk:kaan, 584 lainalle jaettuna, 1904 vuoden lop-
puun suoritettu ainoastaan 2,592 markkaa, joten maksamatta oli 24,252
markkaa. 584 lainanottajasta on ainoastaan 27 kokonaan suorittanut taka-
sin lainansa.

Koska Vaivahoitohallituksen käsityksen mukaan poistoa maksamatta jätetyistä lainoista ei voinut tulla kysymykseen muissa tapauksissa, kuin milloin lainansaaaja sittemmin oli kuollut tahi joutunut parantumattomaan tautiin, tahi myös siinä missä Vaivahoitohallitus oli ollut pakotettu avustamaan lainansaaajan perhettä, esitti Hallitus Kaupunginvaltuustolle kirjelmässä marraskuun 21 p:ltä 1904, eikö takasinmaksuaikaa katsoen lähestyvään talveen sen lisääntyneine menoineen ja vähempine tilaisuuksineen työnansioon voitaisi vielä ulottaa heinäkuun 1 p:ään 1905; tämän esityksen hyväksyivät Kaupunginvaltuusmiehet“.

Vaivaistalon tarkastaja kunnallisneuvos Degerholm on voimassa olevan vaivahoito-ohjesäännön 30 §:n h) momentin nojalla antanut erityisen, näinkuuluvan kertomuksen Helsingin kaupungin Työ- ja vaivaistalosta vuonna 1904:

„Vuoden kuluessa vaivaistaloon otetut ovat olleet iäkkäitä, kivuloisia raihnaisia taikka mielenvikaisia henkilöitä, sekä turvattomia tai huonosti hoidettuja lapsia, jotka laitoksessa on pidetty jonkun aikaa, sitten annettavaksi elätteille yksityisille, hyväksitunnetuille perheille, osittain kaupunkiin osittain maaseuduille, hoidettavaksi ja kasvatettavaksi.

Vaivaistaloon otettuja henkilöitä.

Laitokseen otettuja hoidokkaita on kykynsä mukaan käytetty työhön. Osa vaateuksesta halonhakkua, huoneiden puhtaanapito, pesu y. m. on teetetty hoidokkailla.

Muonanpitoa työ- ja vaivaistalossa on hoitanut johtajan ja emännän lähimmän silmälläpidon alaisena yksi taloudenhoitajatar tarpeellisen palvelusväen avulla ja on se antanut tulokseksi, että kustannus jokaisen täysi-ikäisen henkilön ylläpidosta päivässä on ollut vaivaistalossa 32,64

Muonanpito Työ- ja vaivaistalossa.

penniä ja työlaitoksessa, jossa täytyy antaa runsaampia annoksia, koska sinne otetut ovat terveempiä ja enemmän työkykyisiä, 40 penniä, sekä mielenvikaisten hoitolaitoksessa 35 penniä.

Järjestys Työ-
ja vaivaista-
loissa.

Vuosi 1904 on työ- ja vaivaistalossa mennyt suurempia muutoksia missään suhteessa sattumatta taikka järjestyksen ja työn häiriötä laitoksessa tapahtumatta. Hoidokasten käytös ei ole sekään antanut aihetta vakavampiin muistutuksiin ja rangaistustoimenpiteisiin on ainoastaan varsin harvoin tarvittu ryhtyä.

Laitoksen 1904 vuoden toiminnan enempain erikoisseikkain selville saamiseksi viitataan tätä kertomusta myötäseuraaviin liitteisiin alla olevilla otsakkeilla:

- 1:ksi. Luettelo Helsingin kaupungin Työ- ja vaivaistalon muonanpitoa varten toimitetuista, ostetuista ja vaivaistalon maa-alueelta korjatuista tuotteista vuonna 1904;
- 2:ksi. Luettelo vaivaistalolla laitoksen tarpeiksi toimitetuista töistä;
- 3:ksi. Tietoja Helsingin kaupungin Työ- ja vaivaistaloon vuonna 1904 otettujen hoidokasten luvusta, ijästä y. m.;
- 4:ksi. Yhteenvedo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa pidetyistä päivätyöluetteloista vuonna 1904;
- 5:ksi. Tietoja toiminnasta Helsingin kaupungin Työlaitoksessa vuonna 1904;
- 6:ksi. Varastoluettelo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa joulukuun 31 p:nä 1904;
- 7:ksi. Luettelo Helsingin kaupungin Työlaitoksessa jälellä olevista tarveaineista 1904 vuoden lopussa; sekä
- 8:ksi. Luettelo miehiin ruumiinpainon muutoksista Helsingin kaupungin Työlaitoksessa vuonna 1904.“

Näistä liitteistä, mikäli ei tietoja ole niistä otettu järempänä seuraaviin tilastollisiin tauluihin, mainittakoon seuraavaa:

Puhdas rahatulo vaivaistalon töistä vuonna 1904 oli Smk. 300:23. Paitsi että laitoksen vanhempia alusvaatteita ja pukuja on tarpeenmukaisesti kunnossapidetty, on vaivaistalossa tehty seuraavat työt laitoksen tarpeeksi: *Neulomista*: 196 lakanaa, 237 paitaa, 123 naisten paitaa, 197 pyyheliinaa, 106 matrassinpäällystä, 140 tyydynnpäällystä, 175 leninkiä, 30 röijyä, 129 alushametta, 21 alusliiviä, 36 esiliinaa, 192 päähuiivia pallistettu, 240 nenäliinaa pallistettu, 12 topattua päällysnuttua, 50 paria kaih-timia, 25 paria lasten alushousuja, 10 lastenpuseroa, 11 lasten kolttua; *Sukankudontaa*: 72 paria villasukkia, 490 paria pellavasukkia, 70 paria puuvillasukkia, 70 paria vanttuita; *Tilkumattoja kudottu* vuoden kuluessa:

---

200 metriä; *Puusepönttöitä*: sekalaisia pienempiä puusepönttöitä laitoksen tarpeiksi; Ruumisasemalle on *kuljetettu* 193 ruumista kuolleita varattomia henkilöitä; *Erinäisiä muita sattuvia töitä* sekä viljelysmaan hoitaminen ja korjaaminen: 600 metri-L $\ddot{a}$ heiniä, 114 hl perunia, 33 hl. lanttuja, 24 hl porkkanoita sekä 1,800 kpl. kaalia ja sekalaisia vihanneksia.

IV. Majoituslautakunta.

Majoituslautakunnan Rahatoimikamarille antama kertomus vuodelta 1904 on näinkuuluva:

Lautakunnan
jäsenet ja virka-
miehet.

„Joulukuun 15 p:nä 1903 toimittamassaan vaalissa valitsi Kaupunginvaltuusto Lautakunnan puheenjohtajaksi Överstiluutnantti Gustaf Eckard Maximilian af Enehjelmin, jäseneksi Kapteeni Oskar Wasastjernan sekä varajäseniksi Pankinjohtaja Wilhelm Cederholmin ja Suomen Pankin kas.söörin Krister Ludvig Edvard Jägerskiöldin, jota paitsi edellisestä vuodesta oli Lautakunnassa jälellä Turkkuri Anton Lundqvist.

Sihteerintoimen haltija, Assessori Bruno Sirén on todistetun sairaloisuuden takia nauttinut virkavapautta vuoden alusta aina syyskuun 4 p:nä 1904 sattuneeseen kuolemaansa asti, jona aikana ja siitä eteenkin päin joulukuun 1 p:ään 1904 virkaa on hoitanut Tie- ja vesirakennusten Ylihallituksen speditööri Arvid Roos. Sitteken siten avonaiseksi joutunut sihteerinvirkaa Lautakunnan toimesta tavallisessa järjestyksessä oli julistettu haettavaksi ja Lautakunta hakemusajan päätyttyä kirjelmän ohella lokakuun 8 p:ltä 1904 oli lähettänyt Valtuustolle ne hakemukset, joita yhteensä yhdeksän hakijaa oli jättänyt, ovat Valtuusmiehet marraskuun 15 p:nä Lautakunnan sihteeriksi valinneet lakkautetun Suomen Sotakomissariaatin apukamreerin, Nimituomari Anton Åkerrosin, joka ryhtyi tätä tointa hoitamaan joulukuun 1 p:nä 1904.

Majoitusmestarin tointa on edelleenkin hoitanut Sotakamreeri Emil af Forselles ja venäjän kielen kääntäjänä on toiminut Överstiluutnantti Arvid Verner Sirelius.

Asioita.

Vuonna 1904 on Lautakunnalle tullut 438 kirjelmää ja lähetettä Komentajalta, 9 Maistraatilta, 2 Rahatoimikamarilta, 6 erinäisiltä virastoilta ja 12 yksityisiltä henkilöiltä eli siten yhteensä 467 kirjelmää. Näiden ynnä muiden Lautakunnalle kuuluvain toimenpiteiden käsittelemistä varten ovat Lautakunnan puheenjohtaja, sihteeri ja majoitusmestari olleet tunnin joka arkipäivä Lautakunnan virkahuoneistossa, minkä ohessa Lautakunta on kaksitoista kertaa vuoden kuluessa kokoontunut varsinaisiin kokouksiin, joissa pykäläin luku on noussut yhteensä 426 eli keskimäärin 36 asiaan kokouksessa, sekä kaksi kertaa ylimääräisiin kokouksiin.

Lautakunnasta lähetettyjä toimituskirjoja, paitsi tilauksia ja maksu-määräyksiä, on vuoden kuluessa ollut 121.

Jälempänä olevat taulut osottavat sekä niiden henkilöiden ja sotilaslaitosten luvun, jotka v. 1904 ovat saaneet majoitusta kaupungissa että myöskin kaikki tästä johtuvat kustannukset. Tässä on kuitenkin huomattava, että vuokrasopimuksia tarpeellisesta huoneustoista tosin on tehty vuokravuodeksi, mutta kun Lautakunnan vuosirahansääntö on vahvistettu kalenterivuodeksi, ja tilit päätetty tämän mukaisesti, on luonnossa suoritettun majoituksen kustannuksista alempana otettu niin suuri osa, joka viimeksikuluneen joulukuun lopussa oli suoritettu.

A. *Vuokrarahat.* Majoituslautakunta on tänne sijoitettuun venäläiseen sotaväkeen kuuluville sotilashenkilöille ja sotilaslaitoksille vuonna 1904 määrännyt maksettavaksi vuokrarahoja vahvistetun tariffin mukaan niin monelle, kuin alempana mainitaan, seuraavat määrät:

Maksettavaksi määrätty vuokrarahat.

Olomajoitus.	Majoitettuja							Smc
	Kenraa- leja.		Esikunta- ja yliup- seereja		Alipääl- lystää ja miehistää		Vrastoja	
	nai- neita	nai- matt.	nai- neita	nai- matt.	nai- neita	nai- matt.		
<i>1:o. Helsingin linnueväki.</i>								
Tammikuu	1	—	60	43	5	4	4	10,600 24
Helmikuu	1	—	59	43	5	4	4	10,659 89
Maaliskuu	1	—	64	57	20	5	4	12,213 31
Huhtikuu	1	—	57	49	12	5	4	11,101 04
Toukokuu	2	—	61	47	12	5	4	11,639 56
Kesäkuu	2	—	66	51	13	5	4	12,140 31
Heinäkuu	2	—	67	63	12	5	4	13,332 50
Elokuu	2	—	66	60	12	5	4	12,911 22
Syyskuu	2	—	66	62	13	5	4	13,178 86
Lokakuu	2	—	64	50	13	5	4	12,091 07
Marraskuu	2	—	65	47	13	5	4	11,393 08
Joulukuu	2	—	62	43	13	5	4	11,659 02
								142,920 10
<i>2:o. Erotettu santarmiosasto:</i>								
Tammikuu	—	—	1	1	2	3	3	512 81
Helmikuu	—	—	1	1	1	4	3	519 80
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	1,032 61
								142,920 10

	Majoitettuja						Smc			
	Kenraaleja		Esikunta- ja yliupseereja		Alipäällystää ja miehistöä					Virastoja
	nai-neita	nai-matt.	nai-neita	nai-matt.	nai-neita	nai-matt.				
Siirto	—	—	—	—	—	—	1,032	61	142,920	10
Maaliskuu	—	—	—	1	8	2	3	517	42	
Huhtikuu	—	—	3	3	12	2	5	1,409	98	
Toukokuu	—	—	2	3	4	2	5	1,021	78	
Kesäkuu	—	—	4	3	11	2	5	1,306	44	
Heinäkuu	—	—	4	3	6	2	5	1,324	04	
Elokuu	—	—	5	3	6	2	5	2,234	04	
Syyskuu	—	—	6	3	8	2	5	1,737	90	
Lokakuu	—	—	5	3	6	2	5	1,574	04	
Marraskuu	—	—	5	3	7	2	5	1,627	89	
Joulukuu	—	—	5	3	22	2	5	2,165	61	15,951 75
Tilapäisesti komennettuja.										
<i>a) Upseereja ja virkamiehiä:</i>										
Tammikuu 46 päivää	—	1	—	7	—	—	—	180	—	
Helmikuu 25 „	—	—	—	7	—	—	—	100	—	
Maaliskuu 25 „	—	—	—	4	—	—	—	100	—	
Huhtikuu 55 „	—	4	—	8	—	—	—	284	—	
Toukokuu 20 „	—	1	—	6	—	—	—	88	—	
Kesäkuu 249 „	—	2	—	27	—	—	—	1,060	—	
Heinäkuu 139 „	—	2	—	19	—	—	—	576	—	
Elokuu 31 „	—	—	—	6	—	—	—	124	—	
Syyskuu 93 „	—	1	—	12	—	—	—	472	—	
Lokakuu 80 „	—	1	—	12	—	—	—	336	—	
Marraskuu 58 „	—	2	—	8	—	—	—	252	—	
Joulukuu 47 „	—	—	—	5	—	—	—	188	—	3,760
<i>Muist.</i> Satunnaisesti komennettuihin kenraaleihin on myös luettu rykmentinkomentajat ja heidän vertaisensa, jotka ovat oikeutetut saamaan samallaisia vuokratuloja.										
<i>b) Erotettuun santarmiosastoon kuuluvia henkilöitä.</i>										
Tammikuu 22 päivää	—	—	—	1	—	5	—	59	70	
Helmikuu 4 „	—	—	—	—	—	1	—	4	68	
Siirto	—	—	—	—	—	—	—	64	38	162,631 85

		Majoitettuja						Smc			
		Kenraa- leja		Esikunta- ja yliup- seereja		Alipääl- lystää ja miehistöä					Virastoja
		nai- neita	nai- matt.	nai- neita	nai- matt.	nai- neita	nai- matt.				
	Siirto	—	—	—	—	—	—	64	38	162,631	85
Maaliskuu	152 päivää	—	—	—	1	—	27	—	—	245	76
Huhtikuu	110 ”	—	—	—	6	—	5	—	—	391	89
Toukokuu	136 ”	—	—	—	4	—	14	—	—	289	30
Kesäkuu	137 ”	—	—	—	2	—	29	—	—	182	93
Heinäkuu	68 ”	—	—	—	3	—	10	—	—	104	93
Elokuu	89 ”	—	—	—	—	—	27	—	—	104	13
Syyskuu	81 ”	—	—	—	—	—	15	—	—	94	77
Lokakuu	29 ”	—	—	—	—	—	6	—	—	33	93
Marraskuu	30 ”	—	—	—	—	—	10	—	—	35	10
Joulukuu	10 ”	—	—	—	—	—	7	—	—	11	70
Yhteensä Smc		—	—	—	—	—	—	—	—	164,190	67

Olomajoituksesta, joka on Keisarikunnan valtakunnanrahaston korvattava, on siis maksettu:

Helsingin linnuevälle	142,920: 10	
Erotetulle santarmiosastolle	15,951: 75	158,871: 85
<i>satunnaisesta kommennuksesta, joka 1 §:n mukaan</i>		
heinäkuun 22 p:nä 1897 annetussa asetuk- sessa, koskeva erinäisten §§:n muuttamista 18 p:nä tammikuuta 1882 annetussa asetuk- sessa, sotilasmajoituksen suorittamisen perus- teista Suomen Suuriruhtinaanmaassa, on kor- vattava Suomen yleisistä varoista,		
upseereille ja virkamiehille sotaväessä . .	3,760: —	
erotettuun santarmiosastoon kuuluville henkilöille	1,558: 82	5,318: 82
		<u>eli yhteensä Smc 164,190: 67</u>

Tästä on kuitenkin vähennettävä ne määrät, jotka Komentajan kautta on vaadittu takaisin ja Rahatoimikonttoriin suoritettu, nimittäin:

olomajoituksesta	812: 42	
satunnaisesta komennuksesta	24: —	836: 42
joten vuoden kuluessa maksetut vuokrat rahat oikeastaan nousivat	<i>Smf.</i> 163,354: 25	

Majoitus luonnossa.

B. Majoitusta vuokrat rahain sijasta. Seuraavalle määrälle sotilashenkilöitä ja sotilaslaitoksia on Lautakunta vuonna 1904 osottanut majoitusta voimassa olevan majoitusohjesäännön mukaan:

	Ylipäällystää		Alapäällystää ja miehistöä		Sotilasru-koushuoneita	Asunto- ja vir-kahuoneita	Huoneita pal-velijoille ja keittäjiä
	nain.	nai-matt.	nain.	nai-matt.			
Tammik. 1 p.—Heinäk. 1 p.	15	1	7	20	1	73	26
S:n s:n santarmeille	2	—	19	—	—	26	11
Heinäk. 1 p.—Jouluk. 31 p.	11	—	7	20	1	49	19
S:n s:n santarmeille	—	—	11	—	—	11	11

Sitä paitsi on Lautakunta vuoden kuluessa osottanut asuntoja seuraaville tilapäisissä virkatoimissa lyhemmäksi ajaksi Helsinkiin komennetuille sotilashenkilöille:

	Kenraaleja	Yli-upseereja	Ali-upseereja
Täkäläisellä Seurahuoneella	2	8	1
Santarmiupseereille eri paikoissa vuokrat-tuja huoneita	—	—	95

Luonnossa suoritettujen majoituksen kustannukset olivat vuodelta 1904:

Linnueväestö:

Huoneistojen vuokraa olomajoituksesta	<i>Smf.</i> 26,150: 27	
S:n tilapäisesti komennetuille upseereille	” 226: —	
Koivuhaloista asuinhuoneiden lämmittämistä varten	” 1,275: 35	
Havupuunhaloista ruuankeittoa ja leipomista varten	” 616: 50	
Valaistuksesta	” 334: 60	
Oljista alipäällystön ja miehistön vuoteiksi	” 146: 70	28,749: 42

B. Santarmit:

Huoneistojen vuokraa olomajoituksesta . . .	<i>Smf.</i>	8,078: —	
S:n s:n tilapäisestä komennuk-			
sesta	„	311: —	
Koivuhaloista asuinhuoneiden lämmittämistä			
varten	„	363: 54	
Havupuunhaloista ruuankeittoa ja leipomista			
varten	„	57: 30	
Valaistuksesta	„	33: 67	
Vuoteihin käytettävistä oljista	„	28: 93	8,872: 44
			<u>Yhteensä <i>Smf.</i> 37,621: 86</u>

Kun tästä vähennetään se korvaus, joka on tilattu:

A. Linnueväestöstä:

Venäjän Valtakunnanrahastolta olomajoituksesta <i>Smf.</i>	20,886: 68	
Suomen Valtiolaitokselta tilapäisestä majoituksesta „	<u>220: —</u>	21,106: 68

B. Santarmistosta:

Olomajoituksesta	<i>Smf.</i>	5,454: 36	
Tilapäisestä majoituksesta	„	<u>254: 06</u>	5,708: 42
sekä tuloa vuokralle annetusta huoneustosta			60: —
			<u>eli yhteensä <i>Smf.</i> 26,875: 10</u>

jää 10,746 markan 76 pennin suuruisen erotus, joka niin muodoin on kaupungin tappio luonnossa suoritetusta majoituksesta vuodelta 1904. Tämä tappio on johtunut siitä jo edellisissä vuosikertomuksissa huomautetusta seikasta, että nyt voimassa olevassa tariffissa vahvistetut vuokrakorvaukset useimmissa tapauksissa ovat olleet niin alhaiset ettei asuinhuoneistoja ole voitu saada vuokratuksi siitä maksusta.

C. Sekalaisia kustannuksia. Palkkiota Majoituslautakun-

nan virkamiehille ja palveluskunnalle	<i>Smf.</i>	7,383: 33	
Kansliatarverahoja	„	599: 70	
			<u><i>Smf.</i> 7,983: 03</u>

Lautakunnan
kustannukset.

Yhteenvedo
kustannuksista.

Yhteenvedo sotaväen majoituksen kustannuksista Helsingissä vuonna 1902.

*A. Maksettu vuokratrahoja
olomajoituksesta.*

Helsingin linnueväelle	142,920: 10				
mistä on suoritettu takaisin	<u>777: 29</u>	142,142: 81			
Erotetulle santarmikun- nalle	15,951: 75				
mistä on suoritettu takaisin	<u>35: 13</u>	<u>15,916: 62</u>	158,059: 43		
<i>satunnaisesta komennuksesta</i>					
Linnueväen upseereille ja virkamiehille	3,760: —				
mistä on suoritettu takaisin	<u>24: —</u>	3,736: —			
Erotetulle santarmikun- nalle	— —	<u>1,558: 82</u>	<u>5,294: 82</u>	163,354: 25	

*B. Kustannuksia luonnossa
osotetusta majoituksesta.*

Olomajoituksesta	— —	— —	37,084: 86		
Tilapäisestä komennuksesta	— —	— —	<u>537: —</u>	37,621: 96	

C. Sekalaisia kustannuksia.

Palkkioita ja tarverahoja	— —	— —	— —	7,983: 03	
				<u>208,959: 14</u>	

Tästä on vähennettävä seuraavat korvaukset:

Venäjän Valtakunnanrahastosta:

vuokratrahoista	158,059: 43				
luonnossa suoritetusta majoituksesta	<u>26,341: 04</u>	184,400: 47			

Suomen Valtiolaitokselta:

vuokratrahoista	5,294: 82				
luonnossa suoritetusta majoituksesta	<u>474: 06</u>	5,768: 88			
tuloa vuokralle annetusta huoneustosta	— —	<u>60: —</u>	190,229: 35		

joten kaupungin vuoden kuluessa majoituksesta suorittamat
kustannukset nousevat . . . . . *Smc* 18,729: 79⁴

V. Holhouslautakunta.

Holhouslautakunnan vuodelta 1904 antama kertomus on sisällykseltään seuraava:

„Holhouslautakunnan jäsenistä vuonna 1903 oli puheenjohtajan, Esittelijäsihteeri J. A. Nordmannin vuoro erota Lautakunnasta, mutta kun Raastuvanoikeus Lokakuun 1 p:nä 1903 määräsi hänet edelleen vuosina 1904--1907 olemaan Lautakunnan puheenjohtajana, ovat tämän jäsenenä vuonna 1904 olleet hän sekä edellisestä vuodesta jällellä olevat jäsenet Kamreeri Axel Rikberg, Ylitirehtööri Alexis Gripenberg ja Esittelijäsihteeri Fredrik Stjernvall. Lautakunnan sihteerin tointa on edelleen hoitanut Nimituomari K. Anton Åkerros.

Lautakunnan jäsenet.

Samaten kuin edellisinä vuosina on Holhouslautakunta myös vuonna 1904 kokoontunut kerran viikossa, paitsi kesä-, heinä- ja elokuulla, jolloin kokouksia on pidetty kaksi kertaa kuukaudessa. Tämän johdosta ja kun yksi ylimääräinen kokous pidettiin, nousi kokousten luku 44:ään.

Lautakunnan kokoukset.

Lautakunnan kappale holhouskirjaa sisälsi 1904 vuoden alussa yhteensä 333 holhousta, joista 202 perustui määräykseen ja 131 oli lain määräämää holhousta sekä 37 uskotunmiehen tointa. Raastuvanoikeuden pitämästä holhouskirjasta on vuoden kuluessa Lautakunnan kappaleeseen merkitty 1903 vuoden jälkimäisellä ja 1904 vuoden edellisellä puoliskolla lisäksi tulleina yhteensä 67 holhousta ja uskotunmiehen tointa. Niistä 437 holhouksesta ja uskotunmiehentoimesta, jotka siten on ollut holhouskirjaan merkitynä, on kuitenkin erinäisistä syistä vuoden kuluessa poistettu 49. Tämän johdosta oli Lautakunnan kappaleessa holhouskirjaa 1904 vuoden lopussa kaikkiaan 388 holhousta ja uskotunmiehen tointa, jakaantuen 346 holhoukseen, joista 212 perustui määräykseen ja 132 oli lakimääräisiä holhouksia, sekä 42 uskotunmiehentoimeen.

Holhouksia ja uskotunmiehentoimia.

1904 vuoden kuluessa on Lautakunta kaupungin ruotsalais-suomalaiselta ja saksalaiselta luterilaiselta seurakunnalta saanut vastaanottaa säädettyjä luetteloita niistä vuosien 1903 jälkimäisellä ja 1904 edellisellä puoliskolla kuolleista näiden seurakuntain jäsenistä, joiden jälkeen jääneille alaikäisille lapsille mahdollisesti oli määrättävä holhooja; ja on Lautakunta katsonut 23:lla mainituista kuolinpesistä olevan niin paljon

Kuolinpesiä ja holhottavia lapsia.

varallisuutta, että alaikäisten omaisuuden hallinnosta olisi tehtävä tili. Kaartin, metodisti-episkopaalisesta ja roomalais-katolisesta seurakunnasta ei Lautakunta sitä vastoin ole saanut näitä luetteloita ja kaupungin kreikkalais-venäläinen seurakunta on samaten kuin ennenkin myös vuodelta 1904 ollut antamatta sellaista luetteloita.

Lautakunnan
toiminta.

Vuoden kuluessa on Lautakunta hankkinut holhoojan määräyksen taikka on sitä kuultu tässä asiassa 34:ssä tapauksessa ja uskottujen miesten määräyksestä 29:ssä tapauksessa sekä kuulua 6 alaikäisen henkilön asettamisesta holhoojan valvonnan alaiseksi ja 1:n sellaisen valvonnan alaisena olevan henkilön vapauttamisesta tästä, sekä 12:ssa kysymyksessä, jotka koskivat vanhempain erottamista alaikäisten lastensa kasvattamisen oikeudesta.

Niinikään on Lautakunta, holhouslain 39 ja 40 §§:n mukaan, antanut lausuntoja 13:sta holhottavan kiinteimistön myymistä ja 13:sta alaikäisen omistaman kiinteimistön kiinnittämistä koskevasta asiasta, joista viime-mainituista 1 on sisältänyt myös torppakontrahdin teon, sekä käsitellyt 1:n kysymyksen kiinteän omaisuuden hankkimisesta vastiketta vastaan ja 2 kysymystä lainan ottamisesta vajavaltaisen puolesta.

Sanotun 48 §:n säännöksen nojalla on Lautakunta 2:ssa tärkeämmässä hallintoasiassa avustanut holhoojaa neuvoilla, jota paitsi Lautakunta on antanut asianomaiselle holhoojalle neuvoja useissa vähemmän tärkeissä asioissa.

Ilmoituksia
tilinteon laimin-
lyömisestä

Niistä holhoojista ja uskottuista miehistä, jotka holhouslain 51 ja 70 §§:n mukaan ovat olleet velvolliset Lautakunnalle antamaan tilin holhottavainsa omaisuuden hallinnosta, on 18 määrättyä ja 16 lakimääräistä holhoojaa sekä 17 uskottua miestä laiminlyönyt säädetyssä ajassa täyttää tätä velvollisuutta. Lautakunta on sentähden, holhouslain 53 §:n säännöksen nojalla, ilmoittanut heidän laiminlyöntinsä Raastuvanoikeudelle.

Niissä tapauksissa, jolloin Lautakunta on velvoittanut asianomaisia holhoojia oikaisemaan heidän antamiensa tilejä taikka heiltä vaatinut tietoja ja todistuksia, on Lautakunnan osoituksia ja määräyksiä noudatettu muissa paitsi 3 tapauksessa, joista Lautakunnan sentähden on ollut pakko tehdä ilmoitus Raastuvanoikeudelle.

28:sta holhouksesta on Raastuvanoikeus, Lautakunnan esityksestä, määrännyt, että seuraavat tilit hallinnosta saavat käsittää yhtä vuotta pitemmän ajan“.

VI. Terveyslautakunta.

Kun sekä Terveyslautakunnan antama vuosikertomus vuodelta 1904 että myöskin Marian sairaalan johtajan laatima kertomus sanotusta sairaalasta samalta ajalta on erikseen painettu, otetaan niistä tähän jälempänä seuraaviin taululitteisiin ainoastaan eräitä tilastollisia ja taloudellisia tietoja.

VII. Kansakoulujohtokunta.

Kansakoulujohtokunnan antama kertomus Helsingin kansakoulutoimesta lukuvuonna 1904—1905 on paitsi etempänä esitettäviä taululiitteitä, näin kuuluva:

Lukuvuoden pituus sekä koulupäiväin ja oppituntien luku.

	Syyslukukauden				Kevätlukukauden				Todellisia lukupäiviä, kaikki loppupäivät poistettuina	Lukutunteja viikossa	
	alku		loppu		alku		loppu				
	kuu- kausi	päivä	kuu- kausi	päivä	kuu- kausi	päivä	kuu- kausi	päivä			
Varsinaisessa kansakoulussa	Syysk.	1	Joul.	17	Tam.	9	Touk.	31	35	194	24—32
Laiminlyötyjen lasten koulussa	Syysk.	1	Joul.	17	Tam.	9	Touk.	31	35	194	24
Jatkokoulussa	Syysk.	1	Joul.	17	Tam.	9	Touk.	31	35	194	32

Kansakoulujen luku ja laatu sekä niiden muutokset.

Helsingin kaupungissa voimassapiti kunta lukuvuonna 1904—1905 seuraavanlaisia kansakouluja: *alempia kouluja*, joissa on kaksi vuosiosastoa, yhteisiä pojille ja tytöille; *ylempiiä kouluja* pojille ja samallaisia kouluja tytöille, kumpaisissakin neljä vuosiosastoa; *valmistava koulu eli laiminlyötyjen lasten koulu*, (joka oppimäärältään vastaa alempaa kansakoulua); *apukoulu heikkoja lapsia varten* (toistaiseksi ainoastaan alemmasta kansakoulusta siirrettyjä varten) sekä edelleen *jatkokouluja* tytöille. — Alemmissä kouluissa oli luokkia 49 suomen- ja 28 ruotsinkielistä (lukuvuonna 1903—1904 47 ja 31) sekä 2 luokkaa Wiaporin koulussa kaksikielisiä. — Laiminlyötyjen lasten koulussa oli kaksi luokkaa, toinen ruotsin-, toinen suomenkielinen. Apukoulu heikkoja lapsia varten käsitti kaksi osastoa, toinen ruotsia- toinen suomeapuhuvia lapsia varten. — Ylemmillä kouluilla oli: 40 ensimmäistä vuosiosastoa, niistä 12 suomalaista ja 8 ruotsalaista poikia varten sekä 12 suomalaista ja 8 ruotsalaista tyttöjä varten (1903—1904 12, 7, 11, 7); 36 toista vuosiosastoa, niistä 11 suomalaista ja 7 ruotsalaista pojille sekä 11 suomalaista ja 7 ruotsalaista tytöille (1903—1904 10, 9, 9, 7); 29 kolmatta vuosiosastoa, niistä 7 suomalaista ja 7

ruotsalaista pojille sekä 8 suomalaista ja 7 ruotsalaista tytöille (1903—1904 8, 5, 8, 6); 23 neljättä vuosiosastoa, niistä 7 suomalaista ja 4 ruotsalaista pojille sekä 7 suomalaista ja 5 ruotsalaista tytöille (1903—1904 6, 5, 7, 5). — Viaporin koulussa olivat niinkuin viime lukuvuonnakin kaikki neljä ylemmän koulun vuosiosastoa kaksikielisiä sekä yhteisiä pojille ja tytöille. — Jatkokoulu tytöille käsitti niinkuin lukuvuonna 1903—1904 kaksi luokkaa, toinen ruotsia-, toinen suomeapuhuville oppilaille.

Pyynnösta saivat *eron* seuraavat opettajat ja opettajattaret: ylemmän suomalaisen poikain koulun opettaja Anders Leander Biskop, alemmän ruotsalaisen koulun opettajatar Edla Sofia Biskop, o. s. Rundqvist, ylemmän ruotsalaisen tyttöjen koulun opettajatar Valborg Idestam ja alemmän suomalaisen koulun opettajatar Charlotta Ingeborg Molander, kaikille luettuna syyskuun 1 p:stä 1904, sekä alemmän suomalaisen koulun opettajatar Edit Maria Lind, o. s. Holm ja alemmän ruotsalaisen koulun opettajatar Kristina Elisabeth von Wright, luettuna syyskuun 1 p:stä 1905.

Virkavapaina sairauden tähden ovat olleet vähintään 14 päivän ajan seuraavat opettajat ja opettajattaret: Agda Matilda Allardt, o. s. Ström (29 päivää), Viktor Allardt (30 p.), Elin Eugenie Dahlberg, o. s. Pahlman (17 p.), Fanny Elisabeth Dufva o. s. Lampén (46 p.), Minnona Forss, o. s. Rancken (130 p.), Laura Emilia Hagen (108 p.), Maria Teofilija Joutsen (245 p.), Anna Wilhelmina Lindman (51 p.), Hilda Charlotta Wilhelmina Lindeqvist (143 p.), Sigrid Naëma Mannström (251 p.), Fanny Irene Malm (69 p.), Karin Stenius (31 p.), Wictorine Sofia Emilia Sundvall, o. s. Crusell (33 p.), Uno Johannes Wendell (50 p.), Edit Amelia Sofia Wildsköld (48 p.), Kristina Elisabeth von Wright (33 p.), Johanna Sofia Kristina Åkerman, o. s. Appelloth (22 p.) ja Emilia Sofia Öhberg (30 p.).

Virkavapaina yksityisten asiain tähden vähintään 14 päivää olivat: Agda Mathilda Allardt, o. s. Ström (24 p.), Ida Karolina Blomqvist (66 p.), Martha Elisabeth Bärlund, o. s. Walkonen (126 p.), Elin Eugenia Dahlberg, o. s. Pahlman (92 p.), Fredrik Oskar Dannholm (108 p.), Aina Katarina Hedberg, o. s. Walkonen (251 p.), Fritjof Hertz (39 p.), Vera Augusta Hjelt (100 p.), Aldytta Beda Gisela Hultin (35 p.), Aatami Herman Karvonen (145 p.), Abraham Korhonen (61 p.), Alexandra Lagus (18 p.), Edit Maria Lindh, o. s. Holm (251 p.), Kaarlo Evert Lindh (108 p.), Josefina Wilhelmina Markkula, o. s. Nikander (251 p.), Bertha von Nandelstadh (30 p.), Rosa Natalia Sagulin (24 p.), Anna Lovisa Sarlin (23 p.), Elin Alma Johanna Sederholm (35 p.), Karin Stenius (35 p.) ja Henrik Ståhl (35 p.).

Opettajiston
muutoksia.

Virkaatoimittavina opettajina tahi opettajattarina vähintään 14 päivää olivat seuraavat henkilöt: opettajatar Margit Andersin (251 p.), ylioppilas Evert Aschan (251 p.), rouva Alma Boisman o. s. Ahnger (79 p.), rouva Selma Bäcklund o. s. Fredenberg (168 p.), opettajatar Lydia Ekberg, o. s. Heinström (251 p.), rouva Signe Teresia Ekman (251 p.), ylioppilas Eino Enroth (27 p.), neiti Toini Maria Forss (103 p.), opettajatar Anna Maria Frelander (251 p.), opettajatar Lyyli Ruth Heman (247 p.), neiti Paula af Heurlin (251 p.), opettajatar Anni Hirn (250 p.), opettajatar Agda Holmberg (16 p.), opettajatar Anna Aurora Hyvärinen (251 p.), neiti Elin Häggman (44 p.), neiti Anna Mathilda Isaksson (21 p.), ylioppilas Pekka Jantunen (251 p.), opettajatar Fanny Wilhelmina Johansson (251 p.), opettajatar Helfrid Helena Järvi, o. s. Siutila (144 p.), opettajatar Anna Kajander (36 p.), opettajatar Hanna Sofia Kronström, o. s. Holmström (160 p.), kanttori Oskar Kruskopf (63 p.), ylioppilas Antti Juhana Kupiainen (248 p.), Agathe Alexandra Lappalainen, o. s. Devedelazs (248 p.), opettajatar Fanny Sylvia Laxell (105 p.), opettajatar Anni Lindeman, o. s. Stigell (76 p.), opettaja Johan Emil Lindroos (251 p.), rouva Elisabeth Müller o. s. Ahlgren (18 p.), kandidaatti Lambert Waldemar Müller (79 p.), neiti Dagmar Adèle von Nandelstadh (251 p.), rouva Johanna Salome Noponen, o. s. Jusonen (251 p.), opettajatar Oiva Paasikallio o. s. Marttila (114 p.), opettajatar Hilja Amanda Pesonen (251 p.), opettajatar Olga Maria Roschier o. s. Karlsson (247 p.), opettajatar Elsa Maria Sanmark (233 p.), opettajatar Selma Gustava Sippola, o. s. Allén (214 p.), opettajatar Saima Solstrand (36 p.), ylioppilas Maj Sourander (30 p.), opettaja Bernhard Stenvall (251 p.), opettajatar Lyydi Elisabeth Tilly (21 p.), maisteri Atte Törnqvist (29 p.), opettajatar Martha Maria Vallenius (146 p.), rouva Aina Katarina Weisman o. s. Leistén (240 p.), opettajatar Julia Westman o. s. Sonck (61 p.), opettajatar Hilja Siviä Widenius (251 p.), opettajatar Sigrid Aurora Windell (251 p.), opettajatar Gerda Winsten (177 p.), opettajatar Naima Adèle Wirtanen o. s. Hake (243 p.), opettajatar Linda Wäänänen (220 p.) ja opettajatar Gerda Öhberg (242 p.).

Vakinaisiksi opettajiksi ja opettajattariksi otettiin vuoden kuluessa lokakuun 10 p:nä 1904 annetuilla vahvistuskirjoilla: Elin Eugenia Dahlberg, o. s. Pahlman, Gustaf Edvard Grönroos, Juho Heikki Karvonen, Gabriel Johannes Laasonen ja Isak Otto Nordling.

Kokouksessa lokakuun 15 p:nä 1904 otti kansakoulujohtokunta käsitöiden opettajattareksi ruotsinkieliselle jatkoluokalle tyttöjä varten rouva Olga Gustava Wegeliuksen o. s. Forsström ja kokouksessaan toukokuun

22 p:nä 1905 ylemmän koulun apulaisopettajattariksi: Helsingin kaupungin alempain kansakoulujen opettajattaren Hanna Holmin, Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajattaren Anna Aurora Hyvärisen ja Porin kaupungin kansakoulujen opettajattaren Eva Irene Lindströmin; sekä alemman koulun apulaisopettajattariksi: Akaan pitäjän Toijalan kansakoulun opettajattaren Alexandra Amanda Hävälän, Hangon kaupungin kansakoulujen opettajattaren Fanny Wilhelmina Johanssonin ja Helsingin kaupungin kansakoulujen v. t. opettajattaret Hilja Amanda Pesosen, Selma Gustava Adolfina Sippolan, o. s. Allén ja Sigrid Aurora Windellin; samalla kertaa otti johtokunta laulun opettajattariksi neidet Paula af Heurlinin ja Dagmar Adèle von Nandelstadin.

Kansakouluihin lukuvuonna 1904—1905 sisäänkirjoitetuista oppilaisista on 40 (36 poikaa ja 4 tyttöä) tarkastajan kasvatuslautakunnalle lähettämän kirjelmän kautta ehdotettu kasvatustiloihin siirrettäviksi. — Kolmessa tapauksessa on asianomainen opettaja tarkastajan suostumuksella kurittanut poikia huonosta käytöksestä ruumiillisella kurituksella.

Oppilasten käytös ja terveys-tila.

Kolme eri kertaa on yksityinen luokka päiväksi keskeyttänyt toimintansa sattuneen tuhkarokkotapauksen takia tarpeelliseksi käynnin desinfioidun johdosta. Yhden päivän on eräs koulu ollut suljettuna desinfioidun takia sen johdosta että yksi oppilas oli sairastunut tularokkoon.

Helsingin säästöpankin ja Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahastojen sekä Aleksanteri II stipendiraaston korkovaroista pantiin kevätlukukauden lopussa säästöpankkikirjoille 41:lle ylemmästä kansakoulusta päästetyille oppilaalle kaikkiaan 3,050 markkaa, jaettuina 50—200 markan apurahoiksi. — B. Rosengrenin rahastosta myönsi Johtokunta marraskuun 7 p:nä 17:lle alempaan kansakouluun sisäänkirjoitetulle pojalle apurahoja, 50 markkaa kullekin. — Aurora Demidoffin myötäjaisrahastosta jaettiin 21 p:nä marraskuuta 500 markan myötäjaiskirjat neljälle edellisestä keväänä ylemmästä kansakoulusta päästetyille tytöille. — K. M. Kullmannin rahaston korko, Smk. 298:87 maksettiin opettaja- ja opettajataryhdistykselle apurahaksi kesäsiirtoloiden järjestämistä varten. — C. K. Galetskin köyhän ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitoa varten perustaman rahaston koroista on opettajain ja opettajattarien tätä tarkotusta varten asetama johtokunta käyttänyt 19:n köyhän lapsen ruokkimiseksi ja vaatettamiseksi yhteensä Smk. 2,387:90. — K. H. Renlundin stipendiraahastosta on Johtokunta jakanut vuoden kuluessa yhteensä 4,200 mk. 300 mk:an suurui-

Lahjoja ja palkintoja.

sina stipendinä 14:lle ylemmästä kansakoulusta päästetylle oppilaalle — Hedvig Falckenin lahjoitusrahastosta on Johtokunta lokakuun 15 p:nä myöntänyt 50 mk:n suuruisia stipendejä 9:lle ylempään ruotsalaiseen kansakouluun sisäänkirjotetulle oppilaalle. — Vuonna 1904 jätettiin Helsingin kaupungille leskikauppaneuvoksetar Anna Sinebrychoffin testamenttisäädöksensä kautta lahjottama 150,000 mk:n suuruinen summa. Tämän lahjoituksen korot on käytettävä „osittain ja pääasiallisesti vaatteiden, kirjojen y. m. kustantamiseksi kaupungin ruotsalaisten ja suomalaisten koulujen varattomille oppilaille, osittain erityisissä tapauksissa tilaisuuden hankkimiseksi lahjakkaille, ahkerille ja hyvätapaisille oppilaille, kansakoulukurssin päätyttyä, jatkamaan opintojaan“. Toukokuun 31 p:nä jaettiin tästä rahastosta neljälle koulusta päästetylle oppilaalle 200 mk:n suuruisia stipendejä. — Kauppias J. E. Wilkmannin kuolinpesä on testamenttisäädöksellä lahjoittanut 15,000 mk:n suuruisen summan käytettäväksi köyhien Sörnäisissä asuvain kansakoululasten hyväksi. Vuorineuvos R. Elving on opettaja- ja opettajataryhdistykselle lahjoittanut 4,000 markkaa avustukseksi kesäsiirtolain järjestämistä varten.

Kansakoulu-
johtokunta.

Kansakoulujohtokuntaan on kuulunut professori K. R. Wahlfors, puheenjohtaja, asessori N. B. Grotenfelt, sihteeri, arkkitehti Th. Höijer, kauppias A. L. Mellin, professori E. N. Setälä ja dosentti A. Wallensköld, Kaupunginvaltuuston valitsema, sekä johtajatar Sofia Streng, kansakoulujen opettajakunnan valitsemana.

Vuorossa johtokunnasta eroamaan lukuvuoden lopussa olivat kauppias Mellin ja professori Setälä, jolloin Kaupunginvaltuusto kokouksessa kesäkuun 6 p:nä valitsi jäseniksi filosofianmaisteri Johannes Cygnæuksen ja professori E. N. Setälän“.

VIII. Palotoimikunta.

Palotoimikunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Helsingin palosammutustoimen tilasta ja hallinnosta vuonna 1904 on, paitsi tauluja, joiden pääsisällys esitetään liitteissä, näin kuuluva:

„Palokuntaa on vuoden kuluessa hälyytetty 120 kertaa, nimittäin 77 kertaa todellisen tulipalon taikka sen alun johdosta, 17 kertaa nokivalkeain, 5 kertaa palosavun tähden, 1 kerran palotelegraafin vian johdosta ja 20 kertaa ilkivaltaisuudesta.

Hälyytyksiä ja todellisia tulipaloja.

Mainituista 77 tulipalosta tai tulipalon alusta on 72 sattunut kaupungin maalla paloalueen piirissä, 4 kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella ja 1 Helsingin pitäjässä, 6 tapahtunut 1:ssä, 15 2:ssa, 8 3:ssa, 12 4:ssä, 1 5:ssä, 4 6:ssa, 5 7:ssä, 1 8:ssa, 2 9:ssä, 3 10:ssä, 13 11:ssä ja 2 12:ssa kaupunginosassa, 4 Töölössä ja 1 Fredriksbergissä; 8 niistä sattui tammikuussa, 4 helmikuussa, 7 maaliskuussa, 6 huhtikuussa, 4 toukuussa, 5 kesäkuussa, 4 heinäkuussa, 9 elokuussa, 2 syyskuussa, 8 lokakuussa, 9 marraskuussa ja 11 joulukuussa; 13 tapahtui sunnuntaina, 8 maanantaina, 8 tiistaina, 10 keskiviikkona, 8 torstaina, 16 perjantaina ja 14 lauantaina; 35 syntyi puutaloissa, niistä 29 asuinhuoneissa, 3 ulkokuoneissa tai makasiineissa, 1 liikehuoneustossa, 1 leikkivuvassa ja 1 sisustettavassa rakennuksessa, 32 kivirakennuksessa, niistä 16 asuinhuoneissa, 6 teollisuuslaitoksessa, 5 liikehuoneustossa, 2 ulkokuonerakennuksissa, 2 sisustettavissa rakennuksissa ja 1 kellarissa, 2 hiilivarastossa, 2 höyrylaivoissa, 2 metsässä, 2 puutelineissä, 1 pihamaalla ja 1 risukasassa.

Syynä tulen irtipääsemiseen on 14:ssä tapauksessa ollut tulisijasta pudonneet kekäleet, hiilet tai säkenet, 13:ssa tapauksessa varomaton palkan kynttilän, lampun tai tulitikkujen piteleminen, 5:ssä tapauksessa varomaton rasvaaineiden (keitettäissä) tai tulenvaarallisten öljyjen piteleminen, 5:ssä tapauksessa viallinen savujohto, 4:ssä räjähtänyt lamppu, 2:ssa sähkövalojohtojen lyhytsulku, 2:ssa itsestäänsyttyminen, 2:ssa tulen varomaton piteleminen jäätyneitä vesijohtoputkia sulatettaissa, 1:ssä huolimattomuus rakennustelineitä pystytettäissä peltisavupiippujen kohdalle

Syy tulen irtipääsemiseen.

ja 1:ssä tapauksessa tulensekaisen tuhkan säilyttäminen sopimattomaan säilytysastiaan; 2:ssa tapauksessa tuli oli sytytetty ja 26:ssa tapauksessa syytä sen irtipääsemiseen ei ole voitu varmasti saada selville.

Vahingoittu-
neen omaisuu-
den arvo tahi
vakuutusmäärä.

Sen paloalueen piirissä olevan omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä, joka tulen kautta on enemmän tai vähemmän vahingoittunut, oli:

kiinteän omaisuuden	<i>Smk</i> 7,666,188:—	
irtaimiston	” <u>1,532,167:—</u>	9,198,355:—

kun taas vahingon suuruus tai palovahingonkorvauksen määrä oli:

kiinteästä omaisuudesta	<i>Smk</i> 31,553: 35	
irtaimistosta	” <u>72,855: 50</u>	104,408: 85

siis 1,14 prosenttia omaisuuden arvosta.

Paloalueen ulkopuolella tulipalossa enemmän tai vähemmän vahingoittuneen omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä oli:

kiinteän omaisuuden	<i>Smk</i> 62,000:—	
irtaimiston	” <u>51,050:—</u>	113,050:—

kun taas vahingon suuruus tahi palovahingonkorvauksen määrä oli:

kiinteästä omaisuudesta	<i>Smk</i> 35,370: 71	
irtaimistosta	” <u>12,139: 58</u>	47,510: 29

siis 42,03 prosenttia omaisuuden arvosta.

Palovahingonkorvauksista on 85,666 markkaa 93 penniä suorittanut kotimainen ja 66,252 markkaa 21 penniä ulkomainen palovakuutusyhtiö.

Nokivalkeain
sammuttaminen.

Paitsi yllämainittuja 17 nokivalkeata, joiden tähden palokunta kokonaisuudessaan on kutsuttu paikalle, on 43:ssa tapauksessa pienempiä palokunnan osastoja lähtenyt sammuttamaan nokivalkeata.

Vapaaehtoinen
palokunta.

Vapaaehtoista palokuntaa on hälyytetty 2 kertaa, mutta ainoastaan kerran on sen tarvinnut avustaa palon sammutuksessa.

Muuten viitataan tähän kertomukseen liitettyihin yhteenvetotauluihin.

Palotelegraafi.

Palotelegraafi, jonka hoito ja kokoonpano on palomiesthistön asiana, on toiminut varsin tyydyttävästi. Ainoastaan kerran on palokunnan tarvinnut

lähteä liikkeelle palotelegraafin vian johdosta, joka on aiheutunut yhteen-
sattumisista telefonijohtojen kanssa.

Niistä 20:sta tapauksesta, jolloin palokuntaa on ilkevaltaisuudesta
hälyytetty, on kolmessa tekijä tavattu ja saatettu lailliseen edesvastuuseen.

Ilkevaltaisuudesta tehtyjä hälyytyksiä.

Vuoden kuluessa 11:een kaupunginosaan rakennettu paloasema on
näyttäytynyt hyvin vastaavan tarkotustaan.

11:n kaupungin-
osan paloasema.

Palomiestien terveydentila on ylimalkaan ollut hyvä; kuitenkin on
yksi kersantti 8 1/2 kuukautta ollut sairaalassa sisätaudin takia ja 4 mie-
histöstä niinkään hoidettu sairaalassa yhteensä 109 sairaspäivää. Omin
päin tehdyissä voimisteluharjoituksissa on yksi miehistöstä taitanut toisen
säärensä ja on hän sen johdosta ollut hoidettavana kotona sekä ollut
palvelukseen kykenemätön 2 kuukautta.

Palomiestien
terveydentila.

Palomiestien harjoitukset ja toimet ovat jatkuneet entiseen tapansa.

Kaikki työkalujen korjaukset on suoritettu palokunnan keskusase-
man verstaassa, missä myös palolaitoksen hevoset on kengitetty.

Sitä kaupungille kuuluvaa irtaimistoa, joka Palotoimikunnalla on hoi-
dossaan, on lisätty 6,584 markan arvosta, kun taas kalustoa on poistettu
ja sen arvoa alennettu 26,024 markkaa 15 penniä, ja oli mainitun irtai-
miston arvo tämän vuoden Tammikuun 2 p:nä 100,714 markkaa 90 penniä.

Palokunnan
irtaimisto.

Palotoimikunnalla on vuoden kuluessa ollut 8 kokousta.“

Palotoimikun-
nan kokoukset.

IX. Kansankirjaston ja lukusalin Hallitus.

Kansankirjaston ja lukusalin hallituksen Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1904 on, lukuunottamatta jälempänä esitettäviä tauluja, sisällykseltään seuraava:

Kirjastojen
aukipitäminen.

„*Päällaitoksessa*, Rikhardinkadun n:o 3:ssa on kirjasto 1904 vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä, paitsi pitkäperjantaina (huhtikuun 1 p.), jouluaattona ja joulupäivänä, kesäkuun 1 p:stä—15 p:ään, jolloin kirjavaraston tarkastus toimitettiin, sekä kesäkuun 16 p:stä—elokuun 31 p:ään, jolloin kirjastoa, kuten tavallisesti kesäsin, pidettiin avoinna ainoastaan maanantaisin, keskiviikkosin ja lauantaisin. Jokapäiväinen lainausaika on ollut sama kuin edellisinä vuosina: arkipäivinä kirjaston ruotsalaisella osastolla k:lo 1—3 sekä 5—8 i. p., suomalaisella osastolla k:lo 5—8 i. p., sunnuntaisin ja arkipäivinä k:lo 4—7 i. p. Kaikkiaan pidettiin kirjastoa vuoden kuluessa avoinna 304 päivää, vastaten v. 1903 314 päivää.

Sörnäisten haaraosastossa on kirjasto tammik.—toukok. sekä syysk.—jouluk. ollut yleisön käytettävänä k:lo 6—9 i. p. kaikkina arkipäivinä paitsi keskiviikkoisin, sekä sunnuntaisin ja pyhäpäivinä k:lo 4—7 i. p., kesäkuun 1—15 p. oli kirjasto suljettuna silloin toimitetun kirjavaraston tarkastuksen johdosta ja kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään pidettiin se kuten kesäsin tavallisesti avoinna ainoastaan tiistaisin, torstaisin ja lauantaisin k:lo 6—9 i. p. Suljettuna oli kirjasto myös pitkäperjantaina, juhannusaattona (torstaina), jouluaattona ja joulupäivänä. Lainauspäiviä oli vuoden kuluessa 265 (edellisenä vuonna 269).

Töölön haaraosastossa on kirjastoa pidetty auki samoina päivinä kuin päälaitoksessa, kesäaikaan (kesäk. 8 p:stä elok. 31 p:ään) kuitenkin ainoastaan keskiviikkoisin ja lauantaisin, kesäkuun 1—7 p. oli kirjasto suljettuna tarkastuksen takia. Lainausaika oli koko vuoden sama: k:lo 5—7 i. p. Lainauspäiviä vuoden kuluessa oli 296 (vuonna 1903: 295).

Lainausliike.

Kirjalainojen lukumäärässä havaitaan vuonna 1904 päälaitoksessa melkoinen vähennys, edelliseen vuoteen verrattuna; haaraosastoissa sitä vastoin joltinenkin enennys. Kuten edellisessä kertomuksessa huomautettiin, tapahtui pääkirjastossa 1903 vuoden jälkimäisellä puoliskolla taan-

tumus edellisten vuosien suhdattoman vahvassa lainausliikkeessä; ja tämä taantumus on ollut havaittavana koko 1904 vuoden kuluessa, kuitenkin vuoden lopulla melkoista vähemmässä määrässä. Päälaitoksessa annettiin vuoden kuluessa 111,275 lainaa, 120,450 vastaan v. 1903; Sörnäisten haaraosastossa 18,817 lainaa, 17,722 vastaan v. 1903, sekä Töölön haaraosastossa 3,017 lainaa, 2,250 vastaan v. 1903. Yhteensä nousi lainojen luku kaikissa laitoksissa 133,109:ään 140,422 vastaan v. 1903. Keskimäärin oli lainoja lainauspäivää kohti päälaitoksessa 366, Sörnäisten haaraosastossa 71, Töölön haaraosastossa 10, yhteensä 447; vastaavat luvut vuodelta 1903 ovat: 383; 66; 8; 457. — Lainoista maksettiin pääkirjastossa 72,342 (1903: 77,772) aina kerrallaan, kun taas 36,012 (1903: 39,307) annettiin puolenvuoden tilauksesta ja 2,921 (1903: 3,371) kuukausitilauksesta; Sörnäisten haaraosastossa annettiin 13,286 (1903: 12,597) kerralta maksettavaa lainaa, 4,940 (1903: 4,627) puolenvuoden tilauksesta ja 591 (1903: 498) kuukausitilauksesta; Töölön haaraosastossa 2,472 (1903: 2,047) kerralta maksettavaa lainaa, 419 (1903: 189) puolenvuoden ja 126 (1903: 14) kuukausitilauksesta; kaikkiaan maksettiin siten kaikissa kolmessa laitoksessa 88,100 (1903: 92,416) lainaa kerralta, 41,371 (1903: 44,123) lainaa annettiin puolen vuoden ja 3,638 (1903: 3,883) kuukausitilauksesta. — Lainatuista kirjoista oli: pääkirjastossa 69,614 (62,56 %) ruotsalaisia ja 41,661 (37,44 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,863 (31,16 %) ruotsalaisia ja 12,954 (68,84 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 1,541 (51,08 %) ruotsalaisia ja 1,476 (48,92 %) suomalaisia; yhteensä 77,018 (57,86 %) ruotsalaisia ja 56,091 (42,14 %) suomalaisia. Vastaavat luvut vuodelta 1903 olivat: pääkirjastossa 78,426 (65,11 %) ruotsalaisia ja 42,024 (34,89 %) suomalaisia; Sörnäisten haaraosastossa 5,831 (32,90 %) ruotsalaisia ja 11,891 (67,10 %) suomalaisia; Töölön haaraosastossa 1,418 (63,02 %) ruotsalaisia ja 832 (36,98 %) suomalaisia; yhteensä 85,675 (61,01 %) ruotsalaisia ja 54,747 (38,99 %) suomalaisia. Seikkaperäisiä tilastollisia tauluja lainauksesta seuraa tämän kertomuksen mukana.

Pääkirjastosta vuonna 1904 annetuista lainoista ei 75 vielä ole tuotu takaisin, nimittäin: tammikuulta 2, helmikuulta 2, maaliskuulta 6, huhtikuulta 13, toukokuulta 15, kesäkuulta 2, heinäkuulta 9, elokuulta 2, syyskuulta 3, lokakuulta 11, marraskuulta 1 ja joulukuulta 9. Sörnäisten haaraosastosta annetuista lainoista on 7 takaisintuomatta, nimittäin helmikuulta 1, toukokuulta 3, syyskuulta 1 ja joulukuulta 2; Töölön haaraosastossa on takaisinsaamatta 6 lainaa, nimittäin helmikuulta 1, huhtikuulta 2, toukokuulta 2 ja syyskuulta 1. Yhteensä on takaisintuomattomia lainoja 88.

Kirjavaraston
muutokset.

Kirjavaraston muutokset vuonna 1904 näkyvät seuraavasta taulusta:

O s a s t o	N i d o k s i a				
	Tamm. 1 p:nä 1904	Poistettuja 1904	Saatuja 1904	Lisäys 1904	Tamm. 1 p:nä 1905
Ruotsalainen	19,808	427	1,625	1,198	21,006
Suomalainen	12,795	398	1,057	659	13,454
Yhteensä	32,603	825	2,682	1,857	34,460

Lahjoja

Lahjoja on laitos saanut lääkintöneuvoksetar L. Florinilta ja kamreeri V. Jacobsonilta.

Luettelot.

Painosta on vuonna 1904 julaistu ruotsalainen ja suomalainen lisäluettelo, käsittävä vuonna 1903 päälaitokseen hankitut kirjat sekä ruotsalainen ja suomalainen luettelo Töölön haaraosaston kirjavarastosta 1904 vuoden alussa.

Tulot.

Tulot kirjaston lainausliikkeestä ovat olleet seuraavat:

K u u k a u s i	Pääkirjas- tossa		Sörnäisten haaraosas- tossa		Töölön haaraosas- tossa		Yhteensä	
	<i>Smc.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Smc.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Smc.</i>	<i>7¹²</i>	<i>Smc.</i>	<i>7¹²</i>
Tammikuu	701	—	116	70	23	20	840	90
Helmikuu	600	40	92	10	15	50	708	—
Maaliskuu	643	85	110	70	17	40	771	95
Huhtikuu	586	95	87	55	22	05	696	55
Toukokuu	497	85	74	35	10	50	582	70
Kesäkuu	190	90	35	45	5	45	231	80
Heinäkuu	339	70	69	25	5	90	414	85
Elokuu	347	05	59	80	5	45	412	30
Syyskuu	570	85	70	70	12	65	654	20
Lokakuu	667	—	96	50	16	85	780	35
Marraskuu	617	85	92	25	15	75	725	85
Joulukuu	616	55	101	25	21	25	739	05
Yhteensä	6,379	95	1,006	60	171	95	7,558	50

Nämä määrät jakautuvat seuraaviin pääeriin:

	Pääkirjas- tossa			Sörnäisten haaraosastossa			Töölön haaraosastossa			Yhteensä		
	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää	Luku	Smk.	pää
Kertalainoja à 5 p.	72,342	3,617	10	13,286	664	30	2,472	123	60	88,100	4,405	—
Puolenvuoden tilaukset à 1 mk	1,116	1,116	—	136	136	—	19	19	—	1,271	1,271	—
Kuukausitilaukset à 25 p.	337	84	25	80	20	—	11	2	75	428	107	—
Sakot à 50 p.	2,099	1,049	50	216	108	—	28	14	—	2,343	1,171	50
Ruots. luettelot à 5 p.	59	2	95	10	—	50	—	—	—	69	3	45
» » à 10 p.	259	25	90	60	6	—	20	2	—	339	33	90
» » à 15 p.	16	2	40	—	—	—	—	—	—	16	2	40
» » à 25 p.	75	18	75	—	—	—	—	—	—	75	18	75
» » à 60 p.	98	58	80	—	—	—	—	—	—	98	58	80
Suom. luettelot à 5 p.	252	12	60	60	3	—	—	—	—	312	15	60
» » à 10 p.	—	—	—	35	3	50	9	—	90	44	4	40
» » à 25 p.	169	42	25	33	8	25	—	—	—	202	50	50
Sekal. tuloja	—	349	45	—	57	05	—	9	70	—	416	20
Yhteensä	—	6,379	95	—	1,006	60	—	171	95	—	7,558	50

Vuonna 1903 olivat tulot pääkirjaston lainausliikkeestä Smk 6,787: 15, Sörnäisten haaraosastossa Smk 970: 20, Töölön haaraosastossa Smk 135: 90, yhteensä Smk 7,893: 25.

Lukusaleja päälaitoksessa on vuonna 1904 pidetty yleisön käytettävänä auki joka päivä, paitsi juhannusaattona, juhannuksena, jouluaattona ja joulupäivänä; kuitenkin olivat molemmat lukusalit yläkerrassa suljettuna kesäkuun 1:stä 15 p:ään silloin toimitettavan kirjavarain tarkastuksen johdosta. Kuten edellisinä vuosina on alakerran lukusaleja pidetty avoinna k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 8:aan i. p.), yläkerran saleja taas k:lo 5—9 i. p. (sunnuntaisin ja pyhäpäivinä sekä pyhäaattoina k:lo 4—8 i. p.; kesäkuun 16 p:stä elokuun 31 p:ään k:lo 6—9 i. p., sunnuntaisin k:lo 5—8). Sanomalehtisalissa on vuoden kuluessa 21 ruotsalaista ja 23 suomalaista sanomalehteä, kumpiakin 41 ja 37 eli yhteensä 78 kappaletta ollut yleisön käytettävänä; muissa lukusaleissa 58 ruotsalaista ja 41 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, niitä 78 ja 74 kappaletta, 2 saksalaista, 1 englantilainen ja 1 norjalainen kuvallinen

Lukusalien
aukipitäminen.

sanomalehti (1 kpl. kutakin) sekä 5 aikakauskirjaa, joissa on sekaisin suomalaista ja ruotsalaista tekstiä (samoin 1 kpl. kutakin). Yhden kappaaleen Hufvudstadsbladet-lehteä on sen julkaisija antanut lukusaliin ilmaiseksi. Lukusaleissa käyntien luku on vuonna 1904 ollut noin 203,705, josta alakerran huoneistojen osalle tulee noin 99,500 ja yläkerran osalle 104,205 käyntiä. Vastaavat luvut vuodelta 1903 ovat: noin 210,922 käyntiä, joista noin 86,990 alakerran ja 123,932 yläkerran lukusaleissa. Taulu lukusaleissa käynneistä on tämän kertomuksen mukana.

Sanomalehtisalia on vuoden kuluessa koristettu taiteilija Juho Risasen Valtuuston tilauksesta tekemällä suuremmalla fresco-seinämaalauksella, joka esittää päivätyöstään kotiinpalaavia maamiehiä.

Sörnäisten haaraosaston lukusali on vuoden kuluessa ollut yleisön käytettävänä joka päivä paitsi pitkänäperjantaina, pääsiäispäivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, k:lo 10 a. p.—9 i. p. (sunnuntai- ja juhlapäivinä k:lo 8:aan i. p.). Siellä on ollut esillepantuna yhteensä 33 sanomalehteä, joista 15 ruotsalaista yhteensä 23 kappaletta ja 18 suomalaista yhteensä 25 kappaletta. Sen ohessa on 49 kuvalehteä, aikakauskirjaa ja lastenlehteä ollut käytettävänä kirjastohuoneessa, niistä 22 ruotsalaista, 26 suomalaista ja 1, jossa on sekaisin ruotsalaista ja suomalaista tekstiä, 26, 33 ja 1 kappale.

Juhlasalia ovat kertomusvuoden kuluessa seuraavat yhdistykset ja yhdyskunnat saaneet maksutta käytettäväkseen, nimittäin: Lasten pyhäkoulu, (1 ruotsalainen ja 2 suomalaista osastoa), Lasten raittiusliitto „Toivon Liitto“, raittiusyhdistykset Balder (kesäkuukausina), Liitto, Toimela (syyslukukaudella) ja Walo, Hermanninkaupungin nuorisoseuran laulukunta, Naisasiالیitto Unioonin Sörnäisten ompeluyhdistys sekä voimistelu- ja urheiluseura Ponnistus (kevätlukukaudella). Sitä paitsi ovat muutamat Sörnäisten työväen sairas- ja hautausapurenkaat siinä pitäneet kokouksiansa. Kansanomaisia esitelmiä on vuoden kuluessa toimeenpannut Kansanopistoseura. Syyslukukaudella taas on juhlasali viisi iltaa viikossa ollut ylempäin työväen opetuskurssien käytettävänä. Kaikkina arkipäivinä on sali maksutta ollut luovutettuna Sörnäisten kansanlastentarhalle k:lo 2:een i. p. Sunnuntai-iltoina ovat iltamia ja juhlatilaisuuksia, sisäänpääsymaksusta tai maksutta, toimeenpanneet useimmat edellä luetellut yhdistykset sekä lisäksi Sörnäisten „Arbetets Vänner“-yhdistys, Lastentarha, Tilkittäjäinammattiyhdistys, Evankelisluterilainen nuorisoseura, Hermanninkaupungin nuorisoseura, N. M. K. Y. ja raittiusyhdistys Koitto.

Paitsi mainittuihin tarkoituksiin on suuri sali kesäaikana luovutettu maksuttoman rokotuksen toimittamista varten.

Töölön haaraosastossa ja Tehtaankadulla N:o 36 olevassa haaraosastossa ovat lukuhuoneistot olleet yleisön käytettävänä kaikkina päivinä paitsi juhannusaattona ja -päivänä, jouluaattona ja joulupäivänä, sanomalehtihuoneet k:lo 10—2 sekä 4—9, aikakauskirjahuoneet k:lo 5—7 i. p.; kesäk.—elok. on Töölön haaraosastossa sanomalehtihuonetta kuitenkin pidetty avoimena ainoastaan samoina päivinä kuin kirjastoa, s. o. keskiviikkosin ja lauantaisin. Töölön haaraosastossa on sanomalehtihuoneissa ollut 6 ruotsalaista ja 6 suomalaista sanomalehteä yhteensä 16 kappaletta (8 ruots., 8 suom.) ollut esillepantuna, aikakauskirjahuoneessa taas 8 ruotsalaista ja 9 suomalaista lastenlehteä ja aikakauskirjaa, 1 kappale kutakin. Haaraosastossa Tehtaankadulla N:o 36 ovat vastaavat luvut: 8 ruotsalaista ja 8 suomalaista sanomalehteä, yhteensä 24 kappaletta (12 ruots., 12 suom.); 12 ruotsalaista ja 12 suomalaista aikakauskirjaa ja lastenlehteä, 1 kappale kutakin.

Laitoksen *Hallitukseen* ovat vuonna 1904 kuuluneet Tohtori Richard Sievers, puheenjohtajana, Professori Fredr. Elfving ja Dosentti Julio Reuter (vakinaisia jäseniä) sekä Hovineuvos W. Westzynthius, Rehtori Albin Lönnbeck ja Dosentti Kustavi Grotenfelt (varajäseninä).

Laitoksen
Hallitus.

Laitoksen *henkilökunnassa* on vuoden kuluessa sattunut ainoastaan *Henkilökunta.* se muutos että Tehtaankadun N:o 36 haaraosaston johtajaksi yliopp. Karl Kellbergin perästä, joka marraskuun 1 p:nä erosi toimestaan, valitiin herra F. L. Rosenberg.“

X. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunta.

Johtokunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodesta 1904 on näinkuuluva:

„Koulujen työ alkoi tammikuun 15 p:nä, päättyi kevätlukukaudelta kesäkuun 9 p:nä, alkoi taas syyskuun 1 p:nä ja päättyi vuodelta joulukuun 19--21 p:nä.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa,

Mariankadun N:ossa 24 oli kevätlukukaudella 60 oppilasta, jaettuina kahdelle osastolle, ylemmälle ja alemmalle. Ylemmällä osastolla oli 30 oppilasta, 21 tyttöä ja 9 poikaa, ja alemmalla osastolla samoin 30 oppilasta, 16 poikaa ja 14 tyttöä. Oppilasten ikä oli: ylemmällä osastolla 5—7 ja alemmalla 5—6 vuotta. Opetusaika käsitti 18 tuntia viikossa eli 3 tuntia päivässä kummallakin osastolla. Koulunlaiminlyöntejä oli kevätlukukaudella 2,36 % lukuajasta ylemmällä ja 2,76 % alemmalla osastolla. — Kevätlukukauden lopussa erosi kummaltakin osastolta yhteensä 34 oppilasta, joista 27, 12 poikaa ja 15 tyttöä, pääsi kaupungin alempiin kansakouluihin, 3 tyttöä otettiin tyttökoulun valmistavalle luokalle sekä 3 tyttöä ja 1 poika siirtyivät yksityiskouluihin. Kolme tyttöä jäi ylemmälle osastolle, ja sinne siirrettiin kaikki alemmalle osastolle jääneet oppilaat, 12 poikaa ja 11 tyttöä. — Syyslukukauden alussa otettiin ylemmälle osastolle 3 tyttöä ja alemmalle 17 tyttöä ja 13 poikaa. — Koulun laiminlyöntejä oli syksyllä ylemmällä osastolla 2,38 % ja alemmalla 2,2 % lukuajasta. — Luciajuhlaa syyslukukauden lopussa vietettiin joulukuun 21 p:nä. — Tämän koululaitoksen opettajattaria oli: rouva Anna Hofström, samalla johtajattarena, neiti Elin Skogman, apulaisopettajattarena, neiti Edith Sandström, opastajana, sekä toukokuun 1 p:stä, jolloin neiti Sandström luopui toimestaan, neiti Gerda Holmström.

Sedmigradskyn pientenlastenkoulun haaraosastossa

Kallion etukaupungissa, oli kevätlukukaudella 36 oppilasta, 20 tyttöä ja 16 poikaa, ijältään 5—7 vuotta. Opetusaika oli täällä sama kuin Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa. Laiminlyömiset nousivat noin 6 %:iin opetusajasta. — Kevätlukukauden lopussa erosi 20 oppilasta mennäkseen 7 vuotta täyttäneinä alempaan kansakouluun. — Syyslukukaudella oli koulussa niinkään 36 oppilasta, 19 poikaa ja 17 tyttöä, ja laiminlyönnit nousivat nytkin 6 %:iin. Koulun Luciajuhlaa vietettiin joulukuun 19 p:nä.

Marian turvakodissa,

laitoksen omassa talossa Annankadun N:o 5, kävi kevätlukukaudella 72 oppilasta, 46 tyttöä ja 26 poikaa, sekä syyslukukaudella 71 oppilasta, 37 tyttöä ja 34 poikaa. Opetusaika tässäkin sama kuin yllämainitussa koulussa. Lasten ikä oli 4—7 vuotta. Laiminlyöntejä oli keväällä 4,65 % ja syksyllä 4,6 % opetusajasta. Luciajuhlaa vietettiin täällä joulukuun 20 p:nä. — Opettajattaria: neiti Maria Hertz, johtajattarena, ja neiti Hilja Lagerman, apulaisopettajattarena.

Opetus kaikissa näissä kolmessa koululaitoksessa oli järjestetty Fröbelin lastentarha-järjestelmän mukaisesti ja kuului siihen: opettajattarien kertomuksia oppilaiden uskonnollisten ja moraalisten tunteiden herättämiseksi, keskustelua oppilaiden ymmärryksen kehittämiseksi, sopivain pienempään kappaleiden ulkolukua sekä luvunlaskua, piirustusta, kirjoitusta, käsitöitä, laulua, voimistelua ja liikeleikkejä.

Niistä oppilaista, joiden vanhempain katsottiin voivan suorittaa maksua koululle, maksettiin yksi marka kuukaudelta; ja oli tänä vuonna maksavia oppilaita seuraavat määrät: Sedmigradskyn pientenlastenkoulussa 35, Kallion haaraosastossa 30 ja Marian turvakodissa 31. — Kunkin koulun 25 köyhimmälle oppilaalle annettiin opetusajan päätyttyä kunakin lukupäivänä ateria lämmintä ruokaa, ja Luciajuhlassa vuoden lopussa jaettiin enimmän tarvitseville oppilaille kussakin koulussa muutamia kymmeniä pareja jalkineita.

Kaikkien koulujen johtajattaret ja opettajattaret ovat kuten ennenkin huolellisesti ja parhaan kykynsä mukaan suorittaneet tehtävänsä lasten edistykseksi ja vanhempain tyydytykseksi“.

XI. Sovintolautakunta.

Tämä lautakunta ei ole antanut mitään erityistä selontekoa, jota vastoin köyhäinasianajaja toiminnastaan vuoden kuluessa on antanut seuraavan kertomuksen:

Oikeudenhaki-
jain luku.

„Sinä vuonna, jonka tämä kertomus käsittää, on käyntejä köyhäinasianajajan luona ollut kaikkiaan 3,783 3,730 vastaan vuonna 1903 — ensimmäisenä vuonna, jolloin muistiinpanoja tästä on tehty. — Vuoden eri kuukausille jakaantuvat nämät käynnit seuraavasti:

tammikuulla	316
helmikuulla	327
maaliskuulla	320
huhtikuulla	298
toukokuulla	271
kesäkuulla	225
heinäkuulla	274
elokuulla	316
syyskuulla	324
lokakuulla	342
marraskuulla	395
joulukuulla	375
<u>Yhteensä</u>	<u>3,783</u>

Kun köyhäinasianajajan konttori on ollut avoinna 304 päivää vuodessa, on niin muodoin keskimäärin yli 12 käyntiä päivässä. Suurin luku käyntejä yhtenä päivänä oli 26 ja pienin 2 (kesäkuussa, jolloin konttoria hoiti sijainen).

Eri viikonpäiville jakaantuvat käynnit keskimäärin seuraavasti:

maanantaina	15	käyntiä
tiistaina	12,6	„
keskiviikkona	11,78	„
torstaina	12,5	„
perjantaina	12,6	„
lauantaina	11	„

Vuoden kuluessa diaariin merkittyjen asiain luku on 148, johon tulee lisää 19 edelliseltä vuodelta lykkäätynyttä. Näiden asiain laatu ja käsittely näkyy taululiitteestä N:o 162. Kuinka ne jakaantuvat eri kuukausille näkyy taululiitteestä N:o 163.

Diaariin merkittyjä asioita.

Oikeudenkäynnillä ratkaistuja asioita on 58 voitettu ja 12 menetetty. Luonakäyjistä, joiden asiat on diariioon merkityt, on ollut:

Ratkaistuja asioita.

naituja naisia	28
leskiä	5
palvelijoita (miesp. 3, naisp. 48)	51
ompelijattaria	12
pesijättäriä ja silittäjiä	3
ulkotyöntekijättäriä	11
tehtaalaisia (miesp. 2, naisp. 9).	11
työmiehiä	12
kauppiaita, käsityöläisiä ja vähempiä elinkeinoharjoittajia	11
palveluskuntiin kuuluvia henkilöitä	4
Yhteensä	148

XII. Työväenasiain lautakunta.

Työväenasiain lautakunnan kertomus toiminnastaan vuonna 1904 on sisällykseltään seuraava:

Lautakunnan
kokoupano.

„Työväenasiain lautakuntaan kuuluivat vuonna 1904 Tehtailija V. von Wright (puheenjohtaja), Filosofian maisteri Ernst Nordström (varapuheenjohtaja), Ratatirehtööri August Granfelt, Kunnallisneuvos C. E. Degerholm, Professori C. E. Holmberg, Tehtailija K. V. Bergman ja Maalari A. Ingman. Varajäseniä olivat: Lehtorit Jonatan Reuter ja Hugo Bergroth, Tehtailija G. W. Sohlberg, Arkkitehti Th. Höijer, Kauppias N. Kochtomow, Muurarimestari A. Ärt sekä Nimituomari John Ugglä.

Ohjesääntönsä 1:sen §:n mukaan on Työväenasiain lautakunnan tehtävänä: lausuntojen antaminen Kaupunginvaltuustolle kysymyksissä, jotka koskevat kaupungin ruumiillisen työn tekijöitä; ehdotusten tekeminen Kaupunginvaltuustolle näissä asioissa; niiden toimenpiteiden toteuttaminen, joita Kaupunginvaltuusto päättää tehtäviksi kaupungin mainittujen työntekijäin hyväksi, sekä niiden laitosten valvonta, jotka tässä tarkoituksessa on perustettu.

Käsiammattien
tarkastajan aset-
taminen Ter-
veyslautakun-
taan.

Selontekovuonna eivät Kaupunginvaltuusmiehet ole vaatineet Lautakunnalta lausuntoa missään työläisväestöä koskevassa asiassa. Sitä vastoin on Lautakunta, sitteksen siinä oli nostettu kysymys kaupungin käsiammattien tarkastuksen uudestijärjestelystä ja eräs Lautakunnan asettama valiokunta oli antanut lausuntonsa ja ehdotuksen asiassa, Valtuustolle lähettämässään kirjelmässä syyskuun 26 p:ltä esittänyt, että Terveyslautakuntaan asetettaisiin kuluvan vuoden alusta lisäksi yksi tarkastusmies, jonka tehtävänä olisi kaupungin käsiammattien silmälläpito ja vuotuinen palkka 3,600 markkaa 500 markan korotuksella viiden ja kymmenen vuoden palveluksesta (Katso Pain. asiak. N:o 41 v. 1904). Kaupunginvaltuusto, joka vaati Terveyslautakunnalta lausunnon asiassa, on päätöksellä joulukuun 13 p:ltä hyväksynyt Lautakunnan yllämainitun ehdotuksen, kuitenkin sillä muutoksella että uuden tarkastusmiehen, jonka palkka määrättiin 3,000 markaksi vuodessa, tulee valvoa kaupungin sekä käsiammatteja että työpaikkoja.

Tässä yhteydessä on mainittava, että Lautakunta, katsoen tarpeelliseksi saada selvitystä työriitaisuuksien sovintoja ja välitystuomioita koskevassa kysymyksessä, oli antanut sihteerille toimeksi laatia Lautakunnalle selonteon siitä, mitä muissa maissa tässä suhteessa on tehty. Sihteerin tämän johdosta tekemä kertomus asiasta, joka syyskuun 26 p:nä annettiin Lautakunnalle, on nyt painettuna maan molemmilla kielillä (Taloudellisen Yhdistyksen esitelmiä ja keskusteluja, nidos IV, vihko 2).

Kysymys sovinnon teosta ja välitystuomioista työriidoissa.

Helsingin kaupungin kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunta on kirjelmässä toukokuun 19 p:ltä kääntynyt Työväenasiain lautakunnan puoleen esityksellä että Lautakunta ryhtyisi sellaisiin toimenpiteisiin, että kaupungissa olevain yksityisten paikanvälitystoimistojen toiminta, jota useat kirjelmässä mainitut epäkohdat haittaavat, tulisi tarkemman tutkimuksen alaiseksi. Tämän johdosta vaati Lautakunta syksyn kuluessa lausuntoja asiassa tšekäläisiltä työläisyhdistyksiltä; vuoden lopussa oli asia vielä toimenpiteen varassa.

Kysymys yksityisestä paikanvälityksestä.

Kirjelmässä toukokuun 20 p:ltä ovat Kaupunginvaltuusmiehet ilmoittaneet Lautakunnalle, että Valtuusmiehet kolmen vuoden ajaksi syksystä luettuna, ovat määränneet 12,000 markkaa vuodessa ylempää työväen opetusta varten Helsingin kaupungissa kahden eri toimikunnan käytettäväksi, toinen ruotsin-, toinen suomenkielistä opetusta varten, siten muodostettuina kuin kirjelmässä lähemmin sanotaan, ja että Lautakunnalle on annettu toimeksi vuosittain tarkastaa ja hyväksyä mainittujen opetustoimikuntain laatimat opetusohjelmat, tehdä Kaupunginvaltuustolle ehdotukset kunnan myöntämän määrärahan jakamiseksi sekä sopivalla tavalla valvoa puheenalaisen tarkoituksen toteuttamista, minkä ohessa sanotut toimikunnat on velotettu antamaan, varsinkin mitä tulee kyseessä olevan määrärahan käyttämiseen, lyhyet kertomukset toiminnastaan Työväen asiain lautakunnalle, jonka oman lausunnon ohella tulee lähettää ne Kaupunginvaltuustolle.

Yllämainitut ylempää työväenopetusta varten asetetut toimikunnat jättivät sittemmin Lautakunnalle opetussuunnitelmia syyslukukaudeksi ynnä kustannusarvioita. Nämät ohjelmat tarkasti ja hyväksyi Lautakunta, minkä ohessa se syyskuun 26 p:nä päätti tehdä Kaupunginvaltuustolle esityksen sekä siitä että ylempää työväenopetusta varten toimintavuodeksi 1904—1905 myönnetty 12,000 markan määräraha jaettaisiin siten että 7,200 markkaa käytettäisiin suomenkielistä ja 4,800 ruotsinkielistä opetusta varten, että myöskin että samaa tarkotusta varten Valtuuston käyttövaroista myönnettäisiin vielä lisäksi 570 markkaa suomen-

kielistä ja 850 markkaa ruotsinkielistä opetusta varten eli yhteensä 1,420 markkaa. Tämän Lautakunnan esityksen hyväksyi Kaupunginvaltuusto.

Haettuja määrärahoja.

Seuraavat määrärahan hakemukset on Lautakunnan puoltolauseella jätetty Kaupunginvaltuuston päätettäväksi, nimittäin:

huhtikuun 22 p:nä naisasianliitto Unionin ja Marta-Yhdistyksen yhteisesti jättämä anomus 1,000 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä käytännöllisten ruuanlaittokurssien toimeenpanemiseksi kansanluokan naisille; sekä

lokakuun 20 p:nä „Arbetets Vänners västra filial“-nimisen yhdistyksen jättämä anomus 450 markan määrärahan myöntämisestä kesän aikana työläislapsille järjestetystä toiminnasta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseksi; ruotsalaisten kansanopistokurssien johtokunnan jättämä määrärahan anomus mainittujen kurssien ylläpitoa varten lukuvuoden kuluessa, mikä määräraha olisi suoritettava joko 1,500 markalla kerta kaikkiaan tai myös 700 markalla syyslukukaudella, jonka ohessa loput 800 markkaa oli määrättävä maksettavaksi määräjällä keväällä 1905; sekä lopuksi „Arbetets Vänners“-yhdistyksen tekemä anomus 1,500 markan suuruisen määrärahan myöntämisestä jaettavaksi sopivalla tavalla emäyhdistyksen ja sen kolmen haaraosaston välillä opetuksen järjestämiseksi äidinkielen suullisessa ja kirjallisessa käytössä ja vieraisissa kielissä sekä sivistävään huvitilaisuuksien ja eri aineita käsitteleväin esitelmäin järjestämiseksi.

Kunnan avustamain yhdistysten ja laitosten valvonta.

Mitä muuten tulee erinäisten anniskelu- ja vähittäinmyyntiosakeyhdistöiden voittovaroista annetuilla määrärahoilla avustettujen yhdistysten ja laitosten toimintaan, on Lautakunta selontekovuoden kuluessa tarkastanut ja Kaupunginvaltuustolle lähettänyt sellaisten yhdistysten antamat kertomukset heidän toiminnastaan lähinnä edellisenä vuonna sekä sihteerin kautta valvonut niitä säädetyssä järjestyksessä.

Esitys Rahatoimikamarille, koskeva Lautakunnan määrärahaa.

Sattuneesta syystä on Lautakunta tehnyt vuoden kuluessa Rahatoimikamarille esityksen siitä että kuluvan vuoden menosääntöön otettaisiin korotettu summa tarverahoiksi (100 markan sijasta 250 markkaa) ja että erityinen 250 markan määräraha otettaisiin kirjallisuuden ostoa varten.

Lautakunnan kirjasto.

Erityistä huolta on vuoden kuluessa pantu Lautakunnan kirjaston kokoonpanoon, josta tarkempia tietoja saadaan sihteerin (oheenliitetystä) kertomuksesta, johon muutenkin viitataan.

Julkaisujen vaihto.

Lopuksi mainittakoon tässä että Lautakunta tehdystä esityksestä on ruvennut julkaisujen vaihtoon Ruotsin kommersikollegion työtilasto-osaston ja „Centralförbundet för Socialt arbete“-nimisen yhdistyksen kanssa (Tukholmassa).

XIII. Kunnallisen työnvälitystoimiston johtokunta.

Johtokunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus vuodelta 1904 kuuluu seuraavasti:

„Toimiston johtokuntaan vuonna 1904 kuuluivat filosofiantohtori Santeri Ingman, puheenjohtaja, tehtailija K. V. Bergman, varapuheenjohtaja, tehtailija A. A. Nyman, rakennusmestari Aug. Pettersson, toimittaja Kaarlo Luoto sekä kirvesmies G. A. Vistbacka, jäseniä, uuninteh-
tailija Aug. Malm, rakennusmestari A. Johansson, kirvesmies Karl Lindelöf ja muurari K. Saxberg, varajäseniä. Toimiston henkilökuntaan kuuluivat: A. H. Karvonen, johtaja, Ina Petelius, naisosaston hoitaja ja E. J. Kumenius, apulainen.

Johtokunnan jäsenet ja toimiston henkilökunta.

Johtokunta joka on vuoden kuluessa kokoontunut kuusi kertaa, on kokouksissaan etupäässä käsitellyt toimiston juoksevia asioita, kuten toimiston huoneustoa, naisosaston järjestämistä, kaluston hankkimista y. m. koskevia asioita, mutta myöskin eräitä työnvälitystä yleisemmin tarkottavia seikkoja. Viimemainitun laatuisiin kuuluvista mainittakoon pari asiaa. Työtilaisuuksien tarjoutuessa maaseuduilla on väen lähettämistä estänyt sekin, kun työnhakijoilta usein puuttuu matka-varoja. Tämän vuoksi johtokunta päätti ryhtyä toimiin vapaapilettien saamiseksi maaseuduille työhön lähetettävälle työttömille. Tämä kuitenkin raukesi, sittenkun yksityisesti tiedusteltua kulkulaitostoimituskunnan päälliköltä oli saatu vastaus, ettei hän tulisi sellaista anomusta puoltamaan.

Johtokunnan toiminta.

Kun työnhakijat toimistossa, varsinkin naispuoliset, olivat eräitten yksityisten paikanvälityskonttorien menettelystä valittaneet monenlaisista väärinkäytöksistä, kuten sisäänkirjoitusmaksujen houkutteluista, todistusten pidättämisestä, paikkain ilmoittelemisesta, joita todellisuudessa ei ole,

kohtuuttomain välitysmaksujen ottamisesta, jopa siveellisessä suhteessa arveluttavasta kohtelusta y. m. sekoista, otti johtokunta yksityisiä paikanvälityskonttoreja koskevan kysymyksen käsitelläkseen. Koska valitettujen epäkohtain poistaminen vaati asian perinpohjaisempaa tutkimista sekä lainsäädännöllisten toimenpiteitten aikaansaamista, samoin kuin muissakin maissa, päätti johtokunta lykätä asian työväenasiainlautakunnan harkittavaksi, jolla on käytettävänä lainoppinut sihteeri. Sittekuin mainittu lautakunta oli asettanut komitean asiaa käsittelemään, valitsi johtokunta siihen puolestaan edustajan.

Toimiston liikenne.

Verraten edelliseen vuoteen on toimiston liikenne tänä vuotena kasvanut melkoisesti. Tämä kasvaminen on huomattavissa erittäinkin tarjottuihin paikkoihin ja välitysten määrään nähden, joka osoittaa, että työnantajat ovat yhä runsaammin ruvenneet käyttämään toimiston välitystä. Toimiston ensi toimivuotena havaitut työnantajain epäilykset siitä, ettei toimiston välityksellä saisi kunnollista työväkeä, ovat jotakuinkin hävinneet. Kuitenkin ovat edelleenkin toimistoa käyttäneet etupäässä pienemmät työnantajat ja kaupungin laitamilla olevat työlaitokset. Suuremmista työpaikoissa, kuten tunnetuimmissa tehtaissa ja varsinkin rakennuksilla käy työväki itse tarjoutumassa töihin, joten näihin vaan poikkeustapauksissa on tarvittu hakea toimistosta väkeä. Rakennusalalla kaupungissamme yleensä tavaksi tullut urakkajärjestelmä sitä paitsi tekee kaiken välitystoimen tarpeettomaksi.

Toimiston liikenne on edelliseen vuoteen verraten kasvanut seuraavalla tavalla:

	V. 1903.	V. 1904.	Lisäys.
Työnhakemuksia . . .	6,687	8,075	21,0 %
Tarjottuja paikkoja . .	3,045	4,469	46,8 %
Täytettyjä paikkoja . .	2,748	3,834	35,5 %

Liikenteen kasvaminen on ollut ertitän huomattava naisosastolla vuoden viimeisellä puoliskolla. Tämä on ollut luonnollisena seurauksena siitä, kun naisosasto, toimiston uuteen huoneustoon kesäkuussa siirryttyä, on ollut sijoitettuna eri huoneeseen ja naishenkilön hoidettavana. Molempain osastojen ollessa yksissä huoneissa oli naisten, varsinkin työnantajain, vaikea toimiston puoleen kääntyä, kun huoneusto oli melkein täynnä miespuolisia työnhakijoita. Tämän epäkohdan poistettua on liikenne naisosastolla vuoden viimeisenä seitsemänä kuukautena kasvanut enemmän kuin kaksin verroin, kuten seuraavat luvut osoittavat:

	Työhake- muksia	Tarjottuja paikkoja	Täytettyjä paikkoja
Vuonna 1903	1,184	430	287
Vuonna 1904:			
1/1—1/6	449	203	121
1/6—31/12	1,227	636	481
Yhteensä vuonna 1904	1,676	839	602

Välitysten keskiluvuksi kuukautta kohden tulee naisosastolla vuonna 1903 22 ja tämän vuoden alkupuolella 24, jotavastoin loppupuoliskolla nousee keskiluku 69. Kehitys viittaa siihen, että naisosaston liikenne tulee ripeästi kasvamaan, mikä onkin hyvin ymmärrettävää, sillä varsinkin naispalvelijain hankinnassa yleensä käytetään kaupungissamme välityskonttorien apua. Kunnallinen välitystoimi näkyy kylläkin voivan menestyksellä kilpailla yksityisten paikanvälityskonttorien kanssa ja siten tehokkaasti ehkäistä tällä alalla valitettuja väärinkäytöksiä.

Samanlainen kehitys kuin täällä on havaittavana muissakin Pohjoismaitten kunnallisissa välitystoimistoissa. Tanskassa, Norjassa ja Ruotsissa on näet vuosi vuodelta naispuolisten paikanvälitys yhä enemmän siirtynyt kunnallisten toimistojen huostaan. Kööpenhaminassa on naisosaston liikenne jo yhtä suuri kuin miesosastonkin.

Toimistossa on vuoden kuluessa hakenut työtä 4,269 eri henkilöä, 3,150 miestä ja 1,119 naista. Työnhakemuksista on vuoden kuluessa, kun hakijat joko ovat joutuneet uudelleen työttömiksi tai on hakemus kuukauden kuluttua käynyt mitättömäksi, uudistettu 3,249 miesosastolla ja 557 naisosastolla, joten työnhakemusten yhteenlaskettu luku tekee 8,075. Työpaikkoja on välitetty 3,834 hengelle, 3,232 miehelle ja 602 naiselle. Työnhakemuksista on toimisto voinut tyydyttää 47,9 % (55,5 % miesosastolla ja 35,9 % naisosastolla). Työpaikkoja tarjottiin 3,630 miehelle ja 839 naiselle eli yhteensä 4,469 hengelle. Tarjotuista paikoista täytettiin 85,8 %, 71,8 % nais- ja 89 % miesosastolle. — Yksityiskohtaisemmat seikat välitystoimesta näkyvät tauluista I ja II.

Toisille paikkakunnille on toimisto lähettänyt töihin kaikkiaan 365 henkeä, 196 miestä ja 169 naista. Miehistä tuli 44 vakinaiseen ja 152 tilapäisiin töihin. Naisista sai 143 vakinaisen ja 26 tilapäisen toimen.

Yhteistoiminta toisilla paikkakunnilla olevain toimistojen kanssa ei vielä ole suuremmassa määrin tullut kysymykseen. Suurempaa työvoiman puutetta niillä paikkakunnilla, joissa on kunnallisia työnvälitystoi-

mistoja, ei ole vuoden kuluessa ollut. Eräitä ammattimiesten välityksiä on Viipurin ja Kotkan toimistojen kautta saatu aikaan. Toimistojen keskinäisen yhteistyön lähempi järjestäminen ei vielä ole tähän asti voinut tulla kysymykseen, kun vakinaisia kunnallisia toimistoja ei vielä ole kun muutamissa kaupungeissa, nimittäin Turussa, Kotkassa, Tampereella ja Viipurissa, ja niistäkin ovat useimmat vasta vuoden olleet toiminnassa. Lähimmässä tulevaisuudessa on kuitenkin yhteistyönjärjestämiskysymys otettava yhteisesti pohdittavaksi.

Työsuhteet Hel-
singissä.

Kulunutta vuotta työsuhteisiin nähden saattaa nimittää keskinkertaiseksi. Tällä tarkoitamme, että teollisuus- y. m. työaloilla, poikkeuksia lukuunottamatta, ei ollut huomattavissa erityisempää vilkkautta, mutta ei myöskään mainittavampaa lamautumista eikä suurempia pulia. Kuitenkin yleisistä taloudellisen elämän ilmiöistä päättäen olisi toimeliaisuus teollisuuden ja varsinkin rakennustöitten alalla voinut käydä erittäin vilkkaaksi ja siten työvoiman kysyntä tulla hyvinkin runsaaksi, ellei yleinen epävakainen valtiollinen tila olisi painostanut ja lamauttanut yrittelijäisyyttä. Joskaan siis lisääntynyt yrittelijäisyys ei ole lisännyt työvoiman tarvetta, niin vanhoilla työaloilla ovat työt kuitenkin käyneet tasaisesti. Tuonnempana olevien tilastollisten taulujen antama esitys työvoiman kysynnän ja tarjonnan suhteesta täällä kuvaa, sikäli kuin työnvälitystoimiston liikenne sitä voi tehdä, keskinkertaisia, säännöllisiä oloja.

Merkille pantavana ilmiönä niin hyvin tänä kuin edellisenäkin vuotena on havaittavissa työnhakijain runsaus pääkaupungissa. Jokaista 100 tarjottua paikkaa kohden tulee 180,7 hakijaa. Kaupungissa tarjottuihin paikkoihin pyrkijäin luku nousee 220 jokaista 100 paikkaa kohden.

Työnhakijoita on toimistossa ollut runsaasti vuoden kaikkina kuu-kausina. Korkein työhakemusten määrä oli tammikuussa, jolloin se nousi 1,067, vähin heinäkuussa eli 439.

Toimiston välityksellä ei saanut työtä kuin keskimäärin 47,9 % työnhakijoista. Tietenkään eivät kaikki ne, jotka eivät toimiston välityksellä työtä saaneet, ole työttömäin kirjoihin merkittävät, sillä useimmat niistä ovat itse saaneet työtä. Kuitenkin oli ympäri vuoden joka päivä melkoiset joukot työttömiä toimistossa: talvikuukausina nousi toimistossa käyneitten työttömäin luku satoihin päivässä, mutta kesäkuukausinakin oli työnhakijoita useita kymmeniä päivittäin, toiset istuen säännöllisesti odottelemassa tilapäisiä töitä, toiset käyden silloin tällöin tiedustelemassa. Osa noista tilapäisillä töillä eläjistä ovat nähtävästi itse syypäitä siihen etteivät voi saada säännöllistä työ-ansiota, mutta kelvollisetkin työmiehet keskellä kesääkin saavat olla väliin viikkomäärin joutilaina, kun työpaikka

sattuu loppumaan, eikä uutta ole heti saatavissa. Nämä seikat selittävät työnhakijain runsauden ympäri vuoden.

Toisena ilmiönä on huomattava ammatin laadusta johtuva työttömyys. Toimiston liikenteestä koottu tilasto kykenee sitä esittämään ainoastaan mikäli se koskee etupäässä rakennus-työväkeä, sillä käsityöläisiä, joilla useilla on säännölliset työttömyyskautensa, ei ole toimistoon juuri ollenkaan ilmoittautunut. Aikakautisesta työttömyydestä kärsii täällä etupäässä kirvesmiehet. Tässä ammatissa oli työnhakijoita tammikuussa 212, helmikuussa 139, maaliskuussa 75, väheten työhakemusten luku niin, että niitä oli kesäkuukausina ainoastaan 43—58. Toimisto sai ammattityötä talvikuukausina ainoastaan 87 miehelle, mutta touko-, kesä- ja heinäkuussa oli ainoastaan kymmenkunta miestä vuorotellen työttömänä. Kuitenkin jo elokuussa joutui suurempi määrä kirvesmiehiä joutilaisiksi. Hakijoita oli toimistossa elokuussa 90, syyskuussa 66, lokakuussa 98, marraskuussa 90 ja joulukuussa 65. Näinä kuukausina ei enää toimiston välityksellä voinut saada ammattityötä kuin 38 miestä — nekin tilapäisesti. Näkyväksi, että varsinainen työaika tässä ammatissa on noin 5 kuukautta huhti—elokuut. Osalla ammattikuntaa on kuitenkin ammatti-työtä talvikuukausinakin valmistuvien huoneustojen sisustustöissä, mutta nähtävästi enemmän kuin puolet ammattikunnasta kärsii ammatin laadusta johtuvasta työttömyydestä useina kuukausina.

Muurarein työ-oloja ei toimiston tilasto-aines kykene oikein kuvaamaan. Verrattain suuri osa tähän ammattikuntaan kuuluvista ei ole työttömänäkään ollessaan toimiston puoleen kääntynyt, eikä toimisto ole voinut hankkia ammattityötä juuri ollenkaan. Tähän on syynä se, että muuraustyöt kaupungissa nykyään suoritetaan urakalla, jolloin toimiston välitys ei voi tulla kysymykseen. Työnhakijain lukumäärä eri kuukausina kuitenkin kuvaa työttömyyttä tässäkin ammatissa, koska useimmat hakijat työnpuutteen takia olivat pakotetut menemään kaupungin tarjoomiin kivenmurskaus- ja maankaivuutöihin. Työnhakemuksia teki (203 eri henkilöä) vuoden eri kuukausina järjestyksessään tammikuusta alkaen seuraavat määrät: 83, 76, 54, 34, 45, 25, 33, 22, 31, 19, 35 ja 42. Ammattityötä ei hakijoista saanut toimiston välityksellä kuin 47 miestä, nekin pieniä poikkeuksia lukuunottamatta, vaan lyhytaikaisia töitä.

Maalareista työttömyydenkään aikana ainoastaan pieni määrä tuli toimistoon työtä hakemaan, nekin talvikuukausina pyrkiäkseen ulkotöihin. Kesäkuukausina ei kuitenkaan ollut maalareita yhtään joutilaina.

Metalliteollisuuden alalla vallitsi mainittavaa työttömyyttä pannu-

ja levyseppien, lämmittäjien ja tehdasapuväen sekä viilajain ja koneenhoitajain ammateissa. Työttömäin pannuseppien luku (64 eri henkilöä) vaihteli vuoden eri kuukausina 5—21 välillä. Paikkoja sai ainoastaan 8. Lämmittäjistä ja tehdasapureista 111 eri henkilöstä oli työttöminä eri kuukausina 9—30, keskimäärin 20 useimpina kuukausina. Paikkoja sai 11. Viilajista haki toimiston kautta työtä 57 eri henkilöä, talvikuukausina keskimäärin 10, kesäkuukausina 5. Paikkoja sai vaan 4. Koneenhoitajia oli toimiston kirjoissa vuoden kuluessa 37 eri henkilöä, vaihdellen hakijain luku 3—10 eri kuukausina. Paikkoja sai 3. Sorvaajista oli vapaina heinäkuussa 5, muina kuukausina saivat kaikki ammattiin kykenevät paikkoja, joita toimisto välitti 12, useimmat toisille paikkakunnille. Kykenevät sepät saivat helposti paikkoja, jota vastoin sepänapulaisilla (päällelyöjillä) ei ollut ammattityötä aina saatavissa.

Kivenhakkaajista haki työtä 93 eri eri henkilöä, tammi- ja helmikuussa 10—11, kesäkuukausina 2—5, syys—joulukuukausina 6—23. Ammattityötä sai täällä 12 toimiston välityksellä; muilla paikkakunnilla tarjottuihin töihin ei ollut halukkaita lähtijöitä luvatuilla ehdoilla. Kivityömiehet (porarit, kiinnipaniijat, katukiven hakkaajat y. m.), joita oli toimiston kirjoissa 370 eri henkilöä, saivat osittain ammattityötä aikaseen talvella kaupungin kadunaukaisu-urakoitsijain töissä: 109 hakijasta 65 tammikuussa, 52:sta 26 helmikuussa. 42 hakijaa maaliskuussa, 36 huhtikuussa, 23 toukokuussa, 25 kesäkuussa, 13 heinäkuussa eivät saaneet ammattityötä, vaan saivat tyytyä muihin töihin. Jo verrattain aikaseen syyskesällä joutui suurempi määrä kivityömiehiä työttömäksi ja tuli pyytämään kaupungin rakennuskonttorilta katukivenhakkuuta ja kivenmurskausta, jota heille annettiinkin. Näihin pyrki elokuussa 48, syyskuussa 112, lokakuussa 88, marraskuussa 45 ja joulukuussa 35.

Puuseppiä ei ollut kuin muutamia työttöminä lyhemmän aikaa.

Maanviljelystöihin pyrkijöitä, työnjohtajia ja puutarhureita lukuunottamatta, oli vaan 9 renginpaikan hakijaa, nekin vaihtoehtoisesti. Niihin haettiin 121 miestä (niistä parikymmentä rengiksi tai muonamiehiksi). Tarjotuista paikoista täytettiin 78, joihin tuli etupäässä maalta vasta tulleita tai perheettömiä miehiä, mitkä eivät voineet saada tointa kaupungissa.

Apurityömiehiä oli runsain määrä työtä hakemassa tammikuussa, 369, vähin heinäkuussa, 81. Tähän ryhmään kuului 958 eri henkilöä, joitten työhakemusten luku koko vuotena nousi 1,968. Välitysten luku tässä ammatissa nousi melkein kaikkina kuukausina suuremmaksi hakijain lukua, mutta tämä tilastossa omituiselta näyttävä ilmiö johtuu siitä, että

apuritöihin, joihin on luettu kaupungin hätäaputyöksi tarjooma kivenmurskaustyökin, meni runsaasti muita ammattilaisia, kivi- ja kirvesmiehiä, renkejä y. m., kun näillä ei ollut ammattityötä saatavissa. — Muut tilastossa esiintyvät työnhakijain ryhmät joko vähälukukuisuutensa vuoksi tai, kuten vanhukset, jotka hakivat vartijain tointa, nuorukaiset, talonmiehiksi ja vahtimestareiksi pyrkijät y. m. saattaa työttömyyttä arvostellessa jättää syrjään, koska ensinmainittujen ryhmäin työnsaanti ei riipu yleisistä työmarkkinoista ja jälkimmästen työhakemukset tarkoittavat paremman ammatin tai sivutoimen saantia.

Naispuolisista, kauppa-alalle pyrkivistä työnhakijoista verrattain harvat saivat paikan — 10 paikkaa kaikkiaan välitettiin. Leipurin ammatteihin ei ollut puolinkaan tarjottuihin paikkoihin halukkaita. Tavallisia palvelijattaria oli toimiston kirjoissa tammi—heinäkuukausina keskimäärin 40, joista sai 15 paikkoja kussakin kuukaudessa. Elokuussa oli hakijoita 88, syyskuussa 132, lokakuussa 139, marraskuussa 143 ja joulukuussa 58. Välitysten luvut noina kuukausina olivat: 40, 54, 38, 66 ja 28, joka osoittaa, että vaan noin 40 % hakijoista sai toimiston välityksellä paikkoja. Apuritöihin, siivoojiksi ja pesijöiksi pyrkijöitten, joina oli etupäässä vaimoja, leskiä ja lapsellisia yksinäisiä naisia, oli verrattain vaikea saada elättävää työtä. Työt olivat lyhytaikaisia, joitten välillä useimmat saivat olla työttöminä. Lyhytaikaisiakin töitä sai toimistosta vaan noin 35 % hakijoista, joita oli keskimäärin 32 henkeä kuukaudessa.

Työnpuutteen poistamiseksi järjesti rakennuskonttori, kuten ennenkin, kivenmurskaus-, katukivenhakkaus- ja kaduntasoitustöitä. Näihin ja eräisiin muihin töihin lähetettiin:

tammikuussa	370
helmikuussa	47
maaliskuussa	86
huhtikuussa	47
toukokuussa	23
kesäkuussa	30
heinäkuussa	5
elokuussa	34
syyskuussa	195
lokakuussa	268
marraskuussa	183
joulukuussa	114

Yhteensä 1,402

Näistä tuli 184 katukivenhakkuuseen, (elo—joulukuussa), maankaivuu-, puutarha- ja eräisiin ammattitöihin 250, loput kivenmurskaus- eli varsinaiseen hätäaputyöhön. Tämä oli kuitenkin keskeytettynä toukokuun alusta elokuun loppupuolelle.

Hätäaputyössä eivät kuitenkaan läheskään kaikki säännöllisesti pysyneet; toiset jo yritettyään lakkasivat, selittämällä, etteivät voi tottumattona ansaita kuin 1—1:50 piä päivältä (tottuneet ansaitsevat 2—3 markkaan), toiset taas aina välillä kävivät muissa töissä.

Töihin lähettää toimisto ensisijassa perheellisiä, ellei työnantajain vaatimukset tai ammattisuhteet toisin määrää.

Missä määrin toimisto voi lieventää ja ehkäistä työnpuutetta täällä, on vaikea tarkoin arystella. Että se kuitenkin voi tässä suhteessa vaikuttaa, käy osittain selväksi välitystilastosta. Toimisto on näet vuoden kuluessa lähettänyt toisillekin paikkakunnille töihin 365 henkeä, 196 miestä ja 169 naista (edellisenä vuotena 190 henkeä). Tilaisuutta maaseuduille lähettämiseen olisi ollut enemmänkin — metsätöihin talvella sekä viljankorjuutöihin ja rengeiksi syksyllä — mutta työnhakijat eivät olleet halukkaita maalle lähtemään, valittaen palkkaehtoja huonoiksi. Lause: „Naimaton mies ei tarvitse ja perheellinen ei voi lähteä maalle töihin, sillä perhe jää puutteeseen“, on kuvaava tässä suhteessa. (Metsätöissä ilmoitettiin ansaitsevan 2—3 markkaa, maanviljelystöissä tarjottiin talvella 1 mk ja 1 mk 50 p., kesällä 2—2:75 miehille ja 1—2 mk naisille päivältä omassa ruuassa. Renkien palkat vaihtelivat 180—300 mk välillä). Mutta luultavasti enemmän kuin työväen sijoittaminen toisille paikkakunnille ehkäisee työttömäin lisääntymistä toimiston kuukausittain sanomalehdissä julkaisemat tiedot työsuhteista kaupungissa ja toimiston yksityisesti kyselyihin antamat vastaukset. Ne ehkäisevät tänne väkeä turhanpäiten tulemasta. Niinikään toimiston syksyisin julkaisemain kehoitusten ja toimistossa työtä hakeville yksityisesti antamain neuvojen johdosta täällä kesällä oleskelleista työmiehistä on ainakin osa tietävästi lähtenyt kotiseuduilleen talveksi. Niitä työnhakijoita, jotka ovat muilla paikkakunnilla kirjoissa, ei näet toimistossa ole kirjoitettu hakijain joukkoonkaan, kun on tiedetty, ettei heillä työtä lähimmässä tulevaisuudessa ole saatavissa, vaan on heitä, työsuhteista selitettyä, suorastaan neuvottu lähtemään kaupungista.

Toimiston huoneusto.

Toimisto on kesäkuusta lähtien ollut sijoitettuna sen tarpeeksi laitettuun huoneustoon, johon kuuluu miesosastoa varten kookas odotushuone ja toimitushuone sekä naisosastoa varten yksi huone. Molempiin

ovat eri käytävät. Huoneusto on osoittautunut liian ahtaaksi. Naisosaston liikenteen kasvamisen vuoksi käy odotushuoneen tarve naisosastolla yhä välttämättömämmäksi. Samoin myöskin on erityinen huone tarpeen työsopimusten tekemistä varten. Nykyään ovat näet työnantajat ja työnhakijat pakotetut työsopimuksista keskustelemaan toimitushuoneissa, joissa samaan aikaan täytyy vastaanottaa toisia työnhakijoita. Tästä on häiriötä toimiston työlle, kun sopimusten tuumailu usein kestää pitemmän aikaa, ja se on varsin epämukava sopimuksen tekijöille, jotka kernaimmin keskustelevat ilman sivullisia kuulijoita. Lisähuoneitten laittaminen käykin päinsä verrattain helposti, kun rakennuksessa on tilaa tarvittavia huoneita varten.

XIV. Valmistavan poikain Ammattikoulun Johtokunta.

Kaupunginvaltuustolle on Valmistavan poikain Ammattikoulun Johtokunta antanut seuraavan kertomuksen lukuvuodelta 1903—1904.

„Opetusta Valmistavassa Ammattikoulussa poikia varten ovat lukuvuoden 1903—1904 ajalla antaneet seuraavat opettajat: herra M. Ahola kirjanpidossa, suomen- ja ruotsinkielellä, taiteilija A. Federley käsivara-piirustuksessa, suomen- ja ruotsinkielellä, insinööri V. Jansson luonnonopissa sekä teknologiassa ja aineopissa suomenkielellä, kansakoulunopettajatar H. Petterson suomenkielessä, kamreeri V. Petterson esitelmissä keksinnöistä, keksijöistä ja ammattiasetuksista suomen- ja ruotsinkielellä, kansakoulunopettajatar F. Rosqvist ruotsinkielessä, arkkitehti E. A. Törnwall mittausopissa ja ammatti-piirustuksessa puutöitä varten suomen- ja ruotsinkielellä sekä laskennossa suomenkielellä ja allekirjoittanut, koulun johtaja, laskennossa, luonnonopissa, teknologiassa ja aineopissa ruotsinkielellä sekä projektioniopissa ja ammatti-piirustuksessa metallitöitä varten suomen ja ruotsinkielellä. Käytännöllisiä työharjoituksia työpajassa ovat johtaneet työmestarit F. F. Jokela puutöissä ja J. E. Sandborg metallitöissä sekä apumestarit E. E. Rehn puutöissä ja K. J. Lindqvist metallitöissä.

Seuraavat oppimäärät ovat läpikäytyt:

Eitelmiä keksijöistä, keksinnöistä ja ammatti-asetuksista.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Mainioiden keksijöiden ja miesten elämäkertoja, suurempia keksintöjä sekä ammattiasetuksia niinkuin työväenlaki, elinkeinolaki y. m.

Äidinkieli.

I Luokka (4 tuntia viikossa). Oikein- ja kaunokirjoitus-harjoituksia, ainekirjoitusta, kirjallisuuden lukemista, pyöreäkirjoitus- ja tekstaus-harjoituksia.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Hakemusten, todistuksien, ilmoitusten ja työselityksien laatimista.

Laskento.

I Luokka (5 tuntia viikossa). Kansakoulun oppimäärän kertaus, lukujen korottaminen ylempään arvokertaan ja juuren otto, algebrallisten lukujen ja kaavojen selityksiä.

II Luokka (3 tuntia viikossa). Korko-, yhtiö- ja vaihtolaskua, yhteen-, vähennys-, kerto- ja jakolaskua algebrallisilla luvuilla, yksinkertaisia ensimmäisen asteen yhtälöitä ja problemia yhdellä tuntemattomalla, käsityöläistuotteiden valmistuskustannusten ja myyntihinnan arviomista.

Mittausoppi.

I Luokka (4 tuntia viikossa). Mittausopin pääkohdat, pinta- ja tilavuuslaskuja.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Mittausopillisten laskujen käyttämistä ammattien alalla, kuten raakaaine-menekin arvioiminen käsityöläistuotteiden valmistuksessa.

Luonnonoppi.

I Luokka (3 tuntia viikossa). Kemian alkukäsitteet, kappaleiden yleiset ominaisuudet, ääni-, valo-, lämpö- ja sähköoppi, mekaniikan pääkohdat.

II Luokka (3 tuntia viikossa). Selitys kestävyysopin alkeista, höyrykoneista ja liikekoneista.

Teknologia ja aineoppi.

I Luokka (2 tuntia viikossa). Raaka-aineiden löytöpaikat, niiden valmistaminen ja ominaisuudet, sekä näiden aineiden valmistuksessa käytettävät työkalut ja työtavat.

II Luokka (2 tuntia viikossa). Edellisen jatkoa.

Kirjanpito.

II Luokka (4 tuntia viikossa). Käsityöläisliikkeen kirjanpito 8 kuukauden kuluessa, asioimiskirjeiden laatimista y. m.

Käsivarapiirustus.

I Luokka (6 tuntia viikossa). Mittausopillisten ornamenttien sekä luonnollisten lehtien ja kukkien piirustamista ja niiden mallitsemista ja värittämistä.

II Luokka (4 tuntia viikossa). Edellisen jatkoa, piirustusta kipsimallien mukaan, varjostamista, perspektiivipiirustusta.

Projektiopiirustus.

I Luokka (6 tuntia viikossa). Mittausopillista piirustusta, kappaleiden projektiiooneja, tasojen leikkausta, pinta-kehitystä, kappaleiden läpikäymistä, varjoja.

Ammattipiirustus.

II Luokka (8 tuntia viikossa). Ammattipiirustusta mallien, luonnoksien ja kuvien mukaan.

Työpaja-työ.

I Luokka (12 tuntia viikossa). Puutyössä valmistetaan sahaus-, kairaus-, höyläys-, keilaus-, veisto-, viilauk-, sorvaus- ja leikkausharjoituksia, modelleerausta, kirvesmiehentöitä sekä käytännöllisiä sovituksia näistä. Metallityöhön kuuluu harjoituksia viilalla, vasaralla ja taltalla, kuten neli- ja kahdeksan-sivuinen särmiö annettujen mittojen mukaan, kuutio, särmäkarti, mutterikulmia, tavallisia kiilamaisia ja lohenpyrstön muotoisia uria, pyöreitä tappia ja erilaisia yhteensovituksia, taltan takominen, naulaimen sorvaus, raudan kiertäminen, niittäus-, juotus- sekä erilaiset läkkisepäntyöt.

II Luokka (12 tuntia viikossa ja 24 tuntia viikossa kesän aikana).

1) Puutyön-osasto: saumaus-, taite-, pontti-, nuutti-, naula-, pinna-, valssi-, risti-, uurre-, pyöreätappi-, talttatappi-, litsi- ja sinkkausliitoksia. Käytännöllisinä sovituksina näistä valmistetaan oven ja ikkunan kehyksiä ja kaaria, huonekaluja, sorvaustöitä, malleja, kirvesmiehentöitä y. m.

2) Metallityön-osasto: vaikeampia yhteensovituksia, erilaatuisten kärkien, talttojen ja kairojen taontaa, pyöreän- ja levyraudan taivuttamista, erilaisten naulaimien, kartion ja pallon sorvaamista. Käytännöllisinä sovituksina näistä valmistetaan erilaisia työkaluja, kuten kulmioita, vääntökaroja, merkinlyöntirautoja, käyrä- ja jalkaharppia, ritsauspiikkiä, kaariharppia, ritsausjalkoja y. m.

Syyslukukauden alussa sisäänkirjoitettiin 92 oppilasta, joista 44:llä oli suomi ja 48:lla ruotsi äidinkielenä. Näistä oli 27 ensimmäisellä suomalaisella luokalla ja 30 ensimmäisellä ruotsalaisella luokalla sekä toisella suomalaisella luokalla 17 ja ruotsalaisella 18. Kevätlukukauden lopussa on koulussa 82 oppilasta.

Oppilasten ikä, syntymäpaikka ja entinen koulu ilmenee seuraavista tauluista:

<i>Oppilasten ikä:</i>		<i>Syntymäpaikka:</i>	
13 vuotta	21	Helsinki	72
14 »	40	Uudenmaan lääni	7
15 »	18	Muu osa Suomea	9
16 »	7	Ulkomaa	4
17 »	3		
18 »	3		
		Yhteensä	92
	Yhteensä	<i>Entinen koulu:</i>	
	92	Ylempi kansakoulu	87
		Lysco	5
<i>Keski-ikä:</i>	14,4	Yhteensä	92

Opetusta on lukuvuoden kuluessa annettu

O p e t u s a i n e i t a	M a a n a n t a i				T i i s t a i			
	I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka	
	Suo- malai- nen	Ruot- salai- nen	S.	R.	S.	R.	S.	R.
Esitelmää keksijöistä, keksinnöistä ja ammattiase- tuksista	—	—	—	—	—	—	—	—
Äidinkieli	10—11	9—10	—	—	3—4	—	—	9—10
Laskento	—	8—9	—	4—5	4—5	9—10	—	—
Mittausoppi	9—10	4—5	12—1	5—6	12—1	—	—	—
Luonnonoppi	8—9	—	3—4	9—10	—	2—3	3—4	—
Teknologia ja aineoppi	—	—	—	—	—	3—4	8—9	8—9
Kirjanpito	—	—	4—5	—	—	—	9—10	4—5
Käsivarapiirustus	—	2—4	—	—	10—12	4—6	—	—
Projektionioppi	2—4	—	—	—	—	—	—	—
Ammattiopirustus	—	—	10—12	10—12	—	—	10—12	10—12
Työpaja-työ	4—6	10—12	8—10	2—4	8—10	10—12	4—6	2—4

allaolevan lukujärjestyksen mukaan.

Keskiviikko				Torstai				Perjantai				Lauantai			
I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka		I Luokka		II Luokka	
S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.	S.	R.
—	—	5-6	4-5	—	—	—	—	—	—	—	4-5	—	—	9-10	—
—	9-10	10-11	—	9-10	10-11	—	11-12	—	9-10	3-4	—	10-11	—	—	—
9-10	8-9	11-12	—	8-9	8-9	9-10	10-11	9-10	—	12-1	9-10	4-5	8-9	—	—
4-5	12-1	—	—	5-6	—	4-5	—	—	4-5	—	5-6	—	12-1	—	—
—	—	—	9-10	—	9-10	8-9	—	3-4	—	—	—	3-4	9-10	—	2-3
8-9	—	—	—	—	—	—	—	8-9	8-9	—	—	—	—	8-9	3-4
—	—	—	8-9	—	—	—	—	—	—	4-5	—	—	—	4-5	9-10
—	—	3-5	10-12	—	—	10-12	3-5	10-12	—	—	—	11-1	3-5	—	—
2-4	10-12	—	—	3-5	11-1	—	—	—	2-4	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10-12	10-12	—	—	10-12	10-12
10-12	4-6	8-10	2-4	10-12	4-6	2-4	8-10	4-6	10-12	8-10	2-4	8-10	10-12	2-4	2-4

Päästötodistuksen suomalaiselta osastolta saavat seuraavat oppilaat:
Puutyönosastolta: Sulo Arvid Einar Einiö ja suoritettuaan hyväksytytyn tutkinnon luonnonopissa ja teknologiassa Jalo Johannes Villehad Pelin.

Metallityön osastolta: Akseli Fredrikki Bäckman, Johan William Immonen, Toivo Henrik Kokkonen, William Leino, Arvi Palm, Kustaa Aleksanteri Ranta, August Hugo Viktor Snäll, Oskari Albinus Stenroos, Onni Adolf Sällman ja Evert Johan Törrönen sekä suoritettuaan täydellisen oppimäärän työpajatyössä Vilho Ossian Hyvönen, Väinö Kilpinen, Kaarlo Fredrik Lindfors ja Wladimir Michailoff.

Päästötodistuksen ruotsalaiselta osastolta saavat seuraavat oppilaat:
Puutyönosastolta: William Borgström, Sigurd Gunnar Forsberg, John Viktor Ginman, Karl Emil Gustafsson ja Gustaf Ernst Stenius.

Metallityönosastolta: Karl Uno Holmberg, Otto Vilhelm Holmgren, Anders Johannes Nylund ja Arthur Fredrik Usenius sekä suoritettuaan täydellisen oppimäärän työpajatyössä Johan Axel Alfons Eklund, Gösta Immanuel Gummerus, Gustaf Adolf Hvitsjö, Mauritz Ossian Hellström ja Max Mikael Malmelin.

Toiselle luokalle siirretään 18 suomen- ja 24 ruotsinkielistä oppilasta: 55 mk suuruisen apurahan, josta kuukausittain jaetaan 5 mk ensi lukuvuoden kuluessa saavat seuraavat toiselle luokalle siirretyt oppilaat: Albert Johan Backa, Frans Oskar Bäckström, Bernhard Napoleon Antimus Davidsson, Georg Arthur Edvard Hjorth, Vilhelm Kasurinen, Kaarle Knapp, Georg Vilhelm Kullberg, Yrjö Lehtiö, Gunnar Ferdinand Alenius, Paavo Vilhelm Svanbäck ja Johannes Alexander Wäänänen.

Palkinnoksi jaetaan työkaluja seuraaville oppilaille: Akseli Fredrikki Bäckman, Sulo Arvid Einar Einiö, Johan Viktor Ginman, Karl Uno Holmberg, Mauritz Ossian Hellström, William Leino, Max Mikael Malmelin, Arvi Palm, Onni Adolf Sällman ja Arthur Fredrik Usenius.

Palkinnoksi jaetaan harppilaatikoita, viivoittimia ja piirustuslautoja seuraaville oppilaille: Albert Johan Backa, Emil Mauritz Engberg, Georg Arthur Edvard Hjorth, Bernhard Hjalmar Häkli, Kaarle Knapp, Johan Valfrid Lindfors, Väinö August Lukander, Ernst Enok Wefvar ja Johannes Alexander Wäänänen.“

XV. Kasvatuslautakunta.

Kasvatuslautakunnan Kaupunginvaltuustolle antama kertomus Lautakunnan toiminnasta vuonna 1904 on sisällykseltään seuraava:

„Kasvatuslautakunnan työ on vuonna 1904 jatkunut saman suunnitelman mukaan, kuin edellisinä vuosina, mutta on edelleenkin laajentunut sen kautta että vuoden kuluessa uusi kasvatuslaitos ruotsinkielisiä poikia varten on tullut lisäksi, joten kaupungilla nyt on 5 kasvatuslaitosta pahantapaisia ja laiminlyötyjä lapsia varten. Näihin kasvatuslaitoksiin liitetyissä kouluissa on opetusta annettu mikäli mahdollista kaupungin kansakouluille vahvistetun oppisuunnitelman mukaan. Muidenkin hoidokkaitensa koulunkäynnistä on Lautakunta koettanut pitää huolta parhailla tavoin.

Lautakunnan
työ.

Nummen kasvatuslaitoksessa on vuoden kuluessa lyhempi keskeytys tapahtunut koulutyössä johtaja Hietalan sairastumisen takia huhtikuulla, mikä tauti seuraavan heinäkuun 24 p:nä päätti hänen päivänsä. Virkaa tekeväna johtajana toimi lukuvuoden loppuun ylioppilas B. Sundman sekä kesälomalla kansakoulunopettaja A. Söderlund, jonka jälkeen v. t. johtajaksi vuodeksi otettiin kansakoulunopettaja A. Wäre.

Nummen kasva-
tuslaitos.

Uutta ruotsinkielisten poikain kasvatuslaitosta varten on Kullån kylässä Porvoon pitäjää vuokrattu Laversin ratsutilan päärakennus siihen kuuluvine puutarhoineen ja tarpeellisine ulkokuoneineen. Johtajaksi kahdeksi koevuodeksi on otettu kansakoulunopettaja A. E. Holmén, ja syyskuussa aloitti laitos toimintansa vähäisemmällä oppilasluvulla. Vastoin luuloa on kuitenkin ollut vaikeata saada useampia poikia elätteelle koulun lähiseuduille koktuullista maksua vastaan, minkä vuoksi Lautakunta, vastoin aikomustaan, on ollut pakotettu lykkäämään toistaiseksi muutamain yksityisesti elätteelle annettujen poikain siirtämisen laitokseen, ja vielä lisäksi laitoksen yhteyteen järjestämään vähäisemmän internaatin.

Uusi kasvatus-
laitos ruotsin-
kielisiä poikia
varten.

1904 vuoden alussa oli Vanajan kasvatuslaitoksessa 17 tyttöä. Mutta lukumäärä lisääntyi nopeasti, niin että laitos kevätlukukauden lopulla oli melkein täynnä. Siirtämällä pois kaikki ne tytöt, jotka voitiin sijoittaa

Tyttöjen kasva-
tuslaitos Vana-
jalla.

muualle ja uusia tyttöjä vastaanotettaissa jättämällä nämät, mikäli mahdollista, yksityisten luo elätteelle, on vielä tänä vuonna voitu välttää laitoksen liiallista täyttymistä.

Ylemmästä kansakoulusta päästettyjä oppilaita.

Kevätlukukauden 1904 lopussa sai 11 poikaa ja 2 tyttöä päästötodistuksen ylemmästä kansakoulusta. Näistä on 4 poikaa sekä sitä paitsi 2, jotka eivät päättäneet koulukurssiaan, saanut palata kotiaan, koska näiden on onnistunut heille hankkia sopivaa työtä. Muut on sijoitettu palvelukseen maalle. Yksi poika on uudestaan vastaanotettu kaupungin kansakouluun, ja yksi on saanut matkustaa isänsä luo Amerikkaan.

Laitoksista päästettyjen oppilasten toiminta.

Aikasemmin laitoksista lasketuista pojista on yksi päässyt Långsjön maanviljelyskoulun oppilaaksi. Muutamat ovat edelleenkin ottaneet pestin vuosipalvelukseen maalle, jota vastoin toiset, joilla on sukulaisia Helsingissä, ovat palanneet sinne. Kaikkein useimmat ovatkin saaneet pysyväsien toimen, eikä heidän käytöksensä, edellisessä vuosikertomuksessa mainittua lukuunottamatta, ole toistaiseksi antanut aihetta muistutuksiin. Toistaiseksi ei kukaan tytöistä ole saanut palata kaupunkiin. Ansainnee mainitsemista, että yksi Seimelän kodissa Wihdissä kasvatetuista tytöistä on vuoden kuluessa päässyt, kuten näyttää, hyvin naimisiin.

Ylimalkaan ovat pojat, kohta kasvatustaloksesta päästyään, saaneet toimen, eivätkä siten ole enää kysyneet kustannuksia Kasvatustalokunnalta toimentuloaan varten, jota vastoin tytöt vasta ripille päästyään tahi myöhemmin ovat voineet elättää itseään. Ja kun ne, jotka ovat olleet elätteellä yksityisten henkilöiden luona maaseudulla, ylimalkaan ovat osottautuneet varsin vastahakoisiksi jäämään palvelukseen maalle, on Lautakunta saanut heille kustantaa jatkokurssin käsi- ja keittiötöissä, koska on ollut varottava, että he päästyään Lautakunnan valvonnan alta, olisivat palanneet pääkaupunkiin hakeakseen siellä, tuntematta mitä palvelijattarelta kaupungintaloudessa vaaditaan, työtä tehtaissa y. m. joutuen siten kaikenmoisten huonojen vaikutusten ja viettelysten alaisiksi. Siten suoritti jo pari vuotta sitten yksi tyttö Lautakunnan kustannuksella kurssin Elias Lönnrotin emäntäkoulussa Sammatissa. Kuluvana vuonna käy samaten yksi tyttö kaupungin kansakoulujen jatkolokalla ja toinen tyttöjen ammattikoulua. Kolmas, joka aikasemmin oli elätteelle annettu Porvoon pitäjän Bengtsbyn kylään, mutta yllämainitusta syystä pantiin tyttöjen ammattikouluun, täytyi, katsoen siihen vahingolliseen vaikutukseen, minkä äiti koetti häneen tehdä, siirtää pois kaupungista. Äidin käsityksen mukaan ei näet ollut syytä käydä sellaista koulua, josta ei voinut päästä muuksi kuin palveluspiiksi. Tosin otettiin tältä äidiltä,

katsoen hänen sopimattomuuteensa kasvattamaan tyttäntään, tämä oikeus, mutta samallinen katsantotapa on yleensä vallalla kaikkien niiden vanhempain kesken, joiden lapsien hoidon Lautakunta on ottanut. Muutoinkin on Kasvatustalokunta pyrkimyksissään saanut kokea varsin vähän myötätuntoisuutta vanhempain puolelta. Samoin kuin aikasemmin on Lautakunnan tänäkin vuonna muutamissa tapauksissa ainoastaan tuomioistuimen määräyksen kautta onnistunut saada lapsia hoitoonsa. Sihteerin toimeksi uskotut holhoukset, joita vuoden alussa oli 35 koskien 52 lasta, ovat täten lisääntyneet 45:teen, koskien yhteensä 68 lasta.

Hoidettaviksi otettujen lasten terveydentila on ylimalkaan ollut hyvä. Niissä tapauksissa, jolloin sairaalahoito on ollut tarpeen, ovat Marian sairaalan lääkärit olleet ylen avuliaita hankkimaan tilaa Lautakunnan suoja-teille, mikä kiitollisuudella mainitaan. Paitsi vatsakatarrria on sangen usein havaittu keuhkotautia tarkastettaissa lapsia, joita on otettu hoidettaviksi, ja on sellaisten lasten hoito luonnollisesti noussut melkoista kalliimmaksi. Erään tytön, jolla jo oli toimi, oli tämän taudin tartuttamana pakko jättää paikkansa ja on hän nyt Lautakunnan kustannuksella hoidettavana Katavallin sairaskodissa Sipoossa. Kaksi poikaa on vuoden kuluessa kuollut, ei kuitenkaan tautiin, vaan hukkuivat he jääänlähdön aikana.

Lasten terveydentila.

Kasvatustaloksiin otettujen lasten käytös on ollut sellainen, jommoista olosuhteista on voinut odottaa. Rangaistuksena on käytetty ruumiillista kuritustakin ja tovereista eristämistä pitemmäksi tahi lyhemmäksi aikaa. Karkausyrityksiä on useampia kertoja tehty. Paljon päänvaivaa on kaksi Långström-veljestä tuottanut, jotka ovat osottautuneet varsin pahantapaisiksi ja joiden äiti ja vanhempi veli kaikin keinoin ovat koettaneet ehkäistä Lautakunnan toimia poikain hyväksi houkuttelemalla ja auttamalla heitä karkaamaan. Useain tällaisten yritysten perästä sijoitettiin pojat erään kalastajaperheen luo kaukana Suomen lahdessa sijaitsevalle saarelle. Mutta sielläkin pojat käyttäytyivät siten ettei mainittu perhe voinut heitä pitää. Kun pojat aikasemmin olivat tehneet itsensä syypäiksi näpistelyihin ja oli näyttäytynyt mahdottomaksi vaikuttaa heihin kasvattavasti niillä keinoilla, joita Kasvatustalokunnalla on käytettävänä, ilmoitettiin näistä näpistelyistä kanteen tekoa varten, ja määrättiin heidät silloin yleiseen kasvatustalokseen otettaviksi. Nämä tapaukset samoin kuin monet aikasemmatkin osottavat selvästi, kuinka kipeästi kaivattaisiin yhdistettyä kasvatustalok- ja asuntolaitosta vaikeasti kurissa pidettäviä poikia varten, jotta Lautakunnan työ voisi häiritsemättä

Oppilasten käyttös.

jatkoa. Tätä käsittäen asetti Lautakunta viime keväänä komitean, joka periaatteellisesti puolsi tämänlaatuisen laitoksen perustamista. Mutta kun viimeistä menoarvioehdotusta laadittaissa Lautakunnan kustannukset muutenkin huolestuttavassa määrässä kohosivat, ei Lautakunta vielä katsonut voivansa esittää tällaista ehdotusta, varsinkin kun oli suotavaa, että sitä laadittaissa ulkomailla tällä alalla saavutettua kokemusta käytettäisiin hyväkseen.

Hoidettuja
lapsia.

Vuonna 1900, jolloin ensimmäiset kasvatustalokset avattiin, otettiin hoidettavaksi ja ylläpidettiin yhteensä 54 lasta niillä varoilla, jotka oli määrätty Kasvatustalokunnan tarkoituksia varten. Vuosina 1901—03 tuli lisäksi 29, 38 ja 40 lasta, jota vastoin samoina vuosina 5, 32 ja 15 lasta lakkasivat nauttimasta Lautakunnan hoitoa, kun he kansakoulukurssin päätettyään joko itse kykenivät ansaitsemaan toimentulonsa tahi lähetettiin vanhempainsa luo. 1904 vuoden alussa oli niin muodoin jällellä 109 lasta, joiden ylläpidon Kasvatustalokunta kustansi. Tämä luku on vuoden kuluessa kasvannut 56:lla, jota vastoin samalla ajalla 23 lasta on lakannut kysymästä Lautakunnan kustannuksia, joten lukumäärä vuoden lopulla oli 142, siitä 93 poikaa ja 49 tyttöä. Pojista kuului 17 Sipoon kasvatustalokseen, 15 Nummen talokseen, 19 Lohjan ja 7 Laverson kasvatustalokseen, jonka ohessa 13 oli elättelelle annettu Sannattiin, 7 Sipooseen, 7 Tuusulaan, 3 Helsinkiin, 2 Espooseen, 1 Lopelle, 1 Vihtiin ja 1 Porvoon pitäjään. Tyttöistä oli 16 Vanajan turvakodissa, 12 Seimelän kasvatustalokissa ja 2 yksityisten henkilöiden luona Vihdissä, 5 oli elättelelle annettu Helsinkiin, 4 Sipooseen, 4 Emsal'ille ja 4 Espooseen, minkä ohessa 1 oli otettu Vuorelan kasvatustalokseen ja 1 Katavallin sairauskotiin.

Kustannukset
elättelelle anne-
tuista lapsista.

Kustannukset elättelelle annettujen lasten ylläpidosta ovat olleet 10 —15 markkaa kuussa, johonka on tullut lisää kustannukset koulukäynnistä, vaatetuksesta ja matkoista. Niistä, joita pahantapaisuuden vuoksi ei ole voitu antaa elättelelle tavalliseen kotiin, on maksu ollut paljoa suurempi, nimittäin Smk 20: 80 kuussa Seimelän yksityiseen kasvatustaloktiin sijoitetuista tyttöistä, sekä Smk 25: — 3:ssa ja Smk 30: — 2 muussa tapauksessa, minkä ohessa Katavallin sairauskotiin otetun tytön ylläpidosta ja hoidosta on suoritettu 35 markkaa kuussa. Keskekustannus kustakin Kasvatustalokunnan toimesta kasvatetusta lapsesta oli tasaisin luvuin, jollei Lautakunnan kustannuksia semmoisinaan oteta lukuun, v. 1900 Smk 243: —, v. 1901 Smk 215, v. 1903 Smk 250, v. 1903 Smk 248 ja v. 1904 Smk 270, johonka vanhempain avustukset lasten kasvatukseen sisältyvät

7, 10, 14, 7 ja 13 markalla. Vuoden 1901 verrattain vähäinen kustannus, Smk 215, johtuu siitä ettei sinä vuonna mikään uusi kasvatuslaitos kysynyt kustannuksia kalustosta ja opetusvälineistä, kuten tähän asti vuosittain on ollut asian laita. Vuoden 1904 verrattain korkea määrä saapi selityksensä siitä, että paitsi sitä että elätekustannukset semminkin niistä, joita ei voida kasvattaa tavallisissa kodeissa, osottavat pyrkimystä alati nousemaan, myös sangen suuria summia viimeainittuna vuonna on kulunut Laversin kouluhuoneuston korjaustöihin, sekä että johtaja Hietala, kuten on ollut tapana kaupungin kansakouluissa, sairautensa aikana sai nostaa $\frac{2}{3}$ palkastaan. On huomattava, että keskikustannus oppilasta kohti kaupungin kansakoulussa, mikä kustannus olisi ollut suoritettava Kasvatustalokunnan hoidokkaista, vaikka hoitaja olisikin voinut kaupungissa kasvattaa, oli v:lta 1903 Smk 106:30 sekä että sangen moni hoidettaviksi otetuista lapsista olisi ollut oikeutettu saamaan lain määräämää vaivaisapua.

Kaikki kustannukset kasvatuslaitosten ylläpidosta ja elätteelle antamisesta ovat nousseet Smk:kaan 44,608:26; laskettu oli Smk 37,518:67. Lisäys koskee etupäässä yksityistä elätteelle antamista varten käytettyä erää, joka nousee Smk:kaan 10,304:06 — määräraha oli ainoastaan 3,000 markkaa — ja on aiheutunut siitä että on täytynyt ottaa hoidettavaksi niin monta lasta vuoden kuluessa. Kun jo ennen kulunkiarviovuoden loppua oli selvää, että syntyisi vajausta, esitti Kasvatustalokunta marraskuussa Kaupunginvaltuustolle anomuksen 6,500 markan lisämäärärahan antamisesta, mihin Valtuusto suostuikin. Mutta kun samaan aikaan pahantapaisten lasten turvakodille lahjoitettujen rahastojen käytettävät korokvarat nousivat 781 markkaa 98 penniä laskettuja suuremmiksi, ja vanhempain lisäapuna lastensa ylläpitämiseen myöskin on kertynyt 1,202 markkaa 15 p. enemmän kuin oli arvattu, on lisämäärärahasta tarvittu käyttää ainoastaan 2,307 mk 61 p., joten tästä on säästöä 4,192 mk 39 p. Tarvevarojakin on käytetty myönnetyin määrän yli 500 mk 9 p., johtuen tämä pääasiallisesti siitä, että uuden kasvatuslaitoksen huoneuston valinta ja kuntoonpano sekä johtaja Hietalan sairaus ovat aiheuttaneet monta ylimääräistä matkaa.

Sen johdosta että Kasvatustalokunnan on vuosittain ollut pakko ottaa hoidettavakseen lähes 3 kertaa enemmän lapsia kuin sen hoidosta on laskettu, ovat menotkin sen toiminnasta vuosi vuodelta kasvaneet, eli Smk:sta 23,270 v. 1900 arviomäärään Smk 50,845:17 v. 1905, eivätkä kuitenkaan likimainkaan kaikki ne lapset ole otettu hoidettavaksi,

Kustannukset
kasvatustalok-
sista.

jotka olisivat sitä kaivanneet. Kaupunginvaltuuston Kasvatustalautakunnalle antaman ohjesäännön mukaan, on Lautakunnan tärkeimpänä tehtävänä „valvoa että ei ainoastaan pahantapainen nuoriso kaupungissa, vaan myös sellaiset kunnan lapset, joiden suhteen holhoojan hoito ja koulukuri ovat osottautuneet voimattomiksi tahi joiden siveellinen kehitys muutoin sitä vaatii, viipymättä saavat kunnalta tarpeellista hoitoa“, ja saman ohjesäännön mukaan voivat yksityishenkilöt Lautakunnalle ilmoittaa pahantapaisia lapsia hoidettaviksi ja kasvatettaviksi. Alati kasvaviin menoihin katsoen on Lautakunta kuitenkin viime vuosina tavallisesti voinut ottaa huomioon ainoastaan niitä esityksiä lasten hoidettaviksi otosta, joita köyhäinhoidon toimitusjohtaja, kansakoulujen tarkastaja tahi poliisi on tehnyt. Kun ensinmainittu on tehnyt tämänlaatuisen esityksen, on siihen luonnollisesti ilman muuta suostuttu, sitä enemmän kun se poikain turvakoti, joka aikasemmin oli Vaivashoitohallituksen käytettävänä, nyt on Kasvatustalautakunnan hallussa. Suurimman luvun lapsia — lukuvuonna 1903—1904, — 30 on kaupungin kansakoulujen tarkastaja ilmoittanut. Lienee tarpeetonta lisätä, että senlaatuinen ilmoitus on tehty ainoastaan silloin, kun koulukuri on osottautunut tehottomaksi tahi kun lasten siveellinen kehitys vanhempain epäsiiveellisen elämän ja juopottelun takia muutoin olisi joutunut vaaraan. Kun poliisi on ilmoittanut lapsista, on näiden pahantapaisuus ollut niin ilmeistä, että on vaan ollut tutkittava, onko enää ollut mahdollista kasvattavasti vaikuttaa heihin niillä keinoilla, joita Kasvatustalautakunnalla on ollut käytettäväänään.

Niin kauan kuin pääkaupungin niissä kansankerroksissa, joista kasvatustalautosten suojatit pääasiallisesti lähtevät, vallitsevat niin parantumattomat olot, kuin nykyään, lienee tuskin mitään mahdollisuutta vähentää kustannuksia Kasvatustalautakunnan hoitoa tarvitsevain lasten kasvatuksesta; päinvastoin on vielä toinenkin verrattain suuri ryhmä pahantapaista nuorisoa, sellaista nimittäin, joka on päässyt varsinaisesta koulujästä, jonka senkin Kaupunginvaltuuston antaman ohjesäännön mukaisesti pitäisi päästä nauttimaan kunnan hoitoa ja kasvatusta, mutta johonka Lautakunta heitä varten sopivan laitoksen puutteessa ei vielä ole voinut ulottaa toimintaansa.

Kasvatustalautakuntaan on vuoden kuluessa kuulunut rehtori V. T. Rosenqvist, puheenjohtajana, översti I. Gordie, varapuheenjohtajana sekä senaatin kamreeri R. Erenius, tohtorinrouva H. Nordmann, tohtori K. E. Holm ja kamreeri Ö. G. Vestling jäseninä. Översti I. Gordien ja senaatin kamreeri R. Ereniuksen, joiden vuoden lopussa oli vuoro erota, valitsi Kaupunginvaltuusto uudelleen“.

Lautakunnan
jäsenet.

XVI. Puutarhalautakunta.

Puutarhalautakunnan vuodesta 1904 Rahatoimikamarille antama kertomus on näinkuuluva:

„Lautakunnan kokoonpano sanottuna vuonna on ollut seuraava:

Lautakunnan
jäsenet.

Vapaaherra R. v. Willebrand, puheenjohtaja, Arkkitehti M. Schjerfbeck, varapuheenjohtaja, Arkkitehti H. Neovius ja Kaupungininsinööri G. Idström, viimeainittu itsemäärättynä jäsenenä.

Varajäseninä olivat: Puutarhuri H. Wasastjerna ja Filosofian maisteri R. E. Westerlund.

Toiminnasta kaupungin istutuksissa nyt puheenalaisena työvuotena saa Lautakunta viitata myötäliitettyyn Kaupunginpuutarhuri Olssonin antamaan kertomukseen. Kuten tästä kertomuksesta näkyy, on kaikesta säästäväisyydestä huolimatta tälläkin kertaa ollut pakko käyttää jossain määrin enemmän varoja, kuin mitä Kaupunginvaltuusto v. 1904 oli myöntänyt kaupungin istutuksia varten. Perustellakseen tätä seikkaa pyytää Lautakunta viitata Kaupunginpuutarhurin kertomuksessaan erinäisten erien kohdalla mainitsemini, Lautakunnan käsityksen mukaan täysin päteviin syihin.

Riittämättömiä
määrärahoja.

Puutarhalautakunnan työvuonna käsittelemät asiat olivat pääasiassa seuraavat:

Jo v. 1903 oli Kaupunginvaltuusto Puutarhalautakunnalle palauttanut Lautakunnan laatiman ehdotuksen Eläintarhaan tehtäviksi puistolaitteiksi, muutosten tekoa varten niissä kohdin, joissa sen oli tehnyt tarpeelliseksi vahvistettu uusi Töölön alueen asemakaava. Sittekin erinäiset Kaupunginpuutarhuri Olssonin tekemät valmistavat luonnokset olivat olleet käsiteltävinä ja Lautakunta oli päättänyt, että vastaisen suunnitelman pitäisi käsittää sekä ehdotuksen Eläintarhan järjestämiseksi että myös läheisten Hesperian- ja Hakasalmen puistojen sekä Töölön, Kaisanien ja Eläintarhan lahtien rantojen järjestelyksi, ryhtyi Kaupunginpuutarhuri laatimaan lopullista suunnitelmaa, jonka Lautakunta sitä myöten kun työ edistyi otti tarkastettavakseen ja hyväksyi erinäisillä pienem-

Eläintarhan ja
sen lähialueiden
järjestely.

millä muutoksilla. Lopulliset piirustukset lähetti Lautakunta sittemmin Kaupunginvaltuustolle kirjelmän ohella toukokuun 15 p:ltä (Vrt. Kpvn pain. asiak. N:o 18).

Kasvien myyminen.

Rahatoimikamarilta saadun luvan nojalla on vuoden kuluessa myyty joukko tilaa ottavia ja kaupungin istutuksille vähemmän tarpeellisia kasveja yhteensä 687 markan 60 pennin hinnasta, mikä summa on Rahatoimikonttorille jätetty.

Sementtikanava Kaisaniemeen.

Lähetekirjelmällä helmikuun 18 p:ltä oli Rahatoimikamari vaatinut Puutarhalautakunnan lausuntoa Telefonyhdistyksen Kamarille jättämän anomuksen johdosta saada Kaisaniemen puiston kautta oheenliitettyjen yksityiskohtaisten piirustusten mukaisesti johtaa sementtikanavan maanalaisia telefonijohtoja varten. Kirjelmässä maaliskuun 14 p:ltä antoi Puutarhalautakunta pyydetyn lausunnon.

Ylläpitomäärärahan jako.

Sittekun Kaupunginpuutarhuri oli tarkastettavaksi jättänyt tavanmukaisen ehdotuksen kaupunginistutuksien ylläpitoa varten myönnettävien määrärahojen jakamiseksi, on Lautakunta kokouksessaan maaliskuun 14 p:nä hyväksynyt mainitun ehdotuksen.

Eläintarhan hiihtorata.

Rahatoimikamarin lähetekirjelmän johdosta maaliskuun 10 p:ltä, joka koski Helsingin Hiihtoseuran Kaupunginvaltuustolle tekemää esitystä hiihtomäen laittamisesta kaupungin kustannuksella Eläintarhan alueelle, on Lautakunta kirjelmässä maaliskuun 14 p:ltä antanut lausunnon asiassa.

Aspnääsien ja Tokantorin istutukset.

Kokouksessaan viimeainittuna päivänä on Lautakunta myös käsitellyt kysymystä istutusten laittamisesta Tokantorille ja Aspnääsien kentälle, sekä omasta puolestaan hyväksynyt kaksi Kaupunginpuutarhurin tätä varten laatimaa ehdotusta. Nämä vahvisti Kaupunginvaltuusto sittemmin kokouksessaan lokakuun 25 p:nä.

Virvoitusjuomamyymälä Kaivopuistoon.

Kirjelmässä toukokuun 15 p:ltä on Puutarhalautakunta Rahatoimikamarille antanut lausunnon ja ehdotuksen virvoitusjuomain myyntiä varten aiotun kioskin sijoittamisesta Kaivopuistoon, mistä Herra J. Jusslin oli Lautakunnalle tehnyt anomuksen.

N. s. normaalimaja Kaisaniemeen.

Rahatoimikamarin pyynnöstä on Puutarhalautakunta kirjelmässä kesäkuun 3 p:ltä antanut lausunnon tšekäläisen Meteorologisen Keskuslaitoksen Kamarille jättämän anomuksen johdosta saada Kaisaniemeen väliaikaisesti rakentaa n. s. normaalimajan.

Töölön kansakoulutalo.

Saatuun pöytäkirjan otteella kesäkuun 16 p:ltä kehotuksen antaa lausunnon kysymyksessä, joka koski kansakoulutalon sijottamista Hesperian puistoon, on Lautakunta kirjelmällä heinäkuun 4 p:ltä suorittanut tämän tehtävän.

Kirjelmän ohella syyskuun 30 p:ltä antoi Lautakunta Rahatoimikamarille menoarvioehdotuksen vuotta 1905 varten siihen kuuluvine asiakirjoineen.

Menoarvioehdotus.

Viimemainittuna päivänä teki Lautakunta myös Rahatoimikamarille esityksen Kaivohuoneen ravintola-aluetta ympäröivän aidan uusimisesta.

Aita Kaivopuistoon.

Kirjelmässä Puutarhalautakunnalle toukokuun 13 p:ltä oli kaupungin kansakoulujen Tarkastaja esittänyt sellaisiin toimenpiteisiin ryhtymistä että Vallgårdin ja Nikolainkadun N:o 18 kansakoulujen pihamaat näiden laitosten hyödyksi ja huviksi varustettaisiin istutuksilla. Vaikka Lautakunta piti tätä ehdotusta huomiota ansaitsevana, ei se kuitenkaan katsonut olevansa oikeutettu puutarhojen menoarvioon ottamaan määrärahaa ehdotuksen toteuttamiseksi, koska tässä ei ollut kysymystä laitteista kaupungin yleisissä puistoissa ja istutuksissa, vaan kansakoulujen yksityisistä pihamaista. Kuitenkin oli Lautakunta antanut Kaupunginpuutarhurin tehdä piirustukset ja kustannusehdotukset mainittuja laitteita varten, mitkä asiakirjat kirjelmän ohella syyskuun 30 p:ltä lähetettiin Kansakoulujen tarkastajalle enempiä toimenpidettä varten.

Istutuksia kansakoulujen pihamailla.

Saatuan Rahatoimikamarilta lähetekirjelmällä syyskuun 1 p:ltä tehtäväksi lausunnon antamisen Kaisaniemen keilirata-osakeyhtiön Kaupunginvaltuustolle jättämän pyynnön johdosta, joka koski Eläintarhan y. m. alueiden järjestelyehdotuksen tarkistusta, mikäli tämä ehdotus koski sanottua keilirataa, on Lautakunta, käsiteltyään useassa kokouksessa valmistavasti asiaa, Joulukuun 30 p:nä päättänyt, että puheenalaiset osat Kaisaniemen puistoa Rakennuskonttorin toimesta punnittaisiin ja oli asia tämän työn suoritettua uudestaan Lautakunnalle esitettävä.

Kaisaniemen keilataran poistaminen.

Rahatoimikamarin pöytäkirjan otteella heinäkuun 7 p:ltä vaadittua lausuntoa sen ehdotuksen, johdosta, minkä kaupungin irtaimen omaisuuden tarkastajat antamassaan kertomuksessa olivat tehneet siitä, että säännöllisiä poistoja olisi tileissä tehtävä sanotun omaisuuden arvosta, on Puutarhalautakunta kirjelmässä joulukuun 30 p:ltä antanut lausunnon ja ehdotuksen asiassa.

Säännöllisiä poistoja kaupungin irtaimen omaisuuden arvosta.

1905 vuoden puutarhamenoarvioehdotusta käsiteltäissä oli se mielihetki päässyt Rahatoimikamarissa vallitsevaksi, että ne kustannukset, jotka johtuivat kaupungin istutusten ympäri pantujen aitojen ylläpidosta, eivät vastanneet tarkotustaan ja että osa näitä aitoja ilman haittaa voitaisiin poistaa, minkä vuoksi Kamari olikin evännyt Puutarhalautakunnan ehdotuksen puheenalaisen määrärahan korottamisesta. Tämän johdosta on Puutarhalautakunta päättänyt ottaa tämän kysymyksen tarkemman tut-

Kaupungin aitaukset.

kistelun alaiseksi, ja on siinä tarkoituksessa antanut Kaupunginpuutarhurille toimeksi selonteon antamisen Lautakunnalle mainittujen aitojen laadusta ja pituudesta, juoksevilla metreillä, ynnä muun tarvittavan selvityksen. Lautakunnan on aikomus vastedes palata tähän asiaan“.

Kaupunginpuutarhurin kertomus, johon yllä viitattiin, on seuraava-sisältöinen:

„Istutuksissa vuosittain tehtävät työt ovat suoritettut tavanmukaisessa järjestyksessä. Siten aloitettiin ruohokenttien kylvö toukokuun 4 p:nä ja puiden sekä pensasten istutus 16 p:nä, ja päätettiin molemmat työt toukokuun kuluessa.

Kukkien istuttaminen aloitettiin kesäkuun 9 p:nä ja päätettiin saman kuukauden lopussa. Vanhempain kukkaslaitteiden sijaan pantiin Kaivopuistoon uusia. Sen ohessa istutettiin kaksi ruusulavaa Runebergin puistikon länsiosaan, joten kaikki sikäläiset lavat nykyään kasvavat yksinomaan erivärisiä ruusuja.

Uusista kasveista, joita vuoden kuluessa on koetteeksi viljelty varastopuutarhassa, mainittakoon sopivina kylmään maahan istutettaviksi: Fuchsia Alice Hoffman, F. Comtesse of Aberdeen, F. Adrian Berger, Calceolaria rugosa Triumph du Nord, sekä Verbena Kaiser Wilhelm, V. Kaiser Franz Josef, V. Ellen sekä laajalti kiiteltu Hydrangea Hortensis rosea, jotka kaikki ansaitsevat laajempaa viljelystä.

Helsingin kaupunki on asemansa takia alati alttiina tuulelle ja kylmälle säälle, joka osaltaan suuresti vaikeuttaa istutusten hoitoa. Varsinkin käyvät kastamistyöt kalliiksi, syystä että maan kosteus nopeasti katoa, minkä vuoksi istutettujen pintaalojen kastaminen, joka keinotekoisesti toimitetaan, on alituiseen uudistettava, jotta kasvullisuus kuivalla säällä alati näyttäisi viheriöivältä ja somalta.

Kahden viimeksi kuluneen kesän tavattoman kylmät ilmat ovat vaikuttaneet ylen vahingollisesti ja ehkäisevästi sekä puiden että yrttikasvien kehitykseen, mikä seikka sekkin on lisännyt istutusten ylläpitokustannuksia.

Vuoden kuluessa on sitä paitsi tullut lisäksi suurehko alue Kaivopuiston eteläosassa, joka on vaatinut katsantoa ja hoitoa, joten niukka ylläpito-määräraha, josta jo edellisenä vuonna oli menty yli, ei enää voi vastata istutusten säännöllisen hoidon vaatimia välttämättömiä kustannuksia.

Istutuksia ja taimikouluja varten myönnetystä määrärahasta, joka

oli Smk 54,000: — on mainituista syistä menty yli Smk 2,356: 70, ja ovat alla olevain erien määrät olleet:

Aleksander II:n patsas	Smk	456: 30
Ateneum	„	203: 20
Kaivopuisto	„	5,744: 35
Eläintarha	„	1,813: 56
Elisabetintori	„	261: —
Esplanaadipuistot	„	7,127: 66
Tehtaanpuisto	„	372: 42
Suomen pankin puistikko	„	383: 72
Fredrikintori	„	150: —
Vanha kirkko	„	1,911: 66
Haudat kirkkomaalla	„	137: —
Hakasalmi ja Hesperia	„	784: 60
Kaisaniemi	„	5,889: 20
Lapinlahden puistikko	„	370: 41
Lönnotin puistikko	„	408: 50
Marian sairaala	„	613: 88
Ainespiha	„	1,182: 69
Tähtitorninpuisto	„	6,925: 10
Ritarihuoneen puistikko	„	391: 35
Katajanokan puistikko	„	499: 56
Erottaja	„	478: 63
Sohvat ja istuimet	„	1,398: 15
Säätytalon puistikko	„	611: 24
Puutaimitarhat	„	1,146: 19
Kasvihuoneet	„	13,786: 80
Sekalaista	„	3,309: 53
Yhteensä		Smk 56,356: 70

Kaupunginistutusten vuosittaisen laajentamisen kautta lisääntyvät myös aidottamisesta johtuvat menot. Näitä varokeinoja voivat henkilöt, jotka eivät lähemmin tunne oloja, pitää tarpeettomina, mutta niin kauan kuin ei ryhdytä mihinkään toimenpiteisiin koirien hurjan mellastelun ehkäisemiseksi ja kun suuri hävittämisen halu vielä vallitsee muutamissa kaupunginväestön kerroksissa, on luonnollista, että kustannukset aitojen ylläpidosta lisääntyvät sikäli kun istutettuja kenttiä tulee lisää. Jättämällä sellaisia paikkoja ilman aitoja, joissa ne ovat tarpeen, suoras-

taan kehoitettaisiin ilkitöihin sitä raakaa yleisöä, joka huvikseen hävittää istutuksia, ja täten kustannukset korjaustöistä tulisivat, minun kokemuksieni mukaan, tekemään istutusten hoidon kalliimmaksi kuin jos niiden ympäri käytettäisiin aitoja.

Tämän takia on aitoja varten myönnetyn Smk:n 2,000 määrärahan yli, joka jo monta vuotta on ollut riittämätön, käytetty Smk 475:42.

Uutistöitä on vuoden kuluessa suoritettu kolmessa eri paikassa, nimittäin Kaivopuistossa Eläintarhassa, ja Konstantininkadun pohjoispäässä olevalla kallionrinteellä.

Kaivopuiston eteläisin osa järjestettiin siten, että sinne laitettiin käytäviä ja suurempi aukea paikka ja vasta tehtäville ruohikoille tuotiin tarveaineet suuremmaksi osaksi. Kuitenkaan ei näitä kenttiä voitu täysin sopivan maan puutteessa täydelleen tasottaa, vaan kylvettiin niihin kuroja, jotta niitä vastedes voitaisiin enemmän muokata. Mainitun paikan järjestämisen kautta, jota voitaneen pitää Kaivopuiston miellyttävimpinä, saatiin kaupungin istutuksiin uusi sekä kävelyä että lepoa varten varsin sopiva paikka. Tätä paikkaa, jossa aikasemmin sen huolimattoman ulkoasun takia kävi ainoastaan vähimmän järjestystä rakastava osa kaupungin asujamistoa, on tämän muutoksen johdosta alkanut käyttää lukuisa siisti yleisö, joka ihastuksella nauttii tuosta kauniista, laadultaan melkein ainoasta, näköalasta merelle ja Eteläsataman suulle päin. Kustannukset mainituista töistä, niihin luettuna vesijohdon laajentaminen etelään päin Kylpylaitosta kohti lehtikujan itäpuolisella puistoalueella, nousivat Smk:kaan 10,201:20. Määrärahasta, joka oli Smk 10,000:— tuli siten viimeainitun työn takia käytettyä yli Smk 201:20.

Eläintarhassa alotettiin vuoden kuluessa urheilukentän tasotustöitä, mikä työ on kaupungille varsin tarpeellinen ja omiaan tyydyttämään sen lukuisaa urheilua ja leikkejä harrastavaa väestöä, jolla tähän asti on ollut käytettävään ainoastaan ahdas Kaisaniemi. Urheilukenttää, jonka koko pintaala on noin 20,000 neliometriä, tasotettiin länsiosassaan lähes 5,000 m², mikä ala ensi tulevana keväänä voidaan luovuttaa yleisön käytettäväksi. Huokoinen, mudan ja saven muodostama maaperä vaati että 70 cm:n paksuinen maakerros kaivettiin ja toimitettiin pois, jotta kenttä tulisi kestävämmäksi, jonka jälkeen sijalle pantiin 50 cm:n paksuinen kivikerros, minkä päälle sitte levitettiin 20 cm kerros savensekaista hiekkaa. Määräraha oli Smk 10,000:— ja kustannukset nousivat Smk:kaan 10,144:37.

Kasvullisuuden aikaansaamiseksi Konstantininkadun pohjoispäähän vietiin savea ja maata osittain siellä sijaitsevalle vuorenrinteelle, johon

sitten istutettiin enimmäkseen pensaita ja monivuotisia kasveja. Kustannukset nousivat melkein tätä varten myönnetyn Smk:n 300: — määrärahan suuruiseksi — eli Smk:kaan 305: 40.

Kaupungin istutuksia varten tarvittavan mullan valmistelu toimitettiin Kampilla sikäläisen katurikkojen varaston vieressä, jotka sekoitettiin maahan, mikä tuotiin Sörnäisissä sijaitsevista n. s. Jansonin istutuksista.

Myönnetyllä Smk:n 2,500 määrärahalta valmistettiin 865 kuut. m. maata, ja käyteltiin vanhempia tunkioita, ja nousivat näiden töiden kustannukset Smk:kaan 2,530: 04.

Kelkkaradat, jotka laitettiin Kaisaniemeen, Tähtitornipuistoon ja Rahapajankadun eteläpuolelle Katajanokalle, avattiin yleisön käytettäväksi uuden vuoden ensi päivinä, ja pidettiin asianmukaisessa kunnossa aina maaliskuun 19 p:ään, jolloin niiden lämpimäin säiden takia oli pakko hävitä. Ratoja käyttää vuosi vuodelta yhä utterammin kasvava polvi, joka näyttää olevan hyvin huvitettu mäenlaskusta. Epäkohta on tässä kohden kumminkin siinä että pienemmät lapset vain vaivoin voivat käyttää Kaisaniemen ja Tähtitornin puiston jyrkästi viettäviä mäkiä, jonka vuoksi olisi järjestettävä loivempia mäkiä sopiviin paikkoihin kaupunkiin. Kustannukset kelkkaratojen laittamisesta ja ylläpidosta nousivat Smk:kaan 1,094: 17. Määräraha tätä varten on Smk 1,100: —

Puistikon järjestäminen Polyteknillisen opiston edustalle toimitettiin niinikään puutarhahallinnon toimesta valtion kustannuksella ja suoritettiin tasotustyöt syystalvella Smk:n 5,991: 51 määrällä. Ne varat jotka vielä ovat jällellä aikasemmin hyväksytystä kustannusarviosta puistikon täydelleen kuntoon panemiseksi tulevaksi kevääksi, nousevat Smk:kaan 2,026: 96.

Puita on vuoden kuluessa istutettu 85 kpl sekä 1,400 kpl kukkapersaita ja 760 kpl. monivuotisia kasveja. Varastopuutarhaa lisättiin 113,000 lehti- ja kukkakasvilla, joista 110,000 sitten sijoitettiin istutuksiin ja muut siirrettiin kasvihuoneisiin vastaisten tarpeiden varalle.

Mainittava on myös eräs seikka, joka läheisesti koskee kaupungin istutusten hoitoa, nimittäin että jo seitsemän vuotta sitten kaupunginpuutarhurille myönnetty etu saada kaupungin kustannuksella vapaasti käyttää täkäläisiä raitioteitä otettiin Kaupunginvaltuuston päätöksen kautta pois häneltä“.

XVII. Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen Hallitus.

Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen vuosikertomus vuodesta 1904 on sisällykseltään seuraava:

„Selontekovuonna ovat Hallitukseen kuuluneet allekirjoittanut Schildt, puheenjohtajana, sekä Bergroth ja Öhman jäseniä. Hallituksen varajäseninä ovat olleet konsuli G. Paulig sekä insinöörit G. Zitting ja Fr. Rosberg.

Hallituksessa on käytön ja liikkeen silmälläpitoon kuuluva työ ollut jaettuna samaten kuin edellisenäkin vuonna.

Kaasulaitoksen virkamiehistössä ei ole sattunut mitään muuta muutosta kuin että henkilökuntaa on lisätty yhdellä kirjanpitäjällä joksi on otettu ent. luutnantti Erik Inberg.

Kaasunhinta on ollut sama kuin edellisenä vuonna.

Arvonlisäyksiä kaasulaitoksen vakinaisiin tileihin.

Pääputkiverkko.

Seuraavat uudet pääputket on laskettu alempana mainittujen katujen alle:

Albertin-, Kivenhakkaajan- ja Meri-

miehen kadut	395 m 100 mm putkea <i>Smf.</i>	3,252: 27
Vuorimiehenkatu	80 „ 75 „ „ „	555: 75
Ratakatu	406 „ 100 „ „ „	4,122: 82
Bulevardinkatu	490 „ 150 „ „ „	7,296: 53
Muukalaiskatu	110 „ 75 „ „ „	958: 05
Merikatu	425 „ 100 „ „ „	3,737: 93
Neitsytpolku	80 „ 75 „ „ „	565: 44
Konstantininkatu	294 „ 75 „ „ „	2,565: 54
Kapteeninkatu	248 „ 75 „ „ „	1,691: 72
Mariankatu	310 „ 75 „ „ „	1,674: 06
Rahapajanrantakatu	72 „ 75 „ „ „	624: 28

Siiroto 2,910 m

Smf. 27,044: 39

	Siirto 2,910 m	<i>Smf.</i>	27,044: 39
Pietarinkatu	316 „ 75 mm putkea „		1,689: 06
Puistokatu	277 „ 100 „ „ „		3,105: 41
Neuvosmiehenkatu	165 „ 75 „ „ „		1,073: 09
Laivurinkatu	296 „ 75 „ „ „		1,660: 27
Tarkkampusjankatu	102 „ 75 „ „ „		551: 99
Laivanvarustajankatu	258 „ 75 „ „ „		1,397: 39
Ison Roopertinkatu	170 „ 100 „ „ „		1,839: 23
Hietalahden tori	52 „ 100 „ „ „		617: 26
Hietalahden P. Rantakatu	110 „ 75 „ „ „		901: 39
Katajanokan katu	61 „ 75 „ „ „		481: 90
Kutojankatu	72 „ 75 „ „ „		423: 56
Kulmakatu	165 „ 75 „ „ „		1,302: 88
	<hr/>		
	Yhteensä 4,954 m	<i>Smf.</i>	42,087: 82
Vähentyy katujen alta otettujen putkien arvo			479: 75
		<hr/>	
	Yhteensä	<i>Smf.</i>	41,608: 07

Lyhtypylväitä lyhtyineen ja huarajohtoineen.

Vuorimiehenkatu	6 kpl.
Ratakatu	1 „
Tehtaankatu	3 „
Munkalaiskatu	2 „
Vyökatu	7 „
Merikatu	6 „
Neitsytpolku	1 „
Konstantininkatu	10 „
Kapteninkatu	6 „
Luotsinkatu	2 „
Mariankatu	4 „
Pietarinkatu	2 „
Puistokatu	7 „
Neuvosmiehenkatu	4 „
Laivurinkatu	4 „
Tarkkampusjankatu	1 „
Laivanvarustajankatu	4 „
	<hr/>
	Siirto 70 kpl.

	Siirto	70 kpl.
Hietalahdentori	3	”
Hietalahden P. Rantakatu	5	”
Linnankatu.	1	”
Katajanokan rantakatu	6	”
Katajanokankatu.	3	”
Ulriikankatu	3	”
Kutojankatu	1	”
Kulmakatu	4	”
Länsi Ranta	5	”
	<u>Yhteensä</u>	<u>101 kpl.</u>

Vuoden kustannukset lyhtyjien pystyttämisestä ovat nousseet Smk:kaan 14,093: 86.

Yksityisiä haarajohtoja.

64 kpl. uusia yksityisjohtoja on vuoden kuluessa maahan laskettu. Siihen on mennyt putkea seuraavasti:

50 mm valuputkea	762,0	m
63 ” ”	41,0	”
75 ” ”	88,0	”
	<u>Yhteensä</u>	<u>891,0 m</u>

Yksityisjohtojen kustannukset ovat tehneet Smk 6,699: 70.

Uuneja varustuksineen.

Vuoden määrärahasta, Smk 9,200: — 3:nnen v. 1903 rakennetun retortti-uunin kustannusten loppusuoritusta varten on käytetty Smk 9,133: 84.

Kalustoa.

Kalusto kaasunvalmistusta varten . Smk	100: —
” putkien laskemista varten . ”	<u>1,859: 43</u>
	<u>Yhteensä Smk</u> 1,959: 43

Kaasumittareja.

Vuoden kuluessa kaupungille sijotetut kaasumittarit ovat maksaneet Smk 20,669: 21.

Yhteenveto arvonlisäyksistä.

Pääputkiverkko	<i>Smc</i>	41,608: 07
Lyhtypylväät lyhtyineen ja haarajohtoineen	„	14,093: 86
Yksityisiä haarajohtoja	„	6,699: 70
Uunit varustuksineen	„	9,133: 84
Kalusto	„	1,959: 43
Kaasumittarit	„	20,669: 21
	<u>Yhteensä <i>Smc</i></u>	<u>94,164: 11</u>

Poistoja

kaasutehtaan vakinaisista tileistä ja kalustosta.

Pääputkiverkko	2 0/0	<i>Smc</i>	6,122: 46
Lyhtypylväät lyhtyineen ja haarajohtoineen	2 „	„	2,660: 05
Yksityiset haarajohtot	2 „	„	642: 71
Kaasutehtaan rakennukset	7 1/2 „	„	32,989: 03
Arkadiantontin „	50 „	„	1,257: 77
Uunit varustuksineen	7 1/2 „	„	7,658: 14
Koneet putkijohtoineen	7 1/2 „	„	4,058: 35
Kasukellot	7 1/2 „	„	1,383: 54
Kalusto kaasunvalmistusta varten	10 „	„	279: 33
„ katuvalaistusta „	10 „	„	77: 22
„ putkijohtoa „	10 „	„	760: 28
„ konttoria „	10 „	„	379: 15
„ sekalaista „	10 „	„	191: 70
Kaasumittarit	5 „	„	2,731: 39
	<u>Yhteensä <i>Smc</i></u>		<u>61,191: 12</u>

Kaasunvalmistus.*Valmistettua kaasua.*

Asemakaasumittarin käynnin oikaisulla on valmistettu 2,149,900 m³ kaasua. Vuonna 1903 valmistettiin 1,811,330 m³. Lisäys vastaa 18,7 0/0.

Kaasunsaanti y. m.

Näiden 2,149,900 m³:n valmistukseen on mennyt:

tavallisia kaasuhiiliä	6,940,380 kg.
„ cannelhiiliä	708,910 „
	<u>Yhteensä 7,649,290 kg.</u>

Kaasunsaanti tonnista hiiliä on siis ollut 281,1 m³, vastaten 287,3 m³ vuonna 1903.

Cannelhiili-lisä on ollut 9,27 paino %.

Valovoima kaupungin tarkastushuoneessa	13,53 H. k. ¹⁾
S:n kaasutehtaassa	13,56 „ „

Hiilien hinnat: Kaasutehtaalle varastoonpantuina ovat hiilet vuoden kuluessa tulleet maksamaan:

Tavalliset kaasuhiilet	<i>Imc</i> 18,68 m. tonnilta
Cannelhiilet, Niddrie	„ 33,19 „ „

Sivutuotteet.

Koksihiilet.

Paitsi sitä, mitä on mennyt sulatusuunien lämmitykseen, on kaasunvalmistuksesta saatu 74,020 hl. koksihiiliä.

Koska kaasuksi muutettujen hiilien tilavuus on 95,616 hl., on volyyimikoksiprosentti 77,41.

Tonnista kaasuksi muutettuja hiiliä on saatu 9,68 hl. koksihiiliä eli, kun niiden paino on 40 kg. hehtolitralla, 387,20 kg.

Kivihiliterva.

Kaasunvalmistuksesta on saatu tervaa

Priima, eristettyä	956 tynnyriä
Sekunda, sakeaa ainetta	525 „
Yhteensä 1,481 tynnyriä	

Painoltaan 230 kg. tynnyriltä vastaa 1,481 tynnyriä tervaa 340,630 kg. Tervansaanti siis 44,5 kg. m. tonnilta kaasuksi muutetuja hiiliä.

Kaasunkulutus.

Yksityistä kaasua valaistukseen	37,06 %	796,996 m ³	
„ „ lämmitykseen y. m.	33,48 „	720,083 „	1,517,079 m ³
Kaupungin katuväläistus	18,35 „		394,610 „
Kaasutehtaan valaistus	2,59 „		55,759 „
Vuotoa, tiivistystä y. m.	8,52 „		183,192 „
Yhteensä 100,00 %			2,150,640 m ³

¹⁾ Kaasun valovoiman mittaaminen toimitetaan tavallisella avoimella kaasuliekillä, joka käyttää 5 engl. kuut. jalk. kaasua tunnissa.

Koska koko kulutus vuonna 1903 oli 1,811,400 m³, vastaa 1904 vuoden lisäys, 339,240 m³ 18,73 %.

Suurin kaasunkulutus oli lauantaina joulukuun 17 p:nä, jolloin 11,570 m³ kaasua käytettiin. Vastaava luku vuodelta 1903 oli 10,470 m³.

Vähin kaasunkulutus oli perjantaina kesäkuun 24 p:nä, jolloin 1,250 m³ kaasua käytettiin. Vastaava luku vuodelta 1903 oli 1,180 m³.

Tulot kaasusta ja sivutuotteista.

Yksityinen kaasunkulutus.

Kaasua à 30 penniä m ³ :ltä	796,996 m ³	Smk	239,098: 80
Vähennetään alennuksia y. m.	„	7,066: 05	Smk 232,032: 75
Kaasua à 15 penniä m ³ :ltä	720,083 „	„	108,012: 45
Yhteensä	1,517,079 m ³	Smk	340,045: 20

Katuvalaistuksen kaasu.

Katuvalaistukseen käytetystä kaasusta, 394,610 m³:stä à 30 penniä, on kaupunkia veloitettu Smk 118,383: —; vuosirahansäännössä oli tämä määrä laskettu Smk:ksi 119,400: —.

Sivutuotteita.

Koksihiiliä.

Myyty ja kaasutehtaan tarpeiksi — paitsi uunien lämmitykseen — käytetty:

	%	hl.	Smk
Musertamattomia koksihiiliä	93,04	69,499	98,027: 27
Muserrettuja	„ 6,96	5,201	9,650: 20
Yhteensä	100,00	74,700	107,677: 47

Keskim. myyntihinta musertamattomista koksihiilistä Smk 1,41 hl:lta.
S:n „ muserretuista „ „ 1,85 „

Kivihiliterva.

Vuoden valmistusmäärästä on myyty:

eristettyä tervaa .	855 tynnyriä	Smk	10,739: —
sakeaa ainetta . .	536 „	„	2,984: 50
Yhteensä	1,391 tynnyriä	Smk	13,723: 50

Yksityisen kaasunkulutuksen erikoisseikat.

1904 vuoden tulo- ja menoarvion mukaan lasketun ja todellisuudessa saavutetun yksityisen kaasunkulutuksen suhde näkyy seuraavasta:

	Todellisuudessa	Arvion mukaan
Kaasua valaistukseen	796,996 m ³	705,000 m ³
„ lämmitykseen y. m.	720,083 „	640,000 „
Yhteensä	1,517,079 m ³	1,345,000 m ³

Yksityisen kaasunkulutuksen lisääntyminen kolmena viimeisenä vuonna näkyy seuraavasta:

	Valaistuskaasu	Lämmityskaasu	Yhteensä
V. 1901	636,379 m ³	184,292 m ³	820,671 m ³
„ 1902	644,366 „	321,286 „	965,652 „
„ 1903	719,842 „	523,607 „	1,243,449 „
„ 1904	796,996 „	720,083 „	1,517,079 „

Lisäys v:sta 1903 v:teen 1904 on: valaistuskaasu 10,72 %/o sekä lämmityskaasu 37,52 %/o.

Kaasutehtaan varastosta on vuoden kuluessa myyty seuraavat lämpökaasukoneet:

1 liekin kaasukeittäjiä	208 kpl.
2 „ „	395 „
3 ja useamman liekin kaasukeittäjiä	13 „
Paistinuuneja	2 „
Kylpylaitteita	60 „
Vedenlämmittäjiä	3 „
Kaasukamineja	13 „
Sekalaisia laitteita	16 „
Yhteensä	710 kpl.

Lokakuun 1 p:stä 1900 on kaasutehdas myynyt 2,117 kpl. erilaituisia lämmityskaasukoneita.

Kaasumootoreita oli vuoden lopussa 19 kappaletta yhteensä 85 hevosvoimalla käytännössä.

Kuluttajilla käytännössä olevia kaasumittareja.

	Valaistuskaasu	Lämmityskaasu	Yhteensä
Kuluttajilla 31 p:nä Joulukuuta 1904	970 kpl.	1,922 kpl.	2,892 kpl.
„ 1 Tammikuuta „	800 „	1,335 „	2,135 „
Lisäys vuoden kuluessa	170 kpl.	587 kpl.	757 kpl.

Lisäys vastaa 35,5 %.

Kaikista kuluttajilla käytännössä olevista kaasumittareista oli 31 p:nä Joulukuuta 1904 66,4 % lämmityskaasumittareita, vastaten 62,5 % vuonna 1903.

Koska kuluttajilla olevia mittareita 1 p:nä Lokakuuta 1900 oli: 564 kpl. valaistuskaasu- ja 55 kpl. lämmityskaasumittaria, eli yhteensä 619 kpl., on mittarien luku 4 1/4 vuotena lisäytynyt 406 valaistuskaasu- ja 1,867 lämmityskaasumittarilla, eli yhteensä 2,273 kappaleella.

Katuvalaistus.

	Kokoyönliekkejä		Puolenyönliekkejä		Yhteensä
	kpl.	kpl.	kpl.	kpl.	
Liekkejä vuoden alussa:					
Auerliekkejä, joilla on 105 l. tuntikulutus	581		885		
Lucasliekkejä „ „ 500 „ „	—		2		
Avoimia liekkejä „ 141 „ „	6	587 ¹⁾	—	887	1,474 ²⁾
Liekkejä vuoden lopussa:					
Auerliekkejä joilla on 105 l. tuntikulutus	622		942		
Lucasliekkejä „ „ 500 „ „	—		2		
Avoimia liekkejä „ 141 „ „	6	628 ¹⁾	—	944	1,572 ²⁾
Lisäys	—	41	—	57	98

¹⁾ 46 kpl. auer- ja 6 kpl. avoimia liekkejä ovat aikakautisia satamissa. — ²⁾ Tähän ei ole luettu sellaisia liekkejä, jotka rakennustöiden y. m. tähden ovat sammuksissa.

Kaasun valmistuskustannukset.

		<i>Menot.</i>	
Tavallisia kaasuhiiliä	<i>Smc</i>	133,273: 24	
Cannelhiiliä	„	23,760: 89	
Hiilien kuljetus ja sovelluttaminen	„	4,640: 52	161,674: 65
Sekalaisia aineksia	„	— —	1,663: 23
Kaasumestarin palkkaus	„	— —	5,385: 22
Lämmittäjän palkkaus	„	— —	16,985: 95
Höyrypannun- ja tyhjennyskus- tannukset	„	— —	9,352: 92
Kaasunpuhdistus	„	— —	1,261: 25
Rakennusten kunnossapito	„	1,976: 07	
Uunien	„	10,503: 49	
Koneiden	„	2,002: 30	
Kaasukellojen	„	126: 18	
Pääputkiverkon	„	2,608: 25	
Kalusto	„	3,396: 22	20,612: 51
Koksityö	„	— —	6,451: 01
Tervatyö	„	— —	2,318: 55
Hallinto:			
Hallituksen palkkio	„	8,000: —	
Osa toimistusjohtajan palkkaa, osa- palkka ja vuokra-apu	„	7,500: —	
Kamreerin ja rahastonhoitajan palkka	„	6,300: —	
Konttoriapulaisen palkkaus	„	1,500: —	23,300: —
Sekalaisia kustannuksia niinkuin polttoaineet, valaistus, vesi- maksut, palovakuutus- ja tapaturmavakuutusmaksuja, puhtaanapito ja vartioimi- nen sekä arvaamattomat menot	„	— —	13,793: 61
Kaasua kelloissa Tammikuun 1 p:nä 1904	„	— —	250: — 263,048: 90

Tulot.

Koksihiilistä	<i>Smc.</i>	107,917: 97	
Kivihiihitervasta	„	15,612: 45	123,530: 42
Kaasu kelloissa Jouluk. 31 p. 1904	„	— —	102: — 123,632: 42
<i>Valmistuskustannus Smc.</i>		— —	— — 139,416: 48

Tämän mukaan tulee maksettavaksi pannun kaasumäärän, 1,911,689 m³, valmistushinta olemaan 7,29 penniä m³:ltä, vastaten 7,28 penniä v. 1903.

Taloudelliset tulokset.**Yksityinen kaasunkulutus.***Tulot.*

Maksettavaksi pantu kaasu, alennukset poistettuina *Smc.* 340,045: 20

Menot.

1,517,079 m ³ kaasua à 72,9284 1,000 m ³ . .	<i>Smc.</i>	110,638: 19	
Mittarien lukeminen ja maksun periminen	„	3,663: 15	
Konttorikustannukset	„	3,971: 46	
Ylimääräinen kirjotusapulainen	„	995: 50	
Kaasumittarien kunnossapito	„	1,351: 17	
Yksityisjohtojen „	„	70: 27	
Erinäiset kustannukset	„	5,745: 45	126,435: 19
			<i>Voitto Smc.</i> 213,610: 01

Katuvalaistus.*Tulot.*

Maksettavaksi pantu kaasu . . . . . 118,383: —

Menot.

394,610 m ³ kaasua à 72,9284 1,000 m ³ :lta . .	<i>Smc.</i>	28,778: 29	
Lyhdynsytyttäjät ja lampunhoitajat . . .	„	26,159: 10	
Lamppujen kunnossapito	„	1,996: 91	
Lyhtyjen, pylväiden ja haarajohtojen kunnossapito	„	3,772: 04	
Erinäiset kustannukset	„	1,545: 83	62,252: 17
			<i>Voitto Smc.</i> 56,130: 83

Yksityiset työt.*Tulot.*

Toimitetut työt ja tarveaineiden myynti . . . . . *Smc.* 146,032: 30

Menot.

Osa toimitusjohtajan palkkaa	<i>Smc</i>	6,000: —	
Putkenlaskijain esimiehen palkka	„	3,000: —	
Aineskirjanpitäjän palkka	„	2,100: —	
Ylimääräinen kirjoitusapulainen	„	1,200: —	
Tarveaineet ja työkustannukset	„	99,589: 59	111,889: 59
			<u>Voitto <i>Smc</i> 34,142: 71</u>

Puhdas voitto.

Kun alempana mainittavilta tileiltä on saatu seuraavat voitot:

Yksityisen kaasukulutuksen	<i>Smc</i>	213,610: 01	
Katuvalaistuksen	„	56,130: 83	
Yksityisten töiden	„	34,142: 71	303,883: 55

ja tästä vähennetään

poistoa vakinaisista tileistä, kalustosta

ja kaasumittareista	„	61,191: 12	
korkoa liikepääomasta y. m.	„	9,946: 44	71,137: 56
<i>saadaan nettovoitto</i>	<i>Smc</i>		<u>232,745: 99</u>

Nettovoitto vuodelta 1903, jolloin poistoprosentit olivat melkein samat kuin vuonna 1904, oli *Smc* 201,991: 77.

Käytettävänä oleva säästö.

Tämä säästö, joka vastaa vuoden 1904 tulo- ja menoarviossa laskettua säästöä, jossa arvonlisäyksiä ei ole merkitty varoiksi eikä vähennetty mitään kiinteäin tilien poistoista, saadaan

jos puhtaasta voitosta	<i>Smc</i>	232,745: 99	
vähennetään			
arvonlisäysten	<i>Smc</i>	94,164: 11	
ja poistojen	„	61,191: 12	
erotus	<i>Smc</i>	32,972: 99	
<i>Käytettävänä oleva säästö</i>	<i>Smc</i>		<u>199,773: —</u>

Tämä säästö sekä voittovaroilla suoritettut arvonlisäykset y. m. ovat kolmena viimeksikuluneena vuonna nousseet seuraaviin summiin:

	Käytettävänä oleva säästö <i>Smc.</i>	Voittovaroilla suorite- tut arvonlisäykset y. m. <i>Smc.</i>
v. 1901	94,693: 15	27,778: 65
„ 1902	111,242: 22	85,268: 82
„ 1903	198,232: 84	63,816: 06
„ 1904	199,773: —	94,164: 11
<i>Yhteensä</i>	603,941: 21	271,027: 64

Kaasutehtaan asema kaupunginrahastoon nähden.

Velkaa Tammikuun 1 p:nä 1904:

Saldo edelliseltä vuodelta	86,349: 78		
Kaasutehtaan voitto vuodelta 1903	198,232: 84	284,582: 62	
Vuoden kuluessa nostettu	242,000: —		
Korkohyvitystä	9,946: 44	251,946: 44	536,529: 06
Rahastoon suoritettu rahassa	— —	271,000: —	
Kaasua katuvalaistusta varten	— —	118,383: —	
„ sisävalaistusta „	— —	17,081: 40	
Luovutettu koksiihiä ja toimitettu töitä	— —	12,492: 65	418,957: 05
Velkaa kaupunginrahastoon Joulukuun 31 p:nä 1904	<i>Smc.</i>	117,572: 01	

Teknilliset tulokset y. m.

	1904	1903	1902	1901
Kaasunvalmistus . . . . m ³	2,149,900	1,811,330	1,496,690	1,335,000
Kaasunkulutus yksityistä valaistusta varten . . . „	796,996	719,842	644,366	636,379
Kaasunkulutus keittämi- seen y. m. . . . . „	720,083	523,607	321,286	184,292
Kaasunkulutus katuvalais- tukseen . . . . . „	394,610	375,455	349,868	323,089
Kaasunkulutus kaasuteh- taan tarpeiksi . . . . . „	55,759	42,539	31,765	31,298
Kaasunvuoto ja tiivistys S:n % koko kulutuksesta . . . . . %	183,192	149,957	149,985	159,802
	8,52	8,28	10,01	11,97

Suurin kulutus vuorokau- dessa	m ³	11,570	10,470	8,080	7,170
Pienin kulutus vuorokau- dessa	„	1,250	1,180	1,120	900
Kaasuliekkejä vuoden lo- pussa	kpl.	1,572	1,474	1,424	1,282
Käytännössä olevia kaasu- mittareja v:n lopussa	„	2,273	2,135	1,483	970
Kaasumoottoreja v:n	„	19	19	19	21
S:n	hvm	85	82	82	90
Retorttivuorokausia vuot- ta kohti	kpl.	15,714	13,138	11,396	10,496
Retorttilatinkoja vuotta kohti	„	66,884	52,992	45,518	43,661
Kaasuntuotanto retortti- vuorokautta kohti . .	m ³	136,8	137,9	131,4	127,2
S:n retorttilatinkia kohti	„	32,1	34,2	32,9	30,6
Retorttilatinkien keski- paino	kg.	114,4	118,98	118,4	108,9
Enintään ladattuja retort- teja vuorokautta kohti	kpl.	81	71	58	55
Vähintään ladattuja retort- teja vuorokautta kohti	„	10	10	11	11
Kaasuksi muutettuja taval- lisiä kaasuhiiliä . . .	kg.	6,940,380	5,605,000	4,900,000	4,334,970
Kaasuksi muutettuja can- nelhiiliä	„	708,910	700,200	487,200	421,170
Cannelhiililisiä	%	9,27	11,15	9,02	8,86
Kaasunsaanti m. tonnista hiiliä	m ³	281,06	287,3	277,82	280,69
Koksinsaanti m. tonnista hiiliä	hl.	9,68	10,43	11,33	10,62
Tervansaanti m. tonnista hiiliä	kg.	44,5	43,50	42,10	44,05
Valovoima kaupungin tar- kastushuoneessa . . .	n. k.	13,53	13,56	13,56	13,74
Valovoima kaasutehtaalla	„	13,56	13,62	13,58	13,84“

TAULULIITTEITÄ.

Taulu N:o 1. Ilman keskilämpö Helsingissä kuukausittain vuosina 1895—1904 sekä edellisten 10-vuotiskausien keskilämpö. (Celsius).

Vuosi	Tammikuu	Helmi- kokuu	Maa- liskuu	Huhti- kokuu	Touko- kokuu	Kesä- kokuu	Heinä- kokuu	Elo- kokuu	Syys- kokuu	Loka- kokuu	Mar- raskuu	Joulu- kokuu	Vuoden keski- määrä	10 vuoden keskimäärä
1904	- 1,2	- 7,8	- 4,5	+ 1,8	+ 6,6	+ 12,2	+ 14,2	+ 14,1	+ 10,7	+ 6,8	- 1,4	- 4,8	+ 3,08	
1903	- 5,1	- 1,8	+ 0,8	+ 3,1	+ 9,3	+ 15,4	+ 16,2	+ 14,3	+ 12,0	+ 2,8	+ 1,8	- 0,9	+ 5,74	
1902	- 6,2	- 6,6	- 4,2	- 0,6	+ 6,4	+ 12,1	+ 13,9	+ 13,3	+ 9,3	+ 3,3	- 1,1	- 7,4	+ 2,68	
1901	- 2,4	- 8,8	- 4,7	+ 2,6	+ 9,2	+ 15,6	+ 20,0	+ 17,6	+ 12,1	+ 8,7	- 2,2	- 7,6	+ 5,01	
1900	- 6,49	- 10,13	- 5,03	+ 1,12	+ 6,87	+ 14,30	+ 15,58	+ 16,11	+ 9,15	+ 6,37	+ 0,66	- 3,80	+ 3,73	
1899	- 6,28	- 6,78	- 7,07	+ 1,65	+ 7,04	+ 11,24	+ 19,35	+ 12,88	+ 11,12	+ 6,21	+ 2,18	- 6,48	+ 3,76	
1898	- 1,15	- 6,86	- 5,29	+ 1,00	+ 9,13	+ 15,28	+ 16,28	+ 15,77	+ 10,28	+ 3,94	+ 3,21	- 2,04	+ 4,96	
1897	- 8,66	- 6,66	- 4,05	+ 3,28	+ 13,26	+ 14,66	+ 17,52	+ 17,20	+ 11,62	+ 5,58	+ 0,58	- 3,12	+ 5,10	
1896	- 2,99	- 4,84	- 2,93	+ 1,08	+ 8,62	+ 17,22	+ 19,08	+ 15,45	+ 10,99	+ 7,64	- 1,13	- 3,48	+ 5,39	
1895	- 6,82	- 13,16	- 5,13	+ 1,53	+ 11,49	+ 16,00	+ 16,06	+ 15,55	+ 10,65	+ 4,12	+ 1,81	- 2,55	+ 4,30	
1894—85	- 5,87	- 6,56	- 3,99	+ 2,42	+ 8,45	+ 13,66	+ 16,47	+ 15,04	+ 10,22	+ 5,02	+ 0,59	- 2,86	—	+ 4,38
1884—75	- 7,13	- 6,11	- 4,12	+ 1,05	+ 6,93	+ 14,08	+ 16,13	+ 15,28	+ 11,34	+ 4,70	- 0,16	- 5,56	—	+ 3,88
1874—65	- 5,26	- 8,11	- 3,92	+ 1,54	+ 6,69	+ 13,23	+ 16,93	+ 15,18	+ 10,76	+ 5,77	- 0,29	- 5,08	—	+ 3,95
1864—55	- 6,94	- 6,46	- 3,79	+ 1,38	+ 7,11	+ 13,77	+ 16,81	+ 14,94	+ 10,75	+ 5,57	- 1,39	- 3,97	—	+ 3,98
1854—45	- 7,19	- 8,11	- 4,75	+ 0,53	+ 7,67	+ 13,74	+ 16,34	+ 16,42	+ 10,92	+ 5,47	+ 0,86	- 2,66	—	+ 4,10
1839—1829 ¹⁾ . . .	- 7,86	- 5,93	- 4,55	+ 0,99	+ 7,63	+ 13,62	+ 16,19	+ 14,77	+ 10,77	+ 5,92	+ 0,07	- 4,68	—	+ 3,94
Yleinen keskimäärä (61 vuotta)	- 6,74	- 6,88	- 4,19	+ 1,32	+ 7,41	+ 13,73	+ 16,48	+ 15,27	+ 10,79	+ 5,41	- 0,05	- 4,12	—	+ 4,04

Muist. Lämpömäärähavainnot vuosilta 1840—44 ovat epätäydelliset; niitäkään, mitä on olemassa, ei ole valmiiksi käsitelty.

¹⁾ Aikakausi käsittää 11 vuotta.

Lähde: Tietoja Meteorologisesta Keskuslaitoksesta.

Taulu N:o 2. Ilmat Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1892—1903.

K u u k a u s i	Ilmapaino millimetriä ¹⁾	Ilman lämpö, asteita Celcius ²⁾			Tuulta suhteellisesti, % ³⁾										Sateenpuolta	
	Keskimäärin	Keski- määrin	Enhintään	Vähintään	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Tyyni	Määrä (mm)	Päiviä	
Tammikuu	761,6	— 1,2	+ 5,9	— 8,4	2,7	1,1	7,0	5,9	18,9	34,9	17,2	8,1	3,2	42,4	10	
Helmikuu	755,0	— 7,8	+ 1,3	— 19,2	16,7	31,0	28,3	4,0	2,3	1,7	1,1	5,7	9,2	79,8	21	
Maaliskuu	770,0	— 4,5	+ 4,9	— 18,5	2,2	13,4	31,7	6,5	7,5	18,3	5,4	3,2	11,8	31,2	12	
Huhtikuu	760,0	+ 1,8	+ 9,2	— 9,8	3,3	1,7	22,2	17,8	12,8	24,4	5,6	4,4	7,8	74,2	13	
Toukokuu	758,4	+ 6,6	+ 20,2	— 0,2	9,7	3,2	5,4	4,8	8,6	32,9	9,1	22,0	4,3	68,9	16	
Kesäkuu	755,1	+ 12,2	+ 20,5	+ 4,0	14,4	6,1	11,1	9,4	5,6	20,6	6,1	18,9	7,8	60,8	14	
Heinäkuu	756,0	+ 14,2	+ 23,2	+ 6,9	7,5	7,0	3,2	1,6	4,3	34,4	8,6	29,1	4,3	35,3	15	
Elokuu	755,3	+ 14,1	+ 24,3	+ 6,1	9,7	4,3	4,8	11,3	7,0	23,6	14,0	18,8	6,5	86,8	21	
Syyskuu	766,3	+ 10,7	+ 17,2	+ 0,5	7,8	7,8	10,0	6,7	6,7	22,2	6,7	15,4	16,7	32,5	18	
Lokakuu	760,7	+ 6,8	+ 13,9	— 1,3	9,2	7,5	7,5	7,0	14,0	29,6	9,1	15,0	1,1	65,8	20	
Marraskuu	752,7	— 1,4	+ 6,5	— 17,4	11,7	9,4	2,8	1,7	7,2	19,4	24,4	17,8	5,6	59,4	15	
Joulukuu	751,9	— 4,8	+ 5,0	— 24,6	11,4	11,8	2,2	3,2	8,6	24,7	9,7	13,4	15,0	59,7	20	
Koko vuosi 1904	758,6	+ 3,88	+ 24,3	— 24,6	9,0	8,7	11,3	6,7	8,6	23,9	9,8	14,2	7,8	696,8	195	
Vastaavat tiedot:																
Vuonna 1903	757,2	+ 5,74	+ 24,6	— 22,1	6,0	8,2	11,3	7,5	9,3	28,3	12,0	10,3	7,1	810,8	215	
” 1902	757,9	+ 2,68	+ 21,7	— 24,1	10,1	8,4	9,8	5,5	7,9	24,4	12,1	12,1	9,7	759,2	190	
” 1901	759,1	+ 5,01	+ 29,1	— 22,6	7,9	7,8	12,9	6,6	6,5	23,8	10,5	12,9	11,1	486,8	175	
” 1900	758,6	+ 3,73	+ 26,3	— 24,4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	726,9	195	
” 1899	757,0	+ 3,76	+ 28,1	— 25,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	670,3	203	
” 1898	758,1	+ 4,96	+ 24,8	— 20,3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	797,5	205	
” 1897	759,5	+ 5,10	+ 25,5	— 21,6	—	—	—	—	—	—	—	—	—	620,6	202	
” 1896	759,6	+ 5,39	+ 28,6	— 17,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	701,7	195	
” 1895	758,4	+ 4,30	+ 25,6	— 24,9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	728,4	194	
” 1894	758,3	+ 5,69	+ 26,4	— 19,2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	659,5	189	
” 1893	757,2	+ 2,84	+ 24,4	— 29,1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	635,0	201	
” 1892	757,9	+ 3,32	+ 24,8	— 27,0	—	—	—	—	—	—	—	—	—	755,1	213	

¹⁾ Laskettu 3:sta jokapäiväisestä havainnosta sekä muunnettu 0-asteiseksi ja säännöllispainoiseksi.

²⁾ Laskettu 24:stä jokapäiväisestä havainnosta.

³⁾ Laskettu 3:sta jokapäiväisestä havainnosta. Tyyni = 0—2 metrin tuulennopeus sekunnissa.

Taulu N:o 3. Veden keskilämpö ja keskimääräinen vedenkorkeus
Helsingin satamissa vuosina 1901—1904.

K u u k a u s i	Keski- lämpö C°	Korkein lämpö- määrä		Alin lämpö- määrä		Pisin aika kes- keytymättä sa- maa lämpö määrää		Keskimääräi- nen veden- korkeus cm
		C°	Päiviä	C°	Päiviä	C°	Päiviä	
Tammikuu	0	0	31	0	31	0	31	+ 0,37
Helmikuu	0	0	29	0	29	0	29	— 4,42
Maaliskuu	0	0	31	0	31	0	31	— 25,65
Huhtikuu	0,30	3	3	0	27	0	27	— 6,53
Toukokuu	5,08	9	1	3	2	6	3	+ 10,94
Kesäkuu	10,94	14	5	8	1	9	8	+ 16,37
Heinäkuu	12,53	15	1	10	2	14	6	+ 32,64
Elokuu	14,75	17	2	13	1	14	5	+ 30,81
Syyskuu	12,77	15	3	11	8	11	8	+ 4,93
Lokakuu	8,95	11	9	6	1	11	9	+ 9,81
Marraskuu	3,48	7	2	1	8	1	8	+ 30,10
Joulukuu	0,32	1	7	0	18	0	10	+ 41,71
Koko vuosi 1904	5,76	17	2	0	136	0	118	+ 11,76
Vastaavat tiedot:								
Vuonna 1903	6,47	19	2	0	115	0	85	+ 26,73
„ 1902	5,25	16	1	0	158	0	127	+ 10,47
„ 1901	7,20	24	4	0	148	0	113	+ 2,75

Muist. Havaintoajat ovat kelo 4 i. p.

Lähde: Satamakonttorin havaintopäiväkirja.

Taulu N:o 4. Vedenkorkeus Vantaan joessa vuosina 1886—1904.

V u o s i	Vedenkorkeus, verrattuna padonkynnykseen			Jäänlähtö alkoi
	Keskimäärin m.	Enintään m.	Vähintään m.	
1886	+ 0,23	+ 1,53	— 0,24	10 p. Huhtik.
1887	+ 0,11	+ 0,60	— 0,83	18 p. Huhtik.
1888	+ 0,20	+ 1,83	— 0,69	30 p. Huhtik.
1889	+ 0,24	+ 1,59	— 0,72	24 p. Huhtik.
1890	+ 0,34	+ 1,32	— 0,06	29 p. Maalisk.
1891	+ 0,24	+ 1,35	— 0,06	26 p. Huhtik.
1892	+ 0,34	+ 2,01	+ 0,03	28 p. Huhtik.
1893	+ 0,27	+ 1,02	± 0	27 p. Huhtik.
1894	+ 0,32	+ 1,27	+ 0,02	6 p. Huhtik.
1895	+ 0,29	+ 2,30	+ 0,04	27 p. Huhtik.
1896	+ 0,30	+ 1,30	— 0,17	19 p. Huhtik.
1897	+ 0,27	+ 1,81	— 0,17	22 p. Huhtik.
1898	+ 0,36	+ 1,95	— 0,01	29 p. Huhtik.
1899	+ 0,34	+ 1,50	— 0,03	21 p. Huhtik.
1900	+ 0,29	+ 1,84	— 0,46	28 p. Huhtik.
1901	+ 0,07	+ 1,18	— 0,43	22 p. Huhtik.
1902	+ 0,35	+ 1,77	— 0,02	1 p. Toukok.
1903	+ 0,40	+ 1,42	+ 0,09	30 p. Maalisk.
1904	+ 0,27	+ 1,50	+ 0,01	21 p. Huhtik.
Keskimäärin aikakaudelta 1886—1904	+ 0,28	+ 2,30	— 0,83	Keskimäärin ²¹ / ₄ Varhaintaan ²⁹ / ₃ Viimeistään ¹ / ₅

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 5. Jään vahvuus Helsingin satamissa sekä jäähänmenon ja jäänlähdon aika vuosina 1901—1904.

V u o s i	Jäänlähde oli	Jäähänmeno oli	J ä ä n v a h v u u s; cm														
			Tammikuu			Helmikuu			Maaliskuu			Huhtikuu			Joulukuu		
			1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	1 p.	10 p.	20 p.	10 p.	20 p.	31 p.
1901.																	
Merisatama	12 huhtik.	9 jouluk.	18	25	29	0	8	25	32	43	35	42	32	0	23	26	31
Hietalahdensatama .	12 ”	14 ”	18	25	29	0	12	32	39	44	42	48	36	0	18	26	39
Eteläsatama	20 ”	15 ”	20	24	27	32	39	42	44	47	48	50	40	0	13	18	29
Pohjoissatama	24 ”	23 marr.k.	20	24	29	33	39	42	45	48	48	51	46	36	27	29	39
Töölölahti	24 ”	19 ”	23	26	31	34	39	43	45	48	50	53	46	31	24	28	43
1902.																	
Merisatama	24 huhtik.	1 jouluk.	32	40	44	46	51	57	59	58	61	61	65	50	25	30	34
Hietalahdensatama .	23 ”	1 ”	40	47	48	50	55	56	56	55	58	59	62	40	22	28	31
Eteläsatama	23 ”	1 ”	29	36	37	38	42	43	43	51	55	66	65	43	22	28	30
Pohjoissatama	2 toukok.	17 marr.k.	39	46	53	58	64	64	64	66	67	70	73	60	27	33	41
Töölölahti	1 ”	7 ”	43	48	49	51	55	56	57	58	58	59	62	50	28	34	40
1903.																	
Merisatama	23maalisk.	—	34	39	44	41	43	35	28	24	20	0	0	0	0	0	0
Hietalahdensatama .	22 ”	—	31	37	44	44	44	40	37	33	34	0	0	0	0	0	0
Eteläsatama	22 ”	—	32	40	44	44	45	45	49	49	48	0	0	0	0	0	0
Pohjoissatama	8 huhtik.	12 jouluk.	41	45	46	46	50	51	52	52	54	38	0	0	0	9	16
Töölölahti	8 ”	10 ”	40	45	46	47	50	51	51	51	54	38	0	0	8	13	17
1904.																	
Merisatama	17 huhtik.	23/11, 27/12	0	0	0	10	13	21	29	31	33	32	29	0	0	0	21
Hietalahdensatama .	17 ”	5/2, 27/12	0	0	0	0	12	23	31	35	41	42	35	0	0	0	20
Eteläsatama	21 ”	3/11, 27/12	0	15	22	20	24	29	36	36	36	32	28	0	0	0	23
Pohjoissatama	23 ”	21 jouluk.	17	23	28	32	36	40	45	55	58	56	52	31	0	0	27
Töölölahti	23 ”	20 ”	18	23	28	31	35	39	48	54	57	54	50	32	0	0	30

Lähde: Satamakonttorin havaintopäiväkirja.

Taulu N:o 6. Helsingin kaupungin pinta-ala 1904 vuoden lopussa, jaettuna alan käyttämisen mukaan.

8*

Kaupunginosa	Tontteja						Katuja ja esplanadeja	Poreja ja avoimia paitkoja	Puutarhoja ja puistikoja	Metsämaita, peltoa ja niityä, vuori-, sora- ja rantapaik- koja	Summa maata
	Myytyjä		Vuokrattuja		Käytettävissä olevia						
	Raken- nettuja	Rakenta- mattomia	Raken- nettuja	Rakenta- mattomia	tasoitettun kadun varrella	tasoittamat- toman ka- dun var- rella					
N e l i ö m e t r i ä											
Ensimmäinen	307,639	—	—	—	—	5,930	1,570 120,924	} 40,042	11,500	24,320	511,975
Toinen	488,091	—	—	—	—	—	87,254		27,221	176,670	—
Kolmas	143,781	—	—	—	—	—	99,323	52,272	10,000	—	310,376
Neljäs	508,521	2,096	21,726	—	—	6,113	609 234,683	} 63,490	2,200 20,406	} 4,206	864,050
Viides	217,832	—	—	—	—	—	57,952		16,255		2,561
Kuudes	221,850	—	24,654	—	—	—	138,810	8,650	66,760	—	460,724
Seitsemäs	278,301	19,375	3,189	—	47,048	2,161	8,535 143,083	} 49,004	102,568	—	653,264
Kahdeksas	81,653	14,680	4,091	—	19,883	7,344	3,610 145,857		13,725 91,677	4,732	—
Yhdeksäs	137,834	—	15,976	—	—	—	15,310	—	165,300	—	334,420
Kymmenes	209,664	7,056	32,374	3,276	6,053	176,285	195,570	50,491	58,294	229,810	968,873
Yhdestoista	57,159	5,767	158,748	—	14,518	162,426	4,728 235,114	} 8,084	204,469	—	851,013
Kahdestoista	219,712	9,195	145,278	—	59,602	220,833	226,238		11,654	317,446	—
	2,877,137	58,169	406,036	3,276	147,104	581,092	1,719,170	432,565	1,142,906	258,336	7,625,791
Kaupungin lainkäytön alainen maa ulkopuo- lella kaupunginasemaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10,517,191
Summa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	18,142,982

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 7. Korttelien, tonttien, torien ja puistojen luku Helsingissä vuonna 1904.

Kunta-kerä. v. 1904. (Tammik. 1905.)

Kaupunginosa	Korttelia	T o n t t e j a						Tasoitettuja	
		Myytyjä		Vuokrattuja		Käytettävissä olevia		toreja	puistoja ja puistikkoja
		Rakennettuja	Rakentamat- tomia	Rakennettuja	Rakentamat- tomia	tasoitettun ka- dun varrella	tasoittamat- toman kadun varrella		
Ensimmäinen	36	168	—	—	—	1	19	3	3
Toinen	19	107	—	—	—	—	—	1	1
Kolmas	17	106	—	—	—	—	—	5	3
Neljäs	41	262	1	2	—	—	4	2	5
Viides	14	149	—	—	—	—	—	1/2	1
Kuudes	17	115	—	—	1	—	—	1 1/2	1
Seitsemäs	27	140	15	6	—	49	4	1	2
Kahdeksas	24	57	13	8	—	15	17	1	1
Yhdeksäs	10	29	—	6	—	—	—	—	1
Kymmenes	28	39	2	19	3	2	53	1	—
Yhdestoista	48	34	4	82	—	7	119	—	—
Kahdestoista	43	33	7	29	—	45	207	—	—
Yhteensä vuonna 1904	324	1,239	42	152	4	119	423	16	18

5 Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 8. Helsingin kaupungin rantalaiturien pituus ja ala ynnä veden syvyys niiden luona vuonna 1904.

S a t a m a	Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²	Veden syvyys m	S u m m a	
				Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²
Eteläsatamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Linnanlaituri	93	651	3 à 4,5		
Keisarinluodonlaituri	120	2,000	3,0		
Pohjoinen laiturihaara	68	} 1,020	5 à 5,5		
" "	30		4,5 à 5,0		
Eteläinen "	90	900	4,5 à 5,3		
Pakkahuonecentorin rannassa	106	1,950	4,5		
Makasiinilaituri	288	5,000	6,0		
"	90	1,100	5,0		
Rahapajanlaituri	700	57,600	7 à 8,0	1,585	70,221
<i>höyrypursille ja veneille:</i>					
Venesatama Linnan edustalla	190	735	1 à 3,0		
Keisarinluodonlaituri	25	500	2,5		
Pohjoisen venesataman ulkopuolella	66	330	3 à 4,0		
Pohjoisessa venesatamassa	104	520	1 à 3,0		
Eteläisessä "	70	350	3 à 4,5		
" "	35	140	1,5	490	2,575
<i>porraslaituri:</i>					
Kauppatorin rannassa	37	—	1,5 à 2,0		
Pohjoisessa venesatamassa	95	—	1,5 à 2,0		
Eteläisessä "	91	—	2,0	223	—
Hietalahdensatamassa:					
<i>isommille laivoille:</i>					
Rautatien laituriinvarsi	80	480	7,0		
Hietalahden eteläinen laituri	35	350	6,0		
" " "	35	420	5,0		
" " "	35	525	4,0	185	1,775
<i>pienemmille pursille ja veneille:</i>					
Hietalahden eteläinen laituri	98	1,470	4,0 à 5,0		
Porraslaituri	43	—	3,0	141	1,470
Siirto	—	—	—	2,624	76,041

Jatkoa.

S a t a m a	Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²	Veden syvyys m	S u m m a			
				Laiturin pituus j. m.	Laiturin ala m ²		
Siirto	—	—	—	2,624	76,041		
Sörnäisten satamassa:							
<i>isommille laivoille:</i>							
Läntinen laiturinvarsi	112,5	} 810	4 à 4,7 5,0	337,5	2,675		
” ”	18,1						
Itäinen ”	107,1	} 915	4 à 5,6 5,6 à 6,0				
” ”	21,1						
Valtionrautateiden laiturinvarsi	50,5	} 950	3 à 6,5 6,5				
” ”	28,2						
<i>pienemmille pursille ja lastiveneille:</i>							
Pohjalastilaituri	174	696	3,5			174	696
Pohjoissatamassa:							
<i>höyrypursille ja isommille aluksille:</i>							
Kanavatorin rannassa	170	960	3,0	736,5	5,386		
T-muotoinen laiturinhaara	374	4,076	2 à 3,0				
Katajanokan pohjoinen laiturin, kaatosilta	80	350	3,0				
” ” ” ent. kaatosilta	70,3	—	3,0				
” ” ” väliaikainen silta	42,2	—	3,0				
<i>soutuveneille:</i>							
Pohjoista rantakatua ja Elisabetin toria pitkin	445	1,335	0,5 à 1,5	587	2,618		
T-muotoinen laiturinhaara	142	1,283	0,5 à 3,0				
Siltavuorensatamassa:							
Siltavuoren laiturin, väliaikainen silta	195,5	—	2,5 à 1,5	231,1	—		
Siltavuori, ” ” ”	35,6	—	2,0				
Summa	—	—	—	4,690,1	87,416		

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 9. Helsingin kaupungin katujen ja

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1903		A j o t i e		
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseeratua
			Kivetettyä	Tasoitettua			
1) Abrahaminkatu	403,19	14,85	5,656,37	—	—	3,721,87	—
2) Ajotie Kanavakadulle Länkiseltä Satamakadulta	86,00	15,00	1,391,00	219,00	—	1,070,00	—
3) Ajotie Rahapajankadulle	55,00	12,00	660,00	—	—	660,00	—
4) Albertinkatu	979,32	14,85	13,488,85	—	—	8,423,77	—
5) Aleksanterinkatu	1,014,37	17,81	17,812,01	—	10,331,57	1,597,42	—
6) Alppikatu	462,65	18,00	—	7,833,80	—	—	—
7) Ankkurikatu	97,50	14,85	1,140,72	173,50	—	808,77	—
8) Annankatu	859,35	14,85	12,038,00	—	—	7,686,83	—
9) Antinkatu	1,021,40	14,85	14,506,22	—	—	9,099,23	—
10) Avoimet paikat Simonkadun ja Venäläisen kasarmien välillä	—	—	2,955,60	6,910,96	—	2,955,60	—
11) Bernhardinkatu	141,82	14,85	1,792,79	—	—	1,222,44	—
12) Brahenkatu, Itäinen	427,00	20,00	—	8,118,00	—	—	—
13) " Länkinen	359,00	20,00	—	6,600,00	—	—	—
14) Bulevardinkatu	898,48	23,16	20,120,94	—	—	13,002,11	—
15) Castréninkatu	464,00	18,00	—	7,250,62	—	—	—
16) Eerikinkatu	979,83	14,85	13,888,92	—	—	8,506,90	—
17) Elisabetinkatu	627,47	17,81	10,415,87	336,29	—	6,716,80	—
18) Elisabetintori	—	—	1,860,00	*4,340,00	—	1,860,00	—
19) Eroittajakatu	256,82	14,85	5,973,11	—	—	4,928,90	—
20) Eroittajatori	—	—	3,640,00	—	841,00	2,533,21	—
21) Esplanaadik., Eteläinen	519,28	14,85	7,248,29	—	{ *46,10 1,081,82 }	3,754,15	—
22) " Pohjoinen	844,98	14,85	12,283,24	—	7,868,94	685,09	—
23) Estnääsinkatu	268,33	14,85	3,852,46	—	—	2,330,38	—
24) Eteläinen Makasiinikatu	245,42	14,85	3,401,99	—	*193,20	2,096,51	—
25) Etelälähdenkatu	97,40	15,00—30,00	—	1,461,00	—	—	—
26) Fabianinkatu	1,121,09	14,85	15,976,65	—	{ *759,00 1,969,28 }	7,345,06	—
27) Flemminginkatu	335,28	18,00—20,00	—	5,737,60	—	—	—
28) Fredrikinkatu	1,001,16	14,85	13,724,96	—	—	8,851,71	—
29) Fredrikintori	—	—	1,140,92	*764,66	—	900,92	—
30) Fredriksberginkatu	583,00	15,00-17,00-30,00	—	12,168,00	—	—	—
31) Haapanimenkatu	{ 84,00 125,00 }	{ 13,00 27,00 }	—	3,467,00	—	—	—
32) Hakaniementori	—	—	—	22,800,00	—	—	—
33) Hakasalmenkatu	148,09	14,85	2,357,13	—	{ *440,10 753,40 }	249,11	—
34) Hallituskatu	614,49	14,85	8,684,29	—	{ *889,60 952,00 }	3,911,39	—
35) Helenankatu	109,76	8,91	977,96	—	—	649,42	—
36) Henrikinesplanaadi	—	—	—	*98,850,00	—	—	—
37) Henrikinkatu, Itäinen	598,06	14,85	8,528,50	—	{ *1,384,00 2,846,76 }	1,296,63	—
38) " Länkinen	706,98	14,85	10,498,75	—	—	7,191,67	—
39) Hernesaarenkatu	315,65	11,00	—	3,472,15	—	—	—
40) Hietalahdenkatu	354,09	14,85	4,927,38	—	—	3,228,18	—
41) Hietalahdenrantak. Etel.	322,68	—	10,927,32	—	—	10,109,19	—
42) " Pohj.	230,99	19,50	1,950,35	2,531,38	—	{ *386,00 1,059,95 }	631,89
43) Hietalahdentori	119,38	105,70	8,201,48	4,413,05	*82,00	{ 1,000,00 8,201,48 }	—

yleisten paikkain pituus ja ala vuosina 1903 ja 1904.

m ²	K ä y t ä v ä m ²				1904		M u i s t u t u s	
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa-, Paasi- tai Mukula-kiveä	Soraa	Koko ala			
					Kivetettyä	Tasoitettua		
—	638,55	1,295,95	—	—	5,656,37	—	1) Käytävä	3,00 m.
219,00	321,00	—	—	—	1,391,00	219,00	2)	
—	—	—	—	—	660,00	—	3)	
—	1,288,71	3,776,37	—	—	13,488,85	—	4)	" 3,00 "
—	4,250,92	1,632,10	—	—	17,812,01	—	5)	" 3,50 "
4,938,12	—	—	2,895,68	—	—	7,833,80	6)	" 3,60 "
—	—	331,95	173,50	—	1,140,72	173,50	7)	" 3,00 "
—	890,04	3,461,13	—	—	12,038,00	—	8)	" 3,00 "
—	1,064,84	4,342,15	—	—	14,506,22	—	9)	" 3,00 "
6,910,96	—	—	—	—	2,955,60	6,910,96	10)	
—	151,59	598,76	—	—	1,972,79	—	11)	" 3,00 "
5,406,20	—	—	2,711,80	—	—	8,118,00	12)	" 4,00 "
4,482,80	—	—	2,117,20	—	—	6,600,00	13)	" 4,00 "
—	2,468,04	4,650,79	—	—	20,120,94	—	14)	" 4,60 "
4,594,40	—	—	2,656,22	—	—	7,250,62	15)	" 3,60 "
—	1,685,70	3,696,32	—	—	13,888,92	—	16)	" 3,00 "
336,29	562,10	3,136,97	—	—	10,415,87	336,29	17)	" 3,50 "
—	—	—	*4,340,00	—	1,860,00	*4,340,00	18) *)	istutus
—	899,91	144,30	—	—	5,973,11	—	19)	" 3,00 "
—	126,77	139,02	—	—	3,640,00	—	20)	" 3,50 "
—	1,490,28	875,94	—	—	7,248,29	—	21) *)	v:na 1904
—	2,050,17	1,679,04	—	—	12,283,24	—	22)	" 3,00 "
—	231,15	1,290,93	—	—	3,852,46	—	23)	" 3,00 "
—	342,84	769,44	—	—	3,401,99	—	24)	" 3,00 "
1,168,80	—	—	292,20	—	—	1,461,00	25)	" 3,00 "
—	1,616,73	4,286,58	—	—	15,976,65	—	26) *)	v:na 1904
3,628,40	—	—	2,109,20	—	—	5,737,60	27)	" 4,00 "
—	{ *181,74 1,058,85 }	3,632,86	—	—	13,724,96	—	28) *)	v:na 1904
—	—	240,00	*764,66	—	1,140,92	*764,66	29) *)	istutus
8,957,80	—	—	3,210,20	—	—	12,168,00	30)	" 4,00—5,00 "
2,131,00	—	—	1,336,00	—	—	3,467,00	31)	" 3,60 "
22,800,00	—	—	—	—	—	22,800,00	32)	
—	459,45	455,07	—	—	2,357,13	—	33) *)	v:na 1904
—	360,45	2,570,85	—	—	8,684,29	—	34) *)	v:na 1904
—	188,88	139,66	—	—	977,96	—	35)	" 1,50 "
—	—	—	*98,850,00	—	—	*98,850,00	36) *)	istutus
—	631,23	2,369,88	—	—	8,528,50	—	37) *)	v:na 1904
—	739,41	2,567,67	—	—	10,498,75	—	38)	" 3,00 "
2,900,07	—	—	572,08	—	—	3,472,15	39)	" 2,00 "
—	91,47	1,607,73	—	—	4,927,38	—	40)	" 3,00 "
—	—	818,13	—	—	10,927,32	—	41)	" 3,00 "
1,795,52	111,51	147,00	349,86	—	2,336,35	2,145,38	42) *)	v:na 1904
3,331,05	—	—	—	—	9,283,48	3,331,05	43) *)	v:na 1904

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1903		A j o t i e		
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua
			Kivetettyä	Tasoitettua			
44) Huvilakatu	302,00	18,00	—	5,274,00	—	—	—
45) Huvilatie	290,00	4,75	—	1,377,50	—	—	—
46) Hämeenkatu	369,40	17,81	67,76	4,402,58	—	—	—
47) Itäinen Viertotie	3,177,00	15,00	47,655,00	—	—	42,148,00	—
48) Josafatinkatu	114,00	18,00	—	1,890,00	—	—	—
49) Kaasutehtaankatu	152,61	14,85	2,266,26	—	1,611,56	—	—
50) Kaivokatu	364,49	14,85	5,412,68	—	{*)2,089,17 1,345,07	—	—
51) Kajaaninkatu	102,00	18,00	—	1,782,00	—	—	—
52) Kampintori	—	—	1,173,00	2,067,00	—	1,173,00	—
53) Kanavakatu	144,59	14,85	2,147,16	—	—	1,568,80	—
54) "	651,00	18,00	7,525,00	3,424,00	—	6,976,00	—
55) Kanavanrantakatu	—	—	2,825,00	—	—	2,528,00	—
56) Kanavori	—	—	2,485,00	—	—	2,400,00	—
57) Kankurinkatu	146,06	14,85	2,058,80	—	—	1,238,60	—
58) Kappelinesplanaadi	—	—	—	4,812,99	—	—	—
59) Kapteeninkatu	425,67	17,81	161,62	7,073,94	—	{*)1,458,30	—
60) " pitkin kortt. 180	122,26	15,00	—	1,666,95	—	—	—
61) Kasarmikatu	820,25	14,85	12,299,51	—	—	7,442,21	—
62) Kasarmitori	—	—	7,427,43	—	{*)344,00	6,883,43	—
63) Katajanokankatu	173,25	15,00	355,50	1,557,50	—	927,50	246,00
64) Katajanokan Pohjoinen Rantakatu	—	7,41	888,00	—	—	888,00	—
65) Katajanokan puistikko	—	—	—	{*)3,600,00	—	—	—
66) Katajanokantori	—	—	1,800,00	—	—	1,800,00	—
67) Katrinankatu	100,41	8,91	974,84	—	650,00	—	—
68) Kauppatori ynnä laitusrinhaara	—	—	20,994,50	—	10,711,10	8,732,00	—
69) Kauppiainkatu	219,50	15,00	898,79	2,393,71	—	{*)432,71 278,00	{*)950,10
70) Kirkkokatu	586,02	14,85	8,143,82	—	{*)82,20 111,24	4,799,81	—
71) Kirkkomaankatu	{ 180,00 278,00	{ 18,00 9,00	{ 4,108,50 1,633,50	—	—	—	4,108,50
72) Kirkkotori	—	—	2,128,91	{*)1,076,31	—	2,128,91	—
73) Kivenhakkajainkatu	62,94	11,88	747,72	—	—	449,88	—
74) Kluuvikatu	211,19	14,85	3,003,93	—	1,823,55	—	—
75) Kolmikulmatori	—	—	656,00	{*)2,308,00	—	656,00	—
76) Konstantiininkatu	701,50	14,85	10,155,53	135,97	—	6,563,26	—
77) Korkeavuorenkatu	918,56	14,85	13,309,84	—	—	8,155,00	—
78) Kotkankatu	207,00	30,00	—	6,210,00	—	—	—
79) Koulukuja	38,12	12,92	492,50	—	—	314,19	—
80) Kristianinkatu	249,69	11,88	2,684,10	—	—	1,762,14	—
81) Kristiinankatu	235,50	18,00	—	3,753,00	—	—	—
82) Kruunuhaankatu	72,42	11,88	860,94	—	—	520,31	—
83) Kruunuvuorenkatu	437,27	15,00	3,573,70	2,985,35	—	2,788,00	—
84) Kulmakatu	155,68	11,88	1,849,48	—	—	1,111,58	—
85) Käenkuja	97,00	10,00	—	970,00	—	—	—
86) Kyydenpunojankatu	407,16	14,85	4,022,52	1,693,03	—	2,545,71	—
87) Laaksokatu	136,00	8,00	—	1,088,00	—	—	—
88) Laivanisäntäinkatu	234,50	14,85	—	2,071,57	—	—	—

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1904		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa-, Paasi- tai Mukula-kiveä	Koko ala		
				Kivetettyä	Tasoitettua	
3,332,88	—	—	1,941,12	—	5,274,00	44) Käytävä
1,377,50	—	—	—	—	1,377,50	45)
{*)996,19 2,940,82	—	67,76	{*)703,51 1,461,76	67,76	{*)6,102,28	46) *) v:na 1904
—	—	5,507,00	—	47,655,00	—	47) " 2,80 m.
1,266,04	—	—	623,96	—	1,890,00	48) " 3,60 "
—	89,57	565,13	—	2,266,26	—	49) " 3,00 "
—	727,44	1,251,00	—	5,412,68	—	50) *) v:na 1904
1,153,44	—	—	628,56	—	1,782,00	51) " 3,60 "
2,067,00	—	—	—	1,173,00	2,067,00	52)
—	—	578,36	—	2,147,16	—	53) " 2,00 "
—	549,00	—	3,424,00	7,525,00	3,424,00	54) " 3,60 "
—	297,00	—	—	2,825,00	—	55) " 3,50 "
—	—	85,00	—	2,485,00	—	56)
—	521,73	298,47	—	2,058,80	—	57) " 3,00 "
—	—	—	4,812,99	—	4,812,99	58)
3,104,00	{*)615,00 161,62	—	1,896,64	2,234,92	5,000,64	59) *) v:na 1904 " 3,50 "
1,000,17	—	—	666,78	—	1,666,95	60) " 3,00 "
—	812,22	4,045,08	—	12,299,51	—	61) " 3,00 "
—	—	200,00	—	7,427,43	—	62) *) v:na 1904 " 2,00 "
{*)340,00	{*)127,50 355,50	—	{*)228,00 256,50	1,656,50	824,50	63) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	—	—	—	888,00	—	64)
—	—	—	{*)3,600,00	—	{*)3,600,00	65) *) istutus
—	—	—	—	1,800,00	—	66)
—	236,00	88,84	—	974,84	—	67) " 1,50 "
—	1,230,40	321,00	—	20,994,50	—	68) " 3,00 "
—	{*)301,65 620,69	—	431,25	2,583,15	431,25	69) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	946,05	2,204,52	—	8,143,82	—	70) *) v:na 1904 " 3,00 "
1,633,50	—	—	—	4,108,50	1,633,50	71)
—	—	—	{*)1,076,31	2,128,91	{*)1,076,31	72) *) istutus
—	78,67	219,17	—	747,72	—	73) " 2,50 "
—	762,63	417,75	—	3,003,93	—	74) " 3,00 "
—	—	—	{*)2,308,00	656,00	{*)2,308,00	75) *) istutus
—	659,07	2,933,20	135,97	10,155,53	135,97	76) " 3,00 "
—	784,77	4,370,07	—	13,309,84	—	77) " 3,00 "
4,554,00	—	—	1,656,00	—	6,210,00	78) " 4,00 "
—	—	178,32	—	492,50	—	79) " 3,00 "
—	47,50	874,46	—	2,684,10	—	80) " 2,50 "
2,368,44	—	—	1,384,56	—	3,753,00	81) " 3,60 "
—	—	340,63	—	860,94	—	82) " 2,50 "
2,290,85	{*)145,50 785,70	—	694,50	3,719,20	2,985,35	83) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	45,88	692,02	—	1,849,48	—	84) " 2,50 "
776,00	—	—	194,00	—	970,00	85) " 2,00 "
974,74	—	—	718,29	4,022,52	1,693,03	86) " 3,00 "
696,36	695,31	781,50	—	—	1,088,00	87) " 3,00 "
{*)840,75 1,234,57	—	—	{*)570,00 837,00	—	3,482,32	88) *) v:na 1904 " 3,00 "

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1903		A j o t i e		
			Koko ala		Noppa- kiveä	Mukula- kiveä	Makada- miseerat- tua
			Kivetet- tyä	Tasoitet- tua			
89) Laivurinkatu, tukimuurin alapuolella	333,47 152,00	17,81 14,85	1,889,10	3,277,94	—	1,625,10	—
90) Laivurinkatu, tukimuurin yläpuolella	314,55	9,00	1,532,86	1,298,08	—	{ *) 671,52 1,311,52 }	—
91) Laivurinrinne	53,20	19,92	1,059,74	—	—	762,53	—
92) Lapinlahdenkatu	640,00	14,85	8,503,54	1,543,25	—	5,063,54	—
93) Lapinlahdenkadun puistikko	—	—	—	*)2,560,00	—	—	—
94) Lapinrinne	45,54 44,80	15,00 9,00	—	1,086,30	—	*)409,50	—
95) Lastenkodinkatu	183,33	14,85	2,721,63	—	—	1,602,06	—
96) Lastenkodinkuja	130,49	12,00	1,565,88	—	—	939,82	—
97) Lehtokuja, Iso	490,00	15,00	—	7,350,00	—	—	—
98) " Itäinen	680,00	6,00	—	4,080,00	—	—	—
99) " Läntinen	660,00	6,00	—	3,960,00	—	—	—
100) Linja I, Kalliossa	215,00	9,00	441,72	1,493,28	—	—	—
101) " II, "	738,14	18,00	248,40	10,421,60	—	—	—
102) " III, "	856,50	17,81	—	11,816,69	—	—	—
103) " IV, "	554,35	17,81	—	8,302,03	—	—	—
104) Linnankatu	64,00	15,00	—	960,00	—	—	—
105) Ludviginkatu	92,70	14,85	1,376,60	—	—	820,34	—
106) Luotsinkatu	303,10	15,00	758,10	3,685,90	—	*)2,669,85	—
107) Läntinen Rantakatu ynnä Laiturinhaarat	—	—	21,025,19	—	{ *) 1,876,70 32,19 }	15,758,20	—
108) Läntinen Viertotie	2,005,00 409,00	15,00 32,00-40,00-54,00	44,239,36	—	—	1,251,50	34,822,36
109) Lönnrotinkatu	187,63	18,00	—	2,245,80	—	—	—
110) Maariankatu	667,58	17,81	11,334,28	—	1,230,88	6,048,19	—
111) Makasiininrantakatu	265,20 93,30	67,05 43,20	14,672,54	4,030,56	—	11,609,10	3,063,44
112) Malminkatu	222,74 120,25	14,85 10,00	3,307,69	1,202,50	—	{ *) 868,75 2,628,37 }	—
113) Malminrinne	89,50	8,91	793,43	—	—	472,85	—
114) Maneesinkatu	249,23	14,85	3,590,80	—	—	2,374,06	—
115) Mariininkatu, ylempi pen- ger	253,40 279,38	12,00 14,85	—	—	—	—	—
116) Mauritsinkatu	169,50	10,00	3,760,10	—	—	2,528,82	—
117) Merikatu	301,58 580,84	14,85 11,88	271,71	5,901,75	—	—	—
118) Merimiehenkatu	580,84	11,88	6,635,80	—	—	3,480,84	746,93
119) Meritori	—	—	—	17,070,00	—	—	—
120) Metsästäjänkatu	229,72	11,88	2,729,07	—	—	1,580,04	—
121) Mikonkatu	477,82 93,00	14,85 11,88	7,957,97	—	2,656,95	2,370,41	—
122) Munkkisaarenkatu	43,94 157,35	29,69 8,91	2,513,12	193,45	—	913,07	1,431,17
123) Muukalaiskatu	82,15	11,88	974,75	—	—	564,52	—
124) Neitsytpolku	398,51	14,85	2,020,06	3,633,14	—	{ *) 2,510,48 394,60 }	—
125) Nikolainkatu	652,74	17,81	10,826,97	—	*)1,772,50	5,067,34	—
126) Näkinkuja	149,65	18,00	—	2,789,70	—	—	—
127) Oikokatu	261,30	11,88	2,016,33	848,73	—	1,037,36	—
128) Papinkatu	123,27	18,00	—	2,218,86	—	—	—
129) Perämiehenkatu	333,31	14,85	2,931,34	1,002,28	—	2,259,43	—

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1904		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa- Paasi- tai Mukula- kiveä	Koko ala		
				Kivetettyä	Tasoitettua	
{ *) 1,858,67 2,608,94 }	264,00	—	{ *) 1,119,79 669,60 }	1,889,10	{ *) 2,978,46 3,277,94 }	89) *) v:na 1904 Käytävä 3,00 à 3,50 m.
299,42	{ *) 114,50 146,08 }	75,26	212,64	2,318,88	512,06	90) *) v:na 1904 " 2,00 "
—	297,21	—	—	1,059,74	—	91) " " 3,00 "
1,543,25	2,024,56	1,420,44	—	8,508,54	1,543,25	92) " " 3,00 "
—	—	—	*)2,560,00	—	*)2,560,00	93) *) istutus
269,40	—	—	407,40	409,50	676,80	94) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	137,49	982,08	—	2,721,63	—	95) " " 3,60 "
—	—	626,06	—	1,565,88	—	96) " " 2,40 "
7,350,00	—	—	—	—	7,350,00	97) " " " "
4,080,00	—	—	—	—	4,080,00	98) " " " "
3,960,00	—	—	—	—	3,960,00	99) " " " "
1,244,20	—	441,72	249,08	441,72	1,493,28	100) " " " "
7,064,56	129,60	118,80	3,357,04	248,40	10,421,60	101) " " " "
7,755,70	—	—	4,060,99	—	11,816,69	102) " " " "
5,211,19	—	—	3,090,84	—	8,302,03	103) " " " "
660,00	*)74,85	—	225,15	74,85	885,15	104) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	242,97	313,29	—	1,376,60	—	105) " " " "
1,016,05	758,10	—	—	3,427,95	1,016,05	106) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	1,970,52	1,387,58	—	21,025,19	—	107) *) v:na 1904
—	—	8,165,50	—	44,239,36	—	108) Käytävä 2,1-2,2-2,5-3,00 "
{ *) 791,25 1,647,72 }	—	—	{ *) 180,00 593,08 }	—	3,217,05	109) *) v:na 1904 " 3,60 "
—	1,143,38	2,911,83	—	11,334,28	—	110) " " 3,50 "
4,030,56	—	—	—	14,672,54	4,030,56	111) " " " "
—	203,19	476,13	333,75	4,176,44	333,75	112) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	71,64	248,94	—	793,43	—	113) " " 1,80 "
—	—	1,216,74	—	3,590,80	—	114) " " 3,00 "
*)2,281,60	—	—	*)760,20	—	3,041,80	115) *) v:na 1904
—	78,99	1,152,29	—	3,760,10	—	116) " " 3,00 "
4,999,20	159,09	112,62	902,55	271,71	5,901,75	117) " " 3,00 "
—	411,40	1,996,63	—	6,635,80	—	118) " " 2,40 "
17,070,00	—	—	—	17,070,00	—	119) " " 3,00 "
—	—	1,149,03	—	2,729,07	—	120) " " 2,50 "
—	2,173,92	756,69	—	7,957,97	—	121) " " 2,50—3,00 "
—	42,75	126,13	193,45	2,513,12	193,45	122) " " 1,80 "
—	—	410,23	—	974,75	—	123) " " 2,50 "
507,00	752,35	873,11	615,66	4,530,54	1,122,66	124) *) v:na 1904 " 3,00 "
—	1,632,87	2,354,26	—	10,826,97	—	125) *) v:na 1904 " 3,50 "
1,752,72	—	—	1,036,98	—	2,789,70	126) " " 3,60 "
848,73	412,32	566,65	—	2,016,33	848,73	127) " " 2,50 "
1,775,09	—	—	—	—	2,218,86	128) " " 3,60 "
795,61	671,91	—	206,67	2,931,34	1,002,28	129) " " 3,00 "

Kunn.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1903		A j o t i e		
			Koko ala		Noppa- kiveä	Mukula- kiveä	Makada- miseerat- tua
			Kivetet- tyä	Tasoitet- tua			
130) Pietarinkatu	603,78	17,81	225,89	5,919,02	—	*)112,54	—
131) Pohjoin. Makasiinikatu	245,48	14,85	3,402,88	—	*)23,00	2,267,09	—
132) Pohjoinen Rantakatu . .	500,89	14,85	5,414,16	2,775,30	—	4,265,22	—
133) Poikkikatu Maneesin sivu Kasarmi- ja Fa- bianinkatujen välillä . .	89,66	11,88	1,065,16	—	—	796,18	—
134) Porthaninkatu	293,02	18,00	—	2,896,38	—	—	—
135) Porvoonkatu	513,00	20,00	—	9,295,00	—	—	—
136) Puistokatu	386,47	12,00	4,517,64	—	—	—	3,301,53
137) Punanotkonkatu	89,90	15,00	1,344,00	—	—	806,22	—
138) Punavuorenkatu	479,65	14,85	7,004,00	—	—	4,695,41	—
139) Pursimiehenkatu	611,24	14,85	8,050,25	492,34	—	4,851,76	—
140) Puutarhakatu	175,34	14,85	2,603,80	—	—	1,569,31	—
141) Päävahdintori	—	—	3,815,28	216,74	1,314,46	314,80	1,557,75
142) Raatimiehenkatu	98,29	14,85	—	2,077,57	—	—	—
143) Rahapajankatu	120,00	14,35	1,762,00	—	—	999,00	—
144) Rahapajanrantakatu . .	—	—	21,973,00	64,015,50	*)1,028,00 2,917,00	17,564,00	464,00
145) Ratakatu	361,92	14,85	5,264,25	—	—	3,102,66	—
146) Rauhakatu	524,03	14,85	7,437,70	—	—	4,577,83	—
147) Rautatienkatu, Itäinen	101,44	6,00	—	—	—	—	—
148) Rautatienkatu, Läntinen	—	—	27,185,46	—	—	25,355,46	—
149) Rikardinkatu	89,54	14,85	1,329,67	—	—	790,99	—
150) Ritarikatu	257,85	8,91	2,165,13	—	—	1,331,60	—
151) Roobertinkatu, Iso	560,82	14,85	7,989,08	—	—	4,886,21	—
152) „ Pieni	192,15	14,85	2,743,17	—	—	1,661,34	—
153) Runebergesplanaadi	—	—	*)12,409,71	—	—	—	—
154) Ruoholahdenkatu	503,69	14,85	7,369,61	—	—	4,596,47	—
155) Ruoholahdenrantakatu . .	369,40	—	1,751,73	22,259,27	—	1,278,00	—
156) Satamakatu, Itäinen	97,50	24,00	2,004,00	—	—	1,479,00	—
157) „ Läntinen	236,00	25,00	5,326,00	574,00	78,00	1,173,00	3,261,00
158) Saunakatu	325,00	17,00	10,443,50	—	—	6,306,76	—
159) Senaatintori	130,31	70,62	9,202,86	—	—	8,734,86	—
160) Sepänkatu	400,82	11,88	4,112,10	—	—	3,126,37	—
161) Sibyllankatu	20,00	9,00	—	2,484,00	—	—	—
162) Siltatie	154,00	4,75	—	731,50	—	—	—
163) Siltavuorenkatu	264,54	8,91	2,248,27	32,82	—	1,641,33	—
164) Siltavuorenpenker	—	—	—	—	—	—	—
165) Siltavuorenrantakatu	178,14	8,31	2,876,34	5,514,96	—	2,676,34	—
166) Simonkatu	231,95	14,85	3,444,40	—	—	2,123,80	—
167) Sipilisaarenkatu	306,80	10,00	3,060,80	—	—	3,060,80	—
168) Sirkuskatu	42,00	6,00—18,00	—	252,00	—	—	—
169) Sofiankatu	109,68	8,91	977,25	—	—	647,73	—
170) Stuurenkatu	106,00	—	—	1,236,50	—	—	—
171) Sörnäisten rantatie	1,279,36	18,00	—	29,694,04	—	—	—
172) Tarkkampujankatu	166,64	40,00	—	—	—	—	—
173) Teatteriesplanaadi	392,18	14,85	4,778,06	—	—	2,894,82	—
174) Tehtaankatu	1,158,70	17,81	1,626,37	*)8,554,95	—	1,626,37	—
175) T-muotoinen laitur	—	—	8,673,85	11,430,55	—	5,414,64	—
			5,671,00	—	—	*)4,264,30	—
						5,671,00	—

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1904		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa- Paasi tai Mukula- kiveä	Koko ala		
				Soraa	Kivetettyä	
{*)2,469,81 3,836,24}	225,89	—	{ *)1,676,00 2,032,78}	338,43	10,064,83	130) *) v.na 1904 Käytävä 3,50 m.
—	172,50	940,29	—	3,402,88	—	131) *) v.na 1904 „ 3,00 „
2,775,30	572,22	576,72	—	5,414,16	2,775,30	132) „ „ 3,00 „
—	268,98	—	—	1,065,16	—	133) „ „ 3,00 „
{*)1,227,47 1,857,19 6,130,00}	—	—	{ *)829,93 1,039,19 3,165,00}	—	4,953,78	134) *) v.na 1904 „ 3,60 „
—	—	1,216,31	—	—	9,295,00	135) „ „ 4,00 „
—	404,58	133,20	—	4,517,64	—	136) „ „ 2,50 „
—	356,34	1,952,25	—	1,344,00	—	137) „ „ 3,00 „
329,34	1,959,30	1,239,19	163,00	7,004,00	—	138) „ „ 3,00 „
—	256,02	778,47	—	8,050,25	492,34	139) „ „ 3,00 „
216,74	389,59	238,68	—	2,603,80	—	140) „ „ 3,00 „
1,373,56	—	—	704,01	—	216,74	141) „ „ 3,00 „
—	487,00	276,00	—	—	2,077,57	142) „ 2,20—3,00 „
64,015,50	—	—	—	1,762,00	—	143) „ „ 2,85 „
—	329,16	1,832,43	—	21,973,00	64,015,50	144) *) v.na 1904
—	1,033,06	776,81	—	5,264,25	—	145) „ „ 3,00 „
419,76	—	—	188,88	7,437,70	—	146) „ „ 3,00 „
—	—	1,830,00	—	608,64	—	147) „ „ 3,00 „
—	404,28	134,40	—	27,185,46	—	148) „ „ 3,00 „
—	298,93	534,60	—	1,329,67	—	149) „ „ 3,00 „
—	1,026,69	2,076,18	—	2,165,13	—	150) „ „ 1,80 „
—	292,95	788,88	—	7,989,08	—	151) „ „ 3,00 „
—	—	—	*)12,409,71	2,743,17	—	152) „ „ 3,00 „
—	917,19	1,855,95	—	—	*)12,409,71	153) *) istutus
21,713,00	473,73	—	545,37	7,369,61	—	154) „ „ 3,00 „
—	—	525,00	—	1,751,73	22,259,27	155) „ „ 3,00 „
—	{ *)65,40 814,00}	—	—	2,004,00	—	156) „ „ 3,00 „
—	2,978,00	1,158,74	—	5,391,40	508,60	157) *) v.na 1904 „ 3,00 „
—	—	463,00	—	10,443,50	—	158) „ „ 2,40—6,00 „
—	679,10	306,63	—	9,202,86	—	159) „ „ 3,00 „
1,562,40	—	—	921,60	4,112,10	—	160) „ „ 2,40 „
731,50	—	—	—	—	2,484,00	161) „ „ 3,00 „
32,82	93,22	513,72	—	—	731,50	162) „ „ 3,00 „
1,090,00	—	—	480,00	2,248,27	32,82	163) „ „ 1,80 „
5,514,96	—	200,00	—	—	1,570,00	164) „ „ 3,00 „
—	—	1,320,60	—	2,876,34	5,514,96	165) „ „ 1,70 „
—	—	—	—	3,444,40	—	166) „ „ 3,00 „
—	—	—	—	3,060,80	—	167) „ „ 3,00 „
126,00	—	—	126,00	—	252,00	168) „ „ 3,00 „
1,003,22	—	329,52	—	977,25	—	169) „ „ 1,50 „
28,316,54	—	—	233,28	—	1,236,50	170) „ „ 3,00 „
—	46,54	1,836,70	—	—	—	171) „ „ 3,00 „
—	—	—	*)8,554,95	4,778,06	—	172) „ „ 3,00 „
2,772,38	2,510,33	748,88	4,393,87	1,626,37	*)8,554,95	173) *) istutus
—	—	—	—	12,938,15	7,166,25	174) *) v.na 1904 „ 3,50 „
—	—	—	—	5,671,00	—	175) „ „ 3,50 „

Jatkoa.

K a t u	Pituus metriä	Leveys metriä	1903		A j o t i e		
			Koko ala		Noppa-kiveä	Mukula-kiveä	Makadamiseerattua
			Kivetettyä	Tasoitettua			
176) Tokankatu	337,05	23,76	2,899,73	3,486,22	—	1,639,40	991,26
177) Työmiehenkatu	145,05	14,85	2,153,99	—	—	1,355,18	—
178) Tähtitornikatu	405,24	11,88	4,210,35	603,90	—	632,96	2,938,29
179) Ulriikankatu	—	—	3,884,77	—	—	3,140,69	—
180) Ulriikanlinnankatu	90,08	15,00	1,351,20	—	—	810,96	—
181) Unioninkatu	{ 1,439,37 97,98	{ 17,81 8,91	{ 25,543,66 —	{ — —	{ *)188,10 7,672,03	{ 8,831,94 —	{ — —
182) Uudenkirkonrinne	35,63	11,88	423,28	—	—	245,12	—
183) Uudenmaankatu	601,02	14,85	8,513,80	—	—	5,242,54	—
184) Vaasankatu	200,00	18,00	—	2,563,00	—	—	—
185) Vallininkatu	322,00	18,00	12,60	5,288,54	—	—	—
186) Vallininkuja	115,63	18,00	—	2,081,34	—	—	—
187) Viipurinkatu	140,00	18,00	—	2,575,00	—	—	—
188) Vilhonkatu	330,77	14,85	4,581,64	—	{ *)529,20 268,80	2,420,25	—
189) Vilhonvuorikatu	{ 73,00 102,00 145,00	{ 8,00 17,00 15,00	{ — 60,00 —	{ — 2,918,00 —	{ — — —	{ — — —	{ — — —
190) Vladimirinkatu	1,135,92	14,85	15,747,56	319,41	165,05	9,866,37	—
191) Vuorikatu	344,03	14,85	4,998,59	—	*)19,60	2,991,22	—
192) Vuorimiehenkatu	761,63	14,85	8,103,23	3,339,53	—	{ 4,994,57 *)2,101,61	—
193) Vyökatu	236,66	15,00	132,75	3,407,70	—	*)464,62	—
194) Välikatu	25,24	11,88	299,85	—	—	176,77	—
195) Yrjönkatu	931,98	14,85	11,979,50	1,247,40	—	7,776,50	—
Summa	76,012,70	—	862,633,65	576,357,94	69,367,56	485,121,11	100,662,02

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

m ²	K ä y t ä v ä m ²			1904		M u i s t u t u s
	Soraa	Asfalttia tai Sementtiä	Noppa-Paasi- tai Mukula-kiveä	Koko ala		
				Kivetettyä	Tasoitettua	
2,431,93	151,50	117,57	1,054,29	2,899,73	3,486,22	176) Käytävä 3,00 m.
—	—	798,81	—	2,153,99	—	177) " 3,00 "
—	236,85	402,25	603,90	4,210,35	603,90	178) " 2,50 "
—	—	744,08	—	3,884,77	—	179) " 2,50 "
—	135,00	405,24	—	1,351,20	—	180) " 3,00 "
—	1,032,45	7,819,14	—	25,543,66	—	181) *) v.na 1904 " 3,50 "
—	—	178,16	—	423,28	—	182) " 2,50 "
—	{ *)82,89 804,51	2,383,86	—	8,513,80	—	183) *) v.na 1904 " 3,00 "
1,809,48	—	—	753,52	—	2,563,00	184) " 3,60 "
3,312,28	—	12,60	1,976,26	12,60	5,288,54	185) " 3,60 "
1,248,93	—	—	832,41	—	2,081,34	186) " 3,60 "
1,645,40	—	—	929,60	—	2,575,00	187) " 3,60 "
—	165,95	1,197,44	—	4,581,64	—	188) *) v.na 1904 " 3,00 "
2,348,60	—	60,00	569,40	60,00	2,918,00	189) " " " "
—	637,77	5,078,37	319,41	15,747,56	319,41	190) " " " "
—	—	1,987,77	—	4,998,59	—	191) *) v.na 1904 " 3,00 "
—	{ *)1,031,20 374,01	2,734,65	156,72	11,286,04	156,72	192) *) v.na 1904 " 3,60 "
1,655,87	{ *)375,09 132,75	—	912,12	972,46	2,567,99	193) *) v.na 1904 " 3,00 "
—	—	123,08	—	299,85	—	194) " " " "
743,40	1,062,15	3,140,85	504,00	11,979,50	1,247,40	195) " " " "
350,679,04	72,789,38	157,329,90	222,254,28	885,269,97	572,933,32	

Taulu N:o 10. Suomen ja Venäjän valtiovaraston, Yliopiston, Yleisten rakennusten, Kaupungin ja yksityisten kiinteistöjen katuosat Helsingin kaupungissa vuonna 1900.

K a t u	Suomen valtio- varaston	Venäjän valtio- varaston	Yliopis- ton	Yleisten rakennus- ten	Kaupun- gin	Yksityis- ten kiin- teistöjen	Koko ala
1) Abrahaminkatu	659,72	—	—	—	964,60	4,217,43	5,841,75
2) Ajotie Makasiinirantakadulle	—	—	—	—	881,50	—	881,50
3) Ajotie (2 kapp.) Makasiinirantak.	—	—	—	—	—	528,90	528,90
4) Albertinkatu	—	224,45	—	—	765,37	13,209,38	14,199,20
5) Aleksanterinkatu	2,139,11	—	673,37	—	872,82	14,271,65	17,956,95
6) Ankkurikatu	—	—	—	—	—	750,00	750,00
7) Annankatu	—	—	—	1,146,24	830,74	10,793,85	12,770,83
8) Antinkatu	1,197,81	—	—	1,057,42	504,56	11,683,59	14,443,38
9) Avoin paikka Simonkadun ja Venäläisen kasarmin välillä	—	1,140,00	—	—	5,770,96	—	6,910,96
10) Bernhardinkatu	593,60	—	—	—	—	1,400,79	1,994,39
11) Bulevardinkatu	1,888,23	1,049,84	—	2,063,90	1,505,40	13,404,66	19,912,03
12) Eerikinkatu	—	—	—	—	593,60	13,565,49	14,159,09
13) Elisabetinkatu	2,928,10	478,29	—	—	934,50	6,406,36	10,747,25
14) Elisabetintori	—	—	—	—	12,170,50	—	12,170,50
15) Eroittajakatu	—	—	—	—	3,137,95	2,003,40	5,141,35
16) Eroittajatori	—	—	—	—	4,252,06	543,30	4,795,36
17) Esplanaadikatu, Eteläinen	277,80	—	—	—	4,914,12	2,164,20	7,356,12
18) ” Pohjoinen	361,28	—	—	—	6,269,75	5,660,17	12,291,20
19) Estnääsinkatu	—	—	—	—	110,11	3,741,16	3,851,27
20) Etelälahdenkatu	—	—	—	—	1,395,00	—	1,395,00
21) Fabianinkatu	2,143,04	2,534,60	1,209,24	—	1,595,30	8,489,28	15,971,46
22) Fredrikinkatu	—	—	—	—	1,409,80	12,483,52	13,893,32
23) Fredrikintori	—	—	—	—	1,074,11	—	1,074,11
24) Hakasalmenkatu	604,73	—	—	—	—	1,752,40	2,357,13
25) Hallituskatu	1,189,28	—	1,670,17	—	—	5,711,82	8,571,27
26) Helenankatu	251,02	—	—	—	—	726,58	977,60
27) Henrikinkatu, Itäinen	—	—	—	—	4,748,80	3,805,28	8,554,08
28) ” Läntinen	—	200,26	—	—	5,936,00	4,490,22	10,626,48
29) Hernesaarenkatu	—	—	—	—	1,860,00	—	1,860,00
30) Hietalahdenkatu	734,65	—	—	—	579,43	3,287,79	4,601,87
31) Hietalahdenrantakatu, Eteläinen	—	—	—	—	7,651,39	2,250,00	9,901,39
32) ” Pohjoinen	—	—	—	—	6,582,55	1,725,00	8,307,55
33) Hietalahdentori	—	—	—	—	12,615,33	—	12,615,33
34) Huvilatie	—	—	—	—	—	1,396,29	1,396,29
35) Kaasutehtaankatu	—	—	—	—	—	1,597,72	1,597,72
36) Kaivokatu	1,821,83	—	—	—	1,187,20	2,792,12	5,801,15
37) Kampintori	—	—	—	—	3,437,85	—	3,437,85
38) Kampinkatu	—	—	—	—	907,47	1,349,17	2,256,64
39) Kanavakatu	525,00	—	—	—	2,078,00	7,993,00	10,596,00
40) Kanavanrantakatu (Katajano- kalla)	—	—	—	—	3,251,25	384,75	3,636,00
41) Kanavatori	—	—	—	—	2,866,50	571,35	3,437,85
42) Kankurienkatu	—	—	—	—	—	2,195,82	2,195,82
43) Kapteeninkatu	338,20	—	—	—	7,843,88	—	8,182,08
44) Kasarmikatu	3,392,72	—	—	—	1,562,80	7,253,70	12,209,22
45) Kasarmitori	—	—	—	—	7,422,23	—	7,422,23
46) Katajanokankatu	—	—	—	—	1,345,05	—	1,345,05
47) Katajanokan pohjoinen rantakatu	—	—	—	—	636,00	615,77	1,251,77
48) Katriinankatu	—	—	—	—	285,38	689,12	974,50
49) Kauppatori ja laiturinhaarat	—	—	—	—	15,950,74	—	15,950,74
50) Kauppiainkatu	—	—	—	—	3,046,50	300,00	3,346,50
51) Kirkkokatu	1,523,25	955,02	619,72	1,038,80	—	3,971,60	8,108,48
52) Kirkkomaankatu	—	—	—	—	5,089,50	—	5,089,50
53) Kirkkotori	—	—	—	—	2,560,74	644,48	3,205,22
54) Kivenhakkaajankatu	—	—	—	—	—	994,86	994,86
55) Kluuvikatu	—	—	—	—	—	3,057,92	3,057,92
Siirto	22,569,37	6,582,46	4,172,50	5,306,36	149,397,34	184,873,98	372,902,01

Jatkoa.

K a t u	Suomen valtio- varaston	Venäjän valtio- varaston	Yhtiöis- ton	Yleisten rakennus- ten	Kaupun- gin	Yksityis- ten kiin- taistojen	Koko ala
Siirto	22,569,37	6,582,46	4,172,50	5,306,36	149,397,34	184,873,98	372,902,01
56) Konstantininkatu	—	—	—	—	237,88	8,767,08	9,004,96
57) Korkeavuorenkatu	393,26	—	—	1,202,04	3,909,37	8,231,30	13,735,97
58) Koulukuja	—	—	—	—	243,34	243,34	486,68
59) Kristianinkatu	—	—	—	—	—	2,626,87	2,626,87
60) Kruunuhaankatu	—	—	—	—	—	890,70	890,70
61) Kruunuvuorenkatu	—	—	—	—	6,525,23	—	6,525,23
62) Kulmakatu	—	—	—	—	—	1,819,42	1,819,42
63) Laivaisäntäinkatu	—	—	—	—	—	1,692,48	1,692,48
64) Laivurinkatu, itäinen osa (Tarkk- ampujankadulta Vuorimiehenk.) läntinen osa (Pursimiehenkadulta Tehtaankadulle)	—	—	—	—	730,21	730,21	1,460,42
65) Laivurinrinne	—	—	—	—	5,079,30	738,70	5,818,00
66) Lapinlahdenkatu	—	—	—	—	1,306,80	4,772,02	6,078,82
67) Lastenkodinkatu	—	—	—	—	—	2,721,63	2,721,63
68) Lastenkodinkuja	—	—	—	—	1,566,00	—	1,566,00
69) Lehtokuja, Iso	—	—	—	—	7,272,38	—	7,272,38
70) ” Itäinen	—	—	—	—	4,090,16	—	4,090,16
71) ” Läntinen	—	—	—	—	3,913,86	—	3,913,86
72) Ludviginkatu	—	—	—	—	—	1,373,82	1,373,82
73) Luotsikatu	—	—	—	—	3,760,50	739,50	4,500,00
74) Läntinen Rantakatu ynnä laitu- rinhaarat	—	—	—	—	22,461,15	1,275,00	23,736,15
75) Läntinen Satamakatu	—	—	—	—	2,715,02	—	2,715,02
76) Maariankatu	3,172,76	—	—	—	945,89	6,102,87	10,221,52
77) Makasiininkatu, Eteläinen	687,54	—	—	—	1,073,38	1,639,91	3,400,83
78) ” Pohjoinen	—	280,25	—	—	572,75	2,618,71	3,471,71
79) Makasiinirantakatu	—	—	—	—	10,215,12	1,575,00	11,790,12
80) Malmikatu	—	—	—	—	1,613,14	1,613,15	3,226,29
81) Malminrinne	—	—	—	—	—	793,35	793,35
82) Maneesikatu	442,38	—	—	—	482,30	2,665,23	3,589,91
83) Mauritsinkatu	1,363,28	—	—	—	645,54	2,006,41	4,015,23
84) Merikatu	—	—	—	—	2,448,60	1,154,53	3,603,13
85) Merimiehenkatu	—	—	—	—	504,90	5,623,64	6,128,54
86) Meritori	—	—	—	—	3,314,44	—	3,314,44
87) Metsästäjäinkatu	—	—	—	—	—	2,684,78	2,684,78
88) Mikonkatu	393,26	—	—	—	1,877,26	6,016,02	8,286,54
89) Munkkisaarenkatu	—	—	—	—	1,057,68	2,820,92	3,878,60
90) Muukalaiskatu	—	—	—	—	—	987,28	987,28
91) Neitsytpolku	—	—	964,60	—	3,421,40	1,222,44	5,608,44
92) Nikolainkatu	5,070,15	—	—	—	1,365,88	5,419,65	11,855,68
93) Näkinkuja	—	—	—	—	2,176,00	—	2,176,00
94) Oikokatu	—	—	—	—	297,00	2,308,36	2,605,36
95) Perämiehenkatu	—	—	—	—	519,40	3,144,11	3,663,51
96) Pietarinkatu	—	—	—	—	2,668,30	—	2,668,30
97) Pohjoinen rantakatu	—	—	—	—	4,510,45	2,925,00	7,435,45
98) Pohjoissataman laiturinhaara	—	—	—	—	5,218,48	—	5,218,48
99) Poikkikatu Maneesia pitkin Kas- sarmi- ja Fabianinkadun välillä	1,064,85	—	—	—	—	—	1,064,85
100) Poikkikatu Rahapajan- ja Kan- navakadun välillä	—	—	—	—	608,23	—	608,23
101) Puistokatu	—	—	—	—	1,366,20	3,278,07	4,644,27
102) Punanotkonkatu	—	—	—	—	266,21	798,64	1,064,85
103) Punavuorenkatu	—	—	—	—	979,44	6,301,75	7,281,19
104) Pursimiehenkatu	—	—	—	—	—	9,088,27	9,088,27
105) Puutarhakatu	—	—	—	—	1,245,12	1,245,12	2,490,24
106) Päävahdintori ynnä Kanavan- rantakatu	763,80	—	—	—	5,715,22	—	6,479,02
107) Raatimiehenkatu	—	—	—	—	909,19	853,81	1,763,00
Siirto	35,920,65	6,862,71	5,137,10	6,508,40	269,226,06	297,542,41	621,197,33

Jatkoa.

K a t u	Suomen	V ondujan	Yliopis-	Yleisen	Kaun-	Yksityis-	Koko
	valtio-	valtio-	ton	rakennus-	gin	ten kin-	ala
	varaston	varaston		ten		teistöjen	
	katuosat neliometriä						
Siirto	35,920,65	6,862,71	5,137,10	6,508,40	269,226,06	297,542,41	621,197,33
108) Rahapajankatu	—	—	—	—	771,31	771,32	1,542,63
109) Rahapajanrantakatu	586,50	—	—	—	846,00	846,00	2,278,50
110) Rantakatu	—	—	—	—	1,507,36	—	1,507,36
111) Ratakatu	727,16	—	—	—	—	4,645,58	5,372,74
112) Rauhakatu	2,186,45	343,69	—	—	—	4,874,46	7,404,60
113) Rautatientori	1,425,00	—	—	—	25,760,46	—	27,185,46
114) Rikhardinkatu	—	—	—	—	359,94	962,31	1,322,25
115) Ritarihuoneentori	2,221,38	—	—	—	—	—	2,221,38
116) Ritarikatu	1,130,39	—	—	—	—	1,034,13	2,164,52
117) Roobertinkatu, Iso	—	—	—	—	—	7,904,85	7,904,85
118) ” Pieni	—	—	—	—	—	2,961,84	2,961,84
119) Ruoholahdenkatu	—	—	—	—	539,51	6,913,57	7,453,08
120) Ruoholahdenrantakatu	—	—	—	—	9,018,93	2,233,12	11,252,05
121) Satamakatu, Itäinen	—	—	—	—	—	2,304,00	2,304,00
122) ” Läntinen	—	—	—	—	2,040,00	2,280,00	4,320,00
123) Saunakatu	—	—	—	—	7,406,20	3,037,30	10,443,50
124) Senaatintori	—	—	—	—	9,202,86	—	9,202,86
125) Sepänkatu	—	—	—	—	2,380,00	2,380,10	4,760,10
126) Sibyllankatu	—	—	—	—	1,494,00	—	1,494,00
127) Siltasaarenkatu	—	—	—	—	4,256,00	1,056,00	5,312,00
128) Siltasaarentori	—	—	—	—	10,856,00	—	10,856,00
129) Siltatie	—	—	—	—	—	719,30	719,30
130) Siltavuorenkatu	—	—	—	—	1,134,75	1,212,50	2,347,25
131) Siltavuorenrantakatu	—	937,50	—	—	7,021,48	432,00	8,391,88
132) Simonkatu	—	—	—	—	1,736,28	1,760,01	3,496,29
133) Sipulisaarenkatu	—	—	—	—	2,980,00	—	2,980,00
134) Sofankatu	—	—	—	—	—	976,88	976,88
135) Sörnäisten Rantatie	—	—	—	—	28,440,00	—	28,440,00
136) Tarkkampusjankatu	—	—	—	—	—	5,193,36	5,193,36
137) Tehtaankatu, Iso	—	551,80	2,803,50	—	15,611,60	1,713,09	20,679,99
138) ” Pieni	667,80	—	—	—	2,382,19	—	3,049,99
139) Tokankatu, Itäinen	—	—	—	—	779,51	2,703,30	3,482,81
140) ” Läntinen	—	—	—	—	1,590,53	1,792,02	3,382,55
141) Työmiehenkatu	—	—	—	—	—	1,934,96	1,934,96
142) Tähtitornikatu	546,72	—	—	—	1,341,40	1,412,92	3,301,04
143) Ulriikinkatu ynnä viereiset avoi-	—	390,00	853,30	—	2,122,07	519,40	3,884,77
met paikat	—	—	—	—	267,45	802,34	1,069,79
144) Ulriikanlinnankatu	—	—	—	—	4,133,34	12,039,19	25,429,51
145) Unioninkatu	3,084,74	2,885,47	2,352,27	934,50	—	423,12	423,12
146) Uudenkirkonrinne	—	—	—	—	—	—	—
147) Uudenmaankatu	—	—	—	—	378,42	8,515,91	8,894,33
148) Vilhonkatu	—	585,59	—	—	964,60	3,478,77	5,028,96
149) Vilhonvuorikatu	—	—	—	—	3,387,00	—	3,387,00
150) Vladimirkatu	836,08	—	—	—	—	15,247,33	16,083,41
151) Vuorikatu	133,56	336,20	—	—	—	4,735,50	5,205,26
152) Vuorimiehenkatu	—	—	2,077,60	—	1,632,40	6,172,45	9,882,45
153) Välikatu	—	—	—	—	—	299,71	299,71
154) Yrjönkatu	315,05	—	—	881,20	816,20	9,661,26	11,673,71
<i>Istutuksia:</i>							
155) Henrikiesplanaadi	—	—	—	—	8,713,63	—	8,713,63
156) Kappellesplanaadi	—	—	—	—	4,812,99	—	4,812,99
157) Kolmikulma	—	—	—	—	1,939,30	—	1,939,30
158) Lapinlahdenkadun puistikko	—	—	—	—	2,313,94	—	2,313,94
159) Runebergiesplanaadi	—	—	—	—	12,402,71	—	12,402,71
160) Teatteriesplanaadi	—	—	—	—	10,181,33	—	10,181,33
Summa	49,781,48	12,892,96	13,223,77	8,324,10	462,747,75	423,493,21	970,463,27

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 11. Helsingin kaupungin puhtaanapitopiirit vuonna 1904.

Piirin numero	Yleisiä paikkoja, katuja, laitureja ja teitä y. m.	Ala m ²
I	Rautatientori, Läntinen ja Itäinen Henrikinkatu, Eroittaja, Kolmikulma, Esplanadi-, Mikon- ja Fabianinkadut	77,034
II	Pohjoinen Rantakatu, Kanavatori, Huutokauppakamaria ympäröivät katuosat, Katajanokan L. Rantakatu, Päävahdintori, Katajanokansilta, Rahapajanrantakatu, Kanavakatu, Kruunuvuorenkatu, Rahapajankatu, L. Satamakatu, Läntinen rantakatu ja laiturinhaarat, Tullihuoneentonttia ympäröivät katuosat, Pakkahuoneenpiha, Kasarmitori, Makasiininrantakatu, Saunatie, osia Puisto- ja Merikaduista, Tähtitornikatu ja tiet Tähtitorninvuorilla, Kaivopuiston Iso ja Läntinen lehtokuja sekä kolmasosa Kauppatoria	101,670
III & IV	Koulutoria ympäröivät katuosat, osia Rata-, Fredrikin-, Sepän-, Laivurin-, Tokan-, Munkkisaaren-, Vuorimiehen-, Tehtaan- ja Kapteeninkaduista sekä Uudenkirkonrinteestä ja Neitsytpolusta, Turun kasarmin pohjoispuolella olevat katuosat, osa Kampinkatua ja tiet harjoituspaikalle, Narnkka, osa Kansakoulukatua, Kampintori, osia Lapinlahdenkatua ja Lapinlahden puistikkoa sekä Ruoholahdenkatua, käytävät vanhalla Kirkkomaalla, Kirkkotori, Hietalahdentori, Ruoholahden- ja Hietalahdenrantakadut, Tokantoria ympäröivät katuosat sekä kolmasosa Kauppatoria	92,740
V	Siltasaarenkatu ja Pitkä silta, Siltavuorenrantakatu, osia Oiko-, Unionin- ja Puutarhakaduista, Kaisaniemi, Elisabetintori, Pohjoinen Rantakatu ja T-muotoinen laiturinhaara, Senaatintori, Suomen pankin luona olevia istutuksia ympäröivät katuosat, osa Nikolainkatua sekä kolmasosa kauppatoria . . .	61,691

Lähde: Tietoja Rakennuskonttorista.

Taulu N:o 13. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain, niiden ala, laskettu myyntiarvo sekä keskimääräinen yksikköhinta vuosina 1899—1904.

30

	K a u p u n g i n o s a								Summa
	1:nen	4:s	6:s	7:s	8:s	10:s	11:s	12:s	
Vuonna 1904:									
Tontteja	1	1	—	51	23	11	2	45	134
Ala m ² :									
Asuntotontit	1,547	2,970	—	48,469	12,727	14,260	2,893	57,855	140,721
Tehdastontit	—	—	—	—	9,836	—	—	—	9,836
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	15,470	89,100	—	1,002,937	327,620	293,910	37,330	749,804	2,516,171
Tehdastontit	—	—	—	—	119,830	—	—	—	119,830
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	10	30	—	20 69	25 74	20 61	12 92	12 96	17 81
Tehdastontit	—	—	—	—	12 19	—	—	—	12 19
Vuonna 1903:									
Tontteja	1	1	—	50	9	18	3	48	130
Ala m ² :									
Asuntotontit	1,547	2,970	—	45,716	13,952	23,457	4,224	61,419	153,285
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	15,470	83,160	—	899,434	244,568	434,690	53,302	790,196	2,520,820
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	10	28	—	19 67	17 53	18 53	12 62	12 87	16 45
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vuonna 1902:									
Tontteja	2	1	—	68	18	18	4	34	145
Ala m ² :									
Asuntotontit	2,549	2,970	—	57,950	19,440	23,457	6,056	38,766	151,188
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	10,836	10,836
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	35,510	83,160	—	1,131,135	379,467	434,690	99,102	515,851	2,678,915
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	91,639	91,639

Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	13 93	28	—	19 35	19 52	18 53	16 36	13 31	17 72
Tehdastontit	—	—	—	—	—	—	—	8 46	8 46
Vuonna 1901:									
Tontteja	2	1	—	48	27	20	2	11	111
Ala m ² :									
Asuntotontit	2,549	2,970	—	63,851	28,431	25,515	3,728	15,506	142,550
Tehdastontit	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	35,510	83,160	—	1,010,998	508,450	453,404	32,250	180,637	2,304,409
Tehdastontit	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	13 93	28	—	15 76	17 89	17 77	8 65	11 65	16 17
Tehdastontit	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Vuonna 1900:									
Tontteja	3	1	—	53	29	20	—	—	106
Ala m ² :									
Asuntotontit	3,611	2,970	—	74,278	32,371	25,515	—	—	138,745
Tehdastontit	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	58,874	83,160	—	1,284,107	519,250	529,884	—	—	2,425,275
Tehdastontit	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	16 30	28	—	16 61	16 04	20 77	—	—	17 48
Tehdastontit	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Vuonna 1899:									
Tontteja	3	1	3	68	34	21	1	—	131
Ala m ² :									
Asuntotontit	3,611	2,970	2,980	97,702	36,999	37,105	2,087	—	183,454
Tehdastontit	—	—	—	—	—	11,080	—	—	11,080
Laskettu myyntiarvo Smk:									
Asuntotontit	58,874	83,160	48,198	1,787,531	686,870	696,276	33,392	—	3,394,301
Tehdastontit	—	—	—	—	—	66,480	—	—	66,480
Keskimäär. yksikköhinta m ² alalta; Smk:									
Asuntotontit	16 30	28	16 24	18 30	18 56	18 76	16	—	18 50
Tehdastontit	—	—	—	—	—	6	—	—	6

Lähde: Tiedot kokoonpantu Rahatoimikonttorin kaupungin tilinpäätöstä koskevista kertomuksista.

31

Taulu N:o 14. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja Helsingissä, niiden ala ja laskettu myyntiarvo vuonna 1904.

Korteli N:o	Tontti N:o	K a d u n n i m i	Ala m ²		Yksikkö-hinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas- & makasiini-	Smc.	7m.	Smc.	7m.
24	5	Kulmakatu	1,547	—	10	—	15,470	—
110	2a	Annankatu	1,060	—	50	—	53,000	—
"	8	Ratakatu	1,090	—	40	—	43,600	—
"	10	"	1,090	—	40	—	43,600	—
"	12	"	1,124	—	40	—	44,960	—
127	5	Tehtaankatu	1,718	—	25	—	42,950	—
"	7	"	1,718	—	32	—	54,976	—
128	14	"	1,650	—	25	—	41,250	—
"	16	"	1,691	—	12	—	20,292	—
"	18	"	1,801	—	12	—	21,612	—
"	20	"	1,911	—	12	—	22,932	—
"	22	"	1,870	—	20	—	37,400	—
"	9	Peitarinkatu	1,582	—	20	—	31,640	—
"	11	"	1,695	—	22	—	37,290	—
"	15	"	1,912	—	20	—	38,240	—
129	10	"	1,545	—	22	—	33,990	—
"	12	"	1,546	—	22	—	34,012	—
"	14	"	1,315	—	20	—	26,300	—
"	16	"	1,316	—	20	—	26,320	—
"	7	Laivanvarustajankatu	1,319	—	22	—	29,018	—
"	9	"	1,319	—	22	—	29,018	—
"	11	"	1,318	—	25	—	32,950	—
166	13	Ruoholahdenkatu	2,970	—	30	—	89,100	—
180	11	Huvilakatu	694	—	15	—	10,410	—
"	13	"	694	—	15	—	10,410	—
"	15	"	694	—	15	—	10,410	—
182	1	"	629	—	15	—	9,435	—
"	3	"	629	—	15	—	9,435	—
"	5	"	629	—	15	—	9,435	—
"	7	"	629	—	15	—	9,435	—
"	9	"	629	—	15	—	9,435	—
"	11	"	629	—	15	—	9,435	—
"	20	Pietarinkatu	618	—	21	—	12,978	—
183	6	Huvilakatu	502	—	15	—	7,530	—
"	8	"	502	—	15	—	7,530	—
"	10	"	502	—	15	—	7,530	—
"	12	"	502	—	15	—	7,530	—
"	22	Pietarinkatu	496	—	21	—	10,416	—
"	24	"	493	—	21	—	10,353	—
"	5	Laivurinkatu	502	—	15	—	7,570	—
"	7	"	502	—	15	—	7,570	—
"	9	"	502	—	15	—	7,570	—
"	11	"	502	—	15	—	7,570	—
185	14	Huvilakatu	540	—	15	—	8,100	—
"	16	"	540	—	15	—	8,100	—
"	18	"	540	—	14	—	7,560	—
"	20	"	540	—	14	—	7,560	—
Siirto			39,746	—	—	—	1,063,227	—

Jatkoa.

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Ala m ²		Yksikköhinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas- & makasiini-	Sm ^c	m ²	Sm ^c	m ²
		Siirto	39,746	—	—	—	1,063,227	—
185	22	Huvilakatu	540	—	12	—	6,480	—
"	24	"	540	—	12	—	6,480	—
"	13	Laivurinkatu	540	—	15	—	8,100	—
"	15	"	540	—	15	—	8,100	—
"	17	"	540	—	14	—	7,560	—
"	19	"	540	—	14	—	7,560	—
138	10—12	Katajannokan Pohj. Rantakatu	—	936	10	—	9,360	—
139	4	Läntinen Satamakatu	1,836	—	20	—	36,720	—
146	8	Meriväenkatu	945	—	40	—	37,800	—
"	10	"	945	—	30	—	28,350	—
"	12	"	928	—	30	—	27,840	—
147	4	"	1,225	—	30	—	36,750	—
"	6	"	1,210	—	40	—	48,400	—
149	12	Luotsikatu	1,142	—	20	—	22,840	—
"	14	"	1,142	—	20	—	22,840	—
"	16	"	1,142	—	20	—	22,840	—
161	8	Kauppiaankatu	1,106	—	20	—	22,120	—
"	10	"	1,106	—	20	—	22,120	—
187	8—22	Kanavakatu	—	4,294	15	—	64,410	—
190	9	Linnankatu	—	410	10	—	4,100	—
"	13	"	—	369	10	—	3,690	—
"	15	"	—	369	10	—	3,690	—
"	17	"	—	369	10	—	3,690	—
"	19	"	—	369	10	—	3,690	—
"	21	"	—	1,228	10	—	12,280	—
191	6	"	—	373	10	—	3,730	—
"	8	"	—	373	10	—	3,730	—
"	15	Kruununvuorenkatu	—	373	10	—	3,730	—
"	17	"	—	373	10	—	3,730	—
295	2	Itäinen Viertotie	1,474	—	35	—	51,590	—
297	3	Pitkäsillanrantakatu	1,474	—	25	—	37,200	—
"	5	"	823	—	15	—	12,345	—
"	7	"	884	—	15	—	13,260	—
"	9	"	850	—	15	—	12,750	—
"	11	"	1,900	—	20	—	38,000	—
"	2	Siltasaarenkatu	1,650	—	30	—	49,500	—
298	15	Pitkäsillanrantakatu	821	—	15	—	12,315	—
"	6	Saariniemenkatu	1,530	—	15	—	22,950	—
"	12	Säästöpankinrantakatu	1,400	—	16	—	22,400	—
299	3	Sirkuskatu	1,440	—	15	—	21,600	—
317	37	3:s linja	1,213	—	10	—	12,130	—
322	32	Helsinginkatu	1,680	—	15	—	25,200	—
351	3	Josafatinkatu	980	—	14	—	13,720	—
"	3	Itäinen Brahenkatu	1,695	—	14	—	23,730	—
"	28	Vaasankatu	1,015	—	14	—	14,210	—
355	5	Josafatinkatu	1,078	—	16	—	17,248	—
"	7	"	1,050	—	16	—	16,800	—
"	4	Läntinen Brahenkatu	1,904	—	16	—	26,656	—
"	30	Vaasankatu	1,078	—	16	—	17,248	—
"	8	Kristiinankatu	1,017	—	12	—	12,204	—
356	10	"	1,712	—	12	—	20,544	—
		Siirto	84,381	9,836	—	—	2,049,557	—

Jatkoa.

Korttelin N:o	Tontin N:o	Kadun nimi	Ala m ²		Yksikköhinta		Myyntiarvo	
			Asunto-	Tehdas- & makasiini-	Smc	7m	Smc	7m
		Siirto	84,381	9,836	—	—	2,049,557	—
361	20	Fredriksberginkatu	1,042	—	14	—	14,588	—
"	22	"	1,259	—	11	—	13,849	—
"	24	"	1,313	—	12	—	15,756	—
"	26	"	1,425	—	13	—	18,525	—
"	28	"	1,618	—	15	—	24,270	—
362	11	Porvoonkatu	1,397	—	12	—	16,764	—
"	38	Fredriksberginkatu	1,378	—	11	—	15,158	—
"	40	"	1,222	—	12	—	14,664	—
"	13	It. Brahenkatu	1,156	—	11	—	12,716	—
363	35	Vaasankatu	1,295	—	14	—	18,130	—
"	2	Porvoonkatu	1,671	—	15	—	25,065	—
"	4	"	1,805	—	14	—	25,270	—
364	10	Läntinen Brahenkatu	1,216	—	14	—	17,024	—
"	12	"	1,172	—	14	—	16,408	—
"	14	"	1,295	—	14	—	18,130	—
"	37	Vaasankatu	1,254	—	16	—	20,064	—
"	39	"	1,237	—	15	—	18,555	—
365	41	"	1,872	—	13	—	24,336	—
366	10	Kristiinankatu	1,712	—	12	—	20,544	—
376	52	Fredriksberginkatu	1,188	—	13	—	15,444	—
"	54	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	56	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	58	"	1,188	—	13	—	15,444	—
"	4	Kajaaninkatu	1,188	—	11	—	13,068	—
"	7	Kotkankatu	1,188	—	12	—	14,256	—
"	23	Porvoonkatu	1,188	—	13	—	15,444	—
"	25	"	1,386	—	11	—	15,246	—
"	27	"	1,386	—	10	—	13,860	—
"	29	"	1,188	—	14	—	16,632	—
377	18	"	1,276	—	12	—	15,312	—
"	20	"	1,290	—	11	—	14,190	—
"	22	"	1,550	—	13	—	20,150	—
"	19	Loviisankatu	1,237	—	14	—	17,318	—
378	60	Fredriksberginkatu	999	—	12	—	11,988	—
"	31	Porvoonkatu	999	—	12	—	11,988	—
379	24	"	838	—	12	—	10,056	—
"	21	Loviisankatu	838	—	12	—	10,056	—
		Summa	132,419	9,836	—	—	2,657,545	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 15. Huonekuntain luku ja suuruus Helsingissä vuonna 1900 sekä vuosina 1890, 1880 ja 1870.

A l u e	H u o n e k u n t i a , j o i h i n k u u l u													S u m m a
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13 ja useampia	
	h e n k i ä													
1. Kaupunginaseman alue	5,203	2,492	2,299	1,996	1,658	1,197	869	566	329	237	112	59	124	17,141
2. Kaupunkiin yhdistetty alue kaupunginaseman ulkopuolella . . .	2,097	931	864	779	600	455	292	196	93	48	19	8	20	6,402
3. Satamat	—	2	4	3	3	1	3	2	2	1	—	2	7	30
Summa kaupungin rajoissa	7,300	3,425	3,167	2,778	2,261	1,653	1,164	764	424	286	131	69	151	23,573
4. Kaupungin omistama maa kaupungin rajojen ulkopuolella	349	235	195	178	151	122	65	46	24	8	1	4	2	1,380
5. Sörnäisten vankila-alue	—	5	4	4	4	5	6	1	3	1	1	—	—	34
Summa kaupungin rajojen ulkopuolella	349	240	199	182	155	127	71	47	27	9	2	4	2	1,414
Summa koko kaupungissa vuonna 1900	7,649	3,665	3,366	2,960	2,416	1,780	1,235	811	451	295	133	73	153	24,987
” ” ” 1890	1,511	2,209	2,210	2,166	1,759	1,404	1,024	583	362	244	157	93	171	13,893
” ” ” 1880	1,074	1,636	1,677	1,429	1,063	772	513	340	208	138	86	63	151	9,150
” ” ” 1870	1,152	1,426	1,337	1,108	773	499	331	202	139	93	62	55	123	7,300

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 16. Asuntoväestöryhmiä Helsingissä vuonna 1900.

Kaupunginosa	Asuntoväestöryhmiä, joihin kuuluu:														Keskimmäinen henkilöitä asuttua huonetta kohti	
	1 henkilö	2 henkilöä	3 henkilöä	4 henkilöä	5 henkilöä	6 henkilöä	7 henkilöä	8 henkilöä	9 henkilöä	10 henkilöä	11 henkilöä	12 henkilöä	13 henkilöä	14 henkilöä		15 ja useampia henkilöä
Ensimmäinen kaupunginosa	153	239	270	272	219	160	120	91	44	39	19	18	9	6	25	1,5
Toinen "	86	132	139	159	154	132	107	77	52	51	10	9	7	10	30	1,5
Kolmas "	66	122	157	147	134	108	96	55	30	29	8	10	4	4	16	1,5
Neljäs "	188	433	497	484	479	383	295	201	114	90	43	23	20	10	20	2,1
Viides "	98	210	245	252	210	151	115	89	50	42	22	12	5	3	12	1,9
Kuudes "	81	250	298	300	255	197	175	85	68	42	25	7	8	1	10	3,0
Seitsemäs "	85	157	202	181	172	133	91	67	56	33	25	8	10	4	24	1,9
Kahdeksas "	12	17	21	29	20	14	15	12	10	4	3	2	1	1	7	1,7
Yhdeksäs "	25	38	38	41	23	17	16	16	4	5	4	2	—	—	3	1,2
Kymmenes "	14	38	59	52	51	51	36	27	15	12	4	6	1	2	3	2,5
Summa kaupunginaseman piirissä	808	1,636	1,926	1,917	1,717	1,346	1,066	720	443	347	163	97	65	41	150	1,8
Kallio	54	186	284	315	284	237	152	125	51	31	15	7	2	3	10	3,8
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	9	11	19	21	16	10	7	5	2	5	—	1	1	3	2	1,6

Sörnäisten (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	11	21	27	25	28	25	27	12	6	10	4	3	3	—	4	3,2
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	22	120	130	155	148	102	60	43	33	12	6	5	2	1	—	3,7
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Länt. Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	23	50	60	82	73	55	27	32	25	5	6	—	2	2	7	2,8
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	33	73	100	98	78	66	49	26	11	8	8	3	2	—	11	3,0
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	12	30	34	36	26	16	19	5	3	5	1	2	—	—	3	2,7
Fredriksbergin asema ynnä alue	2	9	13	8	5	15	6	7	1	1	—	—	—	1	—	2,2
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	10	8	17	10	11	13	7	7	1	—	—	—	—	—	—	2,4
Saaret	21	18	26	17	11	4	7	10	—	1	1	1	—	—	—	2,4
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	197	526	710	767	680	543	361	272	133	78	41	22	12	10	37	3,1
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I-II sekä Toukola	61	143	155	165	133	121	68	37	30	15	4	1	1	1	1	3,3
Gumtähden säteri	—	3	3	3	4	4	1	2	—	—	—	—	—	—	2	2,5
Kottbyn talo	—	1	1	1	2	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1,1
Meilansin talo ynnä huvila-alue	5	15	7	11	7	8	5	3	—	—	—	—	—	—	1	1,7
Grejuksen talo	2	9	11	6	11	4	5	3	3	—	1	—	—	—	—	2,6
Summa kaupungin omistamalla maalla	68	171	177	186	157	137	80	45	34	15	5	1	1	1	4	3,1
Sörnäisten vankila-alue	—	5	4	4	4	5	6	1	3	1	1	—	—	—	4	1,5
Summa summaarum	1,073	2,338	2,817	2,874	2,558	2,031	1,513	1,038	613	441	210	120	78	52	195	2,1

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuainesto.

Taulu N:o 17. Taloja Helsingissä sekä niiden rakennusolot vuonna 1902.

Kaupunginosa	Taloja	Taloja, joissa rakennukset ovat etupäässä				Taloja, joissa asuu		Asunnottomia (tehdas- ontia)	Talonpihoja				Taloja, joissa on				Taloja, joissa on		Taloja, joissa on					
		kivestä	punsta	kivestä ja punsta	rakennetta- vina	varakkaam- pia ¹⁾	vähävarai- sia ²⁾		asfalttisia ³⁾	kivetettyjä ⁴⁾	osaksi viljel- tyjä	latrini- kuoppa	tyynyrejä	laatikkoja	vesiklosetti	vaia maalais- hevostille	talli ja na- yettä	vesijohdo	kaivo	vesi kuljetet- tava	lokaviemäriin	ojan	ilmian viemäri- johdo	
I	158	67	34	56	1	157	—	1	26	108	24	33	102	44	8	4	72	—	157	—	1	157	—	1
II	106	48	11	46	1	105	—	1	37	54	15	19	50	48	6	2	49	—	106	—	—	104	—	2
III	99	56	25	18	—	94	5	—	30	56	13	6	47	47	4	1	30	—	99	—	—	99	—	—
IV	256	33	107	109	7	173	76	7	38	96	122	51	182	53	21	—	136	—	256	—	—	253	2	1
V	83	29	37	17	—	65	17	1	23	34	26	9	42	38	3	—	25	—	83	—	—	83	—	—
VI	107	10	65	31	1	80	25	2	16	32	59	4	75	25	7	—	44	—	107	—	—	107	—	—
VII	102	19	46	37	—	94	4	4	16	39	47	24	60	35	5	2	37	—	102	—	—	102	—	—
VIII	17	17	—	—	—	17	—	—	7	6	4	—	5	8	2	2	5	—	17	—	—	17	—	—
IX	34	3	28	3	—	34	—	—	5	—	29	29	22	8	4	—	13	—	34	—	—	34	—	—
X	55	3	25	25	2	13	30	12	4	1	50	11	16	27	11	1	22	—	43	4	6	48	7	—
XI	111	6	52	50	3	24	83	4	—	5	106	16	69	31	10	1	55	—	105	1	5	103	7	1
XII	43	38	5	—	—	1	42	—	—	—	43	19	24	2	17	—	24	2	7	2	34	2	38	3
Vallgård . . .	7	1	3	2	1	1	6	—	—	—	7	1	6	1	—	—	6	1	7	—	—	2	5	—
Töölö	124	—	96	28	—	23	92	9	—	2	122	42	52	35	37	—	74	2	25	—	99	67	44	13
Summa	1,302	330	534	422	16	881	380	41	202	433	667	264	752	402	135	13	592	5	1,148	7	147	1,178	103	21

1) Taloja, joissa asuu yksinomaan tai enimmäkseen varakkaampia.

2) " " " " " " työväestöä.

3) Kokonaan tai suurimmaksi osaksi asfaltista.

4) " " " " " kivetetty.

5) " " " " " kivetämätön.

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 18. Rakennustoiminta Helsingissä vuosina 1893—1904.

Vuosi	Uudisrakennustöitä, joiden omistaja on				Tulisijalla varustettuja huoneita uudisrakennuksissa, joiden omistaja on				Revittyjä tulisijalla varustettuja huoneita	Summa lisää tulisijalle varustettuja huoneita	Niiden uudisrakennustöiden laskettu arvo (milj. markkaa), joiden omistaja on			
	yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa	yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa			yksityisiä henkilöitä	osakeyhtiö		Summa
		asunto-	työväen-asunto-			asunto-	työväen-asunto-					asunto-	työväen-asunto-	
1904	18	52	8	78	560	1,840	340	2,740	200	2,540	2,5	10,5	1,5	14,5
1903	32	38	5	75	1,178	1,390	192	2,760	200	2,560	5,2	7,8	0,9	13,9
1902	36	18	16	70	914	756	600	2,270	200	2,070	7,4	2,4	1,6	11,4
1901	46	7	10	63	—	—	—	1,674	170	1,504	—	—	—	9,9
1900	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	—	—	—	10,3
1899	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,673	—	—	—	12,9
1898	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,005	—	—	—	12,1
1897	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,900	—	—	—	9,7
1896	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,568	—	—	—	7,0
1895	—	—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	—	—	3,5
1894	—	—	—	—	—	—	—	—	—	400	—	—	—	2,0
1893	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,700	—	—	—	4,0

Muist.: Huoneiden keskimääräinen lisäys Helsingissä kymmenvuotiskautena 1891—1900 oli 1,506. Todellisesta väenlaskusta saatujen tuloksien nojalla oli Helsingissä keskimääräinen huoneiden lisäys vuodessa kymmenvuotiskautena 1891—1900 1,738. Todellisuudessa näyttää huoneiden lisäys siis olleen jonkun verran suurempi kuin kaupunginarkkitehdin ilmoittama, riippuen siitä että todellisuudessa on tehty enemmän huoneita kuin niitä on rakennuspiirustuksissa. — Uudisrakennusten jakaumisesta asunto-osakeyhtiöihin ja työväenasunto-osakeyhtiöihin on huomautettava, että usein on vaikea ratkaista, mihin ryhmään uudisrakennus on luettava. Sellaisissa epävarmoissa tapauksissa on yhtiön virallinen nimitys ollut ratkaiseva.

Lähde: Kaupunginarkkitehdin antamia tietoja.

Taulu N:o 19. Uudisrakennuksia Helsingissä, jaettuina kaupunginosittain vuosina 1904 sekä 1902—1903.

Kaupunginosa	Uudisrakennustöitä					
	päätettyjä	valmistu- mattomia	Summa	% koko luvusta		
				vuonna 1904	vuonna 1903	vuonna 1902
Ensimmäinen kaupunginosa	5	8	13	16,6	9,3	5,7
Toinen ”	5	1	6	7,7	5,3	1,4
Kolmas ”	4	4	8	10,3	6,8	4,3
Neljäs ”	4	5	9	11,5	10,6	12,9
Viides ”	1	4	5	6,4	5,3	1,4
Kuudes ”	1	1	2	2,6	4,0	4,3
Seitsemäs ”	6	6	12	15,4	18,6	21,4
Kahdeksas ”	6	2	8	10,3	18,6	14,3
Yhdeksäs ”	—	—	—	—	—	—
Kymmenes ”	1	2	3	3,8	2,7	8,6
Yhdestoista ”	2	2	4	5,1	8,1	21,4
Kahdestoista ”	4	2	6	7,7	9,3	2,9
Töölö	1	1	2	2,6	1,4	1,4
Summa	40	38	78	100,0	100,0	100,0

Lähde: Tiedot kokoonpantu kaupunginarkkitehdin ilmoitusten nojalla.

Taulu N:o 20. Rakennettuja kiinteistöjä ja rakennuksia Helsingissä vuonna 1900.

Kaun kart. n. 1904, (Tammik. 1906).

A l u e	Rakennettuja kiinteistöjä, jotka omistaa										Summa rakennettuja kiinteistöjä	Summa rakennuksia
	Suomen valtio-varaisto	Venäjän kruunun	Helsingin kunta ja seurakunnat	Yhdyskunta ja yhteisöt	Yksityiset							
					Kauppiaita	Tehailijoi- ja käsityöläisiä	Muita elinkeinoharjoittajia	Merenkulkijoita	Virka- ja palvelusmiehiä	Muita		
Ensimmäinen kaupunginosa	16	2	12	13	16	8	15	4	36	41	163	551
Toinen ”	13	4	1	26	13	8	5	1	11	23	105	434
Kolmas ”	5	1	9	19	13	6	—	1	16	36	106	315
Neljäs ”	4	4	9	45	24	26	35	1	33	80	261	948
Viides ”	2	—	2	18	6	15	14	3	20	52	132	509
Kuudes ”	—	—	1	16	9	9	13	1	14	45	108	394
Seitsemäs ”	6	—	5	11	7	5	7	3	15	48	107	374
Kahdeksas ”	3	2	—	4	1	—	—	—	2	—	12	50
Yhdeksäs ”	1	1	2	1	4	1	7	2	8	11	38	117
Kymmenes ”	—	—	—	10	1	3	1	—	8	14	37	178
Summa kaupunginaseman piirissä	50	14	41	163	94	81	97	16	163	350	1,069	3,870
Kallio	1	—	2	13	13	11	8	2	9	29	88	253
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	2	—	4	3	—	1	—	—	5	5	20	53
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	2	—	1	7	3	2	3	—	—	4	22	94
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1	—	—	4	11	6	12	—	2	20	56	246
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	2	2	10	12	3	3	1	—	2	22	57	218
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	1	1	4	10	7	16	1	10	17	67	296
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	—	2	2	—	—	3	—	—	8	15	124
Fredriksbergin asema ynnä alue	4	—	1	—	1	—	—	1	—	1	8	67
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	1	3	3	—	2	—	—	1	10	104
Saaret	4	—	—	6	12	4	1	1	3	18	49	203
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkopuolella	16	3	22	54	56	34	46	5	31	125	392	1,658
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	—	—	—	8	21	33	8	—	—	46	116	434
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	39
Kottbyn talo	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2	17
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	2	8	2	4	—	6	10	32	132
Greijuksen talo	—	—	2	—	1	2	3	—	—	8	16	91
Summa kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	2	10	31	37	15	—	6	66	167	713
Sörnäisten vankila-alue	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	22
Summa summarum	67	17	65	227	181	152	158	21	200	541	1,629	6,263

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 21. Rakennuksia Helsingissä

A l u e	Lämmitys-							
	Kivistä tai							
	1-kerr. rakennuksia		2-kerr. rakennuksia		3-kerr. rakennuksia		4-kerr. rakennuksia	
	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita
Ensimmäinen kaupunginosa	30	112	67	1,143	51	1,922	29	1,961
Toinen "	32	160	49	634	44	1,352	26	1,689
Kolmas "	17	99	29	508	31	1,073	15	793
Neljäs "	41	221	57	711	45	1,331	33	2,021
Viides "	23	92	24	307	26	707	30	1,905
Kuudes "	20	70	9	118	8	239	6	402
Seitsemäs "	24	78	27	365	12	395	7	725
Kahdeksas "	11	47	6	66	6	384	3	334
Yhdeksäs "	2	5	3	48	2	39	—	—
Kymmenes "	6	47	14	196	—	—	2	161
Summa kaupunginaseman piirissä	206	931	285	4,096	225	7,442	151	9,991
Kallio	7	55	3	88	3	131	—	—
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	2	3	2	85	—	—	—	—
Sörnäisten (Itäisen Viertotien itäpuol. oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	3	4	1	7	1	7	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	6	30	2	10	5	95	—	—
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	15	52	2	164	1	6	—	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	8	29	5	110	—	—	—	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	8	37	4	44	1	27	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	1	8	—	—	2	131	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	11	57	2	50	—	—	—	—
Saaret	4	14	3	37	—	—	—	—
S:ma kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaup. aseman ulkop.	65	289	24	595	13	397	—	—
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	11	43	1	12	—	—	—	—
Gumtähden säteri	1	3	3	36	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	3	4	—	—	—	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—	—	—	—
S:ma kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkop.	15	50	4	48	—	—	—	—
Sörnäisten vankila-alue	1	6	3	34	1	424	—	—
Summa summarum	287	1,276	316	4,773	239	8,263	151	9,991

¹⁾ 2-kerroksisia rakennuksia, alikerta kivistä tai tiilistä, yläkerta puusta.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

vuonna 1900, jaettuina rakennusaineen mukaan.

koneisia rakennuksia															Lämmityskoneeton rakennuksia	
tiilistä				Kivistä tai tiilistä ja puusta ¹⁾	Puusta						Rakennus- ten päätar- koitus					
5-tai useam- man kerr. rakennuksia		Summa			1-kerr. rakennuksia		2-kerr. rakennuksia		3-kerr. raken- nuksia		Summa		Rakennus- asunraken- nuksia	Muuta raken- nuksia		
Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita	Rakennuksia	Huoneita					
9	723	186	5,861	12	186	177	1,219	8	128	—	—	185	1,347	327	56	168
15	1,998	166	5,833	14	262	114	793	7	61	—	—	121	854	240	61	133
17	1,666	109	4,139	6	116	58	360	39	512	—	—	97	872	187	25	103
7	793	183	5,077	34	574	438	4,099	8	123	—	—	446	4,222	609	54	235
3	391	106	3,402	25	522	203	1,224	7	74	—	—	210	1,298	316	25	168
1	96	44	925	47	997	173	1,514	1	10	—	—	174	1,524	248	17	129
4	489	74	2,052	35	704	148	1,395	2	24	—	—	150	1,419	216	43	115
1	81	27	912	—	—	2	12	—	—	—	—	2	12	12	17	21
—	—	7	92	8	125	30	178	32	595	—	—	62	773	68	9	40
—	—	22	404	11	239	37	266	16	215	2	45	55	526	57	31	90
57	6,237	924	28,697	192	3,725	1,380	11,060	120	1,742	2	45	1,502	12,847	2,280	338	1,252
—	—	13	274	56	1,277	68	852	18	388	2	50	88	1,290	148	9	96
—	—	4	88	4	91	18	88	8	147	—	—	26	235	30	4	19
—	—	5	18	7	239	24	172	3	23	—	—	27	195	31	8	55
—	—	13	135	14	217	65	431	31	459	1	24	97	914	105	19	122
—	—	18	222	2	17	70	351	11	343	5	145	86	839	65	41	112
—	—	13	139	18	318	91	609	22	312	3	62	116	983	118	29	149
1	41	14	149	2	21	45	219	4	48	1	23	50	290	47	19	58
—	—	3	139	—	—	21	72	1	7	—	—	22	79	17	8	42
—	—	13	107	1	10	31	170	1	14	—	—	32	184	32	14	58
—	—	7	51	2	12	76	253	18	142	—	—	94	395	83	20	100
1	41	103	1,322	106	2,202	509	3,217	117	1,883	12	304	638	5,404	676	171	811
—	—	12	55	14	131	142	830	51	517	—	—	193	1,347	189	30	215
—	—	4	39	—	—	15	33	—	—	—	—	15	33	12	7	20
—	—	—	—	—	—	9	35	—	—	—	—	9	35	6	3	8
—	—	3	4	4	37	47	148	10	79	1	13	58	240	46	19	67
—	—	—	—	—	—	48	106	2	24	—	—	50	130	29	21	41
—	—	19	98	18	168	261	1,152	63	620	1	13	325	1,785	232	80	351
—	—	5	464	—	—	1	7	3	50	—	—	4	57	—	9	13
58	6,278	1,051	30,581	316	6,095	2,151	15,436	303	4,295	15	362	2,469	20,093	3,238	593	2,427

Taulu N:o 22. Huoneita

A l u e	Lämmitys-				
	Kivi- tai tiili-				
	Maakerros	1:n kerros	2:n kerros	3:s kerros	4:s kerros
Ensimmäinen kaupunginosa	357	1,743	1,788	1,205	564
Toinen "	449	1,392	1,509	1,218	707
Kolmas "	249	1,120	1,089	847	490
Neljäs "	327	1,452	1,421	1,037	587
Viides "	191	913	881	787	527
Kuudes "	48	294	264	197	97
Seitsemäs "	131	585	579	384	259
Kahdeksas "	36	265	254	225	97
Yhdeksäs "	3	45	33	10	—
Kymmenes "	15	174	119	42	39
Summa kaupunginaseman piirissä	1,806	7,983	7,937	5,952	3,367
Kallio	14	128	82	45	—
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	16	38	33	—	—
Sörnäinen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	1	10	6	1	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	5	74	40	16	—
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	147	72	1	—
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	—	82	54	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	9	84	39	13	3
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	2	53	43	41	—
Saaret	5	72	15	—	—
—	—	33	18	—	—
Summa kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupunginaseman ulkop.	52	721	402	117	3
Sörnäisten panimoalue, Hermanninkaupunki I—II sekä Toukola	7	30	12	—	—
Gumtähden säteri	—	21	18	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	4	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—
Summa kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	7	55	30	—	—
Sörnäisten vankila-alue	74	139	137	113	—
Summa summamun	1,939	8,898	8,506	6,182	3,370

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Helsingissä vuonna 1900, jaettuina kerroksittain.

koneisia huoneita													
rakennuksissa			Kivi- ja puurakennuksissa					Puurakennuksissa					
5:s kerros	6:s kerros	Summa	Maakerros	1:n kerros	2:n kerros	Ullakkokerros	Summa	Maakerros	1:n kerros	2:n kerros	3:s kerros	Ullakkokerros	Summa
101	103	5,861	7	78	101	—	186	145	1,118	73	—	11	1,347
391	167	5,833	25	110	114	13	262	44	787	19	—	4	854
298	46	4,139	5	59	52	—	116	18	591	258	—	5	872
143	110	5,077	56	255	263	—	574	298	3,864	49	—	11	4,222
37	66	3,402	10	219	293	—	522	33	1,231	27	—	7	1,298
13	12	925	26	423	548	—	997	162	1,359	2	—	1	1,524
81	33	2,052	31	309	362	2	704	163	1,248	7	—	1	1,419
18	17	912	—	—	—	—	—	—	12	—	—	—	12
—	1	92	10	57	56	2	125	68	439	250	—	16	773
—	15	404	19	106	114	—	239	41	349	111	7	18	526
1,082	570	28,697	189	1,616	1,903	17	3,725	972	10,998	796	7	74	12,847
—	5	274	78	590	607	2	1,277	143	929	203	10	5	1,290
—	1	88	19	36	34	2	91	23	148	60	—	4	235
—	—	18	10	105	117	2	239	8	159	12	—	16	195
—	—	135	22	92	100	3	217	50	587	211	8	58	914
—	2	222	—	6	11	—	17	39	535	215	19	31	839
—	3	139	25	149	133	16	318	29	732	162	23	37	983
1	—	149	—	11	10	—	21	8	253	23	6	—	290
—	—	139	—	—	—	—	—	—	77	2	—	—	79
—	15	107	—	4	4	2	10	—	135	6	—	43	184
—	—	51	—	6	6	—	12	15	300	58	—	22	395
1	26	1,322	154	999	1,022	27	2,202	315	3,855	952	66	216	5,404
—	6	55	25	48	51	7	131	95	840	233	—	179	1,347
—	—	39	—	—	—	—	—	—	33	—	—	—	33
—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	—	—	—	35
—	—	4	4	16	12	5	37	3	182	37	4	14	240
—	—	—	—	—	—	—	—	3	114	10	—	3	130
—	6	98	29	64	63	12	168	101	1,198	280	4	202	1,785
—	1	464	—	—	—	—	—	—	31	26	—	—	57
1,083	603	30,581	372	2,679	2,988	56	6,095	1,388	16,082	2,054	77	492	20,093

Taulu N:o 23. Huoneita Helsingissä vuonna 1900, jaettuina niiden käyttämistavan mukaan.

46*

A l u e	Lämmityskoneisista huoneista oli															Summa lämmityskoneisia huoneita
	Käytettyjä:							Käyttämättömiä:								
	Asuinhuoneeksi	Puoti-, konttori- ja varastohuoneeksi	Tehtas-, työ-, leipomohuoneeksi, pesutuvaksi ja saunaksi	Tehtas-, työ-, leipomohuoneeksi, pesutuvaksi ja saunaksi	Ravintola-, ruokala- ja kahvilahuoneeksi	Opetus-, tieteellisyhteisöhuoneeksi, kirjokopi-, teatteriksi	Muuta ja ilmoitettavaksi tarkoitettuja huoneita	Summa käytettyjä huoneita	Vuokrattuina			Vuokraamattomia				
asuinhuoneita									huon. muita tarkoit. varten	Summa	asuinhuoneita	huon. muita tarkoit. varten	Summa	Summa käyttämättömiä huoneita		
Ensimmäinen kaupunginosa	5,660	409	313	60	750	42	7,234	50	1	51	95	14	109	160	7,394	
Toinen "	4,401	1,295	495	147	423	79	6,840	33	4	37	60	12	72	109	6,949	
Kolmas "	3,790	552	305	76	162	96	4,981	124	7	131	12	3	15	146	5,127	
Neljäs "	8,151	495	567	75	338	151	9,777	33	—	33	58	5	63	96	9,873	
Viides "	4,409	201	272	77	90	77	5,126	56	3	59	34	3	37	96	5,222	
Kuudes "	2,994	122	229	9	14	48	3,416	7	1	8	19	3	22	30	3,446	
Seitsemäs "	3,511	117	203	5	64	39	3,939	103	17	120	109	7	116	236	4,175	
Kahdeksas "	808	9	50	—	8	42	917	—	3	3	4	—	4	7	924	
Yhdeksäs "	876	9	65	7	5	6	968	19	2	21	1	—	1	22	990	
Kymmenes "	788	69	144	2	7	1	1,011	—	11	11	129	18	147	158	1,169	
Summa kaupunginasetaman piirissä	35,388	3,278	2,643	458	1,861	581	44,209	425	49	474	521	65	586	1,060	45,269	
Kallio	2,491	115	150	7	29	36	2,828	7	—	7	5	1	6	13	2,841	
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella . . .	365	2	22	11	3	5	408	5	—	5	1	—	1	6	414	
Sörnäisen (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue, Hürnebergillä alkaen Sörnäisten vankila- ja panimoalueeseen asti)	359	22	43	—	—	4	428	12	2	14	10	—	10	24	452	

Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1,077	57	87	—	19	14	1,254	6	—	6	2	4	6	12	1,266
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella	841	61	90	16	31	7	1,046	—	—	—	28	4	32	32	1,078
Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	1,175	47	130	14	8	33	1,407	8	5	13	18	2	20	33	1,440
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	335	9	78	8	11	14	455	—	3	3	—	2	2	5	460
Fredriksbergin asema ynnä siihen kuuluva alue . . .	151	15	19	—	—	4	189	—	—	—	29	—	29	29	218
Arabia, Annebärg ja Vanhakaupunki	155	7	107	—	—	7	276	12	2	14	11	—	11	25	301
Saaret	189	10	47	5	—	5	256	162	2	164	36	2	38	202	458
S:a kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaup. aseman ulkop. Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki I—II sekä Toukola	1,250	50	138	3	8	39	1,488	17	—	17	28	—	28	45	1,533
Gumtähden säteri	51	—	8	—	—	9	68	—	—	—	4	—	4	4	72
Kottbyn talo	32	—	—	1	—	2	35	—	—	—	—	—	—	—	35
Meilansin talo ynnä huvila-alue	151	—	14	—	2	9	176	32	1	33	65	8	73	106	282
Grejuksen talo	99	—	7	—	—	14	120	—	—	—	10	—	10	10	130
S:a kaupungin omistamalla maalla kaup. rajain ulkop. Sörnäisten vankila-alue	450	17	42	—	3	9	521	—	—	—	—	—	—	—	521
Summa summarum	44,559	3,690	3,625	523	1,975	792	55,164	686	64	750	768	88	856	1,606	56,770

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuainesto.

47*

Taulu N:o 24. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Asunnot.)

A l u e	Tarkastettuja		Keskimäärin asuntoja taloa kohdi	Tarkastetuista asunnoista oli												
	taloja	asuntoja		katu- kennuk- sessa	puhara- kennuk- sessa	huvilara- kennuk- sessa	kiivialossa	puutalossa	puu- ja kivi- ja puutalossa	maaker- roksessa	1:ssä ker- roksessa	2:ssa ker- roksessa	3:ssa ker- roksessa	4:ssä ker- roksessa	5:ssä ker- roksessa	ullakko- kerruk- sessa
Ensimmäinen kaupunginosa . . .	143	629	4,40	331	298	—	325	288	16	157	333	50	24	7	1	57
Toinen ” . . .	88	366	4,16	102	264	—	290	75	1	69	118	47	28	11	1	92
Kolmas ” . . .	82	232	2,83	99	133	—	150	76	6	36	128	26	6	4	3	29
Neljäs ” . . .	212	1,898	8,95	847	1,051	—	484	1,359	55	196	1,381	160	55	28	1	77
Viides ” . . .	127	771	6,07	321	450	—	225	513	33	144	509	54	22	4	1	37
Kuudes ” . . .	102	1,371	13,44	743	628	—	165	1,035	171	126	1,066	147	24	1	—	7
Seitsemäs ” . . .	78	617	7,91	294	323	—	103	—	68	50	458	82	13	—	—	14
Kahdeksas ” . . .	6	20	3,33	15	5	—	20	446	—	4	11	—	—	1	—	4
Yhdeksäs ” . . .	25	56	2,24	—	—	56	3	53	—	33	21	—	—	—	—	2
Kymmenes ” . . .	21	245	11,67	81	81	83	43	186	16	40	116	70	1	—	—	18
Sörnäinen ¹⁾	75	960	12,80	91	—	869	2	896	62	73	534	232	—	—	—	121
Kallio	80	1,618	20,23	1,260	316	42	18	1,211	389	164	1,105	336	—	—	—	13
Töölö	98	919	9,38	—	—	919	29	890	—	50	598	190	—	—	—	81
Hermannikaupunki I . . .	68	494	7,27	—	—	146	—	146	—	19	278	106	—	—	—	91
” II . . .	12	77	6,42	—	—	494	4	490	—	—	48	27	—	—	—	2
Toukola	23	146	6,35	—	—	77	—	77	—	3	85	19	—	—	—	39
Summa	1,240	10,419	8,40	4,184	3,549	2,686	1,861	7,741	817	1,164	6,789	1,546	173	56	7	684

¹⁾ Tähän on luettu alueet Eeko, Surutoin, Ås, Vallgård, Kivikko, talot Vilhonvuoren ja Sibyllankadun varrella, Sörnäisten olutpanimo y. m. pienempiä tiloja.

Lähde: Selonteko 1900 vuoden työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 25. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Huoneet).

Kannakert. n. 1904, (Tammik. 1906.)

A l u e	Asuntoja, joissa on								Huoneita (myös keittiöt)	Keskimäärin huoneita (myös keittiöt) asuntoa kohti	Keittiöitä 100 huoneetta kohti	Huoneita		H u o n e i t a							
	1 huone	2 huonetta	3 huonetta	4 huonetta	keittiö	1 huone ja keittiö	2 huonetta ja keittiö	3 huonetta ja keittiö				kivisei- näisiä	puusei- näisiä	maaker- roksessa	1:ssä ker- roksessa	2:ssa ker- roksessa	3:ssa ker- roksessa	4:ssä ker- roksessa	5:ssä ker- roksessa	ullakko- kerroks.	
Ensimäinen kaup.-osa	393	52	2	—	35	104	33	10	885	1,41	25,89	551	334	205	462	83	42	13	1	79	
Toinen ”	190	24	—	—	24	101	23	4	549	1,50	38,29	456	93	85	172	80	56	19	3	134	
Kolmas ”	136	19	3	—	16	48	7	3	328	1,38	29,02	208	120	50	178	38	9	7	6	40	
Neljäs ”	1,182	33	—	—	139	500	42	2	2,521	1,38	37,16	882	1,639	247	1,840	207	84	45	2	96	
Viides ”	448	74	1	1	50	152	40	5	1,097	1,42	28,82	517	580	171	724	106	42	6	3	45	
Kuudes ”	958	43	—	—	72	277	17	4	1,737	1,27	27,07	541	1,196	150	1,327	219	33	1	—	7	
Seitsemäs ”	385	25	—	—	21	154	29	3	863	1,40	31,55	359	504	70	645	118	15	—	—	15	
Kahdeksas ”	11	—	—	—	3	4	1	1	29	1,45	45,00	29	—	4	15	—	—	3	—	7	
Yhdeksäs ”	34	7	—	—	4	8	3	—	77	1,38	24,19	46	31	44	31	—	—	—	—	2	
Kymmenes ”	169	6	—	1	25	37	6	1	306	1,25	29,11	128	178	45	153	85	1	—	—	22	
Sörnäinen ¹⁾	715	19	1	—	68	147	10	—	1,148	1,20	24,38	148	1,000	83	647	291	—	—	—	127	
Kallio	1,105	12	—	—	268	232	1	—	1,864	1,15	36,76	444	1,420	186	1,277	388	—	—	—	13	
Töölö	652	36	—	—	81	140	10	—	1,115	1,21	26,13	89	1,026	59	748	223	—	—	—	85	
Hermanninkaupunki I	311	1	—	—	84	95	3	—	596	1,21	43,96	23	573	20	341	138	—	—	—	97	
” II	54	—	1	—	10	12	—	—	91	1,18	31,88	—	91	—	57	32	—	—	—	2	
Toukola	100	—	—	—	5	41	—	—	187	1,28	32,62	6	181	3	114	24	—	—	—	46	
Yhteensä	6,843	351	8	2	905	2,052	225	33	13,393 ²⁾	1,29	31,59	4,427	8,966	1,422	8,731	2,032	282	94	15	817	

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

²⁾ Niistä oli 10,193 eli 76,1 % varsinaisia asuinhuoneita sekä 3,200 eli 23,9 % keittiöitä tai pesu- ja leivintupia.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 26. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Asukkaat).

A l u e	Keskimäärin asukkaita			Asukkaita huoneistoissa, joissa on									Summa asukkaita	A s u k k a i t a						
	talossa	asunnossa	huoneessa	1 huone	2 huonetta	3 huonetta	4 huonetta	kelitit	1 huone ja kelitit	2 huonetta ja kelitit	3 huonetta ja kelitit	maaker-roksessa		1:ssä ker-roksessa	2:ssa ker-roksessa	3:ssa ker-roksessa	4:ssä ker-roksessa	5:ssä ker-roksessa	ulkako-kerroks.	
Ensimmäinen kaupunginosa . . .	17,36	3,95	2,81	1,315	238	12	—	118	524	199	77	2,483	620	1,295	207	89	27	2	243	
Toinen ” . . .	18,66	4,49	2,99	695	132	—	—	92	526	161	36	1,642	282	520	217	149	55	8	411	
Kolmas ” . . .	11,44	4,04	2,86	458	89	57	—	57	215	35	27	938	127	478	124	15	25	39	130	
Neljäs ” . . .	39,35	4,40	3,31	4,747	190	—	—	481	2,635	272	18	8,343	830	6,009	747	294	127	6	330	
Viides ” . . .	24,68	4,07	2,86	1,527	374	11	10	170	757	235	51	3,135	521	2,094	288	98	9	3	122	
Kuudes ” . . .	59,78	4,45	3,51	3,881	222	—	—	265	1,566	118	46	6,098	519	4,671	775	107	2	—	24	
Seitsemäs ” . . .	34,03	4,30	3,08	1,451	132	—	—	69	788	187	27	2,654	199	1,937	396	70	—	—	52	
Kahdeksas ” . . .	15,00	4,50	3,10	38	—	—	—	18	23	6	5	90	10	52	—	—	6	—	22	
Yhdeksäs ” . . .	9,20	4,11	2,99	129	33	—	—	13	36	19	—	230	130	96	—	—	—	—	4	
Kymmenes ” . . .	54,19	4,64	3,72	718	37	—	4	95	237	34	13	1,138	154	563	335	8	—	—	78	
Sörnäinen ¹⁾	57,57	4,50	3,76	3,004	122	5	—	275	839	73	—	4,318	327	2,414	1,091	—	—	—	486	
Kallio	93,98	4,65	4,03	5,038	75	—	—	1,026	1,370	9	—	7,518	756	5,172	1,543	—	—	—	47	
Töölö	42,96	4,58	3,78	2,752	199	—	—	330	858	71	—	4,210	206	2,772	908	—	—	—	324	
Hermanninkaupunki I	33,09	4,55	3,78	1,324	6	—	—	355	547	18	—	2,250	87	1,316	514	—	—	—	333	
” II	28,00	4,36	3,69	214	—	11	—	40	71	—	—	336	—	223	104	—	—	—	9	
Toukola	24,52	3,86	3,02	337	—	—	—	24	203	—	—	564	13	357	73	—	—	—	121	
Yhteensä	37,06	4,41	3,43	27,628	1,849	96	14	3,428	11,195	1,437	300	45,947 ²⁾	4,781	29,969	7,322	830	251	58	2,736	

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

²⁾ Kaupungin todellinen väkiluku oli vuonna 1900 93,217 henkeä; työväen asuntotutkimus käsitti siis 49,3 % asunnot kaupungin koko väestöstä.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 27. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900. (Terveydelliset olot).

A l u e	Asuntoja		Epätyydyttävistä asun- noista on					Hyvin kosteita ja rappauneita asuntoja, joissa on					Kivijalassa olevia asuntoja	Osaksi maalai- sia		Asukkaita osaksi maan- alaisissa huoneissa	Asukkaita osaksi maan- alaista huonetta kohti				
	Tyydyttäviä	Epätyydyttäviä	Kosteita		Kylmiä		Kylmiä ja kosteita		asukkaita huonetta kohti			kuutiom. hen- kilöä kohti		asuntoja	huoneita (myös keitti.)						
			kiviseinisiä	puuseinisiä	kiviseinisiä	puuseinisiä	kiviseinisiä	puuseinisiä	0-2	2-4	4-6	yli 6						Suunta	0-10	10-20	yli 20
Ensimmäinen kaupunginosa . . .	339	290	85	—	37	98	70	—	—	7	5	1	13	5	8	—	157	55	69	214	3,10
Toinen ” . . .	219	147	51	1	32	27	36	—	1	2	3	—	6	3	2	1	69	43	57	186	3,26
Kolmas ” . . .	162	70	24	1	13	13	14	5	—	4	3	—	7	2	5	—	36	27	36	93	2,58
Neljäs ” . . .	1,232	666	147	30	58	258	144	29	9	20	15	2	46	22	16	8	196	101	130	429	3,30
Viides ” . . .	452	319	55	2	55	160	43	4	1	8	—	—	9	4	5	—	144	56	70	216	3,09
Kuudes ” . . .	791	580	87	21	54	277	125	16	2	10	7	3	22	12	9	1	126	46	53	189	3,57
Seitsemäs ” . . .	347	270	42	2	37	111	71	7	4	2	2	—	8	5	1	2	50	21	27	92	3,40
Kahdeksas ” . . .	14	6	1	—	1	—	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4	1	1	5	5,09
Yhdeksäs ” . . .	33	23	4	1	3	2	11	2	—	—	—	—	—	—	—	—	33	2	2	8	4,00
Kymmenes ” . . .	146	99	16	1	8	30	30	14	1	3	3	—	7	5	2	—	40	15	17	70	4,12
Sörnäinen ¹⁾	383	577	14	5	13	404	71	70	2	11	8	1	22	10	12	—	73	25	28	106	3,79
Kallio	985	633	41	14	34	280	230	34	9	8	8	6	31	12	17	2	164	37	44	168	3,82
Töölö	584	335	24	2	3	278	18	10	—	1	4	—	5	2	3	—	50	10	10	42	4,20
Hermanninkaupunki I	304	190	2	—	—	41	2	2	—	2	2	2	6	4	1	1	19	6	6	27	4,50
” II	49	28	—	2	2	171	7	8	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Toukola	99	47	—	—	—	28	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3	2	2	11	5,50
Yhteensä	6,139	4,280	593	82	350	2,178	876	201	29	78	60	16	183	87	81	15	1,164	447	552	1,856	3,36

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ sivulla 48.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 28. Helsingin työväestön asunto-

A l u e	Asuntoja, joissa on asukasta kohti lattiapinta-alaa m ²							Asuntoja, joissa on henkeä kohti m ³			
	0-2	2-4	4-6	6-8	8-10	10-20	Yli 20	0-5	5-10	10-20	Yli 20
Ensimmäinen kaupunginosa	19	152	184	106	59	98	11	13	129	286	201
Toinen "	7	71	125	80	34	44	5	4	48	189	125
Kolmas "	5	61	64	42	22	33	5	3	51	104	74
Neljäs "	35	579	589	346	158	177	14	4	377	967	550
Viides "	13	212	225	137	66	106	12	13	165	343	250
Kuudes "	24	480	464	202	115	78	8	8	310	736	317
Seitsemäs "	12	176	205	119	47	51	7	8	123	329	157
Kahdeksas "	2	4	4	4	1	4	1	1	4	7	8
Yhdeksäs "	1	15	13	16	6	4	1	1	18	25	12
Kymmenes "	3	102	72	33	18	15	2	3	83	110	49
Sörnäinen ¹⁾	23	389	303	119	57	58	11	14	305	464	177
Kallio	31	623	555	245	81	70	13	16	371	906	325
Töölö	17	336	302	141	61	56	6	12	251	458	198
Hermanninkaupunki I	26	184	146	71	36	28	3	23	169	199	103
" II	3	26	34	6	3	5	—	2	26	41	8
Toukola	6	42	46	27	15	8	2	5	40	79	22
Yhteensä	227	3,452	3,331	1,694	779	835	101	130	2,470	5,243	2,576

Muist.: Terveydelliseltä kannalta asuntoa, jossa on
 yli 6 m² lattiapinta-alaa henkeä kohti, ei pidetä lianasuttuna
 4-6 m² " " pidetään kohtalaisesti "
 2-4 m² " " " suuresti "
 vähemmän kuin 2 m² " " " perin "
 yli 20 m³ tilaa " ei pidetä "
 10-20 m³ " " pidetään kohtalaisesti "
 5-10 m³ " " " suuresti "
 vähemmän kuin 5 m³ " " " perin "

¹⁾ Kats. muistutus ¹⁾ siv. 48.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

olot vuonna 1900. (Terveydelliset olot).

Asukkaita asunnoissa, joissa on henkeä kohti m ³				Ikkunapinta-ala: lattiapinta-ala suurempi kuin 1 : 12			Ikkunapinta-ala: lattiapinta-ala pienempi kuin 1 : 12				Hironeita, joissa on välillinen valaistus
0-5	5-10	10-20	Yli 20	1/3-1/2	1/2-1/12	Summa	1/13-1/20	1/21-1/50	pienempi kuin 1/50	Summa	
87	678	1,178	540	129	460	589	231	60	5	296	10
27	257	928	430	88	267	355	142	45	7	194	—
19	273	443	203	49	177	226	71	24	7	102	1
33	2,304	4,408	1,598	496	1,514	2,010	456	53	2	511	20
75	870	1,448	742	161	702	863	216	17	1	234	1
54	1,831	3,302	911	276	1,275	1,551	170	11	5	186	—
47	721	1,423	463	127	604	731	114	13	5	132	7
5	24	35	26	5	16	21	8	—	—	8	—
8	96	91	35	5	31	36	32	8	1	41	—
17	458	519	144	27	163	190	85	26	5	116	8
95	1,790	1,975	458	144	675	819	296	32	1	329	5
115	2,285	4,165	953	291	1,367	1,658	181	22	3	206	7
79	1,524	2,065	542	101	582	683	398	34	—	432	1
142	1,001	838	269	87	315	402	168	25	1	194	—
15	146	160	15	17	50	67	20	4	—	24	—
34	188	297	45	14	104	118	56	13	—	69	—
852	14,446	23,275	7,374	2,017	8,302	10,319	2,644	387	43	3,074	60

Taulu N:o 29. Helsingin työväestön asunto-olot vuonna 1900.

A l u e	Tulipesäin laatu				Asuntoja, joissa on						
	Kakluuni	Hellakakluuni	Hella	Muita	Kakluuni	Hellakakluuni	Hella	Kakluuni ja hella-kakluuni	Kakluuni ja hella	Muunnaisia tulipesiä	Iman tulisijaa
Ensimmäinen kaupunginosa . . .	534	156	172	23	281	118	30	37	144	18	1
Toinen ” . . .	279	111	150	9	100	98	22	12	128	6	—
Kolmas ” . . .	185	64	62	17	96	48	5	11	67	5	—
Neljäs ” . . .	1,424	410	678	9	809	388	137	16	537	10	1
Viides ” . . .	688	158	244	7	365	96	47	60	198	4	1
Kuudes ” . . .	989	359	367	22	631	326	72	29	291	18	4
Seitsemäs ” . . .	537	117	203	6	293	96	17	20	184	5	2
Kahdeksas ” . . .	13	7	9	—	4	7	3	—	6	—	—
Yhdeksäs ” . . .	45	16	14	2	25	12	3	3	11	2	—
Kymmenes ” . . .	197	39	69	1	136	33	25	7	43	1	—
Sörnäinen ¹⁾	542	376	199	31	375	344	46	11	153	31	—
Kallio	834	523	500	7	593	510	268	9	229	8	2
Töölö	715	166	228	6	528	141	79	16	146	9	—
Hermanninkaupunki I	318	88	179	11	222	85	82	—	92	9	3
” II	45	23	21	2	32	22	9	—	12	2	—
Toukola	89	52	46	—	49	51	5	—	40	1	—
Yhteensä	7,434	2,665	3,141	153	4,539	2,375	850	231	2,281	129	14

1) Kats. muistutus¹⁾ siv. 48.

2) 5 asunnosta ei ole tietoja.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

(Tulipesäin laatu, erilainen vedensaanti y. m.).

Asuntoja, joissa on vedensaanti								Asuntoja, joissa on				
Vesijohto			Kaivo pihalla	Vesiympyri pihalla	Vettä tuodaan		Summa	Ulkohuone		Ullakko	Kellari	Osa pesutupaan
asunnossa	muussa huoneessa	pihalla			ulkopuolella pihalla olevasta vesijohdosta	ulkopuolella pihalla olevasta kaivosta		yksityinen	yhteinen			
145	114	364	—	—	6	—	629	71	558	609	629	584
104	106	155	—	—	—	—	365	47	319	366	346	341
56	65	107	—	—	4	—	232	18	214	216	217	224
389	219	1,284	—	—	6	—	1,898	342	1,556	1,860	1,896	1,789
125	68	570	—	—	7	—	770	21	750	765	769	670
181	110	1,066	—	—	14	—	1,371	82	1,289	1,185	1,243	1,346
115	69	433	—	—	—	—	617	37	580	606	609	569
12	6	1	—	—	1	—	20	4	16	20	20	20
4	10	40	—	2	—	—	56	9	47	55	55	56
7	17	193	—	—	28	—	245	19	226	156	243	205
45	31	247	81	74	462	20	960	16	944	556	929	884
158	30	1,372	14	—	35	9	1,618	89	1,529	1,475	1,603	1,602
10	17	394	232	37	52	177	919	28	891	882	914	770
—	4	37	20	7	414	12	494	5	489	491	492	357
—	—	—	40	23	11	—	74	—	77	71	77	14
1	4	13	90	—	6	32	146	—	146	121	142	128
1,352	870	6,276	477	143	1,046	250	10,414 ²⁾	788	9,631	9,434	10,184	9,559

Taulu N:o 30. Vuokraolot

A. Huoneistoja, joissa

A l u e	H u o n e i s t o j e n l u k u j a											
	1-n huoneen			2-n huoneen			3-n huoneen			4-n huoneen		
	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta
Ensimmäinen kaupunginosa	461	246	246	273	436	218	166	683	238	177	993	248
Toinen "	215	293	293	164	518	259	98	709	236	96	1,041	260
Kolmas "	179	284	284	146	518	259	68	871	290	92	1,036	259
Neljäs "	1,275	262	262	784	433	216	258	693	231	216	961	240
Viides "	429	244	244	289	489	245	136	735	245	179	1,001	250
Kuudes "	1,052	247	247	432	449	224	105	729	243	65	964	241
Seitsemäs "	457	256	256	240	445	223	115	603	201	83	969	242
Kahdeksas "	19	261	261	17	541	271	14	708	236	7	946	236
Yhdeksäs "	46	286	286	22	371	185	16	661	220	24	1,124	281
Kymmenes "	168	215	215	79	420	210	17	687	229	27	998	250
Summa ja keskimäärä kaupungin- aseman piirissä	4,301	255	255	2,446	455	228	993	704	235	966	995	249
Kallio	1,259	243	243	333	419	210	30	677	226	29	962	241
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella	27	247	247	20	441	220	11	728	243	8	959	240
Sörnäisten (alue Itäis. Vientotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti	99	214	214	53	412	206	12	563	188	5	749	187
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Vientotien ja Eläintarhan välillä	653	191	191	118	340	270	17	611	204	7	902	225
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Vientotien länsi- ja Edes- lahden tien eteläpuolella	290	225	225	83	396	198	11	476	159	10	824	206
Töölö Läntisen Vientotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	345	208	208	95	374	187	20	606	202	19	760	190
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Vientotien itä- ja rautatien länsi- puolella	120	206	206	43	399	199	9	666	222	5	812	203
Fredriksbergin asema ynnä alue	6	143	143	38	457	229	15	561	187	1	540	135
Arabia, Annebärg ja Vanhakaupunki	30	178	178	39	297	149	6	420	140	2	600	150
Saaret	56	112	112	30	205	103	9	340	113	7	686	171
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupungin- aseman ulkopuolella	2,885	219	219	852	389	194	140	591	197	93	848	212
Sörnäisten panimoalue, Hermannin- kaupunki I—II sekä Toukola	663	160	160	189	263	132	23	417	139	2	690	173
Gumtähden säteri	14	129	129	1	144	72	2	396	132	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	2	190	95	—	—	—	1	800	200
Meilansin talo ynnä huvila-alue	27	124	124	8	295	148	5	410	137	4	830	208
Greijuksen talo	28	155	155	14	306	153	2	480	160	—	—	—
S:aa ja keskimäärä kaupungin omista- malla maalla kaupungin ulkop. Sörnäisten vankila-alue	732	158	158	214	266	133	32	419	140	7	786	196
Summa summarum	7,922	233	233	3,536	425	213	1,166	682	227	1,066	981	245
Yhteensä vuot. vuokramäärä	1,846,723	—	—	1,504,231	—	—	795,407	—	—	1,045,996	—	—

Muist.: Näissä tiedoissa on keittiökin luettu huoneiksi.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Helsingissä vuonna 1900.

on ainoastaan asuinhuoneita.

A l u e	v u o t u i s e t v u o k r a m ä ä r ä t												Summa huoneita	Vuoden keskivuokra huoneistolta	Vuoden keskivuokra huoneelta	Summa vuotuista vuokramääriä
	5-n huoneen			6-n huoneen			7-n huoneen			8-n ja useamman huon.						
	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Luku	Vuod. keskivuo- vuokra huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta				
123	1,346	269	118	1,696	283	79	2,100	300	94	2,995	312	4,965	895	269	1,334,641	
90	1,538	308	96	1,811	302	53	2,174	311	75	2,985	318	3,323	1,092	291	968,569	
88	1,481	296	94	1,854	309	58	2,238	320	63	3,155	325	3,065	1,160	298	913,825	
144	1,309	262	129	1,655	276	71	2,106	301	75	2,963	315	7,177	621	255	1,833,370	
102	1,404	281	82	1,750	292	54	2,189	313	52	2,657	306	3,963	807	270	1,068,073	
21	1,354	271	9	1,789	298	1	1,600	229	2	3,100	310	2,677	383	241	645,848	
73	1,370	274	41	1,690	282	44	2,048	293	57	2,761	294	3,069	712	258	790,601	
41	1,350	270	6	1,792	299	8	2,047	292	30	2,991	316	519	1,465	295	152,927	
27	1,353	271	22	1,718	286	13	2,177	311	18	2,486	298	752	1,097	274	206,222	
8	1,168	234	1	900	150	4	1,078	154	7	1,971	226	620	438	220	136,283	
680	1,391	278	598	1,739	290	385	2,128	304	473	2,910	312	30,130	743	267	8,050,359	
3	1,300	260	6	1,573	262	1	1,500	214	1	1,000	125	2,197	307	232	509,949	
10	1,176	235	4	1,790	298	3	2,267	324	6	2,967	247	299	839	250	74,692	
1	600	120	1	1,200	200	1	1,300	186	1	3,000	333	288	345	207	59,677	
3	1,033	207	—	—	—	1	1,500	214	1	1,320	165	998	234	188	187,536	
8	883	177	1	2,000	333	1	2,000	286	5	3,010	239	645	337	213	137,660	
12	1,033	207	3	1,933	322	3	1,613	230	4	2,000	243	803	329	205	164,921	
3	967	193	2	1,050	175	1	800	114	2	5,600	287	326	372	211	68,886	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	131	453	208	27,188	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	134	268	154	20,640	
2	750	150	6	450	75	1	700	100	1	600	67	233	230	111	25,776	
42	1,029	206	23	1,322	220	12	1,620	231	21	2,760	240	6,054	314	211	1,276,925	
3	1,000	200	1	1,500	250	—	—	—	2	950	112	1,156	196	150	173,175	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	22	161	124	2,736	
—	—	—	2	750	125	—	—	—	1	800	100	28	580	124	3,480	
1	840	168	3	933	156	1	3,000	429	3	633	127	129	423	171	22,010	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	62	218	155	9,584	
4	960	192	6	967	161	1	300	429	6	1,167	140	1,397	211	154	210,985	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	55	200	105	5,800	
726	1,367	273	627	1,716	286	398	2,115	302	500	2,883	107	37,636	598	254	9,544,069	
999,736	—	—	1,075,876	—	—	841,780	—	—	1,434,320	—	—	—	—	—	—	

Kunn.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

Jatkoa.

B. Huoneistoja, joissa on asuin- ja muita huoneita.

A l u e	H u o n e i s t o j e n l u k u j a								
	2-n huoneen		3-n huoneen			4-n huoneen			
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta
Ensimmäinen kaupunginosa	19	540	270	34	978	326	27	1,705	426
Toinen ”	14	1,406	703	18	1,329	442	21	1,973	493
Kolmas ”	28	1,177	589	17	1,491	497	28	1,857	464
Neljäs ”	59	672	336	50	874	291	30	1,130	283
Viides ”	36	650	325	32	924	308	15	1,183	296
Kuudes ”	29	514	257	23	823	274	22	1,110	277
Seitsemäs ”	19	498	249	20	822	274	9	1,153	288
Kahdeksas ”	1	400	200	1	1,000	333	1	540	135
Yhdeksäs ”	4	246	123	3	667	222	1	950	238
Kymmenes ”	4	525	263	6	654	218	2	900	225
Summa ja keskimäärä kaupungin piirissä	213	722	361	204	917	324	156	1,439	367
Kallio	20	604	302	28	899	300	13	1,061	265
Eläintarha Töölönlahden ja rautatien itäpuolella Sörnäinen (alue I. Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	1	240	120	1	720	240	—	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	1	540	276	4	474	158	3	1,060	265
Lapin- ja Hietaniemi sekä Töölö Läntisen Vier- totien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella Töölö Läntisen Viertotien länsi- ja Edeslah- den tien pohjoispuolella	8	437	219	19	596	199	4	1,085	271
Töölö ynnä Eläintarha Läntisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	2	570	285	3	720	240	1	850	213
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	—	—	—	2	420	105
Saaret	3	173	87	2	525	175	2	500	125
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyllä alueella kaupungin ulkopuolella	35	518	259	58	737	246	25	960	240
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki ja Toukola	11	316	158	9	419	140	3	860	215
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kotthyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	1	500	250	1	360	120	1	800	200
Greijuksen talo	1	250	125	1	350	117	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	13	325	163	11	407	136	4	845	211
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summarum	261	698	349	273	900	300	185	1,387	347
Yhteenlaskettu vuotuinen vuokramäärä	182,105			245,270			256,565		

Muist.: Keittiöt on luettu mukaan asuinhuoneisiin.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

v u o t u i s e t v u o k r a m ä ä r ä t

A l u e	v u o t u i s e t v u o k r a m ä ä r ä t												Summa huoneita	Vuoden keski- vuokra huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Summa vuotuista vuokramääriä
	5-n huoneen		6-n huoneen		7-n huoneen		8-n ja useamman huoneen									
	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta	Luku	Vuoden keski- vuokra huoneelta huoneistolta								
15	1,540	308	12	2,139	357	14	2,273	325	35	3,514	322	875	1,879	335	293,108	
25	2,066	413	17	2,272	379	18	2,616	374	62	6,431	429	1,449	3,549	429	621,106	
16	1,788	358	16	2,279	380	17	2,462	352	51	4,583	394	1,107	2,607	407	450,940	
35	1,597	319	26	1,612	269	19	2,623	375	31	4,436	364	1,230	1,610	327	402,376	
13	1,526	305	11	2,175	363	12	2,303	329	17	3,368	356	604	1,466	330	199,352	
12	1,459	292	3	1,330	230	1	1,680	240	5	2,957	255	358	1,014	269	96,358	
9	1,568	314	3	1,867	311	4	2,425	346	6	3,350	296	293	1,197	286	83,780	
1	1,150	230	—	—	—	—	—	—	2	2,875	261	36	1,473	246	8,840	
1	2,000	400	1	1,800	300	1	2,200	314	6	3,667	301	112	1,878	285	31,934	
3	1,627	325	5	2,084	347	2	1,764	252	7	2,037	210	177	1,588	260	46,052	
130	1,108	337	94	2,006	334	88	2,447	350	222	4,641	375	6,241	2,018	358	2,233,846	
4	1,108	222	1	900	150	3	1,580	226	7	8,060	266	435	1,547	270	117,600	
—	—	—	1	600	100	1	1,200	171	4	5,125	285	90	2,908	258	23,260	
4	1,410	282	1	900	150	1	1,000	143	—	—	—	52	935	234	12,156	
3	1,044	209	1	1,200	200	—	—	—	1	1,800	200	126	711	209	26,298	
1	708	142	3	1,200	200	—	—	—	5	1,800	200	85	1,357	240	20,358	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	1,080	216	—	—	—	—	—	—	—	—	—	13	640	148	1,920	
—	—	—	1	900	150	—	—	—	1	2,000	143	23	1,107	144	3,320	
5	820	164	—	—	—	—	—	—	2	5,600	659	62	1,276	288	17,870	
18	1,061	212	8	1,012	169	5	1,388	198	20	5,690	308	886	1,318	251	222,782	
4	855	171	1	900	150	—	—	—	1	2,400	240	97	571	171	16,547	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,833	196	28	1,767	189	5,300	
1	700	140	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	700	140	700	
1	500	100	1	1,000	167	1	1,000	143	8	2,065	192	113	1,474	183	20,680	
—	—	—	1	1,740	290	1	600	86	2	1,236	67	55	902	98	5,412	
6	770	154	3	1,213	202	2	800	114	14	1,907	166	298	918	163	48,639	
1	400	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	400	80	400	
155	1,564	313	105	1,012	318	95	2,357	337	256	4,534	350	7,430	1,885	337	2,505,667	
	242,442			200,285			223,879			1,155,121		—	—	—	—	

C. Huoneistoja, joissa on

A l u e	H u o n e i s t o j e n l u k u j a											
	1-n huoneen		2-n huoneen		3-n huoneen		4-n huoneen					
	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta		
Ensimäinen kaupunginosa	26	1,089	1,089	15	1,547	733	5	3,309	1,103	9	2,633	658
Toinen "	68	1,615	1,615	85	3,142	1,571	47	3,581	1,194	39	4,427	1,107
Kolmas "	22	1,013	1,013	34	1,780	890	25	2,706	902	17	3,174	793
Neljäs "	32	1,011	1,011	36	1,073	536	12	2,137	712	8	2,115	529
Viides "	8	660	660	3	1,260	630	4	1,500	500	2	2,700	675
Kuudes "	9	383	383	5	688	344	1	1,200	400	2	2,048	512
Seitsemäs "	7	546	546	7	573	287	1	750	250	3	1,258	315
Kahdeksas "	1	850	850	1	2,400	1,200	—	—	—	—	—	—
Yhdeksäs "	—	—	—	1	804	402	—	—	—	—	—	—
Kymmenes "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin piirissä	173	1,192	1,192	187	2,160	1,080	95	3,012	1,004	80	3,506	877
Kallio	4	414	414	2	1,150	575	2	1,320	440	1	1,700	425
Eläintarha Tuulonlahden ja rautatien itäpuolella Sörnäinen (alue I. Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	5	567	567	2	583	292	1	1,200	400	1	4,000	1,000
Lapin- ja Hietaniemi sekä Tuulö Lätisen Vier- totien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella Tuulö Lätisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	1	2,700	900	—	—	—
Tuulö ynnä Eläintarha Lätisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	1	3,360	3,360	1	840	420	1	900	300	—	—	—
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	1	1,000	1,000	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyillä alueella kaupungin ulkopuolella	11	850	850	5	861	431	5	1,488	496	2	2,850	712
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki ja Toukola	—	—	—	—	—	—	1	1,200	400	—	—	—
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	1	180	90	—	—	—	—	—	—
Greijuksen talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	—	1	180	90	1	1,200	400	—	—	—
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summarum	184	1,144	1,144	193	2,116	1,058	101	2,918	973	82	3,493	873
Yhteonlaskottu vuotuinen vuokramäärä	—	215,062	—	—	408,364	—	—	294,748	—	—	286,207	—

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

ainoastaan muita kuin asuinhuoneita.

A l u e	v u o t u i s e t v u o k r a m ä ä r ä t										Summa huoneita	Vuoden keski- vuokra huoneistolta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Summa vuotuista vuokramääriä		
	5-n huoneen		6-n huoneen		7-n huoneen		8-n ja useamman huoneen									
	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta	Vuod. keski- vuokra huoneelta	Vuoden keski- vuokra huoneelta						
Ensimäinen kaupunginosa	10	1,726	345	4	2,200	367	5	2,933	419	8	4,483	652	311	2,033	541	168,356
Toinen "	19	6,895	1,379	18	5,110	852	5	8,300	1,186	41	10,843	814	1,319	4,432	1,082	1,426,962
Kolmas "	5	5,604	1,121	7	4,131	688	7	7,700	1,100	6	5,392	502	413	2,826	842	347,610
Neljäs "	2	2,950	590	5	3,080	513	2	3,050	436	11	13,610	706	43	2,691	664	290,637
Viides "	—	—	—	2	6,500	1,018	—	—	—	2	8,000	471	80	2,355	618	49,460
Kuudes "	1	1,380	276	1	1,900	317	—	—	—	2	4,050	426	60	1,122	393	23,560
Seitsemäs "	1	2,310	462	1	1,800	300	—	—	—	—	—	—	47	823	350	16,469
Kahdeksas "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	3,200	356	12	2,150	538	6,450
Yhdeksäs "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	804	402	804
Kymmenes "	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin piirissä	38	4,891	978	38	4,258	710	19	6,114	873	71	9,715	705	2,682	3,324	869	2,330,308
Kallio	—	—	—	1	1,560	260	—	—	—	1	4,500	450	34	1,305	422	14,356
Eläintarha Tuulonlahden ja rautatien itäpuolella Sörnäinen (alue I. Viertotien itäp. Hörnebergillä alkaen Sörnäisten vankila-alueeseen asti)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Alue Kallion pohjoispuolella Itäisen Viertotien ja Eläintarhan välillä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	10,000	1,000	26	1,920	739	19,202
Lapin- ja Hietaniemi sekä Tuulö Lätisen Vier- totien länsi- ja Edeslahden tien eteläpuolella Tuulö Lätisen Viertotien länsi- ja Edeslahden tien pohjoispuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	2,700	900	2,700
Tuulö ynnä Eläintarha Lätisen Viertotien itä- ja rautatien länsipuolella	1	3,856	771	—	—	—	—	—	—	—	—	—	11	2,239	814	8,956
Fredriksbergin asema ynnä alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	—	—	—	1	2,000	333	—	—	—	—	—	—	7	1,500	429	3,000
Summa ja keskimäärä kaupunkiin yhdistetyillä alueella kaupungin ulkopuolella	1	3,856	771	2	1,780	297	—	—	—	2	7,250	725	81	1,722	595	48,214
Sörnäisten panimoalue, Hermannikaupunki ja Toukola	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	1,200	400	1,200
Gumtähden säteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kottbyn talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meilansin talo ynnä huvila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	90	180
Greijuksen talo	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa ja keskimäärä kaupungin omistamalla maalla kaupungin rajain ulkopuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	690	276	1,380
Sörnäisten vankila-alue	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa summarum	39	4,865	937	40	4,134	689	19	6,114	873	73	9,648	705	2,768	3,257	859	2,379,902
Yhteonlaskottu vuotuinen vuokramäärä	—	189,723	—	—	165,350	—	—	116,167	—	—	704,281	—	—	—	—	—

Taulu N:o 31. Vuokraolot Helsingin työväestön asunnoissa
vuonna 1900.

62*

Vuokramäärän suuruus	K a u p u n g i n o s a																
	Ensimmäinen	Toinen	Kolmas	Neljäs	Vides	Kuudes	Seisäs	Kahdeksas	Yhdeksäs	Kymmenes	Kallio	Sörnäinen	Töölö	Tonkola	Herrannin- kaupunki I	Herrannin- kaupunki II	Summa
Huoneistoja, joissa on:																	
1 huone:																	
120 markkaa	9	4	1	20	9	10	4	1	—	7	18	25	4	33	28	11	184
144 ”	14	2	4	20	16	17	8	—	1	2	9	95	15	14	74	16	307
156 ”	4	—	—	18	6	9	—	—	1	5	9	68	31	4	50	7	212
168 ”	11	2	1	13	9	19	3	—	1	19	16	71	19	3	35	4	226
180 ”	38	11	12	65	24	67	20	—	2	12	48	123	60	11	54	4	551
192 ”	13	3	4	36	28	74	25	—	3	20	76	82	68	2	16	1	451
204 ”	14	2	6	55	19	79	15	—	—	3	104	59	41	1	4	—	402
216 ”	32	9	4	134	38	135	47	1	2	17	103	63	177	—	2	1	765
228 ”	8	1	—	47	10	41	14	—	—	6	65	7	7	—	—	—	206
240 ”	47	25	13	250	74	216	82	2	6	17	226	30	37	2	5	—	1,032
264 ”	16	11	1	109	31	60	17	—	—	10	98	17	8	—	1	—	379
300 ”	52	14	11	142	40	50	44	1	1	4	52	5	14	1	1	—	432
360 ”	8	5	3	25	10	13	12	2	1	2	—	—	4	—	—	—	87
420 ”	2	5	1	9	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	20
480 ”	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
600 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Summa	268	95	62	943	317	791	292	7	18	124	827	645	485	71	270	44	5,259
Ainoastaan keittiö:																	
120 markkaa	1	—	—	4	—	—	1	—	—	1	8	6	7	3	13	2	46
144 ”	1	—	—	4	3	3	—	—	—	—	7	6	5	—	25	4	58
156 ”	—	1	—	9	1	1	2	—	—	1	14	7	10	—	7	—	53
168 ”	—	1	—	11	—	1	3	1	—	—	14	3	1	—	5	1	41

180 ”	2	—	—	22	7	4	1	—	—	2	33	10	17	1	14	1	114
192 ”	—	1	—	5	3	13	—	—	1	5	48	2	4	—	4	—	86
204 ”	1	—	—	8	4	6	—	—	—	2	52	2	8	—	—	—	83
216 ”	1	2	—	15	2	11	2	—	—	3	27	2	5	—	—	—	70
228 ”	—	—	1	4	—	5	—	—	—	—	16	—	—	—	—	—	26
240 ”	1	—	1	16	9	16	5	1	—	1	18	2	3	—	—	—	73
264 ”	—	—	—	2	—	1	—	—	—	—	2	1	—	—	—	—	6
300 ”	3	3	4	8	1	3	—	—	—	2	2	—	—	—	—	—	26
360 ”	—	3	1	1	2	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	9
420 ”	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
480 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
600 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	10	12	7	109	32	65	14	2	1	17	241	41	61	4	68	8	692
1 huone ja keittiö:																	
120 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	3
144 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	2	—	—	4
156 ”	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
168 ”	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	6
180 ”	1	—	1	2	—	—	2	—	—	—	2	4	4	15	6	—	37
192 ”	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	1	5	4	1	13
204 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2
216 ”	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1	2	13	1
228 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	3
240 ”	2	1	1	6	5	4	5	—	2	6	2	5	6	5	35	4	89
264 ”	2	—	—	5	1	2	—	—	—	1	3	8	3	—	5	2	32
300 ”	1	3	3	18	9	9	10	—	—	3	31	34	9	1	19	2	152
360 ”	10	8	5	66	12	33	12	—	2	3	37	9	14	—	1	—	212
420 ”	4	9	4	107	29	59	47	—	—	3	29	6	19	—	—	—	316
480 ”	10	6	5	40	28	35	11	1	—	—	30	3	1	1	—	—	171
600 ”	2	3	—	6	2	4	1	1	—	1	2	—	1	—	—	—	23
Summa	32	30	19	253	87	147	88	2	4	17	138	75	60	35	86	11	1,084

Muist.: Huoneistojen luku ei ole yhtäpitävä Taulussa N:o 32 mainitun huoneistojen luvun kanssa, koska tässä on otettu huomioon ainoastaan tavallisimmat vuokramäärät.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

63*

Taulu N:o 32. Vuokran suuruus kuutiometriä kohti Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, huomioonottaen asuntojen laadun ja missä kerroksessa ne ovat.

Asuntojen laatu ja missä kerroksessa ne ovat	Asuntoja, joiden vuokraa ei ole ilmoitettu tai jotta asuntoon vuokratetaan	Asuntoja, joiden vuokra on ilmoitettu	Vuokran suuruus kuutiometriltä ja vuodelta, markkaa														
			Alle 1 markkan	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6—7	7—8	8—9	9—10	10—11	11—12	12—13	14—15	15—16
Asuntojen suuruus:																	
1 huone	609	6,234	—	22	474	1,869	1,911	983	513	291	101	38	19	5	3	1	4
2 ”	43	308	—	2	28	71	90	54	39	13	9	1	1	—	—	—	—
3 ”	4	4	—	—	1	—	1	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
4 ”	—	2	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keittiö	120	785	1	8	49	224	251	150	55	30	10	5	1	—	1	—	—
1 huone ja keittiö	289	1,763	—	15	309	584	460	244	107	33	7	3	—	1	—	—	—
2 ” ”	29	196	—	3	17	56	69	33	10	7	1	—	—	—	—	—	—
3 ” ”	2	31	—	—	3	9	15	3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	1,096	9,323	1	50	882	2,814	2,797	1,468	726	374	128	47	21	6	4	1	4
Kerroksia:																	
Maakerros	225	939	—	—	34	147	280	236	136	70	20	9	5	—	2	—	—
Ensimmäinen kerros	706	6,083	1	39	584	1,857	1,812	940	469	245	90	26	8	5	2	1	4
Toinen ”	82	1,464	—	8	195	582	464	145	45	21	1	3	—	—	—	—	—
Kolmas ”	23	150	—	—	6	27	62	36	12	5	—	2	—	—	—	—	—
Neljäs ”	11	45	—	—	1	11	18	10	3	1	1	—	—	—	—	—	—
Viides ”	3	4	—	—	—	1	2	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Ullakko- ”	46	638	—	3	62	189	159	101	61	31	16	7	8	1	—	—	—
Summa	1,096	9,323	1	50	882	2,814	2,797	1,468	726	374	128	47	21	6	4	1	4

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 33. Vuokramäärän suuruus kuutiometriltä Helsingin työväestön asunnoissa vuonna 1900, kaupunginosittain, sekä asumisajan pituus.

A l u e	Asuntoja		Asuntoja, joiden vuokra ei ole tunnettu	Vuokran suuruus kuutiometriltä vuodessa markkaa											Vuokralainen asunut asunnossa						
	joiden vuokra ei ole tunnettu	vuokratia		Summa	Alle 1 markan	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6—7	7—8	8—9	9—10	Yli 10 markkaa	Tuntemattoman ajan	0— $\frac{1}{2}$ vuotta	$\frac{1}{2}$ —1 vuotta	1—5 vuotta	5—10 vuotta	Enemm. kuin 10 vuotta
Ensimmäin. kaup.osa	56	115	171	458	—	3	22	71	99	89	86	64	13	6	5	25	109	117	234	94	50
Toinen ”	22	116	138	228	—	—	29	45	52	52	27	12	3	5	3	10	53	88	144	42	29
Kolmas ”	4	88	92	140	—	—	5	18	32	29	23	15	11	3	4	5	31	43	95	38	20
Neljäs ”	14	102	116	1,782	1	11	128	396	604	355	166	76	26	15	4	3	291	364	835	269	136
Viides ”	46	85	131	640	—	4	22	109	190	128	91	62	22	5	7	3	121	181	306	117	43
Kuudes ”	10	43	53	1,318	—	1	70	308	493	259	117	47	16	3	4	37	296	342	503	150	43
Seitsemäs ”	18	37	55	562	—	1	11	104	169	139	75	37	18	5	3	2	126	125	253	85	26
Kahdeksas ”	—	7	7	13	—	—	1	3	3	3	3	—	—	—	—	—	3	3	12	1	1
Yhdeksäs ”	4	16	20	36	—	1	3	4	8	8	5	3	3	—	1	—	3	12	23	10	8
Kymmenes ”	1	23	24	221	—	1	20	94	49	31	17	5	1	2	1	—	74	16	93	39	23
Sörnäinen ¹⁾	3	72	75	885	—	4	140	387	238	63	22	26	4	1	—	—	270	169	364	116	41
Kallio	11	34	45	1,573	—	8	133	644	513	204	45	17	6	2	1	1	600	267	590	147	13
Töölö	66	97	163	756	—	5	68	313	253	71	36	7	2	—	1	—	150	110	391	191	77
Hermanninkaup. I	2	4	6	488	—	5	161	218	66	25	8	2	2	—	1	—	178	114	180	20	2
” II	—	—	—	77	—	1	17	46	12	1	—	—	—	—	—	—	29	17	28	3	—
Toukola	—	—	—	146	—	5	52	54	16	11	5	1	1	—	1	1	63	19	57	6	—
Yhteensä	257	839	1,096	9,323	1	50	882	2,814	2,797	1,468	726	374	128	47	36	87	2,397	1,987	4,108	1,328	512

¹⁾ Kats. muistutus¹⁾ siv. 48.

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

Taulu N:o 34. Helsingin työväestön

A l u e	Asukkaita työväenasunnoissa			Niistä luona-asuvia			
	miehiä	naisia	lapsia (alle 10 vuoden)	miehiä	naisia	lapsia (alle 10 vuoden)	Summa
Ensimmäinen kaupunginosa	904	1,043	536	169	169	3	341
Toinen "	668	609	365	194	71	1	266
Kolmas "	376	352	210	75	28	1	104
Neljäs "	3,197	3,231	1,915	852	447	29	1,328
Viides "	1,179	1,352	604	343	206	5	554
Kuudes "	2,279	2,353	1,466	617	352	40	1,009
Seitsemäs "	996	1,078	580	237	181	25	443
Kahdeksas "	33	30	27	6	1	1	8
Yhdeksäs "	78	90	62	6	9	—	15
Kymmenes "	462	421	255	122	36	4	162
Sörnäinen ¹⁾	1,581	1,525	1,212	390	173	30	593
Kallio	2,736	2,648	2,134	792	353	42	1,187
Töölö	1,566	1,536	1,108	340	191	22	553
Hermanninkaupunki I	747	770	733	107	60	25	192
" II	123	122	91	15	16	7	38
Toukola	172	209	183	20	13	3	36
Yhteensä	17,097	17,369	11,481	4,285	2,306	238	6,829

1) Kats. muistutus¹⁾ siv. 48.

2) Jos luona-asuvat jaetaan asuntojen laadun mukaan, niin saadaan

1:ssä huoneessa	14,46 %
2:ssa "	17,74 %
3:ssa "	20,83 %
4:ssä "	28,57 %
keittiössä	12,92 %
1:ssä huoneessa ja keittiössä	15,00 %
2:ssa " " "	19,07 %
3:ssa " " "	28,33 %
Summa	14,86 %

Lähde: Selonteko työväenasuntotutkimuksesta.

luona-asuvat vuonna 1900.

Luona-asuvat asukkaista (% ²⁾)			Luona-asuvista asui vuokralla tai tunnustamattomalla vuokralalla	Luona-asuvain kuukautinen vuokra markkaa									
miehiä	naisia	lapsia (alle 10 vuoden)		0,50—2,00	2,01—3,00	3,01—4,00	4,01—5,00	5,01—6,00	6,01—7,00	7,01—8,00	8,01—9,00	9,01—10,00	enemmän kuin 10,00
18,69	16,20	0,56	11	1	5	21	134	78	32	17	1	19	22
29,04	11,66	0,28	2	—	—	3	63	84	52	13	7	9	33
19,95	7,95	0,48	—	—	—	8	49	19	7	14	3	1	3
26,65	13,84	1,51	14	2	11	74	545	384	109	68	14	55	52
29,09	15,24	0,83	6	3	5	34	198	168	53	25	9	32	21
27,07	14,96	2,73	4	6	32	86	434	242	76	34	16	35	44
23,80	16,79	4,31	15	2	16	45	162	82	31	21	16	24	29
18,18	3,33	3,70	1	—	—	—	2	—	—	—	—	—	5
7,69	10,00	—	2	—	—	2	5	5	—	—	—	—	1
26,41	8,55	1,57	1	6	7	43	95	8	2	—	—	—	—
24,67	11,34	2,48	27	12	141	260	140	10	1	—	—	1	1
28,95	13,33	1,97	14	14	54	137	871	64	17	8	5	3	—
21,71	12,43	1,99	7	13	16	128	276	73	20	8	2	4	6
14,32	7,79	3,41	—	30	63	67	27	—	1	2	—	—	2
12,19	13,11	7,69	3	5	14	13	3	—	—	—	—	—	—
11,63	6,22	1,64	5	3	7	13	7	1	—	—	—	—	—
25,06	13,28	2,07	112	97	371	934	3,011	1,218	401	210	73	183	219

Taulu N:o 36. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Maaliskuuta 1870.

A l u e	Kaupungissa olevia					Poissolevia kaupungissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuva väestö	Kaupungissa satun- naisesti oleskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	4,036	136	1,904	2,268	4,172	133	1,933	2,236	4,169
Toinen ”	5,285	182	2,806	2,661	5,467	137	2,829	2,593	5,422
Kolmas ”	7,913	101	4,643	3,371	8,014	171	4,721	3,363	8,084
Neljäs ”	4,828	86	2,366	2,548	4,914	102	2,381	2,549	4,930
Viides ”	5,244	77	2,500	2,821	5,321	144	2,566	2,822	5,388
Kuudes ”	1,453	26	856	623	1,479	93	926	620	1,546
Yhteensä kaupunginaseman piirissä	28,759	608	15,075	14,292	29,367	780	15,356	14,183	29,539
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Töölö ja huvilat Espoon tullin ulkopuolella	1,591	10	833	768	1,601	29	850	770	1,620
Huvilat siltain pohjois- ja rautatien itä- puolella	1,080	10	564	526	1,090	8	567	521	1,088
Saaret	55	—	32	23	55	—	32	23	55
Yhteensä yhdistetyllä alueella	2,726	20	1,429	1,317	2,746	37	1,449	1,314	2,763
Summa väkilukua	31,485	628	16,504	15,609	32,113	817	16,805	15,497	32,302

Lähde: Suomen virallinen tilasto VI: 3.

**Taulu N:o 37. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Lokakuuta 1880.**

A l u e	Kaupungissa olevia					Poissoleivia kaupungissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satun- naisesti oleskelevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	5,597	188	2,654	3,131	5,785	164	2,639	3,122	5,761
Toinen ”	4,136	148	2,005	2,279	4,284	150	1,990	2,296	4,286
Kolmas ”	3,699	56	1,926	1,829	3,755	121	1,987	1,833	3,820
Neljäs ”	9,414	106	5,224	4,296	9,520	132	5,251	4,295	9,546
Viides ”	4,217	58	2,036	2,239	4,275	68	2,049	2,236	4,285
Kuudes ”	2,713	34	1,353	1,394	2,747	62	1,386	1,389	2,775
Seitsemäs ”	3,456	52	1,607	1,901	3,508	105	1,638	1,923	3,561
Kahdeksas ”	1,083	8	885	206	1,091	7	885	205	1,090
Yhteensä kaupunginaseman piirissä	34,315	650	17,690	17,275	34,965	809	17,825	17,299	35,124
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Töölö ja huvilat Espoon tullin luona . .	2,822	11	1,463	1,370	2,833	13	1,466	1,369	2,835
Siltasaari ja huvilat Itäisen Viertotien varrella	3,962	27	2,255	1,734	3,989	27	2,257	1,732	3,989
Saaret ja satamat	520	835	1,054	301	1,355	3	318	205	523
Yhteensä yhdistetyllä alueella	7,304	873	4,772	3,405	8,177	43	4,041	3,306	7,347
Summa väkilukua	41,619	1,523	22,462	20,680	43,142	852	21,866	20,605	42,471

Lähde: Suomen virallinen tilasto VI: 8.

**Taulu N:o 38. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
1 p:nä Joulukuuta 1890.**

A l u e	Läsnä olevia					Poissoleivia kaupun- gissa asuvasta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa satunnaisesti oleksavia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
<i>1. Kaupunginaseman alue:</i>									
Ensimmäinen kaupunginosa	7,354	202	3,487	4,069	7,556	95	3,456	3,993	7,449
Toinen "	5,774	235	2,713	3,296	6,009	141	2,669	3,246	5,915
Kolmas "	3,939	66	1,919	2,086	4,005	68	1,932	2,075	4,007
Neljäs "	15,038	227	7,567	7,698	15,265	168	7,563	7,643	15,206
Viides "	5,328	94	2,467	2,955	5,422	76	2,478	2,926	5,404
Kuudes "	5,965	64	2,986	3,043	6,029	41	2,982	3,024	6,006
Seitsemäs "	4,867	91	2,258	2,700	4,958	78	2,273	2,672	4,945
Kahdeksas "	1,039	20	783	276	1,059	8	782	265	1,047
Yhdeksäs "	905	17	380	542	922	25	393	537	930
Yhteensä kaupunginaseman piirissä	50,209	1,016	24,560	26,665	51,225	700	24,528	26,381	50,909
<i>2. Kaupunkiin yhdistetty alue:</i>									
Siltasaaren huvilat	903	15	435	483	918	16	437	482	919
Sörnäinen: (rautatien ja Itäisen Viertotien välinen alue)	7,238	64	3,914	3,388	7,302	38	3,893	3,383	7,276
Sörnäinen: (Itäisen Viertotien itäpuolella oleva alue)	1,118	13	567	564	1,131	3	563	558	1,121
Töölö: (Läntisen Viertotien länsipuolella oleva alue)	3,593	68	1,904	1,757	3,661	26	1,877	1,742	3,619
Töölö: (rautatien ja Läntisen Viertotien välinen alue)	875	5	472	408	880	6	470	411	881
Sääret ja satamat	213	205	306	112	418	—	116	97	213
Yhteensä yhdistetyillä alueella	13,940	370	7,598	6,712	14,310	89	7,356	6,673	14,029
Summa väkilukua	64,149	1,386	32,158	33,377	65,535	789	31,884	33,054	64,938

Lähde: Suomen virallinen tilasto VI: 20.

**Taulu N:o 39. Helsingin kaupungin todellinen ja siellä asuva väestö
5 p:nä Joulukuuta 1900.**

A l u e	Läsnä olevia					Poissoleivia kau- pungissa asuvas- ta väestöstä	Summa kaupungissa asuvaa väestöä		
	Kaupungissa asuvaa väestöä	Kaupungissa samanaisesti oleksilevia	Summa todellista väestöä				mp.	np.	S:a
			mp.	np.	S:a				
1. Kaupunginaseman alue:									
Ensimmäinen kaupunginosa	8,212	373	3,774	4,811	8,585	160	3,681	4,691	8,372
Toinen "	6,284	284	2,890	3,678	6,568	99	2,782	3,601	6,383
Kolmas "	5,473	107	2,535	3,045	5,580	85	2,552	3,006	5,558
Neljäs "	16,835	303	8,019	9,119	17,138	257	8,044	9,048	17,092
Viides "	7,130	160	2,944	4,346	7,290	128	2,972	4,286	7,258
Kuudes "	8,659	173	4,219	4,613	8,832	106	4,213	4,552	8,765
Seitsemäs "	6,338	279	2,804	3,813	6,617	133	2,779	3,692	6,471
Kahdeksas "	1,335	14	804	545	1,349	12	802	545	1,347
Yhdeksäs "	1,008	31	361	678	1,039	34	363	679	1,042
Kymmenes "	1,975	14	919	1,070	1,989	31	940	1,066	2,006
Summa kaupunginaseman piirissä	63,249	1,738	29,269	35,718	64,987	1,045	29,128	35,166	64,294
2. Kaupunkiin yhdistetty alue kau- punginaseman ulkopuolella:									
Kallio	8,675	161	4,225	4,611	8,836	103	4,243	4,535	8,778
Eläintarhan huvilat sekä Töölönlahden ja rautatie itäpuolella oleva alue	569	8	207	370	577	8	209	368	577
Sörnäinen (Hörnebergillä alkaen Sörnäis- ten vankila- ja panimoalueisiin asti)	1,136	26	602	560	1,162	10	594	552	1,146
Eeko	367	10	171	206	377	—	166	201	367
Surutoin	891	4	463	432	895	4	465	430	895
As	1,921	32	939	1,014	1,953	26	939	1,008	1,947
Sörnäisten rautatie pohjoispuolella oleva alue (Arabiaan, Annebergiin ja Van- haankaupunkiin asti)	737	9	358	388	746	15	365	387	752
Lapin- ja Hietaniemi, Fjälldal y. m. (Läntisen Viertotien länsi- ja Edes- lahden tien pohjoispuolella)	2,302	65	1,178	1,189	2,367	19	1,155	1,166	2,321
Töölö (Läntisen Viertotien länsipuolella)	3,451	54	1,928	1,577	3,505	41	1,923	1,569	3,492
Töölö ynnä Eläintarha (Itäisen Viertot- tien itä- ja rautatie länsipuolella)	891	—	450	441	891	7	454	444	898
Fredriksbergin asema ja alue (kaupun- gin rajoihin asti)	333	4	163	174	337	3	162	174	336
Arabia, Anneberg ja Vanhakaupunki ynnä Forsby	362	2	170	194	364	4	171	195	366
Saaret	443	1	228	216	444	4	231	216	447
Summa	22,078	376	11,082	11,372	22,454	244	11,077	11,245	22,322
3. Satamat	62	210	249	23	272	—	47	15	62
Summa kaupungin rajojen piirissä	85,339	2,324	40,600	47,113	87,713	1,289	40,252	46,426	86,678
4. Kaupungin omistama maa kau- pungin rajojen ulkopuolella:									
Sörnäisten panimoalue	107	—	59	48	107	—	59	48	107
Hermanninkaupunki I	2,790	10	1,378	1,422	2,800	25	1,391	1,424	2,815
" II	480	—	233	247	480	—	233	247	480
Toukola	760	8	381	387	768	—	379	381	760
Gumtähti, Kottby, Meilansi ja Greijjus	665	7	323	349	672	4	321	348	669
Summa	4,802	25	2,374	2,453	4,827	29	2,383	2,448	4,831
5. Sörnäisten vankila-alue	673	4	589	88	677	—	587	86	673
Summa väkilukua	90,864	2,353	43,563	49,654	93,217	1,318	43,222	48,960	92,182

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Kunn.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

Taulu N:o 40. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna ikävuosien, sukupuolen ja siviilisäädyn mukaan vuonna 1900.

Ikäryhmä	Naimattomia		Naimisissa		Leskimiehiä ja -vaimoja		Eronneita		Tuntematon siviilisäätty		S u m m a		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	sa
0—1	1,098	1,020	—	—	—	—	—	—	—	—	1,098	1,020	2,118
1—2	879	900	—	—	—	—	—	—	—	—	879	900	1,779
2—3	878	898	—	—	—	—	—	—	—	—	878	898	1,776
3—4	795	800	—	—	—	—	—	—	—	—	795	800	1,595
4—5	750	764	—	—	—	—	—	—	—	—	750	764	1,514
5—10	3,846	3,860	—	—	—	—	—	—	—	—	3,846	3,860	7,706
10—15	3,538	3,648	—	—	—	—	—	—	—	—	3,538	3,648	7,186
15—20	4,230	5,458	8	85	—	3	—	—	—	—	4,238	5,546	9,784
20—25	6,665	5,435	829	1,048	7	27	—	—	—	—	7,501	6,510	14,011
25—30	3,096	3,246	1,779	2,011	29	66	6	12	2	—	4,912	5,335	10,247
30—35	1,274	1,813	2,166	2,122	47	135	6	15	2	1	3,495	4,086	7,581
35—40	789	1,330	2,354	2,088	62	235	17	27	5	2	3,227	3,682	6,909
40—45	464	883	1,830	1,771	86	314	21	37	2	1	2,403	3,006	5,409
45—50	309	716	1,475	1,372	88	438	18	21	1	—	1,891	2,547	4,438
50—55	216	516	1,014	923	102	465	13	18	1	1	1,346	1,923	3,269
55—60	148	426	755	678	101	621	9	14	2	1	1,015	1,740	2,755
60—65	101	282	504	384	91	552	2	8	—	—	698	1,226	1,924
65—70	38	165	278	219	71	453	1	7	1	1	389	845	1,234
70—75	24	132	145	100	71	371	1	5	1	—	242	608	850
75—80	18	76	53	34	33	283	—	1	—	—	104	394	498
80—85	1	33	18	8	21	113	—	—	—	—	40	154	194
85—90	2	12	1	2	5	42	—	—	—	—	8	56	64
90—91	—	—	—	2	—	4	—	—	—	—	—	6	6
91—92	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1
92—93	—	—	—	—	1	2	—	—	—	—	1	2	3
93—94	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1	2	3
95—96	—	1	1	1	—	1	—	—	—	—	1	3	4
96—97	—	2	—	—	—	1	—	—	—	—	—	3	3
97—98	—	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	4	4
100—101	1	1	—	1	1	—	—	—	—	—	2	2	4
Tuntematon	52	49	30	24	3	10	2	—	178	—	265	83	348
Summa	29,212	32,467	13,241	12,873	819	4,141	96	165	195	8	43,563	49,654	93,217

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 41. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sytymäpaikan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Syntymäpaikka	1870			1880			1890			1900		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Helsinki	—	—	9,708	6,406	7,200	13,606	9,626	10,686	20,312	14,394	15,709	30,103
Muut paikkakunnat												
Uudenmaan läänissä	—	—	8,519	4,307	5,350	9,657	6,338	7,810	14,148	8,132	10,755	18,887
Turun ja Porin lääni	—	—	2,435	1,691	1,368	3,059	2,190	2,073	4,263	2,921	3,048	5,969
Hämeen ”	—	—	2,407	1,981	1,917	3,898	3,509	3,629	7,138	4,379	5,468	9,847
Wiipurin ”	—	—	597	567	498	1,065	1,018	1,043	2,061	1,528	1,618	3,146
Mikkelin ”	—	—	888	512	505	1,017	1,082	1,228	2,310	1,753	2,382	4,135
Kuopion ”	—	—	537	633	422	1,055	1,143	1,124	2,267	1,858	2,714	4,572
Waasan ”	—	—	1,863	1,762	1,436	3,198	2,566	2,727	5,293	2,708	3,693	6,401
Oulun ”	—	—	371	344	510	854	635	1,014	1,649	701	1,401	2,102
Suomessa ilman tarkem- paa tietoa paikasta .	—	—	58	167	179	346	220	211	431	96	222	318
Summa Suomessa	—	—	27,383	18,370	19,385	37,755	28,327	31,545	59,872	38,470	47,010	85,480
Pietari ja Itämeren- maakunnat	—	—	917	496	283	779	500	483	983	866	713	1,579
Muualla euroopalaisel- la Wenäjällä	—	—	2,993	2,908	395	3,298	2,496	448	2,944	2,806	664	3,470
Ruotsi	—	—	515	354	439	793	497	647	1,144	665	859	1,524
Norja	—	—	15	62	12	74	27	20	47	47	36	83
Tanska	—	—	23	23	15	38	35	26	61	76	67	143
Saksa	—	—	223	180	88	268	188	123	311	256	176	432
Muut Euroopan maat	—	—	33	47	48	95	62	69	131	115	99	214
Euroopan ulkopuolella olevat maat	—	—	10	13	1	14	17	15	32	37	29	66
Ilman tietoa paikasta	—	—	1	14	14	28	9	1	10	225	1	226
Summa	—	—	32,113	22,462	20,680	43,142	32,158	33,377	65,535	43,563	49,654	93,217

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallinen tilasto.

**Taulu N:o 42. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna kielen mukaan vuonna 1900
sekä vuosina 1870, 1880 ja 1890.**

A l u e	Ainoastaan ruotsia puhuvia		Paremmiin ruotsia kuin suomea puhuvia		Summa ruotsia puhuvia		Ainoastaan suomea puhuvia		Paremmiin suomea kuin ruotsia puhuvia		Summa suomea puhuvia		Venäjää puhuvia		Saksaa puhuvia		Juutalais-saksaa puhuvia		Muita sekä niitä, joista tietoa puuttuu	
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.
Ensimmäinen kaupunginosaa	907	1,462	991	1,073	1,898	2,535	1,059	1,249	548	788	1,607	2,037	188	152	38	59	1	—	42	28
Toinen ”	665	1,099	741	834	1,406	1,933	674	967	404	614	1,078	1,581	163	90	45	42	7	6	191	26
Kolmas ”	576	1,028	567	722	1,143	1,750	908	735	244	432	1,152	1,167	142	80	27	26	—	—	71	22
Neljäs ”	1,262	2,146	1,240	1,568	2,502	3,714	2,920	3,224	1,226	1,693	4,146	4,917	1,013	271	88	75	125	69	145	73
Viides ”	719	1,249	763	943	1,482	2,186	873	1,307	456	730	1,329	2,037	71	59	32	34	7	6	23	24
Kuudes ”	1,066	1,423	652	624	1,718	2,053	1,735	1,721	552	725	2,287	2,446	138	69	27	26	2	2	47	17
Seitsemäs ”	639	1,040	600	744	1,239	1,784	1,005	1,264	423	659	1,428	1,923	84	64	26	22	—	—	27	20
Kahdeksas ”	107	151	107	86	214	237	135	138	64	79	199	217	333	85	3	4	—	—	5	2
Yhdeksäs ”	122	267	108	142	230	409	43	144	56	87	99	231	19	18	10	15	—	—	3	5
Kymmenes ”	188	232	140	148	328	380	374	422	145	215	519	637	55	32	3	6	5	8	9	7
Satamat	77	6	48	9	125	15	43	3	14	5	57	8	2	—	23	—	—	—	42	—
Lapin- ja Hietaniemi . . .	256	319	178	179	434	498	500	440	140	182	640	622	86	57	2	—	6	6	10	6
Tuulo ja Eläintarha . . .	471	601	334	292	805	893	648	630	257	316	905	946	574	125	13	18	9	—	50	17
Kallio ja Eläintarhan huvilat	730	982	514	569	1,244	1,551	2,521	2,510	542	839	3,063	3,349	116	78	6	16	—	1	25	5
Alue Kallion pohjois- ja itäpuolella	496	579	302	325	798	904	968	961	287	343	1,255	1,304	35	20	7	1	2	1	4	4
Sörnäinen	121	127	66	63	187	190	311	290	64	70	375	360	38	5	1	—	—	—	2	4
Fredriksberg	47	52	34	29	81	81	55	60	27	33	82	93	—	—	—	—	—	—	—	—
Saaret	143	146	28	23	171	169	42	32	9	14	51	46	6	1	—	—	—	—	—	—
Hermanninkaupunki I—II	361	418	283	254	644	672	703	700	235	281	938	981	27	15	—	1	—	—	2	—
Toukola ja Sörnäist. panimo	167	203	79	64	246	267	151	137	26	29	177	166	12	2	3	1	—	—	1	—
Gumtähden, Kottbyn, Greijuksen ja Meilansin talot	125	130	59	75	184	205	83	99	28	35	111	134	15	3	5	3	—	—	8	4
Sörnäisten rangaist. vankila	18	1	56	13	74	14	432	50	74	24	506	74	6	—	1	—	—	—	2	—
Summa vuonna 1900	9,263	13,661	7,890	8,779	17,153	22,440	16,183	17,083	5,821	8,193	22,004	25,276	3,173	1,226	360	349	164	99	709	264
Summa väenlaskussa 1 p:nä Joulukuuta 1890	—	—	—	—	13,421	16,439	—	—	—	—	14,809	14,978	2,541	1,115	416	402	—	—	583	831
1 ” Lokakuuta 1880	—	—	—	—	22,566	—	—	—	—	—	14,652	—	4,157	—	726	—	—	—	360	681
1 ” Maaliskuuta 1870	—	—	—	—	18,302	—	—	—	—	—	8,329	—	3,878	—	562	—	—	—	262	780

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallinen tilasto.

Taulu N:o 43. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

V u o s i	Luku- ja kirjoitustaitoisia			Ainoastaan luku-taitoisia			Luvun ja kirjoituksen taitamattomia						Sivistyskannasta ei ole tietoa		
							10 vuotta vanhempia			10 vuotta nuorempia					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870															
Kaupunginaseman piirissä	—	—	14,836	—	—	8,964	—	—	1,092	—	—	4,475	—	—	—
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	—	—	1,035	—	—	1,075	—	—	152	—	—	484	—	—	—
Summa	—	—	15,871	—	—	10,039	—	—	1,244	—	—	4,959	—	—	—
1880															
Kaupunginaseman piirissä	11,086	9,541	20,627	3,176	5,398	8,574	1,225	198	1,423	2,186	2,138	4,324	17	—	17
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	2,522	1,347	3,869	1,477	1,381	2,858	83	50	133	690	627	1,317	—	—	—
Summa	13,608	10,888	24,496	4,653	6,779	11,432	1,308	248	1,556	2,876	2,765	5,641	17	—	17
1890															
Kaupunginaseman piirissä	17,927	18,108	36,035	2,631	5,067	7,698	668	275	943	3,326	3,198	6,524	8	17	25
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	4,324	3,168	7,492	1,724	2,090	3,814	154	85	239	1,396	1,369	2,765	—	—	—
Summa	22,251	21,276	43,527	4,355	7,157	11,512	822	360	1,182	4,722	4,567	9,289	8	17	25
1900															
Kaupunginaseman piirissä	23,071	27,816	50,887	1,619	3,836	5,455	683	233	866	3,764	3,794	7,558	182	39	221
Kaupunginaseman ulkopuolella . .	9,895	8,802	18,697	1,687	2,489	4,176	242	157	399	2,454	2,482	4,936	16	6	22
Summa	32,966	36,618	69,584	3,306	6,325	9,631	875	390	1,265	6,218	6,276	12,494	198	45	243

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomenmaan virallista tilastoa.

Taulu N:o 44. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna

Sivistyskanta	Ainoastaan ruotsia puhuvia			Paremmiin ruotsia kuin suomea puhuvia			Summa ruotsia puhuvia			Ainoastaan suomea puhuvia		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
15 vuotta nuorempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	1,530	1,611	3,141	870	838	1,708	2,400	2,449	4,849	1,683	1,625	3,308
Lukutaitoisia . .	97	94	191	31	25	56	128	119	247	125	150	275
Luvun- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	2,392	2,265	4,657	270	334	604	2,662	2,599	5,261	3,105	3,143	6,248
Tuntematon . . .	5	3	8	2	1	3	7	4	11	3	5	8
Summa	4,024	3,973	7,997	1,173	1,198	2,371	5,197	5,171	10,368	4,916	4,923	9,839
15 vuotta vanhempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	4,689	8,093	12,782	6,359	6,895	13,254	11,048	14,988	26,036	9,358	9,199	18,557
Lukutaitoisia . .	497	1,522	2,019	342	668	1,010	839	2,190	3,029	1,774	2,863	4,637
Luvun- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	46	67	113	14	15	29	60	82	142	120	87	207
Tuntematon . . .	7	6	13	2	3	5	9	9	18	15	11	26
Summa	5,239	9,688	14,927	6,717	7,581	14,298	11,956	17,269	29,225	11,267	12,160	23,427

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

kielen ja sivistyskannan mukaan vuonna 1900.

Paremmiin suomea kuin ruotsia puhuvia	Summa suomea puhuvia			Venäjää puhuvia			Saksaa puhuvia			Juutalais-saksaa puhuvia			Muita kieliä puhuvia ja niitä, joista tietoa puuttuu				
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a		
856	986	1,842	2,539	2,611	5,150	227	160	387	16	16	32	16	12	28	15	8	23
34	27	61	159	177	336	5	8	13	—	—	—	2	—	2	1	5	6
213	269	482	3,318	3,412	6,730	193	222	415	23	29	52	13	9	22	56	41	97
3	3	6	6	8	14	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1,106	1,285	2,391	6,022	6,208	12,230	426	391	817	39	45	84	31	21	52	72	54	126
4,445	5,979	10,424	13,803	15,178	28,981	2,127	666	2,793	316	300	616	79	48	127	380	182	562
254	904	1,158	2,028	3,767	5,795	106	32	138	4	2	6	12	13	25	22	12	34
13	22	35	133	109	242	509	135	644	1	1	2	42	16	58	83	11	94
3	3	6	18	14	32	5	2	7	—	1	1	—	1	1	152	5	157
4,715	6,908	11,623	15,982	19,068	35,050	2,747	835	3,582	321	304	625	133	78	211	637	210	847

Taulu N:o 45. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna sivistyskannan mukaan vuonna 1900.

Sivistyskanta	K a u p u n g i n a l u e									Summa		
	Kaupungin aseman piirissä			Yhdistetyllä alueella (kaupungin aseman ulkopuolella sekä satamat)			Kaupungin rajojen ulkopuolella (kaupungin maa sekä Sörnäisten vankila-alue)					
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
15 vuotta nuorempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	3,369	3,462	6,831	1,454	1,430	2,884	390	364	754	5,213	5,256	10,469
Lukutaitoisia . .	154	176	330	96	91	187	45	42	87	295	309	604
Luku- ja kirjoituksen taitamattomia . . .	3,798	3,815	7,613	1,954	1,965	3,919	513	532	1,045	6,265	6,312	12,577
Tuntematon . . .	13	9	22	1	4	5	—	—	—	14	13	27
Summa	7,334	7,462	14,796	3,505	3,490	6,995	948	938	1,886	11,787	11,890	23,677
15 vuotta vanhempia:												
Luku- ja kirjoitustaitoisia . .	19,702	24,354	44,056	6,502	5,916	12,418	1,549	1,092	2,641	27,753	31,362	59,115
Lukutaitoisia . .	1,465	3,660	5,125	1,113	1,873	2,986	433	483	916	3,011	6,016	9,027
Luvun ja kirjoituksen taitamattomia . . .	599	212	811	198	114	312	31	28	59	828	354	1,182
Tuntematon . . .	169	30	199	13	2	15	2	—	2	184	32	216
Summa	21,935	28,256	50,191	7,826	7,905	15,731	2,015	1,603	3,618	31,776	37,764	69,540

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 46. Helsingin kaupungin väestö, jaettuna uskontokuntain mukaan vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Kannakert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

V u o s i	Luterilaisia			Baptisteja			Metodisteja			Reformeerattuja ja m. protestanttisen uskon tunnustajia			Kreikkalais-oikeuskouksia (ja eriuskolaisia)		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	12,867	14,412	27,279	—	—	—	—	—	—	16	19	35	3,113	990	4,103
1880	18,468	19,209	37,677	—	—	—	—	—	—	40	52	92	3,250	1,078	4,328
1890	28,586	31,665	60,251	—	—	—	—	—	—	25	34	59	2,617	1,250	3,867
1900	39,170	47,432	86,602	26	29	55	24	23	47	34	68	102	3,311	1,634	4,945

V u o s i	Roomalais-katolilaisia			Juutalaisia			Muhameittilaisia			Muita			Tuntematon uskontokunta		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	344	80	424	123	103	226	41	5	46	—	—	—	—	—	—
1880	471	123	594	226	215	441	7	3	10	—	—	—	—	—	—
1890	532	131	663	372	270	642	18	10	28	—	—	—	8	17	25
1900	414	167	581	358	268	626	48	14	62	8	4	12	170	15	185

11

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallinen tilasto.

Taulu N:o 47. Muita Helsingin kaupungissa oleskelevia, kuin Suomen kansalaisia, jaettuina sen mukaan, mihin valtioon kuuluvat, vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Valtio	1870			1880			1890			1900		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
Venäjä	3,512	920	4,432	3,105	585	3,690	2,995	1,241	4,236	3,760	1,544	5,304
Ruotsi	182	233	415	226	248	474	364	385	749	527	541	1,068
Norja	2	1	3	50	8	58	24	32	56	45	31	76
Tanska	5	7	12	17	4	21	18	13	31	56	46	102
Saksan valtakunta .	84	73	157	122	55	177	102	74	176	176	141	317
Itävalta-Unkari . . .	1	—	1	8	3	11	14	8	22	18	9	27
Schweitsi	5	9	14	2	13	15	1	12	13	—	12	12
Alankomaat	—	—	—	6	7	13	3	1	4	1	1	2
Suurbritannia	11	7	18	11	9	20	14	12	26	29	20	49
Ranska	1	1	2	1	—	1	2	9	11	13	16	29
Espanja	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—
Italia	1	—	1	2	—	2	8	5	13	34	9	43
Kreikka	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—
Rumeenia	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	1	1
Turkki	—	—	—	4	1	5	5	2	7	6	—	6
Pohjoisamerikan Yhdysvallat	—	—	—	1	—	1	4	3	7	6	4	10
Yhteensä	3,804	1,251	5,055	3,556	933	4,489	3,557	1,798	5,355	4,671	2,375	7,046

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallinen tilasto.

Taulu N:o 48. Kuuromykkiä, sokeita, mielenvikaisia Helsingissä vuosina 1870, 1880, 1890 ja 1900.

Vuosi	Kuuromykkiä			Sokeita			Muita vaikeampia ruumiinvikoja kärsiviä			Heikkomielisiä ja hulluja			Yhteensä		
	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a	mp.	np.	s:a
1870	2	4	6	3	13	16	27	13	40	50	38	88	82	68	150
1880	12	11	23	16	25	41	94	71	165	84	69	153	206	176	382
1890	19	13	32	20	40	60	202	128	330	55	51	106	296	232	528
1900	56	76	132	49	90	139	306	195	501	172	182	354	583	543	1,126

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto sekä Suomen virallinen tilasto.

Taulu N:o 49. Helsingin juutalaiseen seurakuntaan kuuluvia juutalaisia vuosina 1901—1904.

Vuosi	Vuoden alussa kuului seurakuntaan				Vuoden kuluessa vihityjä parisk.	Vuoden kuluessa				Vuoden lopussa kuului seurakuntaan			
	syntyneitä		kuolleita			syntyneitä		kuolleita					
	miehiä	naisia	lapsia	s:a		mp.	np.	mp.	np.	miehiä	naisia	lapsia	s:a
1904	86	100	309	495	3	13	9	6	2	81	99	321	509
1903	76	94	336	506	12	6	9	1	—	82	98	340	520
1902	78	92	326	496	10	9	8	4	3	76	94	336	506
1901	82	89	312	483	—	—	—	—	—	78	92	326	496

Lähde: Yksityisiä tietoja.

Taulu N:o 50. Keskimääräinen elämnpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1882—1899.

Ammattiryhmiä	Vuosina	Kaikkiaan kuolleita						Keuhkotantiin kuolleita						Muihin tauteihin kuolleita										
		Kuolleita	Yhteensä elämnpituus			Keskimääräinen elämnpituus			Kuolleita	% kaikista kuolleista	Yhteensä elämnpituus			Keskimääräinen elämnpituus			Kuolleita	% kaikista kuolleista	Yhteensä elämnpituus			Keskimääräinen elämnpituus		
			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä			Vuosia	Kuukaus.	Päiviä	Vuosia	Kuukaus.	Päiviä
<i>Miespuolia:</i>																								
I. Säätyhenkilöitä	1882—1899	887	45,341	9	13	51	1	1	151	17,0	5,459	11	18	36	1	27	736	83,0	39,881	9	25	54	2	3
II. Ulkona työtä tekeviä	"	1,044	50,380	9	1	48	3	3	300	28,7	12,780	5	19	42	7	7	744	71,3	37,600	3	12	50	6	14
III. Vahtimestareita	"	170	7,959	2	25	46	9	25	46	27,1	1,872	5	24	40	8	14	124	72,9	6,086	9	1	49	1	1
IV. Ulkotyömiehiä	"	1,234	51,789	7	4	41	11	18	422	34,2	15,893	5	24	37	7	28	812	65,8	35,896	1	10	44	2	15
V. Sisätyömiehiä	"	1,233	50,207	—	8	40	8	19	556	45,1	20,453	1	3	36	9	13	677	54,9	29,753	11	5	43	11	12
VI. Renkejä	"	148	5,654	8	14	38	2	15	47	32,4	1,672	10	12	35	7	3	101	67,6	3,981	10	2	39	5	3
<i>Mies- ja naispuolia:</i>																								
VII. Kirja- ja kivipainajia, Puoti- ja konttoriapulaisia	"	248	8,533	10	21	34	4	29	135	54,4	4,382	4	28	32	5	17	113	45,6	4,151	5	23	36	8	26
<i>Naispuolia:</i>																								
VIII. Säätyhenkilöitä	"	817	45,571	10	8	55	9	11	116	14,2	4,349	7	4	37	5	29	701	85,8	41,222	3	4	58	9	19
IX. Alempaa porvaristoa	"	318	18,253	8	12	57	4	24	70	22,0	2,901	7	12	41	5	13	248	78,0	15,352	1	—	61	10	26
X. Käsiyöläisnaisia	"	814	41,259	10	19	50	8	8	244	30,0	9,544	3	20	39	1	12	570	50,0	31,715	6	29	55	7	21
XI. Työläisnaisia	"	2,156	101,984	2	—	47	3	19	630	29,2	23,255	10	12	36	10	25	1,526	70,8	78,728	3	18	51	7	21
XII. Naispuolisia ammattityöläisiä	"	363	14,317	9	2	39	5	9	104	28,7	3,372	6	9	32	5	4	259	71,3	10,945	2	23	42	3	3
Summa ja keskimäärä	—	9,432	441,254	4	7	46	9	12	2,821	29,9	105,938	8	5	37	1	23	6,611	70,1	335,315	8	2	50	8	19

Lähde: Tiedot kokoonpantu Terveyslautakunnan painetusta vuosikertomuksesta vuodelta 1901.

Taulu N:o 51. Keskimääräinen elämänpituus eri ammateissa Helsingissä vuosina 1896—1902.

Ammattiryhmiä	Vuosina	Kaikkiaan kuolleita						Keuhkotautiin kuolleita						Muihin tauteihin kuolleita										
		Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus			Kuolleita	Yhteensä elämänpituus			Keskimääräinen elämänpituus				
			Vuosia	Kunkaus.	Päiviä	Vuosia	Kunkaus.	Päiviä		Vuosia	Kunkaus.	Päiviä	Vuosia	Kunkaus.	Päiviä		Vuosia	Kunkaus.	Päiviä					
																				% kaikista kuolleista	% kaikista kuolleista	% kaikista kuolleista		
<i>Miehiä:</i>																								
I. Säätyhenkiloitä . . .	1896—1902	271	14,674	3	2	54	1	23	37	13,7	1,286	5	7	34	9	7	234	86,3	13,387	9	25	59	4	—
II. Ulkona työtä tekeviä	"	430	21,810	—	22	50	8	20	111	25,8	4,754	—	12	42	9	28	319	74,2	17,056	—	10	53	1	18
III. Ulkotyömiehiä . . .	"	554	25,200	5	15	45	5	13	195	35,2	7,723	8	9	39	7	9	359	64,8	17,476	9	6	50	9	6
IV. Sisätyömiehiä . . .	"	570	23,747	9	22	41	7	28	265	46,5	9,193	4	27	34	8	12	305	53,5	14,554	4	25	49	2	4
Summa	—	1,825	85,432	7	1	46	9	6	608	33,3	22,957	6	25	37	9	4	1,217	66,7	62,475	—	6	52	4	9
<i>Naisia:</i>																								
I. Säätyhenkiloitä . . .	1896—1902	378	22,900	9	3	60	10	6	36	9,5	1,248	8	10	34	8	7	342	90,5	21,652	—	23	60	11	1
II. Käsityöläisnaisia . . .	"	525	28,391	1	15	54	—	28	152	28,9	6,218	6	1	40	10	28	373	71,1	22,172	7	14	56	3	22
III. Työläisnaisia . . .	"	453	22,882	6	10	50	6	4	121	26,7	4,846	6	7	40	—	19	332	73,3	18,036	—	3	52	6	20
Summa	—	1,356	74,174	4	28	54	8	12	309	22,8	12,313	8	18	39	10	5	1,047	77,2	61,860	8	10	57	4	17
Summa ja keskimäärä	—	3,181	159,606	11	29	50	2	3	917	28,8	35,271	3	13	38	5	17	2,264	71,2	124,335	8	16	54	2	24

Lähde: Tiedot kokoonpantu Terveyslautakunnan vuodelta 1902 antamasta, painetusta vuosikertomuksesta.

Taulu N:o 52. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väestö joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1904.

V u o s i	Yhteensä kirkonkir- joissa olevaa väestöä	S i i t ä			
		M i e h i ä		N a i s i a	
		Luku	% koko väki- luvusta	Luku	% koko väki- luvusta
Joulukuun 31 p:nä 1810	4,065	2,109	51,88	1,956	48,12
” ” ” 1815	4,801	2,374	49,45	2,427	50,55
” ” ” 1820	7,719	3,999	51,81	3,720	48,19
” ” ” 1825	9,867	5,217	52,87	4,650	47,13
” ” ” 1830	11,110	5,341	48,07	5,769	51,93
” ” ” 1835	14,568	8,049	55,25	6,519	44,75
” ” ” 1840	18,415	10,471	56,86	7,944	43,14
” ” ” 1845	20,346	11,399	56,03	8,947	43,97
” ” ” 1850	20,745	11,289	54,42	9,456	45,58
” ” ” 1855	18,551	9,816	52,91	8,735	47,09
” ” ” 1860	22,228	11,310	50,88	10,918	49,12
” ” ” 1865	25,800	13,021	50,47	12,779	49,53
” ” ” 1870	28,519	14,066	49,32	14,453	50,68
” ” ” 1875	33,602	16,427	48,89	17,175	51,11
” ” ” 1880	43,334	21,132	48,77	22,202	51,23
” ” ” 1890	61,530	28,542	46,03	32,988	53,61
” ” ” 1900	93,576	43,076	46,39	50,500	53,97
” ” ” 1901	97,051	44,586	45,94	52,465	54,06
” ” ” 1902	100,812	46,201	45,83	54,611	54,17
” ” ” 1903	106,067	48,750	45,96	57,317	54,04
” ” ” 1904	111,632	51,233	45,89	60,399	54,11

Lähde: Papiston viisivuotis- ja kymmenvuotistaulut sekä vuotiset väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 53. Helsingin kaupungin kirkonkirjoissa oleva väkiluku joka viides tai kymmenes vuosi 1810—1900 sekä vuosina 1901—1904, jaettuna seurakunnittain.

V u o s i	Ruotsalais-suomalainen seurakunta		Kaartin seurakunta		Saksalainen seurakunta		Kreikkalais-venäläinen seurakunta		Roomalais-katolinen seurakunta		Metodisti-episkopaalinen seurakunta		Viaporin seurakunta		Suomen merisotaväen seurakunta		Baptisti-seurakunta	
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.
1810	1,692	1,842	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	417	114	—	—	—	—
1815	2,043	2,233	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	331	194	—	—	—	—
1820	3,485	3,536	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	514	184	—	—	—	—
1825	3,906	4,038	386	86	—	—	—	—	—	—	—	—	925	526	—	—	—	—
1830	5,022	5,410	—	—	—	—	88	79	—	—	—	—	231	280	—	—	—	—
1835	5,480	5,820	728	145	—	—	—	—	—	—	—	—	921	346	920	208	—	—
1840	6,451	7,101	1,148	252	—	—	194	149	—	—	—	—	1,542	281	1,136	161	—	—
1845	7,290	7,981	1,254	301	—	—	361	281	—	—	—	—	1,330	156	1,164	228	—	—
1850	7,497	7,992	1,227	314	—	—	578	349	—	—	—	—	774	510	1,213	291	—	—
1855	7,360	7,852	84	187	—	—	522	348	—	—	—	—	650	107	1,200	241	—	—
1860	9,125	9,593	1,054	264	128	134	265	225	—	—	—	—	154	543	584	159	—	—
1865	11,369	11,804	854	241	183	202	361	305	—	—	—	—	98	167	156	60	—	—
1870	12,431	13,419	890	315	209	210	273	259	—	—	—	—	111	191	152	59	—	—
1875	14,745	16,048	873	358	252	258	285	260	—	—	—	—	121	186	151	65	—	—
1880	17,154	20,567	977	406	254	242	609	522	1,958	213	—	—	180	252	—	—	—	—
1890	27,079	31,637	273	150	276	296	613	603	177	116	—	—	124	886	—	—	—	—
1900	41,256	48,790	237	158	383	412	678	650	311	204	26	38	185	248	—	—	—	—
1901	42,780	50,706	218	146	391	447	662	653	311	214	30	39	194	260	—	—	—	—
1902	44,384	52,826	219	140	401	452	669	665	299	225	32	43	197	260	—	—	—	—
1903	46,886	55,445	243	173	413	480	660	659	301	235	32	45	215	280	—	—	—	—
1904	49,319	58,444	258	191	437	507	653	660	293	241	32	45	217	294	—	—	24	17

Lähde: Papiston viisivuotis- ja kymmenvuotistaulut sekä vuotuiset väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 54. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä

Vuosi	S y n t y n e i t ä												
	E l ä v ä n ä s y n t y n e i t ä								K u o l l e e n a s y n t y n e i t ä				
	Miesp.	Naisp.	Summa	Avioliitossa	Avioliiton ulkopuolella	% elävänä syntyneistä				Miesp.	Naisp.	% kaikista syntyneistä	
						Miesp.	Naisp.	Avioliitossa	Avioliiton ulkopuolella			Miesp.	Naisp.
1811—1815 ¹⁾	402	364	766	604	162	52,48	47,52	78,85	21,15	29	3,65		
1816—1820 ¹⁾	482	569	1,051	909	142	45,86	54,14	86,49	13,51	47	4,28		
1821—1825	701	727	1,428	1,221	207	49,09	50,91	85,50	14,50	44	3,48		
1826—1830	711	671	1,382	1,119	263	51,45	48,55	80,97	19,03	64	5,41		
1831—1835	1,054	1,033	2,087	1,685	402	50,50	49,50	80,74	19,26	66	3,77		
1836—1840	1,432	1,247	2,679	2,105	574	53,45	46,55	78,57	21,43	101	3,63		
1841—1845	1,637	1,536	3,173	2,457	716	51,59	48,41	77,43	22,57	126	3,82		
1846—1855 ²⁾	Tietoja				puuttuu								
1856—1860	1,881	1,812	3,693	2,828	865	50,93	49,07	76,58	23,42	121	3,18		
1861—1865	2,453	2,198	4,651	3,714	937	52,74	47,26	79,85	20,15	117	2,45		
1866—1870 ³⁾	—	—	4,449	3,575	874	—	—	80,35	19,65	176	3,80		
1871—1875	2,491	2,374	4,865	3,992	873	51,20	48,80	82,06	17,94	154	3,07		
1876—1880 ³⁾	—	—	5,803	4,813	990	—	—	82,94	17,06	180	3,01		
1881—1885	3,416	3,330	6,746	5,596	1,150	50,64	49,36	82,93	17,07	231	3,31		
1886—1890	4,510	4,235	8,745	7,473	1,272	51,53	48,47	85,40	14,60	284	3,15		
1891—1895	5,273	5,128	10,401	8,975	1,426	50,67	49,33	86,29	13,71	360	3,35		
1896—1900	6,346	5,909	12,255	10,466	1,789	51,78	48,22	85,40	14,60	340	2,70		
1901	1,414	1,368	2,782	2,356	426	50,83	49,17	84,68	15,32	34	16	1,20	0,56
1902	1,376	1,334	2,710	2,270	440	50,77	49,23	83,76	16,24	34	28	1,25	1,03
1903	1,464	1,332	2,796	2,350	446	52,36	47,64	84,05	15,95	29	36	1,01	1,26
1904	1,492	1,580	3,072	2,587	485	48,57	51,43	84,21	15,79	31	27	0,99	0,86

¹⁾ Tietoja vuosilta 1814 ja 1818 puuttuu, jonka tähden aikakausten keskimäärät on laskettu toisten 1846—1854 ja kun muut seurakunnat sen rinnalla ovat vähäpätöiset, on kaikki tiedot näistä kahdesta

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

joka viisivuotiskautena 1811—1900 sekä vuosina 1901—1904.

Vuosi	K u o l l e i t a										Enemmän kuolleita kuin syntyneitä			Enemmän syntyneitä kuin kuolleita		
	Miesp.	Naisp.	Yhteensä	Luonnollinen kuolema	Väkivaltaisen kuolema (mnn kuin itsenurha)	Itsenurha	% kuolleita		Miesp.	Naisp.	Yhteensä	Miesp.	Naisp.	Yhteensä		
							Miesp.	Naisp.								
	1811—1815	633	416	1,049	1,021	28	—	60,34	39,66	231	52	283	—	—	—	
1816—1820	777	570	1,347	1,296	49	2	57,69	42,31	295	1	296	—	—	—		
1821—1825	705	526	1,231	1,184	47	—	57,27	42,73	4	—	—	—	201	197		
1826—1830	842	544	1,386	1,317	63	6	60,75	39,25	131	—	4	—	127	—		
1831—1835	2,047	1,237	3,284	3,220	49	15	62,33	37,67	993	204	1,197	—	—	—		
1836—1840	1,675	1,076	2,751	2,678	62	11	60,89	39,11	243	—	72	—	171	—		
1841—1845	1,808	1,105	2,913	2,798	100	15	62,07	37,93	171	—	—	—	431	260		
1846—1855	Tietoja				puuttuu											
1856—1860	1,988	1,492	3,480	3,380	88	12	57,13	42,87	107	—	—	—	320	213		
1861—1865	1,896	1,645	3,541	3,437	95	9	53,54	46,46	—	—	—	557	553	1,110		
1866—1870	—	—	4,343	4,242	90	11	—	—	—	—	—	—	—	106		
1871—1875	2,357	1,923	4,280	4,147	121	12	55,07	44,93	—	—	—	134	451	585		
1876—1880	—	—	4,754	4,618	113	23	—	—	—	—	—	—	—	1,049		
1881—1885	2,762	2,414	5,176	5,026	130	20	53,36	46,64	—	—	—	654	916	1,570		
1886—1890	3,100	2,642	5,742	5,589	126	27	53,98	46,02	—	—	—	1,410	1,593	3,003		
1891—1895	3,625	3,251	6,876	6,641	187	48	52,72	47,28	—	—	—	1,648	1,877	3,525		
1896—1900	4,156	3,606	7,762	7,521	191	50	53,54	46,46	—	—	—	2,190	2,303	4,493		
1901	973	818	1,791	1,729	46	16	54,33	45,67	—	—	—	441	550	991		
1902	835	715	1,550	1,501	37	12	53,87	46,13	—	—	—	541	619	1,160		
1903	853	755	1,608	1,549	46	13	53,05	46,95	—	—	—	611	577	1,188		
1904	917	843	1,760	1,687	60	13	52,10	47,90	—	—	—	575	737	1,312		

neljän vuoden lukujen perustuksella. — ²⁾ Tietoja puuttuu ruotsalais-suomalaisesta seurakunnasta vuosilta aikakaudesta jätetty pois. — ³⁾ Tiedot vaillinaiset.

Taulu N:o 55. Syntyneitä ja kuolleita Helsingissä, kuukausittain vuonna 1904.

Kuukausi	Syntyneitä							Kuolleita						Syntyneitä enemm. kuin kuolleita			Kuolleita enemmän kuin syntyneitä		
	Elävinä					Kuolleina		Miesp.	Naisp.	Yhteensä	Niistä			Miesp.	Naisp.	Yhteensä	Miesp.	Naisp.	Yhteensä
	Miesp.	Naisp.	Yhteensä	Niistä		Miesp.	Naisp.				Luonnoll. kuolena	Väkirale. kuolena (muu k. isemurha)	Isemurha						
				avio- hitos	avioliton ulkopuol.														
Tammikuu	135	127	262	214	48	7	—	79	59	138	132	6	—	56	68	124	—	—	—
Helmikuu	104	128	232	191	41	5	3	74	61	135	131	4	—	30	67	97	—	—	—
Maaliskuu	133	144	277	235	42	3	4	68	94	162	161	1	—	65	50	115	—	—	—
Huhtikuu	132	147	279	243	36	1	1	74	77	151	146	2	3	58	70	128	—	—	—
Toukokuu	127	116	243	204	39	3	3	80	66	146	136	6	4	47	50	97	—	—	—
Kesäkuu	129	146	275	223	52	3	3	84	81	165	156	8	1	45	65	110	—	—	—
Heinäkuu	121	131	252	209	43	3	2	51	59	110	104	5	1	70	72	142	—	—	—
Elokuu	140	141	281	240	41	—	3	72	67	139	133	5	1	68	74	142	—	—	—
Syyskuu	130	131	261	215	46	2	3	86	59	145	140	5	—	44	72	116	—	—	—
Lokakuu	129	132	261	225	36	1	2	82	73	155	148	7	—	47	59	106	—	—	—
Marraskuu	102	116	218	192	26	1	3	89	62	151	143	5	3	13	54	67	—	—	—
Joulukuu	110	121	231	196	35	2	—	78	85	133	157	6	—	32	36	68	—	—	—
Yhteensä v. 1904	1,492	1,580	3,072	2,587	485	31	27	917	843	1,760	1,637	60	13	575	737	1,312	—	—	—

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 56. Kuolleita Helsingissä joka viides vuosi 1880—1900 sekä vuosina 1901—1904, ryhmitettyinä sukupuolen ja ikäluokkain mukaan (‰:na kaikista kuolleista).

Ikäluokka	1880	1885	1890	1 8 9 5			1 9 0 0			1 9 0 1			1 9 0 2			1 9 0 3			1 9 0 4		
	S:a	S:a	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a	mp.	np.	S:a
Alle 6 kuukautta	19,98	19,29	22,24	11,17	8,32	19,49	10,52	9,94	20,46	10,67	7,45	18,12	10,77	7,29	18,06	10,14	8,40	18,54	10,91	9,94	20,85
6—12 „	7,83	7,84	11,04	4,92	4,78	9,70	7,22	6,03	13,25	7,66	7,33	14,99	6,26	5,74	12,00	7,46	6,72	14,18	5,97	5,45	11,42
1—5 vuotta . .	13,73	18,22	17,67	7,28	6,10	13,38	6,88	6,20	13,08	7,45	5,60	13,05	7,10	5,10	12,20	7,34	6,22	13,56	5,40	5,91	11,31
5—10 „ . .	2,16	3,82	2,68	1,33	1,10	2,43	1,53	1,14	2,67	1,19	1,02	2,21	1,35	1,03	2,38	1,06	1,12	2,18	0,85	0,70	1,55
10—20 „ . .	3,29	2,55	2,84	1,39	1,77	3,16	2,44	1,71	4,15	1,80	1,69	3,49	1,74	2,26	4,00	1,87	1,12	2,99	1,70	1,08	2,78
20—40 „ . .	21,91	21,84	18,38	10,37	7,35	17,72	8,75	7,22	15,97	8,92	6,83	15,75	12,00	7,43	19,43	8,89	6,15	15,04	9,37	7,39	16,76
40—60 „ . .	18,05	14,40	15,06	10,52	6,54	17,06	8,36	7,39	15,75	9,99	6,26	16,25	9,10	7,29	16,39	9,76	7,03	16,79	10,80	7,62	18,42
60—80 „ . .	10,78	10,18	8,75	5,52	9,04	14,56	5,00	6,94	11,94	5,99	7,33	13,32	5,23	8,19	13,42	5,91	8,64	14,55	6,45	7,78	14,23
80—90 „ . .	2,04	1,76	1,18	0,44	1,84	2,28	0,64	1,80	2,44	0,28	2,32	2,60	0,32	1,48	1,80	0,62	1,43	2,05	0,63	1,82	2,45
Yli 90 „ . .	0,23	0,10	0,16	0,07	0,15	0,22	0,06	0,23	0,29	0,11	0,11	0,22	—	0,32	0,32	—	0,12	0,12	0,06	0,17	0,23
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	53,01	46,99	100,00	51,40	48,60	100,00	54,06	45,94	100,00	53,87	46,13	100,00	53,05	46,95	100,00	52,14	47,86	100,00

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 57. Solmittuja avioliittoja Helsingissä vuonna 1904, ryhmitettyinä avioliittonmenijäin iän mukaan.

Ikäluokka	Kaksi naimatonta				Leskimies ja naimaton				Leskivaimo ja naimaton				Leskimies ja leskivaimo				Yhteensä				
	Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		Miesp.		Naisp.		
	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	Luku	% kaikista solmittuista avioliitoista	
16 vuotta	—	—	1	0,10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,10	
17 ”	—	—	10	1,01	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1,01	
18 ”	—	—	18	1,81	—	—	1	0,10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19	1,91	
19 ”	—	—	26	2,62	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	26	2,62	
20—24 ”	213	21,47	357	35,99	1	0,10	6	0,61	5	0,51	1	0,10	—	—	—	—	—	219	22,08	364	36,70
25—29 ”	400	40,32	276	27,82	8	0,81	12	1,21	10	1,01	12	1,21	1	0,10	2	0,20	419	42,24	302	30,44	
30—34 ”	172	17,34	133	13,41	12	1,21	11	1,11	11	1,11	7	0,71	1	0,10	3	0,30	196	19,76	154	15,53	
35—39 ”	55	5,54	35	3,53	7	0,71	8	0,81	3	0,30	7	0,71	4	0,40	—	—	69	6,95	50	5,05	
40—44 ”	30	3,03	22	2,21	10	1,01	6	0,61	3	0,30	6	0,60	1	0,10	5	0,51	44	4,44	39	3,93	
45—49 ”	9	0,91	6	0,61	4	0,40	2	0,20	4	0,40	3	0,30	7	0,71	3	0,30	24	2,42	14	1,41	
50—54 ”	3	0,30	—	—	5	0,51	2	0,20	1	0,10	1	0,10	—	—	2	0,20	9	0,91	5	0,50	
55—59 ”	1	0,10	2	0,20	3	0,30	3	0,30	1	0,10	—	—	1	0,10	2	0,20	6	0,60	7	0,70	
60—64 ”	2	0,20	—	—	1	0,10	—	—	—	—	—	—	1	0,10	—	—	4	0,40	—	—	
65—69 ”	1	0,10	—	—	—	—	—	—	—	—	1	0,10	1	0,10	—	—	2	0,20	1	0,10	
Yli 70 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä	886	89,31	886	89,31	51	5,15	51	5,15	38	3,83	38	3,83	17	1,71	17	1,71	992	100,00	992	100,00	

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 58. Purettuja avioliittoja Helsingissä vuosina 1895—1904.

Seurakunta	Avioliittoja, jotka on purkanut							
	Miehen kuolema		Vaimon kuolema		Laillinen ero		Yhteensä	
	Lukku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Lukku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Lukku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista	Lukku	% kaikista purkan- tuneista avioliitoista
Ruotsalais-suomalainen	252	56,00	157	34,89	22	4,89	431	95,78
Kaartin	1	0,22	—	—	—	—	1	0,22
Saksalainen	1	0,22	3	0,67	—	—	4	0,89
Kreikkalais-venäläinen	7	1,56	4	0,89	—	—	11	2,45
Roomalais-katolinen	2	0,44	—	—	—	—	2	0,44
Viaporin	—	—	—	—	—	—	—	—
Metodisti-episkopaalinen	—	—	—	—	—	—	—	—
Baptisti	—	—	1	0,22	—	—	1	0,22
Yhteensä vuonna 1904	263	58,44	165	36,67	22	4,89	450	100,00
” ” 1903	225	60,97	130	35,23	14	3,80	369	100,00
” ” 1902	206	54,93	148	39,47	21	5,60	375	100,00
” ” 1901	229	58,57	146	37,34	16	4,09	391	100,00
” ” 1900	235	59,34	136	34,34	25	6,32	396	100,00
” ” 1899	219	58,12	129	34,19	29	7,69	377	100,00
” ” 1898	203	59,53	118	34,60	20	5,87	341	100,00
” ” 1897	223	63,54	113	32,19	15	4,27	351	100,00
” ” 1896	195	64,78	94	31,23	12	3,99	301	100,00
” ” 1895	215	62,14	114	32,95	17	4,91	346	100,00

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 59. Helsinkiin ja Helsingistä muuttaneita

Vuosi	Ruotsalais-suomalainen seurakunta				Kaartin seurakunta				Saksalainen seurakunta				Kreikkalais-venäläinen seurakunta				Roomalais-katolinen seurakunta			
	Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.	
	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.
1895	1,689	2,222	843	962	9	8	22	11	23	20	8	11	—	—	—	—	—	—	—	—
1896	2,107	2,396	742	919	8	5	13	8	13	20	6	8	—	—	—	—	4	3	1	—
1897	2,127	2,575	898	1,055	15	7	16	10	15	14	8	15	—	—	—	—	—	—	—	—
1898	2,301	2,839	959	1,227	9	3	5	—	13	27	4	7	—	—	—	—	7	1	1	1
1899	2,380	2,865	1,162	1,498	10	5	8	3	20	20	9	13	5	10	—	—	4	5	3	4
1900	2,330	3,011	1,242	1,403	6	8	11	15	9	13	5	14	4	6	—	—	—	1	—	—
1901	2,219	2,776	1,140	1,389	7	3	25	16	16	38	8	8	1	7	9	8	—	—	—	—
1902	2,134	2,905	1,076	1,381	17	13	16	20	16	19	9	18	4	6	—	—	—	—	—	—
1903	2,876	3,314	973	1,251	29	35	7	3	17	31	7	8	1	1	11	9	—	—	—	—
1904	2,820	3,531	958	1,239	23	25	15	11	24	33	7	13	—	—	5	6	—	—	—	—

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

vuosina 1895—1904, ryhmitettyinä seurakunnittain.

Viaporin seurakunta				Metodisti-episkopaalin seurakunta				Baptisti-seurakunta				Yhteensä Helsinkiin muuttaneita			Yhteensä poismuuttaneita			Enemmän Helsinkiin kuin sieltä poismuuttaneita			
Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Siihen m.		Poism.		Helsinkiin muuttaneita			Yhteensä poismuuttaneita						
m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	m.	n.	s:a	m.	n.	s:a				
—	—	—	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,723	2,253	3,976	873	985	1,858	2,118
6	6	3	2	4	9	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,142	2,439	4,581	765	937	1,702	2,879
1	2	6	11	2	6	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2,160	2,604	4,764	929	1,091	2,020	2,744
11	9	8	10	4	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2,345	2,881	5,226	977	1,246	2,223	3,003
33	53	4	16	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2,452	2,959	5,411	1,186	1,536	2,722	2,689
15	16	3	11	3	6	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2,367	3,061	5,428	1,261	1,445	2,706	2,722
15	15	8	4	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,258	2,840	5,098	1,190	1,425	2,615	2,483
7	10	6	11	4	5	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2,182	2,958	5,140	1,108	1,431	2,539	2,601
16	26	3	8	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,939	3,408	6,347	1,001	1,279	2,280	4,067
13	14	10	6	1	1	2	1	25	18	1	1	2,906	3,622	6,528	998	1,277	2,275	4,253			

Taulu N:o 60. Lapsensynnyttäjiä Helsingissä, ryhmitettyinä iän mukaan vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Ikäluokka	Lapsensynnyttäjiä jotka ovat synnyttäneet										Niistä avioliiton ulkopuolella	
	1 lapsen		2 lasta		3 lasta		4 ja useamp. lapsia		Yhteensä			
	Luku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä	Luku	% kaikista lapsensynnyttäjäistä
Alle 15 vuotta . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
15—19 ” . . .	49	1,59	1	0,03	—	—	—	—	50	1,62	22	0,71
20—24 ” . . .	620	20,09	8	0,27	—	—	—	—	628	20,36	192	6,22
25—29 ” . . .	934	30,26	11	0,36	—	—	—	—	945	30,62	146	4,73
30—34 ” . . .	724	23,46	17	0,55	—	—	—	—	741	24,01	85	2,76
35—39 ” . . .	437	14,16	4	0,13	—	—	—	—	441	14,29	37	1,20
40—44 ” . . .	251	8,13	2	0,06	—	—	—	—	253	8,19	14	0,45
45—49 ” . . .	27	0,88	1	0,03	—	—	—	—	28	0,91	3	0,10
51:nä ikävuotena	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
52:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
53:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
54:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
55:nä ”	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä v. 1904	3,042	98,57	44	1,43	—	—	—	—	3,086	100,00	499	16,17
” 1903	2,779	98,55	41	1,45	—	—	—	—	2,820	100,00	464	16,45
” 1902	2,678	98,28	47	1,72	—	—	—	—	2,725	100,00	449	16,48
” 1901	2,772	98,93	30	1,07	—	—	—	—	2,802	100,00	425	15,20
” 1900	2,655	98,48	41	1,52	—	—	—	—	2,696	100,00	411	15,25
” 1899	2,646	98,88	30	1,12	—	—	—	—	2,676	100,00	404	15,10
” 1898	2,478	98,61	34	1,35	1	0,04	—	—	2,513	100,00	371	14,76
” 1897	2,354	99,16	20	0,84	—	—	—	—	2,374	100,00	336	14,15
” 1896	2,137	98,39	34	1,56	—	—	1	0,05	2,172	100,00	306	14,09
” 1895	2,093	99,00	19	0,90	2	0,10	—	—	2,114	100,00	302	14,29

Lähde: Papiston väkiluvunmuutostaulut.

Taulu N:o 61. Helsingin Poliisikamarissa annettuja esteettömyydentodistuksia passin saamista varten vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903.

Kansall. v. 1904, (Tammik. 1906.)

K u u k a u s i	Paikkakunta mihin passi on otettu									Muihin ulkomaan paikkoihin			Yhteensä		
	Suomessa			Merimatkaa varten			Venäjälle			miesp.	naisp.	Yhteensä	miesp.	naisp.	Yhteensä
	miesp.	naisp.	Yhteensä	miesp.	naisp.	Yhteensä	miesp.	naisp.	Yhteensä						
Tammikuu	235	142	377	17	—	17	14	6	20	46	38	84	312	186	498
Helmikuu	130	61	191	14	—	14	17	11	28	49	32	81	210	104	314
Maaliskuu	122	51	173	23	—	23	27	10	37	72	51	123	244	112	356
Huhtikuu	156	73	229	57	8	65	8	3	11	58	68	126	279	152	431
Toukokuu	142	90	232	61	4	65	14	10	24	125	191	316	342	295	637
Kesäkuu	144	93	237	44	2	46	36	17	53	167	196	363	391	308	699
Heinäkuu	129	57	186	41	—	41	63	20	83	201	143	344	434	220	654
Elokuu	178	57	235	45	1	46	36	19	55	188	164	352	447	241	688
Syyskuu	207	65	272	63	1	64	36	28	64	181	144	325	487	238	725
Lokakuu	173	88	261	66	8	74	80	17	97	112	103	215	431	216	647
Marraskuu	207	101	308	49	1	50	29	8	37	105	102	207	390	212	602
Joulukuu	127	62	189	18	—	18	27	17	44	124	73	197	296	152	448
Yhteensä vuonna 1904	1,950	940	2,890	498	25	523	387	166	553	1,428	1,305	2,733	4,263	2,436	6,699
” ” 1903	1,907	1,440	3,347	482	12	494	211	172	383	1,063	974	2,037	3,663	2,598	6,261
” ” 1902	2,263	1,297	3,560	425	17	442	286	193	479	1,635	692	2,327	4,609	2,199	6,808
” ” 1901	2,381	999	3,380	462	10	472	249	169	418	742	401	1,143	3,834	1,579	5,413
” ” 1900	—	—	2,662	—	—	345	—	—	483	—	—	952	—	—	4,442

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 62. Helsingin Poliisikamarissa annettuja ololippuja muista paikkakunnista tulleille työnhakijoille vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903.

K u u k a u s i	Työnhakijoita Uudenmaan paikkakunnista			Työnhakijoita muista paikkakunnista			Yhteensä työnhakijoita		
	miesp.	naisp.	Yhteensä	miesp.	naisp.	Yhteensä	miesp.	naisp.	Yhteensä
Tammikuu	35	43	78	146	101	247	181	144	325
Helmikuu	20	21	41	93	77	170	113	98	211
Maaliskuu	21	14	35	93	62	155	114	76	190
Huhtikuu	50	18	68	152	52	204	202	70	272
Toukokuu	76	24	100	273	82	355	349	106	455
Kesäkuu	71	14	85	273	81	354	344	95	439
Heinäkuu	53	15	68	292	67	359	345	82	427
Elokuu	28	22	50	206	71	277	234	93	327
Syyskuu	47	32	79	156	143	299	203	175	378
Lokakuu	41	35	76	142	144	286	183	179	362
Marraskuu	43	83	126	193	208	401	236	291	527
Joulukuu	29	37	66	109	105	214	138	142	280
Yhteensä vuonna 1904	514	358	872	2,128	1,193	3,321	2,642	1,551	4,193
" " 1903	825	499	1,324	2,345	1,237	3,582	3,170	1,736	4,906
" " 1902	486	212	698	2,238	306	2,544	2,724	518	3,242
" " 1901	567	320	887	1,741	981	2,722	2,308	1,301	3,609
" " 1900	—	—	—	—	—	—	—	—	3,429

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 63. Ilmoitettuja matkustajia Helsingissä vuosina 1895—1904.

K u u k a u s i	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Tammikuu	1,094	1,527	1,687	2,081	2,063	2,164	3,026	2,064	1,717	2,199
Helmikuu	1,008	1,419	1,479	1,795	1,805	1,171	1,738	1,989	1,698	2,419
Maaliskuu	1,187	1,476	1,761	1,917	1,854	2,009	1,981	1,947	2,232	2,672
Huhtikuu	1,281	1,609	1,786	1,935	2,119	2,110	2,958	2,406	2,103	2,626
Toukokuu	1,334	1,738	2,084	2,150	1,300	2,351	2,068	2,290	2,035	2,600
Kesäkuu	1,678	1,727	1,989	2,152	2,493	2,269	2,210	3,166	2,200	2,700
Heinäkuu	1,635	1,700	2,221	2,476	2,380	2,094	2,662	2,263	2,269	3,174
Elokuu	1,979	2,045	2,464	2,939	2,850	2,679	2,214	2,762	2,629	3,712
Syyskuu	2,314	2,585	2,799	2,909	2,639	2,662	2,033	3,092	2,874	3,460
Lokakuu	1,879	1,935	2,068	927	2,660	2,536	2,304	2,057	2,738	3,080
Marraskuu	1,388	1,249	1,535	2,045	2,074	2,067	2,022	1,847	2,461	2,839
Joulukuu	1,222	1,413	1,424	1,821	1,818	2,219	1,860	1,564	2,218	2,775
Yhteensä	17,999	20,423	23,297	25,147	26,055	26,361	27,076	27,447	27,174	34,256

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 64. Kuolemantapausten jakautuminen luterilaisissa uskontunnustajissa¹⁾ Helsingissä, kuukausittain, vuosina 1895—1904.

Vuosi	Tamm.		Helm.		Maal.		Huht.		Touk.		Kesäk.		Heinäk.		Elok.		Syysk.		Lokak.		Marr.		Jouluk.		Yhteensä			
	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	Kuolevai- suus p. k. Luku	mp.	mp.	Yhteensä	Kuolevai- suus p. k.	
1895	100	16,2	110	18,2	121	19,1	106	17,2	119	19,9	104	17,0	126	20,3	114	18,3	96	15,8	101	15,2	98	15,3	140	22,3	689	646	1,335	17,9
1896	107	16,7	100	15,5	127	19,6	111	17,7	115	17,3	124	19,2	134	19,6	148	23,5	95	14,7	79	12,2	102	14,8	124	17,9	740	626	1,366	17,4
1897	138	20,2	124	18,6	106	16,1	111	16,7	100	15,2	108	16,4	136	20,1	149	22,1	98	14,4	112	15,6	104	14,3	109	16,4	773	622	1,395	17,2
1898	158	22,8	176	25,5	132	19,2	137	19,7	161	22,3	115	16,1	96	13,4	114	18,5	105	15,0	109	15,1	117	15,9	98	13,0	790	728	1,518	17,8
1899	125	17,3	137	18,4	150	20,5	131	17,9	134	18,3	92	12,6	121	16,5	173	23,0	148	19,7	113	15,3	116	16,9	158	19,9	861	737	1,598	18,0
1900	175	24,1	129	17,7	117	16,0	144	19,7	127	17,3	115	15,6	90	12,2	158	21,3	145	19,5	91	12,2	120	16,0	151	17,4	772	770	1,542	17,4
1901	142	19,7	99	13,1	120	16,2	120	15,8	137	18,0	146	19,1	181	23,7	222	28,9	122	15,8	101	13,1	92	11,9	112	14,5	865	729	1,594	17,4
1902	135	17,3	114	14,6	118	15,0	141	17,9	179	22,6	110	13,9	94	11,8	86	10,8	87	10,9	109	13,5	99	12,3	131	16,3	742	661	1,403	14,7
1903	101	12,4	105	13,0	148	18,1	115	14,0	128	15,5	133	16,0	111	13,3	149	17,8	125	14,9	94	11,1	105	12,4	99	11,6	732	681	1,413	14,2
1904	134	15,8	119	13,9	138	16,0	133	15,4	128	15,1	144	16,5	89	10,1	125	14,2	126	14,3	149	16,8	132	14,8	165	18,5	816	766	1,582	15,1

¹⁾ Kuolleena syntyneet sekä kaupunginseurakunnan kirkonkirjoissa olevat, muulla paikkakunnalla kuolleet poisluettuina; sitävastoin Helsingissä kuolleet ulkopitäjäläiset mukaan luettuina.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 65. Lasten kuolleisuus luterilaisissa uskontunnustajissa¹⁾ Helsingissä vuosina 1895—1904.

Vuosi	Vuoden koko kuolleisuus	Ikä 0—1 vuotta		Yhteensä	% koko kuolleisuudesta	Ikä 1—5 vuotta		Yhteensä	% koko kuolleisuudesta	Yhteensä 0—5 v.	% koko kuolleisuudesta	1,000 lapsesta alle 1 vuoden kuoli	
		miesp.	naisp.			miesp.	naisp.					aviillisia	aviottomia
1895 . . .	1,335	188	180	368	29,0	75	72	147	11,5	515	40,5	188	350
1896 . . .	1,366	237	186	423	32,9	79	78	157	12,2	580	45,1	179	449
1897 . . .	1,395	266	193	459	34,5	80	89	169	12,7	628	47,2	180	344
1898 . . .	1,518	255	235	490	33,9	130	129	259	17,9	749	51,8	183	321
1899 . . .	1,598	268	218	486	31,8	120	103	223	14,6	709	46,4	178	255
1900 . . .	1,542	285	267	552	35,8	98	100	198	12,8	750	48,6	199	290
1901 . . .	1,594	316	218	534	33,5	126	88	214	13,9	748	47,4	167	376
1902 . . .	1,403	264	181	445	31,7	75	61	136	9,7	581	41,4	161	221
1903 . . .	1,413	264	224	488	34,6	97	82	179	12,7	667	47,3	148	332
1904 . . .	1,582	262	240	502	31,7	94	91	185	11,7	687	43,4	149	263

¹⁾ Kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset siihen luettuina; kaupungin kirkonkirjoissa olevia, muulla paikkakunnalla kuolleita sekä kuolleena syntyneitä lukematta.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 66. Kuolleita luterilaisia uskontunnustajia Helsingissä, ryhmitettyinä iän mukaan vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

I k ä	Helsingin luterilaisen seurakunnan kirkonkirjoissa			Muilla paikkakunnilla kirjoissa			Kuolleita			Prosentti kuolleita kokomäärästä
	Miesp.	Naisp.	S:a	Miesp.	Naisp.	S:a	Miesp.	Naisp.	S:a	
Kuolleina syntyneitä	32	30	62	3	—	3	35	30	65	—
0— $\frac{1}{2}$ vuotta	191	174	365	8	1	9	199	175	374	23,6
$\frac{1}{2}$ —1 ”	62	64	126	1	1	2	63	65	128	8,1
1—5 ”	93	87	180	1	4	5	94	91	185	11,7
5—10 ”	10	13	23	1	—	1	11	13	24	1,5
10—20 ”	23	16	39	4	2	6	27	18	45	2,8
20—40 ”	125	112	237	7	4	11	132	116	248	15,7
40—60 ”	167	118	285	7	1	8	174	119	293	18,6
60—80 ”	91	128	219	10	10	20	101	138	239	15,1
Yli 80 ”	9	29	38	1	2	3	10	31	41	2,6
Ilmoittamaton ikä	2	—	2	3	—	3	5	—	5	0,3
Yhteensä vuonna 1904	773	741	1,514	43	25	68	816	766	1,582	100,0
” ” 1903	700	653	1,353	32	28	60	732	681	1,413	
” ” 1902	719	625	1,344	23	36	59	742	661	1,403	
” ” 1901	826	679	1,505	39	50	89	865	729	1,594	
” ” 1900	732	720	1,452	40	50	90	772	770	1,542	
” ” 1899	771	664	1,435	51	41	92	822	705	1,527	
” ” 1898	659	644	1,333	63	53	116	752	697	1,449	
” ” 1897	680	555	1,235	57	40	97	737	595	1,332	
” ” 1896	638	545	1,183	57	47	104	695	592	1,287	
” ” 1895	601	569	1,170	50	49	99	651	618	1,269	

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 67. Kuolemantapausten jakautuminen Helsingissä, kaupungin-
osittain vuosina 1901—1904.

A l u e	K u o l e m a n s y y t						Kuolleita 1,000 asukasta kohti			
	Tuberkeli- tauteja	Vatsa- ja suolikatarreja	Akuutisia keuhkotau- teja	Akuutisia tartuntatau- teja ¹⁾	Muut taudit	Yhteensä	1904	1903	1902	1901
1:nen kaupunginosa	23	7	16	2	54	102	14,6	11,8	13,7	13,0
2:nen ”	14	6	5	1	36	62	11,8	8,7	11,5	11,7
3:s ”	10	2	7	—	32	51	11,7	12,8	9,0	11,1
4:s ”	50	22	31	1	115	219	15,3	12,8	16,8	17,0
5:s ”	20	6	9	3	56	94	14,4	14,1	12,2	19,3
6:s ”	41	30	22	7	77	177	21,7	16,8	16,9	20,1
7:s ”	27	13	11	1	63	115	14,5	12,4	11,7	11,3
8:s ”	2	2	4	1	11	20	10,4	10,7	7,5	7,0
9:s ”	2	1	1	—	7	11	12,0	11,1	8,8	9,9
10:s ”	15	10	13	1	28	67	20,8	15,9	17,3	22,8
11:s ”	35	47	26	4	78	190	15,3	18,0	18,0	} 23,9
12:s ”	25	14	19	—	25	83	34,2	28,0	34,8	
Vallgård, Backas, Guntähti, Arabia ja Vanhakaupunki	10	19	16	3	21	69	2)	2)	2)	2)
Töölö (ilman vaivaistaloa) . . .	20	15	14	1	43	93	16,2	16,0	21,6	24,4
” vaivaistalo	17	2	7	—	51	77	156,2	187,1	37,7	160,3
Kaupungin saaret	1	1	4	—	2	8	16,4	6,4	9,9	2,1
Hermannikaup. I-II ja Toukola	20	29	11	2	30	92	15,3	14,4	13,3	24,3
Asunto tuntematon	7	2	3	—	40	52	—	—	—	—
Yhteensä vuonna 1904	339	228	219	27	769	1,582				
” ” 1903	305	254	194	72	588	1,413				
” ” 1902	324	129	268	87	595	1,403				
” ” 1901	279	400	199	51	665	1,594				

¹⁾ Kurkkumätä, tulirokko, tuhkuri ja hinkuyskä.

²⁾ Tähän sisältyvät myöskin Fredriksbergissä kuolleet, ja siitä syystä tässä ei ole voitu tehdä mi-
tään pro mille laskua.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 68. Kuolemantapausten jako Helsingin luterilaisten uskontunnustajain keskuudessa 1) ikäluokkain ja kuolemansyyn mukaan 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Kuolemansyy	Yhteensä	Alle 1/2 v.		1/2—1 v.		1—5 v.		5—10 v.		10—20 v.		20—40 v.		40—60 v.		60—80 v.		Yli 80 v.		Tunte- m. ikä	
		Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.
Kuolleena syntyneitä	65	35	30																		
Myötäsytynyt yleinen heikkous	66	30	36																		
Aivo-, hermo- ja selkäydintauti	29	—	—		1	1	1			1	1	5	4	3	3	5	4				
Peritonitis	30	—	—	1	—	6	6			1	1	4	4	2	3	2					
Gastro-enteritis acuta	218	90	76	17	15	8	8		1												
Tuberculosis pulmonum	282	2	2	2	9	9	13		1	11	8	57	53	1	63	33	12	6			1
Meningitis tubercul.	40	3	—	1	2	17	9	3	3		1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pneumonia croup. et catarrh.	164	19	17	18	12	18	19	2	4		2	9	3	13	6	5	14	1	2		
Laryngitis, bronchitis	55	14	15	8	9	3	4							1	—	—	—	—	—	—	—
Vitium cordis et vasorum	145	2	—	1	1	—	1			3	1	11	11	27	17	23	39	4	3	1	
Apoplexia cerebri	50	—	—	—	—	—	—					2	—	4	5	12	20	2	5		
Nephritis chron. ja muita munnaist.	42	—	—	—	—	—	—			2		6	5	11	9	2	6		1		
Carcinoma ventr. hepat. & peritone	51	—	—	—	—	—	—					2	2	11	11	10	14		1		
Marasmus senil.	28	—	—	—	—	—	—								6	8	1	13			
Muut taudinmuodot	287	36	25	13	15	23	25	5	3	6	4	18	30	26	29	21	21	2	5		
Tapaturmia ja väkivalta. kuolema:																					
Palovahinkoja	6	—	—	—	—	3	2								1	—	—	—	—	—	—
Hukkuminen	17	—	—	—	—	3	—	1	1	4		2	1	2	—	1	1		—	—	1
Tapaturmia	7	—	—	—	—	1	—					1	1	2	—	1	—	—	—	—	1
Puukotus	4	—	—	—	—	—	—					4	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuristaminen	2	1	1	—	—	—	—					—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Myrkytys	3	—	—	—	—	—	—					1	—	1	1	—	—	—	—	—	—
Tukehtuminen	1	—	—	—	—	—	—					1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ulkonainen väkivalta	4	—	—	—	—	—	—					3	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Itsemurha																					
ampumalla	3	—	—	—	—	—	—					2	1	—	—	—	—	—	—	—	—
hirttäytymällä	4	—	—	—	—	—	—					2	—	2	—	—	—	—	—	—	—
myrkyttämällä	1	—	—	—	—	—	—					1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kuolemansyy todist. epävarmaksi	23	2	3	2	1	2	3					3	—	3	2	—	1	—	—	—	1
Yhteensä	1,582	199	175	63	65	94	91	11	13	27	18	132	116	174	119	101	138	10	31	5	—
Kuolleena syntyneitä	65																				
Yhteensä v. 1904	1,647	374	374	128	128	185	185	24	24	45	45	248	248	293	293	239	239	41	41	5	5
” ” 1903	1,471	308	308	180	180	179	179	31	31	42	42	186	186	239	239	202	202	37	37	9	9
” ” 1902	1,458	291	291	154	154	136	136	40	40	59	59	241	241	241	241	198	198	37	37	6	6
” ” 1901	1,638	339	339	195	195	222	222	39	39	57	57	232	232	244	244	213	213	47	47	6	6
” ” 1900	1,593	370	370	182	182	198	198	40	40	52	52	220	220	245	245	191	191	37	37	7	7
” ” 1899	1,598	339	339	147	147	223	223	49	49	49	49	234	234	236	236	197	197	45	45	8	8
” ” 1898	1,395	305	305	185	185	259	259	33	33	41	41	229	229	181	181	164	164	42	42	10	10
” ” 1897	1,518	295	295	164	164	169	169	25	25	27	27	225	225	207	207	179	179	33	33	8	8
” ” 1896	1,366	292	292	156	156	167	167	17	17	47	47	216	216	203	203	149	149	32	32	8	8
” ” 1895	1,335	249	249	146	146	154	154	31	31	41	41	207	207	213	213	169	169	33	33	26	26

1) Siihen luettuna kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset; lukematta kaupungissa kirkonkirjoissa olevia muulla paikalla kuolleita henkilöitä.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 69. Kuolleisuus luterilaisessa väestössä ¹⁾ Helsingissä vuosina 1895—1904 eräisiin tavallisimpiin tauteihin, verrattuna koko kuolleisuuteen.

V u o s i	Vuoden keski- väestö	1,000 Knolleisuus asukkaasta	1,000 Kivunloisuus asukkaasta	Tuberkelitauteja			Vatsa- ja suoli- katarri			Akuuttisia keuhko- tauteja			Tartuntatauteja		
				Kuoleman tapauksia	% Väes- töstä	% koko kuoll.	Kuoleman tapauksia	% Väes- töstä	% koko kuoll.	Kuoleman tapauksia	% Väes- töstä	% koko kuoll.	Kuoleman tapauksia	% Väes- töstä	% koko kuoll.
1895	70,825	17,9	199,0	294	4,1	23,2	182	2,6	14,3	177	2,5	14,0	144	2,0	11,4
1896	74,002	17,4	217,0	285	3,8	22,1	259	3,5	20,1	205	2,5	15,9	103	1,4	8,0
1897	77,591	17,2	201,0	310	4,0	23,3	266	3,4	20,0	185	2,4	13,1	101	1,3	7,6
1898	81,329	17,8	194,0	284	3,5	19,6	225	2,8	15,5	247	3,4	17,0	175	2,2	12,1
1899	85,034	18,0	204,0	294	3,5	19,2	244	2,9	16,0	228	2,3	14,9	174	2,0	11,4
1900	88,643	17,4	194,0	317	3,6	20,6	272	3,1	17,6	215	2,4	13,9	168	1,9	10,9
1901	91,867	17,4	217,0	279	3,0	17,5	413	4,5	25,9	198	2,2	12,4	138	1,5	8,7
1902	95,365	14,7	218,0	324	3,4	23,1	131	1,4	9,3	268	2,8	19,1	162	1,7	11,5
1903	99,730	14,2	208,0	305	3,1	21,6	261	2,6	18,4	176	1,8	12,4	123	1,2	8,7
1904	104,935	15,1	216,0	339	3,2	21,4	231	2,2	14,6	219	2,7	13,8	128	1,2	8,8
Yhteensä kuolemantap.	—	—	—	3,031	—	—	2,484	—	—	2,118	—	—	1,416	—	—
Vuot. keskim. kuolemant. 1,000 asukasta kohti .	--	16,7	206,8	—	3,5	—	—	2,9	—	—	2,5	—	—	1,6	—

¹⁾ Kaupungissa kuolleet ulkopitäjäläiset siihen luettuna; lukematta kaupungissa kirkonkirjoissa olevia, muualla kuolleita.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 70. Akuuttisia (lyhytaikaisia) taudintapauksia ja tautimuotoja Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903.

Tautimuodot	Sairastuneita				Yhteensä taudintapauksia vuonna				
	Miehiä	Naisia	Lapsia		1904	1903	1902	1901	1900
			0-1 v.	1-10 v.					
Laryngo-bronchitis ac. (Akuutt. keuhkokat.)	1,620	1,554	1,337	2,527	7,038	5,507	6,260	4,448	5,006
Gastritis; gastro-enter. ac. (Akuuttinen vatsa- ja suolikatarri)	593	584	1,375	1,196	3,748	5,046	3,060	6,009	4,165
Influenza	896	914	114	855	2,779	2,478	2,262	2,026	2,517
Angina tonsillaris (Kaularöhkä)	970	1,174	100	849	3,093	1,618	1,667	1,611	1,626
Febris intermittens (Vilautauti)	25	36	—	37	98	184	1,658	346	291
Urethritis acuta	1,151	231	—	24	1,406	1,455	1,050	959	565
Morbilli (Tuhkuri)	9	13	24	194	240	1,077	904	545	49
Pertussis (Hinkuyskä)	11	5	104	475	595	504	714	495	418
Pneumonia acuta (Keuhkotulehdus)	141	101	79	220	541	402	589	589	470
Ulcus molle	286	43	—	—	329	500	566	332	37
Febris remittens (Vaihteleva kuume)	50	88	18	230	386	471	487	674	421
Rheumatismus artic. ac. (Akuuttinen nivel- leini)	116	125	—	10	251	235	268	281	266
Varicellae (Vesirokko)	10	10	35	227	282	170	217	185	164
Syphilis recens	257	90	2	3	352	283	203	198	61
Scarlatina (Tulirokko)	13	16	1	99	129	104	157	225	342
Pleuritis ac. (Akuuttinen keuhkopussintul.)	87	64	—	15	166	122	156	169	146
Peritonitis, perityphlitis (Vatsakalvontulehd.)	123	158	1	21	303	162	156	153	117
Erysipelas (Ruusu)	44	68	14	24	150	106	148	111	160
Typhus abdominalis (Lavantauti)	24	11	—	1	36	85	88	232	57
Diphtheritis fauc. et laryng. croup. (Kurk- kumätä ja kuristustauti)	10	15	2	42	69	66	63	63	104
Parotitis epidemica (Pussitauti)	129	133	12	302	576	20	19	96	136
Meningitis tuberc. (Tuberkelimäinen aivo- kalvontulehdus)	1	—	2	15	18	22	18	29	20
Rubeola (Vihurirokko)	5	9	2	22	38	79	18	15	16
Cholera nostras (Kotimaan kolera)	—	—	1	1	2	16	16	41	25
Septico-pyaemia (Verenmyrkytys)	2	3	1	—	6	4	6	6	—
Febris puerperalis (Lapsivuodekuume)	—	6	—	—	6	2	6	4	8
Variola (Isorokko)	—	—	—	—	—	1	4	—	12
Meningitis cer.-spin. epidemica	1	—	1	—	2	1	4	2	—
Dysenteria (Punatauti)	1	3	1	3	8	9	3	46	50
Yhteensä	6,575	5,454	3,226	7,392	22,647	20,729	20,767	19,890	17,249

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 71. Akuuttiset (lyhyt aikaiset) taudin tapaukset Helsingissä, kuukausittain vuonna 1904 sekä vuosina 1888—1903.

Tautimuodot	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Yhteensä
Typhus abdominalis . . .	3	2	—	4	1	2	2	8	1	3	6	4	36
Febris remittens	16	25	41	43	44	32	18	18	47	41	44	17	386
Febris intermittens . . .	1	3	7	8	9	32	11	9	9	4	2	3	98
Scarlatina	8	5	12	9	8	9	9	4	14	12	23	16	129
Morbilli	59	21	16	20	14	16	11	2	8	15	21	37	240
Rubeola	8	6	8	4	6	1	—	—	—	—	3	2	38
Influenza	271	310	329	187	119	63	24	22	71	76	162	1,145	2,779
Dysenteria	—	—	—	—	1	1	—	5	1	—	—	—	8
Cholera nostras	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Septico-pyæmia	—	—	2	—	—	1	—	—	1	1	1	—	6
Erysipelas	10	7	9	10	12	11	4	4	15	27	27	14	150
Febris puerperalis	2	—	—	—	1	—	—	—	—	2	1	—	6
Kurkkumätä ja kurist. t.	17	2	8	5	5	7	4	—	—	5	8	8	69
Gastritis Enter ac.	220	219	253	199	251	282	348	497	493	346	393	247	3,748
Meningitis tuberculosa . .	2	1	—	—	1	5	1	2	2	2	2	—	18
„ cer. spin. epid.	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Varicellæ	35	20	31	22	12	12	12	19	9	29	52	29	282
Angina	192	176	216	120	120	92	79	95	586	540	583	294	3,093
Laryngo-bronch. ac.	690	789	1,151	616	597	400	161	208	367	393	806	860	7,038
Pertussis	39	28	46	47	58	54	48	47	37	42	71	78	595
Pneumonia crouposa	30	43	46	58	46	36	17	15	26	52	75	97	541
Pleuritis acuta	11	9	11	13	20	13	10	18	10	17	20	14	166
Parotitis epidemica	45	53	150	133	106	46	12	7	2	3	9	10	576
Rheumatismus art. ac. . . .	27	19	27	10	12	21	19	14	16	27	47	12	251
Peritonitis perit.	24	27	32	26	19	19	22	15	25	24	43	27	303
Syphilis recens	24	23	39	22	32	34	21	25	25	30	48	29	352
Urethritis acuta	104	102	133	110	114	145	95	109	104	113	159	118	1,406
Uleus molle	18	17	13	16	11	26	13	29	29	35	61	61	329
Yhteensä v. 1904	1,856	1,909	2,580	1,683	1,619	1,360	941	1,172	1,898	1,839	2,667	3,123	22,647
„ „ 1903	1,776	2,178	2,210	2,371	1,513	1,172	1,529	1,439	1,862	1,382	1,425	1,872	20,729
„ „ 1902	2,697	1,973	1,708	2,636	2,167	1,384	1,161	784	1,155	1,688	1,629	1,785	20,767
„ „ 1901	2,611	1,447	1,290	1,175	1,535	1,151	2,212	2,552	1,604	1,589	1,383	1,341	19,890
„ „ 1900	1,895	1,508	1,430	1,335	1,791	956	874	1,681	1,281	1,601	1,343	1,534	17,229
„ „ 1899	1,855	2,166	2,059	1,466	1,440	856	778	1,364	1,159	1,106	1,649	1,918	17,816
„ „ 1898	1,602	1,640	1,418	2,225	1,816	803	854	899	1,022	1,152	1,028	1,353	15,812
„ „ 1897	1,776	1,458	1,274	1,003	1,218	839	1,194	1,334	939	1,248	1,574	1,713	15,570
„ „ 1896	1,483	1,912	1,223	1,106	1,320	1,066	1,064	1,683	1,051	1,254	1,184	1,686	16,032
„ „ 1895	1,213	1,294	2,358	1,403	957	998	772	995	811	876	1,186	1,257	14,120
„ „ 1894	1,338	1,386	1,450	1,215	1,204	981	943	915	1,127	953	1,133	1,452	14,097
„ „ 1893	1,080	1,121	1,292	1,491	993	825	913	1,791	1,410	1,027	999	3,107	16,049
„ „ 1892	2,123	1,510	1,098	1,120	879	623	762	752	1,173	1,791	1,577	1,556	14,964
„ „ 1891	1,758	1,506	1,465	1,438	1,712	1,100	882	1,309	954	1,267	1,038	1,675	16,274
„ „ 1890	1,386	921	1,087	1,680	1,032	687	1,012	976	1,258	1,053	1,035	1,754	13,881
„ „ 1889	926	1,055	1,234	1,025	1,039	1,006	1,174	1,207	708	630	1,103	4,125	15,232
„ „ 1888	715	601	793	837	925	1,301	643	763	1,043	685	809	964	10,079

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 72. Kulkutaudintapaukset Helsingissä kaupunginosittain vuosina 1901—1904.

Tautimuodot	Kaupunginosat												Töölö	Hermanninkaupunki ja Toukola	Fredriksberg, Van- hakaupunki y. m.	Saaret ja laivat	Yhteensä
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII					
Tuhkuri	12	10	3	44	17	21	16	2	1	6	67	9	17	24	5	2	256
Tulirokko	6	15	9	32	11	4	17	4	—	1	11	—	5	2	5	—	122
Kurkkumätä ja kurist. t.	3	1	4	15	3	7	4	2	—	2	5	1	1	2	6	4	60
Lavantauti	—	2	4	5	2	4	2	—	—	3	6	—	2	4	3	—	37
Yhteensä vuonna 1904	21	28	20	96	33	36	39	8	1	12	89	10	25	32	19	6	475
" " 1903	81	57	31	196	53	137	124	8	8	63	305	38	23	47	34	1	1,206
" " 1902	120	73	76	205	114	99	122	16	10	32	149	36	98	15	15	7	1,187
" " 1901	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,034

Muist.: Koska tiedot tässä taulussa tarkoittavat sairastumisen aikaa, eivät ne ole täysin yhtäpitäviä tauluissa 70—71 olevain kanssa.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 73. Helsingin alueeläkärin hoitamat taudintapaukset, kaupunginosittain vuosina 1895—1904.

	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
1:nen kaupunginosa	463	601	496	483	470	384	347	318	401	462
2:nen ”	244	300	171	216	202	95	109	109	141	156
3:s ”	117	171	127	73	71	91	89	73	53	58
4:s ”	1,156	1,277	1,331	1,161	1,256	954	976	915	842	882
5:s ”	214	671	865	560	582	429	439	304	289	327
6:s ”	764	1,685	1,647	1,272	1,242	987	968	814	795	907
7:s ”	258	558	558	434	422	355	343	314	320	360
8:s ”	11	35	40	25	19	14	19	27	36	81
9:s ”	10	16	8	12	27	16	17	20	23	20
10:s ”		50	164	219	213	276	260	207	221	238
Kallio	} 2,840	1,755	1,207	1,454	1,451	1,533	1,520	1,356	1,671	1,785
Sörnänen		1,528	1,249	1,574	1,672	2,649	2,091	1,772	2,044	1,549
Töölö	1,044	1,479	1,605	1,579	942	1,256	1,439	1,738	1,040	1,146
Hermanninkaupunki I—II ja Toukola	358	388	459	537	1,606	619	1,021	1,114	1,079	1,725
Ilmoittamaton osote (ja kaupungin ulkopuolella asuvia)	82	110	146	81	103	154	101	125	171	200
Yhteensä	7,561	10,624	10,073	9,680	10,278	9,812	9,739	9,206	9,126	9,896

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 74. Helsingin aluelääkärien hoitamat taudintapaukset, kuukausittain vuonna 1904 sekä vuosina 1899—1903.

	Eteläinen alue	Pohjoinen alue	Sörnäisten alue	Kallion alue	Töölön alue	Herman- ninkau- pungin alue	Naispuoli- sen lääkä- rin hoita- mia	Yhteensä
Tammikuu	174	125	155	160	160	185	102	1,061
Helmikuu	153	87	148	186	129	167	93	963
Maaliskuu	141	85	145	224	159	183	95	1,032
Huhtikuu	120	69	95	163	126	136	83	792
Toukokuu	112	66	93	152	98	146	65	732
Kesäkuu	122	50	98	142	44	127	56	639
Heinäkuu	79	46	106	139	55	112	47	584
Elokuu	112	22	108	184	93	123	61	703
Syyskuu	112	92	113	180	96	105	104	802
Lokakuu	131	77	105	203	80	138	74	808
Marraskuu	143	80	153	217	113	162	86	954
Joulukuu	154	86	138	47	114	174	113	826
Yhteensä vuonna 1904	1,553	885	1,457	1,997	1,267	1,758	979	9,896
” ” 1903	1,403	828	2,986	2,000	1,128	—	781	9,126
” ” 1902	1,479	949	3,406	1,673	1,129	—	570	9,206
” ” 1901	1,870	926	2,953	1,856	1,474	—	660	9,739
” ” 1900	1,879	888	3,098	1,946	1,243	—	758	9,812
” ” 1899	2,270	1,356	2,528	1,689	1,585	—	850	10,278

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 75. Helsingin aluelääkärien sairas-käynnit vuosina 1895—1904.

Vuosi	Eteläinen alue			Pohjoinen alue			Sörnäisten alue			Kallion alue			Töölön alue			Hermannin- kaupung. alue			Naispuolinen lääkäri			Yhteensä		
	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Yhteensä	Poliklinikassa	Sair. kotona	Kaikkiaan
1904	2,098	321	2,419	1,277	139	1,416	2,089	301	2,390	2,015	467	2,482	1,550	104	1,654	3,190	190	3,380	1,117	329	1,446	13,336	1,851	15,187
1903	2,352	311	2,663	1,212	134	1,346	3,655	394	4,049	2,172	344	2,516	1,414	93	1,507	—	—	—	949	253	1,202	11,754	1,529	13,283
1902	2,538	398	2,936	1,437	197	1,634	3,915	428	4,343	1,644	270	1,914	1,601	268	1,869	—	—	—	742	433	1,175	11,877	1,994	13,871
1901	2,634	444	3,078	1,408	202	1,610	3,813	421	4,234	1,858	316	2,174	1,310	223	1,533	—	—	—	1,088	326	1,414	12,111	1,932	14,043
1900	2,095	418	2,513	1,322	231	1,553	4,117	414	4,531	323	47	370	1,029	214	1,243	—	—	—	1,153	341	1,494	10,039	1,665	11,704
1899	2,390	336	2,726	1,980	223	2,203	3,193	389	3,582	2,041	290	2,331	2,169	367	2,536	—	—	—	1,285	427	1,712	13,058	2,032	15,090
1898	2,757	390	3,147	1,792	245	2,037	3,249	526	3,775	1,952	343	2,295	2,036	462	2,498	—	—	—	1,254	335	1,589	13,040	2,301	15,341
1897	4,490	389	4,879	1,740	212	1,952	3,356	503	3,859	1,940	385	2,325	1,574	387	1,961	—	—	—	1,400	380	1,780	14,500	2,256	16,756
1896	4,253	356	4,609	1,905	237	2,142	3,716	549	4,265	1,970	554	2,524	1,780	191	1,971	—	—	—	1,828	514	2,342	15,452	2,401	17,853
1895	1,086	145	1,231	1,840	181	2,021	3,561	674	4,235	1,654	684	2,338	1,393	173	1,566	—	—	—	1,373	383	1,756	10,907	2,240	13,147

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 76. Sairaaloita, lääkärejä, sairaanhoitajattaria, apteekkareja ja hammaslääkärejä Helsingissä vuosina 1901—1904.

Vuosi	Sairaalaosastoja	Lääkärejä				Kaupungin- lääkäreitä	Aluehäkäreitä	Kunnan sairaan- hoitajattaria	Muuta sairaanhoi- tattaria	Sairasvoimisteilijoita	Ehjinlääkärejä	Apteekkareja	Rohdoskauppiaita	Hammaslääkärejä
		Miehiä	Naisia	Yhteensä	Yksi lääkäri alamainittua asukaslukua kohti									
1904	32	96	4	100	916	2	7	6	22	59	5	10	10	15
1903	27	92	4	96	925	2	6	—	21	48	6	10	9	12
1902	26	85	4	89	928	2	6	—	18	45	7	10	7	11
1901	25	83	4	87	945	2	6	—	16	23	7	9	7	11

Lähde: Helsingin Sairaanhoitokalenterin johdolla kokoonpantuja tietoja.

Taulu N:o 77. Kunnallisten sairaanhoitajattarien toiminta vuonna 1904 sekä vuosina 1897—1903.

A l u e	Hoidettuja potilaita				Hoidetuista				Sairaskäyntejä
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Yhteensä	Tuli terveeksi	Sirrettiin sairalaan	Kuoli	Oli jällellä hoi- tajattaren hoitettavana	
Eteläinen alue	96	183	184	463	392	31	33	7	8,880
Pohjoinen ”	35	68	151	254	213	11	26	4	2,170
Sörnäisten ”	161	232	600	993	895	29	45	24	8,746
Töölön ”	41	44	226	311	277	9	21	4	3,418
Hermanninkaupungin alue	45	101	382	528	445	24	41	18	4,490
Yhteensä vuonna 1904	378	628	1,543	2,549	2,222	104	166	57	27,704
” ” 1903	251	520	1,102	1,873	1,677	67	99	30	20,822
” ” 1902	208	350	523	1,081	914	66	67	34	14,767
” ” 1901	198	282	340	820	680	54	69	17	12,320
” ” 1900	114	216	213	543	439	50	51	3	6,916
” ” 1899	127	269	313	709	598	47	52	12	9,818
” ” 1898	148	271	411	830	659	82	76	13	10,215
” ” 1897	90	252	212	554	460	33	45	16	7,125

Lähde: Terveyslautakunnan painatut vuosikertomukset.

Taulu N:o 78. Helsingin kaupungissa asuvien kättilöjen lukumäärä ja toiminta vuosina 1902—1904.

V u o s i	Kättilöjä	Päästettyjä lapsen- synnyttäjiä	N i i s t ä				
			Naimi- sissa	Naimat- tomia	Leskiä	Ensisyn- nyttäjiä	Toissyn- nyttäjiä
1904	75	1,490	1,418	59	13	322	1,168
1903	69	1,256	1,206	44	6	286	970
1902	60	1,127	1,077	44	6	241	886

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 79. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Tautimuodot	Tapauksia			N i i s t ä									
	mp.	mp.	Yhteensä	Terveeksi tulleita	%	Parann- tulleita	%	Paranna- matomia	%	Kuolleita	%	Jatella seuraav.v.	%
Akuuttisia (lyhytaikais.) tartuntataut.	28	48	76	57	75,0	—	—	4	5,3	7	9,2	8	10,5
Kroonillisia tartuntatauteja	171	107	278	3	1,1	116	41,7	14	5,1	96	34,5	49	17,6
Yleisruumiillisia tauteja	11	41	52	26	50,0	21	40,4	—	—	1	1,9	4	7,7
Akuuttisia myrkytystauteja	1	—	1	1	100,0	—	—	—	—	—	—	—	—
Kroonillisia	6	3	9	1	11,1	7	77,8	1	11,1	—	—	—	—
Hengityselinten tauteja	100	53	153	78	51,0	44	28,8	3	2,0	14	9,1	14	9,1
Kiertokulkuelinten tauteja	45	53	98	—	—	54	55,1	5	5,1	24	24,5	15	15,3
Ruuan- ja veden saannin häiriöt	30	53	83	53	63,9	16	19,3	9	10,8	2	2,4	3	3,6
Hermoston	42	70	112	5	4,4	65	58,0	15	13,4	17	15,2	10	9,0
Milenvikaa	1	4	5	—	—	1	20,0	4	80,0	—	—	—	—
Liikuntoelinten tauteja	31	26	57	38	66,7	9	15,8	1	1,7	—	—	9	15,8
Virtsaelinten	18	32	50	14	28,0	20	40,0	3	6,0	11	22,0	2	4,0
Naissitinelinten	—	7	7	5	71,4	1	14,3	1	14,3	—	—	—	—
Kasvaimia	11	14	25	—	—	1	4,0	5	20,0	12	48,0	7	28,0
Ihotauteja	4	5	9	7	77,8	—	—	1	11,1	—	—	1	11,1
Muita tauteja	2	2	4	1	25,0	2	50,0	—	—	—	—	1	25,0
Yhteensä vuonna 1904	501	518	1,019	289	28,4	357	35,0	66	6,5	184	18,0	123	12,1
” ” 1903	533	543	1,076	356	33,1	384	35,7	36	3,4	175	16,2	125	11,6
” ” 1902	468	479	947	344	36,3	252	26,6	41	4,3	190	20,1	120	12,7
” ” 1901	463	424	887	394	44,4	210	23,6	38	4,3	163	18,4	82	9,3
” ” 1900	444	457	901	359	39,8	254	28,2	51	5,7	149	16,5	88	9,8
” ” 1899	485	409	894	350	39,1	248	27,8	36	4,0	166	18,6	94	10,5
” ” 1898	446	454	900	365	40,6	243	27,0	57	6,3	148	16,4	87	9,7
” ” 1897	469	490	959	439	45,6	238	24,8	41	4,3	160	16,7	83	8,6
” ” 1896	544	460	1,004	414	41,2	274	27,4	81	8,1	147	14,6	88	8,7
” ” 1895	408	353	761	287	37,7	221	29,0	59	7,8	124	16,3	70	9,2

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 80. Sairaanhoidopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan sisätautien osastolla Helsingissä vuosina 1895—1904.

	V u o s i									
	1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895
Sairaanhoidopäiviä	41,287	41,895	36,040	31,013	31,202	30,209	28,397	30,506	29,090	23,816
Keskimäärin hoidettuja päivässä .	113,1	114,8	98,7	85,0	85,0	82,8	77,8	83,6	79,5	65,3
Sairaanhoidopäiviä potilasta kohti	40,5	38,9	38,1	34,9	34,6	33,8	31,6	31,8	28,9	31,3

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 81. Hoidettuja sairaita ja tautimuotoja Marian sairaalan kulkutautiosastolla Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Tautimuotoja	Tapauksia				Terveeksi tai paremmaksi tulleita	%	Parantamattomia tai hoitamatta	%	Kuolleita	%	Jälellä seuraavaan vuoteen	%
	Miehiä	Naisia	Lapsia (10 v. nuorempia)	Yhteensä								
Tulirokko	13	15	90	118	99	83,9	—	—	2	1,7	17	14,4
Tubkuri	4	5	32	41	41	100,0	—	—	—	—	—	—
Kurkkumätä	9	12	28	49	42	85,7	—	—	3	6,1	4	8,2
Ruusu	7	16	1	24	18	75,0	—	—	4	16,7	2	8,3
Kuristustauti	—	—	9	9	9	100,0	—	—	—	—	—	—
Influensa	—	1	—	1	1	100,0	—	—	—	—	—	—
Kaularötkä	4	21	8	33	32	97,0	1	3,0	—	—	—	—
Muu	5	5	4	14	9	64,3	3	21,4	2	14,3	—	—
Ei mikään	1	13	11	25	—	—	25	100,0	—	—	—	—
Yhteensä vuonna 1904	43	88	183	314	251	80,0	29	9,2	11	3,5	23	7,3
” ” 1903	32	108	260	400	334	83,5	29	7,2	18	4,5	19	4,8
” ” 1902	66	102	230	398	317	79,6	36	9,1	35	8,8	10	2,5
” ” 1901	52	99	231	382	300	78,5	26	6,8	29	7,6	27	7,1
” ” 1900	63	133	329	525	389	74,1	53	10,1	66	12,6	17	3,2
” ” 1899	61	168	407	636	430	67,6	73	11,5	82	12,9	51	8,0
” ” 1898	39	144	233	416	286	68,8	71	17,1	31	7,4	28	6,7
” ” 1897	29	90	243	362	271	73,9	51	14,1	10	3,0	30	9,0
” ” 1896	21	77	154	252	192	76,2	36	14,3	10	4,0	14	5,5
” ” 1895	21	58	327	406	355	87,4	8	2,0	31	7,6	12	3,0

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 82. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kulkutautiosastolla Helsingissä vuosina 1895—1904.

	V u o s i									
	1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896	1895
Sairaanhoidtopäiviä	7,559	7,947	9,945	9,351	12,301	15,510	7,049	6,792	4,735	7,434
Keskimäärin hoidettuja päivässä.	20,9	21,8	27,3	25,6	46,3	42,5	19,3	18,6	12,6	20,4
Sairaanhoidtopäiviä potilasta kohti	24,1	19,9	24,8	24,5	23,4	24,4	16,9	18,8	18,8	19,9

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 83. Hoidettuja sairaita, tautimuotoja sekä leikkauksia Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1902—1903.

T a u t e j a	Hoidettuja				N i i s t ä								Kirurgisia leikkauksia		
	Miehiä	Naisia	Lapsia (alle 10 v.)	Yhteensä	Terveitä ja toipuvia	%	Paremmiksi tulleita	%	Parantamattomia tai hoitamattomia	%	Kuolleita	%		Jäljellä seuraavaan vuoteen	%
Päässä ja korvassa	—	—	—	17	9	53,2	2	11,7	2	11,7	2	11,7	2	11,7	—
Kasvoissa, suu- ja nenäontelossa	—	—	—	14	12	85,6	1	7,2	1	7,2	—	—	—	—	—
Kaulassa ja niskassa	—	—	—	35	27	77,1	1	2,9	2	5,7	4	11,4	1	2,9	—
Selkärangassa	—	—	—	4	1	25,0	—	—	1	25,0	—	—	2	50,0	—
Rinnassa ja selässä	—	—	—	22	13	59,1	4	18,2	—	—	4	18,2	1	4,5	—
Vatsaontelossa	—	—	—	143	111	77,6	5	3,5	7	4,9	9	6,3	11	7,7	—
Virtsaelimissä	—	—	—	12	6	50,0	2	16,7	2	16,7	1	8,3	1	8,3	—
Miessiittimissä	—	—	—	9	5	55,6	1	11,1	1	11,1	1	11,1	1	11,1	—
Naiissiittimissä	—	—	—	2	1	50,0	1	50,0	—	—	—	—	—	—	—
Lantiossa ja lumbaaliseudussa	—	—	—	5	2	40,0	2	40,0	—	—	1	20,0	—	—	—
Ylemmissä ulottimissa	—	—	—	23	19	82,6	—	—	—	—	—	—	4	17,4	—
Alemmissä ”	—	—	—	114	74	64,9	18	15,8	5	4,4	4	3,5	13	11,4	—
Muulla	—	—	—	10	5	50,0	3	30,0	2	20,0	—	—	—	—	—
Yhteensä vuonna 1904	211	155	44	410	285	69,5	40	9,8	23	5,6	26	6,3	36	8,8	276
” ” 1903	191	136	73	400	286	71,5	41	10,3	18	4,5	21	5,2	34	8,5	263
” ” 1902	20	17	7	44	14	31,8	—	—	3	6,8	4	9,1	23	52,3	33

Muist.: Kirurginen osasto avattiin 24 p:nä marraskuuta 1902 varustettuna 30 vuodesijalla.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Kunn.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

Taulu N:o 84. Sairaanhoidtopäiviä sekä keskimäärä hoidettuja Marian sairaalan kirurgisella osastolla Helsingissä vuosina 1902—1904.

	1902	1903	1904
Sairaanhoidtopäiviä	692	11,641	11,292
Keskimäärin hoidettuja päivässä	19,0	31,9	30,9
Keskimäärin sairaanhoidtopäiviä potilasta kohti	24,8	29,1	27,5

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 85. Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa olevassa mielenvikaisten hoitolaitoksessa hoidettuja vuosina 1896—1904.

	V u o n n a								
	1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896
Hoidettuja	209	209	171	125	134	112	109	102	111
Terveinä tai parempina poiskirjoi-									
tettuja	19	31	17	14	36	16	19	12	23
Parantamattomia	18	19	10	20	9	9	17	14	18
Kuolleita	18	20	11	13	8	5	3	7	7
Hoidetuista oli:									
Miespuolia	80	80	66	56	65	59	48	45	53
Naispuolia	129	129	105	69	69	53	61	57	58
Vuoden kuluessa laitokseen otetuista oli:									
Naimisissa	29	35	27	18	20	20	14	11	17
Naimattomia	51	55	47	26	32	23	24	25	29
21 vuotta nuorempia	2	3	7	5	4	3	2	1	2
21—30 vuotisia	28	31	26	16	13	9	15	7	13
31—40 ”	17	18	18	10	22	12	12	13	13
41—50 ”	19	16	9	8	10	8	7	13	9
50 vuotta vanhempia	14	22	14	5	3	11	2	2	9
Käsityöläisiä	13	8	8	10	9	5	8	—	—
Työväkeä	38	54	11	8	20	17	13	—	—
Palkollisia	14	17	37	9	11	9	14	—	—
Muuta	15	11	18	17	12	12	3	—	—
Sairaanhoidtopäiviä	49,698	46,540	40,689	27,258	29,207	26,016	25,915	23,829	24,502
Keskimäärin sairaita päivässä	136,1	127,5	111	75	80	71	71	65	67
Keskimäärin sairaanhoidtop. potilasta kohti	237,7	222,6	238	218	211	232	238	227	215

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 86. Helsingin Työ- ja Vaivaistalon sairaalassa hoidettuja sairaita sekä tautimuotoja vuosina 1895—1904.

	1895	1896	1897	1898	1899	1900			1901			1902			1903			1904		
						mp.	np.	yht.	mp.	np.	yht.	mp.	np.	yht.	mp.	np.	yht.	mp.	np.	yht.
Hoidettuja	164	186	147	155	172	127	84	211	196	141	337	174	98	272	139	95	234	153	98	251
Näistä: poiskirjoitettu terveinä tai parempina . .	78	74	56	56	65	28	22	50	83	44	127	72	17	89	41	31	72	51	23	74
” ” parantamattomina	18	17	7	14	26	25	18	43	32	30	62	26	22	48	22	9	31	27	16	43
” ” kuolleina	39	47	45	47	47	30	10	40	37	28	65	31	20	51	33	22	55	30	20	50
” järeillä seuraavaan vuoteen	29	48	39	38	34	44	34	78	44	39	83	45	39	84	43	33	76	45	39	84
Yhteensä	164	186	147	155	172	127	84	211	196	141	337	174	98	272	139	95	234	153	98	251
Hoidetuilla oli:																				
hermoston tauteja	36	26	20	16	37	23	25	48	19	38	57	24	29	53	23	24	47	26	30	56
hengityselinten tauteja	40	43	32	34	34	40	8	48	46	13	59	41	7	48	38	6	44	55	9	64
ruansulatuselinten tauteja	8	10	15	8	13	6	3	9	13	14	27	22	7	29	17	5	22	18	7	25
kiertokulkuelinten ”	7	16	19	20	14	15	9	24	15	8	23	21	14	35	14	12	26	17	8	25
siitinlinten ”	5	5	6	5	5	2	3	5	14	2	16	11	1	12	13	2	15	8	3	11
yleisruumiillisia ”	30	47	34	33	24	9	13	22	18	21	39	22	29	51	13	37	50	6	32	38
kirurgisia ”	—	—	—	—	—	12	6	18	25	11	36	31	10	41	21	9	30	20	9	29
iho- ”	—	—	—	—	—	2	1	3	—	—	—	2	1	3	—	—	—	3	—	3
muita ”	38	39	21	39	45	18	16	34	46	34	80	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä	164	186	147	155	172	127	84	211	196	141	337	174	98	272	139	95	234	153	98	251
Sairaanhoitopäiviä	10,163	12,780	13,775	12,314	13,476	16,597			28,502			27,925			27,520			28,166		
Keskimäärin sairaita päivässä	28,0	15,0	38,0	33,0	36,0	45			78			76			75			77		
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä potilasta kohti . .	62,0	68,7	93,7	79,4	78,4	78,5			84,5			102,6			117,6			112,2		

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 87. Varattomain silmäpoliklinikassa Helsingissä hoidettuja potilaita vuosina 1898—1904.

V u o s i	L u k u					
	S a i r a i t a			Poliklinisia käyntejä	Vastaan- ottoja	Käyntejä vastaanottoa kohti
	Edelli- sestä vuo- desta	Lisäksi tulleita	Yhteensä			
1904	112	406	518	3,434	101	34,0
1903	98	417	515	4,117	101	40,8
1902	81	332	413	3,647	101	36,1
1901	71	259	330	2,119	103	20,6
1900	81	262	343	2,517	102	24,7
1899	70	308	378	2,856	101	28,2
1898	74	338	412	2,868	101	28,4

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 88. Sörnäisten Sairastuvassa hoidettuja sairaita vuosina 1897—1904.

	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Jälellä edellisestä vuodesta	—	3	13	10	14	8	4	9
Vuoden kuluessa tulleita	—	146	157	155	138	132	140	126
Yhteensä	76	149	170	165	152	140	144	135
Poiskirjoitettuja terveinä tai parempina . . .	67	113	140	138	128	125	126	110
” parantamattomina	2	3	7	5	3	3	4	4
” kuolleina	4	20	13	8	13	8	5	10
Jälellä seuraavaan vuoteen	3	13	10	14	8	4	9	11
Yhteensä	76	149	170	165	152	140	144	135
<i>Hoidetut olivat asuntoa:</i>								
Sörnäisissä	—	—	88	66	75	71	65	57
Kalliassa	—	—	34	35	13	11	22	27
Hermanninkaupungissa ja Toukolassa	—	—	36	41	33	28	35	26
Muulla kaupungissa	—	—	6	17	18	23	17	24
Kaupunginalueen ulkopuolella	—	—	6	6	13	7	5	1
Yhteensä	76	149	170	165	152	140	144	135
Sairaanhoitopäiviä	1,180	3,034	3,540	3,323	3,294	3,045	3,103	3,353
Keskimäärin sairaita päivää kohti	3,8	8,3	9,7	9,1	9,1	8,3	8,5	9,2
Keskimäärin sairaanhoitopäiviä potilasta kohti	15,6	20,4	20,8	20,1	22,1	21,7	21,5	24,8

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 89. Hoidettuja sairaita yksityisissä sairaanhoitolaitoksissa
Helsingissä vuosina 1900—1904.

Laitoksen nimi	Vuosi	Tulella edellisestä vuodesta	Sairaalaan otettuja vuoden kuluessa	Yhteensä hoidettuja	Poiskirjoitettuja			Tulella seuraavaan vuoteen	Sairaanhoito-päiviä	Keskimäärin sairaanhoitopäiviä potilasta kohti	Keskimäärin sairaat päivissä
					Terveitä tai parantuneita	Parantamattomia tai hoitamattomia	Kuolleita				
Diakonissalaitos	1904	68	1,178	1,246	995	116	55	80	31,832	25,5	87,0
	1903	77	1,055	1,132	904	112	48	68	33,471	29,6	91,7
	1902	62	1,007	1,069	812	138	42	77	31,549	29,5	86,4
	1901	77	938	1,015	802	107	44	62	30,861	30,4	84,4
	1900	72	967	1,039	814	97	51	77	31,044	30,1	85,1
Kammio ja Tallbacka sairaskoti hermo- ja mielisairaita varten	1904	50	257	307	182	65	10	50	19,069	62,1	52,1
	1903	58	278	336	185	95	6	50	21,056	62,6	57,6
	1902	43	204	247	134	50	5	58	15,924	64,4	43,6
	1901	34	151	185	113	23	6	43	13,371	72,3	36,7
	1900	41	139	180	95	50	1	34	13,616	75,6	37,7
Engströmin naisklinikka ¹⁾	1904	—	—	454	—	—	—	—	7,150	15,7	19,6
	1903	—	—	524	—	—	—	—	7,862	15,0	21,3
	1902	—	—	473	—	—	—	—	7,573	16,0	20,8
	1901	—	—	491	—	—	—	—	7,606	15,5	20,9
	1900	—	—	458	—	—	—	—	8,070	17,6	22,1
Parantumattomien sairasten koti	1904	40	8	48	—	—	5	43	15,371	320,2	42,1
	1903	40	8	48	—	—	8	40	15,283	318,4	41,9
	1902	38	11	49	—	1	8	40	13,932	284,3	38,2
	1901	36	15	51	—	1	12	38	13,818	270,9	37,9
	1900	39	6	45	—	—	9	36	13,825	307,3	37,9
Yksityinen sairaskoti kaivopuistossa	1904	13	311	324	281	17	16	10	6,209	19,2	17,0
	1903	6	336	342	287	35	7	13	6,403	18,7	17,5
	1902	—	—	242	—	—	—	—	5,513	22,8	15,1
	1901	—	—	228	—	—	—	—	4,631	20,3	12,7
	1900	7	198	205	—	—	—	—	4,243	20,7	11,6
Lääkärein yksityin. sairaala	1904	3	121	124	99	12	11	2	1,451	11,7	4,0
	1903	4	99	103	95	—	5	3	1,375	13,4	3,8
	1902	5	80	85	76	—	5	4	4,341	15,8	3,7
	1901	—	—	79	—	—	—	—	1,281	16,2	3,5
	1900	—	—	96	—	—	—	—	1,510	15,7	4,1
af Forselleksen kirurginen sairaala ²⁾	1904	4	174	178	166	1	2	9	3,675	20,6	10,1
	1903	5	124	129	117	6	2	4	2,200	17,0	6,0
	1902	4	171	175	157	10	3	5	2,851	16,3	7,8
	1901	8	113	121	106	8	3	4	1,930	16,0	5,3
	1900	—	119	119	102	6	3	8	2,011	17,0	5,5
Rautatien sairaala	1904	3	144	147	123	13	3	8	2,579	17,6	7,1
	1903	3	136	139	118	13	5	3	2,733	19,7	7,5
	1902	6	124	130	105	15	7	3	3,121	24,0	8,6

¹⁾ Tähän on yhdistettynä poliklinikka, jossa hoidettiin 1,811 potilasta.

²⁾ " " " " " 1,229 "

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 90. Kallion Lastenpoliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1900—1904.

Vuosi	Taudintapauksia	Hoidettuja potilaita				Sairaskäyntejä	Tautinottoja	Hoidetut olivat asuntoa						
		1 vuotta nuorempia lapsia	1—10 vuotisia lapsia	10—15 vuotisia lapsia				I—IX kaupunginosassa	X kaupunginosassa	XI kaupunginosassa	XII kaupunginosassa	Tullissä	Hermannin kaupungissa	Kaupungin alueen ulkop.
				miesp.	naisp.									
1904 . . .	860	308	491	21	40	1,739	49	40	33	648	41	4	19	75
1903 . . .	1,412	510	817	19	66	3,133	53	37	87	1,137	19	4	60	68
1902 . . .	1,383	540	750	35	58	3,069	58	37	65	1,119	16	38	62	46
1901 . . .	1,218	440	710	25	43	2,574	54	—	—	—	—	—	—	—
1900 . . .	1,232	423	692	32	85	2,476	52	—	—	—	—	—	—	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 91. Vladimirinkadun Poliklinikassa hoidettuja potilaita vuosina 1902—1904.

Vuosi	Taudintapauksia	Hoidettuja potilaita				Sairaskäyntejä	Tautinottoja	Hoidetut olivat asuntoa		
		1 vuotta nuorempia lapsia	1—10 vuotisia lapsia	Täysi-ikäisiä				Kaupungin aseman ulkopuolella kaupungin maalla	Kaupungin alueen ulkopuolella	
				miehiä	naisia					
1904	931	210	421	79	221	1,503	95	855 ¹⁾	40	36
1903	937	241	405	74	217	1,498	75	857	42	38
1902	1,041	268	496	66	211	1,740	70	969	51	21

¹⁾ Niistä 736 4:ssä kaupunginosassa.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 92. Yksityisessä lapsenpäästölaitoksessa Hermanninkaupungissa hoidettuja potilaita vuosina 1903—1904.

V u o s i	Laitokseen otettuja lapsensyntyttäjiä	Z i i s t ä											Sairaanhoidot päivittäin	Keskimäärin hoidettuja päivässä	Keskimäärin sairaanhoidot päivittäin potilasta kohti	
		Tammikuussa	Helmi- kuussa	Maaliskuu- kuussa	Huhtikuussa	Toukokuussa	Kesäkuussa	Heinäkuussa	Elokuussa	Syyskuussa	Lokakuussa	Marraskuu- kuussa				Joulukuussa
1904	238	13	12	14	25	25	18	26	21	25	19	22	18	1,377	3,8	5,8
1903	127	—	—	—	—	—	19	21	17	14	24	17	15	713	3,4	5,6

Muist.: Laitos avattiin Kesäkuun 1 p:nä 1903.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 93. Helsingin Venerisen katsastustoimiston toiminta vuosina 1899—1904.

V u o s i	Katsastuksia	Katsastettuja			Katsastetuista lähetettiin yleisen sairaalan kuppautiosastolle							
		miehenpuolia	naispuolia	Yhteensä	Säännöllisesti tarkastettuja, joilla oli				Ylimääräisesti tarkastettuja, joilla oli			
					kuppauti	pehmeä shankeri	tippuni	iho- y. m. tautoja	kuppauti	pehmeä shankeri	tippuni	iho- y. m. tautoja
1904	5,209	26	448	474	42	16	100	—	38	15	69	—
1903	5,018	24	355	379	43	28	86	4	19	17	69	2
1902	3,887	10	321	331	34	34	104	7	26	27	58	1
1901	3,014	10	281	291	28	3	50	—	23	5	56	2
1900	3,720	5	339	344	13	4	67	4	16	1	59	4
1899	4,252	9	233	242	21	7	86	4	14	1	26	1

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 94. Helsingin henkikirjoissa olevia Helsingin sairaaloihin otettuja sekä niissä poliklinisesti hoidettuja henkilöitä vuosina 1896—1904.

Vuosi	Valtion sairaalat				Kunnan ¹⁾ sairaalat				Yksityiset sairaalat			
	Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja		Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja		Sairaalaan otettuja		Poliklinisesti hoidettuja	
	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%	Luku	%
1904	2,889	44,1	17,311	79,3	2,679	41,0	2,309	10,6	975	14,9	2,224	10,1
1903	2,698	38,8	18,306	80,9	2,551	38,1	2,864	12,7	1,714	23,1	1,447	6,4
1902	3,067	51,1	17,269	77,6	2,015	33,5	2,837	12,7	923	15,4	2,148	9,7
1901	2,741	50,3	16,415	81,5	1,960	35,9	1,548	7,7	753	13,8	2,174	10,8
1900	2,434	48,2	13,724	78,3	1,913	37,8	1,575	9,0	707	14,0	2,231	12,7
1899	2,325	46,6	12,562	84,6	2,002	40,2	378	2,6	658	13,2	1,904	12,8
1898	1,869	45,1	12,962	81,0	1,644	39,7	700	4,4	630	15,2	2,343	14,6
1897	2,168	49,2	11,926	76,5	1,750	39,7	600	3,8	487	11,1	3,070	19,7
1896	1,998	48,9	11,458	67,8	1,642	40,2	700	4,1	446	10,9	4,811	28,4

¹⁾ Tähän on luettu myöskin kunnan avustamat yksityiset sairaalat.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 95. Helsingin kaupungin menot sairaanhoitoa varten vuosina 1895—1904.

Vuosi	Lääkäri- ja sairaanhoito-henkilökunta		Marian sairaala		Sotnaisien sairauspa		Poliklinikat		Ruuhinavaus-huone sekä kolera-parakit		Yhteensä		Sairaanhoito-kustannuksia oli jokaisella hengille-krjotettuna henkilöä kohden	
	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m	Smc	7m
1904	46,902	55	217,093	34	10,943	—	19,653	60	118	35	294,710	84	2	89
1903	42,035	13	211,037	30	10,943	—	10,130	03	32	50	274,227	96	3	09
1902	41,639	88	228,692	90	10,943	—	6,930	—	237	85	288,443	63	3	49
1901	40,059	84	144,352	66	9,804	—	4,430	—	103	25	198,749	75	2	42
1900	49,710	67	139,980	14	10,000	—	1,895	—	22	85	201,608	66	2	55
1899	48,791	68	144,331	52	9,444	—	1,916	—	—	—	204,483	20	2	79
1898	46,499	88	111,814	47	9,444	—	1,864	49	217	—	169,839	84	2	38
1897	44,699	88	106,245	69	1,200	—	2,000	—	25	—	154,170	57	2	11
1896	43,616	53	87,712	—	—	—	6,000	—	247	—	137,575	53	2	04
1895	34,849	90	82,217	95	—	—	7,000	—	304	—	124,371	85	1	92

Muist.: Köyhänsairaanhoidon kustannuksia ei ole tähän luettu, koska ne on otettu huomioon vaivahoidon kustannuksissa.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 96. Marian sairaalan eri osastojen kustannukset vuonna 1904 sekä vuosina 1896—1903.

Kuukausi	Kustannukset											
	Sisätauti- osastolla		Kulkranta- osastolla		Sisätauti- kirurgisella osastolla		Talous- osastolla		Desinfioi- mistalos		Yhteensä	
	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>
Tammikuu	1,100	—	1,163	27	913	64	9,581	99	135	—	12,893	90
Helmikuu	1,379	32	849	17	976	85	11,785	46	135	—	15,125	80
Maaliskuu	5,311	98	2,483	79	1,621	05	6,889	30	343	82	16,649	94
Huhtikuu	1,273	71	1,458	38	1,295	29	15,302	13	135	—	19,464	51
Toukokuu	2,128	53	1,152	80	1,664	99	11,915	20	135	—	16,996	52
Kesäkuu	1,262	29	1,264	87	1,087	99	10,104	08	160	10	13,879	33
Heinäkuu	3,926	41	1,882	95	2,309	86	16,705	65	258	25	25,033	12
Elokuu	1,237	17	1,500	—	1,551	25	13,487	91	398	60	18,174	93
Syyskuu	3,495	50	1,697	30	1,494	40	9,115	32	305	—	16,107	52
Lokakuu	1,482	50	2,455	31	1,122	18	12,750	40	220	25	18,030	64
Marraskuu	1,182	45	1,145	16	1,417	44	10,592	89	158	40	14,496	34
Joulukuu	4,809	17	3,286	31	3,525	64	11,114	82	224	50	22,960	44
Koksista, kaasusta ja sähkö- valosta	—	—	—	—	—	—	11,005	08	—	—	11,005	08
Yhteensä vuonna 1904	28,589	03	20,339	31	18,980	58	149,777	73	2,608	92	220,295	57
„ „ 1903	32,559	30	14,411	89	20,423	09	144,513	87	2,320	50	214,228	65
„ „ 1902	28,023	67	16,824	66	4,758	32	126,249	19	—	—	175,855	84
„ „ 1901	28,139	19	20,237	13	—	—	88,513	29	—	—	136,889	61
„ „ 1900	28,439	15	20,005	04	—	—	89,589	50	—	—	138,033	69
„ „ 1899	30,756	44	26,402	25	—	—	87,474	83	—	—	144,633	52
„ „ 1898	25,820	84	12,754	50	—	—	70,814	46	—	—	109,389	80
„ „ 1897	25,829	64	12,558	88	—	—	64,143	37	—	—	102,531	89
„ „ 1896	26,598	22	13,782	42	—	—	47,331	36	—	—	87,712	—

¹⁾ Tämä loppusumma ei vastaa yhteenlaskottavia, riippuen siitä että myydyistä ruuanjätteistä saatu summa 572: 50 on siitä vähennetty.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 97. Erikoistietoja Marian sairaalan menoista vuonna 1904 sekä vuosina 1896—1903.

Kuukausi	Palkkauksia		Lääkkeitä		Halkoja, koksia ja kaasua		Valaistus		Muona		Kaluston kunnossapito		Kulutusesineitä ¹⁾		Arvaamattomia menoja ja sekalaisia		Yhteensä	
	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>	<i>Smk.</i>	<i>rpäs.</i>
Tammikuu	4,212	47	—	—	5	—	—	—	7,541	48	228	71	355	14	551	10	12,893	90
Helmikuu	4,575	11	—	—	1,467	10	110	60	7,006	69	815	15	777	—	374	15	15,125	80
Maaliskuu	4,315	79	4,066	80	668	70	—	—	4,260	76	2,677	85	379	52	280	52	16,649	94
Huhtikuu	4,242	46	—	—	2,370	75	—	—	10,461	64	1,468	57	475	19	445	90	19,464	51
Toukokuu	4,493	83	5	67	2,616	25	—	—	6,012	89	1,659	45	682	78	1,525	65	16,996	52
Kesäkuu	4,957	16	18	63	3,240	80	—	—	4,746	86	411	97	307	75	196	16	13,879	33
Heinäkuu	4,711	46	4,034	67	7,249	75	20	—	5,706	26	1,633	31	775	09	952	58	25,083	12
Elokuu	5,016	67	—	—	—	—	84	18	10,746	37	398	09	731	62	1,198	—	18,174	93
Syyskuu	4,435	59	2,881	49	397	10	—	—	6,765	26	649	09	663	35	315	64	16,107	52
Lokakuu	4,461	59	5	67	987	—	—	—	9,755	91	1,436	22	794	—	590	25	18,030	64
Marraskuu	4,513	59	—	—	1,305	—	163	07	7,683	53	162	70	620	85	47	60	14,496	34
Joulukuu	4,725	59	5,026	19	916	—	57	10	7,747	10	910	89	1,693	13	1,884	44	22,960	44
Kuukausittain erottamattomia menoja .	—	—	—	—	3,980	38	7,024	70	—	—	—	—	—	—	—	—	11,005	08
Yhteensä v. 1904	54,661	31	16,039	12	25,203	83	7,459	65	²⁾ 87,862	25	12,452	—	8,255	42	8,361	99	²⁾ 220,295	57
„ „ 1903	51,513	49	15,265	27	22,723	16	6,806	95	82,591	60	16,327	78	11,094	69	7,626	71	214,228	65
„ „ 1902	39,391	98	12,763	17	16,230	10	5,591	33	73,556	67	19,431	77	7,188	79	1,732	03	175,855	84
„ „ 1901	31,541	01	10,042	36	12,774	82	1,201	88	60,195	55	19,820	94	—	—	1,313	05	136,889	61
„ „ 1900	31,790	77	12,246	46	12,243	92	2,612	80	61,428	72	16,750	12	—	—	960	90	138,033	69
„ „ 1899	30,287	33	11,419	78	24,608	35	2,332	77	58,704	23	16,485	01	—	—	796	05	144,633	52
„ „ 1898	23,784	83	9,207	60	12,126	58	1,898	10	45,823	93	11,187	62	—	—	5,361	14	109,389	80
„ „ 1897	22,325	25	8,585	24	9,824	80	1,988	98	46,889	43	7,435	05	—	—	5,483	14	102,531	89
„ „ 1896	21,462	84	9,331	79	7,275	15	1,124	98	35,349	03	8,884	63	—	—	4,283	58	87,712	—

¹⁾ Sideaineita, lysoolia, väkiviinaa, saippuata, harjoja y. m.

²⁾ Tämä loppusumma ei vastaa yhteenlaskettavia, riippuen siitä että myydyistä ruuanjätteistä saatu summa 572:50 on siitä vähennetty.

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 98. Helsingissä olevan Marian sairaalan eri osastojen tulot vuosina 1899—1904.

Vuosi	T u l o j a																				Yhteensä tuloja		Jokaista sairaalassa hoidettua potilasta kohti oli					
	Sisätautien osastolta					Kirurgiselta osastolta					Kulikutautien osastolta																	
	Maksavia potilaita päivässä				Ilmaseksi hoid- tuvia	Yhteensä		Maksavia potilaita päivässä				Ilmaseksi hoid- tuvia	Yhteensä		Maksavia potilaita päivässä				Ilmaseksi hoid- tuvia	Yhteensä			tuloja		menoja			
	Alle 1	1	1—2	2—3		Yli 3	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	Alle 1	1	1—2		2—3	Yli 3	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	Alle 1	1		1—2	2—3	Yli 3	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>piä.</i>
	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>			<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>			<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>			<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>		
1904 . . .	7	214	49	6	4 574	9,880	50	92	26	13	8	12	86	3,384	—	28	111	34	9	2 180	4,337	—	17,601	50	10	78	126	39
1903 . . .	4	255	44	9	2 569	8,694	50	72	56	10	6	12	175	3,083	—	33	99	8	16	— 180	4,001	—	15,778	50	8	41	114	20
1902 . . .	6	310	24	6	5 429	7,349	50	95	59	21	16	5	148	5,268	75	—	—	—	—	—	—	—	12,618	25	9	28	126	61
1901 . . .	2	317	35	15	7 394	8,250	50	83	64	22	9	8	115	4,637	—	—	—	—	—	—	—	—	12,887	50	10	16	107	88
1900 . . .	4	277	34	15	9 425	8,230	75	153	115	34	21	12	130	6,506	50	—	—	—	—	—	—	—	14,737	25	10	34	96	80
1899 . . .	7	270	56	10	11 420	8,142	25	146	105	29	21	17	149	7,893	50	—	—	—	—	—	—	—	16,035	75	10	48	94	53

Lähde: Marian sairaalan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 99. Julkinen rokotuselsingissä vuosina 1896—1904.

Vuosi	Rokotettuja				Rokotuksen tulos						Poissaolevia tarkastuksesta			Nousseita rokkorakkuloita % rokotuspistoista	Tulos %		Poissaolevia tarkastuksesta %	
	2 vuotta nuorempia	2—10 vuotisia	10 vuotta vanhempia	Yhteensä	2 vuotta nuorempia		2—10 vuotisia		10 vuotta vanhemp.		2 vuotta nuorempia	2—10 vuotisia	10 vuotta vanhempia		täydell.	epätäydell.		%
					täydell.	epätäydell.	täydell.	epätäydell.	täydell.	epätäydell.								
1904	702	222	1	925	664	30	214	1	1	—	8	7	—	96,4	96,6	3,4	1,6	
1903	675	166	2	843	651	17	156	4	2	—	8	5	—	97,9	97,5	2,5	1,3	
1902	825	238	2	1,065	776	27	214	8	2	—	24	14	—	97,6	96,6	3,4	3,6	
1901	751	159	—	910	702	39	144	7	—	—	10	8	—	96,5	94,8	5,2	2,0	
1900	932	351	13	1,296	846	64	318	15	12	—	22	18	1	95,6	93,7	6,3	3,2	
1899	717	303	1	1,021	657	38	290	6	1	—	22	7	—	97,0	95,6	4,4	2,8	
1898	573	270	2	845	545	21	263	2	1	1	7	5	—	97,5	97,1	2,9	1,4	
1897	431	182	1	614	410	8	177	2	—	—	13	3	1	98,2	98,3	1,7	2,7	
1896	663	209	5	877	600	46	187	15	3	—	17	7	2	95,7	92,8	7,2	2,9	

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 100. Toimitettuja desinfiioimisia Helsingissä vuosina 1901—1904.

	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Yhteensä
Desinfiioimisia, toimitett. Marian sairaalan omiksi tarpeiksi	6	5	8	7	9	7	6	5	8	10	6	6	83
Desinfiioimisia, kaupungin desinfiioimislaitoksen toimittamia kaupungissa asuville henkilöille	4	4	11	9	8	9	6	1	5	8	6	9	80
Desinfiioimisia, toimitettuja terveyspoliisin toimesta kodeissa	23	8	20	12	13	21	12	6	16	27	23	23	204
Yhteensä vuonna 1904	33	17	39	28	30	37	24	12	29	45	35	38	367
” ” 1903	19	19	24	30	33	41	21	29	37	39	41	48	381
” ” 1902	41	43	58	73	65	44	35	41	44	46	46	36	572
” ” 1901	51	40	53	40	65	42	35	17	35	68	53	37	536

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Tarvittu N:o 101. Helsingin terveystoimittamat katselmukset ja toimitukset, jaettuina kaupunginosittain, vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Paikkoja, missä katselmuksia y. m. on toimitettu	K a u p u n g i n o s a t												Yhteensä					
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		Sörnäinen	Teppö	Hermannink. ja Toukola	Vanhakaupunki	Fredrikshägar
Pihoja	1,003	757	431	1,444	713	801	727	178	208	360	1,474	308	51	508	—	—	—	8,963
Asuntoja	5	6	3	15	6	13	20	—	—	—	10	8	1	1	—	—	—	89
Käsityöhuoneita	—	4	—	1	—	3	—	—	—	—	1	—	3	3	—	—	—	15
Kauppatoreja	—	206	381	255	—	—	—	—	—	—	123	—	3	—	—	—	—	968
Kauppahalleja	—	48	464	244	60	—	—	—	—	—	115	—	—	—	—	—	—	931
Makkaratehtaita	—	1	4	8	4	7	10	—	—	—	—	3	—	—	9	—	—	46
Lihamyymälöitä	68	35	70	149	70	64	111	35	2	—	71	15	2	25	—	—	—	717
Ruokatavaramyymälöitä	148	89	149	506	230	351	229	66	7	111	356	112	35	101	—	—	—	2,490
Maitomyymälöitä	163	80	99	238	118	129	197	39	17	46	211	35	8	10	—	—	—	1,390
Leipomoja ja sokerileip.	7	—	4	6	8	23	8	6	—	7	8	—	—	7	—	—	—	84
Ruokaloita	—	2	—	5	—	28	—	—	—	14	—	—	—	—	—	—	—	49
Ruoka-aineiden varastopaikkoja	116	121	115	36	5	—	—	—	—	4	7	—	—	5	—	—	—	409
Rautatien tavaramakasiini	—	23	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	23
Katselmuksia ilmoitettujen sairaustap. johdosta	35	31	17	111	31	59	54	8	5	12	111	11	22	39	55	10	6	617
Katselm. ilmoitett. tuberkelitaud. tapausten johd.	19	11	9	38	19	33	22	2	3	9	35	5	25	28	23	7	2	290
Käyntiä kasvattilapsia koskev. ilmoit. johdosta	—	—	—	7	1	18	4	—	—	1	33	11	3	17	9	7	—	111
Käymälöitä	1,035	760	429	1,540	717	813	735	180	208	474	1,520	347	59	520	—	—	—	9,337
Lokakaivoja	853	749	393	1,400	662	784	657	168	152	221	1,222	242	46	417	—	—	—	7,966
Pisoaareja	82	371	34	363	56	82	56	11	—	24	88	22	1	39	—	—	—	1,229
Talleja, navettoja ja sikolähteitä	500	239	90	664	224	305	287	31	90	121	696	232	69	225	—	—	—	3,773
Rikkatynnyrejä ja laatikkoja	840	754	330	1,261	530	467	451	175	61	213	859	70	7	263	—	—	—	6,231
Kellareita	2	97	10	199	17	30	23	1	—	1	7	5	3	21	—	—	—	416
Kaivoja	12	18	20	16	14	1	22	16	1	6	9	8	2	—	—	—	—	145
Pesutupia	144	21	25	107	59	68	65	37	14	42	195	37	11	8	—	—	—	833
Sekalaista	—	2	6	2	—	—	3	3	—	1	6	3	—	6	—	2	—	34
Desinfisioimisia	16	18	20	45	19	11	25	6	4	1	18	1	6	9	3	4	1	207
Maito- ja kerma-äyhteitä otettu tarkastettavaksi	221	175	308	307	154	186	238	69	8	66	253	56	33	12	2	—	—	2,088
Vesinäytteitä otettu tarkastettavaksi	5	18	98	41	6	—	—	—	—	7	3	—	—	31	—	—	1	210
Yhteensä v. 1904	5,274	4,636	3,509	9,008	3,723	4,276	3,944	1,031	780	1,980	7,195	1,531	387	2,304	93	30	10	49,711
" " 1903	4,745	3,704	3,656	7,491	3,737	3,799	2,528	549	509	1,638	4,824	1,230	117	1,708	79	32	28	40,374
" " 1902	5,739	4,264	3,550	9,812	3,712	3,257	2,416	483	685	1,875	7,936	2,813	49	50	47	—	—	46,688
" " 1901	6,222	4,404	3,469	8,768	4,141	4,115	2,610	386	833	1,438	7,335	3,047	135	—	47	—	—	47,000
" " 1900	5,495	4,029	3,356	8,280	3,581	3,242	2,614	228	1,075	1,286	5,532	3,027	132	—	—	—	—	41,927
" " 1899	4,359	3,700	3,694	4,061	3,047	2,423	1,553	197	615	1,247	6,348	3,137	102	—	—	—	—	34,483
" " 1898	4,485	4,086	3,614	6,830	3,783	4,085	3,287	124	608	1,307	5,058	2,778	101	—	—	—	—	40,146
" " 1897	5,000	3,762	3,992	8,928	4,498	6,020	3,407	82	569	1,624	5,704	3,835	186	—	—	—	—	47,607
" " 1896	1,983	1,514	2,348	2,732	1,039	1,588	1,591	35	303	—	1,663	1,815	71	—	—	—	—	16,682
" " 1895	2,160	1,367	2,434	3,240	1,824	1,630	1,262	49	230	—	1,777	567	125	—	—	—	—	16,665

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 102. Maitokaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904.

V u o s i	Maitomyymälöitä						Terveyspoliisin toimittamia maitomyymälän katselunuksia	Maitonäytteitä	
	vuoden alussa	vuoden lopussa	yksistään maitonmyyntiä	maiton- ja leivänmyyntiä	maiton-, leivän- ja meijerituotteidenmyyntiä	Yhteensä		hyväksytyksiä	ala-arvoisia
1904	129	197	2	9	186	197	1,390	1,597	129
1903	112	129	6	13	110	129	1,477	439	46
1902	97	112	5	8	99	112	1,292	657	48
1901	66	97	7	17	73	97	1,078	450	43
1900	76	66	7	6	53	66	1,186	547	65
1899	72	76	12	13	51	76	1,243	556	72

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 103. Lihakaupan silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904.

Vuosi	M y y m ä l ö i s s ä					Kauppahalleissa			Toreilla		
	Myymälöitä			Toimitettuja katselunuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia	Lihannyyjiä	Toimitettuja katselunuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia	Lihannyyjiä	Toimitettuja katselunuksia	Tehtyjä muistutuksia ja ilmoituksia
	Yhteensä	Ihannyyntiä sekä muuta ruokalava-raihnyyntiä	Yksistään Ihannyyntiä								
1904	18	34	52	717	98	75	831	5	207	816	165
1903	19	48	67	1,258	25	54	680	—	174	904	100
1902	19	51	70	1,588	28	60	642	—	215	776	207
1901	10	52	62	1,665	125	62	674	—	246	767	100
1900	—	—	65	2,465	42	63	624	—	242	674	258
1899	—	—	48	2,041	20	65	598	29	209	719	102

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 104. Makkaratehtaiden silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904.

V u o s i	M y y m ä l ö i s s ä			T o r e i l l a		
	Myymäleitä	Toimitettuja katselmuk-sia	Tehtyjä muis-tutuksia ja ilmoituksia	Makkara-tavarainmyy-jiä	Toimitettuja katselmuk-sia	Tehtyjä muis-tutuksia ja ilmoituksia
1904	9	46	7	24	—	—
1903	9	179	7	19	—	—
1902	9	279	1	19	—	—
1901	9	198	4	19	—	—
1900	8	241	4	19	—	—
1899	8	197	9	20	—	—

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 105. Leipomojen ja sokerileipomojen silmälläpito Helsingissä vuosina 1899—1904.

V u o s i	Leipomoja ja sokerileipomoja			Toimitettuja katselmuk-sia	Tehtyjä muis-tutuksia ja ilmoituk-sia
	suurempia	pienempiä ¹⁾ (kotileipo-moja)	Yhteensä		
1904	30	140	170	84	15
1903	30	140	170	378	5
1902	32	136	168	526	5
1901	32	130	162	632	4
1900	32	128	160	340	4
1899	32	126	158	588	51

¹⁾ Osa kotileipomoja on hyvin vähän pysyväisiä, ollen usein olemassa vain vähän aikaa ja siten helposti välttää terveyspoliisin huomiota.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 106. Ravintoaineiden tarkastusasemalla toimitettuja tutkimuksia vuosina 1895—1904.

Tarkastuksia	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Sianlihaa	1,415	1,725	2,762	2,365	3,116	1,070	857	542	362	365
Muuta lihaa	11	15	16	10	16	7	14	16	16	92
Maitoa ja kermaa	126	117	311	515	709	740	577	798	606	1,967
Vettä	111	83	75	103	103	121	95	92	203	705
Muita ravintoaineita	45	70	104	61	52	86	82	136	102	100
Arseniikkinäytteitä	119	75	66	49	58	40	70	116	154	191
Muita tutkimuksia	36	34	88	50	72	55	47	80	267	508
Yhteensä	1,863	2,119	3,422	3,153	4,126	2,119	1,742	1,780	1,710	3,928
Kaupungin viranomaisten ai-heuttamia	223	195	447	512	683	731	552	824	691	3,094
Yksityisten henkilöiden aiheutt.	1,640	1,924	2,975	2,641	3,443	1,388	1,190	956	1,019	834
Tutkimusmaksuja kertyi Smk .	1,835	2,374	2,692	2,957	3,445	2,519	2,383	2,322	2,500	1,133

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 107. Lihantarkastus Helsingin teurastuslaitoksessa ja lihantarkastusasemalla vuosina 1901—1904.

K u u k a u s i	Teurastuslaitoksessa tarkastettuja eläimiä:									
	Hevosia	Härkiä	Lehmiä	Nuorta karjaa	Vasikoita	Sikoja	Porsaita	Lampaita	Yhteensä	Sitä hyjiä tuberkelivian tähd.
Tammikuu	5	25	72	—	5	18	—	5	130	—
Helmikuu	4	23	101	—	5	54	—	2	189	1
Maaliskuu	6	21	120	—	2	95	—	5	249	11
Huhtikuu	3	81	103	8	3	55	—	7	265	6
Toukokuu	—	172	176	57	8	90	—	3	506	5
Kesäkuu	2	176	209	173	4	92	—	13	669	5
Heinäkuu	2	159	207	435	6	144	—	12	965	5
Elokuu	1	49	184	683	4	162	—	9	1,092	16
Syyskuu	3	52	300	559	—	138	—	3	1,055	10
Lokakuu	5	52	254	325	3	163	—	7	809	20
Marraskuu	8	40	213	67	1	76	—	—	405	2
Joulukuu	—	39	176	54	—	56	—	—	325	1
Yhteensä v. 1904	39	889	2,120	2,361	41	1,143	—	66	6,659	82
” ” 1903	36	851	1,779	2,642	40	1,082	3	91	6,524	91
” ” 1902	58	612	1,950	1,662	22	911	15	72	5,302	54
” ” 1901	43	938	2,561	2,075	27	855	5	65	6,569	66

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 108. Helsingin kaupungin terveystoimenot vuosina 1895—1904.

Vuosi	Terveyslautakunta		Terveyspoliisi		Ravintoaineiden tarkastusasema		Desinfektioimсталos		Lihantarkastusasema		Katsastus-toimisto		Rokotusvarikko		Yhteensä		Kirkon hengelliskirjoi-ten asukas-kohti oli kustannuksia	
	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.	Smk.	rp.
1904	9,024	33	19,835	11	20,757	69	2,608	92	4,413	28	6,565	65	399	96	63,604	94	—	70
1903	8,093	84	20,313	44	8,120	27	2,320	50	6,550	88	6,463	17	399	96	52,262	06	—	59
1902	8,164	08	22,002	08	7,005	91	2,629	95	7,576	91	6,472	50	483	30	54,334	73	—	66
1901	7,223	40	16,203	80	5,900	—	2,045	50	7,733	69	6,448	—	—	—	45,554	39	—	55
1900	6,714	05	16,807	32	5,900	—	2,044	05	8,352	31	1)	—	—	—	39,817	73	—	50
1899	7,531	11	12,915	74	5,800	04	2,417	37	8,556	62	1)	—	—	—	37,220	88	—	50
1898	6,337	30	13,184	25	4,600	04	1,558	95	9,048	92	1)	—	—	—	34,729	46	—	49
1897	6,483	25	14,273	54	4,600	04	1,996	85	10,499	83	1)	—	—	—	37,853	51	—	54
1896	5,731	73	10,508	72	4,431	90	1,642	50	—	—	1)	—	—	—	22,314	85	—	33
1895	6,233	21	13,305	38	4,395	60	—	—	—	—	1)	—	—	—	23,934	19	—	37

1) Sisältyy Terveyspoliisin nimityksen kohdalle.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 109. Yliopiston opettajisto Helsingissä kevätlukukausina 1895—1905.

Tiedekunta tai osasto	O p e t t a j i a								
	Professoreja		Apulaisia	Assistentteja	Dosentteja	Lehtoreja		Harjoitus- mestareja	Yhteensä
	Vakinaisia	Yli- määräisiä				Vakinaisia	Yli- määräisiä		
Jumalussoppillinen	5	—	1	1	—	—	—	—	7
Lainopillinen	4	—	2	—	1	—	1	—	8
Lääketieteellinen	8	8	3 ¹⁾	—	19	—	—	—	38
Hist.-kielit	12	8	—	—	25	6	4	—	55
Fys.-mat.	7	3	2	—	11	—	—	—	23
Maanviljelys-taloudellinen	2	—	1	—	—	—	—	—	3
Harjoituksia	—	—	—	—	—	—	—	7	7
Yhteensä vuonna 1905	38	19	9	1	56	6	5	7	141
” ” 1904	36	17	9	1	57	6	5	7	138
” ” 1903	36	19	9	1	55	5	5	7	137
” ” 1902	33	20	9	1	55	6	4	7	135
” ” 1901	32	18	5	1	51	5	4	7	123
” ” 1900	29	18	4	1	51	6	5	7	121
” ” 1899	29	18	4	1	47	6	4	7	116
” ” 1898	29	17	5	1	48	5	4	7	116
” ” 1897	30	15	5	1	43	6	4	7	111
” ” 1896	32	16	3	1	42	6	4	6	110
” ” 1895	32	17	4	1	38	6	3	3	104

¹⁾ Siitä 2 opettajaa hammaslääkintä-tieteessä.

Lähde: Yliopiston ohjelmat.

Taulu N:o 110. Yliopistossa opiskelevia Helsingissä kevätlukukaudella vuonna 1905 sekä vuosina 1896—1904.

A. *Koko ylioppilaskunta.*

Tiedekunta tai osasto	Osakunta								Osakunt. kuulumatt.	Yhteensä	Niistä naisyliopp.	Vastaavat tiedot vuosilta								
	Uusmaalainen	Satakunnan	Savo-Karjalain.	Hämäläinen	Viipurilainen	Turun	Pohjalainen					1904	1903	1902	1901	1900	1899	1898	1897	1896
Jumaluusopillin.	16	26	34	43	17	28	50	—	214	2	203	200	172	162	170	180	195	201	225	
Lainopillinen . .	79	30	71	58	30	53	90	—	411	29	387	440	516	545	537	537	544	545	540	
Lääketieteellin.	31	13	34	14	12	23	26	—	153	14	161	161	163	177	199	199	200	187	201	
Hist.-kielit. . . .	216	57	172	131	89	119	155	—	939	369	889	837	786	742	707	629	600	562	513	
Fys.-mat.	205	43	131	101	74	112	186	1	853	150	825	815	764	729	705	639	595	567	531	
Maanviljelys-taloudellinen.	8	7	17	13	7	8	5	—	65	—	43	6	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä	555	176	459	360	229	348	512	1	2,640	564	2,508	2,459	2,401	2,355	2,318	2,184	2,134	2,062	2,010	
Niistä naisylioppilaita	125	39	93	75	49	92	91	—	564	—	526	475	405	385	354	292	246	215	158	

B. *Saapuvilla olevia ylioppilaita*

kevätlukukautena 1905.

Tiedekunta tai osasto	Osakunta									Yhteensä	Niistä naisyliopp.
	Uusmaalainen	Savo-Karjalainen	Hämäläinen	Turun	Satakunnan	Viipurilainen	Pohjalainen	Naisylioppilaita ¹⁾			
Jumaluusopillinen	9	23	27	19	18	15	34	—	145	—	
Lainopillinen	31	27	35	20	14	9	44	—	180	5	
Lääketieteellinen	22	22	9	19	13	7	20	—	112	11	
Hist.-kielit.	115	79	65	48	24	39	65	—	435	129	
Fys.-mat.	99	69	54	44	26	29	84	—	405	74	
Maanviljelys-taloudellinen	4	7	8	1	5	3	2	—	30	—	
Yhteensä kevätlukukautena 1905	280	227	198	151	100	102	249	—	1,307	219	
” ” 1904	271	219	168	147	84	98	216	—	1,203 ²⁾	203	
” ” 1903	304	213	163	242	93	240	—	—	1,255	206	
” ” 1902	309	205	146	231	92	228	—	—	1,211	185	
” ” 1901	310	200	151	224	98	213	—	—	1,196	162	
” ” 1900	325	178	147	213	93	218	—	—	1,174	168	
” ” 1899	329	206	143	225	93	212	—	—	1,208	141	
” ” 1898	332	224	163	214	92	200	—	—	1,225	123	
” ” 1897	248	200	161	216	77	170	105	—	1,177	105	
” ” 1896	240	201	161	226	80	196	84	—	1,188	84	

1) Ne naisylioppilaat, jotka eivät ole menneet mihinkään osakuntaan.

2) Sitäpaitsi ei osakuntiin kuuluvia.

Lähde: Ylioppilaslueletot.

Taulu N:o 111. Suomen polyteknillisen opiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

	L u k u v u o s i									
	1895—96	1896—97	1897—98	1898—99	1899—1900	1900—01	1901—02	1902—03	1903—04	1904—05
Vakinaisia opettajia	13	13	13	10	12	12	12	12	12	11
Ylimääräisiä ”	17	18	19	19	22	27	29	28	27	17
Sijais- ”	1	—	—	3	1	1	1	1	1	15
Apulais- ”	2	3	3	3	3	4	5	5	5	5
Yhteensä	33	34	35	35	38	44	47	46	45	48
<i>Sisäänkirjoitettuja oppilaita:</i>										
Insinööri- osastolla	54	60	66	80	84	109	94	93	75	57
Konerakennus- ”	46	53	58	75	97	122	147	163	170	175
Arkkitehti- ”	18	18	26	26	26	36	43	48	57	55
Kemiallisen teknologian- ”	26	28	28	43	55	64	68	68	59	52
Maanmittaus- ”	32	25	42	26	26	41	42	49	39	55
Yhteensä	176	184	220	250	288	372	394	421	400	394
Niistä ruotsi äidinkielenä	125	125	148	161	185	258	264	263	228	220
” suomi ”	51	59	72	87	102	113	130	155	172	174
” muu ”	—	—	—	2	1	1	—	3	—	—
Yhteensä	176	184	220	250	288	372	394	421	400	394
Niistä miesoppilaita	173	182	217	245	284	366	388	413	388	380
” nais- ”	3	2	3	5	4	6	6	8	12	14
Yhteensä	176	184	220	250	288	372	394	421	400	394
<i>Oppilasten kotipaikka:</i>										
Helsinki	50	50	61	79	81	140	175	170	120	113
Muita Suomen paikkakuntia	124	134	159	169	207	232	219	251	271	280
Ulkomaat	2	—	—	2	—	—	—	—	9	1
Yhteensä	176	184	220	250	288	372	394	421	400	394
<i>Poislaskettuja oppijakson päätettyinä:</i>										
Insinööri- osastolta	7	4	9	11	9	10	15	19	4	9
Konerakennus- ”	6	11	10	6	19	8	22	21	2	24
Arkkitehti- ”	2	3	4	4	3	4	5	8	2	11
Kemiallisen teknologian- ”	6	4	5	5	5	—	12	11	2	13
Maanmittaus- ”	16	11	18	13	11	7	11	18	6	7
Yhteensä	37	33	46	39	47	29	65	77	16	64

Lähde: Opiston vuosikertomukset.

Taulu N:o 112. Jatko-opistot Helsingissä lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.

Oppilaitoksia	L u k u v u o s i									
	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904	1904—1905
<i>1. Ruotsinkielisiä.</i>										
Oppilaitoksia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Opettajistoa	15	15	17	14	16	14	14	14	14	15
Oppilaita	45	48	50	51	41	45	46	44	53	51
niistä ruotsia puhuvia	44	47	49	51	40	45	46	43	53	51
„ suomea „	—	—	1	—	1	—	—	1	—	—
„ jotak. muuta kieltä puh.	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
„ poislaskettuja	6	7	10	8	9	13	12	7	11	18
<i>2. Suomenkielisiä.</i>										
Oppilaitoksia	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Opettajistoa	11	11	11	14	13	13	13	13	15	17
Oppilaita	88	82	86	96	114	124	118	104	124	163
niistä suomea puhuvia	74	71	69	87	108	119	106	95	114	156
„ ruotsia „	14	9	15	7	6	5	12	9	10	7
„ jotak. muuta kieltä puh.	—	2	2	2	—	—	—	—	—	—
„ poislaskettuja	18	22	18	10	16	32	29	29	27	27

Lähde: Oppilaitosten ohjelmat.

**Taulu N:o 113. Alkeisopistot Helsingissä lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.**

A. Valtion oppilaitokset.

Oppilaitoksia	L u k u v u o s i									
	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904	1904—1905
Valtion oppilaitokset:										
<i>1. Oppilaitokset poikia vart.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Luokkia	17	16	16	16	16	16	16	16	16	16 ¹⁾
Opettajia ja opettajattaria	46	41	41	39	41	40	39	43	41	45
Oppilaita	323	353	397	425	473	520	565	615	658	644
niistä ruotsia puhuvia . . .	312	298	387	413	463	506	548	601	644	630
” suomea ”	4	33	1	3	4	5	7	2	2	1
” jotakin muuta kieltä puhuvia	7	22	9	9	6	9	10	12	12	13
Valtion määrärahaa; Smk.	200,220	185,550	186,286	193,978	198,629	222,498	225,613	222,550	240,983	248,039
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Luokkia	13	14	15	16	16	16	16	16	16	16 ²⁾
Opettajia ja opettajattaria	29	34	36	38	41	38	43	47	44	44
Oppilaita	458	513	571	609	650	669	701	746	797	869
niistä suomea puhuvia . . .	402	440	489	537	572	581	606	646	692	756
” ruotsia ”	54	70	79	70	76	86	93	99	103	111
” jotakin muuta kieltä puhuvia	2	3	3	2	2	2	2	1	2	2
Valtion määrärahaa; Smk.	142,272	159,815	168,828	184,243	186,555	186,673	211,720	225,350	239,860	248,320
<i>II. Oppilaitoks. tyttöjä vart.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7 ³⁾
Opettajia ja opettajattaria	22	23	24	23	23	26	24	26	29	27
Oppilaita	289	279	291	312	339	351	375	399	404	418
niistä ruotsia puhuvia . . .	272	265	275	301	325	335	358	375	379	395
” suomea ”	—	—	—	—	1	2	—	6	6	7
” jotakin muuta kieltä puhuvia	17	14	16	11	13	14	17	18	19	16
Valtion määrärahaa; Smk.	57,008	57,759	58,989	69,783	75,310	74,040	86,150	89,540	89,480	89,480
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7 ⁴⁾
Opettajia ja opettajattaria	20	19	21	21	22	26	26	26	28	28
Oppilaita	235	249	259	267	304	325	346	412	473	473
niistä suomea puhuvia . . .	204	210	218	226	280	294	294	358	415	430
” ruotsia ”	30	39	41	41	24	31	51	53	57	43
” jotakin muuta kieltä puhuvia	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—
Valtion määrärahaa; Smk.	47,931	49,047	51,477	53,788	59,305	66,055	75,901	86,643	94,140	96,120

¹⁾ Sen ohessa 7 rinnakkaisluokkaa.

²⁾ ” ” 11 ”

³⁾ ” ” 5 ”

⁴⁾ ” ” 6 ”

Jatkoa.

B. Yksityiset oppilaitokset.

Oppilaitoksia	Lukuvuosi									
	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904	1904—1905
Yksityiset oppilaitokset:										
<i>I. Oppilaitokset poikia varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	9	9	9	9	9	9	9	9	9	9
Opettajia ja opettajattaria	24	24	27	26	25	23	21	23	22	21
Oppilaita	269	261	261	261	238	221	213	240	219	224
niistä ruotsia puhuvia	252	242	241	237	213	200	191	220	204	207
" suomea "	2	—	—	—	1	1	1	2	2	2
" jotakin muuta kieltä puhuvia	15	19	20	24	24	20	21	18	13	15
Valtioapua; Smk	18,000	18,000	18,000	18,000	18,000	24,000	24,000	24,000	24,000	24,000
<i>II. Oppilaitokset poikia ja tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	3	2	2	2	2	2
Luokkia	23	22	21	20	19	18	18	18	18	18
Opettajia ja opettajattaria	77	74	70	75	73	62	64	64	59	58
Oppilaita	764	743	682	684	647	617	593	584	566	548
niistä poikia	340	335	304	311	289	263	61	253	233	239
" tyttöjä	424	408	378	373	358	354	332	331	333	309
" ruotsia puhuvia	735	724	661	661	634	604	583	575	562	543
" suomea "	1	1	2	2	—	1	—	—	—	—
" jotakin muuta kieltä puhuvia	28	18	19	21	13	12	10	9	4	5
Valtioapua; Smk	35,500	33,500	31,500	29,000	42,500	40,000	40,000	40,000	40,000	40,000
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	2	2	2	3	3	3
Luokkia	9	9	9	9	11	13	14	15	17	19
Opettajia ja opettajattaria	26	25	26	28	40	42	48	55	56	58
Oppilaita	301	312	308	303	339	363	401	443	496	562
niistä poikia	144	143	140	120	140	141	155	163	175	220
" tyttöjä	157	169	168	183	199	222	246	280	321	342
" suomea puhuvia	229	260	198	176	210	235	281	329	392	462
" ruotsia "	70	51	109	126	127	126	118	113	104	100
" jotakin muuta kieltä puhuvia	2	1	1	1	2	2	2	1	—	—
Valtioapua; Smk	12,000	12,000	12,000	20,000	20,000	20,000	32,500	32,500	43,000	49,500
<i>III. Oppilaitokset tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	3	3	3	3	3	3	3	3	3	3
Luokkia	22	23	23	23	23	19	21	23	22	22
Opettajia ja opettajattaria	61	61	60	59	65	63	63	66	64	64
Oppilaita	375	370	390	392	367	383	422	450	456	455
niistä poikia	36	32	35	32	21	28	30	35	33	30
" tyttöjä	339	338	355	360	346	355	392	415	423	425
" ruotsia puhuvia	343	346	364	365	344	359	388	422	429	430
" suomea "	8	7	5	7	2	6	5	3	2	4
" jotakin muuta kieltä puhuvia	24	17	21	20	21	18	29	25	25	21
Valtioapua; Smk	27,500	28,000	30,000	30,000	30,000	33,500	45,000	45,000	45,000	45,000

Lähde: Tilastollinen katsaus alkeisopistojen tilaan ja toimintaan.

Taulu N:o 114. Valmistavat pientenlastenkoulut Helsingissä lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.

Kouluja	Lukuvuosi									
	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904	1904—1905
Yksityiset koulut:										
<i>I. Poikakoulut.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Luokkia	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3
Opettajia ja opettajattaria	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3
Oppilaita	38	34	35	35	31	32	32	33	21	34
niistä ruotsia puhuvia	38	34	35	35	31	32	32	33	20	34
” suomea ”	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
” jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
<i>II. Koulut poikia ja tyttöjä varten.</i>										
1. Ruotsinkielisiä.										
Kouluja	4	4	4	4	4	6	6	6	5	5
Luokkia	10	10	9	9	9	13	15	15	13	13
Opettajia ja opettajattaria	14	15	15	14	14	21	24	25	23	22
Oppilaita	177	185	171	177	196	273	272	265	267	274
niistä poikia	85	85	88	75	84	114	116	105	112	110
” tyttöjä	92	100	83	102	112	159	156	160	155	164
” ruotsia puhuvia	168	173	163	166	190	251	251	251	251	260
” suomea ”	6	6	1	3	4	7	3	3	4	6
” jotakin muuta kieltä puhuvia	3	6	7	8	2	15	18	11	12	8
2. Suomenkielisiä.										
Kouluja	2	1	1	1	2	3	3	3	3	3
Luokkia	5	3	3	3	6	8	9	9	8	8
Opettajia ja opettajattaria	7	4	4	4	11	17	17	18	15	15
Oppilaita	96	54	64	71	204	225	252	253	251	248
niistä poikia	57	35	43	50	131	134	140	127	139	133
” tyttöjä	39	19	21	21	73	91	112	126	112	115
” suomea puhuvia	67	46	55	65	152	172	206	217	213	200
” ruotsia ”	29	8	9	6	52	52	44	36	37	47
” jotakin muuta kieltä puhuvia	—	—	—	—	—	1	2	—	1	1

Lähde: Tilastollinen katsaus alkeisopistojen tilaan jo toimintaan.

Taulu N:o 115. Helsingin Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

	Lukuvuosi	Opettajia	Sisäänkirjoitettuja oppilaita										Poistettuja oppilaita	Valtion määrärahaa Smc.	Apuraha Helsingin kaupungilta Smc.							
			Miespuolisia					Naispuolisia								Yhteensä ¹⁾						
			ruotsalaisella osastolla			suomalaisella osastolla		ruotsalaisella osastolla			suomalaisella osastolla											
			jatkoluokalla	II l.	valmistavalla I l.	jatkoluokalla	II l.	valmistavalla I l.	jatkoluokalla	II l.	valmistavalla I l.											
Helsingin Kauppaopisto	1895—1896	22	—	27			—	25			—	27			—	22			101	36	17,000	4,000
" "	1896—1897	19	—	24			—	27			—	25			—	20			96	29	17,000	4,000
" "	1897—1898	22	—	9	2	8	—	11	5	10	—	3	15	15	—	7	2	15	102	26	17,000	4,000
" "	1898—1899	19	—	1	7	10	—	6	6	16	—	6	15	15	—	1	7	15	105	13	17,000	4,000
" "	1899—1900	20	—	4	11	18	—	6	9	11	—	11	14	31	—	6	14	28	163	24	17,000	4,000
" "	1900—1901	19	—	6	17	13	—	6	9	13	—	12	28	24	—	12	22	31	193	26	17,000	4,000
" "	1901—1902	20	—	14	6	12	—	5	9	17	—	22	28	16	—	16	26	16	187	57	17,000	4,000
" "	1902—1903	21	—	3	11	9	—	8	14	8	—	21	11	7	—	18	21	11	142	46	17,000	6,000
" "	1903—1904	19	—	3	7	4	—	13	12	13	—	7	7	17	—	17	14	27	141	—	17,000	6,000
" "	1904—1905	19	2	3	6	—	5	9	11	—	5	11	14	—	9	23	26	—	124	27	27,300	9,000

¹⁾ Tätä paitsi on ylimääräisille oppilaille annettu opetusta kirjanpidossa y. m.

Taulu N:o 116. Helsingissä olevan Suomen Liikemiesten Kauppaopiston opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900 — 1904—1905.

Oppilaitoksen nimi	Lukuvuosi	Luokkia	Opettajia ja opettajattaria	Oppilaita									Poislasketuja oppilaita	Valtion määrärahaa Smk.	Apurahaa Helsingin kunnalta Smk.
				Yhteensä	Miespuolisia	Naispuolisia	Vakinaisia	Ylimääräisiä	I luokalla	II luokalla	III luokalla				
Suomen Liikemiesten Kauppaopisto	1899—1900	2	11	32	26	6	—	—	—	—	—	—	13,000	4,000	
” ” ”	1900—1901	3	16	50	41	9	46	4	15	16	19	19	19,500	4,000	
” ” ”	1901—1902	3	11	56	45	11	56	—	20	21	15	19	27,000	4,000	
” ” ”	1902—1903	3	12	69	58	11	67	2	22	28	19	19	27,000	5,000	
” ” ”	1903—1904	3	14	89	76	13	82	7	28	38	23	22	27,000	5,000	
” ” ”	1904—1905	4	11	96	76	20	86	10	21	42	33	32	37,500	6,000	

Lähde: Oppilaitoksen painetut vuosiohjelmat.

**Taulu N:o 117. Helsingin Merikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.**

	Lukuvuosi	Opettaja	Sisäänkirjoitettuja oppilaita				Tutkinnon suorittaneita oppilaita						
			Merikapteenin osastolla	Perämiehen osastolla	Alaperämiehön osastolla	Yhteensä	Merikapteenin osastolta		Perämiehen osastolta		Alaperämiehen osastolta		Yhteensä
							Luku	Keski-ikä	Luku	Keski-ikä	Luku	Keski-ikä	
Helsingin Merikoulu													
(opetuskielenä ruotsi)	1895—96	7	4	11	4	19	4	27,8	8	26,0	2	27,0	14
” ”	1896—97	7	5	7	6	18	4	27,0	4	32,3	2	23,5	10
” ”	1897—98	8	8	5	12	25	6	31,0	4	24,8	6	25,8	16
” ”	1898—99	7	9	9	10	28	8	31,2	7	24,7	4	22,9	19
” ”	1899—1900	8	3	8	13	24	3	28,0	5	25,0	10	24,5	18
” ”	1900—01	10	2	13	10	25	2	31,5	11	25,6	8	24,3	21
” ”	1901—02	10	9	15	14	38	7	28,5	14	25,2	8	24,4	29
” ”	1902—03	10	3	12	6	21	2	26,0	9	23,3	5	26,2	16
” ”	1903—04	10	8	8	7	23	7	28,8	8	28,2	5	23,9	20
” ”	1904—05	10	13	11	10	34	9	28,6	8	25,0	8	24,1	25

Lähde: Johtajan antamia tietoja.

Taulu N:o 118. Helsingin Teollisuuskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

Lukuvuosi	Opetuskielet	Opettajia			Oppilaita lukuvuoden lopussa										Oppilaita jaettuina kotipaikan mukaan ²⁾			Kertyneitä lukukausimaksuja	Kertyneitä lukukausimaksuja Shy.					
		Vakinaisia ja koetöiksi määrättyjä	Virkaatomittavia ja tuntiopeettajia	Yhteensä	yleisen osaston			Niistä	erikoiskursseilla					Uudenmaan läänistä	Muista osista maata	Helsingistä	Ulkomailta			Koneenkäyttäjien tutkintojen suorittaneita	Yrityksellisen oppijakson suorittaneita			
					Rakennusosastolla	Koneosastolla	Silta- ja tienrakennusosastolla		Kemiallisella osastolla	Yhteensä	Ylimääräisiä oppilaita	Sähkötekniillisellä	Jatko-									Veturinkuljettajan	Koneenkäyttäjien	Valmistavalla
1895—96	{ Ruotsi	3	6	9	7	9	1	4	21	6	8	3	—	15	—	26	27	10	10	—	6	16	26,0	840
	{ Suomi	—	10	10	11	15	2	1	29	2	9	5	—	21	—	35	24	4	36	—	11	32	25,6	1,020
1896—97	{ Ruotsi	3	13	16	10	11	1	6	28	—	10	—	—	9	—	19	29	10	8	—	4	18	24,6	920
	{ Suomi	—	10	10	20	11	4	1	36	—	8	—	—	23	—	31	25	4	38	—	12	26	24,4	1,260
1897—98	{ Ruotsi	3	10	13	10	18	5	5	38	3	7	—	—	22	—	29	43	16	8	—	9	29	25,5	1,200
	{ Suomi	—	11	11	17	14	2	2	47	5	9	—	—	28	—	37	34	8	42	—	22	30	25,8	1,540
1898—99	{ Ruotsi	3	9	12	10	23	1	3	37	6	11	—	—	35	—	46	54	13	16	—	8	46	25,4	1,540
	{ Suomi	—	12	12	29	19	10	4	62	2	12	—	—	33	—	45	51	14	42	—	17	25	24,6	2,120
1899—1900	{ Ruotsi	3	9	12	12	32	4	4	52	3	14	—	—	16	—	30	43	13	21	—	16	32	24,5	1,520
	{ Suomi	—	13	13	33	29	18	4	84	4	12	—	—	32	—	44	59	12	57	—	26	63	25,3	2,380
1900—01	{ Ruotsi	3	9	12	16	24	5	6	51	5	14	—	—	24	—	38	54	15	20	—	17	39	24,3	1,660
	{ Suomi	—	12	12	27	34	14	4	79	1	8	—	—	27	—	35	43	27	39	—	37	46	25,3	2,540
1901—02	{ Ruotsi	3	9	12	31	17	6	7	61	3	19	—	11	13	15	58	53	28	34	4	19	36	22,6	1,940
	{ Suomi	—	11	11	29	28	6	5	68	1	13	—	43	26	17	99	69	35	62	1	25	66	22,7	2,340
1902—03	{ Ruotsi	3	9	12	14	23	7	7	56	4	14	—	17	16	13	60	58	27	27	4	19	41	23,0	1,820
	{ Suomi	—	11	11	27	27	9	19	82	2	22	—	41	22	20	105	78	39	69	1	29	68	24,6	3,060
1903—04	{ Ruotsi	3	9	12	21 ¹⁾	24	1	5	51	5	10	—	13	11	7	41	31	14	6	—	13	29	22,4	1,500
	{ Suomi	—	12	12	25	31	12	17	85	4	19	—	51	25	18	113	42	6	37	—	31	75	23,7	2,360
1904—05	{ Ruotsi	4	9	13	21	43	2	7	73	6	3	—	16	13	13	45	43	18	10	2	16	37	22,3	1,740
	{ Suomi	—	7	7	23	21	10	10	64	3	8	—	53	15	15	91	23	6	35	—	25	27	22,0	1,500

¹⁾ Näistä 3 naispuolista.

²⁾ Tiedonannot lukuvuosilta 1903—04 ja 1904—05 koskevat ainoastaan yleisen osaston oppilaita.

Lähde: Teollisuushallituksesta saatuja tietoja.

Taulu N:o 119. Helsingin ylemmän käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.

	Lukuvuosi	Opettajia ja opettajattaria	Oppilaita:					Oppilasten esitiedot			Oppilasten keski-ikä	Koulun ylläpitämiseen menevät vuotuiset määrärahat	
			Yhteensä	siitä				Suoritetun kansakoulun oppilaksia	Korkeampi kuin kansakoulun tietomäärä	Alempi kuin kansakoulun tietomäärä		Valtion varoista <i>Smf.</i>	Kunnan varoista <i>Smf.</i>
				suomea puhuvia	ruotsia puhuvia	miespuolisia	naispuolisia						
Helsingin Keskuskoulu taideteollis. vart. ¹⁾	1895—96	22	402	189	213	—	—	177	144	81	20,0	10,084	17,554
" " "	1896—97	21	435	186	249	—	—	261	174	—	19,9	9,930	16,974
" " "	1897—98	22	450	211	239	—	—	282	168	—	19,9	11,004	18,448
" " "	1898—99	23	538	266	272	—	—	367	171	—	19,6	11,778	18,448
" " "	1899—1900	24	574	257	317	—	—	394	180	—	19,3	11,778	18,448
" " "	1900—01	25	492	238	254	—	—	385	107	—	19,7	15,506	18,448
" " "	1901—02	28	475	261	214	291	184	314	161	—	19,9	15,506	18,448
" " "	1902—03	28	451	262	189	308	143	278	173	—	19,8	18,444	19,962
" " "	1903—04	28	445	262	183	304	141	285	160	—	19,7	25,394	19,944
" " "	1904—05	31	454	278	176	330	124	264	190	—	20,2	19,994	26,866

¹⁾ Koulun opetuskielenä on ruotsi ja suomi.

Lähde: Johtajan antamia tietoja.

Taulu N:o 120. Helsingin alemman käsityöläiskoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

P a i k k a	Lukuvuosi	Opettaja ja opettajattaria	Oppilaita syyslukuk. lopulla	Oppilasten äidinkieli			Oppilasten keski-ikä	Koulujen ylläpitämiseen menevät vuotuiset määrärahat	
				suomi	ruotsi	jokn vieraas kieli		Valtion varoista <i>Smc</i>	Kunnan varoista <i>Smc</i>
Helsinki ja Kallio	1895—96	11	108	79	29	—	20,0	3,718	5,593
” ”	1896—97	16	216	169	47	—	19,9	6,638	15,367
” ”	1897—98	28	427	335	91	1	21,6	10,340	19,784
” ”	1898—99	27	424	341	83	—	21,8	10,892	15,216
” ”	1899—1900	26	480	389	91	—	21,6	8,188	20,748
” ”	1900—01	26	547	419	125	3	22,0	7,488	20,688
” ”	1901—02	24	410	349	60	1	21,0	12,652	26,202
” Aleksanterinkatu 21	1902—03	15	359	294	58	7	19,6	6,780	19,980
” Kallio		8	83	73	10	—	22,6	6,300	14,522
” Aleksanterinkatu 21	1903—04	15	312	250	56	6	21,2	9,612	25,370
” Kallio		8	120	100	20	—	21,1	3,440	5,520
” Aleksanterinkatu 21	1904—05	15	270	223	42	5	21,5	6,172	19,222
” Kallio		10	138	120	18	—	22,0	3,440	5,328

Muist: Molempien koulun opetuskielenä on sekä ruotsi että suomi.

Lähde: Teollisuushallituksesta saatuja tietoja.

Taulu N:o 121. Helsingin Valmistavan poikain ammattikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1899—1900 — 1904—1905.

Lukuvuosi	Opetuskieli	Opettajisto				Sisäänkirjoitettuja oppilaita			Poislaskettuja oppilaita			Oppilasten esitiedot		Oppilasten ikä			Koulun ylläpitämiseen menevät vuot. määrärahat	
		Vakinaisia opettajia	Tuntiopettajiä	Työnjohtajia	Yhteensä	Ruotsalaisella osastolla	Suomalaisella osastolla	Yhteensä	Metallinjälöstututamis-osastolla	Puunjalostututamis-osastolla	Yhteensä	Suoritettu kansakoulun oppijakso tai vastaavat tiedot	Korkeampi kuin kansakoulun tietomäärä	Korkein ikä	Aiin ikä	Keski-ikä	Valtiolta	Helsingin kunnalta
																	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>
1899—1900	{Ruotsi Suomi	2	4	2	8	10	10	20	—	—	—	20	—	16	13	14,1	—	25,400
1900—1901	{Ruotsi Suomi	3	6	3	12	22	24	46	9	2	11	46	—	16	12	13,9	15,300	32,300
1901—1902	{Ruotsi Suomi	3	5	3	11	23	36	59	10	3	13	59	—	19	13	14,6	15,500	18,100
1902—1903	{Ruotsi Suomi	3	5	3	11	36	47	83	17	7	24	83	—	20	13	14,4	15,500	18,100
1903—1904	{Ruotsi Suomi	3	5	4	12	48	44	92	24	7	31	92	—	18	13	14,4	16,550	19,150
1904—1905	{Ruotsi Suomi	3	5	4	12	42	53	95	20	9	29	91	4	18	13	14,1	17,450	20,050

Lähde: Koulun johtajalta saatuja tietoja.

Taulu N:o 122. Valmistavan tyttöjen ammattikoulun opettajat ja oppilaat lukuvuonna 1904—1905.¹⁾

Opettajia ja opettajattaria			Sisäänkirjoitettuja oppilaita				Oppilasten äidinkieli		Oppilasten esitiedot		Oppilasten keski-ikä	Koulun ylläpitämiseen menevät vuot. määrärahat	
Yhteensä	Tietopuolisissa aineissa	Käytännöllisissä aineissa	Yhteensä	Liimaompelinosastolla	Leninkiompeluosastolla	Talous-osastolla	Ruotsi	Suomi	Suoritettu kansakoulun oppiakso	Korkeampi kuin kansakoulun tietonäitä		Valtiolta <i>Smf.</i>	Helsingin kunnilta <i>Smf.</i>
11	7	4	50	16	18	16	15	35	44	6	13,7	—	37,670 ²⁾

¹⁾ Koulun toiminta alkoi 1 p. elokunta 1904. Opetuskielenä on sekä ruotsi että suomi ja oppiakson pituus on 2 vuotta.

²⁾ Määrärahat lasketut kalenterivuodelle 1905.

Taulu N:o 123. Helsingin Sokeainkoulun opettajat ja oppilaat lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

Lukuvuosi	Oppiakson pituus, vuotta	Opettajisto	Oppilaita							Vuosirahansääntö <i>Smf.</i>
			Miespuolisista	Naispuolisista	Yhteensä	Niistä		Koulun opettajien vuoden kuluessa	Koulusta eronneita vuoden kuluessa	
						ruotsia puhuvia	suomea puhuvia			
1895—1896	10	10	15	19	34	15	19	7	6	36,958
1896—1897	10	10	19	19	38	13	25	10	—	37,258
1897—1898	10	10	23	19	42	12	30	7	4	38,758
1898—1899	10	13	27	19	46	16	30	8	5	48,848
1899—1900	10	14	27	22	49	15	34	8	4	53,952
1900—1901	10	15	26	24	50	12	38	7	3	54,752
1901—1902	10	17	30	26	56	11	45	9	10	57,692
1902—1903	10	17	33	21	54	8	46	7	5	58,325
1903—1904	10	15	34	22	56	8	48	7	10	57,948 ²⁾
1904—1905	10	15	28	18	46	8	38	— ¹⁾	5	65,347 ³⁾

¹⁾ 29 p:nä maaliskuuta 1904 annetun asetuksen mukaan vastaanotetaan uusia oppilaita ainoastaan joka toinen vuosi.

²⁾ Kalenterivuodelle 1904.

³⁾ " " 1905.

Lähde: Sokeainkoulun vuosiohjelmat.

Taulu N:o 124. Vuosiosastoja Helsingin kansakouluissa lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.

	L u k u v u o s i									
	1895—1896	1896—1897	1897—1898	1898—1899	1899—1900	1900—1901	1901—1902	1902—1903	1903—1904	1904—1905
<i>Ylempi kansakoulu:</i>										
Vuosiosastoja	90	96	102	104	107	109	119	123	128	132
Niistä poikia varten	42	42	47	47	49	51	57	61	62	63
” tyttöjä ”	43	48	49	51	52	52	56	56	60	65
” poikia ja tyttöjä varten	5	6	6	6	6	6	6	6	6	4
” ruotsinkielisiä	41	42	44	43	45	46	49	50	51	53
” suomenkielisiä	44	48	52	55	56	57	64	67	71	75
” ruotsin- ja suomenkielisiä	5	6	6	6	6	6	6	6	6	4
<i>Alempi kansakoulu:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä varten	57	58	58	64	74	76	76	78	78	79
Niistä ruotsinkielisiä	25	25	25	27	31	32	31	32	31	28
” suomenkielisiä	32	33	33	37	43	44	45	46	47	49
” ruotsin- ja suomenkielisiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
<i>Läiminlyötyjen lasten koulu:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä varten	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Niistä ruotsinkielisiä	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
” suomenkielisiä	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
<i>Apukoulu heikkoja lapsia varten:</i>										
Vuosiosastoja poikia ja tyttöjä varten	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Niistä ruotsinkielisiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
” suomenkielisiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
<i>Jatkokoulu:</i>										
Vuosiosastoja	4	4	3	3	2	2	2	2	2	2
Niistä ruotsinkielisiä	2	2	1	2	1	1	1	1	1	1
” suomenkielisiä	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1

Muist.: Viaporin kansakoulutkin on tähän luettu.

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 125. Helsingin kansakoulujen opettajisto lukuvuosina
1895—1896 — 1904—1905.**

	Opettajia ja opettajattaria						Edellämainituista opetti ²⁾							
	virkarahvius- sen saaneita	koetusvuosille otettuja	virantoinittaja ja vilkkaissa vuosilla	Yhteensä	seminaarin käyneitä	seminaarin käymättömiä	varsinaisen kansa- koulun						jäl- kim- läin- lyöty- jen lasten kouluissa	jatko- kouluissa
							I luok.	II luok.	III luok.	IV luok.	V luok.	VI luok.		
Johtajia ja vakinaisia opettajia . .	57	—	—	57	49	8	—	—	12	13	13	10	—	—
Vakinaisia apulaisopettajia	—	8	—	8	7	1	—	—	4	4	1	—	—	—
Tuntiopettajia ja satunnaisia apu- laisopettajia	—	—	12	12	7	5	—	—	4	1	—	1	—	—
Naisjohtajia ja vakinaisia naisopet- tajia	130	—	—	130	88	42	36	31	16	13	13	9	—	3
Vakinaisia apulais-naisopettajia . .	—	8	—	8	8	—	—	—	1	3	1	1	—	1
Tuntiopettajattaria ja satunnaisia apulais-naisopettajia	—	—	62	62	36	26	5	8	3	2	1	2	2	2
Yhteensä vuonna 1904—1905	187	16	74	277	195	82	41	39	40	36	29	23	2	6
„ 1903—1904	176	13	70	259	174	85	45	47	47	45	36	31	2	6
„ 1902—1903	178	16	63	257	167	90	45	48	51	43	34	28	2	6
„ 1901—1902	172	21	26	219	123	96	38	41	39	33	23	39	2	4
„ 1900—1901	161	28	21	210	129	81	42	55	28	30	27	21	2	5
„ 1899—1900	151	24	30	205	141	64	40	53	33	38	32	25	2	2
„ 1898—1899	144	27	10	181	119	62	36	32	37	28	28	18	2	1)
„ 1897—1898	129	44	13	186	113	73	27	30	36	36	26	27	2	2
„ 1896—1897	109	41	17	167	100	67	31	28	33	28	24	21	2	1)
„ 1895—1896	100	55	14	169	100	69	28	26	31	28	23	18	2	13

1) Jatkokoulussa ovat varsinaisten kansakoulujen opettajat ja opettajattaret ottaneet huolekseen ja keskenensä jakaneet opetuksen.

2) Sitä paitsi opettajia ja opettajattaria, jotka opettavat useammalla kuin 1 luokalla.

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 126. Koululuokkia Helsingin kaupungin kansakouluissa sekä koulujen oppilaita, pois laskettuja, vanhempain sääty y. m. lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

	Luokkia kaupungin kansakouluissa	Koulun koko oppilasmäärä			Lukuvuoden lopussa koulusta laskettuja	Lapsia, joiden vanhemmat ovat					Oppilaita 1:stä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 2:sta lukuvuotta koulussa	Oppilaita 3:ttä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 4:tä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 5:tä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 6:tta lukuvuotta koulussa	Oppilaita 7:tä lukuvuotta koulussa	Oppilaita 8:tta tai useampaa lukuvuotta koulussa	Oppilaat, jotka ovat suorittaneet koulumaksun
		lukuvuoden alussa tai sen kuluessa kouluun sisäänkirjotettuja	jällellä kouluissa edellisestä lukuvuodesta	yhteensä		virke- ja palvelusmiehiä, tehtailijoita, kauppiaita, tilanomistajia y. m.	tilallisia, talonomistajia, maakauppiaita y. m.	ammattilaisia, tehtaan työväkeä, posti- ja liikennelaitosten palvelusväkeä, vähäimistöjä y. m.	tilafonta rahavasta, merimiehiä, työväkeä y. m.										
<i>Varsinaisessa kansakoulussa:</i>																			
Lukuvuonna 1895—1896 . . .	145	1,191	4,145	5,386	486	50	163	1,839	3,284	1,243	978	867	811	705	558	137	37	103	
" 1896—1897 . . .	153	1,245	4,329	5,574	533	122	119	2,039	3,294	1,266	962	1,037	716	716	634	204	39	104	
" 1897—1898 . . .	159	1,155	4,473	5,628	639	122	121	2,132	3,253	1,155	1,066	901	941	686	646	192	41	77	
" 1898—1899 . . .	166	1,346	4,576	5,922	562	218	109	2,242	3,353	1,423	1,013	1,061	896	748	545	191	45	88	
" 1899—1900 . . .	176	1,459	4,804	6,263	587	117	49	2,568	3,529	1,459	1,262	947	931	839	646	136	43	106	
" 1900—1901 . . .	181	1,490	5,095	6,585	620	219	55	2,322	3,989	1,490	1,334	1,199	915	766	660	179	42	127	
" 1901—1902 . . .	194	1,475	5,352	6,827	704	227	64	2,400	4,136	1,475	1,374	1,192	1,085	759	676	220	46	106	
" 1902—1903 . . .	201	1,658	5,491	7,149	649	422	55	3,217	3,455	1,658	1,394	1,219	1,110	791	690	236	51	104	
" 1903—1904 . . .	206	1,595	5,911	7,506	798	238	55	3,579	3,634	1,595	1,476	1,293	1,163	950	803	188	38	124	
<i>Lukuvuonna 1904—1905:</i>																			
Poikia	63	825	3,005	3,830	367	129	25	1,898	1,778	830	719	649	613	461	407	130	21	82	
Tyttöjä	65	812	3,115	3,927	419	121	22	1,885	1,899	806	762	610	619	566	443	103	18	61	
Yhteisiä pojille ja tytöille	79	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Yhteensä	207	1,637	6,120	7,757	786	250	47	3,783	3,677	1,636	1,481	1,259	1,232	1,027	850	233	39	143	

<i>Laiminlyötyjen lasten koulussa:</i>																			
Lukuvuonna 1895—1896 . . .	2	30	41	71	—	—	2	19	50	44	24	2	—	1	—	—	—	—	—
" 1896—1897 . . .	2	48	36	84	—	1	4	16	63	58	16	9	—	—	1	—	—	—	—
" 1897—1898 . . .	2	33	40	73	29	—	1	16	56	33	16	13	8	2	—	1	—	—	—
" 1898—1899 . . .	2	27	53	80	37	—	1	16	63	34	11	20	10	5	—	—	—	—	—
" 1899—1900 . . .	2	36	55	91	42	—	—	25	66	36	18	14	20	2	1	—	—	—	—
" 1900—1901 . . .	2	29	29	58	—	—	1	7	50	29	20	6	2	1	—	—	—	—	2
" 1901—1902 . . .	2	19	39	58	34	3	—	26	29	19	7	22	2	5	3	—	—	—	3
" 1902—1903 . . .	2	13	27	40	30	1	5	13	21	13	11	8	3	2	3	—	—	—	4
" 1903—1904 . . .	2	33	22	55	—	—	4	15	36	33	8	4	8	1	—	1	—	—	1
<i>Lukuvuonna 1904—1905:</i>																			
Poikia	2	18	15	33	—	1	—	8	24	18	6	3	4	2	—	—	—	—	1
Tyttöjä	2	13	17	30	—	—	—	13	17	13	12	2	2	1	—	—	—	—	2
Yhteensä	2	31	32	63	—	1	—	21	41	31	18	5	6	3	—	—	—	—	3
<i>Jatkokoulussa:</i>																			
Lukuvuonna 1895—1896 . . .	4	113	—	113	—	1	2	47	63	—	—	—	—	—	—	—	—	9	104
" 1896—1897 . . .	4	96	—	96	77	6	—	36	54	96	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 1897—1898 . . .	3	95	—	95	62	—	3	30	62	—	—	—	—	—	—	—	—	95	—
" 1898—1899 . . .	3	79	—	79	65	3	2	33	41	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 1899—1900 . . .	2	60	—	60	52	2	1	25	32	60	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 1900—1901 . . .	2	63	—	63	—	4	3	27	29	63	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 1901—1902 . . .	2	40	—	40	40	3	—	32	5	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 1902—1903 . . .	2	51	—	51	51	1	—	37	13	51	—	—	—	—	—	—	—	—	—
" 1903—1904 . . .	2	2	57	59	54	1	2	20	36	2	—	2	1	3	3	38	10	—	2
<i>Lukuvuonna 1904—1905:</i>																			
Tyttöjä	2	2	86	88	83	3	2	56	27	2	4	1	5	7	3	59	7	—	2
Yhteensä	2	2	86	88	83	3	2	56	27	2	4	1	5	7	3	59	7	—	2

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 127. Helsingin kaupungin varsinaisiin kansakouluihin lukuvuosina 1895—

Lukuvuosi	Oppilaita, joita on opetettu			Oppilaita, jotka lukuvuoden kuluessa ovat käyneet koulua					
	suomeksi	ruotsiksi	yhteensä	korkein 90 päivää	91—120 päivää	121—150 päivää	enemmän kuin 150 päivää	yhteensä	
1904—1905:									
Luokka I	Poikia	500	254	754	7	13	6	728	754
	Tyttöjä	475	254	729	12	13	8	696	729
" II	Poikia	434	245	679	11	11	8	649	679
	Tyttöjä	455	249	704	6	8	6	684	704
" III	Poikia	469	297	766	11	8	13	734	766
	Tyttöjä	466	307	773	8	5	6	754	773
" IV	Poikia	442	264	706	7	12	9	678	706
	Tyttöjä	439	261	700	13	8	6	673	700
" V	Poikia	271	261	532	7	6	13	506	532
	Tyttöjä	335	250	585	3	4	3	575	585
" VI	Poikia	255	138	393	6	7	3	377	393
	Tyttöjä	253	183	436	5	4	1	426	436
	Yhteensä	4,794	2,963	7,757	96	99	82	7,480	7,757
1903—1904:									
Luokka I	902	506	1,408	17	38	34	1,319	1,408	
" II	882	571	1,453	10	15	32	1,396	1,453	
" III	922	571	1,493	28	24	19	1,422	1,493	
" IV	750	585	1,335	17	12	19	1,287	1,335	
" V	586	403	989	19	6	17	947	989	
" VI	464	364	828	7	5	7	809	828	
	Yhteensä	4,506	3,000	7,506	98	100	128	7,180	7,506
1902—1903:									
Luokka I	887	574	1,461	20	29	25	1,387	1,461	
" II	850	539	1,389	11	19	23	1,336	1,389	
" III	837	602	1,439	22	9	13	1,395	1,439	
" IV	731	511	1,242	17	8	15	1,202	1,242	
" V	534	402	936	9	13	8	906	936	
" VI	379	303	682	8	7	6	661	682	
	Yhteensä	4,218	2,931	7,149	87	85	90	6,887	7,149
1901—1902	3,961	2,866	6,827	82	79	121	6,545	6,827	
1900—1901	3,789	2,796	6,585	159	81	106	6,239	6,585	
1899—1900	3,567	2,696	6,263	109	84	109	5,961	6,263	
1898—1899	3,360	2,562	5,922	110	74	93	5,645	5,922	
1897—1898	3,145	2,483	5,628	132	88	91	5,317	5,628	
1896—1897	3,072	2,502	5,574	89	91	98	5,296	5,574	
1895—1896	2,910	2,426	5,336	101	102	82	5,051	5,336	

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

sisäänkirjoitettuja oppilaita, heidän opetuskielensä sekä koulunkäynti 1896 — 1904 — 1905.

Oppilaita oli saapuvilla				Lukuvuoden kuluessa on eronnut oppilaita						Oppilasten ikä tammi-kuun 1 p:nä		
syyslukukauden		kevätlukukauden		poisjääneitä ilmoittamatta	eronneita vanhempiin tai edesmenneen tahdosta	eronneita rikkomusten tai pahatapaisuuden tähden	erotettuja rikkomusten tai pahatapaisuuden tähden	kuolleita	yhteensä	keski-ikä	alin ikävuosi	korkein ikävuosi
alussa	lopussa	alussa	lopussa									
737	738	737	731	2	21	7	2	32	7,4	7	11	
714	707	712	703	1	20	—	1	22	7,3	7	11	
673	666	664	658	1	11	6	1	19	8,6	7	14	
699	697	696	682	1	18	—	1	20	8,3	8	13	
747	748	752	733	1	24	6	2	33	9,8	8	14	
767	760	761	751	2	19	3	2	26	10,0	8	14	
695	687	690	669	8	17	9	1	35	10,9	9	14	
694	682	682	678	1	19	—	—	20	10,7	9	14	
527	521	520	502	7	15	2	—	24	11,8	10	16	
584	584	579	575	1	10	—	—	11	11,8	11	15	
390	386	380	375	3	11	1	3	18	12,6	11	17	
431	429	429	427	—	10	1	—	11	12,7	12	17	
7,658	7,605	7,602	7,484	28	195	35	13	271	—	—	—	
1,354	1,345	1,375	1,348	2	59	1	1	63	7,5	7	12	
1,443	1,430	1,451	1,410	3	37	2	3	45	8,5	8	12	
1,462	1,446	1,446	1,432	3	46	10	3	62	10,3	8	15	
1,314	1,302	1,299	1,283	3	48	6	—	57	10,9	9	15	
969	962	964	948	3	32	7	—	42	11,6	9	16	
815	816	815	809	1	9	2	2	14	12,6	11	16	
7,357	7,301	7,350	7,230	15	231	28	9	283	—	—	—	
1,431	1,413	1,431	1,409	3	45	—	4	52	7,7	6	12	
1,356	1,357	1,368	1,354	2	30	—	3	35	8,4	7	12	
1,427	1,414	1,412	1,388	6	43	—	2	51	9,8	8	15	
1,229	1,223	1,222	1,198	3	40	—	1	44	10,9	10	15	
928	917	917	900	1	34	—	1	36	11,8	10	16	
679	676	668	660	—	21	1	—	22	12,5	11	16	
7,050	7,000	7,018	6,909	15	213	1	11	240	—	—	—	
6,736	6,672	6,692	6,546	16	216	—	12	244	—	—	—	
6,452	6,368	6,373	6,234	31	281	15	7	334	—	—	—	
6,151	6,078	6,091	5,954	29	250	8	18	305	—	—	—	
5,828	5,758	5,795	5,630	23	234	11	8	276	—	—	—	
5,533	5,437	5,442	5,314	21	258	14	6	299	—	—	—	
5,472	5,386	5,432	5,305	28	215	14	12	269	—	—	—	
5,248	5,169	5,182	5,054	22	239	15	6	282	—	—	—	

Taulu N:o 128. Helsingin kaupungin laiminlyötyjen lasten kansakouluihin ja jatkokouluun sisäänkirjoitettujen oppilasten opetuskieli ja koulunkäynti lukuvuosina 1895—1896 — 1904—1905.

	Oppilaita, opettettuja			Oppilaita, jotka lukuvuotena ovat käyneet koulua				Saapuvilla olev. oppilaita				Lukuvuoden kuluessa eronneita oppilaita					Oppilasten ikä tammik. 1 p:nä				
	suomeksi	ruotsiksi	Yhteensä	enintään 90 päivää	90—120 päivää	121—150 päivää	enemmän kuin 150 päivää	Yhteensä	alussa	lopussa	alussa	lopussa	poisjätäneitä ilmoituksesta	eronneita talouds- omasten tahdosta	eronneita asan- muksen tähden	erotettuja rikko- muksen tähden	kuolleita	Yhteensä	keski-ikä	alim ikävuosi	korkein ikävuosi
<i>Laiminlyötyjen lasten koulussa.</i>																					
Lukuvuonna 1895—1896	36	35	71	—	4	7	60	71	62	62	65	65	1	6	1	—	3	10,0	8	15	
” 1896—1897	43	41	84	4	7	11	62	84	75	71	73	68	3	12	1	—	16	10,3	8	16	
” 1897—1898	41	32	73	6	1	5	61	73	60	59	66	61	1	9	2	—	12	10,7	7	16	
” 1898—1899	45	35	80	2	—	2	76	80	71	72	79	78	—	2	—	—	2	10,3	8	15	
” 1899—1900	53	38	91	7	7	4	73	91	77	77	80	79	1	11	—	—	12	10,5	7	16	
” 1900—1901	29	29	58	3	2	3	50	58	45	46	52	54	—	4	—	—	4	10,9	8	14	
” 1901—1902	23	35	58	5	1	2	50	58	49	46	52	52	1	6	—	—	7	10,9	9	16	
” 1902—1903	19	21	40	1	3	5	31	40	35	33	36	34	1	4	—	1	6	10,7	9	13	
” 1903—1904	25	30	55	3	2	3	47	55	36	33	50	46	—	6	2	—	8	10,9	10	13	
Lukuvuonna 1904—1905:																					
Poikia	24	9	33	4	3	6	20	33	24	24	31	29	—	1	5	—	6	10,5	9	14	
Tyttöjä	14	16	30	1	—	2	27	30	27	28	29	29	1	—	—	—	1	10,5	8	14	
Yhteensä	38	25	63	5	3	8	47	63	51	52	60	58	1	1	5	—	7	10,5	—	—	
<i>Jatkokoulussa.</i>																					
Lukuvuonna 1895—1896	54	59	113	16	6	8	83	113	112	181	89	83	—	29	1	—	30	13,6	12	17	
” 1896—1897	43	53	96	4	10	5	77	96	95	90	83	73	—	23	—	—	23	13,7	12	16	
” 1897—1898	61	34	95	24	5	12	54	95	95	80	69	65	3	27	—	—	30	13,6	13	16	
” 1898—1899	22	57	79	9	10	2	58	79	78	68	60	58	—	21	—	—	21	13,8	13	16	
” 1899—1900	26	34	60	6	2	—	52	60	59	59	55	52	—	8	—	—	8	13,5	13	16	
” 1900—1901	31	32	63	4	4	—	55	63	63	59	58	55	—	8	—	—	8	13,5	13	16	
” 1901—1902	25	15	40	1	—	—	39	40	40	39	39	39	—	1	—	—	1	13,5	13	16	
” 1902—1903	25	26	51	1	2	1	47	51	51	51	50	46	—	5	—	—	5	13,6	12	16	
” 1903—1904	31	28	59	3	—	—	56	59	58	68	58	54	—	5	—	—	5	13,6	13	15	
Lukuvuonna 1904—1905:																					
Tyttöjä	43	45	88	5	2	—	81	88	86	83	83	83	2	3	—	—	5	13,7	12	15	

Lähde: Kansakouluntarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 129. Oppilaita kussakin kansakoulupiirissä ja jaettuina Helsingin eri kouluhuoneistojen kesken lukuvuosina 1904—1905 sekä 1902—1904.

Kouluhuoneistoja	Oppilaita eri piireissä															Yhteensä	Niistä		
	1:ssä	2:ssa	3:ssa	4:ssä	5:ssä	6:ssa	7:ssä	8:ssä	9:ssä	10:ssä	11:ssä	12:ssa	13:ssa	14:ssä	15:ssä		16:ssa	suomen- kielisiä	ruotsin- kielisiä
Nikolainkatu 18	97	17	25	21	23	12	10	24	30	343	567	16	2	132	24	24	1,367	607	760
Fjälldalén	—	38	—	2	—	—	2	—	—	—	—	94	—	—	2	2	138	73	65
Kasarminkatu 21	28	20	88	20	54	6	12	172	199	42	27	7	—	5	2	3	685	388	297
Antinkatu 13	13	14	3	42	25	26	52	45	21	5	1	2	—	1	—	6	256	54	202
Iso Roopertinkatu 11	15	18	65	42	82	9	24	136	151	23	11	2	—	1	6	1	586	201	385
Kansakoulukatu 2 ja 4	24	52	29	101	113	105	189	254	89	18	35	82	—	8	7	66	1,172	552	620
Lapinlahdenkatu 6	13	9	3	78	29	156	279	71	13	6	5	15	—	—	—	3	680	182	498
Punavuorenkatu 10	1	3	9	1	26	10	2	116	35	3	2	—	—	—	—	—	208	136	72
Kasarminkatu 2	2	—	11	—	—	—	—	5	38	—	1	—	—	—	—	—	57	27	30
Estnääsinkatu 3	4	1	2	3	2	—	3	10	10	25	51	1	—	7	2	3	124	—	124
Maariankatu 24	2	—	—	—	1	—	1	2	1	3	11	1	—	6	1	—	29	7	22
Kallion	11	—	—	—	—	1	—	—	—	1	430	1	—	20	7	2	473	149	324
Hesperian	1	17	1	2	2	—	8	1	—	1	20	187	—	7	—	82	329	88	241
Humlebärgin	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	49	—	—	—	5	56	—	56
Viaporin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	40	—	—	—	40	21	19
Surutoin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	71	—	—	66	—	—	137	30	107
Vallgårdin	5	1	—	—	1	—	—	—	—	12	150	1	—	532	568	13	1,283	447	836
Backaksen	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	62	—	64	—	64
Fredriksbärgin	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	111	—	111	36	75
Yhteensä 1904—1905	216	192	236	312	358	325	582	836	587	482	1,382	458	42	787	679	321	7,795	2,998	4,797
” 1903—1904	234	207	214	284	345	324	591	849	472	399	1,341	499	38	681	705	268	7,451	2,999	4,452
” 1902—1903	248	184	219	266	342	327	572	820	406	354	1,225	493	36	692	657	295	7,136	2,935	4,201

Muist.: Olojen mukaan syyslukukauden alussa. Vahvoilla numeroilla painetut luvut osottavat missä kansakoulupiirissä kukin kouluhuoneisto on.

Lähde: Kansakouluntarkastajan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 130. Sedmigradskyn pientenlastenkoulun sekä Marian turvakodin toiminta vuosina 1895—1904, kevätlukukauden olojen mukaan.

Koulun nimi	Vuosi	Osastoja	Opettajisto	Sisäänkirjoitettuja oppilaita						Yhteensä oppilaita	Siitä		Koulusta laskettuja oppilaita
				Koulu- osasto ¹⁾		Ylempi lastentarhan osasto		Alempi lastentarhan osasto			Poikia	Tyttöjä	
				Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä	Poikia	Tyttöjä				
Sedmigradskyn pientenlasten- koulu Mariankadun varrella	1904	2	3	—	—	9	21	16	14	60	25	35	34
" "	1903	2	3	—	—	20	16	10	20	66	30	36	39
" "	1902	3	4	19	17	15	15	15	15	96	49	47	36
" "	1901	3	4	16	20	18	12	14	16	96	48	48	28
" "	1900	3	4	17	18	13	17	19	11	95	49	46	28
" "	1899	3	3	17	19	16	14	17	13	96	50	46	29
" "	1898	3	3	19	17	14	16	15	15	96	48	48	27
" "	1897	3	4	17	19	17	13	14	16	96	48	48	30
" "	1896	3	4	15	21	14	16	18	12	96	47	49	29
" "	1895	3	4	18	18	11	19	14	16	96	43	53	30
" pientenlastenkoulun haaraosasto Kalliolla	1904	1	1	—	—	—	—	16	20	36	16	20	20
" "	1903	1	1	—	—	—	—	16	20	36	16	20	24
" "	1902	1	1	—	—	—	—	18	22	40	18	22	24
" "	1901	1	1	—	—	—	—	21	29	50	21	29	24
" "	1900	1	1	—	—	—	—	22	18	40	22	18	26
" "	1899	1	1	—	—	—	—	21	19	40	21	19	—
Marian turvakoti lastentarha Annankadun varrella	1904	1	2	—	—	—	—	26	46	72	26	46	—
" "	1903	1	2	—	—	—	—	34	40	74	34	40	—
" "	1902	1	2	—	—	—	—	43	32	75	43	32	—
" "	1901	1	2	—	—	—	—	40	31	71	40	31	—
" "	1900	1	2	—	—	—	—	35	36	71	35	36	—
" "	1899	1	2	—	—	—	—	31	41	72	31	41	—
" "	1898	1	2	—	—	—	—	36	38	74	36	38	—
" "	1897	1	2	—	—	—	—	32	42	74	32	42	—
" "	1896	1	2	—	—	—	—	32	39	71	32	39	—
" "	1895	1	2	—	—	—	—	31	43	74	31	43	—

¹⁾ Lakkautettu johtokunnan päätöksen mukaan kevätlukukauden lopussa 1902.

Lähde: Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin Johtokunnan vuosikertomus.

Taulu N:o 131. Helsingin kansanlastentarhojen toiminta lukuvuonna 1903—1904 sekä lukuvuosina 1900—1901 — 1902—1903.

	Opettajattaria	Oppilaita					Kertyneitä luku- kausimaksuja, yksityisiä avus- tuksia y. m.		Apurahaa kunnalta	Menoja	
		Pojkia	Tyttöjä	Yhteensä	Ruotsia puhuvia	Suomea puhuvia	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>		<i>Smk</i>	<i>Smk</i>
Sörnäisten kansanlastentarha	4	—	—	202	—	—	2,801	23	7,000	9,801	23
Töölön ”	3	—	—	125	—	—	101	24	4,000	4,101	24
Kallion ”	4	—	—	68	—	—	681	—	4,000	4,393	—
Uusi Kansanlastentarha Eerikinkatu N:o 14	3	—	—	74	—	—	1,595	32	4,000	5,595	32
Lastentarha Sepänkatu N:o 13	4	84	110	194	92	102	1,252	63	5,000	6,248	68
Yhteensä lukuvuonna 1903—1904	18	—	—	663	—	—	6,431	42	24,000	30,139	47
” ” 1902—1903	16	—	—	613	—	—	5,872	70	21,200	27,072	70
” ” 1901—1902	17	—	—	679	—	—	3,737	85	25,500	29,220	07
” ” 1900—1901	18	—	—	565	—	—	2,909	15	27,550	28,194	77

Lähde: Asianomaisten johtajattarien vuosikertomukset.

Taulu N:o 132. Helsingin Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Kuukausi	Lainauspäiviä	L a i n o j a												Keskim. lainoja päivässä							
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Yhteensä			maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä		
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	%	Suomalaisia							%	Yhteensä
Tammikuu	31	4,584	3,595	8,179	2,863	1,298	4,161	177	180	357	7,624	60,0	5,073	40,0	12,697	264	134	12	246	164	410
Helmikuu	29	4,084	3,203	7,287	2,847	1,163	4,010	167	247	414	7,098	60,6	4,613	39,4	11,711	251	138	14	245	159	404
Maaliskuu	31	4,700	3,371	8,071	3,180	1,160	4,340	112	346	458	7,992	62,1	4,877	37,9	12,869	260	140	15	258	157	415
Huhtikuu	29	4,294	3,122	7,416	2,573	1,037	3,610	92	171	263	6,959	61,6	4,330	38,4	11,289	256	124	9	240	149	389
Toukokuu	31	3,453	2,304	5,757	1,968	767	2,735	105	104	209	5,526	63,5	3,175	36,5	8,701	186	88	7	178	102	280
Kesäkuu	6	1,165	704	1,869	730	231	961	5	11	16	1,900	66,3	946	33,2	2,846	312	160	3	317	158	475
Heinäkuu	13	2,154	1,280	3,434	1,325	410	1,735	30	20	50	3,509	67,2	1,710	32,8	5,219	264	133	4	270	132	402
Elokuu	14	2,315	1,400	3,715	1,495	385	1,880	41	29	70	3,851	68,0	1,814	32,0	5,665	265	134	5	275	130	405
Syyskuu	30	3,066	1,966	5,032	1,786	652	2,438	66	64	130	4,918	64,7	2,682	35,3	7,600	168	81	4	164	89	253
Lokakuu	31	4,214	2,725	6,939	2,251	1,034	3,285	115	143	258	6,580	62,3	3,902	37,2	10,482	224	106	3	212	126	338
Marraskuu	30	4,686	3,015	7,701	2,345	1,158	3,503	114	229	343	7,145	61,9	4,402	38,1	11,547	257	117	11	238	147	385
Joulukuu	29	4,194	2,748	6,942	2,164	1,190	3,354	154	199	353	6,512	61,2	4,137	38,8	10,649	239	116	12	225	143	368
Yhteensä v. 1904	304	42,909	29,433	72,342	25,527	10,485	36,012	1,178	1,743	2,921	69,614	62,6	41,661	37,4	111,275	238	118	10	229	137	366
" " 1903	314	46,493	31,279	77,772	29,979	9,328	39,307	1,954	1,417	3,371	78,426	65,1	42,024	34,9	120,450	248	125	11	250	134	384
" " 1902	302	46,209	29,340	75,549	30,656	9,809	40,465	2,243	1,103	3,346	79,108	66,3	40,252	33,7	119,360	250	134	11	262	133	395
" " 1901	314	44,235	29,890	74,125	30,350	9,626	39,976	2,000	1,124	3,124	76,585	65,3	40,640	34,7	117,225	236	127	10	244	129	373
" " 1900	303	38,367	26,438	64,805	25,690	9,733	35,423	1,664	951	2,615	65,721	63,9	37,122	36,1	102,843	214	117	8	217	122	339
" " 1899	318	35,309	23,006	58,315	24,073	8,867	32,940	—	—	1)	59,382	65,1	31,874	34,9	91,256	183	104	1)	187	100	287
" " 1898	305	32,922	20,596	53,518	20,583	7,855	28,438	—	—	1)	53,505	65,3	28,451	34,7	81,956	176	93	1)	176	93	269
" " 1897	320	32,318	19,956	52,274	22,242	8,104	30,346	—	—	1)	54,560	66,0	28,060	34,0	82,620	163	95	1)	170	88	258
" " 1896	304	31,396	18,377	49,773	20,309	8,256	28,565	—	—	1)	51,705	66,0	26,633	34,0	78,338	164	94	1)	170	88	258
" " 1895	319	32,317	18,605	50,922	21,791	7,868	29,659	—	—	1)	54,108	67,1	26,473	32,9	80,581	160	93	1)	170	83	252

1) Vuosilta 1895—1899 ovat tiedot puolen vuoden tilauksista ja kuukaustilauksista yhdistetyt.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 133. Sörnäisten Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Kuukausi	Lainauspäiviä	Lainoja													Keskim. lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Yhteensä				maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukausitilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	%	Suomalaisia	%							Yhteensä
Tammikuu	27	438	1,100	1,538	215	486	701	24	32	56	677	29,5	1,618	70,5	2,295	57	26	2	25	60	85
Helmikuu	25	376	955	1,331	174	396	570	30	40	70	580	29,4	1,391	70,6	1,971	53	23	3	23	56	79
Maaliskuu	26	456	1,021	1,477	166	393	559	43	37	80	665	31,4	1,451	68,6	2,116	57	22	3	25	56	81
Huhtikuu	25	411	917	1,328	137	321	458	25	39	64	573	31,0	1,277	69,0	1,850	53	18	3	23	51	74
Toukokuu	27	337	693	1,030	107	252	359	22	28	50	466	32,4	973	67,6	1,439	38	13	2	17	36	53
Kesäkuu	6	131	317	448	58	115	173	5	—	5	194	31,0	432	69,0	626	75	29	1	32	72	104
Heinäkuu	13	226	529	755	137	140	277	12	2	14	375	35,8	671	64,2	1,046	58	21	1	29	52	81
Elokuu	13	243	515	758	107	125	232	3	—	3	353	35,5	640	64,5	993	58	18	(0,2)	27	49	76
Syyskuu	26	274	612	886	102	192	294	26	5	31	402	33,2	809	66,8	1,211	34	11	1	16	31	47
Lokakuu	27	328	828	1,156	117	242	359	49	13	62	494	31,3	1,083	68,7	1,577	43	13	2	18	40	58
Marraskuu	25	363	872	1,235	119	365	484	60	19	79	542	30,1	1,256	69,9	1,798	49	19	3	22	50	72
Joulukuu	25	409	935	1,344	90	384	474	43	34	77	542	28,6	1,353	71,4	1,895	54	19	3	22	54	76
Yhteensä v. 1904	265	3,992	9,294	13,286	1,529	3,411	4,940	342	249	591	5,863	31,2	12,954	68,8	18,817	50	17	2	22	49	71
" " 1903	269	4,042	8,555	12,597	1,582	3,045	4,627	207	291	498	5,831	32,9	11,891	67,1	17,722	47	17	2	22	44	66
" " 1902	264	4,248	8,386	12,634	1,328	2,179	3,507	371	310	681	5,947	33,4	10,875	64,6	16,822	48	13	3	23	41	64
" " 1901	272	4,574	8,577	13,151	1,210	2,482	3,692	255	234	489	6,039	34,8	11,293	65,2	17,332	48	14	2	22	42	64
" " 1900	264	3,776	7,395	11,171	1,054	2,185	3,239	196	419	615	5,026	33,5	9,999	66,5	15,025	43	12	2	19	38	57
" " 1899	267	2,903	6,240	9,143	1,112	1,835	2,947	—	—	1)	4,015	33,2	8,075	66,8	12,090	34	11	1)	15	30	45
" " 1898	269	2,947	4,957	7,904	813	1,535	2,348	—	—	1)	3,760	36,7	6,492	63,3	10,252	30	8	1)	14	24	38
" " 1897	268	2,387	4,195	6,582	712	1,044	1,756	—	—	1)	3,099	37,2	5,239	62,8	8,338	25	6	1)	11	20	31
" " 1896	268	2,297	3,526	5,823	618	524	1,142	—	—	1)	2,915	41,9	4,050	58,1	6,965	22	4	1)	11	15	26
" " 1895	269	2,543	3,606	6,149	511	649	1,160	—	—	1)	3,054	41,8	4,255	58,2	7,309	23	4	1)	11	16	27

1) Sisältyy puolen vuoden tilauksia koskeviin tietoihin.

Lähde: Sörnäisten kansankirjaston Toimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 134. Töölön Kansankirjaston käyttäminen vuonna 1904 sekä vuosina 1899—1903.

K u u k a u s i	Lainauspäiviä	L a i n o j a													Keskim. lainoja päivässä						
		maksettu kerralta			puolen vuoden tilauksella			kuukaustilauksella			Yhteensä				maksettu kerralta	puolen vuoden tilauksella	kuukaustilauksella	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	
		Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	%	Suomalaisia	%							Yhteensä
Tammikuu	31	216	122	338	14	39	53	—	—	—	230	58,8	161	41,2	391	10,9	1,7	—	7,4	5,2	12,6
Helmikuu	29	178	99	277	18	37	55	—	6	6	196	58,0	142	42,0	338	9,6	1,9	0,2	6,8	4,9	11,7
Maaliskuu	31	157	92	249	13	15	28	6	10	16	176	60,1	117	39,9	293	8,0	0,9	0,5	5,7	3,8	9,5
Huhtikuu	29	152	135	287	12	17	29	2	17	19	166	50,0	169	50,0	335	9,9	1,0	0,7	5,7	5,8	11,5
Toukokuu	31	88	88	176	12	20	32	6	4	10	106	48,6	112	61,4	218	5,7	1,0	0,3	3,4	3,6	7,0
Kesäkuu	7	39	31	70	5	8	13	4	3	7	48	53,3	42	46,7	90	10,0	1,9	1,0	6,9	6,0	12,9
Heinäkuu	9	40	32	72	6	8	14	—	10	10	46	47,9	50	52,1	96	8,0	1,6	1,1	5,1	5,6	10,7
Elokuu	9	43	33	76	9	13	22	—	9	9	52	48,6	55	51,4	107	8,4	2,4	1,0	5,8	6,1	11,9
Syyskuu	30	85	67	152	10	18	28	—	11	11	95	49,7	96	50,3	191	5,1	0,9	0,4	3,2	3,2	6,4
Lokakuu	31	111	100	211	14	24	38	6	11	17	131	49,2	135	50,8	266	6,8	1,2	0,6	4,2	4,4	8,6
Marraskuu	30	112	148	260	12	28	40	11	4	15	135	42,9	180	57,1	315	8,7	1,3	0,5	4,5	6,0	10,5
Joulukuu	29	124	180	304	31	36	67	5	1	6	160	42,4	217	57,6	377	10,5	2,3	0,2	5,5	7,5	13,0
Yhteensä v. 1904	296	1,345	1,127	2,472	156	263	419	40	86	126	1,541	51,1	1,476	48,9	3,017	8,4	1,4	0,4	5,2	5,0	10,2
„ „ 1903	295	1,327	720	2,047	87	102	189	4	10	14	1,418	63,0	832	37,0	2,250	6,9	0,6	0,1	4,8	2,8	7,6
„ „ 1902	291	761	604	1,365	204	93	297	23	25	48	888	55,2	722	44,8	1,610	4,6	0,7	0,2	3,0	2,5	5,5
„ „ 1901	282	823	543	1,366	44	80	124	3	12	15	870	57,8	635	42,2	1,505	4,8	0,4	0,1	3,1	2,2	5,3
„ „ 1900	281	540	506	1,046	28	78	106	23	28	51	591	49,1	612	50,9	1,203	3,7	0,4	0,2	2,1	2,2	4,3
„ „ 1899	94	213	135	348	9	1	10	—	—	— ¹⁾	222	62,0	136	38,0	358	—	—	—	—	—	4,0

¹⁾ Sisältyy puolen vuoden tilauksia koskeviin tietoihin.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 135. Kansankirjaston lukusaleissa käynnit vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

K u u k a u s i	Päiviä	K ä y n t e j ä			Keskimäärin päivässä		
		Alemmas- sa lukusa- lissa (liki- määrin)	Ylemmäs- sä luku- salissa	Yhteensä	Alemmas- sa luku- salissa	Ylemmäs- sä luku- salissa	Yhteensä
Tammikuu	31	8,930	12,536	21,466	288	404	692
Helmikuu	29	9,150	9,600	18,750	316	331	647
Maaliskuu	31	9,440	10,484	19,924	305	338	643
Huhtikuu	30	8,690	8,667	17,357	290	289	579
Toukokuu	31	7,350	5,143	12,493	237	166	403
Kesäkuu	28 ¹⁾	5,700	640	6,340	204	49	253
Heinäkuu	31	7,000	1,197	8,197	226	38	264
Elokuu	31	7,130	2,257	9,387	230	73	303
Syyskuu	30	6,640	8,665	15,305	221	289	510
Lokakuu	31	7,820	16,130	23,950	252	520	772
Marraskuu	30	9,810	16,751	26,561	327	558	885
Joulukuu	29	11,840	12,135	23,975	408	418	826
Yhteensä vuonna 1904	362	99,500	104,205	203,705	275	300	575
” ” 1903	359	86,990	123,932	210,922	242	345	587
” ” 1902	361	87,330	120,128	207,458	242	347	589
” ” 1901	361	83,600	117,564	201,164	231	326	557
” ” 1900	361	84,160	112,472	196,632	233	312	545
” ” 1899	361	85,690	102,783	188,473	237	285	522
” ” 1898	361	83,460	101,301	184,761	231	294	525
” ” 1897	361	92,690	91,663	184,353	257	254	511
” ” 1896	361	81,340	79,955	161,295	225	227	452
” ” 1895	361	89,610	77,933	167,543	248	216	464

¹⁾ Ylempi lukusali pidettiin avoinna ainoastaan 13 päivää.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 136. Helsingin Kansankirjaston kirjavarasto vuosina 1895—1904.

V u o s i	N i d o s t e n l u k u									% koko lukumäärästä	
	Vuoden alussa			Lisää vuoden kuluessa			Vuoden lopussa			Ruotsalaisia	Suomalaisia
	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä	Ruotsalaisia	Suomalaisia	Yhteensä		
1904	19,808	12,795	32,603	1,198	659	1,857	21,006	13,454	34,460	60,96	39,04
1903	19,140	11,929	31,069	668	866	1,534	19,808	12,795	32,603	60,75	39,25
1902	18,082	11,247	29,329	1,058	682	1,740	19,140	11,929	31,069	61,60	38,40
1901	16,742	10,326	27,068	1,340	921	2,261	18,082	11,247	29,329	61,65	38,35
1900 ¹⁾	15,541	9,708	25,249	1,201	618	1,819	16,742	10,326	27,068	61,85	38,15
1899	12,895	6,865	19,760	896	611	1,507	13,791	7,476	21,267	64,85	35,15
1898	12,195	6,253	18,448	700	612	1,312	12,895	6,865	19,760	65,26	34,74
1897	11,899	5,983	17,882	296	270	566	12,195	6,253	18,448	66,10	33,90
1896	11,459	5,673	17,132	440	310	750	11,899	5,983	17,882	66,54	33,46
1895 ²⁾	—	—	15,614	—	—	1,518	—	—	17,132	—	—

¹⁾ Vuodesta 1900 alkaen käsittävät tiedot myöskin Sörnäisten haaraosaston kalustosta aikaisemmin poisjätetyn kirjavaraston.

²⁾ Tiedot vaillinaisia.

Lähde: Kansankirjaston ja lukusalin Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 137. Yliopiston-Kirjaston lainausliike Helsingissä vuosina 1897—1904.

V u o s i	L u k u					
	l a i n o j a			nidoksia, lainattuja		
	kirjastosta	lukusalissa	yhteensä	kirjastosta	lukusalissa	yhteensä
1904	5,230	19,085	24,315	6,972	38,669	45,641
1903	4,899	15,103	20,002	6,589	28,673	35,262
1902	4,849	15,257	20,106	6,613	30,087	36,700
1901	4,694	16,161	20,855	6,453	34,432	40,885
1900	4,369	12,227	16,596	6,060	25,335	31,395
1899	4,394	11,359	15,753	5,876	21,695	27,571
1898	4,406	10,284	14,690	6,063	21,752	27,815
1897	3,352	9,347	12,699	6,264	19,452	25,716

Lähde: Tiedot saatu Yliopiston-Kirjastosta.

Taulu N:o 138. Tutkijoita ja muita käyjiä ¹⁾ Valtioarkistossa Helsingissä eri kuukausina vuosina 1895—1904.

Kuukausi	Tutkijoita vuosina										Muita käyjiä vuosina				
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	1900	1901	1902	1903	1904
Tammikuu	157	197	200	255	248	199	256	193	130	259	37	57	24	21	19
Helmikuu.	179	336	206	328	218	258	219	206	232	243	30	26	19	29	17
Maaliskuu	200	291	270	293	253	247	252	230	247	259	30	31	26	23	14
Huhtikuu	286	275	340	303	244	226	256	287	220	204	33	42	35	11	14
Toukokuu	287	251	312	286	253	266	256	259	206	231	25	28	31	8	13
Kesäkuu	73	222	179	247	184	241	129	123	94	190	13	25	13	19	9
Heinäkuu	84	172	223	217	156	150	162	227	301	397	20	31	20	13	14
Elokuu	77	196	203	153	137	60	108	136	96	136	27	32	35	12	9
Syyskuu	157	203	187	165	125	103	158	202	141	140	51	34	26	10	20
Lokakuu	232	250	208	280	281	343	250	237	210	321	45	20	23	29	14
Marraskuu	251	263	348	282	294	294	154	220	190	298	26	25	21	17	16
Joulukuu	172	235	297	272	260	260	129	133	172	226	22	10	22	19	20
Yhteensä	2,155	2,891	2,973	3,081	2,653	2,647	2,329	2,453	2,239	2,904	359	361	295	211	179

¹⁾ Käyjillä tarkoitetaan sellaisia henkilöitä, jotka ovat lyhyemmäksi aikaa saaneet kirjoja arkistosta, voimatta näitä kuitenkaan pitää arkistossa tutkijoina.

Lähde: Tietoja Valtioarkistosta.

Taulu N:o 139. Helsingin kansakoulutoimen menot vuosina 1895—1904.

	1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>	<i>Smc</i>	<i>pi.</i>
Palkkoja ja palkkioita	310,215	27	333,306	83	348,716	07	365,711	15	398,015	35	500,526	65	519,579	93	544,617	40	568,923	75	592,566	65
Opetusvälineitä	6,683	—	6,960	15	5,031	01	6,842	15	10,968	11	6,379	40	5,632	46	9,847	15	11,719	77	13,903	32
Käsityäineksia	2,396	89	3,432	23	2,097	21	4,143	04	4,107	76	2,070	38	1,603	62	2,701	99	3,333	24	5,633	65
Huonekaluja ja kalustoa	6,828	32	6,403	15	7,624	09	8,043	78	28,137	32	13,343	51	9,238	37	31,082	63	13,531	06	15,138	07
Vaateetusta varattomille oppilaille	9,616	10	9,692	—	9,694	05	9,695	65	9,698	20	10,163	15	11,317	65	9,892	55	10,646	20	12,804	85
Vuokria	25,665	—	26,935	20	25,478	33	25,665	—	24,760	—	22,645	—	25,120	—	24,243	36	24,694	99	27,639	99
Halkoja ja valaistusta	20,011	49	23,482	94	25,228	66	23,716	44	31,348	69	46,705	26	36,541	34	33,111	27	33,553	64	36,641	72
Puhtaanapito	8,442	32	8,682	59	9,065	92	10,154	83	12,241	63	13,480	82	14,051	73	14,381	64	16,310	93	18,648	59
Koulun omaan talojen ja vuokrahuoneistojen korjaus	12,551	62	11,923	45	12,329	75	13,068	42	12,527	14	22,844	80	16,719	77	16,355	16	24,527	03	48,051	24
Eläkkeitä	5,040	—	5,030	—	5,310	—	6,737	50	7,350	—	7,687	50	7,950	—	8,137	50	8,337	50	8,525	—
Sekalaista	2,189	88	1,273	89	1,292	57	1,530	38	2,099	68	1,189	06	3,309	15	2,270	29	3,736	34	5,018	87
Yhteensä	409,639	89	437,122	43	451,917	66	475,308	34	541,253	88	647,035	53	651,064	02	696,640	94	719,314	50	784,571	95
Siitä suoritettu:																				
valtioavulla	111,000	—	111,000	—	111,000	—	128,000	—	128,000	—	165,000	—	165,000	—	184,000	—	184,000	—	184,000	—
lahjoitettujen varojen koroilla	3,481	—	3,542	—	6,466	85	4,986	44	7,523	18	8,120	95	8,442	64	2,040	—	3,938	38	2,811	80
suoritetuilla koulumaksuilla	379	20	485	90	402	10	374	15	417	55	472	50	501	15	491	65	533	35	702	—
myydyillä käsitöillä	476	08	718	20	502	37	289	08	306	02	150	20	66	25	73	81				
taksoitetuilla varoilla	294,303	61	321,376	33	333,546	34	341,658	67	405,007	13	473,291	88	477,053	98	510,035	48	530,842	77	597,058	15
Yhteensä	409,639	89	437,122	43	451,917	66	475,308	34	541,253	88	647,035	53	651,064	02	696,640	94	719,314	50	784,571	95

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 141. Helsingin kaupungin opetustoimen menot vuosina 1895—1904.

Vuosi	M e n o t																		Kutakin hengenkirjoitettua henkilöä kohti oli menoja	
	Merikoulu		Käsityöläiskoulu		Kauppaopistot		Kansakoulu		Työväenlasten kasvatuslaitos		Kansankirjasto ja lukusali		Pahantapaisten lasten turvakodit		Teatterit ja musiikki		Yhteensä			
	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>		
1904	3,467	28	98,551	85	10,000	—	784,571	95	4,362	50	48,987	30	33,326	28	31,000	—	1,014,267	16	11	22
1903	3,531	—	80,981	34	10,000	—	719,314	50	4,300	—	45,595	74	29,710	88	—	—	893,433	46	10	06
1902	3,413	—	72,563	33	10,000	—	696,640	94	4,325	—	46,574	78	23,060	83	—	—	856,577	88	10	37
1901	3,565	20	51,177	45	10,000	—	651,064	02	2,873	60	46,564	76	17,834	74	—	—	783,079	77	9	52
1900	2,828	80	79,799	87	10,000	—	647,035	53	2,775	—	42,860	03	12,748	19	—	—	798,047	42	10	09
1899	2,958	—	43,052	02	4,000	—	541,253	88	2,900	—	43,147	85	—	—	—	—	637,311	75	8	44
1898	2,886	—	38,940	71	4,000	—	475,308	34	3,600	—	33,335	88	—	—	—	—	558,070	93	7	82
1897	2,908	46	30,805	—	4,000	—	451,917	66	4,350	—	31,739	06	—	—	—	—	525,720	18	7	42
1896	2,834	52	26,921	36	4,000	—	437,122	43	3,900	—	30,742	79	—	—	—	—	505,521	10	7	47
1895	2,832	—	29,104	01	4,000	—	409,639	89	4,200	—	30,237	04	—	—	—	—	480,012	94	7	44

Muist.: Se, että ylläolevan taulun tiedot eivät ole kaikkiin puolin yhtäpitäviä aikaisemmissa tauluissa ilmoitettujen kauppaopistoille ja käsityöläiskouluille myönnettyjen apurahain kanssa, riippuu siitä että toisessa tapauksessa kustannukset on ilmoitettu kalenterivuodelta, toisessa lukuvuodelta.

Lähde: Tiedot kokoonpantu kaupungin tilinpäätöstä koskevista Rahatoimikonttorin kertomuksista.

Taulu N:o 142. Helsingistä olevain pahantapaisten lasten kasvatuslaitokset vuosina 1900—1904.

V u o s i	Lapsia laitoksessa							Maalle elätteille annettuja lapsia			Kasvatuslaitosten ja elätteillä pitämisen kustannukset	
	Sipoossa ¹⁾	Nunnolla ²⁾	Lohjalalla ²⁾	Vanajassa ³⁾	Porroon pitäjässä ¹⁾	Vihdissä ³⁾	Yhteensä	Poikia	Tyttöjä	Yhteensä	Frk.	ptä.
1904	17	15	19	16	7	12	86	35	21	56	44,608	26
1903	23	14	21	17	—	—	75	16	18	34	34,482	98
1902	19	11	16	—	—	—	46	14	24	38	23,060	83
1901	22	26	—	—	—	—	48	12	18	30	17,834	74
1900	22	29	—	—	—	—	51	—	11	11	12,784	69

¹⁾ Ruotsinkielisille pojille.

²⁾ Suomenkielisille „

³⁾ „ tytöille.

Lähde: Kasvatuslautakunnan kertomukset.

Taulu N:o 143. Silmälläpidon alaisia kasvattilapsia Helsingissä vuosina 1897—1904.

Vuosi	Jällel- edellisestä vuodesta	Vuoden kulussa sisäänkirjoi- tettuja	Yhteensä	Niistä ijältään vuotta										Poiskirjoitettuja					Jällel- seuraavaan vuoteen
				0—1	1—2	2—3	3—4	4—5	5—6	6—7	7—8	8 vuotta täy- teä neitä	Ilmoit- ta- maton ikä	8 vuotta täy- teä neitä	Vanhemp- ta- kain oktania	Vai- stalo- ssa	Maalla elät- teille an- net- tuna tai vai- stalossa	Otolapsia y. m.	
1897	101	101	202	59	39	34	25	9	20	9	4	3	—	3	48	15	5	26	105
1898	105	105	210	46	52	28	28	22	8	18	4	4	—	4	43	16	5	23	119
1899	119	67	186	74	29	20	18	15	8	9	8	5	—	5	32	3	—	27	119
1900	119	77	196	62	33	23	20	21	14	8	4	11	—	11	37	20	1	21	106
1901	106	120	226	37	52	37	22	22	19	13	12	2	—	2	17	20	4	30	153
1902	153	79	232	53	68	27	20	15	11	15	13	10	—	10	25	19	9	10	159
1903	159	118	277	73	52	39	28	23	19	20	13	10	—	10	27	18	—	21	201
1904	¹⁾ 138	102	240	74	42	33	26	19	13	11	9	10	3	9	52	7	5	22	145

¹⁾ Nämä kaksi tietoa eivät ole yhtäpitäviä syystä että kaikkia vuonna 1903 tapahtuneita muutoksia ei ole ilmoitettu.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 144. Helsingin Lastenhoitoyhdistyksen toiminta kasvattilasten hyväksi vuosina 1899—1904.

V u o s i	Lastenhoitoyhdis- tyksen turvakodissa hoitokalta vuoden alussa	Vuoden kulussa sibeen sisäänkirjoi- tettuja	Yhteensä	Poiskirjoitettuja		Jällel- vuoden lopussa	Keskimäärä pätii, joiden kulussa kuta- kin lasta on hoidettu
				Vai- stalo- on tai lasten- ko- tiin siirre- tyjä	V an- hem- pain tai omaisen huo- stean otettuja		
1904	40	34	74	3	29	42	201,6
1903	37	33	70	9	21	40	185,1
1902	20	35	55	3	15	37	172,3
1901	21	22	43	5	18	20	127,4
1900	21	32	53	4	28	21	140,2
1899	19	22	41	4	16	21	196,7

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 145. Helsingin köyhäin lasten työhuoneiden toiminta vuosina 1902—1904.

Vuosi	Sisäinkirjotettuja lapsia Opettajattaria	Laitoksessa saapuvilla päivää kohti			Työpäiviä	Kylpyjä lapsille	Ruoka-annoksia			Ruokakustannukset lasta ja päivää kohti 7 ^h	Tulot					Menot		
		enintään	vähintään	keskimäärin			eineksi	välipalaksi	päivälliseksi		kunnalta		muut					
											7 ^h	7 ^h	7 ^h	7 ^h	7 ^h	7 ^h		
1904																		
Työh. Tarkk- ampujank. varr.	3 144	110	43	90	163	588	4,848	9,166	15,661	15,00	} 22,243 39	}	7,266 14	}	7,556 16	}	}	}
Työhuone Kal- liossa	3 283	203	107	155	157	1,153	9,771	11,996	25,451	13,00								
1903																		
Työh. Tarkk- ampujank. varr.	3 224	155	54	117	167	687	7,175	9,782	21,218	13,33	} 19,286 06	}	8,840 80	}	8,060 38	}	}	}
Työhuone Kal- liossa	3 336	178	82	155	164	1,097	16,048	19,061	28,665	12,00								
1902																		
Työh. Tarkk- ampujank. varr.	3 236	158	63	117	169	675	8,365	9,786	21,072	13,66	} 19,987 76	}	6,056 11	}	8,170 60	}	}	}
Työhuone Kal- liossa	3 307	187	81	154	165	931	9,202	15,770	24,262	11,66								

Lähde: Köyhäin lasten työhuoneiden vuosikertomukset.

Taulu N:o 146. Helsingin Vaivashoitohallituksen toimesta elätettyjä, avustettuja ja hoidettuja vuosina 1888—1904.

Vuosi	Vaivastaloon otettuja	Työläitökseen otettuja	Eläkkeille annettuja	Kotiinsa suoranaisista apua saaneita	Mielenhäikäisten hoitolaitoksissa, assistentit, koulutissa ja turvakodissa hoidettuja (Vaivastalon ulkopuolella)	Sairaloissa paitsi Vaivastalossa hoidettuja ¹⁾	Asevelvollisten vaimoja	Lahjoitetun päänain korosta eläkettä saaneita	Yhteensä
1904	616	177	573	2,054	118	282	—	73	3,893
1903	591	186	568	2,330	128	226	—	73	4,102
1902	561	198	581	1,780	113	299	—	73	3,605
1901	592	195	589	1,782	111	303	8	70	3,650
1900	564	187	591	1,646	119	257	7	70	3,441
1899	689		585	1,676	131	248	3	70	3,402
1898	498		577	1,304	136	—	—	70	2,585
1897	557		561	1,380	120	—	—	72	2,690
1896	587		542	1,501	—	—	—	72	2,702
1895	509		528	1,604	—	—	—	71	2,712
1894	505		601	1,840	—	—	—	73	3,019
1893	562		571	2,041	—	—	—	73	3,247
1892	554		472	1,906	—	—	—	72	3,004
1891	439		470	1,326	—	—	—	64	2,299
1890	442		415	1,055	—	—	—	60	1,972
1889	426		380	1,052	—	—	—	60	1,918
1888	358		355	1,022	—	—	—	57	1,792

¹⁾ Marian sairaalaa ja Sörnäisten Sairastupaa ei ole tähän luettu.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 147. Helsingin Vaivaistaloon otettuja henkilöitä vuosina 1900—1904.

Vuosi	Vaivaistaloon otettuja	N i i s t ä					H o i t o l a i s t e n i k ä										Vuotuisia kustannuksia kustakin Vaivaistaloon otetusta henkilöstä	
		Miehiä	Naisia	Lapsia	Syntyneitä		10 v. nuorempia	10—20 vuot.	20—30 vuot.	30—40 vuot.	40—50 vuot.	50—60 vuot.	60—70 vuot.	70—80 vuot.	80 v. vanhempia	Fmg	pää	
					Helsingissä	Muualla												
1904 . . .	616	259	295	62	70	546	44	30	70	90	100	95	92	73	22	129	68	
1903 . . .	591	228	294	69	84	507	54	31	64	81	90	78	89	86	18	128	44	
1902 . . .	561	227	277	57	44	517	46	32	62	77	75	91	99	65	14	131	54	
1901 . . .	592	222	301	69	54	538	51	31	56	96	94	93	88	66	17	119	09	
1900 . . .	564	215	269	80	65	499	—	—	—	—	—	—	—	—	—	120	71	

Lähde: Vaivahoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 148. Helsingin Työlaitokseen otettuja henkilöitä vuosina 1900—1904.

V u o s i	Työlaitokseen otettuja	N i i s t ä					H o i t o l a i s t e n i k ä								Vuotuisia kustannuksia kustakin laitokseen otetusta	
		Miehiä	Naisia	Lapsia	Syntyneitä		15—20 vuot.	20—30 vuot.	30—40 vuot.	40—50 vuot.	50—60 vuot.	60—70 vuot.	70—80 vuot.	Fmg	pää	
					Helsingissä	Muualla										
1904	177	177	—	—	58	119	2	13	24	47	42	36	13	165	47	
1903	186	186	—	—	54	132	4	14	28	49	48	41	2	145	62	
1902	198	198	—	—	47	151	5	15	32	51	47	40	8	126	56	
1901	195	195	—	—	54	141	9	18	29	43	43	43	10	135	20	
1900	187	187	—	—	45	142	—	—	—	—	—	—	—	143	21	

Lähde: Vaivahoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 149. Helsingin vaivashoidon toimesta elänteille annettuja henkilöitä vuosina 1887—1904.

V u o s i	E l ä t t e i l l e a n n e t t u j a								
	Kaupungissa			Maalla			Yhteensä		
	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Yhteensä	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Yhteensä	Vanhempia henkilöitä	Lapsia (15 vuotta nuorempia)	Yhteensä
1904	41	79	120	219	234	453	260	313	573
1903	31	73	104	219	245	464	250	318	568
1902	26	87	113	204	264	468	230	351	581
1901	15	90	105	201	283	484	216	373	589
1900	16	88	104	163	324	487	179	412	591
1899	16	98	114	164	307	471	180	405	585
1898	15	91	106	166	305	471	181	396	577
1897	13	94	107	209	245	454	222	339	561
1896	17	94	111	161	270	431	178	364	542
1895	17	84	101	176	251	427	193	335	528
1894	35	104	139	203	259	462	238	363	601
1893	37	105	142	202	227	429	239	332	571
1892	25	112	137	162	173	335	187	285	472
1891	26	113	139	161	170	331	187	283	470
1890	16	104	120	146	149	295	162	253	415
1889	18	92	110	130	140	270	148	232	380
1888	17	73	90	134	131	265	151	204	355
1887	15	73	88	141	121	262	156	194	350

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 150. Henkilöitä, joita on avustettu suoranaisella avulla Helsingin vaivashoidon toimesta vuosina 1888—1904.

V u o s i	Vanhempia henkilöitä		Lapsia (15 v. nuorempia)	Yhteensä	Kustannuksia kutakin avustettua henkilöä kohti	
	Ehdottomasti vaivashoittoon oikeutettuja asetuksen nojalla	Niin puutteellaisia, että Vaivashoitohallitus on antanut apua			Smk.	pää
1904	423	413	1,218	2,054	30	39
1903	380	472	1,478	2,330	23	69
1902	369	328	1,083	1,780	24	58
1901	327	387	1,068	1,782	23	93
1900	297	317	1,032	1,646	23	02
1899	196	413	1,067	1,676	21	05
1898	184	405	715	1,304	28	95
1897	—	—	—	1,380	38	64
1896	—	—	—	1,501	48	70
1895	—	—	—	1,604	43	75
1894	—	—	—	1,840	40	40
1893	—	—	—	2,041	32	57
1892	—	—	—	1,906	—	—
1891	—	—	—	1,326	—	—
1890	—	—	—	1,055	—	—
1889	—	—	—	1,052	—	—
1888	—	—	—	1,022	—	—

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 151. Helsingin Työlaitoksen toiminta vuosina 1895—1904.

	Päivätöitä	Tuloja hoitoalaisten päivätoista, ainekset siihen luettuina										Päivätyön keskiarvo	
		Rahatuloja		Työlaitokseen tehtyjä töitä		Vaivastaloon tehtyjä töitä		Mielivikaisten hoitoalaokseen tehtyjä töitä		Yhteensä			
		Smk.	ru.	Smk.	ru.	Smk.	ru.	Smk.	ru.	Smk.	ru.		
Sepäntöyhuone	2,040	1,211	58	175	15	295	40	139	15	1,821	28	—	89
Suutarintöyhuone	3,835	7,997 ¹⁾	72	295	50	534	25	349	75	9,177	22	2	39
Rääätälintöyhuone	618	—	—	270	75	71	50	—	—	342	25	—	55
Puusepäntöyhuone	3,357	1,205	15	65	50	876	90	161	25	2,308	80	—	68
Maalarintöyhuone	975	428	25	222	10	799	15	501	30	1,950	80	2	—
Sekalaisia töitä	12,344	772	70	41	—	5,499	45	406	50	6,719	65	—	55
Yhteensä vna 1904	23,169	11,615	40	1,070	—	8,076	65	1,557	95	22,320	—	—	96
” 1903	21,866	14,305	06	1,165	85	8,696	60	818	65	24,986	16	1	14
” 1902	22,687	12,079	68	1,033	35	7,465	30	1,121	—	21,699	33	—	96
” 1901	22,945	12,350	36	1,418	32	7,815	23	1,562	35	23,146	26	1	—
” 1900	19,952	12,711	53			8,393	35			21,104	88	1	05
” 1899	14,498	10,409	94			6,992	41			17,402	35	1	20
” 1898	12,422	9,819	80			6,228	65			16,048	45	1	29
” 1897	14,060	10,867	11			6,863	40			17,730	51	1	26
” 1896	14,791	11,159	69			6,312	90			17,472	59	1	18
” 1895	17,697	10,970	24			8,967	75			19,937	99	1	12

¹⁾ Kaupungin kansakouluihin on toimitettu 1,548 paria puukenkkiä, arvoltaan Smk 4,256: — sekä 786 paria kenkiä, arvoltaan Smk 3,730: 12.

Lähde: Vaivashoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 152. Ruoanpito Helsingin Työ- ja Vaivaistalossa vuosina 1888—1904.

Vuosi	Jaettuina päiväännoksia				Kustannus koko päiväannoksesta; Smk				Yhteensä kustannuk- sia ruoanpidosta <i>Smk.</i>
	Vaivaistalossa	Työlaitoksessa	Mielivikaisten hoitolaitoksessa	Yhteensä	Vaivaistalossa	Työlaitoksessa	Mielivikaisten hoitolaitoksessa	Yhteensä	
1904	88,294	28,269	49,698	166,261	0,33	0,40	0,35	0,35	57,521
1903	86,470	26,545	46,540	159,555	0,30	0,39	0,33	0,34	51,897
1902	81,556	27,419	40,689	149,664	0,39	0,42	0,37	0,40	59,230
1901	78,626	27,641	40,033	146,300	0,32	0,41	0,36	0,33	50,793
1900	—	—	—	141,486	0,30	0,41	0,35	0,33	47,238
1899	—	—	—	130,764	0,31	0,42	0,37	0,33	42,690
1898	—	—	—	122,036	0,27	0,40	0,35	0,31	37,218
1897	—	—	—	124,100	0,25	0,34	0,32	0,30	37,010
1896	—	—	—	122,577	—	—	—	0,27	32,544
1895	—	—	—	119,811	—	—	—	0,20	31,153
1894	—	—	—	115,962	—	—	—	0,27	31,519
1893	—	—	—	118,857	—	—	—	0,32	37,479
1892	—	—	—	114,548	—	—	—	0,41	47,363
1891	—	—	—	100,252	—	—	—	0,33	33,166
1890	—	—	—	98,509	—	—	—	0,27	26,146
1889	—	—	—	72,573	—	—	—	0,27	19,535
1888	—	—	—	70,505	—	—	—	0,23	16,540

Lähde: Vaivaishoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 153. Helsingin kaupungin vaivaishoitomenot vuosina 1895—1904.

Kuukausi	K u s t a n n u k s i a										Kunnan määrät- rahaa menoarvion mukaan	Kustannukset kutakin avustet- tua henkilöä kohti	Kustannukset kutakin henki- kirjoissa olevaa asukasta kohti	Kustannukset kutakin avustet- tua henkilöä kohti
	Vaivaishoi- tohallitus	Vaivaistalo	Työlaitos	Mielenvikaisten hoitolaitos	Etäteille annetut	Suoranaiset avut	Muut	Yhteensä						
	m a r k k a a j a p e n n i ä													
Tammikuu	1,499 98	8,201 26	2,913 11	2,239 20	6,215 69	5,047 —	304 70	26,420 94	—	—	—	—	—	
Helmikuu	1,508 73	8,223 18	1,180 33	1,556 49	6,162 14	5,248 —	169 10	24,047 97	—	—	—	—	—	
Maaliskuu	1,624 73	8,316 90	1,035 32	3,075 95	16,344 45	5,762 —	559 02	36,718 37	—	—	—	—	—	
Huhtikuu	1,499 98	8,915 93	1,171 03	2,040 88	7,260 88	5,383 —	261 85	26,533 55	—	—	—	—	—	
Toukokuu	1,499 98	8,426 74	3,288 29	3,582 81	8,175 42	5,281 —	121 50	30,375 74	—	—	—	—	—	
Kesäkuu	1,796 03	10,616 73	665 47	4,444 39	15,814 56	5,169 —	195 —	38,701 18	—	—	—	—	—	
Heinäkuu	1,520 98	8,458 79	542 25	2,548 25	5,440 32	4,691 —	197 75	23,399 34	—	—	—	—	—	
Elokuu	1,584 78	8,631 75	1,243 24	2,806 41	6,878 84	4,882 —	145 60	26,172 62	—	—	—	—	—	
Syyskuu	1,618 73	9,457 26	925 10	1,548 60	13,817 —	5,259 —	209 30	32,834 99	—	—	—	—	—	
Lokakuu	1,532 23	9,603 31	790 70	1,167 73	7,784 15	4,803 —	252 85	25,933 97	—	—	—	—	—	
Marraskuu	1,499 98	9,104 15	2,378 04	1,648 05	6,341 64	5,242 —	193 15	26,407 01	—	—	—	—	—	
Joulukuu	2,091 72	10,914 43	1,565 30	3,153 85	20,262 90	5,652 —	276 65	43,916 85	—	—	—	—	—	
Yhteensä vna 1904	19,277 85	108,870 43 ¹⁾	17,698 18	29,812 61	120,497 99	62,419 —	2,886 47	361,462 53	330,020 —	3	99	92	85	
” 1903	18,263 75	75,907 97	27,086 19	44,258 43	79,201 30	83,096 50	43,376 09	371,190 23	352,240 —	4	18	90	49	
” 1902	16,886 98	73,792 16	25,079 14	36,966 01	69,500 42	43,809 —	44,596 23	310,629 94	295,020 —	3	76	86	17	
” 1901	15,343 01	70,500 24	26,364 40	39,863 08	64,110 93	42,650 —	44,855 56	303,687 22	295,520 —	3	68	83	20	
” 1900	15,412 40	68,081 54	26,780 55	38,069 95	64,326 12	37,881 —	38,510 57	289,062 13	288,260 —	3	65	83	91	
” 1899	15,387 21	58,547 42	19,930 83	33,707 31	62,497 45	35,275 —	35,323 56	260,668 78	230,820 —	3	45	76	62	
” 1898	14,131 21	55,517 24	17,132 62	28,161 98	64,336 78	37,756 —	41,769 21	258,805 04	284,910 —	3	62	100	12	
” 1897	11,373 30	50,014 70	18,745 —	28,136 97	65,151 63	53,325 07	53,983 40	278,730 07	276,230 —	3	94	103	62	
” 1896	8,605 45	72,044 08	20,324 12	— ²⁾	52,806 43	72,992 08	52,707 79	279,479 95	264,960 —	4	12	103	44	
” 1895	8,661 20	67,568 66	22,287 72	— ²⁾	54,362 30	70,170 82	52,577 75	275,628 45	267,210 —	4	13	101	63	

¹⁾ Tähän sisältyvät myös työlaitoksen ja mielenvikaisten hoitolaitoksen menot ruoanpidosta syystä että tietoja näistä menoista kuukausittain ei ole saatavissa.

²⁾ Sisältyy Vaivaistalon tileihin.

³⁾ Tästä 26,844 Smk, jotka ovat annetut lainoina työttömille ja hätäkärsiville työmiehille.

Lähde: Vaivaishoitohallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 154. Helsingin Raastuvanoikeuden ratkaisemia siviilijuttuja ja -asioita vuosina 1895—1904.

	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Konkursijuttuja	144	63	68	53	40	58	49	73	78	43
Pesäeroa koskevia juttuja	9	4	13	9	4	6	11	17	19	28
Vekselijuttuja	264	194	134	194	248	334	580	449	405	478
Muita saamisjuttuja	495	388	546	508	614	723	951	1,030	946	964
Merioikeusjuttuja	7	1	7	12	8	5	6	7	4	3
Lainhuudatusasioita	171	297	274	368	242	202	244	281	428	476
Kiinnitysasioita	748	611	758	864	511	441	532	496	648	730
Holhousasioita	145	96	147	104	111	261	289	299	211	238
Avioehtoja	32	50	68	78	48	61	60	79	68	50
Muita siviilijuttuja ¹⁾	972	1,011	1,058	1,010	1,290	1,405	1,446	1,444	1,286	1,322
Yhteensä	2,987	2,715	3,073	3,200	3,116	3,496	4,168	4,175	4,093	4,332

¹⁾ Siihen luettuina hakemus- ja ilmoitusasiat.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 155. Käsitellyjä rikosasioita ja syytteeseen pantuja henkilöitä Helsingin Raastuvan-oikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1895—1904.

	1895		1896		1897		1898 ¹⁾	1899	1900	1901	1902	1903	1904
	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Poliisikamari	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus	Raastuvan-oikeus
Juttuja:													
vanhoja	39	—	47	—	28	—	25	36	30	40	28	40	37
uusina	2,677	427	3,031	509	3,428	610	4,949	5,019	5,454	5,037	4,299	5,397	4,580
Yhteensä	2,716	427	3,078	509	3,456	610	4,974	5,055	5,484	5,077	4,327	5,437	4,617
Näistä ratkaistuja	2,669	427	3,050	509	3,431	610	4,938	5,025	5,444	5,049	4,287	5,400	4,589
lykättyjä	47	—	28	—	25	—	36	30	40	28	40	37	28
Syytteeseen pantuja henkilöitä²⁾:													
miehiä	2,912	454	3,265	614	3,759	811	5,309	5,677	6,150	5,289	4,862	6,142	5,146
naisia	300	36	273	51	279	64	295	219	150	244	221	175	171
Yhteensä	3,212	490	3,538	665	4,038	875	5,604	5,896	6,300	5,533	5,083	6,317	5,317
Niistä syyt. tuom.	2,602	477	3,177	636	3,661	807	5,146	5,388	5,919	5,117	4,645	5,893	4,959
vapautettuja ³⁾	213	9	136	27	120	67	134	278	115	134	139	118	132
joita vast. syytettä ei ole perilleajettu	397	4	225	2	257	1	324	230	266	282	299	306	226

¹⁾ Vuodesta 1898 alkaen rikostilastossa ei ole tietoja poliisikamarin toiminnasta. — ²⁾ Ne jutut joissa päätös on annettu kunkin vuoden kuluessa. — ³⁾ Sisältävä myöskin ne, joita ei ole voitu syytäksi tuomita.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 156. Niiden rikosten laatu ja lukumäärä, joista syytetyt on tuomittu syypääksi Helsingin Raastuvanoikeudessa ja Poliisikamarissa vuosina 1895—1904.

	1895	1896	1897	1898 ¹⁾	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Rikosten ja rikkomusten laatu.										
Majesteetinrikos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rikoksia virka- ja palvelusmiehiä vastaan	72	179	178	104	280	157	192	175	183	113
Väärä vala	—	3	1	—	8	—	4	5	—	—
Huorinteko	2	—	2	3	6	4	—	4	—	4
Sukurutsaus tai muu raskaammanl. salavuot.	—	1	—	2	1	—	—	2	1	—
Parittelu tai haureellisuus	—	1	7	4	4	—	—	10	1	—
Eläimeensekaant., muu luonnonvast. haureus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Murha tai tappo	1	4	6	2	4	1	3	3	4	4
Toisen kuoleman tuottamus.	1	—	—	1	1	2	—	—	3	—
Pahoinpitely, ruumiinvamman tuottamus y.m.	190	234	254	251	206	194	212	238	210	124
Lapsenmurha tai sikiön salaaminen y. m. .	—	2	4	3	2	8	1	—	—	—
Rauhanrikos	14	3	15	12	15	7	16	17	16	5
Väkisinmakaaminen ja pakottaminen kärsimään muuta haureellista tekoa	1	—	1	2	2	4	3	—	—	—
Väärä ilmianto, kunnianloukkaus ja herjaus	68	82	65	60	62	45	43	79	38	42
Näpistely	42	34	30	48	57	68	67	66	67	57
Yksinkertainen varkaus	84	89	96	89	108	145	125	113	128	122
Tärkeä varkaus	41	42	41	51	35	36	35	33	27	61
Kavaltaminen ja uskotun tavaran hukkaaminen	6	2	16	14	12	31	32	19	20	15
Löytökalan kätkeminen	1	—	—	2	—	2	1	—	14	4
Ryöstö ja kiristäminen	5	—	—	—	6	—	6	1	1	3
Varastetun tavaran kätkeminen y. m. . . .	24	34	15	29	22	18	23	24	18	36
Murhapoltto	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Petos ja väärennys.	15	10	19	22	23	40	42	16	19	18
Raharikos	3	1	1	—	1	1	—	2	—	1
Epärehellisyys ja rangaist. omanvoitonpyynti	2	11	3	4	17	2	15	4	6	8
Konkurssirikos	—	3	3	2	2	—	—	—	—	—
Virkamiesten virkarikos	—	1	2	—	—	1	1	3	1	—
Juoppous	1,579	2,270	2,716	3,747	4,270	4,696	4,135	3,789	5,137	4,226
Vähäisempiä rikoksia	1,857	2,462	2,962	2,538	2,422	2,448	2,115	1,780	2,124	1,850
Yhteensä syypääksi tuomittuja	4,009	5,468	6,437	6,990	7,566	7,912	7,072	6,383	8,018	6,694

¹⁾ Vuodesta 1898 lähtien rikostilastoon ei sisälly tietoja poliisikamarin toiminnasta.

Lähde: Oikeustoimituskunnan aktuarion antamia tietoja.

Taulu N:o 157. Virka-apuja, joita on pyydetty Helsingin Toiselta Kaupunginvoudilta vuosina 1900—1904.

V u o s i	Virka-apua pyydetty seuraavalle määrälle verolippuja						
	Kruunun- veroja ¹⁾	Kunnallis- veroja	Kirkollis- veroja	Liikenne- konttorin	Valtiopäivä- kustannuk- sia ²⁾	Muita ³⁾	Yhteensä
1904	13,010	4,873	14,238	939	—	2,724	35,784
1903	11,755	4,897	13,186	976	—	6,032	36,846
1902	11,108	4,518	12,145	1,326	4,295	3,020	36,412
1901	11,615	4,861	12,442	1,160	—	1,806	31,884
1900	11,520	4,758	13,497	826	—	2,443	33,044

¹⁾ Hengeltä meneviä vaivaismaksuja veloitetaan näissä verolipuissa.

²⁾ Vuosilta 1899 ja 1900 2,031 ja 2,264.

³⁾ Anniskeluveroa, vuokramaksuja, koiraveroa, maksuja Kauppiasyhdistykselle y. m.

Lähde: Tietoja Kaupunginvoudinkonttorista.

Taulu N:o 158. Täytäntöönpanoasioita, joita on jätetty Helsingin Ensimmäiselle Kaupunginvoudille vuosina 1897—1904.

V u o s i	Täytäntöön- pano asioita	Ulosmitattava saa- minen tai muu täy- täntöönpano tai virka-apu <i>Smk.</i>	Vastamainituista eristä kertyneitä ja toimitusmiehen takana olevia <i>Smk.</i>
1904	1,994	1,408,300	331,600
1903	3,198	1,504,200	220,400
1902	1,891	—	—
1901	1,849	—	—
1900	2,072	—	—
1899	1,258	—	—
1898	1,089	—	—
1897	654	—	—

Muist.: On huomattava että noin 30 % ulosmitattavista saatavista on hyvällä suoritettu hakijalle itselleen ja siis jätetty kertyneiden varojen summasta pois.

Lähde: Tietoja Kaupunginvoudinkonttorista.

Taulu N:o 159. Juttuja ja asioita, joita Helsingin Maistraatti on käsitellyt vuosina 1880—1904.

Vuosi	Käsittelyn varassa olleita asioita						A s i o i t a					
	Siviili-			Rikos-			Siviili-			Rikos-		
	entisiä	uusja	yhteensä	entisiä	uusja	yhteensä	rakkaistuja	lykättyjä	yhteensä	rakkaistuja	lykättyjä	yhteensä
1880	42	1,567	1,609	7	171	178	1,535	74	1,609	178	—	178
1885	63	1,607	1,670	11	117	128	1,616	54	1,670	125	3	128
1890	81	1,936	2,017	3	36	39	1,937	80	2,017	35	4	39
1895	65	1,872	1,937	—	9	9	1,881	56	1,937	9	—	9
1900	36	1,674	1,710	6	741	747	1,673	37	1,710	741	6	747
1901	42	2,002	2,044	5	487	492	2,004	40	2,044	486	6	492
1902	37	1,931	1,968	4	408	412	1,930	38	1,968	410	2	412
1903	37	2,102	2,139	2	427	429	2,110	29	2,139	426	3	429
1904	33	2,102	2,135	3	607	610	2,086	49	2,135	609	1	610

Lähde: Maistraatin notariaattiluettelot.

Taulu N:o 160. Helsingin Holhouslautakunnan toiminta vuosina 1899—1904.

Vuosi	Kokouksia	H o l h o u k s i a			Uskottujen miesten toimia
		määräykseen perustuvia	lainmäärämiä	yhteensä	
1904	44	212	134	346	42
1903	45	202	131	333	37
1902	46	205	142	347	40
1901	46	185	101	286	30
1900	47	182	88	270	28
1899	—	189	117	306	17

Lähde: Holhouslautakunnan vuosikertomukset.

Kunn.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

Taulu N:o 161. Myönnettyjä, uudistettuja ja kuoletettuja kiinnityksiä sekä myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Kuukausi	Kiinteistö- ja lainakiinnityksiä									Myönnettyjä kiinteistöjen lainhuudatuksia		
	Myönnettyjä			Uudistettuja			Kuoletettuja			Luku	Arvo	
	Luku	Arvo		Luku	Arvo		Luku	Arvo			Luku	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>7id.</i>		<i>Smc</i>	<i>7id.</i>		<i>Smc</i>	<i>7id.</i>	<i>Smc</i>		<i>7id.</i>
Tammikuu	30	2,058,646	42	4	8,373	31	7	452,491	38	16	657,646	42
Helmikuu	32	1,533,817	16	34	2,646,266	13	13	792,566	—	13	1,906,208	—
Maaliskuu	26	1,336,406	96	3	45,000	—	12	642,000	—	12	2,111,906	—
Huhtikuu	35	2,132,500	—	16	783,500	—	8	352,850	—	8	1,079,192	59
Toukokuu	32	1,864,627	64	12	1,703,000	—	3	49,000	—	17	1,377,315	49
Kesäkuu	23	1,279,066	—	1	55,000	—	6	117,807	36	11	350,419	17
Heinäkuu	15	1,587,500	—	4	135,000	—	8	820,000	—	2	196,000	—
Elokuu	12	746,221	26	7	44,167	56	8	247,577	62	11	922,981	40
Syyskuu	23	1,016,088	10	9	685,400	—	13	542,170	—	4	112,581	20
Lokakuu	22	1,624,000	—	17	527,300	—	13	567,249	08	7	755,000	—
Marraskuu	31	1,252,528	86	15	824,100	—	4	222,000	—	9	645,528	86
Joulukuu	11	430,000	—	17	1,197,691	22	5	400,000	—	4	592,000	—
Yhteensä vuonna 1904	292	16,861,402	40	139	8,604,798	22	100	5,205,711	44	114	10,706,779	13
” ” 1903	290	17,878,615	81	90	4,225,233	61	80	3,653,132	09	97	8,305,915	32
” ” 1902	283	12,006,112	65	136	6,802,148	62	82	3,660,506	71	97	8,669,281	50
” ” 1901	230	9,675,341	59	106	5,479,466	22	68	2,290,346	53	93	6,429,685	32
” ” 1900	—	10,180,486	32	—	5,523,042	35	—	2,724,555	17	—	5,785,997	40
” ” 1899	—	13,130,582	—	—	4,367,476	15	—	3,009,588	82	—	5,727,129	26
” ” 1898	—	19,822,464	33	—	4,423,205	54	—	7,416,242	38	—	17,082,919	62
” ” 1897	—	8,663,767	58	—	2,190,635	—	—	4,136,292	78	—	11,044,333	63
” ” 1896	—	12,889,566	08	—	3,934,295	—	—	7,845,670	33	—	12,610,843	17
” ” 1895	—	16,677,896	36	—	3,859,090	54	—	10,989,923	58	—	8,669,949	89

Lähde: Raastuvanoikeuden lainhuudatusdiarit.

Taulu N:o 162. Helsingin Köyhäinasianajajan toiminta vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Juttujen laatu	Köyhäinasianajajan toimenpiteen puolesta lopullisesti ratkaistuja ja poistettuja asioita							Yhteensä ratkaistuja ja poistettuja asioita	Lopullisesti ratkaisemattomia asioita			Yhteensä ratkaisemattomia juttuja	Yhteensä asioita	Vuoden kuluessa vireillepantuja juttuja ja asioita		
	Sovinnolla ratkaistuja	Erinäisistä syistä sihtseen jätettyjä	Oikoudenkäynnillä ratkaistuja	Apua kielletty	Joissa on annettu kirjelmää viirastoon	Joissa on lähdetty kirje ennen 1/10 edellisenä vuonna	Joissa on lähdetty kirje ennen 1/10 edellisenä vuonna		Joissa on otettu haaste jälkeen 1/10 edellisenä vuonna	Joissa on otettu haaste jälkeen 1/10 edellisenä vuonna	Joissa on lähdetty kirje jälkeen 1/10 edellisenä vuonna			Oikoudenkäynnin varassa olevia	Yhteensä	Vuoden kuluessa tulleet
Korvusriiotoja	—	—	3	—	—	—	—	3	—	—	1	1	4	—	4	4
Työpalkkaa koskevia riitoja	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1
Muita saamisjuttuja	3	4	12	—	—	—	3	22	3	—	1	4	26	—	26	26
Riitoja isännän tai työnantajan kanssa	—	—	—	—	—	—	—	—	7	—	—	7	7	—	7	7
Vuokrariitoja	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	1	1
Avioriiotoja	—	2	20	—	—	—	—	26	8	—	—	8	34	8	26	34
Elatusjuttuja	13	3	23	—	—	6	4	59	—	7	2	9	68	3	65	68
Pahoinpitelyä ja kunnianloukkausta . .	—	—	6	—	—	—	—	6	—	—	—	—	6	—	6	6
Omaisuu den takaisin saamista	—	—	4	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4	1	3	4
Valituskirjelmää, hakemuksia y. m. . . .	—	—	—	—	13	—	—	13	—	—	—	—	13	—	13	13
Sekalaista	—	1	1	—	—	—	—	2	1	—	—	1	3	—	3	3
Yhteensä vuonna 1904	16	11	70	—	23	6	11	137	19	7	4	30	167	19	148	167
” ” 1903	13	14	55	—	17	9	23	131	17	—	2	19	150	16	134	150
” ” 1902	23	11	90	1	21	22	13	181	8	4	4	16	197	22	175	197
” ” 1901	19	6	82	—	13	20	12	152	6	8	8	22	174	9	165	174
” ” 1900	17	15	51	—	32	27	12	154	—	4	5	9	163	9	154	163
” ” 1899	33	39	46	1	20	21	1	161	—	—	—	9	170	—	—	—
” ” 1898	26	4	46	3	13	41	8	141	—	—	—	15	156	—	—	—
” ” 1897	55	11	40	5	22	94	12	239	—	—	—	14	253	—	—	—
” ” 1896	22	6	10	5	33	55	20	151	—	—	—	25	176	—	—	—
” ” 1895	44	5	22	8	42	45	33	199	—	—	—	25	224	—	—	—

Lähde: Köyhäinasianajajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 163. Käyntien sekä diareihin merkittyjen asiain luku Köyhäin-
asianajajan luona Helsingissä, kuukausittain vuonna 1904.

K u u k a u d e t	Käyntien luku	Työpäivien luku	Käyntien luku työpäi- vää kohti	Diareihin merkittyjä asioita
Tammikuu	316	25	12,6	11
Helmikuu	327	25	13,1	10
Maaliskuu	320	25	12,8	10
Huhtikuu	298	24	12,4	12
Toukokuu	271	25	10,8	10
Kesäkuu	225	24	9,4	8
Heinäkuu	274	27	10,1	13
Elokuu	316	26	12,2	16
Syyskuu	324	26	12,5	17
Lokakuu	342	27	13,0	12
Marraskuu	395	25	15,8	15
Joulukuu	375	25	15,0	14
Yhteensä	3,783	304	12,7	148

Lähde: Köyhäinasianajajan vuosikertomus.

Taulu N:o 165. Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmaisaatuja rikoksia ja takaisinsaadun omaisuuden arvo vuosina 1890—1904.

V u o s i	Rikoksia	Ilmisaatuja rikoksia		Rikollisia	Hukattua omaisuutta <i>Smc</i>	Takaisinsaatua	
		Luku	% ilmoitetuista			omaisuutta <i>Smc</i>	% hukatusta
1890	1,409	796	56,49	566	47,538	33,379	70,22
1891	1,986	997	50,20	698	84,790	51,379	60,59
1892	1,809	957	52,90	659	125,471	96,224	76,70
1893	1,697	1,006	59,22	621	172,719	140,877	81,56
1894	1,215	712	58,60	655	37,701	24,755	65,66
1895	1,155	718	62,16	540	40,681	25,865	63,58
1896	1,147	746	65,21	580	47,814	43,750	91,57
1897	1,273	1,038	81,53	529	77,855	60,197	77,31
1898	1,431	842	59,40	804	60,892	36,959	62,40
1899	1,378	988	71,69	948	91,622	59,561	65,01
1900	2,787	1,708	63,40	1,772	144,811	107,821	74,43
1901	3,616	2,027	56,05	1,725	218,048	110,983	50,89
1902	2,999	1,438	47,90	1,268	191,307	117,632	61,38
1903	2,999	1,622	54,09	1,033	136,235	66,667	50,40
1904	2,495	1,796	71,98	1,175	128,205	100,662	78,52

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 166. Helsingin Etsivän poliisiosaston kautta ilmaisaatuja rikoksia sekä hukatun omaisuuden arvo, kuukausittain vuonna 1904.

1904	Tammikuu	Helmi- kuu	Maaliskuu	Huhtikuu	Toukokuu	Kesäkuu	Heinäkkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu
Rikoksia	262	142	223	154	177	163	198	192	283	226	249	226
Ilmisaat. rikoksia	163	107	151	129	108	127	112	145	163	186	210	195
Rikoksellisia . . .	122	93	88	88	58	73	69	86	100	113	149	136
Hukatun omaisuuden arvo Smk	13,869	6,482	7,465	5,382	10,779	9,061	8,602	11,756	19,374	13,999	12,085	9,351
Takaisin hankitun omaisuuden arvo Smk .	12,715	12,822	4,814	4,183	4,328	5,592	5,314	19,365	4,531	7,576	12,756	6,666

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 167. Helsingin Etsivälle poliisiosastolle ilmoitettujen rikosten laatu sekä tuomioistuimeen siirrettyjä rikosjuttuja vuosina 1901—1904.

Rikosten laatu	Ilmoitettuja rikoksia	Ilmisaatuja rikoksia	Synteeseen pantuja henkilöitä	Niistä asianomaiseen tuomioistuimeen siirrettyjä rikosasioita	Vangittuja henkilöitä
Murha, tappo ja sikiön salaaminen	9	5	1	5	7
Ryöstö	20	13	3	3	2
Murhapolitto	1	2	1	1	—
Varkaus	1,178	672	25	270	196
Näpistely	355	551	36	95	41
Väärennyksiä ja petoksia	90	97	4	34	14
Siveysrikoksia	5	3	2	4	2
Omaisuuden vahingoittaminen	12	10	4	3	3
Sekalaisia rikoksia	302	421	75	53	11
Pahoimpitely	23	22	3	12	9
Yhteensä v.na 1904	2,495	1,796	154	480	285
” 1903	2,999	1,622	1,031	503	241
” 1902	2,999	1,438	361	484	226
” 1901	3,613	2,027	520	700	231

Lähde: Etsivä poliisiosasto.

Taulu N:o 168. Irtolaisuus Helsingissä vuosina 1901—1904.

Kotipaikka	Tapauksia, jolloin henkilöitä on käsitelty irtolaisuudesta	Irtolaisuudesta käsitellyjä henkilöitä										Niistä rangaistu rikoksista				Korjussa käsitellyjä henkilöitä
		Miespuolia	Naispuolia	Yhteensä	15 vuotta nuorempia	15—25 vuotta	25—60 vuotta	60 vuotta vanhempia	Naimattomia	Naimisissa	Leskimiehii, leskivaimoja ja eron saaneita	Miespuolia	Naispuolia	Yhteensä	% koko lauvusta irtolaisia	
Helsinki	3,216	832	460	1,292	3	351	906	32	940	279	73	258	101	359	27,79	47
Uudenmaan lääni (paitsi Helsinkiä)	102	51	15	66	2	18	38	8	49	10	7	14	1	15	22,73	2
Turun ja Porin lääni . .	86	49	16	65	—	24	41	—	59	4	2	9	—	9	13,85	—
Hämeen „ . .	127	67	18	85	1	42	42	—	71	11	3	6	—	6	7,06	—
Viipurin „ . .	34	23	4	27	—	16	11	—	23	3	1	6	—	6	22,22	—
Mikkelin „ . .	7	4	1	5	—	4	1	—	5	—	—	—	—	—	—	—
Kuopion „ . .	10	7	2	9	—	2	7	—	7	2	—	1	—	1	11,11	—
Vaasan „ . .	34	22	8	30	—	6	24	—	17	12	1	3	1	4	13,33	—
Oulun „ . .	9	4	3	7	—	3	4	—	4	3	—	—	—	—	—	—
Venäjä	56	27	1	28	—	7	21	—	19	9	—	3	—	3	10,71	1
Ulkomaan paikkakunta .	12	4	2	6	1	2	3	—	6	—	—	1	—	1	16,67	—
Yhteensä v:na 1904	3,693	1,090	530	1,620	7	475	1,098	40	1,200	333	87	301	103	404	24,94	50
„ 1)1903	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
„ 1902	2,910	941	507	1,448	14	473	923	38	1,003	377	68	289	112	401	27,67	63
„ 1901	2,509	762	509	1,271	6	391	836	38	979	226	66	272	116	388	25,81	31

1) Tietoja vuodelta 1903 ei ole saatu.

Taulu N:o 169. Poliisin huostaan otettuja juopuneita Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1901—1903.

Kann.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

K u u k a u s i	I piiri			II piiri			III piiri			IV piiri			Yhteensä		
	miehiä	naisia	yhteensä	miehiä	naisia	yhteensä	miehiä	naisia	yhteensä	miehiä	naisia	yhteensä	miehiä	naisia	yhteensä
Tammikuu	144	32	176	118	13	131	226	7	233	107	12	119	595	64	659
Helmikuu	163	29	192	103	8	111	222	11	233	86	15	101	574	63	637
Maaliskuu	189	41	230	135	6	141	236	11	247	102	16	118	662	74	736
Huhtikuu	150	39	189	142	10	152	191	11	202	105	15	120	588	75	663
Toukokuu	261	66	327	120	20	140	258	16	274	123	18	141	762	120	882
Kesäkuu	243	83	326	35	5	40	229	17	246	140	31	171	647	136	783
Heinäkuu	201	79	280	105	8	113	222	11	233	154	19	173	682	117	799
Elokuu	311	58	369	119	18	137	196	13	209	127	20	147	753	109	862
Syyskuu	298	49	347	177	9	186	257	16	273	163	19	182	895	93	988
Lokakuu	317	37	354	175	5	180	250	10	260	153	27	180	895	79	974
Marraskuu	253	27	280	146	9	155	236	11	247	113	10	123	748	57	805
Joulukuu	249	38	287	141	11	152	258	11	269	122	16	138	770	76	846
Yhteensä vna 1904	2,779	578	3,357	1,516	122	1,638	2,781	145	2,926	1,495	218	1,713	8,571	1,063	9,634
” ” 1903	2,688	506	3,194	1,669	146	1,815	3,784	380	4,164	1,526	171	1,697	9,667	1,203	10,870
” ” 1902	1,979	210	2,189	1,367	106	1,473	2,073	260	2,333	961	131	1,092	6,380	707	7,087
” ” 1901	1,986	292	2,278	1,048	101	1,149	2,168	219	2,387	1,341	186	1,527	6,543	798	7,341

24

Lähde: Tietoja Poliisikamarista.

Taulu N:o 170. Tulipalot Helsingissä vuosina 1895—1904.

	V u o n n a									
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
<i>Paloalueella:</i>										
Ensimmäinen kaupunginosa	7	3	4	—	4	—	3	6	4	6
Toinen ”	5	7	4	—	11	—	14	9	9	15
Kolmas ”	3	3	3	—	6	—	5	5	6	8
Neljäs ”	11	4	14	—	11	—	19	16	15	12
Viides ”	3	5	2	—	2	—	8	4	7	1
Kuudes ”	7	2	1	—	2	—	2	1	3	4
Seitsemäs ”	9	2	10	—	5	—	2	7	6	5
Kahdeksas ”	1	—	2	—	2	—	4	4	1	1
Yhdeksäs ”	3	—	2	—	2	—	—	1	—	2
Kymmenes ”	1	—	—	—	—	—	3	3	3	3
Yhdestoista } ”	1	2	6	—	8	—	7	7	11	13
Kahdestoista }										
Satamat ja saaret	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—
Yhteensä	51	28	48	47	53	49	69	63	68	72
<i>Paloalueen ulkopuolella:</i>										
Eläintarhanhuvilat ja Eläintarha	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Hietaniemi	—	—	—	—	—	—	2	—	1	—
Ås, Surutoin, Vällgård y. m.	—	—	—	—	—	—	3	—	1	—
Sörnäinen	4	5	5	—	3	—	2	5	—	—
Töölö	4	3	3	—	4	—	8	2	4	4
Hermanninkaupunki ja Toukola	—	1	—	—	—	—	2	1	1	—
Fredriksbärg	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Viapori	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Helsingin pitäjä	3	—	—	—	—	—	3	—	—	—
Yhteensä	11	9	8	10	7	12	21	9	9	5
Yhteensä tulipaloja	62	37	56	57	60	61	90	72	77	77
<i>Kuukaudet:</i>										
Tammikuu	4	5	9	7	7	6	3	7	11	8
Helmikuu	11	3	7	7	5	9	5	6	9	4
Maaliskuu	2	2	4	4	3	5	4	1	6	7
Huhtikuu	7	—	2	6	1	3	2	13	2	6
Toukokuu	5	3	1	1	3	6	14	10	6	4
Kesäkuu	7	2	7	6	3	3	6	2	6	5
Heinäkuu	3	2	2	2	6	5	10	5	9	4
Elokuu	5	3	6	4	4	5	6	4	4	9
Syyskuu	5	2	1	6	8	9	14	5	9	2
Lokakuu	7	3	5	2	10	3	11	5	4	8
Marraskuu	4	6	7	5	4	2	5	7	4	9
Joulukuu	2	6	5	7	6	5	10	7	7	11
Yhteensä	62	37	56	57	60	61	90	72	77	77

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 171. Tulipalon syyt Helsingissä vuosina 1895—1904.

Tulipalon syyt	V u o n n a									
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Murhapoltto.....	1	—	—	—	1	—	3	—	1	2
Virheellinen rakennuksen rakenne	6	2	3	3	7	2	10	6	2	5
Vika sähköjohdossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Itsestään syttyminen	—	—	—	1	—	1	2	2	3	2
Kaasu- tai lampunräjähdys	4	1	2	8	8	7	11	4	6	4
Varomaton tulen tai tulitikkujen pitelevinen..	8	10	20	9	10	7	9	13	12	15
Varomaton tulenvaarallisten aineiden pitelevinen	10	—	3	4	2	1	5	4	2	5
Kipinät ja valkea	—	—	13	7	9	12	6	12	12	14
Puutteellinen lämmityksen valvonta	2	5	3	2	2	5	—	1	3	1
Hekkuvat hiilet tai tuhka	2	4	1	3	1	2	1	1	—	1
Varomaton tupakanpoltto	2	3	1	—	4	—	5	3	3	—
Puutteellinen nuohoaminen	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Ukkosenisku	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Tuntematon	27	12	10	20	16	24	36	26	33	26
Yhteensä	62	37	56	57	60	61	90	72	77	77

Lähde: Paltoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 172. Sen omaisuuden vakuutus- ja korvausmäärä, jolle on tullut palovahinkoa tulipalossa Helsingissä vuosina 1895—1904.

Vuosi	Palovahingonkorvauksen määrä						Sen omaisuuden vakuumismäärä, joka on palon kautta suuremmassa tai vähemmässä määrin vahingoittunut						Korvaus % koko vakuutusmäärästä		
	paloalueella			kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella			paloalueella			paloalueen ulkopuolella			paloalueella	kaupungin maalla paloalueen ulkopuolella	
	irtaimistosta	kiinteistöstä	yhteensä	irtaimistosta	kiinteistöstä	yhteensä	irtaimistosta	kiinteistöstä	yhteensä	irtaimistosta	kiinteistöstä	yhteensä			
S u o m e n m a r k k a a															
1904 . .	72,856	31,553	104,409	12,140	35,371	47,511	1,532,167	7,666,188	9,198,355	51,050	62,000	113,050	1,14	42,03	
1903 . .	32,246	53,241	85,487	6,795	21,712	28,507	876,761	7,144,400	8,021,161	21,700	119,900	141,600	1,07	20,01	
1902 . .	51,385	26,723	78,108	18,864	11,402	30,266	1,839,100	7,243,725	9,082,825	131,000	140,200	271,200	0,86	11,16	
1901 . .	313,538	78,558	392,096	30,947	118,395	149,342	2,458,050	4,374,295	6,832,345	398,594	169,910	568,504	5,74	26,27	
1900 . .	58,835	30,051	88,886	40,224	71,331	111,555	1,050,400	4,491,700	5,542,100	231,200	172,800	404,000	1,60	27,61	
1899 . .	35,020	28,671	63,691	148,084	219,718	367,802	1,226,115	3,355,380	4,581,495	241,150	576,870	818,020	1,39	44,96	
1898 . .	38,746	16,669	55,415	31,139	26,335	57,474	946,650	3,294,410	4,241,060	160,800	343,850	504,650	1,31	11,39	
1897 . .	18,390	75,604	93,994	37,363	29,050	66,413	1,154,950	2,139,130	3,294,080	133,125	154,100	287,225	2,85	23,12	
1896 . .	16,375	7,823	24,198	3,367	3,766	7,133	1,248,950	2,294,500	3,543,450	72,900	105,480	178,380	0,68	4,00	
1895 . .	87,083	76,577	163,660	7,635	30,735	38,370	698,850	1,614,700	2,313,550	47,100	164,000	211,100	7,07	18,18	

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 173. Kotimaisten ja ulkomaisten vakuutusyhtiöiden suorittamat palovahingonkorvaukset sekä palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo Helsingissä vuosina 1895—1904.

V u o s i	Suoritettuja palovahingonkorvauksia				Palon kautta hävinneen vakuuttamattoman omaisuuden arvo	
	kotimaiset vakuutusyhtiöt		ulkomaiset vakuutusyhtiöt		M _y .	% palovahingon suuruudesta
	M _y .	% palovahingon suuruudesta	M _y .	% palovahingon suuruudesta		
1904	85,667	56,4	66,252	43,6	—	—
1903	95,115	83,4	16,738	14,7	2,140	1,9
1902	55,274	51,0	52,803	48,7	300	0,3
1901	371,770	68,7	163,315	30,1	6,353	1,2
1900	44,629	22,3	152,712	76,2	3,100	1,5
1899 ¹⁾	—	—	—	—	—	—
1898	76,375	67,6	36,514	32,4	—	—
1897	48,123	30,0	111,557	69,6	725	0,4
1896	10,985	35,0	18,496	59,1	1,850	5,9
1895	157,449	77,9	38,181	18,9	6,400	3,2

¹⁾ Tietoja tältä vuodelta puuttuu.

Lähde: Palotoimikunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 174. Menot Helsingin palotoimesta vuosina 1895—1904.

V u o s i	Palkkauksia ja muita etuja		Palotalli		Lämpö ja valaistus		Palokalut ja kalusto		Sekalaista		Määrärahaa Vapaaehtoiselle palokunnalle		Yhteensä menoja		% kaupungin kaikista menoista	Kutakin hengille kirjoitettua henkilöä kohti oli menoja	
	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>		<i>Smc.</i>	<i>nlk.</i>
1895	61,460	04	6,580	66	6,000	37	7,350	26	3,644	57	5,000	—	90,035	90	2,16	1	39
1896	61,460	04	6,199	61	6,006	62	30,959	55	3,381	70	5,000	—	113,007	52	3,27	1	67
1897	59,356	15	7,446	05	6,954	97	7,382	06	3,414	16	5,000	—	89,553	39	2,41	1	27
1898	63,263	52	7,513	14	8,300	84	7,637	75	3,183	62	5,000	—	94,898	87	1,98	1	33
1899	61,676	18	8,432	69	10,632	55	8,194	13	3,339	—	5,000	—	97,274	55	1,58	1	29
1900	75,980	40	9,286	83	10,620	48	19,376	23	2,886	58	5,000	—	123,150	52	1,65	1	56
1901	74,797	98	8,819	16	11,413	16	9,107	19	3,343	35	5,000	—	112,480	84	2,24	1	37
1902	77,375	21	11,095	65	10,344	11	12,904	49	3,401	90	5,000	—	120,121	36	2,29	1	45
1903	80,845	03	8,453	59	10,191	55	7,169	93	3,388	88	5,000	—	115,048	98	1,66	1	30
1904	78,472	08	8,066	83	9,993	28	8,124	33	4,093	03	5,000	—	113,749	55	1,92	1	24

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 175. Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen käyttö vuosina 1901—1904.

K ä y t t ö	V u o n n a			
	1901	1902	1903	1904
Kaasunvalmistus . . . . . m ³	1,335,000	1,496,690	1,811,330	2,149,900
Kaasunkulutus:				
a) yksityistä valaistusta varten . . . . . m ³	666,379	644,366	719,842	796,996
b) keittämistä y. m. varten . . . . . m ³	184,292	321,286	523,607	720,083
c) katujen valaistusta varten . . . . . m ³	323,089	349,868	375,455	394,610
d) kaasutehtaan tarpeeksi . . . . . m ³	31,298	31,765	42,539	55,959
e) kaasunvuoto ja kondensaus . . . . . m ³	159,802	149,985	149,957	183,192
Suurin kaasunkulutus vuorokautta kohti . . m ³	7,170	8,080	10,470	11,570
Vähin " " " . . m ³	900	1,120	1,180	1,250
Kaasuliekkejä vuoden lopussa . . . . . kapp.	1,282	1,424	1,474	1,572
Käytännössä olevia kaasumittareja . . . . kapp.	970	1,483	2,135	2,273
Kaasukäyttimiä . . . . . kapp.	21	19	19	19
Retorttivuorokausia vuotta kohti . . . . . kapp.	10,496	11,396	13,138	15,714
Retorttilatausta vuotta kohti . . . . . kapp.	43,661	45,518	52,992	66,884
Kaasuntuotanto retorttivuorokautta kohti . . m ³	127,2	131,4	137,9	136,8
" retorttilatausta " . . m ³	30,6	32,9	34,2	32,1
Kaasunsaanti tonnista hiiliä . . . . . m ³	280,7	277,8	287,3	281,6
Cannelhiililisiä . . . . . %	8,9	9,0	11,2	9,3
Sivutuotteiden tuotanto:				
a) koksia . . . . . hl.	50,493	61,038	65,786	74,020
koksin saanti tonnista hiiliä . . . . . hl.	10,6	11,3	10,4	9,7
b) kivihiilitervaa . . . . . kg	209,530	226,780	274,390	340,630
tervansaanti tonnista hiiliä . . . . . kg	44,0	42,1	43,5	44,5
Valovoima; Hefner-kynttilää:				
a) kaupungin tarkastushuoneessa	13,74	13,56	13,56	13,53
b) kaasutehtaassa	13,84	13,58	13,62	13,56

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 176. Katujen valaistus Helsingissä vuosina 1900—1904.

V u o s i	L i e k k e j ä											
	Koko yön				Puolen yön				Yhteensä			
	Aner-105 k. tuntikulutuk- sella	Lucas-500 k. tuntikulutuk- sella	Avoimia 141 k. tuntikulutuk- sella	Yhteensä	Aner-105 k. tuntikulutuk- sella	Lucas-500 k. tuntikulutuk- sella	Avoimia 141 k. tuntikulutuk- sella	Yhteensä	Aner-	Lucas-	Avoimia	Yhteensä
1900	522	—	6	528	610	—	—	610	1,132	—	6	1,138
1901	532	—	6	538	742	2	—	744	1,274	2	6	1,282
1902	550	—	6	556	866	2	—	868	1,416	2	6	1,424
1903	581	—	6	587	885	2	—	887	1,466	2	6	1,474
1904	622	—	6	628	942	2	—	944	1,564	2	6	1,572

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 177. Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen tulot ja menot vuonna 1904 sekä vuosina 1901—1903.

	Tulot		Menot		Poisto, korot ja siirto pää- omansääs- töön		Voitto	
	<i>Smc</i>	<i>rk</i>	<i>Smc</i>	<i>rk</i>	<i>Smc</i>	<i>rk</i>	<i>Smc</i>	<i>rk</i>
Yksityinen kaasunkulutus	340,045	20	126,435	19	—	—	213,610	01
Katujen valaistus	118,383	—	62,252	17	—	—	56,130	83
Yksityisiä töitä	146,032	30	111,889	59	—	—	34,142	71
Yhteensä vuonna 1904	604,460	50	300,576	95	71,137	56	232,745	99
” ” 1903	523,056	64	253,895	75	70,928	05	198,232	84
” ” 1902	431,376	09	226,971	30	93,162	57	111,242	22
” ” 1901	377,334	85	245,800	27	36,841	43	94,693	15

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 178. Helsingin kaupungin valaistuslaitoksen pääoma-arvo vuosina 1900—1904.

	Arvonlisäystä		Pääoma-arvo	
	<i>Smc</i>	<i>pd.</i>	<i>Smc</i>	<i>pd.</i>
Kaasulaitoksen pääoma-arvo vuoden 1900 päättyessä	—	—	590,741	—
” ” ” 1901 ”	6,678	94	597,419	94
” ” ” 1902 ”	573	02	597,992	96
” ” ” 1903 ”	47,935	08	645,928	04
” ” ” 1904 ”	49,010	22	694,938	26
Siitä:				
Pääputkiverkko	+ 35,485	61	341,608	41
Lyhtyjä, pylväitä ja haarajohtoja	+ 11,433	81	144,436	54
Yksityisiä haarajohtoja	+ 6,056	99	38,192	31
Uunia varustuksineen	+ 1,475	70	103,584	24
Koneita putkijohtoineen	— 4,058	35	50,053	—
Kaasukelloja	— 1,383	54	17,063	73
Yhteensä	+ 49,010	22	694,938	26

Lähde: Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksen Hallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 179. Helsingin kaupungin Vesijohdon toiminta vuosina 1885—1904.

Vuosi	Maksavia kuluttajia	Nostettu vesimäärä vuorokautta ja kuultajaa kohti m ³	Keskimäärin tuntia vuorokaudessa, joina pumput toiminnassa		Keskimäärin pumppujen lyöntejä minuutissa		Keskimääräinen nosto vuorokaudessa m ³			Keskimääräinen kulutus henkilöä ja vuorokautta kohti, l.			Korkein kulutus henkilöä ja vuorokautta kohti, l.	
			Turbiini-pumppulaitos	Höyry-pumppulaitos	Turbiini-pumppulaitos	Höyry-pumppulaitos	Turbiini-pumppulaitos	Höyry-pumppulaitos	Yhteensä	Yksityisiin tarpeisiin	Yleisiin tarpeisiin	Yhteensä		
1885 . . .	693	3,10	25	tnt. 35 m.	—	8,05	—	2,151	—	2,151	—	—	44	—
1886 . . .	777	2,98	27	" 28 "	—	8,06	—	2,314	—	2,314	—	—	45	—
1887 . . .	841	2,95	26	" 47 "	—	8,86	—	2,478	—	2,478	—	—	46	—
1888 . . .	925	3,67	33	" 48 "	—	9,05	—	3,393	—	3,393	—	—	61	—
1889 . . .	1,025	3,83	36	" 21 "	—	10,33	—	3,930	—	3,930	—	—	67	—
1890 . . .	1,131	3,39	26	" 28 "	4	10,31	21,04	2,848	986	3,834	—	—	62	99
1891 . . .	1,142	3,53	20	" 56 "	1	14,20	19,02	3,777	250	4,027	—	—	62	97
1892 . . .	1,140	3,18	21	" 2 "	1	12,36	19,51	3,407	218	3,625	—	—	54	107
1893 . . .	1,156	3,80	25	" 58 "	0	12,88	19,09	4,335	62	4,397	31	33	64	120
1894 . . .	1,161	3,22	22	" 22 "	0	13,21	19,14	3,599	139	3,738	31	22	53	94
1895 . . .	1,173	3,45	24	" 31 "	0	13,49	22,32	3,932	119	4,051	31	24	55	96
1896 . . .	1,187	3,32	22	" 42 "	1	13,50	20,36	3,670	265	3,935	32	19	51	91
1897 . . .	1,212	3,73	26	" 45 "	0	13,31	24,37	4,338	179	4,517	31	25	56	79
1898 . . .	1,246	3,73	26	" 26 "	2	13,60	22,14	4,151	493	4,644	34	21	55	79
1899 . . .	1,267	4,09	31	" 45 "	0	13,67	26,71	4,996	189	5,185	36	22	58	82
1900 . . .	1,286	4,29	35	" 22 "	1	13,91	17,97	5,228	287	5,515	38	20	58	83
1901 . . .	1,321	4,30	31	" 56 "	3	13,90	23,52	4,897	888	5,785	40	20	60	90
1902 . . .	1,348	4,06	28	" 47 "	3	12,08	22,31	4,624	845	5,469	37	17	54	81
1903 . . .	1,393	4,40	35	" 50 "	0	12,41	35,53	6,005	121	6,126	39	19	58	90
1904 . . .	1,417	4,64	35	" 53 "	0	13,14	27,62	6,369	210	6,579	41	20	61	75

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 180. Helsingin vesijohtoverkon pituus ynnä siihen liitetyt palopostit ja sulkuranat vuosina 1895—1904.

V u o s i	P i t u u s m e t r i ä											Palopostejja kapp.	Sulkuranoja kapp.	
	583 mm putkea	588 mm putkea	457 mm putkea	406 mm putkea	305 mm putkea	203 mm putkea	152 mm putkea	127 mm putkea	102 mm putkea	76 mm putkea	51 mm putkea			Yhteensä putkea
1904	92	15	4,149	3,119	9,059	7,108	13,458	6,373	27,666	1,919	2,655	75,613	550	554
1903	92	15	4,149	3,119	9,059	6,024	13,193	4,953	28,221	1,919	2,655	73,399	527	521
1902	92	15	3,879	3,119	9,541	5,317	12,146	3,595	28,751	1,669	2,655	70,779	494	486
1901	92	15	3,879	3,049	8,759	5,156	11,740	2,833	28,884	1,469	2,655	68,531	477	450
1900	92	15	3,879	3,014	8,418	5,148	11,575	1,693	28,316	1,123	2,476	65,749	458	424
1899	92	15	3,759	3,014	8,694	4,873	10,374	1,290	30,315	859	2,417	65,702	449	419
1898	92	15	3,709	2,926	8,292	4,475	9,525	—	30,315	519	2,172	62,040	429	385
1897	92	15	3,709	2,926	8,292	3,855	7,169	—	30,429	519	2,172	59,178	400	351
1896	92	15	3,709	2,926	8,292	3,135	6,669	—	29,859	170	1,825	56,692	379	330
1895	92	15	3,709	2,926	8,292	3,135	6,461	—	29,859	170	1,825	56,484	304	324

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 181. Helsingin kaupungin vesijohdon pääoma-arvo vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

	<i>Frj.</i>	<i>ml.</i>
Vesijohdon pääoma-arvo 1903 vuoden lopussa	3,941,228	96
Vesimittarien osto	6,759	07
Vesijohto Vuorimiehenkadun alitse	3,755	79
" Laivurinkadun " (osaksi putkien vaihtoa)	15,827	31
" Tarkkampujankadun "	6,189	42
" Albertin-, Ison Roobertin-, Kivenhakkaajain- ja Punavuorenkadun alitse (osaksi putkien vaihtoa).	15,747	23
" Kankurienkadun alitse	1,544	27
" Eläintarhatien " huviloihin N:ris 9, 10 ja 11.	6,326	41
" Itäisen Viertotien "	15,692	29
" Pietarinkadun "	12,710	32
" Porthaninkadun "	2,189	13
" Läntisen Satama- ja Meriväenkadun alitse	11,719	89
" Laivanisäntäinkadun alitse	3,092	07
" E. Rautatienkadun "	2,853	56
" Nikolainkadun "	2,622	44
Paloposteja ja sulkuranoja putkiverkkoon	1,458	31
	4,049,716	47
Poistoa putkiverkosta	5,400	—
Vesijohdon pääoma-arvo 1904 vuoden lopussa	4,044,316	47
" " 1903 " "	3,941,228	96
" " 1902 " "	3,811,600	67
" " 1901 " "	3,628,286	25
" " 1900 " "	3,433,601	50
" " 1899 " "	3,401,903	45
" " 1898 " "	3,225,693	50
" " 1897 " "	3,114,426	44
" " 1896 " "	3,026,048	07
" " 1895 " "	2,969,348	62

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 182. Helsingin kaupungin Vesijohtotyöpajan tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1895—1904.

Vuosi	Annettuja laskuja	M e n o j a									
		Tuloja toimituksista yksityisistä töistä		Aineksia yksityisiä töitä varten		Päivätöitä yksityisiä töitä varten		Hallinto- ja kunnossapitokustannuksia yksityisiä ja yleisiä töitä varten		Yhteensä	
		<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>
1895	1,343	47,441	24	25,483	58	11,839	45	5,774	42	43,097	45
1896	888	65,827	31	36,763	21	18,085	71	5,426	71	60,275	63
1897	1,635	82,149	80	38,502	56	18,079	28	3,730	53	60,312	37
1898	1,318	100,183	73	48,750	79	24,026	53	3,078	88	75,856	20
1899	1,729	116,618	46	57,427	—	30,092	15	3,897	22	91,416	37
1900	1,941	120,150	56	58,816	89	34,526	07	3,771	67	97,114	63
1901	2,230	151,197	02	87,609	34	35,016	52	5,088	82	127,714	68
1902	2,230	142,871	30	79,718	86	37,817	92	4,100	—	121,636	78
1903	2,353	201,638	—	107,839	63	52,498	50	5,200	—	165,538	13
1904	2,458	151,112	—	69,168	63	39,089	31	4,700	—	112,957	94

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 183. Helsingin kaupungin vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset vuosina 1895—1904.

(Työpajan käyttö mukaan luettuna.)

Vuosi	Tulo lyhentämättä			Käyttö- ja kunnossapitokustannukset		Tulo, poislukien käyttö- ja kunnossapitokustannukset		
	Koko määrä		% perustamispäätämistä	Koko määrä		Koko määrä		% perustamispäätämistä
	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>		<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>nlä.</i>	
1895	307,511	36	10,4	105,319	23	202,192	13	6,8
1896	338,538	49	11,2	129,826	79	208,711	70	6,9
1897	360,259	12	11,6	135,127	13	225,131	99	7,2
1898	412,179	68	12,8	153,546	37	258,633	31	8,0
1899	470,346	99	13,8	175,182	92	295,164	07	8,7
1900	521,856	79	15,2	192,682	33	329,174	46	9,6
1901	571,472	27	15,8	219,795	60	351,676	67	9,7
1902	542,690	61	14,2	248,995	74	293,694	87	7,7
1903	646,226	12	16,4	278,663	59	367,562	53	9,3
1904	632,509	18	15,6	216,612	76	415,896	42	10,3

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 184. Helsingin kaupungin vesijohdon tulot sekä käyttö- ja kunnossapitokustannukset verrattuina nostettuun vesimäärään vuosina 1885—1904.

(Paitsi työpajan käyttöä.)

Vuosi	Tulo lyhentämättä				Käyttö- ja kunnossapitokustannukset			Tulo, poislukien käyttö- ja kunnossapitokustannukset				
	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	% perustamispaäomasta	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	Koko määrä		m ³ -iä vettä kohti	% perustamispaäomasta	
	<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>	<i>7ml.</i>		<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>	<i>7ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>	<i>7ml.</i>		
1885	140,480	26	17,81	10,0	31,705	57	4,02	108,774	69	13,79	7,8	
1890	257,576	03	18,41	10,8	63,302	20	4,52	194,273	83	13,89	8,1	
1895	260,070	12	17,59	8,8	62,221	78	4,21	197,848	34	13,38	6,7	
1896	272,711	18	18,94	8,8	69,551	16	4,83	203,160	02	14,11	6,7	
1897	278,109	24	16,87	8,9	74,814	76	4,54	203,294	48	12,33	6,5	
1898	311,995	95	18,41	9,7	77,690	17	4,58	234,305	78	13,83	7,3	
1899	353,728	53	18,69	10,4	86,301	40	4,56	267,427	13	14,13	7,9	
1900	401,706	23	19,96	11,7	95,567	70	4,75	306,138	53	15,21	8,9	
1901	420,075	25	19,89	11,6	92,080	92	4,36	327,994	33	15,53	9,0	
1902	399,819	31	20,03	10,5	127,358	96	6,38	272,460	35	13,65	7,1	
1903	444,588	12	19,88	11,3	113,125	46	5,06	331,462	66	14,82	8,4	
1904	481,397	18	19,99	11,9	103,654	82	4,30	377,742	36	15,68	9,3	

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 185. Maksettavaksi pantu vedenkulutus Helsingissä, kaupunginosittain vuosina 1895—1904.

Kaupunginosa	V u o s i									
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
	K u u t i o m e t r i ä									
Ensimmäinen . . .	112,240	112,998	107,832	113,973	117,019	126,024	136,422	118,433	136,099	162,238
Toinen	154,426	159,259	170,992	197,456	219,086	226,502	247,672	234,452	258,441	237,824
Kolmas	55,588	52,300	55,851	60,740	73,845	75,923	81,067	70,570	84,212	93,763
Neljäs	151,073	159,818	151,004	160,373	177,962	202,880	223,721	208,033	219,140	239,653
Viides	118,646	126,543	122,704	138,668	142,532	164,644	169,522	167,043	158,496	137,381
Kuudes	50,531	62,382	48,162	56,512	73,433	67,897	73,897	73,512	72,958	78,913
Seitsemäs	52,442	59,640	66,301	70,744	79,740	91,556	99,945	110,306	128,398	158,681
Kahdeksas	8,974	11,457	12,035	13,825	13,480	19,026	24,953	31,404	46,518	67,389
Yhdeksäs	7,369	8,327	9,780	13,097	12,131	10,010	12,108	9,527	12,142	12,145
Kymmenes	—	—	—	—	—	—	—	54,711	61,911	72,780
Yhdestoista	—	—	—	—	—	—	—	67,845	75,663	85,022
Kahdestoista . . .	—	—	—	—	—	—	—	52,642	72,294	95,691
Kaup.asemakaa- van ulkopuolella	135,177	145,664	161,073	212,505	258,278	327,094	353,307	160,742	179,503	187,136
Yhteensä	846,466	898,388	905,734	1,037,893	1,167,506	1,311,556	1,422,614	1,359,220	1,505,775	1,628,616

Lähde: Vesijohtokonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 186. Keskimäärät Helsingin vesijohtoveden kemiallisista tutkimuksista vuosina 1895—1904.

V u o s i	Siivilöimätön vesi					Siivilöity vesi					Näytteitä
	Kiinteitä aineita	Epiorganisia aineita	Hekkuimis- menekkiä	Hapin- kuluusta	Klooria	Kiinteitä aineita	Epiorganisia aineita	Hekkuimis- menekkiä	Hapin- kuluusta	Klooria	
1895	9,78	6,01	3,77	5,60	0,61	8,27	5,07	3,20	4,83	0,60	48
1896	9,03	5,61	3,42	5,12	0,63	7,63	4,55	3,08	4,54	0,61	46
1897	9,47	5,96	3,51	4,96	0,64	8,12	5,04	3,08	4,23	0,61	44
1898	9,42	5,63	3,79	5,29	0,62	8,17	4,83	3,34	4,64	0,59	48
1899	9,42	5,20	4,22	5,49	0,44	8,59	4,75	3,84	5,13	0,43	48
1900	10,98	6,94	4,04	4,87	0,51	8,64	5,06	3,58	4,55	0,46	40
1901	10,17	6,70	3,47	3,56	0,55	8,84	5,65	3,19	3,21	0,54	40
1902	10,18	5,99	4,19	4,93	0,50	8,86	5,07	3,79	4,58	0,50	50
1903	9,70	5,55	4,15	5,11	0,54	8,65	4,99	3,66	4,66	0,52	32
1904	9,78	5,94	3,84	4,86	0,64	8,21	4,77	3,44	4,41	0,66	16

Muist: Luvut osottavat grammaa 100 litraa kohti.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 187. Eri siivilöistä otetun Helsingin vesijohtoveden bakteriologisia tutkimuksia vuonna 1904.

Kuunnakert. n. 1904, (Tammik. 1906.)

Tarkastuspäivä	Bakteripesä 1 kuutiosentimetrissä vettä								Tarkastuspäivä	Bakteripesä, 1 kuutiosentimetrissä vettä							
	Jokivosi	Siivilöity vesi	Siivilä							Jokivosi	Siivilöity vesi	Siivilä					
			I	II	III	IV	V	VI				I	II	III	IV	V	VI
11 p. tammik.	4,700	194	262	330	—	430	276	—	6 p. elokuu	490	172	26	44	—	173	99	—
16 " "	117	29	32	20	—	24	25	—	33 16 " "	362	65	31	—	—	107	40	53
22 " "	450	47	57	35	48	35	—	—	48 23 " "	3,170	90	70	—	—	123	59	43
31 " "	509	61	—	38	56	31	48	—	36 31 " "	928	29	16	—	61	86	39	15
9 " helmik.	378	30	—	18	27	41	35	—	46 6 " syysk.	860	62	77	—	56	93	61	47
17 " "	231	19	—	12	18	26	27	—	34 14 " "	2,645	54	43	—	70	132	85	39
24 " "	445	15	—	14	14	21	28	—	20 21 " "	810	36	34	—	27	67	28	20
3 " maalisk.	479	36	61	28	46	44	34	—	27 " "	530	39	31	32	24	—	45	43
16 " "	630	43	47	—	15	48	37	—	62 4 " lokak.	725	53	—	21	20	154	84	19
29 " "	2,140	63	58	—	68	83	60	—	143 10 " "	735	56	94	26	19	103	—	10
7 " huhtik.	10,500	116	122	—	114	112	80	—	81 18 " "	10,900	572	875	454	342	—	1,094	398
12 " "	n. 80,000	8 ¹⁾	∞	∞	∞	∞	∞	∞	22 " "	—	490	—	—	—	—	—	—
15 " "	—	9,300	—	—	—	—	—	—	25 " "	4,100	315	234	240	—	852	470	190
16 " "	31,500	4,100	5,300	6,150	5,125	2,350	—	—	26 " "	—	355	—	—	—	—	—	—
21 " "	67,200	1,900	—	1,300	2,800	793	1,675	—	930 1 " marrask.	3,160	150	144	110	—	305	140	99
27 " "	19,800	373	442	470	—	153	295	—	385 5 " "	—	58	—	—	—	—	—	—
6 " toukok	1,685	95	60	80	67	90	—	—	70 8 " "	16,800	1,645	—	758	3,300	1,200	806	453
19 " "	1,930	43	27	29	29	36	37	—	— 14 " "	3,165	959	882	876	1,062	500	379	—
27 " "	1,435	27	22	—	43	56	31	—	37 26 " "	3,780	586	763	—	672	359	402	1,048
4 " kesük.	1,045	20	—	8	8	18	25	—	46 3 " jouluk.	458	120	115	—	143	125	170	160
10 " "	2,526	28	25	19	—	—	28	—	59 10 " "	24,600	1,840	1,700	4,800	915	1,110	—	2,560
18 " "	1,020	18	14	—	21	12	—	—	20 17 " "	2,110	800	845	700	745	680	—	520
27 " "	1,275	29	—	42	—	27	29	—	36 23 " "	7,300	677	800	1,130	522	—	—	862
9 " heinäk.	660	26	—	34	32	—	37	—	30 30 " "	897	187	240	241	—	—	—	236
23 " "	217	27	29	35	—	84	52	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

¹⁾ Luku niin suuri ettei sitä voi laskea.

Lähde: Terveyslautakunnan painettu vuosikertomus.

Taulu N:o 188. Helsingin väestö, jaettuna ammatin mukaan vuonna 1900.

Ammatti ja elinkeino	Henkiöitä, jotka harjoittavat ammattia (päähenkiöitä)		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut huonekunnan jäsenet, joilla ei ole ammattia		Edellisiä olevat mieskohaiset ja koripalvelijat		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut perheenjäsenet, joilla ei ole ammattia		Yhteensä		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	yh-teensä
Maanviljelys sivuelinkeinoineen	480	99	208	422	40	107	16	32	744	660	1,404
Metsästys ja kalastus	27	1	12	44	1	1	—	—	40	46	86
Kivenlouhiminen	30	—	8	22	1	2	—	—	39	24	63
Kutomateollisuus	47	218	38	59	1	14	—	—	86	291	377
Vuotain, nahkain ja eläinkunnasta saatavain kovien aineiden valmistaminen	64	3	11	34	5	7	—	—	80	44	124
Puuteollisuus	366	1	184	372	19	24	—	—	569	397	966
Metalliteollisuus	1,488	7	636	1,325	112	85	3	8	2,239	1,425	3,664
Savenvalajateollisuus	90	5	67	111	—	5	—	—	157	121	278
Kemiallinen teollisuus	59	16	42	78	1	10	—	—	102	104	206
Paperiteollisuus	4	5	3	8	—	9	—	—	7	22	29
Ruoka- ja nautintoaineiden valmistaminen	627	249	274	600	150	290	4	9	1,055	1,148	2,203
Vaatetus- ja pukuteollisuus: puhdistamisteollisuus	1,466	4,084	1,117	1,822	51	272	2	4	2,636	6,182	8,818
Huonekaluteollisuus	184	1	100	183	10	20	—	2	294	206	500
Rakennusteollisuus	2,171	14	1,396	2,812	70	158	2	6	3,639	2,990	6,629
Kuljetusneuvojen valmistaminen	81	1	29	83	6	10	—	—	116	94	210
Valon, lämmön, sähkön, moottorisen voiman j. n. e. valmistaminen	89	—	43	93	1	14	—	—	133	107	240
Teollisuus tiedettä, taidetta ja ylellisyyttä varten	827	347	379	791	135	142	8	13	1,349	1,296	2,645
Muut kuin yllämainitut teollisuudet	22	—	15	26	3	4	1	4	41	34	75
Isännöitsijöitä, konttoristeja, työnjohtajia, koneenkäyttäjiä, tehtaantömiä ja -naisia y. m. sellaisia (erittäin luettelemattomia)	886	1,236	448	996	10	71	—	1	1,344	2,304	3,648
Joki- ja kanavaliike	568	17	150	336	15	103	7	10	740	466	1,206
Maitsekuljetus	804	18	661	1,165	237	77	7	4	1,709	1,264	2,973
Rautatiet	764	109	385	829	3	169	5	5	1,157	1,112	2,269
Posti-, sähkösanoma- ja telefoonilaitokset	222	173	97	243	4	93	—	1	323	510	833
Pankit, luotto-, vaihto-, vakuutus- ja panttilainauslaitokset	173	90	119	187	17	192	16	28	325	497	822
Asioitsijatoimi ja liikeasiain välitys	100	12	38	107	—	57	2	—	140	176	316
Kauppa	1,968	1,870	1,071	2,155	285	1,137	36	73	3,360	5,235	8,595
Viinin-, väki- ja mallasjuomain kauppa sekä ravintolaliike	238	508	243	348	77	731	3	17	561	1,604	2,165
Sotaväki	3,262	4	255	546	79	224	2	13	3,598	787	4,385
Siirto	17,107	9,088	8,029	15,800	1,333	4,028	114	230	26,583	29,146	55,729

Jatkoa.

Ammatti ja elinkeino	Henkilöitä, jotka harjoittavat ammat- tia (päähenkilöitä)		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut huonekunnan jäsenet, joilla ei ole ammatia		Edellisillä olevat mieskohtaiset ja kotipalvelijat		Edellisten vaimot (miehet), lapset ja muut perheenjäs- enet, joilla ei ole ammatia		Yhteensä		
	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	mp.	np.	yh- teensä
Siirto	17,107	9,088	8,029	15,800	1,333	4,028	114	230	26,583	29,146	55,729
Poliisi	223	4	128	239	—	34	—	1	351	278	629
Kirkollistoimi	126	61	80	142	2	60	—	—	208	263	471
Oikeuskunta	297	20	173	387	5	277	3	15	478	699	1,177
Lääkintölaitos	464	523	226	404	51	526	7	32	748	1,485	2,233
Opetuslaitos	418	549	294	541	26	508	28	45	766	1,643	2,409
Siviilihallinto	445	50	236	476	20	322	17	29	718	877	1,595
Vahvistamareja, vahteja ja vahtimiehiä	358	15	278	596	3	68	—	—	639	679	1,318
Tiede, taide, vapaat am- matit	719	328	351	717	31	409	15	29	1,116	1,483	2,599
Henkilöitä, jotka elävät pää- omasta ja koroistaan (il- man muuta elatuskeinoa)	426	1,174	490	1,009	125	1,020	81	169	1,122	3,372	4,494
Henkilöitä, jotka eivät elä maanviljelyksestä, kaup- ta tai mistään muusta yl- lämainit. elinkeinoryhmiin luettav. ammateista sekä henkilöitä, joilla ei ole kiin- teää tai varmaa ammattia, tilapäisiä käsityöläisiä . . .	5,500	1,137	2,272	4,625	5	158	—	—	7,777	5,920	13,697
Henkil. joilla ei ole ammattia	1,018	583	84	84	4	21	—	—	1,106	688	1,794
Tuntematon ammatti	647	1,176	1,296	1,525	6	418	2	2	1,951	3,121	5,072
Yhteensä	27,748	14,708	13,937	26,545	1,611	7,849	267	552	43,563	49,654	93,217

Muist.: Mieskohtaisiin ja kotipalvelijoihin luetaan talonmiehet, porttivahdit, miespalvelijat, seuranaiset, kamarineitsyt, kokit, kyökkipiit, kuskit y. m., vaan ei sellaisia renkiä ja piikoja, jotka ovat luettavat maanviljelys- ynnä muihin ammattityöntekijöihin.

Lähde: 1900 vuoden väenlaskuaineisto.

Taulu N:o 189. Tehtaita ja käsityöliikkeitä Helsingissä vuonna 1903 sekä vuosina 1894—1902.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon bruttoarvo <i>Smf.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)								
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Yhteensä		
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Yhteensä
I. Metalliteollisuus.											
Konepajoja	14	8,774,000	12	—	197	—	2,622	—	2,831	—	2,831
Järeä- ja hienotakeita	29	854,600	2	—	16	1	281	7	299	8	307
Hiojatehtaita	1	1,000	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Vaskipajoja	3	126,900	—	—	11	—	27	—	38	—	38
Kirjasinvalimoita	2	18,800	—	—	1	—	3	—	4	—	4
Kaivertajia	1	9,100	—	—	1	—	4	—	5	—	5
Kulta- ja hopeatöitä	9	258,100	—	—	4	—	60	18	64	18	82
Vaskenvalimoita	3	14,900	—	—	1	—	7	—	8	—	8
Kultaustehtaita	2	20,300	—	—	2	1	7	—	9	1	10
Läkki- ja peltipajoja	16	830,000	3	—	40	—	271	9	314	9	323
Varveja	2	16,100	—	—	—	—	27	1	27	1	28
Kellosepän verstaita	20	70,500	1	—	6	1	43	4	50	5	55
Soittokonehtaita	5	20,500	—	—	—	—	13	—	13	—	13
Optillisia ja mekaanisia tehtaita	4	33,200	2	1	4	1	15	1	21	3	24
Sähköliikkeitä	3	466,500	—	—	4	—	53	4	57	4	61
Yhteensä	114	11,514,500	20	1	287	4	3,434	44	3,741	49	3,790
II. Kiviteollisuus ja saventalajateollisuus.											
Kivilouhoksia	1	120,000	—	—	—	—	74	—	74	—	74
Kivenhakkaamoita	9	550,000	—	—	—	—	722	1	722	1	723
Kalkkipolttimoita	1	97,200	—	—	—	—	33	2	33	2	35
Kaakelitehtaita	2	361,100	—	—	3	—	78	18	81	18	99
Muuraussavitehtaita	1	40,000	—	—	—	—	6	2	6	2	8
Sementtivalimoita	5	251,500	—	—	1	—	65	4	66	4	70
Kipsivalimoita	3	5,500	—	—	—	—	4	—	4	—	4
Torfolitehtaita	1	3,500	—	—	—	—	—	1	—	1	1
Yhteensä	23	1,428,800	—	—	4	—	982	28	986	28	1,014
III. Kemiallinen teollisuus.											
Värjätehtaita	3	330,000	—	—	2	—	14	5	16	5	21
Värjäyslaitoksia	2	52,600	—	—	—	—	10	10	10	10	20
Saippuutehtaita	2	276,800	—	—	—	—	11	—	11	—	11
Teknokem. tehtaita	3	98,500	—	—	1	1	8	11	9	12	21
Asfalttitehtaita	2	547,000	—	—	—	—	63	—	63	—	63
Lakka- ja pulituuriteht.	4	471,200	—	—	3	2	4	2	7	4	11
Kaasutehtaita	1	505,500	—	—	—	—	96	2	96	2	98
Sähkövoimasemia	2	645,000	—	—	1	—	105	3	106	3	109
Pyrotekn. laboratoreja	1	15,000	—	—	—	—	3	—	3	—	3
Yhteensä	20	2,941,600	—	—	7	3	314	33	321	36	357

Jatkoa.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smc.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)								
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Yhteensä		Yhteensä
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	
<i>IV. Nahkateollisuus.</i>											
Nahkurintehtaita	2	54,800	—	—	—	—	19	1	19	1	20
Satulasepäntehtaita	1) 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Satulasepänerstaita	6	34,900	—	—	2	—	17	—	19	—	34
Harja- ja sivellintehtaita	1	166,600	—	—	—	—	16	18	16	18	34
Harjantekijänverstaita	1	14,000	—	—	—	—	3	3	3	3	6
Yhteensä	11	270,300	—	—	2	—	55	22	57	22	79
<i>V. Kutomateollisuus.</i>											
Villatehtaita	2	2,055,500	—	—	7	67	57	278	64	345	409
Trikootehtaita	1	181,000	—	—	—	21	2	58	2	79	81
Villakutomaita	3	12,000	—	—	—	3	—	8	—	11	11
Nyöripunomaita	2	55,500	—	—	2	6	7	23	9	29	38
Nauhatehtaita	1	120,000	1	1	—	1	1	19	2	21	23
Käärinkaidintehtaita	2	52,800	—	—	3	—	9	5	12	5	17
Yhteensä	11	2,476,800	1	1	12	98	76	391	89	490	579
<i>VI. Paperiteollisuus.</i>											
Asfalttihuopatehtaita	2	902,100	—	—	—	—	129	3	129	3	132
Tapettehtaita	1	325,000	—	—	5	2	34	16	39	18	57
Pussi- ja kirjeenkuoritehtaita	2	73,400	—	—	4	3	14	30	18	33	51
Hylssytehtaita	2	23,400	—	—	—	2	3	1	3	3	6
Kirjansitomatehtaita	2) 3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kirjansitomoita	12	151,000	1	2	6	7	39	40	46	49	95
Yhteensä	22	1,474,900	1	2	15	14	219	90	235	106	341
<i>VII. Puumjalostusteollisuus.</i>											
Sahalaitoksia	2	660,000	—	—	—	—	67	7	67	7	74
Puusepäntehtaita	4	1,550,900	1	—	22	—	325	13	348	13	361
Puusepäntöpaajoja	23	197,200	2	—	15	1	105	5	122	6	128
Ruumisarkkitehtaita	3	59,400	—	—	—	—	19	11	19	11	30
Sorvarintöpaajoja	2	2,900	—	—	—	—	3	—	3	—	3
Tynnyrintek. töpaajoja	2	18,900	—	—	2	—	6	—	8	—	8
Korkkitehtaita	1	10,000	—	—	3	2	3	8	6	10	16
Vasutehtaita	1	17,800	1	—	1	3	3	2	5	5	10
Kumitehtaita	1	470,000	—	—	3	—	41	27	44	27	71
Kumityöpaajoja	1	1,800	—	—	—	—	1	—	1	—	1
Kautsuleimasintehtaita	3	27,400	1	—	2	—	8	1	11	1	12
Ajokalutehtaita	2	193,400	—	—	1	—	56	—	57	—	57
Yhteensä	45	3,209,700	5	—	49	6	637	74	691	80	771

1) Tiedot satulasepäntehtäseen yhdistetyn ajokalutehtaan kanssa yhteiset. —

2) Tiedot kirjansitomatehtaisiin yhdistettyjen kirjapainojen kanssa yhteiset.

Jatkoa.

Teollisuus- ja käsityöryhmä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smk</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)								
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Yhteensä		
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Yhteensä
VIII. Rakennusteollisuus.											
Rakennusurakoitsijoita	25	4,737,600	1	—	28	15	1,593	355	1,622	370	1,992
Maalareita ja verhoilijoita	41	969,400	—	—	48	1	325	5	373	6	379
Lasinleikkaajia	8	98,100	—	—	2	—	20	3	22	3	25
Nuohojia	6	50,100	—	—	2	—	20	—	22	—	22
Kadunlaskijoita	1	40,000	—	—	7	—	43	1	50	1	51
Yhteensä	81	5,895,200	1	—	87	16	2,001	364	2,089	380	2,469
IX. Ravinto- ja nautintoaine- teollisuus.											
Kauppajauhomyllyjä	1	145,000	—	—	—	—	3	—	3	—	3
Sokeritehtaita	3	9,312,000	2	—	10	—	259	25	271	25	296
Sikuritehtaita	1	24,000	—	—	—	—	—	—	—	—	1)
Höyrykahvipaahtimoita	1	—	—	—	—	—	1	4	1	4	5
Suklaatehtaita	1	900,000	—	—	6	24	58	83	64	107	171
Höyryleipomoita	4	831,500	4	—	6	1	75	32	85	33	118
Leipomoita	46	1,334,200	2	1	16	3	168	114	186	118	304
Sokerileipomoita	4	191,000	—	—	4	—	26	15	30	15	45
Karamellitehtaita	4	726,200	—	4	4	28	51	60	55	92	147
Teurastuslaitoksia	20	251,200	—	—	1	—	27	1	28	1	29
Makkarathtaita ja -laitoksia	9	488,300	—	—	1	—	50	14	51	14	65
Olutpanimoita	2	1,455,900	—	—	—	—	201	101	201	101	302
Kaljatehtaita	1	27,000	—	—	—	—	4	2	4	2	6
Väkiinmatehtaita	4	2,031,800	—	—	—	—	24	1	24	1	25
Viini- ja punssitehtaita	6	678,200	1	—	5	1	24	13	30	14	44
Etikkatehtaita	1	18,000	—	—	—	—	2	—	2	—	2
Virvoitusjuomatehtaita	11	301,400	—	—	1	—	59	23	60	23	83
Tupakkatehtaita	7	2,493,700	—	2	3	53	51	773	54	828	882
Yhteensä	126	21,209,400	9	7	57	110	1,083	1,261	1,149	1,378	2,527
X. Vaatetus- ja puhdistus- teollisuus.											
Räätälintyöpajoja	66	960,100	—	1	7	2	287	20	294	23	317
Naistenräätäleitä	25	329,500	1	1	1	7	4	146	6	154	160
Kureliivitehtaita	2	2,900	—	—	—	—	—	3	—	3	3
Hattutehtaita	4	896,400	1	3	5	15	46	125	52	143	195
Hattu- ja lakkityöpajoja	6	110,000	—	—	—	3	14	30	14	33	47
Kravattitehtaita	1	5,000	—	—	—	—	—	2	—	2	2
Sateenvarjotehtaita	3	36,500	—	—	1	4	4	5	5	9	14
Turkkurintyöpajoja	5	177,300	—	—	—	—	20	47	20	47	67
Jalkinetyöpajoja	94	489,200	1	—	2	—	272	13	275	13	288
Parturiliikkeitä	21	89,700	—	—	4	—	50	11	54	11	65
Kylpylaitoksia	29	—	—	—	—	—	18	137	18	137	155
Pesulaitoksia	4	7,300	—	—	—	1	1	9	1	10	11
Yhteensä	260	3,103,900	3	5	20	32	716	548	739	585	1,324

1) Koska sikuritehdas on yhdistetty sokeritehtaaseen, ei tietoa sikuritehtaan työväestöstä erikseen ole saatavissa.

Jatkoa.

Teollisuus- tai käsityöryhmiä	Työpaikkoja	Tuotannon brutto- arvo <i>Smk.</i>	T y ö v ä e s t ö (siihen luettuina mestarit ja konttoriväestö)								
			15 vuotta nuoremp.		15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempia		Yhteensä		
			Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Miesp.	Naisp.	Yhteensä
XI. Graafillinen teollisuus.											
Kirjapainoja	17	3,465,400	19	8	99	113	586	299	704	420	1,124
Kivipainoja	4	639,600	2	—	28	17	101	35	131	52	183
Puupiirtämiä	2	3,000	—	—	—	—	2	—	2	—	2
Valokuvaamoita	13	183,000	—	4	2	7	14	50	16	61	77
Yhteensä	36	4,291,000	21	12	129	137	703	384	853	533	1,386
Y h t e e n v e t o :											
I. Metalliteollisuus	114	11,514,500	20	1	287	4	3,434	44	3,741	49	3,790
II. Kiviteollisuus ja saven- valajateollisuus	23	1,428,800	—	—	4	—	982	28	986	28	1,014
III. Kemiallinen teollisuus	20	2,941,600	—	—	7	3	314	33	321	36	357
IV. Nahkateollisuus	11	270,300	—	—	2	—	55	22	57	22	79
V. Kutomateollisuus	11	2,476,800	1	1	12	98	76	391	89	490	579
VI. Paperiteollisuus	22	1,474,900	1	2	15	14	219	90	235	106	341
VII. Puunjalostusteollisuus	45	3,209,700	5	—	49	6	637	74	691	80	771
VIII. Rakennusteollisuus	81	5,895,200	1	—	87	16	2,001	364	2,089	380	2,469
IX. Ravinto- ja nautinto- aineteollisuus	126	21,209,400	9	7	57	110	1,083	1,261	1,149	1,378	2,527
X. Vaatetus- ja puhdistus- teollisuus	260	3,103,900	3	5	20	32	716	548	739	585	1,324
XI. Graafillinen teollisuus	36	4,291,000	21	12	129	137	703	384	853	533	1,386
Yhteensä vuonna 1903	749	57,816,100	61	28	669	420	10,220	3,239	10,950	3,657	14,637
" " 1902	710	54,590,700	48	27	577	444	8,544	2,712	9,169	3,183	12,352
" " 1901	652	53,859,500	49	12	565	338	8,372	2,471	8,986	2,821	11,807
" " 1900	690	50,320,600	56	22	559	386	7,836	2,471	8,451	2,879	11,330
" " 1899	665	48,613,000	59	20	666	288	8,457	2,167	9,182	2,475	11,657
" " 1898	659	46,182,000	57	19	614	246	8,117	2,183	8,788	2,448	11,236
" " 1897	651	39,069,000	43	10	529	200	7,035	2,002	7,607	2,212	9,819
" " 1896	652	33,762,000	42	8	530	140	7,120	1,862	7,742	2,010	9,752
" " 1895	666	29,819,000	24	4	516	136	6,399	1,657	6,939	1,797	8,736
" " 1894	664	25,541,000	38	7	353	98	5,318	1,448	5,709	1,553	7,262

Lähde: Teollisuushallituksen alkutiedot.

Taulu N:o 190. Tulokset muutamissa tehtaissa ja käsitoissä toimitetuista tarkastuksista Helsingissä vuosina 1902—1904.

Käsitöiden laatu	Tarkastettuja työpaikkoja		Työntekijöitä ijjältään ja sukupuoleltaan						Työntekij., jotka asuvat		Päivän työajan alku ja loppu	Säännöllisiä lepoaikoja päivässä	Työpaikkoja, joissa on havaittu olevan									
	Kerran	Useammin	15 vuotta nuoremp.	15—18 vuotiaita		18 vuotta vanhempi	Yhteensä työntekij.		ori huoneissa työnantajan huone työhunoneessa	itsenäisesti			epättydyttäviä					Yhteensä muisetunksia				
				Miesp.	Naisp.		Miesp.	Naisp.					Miesp.	Naisp.	puhtaus	ilmavaihto	huoneet, ja julkapanoja		valaisus	ilmavaihto		
Räätälinliikkeitä	3	—	—	—	—	7	4	1)7	4	—	2	a. p.—i. p. k:lo 8—7 à 8 l à 1½ t.	—	—	—	—	1	—	1			
Karamellitehtaita	3	1	2	9	8	26	93	206	103	241	—	—	344	„ 7—6 à 7 l à 1½ t.	4	1	3	—	1	3	12	
Makaronitehtaita	1	—	—	—	—	—	12	6	12	6	—	—	18	„ 7—6	—	—	1	—	1	—	2	
Yhteensä v. 1904	7	1	2	9	8	26	112	216	122	251	—	2	371	—	—	4	1	4	—	3	3	15
„ „ 1903	36	1	—	—	3	—	84	30	87	30	10	—	107	—	—	24	8	35	1	—	—	68
„ „ 1902	28	1	2	18	—	42	24	450	26	510	7	—	529	—	—	8	9	28	—	—	—	45

1) Sitä paitse 35—45 miespuolista kappaletyöntekijää.

Lähde: Terveyslautakunnan painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 191. Kauppiaita ja kauppayhtiöitä Helsingissä vuosia 1903—1904.

Kaupunginosa	Kauppiaita ja kauppayhtiöitä	Niistä			Kauppiaita ja kauppayhtiöitä, jaettuina kunkin verotetun tulon mukaan			
		Osakeyhtiöitä	Osuskuntia	Muita	alle 5,000 markan	5,000—25,000 markkaa	25,000—100,000 markkaa	100,000 markkaa ja sen yli
Ensimmäin. kaup.-osa	90	1	1	88	64	20	4	2
Toinen ”	167	26	—	141	65	79	19	4
Kolmas ”	110	8	1	101	57	49	4	—
Neljäs ”	159	4	—	155	115	38	5	1
Viides ”	78	1	1	76	64	14	—	—
Kuudes ”	61	—	—	61	56	5	—	—
Seitsemäs ”	103	2	—	101	92	11	—	—
Kahdeksas ”	29	1	—	28	16	11	1	1
Yhdeksäs ”	7	1	—	6	2	3	2	—
Kymmenes ”	30	1	—	29	27	3	—	—
Yhdestoista ”	62	—	1	61	57	5	—	—
Kahdestoista ”	20	1	—	19	19	1	—	—
Huvilat ja saaret . .	46	2	—	44	32	12	1	1
Yhteensä v. 1904	962	48	4	910	666	251	36	9
” ” 1903	956	51	3	902	668	243	38	7

Lähde: Taksoitusluettelot.

Taulu N:o 192. Helsingin kaupungin tuonnin ja viennin arvo vuosina 1900—1904.

	1904		1903	1902	1901	1900
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Tuotuja tavaroita:						
Aniliiniä . . . . . kg	49,657	695,198	719,684	527,268	292,572	637,910
Apteekkitavaroita ja valmiita lääkkeitä.	—	259,417	239,659	200,808	225,824	243,007
Asfalttia . . . . . kg	1,082,614	108,260	127,224	110,724	82,018	254,038
Gummiä, hartsia sekä valmisteita (muualla mainitsemattomia) . . . . . ”	2,136,360	1,309,858	1,321,222	1,218,993	1,177,952	1,665,166
Hansikkaita . . . . . ”	3,509	224,220	193,260	175,740	248,280	161,960
Hedelmiä ja marjoja (paitsi omenoita) . . . . . ”	1,249,971	997,779	1,095,719	880,030	844,813	915,029
Humaloita . . . . . ”	24,495	122,475	97,285	152,030	132,150	215,600
Höyryvetureja . . . . . ”	—	—	—	—	820,275	770,000
Höyryveturin- ja vaununpyöriä . . . . . kg	467,835	196,491	494,497	364,580	109,350	607,995
Jalkineita . . . . . ”	24,332	449,330	313,192	289,162	314,115	356,833
” gummi- . . . . . ”	113,865	1,187,133	1,080,473	637,298	650,147	—
Kaakaota ja suklaata . . . . . ”	78,106	192,541	168,296	145,405	88,035	175,867
Kahvia . . . . . ”	2,165,357	2,168,227	2,116,232	1,961,001	1,849,436	2,555,425
Kalaa, tuoretta, kuivattua, suolattua, savustettua (paitsi silliä) . . . . . ”	412,901	170,292	184,148	162,161	148,493	167,765
Kasvoja, eläviä sekä kasviaineita ja valmisteita (muualla mainitsemattomia) . . . . . ”	1,125,681	693,521	—	—	—	—
Kasviksia ja maahedelmiä (paitsi perunoita) . . . . . ”	780,614	508,507	684,386	1,081,159	620,775	265,891
Kehruuaineita (muualla mainitsemattomia) . . . . . ”	280,626	948,383	880,729	531,584	376,540	—
Kellosepäntöitä . . . . . ”	—	206,595	165,481	110,622	263,457	215,562
Kemiallisia aineita (muualla mainitsemattomia) . . . . . kg	4,863,486	1,019,310	677,152	556,096	586,944	725,959
Kirjallisuus- ja taidetuotteita sekä kirjoitusaineita . . . . . ”	—	631,336	422,460	359,437	415,642	282,779
Kirjapainokirjaisimia . . . . . kg	49,292	344,134	131,434	136,923	75,810	161,882
Kirjoja . . . . . ”	—	860,428	769,376	985,073	538,182	530,117
Kivihiliä . . . . . kg	76,403,751	1,539,387	1,629,391	1,180,738	1,606,389	3,240,200
Kivihilitervaa . . . . . hl	24,257	278,956	245,856	193,444	210,268	143,796
Koneita (maskiner), kaikenlaatuisia ja koneosia . . . . . kg	2,768,400	5,134,003	2,706,788	2,839,749	3,602,533	3,889,876
Kosmeettisia aineita (muualla mainitsemattomia) . . . . . ”	27,029	318,878	213,958	179,842	177,633	173,314
Kultaa ja hopeaa sekä valmisteita niistä . . . . . ”	1,408	1,924,669	—	—	—	—
Laivoja . . . . . kpl.	7	459,102	3,567,035	1,373,867	4,316	488,910
Lankaa ja köydenpunomattöitä (paitsi villalankaa) . . . . . kg	280,626	588,572	567,458	524,526	465,464	577,154
Lannoitusaineita . . . . . ”	3,199,088	213,423	290,604	270,829	209,352	195,462
Lasi- ja kristalliteoksia . . . . . ”	—	326,259	240,456	209,392	219,741	261,481
Lihaa ja silavaa sekä karjantuotteita (muualla mainitsemattomia) . . . . . kg	428,880	659,112	892,477	581,222	967,619	1,158,152
Mallasjuomia . . . . . ”	—	50,723	68,745	23,802	63,932	91,461

Jatkoa.

	1904		1903	1902	1901	1900
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Metalleja sekä metalliteoksia (paitsi rautaa ja terästä sekä vuonna 1904 myöskin kultaa ja hopeaa) kg	947,766	1,361,873	1,425,282	1,212,606	1,038,548	1,108,407
Mineraaleja, valmistettuja ja valmistamattomia. (muualla mainitsemattomia) . . . . . ”	9,632,033	578,872	555,516	495,397	527,259	748,492
Muita tavaroita kuin erikseen mainittuja	—	794,920	988,442	765,491	753,542	731,757
Munia . . . . . kpl.	16,979,543	850,202	961,949	808,166	874,696	881,815
Omenoita . . . . . kg	819,728	447,708	519,748	502,340	357,564	598,435
Paperia, pahvia, puuvanuketta sekä paperivalmisteita . . . . . ”	469,985	758,680	638,561	478,450	504,784	606,242
Perunoita . . . . . hl	1,885,636	113,138	56,437	91,492	225,931	245,240
Petroleumia . . . . . kg	7,572,133	984,377	1,087,250	1,124,197	1,232,951	1,586,200
Polkupyöriä . . . . . kpl.	602	102,860	94,969	141,676	228,483	373,746
Posliineja ja fajanseja . . . . . kg	114,188	176,359	176,127	187,652	148,097	175,737
Puuteoksia ja puuainoita . . . . . ”	1,001,838	465,230	360,493	347,103	437,635	573,399
Puuvillaa, puuvillatahkua ja vanua . . . . . ”	264,711	326,737	310,462	429,541	1,115,642	2,713,061
Rautaa, karkeampia valu- ja takorauta- ja peltiteoksia . . . . . ”	989,584	381,037	188,746	297,633	427,900	351,784
” viilattuja takeita, hienotakeita sekä pienempää valutavaraa . . . . . ”	1,047,163	822,603	807,706	756,064	747,149	862,359
” rauta- ja teräspeltiä . . . . . ”	3,171,780	783,976	825,337	916,663	777,962	1,244,505
” takkirautaa . . . . . ”	2,972,106	237,768	141,467	190,248	220,666	312,161
” rautatienkiskoja . . . . . ”	8,341,690	834,169	1,540,407	1,155,730	1,847,414	922,249
” kankirautaa, hienorautaa, putkia ja torvia . . . . . ”	4,417,984	791,111	642,918	530,847	790,098	892,171
” muita rauta- ja teräsvalmisteita . . . . . ”	404,435	387,720	279,675	313,853	208,291	265,307
Rikkiä . . . . . ”	275,823	49,648	136,805	92,288	138,416	—
Ryynettä . . . . . ”	1,803,819	462,723	452,815	475,481	419,348	545,386
Sementtiä . . . . . ”	9,795,085	391,803	355,803	399,103	274,360	350,332
Siemeniä, kaikenlaatuista . . . . . ”	837,918	423,710	690,157	322,242	437,963	123,022
Sikuria . . . . . ”	132,583	60,498	101,569	47,297	106,177	65,267
Sillia . . . . . ”	422,212	147,777	263,534	236,512	158,717	250,928
Soittokoneita . . . . . ”	—	679,202	635,501	584,302	592,409	635,394
Sokuria, raaka- . . . . . kg	13,371,151	3,476,499	3,526,984	2,881,675	3,650,805	4,317,534
” puhdistettua . . . . . ”	60,716	24,055	28,874	39,942	39,969	37,252
” siirappia . . . . . ”	109,343	33,469	34,886	33,133	33,703	56,858
” valmisteita . . . . . ”	31,272	50,352	42,434	58,560	43,489	55,419
Suolaa . . . . . hl	73,570	136,105	111,036	124,501	125,323	192,630
Säilykkeitä . . . . . kg	106,731	296,127	232,730	292,706	208,312	260,502
Talia . . . . . ”	74,193	49,226	40,355	53,948	45,620	64,606
Teetä . . . . . ”	64,629	243,281	245,182	232,435	224,458	179,450
Tehdas-, pikku- ja korutavaroita . . . . . ”	957,495	6,387,779	4,952,774	4,715,845	4,332,994	5,296,582
Tiiliä . . . . . kpl.	2,745,069	161,265	203,870	179,947	121,841	—
Tupakkaa, valmistamatonta . . . . . kg	523,526	684,015	577,040	409,159	243,105	1,219,975
” valmisteita ja muullaista . . . . . ”	17,835	211,091	178,899	175,852	179,361	304,633
Turkkisia . . . . . ”	7,604	176,295	221,007	148,802	168,643	210,560
Vaatteita, valmiita . . . . . kg	84,032	1,840,721	1,702,058	1,390,659	1,477,227	1,408,106
Vaunuteoksia . . . . . ”	—	71,754	42,516	41,246	121,124	490,301

Jatkoa.

	1904		1903	1902	1901	1900
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
Viinejä, kuohumattomia	—	837,011	893,992	826,692	622,310	1,559,071
” kuohuvia	—	187,219	163,422	148,787	107,485	261,690
Viljaa, jauhamatonta, ruista . . . . . kg	1,890,305	264,643	654,042	520,533	332,331	302,708
” ” ohria . . . . . ”	3,259,316	606,799	757,824	840,390	890,072	1,018,742
” ” kauvoja . . . . . ”	524,381	78,657	320,463	92,664	—	—
” ” maissia . . . . . ”	3,079,868	431,181	308,491	477,051	372,940	394,969
” jauhattua, vehnää . . . . . ”	13,401,634	3,259,562	3,195,683	2,667,134	2,788,610	3,518,095
” ” ruista . . . . . ”	14,959,573	2,243,936	2,290,230	2,666,115	1,577,162	1,845,118
” ” maltaita . . . . . ”	903,011	215,634	222,935	223,657	162,703	336,917
” ” muunl. sekä valmist. ”	1,224,288	436,355	375,786	461,898	175,582	205,719
Villalankaa	100,443	639,405	600,539	418,676	450,384	633,034
Voita	156,449	258,141	227,323	320,560	393,470	—
Vuotia, valmistamattomia	390,074	630,477	341,240	260,345	507,486	428,952
” valmistettuja ja valmisteita (muualla mainitsemattomia)	96,958	480,541	478,591	347,902	362,144	360,418
Väkijuomia	—	1,016,122	799,129	649,896	531,203	1,179,859
Värejä ja väriaineita (muualla mainitsemattomia) . . . . . kg	1,085,365	579,638	512,948	448,022	454,425	510,563
Öljyjä ja rasvoja sekä valmisteita niistä . . . . . ”	3,921,059	1,182,025	1,097,785	1,071,642	1,011,217	787,926
Öljykakkuja ja väkirehua . . . . . ”	4,403,485	484,764	560,603	694,609	603,239	492,190
Yhteensä	—	65,875,364	62,482,424	54,780,862	54,338,796	66,222,366
Vietyjä tavaroita:						
Ajokaluja ja vaunuteoksia	2	4,050	925	3,499	217,245	150
Apteekkitavaroita . . . . . kg	5,804	19,149	20,505	11,102	11,452	17,300
Eläimiä, eläviä . . . . . kpl.	88	7,045	6,150	9,456	6,235	10,270
Hedelmiä ja marjoja . . . . . kg	406,325	60,949	75,377	19,338	65,189	23,466
Höyry- ja purjelaivoja sekä veneitä kpl.	19	349,842	393,605	915,194	2,864,948	767,115
Juomatavaroita	—	282	257	417	912	153
Juustoa . . . . . kg	24,663	39,461	—	—	—	—
Kalaa, tuoretta, kuivattua, suolattua, savustettua . . . . . ”	603,894	157,743	137,750	152,862	95,362	27,520
Kasveja, siemeniä, kasviaineita ja valmisteita niistä . . . . . ”	634,113	128,987	131,141	45,350	10,628	30,363
Kasviksia, maahedelmiä y. m. . . . . ”	986	675	1,930	4,841	5,131	996
Kehruuaineita . . . . . ”	3,230	8,118	—	—	—	—
Kirjoja ja taidetuotteita	—	171,948	268,903	348,143	239,112	109,242
Kellosepänteoksia sekä soitokoneita kg	65	120	851	190	11,110	22,093
Koneita (maskiner), myöskin maanviljelys- ja meijerikaluja . . . . . ”	117,737	340,038	516,482	465,206	246,146	259,712
Lankaa, ribmaa sekä kehruuaineita . . . . . ”	397	944	14,859	7,388	41,060	4,270
Lihaa, silavaa sekä karjantuotteita . . . . . ”	2,640	2,942	53,998	88,345	36,972	70,349
Luita, sarvia, jousia y. m. eläimistä saatuja aineita ja valmisteita niistä . . . . . ”	4,140	2,075	1,856	1,581	5,527	9,680

Jatkoa.

	1904		1903	1902	1901	1900
	Paljous	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo	Arvo
		<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>	<i>Smc</i>
M ineraaleja ja valmisteita niistä . . . kg	693,467	141,579	71,374	57,124	55,845	59,243
Muita tavaroita kuin erikseen mainittuja . . . . . ”	270,242	226,839	268,461	286,420	193,660	156,211
Munia . . . . . kpl.	7,200	360	4,794	—	—	—
P ahvia . . . . . kg	6,596,816	1,055,491	1,124,979	1,136,583	2,583,108	1,754,412
Paperia ja paperiteoksia . . . . . ”	1,781,471	701,312	881,902	1,339,011		
Preparaatteja ja kemiallisia aineita . . . ”	12,922	1,368	27,437	19,843	52,829	9,422
Puutavaroita ja valmisteita niistä . . . . . ”	—	3,330,941	4,115,946	3,305,720	4,237,049	5,885,900
Puu- ja paperivanua . . . . . kg	3,653,940	550,401	245,367	306,597	238,921	225,680
R autaa, terästä ja metalliteoksia . . . . . ”	625,622	445,087	174,490	118,185	240,608	107,673
Räjähdyk- ja sytytysaineita . . . . . ”	9,612	4,806	10	1,413,848	529,718	—
S iirtomaantavaroita ja ryytejä . . . . . ”	136,620	167,408	147,106	136,500	146,493	172,762
Säilykkeitä ja syötäviä kuoriaiseläimiä . . . . . ”	277,136	215,628	16,239	38,312	33,058	36,334
T ehdas- ja korutavaroita . . . . . ”	42,428	219,823	597,236	561,827	334,515	479,340
Tervaa, pihkaa, hartsia sekä valmisteita niistä . . . . . ”	1,420	24,090	9,333	32,228	42,578	29,329
Turkkisia . . . . . ”	—	—	9,320	2,821	—	3,640
V aatteita, valmiita . . . . . ”	1,002	10,020	40,280	78,980	26,926	35,189
Viljaa, rukiita ja kaurjoja, jauhamattomia . . . . . ”	79,700	15,916	1,098	86,653	4,964	7,992
” muunlaista ja valmisteita . . . . . ”	31,958	14,392	5,377	7,958	6,358	14,635
Voita . . . . . ”	7,156	14,780	—	—	—	—
Vuotia, nahkoja ja valmisteita niistä . . . . . ”	32,745	45,711	31,197	97,515	95,746	403,333
Värejä ja värjäysaineita . . . . . ”	17,811	3,709	166	—	6	306
Ö ljyjä, rasvalajeja sekä valmisteita niistä . . . . . ”	58,645	34,582	—	—	—	—
Yhteensä	—	8,518,591	9,396,701	11,099,037	12,679,411	10,734,080
Takaisinviennit	—	201,429	344,851	305,991	346,270	335,233

Muist.: Arvon arvio, joka on tehty yksityistä tietä, tarkoittaa tuonnin cif-hintaa, viennin fob-hintaa.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 193. Helsingin kaupungin tuonti ja vienti sekä tullinkanto sen tullikamarissa koko maahan verraten vuosina 1885—1904.

Vuosi	Tuonti			Vienti			Tullinkanto		
	Koko maa	Helsinki	%	Koko maa	Helsinki	%	Koko maa	Helsinki	%
	<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	
1885	108,775,775	24,687,409	22,7	89,852,956	5,021,431	5,6	15,495,931 ¹⁾	3,636,366	23,5
1886	98,390,355	25,370,857	25,8	77,368,230	4,546,286	5,9	14,996,936 ²⁾	3,756,260	25,4
1887	105,865,873	24,605,247	23,2	77,066,434	4,957,511	6,4	16,403,869 ³⁾	4,795,087	29,2
1888	112,218,884	27,264,795	24,3	90,484,386	6,572,688	7,3	18,818,953 ⁴⁾	4,821,816	25,6
1889	133,479,685	32,620,965	24,4	102,737,123	7,596,728	7,4	20,016,521 ⁵⁾	5,814,109	29,0
1890	140,602,428	32,489,016	23,1	92,420,941	5,944,614	6,3	23,301,253 ⁶⁾	6,501,951	27,9
1891	146,526,720	34,993,808	23,9	104,198,133	6,227,238	6,0	22,466,653	6,201,292	27,6
1892	145,650,569	34,800,948	23,9	93,683,125	6,216,790	6,6	20,109,086	5,871,612	29,2
1893	126,244,437	29,890,084	23,7	114,777,476	8,038,700	7,0	19,687,124	5,438,774	27,6
1894	138,702,635	28,919,885	20,8	135,965,234	8,341,050	6,1	23,023,413	6,017,424	26,1
1895	150,345,661	34,741,396	23,1	142,934,771	8,979,969	6,2	25,146,920	6,906,378	27,5
1896	172,641,557	42,494,973	24,6	158,942,428	8,799,550	5,5	29,085,797	8,635,966	29,7
1897	202,503,000	46,471,085	22,9	168,691,098	8,000,454	4,7	32,915,203	9,449,142	28,7
1898	237,043,517	60,039,930	25,3	180,015,666	7,816,394	4,3	36,569,128	11,527,383	31,5
1899	251,031,182	62,350,148	24,8	184,931,977	6,059,207	4,9	36,693,242	12,317,818	33,6
1900	270,755,765	66,222,366	28,2	197,730,749	11,069,313	5,6	41,983,290	13,364,481	31,8
1901	215,574,115	54,338,796	25,2	186,874,446	13,025,681	7,0	32,037,893	10,592,893	33,6
1902	234,149,023	54,780,862	23,4	202,678,024	11,405,028	5,6	33,329,514	10,057,064	30,1
1903	267,484,270	62,482,424	23,4	213,729,509	9,741,552	4,6	33,736,183	11,440,727	30,3
1904	267,094,269	65,875,364	24,7	215,586,697	8,720,020	4,0	37,680,935	12,142,487	32,2

¹⁾ Paitsi Rupl. 76,014:72. — ²⁾ S:n s:n 121:60. — ³⁾ S:n s:n 73:01. — ⁴⁾ S:n s:n 56:65. — ⁵⁾ S:n s:n 27:24. — ⁶⁾ S:n s:n 25:44.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 194. Muutamia tärkeämpiä tavaralajeja, joita on meritse tullut Helsinkiin kotimaan paikkakunnista vuosina 1899—1904.

Tavaralaji	Tavarayksikkö	Vuonna 1899		Vuonna 1900		Vuonna 1901		Vuonna 1902		Vuonna 1903		Vuonna 1904	
		Paljous	Arvo <i>Smc.</i>	Paljous	Arvo <i>Smc.</i>	Paljous	Arvo <i>Smc.</i>	Paljous	Arvo <i>Smc.</i>	Paljous	Arvo <i>Smc.</i>	Paljous	Arvo <i>Smc.</i>
Lautoja	toltteja	25,230	80,454	13,409	151,380	6,464	38,784	21,303	127,818	15,846	95,076	21,817	87,268
Kalkkia	hl.	85,348	97,697	78,158	128,022	82,570	103,212	69,742	87,177	128,946	161,182	99,514	124,392
Hiekkaa	m ³	59,585	146,420	58,568	148,962	62,521	156,302	55,261	138,172	70,106	175,265	70,695	176,737
Viljaa	hl.	630	5,520	460	6,300	—	—	450	4,500	100	1,000	387	3,870
Riukuja	kappal.	110	72,166	48,111	220	38,698	58,047	—	—	—	—	906	1,812
Tukkaa	samoin	50,050	273,516	45,586	250,250	35,731	250,117	17,000	119,000	34,172	239,204	48,196	337,372
Silakoita	hl.	10,865	209,968	9,544	260,760	11,222	224,440	9,419	282,570	9,514	237,850	10,331	268,606
Tiiliä	kappal.	9,192,400	379,230	6,320,500	551,520	8,210,000	410,500	7,797,500	389,875	10,995,500	637,739	11,832,000	650,760
Halkoja	m. sylvä	32,859	687,435	32,735	657,180	35,713	642,834	32,474	617,006	30,019	601,820	33,762	675,240
Yhteensä <i>Smc.</i>	—	—	1,952,406	—	2,154,594	—	1,884,236	—	1,766,118	—	2,149,136	—	2,326,057

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

Taulu N:o 195. Helsingin kaupungin puutavarain-

Vuonna 1904	Saha valmis				
	Vähintään 2 metrin pituisia			Kimpää	Lankun- ja laudanpäitä
	Lankkuja	Battenssia	Lautoja		
	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³
Ruotsiin	—	—	—	—	—
Norjaan	—	658	—	—	—
Tanskaan	—	—	—	—	—
Saksaan	33	299	8,906	—	—
Alankomaihin	—	1,458	2,624	—	—
Belgiaan	—	863	2,268	—	—
Englantiin	674	12,812	1,453	5,186	103
Ranskaan	748	2,888	2,911	—	—
Espaniaan	8,259	4,884	4,543	—	—
Yhteensä m ³	9,714	23,862	22,705	5,186	103
Arvo Smk	437,130	835,170	726,560	181,510	927
1903					
Yhteensä m ³	13,369	34,307	25,672	104	724
Arvo Smk	735,295	1,372,280	898,520	2,080	7,240
1902					
Yhteensä m ³	7,525	26,275	29,314	2	992
Arvo Smk	376,250	1,051,000	1,025,990	36	9,920
1901					
Yhteensä m ³		68,386		355	2,536
Arvo Smk		2,699,058		6,390	20,288
1900					
Yhteensä m ³		119,035		293	2,594
Arvo Smk		4,825,500		6,400	25,940
1899					
Yhteensä m ³		106,846		1,047	3,404
Arvo Smk		3,906,719		36,285	34,040
1898					
Yhteensä m ³		106,903		1,410	4,558
Arvo Smk		3,993,114		41,700	45,580
1897					
Yhteensä m ³		127,619		1,927	6,905
Arvo Smk		3,862,050		48,046	55,240

Muist.: Arvon arvio, joka on syntynyt yksityistä tietä, tarkoittaa fob-hintaa.

Lähde: Helsingfors Handelsförening: Helsingfors stads import och export m. m.

vienti vuonna 1904 sekä vuosina 1897—1903.

teita		Hakattua ja osaksi sahattua puutavaraa	Sahaamatonta puutavaraa				Arvo
Koivukeppejä	Muullaisia sahattuja tai höylättyjä		Paperi- ja hioma-puuta	Propsia	Halkoja	Muullaisia	
m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	m ³	Smk	
—	38	—	—	200	—	1,830	
—	—	—	—	—	—	23,030	
—	—	21	—	—	—	263	
—	—	334	1,643	—	30	317,230	
—	—	—	9,725	—	—	207,936	
—	—	—	—	—	—	102,781	
10,518	—	1,037	—	38,089	153	1,398,211	
—	—	—	4,601	314	—	264,520	
—	—	—	—	—	224	691,331	
10,518	38	1,392	15,969	38,403	407	—	
420,720	1,330	18,191	119,769	259,220	6,105	3,007,132	
10,863	—	2,997	—	35,453	123	—	
434,520	—	51,830	—	265,898	1,956	3,771,591	
7,560	142	209	—	2,841	215	—	
302,400	5,680	2,613	—	22,728	4,300	2,802,541	
7,550	1	1,616	—	7,164	293	—	
302,000	40	25,023	—	57,312	3,940	3,118,347	
7,445	—	1,875	—	13,194	946	—	
297,800	—	36,384	—	106,080	82,972	5,385,291	
6,911	—	2,886	—	21,536	1,604	—	
267,992	—	57,846	—	150,752	23,259	4,484,425	
4,595	—	2,417	—	9,487	117	—	
183,800	—	48,340	—	66,409	1,404	4,383,603	
6,526	—	5,757	—	16,021	—	—	
247,988	—	69,932	—	79,669	12,102	4,375,027	

Kunn.kert. v. 1904, (Tammik. 1906.)

Taulu N:o 196. Vuosina 1903–1904 rautateitse Helsingistä lähetettyjen ja sinne saapuneiden tärkeimpain tavaralajien paino tonneja.

Tavaralaji	V u o n n a 1 9 0 4										Vuonna 1903	
	L ä h e t e t t y					S a a p u n u t					Lähetetty	Saapunut
	Helsingin asema	Helsingin satamarata	Sörnäinen	Prediksborg	Yhteensä	Helsingin asema	Helsingin satamarata	Sörnäinen	Prediksborg	Yhteensä	Yhteensä	Yhteensä
<i>I. Maanviljelykseen kuuluvia:</i>												
Viljaa	1,936	6,399	1,683	5	10,023	1,944	276	1,172	8	3,400	12,490	4,339
Jauhoja ja ryynejä	3,601	22,230	151	—	25,982	1,307	148	78	17	1,550	24,461	1,987
Heiniä, olkia ja väkirehua	1,675	2,311	11	—	3,997	2,160	943	51	50	3,204	2,325	2,036
Maitoa	52	—	—	—	52	21,086	—	31	328	21,445	37	18,704
Voita	49	23	—	—	72	1,443	—	2	—	1,445	52	1,374
Libaa	264	169	—	—	433	4,328	49	3	3	4,383	349	3,990
Lannoitusaineita	2,164	4,787	71	—	7,022	179	6	19	—	204	4,545	392
Muuta tähän kuuluvaa	998	863	22	5	1,888	2,239	515	187	65	3,006	1,398	2,125
Yhteensä	10,739	36,782	1,938	10	49,469	34,686	1,937	1,543	471	38,637	45,657	34,947
<i>II. Puutavaroita:</i>												
Lankuja ja lautoja	921	226	3,374	410	4,931	2,821	13,838	36,270	3,292	56,221	4,482	54,350
Tukkeja ja propsia	257	155	101	94	607	1,226	5,374	15,455	4,288	26,343	312	16,418
Halkoja	289	29	151	—	469	62,672	49,496	10,960	2,558	125,686	362	109,104
Muita puutavaroita	726	748	883	7	2,364	4,243	4,374	4,890	302	13,809	1,986	14,898
Yhteensä	2,193	1,158	4,509	511	8,371	70,962	73,082	67,575	10,440	222,059	7,142	194,770

<i>III. Muihin teollisuudenhaaroihin kuuluvia tavaralajeja:</i>												
Paperiteollisuuteen kuuluvia	1,112	594	79	—	1,785	4,829	8,042	1,483	—	14,354	2,126	12,570
Kiviä, kalkkia ja sementtiä	2,898	3,408	4,577	—	10,883	106	1,047	169	170	1,492	8,337	715
Hiiliä	1,389	4,475	15	—	5,879	125	224	1,122	523	1,994	5,002	3,000
Metalliteollisuuteen kuuluvia	5,464	7,192	2,157	7	14,820	3,115	1,951	1,840	92	6,998	17,129	5,169
Tiiliä	610	1,536	204	—	2,350	15,802	38,579	5,171	2,026	61,578	3,633	61,461
Kemiallisia aineita	1,505	3,337	375	1	5,218	478	294	42	1	815	5,236	690
Öljyjä, tervoja ja valaistusaineita	1,341	850	5,765	8	7,964	762	439	140	227	1,568	8,356	719
Muuta tähän kuuluvaa	3,760	3,115	3,298	15	10,188	8,812	15,334	3,256	3,219	30,621	8,451	19,745
Yhteensä	18,079	24,507	16,470	31	59,087	34,029	65,910	13,223	6,258	119,420	58,270	104,069
<i>IV. Ravinto- ja nautintoaineita:</i>												
Kalaa	888	600	5	—	1,443	266	20	34	—	—	2,019	317
Suolaa	578	1,335	2,476	—	4,389	149	227	30	—	320	4,230	829
Sokuria	4,380	851	72	17	5,320	70	68	67	63	406	5,174	605
Kahvia, teetä ja kaakaota	933	849	7	—	1,789	35	39	—	—	268	1,726	70
Paloviinaa, viinejä, olutta ja mal- lasjuomia	876	222	29	—	1,127	912	811	—	—	1,723	974	1,787
Muuta tähän kuuluvaa	2,686	658	196	—	3,540	2,137	1,066	106	10	3,319	2,494	3,786
Yhteensä	10,291	4,515	2,785	17	17,608	3,569	2,231	237	73	6,110	16,617	7,394
<i>V. Muita tavaralajeja ja kappale- tavaraa</i>												
Yhteensä rahtitavaraa	42,529	67,000	25,764	571	135,864	148,630	152,699	84,015	17,349	402,693	129,124	354,788
Pika-, muutto-, kauttakuluttavaraa	4,281	382	2,056	7	6,726	3,601	333	554	125	4,613	6,175	4,673
Kaikkiaan	46,810	67,382	27,820	578	142,590	152,231	153,032	84,569	17,474	407,306	135,299	359,461
Yhteensä tonnikipometria	18,441,000	4,232,000	19,000	22,692,000	32,873,000	8,704,000	1,564,000	43,141,000	25,774,337,000	41,018,694,000		
% valtionrautateiden koko tonni- kilometriluvusta	4,90	1,12	0,01	6,03	8,74	2,31	0,42	11,47	6,83	10,85		

Lähde: Tietoja valtionrautateiden Tilastollisesta konttorista.

Taulu N:o 197. Helsingistä kotoisin olevia laivoja sekä niiden tonniluku vuosina 1895—1903.¹⁾

Kantavaisuusryhmiä	Höyrylaivoja		Purjelaivoja		Yhteensä	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
19 tonnia pienempiä	27	311	9	44	36	355
19— 50 ”	9	269	47	1,599	56	1,868
50— 100 ”	7	478	10	729	17	1,207
100— 200 ”	5	708	6	735	11	1,443
200— 300 ”	1	221	1	229	2	450
300— 400 ”	3	1,068	2	749	5	1,817
400— 500 ”	7	3,078	1	410	8	3,488
500— 600 ”	1	534	—	—	1	534
600— 700 ”	13	8,377	—	—	13	8,377
700— 800 ”	1	744	1	706	2	1,450
800— 900 ”	3	2,476	—	—	3	2,476
900—1,000 ”	—	—	1	913	1	913
1,000—1,100 ”	1	1,034	—	—	1	1,034
1,100—1,200 ”	4	4,619	—	—	4	4,619
1,200—1,300 ”	4	5,089	—	—	4	5,089
2,000—2,100 ”	1	2,046	—	—	1	2,046
Yhteensä vuonna 1903	87	31,052	78	6,114	165	37,166
” ” 1902	80	24,851	73	3,916	153	28,767
” ” 1901	79	22,334	68	5,201	147	27,535
” ” 1900	83	26,845	68	5,286	151	32,131
” ” 1899	78	25,604	58	4,406	136	30,010
” ” 1898	71	22,563	60	5,129	131	27,692
” ” 1897	67	18,124	65	3,276	132	21,400
” ” 1896	69	17,118	63	3,192	132	20,310
” ” 1895	63	11,901	46	2,366	109	14,267

¹⁾ Vuodelta 1904 ei ole tietoja.

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Taulu N:o 198. Helsingin Satamakonttorissa tuloklareerattuja laivoja vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Kuukausi	Vieraita aluksia, jotka maksavat matkalta						Kaupungin aluksia										Kaikkiaan aluksia
							maksavat matkalta						maksavat viikolta				
	à 20 p. ton- nilta		à 40 p. ton- nilta		à 60 p. ton- nilta		à 20 p. ton- nilta		à 40 p. ton- nilta		à 60 p. ton- nilta		à 15 p. tonnilla				
	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku		
Tammikuu	7	54	3	633	3	1,212	—	—	5	955	13	7,626	—	—	20	51	
Helmikuu	1	3	1	211	1	239	—	—	4	1,199	5	2,969	—	—	14	26	
Maaliskuu	1	56	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8	9	
Huhtikuu	4	4	—	—	4	2,706	—	—	1	616	6	4,363	—	—	44	59	
Toukokuu	633	19,520	94	9,497	37	20,263	45	1,056	42	14,608	25	16,584	1	14	181	1,058	
Kesäkuu	963	31,931	127	16,813	45	20,221	58	1,326	52	14,811	26	17,841	1	70	167	1,439	
Heinäkuu	983	33,770	130	19,322	34	13,718	55	1,105	59	16,630	30	18,867	—	—	37	1,328	
Elokuu	951	31,073	112	18,191	37	18,723	51	682	51	15,745	31	20,847	—	—	3	1,236	
Syyskuu	968	31,102	135	18,098	26	14,231	81	2,481	54	16,288	37	22,777	—	—	—	1,301	
Lokakuu	810	25,720	170	15,190	32	14,873	42	2,682	39	11,889	26	17,125	—	—	—	1,119	
Marraskuu	476	14,580	110	7,765	35	13,121	115	5,112	38	10,957	21	14,971	3	741	—	798	
Joulukuu	59	2,058	10	862	8	4,965	53	2,174	12	4,437	18	12,266	32	13,501	—	192	
Yhteensä vuon. 1904	5,856	189,871	892	106,582	262	124,272	500	16,618	357	108,135	238	156,236	37	14,326	474	8,616	
” ” 1903	5,501	177,863	866	111,434	266	108,008	534	17,337	354	119,092	241	155,701	33	13,128	482	8,277	
” ” 1902	4,953	155,042	868	97,075	243	93,118	514	17,253	316	99,220	171	110,683	35	12,756	486	7,586	
” ” 1901	4,928	162,193	863	95,535	264	99,515	707	22,735	289	95,955	179	115,026	35	13,300	505	7,770	
” ” 1900	4,891	145,313	904	103,920	280	110,559	395	11,175	301	104,760	204	128,850	33	12,537	462	7,470	
” ” 1899	5,359	160,772	1,029	114,669	291	123,090	426	13,948	319	120,049	206	126,271	42	16,438	425	8,097	
” ” 1898	5,344	164,611	1,032	101,103	270	97,562	317	8,945	375	133,719	223	114,457	29	10,537	454	8,094	
” ” 1897	5,165	145,147	1,046	102,283	295	121,979	525	17,639	408	121,128	165	89,623	34	13,074	412	8,050	
” ” 1896	5,110	149,745	945	109,410	259	92,808	819	21,963	373	108,958	143	74,711	32	13,547	440	8,121	
” ” 1895	3,622	136,323	861	104,800	214	86,470	168	14,040	352	99,674	127	60,205	26	9,517	220	5,590	

Lähde: Tietoja Satamakonttorista.

Tavulu N:o 199. Kansallisuudeltaan vieraita laivoja ¹⁾, jotka ovat käyneet Helsingin satamassa vuonna 1904 sekä vuosina 1898—1903.

222*

Kansallisuus	1904						1903		1902		1901		1900		1899		1898	
	Höyrylaivoja		Purjelaivoja		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä		Yhteensä	
	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia	luku	tonnia
Ranskalaisia	1	1,206	—	—	1	1,206	2	1,582	—	—	1	112	2	2,212	—	—	1	879
Venäläisiä	28	12,279	112	8,183	140	20,462	165	20,377	171	22,208	102	19,811	101	18,525	99	16,499	116	14,172
Saksalaisia	94	46,210	2	388	96	46,598	93	41,852	99	49,104	81	36,756	60	24,559	73	30,240	59	22,714
Ruotsalaisia	25	18,058	34	5,065	59	23,123	74	27,369	70	20,398	68	19,803	74	24,228	70	19,726	96	25,374
Norjalaisia	31	20,885	10	3,120	41	24,005	37	28,430	21	9,877	33	18,101	32	15,012	49	27,521	43	18,033
Englantilaisia	29	28,761	—	—	29	28,761	17	13,217	10	8,499	24	18,018	31	22,979	51	42,547	30	24,124
Tanskalaisia	11	9,200	9	1,456	20	10,656	27	17,159	12	4,105	12	3,842	21	7,530	29	12,310	17	6,229
Hollantilaisia	2	2,017	1	83	3	2,100	7	3,190	3	1,615	5	3,085	4	1,952	6	2,444	4	1,486
Belgialaisia	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2,719	2	1,625	4	3,911	2	925	2	1,271
Italialaisia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1,190	1	484
Espanialaisia	8	8,046	—	—	8	8,046	4	4,548	3	2,273	4	4,497	10	10,115	3	3,113	8	7,212
Itävaltalaisia	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	988	—	—	1	618	—	—
Yhteensä	229	146,662	168	18,295	397	164,957	426	157,724	391	120,798	333	126,638	339	131,023	385	157,133	377	121,978

¹⁾ 19 tonnin suuruisia ja suurempia.

Taulu N:o 200. Kauppataroituksessa Helsinkiin tulleita ja sieltä lähteneitä laivoja ¹⁾ vuosina 1903—1904.

V u o s i	Venäjä		Ruotsi		Norja		Tanska		Saksa		Alanko- maat		Belgia		Englanti ja Irlanti		Ranska		Muut maat		Yhteensä	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
1903																						
Tulleita laivoja, mistä .	441	106,807	149	52,345	3	376	21	6,424	222	94,693	3	393	12	7,465	149	119,243	18	15,253	7	5,225	1,025	408,224
Lähten. laivoja, mihin .	401	92,378	121	55,538	—	—	5	2,324	111	46,586	7	6,313	8	4,726	103	87,552	4	2,675	9	6,409	769	304,501
1904																						
Tulleita laivoja, mistä .	447	110,165	77	16,677	4	1,085	14	5,572	170	74,762	2	1,247	5	2,604	118	102,391	6	4,346	6	2,780	849	321,629
Lähten. laivoja, mihin .	383	101,002	22	7,751	1	245	1	395	99	45,611	6	4,650	2	1,099	35	27,728	3	1,511	8	7,611	560	197,603

¹⁾ 19 tonnin suuruisia ja suurempia.

Lähde: Suomen virallinen tilasto: Merenkulku.

Taulu N:o 201. Laivanklareerauksia ulkomaista merenkulkua varten Helsingissä vuosina 1902—1904.

Vuosi	Tuloklareeratut ja laivoja								Lähtöklareeratut ja laivoja							
	Suorastaan ulko- mainen meren- kulku		Yhdistetty koti- ja ulkomainen merenkulku		Merenkulku muussa tarkoi- tuksessa		Yhteensä		Suorastaan ulko- mainen meren- kulku		Yhdistetty koti- ja ulkomainen merenkulku		Merenkulku muussa tarkoi- tuksessa		Yhteensä	
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia
1904	1,169	324,189	327	155,864	34	10,389	1,530	490,442	877	200,139	523	276,486	34	10,389	1,434	487,014
1903	1,074	311,909	313	144,015	78	36,377	1,465	492,301	760	159,339	587	295,199	78	36,377	1,425	490,915
1902	998	243,130	301	133,269	35	10,785	1,334	387,184	783	154,793	460	211,285	35	10,785	1,278	376,863

Lähde: Suomen virallinen tilasto: Merenkulku.

Taulu N:o 202. Ulkomaalla käyviä Helsingissä klareerattuja laivoja ¹⁾ vuonna 1904.

224*

Maa, mistä tullut tahi minne määrätty	Tulleita laivoja										Lähteneitä laivoja									
	Purjelaivoja				Höyrylaivoja				Yhteensä		Purjelaivoja				Höyrylaivoja				Yhteensä	
	Lastissa		Pohjastissa		Lastissa		Pohjastissa				Lastissa		Pohjastissa		Lastissa		Pohjastissa			
	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia	Luku	Tonnia		
Venäjä	218	13,837	1	319	227	86,268	15	14,472	461	114,896	23	1,780	130	9,125	171	66,978	78	28,071	402	105,954
Ruotsi	56	5,917	—	—	88	36,027	7	6,017	151	47,961	5	1,273	5	466	82	35,185	6	3,177	98	40,101
Norja	2	164	1	370	1	551	—	—	4	1,085	—	—	—	—	1	245	—	—	1	245
Tanska	6	621	1	158	1	190	6	4,603	14	5,572	—	—	—	—	1	395	—	—	1	395
Saksa	17	3,419	—	—	204	95,842	13	10,466	234	109,727	7	1,280	—	—	134	63,036	3	1,393	144	65,709
Alankomaat	—	—	—	—	2	1,247	—	—	2	1,247	—	—	—	—	10	8,773	—	—	10	8,773
Belgia	1	145	—	—	14	8,552	1	625	16	9,322	—	—	—	—	5	2,912	1	610	6	3,522
Suurbritannia	19	6,739	—	—	114	105,578	1	925	134	113,242	7	1,791	—	—	81	80,422	—	—	88	82,213
Ranska	1	182	1	217	17	14,623	—	—	19	15,022	2	375	—	—	8	6,167	—	—	10	6,542
Espania	4	1,455	—	—	6	3,792	—	—	10	5,247	—	—	—	—	14	12,916	—	—	14	12,916
Paikkakuntia Suomessa	4	489	4	440	108	48,843	14	4,392	130	54,164	7	1,454	51	10,549	171	81,037	79	54,671	308	147,711
Yhteensä	328	32,968	8	1,504	782	401,513	57	41,500	1,175	477,485	51	7,953	186	20,140	678	358,066	167	87,922	1,082	474,081
Niistä suoranaissessa merenkulussa	321	31,077	4	1,064	481	252,380	43	37,108	849	321,629	41	5,944	135	9,591	300	149,871	84	32,197	560	197,603

¹⁾ 19 tonnia ja enemmän.

Lähde: Suomen virallinen tilasto: Merenkulku.

Taulu N:o 203. Vuokra-ajureja, kuorma-ajureja ja venemiehiä Helsingissä vuosina 1895—1904.

V u o s i	Vuokra-ajureja	Kuorma-ajureja	Venemiehiä	Polkupyöriä ¹⁾
1895	451	241	29	
1896	484	277	25	
1897	512	251	28	
1898	541	297	25	
1899	566	335	20	
1900	570	337	18	
1901	595	328	14	
1902	605	327	12	
1903	632	366	15	549
1904	657	372	16	2,728

¹⁾ Poliisikamarista otettuja polkupyöränumeroita.

Lähde: Tietoja Poliisikamarista ja Satamakonttorista.

Taulu N:o 204. Matkustajaliikenne Helsingin rautatieasemalla vuosina 1895—1904.

V u o s i	Yhteensä lähteneitä matkustajia				Yhteensä tulleita matkustajia				Henkilökilomet- riä lähteneillä matkustajilla	% kaikista läh- teneistä mat- kustajista	Henkilökilomet- riä tulleilla mat- kustajilla	% kaikista tul- leista matkus- tajista
	I l.	II l.	III l.	Yhteensä	I l.	II l.	III l.	Yhteensä				
1904	1,752	75,575	377,223	454,550	1,805	76,735	372,457	450,997	44,122,384	12,9	44,683,242	13,0
1903	1,444	63,039	272,151	336,634	1,390	64,339	277,577	343,306	39,502,516	12,1	39,964,780	12,2
1902	1,179	58,548	230,308	290,035	1,162	59,438	232,501	293,101	36,249,664	12,1	36,639,407	12,2
1901	1,082	57,756	230,811	289,649	1,113	57,959	222,839	281,911	36,270,728	12,1	35,976,949	12,0
1900	1,062	58,263	228,484	287,809	1,116	59,223	231,774	292,113	36,960,260	12,4	37,914,995	12,8
1899	1,232	53,565	210,994	265,791	1,287	55,359	216,146	272,792	33,842,255	12,1	34,842,060	12,5
1898	1,258	48,224	200,676	250,158	1,310	47,434	185,505	234,249	30,591,260	12,3	31,104,995	12,6
1897	1,302	37,357	152,489	191,148	1,245	38,471	159,014	198,730	24,802,585	12,2	25,752,529	12,6
1896	785	29,310	125,633	155,728	836	30,567	134,650	166,053	18,500,525	11,4	19,736,421	12,3
1895	682	26,339	111,639	138,660	696	27,111	118,371	146,178	16,129,722	11,7	16,991,749	12,4

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 205. Tavaraliikenne Helsingin¹⁾ rautatieasemalla vuosina 1895—1904.

V u o s i	Rahtitavaraa tonnia	Pikatavaraa tonnia	Paketteja kapp.	E l ä v i ä e l ä i m i ä				Ajokaluja kapp.
				Hevosia kapp.	Koiria kapp.	Karjaa kapp.	Yhteensä kapp.	
1904	140,452	2,138	234,602	489	2,284	245	3,018	364
1903	133,594	1,799	178,234	508	1,982	392	2,882	343
1902	125,249	1,598	145,367	325	1,501	325	2,151	300
1901	115,647	1,614	117,585	469	1,277	234	1,980	348
1900	119,836	1,444	121,397	560	1,110	198	1,868	366
1899	125,220	1,295	116,216	559	1,364	215	2,138	389
1898	108,564	935	113,748	638	742	163	1,543	623
1897	95,961	655	91,152	308	729	220	1,257	668
1896	86,761	434	70,264	357	868	90	1,315	300
1895	67,477	382	46,369	283	649	79	1,011	713

¹⁾ Tähän sisältyy myöskin Helsingin satama-asema sekä Sörnäisten asema ja vuonna 1904 myöskin Fredriksbergin asema.

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 206. Tulot Helsingin¹⁾

Vuosi	T u l o j a															
	Matkustajaliikenteestä										Rahti- tavarasta				Pika- tavarasta	
	I l.	II l.	III l.	Muusta	Yhteensä	% rautateiden matkustajaliikenteen tulosta										
1904 . . .	47,125	62	934,012	55	965,599	55	79,016	15	2,025,753	87	16,6	1,591,983	41	144,548	58	
1903 . . .	44,359	98	871,302	52	846,383	72	94,211	55	1,856,257	77	15,8	1,592,023	75	128,336	65	
1902 . . .	38,313	97	848,650	41	778,499	84	79,533	37	1,744,997	59	16,4	1,558,710	80	109,424	21	
1901 . . .	30,172	29	815,052	27	786,120	10	98,611	32	1,729,955	98	16,1	1,444,193	12	110,936	62	
1900 . . .	28,538	03	859,702	55	787,019	08	99,055	29	1,774,314	95	16,6	1,486,006	16	100,571	96	
1899 . . .	31,273	64	712,797	59	670,918	08	97,264	20	1,512,253	51	15,0	1,501,046	84	87,994	50	
1898 . . .	26,676	66	570,191	11	617,203	91	94,323	95	1,308,395	63	14,6	1,275,271	54	66,735	87	
1897 . . .	27,441	42	433,523	08	523,126	58	83,401	47	1,067,492	55	13,9	1,161,996	45	46,362	89	
1896 . . .	21,633	64	359,762	84	496,729	51	120,859	96	998,985	95	13,9	1,083,599	40	45,069	41	
1895 . . .	18,186	08	319,236	80	420,353	40	87,399	47	845,175	75	13,9	879,976	40	33,386	55	

¹⁾ Tähän sisältyy myöskin Helsingin satama-asema sekä Sörnäisten asema ja vuonna 1904 myöskin Fredriksbergin asema.

Lähde: Rautatiehallituksen vuosikertomukset.

rautatieasemalta vuosina 1895—1904.

(markkaa ja penniä)														Ylimääräisiä liikennetuloja	Sekalaisia tuloja	Yhteensä tuloja	% rautateiden koko tuloista		
Tavaraliikenteestä										Rahti- tavarasta								Pika- tavarasta	
Paketeista	Elävistä oläimistä	Ajokaluista	Yhteensä	% rautateiden tavaraliikenteen tulosta															
87,181	75	10,421	68	2,625	60	1,836,761	02	9,8	39,794	50	672	50	3,902,981	89	12,5				
76,013	25	10,678	47	3,618	42	1,810,670	54	10,0	33,871	08	14,166	15	3,714,965	54	12,3				
68,935	75	8,374	33	3,162	19	1,748,607	28	11,0	32,602	04	11,285	50	3,537,492	41	13,1				
64,293	75	8,353	94	3,182	16	1,630,959	59	10,5	33,315	48	11,367	03	3,405,593	08	12,8				
59,262	50	9,383	09	3,231	24	1,658,454	95	10,0	24,998	20	8,101	81	3,465,869	91	12,5				
55,702	50	9,573	46	5,002	95	1,659,320	25	11,3	26,524	—	40,790	02	3,238,887	78	12,9				
51,672	50	8,964	52	6,296	71	1,408,941	14	11,0	16,888	28	26,273	—	2,760,498	05	12,5				
46,377	—	6,275	41	9,881	96	1,270,893	71	10,9	16,174	49	26,035	35	2,380,596	10	12,2				
37,048	—	7,182	74	4,876	01	1,177,775	56	11,2	19,383	38	—	—	2,196,144	89	12,3				
32,330	—	5,478	71	7,129	18	958,300	84	10,4	18,349	65	—	—	1,821,826	24	11,8				

Taulu N:o 207. Raitiotieliikenne Helsingissä

K u u k a u s i	Reitin pituus	L u k u			
		Liikenne- päiviä	Vaunu- päiviä	Vaunu- kilometriä	Matkustajia
Tammikuu	13,445	31	930	126,077,2	267,880
Helmikuu	"	12	262	20,731,8	36,754
Maaliskuu	"	31	930	121,526,0	244,121
Huhtikuu	"	30	900	121,867,6	291,946
Toukokuu	"	31	930	133,615,5	350,849
Kesäkuu	"	30	900	128,201,6	297,377
Heinäkuu	"	31	930	134,638,3	279,030
Elokuu	"	31	930	135,216,6	285,056
Syyskuu	"	30	900	129,973,2	320,854
Lokakuu	"	31	930	132,757,9	338,293
Marraskuu	"	30	900	126,381,9	289,669
Joulukuu	"	31	930	131,149,7	313,227
Yhteensä ja keskimäärin v:nä 1904	13,445	349	10,372	1,442,137,3	3,315,056
<i>Tästä reitillä:</i>					
Töölö—Kaivopuisto	3,750	349	2,792	396,197,0	876,604
Sörnäinen—Katajanokka	7,649	345	5,865	829,587,0	1,963,494
Elisabetinkatu—Lapinlahti	2,046	343	1,715	216,353,3	474,958
<i>Vastaavat luvut olivat vuonna:</i>					
1903	13,070-13,445	365	10,787	1,511,432,6	3,440,796
1902	13,070	365	10,585	1,491,235,6	3,100,186
1901	12,296-13,070	365	9,568	1,297,666,3	2,962,208
1900	12,296	364	5,816	712,407,6	1,956,646
1899	8,504,5	365	4,745	563,771,5	1,668,370
1898	"	364	4,732	558,073,3	1,620,984
1897	"	365	4,745	562,777,3	1,469,092
1896	"	366	4,758	562,740,1	1,424,921
1895	"	365	4,745	561,110,2	1,299,651

Muist.: Vuosina 1900 ja 1901 muutettiin hevosraitiotie sähköraitiotieksi. Yllä mainittuihin moottori-

Lähde: Helsingin Raitiotie- ja Omnibusosakeyhtiön vuosikertomukset.

vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Tuloja		K e s k i m ä ä r i n							
		Matkustajia päivässä	T u l o j a				Vaunuja lii- kentessä päi- vää kohti	Kuljettu päivää kohti	
			Vaunulta ja päi- vältä		100 vaunukilo- metriltä			Vaunu- kilometriä	Kilomet- riä vaunu
<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7m.</i>				
37,827	34	8,641	40	67	29	99	30	4,067,0	135,9
5,148	85	3,062	19	65	24	84	21,8	1,727,7	79,1
34,326	55	7,874	36	91	28	25	30	3,920,6	130,7
41,289	77	9,731	45	87	33	88	30	4,062,3	135,4
49,884	51	11,317	53	63	37	33	30	4,319,9	143,7
42,399	90	9,912	47	11	33	07	30	4,273,4	142,4
39,751	89	9,001	42	74	29	53	30	4,343,2	144,8
40,694	01	9,195	43	75	30	10	30	4,361,8	145,4
45,587	47	10,695	50	65	35	07	30	4,332,4	144,4
47,985	80	10,912	51	59	36	15	30	4,282,5	142,8
40,927	28	9,655	45	47	32	38	30	4,212,7	140,4
44,154	50	10,104	47	47	33	67	30	4,230,6	141,0
469,977	87	9,498	43	79	32	02	29,5	4,132,1	135,5
123,080	70	2,511	44	08	31	07	8	1,135,2	141,9
279,260	72	5,626	47	61	33	66	17	2,377,1	141,4
67,636	45	1,361	39	43	31	26	5	619,8	126,2
488,784	46	9,426	45	31	32	33	29,5	4,140,9	140,4
437,950	84	8,444	41	37	29	37	29	4,085,6	140,9
416,587	19	8,116	43	54	32	10	26	3,555,3	134,5
278,676	74	5,375	47	92	39	12	16,2	1,975,2	122,5
236,759	36	4,571	49	89	42	—	13	1,544,6	118,8
229,627	13	4,453	48	53	41	15	13	1,533,2	117,9
207,924	03	4,025	43	82	36	95	13	1,541,8	118,6
201,660	76	3,893	42	38	35	83	13	1,537,6	120,4
183,322	07	3,561	38	63	32	67	13	1,537,3	118,3

vaunukilometriin tulee vielä 3,146,4 lumirekikilometriä.

Taulu N:o 208. Postilähetykset Helsingin postikonttorissa ynnä sen haaraosastoissa vuosina 1895—1904.

232*

	V u o n n a									
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
1. Vapaakirjelähetysii.										
Kirjeitä	189,140	197,003	217,100	219,990	356,058	561,710	545,565	449,297	410,835	404,008
Paketteja	6,648	6,750	6,924	6,262	7,562	10,425	9,563	7,625	8,321	8,961
Yhteensä	195,788	203,753	224,024	226,252	363,620	572,135	555,128	456,922	419,156	412,969
2. Yksityisiä lähetyksiä.										
Yksinkertaisia:										
Kirjeitä	1,313,997	1,365,256	1,378,522	1,449,500	1,600,444	1,660,646	1,705,652	1,827,768	1,881,696	1,987,362
Postikortteja	222,061	322,906	241,316	270,690	293,600	370,940	490,084	766,025	965,834	1,143,714
Ristisidelähetysii	463,328	503,838	549,960	638,274	947,544	943,492	824,850	1,004,510	945,272	1,140,620
Paketteja	32,928	43,288	50,298	51,281	56,427	52,784	46,263	66,053	67,838	72,798
Sisäänkirjoitettuja:										
Kirjeitä	97,371	106,165	114,350	127,380	148,456	152,425	164,243	167,185	186,172	189,847
Muita lähetyksiä	4,625	6,072	6,618	5,976	4,655	5,069	5,734	5,727	6,165	7,375
Vakuutettuja kirjeitä	30,301	32,827	31,208	32,323	37,475	42,965	41,815	43,124	55,462	42,753
Postietuanti-osoituksia	—	—	—	1,803	1,880	2,700	3,598	2,138	4,355	5,082
Postiosotuksia	495	1,331	2,061	1,853	1,857	2,564	2,695	4,004	7,860	18,981
Yhteensä	2,165,106	2,381,683	2,374,328	2,579,080	3,092,338	3,233,585	3,284,934	3,886,534	4,120,654	4,608,532
3. Tilattuja sanomalehtiä ja aikakauskirjoja.										
Numero kappaletta	4,670,104	4,876,425	5,398,187	5,811,601	7,864,206	8,578,404	8,483,358	8,830,609	8,756,134	10,876,502
Kaikkiaan	7,030,998	7,461,861	7,996,539	8,616,933	11,320,164	12,384,124	12,323,420	13,174,065	13,295,944	15,898,003
Lähteneiden vakuutettujen postimaksuvelvollisten lähetysten arvo Smk	13,677,123	15,603,768	16,087,481	12,980,063	13,853,858	16,300,055	16,164,474	22,213,559	18,425,906	16,441,788
Ollen kaikista lähetetyistä Smk . .	68,982,528	86,567,654	86,525,016	89,615,312	88,617,389	97,925,809	92,008,236	99,568,712	102,551,722	100,870,350
Prosenttia	19,83	18,03	18,59	14,48	15,63	16,65	17,57	22,31	17,97	16,30
Kanto Smk	434,600	482,927	504,057	559,960	639,241	655,457	710,276	750,015	821,372	858,585
Ollen koko kannosta Smk	2,171,090	2,393,302	2,612,777	2,838,361	3,140,667	3,379,104	3,626,305	3,869,929	4,140,653	4,356,959
Prosenttia	20,02	20,18	19,29	19,73	20,35	19,40	19,59	19,38	19,83	19,71

Lähde: Postihallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 209. Sähkösanomainvaihto Helsingin sähkölennätinkonttorissa vuosina 1895—1904.

Sähkösanomia Suomen ja Venäjän paikkakuntiin ja paikkakunnista.		1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904	
<i>Lähetettyjä:</i>	maksettuja sähkösanomia	32,729	33,639	36,088	38,404	41,547	39,295	34,880	33,989	34,569	38,537	
"	maksamattomia "	{ meteorologisia	780	734	728	729	731	735	730	889	1,671	
		{ virka-	2,318	2,735	2,909	2,800	2,501	2,852	2,607	2,603	3,137	3,402
	Yhteensä	35,827	37,108	39,725	41,933	44,779	42,878	38,222	37,322	38,595	43,610	
<i>Tulleita:</i>	maksettuja sähkösanomia	38,686	40,435	43,124	46,093	49,752	46,666	43,660	41,542	41,606	49,138	
"	maksamattomia "	{ meteorologisia	8,413	8,776	9,218	8,586	8,490	7,856	7,718	7,524	8,003	8,674
		{ virka-										
	Yhteensä	47,099	49,211	52,342	54,679	58,242	54,522	51,378	49,066	49,609	57,812	
Sähkösanomia ulkomaille ja ulkomailta.												
<i>Lähetettyjä:</i>	maksettuja sähkösanomia	17,995	20,445	23,533	28,123	32,274	31,673	29,434	30,892	32,923	34,052	
"	maksamattomia "	{ meteorologisia	420	429	430	446	456	457	459	448	446	465
		{ virka-	216	260	341	449	461	516	435	439	548	628
	Yhteensä	18,631	21,134	24,304	29,018	33,191	32,646	30,328	31,779	33,917	35,145	
<i>Tulleita:</i>	maksettuja sähkösanomia	18,441	20,914	24,284	29,507	33,048	33,909	30,573	31,630	34,429	35,261	
"	maksamattomia "	{ meteorologisia	1,963	1,921	1,942	2,811	3,092	3,129	3,156	3,121	3,891	3,898
		{ virka-	290	389	448	546	609	676	547	641	681	637
	Yhteensä	20,694	23,224	26,674	32,864	36,749	37,714	34,276	35,392	39,001	39,796	
<i>Kauttakulkevia sähkösanomia:</i>	vastaanotettuja											
	ja lähetettyjä Helsingin konttorissa	176,720	190,313	208,930	223,502	245,447	242,948	223,420	237,074	249,474	286,488	
	Kaikkiaan sähkösanomia	298,971	320,990	351,975	381,996	418,408	410,708	377,624	390,633	410,596	462,851	

Lähde: Tietoja Sähkölennätinkonttorista.

Taulu N:o 210. Keskusteluja, jäseniä ja tilaajia Helsingin Telefoonyhdistyksessä vuonna 1904 sekä vuosina 1895–1903.

1904	Jäsenien johtoja		Vuokra-tilaajien johtoja		Yhteensä yhdistettyjä johtoja		Keskusteluja	Keskimäärin keskusteluja konetta ja päivää kohti
	suoran.	yhd.	suoran.	yhd.	suoran.	yhd.		
1 p. Tammikuuta	1,402	63	3,117	102	4,519	165	993,933	6,82
” Helmikuu	1,408	63	3,133	106	4,541	169	1,017,107	7,42
” Maaliskuuta	1,408	63	3,164	107	4,572	170	1,086,408	7,38
” Huhtikuuta	1,413	65	3,175	104	4,588	169	1,022,616	7,17
” Toukokuuta	1,418	65	3,165	103	4,583	168	1,136,732	7,71
” Kesäkuuta	1,425	67	3,155	105	4,580	172	879,720	5,97
” Heinäkuuta	1,428	68	3,148	102	4,576	170	729,033	4,94
” Elokuuta	1,435	67	3,146	107	4,581	174	813,056	6,10
” Syyskuuta	1,447	68	3,182	110	4,629	178	1,051,124	7,26
” Lokakuuta	1,474	70	3,284	115	4,758	185	1,036,334	7,12
” Marraskuuta	1,501	70	3,296	116	4,797	186	1,113,466	7,40
” Joulukuuta	1,513	70	3,322	112	4,835	182	1,194,600	7,63
Keskim. j. yhteensä v. 1904	1,439	67	3,191	107	4,630	174	12,074,129	6,91
1 p. Tammik. 1903	1,284	54	2,861	85	4,145	139	10,778,890	6,7
” ” 1902	1,206	50	2,696	85	3,902	135	9,524,633	6,3
” ” 1901	1,138	51	2,521	94	3,659	145	8,608,055	6,0
” ” 1900	1,020	49	2,330	115	3,350	164	8,337,486	6,3
” ” 1899	852	50	2,097	122	2,949	172	7,303,924	6,4
” ” 1898	652	67	1,960	142	2,612	209	6,712,155	6,7
” ” 1897	538	55	1,758	145	2,296	200	6,466,530	7,2
” ” 1896	496	45	1,515	135	2,011	180	5,216,913	6,8
” ” 1895	464	38	1,397	131	1,861	169	4,203,286	5,9

Muist.: Suurin määrä keskusteluja päivää kohti vuonna 1904 oli 46,416 sekä yötä kohti 3,685.

Lähde: Helsingin Telefoonyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 211. Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1904.

	V u o s i							
	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
<i>Kaupungissa.</i>								
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometriä . . .	1,951,6	2,123,0	2,235,5	2,360,5	2,436,5	2,538,6	2,559,6	2,609,0
Ilmakaapelin pituus vuoden lopussa; metriä	—	—	5,105	8,210	11,220	13,375	18,100	15,190
Kannatustelineitä v:n lopussa kapp.	238	246	257	272	276	292	300	322
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp	20,648	21,899	24,685	27,239	28,149	29,848	30,342	32,551
<i>Kaupungin ulkopuolella.</i>								
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometriä . . .	358,0	420,0	465,5	512,5	566,5	600,7	644,0	697,0
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp.	8,604	10,435	11,743	12,845	14,017	14,593	15,061	16,158
Pylväitä vuoden lopussa . . kapp.	—	827	874	874	906	906	901	898

Lähde: Helsingin Telefooniyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 212. Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1903—1904.

Vuosi	Säästöönpanoja			Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja (+) tai poisottoja (-)	Hyvitettyä korkoa		Säästöönpanijain saaminen vuoden lopussa			
	Kirjoja	Määrä		Lunastettuja kirjoja	Määrä			Mark.	pää.	Kirjoja	Määrä		
		Mark.	pää.		Mark.	pää.					Mark.	pää.	
1903	1,183	671,086	60	292	303,480	78	+ 367,605	82	31,984	56	2,845	850,100	12
1904	1,046	734,613	25	346	423,347	93	+ 311,265	32	49,500	23	3,545	1,210,865	67

Lähde: Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 211. Telefooniverkon kehitys Helsingissä vuosina 1897—1904.

	V u o s i							
	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
<i>Kaupungissa.</i>								
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometriä . . .	1,951,6	2,123,0	2,235,5	2,360,5	2,436,5	2,538,6	2,559,6	2,609,0
Ilmakaapelin pituus vuoden lopussa; metriä	—	—	5,105	8,210	11,220	13,375	18,100	15,190
Kannatustelineitä v:n lopussa kapp.	238	246	257	272	276	292	300	322
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp	20,648	21,899	24,685	27,239	28,149	29,848	30,342	32,551
<i>Kaupungin ulkopuolella.</i>								
Telefooniverkon langanpituus vuoden lopussa; kilometriä . . .	358,0	420,0	465,5	512,5	566,5	600,7	644,0	697,0
Kiinnitteitä vuoden lopussa kapp.	8,604	10,435	11,743	12,845	14,017	14,593	15,061	16,158
Pylväitä vuoden lopussa . . kapp.	—	827	874	874	906	906	901	898

Lähde: Helsingin Telefooniyhdistyksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 212. Säästöönpanoja ja poisottoja Suomalaisessa Säästöpankissa Helsingissä vuosina 1903—1904.

Vuosi	Säästöönpanoja			Poisottoja			Enemmän säästöönpanoja (+) tai poisottoja (-)	Hyvitettyä korkoa		Säästöönpanijain saaminen vuoden lopussa			
	Kirjoja	Määrä		Lunastettuja kirjoja	Määrä			Smp.	pää.	Kirjoja	Määrä		
		Smp.	pää.		Smp.	pää.					Smp.	pää.	
1903	1,183	671,086	60	292	303,480	78	+ 367,605	82	31,984	56	2,845	850,100	12
1904	1,046	734,613	25	346	423,347	93	+ 311,265	32	49,500	23	3,545	1,210,865	67

Lähde: Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 213. Säästöpanoja ja poisottoja Helsingin Säästöpankissa sekä säästöpankin rahastot vuosina 1865—1904.

Vuosi	Säästöpanoja		Poisottoja			Enemmän säästöpanoja (+) tai poisottoja (—)		Hyvitettyä korkoa		Säästöpanojain säästö vuod. lopussa			Säästöpankin rahastot		Maksottuja hyvänteke- väis. määrä- rahoja pank.		
	Uusia kirjoja	Määrä	Lunas- tettuja kirjoja	Määrä		Smk.	nii.	Smk.	nii.	Kirjoja	Määrä		Smk.	nii.	Smk.	nii.	
		Smk.		Smk.	nii.						Smk.	nii.					
1865	—	135,097	—	126,468	72		+ 8,628	28	41,930	10	—	902,491	03	147,647	15	2,800	—
1870	—	159,473	—	126,480	97		+ 32,992	03	46,306	24	—	995,514	23	206,347	97	400	—
1875	—	324,972	—	239,460	25		+ 239,460	25	54,872	01	—	1,505,615	39	269,243	91	1,000	—
1880	—	456,578	—	432,441	54		+ 24,136	46	71,953	98	—	1,920,674	34	371,595	89	—	—
1885	1,800	947,610	1,184	747,108	96		+ 200,501	04	118,435	84	7,086	3,266,696	28	609,840	91	5,500	—
1890	2,366	1,332,561	1,623	1,127,208	97		+ 205,352	03	204,076	71	11,157	5,460,522	25	884,652	93	6,265	85
1895	2,824	1,682,692	1,732	1,357,469	91		+ 325,222	09	252,642	44	13,701	6,904,473	14	1,217,342	89	13,100	—
1896	3,414	1,877,605	1,944	1,395,672	60		+ 481,932	40	281,530	17	15,171	7,667,935	71	1,246,161	67	16,900	—
1897	3,354	2,109,525	2,105	1,589,039	13		+ 520,485	87	311,400	10	16,420	8,499,821	58	1,275,486	27	12,000	—
1898	3,840	2,366,006	2,476	1,933,606	20		+ 432,399	80	344,286	61	17,784	9,276,506	99	1,334,312	48	—	—
1899	3,773	2,427,074	3,042	2,345,747	22		+ 81,326	78	386,564	17	18,515	9,744,397	94	1,409,992	86	—	—
1900	3,950	2,475,521	3,132	2,292,479	47		+ 183,041	53	494,860	99	19,333	10,422,300	46	1,503,789	82	—	—
1901	3,573	2,357,199	3,149	2,447,650	62		— 90,451	62	515,924	14	19,757	10,847,872	68	1,603,549	85	—	—
1902	3,596	3,256,393	3,805	2,901,147	81		+ 355,245	19	553,393	49	19,548	²⁾ 11,756,511	36	1,688,522	62	—	—
1903	3,610	3,504,438	3,059	2,867,463	01		+ 636,974	99	607,542	65	20,099	13,056,209	40	1,716,049	81	—	—
1904	3,605	¹⁾ 3,642,163	3,126	3,280,822	33		+ 361,340	67	660,566	31	20,578	14,078,116	38	1,772,654	61	—	—

¹⁾ Siitä haarakonttorissa:

Sörnäsissä	Smk.	52,481
Ruoholahdenkadun varrella	”	93,559
Pursimiehenkadun	”	30,031
	<u>Smk.</u>	<u>176,071</u>

²⁾ Säästöpankin kertomuksessa vuodelta 1903 korjataan tämä määrä 11,811,691 markaksi 76 p.; eroitus johtuu Ruoholahdenkadun haaraosastossa huomattavasta kassavaiingista.

Lähde: Helsingin Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 214. Säästöönpano- ja poisottoeriä Helsingin Säästöpankissa, ryhmitettyinä suuruutensa mukaan, vuosina 1885—1904.

Vuosi	Poisottoeriä									Säästöönpanoeriä												
	0-5 mk.	5-20 mk.	20-50 mk.	50-100 mk.	100-250 mk.	250-500 mk.	500-1,000 mk.	1,000-2,000 mk.	2,000-5,000 mk.	5,000-10,000 mk.	Yhteensä	0-5 mk.	5-20 mk.	20-50 mk.	50-100 mk.	100-250 mk.	250-500 mk.	500-1,000 mk.	1,000-2,000 mk.	2,000-5,000 mk.	5,000-10,000 mk.	Yhteensä
1904	2,079		9,822		3,136	2,773	379	130	113	26	18,458	5,470		12,634		3,326	2,193	866	408	24	5	24,926
1903	2,134		9,634		2,941	2,434	289	123	83	18	17,656	5,574		13,550		3,499	1,974	695	340	38	11	25,681
1902	2,272		9,734		2,963	2,509	314	143	87	17	18,039	5,518		13,497		3,065	1,781	595	192	90	24	24,762
1901	218	3,316	5,375	3,745	4,704		238	115	84		17,795	723	6,321	6,930	5,082	4,441		345		106		23,948
1900	188	3,005	5,020	3,653	4,473		244	109	72		16,764	728	6,025	7,198	5,444	4,653		470				24,518
1899	146	2,425	4,608	3,283	4,169		296	152	93		15,172	625	5,823	6,999	5,416	4,772		439				24,074
1898	98	2,443	4,079	2,668	3,704		243	109	60		13,404	532	5,744	6,886	5,291	4,738		403				23,594
1897	92	2,385	3,681	2,657	3,043		233	60	52		12,203	492	4,983	6,097	4,586	4,311		310				20,779
1896	95	2,179	3,379	2,481	2,640		257	55	33		11,119	576	4,878	5,603	4,188	3,955		176				19,376
1895	1,508		5,800		1,579	926	199	73	46		10,131	397	4,042	4,809	3,571	3,383		204				16,406
1890	40	378	821	782	1,901		567			4,489	376	839	1,413	1,452	3,352		111				7,543	
1885	19	216	469	518	1,216		393			2,831	169	620	880	984	2,189		136				4,978	

Lähde: Helsingin Säästöpankin vuosikertomukset.

Taulu N:o 215. Säästöönpanoja ja poisottoja Helsingin Postisäästöpankissa vuosina 1895—1904.

Postisäästöpankkeja	Säästöönpanojen		Poisottojen			Enemmän säästöönpanoja (+) tai poisottoja (-)	
	Luku	Määrä	Luku	Määrä		Anf.	pää.
		Anf.		Anf.	pää.		
Helsingin	5,037	117,593	2,028	168,868	18	— 51,275	18
Helsingin haaraosasto I	1,129	18,212	417	18,701	82	— 489	82
Helsingin haaraosasto II	139	5,191	43	3,739	55	+ 1,451	45
Kallion	529	15,220	21	2,696	97	+ 12,523	03
Töölön	326	5,582	101	5,619	12	— 37	12
Viaporin	587	20,996	303	20,023	52	+ 972	48
Yhteensä vuonna 1904	7,747	182,794	2,913	219,649	16	— 36,855	16
” ” 1903	9,585	189,333	2,615	178,987	54	+ 10,345	46
” ” 1902	6,045	155,896	2,372	186,283	47	— 30,387	47
” ” 1901	6,333	147,652	2,105	158,803	74	— 11,151	74
” ” 1900	5,630	144,277	1,856	147,150	78	— 2,873	78
” ” 1899	4,390	103,971	1,489	124,781	92	— 20,810	92
” ” 1898	3,743	90,590	1,155	92,561	57	— 1,971	57
” ” 1897	2,924	77,473	1,006	73,137	71	+ 4,335	29
” ” 1896	2,924	62,316	951	66,401	51	— 4,085	51
” ” 1895	2,460	47,186	855	46,858	37	+ 327	63

Lähde: Postisäästöpankinhallituksen vuosikertomukset.

Taulu N:o 216. Säästöönpanoja Helsingin Pääoma- ja Elinkorko-
laitoksessa vuosina 1895—1904.

V u o s i	Pääoman hankkimista varten		Elinkoron hankkimista varten		Osakasten säästö vuoden lopussa		Korkovoitto osakasten varoista	Perintövoitto ehdottomista säästöönpanoista
	Ehdolla	Ehdotta	Ehdolla	Ehdotta	Fm.	ml.		
	Fm.	Fm.	Fm.	Fm.				
	varojen takaisinmaksamisesta kuolemantapauksessa		varojen takaisinmaksamisesta kuolemantapauksessa		Fm.	ml.		
1895	39,700	2,220	5,213	7,557	753,547	15	5,1 %	0,1 %
1896	49,376	4,808	7,634	9,214	804,358	71	4,9 „	1,2 „
1897	47,615	2,410	4,273	7,149	852,768	54	5,0 „	0,5 „
1898	33,791	3,275	4,706	9,435	893,442	26	5,0 „	0,5 „
1899	54,377	3,190	5,163	7,436	899,540	96	5,3 „	0,4 „
1900	29,924	3,345	4,560	7,333	919,847	32	5,5 „	0,7 „
1901	34,938	2,640	4,842	8,418	925,321	25	5,5 „	0,4 „
1902	37,798	4,973	6,752	8,798	963,069	75	5,4 „	0,3 „
1903	25,973	4,080	6,343	9,338	955,937	58	5,5 „	0,2 „
1904	21,231	4,063	10,268	8,885	929,070	56	5,4 „	0,9 „

Lähde: Laitoksen painetut vuosikertomukset.

Taulu N:o 217. Helsingin Kauppaseuran eläke- ja apurahalaitoksen toiminta vuosina 1896—1904.

V u o s i	V a n h e m p i r a h a s t o									U d e m p i r a h a s t o								
	Osakkaita	Tuloja		Menoja		Pohjarahaston pääoma		Varattuja ylijäämävaroja		Osakkaita	Tuloja		Menoja		Pohjarahaston pääoma		Varattuja ylijäämävaroja	
		<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>		<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii.</i>
1896	96	12,082	04	12,214	40	219,905	14	2,328	72	22	7,171	83	4,829	18	15,276	44	5,547	80
1897	91	12,190	54	12,794	46	220,305	14	1,724	80	24	8,236	67	6,500	87	17,012	24	7,534	69
1898	84	12,268	41	11,985	61	220,305	14	2,007	60	27	10,542	98	7,806	29	19,730	93	8,057	32
1899	76	12,414	55	12,088	52	220,305	14	2,333	63	28	10,682	86	8,271	54	22,142	25	8,082	76
1900	75	12,393	—	11,905	41	220,305	14	2,831	22	29	11,548	15	8,852	39	24,838	01	7,404	69
1901	68	13,914	91	12,435	97	255,755	99	4,310	16	27	12,195	43	9,733	74	27,299	70	8,202	06
1902	64	14,042	19	12,302	75	263,037	09	5,000	—	27	12,089	28	10,970	22	28,419	76	15,579	60
1903	55	13,536	82	13,910	27	263,037	09	4,626	55	26	11,670	04	6,026	37	29,665	80	5,643	67
1904	54	13,134	21	13,551	87	263,037	09	4,203	89	26	11,421	83	4,759	93	31,229	47	5,498	23

Lähde: Kauppaseuran kertomukset.

Taulu N:o 218. Arvopaperipörssiessä Helsingissä vuosina 1901—1904 myytyjen arvopaperien nimellis- ja myyntiarvo.

Vuosi	Pankkiyhtiön osakkeita			Teollisuusyhtiön osakkeita			Höyrylaivayhtiön osakkeita			Vakuutusyhtiön osakkeita		
	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo
	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%
1904	231,700	435,162	187,8	695,800	509,214	73,2	141,100	78,613	55,7	38,450	62,366	162,2
1903	211,600	342,674	161,9	618,100	509,041	82,4	44,150	25,915	61,0	18,000	21,653	120,3
1902	277,000	596,281	215,3	492,675	344,470	69,9	118,200	69,455	58,8	44,250	66,250	149,7
1901	90,700	168,601	185,9	140,750	98,796	70,2	73,250	43,893	59,9	12,600	15,134	120,1

Vuosi	Rakennusyhtiön osakkeita			Sekalaisia osakkeita			Yhteensä osakkeita		
	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo	Nimellisarvo	Myyntiarvo	Kurssiarvo
	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%	<i>Smk</i>	<i>Smk</i>	%
1904	11,100	4,556	41,0	141,500	93,977	66,4	1,259,650	1,183,888	94,0
1903	71,000	37,756	53,2	157,300	166,015	105,5	1,120,150	1,103,054	98,5
1902	65,600	43,469	66,3	216,100	86,053	39,8	1,213,825	1,205,978	99,4
1901	41,100	27,460	66,8	333,600	59,044	17,7	692,000	412,928	59,7

Lähde: Arvopaperipörssin noteeraukset Helsingissä.

Taulu N:o 219. Panttilainaliike Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1898—1903.

A.

242*

	Alkuvuosi	Tila vuoden alussa		Muutoksia vuoden kuluessa				Tila vuoden lopussa		Lainojen keskimäärä, joita on				Keskimääräinen varastotila	
				Annettuja lainoja		Poistuneita lainoja				annettu vuoden kuluessa		jällelly vuoden lopussa			
		Pantt.	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mtä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mtä.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>
Helsingin Pantti-Osakeyhtiö	1882	54,148	649,147	232,615	2,561,502	229,473	2,491,591	57,290	719,058	11	01	12	55	55,719	684,103
sen konttorit: Pääkonttori	1882	13,056	218,957	48,289	786,808	48,385	759,177	12,960	246,588	16	29	19	03	13,008	232,772
A-konttori	1885	14,384	168,242	62,285	643,403	61,436	642,544	15,233	169,101	10	33	11	10	14,808	168,672
B-konttori	1892	17,368	132,516	79,451	560,491	78,181	549,291	18,638	143,716	7	05	7	71	18,003	138,116
C-konttori	1898	9,340	129,432	42,590	570,800	41,471	540,579	10,459	159,653	13	40	15	26	9,900	144,543
Osakeyhtiö Helsingin Pantti-															
lainakonttori	1898	22,731	382,584	110,087	1,551,488	106,585	1,495,757	26,233	438,315	14	09	16	71	24,482	410,449
sen konttorit: Pääkonttori	1899	10,520	271,499	51,516	1,058,652	48,797	1,009,490	13,239	320,661	20	55	24	22	11,879	296,080
Haarakonttori	1898	12,211	111,085	58,571	492,836	57,788	486,267	12,994	117,654	8	41	9	06	12,603	114,369
Yhteensä vuonna 1904	—	76,879	1,031,731	342,702	4,112,990	336,058	3,987,348	83,523	1,157,373	12	—	13	86	80,201	1,094,552
" " 1903	—	77,751	1,043,990	325,253	3,740,810	326,125	3,753,069	76,879	1,031,731	11	66	13	60	77,316	1,037,861
" " 1902	—	72,940	979,763	315,700	3,735,945	310,889	3,671,718	77,751	1,043,990	12	77	13	33	75,346	1,011,877
" " 1901	—	66,387	1,007,704	306,504	3,851,285	299,951	3,879,226	72,940	979,763	12	59	13	53	69,664	993,734
" " 1900	—	57,210	772,461	281,527	3,468,597	272,350	3,233,354	66,387	1,007,704	12	32	15	18	61,799	890,083
" " 1899	—	47,818	604,648	250,865	2,899,769	241,473	2,731,956	57,210	772,461	11	55	13	50	52,514	664,512
" " 1898	—	42,743	494,764	207,989	2,287,312	202,914	2,177,428	47,818	604,648	11	—	12	65	45,280	549,707

B.

	Lainanottajain				Huutokaupalla myytyjä		Varastettuina tavaroina poistettuja		Yhteensä		% kaikista poistetuista pääomista		
	Lunastamia		Uudistamia								Lunastettuja tai uudist.	Huutokaupalla myytyjä	Varastettuina poistettuja
	Panttia	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Pantt.	<i>Smc.</i>	Panttia	<i>Smc.</i>	%	%	%
Helsingin Pantti-Osakeyhtiö	149,149	1,326,081	67,433	1,067,245	12,723	96,890	168	1,375	229,473	2,491,591	96,06	3,89	0,05
sen konttorit: Pääkonttori	27,530	317,983	17,230	411,453	3,569	29,260	56	481	48,385	759,177	96,08	3,86	0,06
A-konttori	40,148	362,539	17,893	251,224	3,358	28,439	37	342	61,436	642,544	95,52	4,43	0,05
B-konttori	53,845	340,799	20,292	185,264	3,998	22,966	46	262	78,181	549,291	95,77	4,18	0,05
C-konttori	27,626	304,760	12,018	219,304	1,798	16,225	29	290	41,471	540,579	96,95	3,00	0,05
Osakeyhtiö Helsingin Panttilainakonttori	72,786	859,740	27,581	569,222	6,124	65,474	94	1,321	106,585	1,495,757	95,53	4,38	0,09
sen konttorit: Pääkonttori	32,392	553,092	13,350	412,642	3,020	43,421	35	335	48,797	1,009,490	95,67	4,30	0,03
Haarakonttori	40,394	306,648	14,231	156,580	3,104	22,053	59	986	57,788	486,267	95,28	4,54	0,20
Yhteensä vuonna 1904	221,935	2,185,821	95,014	1,636,467	18,847	162,364	262	2,696	336,058	3,987,348	95,86	4,07	0,07
" " 1903	212,763	2,025,787	95,260	1,564,925	17,934	157,840	168	4,517	326,125	3,753,069	95,67	4,21	0,12
" " 1902	203,115	1,975,072	91,263	1,551,475	16,385	143,995	126	1,176	310,889	3,671,718	96,04	3,92	0,04
" " 1901	198,756	2,185,182	85,188	1,542,933	15,837	149,696	170	1,415	299,951	3,879,226	96,08	3,88	0,04
" " 1900	258,316	3,090,233	72,525	1,216,372	13,878	141,935	156	1,186	344,875	4,449,726	95,57	4,39	0,04
" " 1899	228,794	2,600,772	62,559	990,067	12,566	130,166	113	1,016	304,032	3,722,021	95,20	4,76	0,04
" " 1898	195,159	2,105,949	63,409	903,503	7,645	70,553	110	926	266,323	3,080,931	96,72	3,24	0,04

Muist.: Helsingin Pantti-Osakeyhtiön pääkonttori on I kaupunginosassa (Helenankadun varrella); A-konttori IV kaupunginosassa (Albertinkadun varrella); B-konttori XI kaupunginosassa (2:nen linja); sekä C-konttori V kaupunginosassa (Ratakadun varrella). Osakeyhtiö Helsingin Panttilainakonttorin pääkonttori on III kaupunginosassa (Fabianinkadun varrella); Haarakonttori VI kaupunginosassa (Pursimiehenkadun varrella).

Lähde: Panttilainaukarkastelijan vuosikertomukset.

Taulu N:o 220. Protestattuja vekselejä Helsingissä

Vekselejä ovat jättäneet protes- teerattavaksi	Tammikuu		Helmikuu		Maaliskuu		Huhtikuu		Toukokuu	
	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin
		<i>Smf.</i>		<i>Smf.</i>		<i>Smf.</i>		<i>Smf.</i>		<i>Smf.</i>
Suomen Pankki	6	1,600	1	600	3	12,900	5	23,900	5	6,400
Yhdyspankki	10	7,400	6	1,800	13	9,800	7	5,800	1	300
Pohjoismaiden Osakepankki	12	11,300	7	3,400	10	204,600	11	4,400	9	4,000
Vaasan Osakepankki	2	1,000	7	4,900	8	26,500	4	1,400	7	7,900
Uudenmaan Osakepankki	5	2,300	5	6,200	3	2,700	6	50,800	3	23,100
Kansallis-Osake-Pankki	7	4,600	12	7,000	14	7,300	9	4,100	9	4,800
Yksityispankki	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Turun Osakepankki	—	—	—	—	1	400	—	—	—	—
Yksityiset henkilöt ja toiminimet . .	13	40,400	7	12,700	4	202,400	10	18,400	5	1,600
Yhteensä vuonna 1904	55	68,600	45	36,600	56	466,600	52	108,800	39	48,100
” ” 1903	74	41,600	63	53,100	70	65,800	102	74,900	102	82,800
” ” 1902	100	181,300	80	89,800	92	238,100	104	173,600	114	261,400
” ” 1901	102	—	90	—	111	—	116	—	129	—
” ” 1900	94	—	81	—	95	—	73	—	83	—

Lähde: Julkisen Notarion protestipöytäkirjat.

sekä määrän suurus vuosina 1900—1904.

Luku	Kesäkuu	Heinäkuu	Elokuu	Syyskuu	Lokakuu	Marraskuu	Joulukuu	Yhteensä							
	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku	Määrä tasaluvuin	Luku					
											<i>Smf.</i>	<i>Smf.</i>			
5	12,600	3	2,800	4	6,200	9	14,800	15	12,000	9	7,200	6	5,900	71	106,900
7	2,700	11	8,200	7	2,500	8	5,000	8	14,200	13	10,000	4	3,300	95	71,000
17	9,200	12	20,800	14	8,000	14	8,700	22	12,700	20	10,700	24	12,100	172	309,900
4	6,900	3	1,200	5	4,000	7	3,700	3	1,100	5	1,800	7	15,600	62	76,000
4	27,600	2	7,000	4	3,400	2	1,600	—	—	3	1,300	10	6,400	47	132,400
24	14,500	7	5,400	11	8,300	14	10,300	12	8,700	19	26,000	14	9,900	152	110,900
—	—	—	—	2	900	—	—	—	—	—	—	—	—	2	900
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	400
20	46,500	17	32,500	7	5,000	15	25,600	11	7,300	18	20,400	16	13,000	143	425,800
81	120,000	55	77,900	54	38,300	69	69,700	71	56,000	87	77,400	81	66,200	745	1,234,200
71	72,000	50	81,500	57	33,500	55	30,600	69	43,600	60	38,900	55	39,100	828	657,400
102	197,800	68	82,900	60	54,900	55	51,700	77	94,200	74	77,600	77	50,900	1,003	1,554,200
138	—	188	—	191	—	146	—	138	—	90	—	118	—	1,557	—
70	—	107	—	109	—	101	—	104	—	78	—	104	—	1,099	—

Taulu N:o 221. Torille tuotujen tavarain keskihinnat Helsingissä vuosina 1901—1904.

Tavara- laji	Tavara- yksikkö	Vuonna 1904		Vuonna 1903		Vuonna 1902		Vuonna 1901	
		Smc.	7 ^ä .	Smc.	7 ^ä .	Smc.	7 ^ä .	Smc.	7 ^ä .
Naudanliha, tuore	10 kg	7	—	6	44	6	21	6	14
” palvattu	”	11	72	10	78	10	42	10	37
Lampaanliha, tuore	”	7	89	8	38	8	99	9	13
” palvattu	”	11	79	12	75	13	29	13	85
Silava, tuore	”	11	71	11	53	11	80	11	84
” palvattu	”	14	04	14	—	15	84	16	13
Vasikka, j. (10 kg.)	kapp.	9	57	10	66	11	45	12	10
Kana	”	1	39	1	53	1	58	1	48
Teeri	pari	3	03	2	96	2	87	3	21
Metso	”	5	69	5	41	5	02	6	32
Pyy	”	1	92	1	81	1	65	2	01
Jänis	kapp.	1	32	1	68	1	57	1	49
Lohi, tuore	kg	4	12	3	76	4	12	3	90
Hauki, ”	”	—	86	—	89	—	88	—	94
Ahven, ”	”	—	70	—	72	—	73	—	79
Lahna, ”	”	—	92	1	09	1	02	1	02
Kuha, ”	”	1	43	1	57	1	78	1	83
Siika, ”	”	1	10	1	28	1	28	1	29
Ankerias, ”	”	1	75	1	53	1	57	1	62
Maariankala, ”	”	—	91	—	98	1	11	1	09
Silakat, ”	”	—	34	—	40	—	30	—	34
” suolaiset	”	3	15	3	25	3	50	3	42
Kilohaili	10 kg astia	1	23	1	28	1	39	1	43
Kravut, elävät	100 kapp.	5	25	4	41	5	33	3	41
Maito, kuorimaton	l.	—	18	—	18	—	19	—	20
” kuorittu	”	—	08	—	08	—	08	—	10
Piimä	”	—	08	—	07	—	08	—	10
Viili	2 ¹ / ₂ l.	—	50	—	49	—	45	—	51
Kerma	4 dsl	—	32	—	31	—	27	—	32
Voi, tuore	kg	2	44	2	48	2	71	2	78
” ruoka-	kg	2	16	2	08	2	30	2	32
Juusto	kapp.	—	41	—	45	—	75	—	79
Munat	tiu	1	92	2	07	1	99	2	18
Ruisleipä	10 kg	2	27	2	11	2	35	2	38
Ruisjauhot	”	1	86	1	80	1	92	1	89
Perunajauhot	kg	—	45	—	51	—	57	—	52
Kauraryynit	5 l.	1	43	1	40	1	06	1	19
Ohraryynit	”	1	26	1	36	1	17	1	07
Maltaat	10 kg	2	85	3	—	3	25	3	23
Perunat	5 l.	—	35	—	25	—	35	—	34
Herneet	”	1	30	1	31	1	28	1	16
Spenaatti	kori	—	68	—	62	—	85	—	67
Kupukaali	kapp.	—	43	—	47	—	43	—	48
Omenat	5 l.	1	59	1	57	1	70	1	69
Puolukat	l.	—	18	—	17	—	20	—	24
Kaurat	hl	7	32	6	98	9	—	8	05
Heinät, nurmi-	10 kg	—	46	—	38	—	83	—	74
” timotei-	”	—	65	—	48	—	99	—	95
Halot, koivu-	4 m ³	22	30	21	75	20	39	21	50
” mänty-	”	19	—	17	82	17	75	19	31
” kuusi-	”	17	70	17	96	17	75	19	31

Lähde: Torihintain viikkoteeraukset.

Taulu N:o 222. Työväen-olot tupakkateollisuudessa Helsingissä vuonna 1902.

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Yhteensä työntekijöitä
	Alle 15 vuot.	15—18 vuot.	Yli 18 vuot.	Yht:sä	Alle 15 vuot.	15—18 vuot.	Yli 18 vuot.	Yht:sä	
Työntekijöitä	1	3	46	50	5	42	631	678	728
Työntekijät, ryhmitettyinä sen mukaan minkä ikäisinä annattiin tulivat	13	11	26	50	99	267	312	678	728
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona:									
1 vuotta vähemmän	—	—	—	2	—	—	—	108	110
1—2 ”	—	—	—	6	—	—	—	61	67
2—3 ”	—	—	—	2	—	—	—	33	35
3—4 ”	—	—	—	4	—	—	—	66	70
4—5 ”	—	—	—	5	—	—	—	62	67
5—10 ”	—	—	—	8	—	—	—	167	175
10—15 ”	—	—	—	4	—	—	—	73	77
15 ” enemmän	—	—	—	19	—	—	—	108	127
Keskityöaika (tuntia) viikossa	—	—	—	57,7	—	—	—	57,8	57,8
Ylityö (työntekijöitä)	—	—	—	9	—	—	—	160	169
Työntekijöitä, joilla on:									
kappalepalkka	—	—	—	13	—	—	—	564	577
aikapalkka	—	—	—	32	—	—	—	102	134
vaihdellen kappale- ja aikapalkka	—	—	—	1	—	—	—	1	2
ilmoittamaton palkkausmuoto	—	—	—	4	—	—	—	11	15
Vuositulo ¹⁾ :									
300 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	5	5
300—500 ”	—	—	—	1	—	—	—	32	33
500—750 ”	—	—	—	3	—	—	—	106	109
750—1,000 ”	—	—	—	2	—	—	—	30	32
1,000 ”	—	—	—	17	—	—	—	6	23
Viikkopalkka ¹⁾ :									
6 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	9	9
6—10 ”	—	—	—	1	—	—	—	74	75
10—15 ”	—	—	—	5	—	—	—	258	263
15 ” ja enemmän	—	—	—	23	—	—	—	107	130
Vuokramäärä:									
Työntekijöitä, jotka maksavat kuu- kausivuokraa alle 5 markkan	—	—	—	—	—	—	—	—	13
5—10 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	333
10—15 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	93
15—20 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	38
20—25 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	20
25 markkaa ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Työntekijöitä, joilla on:									
vapaa asunto	—	—	—	—	—	—	—	—	11
oma talo	—	—	—	—	—	—	—	—	2
ilmoittamaton vuokra	—	—	—	—	—	—	—	—	202
Työntekijöitä, jotka ovat:									
apukassan osakkaita	—	—	—	29	—	—	—	487	516
raittiusseuran jäseniä	—	—	—	1	—	—	—	37	38
ammattiyhdistyksen jäseniä	—	—	—	10	—	—	—	59	69

¹⁾ Tiedot tuloista ovat vuodelta 1901.

Lähde: Tutkimus Suomen tupakkateollisuudesta.

Taulu N:o 223. Työväen-olot kutomateollisuuden alalla Helsingissä vuonna 1903.

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Yhteensä työntekijöitä
	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Yhteensä	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Yhteensä	
Työntekijöitä	1	5	61	67	1	85	396	482	549
Työntekijät, ryhmitettyinä syntymäpaikan mukaan:									
Helsingissä	—	—	—	—	—	—	—	—	173
Uudenmaan läänissä	—	—	—	—	—	—	—	—	134
Muissa lääneissä	—	—	—	—	—	—	—	—	223
Suomen ulkopuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Työntekijät, ryhmitettyinä sen mukaan minkä ikäisinä tulivat ammattiin	9	8	50	67	27	170	285	482	549
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona:									
1 vuotta vähemmän	—	—	—	18	—	—	—	199	217
1—2 ”	—	—	—	6	—	—	—	74	80
2—3 ”	—	—	—	4	—	—	—	28	32
3—4 ”	—	—	—	7	—	—	—	53	60
4—5 ”	—	—	—	8	—	—	—	63	71
5 ” enemmän	—	—	—	24	—	—	—	65	89
Keskityöaika (tuntia viikossa)	—	—	—	—	—	—	—	—	59,3
Työntekijöitä, joilla on:									
kappalepalkka	—	—	—	2	—	—	—	211	213
aikapalkka	—	—	—	65	—	—	—	270	335
vaihden kappale- ja aikapalkka	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Vuositulo ¹⁾ :									
300 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	—
300—500 ”	—	—	—	2	—	—	—	71	73
500—750 ”	—	—	—	5	—	—	—	65	70
750—1,000 ”	—	—	—	11	—	—	—	2	13
1,000 ” enemmän	—	—	—	31	—	—	—	2	33
Viikkopalkka ¹⁾ :									
6 markkaa vähemmän	—	—	—	—	—	—	—	3	3
6—10 ”	—	—	—	1	—	—	—	65	66
10—15 ”	—	—	—	6	—	—	—	186	192
15 ”	—	—	—	52	—	—	—	12	64
Vuokramäärä:									
Työntekijöitä, jotka maksavat kuukausivuokraa alle 5 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	25
5—10 markkaa	—	—	—	—	—	—	—	—	217
10—15 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	31
15—20 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	17
20—25 ”	—	—	—	—	—	—	—	—	11
25 ” ja enemmän	—	—	—	—	—	—	—	—	8

¹⁾ Tiedot tuloista ovat vuodelta 1902.

Jatkoa.

	Miespuolisia työntekijöitä				Naispuolisia työntekijöitä				Yhteensä työntekijöitä
	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Yhteensä	Alle 15 vuotta	15—18 vuot.	Yli 18 vuotta	Yhteensä	
Työntekijöitä, joilla on									
vapaa asunto	—	—	—	—	—	—	—	—	7
oma talo	—	—	—	—	—	—	—	—	5
ilmoittamaton vuokra	—	—	—	—	—	—	—	—	228
Työntekijöitä, jotka ovat:									
apukassan osakkaita	—	—	—	5	—	—	—	1	6
raittiusseuran jäseniä	—	—	—	1	—	—	—	57	58
ammattiyhdistyksen jäseniä	—	—	—	5	—	—	—	52	57

Lähde: Tutkimus Suomen kutomateollisuudesta.

Taulu N:o 224. Työväen-olot leipomoissa Helsingissä vuonna 1904.

	Miespuolisia työntekijöitä					Naispuolisia työntekijöitä					Yhteensä työntekijöitä
	Alle 15 vuotta	15—17 vuot.	18 vuot. ja sitä vanhempi.	Ilmoittamaton ikä	Yhteensä	Alle 15 vuotta	15—17 vuot.	18 vuot. ja sitä vanhempi.	Ilmoittamaton ikä	Yhteensä	
Työntekijöitä	4	32	229	—	265	—	6	213	4	223	488
Työntekijät, ryhmitettyinä sen mukaan minkä ikäisinä tuliv. amatt.	46	121	92	6	265	2	26	190	5	223	488
Työntekijät, ryhmitettyinä syntymäpaikan mukaan:											
Helsingissä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	19
Uudenmaan läänissä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	79
Muissa läänneissä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	365
Suomen ulkopuolella	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	21
Ilmoittamaton syntymäpaikka	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4
Palvelusaika viimeisen työnantajan luona:											
1 vuotta vähemmän	—	—	—	—	190	—	—	—	—	150	340
1—2 ”	—	—	—	—	24	—	—	—	—	17	41
2—3 ”	—	—	—	—	13	—	—	—	—	8	21
3—4 ”	—	—	—	—	8	—	—	—	—	6	14
4—5 ”	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2	4
5 ” enemmän	—	—	—	—	18	—	—	—	—	8	26
Ilmoittamaton palvelusaika	—	—	—	—	10	—	—	—	—	32	42
Viikottainen työaika:											
48 tuntia ja vähemmän	—	—	—	—	4	—	—	—	—	7	11
48—60 ”	—	—	—	—	15	—	—	—	—	22	37
60—72 ”	—	—	—	—	59	—	—	—	—	77	136
72—84 ”	—	—	—	—	81	—	—	—	—	46	127
84—96 ”	—	—	—	—	71	—	—	—	—	48	119
96—108 ”	—	—	—	—	24	—	—	—	—	19	43
108—120 ”	—	—	—	—	5	—	—	—	—	—	5
120 ” ja enemmän	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Ilmoittamaton työaika	—	—	—	—	4	—	—	—	—	4	8
Työntekijöitä, joilla oli yötyötä:											
14 tuntia vähemmän viikossa	—	—	—	—	34	—	—	—	—	47	81
14—28 ” viikossa	—	—	—	—	17	—	—	—	—	47	64
28—42 ”	—	—	—	—	46	—	—	—	—	33	79
42—49 ”	—	—	—	—	100	—	—	—	—	14	114
49—56 ”	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	2
Yhteensä	—	—	—	—	198	—	—	—	—	142	340
% kaikista työntekijöistä	—	—	—	—	74,7	—	—	—	—	63,7	69,7
Työntekijöitä, joiden laskettu vuositulo oli:											
300 markkaa ja sitä vähem.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	9	9
300—500 ”	—	—	—	—	6	—	—	—	—	30	36
500—750 ”	—	—	—	—	76	—	—	—	—	127	203
750—1,000 ”	—	—	—	—	87	—	—	—	—	19	106
1,000 ” ja enemmän	—	—	—	—	83	—	—	—	—	2	85
Työntekijöitä, jotka ovat:											
ammattiyhdistyksen jäseniä	—	—	—	—	71	—	—	—	—	6	77
apukassan osakkaita	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
raittiusseuran jäseniä	—	—	—	—	15	—	—	—	—	13	28

Lähde: Tutkimus Suomen leipurinammattista.

Taulu N:o 225. Helsingin Valaistuslaitoksen töissä olevan henkilökunnan keskipalkka vuosina 1902—1904.

	V. 1904		V. 1903		V. 1902	
<i>Valaistuslaitoksen töissä olevia henkilöjä:</i>						
Enintään	157		121		94	
Vähintään	97		78		45	
Keskimäärin	113		92		74	
<i>Palkkauksia:</i>						
Kaasumestari (vuodelta) . . . . . Smk	5,200	—	5,200	—	5,200	—
Alikaasumestari (10 t. päivätyö) . . . . . ”	¹⁾ 1,800	—	6	—	6	—
Putkenlaskijain johtaja (vuodelta) . . . . . ”	3,000	—	2,800	—	2,800	—
Lyhdynsytyttäjäin esimies (12 t. päivätyö) . . . . . ”	5	—	5	—	5	—
Lampunhoitajain esimies (10 t. päivätyö) . . . . . ”	5	50	5	—	5	—
Mittarinlukija (kuukaudelta) . . . . . ”	100	—	100	—	100	—
Rahanperijä (kuukaudelta) . . . . . ”	100	—	100	—	100	—
Koneenkäyttäjät (12, 8 ja 8 t. päivätyö) . . . . . ”	3	70	3	50	3	50
Retorttiuunin lämmittäjät (samoin) . . . . . ”	3	50	3	50	3	50
Puhdistustyömiehet (10 t. päivätyö) . . . . . ”	3	—	3	10	3	10
Kirvesmiehet (samoin) . . . . . ”	4	25	—	—	—	—
Läkkisepät (samoin) . . . . . ”	6	—	—	—	—	—
S:n apurit (samoin) . . . . . ”	2	50	—	—	—	—
Koksi- ja tervatyömiehet (samoin) . . . . . ”	3	15	3	—	3	—
Putkenlaskijat (samoin) . . . . . ”	4	30	4	50	4	50
S:n apurit (samoin) . . . . . ”	3	25	3	50	3	50
Sepät (samoin) . . . . . ”	3	85	3	70	4	80
S:n apurit (samoin) . . . . . ”	2	75	2	50	3	—
Muurarit (samoin) . . . . . ”	5	—	3	50	4	50
S:n apurit (samoin) . . . . . ”	3	50	3	—	3	—
Viilaajat (samoin) . . . . . ”	3	50	3	50	3	50
Lyhdynsytyttäjä (12 t. päivätyö) . . . . . ”	2	50	2	50	2	50
Lampunhoitajat (12 t. päivätyö) . . . . . ”	3	—	3	25	3	25
Sekalaisia työmiehiä (10 t. päivätyö) . . . . . ”	3	—	3	—	3	—
Yövärtija (samoin) . . . . . ”	2	80	2	80	2	80
Talonmies (samoin) . . . . . ”	3	25	3	—	3	—

¹⁾ Vuosipalkka.

Lähde: Tietoja Helsingin kaupungin Valaistuslaitoksesta.

Taulu No 226. Helsingin Rakennuskonttorin palkkaamain

Kuukausi	Palkattuja työmiehiä Rakennus- konttorin toissa			K e s k i p a l k k a m ä ä r ä											
				Työnjohtajat			Esimiehet			Kirvesmiehet			Sepät		
	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin
	M a r k k a a														
Tammikuu .	764	515	682	11	6	8 06	5	4 20	4 51	5 50	4 50	4 81	5 50	5 50	5 50
Helmikuu .	788	701	747	11	6	8 07	5	4 20	4 48	5 50	4 50	4 81	5 50	5 50	5 50
Maaliskuu .	705	671	684	11	6	8 08	5	4 20	4 43	5 50	4 50	4 85	5 50	5 50	5 50
Huhtikuu .	655	600	621	11	6	8 10	5	4 20	4 50	5 50	4 50	4 90	5 50	5 50	5 50
Toukokuu .	594	547	574	11	6	8 19	5	4 20	4 70	5 50	4 50	4 89	5 50	4 50	5 38
Kesäkuu . .	616	593	600	11	6	8 35	5	4 20	4 65	5 50	4 50	4 85	5 50	4 50	5 41
Heinäkuu . .	641	606	625	11	6	8 52	5 50	4 20	5 05	6	4	5 02	5 50	5	5 35
Elokuu . . .	602	518	554	11	6	8 57	5 50	4 20	4 68	6	4 50	5 01	5 50	5	5 35
Syyskuu . .	541	497	522	11	6	8 43	5 50	4 20	4 63	5 50	4 50	4 93	5 50	5	5 40
Lokakuu . .	577	518	547	11	6	8 46	5 50	4 20	4 60	5 50	4 50	4 89	5 50	5	5 44
Marraskuu .	633	589	612	9	6	8 22	5	4 20	4 51	5 50	4 50	4 83	5 50	5	5 44
Joulukuu . .	717	538	647	9	6	8 22	5	4 20	4 48	5 50	4 50	4 79	5 50	5	5 44
V:na 1904	788	497	617	11	6	8 27	5 50	4 20	4 62	6	4	4 90	5 50	4 50	5 43
„ 1903	1,038	461	707	10	6	8 13	5	4	4 43	5 50	4	4 84	5 50	4	5 10
„ 1902	732	430	574	10	6	8 43	5	4	4 17	5 50	4	4 52	5 50	4	4 79
„ 1901	—	—	—	10	5	7 82	—	—	—	6	4	4 78	5 50	4 50	5 37

1) Mies ja hevonen.

Lähde: Rakennuskonttorin työlistat.

työmiesten lukumäärä sekä keskipäiväpalkat vuosina 1901—1904.

10 t u n n i n t y ö p ä i v ä l t ä																								
Kivityömiehet			Muurarit			Koneenkäyttäjät			Kuorma-ajurit ¹⁾			Ajurit												
Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin	Korkein	Vähintään	Keskimäärin										
j a p e n n i ä																								
6	—	6	—	6	—	5	—	4 50	4 94	5 50	5	—	5 08	8 50	6	—	6 98	4	—	1 50	3 13			
6	—	6	—	6	—	5	—	4 50	4 95	5 50	5	—	5 13	8	—	6	—	6 98	4	—	1 50	3 14		
6	—	5	—	5 84	5	—	4 50	4 94	5	—	5	—	5	—	8	—	6	—	6 95	4	—	1 50	3 15	
6	—	6	—	6	—	5 50	5	—	5 03	5	—	5	—	5	—	7	—	6	—	6 92	4	—	1 50	3 16
6	—	4 50	5 40	6	—	4 50	5 29	5 50	5	—	5 11	7	—	6	—	6 95	4	—	1 40	3 14				
6	—	5	—	5 74	6 50	5	—	5 73	5 50	5	—	5 12	8	—	7	—	7 17	4	—	1 50	3 17			
6	—	4	—	4 97	6 50	4	—	5 54	5 50	5	—	5 10	8	—	6	—	7 19	4 50	1 50	3 17				
6	—	4 50	5 13	7	—	4 50	5 40	5 50	5	—	5 10	8	—	6	—	7 21	4	—	1 50	3 14				
6	—	5	—	5 49	6	—	4 50	5 01	5 50	5	—	5 12	7 50	6	—	7 21	4	—	1	3 16				
6	—	4 50	5 60	6	—	4 50	5 07	5 50	5	—	5 11	7 50	6	—	7 23	4	—	1	3 16					
6	—	6	—	6	—	4 50	4 76	5	—	5	—	5	—	7 50	6	—	7 18	4	—	1	3 10			
6	—	6	—	6	—	5	—	5	—	5	—	5	—	5	—	7 50	6	—	7 23	4	—	1	3 08	
6	—	4	—	5 38	7	—	4	—	5 31	5 50	5	—	5 08	8 50	6	—	7 14	4 50	1	3	15			
6 50	4	—	4 96	7	—	4	—	5 30	6	—	4	—	5 06	8	—	6	—	6 97	4	—	1 50	3 02		
6	—	4	—	4 69	7 50	4	—	5 25	5 50	4	—	4 90	8	—	6	—	6 95	3 80	1 50	2 83				
6 50	4	—	5 74	6 50	4	—	5 29	5 50	5	—	5 05	7	—	6	—	6 96	4 50	1 50	3 06					

Taulu N:o 228. Helsingin kunnallisen
A. Työnhakijoita, työhakemuksia

Kuukausi	Työnhakijoita							Työhakemuksia						
	Helsingistä		muualta		yhteensä			uusia		uudistet- tuja			yhteensä	
	mies- puolisia	nais- puolisia	mies- puolisia	nais- puolisia	mies- puolisia	nais- puolisia	yhteensä	mies- puolisia	nais- puolisia	mies- puolisia	nais- puolisia	mies- puolisia	nais- puolisia	yhteensä
Tammikuu	960	92	2	13	962	105	1,067	962	105	—	—	962	105	1,067
Helmikuu	234	63	2	7	236	70	306	236	70	406	26	642	96	738
Maaliskuu	190	45	3	6	193	51	244	193	51	327	23	520	74	594
Huhtikuu	203	41	15	12	218	53	271	218	53	258	26	476	79	555
Toukokuu	197	64	28	9	225	73	298	225	73	268	22	493	95	588
Kesäkuu	126	64	13	24	139	88	227	139	88	230	22	369	110	479
Heinäkuu	90	66	17	20	107	86	193	107	86	200	46	307	132	439
Elokuu	156	83	17	46	173	129	302	173	129	313	73	486	202	688
Syyskuu	234	100	17	56	251	156	407	251	156	283	97	534	253	787
Lokakuu	273	90	6	52	279	142	421	279	142	321	80	600	222	822
Marraskuu	184	70	16	54	200	124	324	200	124	310	88	510	212	722
Joulukuu	165	27	2	15	167	42	209	167	42	333	54	500	96	596
Yhteensä v. 1904	3,012	805	138	314	3,150	1,119	4,269	3,150	1,119	3,249	557	6,399	1,676	8,075
” ” 1903	—	—	—	—	3,144	878	4,022	3,144	878	2,349	306	5,493	1,184	6,677

Työnvälitystoimiston toiminta vuosina 1903—1904.
sekä työntarjouksia, kuukausittain.

Työntarjouksia							Työnhakijoita 100 tarjottua paikkaa kohti		Täytettyjä työ- paikkoja 100 työhakemusta kohti		Täytettyjä työ- paikkoja 100 tarjottua paik- kaa kohti	
tehtyjä		välitettyjä		yhteensä			mies- puolisia	nais- puolisia	mies- puolisia	nais- puolisia	mies- puolisia	nais- puolisia
Hel- singissä	muualla	Hel- sinkiin	muualla	mies- puolisia	nais- puolisia	yhteensä						
503	123	494	8	597	29	626	161,1	362,1	50,2	18,1	81,1	65,5
257	163	247	32	375	45	420	171,2	213,3	38,9	30,2	66,6	64,4
222	17	199	17	215	24	239	241,9	308,3	37,7	27,0	91,2	83,3
250	31	214	15	233	48	281	204,3	164,6	43,9	25,3	89,7	41,7
337	43	310	25	323	57	380	152,6	166,6	61,3	34,8	93,5	57,9
258	38	233	32	227	69	296	162,6	159,4	59,9	40,0	97,4	63,8
141	74	131	49	150	65	215	204,7	203,1	41,7	33,6	86,0	78,5
267	39	243	29	207	99	306	234,8	204,0	41,4	35,1	97,1	71,7
392	87	357	50	340	139	479	157,0	182,0	60,3	33,6	94,7	61,2
418	58	410	34	382	94	476	159,7	236,2	60,0	37,8	94,2	89,4
331	78	327	58	295	114	409	172,9	185,8	55,7	47,6	96,3	88,6
314	28	304	16	286	56	342	174,8	171,4	55,0	46,9	96,2	80,4
3,690	779	3,469	365	3,630	839	4,469	176,3	199,8	55,5	35,9	89,0	71,8
2,695	350	2,558	190	2,615	430	3,045	120,2	202,3	44,8	24,2	94,1	66,7

Jatkoa.

B. Työnhakijat, ryhmitettyinä ammatin, syntymäpaikan,

A m m a t t i	T y ö n									
	oli syntynyt			oli manttaali- kirjoissa		oli			oli koulunkäynnät- tömiä	oli koulunkäynnettä
	Helsingissä	Munalla- Suomessa	Venäjällä	Helsingissä	Munalla- Suomessa	ruotsin- kielisiä	suomen- kielisiä	venäjän- kielisiä		
<i>Miespuolisia:</i>										
Kauppa	9	55	—	51	13	5	59	—	4	60
Rakennusteollisuus	46	608	2	645	11	103	550	3	443	213
Metalliteollisuus	97	298	5	367	33	64	334	2	103	297
Kiviteollisuus	20	455	1	475	1	28	445	3	370	106
Maanviljelys	3	26	—	22	7	9	20	—	11	18
Apureita	164	774	20	942	16	183	758	17	599	359
Muita ammatteja	33	397	2	389	43	78	352	2	209	223
18 vuotta nuorempia ilman erityistä ammattia	72	54	1	120	7	13	114	—	2	125
Yhteensä	444	2,667	31	3,011	131	483	2,632	27	1,741	1,401
% kaikista miesp. työnpakijoista	14,1 %	84,0 %	1,9 %	95,8 %	4,2 %	15,4 %	83,8 %	0,8 %	55,4 %	44,6 %
<i>Naispuolisia:</i>										
Kauppa	12	45	1	39	19	9	49	—	8	50
Taloustoimia	17	674	—	419	272	49	642	—	372	319
Apulaisia	18	225	1	233	11	34	210	—	172	72
Muita ammatteja	9	86	1	70	26	10	86	—	45	51
15 vuotta nuorempia ilman erityistä ammattia	17	12	—	25	4	1	28	—	1	28
Yhteensä	73	1,042	3	786	332	103	1,015	—	598	520
% kaikista naisp. työnhakijoista	6,5 %	93,0 %	0,5 %	70,3 %	29,7 %	9,2 %	90,8 %	—	53,5 %	46,5 %
Yhteensä vuonna 1904	517	3,709	34	3,797	463	586	3,647	27	2,359	1,921
% kaikista työnhakijoista	12,2 %	87,1 %	0,7 %	89,1 %	10,9 %	13,8 %	85,6 %	0,6 %	54,9 %	45,1 %
Yhteensä vuonna 1903	513	3,478	31	3,574	448	458	3,554	10	2,185	1,837
% kaikista työnhakijoista	12,7 %	86,5 %	0,8 %	88,9 %	11,1 %	11,4 %	88,3 %	0,3 %	54,3 %	45,7 %

Lähde: Helsingin kunnallisen Työnvälitystoimiston vuosikertomukset.

äidinkielen, sivistysasteen y. m. mukaan.

h a k i j o i s t a	o l i							oli yksinäisiä hen- kilöitä	elätti perhettä, johon kuului							
	15 vuotta nuorempia	15—18 vuotta	18—30 vuotta	30—40 vuotta	40—50 vuotta	50—60 vuotta	60 vuotta ja vanhempia		1 henkilö	2 henkilöä	3 henkilöä	4 henkilöä	5 henkilöä	6 henkilöä	7 henkilöä	8 henkilöä
	—	3	48	9	4	—	—		49	1	8	1	2	1	1	—
—	5	109	189	185	114	54	189	123	97	101	65	46	23	9	3	
1	23	231	86	43	12	4	276	26	36	29	14	9	4	4	2	
—	2	89	139	145	84	17	171	93	75	58	38	25	11	5	—	
—	3	12	5	6	1	2	12	1	5	3	2	4	2	—	—	
—	25	344	237	211	108	33	546	121	100	76	55	36	19	2	3	
—	16	175	129	61	24	27	215	64	55	40	28	17	10	3	—	
51	66	10	—	—	—	—	127	—	—	—	—	—	—	—	—	
52	143	1,018	794	655	343	137	1,585	429	376	308	204	138	70	23	9	
1,7 %	4,6 %	32,4 %	25,2 %	20,8 %	10,9 %	4,4 %	50,3 %	13,6 %	12,0 %	9,8 %	6,5 %	4,4 %	2,3 %	0,8 %	0,3 %	
—	11	44	1	1	1	—	56	—	2	—	—	—	—	—	—	
6	92	467	88	29	7	2	687	2	1	1	—	—	—	—	—	
—	1	56	110	52	21	4	122	33	34	26	13	7	8	1	—	
—	6	57	17	11	2	3	88	2	2	1	2	—	—	1	—	
21	8	—	—	—	—	—	29	—	—	—	—	—	—	—	—	
27	118	624	216	93	31	9	982	37	39	28	15	7	8	2	—	
2,4 %	10,6 %	55,8 %	19,3 %	8,3 %	2,8 %	0,8 %	87,8 %	3,3 %	3,5 %	2,5 %	1,4 %	0,6 %	0,7 %	0,2 %	—	
79	261	1,642	1,010	748	374	146	2,567	466	415	336	219	145	78	25	9	
1,8 %	6,1 %	38,6 %	23,7 %	17,6 %	8,8 %	3,4 %	60,2 %	10,9 %	9,8 %	7,9 %	5,2 %	3,4 %	1,8 %	0,6 %	0,2 %	
59	353	1,495	922	672	378	143	2,338	498	426	325	203	138	62	23	9	
1,5 %	8,8 %	37,2 %	22,9 %	16,7 %	9,4 %	3,5 %	58,1 %	12,4 %	10,6 %	8,1 %	5,0 %	3,5 %	1,5 %	0,6 %	0,2 %	

Taulu N:o 229. Tislauslaitokset Helsingissä sekä niiden toiminta vuosina 1901—1904.

V u o s i	Tislauslaitoksia	Varastosäästö vuoden alussa; litraa	Vuoden kuluessa tullutta palovii- naa, 50 % vä- kevyistä, litraa	Yhteensä litraa, 50 % väkevyistä	Valmistettu väkiviinataroita, 50 % väkevyistä, litraa						Varastosäästö vuoden lopussa, litraa	
					Väki- viinaa	Paloviinaa	Konjak- kia	Romia	Denatu- roitua paloviinaa	Ala- mittaista		Yhteensä litraa à 50 %
1904.	4	152,118	1,794,387	1,946,485	501,008	810,056	411,739	22,638	17,194	19,806	1,782,436	164,019
1903.	4	163,694	1,475,352	1,639,046	533,734	481,000	445,000	23,520	10,415	21,644	1,466,313	173,733
1902.	4	214,638	1,330,593	1,545,231	299,601	580,597	406,213	27,380	7,503	15,374	1,336,668	208,563
1901.	4	107,143	1,840,475	1,947,618	394,605	826,852	454,433	29,653	13,311	14,126	1,732,980	214,638

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiviinattehtaiden yllitarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 230. Väkiviinatarain vähittäiskauppa Helsingissä vuosina 1901—1904.

V u o s i	M y y t y j ä v ä k i v i i n a t a v a r o i t a										Yhteensä litraa, 50 % väkevyistä	Paloviinan vähittäin- myyntipaikkoja	Väkijuomain (paitsi palo- viinan) vähittäinmyynti- paikkoja
	omassa maassa valmistettuja					u l k o m a i l t a t u o t u j a							
	Väki- viinaa	Paloviinaa	Konjakkia	Romia	Whiskyä	Aarakkia	Likööriä	1 litran pullotissa	1 litran pullotissa	1 litran pullotissa			
1904.	52,947	533,537	350,745	32,950	164,383	6,692	13,487	69,444	25,425	1,249,610	5	26	
1903.	35,165	439,342	469,142	29,170	71,750	2,722	—	52,071	29,029	1,208,726	5	26	
1902.	35,790	493,038	435,497	25,903	65,985	1,172	—	45,306	20,162	1,175,754	5	26	
1901.	41,733	415,265	474,844	29,831	62,117	367	—	30,077	20,176	1,123,366	5	25	

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiviinattehtaiden yllitarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 231. Väkiiviinatavarain anniskelu Helsingissä vuosina 1901—1904.

Vuosi	Nautitun väkiiviinatavaran laatu ja paljous, litraa à 50 %								Nautittu henkilökohti ¹⁾ , litraa	Anniskelupaikkoja	Asukkaita ¹⁾ joka anniskelupaikkaa kohti
	Paloviinaa	Konjakkia	Rommia	Whiskyä	Aarakkia	Punssia	Likööriä	Yhteensä			
1904	68,746	31,019	1,024	283	167	38,560	11,499	151,298	1,36	62	1,797
1903	71,817	35,452	1,441	—	148	34,875	11,371	155,104	1,47	57	1,850
1902	66,404	33,662	1,641	—	285	40,228	9,961	152,181	1,52	55	1,821
1901	62,986	37,326	1,381	—	219	38,448	9,500	149,860	1,54	52	1,866

¹⁾ Kirkonkirjoissa oleva väkiluku.

Lähde: Paloviinapolttimoiden ja väkiivinatehtaiden ylitarkastajan vuosikertomukset.

Taulu N:o 232. Helsingin kaupungin osuus paloviinaverosta sekä Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiyhtiöiden voittovaroista vuosina 1895—1904.

	1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>
Kaupungin osuus Helsingin Anniskeluosakeyhtiön voittovaroista	48,834	82	65,696	84	73,549	26	81,905	16	96,186	94	75,126	85	47,837	38	50,166	87	93,300	43	146,198	46
Kaupungin osuus Helsingin Vähittäinmyyntiosakeyhtiön voittovaroista	35,723	80	36,919	54	41,962	91	41,213	14	45,013	06	44,604	33	40,666	49	43,477	88	49,956	24	57,920	91
Kaupungin osuus paloviinaverosta	11,533	77	11,977	85	13,057	55	13,029	25	13,878	19	14,396	20	14,996	06	14,999	83	15,715	28	16,548	69

Lähde: Helsingin Kaupunginvaltuuston valiokuntain mietinnät.

Taulu N:o 233. Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyynti-
vuosina

Varojen jako	1895		1896		1897	
	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.
<i>Opetustointia varten:</i>						
1) Kansanlastentarhain ylläpito	17,045	—	17,529	—	17,450	—
2) Työväenopetus						
a) suomalaiset kurssit						
b) ruotsalaiset ”	7,700	—	8,700	—	9,200	—
3) Suomen Naisyhdistys suomen- ja ruotsinkielisten al- keiskurssien toimeenpanemista vart. työläisnaisille	—	—	—	—	—	—
4) Työväenyhdistyksen toiminnan avustamiseksi	—	—	—	—	—	—
5) Helsingin kuuromykkänyhdistykselle oppikurssien kustantamiseen kuuromykkiä varten	500	—	500	—	500	—
6) Yhdistykselle „De blindas vännen“	—	—	—	—	—	—
7) Veisto- ja käsityökoulujen avustamiseksi	—	—	—	—	—	—
<i>Hyväntekeväisyyteen:</i>						
1) Naisyhdistykselle lastenkodin ylläpitoon	2,500	—	3,000	—	3,000	—
2) Vanhain naisten työkodin toimikunnalle	—	—	7,000	—	7,000	—
3) Köyhien lasten työkotien toimikunnalle	—	—	2,000	—	3,200	—
4) Yhdistykselle lastenhoidon edistämistä varten	1,000	—	2,300	—	2,300	—
5) Mariayhdistykselle	2,300	—	—	—	—	—
6) Marthayhdistykselle tehdastyöläisnaisist. kodin ylläpit.	—	—	—	—	—	—
7) Toimik:lle kesäsiirtolain järjestäm. vart. työläisnaisille	2,000	—	2,000	—	2,000	—
8) Kansakoululasten lomasiirtoloita varten	3,500	—	3,500	—	3,500	—
9) Työläislasten kesätyökentelijä varten	—	—	—	—	—	—
10) Yhdistykselle hyväntekeväisyyden järjestämiseksi työnjakoa varten naimisissa oleville naisille	—	—	—	—	—	—
11) Helsingin palvelijataryhdistykselle työtä etsivien nais- ten kodin ynnä yhdistyksen työlaitosten ylläpitoon	—	—	—	—	—	—
12) „Maitopisara“	—	—	—	—	—	—
13) Puutarhasiirtoloiksi työläisiä varten	—	—	—	—	—	—
<i>Sairashoitoa varten:</i>						
1) Yhdistykselle „Sanatorio ihotautisia lapsia varten“	—	—	—	—	—	—
2) Kaupunkilähetykselle köyhän sairaanhoitoa varten	—	—	1,000	—	2,000	—
3) Esitelmä-sarjojen kustantamiseksi venerisistä taudeista	—	—	—	—	—	—
<i>Raittiuden edistämiseen:</i>						
Erinäisille raittiusyhdistyksille	—	—	500	—	1,500	—
<i>Teattereihin ja musiikkiin:</i>						
1) Kansannäytäntöjen ylläpitoon teattereissa	10,000	—	10,000	—	10,000	—
2) Apurahaa Filharmonisen Seuran orkesterille	5,000	—	5,000	—	5,000	—
3) Apurahaa Helsingin torvisoittokunnalle	—	—	—	—	—	—
<i>Istutuksiin ja kaunistuksiin:</i>						
1) Korkeasaarella ja Seurasaaarella	20,000	—	30,000	—	28,000	—
2) Muita istutuksia ja kaunistuksia	13,013	62	9,587	38	11,412	62
3) Vararahasto ulkoilmaan asetettaviksi tarkoitettujen veistokuvien ostamiseen	—	—	—	—	—	—
4) Seinämaalauksiin Kansankirjastoon	—	—	—	—	—	—
Erinäisiin tarkoituksiin	—	—	—	—	2,449	55
Vastaisuudessa käytettäväksi	—	—	—	—	7,000	—
Yhteensä	84,558	62	102,616	38	115,512	17

Lähde: Helsingin Kaupunginvaltuuston pöytäkirjat.

yhtiöiden kaupunginrahastoon suorittaminen voittovarojen jako
1895—1904.

1898		1899		1900		1901		1902		1903		1904	
Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.	Smk.	ruä.
18,350	—	32,550	—	25,500	—	20,000	—	24,900	—	35,500	—	45,300	—
10,700	—	17,050	—	11,600	—	7,500	—	11,180	—	7,200	—	7,200	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,800	—	9,300	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	500	—	500	—
500	—	500	—	500	—	500	—	500	—	—	—	4,000	—
—	—	2,000	—	1,000	—	1,000	—	1,000	—	500	—	500	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,500	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3,500	—
3,500	—	5,500	—	3,500	—	1,000	—	—	—	1,500	—	2,000	—
27,000	—	7,000	—	7,000	—	5,000	—	5,000	—	4,000	—	3,500	—
6,100	—	6,600	—	7,000	—	6,000	—	6,000	—	8,000	—	7,000	—
3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	8,000	—	10,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	800	—	3,000	—	—	—
2,000	—	2,000	—	1,500	—	1,003	87	1,064	75	800	—	1,000	—
4,500	—	5,500	—	4,631	18	3,000	—	3,000	—	1,500	—	2,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	6,000	—	10,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,600	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	2,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,500	—	3,500	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,819	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1,000	—	1,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,000	—
3,968	30	6,500	—	4,000	—	—	—	2,200	—	5,500	—	11,500	—
12,000	—	13,500	—	10,500	—	—	—	—	—	—	—	—	—
6,500	—	6,500	—	—	—	5,500	—	—	—	—	—	4,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,500	—
30,000	—	30,000	—	39,000	—	35,000	—	35,000	—	36,000	—	35,000	—
—	—	450	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	12,456	67	20,000	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2,500	—
—	—	2,550	—	1,000	—	—	—	—	—	3,500	—	3,400	—
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
130,118	30	141,200	—	119,731	18	88,503	87	93,644	75	143,256	67	204,119	37

Taulu N:o 234. Äänestäjiä sekä annettuja ääniä valtiopäivämiesvaaleissa Helsingissä vuosina 1896, 1899 ja 1904, ääniluokkiin ryhmitettyinä.

Ääniluokkia	1896 (Lokakuun 12 p:nä)			1899 (Lokakuun 26 p:nä)			1904 (Lokakuun 27 p:nä)		
	Äänestäjiä	Ääniä	Äänestäjiä % äänioi- keutetuista	Äänestäjiä	Ääniä	Äänestäjiä % äänioi- keutetuista	Äänestäjiä	Ääniä	Äänestäjiä % äänioi- keutetuista
1 ääni	360	360	30,0	65	65	2,8	217	217	8,5
2 ääntä . . .	214	428	37,7	68	136	8,3	198	396	18,4
3 ” . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4 ” . . .	123	492	45,6	50	200	12,7	192	768	32,7
5 ” . . .	93	465	50,3	43	215	19,4	124	620	33,3
6 ” . . .	67	402	54,5	38	228	31,9	103	618	42,2
7 ” . . .	59	413	60,8	30	210	28,8	75	525	46,6
8 ” . . .	43	344	42,2	32	256	26,2	85	680	49,1
9 ” . . .	25	225	65,5	12	108	20,7	44	396	50,6
10 ” . . .	79	790	55,2	55	550	38,2	82	820	51,3
11 ” . . .	28	308	70,0	15	165	42,9	36	396	60,0
12 ” . . .	55	660	66,3	39	468	41,1	79	948	63,7
13 ” . . .	16	208	69,6	12	156	44,4	37	481	77,1
14 ” . . .	19	266	63,3	13	182	39,4	27	378	55,1
15 ” . . .	68	1,020	73,9	56	840	46,7	75	1,125	57,7
16 ” . . .	19	304	57,6	15	240	44,1	25	400	55,6
17 ” . . .	19	323	57,6	28	476	71,8	24	408	57,1
18 ” . . .	29	522	78,4	14	252	42,4	38	684	69,1
19 ” . . .	10	190	83,3	8	152	50,0	18	342	66,7
20 ” . . .	45	900	67,2	36	720	50,7	56	1,120	62,2
21 ” . . .	7	147	53,8	7	147	41,2	8	168	50,0
22 ” . . .	14	308	73,7	11	242	40,7	18	396	60,0
23 ” . . .	9	207	81,8	6	138	42,9	19	437	86,4
24 ” . . .	5	120	71,4	4	96	33,3	10	240	76,9
25 ” . . .	303	7,575	75,8	304	7,600	59,5	401	10,025	66,7
Yhteensä	1,709	16,977	47,1	961	13,842	17,9	1,991	22,588	29,4

Lähde: Maistraatin pöytäkirjat ja ääniluettelot.

Taulu N:o 235. Äänestäjiä sekä annettuja ääniä valtiopäivämiesvaaleissa Helsingissä vuonna 1904, äänestäjien ammatin mukaan ryhmitettyinä

A m m a t t i r y h m i ä	Äänestäjiä	Annettuja ääniä	Äänestäjiä % äänioikeutetuista	Annettuja ääniä % mahdollisesta äänimäärästä	Keskimmä- rin annettu- tuja ääniä äänestäjää kohti
Virkamiehiä	386	5,552	51,6	59,7	14,4
Opettajia yksityis-, ammatti- ja kansakouluissa	106	1,063	79,1	95,9	10,0
Lääkäreitä, asianajajia, kirjailijoita, taiteilijoita y. m. „vapaiden ammattien“ harjoittajia	139	2,266	50,5	73,5	16,3
Kauppiaita, liikemieh., tirehtöurejä, isännöitsijöitä	245	4,377	51,2	59,3	17,9
Konttoristejä, prokuristejä, rahastonhoitajia, asioitsijöitä, liikeapulaisia	223	2,140	30,4	48,3	9,6
Tehtailijoita ja käsityöläisiä	136	1,538	29,5	64,6	11,3
Arkkitehtejä, insinöörejä ja rakennusmestareja	102	1,367	37,9	47,8	13,4
Työnjohtajia ja päällysmiehiä	59	412	32,4	45,8	7,0
Työmiehiä (tehdas- ja ulkotyömiehiä)	288	655	13,6	21,0	2,3
Tori- ja ruokatavarankauppiaita	26	94	19,1	18,7	3,6
Vuokra- ja kuormaajureita	52	183	10,9	19,1	3,5
Yleisten laitosten palvelusmiehiä	59	156	19,4	30,5	2,6
Merikapteenejä, laivureita ja meriväkeä	14	241	16,9	33,8	17,2
Eläkkeennauttijoita ja koroillaaneläjiä	64	1,205	54,7	64,3	18,8
Talon- ja huvilanomistajia sekä vuokramiehiä	58	945	50,0	55,1	16,3
Muita	34	394	21,9	36,0	11,6
Yhteensä	1,991	22,588	29,4	53,4	11,3

Lähde: Maistraatin pöytäkirjat ja ääniluettelot.

Taulu N:o 236. Äänioikeutettuja valtiopäivämiesvaaleissa Helsingissä mittaisia tietoja äänioikeutetuista

Ammattiryhmiä	Äänioikeutettuja, joilla														
	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11
Virkamiehiä, siviili-, valtion . . .	108	2	5	10	2	22	9	11	18	13	37	13	11	41	13
S:n kunnan . . .	20	1	1	2	—	1	1	4	—	2	2	3	—	3	3
Sotilaita, ylipäälliköitä	4	—	—	—	—	2	—	2	—	3	1	2	—	1	—
Opettajia, yksityis- ja ammattikoul. S:n, kansakouluissa	6	—	—	—	—	1	1	1	3	2	3	2	1	6	1
Lääkärejä, apteekkareja, proviisoreja, farmasenteja ja eläinlääk. Asianajajia, kirjailijoita, taiteilijoita ja näyttelijöitä	38	—	—	1	2	7	1	5	1	1	5	—	1	2	—
Kauppiaita, liikemiehiä, pankinjohtajia ja isännöitsijöitä	19	1	2	2	1	3	—	1	1	—	11	—	—	6	3
Konttoristeja, prokuristeja, rahastonhoitajia, asioitsijöitä ja kauppa-apulaisia	189	4	3	4	—	24	4	6	4	5	24	2	4	10	6
Tehtailijoita ja käsityöläisiä	31	—	1	5	4	5	2	6	4	2	11	11	8	20	13
Arkkitehteja, insinöörejä ja rakennusmestareja	37	2	1	2	1	1	—	5	1	2	7	2	3	6	3
Ravintoloitsijöitä ja sokerileipur. Tori- ja ruokatavarankauppiaita	45	1	2	2	3	11	1	5	2	1	12	—	7	6	2
Puutarhureja ja kukkakauppi- aita	9	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	—	1	—	—
Työnjohtajia ja päällysmiehiä	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Työmiehiä, tehtaassa ja kotona	2	—	2	—	1	2	—	—	1	—	—	1	1	2	5
Ulkotyömiehiä	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—
Vuokra- ja kuorma-ajureja, hevosmiehiä sekä talonmiehiä	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—
Yleisten laitosten palvelusmiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Merikapteeneja, laivureita, perämiehiä ja meriväkeä	11	2	—	—	—	2	2	—	1	2	—	—	—	4	2
Eläkkeensaajia ja koroillaanelajia	43	—	3	1	1	7	3	4	—	3	6	5	2	9	5
Talon- ja huvilanomistajia sekä vuokramiehiä	33	—	2	1	—	1	2	4	2	7	6	7	4	1	3
Muita	2	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	1	2	—
Yhteensä äänioikeutettuja.	601	13	22	30	16	90	27	55	42	45	130	49	48	124	60
Yhteensä ääniä	15,025	312	506	660	336	1,800	513	990	714	720	1,950	686	624	1,488	660
1899															
Yhteensä äänioikeutettuja.	511	12	14	27	17	71	16	33	39	34	120	33	27	95	35
Yhteensä ääniä	12,775	288	322	594	357	1,420	304	594	663	544	1,800	462	351	1,140	385
1896															
Yhteensä äänioikeutettuja.	400	7	11	19	13	67	12	37	33	33	92	30	23	83	40
Yhteensä ääniä	10,000	168	253	418	273	1,340	228	666	561	528	1,380	420	299	996	440

Lähde: Ääniluettelot.

vuonna 1904, ammatin sekä äänimäärän mukaan ryhmitettyinä ynnä sumvuosien 1896 ja 1899 vaaleissa.

oli alla oleva määrä ääniä										Yhteensä äänioikeutettuja	Yhteensä ääniä	1899		1896	
10	9	8	7	6	5	4	3	2	1			Yhteensä äänioikeu- tettuja	Yhteensä ääniä	Yhteensä äänioikeu- tettuja	Yhteensä ääniä
27	28	17	44	65	58	48	—	34	8	644	7,877	506	6,548		
2	2	3	3	2	3	4	—	2	7	71	1,012	70	972		
1	2	2	4	—	5	—	—	2	—	33	406	56	676		
5	1	6	4	9	15	6	—	11	5	89	774	38	434		
4	2	8	4	6	11	1	—	2	1	45	335	38	212		
6	—	1	4	8	19	8	—	14	9	133	1,716	118	1,372		
6	2	10	4	10	5	15	—	20	20	142	1,366	115	1,047		
23	6	26	10	17	17	31	—	34	26	479	7,383	389	6,053		
25	12	30	31	35	83	104	—	142	148	733	4,432	472	2,405		
16	4	18	10	21	24	52	—	88	154	460	2,691	523	2,787		
16	4	15	9	15	26	33	—	32	19	269	2,860	191	2,080		
—	—	—	1	3	—	1	—	5	4	28	348	25	419		
4	4	3	1	2	11	35	—	41	31	136	503	174	575		
3	—	—	—	2	1	2	—	5	5	20	106	13	80		
3	4	9	7	15	11	40	—	51	25	182	899	150	641		
—	1	5	7	11	35	102	—	260	1,158	1,584	2,514	1,204	1,611		
1	—	—	1	1	—	5	—	40	479	527	602	318	384		
—	2	3	2	4	14	48	—	135	266	479	959	451	1,060		
—	1	—	—	1	8	23	—	93	178	304	511	208	430		
2	1	4	5	2	5	11	—	19	8	83	743	67	565		
7	2	3	5	5	13	8	—	19	4	158	2,169	104	1,245		
7	7	2	2	7	5	6	—	1	6	116	1,716	92	1,224		
2	2	8	3	3	3	4	—	23	11	66	346	36	199		
160	87	173	161	244	372	587	—	1,073	2,572	6,781	—	—	—		
1,600	783	1,384	1,127	1,464	1,860	2,348	—	2,146	2,572	—	42,268	—	—		
144	58	122	104	119	222	401	1	820	2,283	—	—	5,358	—		
1,440	522	976	728	714	1,110	1,604	3	1,640	2,283	—	—	—	33,019		
143	38	102	97	123	185	270	—	568	1,200	—	—	—	3,626		
1,430	342	816	679	738	925	1,080	—	1,136	1,200	—	—	—	—		

Taulu N:o 237. Kunnallisesti ääni-

Ammattiryhmiä	Äänioikeutettuja										
	25	24	23	22	21	20	19	18	17	16	15
Mieskohtaisesti äänioikeutettuja:											
Virkamiehiä, siviili-, valtion	185	4	10	18	10	50	9	18	22	7	49
” ” kunnan	24	—	2	2	—	2	1	3	2	1	4
Sotilaita, ylipäälikköjä	11	—	1	—	—	2	—	1	1	3	3
Opettajia yksityis- ja ammattikoul.	18	—	—	3	2	1	1	6	5	5	6
Kansakoulunopettajia	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Lääkärejä, apteekkareja, eläinlääkärejä ja sairaanhoitajattaria y. m. .	44	1	—	—	—	8	2	3	1	2	8
Asianajajia, kirjailijoita ja taiteilijoita	20	1	1	1	2	3	1	3	3	—	11
Kauppiaita, liikemiehiä, johtajia ja isännöitsijöitä	217	4	3	4	1	28	3	11	7	9	34
Konttoristeja, prokuristeja, rahastonhoitajia, asiointisijaita ja kauppa-apul.	28	2	3	2	2	12	—	2	4	3	14
Tehtailijoita ja käsityöläisiä	55	3	2	1	—	6	1	7	2	5	6
Arkkitehteja, insinöörejä, tekniikkoja ja rakennusmestareja	42	2	3	—	3	8	—	5	8	5	16
Ravintoloitsijaita ja sokerileipureja .	26	—	—	—	—	4	—	2	—	—	1
Puutarhureja ja kukkakauppiaita . .	3	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—
Työnjohtajia ja päällismiehiä	5	—	1	—	—	1	1	1	—	—	3
Työmiehiä tehtaissa ja kotona	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ulkotyömiehiä	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Vuokra- ja kuorma-ajureja, hevosmiehiä ja talonmiehiä	—	—	—	—	—	1	1	—	—	1	1
Yleisten laitosten palvelusmiehiä . .	1	—	—	—	—	3	2	—	—	—	1
Merikapteenoja, perämiehiä ja meriväkeä	12	2	—	1	—	2	1	—	3	—	—
Eläkkeensaajia ja koroillaaneläjiä . .	138	9	7	10	5	11	3	8	9	9	31
Talon- ja huvilanomistajia sekä vuokramiehiä	50	—	4	3	1	4	2	5	2	6	8
Muita	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Yhteensä mieskohtaisesti äänioikeutet.	881	28	37	45	26	147	28	75	70	57	196
Sitä:											
Miehiä	784	18	31	39	22	128	25	65	60	47	168
Naisia	97	10	6	6	4	19	3	10	10	10	28
Yhtiöitä, toimimisiä ja yhdistyksiä .	229	4	4	2	2	20	—	13	5	7	22
Kuolinpesiä, perillisiä ja alaikäisiä lapsia	40	1	—	—	—	3	2	1	—	1	5
Konkurssipesiä	6	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—
Yhteensä äänioikeutettuja	1,156	33	41	47	28	171	30	89	76	65	223

Lähde: Vaaliluetelot.

oikeutettuja Helsingissä vuonna 1903.

joilla oli alla oleva määrä ääniä													Yhteensä äänioikeutettuja	Yhteensä ääniä
14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	2	1		
15	11	40	23	51	21	38	57	68	85	71	94	39	995	12,177
2	3	2	3	2	3	3	4	1	4	11	7	7	93	1,223
2	—	2	1	1	2	3	5	1	6	1	1	1	48	659
4	4	10	4	9	7	15	10	14	33	21	51	60	289	2,070
—	—	1	1	4	3	7	17	17	35	42	5	2	136	760
2	6	4	2	6	1	2	—	4	23	8	33	56	216	2,090
1	—	7	—	12	2	9	7	7	12	18	25	48	194	1,589
7	4	15	6	39	5	32	17	30	60	96	156	229	1,017	9,980
7	1	15	8	32	12	32	34	38	88	148	342	429	1,258	5,209
3	—	13	5	19	6	14	10	15	29	70	113	295	680	3,699
3	5	10	2	14	3	12	8	6	27	36	54	23	295	2,950
—	1	2	—	7	—	2	—	2	9	8	12	6	82	1,038
—	—	—	—	1	—	—	—	3	2	2	5	4	22	171
1	2	2	1	2	1	10	7	13	22	41	72	49	235	1,028
—	—	—	1	1	1	1	3	5	14	55	242	1,166	1,489	2,029
—	—	—	—	—	—	1	2	—	6	30	515	554	621	621
—	—	2	—	1	2	2	5	3	20	50	161	322	572	1,135
—	—	1	1	3	1	3	6	8	19	69	219	531	868	1,629
2	—	6	2	2	—	6	2	5	6	9	20	8	89	823
14	7	20	16	32	14	32	40	40	77	81	118	143	874	8,033
7	6	2	4	7	6	7	3	8	5	7	6	6	159	2,451
—	2	1	1	3	1	1	5	4	6	11	51	69	156	425
70	52	155	81	248	91	232	242	292	582	861	1,817	4,008	10,321	61,794
58	45	130	63	208	66	181	171	210	408	617	1,337	3,314	8,195	51,412
12	7	25	18	40	25	51	71	82	174	244	480	694	2,126	10,382
8	3	10	5	25	4	14	6	11	11	20	10	9	444	8,314
2	3	4	5	8	1	4	4	3	9	4	1	10	111	1,641
—	—	—	—	3	—	—	—	1	2	1	1	—	16	239
80	58	169	91	284	96	250	252	307	604	886	1,829	4,027	10,892	71,988

Taulu No 238. Helsingin Liikennekonttorin maksunpano ja ylöskanto vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

Kuukausi	Maksunpano													Ylöskanto									
	Maksulipunmaksua ¹⁾		Tuulaakia		Liikennemaksuja		Mittausmaksuja		Makasiinivuokraa		Yhteensä		Kertynyt tilintekovuodelta		Kertynyt edelliseltä vuodelta		Yhteensä						
	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ruä.</i>					
Tammikuu . . .	—	—	—	17,353	71	57,8	12,575	17	41,9	—	—	—	78	60	0,3	30,007	48	28,656	66	6,893	05	35,549	71
Helmikuu . . .	—	—	—	13,776	99	59,5	9,343	13	40,3	—	—	—	51	—	0,2	23,171	12	23,397	52	3,125	61	26,523	13
Maaliskuu . . .	—	—	—	14,242	21	54,6	11,786	58	45,2	—	—	—	60	04	0,2	26,088	83	25,540	—	627	15	26,167	15
Huhtikuu . . .	—	—	—	16,534	04	51,5	15,542	05	48,5	—	—	—	3	22	—	32,079	31	28,979	01	52	58	29,031	59
Toukokuu . . .	—	—	—	22,555	02	26,9	60,205	42	71,9	327	34	0,4	682	20	0,8	83,769	98	75,494	65	1	96	75,496	61
Kesäkuu . . .	—	—	—	12,434	82	19,2	51,646	70	79,8	183	60	0,3	504	83	0,7	64,769	95	63,347	86	6	26	63,354	12
Heinäkuu . . .	—	—	—	19,363	77	32,4	39,619	51	66,3	459	48	0,8	277	60	0,5	59,720	36	63,085	54	—	—	63,085	54
Elokuu	—	—	—	23,207	46	32,5	47,836	40	67,0	—	—	—	324	60	0,5	71,368	46	68,623	89	—	—	68,623	89
Syyskuu	—	—	—	26,394	75	28,7	64,994	23	70,6	328	39	0,3	366	80	0,4	92,084	17	88,496	36	—	—	88,496	36
Lokakuu	—	—	—	24,776	48	26,2	68,453	20	72,5	336	84	0,4	848	40	0,9	94,414	92	89,314	50	25	35	89,339	85
Marraskuu . .	—	—	—	25,208	32	30,2	57,488	—	68,9	155	77	0,2	580	80	0,7	83,432	89	89,291	83	—	13	89,291	96
Joulukuu . . .	—	—	—	16,562	52	23,4	53,563	78	75,7	212	94	0,3	405	52	0,6	70,744	76	75,493	89	—	—	75,493	89
Yht. v. 1904	—	—	—	232,410	09	31,7	493,054	17	67,4	2,004	36	0,3	4,183	61	0,6	731,652	23	719,721	71	10,732	09	730,453	80
” 1903	—	—	—	217,005	49	31,4	467,050	33	67,7	1,985	72	0,3	4,304	80	0,6	690,346	34	678,950	66	5,072	86	684,023	52
” 1902	—	—	—	191,638	66	29,4	453,945	69	69,7	1,921	68	0,3	4,150	68	0,6	651,656	71	646,085	—	8,282	33	654,367	33
” 1901	—	—	—	²⁾ 199,557	73	30,5	²⁾ 450,502	71	68,8	1,565	02	0,2	3,369	92	0,5	654,995	38	646,509	81	11,242	97	657,752	78
” 1900	—	—	—	253,432	61	33,1	506,153	24	66,0	2,795	73	0,4	3,783	53	0,5	766,165	11	—	—	—	—	754,831	19
” 1899	—	—	—	230,314	13	31,8	484,608	16	66,9	2,868	36	0,4	7,074	91	0,9	724,865	56	—	—	—	—	713,885	53
” 1898	—	—	—	220,703	48	30,1	503,914	84	68,7	1,964	95	0,3	7,285	63	0,9	733,868	90	—	—	—	—	723,383	34
” 1897	—	—	—	177,811	45	27,6	458,529	65	71,2	1,397	23	0,2	6,061	12	1,0	643,799	45	—	—	—	—	635,485	77
” 1896	—	—	—	160,943	77	30,1	372,367	58	69,4	2,369	86	0,4	700	25	0,1	536,381	46	—	—	—	—	523,729	75
” 1895	1,163	04	0,2	130,430	51	26,6	355,046	02	72,6	2,428	61	0,5	524	13	0,1	489,592	31	—	—	—	—	480,763	54

¹⁾ Poistettu vuodesta 1896 alkaen. — ²⁾ Sarekkeen ulkopuolella: Tuulaakia . . . . . *Smc.* 737: 95
Liikennemaksuja . . . . . ” 796: 82

rennysten johdosta, joita on tehty varastomakasiinin tulliosastolla.

Yhteensä *Smc.* 1,534: 77, ollen kaupungin tappio niiden vää-

Lähde: Liikennekonttorin vuosikertomukset.

Taulu N:o 239. Liikenteelle pantuja maksuja Helsingissä vuosina 1895—1904.

	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	1904
Tuulaaki . . . . . <i>Smc.</i>	137,439 80	170,754 33	177,811 45	220,703 48	230,314 13	253,432 61	199,557 73	191,638 66	217,005 49	232,410 09
Liikennemaksu . . . . . ”	355,046 02	372,367 58	458,529 65	503,914 84	484,608 16	506,153 24	450,502 71	453,945 69	467,050 33	493,054 17
Mittausmaksu . . . . . ”	2,428 61	2,369 86	1,397 23	1,964 95	2,868 36	2,795 73	1,565 02	1,921 68	1,985 72	2,004 36
Kauttakulkumak.vuokr. ”	524 13	700 25	6,061 12	7,285 63	7,074 91	3,783 53	3,369 92	4,150 68	4,304 80	4,183 61
Satamamaksu . . . . . ”	156,813 43	170,746 99	194,072 62	193,076 37	213,103 86	200,777 09	185,146 63	181,331 36	214,550 80	225,817 78
Siltamaksu . . . . . ”	6,596 66	10,729 62	9,461 32	8,215 08	9,726 15	9,196 62	9,671 42	8,421 86	9,749 57	10,656 07
Painolastimaksu . . . . . ”	766 80	491 —	469 20	364 80	269 60	281 40	149 —	110 80	309 20	128 80
Yhteensä <i>Smc.</i>	659,615 45	728,159 63	847,802 59	935,525 15	947,965 17	976,420 22	849,962 43	841,520 73	914,955 91	968,254 88

Lähde: Tietoja Liikenne- ja Satamakonttorista.

Taulu N:o 240. Helsingin Satamakonttorin ylöskanto vuonna 1904 sekä vuosina 1895—1903.

K u u k a u s i	M a k s u j a							Myönnetty lyhennystä	Kannettu määrä
	Vaaka- Smk	Nostorana- Smk	Satama- Smk	Silta- Smk	Elinkeino- Smk	Kalavesi- Smk	Painolasti- Smk		
Tammikuu	199 23	— —	5,968 80	2 43	— —	15 —	— —	3,962 22	2,223 24
Helmikuu	220 23	21 40	2,503 40	— —	— —	1 —	— —	1,696 90	1,049 13
Maaliskuu	228 08	— —	19 20	2 10	— —	2 —	— —	— —	251 38
Huhtikuu	183 20	31 20	4,532 60	— —	— —	441 —	— —	2,817 14	2,370 86
Toukokuu	166 20	83 80	36,048 50	738 46	637 06	1,051 —	5 —	8,371 18	30,358 84
Kesäkuu	164 64	94 40	42,315 70	1,426 49	561 65	11 —	48 —	8,369 60	36,252 28
Heinäkuu	156 76	70 80	40,943 80	1,616 23	346 95	42 —	44 —	9,141 84	34,078 70
Elokuu	162 36	26 —	43,670 40	1,556 08	84 85	3 —	12 60	9,665 60	35,849 69
Syyskuu	215 01	83 20	42,675 80	1,637 90	167 65	9 —	9 —	9,654 38	35,143 18
Lokakuu	221 94	98 40	35,710 80	1,450 73	746 60	— —	4 20	7,475 46	30,757 21
Marraskuu	229 94	71 60	28,393 55	1,151 84	855 75	— —	6 —	5,531 42	25,177 26
Joulukuu	198 24	98 60	15,329 75	1,073 81	173 65	— —	— —	5,608 78	11,265 27
Yhteensä vuonna 1904	2,345 83	679 40	298,112 30	10,656 07	3,574 16	1,575 —	128 80	72,294 52	244,777 04
” ” 1903	631 60	2,570 01	291,927 —	9,749 57	2,844 80	1,564 —	309 20	77,376 20	232,219 98
” ” 1902	2,543 12	750 —	237,657 —	8,421 86	3,267 55	1,460 —	110 80	56,325 64	197,884 69
” ” 1901	2,810 67	1,000 40	244,806 20	9,671 42	4,046 15	1,220 —	149 —	59,368 52	204,044 27 ¹⁾
” ” 1900	2,888 28	939 60	260,757 25	9,196 62	2,899 20	1,385 —	281 40	59,980 16	218,367 19
” ” 1899	2,916 80	1,659 20	281,338 50	9,726 15	4,205 26	1,274 —	269 60	68,234 64	233,154 87
” ” 1898	3,008 58	1,396 60	257,885 95	8,215 08	3,294 33	1,331 —	364 80	64,809 58	210,686 76
” ” 1897	3,075 41	694 60	251,255 90	9,461 32	3,324 09	1,530 —	469 20	57,453 88	212,356 64
” ” 1896	2,956 81	— —	224,672 25	10,729 62	2,693 23	1,544 —	491 —	53,925 26	189,161 65
” ” 1895	2,538 45	— —	201,546 45	6,596 66	2,332 87	1,845 —	766 80	44,733 02	170,893 21

¹⁾ Loppusumma ei ole yhtäpitävä yhteenlaskettavain kanssa, koska on lyhennetty Smk 291: 05 takaisinsuoritusta saksalaiselle höyrylaivalle Hektos.

Taulu N:o 241. Ylöskanto Helsingin Tullikamarissa vuosina 1895—1904.

V u o s i	Tullimaksuja		Merenkulku- maksuja		Tuontimak- suja ulkomai- sesta ja tulli- maksuja ve- näläisestä tupakista		Varasto- maksuja		Sahaus- maksuja		Majakka- maksuja		Sekalaisia va- roja (toimitus- maksuja y. m.)		Koko ylöskanto	
	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nlä.</i>
1904	11,224,768	20	336,670	29	491,338	29	37,981	92	10,574	63	93,419	89	46,196	77	12,240,949	99
1903	10,508,283	96	315,190	42	435,927	88	36,899	71	14,819	36	87,769	40	41,836	42	11,440,727	15
1902	9,359,155	69	280,698	39	337,822	31	34,948	33	12,304	50	71,189	93	33,624	95	10,129,744	10
1901	9,906,309	75	297,113	37	217,092	63	47,007	35	13,127	69	80,327	92	31,913	90	10,592,892	61
1900	11,961,903	57	358,577	95	838,946	57	49,950	11	22,458	32	91,282	14	41,362	50	13,364,481	16
1899	11,382,269	33	341,107	94	373,235	90	44,412	74	20,676	23	108,850	09	47,265	39	12,317,817	62
1898	10,727,572	31	321,552	12	455,157	75	57,447	17	20,807	99	90,241	82	37,307	05	11,710,036	21
1897	8,609,175	48	258,265	25	373,771	31	28,599	13	25,292	06	113,064	14	41,489	89	9,449,657	26
1896	7,795,394	56	233,641	50	367,256	92	27,584	78	32,370	59	93,330	95	106,424	64	8,656,003	94
1895	6,208,283	94	186,106	12	346,525	49	29,741	47	21,411	01	82,434	14	33,948	81	6,908,450	98

Lähde: Suomen virallinen tilasto. Kauppa.

Taulu N:o 242. Yhteenveto kunnallisverojen y. m.

Kaupunginosa	Taksoituslautakunnan määräämiä veroäyriä				Poistuu				Jällellä			
	talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	keesstä tai muusta tulosta	palkasta, eläkkeestä tai muusta tuloista	Yhteensä maksavia veroäyriä	Tutkijalautakunnan alentamia veroäyriä			Yhteensä maksavia veroäyriä	talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	keesstä tai muusta tuloista
						talosta, tontista ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	nuust. tuloista				
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupunginosa	2,836	5,465	9,997	17,707	28	24	90	141	2,808	5,441	9,907	
Toinen "	4,376	12,577	7,466	23,963	50	323	107	482	4,326	12,254	7,359	
Kolmas "	2,530	5,392	6,841	14,377	17	101	159	273	2,513	5,291	6,682	
Neljäs "	3,986	4,103	9,302	16,455	75	139	150	362	3,911	3,964	9,152	
Viides "	2,071	3,807	5,672	11,173	20	72	456	544	2,051	3,735	5,216	
Kuudes "	990	880	1,156	2,638	4	—	22	21	986	880	1,134	
Seitsemäs "	1,127	3,500	4,066	8,338	13	96	39	147	1,114	3,404	4,027	
Kahdeksas "	247	12	562	808	—	—	15	16	247	12	547	
Yhdeksäs "	460	216	1,791	2,421	—	2	36	39	460	214	1,755	
Kymmenes "	437	1,132	972	2,417	1	24	21	46	436	1,108	951	
Huvilat ja saaret	1,827	3,100	2,174	6,280	49	106	23	177	1,778	2,994	2,151	
Yhteensä	20,887	40,184	49,999	106,577	257	887	1,118	2,248	20,630	39,297	48,881	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupunginosa	2,950	4,831	18,370	25,416	11	121	506	636	2,939	4,710	17,864	
Toinen "	4,801	15,331	12,148	31,714	95	394	284	772	4,706	14,937	11,864	
Kolmas "	2,823	7,293	10,726	20,408	53	411	338	799	2,770	6,882	10,388	
Neljäs "	4,191	4,830	8,731	16,649	63	15	194	271	4,128	4,815	8,537	
Viides "	2,346	4,615	6,219	12,747	20	380	69	468	2,326	4,235	6,150	
Kuudes "	1,242	1,319	1,323	3,427	5	332	16	351	1,237	987	1,307	
Seitsemäs "	1,335	4,371	5,895	11,098	5	535	68	602	1,330	3,836	5,827	
Kahdeksas "	472	28	1,223	1,695	100	—	14	114	372	28	1,209	
Yhdeksäs "	519	412	1,914	2,778	22	10	54	87	497	402	1,860	
Kymmenes "												
Ynnä huvilat ja saaret	2,670	6,828	3,686	12,089	27	418	17	465	2,643	6,410	3,669	
Yhteensä	23,349	49,858	70,235	138,021	401	2,616	1,560	4,565	22,948	47,242	68,675	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupunginosa	3,207	6,839	13,404	22,751	53	289	384	726	3,154	6,550	13,020	
Toinen "	5,146	17,457	8,865	30,915	66	842	242	1,150	5,080	16,615	8,623	
Kolmas "	3,018	8,091	9,269	19,899	52	175	138	365	2,966	7,916	9,131	
Neljäs "	4,752	5,775	9,386	18,737	91	203	142	436	4,661	5,572	9,244	
Viides "	2,773	4,799	6,835	13,855	64	141	121	326	2,709	4,658	6,714	
Kuudes "	1,505	1,171	1,573	3,794	95	225	23	343	1,410	946	1,550	
Seitsemäs "	1,496	3,483	5,974	10,452	28	105	181	314	1,468	3,378	5,793	
Kahdeksas "	524	298	2,096	2,875	25	—	113	138	499	298	1,983	
Yhdeksäs "	491	464	1,958	2,851	16	—	76	92	475	464	1,882	
Kymmenes "	591	1,400	1,108	2,956	1	24	53	78	590	1,376	1,055	
Huvilat ja saaret	2,709	6,576	3,559	11,664	44	101	61	206	2,665	6,475	3,498	
Yhteensä	26,212	56,353	64,027	140,749	535	2,105	1,534	4,174	25,677	54,248	62,493	

1) Vuosien 1898—1905 tarpeiden täyttämiseksi.

taksoitus- ja kantoluetteloista vuosina 1897—1904 1).

veroäyriä		Taksoitettu määrä								Tonttiveroja		Verolippumaksuja		Yhteensä			
Yhteensä		etuokente- tuista vero- äyriä		etuokente- tuista vero- äyriä		etuokente- tuista vero- äyriä		Yhteensä		Tonttiveroja		Verolippumaksuja		Yhteensä			
etuokente- tuja	majoituk- sessa vapaut- tettuina	etuokente- tomia	maksavia	etuokente- tuista vero- äyriä	etuokente- tuista vero- äyriä	etuokente- tuista vero- äyriä	etuokente- tuista vero- äyriä	Yhteensä	Smk.	72	Smk.	72	Smk.	72	Smk.	72	
1 8 9 7																	
211	14	17,341	17,566	2,418	06	165	48	208,092	—	210,675	54	333	72	51	96	211,061	22
325	175	22,981	23,481	3,724	50	2,068	50	275,772	—	281,565	—	307	55	47	60	281,920	15
154	—	13,950	14,104	1,764	84	—	—	167,400	—	169,164	84	204	58	36	96	169,406	38
112	23	15,958	16,093	1,283	52	271	86	191,496	—	193,051	38	655	92	70	96	193,778	26
49	8	10,572	10,629	561	54	94	56	126,864	—	127,520	10	301	01	33	76	127,854	87
—	—	2,617	2,617	—	—	—	—	31,404	—	31,404	—	202	68	22	84	31,629	52
—	—	8,191	8,191	—	—	—	—	98,292	—	98,292	—	248	79	27	96	98,568	75
—	—	792	792	—	—	—	—	9,504	—	9,504	—	11	76	2	—	9,517	76
17	—	2,365	2,382	194	82	—	—	28,380	—	28,574	82	—	—	6	88	28,581	70
—	—	2,371	2,371	—	—	—	—	28,452	—	28,452	—	71	82	7	92	28,531	74
—	—	6,103	6,103	—	—	—	—	73,236	—	73,236	—	—	—	48	12	73,284	12
868	220	103,241	104,329	9,947	28	2,600	40	1,238,892	—	1,251,439	68	2,337	83	356	96	1,254,134	47
1 8 9 8																	
281	14	24,485	24,780	2,284	53	139	58	247,298	50	249,722	61	331	10	59	88	250,113	59
331	203	30,408	30,942	2,691	03	2,023	91	307,120	80	311,835	74	307	55	54	60	312,197	89
279	—	19,330	19,609	2,268	27	—	—	195,233	—	197,501	27	204	58	40	84	197,746	69
100	25	16,253	16,378	813	—	249	25	164,155	30	165,217	55	652	89	79	46	165,949	90
77	8	12,194	12,279	626	01	79	76	123,159	40	123,865	17	301	01	37	52	124,203	70
—	—	3,076	3,076	—	—	—	—	31,067	60	31,067	60	249	36	26	08	31,343	04
48	—	10,448	10,496	390	24	—	—	105,524	80	105,915	04	246	91	35	04	106,196	99
32	—	1,549	1,581	260	16	—	—	15,644	90	15,905	06	46	30	3	08	15,954	44
9	—	2,682	2,691	73	17	—	—	27,088	20	27,161	37	—	—	8	24	27,169	61
—	—	11,624	11,624	—	—	—	—	117,402	40	117,402	40	341	85	64	92	117,809	17
1,157	250	132,049	133,456	9,406	41	2,492	50	1,333,694	90	1,345,593	81	2,681	55	409	66	1,348,685	02
1 8 9 9																	
304	14	21,707	22,025	3,052	16	176	12	274,810	62	278,038	90	337	07	60	12	278,436	09
134	175	29,456	29,765	1,345	36	2,201	50	372,912	96	376,459	82	303	05	54	12	376,816	99
350	—	19,184	19,534	3,514	—	—	—	242,869	44	246,383	44	204	58	44	16	246,632	18
105	27	18,169	18,301	1,054	20	339	66	230,019	54	231,413	40	655	—	85	04	232,153	44
102	8	13,419	13,529	1,024	08	100	64	169,884	54	171,009	26	301	01	45	08	171,355	35
—	—	3,451	3,451	—	—	—	—	43,689	66	43,689	66	260	29	27	44	43,977	39
35	—	10,103	10,138	351	40	—	—	127,903	98	128,255	38	250	74	36	24	128,542	36
32	—	2,705	2,737	321	28	—	—	34,245	30	34,566	58	49	13	4	60	34,620	31
10	—	2,749	2,759	100	40	—	—	34,802	34	34,902	74	—	—	7	88	34,910	62
—	—	2,878	2,878	—	—	—	—	36,435	48	36,435	48	341	85	9	40	36,786	73
—	—	11,458	11,458	—	—	—	—	145,058	28	145,058	28	—	—	68	68	145,126	96
1,072	224	135,279	136,575	10,762	88	2,817	92	1,712,632	14	1,726,212	94	2,702	72	442	76	1,729,358	42

Jatkoa.

Kaupunginosa	Taksoituslautakunnan määräämiä veroäyryjä				Poistuu				Jällellä			
	talosta, tonnistusta ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	palkasta, elinkeöstä tai muusta tulosta	Yhteensä maksavia veroäyryjä	Tutkijalautakunnan alentamia veroäyryjä				talosta, tonnistusta ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	palkasta, elinkeöstä tai muusta tulosta	Yhteensä maksavia veroäyryjä
					talosta, tonnistusta ja maasta	elinkeinosta ja ammatista	palkasta, elinkeöstä tai muusta tulosta	Yhteensä maksavia veroäyryjä				
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupunginosa	3,656	6,501	12,155	21,650	79	578	206	856	3,577	5,923	11,949	
Toinen "	5,533	16,373	9,020	30,363	102	113	133	351	5,431	16,260	8,887	
Kolmas "	3,306	8,314	7,768	18,940	26	409	257	697	3,250	7,905	7,511	
Neljäs "	5,283	6,494	10,498	21,151	212	192	920	1,314	5,071	6,302	9,578	
Viides "	2,929	4,655	7,616	14,658	35	93	192	321	2,894	4,562	7,424	
Kuudes "	1,680	1,021	1,924	4,103	40	217	34	288	1,640	804	1,890	
Seitsemäs "	1,645	2,310	6,004	9,382	33	152	160	343	1,612	2,158	5,844	
Kahdeksas "	511	504	2,062	3,039	32	126	17	174	479	378	2,045	
Yhdeksäs "	486	465	2,368	3,254	—	—	127	128	486	465	2,241	
Kymmenes "	782	1,680	1,297	3,511	13	18	18	44	769	1,662	1,279	
Huvilat ja saaret	2,901	7,103	3,932	12,775	80	823	152	1,068	2,821	6,280	3,780	
Yhteensä	23,712	55,420	64,644	142,828	652	2,721	2,216	5,584	28,060	52,699	62,428	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupunginosa	3,648	5,803	13,169	21,973	47	120	303	470	3,601	5,683	12,866	
Toinen "	5,975	16,646	15,310	37,385	341	822	6,294	7,463	5,634	15,824	9,016	
Kolmas "	3,503	8,749	8,090	19,931	84	866	558	1,518	3,419	7,883	7,532	
Neljäs "	5,227	6,423	10,170	20,687	93	642	363	1,096	5,134	5,781	9,807	
Viides "	3,107	4,758	8,131	15,502	103	121	133	359	3,004	4,637	7,998	
Kuudes "	1,804	834	1,892	3,980	36	58	27	124	1,768	776	1,865	
Seitsemäs "	1,824	3,132	6,399	10,907	36	29	468	535	1,788	3,103	5,931	
Kahdeksas "	512	421	1,998	2,894	—	1	55	58	512	420	1,943	
Yhdeksäs "	511	586	2,067	3,093	—	20	58	78	511	566	2,009	
Kymmenes "	713	1,599	1,189	3,305	4	371	15	392	709	1,228	1,174	
Huvilat ja saaret	3,295	6,217	4,434	12,594	80	347	108	532	3,215	5,870	4,326	
Yhteensä	30,119	55,168	72,849	152,256	824	3,397	8,382	12,625	29,295	51,771	64,467	
V u o n n a												
Ensimmäinen kaupunginosa	3,725	5,082	15,121	23,273	114	297	534	952	3,611	4,785	14,587	
Toinen "	6,102	16,671	12,417	34,679	18	526	445	988	6,084	16,145	11,972	
Kolmas "	3,465	8,353	7,826	19,214	84	398	264	757	3,381	7,955	7,562	
Neljäs "	5,288	5,754	10,633	20,508	48	466	281	795	5,240	5,288	10,352	
Viides "	3,030	4,517	9,137	16,116	54	282	345	682	2,976	4,235	8,792	
Kuudes "	1,857	887	1,996	4,143	19	12	29	55	1,838	875	1,967	
Seitsemäs "	2,058	4,011	7,370	12,845	146	126	234	505	1,912	3,885	7,136	
Kahdeksas "	726	525	2,059	3,249	37	—	101	138	689	525	1,958	
Yhdeksäs "	494	669	2,259	3,346	18	85	6	109	476	584	2,253	
Kymmenes "	1,020	1,288	1,484	3,515	21	30	33	85	999	1,253	1,451	
Yhdestoista "	1,388	648	2,285	3,519	12	23	37	63	1,376	625	2,248	
Kahdestoista "	270	205	91	508	11	11	—	22	259	194	91	
Huvilat ja saaret	1,449	4,710	2,040	7,711	9	1,047	135	1,187	1,440	3,663	1,905	
Yhteensä	30,872	53,320	74,718	152,626	591	3,303	2,444	6,338	30,281	50,017	72,274	

Kaupunginosa	Yhteensä				Tasotettu määrä				Tonttiveroja		Verolippu-maksuja		Yhteensä				
	etuokeutetuja	majoituksesta vapautetuista veroäyryistä	etuokeutetuja	maksavia	etuokeutetuista veroäyryistä	Yhteensä	etuokeutetuista veroäyryistä	Yhteensä	Smc.	pää	Smc.	pää	Smc.	pää			
															Smc.	pää	Smc.
1 9 0 0																	
337	14	20,443	20,794	4,178	80	177	80	263,919	13	268,275	73	337	07	58	60	268,671	40
136	186	29,692	30,014	1,686	40	2,362	20	383,323	72	387,372	32	299	01	56	16	387,727	49
246	—	17,997	18,243	3,050	40	—	—	232,341	27	235,391	67	204	58	44	68	235,640	93
114	27	19,696	19,837	1,413	60	332	90	254,285	36	256,031	86	655	—	84	84	256,771	70
94	8	14,235	14,337	1,165	60	101	60	183,773	85	185,041	05	301	01	44	20	185,386	26
—	—	3,815	3,815	—	—	—	—	49,251	65	49,251	65	268	06	30	88	49,550	59
27	—	9,012	9,039	334	80	—	—	116,344	92	116,679	72	249	65	41	80	116,971	17
—	—	2,865	2,865	—	—	—	—	36,987	15	36,987	15	49	13	4	64	37,040	92
—	—	3,126	3,126	—	—	—	—	40,356	66	40,356	66	—	—	8	24	40,364	90
—	—	3,467	3,467	—	—	—	—	44,758	97	44,758	97	345	79	15	—	45,119	76
—	—	11,707	11,707	—	—	—	—	151,137	37	151,137	37	—	—	69	—	151,206	37
954	235	136,055	137,244	11,829	60	2,974	50	1,756,480	05	1,771,284	15	2,709	30	458	04	1,774,451	49
1 9 0 1																	
367	14	21,122	21,503	4,591	17	183	26	281,133	82	285,908	25	337	98	62	04	286,308	27
137	165	29,620	29,922	1,713	87	2,159	85	394,242	20	398,115	92	299	01	56	12	398,471	05
274	—	18,139	18,413	3,427	74	—	—	241,430	09	244,857	83	204	58	44	44	245,106	85
116	27	19,448	19,591	1,451	16	353	43	258,852	88	260,657	47	651	41	85	72	261,394	60
98	8	15,037	15,143	1,225	98	104	72	200,142	47	201,473	17	301	01	45	20	201,819	38
—	—	3,856	3,856	—	—	—	—	51,323	36	51,323	36	268	06	32	12	51,623	54
75	—	10,297	10,372	938	25	—	—	137,053	67	137,991	32	271	34	37	12	138,299	78
29	—	2,807	2,836	362	79	—	—	37,361	17	37,723	96	55	77	4	76	37,784	49
10	—	3,010	3,020	125	10	—	—	40,063	10	40,188	20	—	—	8	64	40,196	84
—	—	2,913	2,913	—	—	—	—	38,772	03	38,772	03	348	04	12	76	39,132	83
—	—	12,062	12,062	—	—	—	—	160,545	22	160,545	22	—	—	77	96	160,623	18
1,106	214	138,311	139,631	13,836	06	2,801	26	1,840,919	41	1,857,556	73	2,737	20	466	88	1,860,760	81
1 9 0 2																	
240	14	22,067	22,321	2,911	20	173	04	277,161	52	280,245	76	336	78	62	28	280,644	82
57	171	33,463	33,691	691	41	2,113	56	420,295	28	423,100	25	299	01	55	60	423,454	86
69	—	18,388	18,457	836	97	—	—	230,953	28	231,790	25	208	12	46	48	232,044	85
109	27	19,577	19,713	1,322	17	333	72	245,887	12	247,543	01	657	50	86	52	248,287	03
104	8	15,322	15,434	1,261	52	98	88	192,444	32	193,804	72	301	01	49	08	194,154	81
—	—	4,088	4,088	—	—	—	—	51,345	28	51,345	28	271	96	34	20	51,651	44
—	—	12,340	12,340	—	—	—	—	154,990	40	154,990	40	287	40	44	96	155,322	76
26	—	3,085	3,111	315	38	—	—	38,747	60	39,062	98	65	86	6	32	39,135	16
10	—	3,227	3,237	121	30	—	—	40,531	12	40,652	42	—	—	9	32	40,661	74
—	—	3,430	3,430	—	—	—	—	43,080	80	43,080	80	349	77	17	68	43,448	25
—	—	3,456	3,456	—	—	—	—	43,407	36	43,407	36	39	24	40	92	43,487	52
—	—	486	486	—	—	—	—	6,104	16	6,104	16	—	—	3	84	6,108	—
—	—	6,524	6,524	—	—	—	—	81,941	44	81							

Jatkoa.

Kaupunginosa	Taksoituslautakunnan määräämiä veroäyryjä				Poistuu				Jällellä		
	talosta, tontista ja maasta	elinkeinoista ja ammatista	palkasta, eläkkeestä tai muusta tulosta	Yhteensä maksavia veroäyryjä	Tutkijalautakunnan alentamia veroäyryjä				talosta, tontista ja maasta	elinkeinoista ja ammatista	palkasta, eläkkeestä tai muusta tulosta
					talosta, tontista ja maasta	elinkeinoista ja ammatista	muust. tulosta	palkasta, eläkkeestä tai muust. tulosta			
V u o n n a											
Ensimmäinen kaupunginosa	3,547	5,322	13,424	21,654	55	318	179	553	3,492	5,004	13,245
Toinen "	5,913	17,606	9,645	32,673	6	743	264	1,024	5,907	16,863	9,381
Kolmas "	3,464	9,608	8,438	21,095	21	366	294	692	3,443	9,242	8,144
Neljäs "	5,304	5,658	9,982	19,849	117	153	83	348	5,187	5,505	9,899
Viides "	3,084	4,640	9,398	16,663	66	147	123	354	3,018	4,493	9,275
Kuudes "	1,847	836	1,880	4,079	25	20	39	81	1,822	816	1,841
Seitsemäs "	2,140	4,594	8,646	14,738	70	71	148	297	2,070	4,523	8,498
Kahdeksas "	1,052	649	3,389	5,029	62	—	230	294	990	649	3,159
Yhdeksäs "	496	574	2,145	3,148	10	40	92	142	486	534	2,053
Kymmenes "	1,035	2,138	1,730	4,610	—	374	34	402	1,035	1,764	1,696
Yhdestoista "	1,580	782	2,181	3,812	31	54	74	142	1,549	728	2,107
Kahdestoista "	305	234	244	685	3	86	—	89	302	148	244
Huvilat ja saaret	1,509	4,733	1,998	7,779	32	101	151	283	1,477	4,632	1,847
Yhteensä	31,276	57,374	73,100	155,814	498	2,473	1,711	4,701	30,778	54,901	71,389
V u o n n a											
Ensimmäinen kaupunginosa	3,655	4,782	14,822	22,540	124	10	1,429	1,561	3,531	4,772	13,393
Toinen "	5,894	19,114	8,615	33,137	—	202	168	370	5,894	18,912	8,447
Kolmas "	3,504	10,020	8,332	21,452	—	149	61	208	3,504	9,871	8,271
Neljäs "	5,473	6,233	11,404	21,933	22	176	653	845	5,451	6,057	10,751
Viides "	3,111	5,109	8,628	16,313	28	53	95	176	3,083	5,056	8,533
Kuudes "	1,861	1,027	2,002	4,299	7	13	73	90	1,854	1,014	1,929
Seitsemäs "	2,398	2,672	9,423	13,683	30	84	290	403	2,368	2,588	9,133
Kahdeksas "	1,345	1,437	4,922	7,580	16	—	45	60	1,329	1,437	4,877
Yhdeksäs "	484	861	2,219	3,511	—	13	13	484	861	2,206	—
Kymmenes "	1,076	2,246	2,031	5,057	10	4	26	36	1,066	2,242	2,005
Yhdestoista "	1,632	801	2,864	4,405	24	4	12	32	1,608	797	2,852
Kahdestoista "	388	158	324	735	4	1	—	5	384	157	324
Huvilat ja saaret	1,449	5,753	2,460	9,120	5	264	272	539	1,444	5,489	2,188
Yhteensä	32,270	60,213	78,046	163,765	270	960	3,137	4,338	32,000	59,253	74,909

Lähde: Taksoitusluettelot.

veroäyryjä	Taksoitettu määrä												Tontiveroja		Verolippu-maksuja		Yhteensä	
	Yhteensä				etuohkeut-tuisia vero-äyryistä		majoituksesta vapautetuista veroäyryistä		Yhteensä									
	etuohkeut-tuisia vero-äyryistä	majoituk-sesta vapau-tettuina	etuohkeudet-tonnia	maksavia	Smc.	nlä	Smc.	nlä	Smc.	nlä	Smc.	nlä	Smc.	nlä	Smc.	nlä	Smc.	nlä
1 9 0 3																		
428	106	20,567	21,101	5,114	60	1,282	60	253,591	11	259,988	31	333	85	62	36	260,384	52	
177	347	31,125	31,649	2,115	15	4,198	70	383,771	25	390,085	10	290	11	57	56	390,432	77	
323	51	20,029	20,403	3,859	85	617	10	246,957	57	251,434	52	207	22	47	76	251,689	50	
44	27	19,430	19,501	525	80	326	70	239,571	90	240,424	40	657	50	83	84	241,165	74	
104	8	16,197	16,309	1,242	80	96	80	199,709	01	201,048	61	298	13	44	92	201,391	66	
—	—	3,998	3,998	—	—	—	—	49,295	34	49,295	34	271	96	30	16	49,597	46	
90	—	14,351	14,441	1,075	50	—	—	176,947	83	178,023	33	317	35	51	48	178,392	16	
—	—	4,735	4,735	—	—	—	—	58,382	55	58,382	55	86	31	10	12	58,478	98	
19	—	2,987	3,006	227	05	—	—	36,829	71	37,056	76	—	—	8	92	37,065	68	
—	—	4,208	4,208	—	—	—	—	51,884	64	51,884	64	380	57	18	92	52,284	13	
—	—	3,670	3,670	—	—	—	—	45,251	10	45,251	10	80	53	38	44	45,370	07	
—	—	596	596	—	—	—	—	7,348	68	7,348	68	32	29	5	96	7,386	93	
—	—	7,496	7,496	—	—	—	—	92,425	68	92,425	68	—	—	31	76	92,457	44	
1,185	539	149,389	151,113	14,160	75	6,521	90	1,841,966	37	1,862,649	02	2,955	82	492	20	1,866,097	04	
1 9 0 4																		
337	14	20,628	20,979	3,926	05	166	46	247,742	28	251,834	79	329	28	66	80	252,230	87	
164	175	32,428	32,767	1,910	60	2,080	75	389,460	28	393,451	63	293	91	54	60	393,800	14	
356	—	20,888	21,244	4,147	40	—	—	250,864	88	255,012	28	208	12	45	88	255,266	28	
43	27	21,018	21,088	500	95	321	03	252,426	18	253,248	16	654	73	88	52	253,991	41	
105	12	16,020	16,137	1,223	25	142	68	192,400	20	193,766	13	298	13	48	44	194,112	70	
—	—	4,209	4,209	—	—	—	—	50,550	09	50,550	09	274	—	34	28	50,858	37	
87	—	13,193	13,280	1,013	55	—	—	158,447	93	159,461	48	342	64	62	68	159,866	80	
26	—	7,494	7,520	302	90	—	—	90,002	94	90,305	84	96	—	17	52	90,419	36	
19	—	3,479	3,498	221	35	—	—	41,782	79	42,004	14	—	—	8	36	42,012	50	
—	—	5,021	5,021	—	—	—	—	60,302	21	60,302	21	387	60	20	08	60,709	89	
—	—	4,373	4,373	—	—	—	—	52,519	73	52,519	73	97	14	46	44	52,663	31	
—	—	730	730	—	—	—	—	8,767	30	8,767	30	79	96	7	80	8,855	06	
—	—	8,581	8,581	—	—	—	—	103,057	81	103,057	81	—	—	35	44	103,093	25	
1,137	228	158,062	159,427	13,246	05	2,710	92	1,898,324	62	1,914,281	59	3,061	51	536	84	1,917,879	94	

**Taulu N:o 243. Kunnallisverotus Helsingissä vuosina
1886—1905.¹⁾**

Vuosi	Asukkaita henkikirjan mukaan	Verotettuja	%:na asuk- kaista	Arvioitu verotettava vuositulo	Taksoitettu veromäärä		Vero- prosentti	Keskimäärä verotettujen vuositulosta	
				<i>Smk.</i>	<i>Smk.</i>	<i>pro.</i>		<i>Smk.</i>	<i>pro.</i>
1886	43,345	7,887	18,20	25,098,000	689,651	10	2,75	3,182	20
1887	43,834	7,513	17,14	24,558,400	674,857	40	2,75	3,268	79
1888	46,255	8,413	18,19	26,384,400	622,186	83	2,36	3,136	15
1889	53,910	7,872	14,60	27,382,200	622,065	18	2,27	3,478	57
1890	56,236	7,203	12,81	29,110,400	707,879	84	2,43	4,041	42
1891	58,799	8,032	13,66	31,722,400	791,475	38	2,49	3,949	50
1892	57,192	8,516	14,89	32,287,600	902,879	32	2,80	3,791	40
1893	57,210	8,416	14,72	33,570,800	902,467	12	2,69	3,988	93
1894	58,637	7,903	12,97	34,670,000	1,179,009	44	3,40	4,560	04
1895	64,554	7,866	12,18	32,809,600	1,188,794	39	3,62	4,171	07
1896	67,653	7,696	11,37	33,514,800	1,172,367	18	3,50	4,354	83
1897	70,698	8,180	11,57	40,769,200	1,242,432	32	3,05	4,984	01
1898	71,365	8,924	12,50	41,731,600	1,251,439	68	3,—	4,676	33
1899	75,492	10,242	13,58	53,382,400	1,345,593	81	2,52	5,212	11
1900	79,126	11,069	13,99	54,630,000	1,726,212	94	3,16	4,935	41
1901	82,213	11,445	13,92	54,897,600	1,771,284	15	3,22	4,796	64
1902	82,604	11,672	14,13	58,213,200	1,857,556	73	3,13	4,977	42
1903	88,838	12,237	13,77	61,028,800	1,837,068	83	3,32	4,987	23
1904	90,417	12,305	11,60	62,038,000	1,862,649	02	3,52	5,041	69
1905	93,626	13,421	14,33	66,464,800	1,914,281	59	2,88	4,952	30

¹⁾ Toimitettu vuosien 1885—1904 tulosuhteiden perusteella.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 244. Maksavia veroäyryjä sekä veroäyryiltä taksoitettu veromäärä vuosilta 1885—1904.

V u o s i	Veroäyryjä (vastaten 400 markan vuosituloa)	Lisäys	Vähennys	Taksoitettu määrä etuoikeydettomalta veroäyryiltä	
				<i>Smc.</i>	<i>7rk.</i>
1885	62,745	—	868	11	—
1886	61,396	—	1,349	11	—
1887	65,961	4,565	—	9	45
1888	68,458	2,497	—	9	10
1889	72,776	4,318	—	9	76
1890	79,306	6,530	—	10	—
1891	80,719	1,413	—	11	20
1892	83,927	3,208	—	10	76
1893	86,675	2,748	—	13	61
1894	82,024	—	4,651	14	50
1895	83,787	1,763	—	14	—
1896	101,923	18,136	—	12	20
1897	104,329	2,406	—	12	—
1898	133,456	29,127	—	10	10
1899	136,575	3,119	—	12	66
1900	137,244	669	—	12	91
1901	139,631	2,387	—	13	31
1902	146,288	6,657	—	12	56
1903	151,113	4,825	—	12	33
1904	159,427	8,314	—	12	01

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 245. Verotettuja henkilöitä Helsingissä vuosina 1900—1904, tulojen mukaan ryhmitettyinä.

Tuloryhmiä <i>Smc.</i>	Verotettuja					Tuloryhmiä <i>Smc.</i>	Verotettuja				
	v u o n n a						v u o n n a				
	1904	1903	1902	1901	1900		1904	1903	1902	1901	1900
800	3,987	4,254	3,985	4,048	4,172	7,600	39	38	42	39	27
1,200	2,018	2,095	1,981	1,956	1,742	8,000	180	194	178	173	167
1,600	1,127	1,015	993	915	877	8,400	31	31	28	23	31
2,000	712	702	672	609	566	8,800	51	53	47	47	54
2,400	446	383	370	380	315	9,200	53	45	41	33	31
2,800	306	287	268	235	223	9,600	33	36	32	27	26
3,200	348	324	294	295	263	10,000	140	111	142	149	149
3,600	158	133	131	124	115	10,400—14,800 .	421	421	403	400	366
4,000	363	358	370	353	348	15,200—20,000 .	292	260	278	250	235
4,400	109	104	96	75	63	20,400—24,800 .	111	105	103	97	104
4,800	250	217	222	214	210	25,200—30,000 .	91	82	67	84	95
5,200	95	73	80	83	70	30,400—40,000 .	98	94	101	104	79
5,600	116	108	98	87	94	40,400—50,000 .	29	30	38	27	52
6,000	277	282	242	237	224	50,400—74,800 .	54	57	54	60	48
6,400	90	82	69	66	85	75,400—100,000	28	21	31	31	23
6,800	84	85	70	81	70	100,400—200,000	34	30	29	33	36
7,200	118	109	105	98	94	Yli 200,000 .	16	18	12	12	13
						Yhteensä	12,305	12,237	11,672	11,445	11,069

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 246. Helsingin kaupungin pääomavarat vuonna 1904 sekä vuosina 1900—1903.

	Saldo 1 p:nä Tammikuuta		Vähennys vuoden kuluessa		Lisäys vuo- den kuluessa		Saldo 31 p:nä Joulukuuta	
	<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>7ml.</i>
I. Rakennuksia ja rakennettuja kiinteistöjä	10,408,721	52	34,246	80	175,720	50	10,550,195	22
II. Maatiloja kaupungin ulkopuolella	880,000	—	—	—	—	—	880,000	—
III. Kaupungin vuokralle annetun maan arvo	3,593,777	80	130,359	80	—	—	3,462,918	—
IV. Myytäväksi käytettävissä olevia tontteja	2,520,820	—	509,327	—	646,052	—	2,657,545	—
V. Maksettavaksi käymätön lunastushinta	3,108,832	75	606,493	44	880,477	21	3,382,816	52
VI. Vesijohdon pääoma-arvo	3,535,414	52	—	—	96,196	44	3,631,610	96
VII. Kaasutehtaan pääoma-arvo	645,928	04	22,525	25	71,535	47	694,938	26
VIII. Kalusto	1,447,796	43	91,449	75	135,272	57	1,491,619	25
IX. Arvopapereita	113,500	—	—	—	—	—	113,500	—
Yhteensä v:na 1904	26,254,791	06	1,394,902	04	2,005,254	19	26,865,143	21
„ „ 1903	25,321,423	17	1,420,251	40	2,353,619	29	26,254,791	06
„ „ 1902	23,036,679	81	1,046,301	39	3,331,044	75	25,321,423	17
„ „ 1901	21,134,475	74	269,799	41	2,172,003	48	23,036,679	81
„ „ 1900	19,652,943	24	1,293,068	61	2,774,601	11	21,134,475	74

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 247. Helsingin kaupunginrahaston

	1895		1896		1897		1898	
Tulot:								
Korot	63,455	76	50,354	45	47,392	12	99,453	65
Tontinlunastukset	342,020	29	436,099	53	523,724	31	302,303	99
Kaupungin kiinteä omaisuus	253,570	50	255,812	41	269,266	98	278,433	45
Tonttiverot	2,246	25	2,250	65	2,263	95	2,337	—
Tuloatottavat oikeudet	715,840	10	779,442	19	915,374	76	1,003,064	14
Sekalaiset tulot ja tuloja tuloarvion ulkopuolella	289,530	39	297,709	04	309,849	81	373,893	72
Majoituksen korvausta	202,289	25	—	—	—	—	—	—
Valtioavut	296,104	52	250,837	85	251,917	55	350,993	94
Vesijohto	305,543	05	336,650	02	360,780	—	412,754	68
Valaistuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—
Taksoitus	1,188,168	26	1,172,367	18	1,240,289	97	1,247,476	74
Lainat	904,055	25	148,000	—	290,250	—	820,560	65
Yhteensä	4,562,823	62	3,729,523	32	4,211,109	45	4,891,271	96
Menot:								
Kaupungin velat	538,782	87	527,262	67	524,064	20	532,474	83
S:n virastot	191,927	70	192,934	17	206,090	76	213,485	69
Kunnallishallinto	174,401	37	179,340	39	180,605	15	194,595	12
Katuvalaistus	151,293	40	146,173	52	152,360	67	166,302	30
Palosammutustoimi	90,035	90	113,007	52	89,553	39	94,898	87
Poliisilaitos	204,016	33	206,905	85	212,775	17	284,856	36
Terveyden- ja sairaanhoito	148,270	04	159,890	38	192,024	08	204,569	30
Vaivaishoito	274,135	95	278,876	45	270,217	57	258,794	94
Opetustoimi	480,012	94	505,521	10	525,720	18	558,070	93
Kaup. vastattavat yleis. rasitukset	212,502	21	214,146	81	211,138	24	217,518	16
Vesijohto	272,412	75	184,192	28	232,826	64	262,392	30
Kauppahalli	5,948	58	5,980	89	6,553	87	7,253	67
Kaupungin maatilat	5,093	14	5,498	12	6,219	47	17,375	59
Yleiset työt	1,271,436	49	565,996	50	749,220	88	1,526,782	72
Eläkkeet	14,666	68	14,806	68	11,898	34	10,073	35
Sekal. ja menoja menoarv. ulkop.	128,750	59	147,253	53	148,706	12	253,350	31
Yhteensä	4,163,686	94	3,447,786	86	3,719,974	73	4,802,794	44

1) Niiden joukossa otettu neljäs sarja 1898 vuoden 3 1/2 % obligatsioonilainaa Smk 994,000.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

tulot ja menot vuosina 1895—1904.

1899		1900		1901		1902		1903		1904	
95,810	83	119,815	70	196,235	76	160,370	55	435,407	69	470,918	27
380,189	28	145,215	01	158,105	13	481,739	59	713,706	83	605,954	02
282,914	22	306,355	33	316,650	64	348,938	69	398,972	—	438,320	07
2,681	55	2,702	72	2,709	30	2,737	20	2,816	65	2,955	82
1,048,300	37	1,062,207	99	912,289	38	956,095	78	1,005,156	54	1,130,653	28
335,231	35	1,383,919 ¹⁾	71	379,519	77	350,290	22	332,653	78	322,656	09
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
374,853	96	461,367	53	460,717	39	500,471	16	502,936	61	253,911	69
470,951	99	522,431	79	572,047	27	543,440	61	647,017	74	632,759	18
—	—	10,869	86	24,693	15	111,242	22	198,232	84	199,773	—
1,339,593	81	1,724,761	49	1,771,284	15	1,857,677	35	1,837,068	83	1,862,649	02
1,599,936	48	1,814,878	—	351,500	—	380,500	—	1,000,200	—	253,300	—
5,930,463	84	7,554,525	13	5,145,751	94	5,693,503	37	7,074,169	51	6,173,850	44
534,220	49	614,012	08	710,969	36	742,209	32	1,031,526	61	1,031,669	31
216,135	26	221,240	54	221,389	39	225,433	06	223,672	71	231,055	17
196,551	56	216,755	37	226,849	89	240,091	11	262,676	04	279,030	01
175,727	52	191,750	96	182,755	50	194,711	97	210,342	53	226,175	29
97,274	55	123,150	52	112,480	84	120,121	36	115,048	98	113,749	55
314,012	36	383,178	85	407,232	11	413,942	44	418,746	66	249,996	22
241,704	08	241,426	39	244,304	14	333,278	36	322,994	99	358,315	78
260,557	78	288,742	13	303,687	22	310,629	94	333,687	63	360,778	49
637,311	75	798,047	42	783,043	77	856,577	88	893,433	46	1,014,267	16
221,778	53	238,251	33	266,671	05	246,663	83	219,765	58	210,900	10
337,182	73	303,357	13	333,392	87	460,746	—	391,991	39	336,721	38
7,457	17	7,271	07	6,574	75	6,137	05	8,131	06	14,459	11
6,469	05	6,845	78	6,610	70	6,449	99	6,623	05	7,260	93
2,514,794	12	2,561,816	76	1,025,372	37	919,927	59	2,026,975	56	1,234,529	17
9,543	35	10,486	68	9,724	43	14,906	08	14,217	34	13,670	—
385,670	94	1,251,536 ¹⁾	21	177,807	75	158,898	04	462,901	09	226,502	55
6,156,391	24	7,457,869	22	5,018,866	14	5,250,724	02	6,942,734	68	5,909,080	22

**Taulu N:o 248. Helsingin kaupungin vakautettu velka vuonna 1904
sekä vuosina 1885—1903.**

Lainoja	Alkuperäinen määrä	Saldo 1 p:nä Tammik.	Kuoletusta vuoden kuluessa	Saldo 31 p:nä Jouluk.	%
Vierotieobligatsioonilaina vuodelta 1865 . . .	160,000	60,000	—	60,000	3,6
Vesijohtolaina vuodelta 1876	1,500,000	1,179,200	28,500	1,150,700	5,0
Uudisrakennus- ja järjestelylaina vuod. 1882	1,550,000	868,000	56,000	812,000	4,5
Obligatsioonilaina vuodelta 1892	4,500,000	4,285,000	25,000	4,260,000	4,5
Obligatsioonilaina vuodelta 1898	3,994,000	2,901,000	22,500	2,878,500	3,5
Obligatsioonilaina vuodelta 1900	3,000,000	2,953,500	16,500	2,937,000	4,0
Obligatsioonilaina vuodelta 1902	8,000,000	7,960,000	41,500	7,918,500	4,0
Yhteensä vuonna 1904	22,704,000	20,206,700	190,000	20,016,700	—
” ” 1903	22,704,000	20,388,800	182,100	20,206,700	—
” ” 1902	14,704,000	12,525,100	136,300	12,388,800	—
” ” 1901	14,704,000	12,655,200	130,100	12,525,100	—
” ” 1900	11,704,000	10,760,100	—	12,655,200	—
” ” 1899	11,704,000	9,871,900	—	10,760,100	—
” ” 1898	7,710,000	7,455,600	—	9,871,900	—
” ” 1897	7,710,000	7,585,300	129,700	7,455,600	—
” ” 1896	7,710,000	8,223,591 35	638,291 35	7,585,300	—
” ” 1895	7,710,000	8,412,896 50	189,305 15	8,223,591 35	—
” ” 1894	7,710,000	7,348,437 17	—	8,412,896 50	—
” ” 1893	7,710,000	7,447,274 17	98,837	7,348,437 17	—
” ” 1892	3,210,000	5,027,135 53	—	7,447,274 17	—
” ” 1891	3,210,000	3,870,906 44	—	5,027,135 53	—
” ” 1890	3,210,000	3,130,234 27	—	3,870,906 44	—
” ” 1889	3,210,000	3,192,408 58	62,174 31	3,130,234 27	—
” ” 1888	3,210,000	3,234,333 08	41,924 50	3,192,408 58	—
” ” 1887	3,210,000	3,285,495 49	51,162 41	3,234,333 08	—
” ” 1886	3,210,000	3,318,369 64	32,874 25	3,285,495 39	—
” ” 1885	3,210,000	3,363,064 66	44,695 02	3,318,369 64	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

**Taulu N:o 249. Helsingin kaupungin menot ja tulot vuonna 1904,
verrattuna vahvistettuun vuosirahansääntöön.**

M e n o t.	Määräraha vuosirahansääntöön mukaan	Kustannukset kirjain mukaan	Määrärahan yli suoritettu	Säästöä määrähasta
I. Kaupungin velat.				
Viertotielaina, kuoletusta	6,000 —	6,000 —	— —	— —
korkoa	2,160 —	2,160 —	— —	— —
Vesijohtolainasta, kuoletusta	28,500 —	28,500 —	— —	— —
korkoa	58,247 50	58,247 50	— —	— —
kurssinhäviötä	500 —	913 50	413 50	— —
Uudisrakennus- ja järjestelylainasta, kuoletusta	56,000 —	56,000 —	— —	— —
korkoa	37,800 —	37,800 —	— —	— —
1892 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta . .	25,000 —	25,000 —	— —	— —
korkoa	192,262 50	192,262 50	— —	— —
toimituspalkkiota y. m.	900 —	666 29	— —	233 71
1898 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta . .	22,500 —	22,500 —	— —	— —
korkoa	101,535 —	101,535 —	— —	— —
toimituspalkkiota y. m.	1,000 —	801 11	— —	198 89
1900 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta . .	16,500 —	16,500 —	— —	— —
korkoa	118,140 —	118,140 —	— —	— —
toimituspalkkiota y. m.	1,000 —	826 18	— —	173 82
1902 vuoden obligatsioonilainasta, kuoletusta . .	41,500 —	41,500 —	— —	— —
korkoa	318,400 —	318,400 —	— —	— —
toimituspalkkiota y. m.	1,500 —	3,917 23	2,417 23	— —
Yhteensä	1,029,445 —	1,031,669 31	2,830 73	606 42
II. Kaupungin virastot.				
Maistraatti	36,700 —	36,943 97	243 97	— —
Raastuvanoikeus	112,400 —	112,799 79	399 79	— —
Maistraatin ja Raastuvanoikeuden yhteiset apu- laiset ja palvelijat	27,020 —	26,908 93	— —	111 07
Ulosottotoimi	34,100 —	34,182 78	82 78	— —
Pöytäkirjain puhtaaksikirjoitus	1,700 —	767 25	— —	932 75
Määräraha venäjänkielisiä käännoiksi varten . .	2,000 —	2,000 —	— —	— —
Tarverahoja	15,000 —	17,452 45	2,452 45	— —
Yhteensä	228,920 —	231,055 17	3,178 99	1,043 82
III. Kunnallishallinto.				
Kaupunginvaltuuston kanslia	14,900 —	20,660 15	5,760 15	— —
Rahatoimikamari, palkkauksia	33,700 —	34,179 87	479 87	— —
tarverahoja	15,000 —	15,000 —	— —	— —
Rahatoimikonttori, palkkauksia	45,160 —	45,312 46	152 46	— —
tarverahoja	5,900 —	5,923 10	23 10	— —
Liikennekonttori, palkkauksia	38,010 —	38,157 42	147 42	— —
mittarinpalkkiota	800 —	1,145 34	345 34	— —
tarverahoja	1,800 —	1,734 84	— —	65 16
Satamakonttori, palkkauksia	34,575 —	35,294 11	719 11	— —
tarverahoja y. m.	1,250 —	1,229 66	— —	20 34
Rakennuskonttori, palkkauksia	32,380 83	32,380 57	— —	— 26
ylimääräisiä insinöörejä y. m.	8,000 —	8,160 —	160 —	— —
metsänvartija-apulaisia y. m.	1,500 —	1,677 84	177 84	— —
Siirto	232,975 83	240,855 36	7,965 29	85 76

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjainmukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahasta		
Siirto	232,975	83	240,855	36	7,965	29	85	76	
Rakennuskonttori, tarveaineet ja apuripäivätyöt	8,000	—	8,628	17	628	17	—	—	
tarverahoja	1,500	—	1,490	79	—	—	9	21	
Puutarhalautakunta	6,900	—	6,901	30	1	30	—	—	
Taksoitus- ja tutkijalautakunta	5,000	—	5,148	59	148	59	—	—	
Holhouslautakunta	1,400	—	1,459	35	59	35	—	—	
Työväenasiain lautakunta	3,800	—	3,800	—	—	—	—	—	
Kunnallinen työnvälitystoimisto	7,500	—	7,596	32	96	32	—	—	
Kasvatuslautakunta	2,650	—	3,150	13	500	13	—	—	
Yhteensä	269,725	83	279,030	01	9,399	15	94	97	
IV. Katuvalaistus.									
Kaasuvalaistus	119,400	—	118,383	—	—	—	1,017	—	
Petrolivalaistus	103,729	—	95,137	90	—	—	8,591	10	
Satamien ja tavaravajojen ylimääräinen valaistus	16,395	—	12,654	39	—	—	3,740	61	
Yhteensä	239,524	—	226,175	29	—	—	13,348	71	
V. Palosammutustoimi.									
Palkkauksia y. m.	78,110	—	78,472	08	362	08	—	—	
Palotalli	8,205	—	8,066	83	—	—	138	17	
Lämmitys ja valaistus	10,360	—	9,993	28	—	—	366	72	
Palokalut ja kalusto	8,200	—	8,124	33	—	—	75	67	
Sekalaista	4,400	—	4,093	03	—	—	306	97	
Määrärahaa vapaaehtoiselle palokunnalle	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—	
Yhteensä	114,275	—	113,749	55	362	08	887	53	
VI. Poliisilaitos.									
Käteistä apurahaa	198,034	28	198,034	28	—	—	—	—	
Virkahuoneusto	25,480	—	26,730	—	1,250	—	—	—	
Lämmitys ja valaistus	14,400	—	21,920	07	7,520	07	—	—	
Sekalaista	1,000	—	3,311	87	2,311	87	—	—	
Yhteensä	238,914	28	249,996	22	11,081	94	—	—	
VII. Terveyden- ja sairaanhoito.									
Lääkärit ja sairaanhoitajat	46,640	—	46,902	55	262	55	—	—	
Terveyslautakunta	7,100	—	9,024	33	1,924	33	—	—	
Marian sairaala, muiden paitsi kulkutautilien osasto	25,800	—	28,589	03	2,789	03	—	—	
kulkutautilien osasto	19,328	—	21,090	83	1,762	83	—	—	
sisätautilien ja kirurginen osasto	21,250	—	18,229	06	—	—	3,020	94	
talousosasto	142,610	—	149,184	42	6,574	42	—	—	
desinfisioimislaitos	3,120	—	2,608	92	—	—	511	08	
Siirto	265,848	—	275,629	14	13,313	16	3,532	02	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjainmukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahasta		
Siirto	265,848	—	275,629	14	13,313	16	3,532	02	
Sörnäisten sairastupa	10,943	—	10,943	—	—	—	—	—	
Poliklinikat	20,093	31	19,653	60	—	—	439	71	
Terveyspoliisi	20,500	—	19,835	11	—	—	664	89	
Katsastustoimisto	6,660	—	6,565	65	—	—	94	35	
Ruoka-aineiden tarkastusasema	20,600	—	20,757	69	157	69	—	—	
Lihantarkastusasema	4,300	—	4,413	28	113	28	—	—	
Ruumiinavaushuone	150	—	118	35	—	—	31	65	
Rokotusainearasto	400	—	399	96	—	—	—	04	
Yhteensä	349,494	31	353,315	78	13,584	13	4,762	66	
VIII. Vaivahoito.									
Vaivahoitohallitus	20,100	—	19,277	85	—	—	822	15	
Vaivaistalo	71,820	—	79,715	80	7,895	80	—	—	
Työlaitos	25,420	—	23,288	47	3,868	47	—	—	
Houurinhoitolaite	42,680	—	47,206	91	4,526	91	—	—	
Kustannukset elätteelle annetuista	77,000	—	78,067	38	1,067	38	—	—	
Sairaanhoitokustannukset	9,000	—	9,207	49	207	49	—	—	
Houurinhoitokustannukset	22,000	—	22,715	18	715	18	—	—	
Lääkkeet	8,000	—	10,507	94	2,507	94	—	—	
Suoranaisia apurahoja	50,000	—	61,905	—	11,905	—	—	—	
Sekalaista	4,000	—	2,886	47	—	—	1,113	53	
Yhteensä	330,020	—	360,778	49	32,694	17	1,935	68	
IX. Opetustoimi.									
Merikoulu	3,600	—	3,467	28	—	—	132	72	
Käsityöläiskoulu	103,530	—	98,551	85	—	—	4,978	15	
Kauppaopistot	10,000	—	10,000	—	—	—	—	—	
Tylsämielisten lasten kasvatustulos	4,500	—	4,362	50	—	—	137	50	
Kansakoulu, palkkaukset	601,990	—	592,566	65	—	—	9,423	35	
vuokrat	27,000	—	27,639	99	639	99	—	—	
opetusvälineet	12,000	—	13,903	32	1,903	32	—	—	
tarvaineet käsitöihin	10,000	—	5,633	65	—	—	4,366	35	
huonekalut	9,000	—	15,138	07	6,138	07	—	—	
halot ja halonhakkuu	28,000	—	20,106	96	—	—	7,893	04	
valaistus	23,000	—	16,534	76	—	—	6,465	24	
vaatetus	10,000	—	12,804	85	2,804	85	—	—	
puhtaanapito	16,000	—	18,648	59	2,648	59	—	—	
huoneustojen kunnossapito	24,000	—	48,051	24	24,051	24	—	—	
apumaksut eläkkeisiin	8,687	50	8,525	—	—	—	162	50	
tarverahat	3,500	—	3,518	87	18	87	—	—	
Matkarahat	1,500	—	1,500	—	—	—	—	—	
Kansankirjastot ja lukusalit	48,130	—	48,987	30	857	30	—	—	
Teatterit ja musiikki	31,000	—	31,000	—	—	—	—	—	
Pahantapaisten lasten turvakodit	37,518	67	33,326	28	—	—	4,192	39	
Yhteensä	1,012,956	17	1,014,267	16	39,062	23	37,751	24	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
X. Yleiset rasitukset.				
Kyydinpito	1,950 —	1,950 —	— —	— —
Kruununverot	54 96	54 96	— —	— —
Majoituskustannukset	206,233 28	200,916 11	— —	5,317 17
Majoituslautakunta	8,000 —	7,979 03	— —	20 97
Yhteensä	216,238 24	210,900 10	— —	5,338 14
XI. Vesijohto.				
<i>1. Hallinto ja käyttö.</i>				
Palkkaukset	27,700 —	25,896 42	— —	1,803 58
Pumppulaitoksen käyttökustannukset	6,000 —	5,162 71	— —	837 29
Siivilän käyttökustannukset	12,000 —	9,530 86	— —	2,469 14
Vesimittarien lukeminen y. m.	8,000 —	8,483 28	483 28	— —
Mittaukset ja tutkimukset laajennuksia varten	1,500 —	565 79	— —	934 21
Palovakuutusmaksut	1,200 —	1,133 33	— —	66 67
Vuokramaksut	950 —	950 —	— —	— —
Konttorihuoneuston vuokra, siivoam. ja valaistus	2,000 —	1,965 12	— —	34 88
Tarverahoja	2,500 —	2,440 77	— —	59 23
Veroa Helsingin maalaiskunnalle	800 —	667 55	— —	132 45
Maksulippujen ja laskujen kulettaminen	700 —	700 —	— —	— —
Hevosaltaiden kustannukset	2,700 —	2,471 21	— —	228 79
Yksityiset johdonyhdistämiset	95,000 —	110,757 94	15,757 94	— —
Yhteensä	161,050 —	170,724 98	16,241 22	6,566 24
<i>2. Kunnossapito ja korjaus.</i>				
Vesijohdon rakennuksien, aitauksien, sulkujen, koneiden ja putkiverkon korjaus ja kun- nossapito	22,000 —	24,152 77	2,152 77	— —
Vesimittarien korjaus ja tarkistus	3,500 —	5,241 20	1,741 20	— —
Siivilän N:o III betoneeraus	5,700 —	3,530 81	— —	2,169 19
Vanhemman vesisäiliön katon uudestaan raken- taminen (1/3 koko pinnasta)	5,000 —	5,026 80	26 80	— —
Yhteensä	36,200 —	37,951 58	3,920 77	2,169 19
<i>3. Putkiverkon laajennus ja vesimittarien osto.</i>				
Vesimittarien osto	8,000 —	6,759 07	— —	1,240 93
Vesijohto Vuorimiehenkadun alitse N:oon 33 Laivurinkadulta	4,500 —	3,755 79	— —	744 21
S:n Laivurinkadun alitse N:osta 35 N:oon 39 .	12,900 —	6,066 25	— —	6,833 75
S:n Laivurinkadun alitse N:osta 39 Pursimiehen- kadulle (putkien vaihto)	6,700 —	3,473 79	— —	3,226 21
Siirto	32,100 —	20,054 90	— —	12,045 10

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansaännön mukaan		Kustannukset kirjain mukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrarahasta		
Siirto	32,100	—	20,054	90	—	—	12,045	10	
Vesijohto Tarkk'ampujakadun alitse Korkeavuorenkadulta Kasarminkadulle	8,000	—	6,189	42	—	—	1,810	58	
S:n Albertin-, Ison Roobertin-, Kivenhakkaajain- ja Punavuorenkatujen alitse Bulevardinkadulta Perämiehenkadulle (osittain putkien vaihto)	22,600	—	15,747	23	—	—	6,852	77	
S:n Kankurinkadun alitse, Merimiehenkadulta Pursimiehenkadulle	2,600	—	1,544	27	—	—	1,055	73	
S:n Eläintarhanhuvilloille N:ris 9, 10 ja 11	10,400	—	6,326	41	—	—	4,073	59	
S:n I. Viertotien alitse Vallgårdin kansakoululta huvilloille N:ris 1 a ja 3	15,700	—	15,692	29	—	—	7	71	
S:n Pietarinkadun alitse Neitsytpolulta Kapteeninkadulle	13,400	—	12,710	32	—	—	689	68	
S:n Laivurinkadun alitse Pietarinkadulta Merikadulle	8,300	—	6,287	27	—	—	2,012	73	
S:n 5:nen linjan alitse Kaarlonkadulta Porthaninkadulle N:oon 10	10,300	—	10,300	—	—	—	—	—	
S:n L. Satamakadun ja Laivastonkadun alitse N:osta 7 N:oon 16	11,300	—	11,719	89	419	89	—	—	
S:n Laivanisäntäinkadun alitse N:osta 5 Kapteeninkadulle	3,400	—	3,092	07	—	—	307	93	
S:n Malmin- ja E. Rautatienkadun alitse osoto N:osta 30 Lapinlahdenkadulle	9,300	—	9,300	—	—	—	—	—	
S:n Nikolainkadun ja Siltavuorenpenkereen alitse Oikokadulta osote N:oon 16	5,900	—	2,622	44	—	—	3,277	56	
Yhteensä	153,300	—	121,586	51	419	89	32,133	38	
<i>4. Sekalaista.</i>									
Sulkuranoja ja paloposteja putkiverkkoon	2,000	—	1,458	31	—	—	541	69	
Kokeita vesijohtoveden puhdistamista varten	5,000	—	5,000	—	—	—	—	—	
Yhteensä	7,000	—	6,458	31	—	—	541	69	
Kaikkiaan vesijohto	357,550	—	336,721	38	20,581	88	41,410	50	
XII. Kauppahallit.									
Halli Rantatorilla	6,150	—	6,466	91	316	91	—	—	
Halli Hietalahdentorilla	7,900	—	7,992	20	—	92	—	—	
Yhteensä	14,050	—	14,459	11	409	11	—	—	
XIII. Kaupungin maatilat.									
Gumtähti, hoitokustannukset y. m.	7,000	—	6,711	64	—	—	288	36	
Meilansin verot y. m.	400	—	549	29	149	29	—	—	
Yhteensä	7,400	—	7,260	93	149	29	288	36	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
XIV. Yleiset työt.				
<i>1:o. Rakennukset ja huoneukset.</i>				
Sekalaisia korjauksia	30,000 —	36,403 81	6,403 81	— —
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista . . .	4,300 —	4,219 47	— —	80 53
Marian sairaalan korjaus	7,200 —	10,822 36	3,622 36	— —
Kaivopuiston kylpyhuoneen s:n	2,500 —	2,411 96	— —	88 04
Huoneustojen kuntoonpaneminen Terveyslauta- kunnalle y. m. virastoille L. Rantakadun varrella olevan Tullihuoneen ylempään ker- rokseen	35,500 —	39,116 10	3,616 10	— —
Kauppahallien s:n s:n alempaan kerrokseen . .	24,500 —	26,481 55	1,981 55	— —
Huoneuston toimittaminen Työnvälitystoimis- toille Aleksanterinkadun varrella olevaan vanhaan Pakkahuoneeseen	4,100 —	4,506 99	406 99	— —
Tavarahissin asettaminen Katajanokan Tulli- huoneen pakkahuoneosastoon	5,050 —	5,921 67	871 67	— —
Vanhankaupungin myllyn korjaus	2,300 —	2,343 82	43 82	— —
Vanhankaupungin poliisivahikonttorin s:n . . .	700 —	902 94	202 94	— —
Marian sairaalan kulkutautiosastojen korjaus sekä lisärakennuksia niihin	31,600 —	37,391 06	5,791 06	— —
Tavaravaja Rahapajansatamalle	100,000 —	99,979 82	— —	20 18
Lisärakennus Rahatoimikonttorin huoneustoon, lisäapurahan	17,600 —	25,591 71	7,991 71	— —
Ulkohuoneita tullii- ja pakkahuonepihalle L. Rantakadun varrella	5,000 —	5,148 97	148 97	— —
Uusi keuhkotautisten osasto Vaivaistaloon . . .	42,000 —	42,000 —	— —	— —
Yhteensä	312,350 —	343,242 23	31,080 98	188 75
<i>2:o. Kadut ja yleiset paikat.</i>				
Sekalaisia korjauksia	12,000 —	12,825 27	825 27	— —
Kaupungille kuuluvan L. Rantakadun osuuden kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa P. Makasiininkadulta osote N:oon 6	22,900 —	22,657 41	— —	242 59
S:n I. Heikinkadun osuuden kivittäminen I:ma noppakivellä asfaltissa Aleksanterinkadulta Kasutehtaankadulle	23,600 —	23,458 86	— —	141 14
S:n Nikolainkadun osuuden s:n Senaatintorilta Rauhankadulle	5,900 —	5,773 59	— —	126 41
S:n Senaatintorilla kirkkopenkereen eteläisellä rajalla olevan 10 m. leveän ajotien s:n . .	8,700 —	9,655 88	955 88	— —
Käytävä I:ma noppakivestä Kasarmintorin yli kaakosta luoteeseen	6,750 —	5,758 22	— —	991 78
Erinäisten kaupungille kuuluvain katuosuuksien aitausten uudestaan rakentaminen ja kor- jaaminen	12,600 —	12,039 71	— —	560 29
Pitkäsillan siltakannen korjaaminen	3,400 —	3,321 29	— —	78 71
Erinäisten pintojen kivittäminen mukulakivellä sekä II:a noppakivellä Rahapajarantaka- dulla	17,800 —	18,646 06	846 06	— —
Rautatien-raiteen rakentaminen Rahapajaran- takadun läntistä tavaravajaa pitkin	1,400 —	2,009 73	609 73	— —
Siirto	115,050 —	116,146 02	3,236 94	2,140 92

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansaännön mukaan		Kustannukset kirjain mukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahasta	
Siirto	115,050	—	116,146	02	3,236	94	2,140	92
Kaupungille kuuluvan Luotsikadun osuuden kivettäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla pitkin myymättömiä tontteja n:ris 12, 14 ja 16	1,900	—	1,570	56	—	—	329	44
S:n Kauppiaankadun osuuden makadamiseeraus pitkin myymättömiä tontteja N:ris 8 ja 10	1,200	—	955	03	—	—	244	97
S:n Tehtaankadun osuuden kivettäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla Neitsytpolun ja Laivurinkadun välillä	11,700	—	11,377	93	—	—	322	07
S:n Kapteeninkadun osuuden s:n pitkin korttelia N:o 127	2,700	—	3,072	50	372	50	—	—
S:n Neitsytpolun osuuden s:n pitkin tontteja osote N:ris 8 ja 10	2,200	—	1,971	77	—	—	228	23
Hietalahdentorin pohjoisen osan kivettäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla . .	8,800	—	7,948	98	—	—	851	02
Laivastonkadun tasoitus	53,100	—	53,659	72	559	72	—	—
Katajanokkadun pohjoisen pään s:n	6,000	—	6,488	77	488	77	—	—
Pietarinkadun s:n Neitsytpolun ja Kapteeninkadun välillä	23,100	—	23,579	04	479	04	—	—
Laivanisäntäinkadun s:n tontilta N:o 5 Kapteeninkadulle	3,500	—	3,458	55	—	—	41	45
Laivurinkadun s:n Pietarinkadun ja Merikadun välillä	13,700	—	14,285	86	585	86	—	—
E. Rautatienkadun s:n Malminkadun ja Lapinlahdenkadun välillä	16,300	—	16,845	17	545	17	—	—
Siltavuorenpunkereen s:n pitkin korttelin N:o 140 eteläistä ja läntistä osaa	38,800	—	34,308	90	—	—	4,491	10
Siltasaarekkan laajentaminen pitkin tontteja N:ris 3 ja 5 korttelia N:o 300	14,100	—	12,363	77	—	—	1,736	23
Hämeenkadun tasoitus I. Viertotien ja 2:sen linjan välillä	4,100	—	5,684	85	1,584	85	—	—
Porthaninkadun s:n 2:sen ja 5:nen linjan välillä	24,300	—	26,140	30	1,840	30	—	—
Lönnotinkadun järeillä olevan osan s:n 2:sta linjasta osote N:olle 8	10,000	—	9,462	17	—	—	537	83
2:sen linjan järeillä olevan puolen s:n pitkin korttelia N:o 301 b	6,400	—	7,573	97	1,173	97	—	—
Sörnäisten rantatien s:n	11,000	—	12,935	13	1,935	13	—	—
Neitsytpolun kivettäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla pitkin tonttia osote N:o 5	550	—	513	50	—	—	36	50
Teiden tasoitus Katajanokan kaakkoisella osalla olevien varastopaikkojen välille	13,900	—	12,797	16	—	—	1,102	84
Yhteensä	382,400	—	383,139	65	12,802	25	12,062	60
<i>3:o. Kanavat ja viemärit.</i>								
Sekalaista kunnossapitoa	15,000	—	15,037	09	37	09	—	—
Täydennystöitä	3,000	—	3,518	95	518	95	—	—
Kanava Laivastonkadun alitse	9,100	—	8,433	83	—	—	666	17
S:n Pietarinkadun alitse osote N:osta 12 Neitsytpolulle ja N:osta 14 Kapteeninkadulle .	9,900	—	9,534	18	—	—	365	82
Siirto	37,000	—	36,524	05	556	04	1,031	99

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjainmukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrarahasta		
Sirto	37,000	—	36,524	05	556	04	1,031	99	
Kanava Laivanisäntäinkadun alitse osote N:osta 7 Kapteeninkadulle	3,000	—	2,591	33	—	—	408	67	
S:n Laivurinkadun alitse Pietarinkadulta Merikadulle ja Merisatamaan	9,400	—	8,771	70	—	—	628	30	
S:n E. Rautatienkadun alitse Malminkadulta Lapinlahdenkadun alla olevalle kanavalle .	5,600	—	5,028	80	—	—	571	20	
S:n Silfavuorenpengeren alitse osote N:osta 16 Nikolainkadun alla olevalle kanavalle . . .	6,300	—	3,229	40	—	—	3,070	60	
S:n Porthaninkadun alitse osote N:on 8 ja 5:n linjan välillä	2,500	—	2,439	15	—	—	60	85	
S:n Merikadun alitse osote N:osta 13 Laivurinkadulle ja osote N:osta 7 Kapteeninkadulle	8,800	—	8,855	41	55	41	—	—	
Kruununvuorenkadun alitse kulkevan kanavan pidentäminen	2,500	—	1,153	03	—	—	1,346	97	
Näkinkujan s:n s:n	2,800	—	3,249	06	449	06	—	—	
Sörnäisten rantatien s:n s:n	13,600	—	12,514	97	—	—	1,085	03	
Yhteensä	91,500	—	84,356	90	1,060	51	8,203	61	
<i>4:o. Tiet.</i>									
Sekalaisia korjauksia	10,000	—	11,500	95	1,500	95	—	—	
Yhteensä	10,000	—	11,500	95	1,500	95	—	—	
<i>5:o. Viertotiet.</i>									
Sekalaisia korjauksia	15,000	—	14,800	65	—	—	199	35	
Yhteensä	15,000	—	14,800	65	—	—	199	35	
<i>6:o. Satamat.</i>									
Sekalaisia korjauksia	15,000	—	14,901	70	—	—	98	30	
Alasmenosillat jälle ynnä laiturien aitaukset .	3,000	—	5,789	93	2,789	93	—	—	
Töölön lahden perkaaminen	25,000	—	27,328	79	2,328	79	—	—	
Venelaiturien pidentäminen Pohjois-satamassa	1,000	—	1,926	77	926	77	—	—	
1 poiju Etelä-satamaan	750	—	649	75	—	—	100	25	
Hietalahden pohjoisen rantakadun laajentaminen	137,000	—	119,753	98	—	—	17,246	02	
Kiinnitysrenkaita Hietalahden ja Sörnäisten satamiin	1,400	—	993	40	—	—	406	60	
Yhteensä	183,150	—	171,344	32	6,045	49	17,851	17	
<i>7:o. Istutukset.</i>									
Istutuksien ja puutaimistojen kunnossapito . .	54,000	—	56,356	70	2,356	70	—	—	
Aitausten kunnossapito	2,000	—	2,475	42	475	42	—	—	
Maan valmistaminen kaup. istutuksia varten .	2,500	—	2,530	04	30	04	—	—	
Istutustöitä Kaivopuistossa	10,000	—	10,201	20	201	20	—	—	
S:n Eläintarhan urhoilukentällä	10,000	—	10,144	37	144	37	—	—	
Istutus Konstantininkadun loppuun	300	—	305	40	5	40	—	—	
Kelkkämäkien toimittaminen	1,100	—	1,094	17	—	—	5	83	
Yhteensä	79,900	—	83,107	30	3,213	13	5	83	

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan	Kustannuk- set kirjain mukaan	Määrärahan yli suori- tettu	Säästöä mää- rarahasta
<i>8:o. Puhtaanapitotoimi.</i>				
Kaatopaikkain ja siltain kunnossapito	2,800 —	2,767 84	— —	32 16
Vahtien palkkaus	5,200 —	5,272 76	72 76	— —
Makkien ja pisoarien puhtaanapito	12,000 —	12,835 69	835 69	— —
S:n korjaus	2,000 —	3,260 50	1,260 50	— —
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito	49,000 —	57,733 55	8,733 55	— —
Kaupungin keskikatuojen kasteleminen	10,000 —	9,074 36	— —	925 64
Viertoteiden puhtaanapito	20,000 —	23,463 68	3,463 68	— —
S:n s:n Kaivopuistossa	1,000 —	511 90	— —	488 10
Teiden s:n	7,000 —	6,888 04	— —	111 96
Venesatamain puhtaanapito	700 —	580 70	— —	119 30
Jäiden puhtaanapito	1,500 —	1,186 15	— —	313 85
Yhteensä	111,200 —	123,575 17	14,366 18	1,991 01
<i>9:o. Työkalut.</i>				
Sekalaista ostoa ja korjausta	7,000 —	8,106 24	1,106 24	— —
Vesittämisvaunujen osto	2,000 —	1,920 —	— —	80 —
Yhteensä	9,000 —	10,026 24	1,106 24	80 —
<i>10:o. Sekalaista.</i>				
Pesusiltain, halkomittain, lyhtypylväiden y. m. kunnossapito	6,000 —	9,435 76	3,435 76	— —
Yhteensä	6,000 —	9,435 76	3,435 76	— —
Kaikkiaan yleiset työt	1,200,500 —	1,234,529 17	74,611 49	40,582 34
XV. Eläkkeet	13,971 04	13,670 —	— —	301 04
Yhteensä	13,971 04	13,670 —	— —	301 04
XVI. Sekalaiset menot.				
Kaupungin tilien tarkastus	4,100 —	4,100 —	— —	— —
Irtaimiston inventoeraus	800 —	800 —	— —	— —
Polttoaineet	11,000 —	9,879 80	— —	1,120 20
Valaistus (siihen luettuina juhlavalaistukset)	8,000 —	7,247 18	— —	752 82
Myrskynvaroitussähkösanomat	250 —	110 —	— —	140 —
Palovakuutusmaksut	12,000 —	11,857 61	— —	142 39
Määräraha henkikirjoittajalle	3,000 —	3,000 —	— —	— —
S:n rakennustarkastelijalle	2,400 —	2,400 —	— —	— —
Palkkio sähkötekniikolle	3,000 —	1,500 —	— —	1,500 —
S:n 2:lle kalastuskatsontamiehelle	600 —	600 —	— —	— —
Puidenlautauksen silmälläpidosta kaupungin satama-alueella	150 —	150 —	— —	— —
Siirto	45,300 —	41,644 59	— —	3,655 41

Jatkoa.

	Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
Siirto	45,300	—	41,644	59	—	—	3,655	41
Raatihuonetalon taloudenhoitajan palkkio . . .	1,800	—	1,800	—	—	—	—	—
Tavaravajan silmälläpidosta	1,500	—	1,525	—	25	—	—	—
Vaailuettelon ynnä sen rekisterin kirjoittaminen	1,400	—	1,400	—	—	—	—	—
Määräraha lainopilliselle varattomain avustajalle	2,500	—	2,499	96	—	—	—	04
Määräraha Vankeusyhdistyksen turvakodille . .	1,200	—	1,200	—	—	—	—	—
Rankkurien palkkiot	1,200	—	1,200	—	—	—	—	—
Normaalikellon ostoon ja kunnossapitoon	2,600	—	2,097	—	—	—	503	—
Kalustoa erinäisiin kaupungin taloihin, korjausta ja täydennystä	7,500	—	3,454	51	—	—	4,045	49
Telefoonimaksut	4,500	—	3,840	50	—	—	659	50
Määräraha jäähavaintoihin	600	—	600	—	—	—	—	—
Koiranveroa koskevan asetuksen noudattamisen valvontaa varten	500	—	500	—	—	—	—	—
Puolipäivätunnin merkinanto	300	—	300	—	—	—	—	—
Taksoitettujen varojen ja muiden tulojen lyhen- nystä ja takaisinsuoritusta	30,000	—	44,466	81	14,466	81	—	—
Yhteensä	100,900	—	106,528	37	14,491	81	8,863	44
<i>Arvaamattomiin tarpeisiin Kaupunginval- tuuston määräyksen mukaan.</i>								
II. Kaupungin virastot.								
Määräraha lahjapalkkioksi kaupungin- palvelijoille J. Strömille ja A. J. Olinille	400:—	—	400	—	—	—	—	—
Määräraha avoinna olevan kunnallis- raatimiehen-viran hoitajan palk- kaamiseen	2,900:—	—	2,900	—	—	—	—	—
Määräraha v. t. kunnallispuormestarin palkkioksi	4,000:—	—	3,999	96	—	—	—	04
Määräraha avoinna olevien oikeusraa- timiehen-virkojen hoitajien palk- kaamiseen	2,600:—	—	2,600	—	—	—	—	—
III. Kunnallishallinto.								
Määräraha protokollasihteeri E. Furu- hjelmin vaimolle	1,200:—	—	1,200	—	—	—	—	—
Määräraha johtaja A. H. Karvoselle opintomatkaa varten	150:—	—	150	—	—	—	—	—
Määräraha uuden tulli- ja pakkahuo- neessa olevan tavarahissin hoita- miseen	200:—	—	162	50	—	—	37	50
IV. Katuvalaistus.								
Määräraha sähkölaitoksen perustamis- ta varten asetetulle valiokunnalle	1,461: 30	—	1,461	30	—	—	—	—
VII. Terveys- ja Sairaanhoido.								
Määräraha työväen asunto-oloja koske- van kertomuksen painattamiseksi	6,700:—	—	6,700	—	—	—	—	—
Lisimääräraha samaa tarkoitusta varten	2,826: 98	—	2,826	98	—	—	—	—
Siirto	—	—	22,400	74	—	—	37	54

Jatkoa.

		Määräraha vuosirahan- säännön mu- kaan		Kustannuk- set kirjain mukaan		Määrärahan yli suori- tettu		Säästöä mää- rarahasta	
	Siirto	—	—	22,400	74	—	—	37	54
Määräraha kättilön-apulaisen palkkaa- miseksi varattomia varten	1,000: —	—	—	996	—	—	—	4	—
Määräraha desinfioimistarpeita ja lääkkeitä varten rouva A. B. Svei- nin lapsenpäästölaitokselle	200: —	—	—	205	—	5	—	—	—
Määräraha kättilön-apulaisen palkkaa- miseksi Hermanninkaupungin lapsenpäästölaitokselle	1,200: —	—	—	900	—	—	—	300	—
Määräraha kunnallisen sairaanhoita- jattaren palkkioksi Kallion alueella	720: —	—	—	720	—	—	—	—	—
Määräraha palkankorotukseksi Marian sairaalan taloudenhoitajalle . . .	583: 33	—	—	583	33	—	—	—	—
Määräraha sairaankuljetus-vaunun ostamiseksi	1,800: —	—	—	1,800	—	—	—	—	—
Lisämääräraha Marian sairaalan kouh- kotauti-poliklinikalle	500: —	—	—	500	—	—	—	—	—
Määräraha terveyspoliisille ylimääri- siä tarkastusmiehiä varten . . .	333: 32	—	—	333	32	—	—	—	—
VIII. Vaivaishoito.									
Määräraha vaivaishoitolaisten ylimää- räiseksi kestitsemiseksi Helmi- kuun 5 p:nä	600: —	—	—	561	50	—	—	38	50
IX. Opetustoimi.									
Määräraha kansakoulun-johtokunnalle J. L. Runebergin 100-vuotis päivän johdosta	2,800: —	—	—	2,800	—	—	—	—	—
Määräraha kansankirjaston kirjava- raston inventerausta varten . .	120: —	—	—	120	—	—	—	—	—
Määräraha „Arbetets vänner“-nimi- selle seuralle kesäkurssien toi- meenpanemiseksi työväenlapsia varten	450: —	—	—	450	—	—	—	—	—
Määräraha lahjapalkkioksi kansakou- lunopettajatar S. Litheniuselle .	400: —	—	—	400	—	—	—	—	—
Määräraha korkeampaa työväenope- tusta varten	1,420: —	—	—	1,420	—	—	—	—	—
Lisämääräraha kasvatuslautakunnalle	6,500: —	—	—	6,500	—	—	—	—	—
XIV. Yleiset työt.									
Määräraha seinä- sekä muita maalauk- sia varten kansankirjasto-taloon	1,350: —	—	—	2,104	78	754	78	—	—
Määräraha suksimäen tekemistä varten Alppilan läheisyyteen	1,900: —	—	—	2,367	65	467	65	—	—
Määräraha 2:sen poliisiaseman huone- uston sisustamiseksi ja korjaa- miseksi	3,600: —	—	—	4,257	92	657	92	—	—
Määräraha lahjapalkkioksi entiselle kadunlakaisijalle J. F. Ekholmille	400: —	—	—	400	—	—	—	—	—
Määräraha lauteiden järjestämistä varten tullihuoneen pakkahuo- neosastoon	9,900: —	—	—	9,741	08	—	—	158	92
	Siirto	—	—	59,561	32	1,885	35	538	96

Jatkoa.

		Määräraha vuosirahansäännön mukaan		Kustannukset kirjain mukaan		Määrärahan yli suoritettu		Säästöä määrärahasta	
	Siirto	—	—	59,561	32	1,885	35	538	96
Kalamyymälöiden järjestäminen Rantatorin kauppahalliin	13,243: 09	—	—	13,243	09	—	—	—	—
Väliaikainen palosema Kallioon . .	3,299: 12	—	—	3,299	12	—	—	—	—
Kaasujohto tullitarkastuspaviljonkiin	200: —	—	—	200	—	—	—	—	—
XV. Eläkkeitä.									
Määräraha eläkkeeksi vahtimestarin-leskelle M. E. Rosqvistille . . .	90: —	—	—	90	—	—	—	—	—
Määräraha vahingonkorvaukseksi työmies D. Knuutiselle	17: 52	—	—	17	52	—	—	—	—
Määräraha eläkkeeksi kaupunginpalvelijan leskelle A. M. Olinille	120: —	—	—	120	—	—	—	—	—
Määräraha eläkkeeksi satamavahtimestari J. E. Stenmanille	266: 67	—	—	266	67	—	—	—	—
XVI. Sekalaiset menot.									
Määräraha Kaupunginlähetykselle miesten työlaitosta varten	1,500: —	—	—	1,500	—	—	—	—	—
Määräraha hengenpelastuskalujen täydentämistä varten	600: —	—	—	703	90	103	90	—	—
Määräraha Kaupunginlähetykselle naisten työlaitosta varten	2,500: —	—	—	2,500	—	—	—	—	—
	80,051: 33	90,000	—	—	—	—	—	9,948	67
	Yhteensä	90,000	—	81,501	62	1,989	25	10,487	63
<i>Kaikkiaan sekalaiset menot . . . . .</i>		190,900	—	188,029	99	16,481	06	19,351	07
<i>Menoja, joita ei ole vuosirahansäännössä huomattu.</i>									
Vesijohdon laajentamista varten myönnetyn määrärahan säästö 1904		—	—	38,472	56	38,472	56	—	—
	Yhteensä	—	—	38,472	56	38,472	56	—	—
Kaikkiaan menoja vuonna 1904 . . .		5,813,883	87	5,909,080	22	262,898	81	167,702	46

Jatkoa.

	Arvioitu talo- vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
T u l o t.				
<i>Käytettävissä oleva säästö edelliseltä vuodelta</i>	560,000 —	1,378,071 13	— —	— —
I. Korot.				
Vesijohto-obligatsioneista	16,000 —	15,587 50	412 50	— —
Viertotie-obligatsioneista	2,000 —	2,070 —	— —	70 —
Tontinlunastuksista	90,000 —	158,874 62	— —	68,874 62
Lahjoitusrahast., joiden korot kuuluvat kaupung.	15,000 —	13,483 82	1,516 18	— —
Sekalaisia korkoja ja osinkoja	210,000 —	270,955 89	— —	60,955 89
Valaistuslaitoksen etumaksuista	8,500 —	9,946 44	— —	1,446 44
Yhteensä	341,500 —	470,918 27	1,928 68	131,346 95
II. Tontinlunastukset				
	250,000 —	605,954 02	— —	355,954 02
Yhteensä	250,000 —	605,954 02	— —	355,954 02
III. Kaupungin kiinteä omaisuus.				
1. <i>Veroja lahjoitetuista taloista . . . . .</i>				
	1,800 —	1,753 14	46 86	— —
2. <i>Kaupunkiin yhdistetty alue</i>				
Vuokria	160,000 —	156,060 58	3,939 42	— —
S:n Kaivopuistonalueesta	15,000 —	15,636 76	— —	636 76
Vuokraa Seurahuoneesta	44,800 —	44,799 96	— 04	— —
Vuokraa torien myyntipaikoista	30,000 —	35,085 —	— —	5,085 —
Vuokraa poliisilaitoksen huoneustoista ja tallista	16,100 —	16,340 —	— —	240 —
Vuokraa Sofank. talossa N:o 3 olev. huoneustoista	2,000 —	1,338 44	661 56	— —
Vuokraa Vuorimiehenkadun talossa N:o 6 ole- vista huoneustoista	6,400 —	6,080 22	319 78	— —
Sekalaisia vuokria	7,000 —	6,507 54	492 46	— —
Vuokraa puodeista ja tiskeistä	4,500 —	5,016 —	— —	516 —
Vuokraa kauppahallien myymälöistä	74,000 —	78,200 34	— —	4,200 34
Uimahuonemaksuja	1,000 —	1,520 50	— —	520 50
Kalavedenmaksuja	1,500 —	1,575 —	— —	75 —
Heinäkorjuu- ja laidunmaksuja	150 —	285 —	— —	135 —
Satunnaisia vuokria ja kenttän vuokria	18,000 —	29,773 56	— —	11,773 56
3. <i>Kaupungin maatilain vuokrat . . . . .</i>				
	35,550 —	38,348 03	— —	2,798 03
Yhteensä	417,800 —	438,320 07	5,460 12	25,980 19
IV. Tonttiverot				
	2,700 —	2,955 82	— —	255 82
Yhteensä	2,700 —	2,955 82	— —	255 82

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
V. Tuloatnottavat oikeudet.				
Tuulaaki Helsinkiin tuleviksi määrätystä tavar.	200,000 —	232,410 09	— —	32,410 09
Tuulaaki Helsinkiin meritse tulevista, ylämaan kaupunkiin määrätystä tavaroista	8,000 —	7,644 61	355 39	— —
Liikennemaksut	450,000 —	493,054 17	— —	43,054 17
Mittausmaksut	1,500 —	2,004 36	— —	504 36
Makasiinivuokra	3,000 —	4,183 61	— —	1,183 61
Satamamaksut	200,000 —	225,817 78	— —	25,817 78
Siltamaksut	8,000 —	10,656 07	— —	2,656 07
Nostoranamaksut	800 —	679 40	120 60	— —
Painolastimaksut	100 —	128 80	— —	28 80
Punnitusmaksut	2,600 —	2,345 83	254 17	— —
Ulkomaalaisten maksut ruokatarvarain myynnistä aluksesta	3,000 —	3,574 16	— —	574 16
Biljaardimaksut	400 —	576 —	— —	176 —
Perunkirjoitusprosentit	38,000 —	142,218 15	— —	104,218 15
Kolehtivarat	200 —	157 51	42 49	— —
Sekalaiset sakot	200 —	739 67	— —	539 67
Vanhankaupungin myllyn vuokra	3,500 —	3,500 —	— —	— —
Pörssi-provisionia	600 —	963 07	— —	363 07
Yhteensä	919,900 —	1,130,653 28	772 65	211,525 93
VI. Sekalaiset tulot.				
Hengeltä menevää vaivaismaksua	36,000 —	38,258 90	— —	2,258 90
Sairaanhoidosta Marian sairaalassa	16,000 —	18,797 30	— —	2,797 30
Tuloja desinfioimislaitoksesta	300 —	179 50	120 50	— —
Desinfioimisesta kodeissa	1,000 —	718 50	281 50	— —
Vaivashoitolaisten työt	500 —	300 23	199 77	— —
Tuloja työlaitoksesta	10,000 —	11,615 40	— —	1,615 40
Maantuottoa vaivaistalosta	1,000 —	1,610 —	— —	610 —
Korvausta köyhäin ylläpidosta	10,000 —	15,843 06	— —	5,843 06
Kansakoulunoppilasten maksut ja käsityöt	400 —	702 —	— —	302 —
Korvausta turvakodeissa hoidetuista lapsista	1,000 —	2,202 15	— —	1,202 15
Kirjalainoja	7,500 —	7,558 50	— —	58 50
Koiraveroa	16,000 —	14,603 —	1,397 —	— —
Maksuja kloseteista	6,500 —	6,193 —	307 —	— —
Apumaksu Ritarihuoneenpuistikon kunnossap. Apumaksu Säätötaloa ympäröivän istutusten kunnossapitoon	300 —	300 —	— —	— —
Apumaksu Ateneumia ympäröivän istutuksen kunnossapitoon	600 —	600 —	— —	— —
Apumaksu Vanhan kirkon luona olevan istu- tuksen kunnossapitoon	200 —	200 —	— —	— —
Apumaksu Evank. luterilaiselta kirkkoseura- kunnalta katujen puhtaanapitoon	1,000 —	1,000 —	— —	— —
Apumaksu Suomen Pankilta ja Säätötalolta katuvalaistukseen	2,100 —	2,100 —	— —	— —
Apumaksu Suomen Pankilta ja Säätötalolta katuvalaistukseen	800 —	800 —	— —	— —
Vastike kaupungin menettämistä sakko-osuuks. Korvattuja majoituskustannuksia	7,246 —	7,389 —	— —	143 —
	193,315 28	190,169 35	3,145 93	— —
Yhteensä	311,761 28	321,139 89	5,451 70	14,830 31

Jatkoa.

	Arvioitu tulo vuosirahan- säännön mu- kaan	Tulo kirjojen mukaan	Vajaus	Ylijäämä
VII. Valtioavut.				
Kansakouluihin	184,000 —	184,000 —	— —	— —
Katuvalaistukseen	15,170 —	15,170 —	— —	— —
Palosammutustoimeen	21,000 —	21,000 —	— —	— —
Tulli- ja ravintolavapauden korvaus	368 —	368 —	— —	— —
Valmistavalle poikain ammattikoululle	16,825 —	16,825 —	— —	— —
Kaupungin osuus paloviinaverosta	13,000 —	16,548 69	— —	3,548 69
Yhteensä	250,363 —	253,911 69	— —	3,548 69
VIII. Vesijohto.				
Vedenmyynnistä	439,000 —	478,450 41	— —	39,450 41
Vesimaksuja hevosaltaista	2,100 —	2,380 60	— —	280 60
Korotusta vedenkulutusmaksujen myöhästy- neestä suorittamisesta	500 —	566 17	— —	66 17
Korvausta toimitetuista johdonyhdistämisistä	115,000 —	151,112 —	— —	36,112 —
Vuokrat vesijohdon maa-alueesta	350 —	250 —	100 —	— —
Yhteensä	556,950 —	632,759 18	100 —	75,909 18
IX. Valaistuslaitos	86,290 —	199,773 —	— —	113,483 —
Yhteensä	86,290 —	199,773 —	— —	113,483 —
X. Lainat	253,300 —	253,300 —	— —	— —
Yhteensä	253,300 —	253,300 —	— —	— —
XI. Kunnallisverot	1,863,319 59	1,862,649 02	670 57	— —
Yhteensä	1,863,319 59	1,862,649 02	670 57	— —
<i>Edelliseltä vuodelta säästyneitä määrärahoja:</i>				
Määräraha poliklinikkaa varten	— —	1,500 —	— —	1,500 —
<i>Vuosirahansääntöön merkitsemättömiä menoja:</i>				
Vanhentuneita kuponkeja	— —	16 20	— —	16 20
Yhteensä	— —	1,516 20	— —	1,516 20
Kaikkiaan tuloja vuonna 1904	5,813,883 87	7,551,921 57	14,383 72	934,350 29

Yhteenvedo Helsingin kaupungin menoista ja tuloista vuonna 1904.

P ä ä l u o k k a		Vuosirahan- säännön mu- kaan		Kirjain mu- kaan	
M e n o t.					
I	Kaupungin velat	1,029,445	—	1,031,669	31
II	Kaupungin virastot	228,920	—	231,055	17
III	Kunnallishallinto	269,725	83	279,030	01
IV	Katuvalaistus	239,524	—	226,175	29
V	Palosammutustoimi	114,275	—	113,749	55
VI	Poliisilaitos	238,914	28	249,996	22
VII	Terveys- ja sairaanhoito	349,494	31	358,315	78
VIII	Vaivaishoito	330,020	—	360,778	49
IX	Opetustoimi	1,012,956	17	1,014,267	16
X	Kaupungin vastattavat yleiset rasitukset	216,238	24	210,900	10
XI	Vesijohto	357,550	—	336,721	38
XII	Kauppahallit	14,050	—	14,459	11
XIII	Kaupungin maatilat	7,400	—	7,260	93
XIV	Yleiset työt	1,200,500	—	1,234,529	17
XV	Eläkkeet	13,971	04	13,670	—
XVI	Sekalaiset menot	190,900	—	188,029	99
	Vuosirahansääntöön merkitsemättömät menot	—	—	38,472	56
	Säästö vuodelle 1905	—	—	1,642,841	35
	Yhteensä	5,813,883	87	7,551,921	57
T u l o t.					
	Säästö vuodelta 1903	560,000	—	1,378,071	13
I	Korot	341,500	—	470,918	27
II	Tontinlunastukset	250,000	—	605,954	02
III	Kaupungin kiinteä omaisuus	417,800	—	438,320	07
IV	Tonttiverot	2,700	—	2,955	82
V	Tuloatottavat oikeudet	919,900	—	1,130,653	28
VI	Sekalaiset tulot	311,761	28	321,139	89
VII	Valtioavut	250,363	—	253,911	69
VIII	Vesijohto	556,950	—	632,759	18
IX	Valaistuslaitos	86,290	—	199,773	—
X	Lainat	253,300	—	253,300	—
XI	Taksoitus	1,863,319	59	1,862,649	02
	Vuosirahansääntöön merkitsemättömät tulot	—	—	1,516	20
	Yhteensä	5,813,883	87	7,551,921	57

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 250. Helsingin kaupunginrahaston tila 31 p:nä Joulukuuta 1904.

	<i>Smc.</i>	<i>Smc.</i>	
V a s t a a v a a.			
Kassa	154,546	58	
Obligatsioonit	393,687	10	
Rakennusaineet	299,453	39	
Vesijohtoaineet	235,404	01	
Pankkitili	5,439,799	90	6,522,890 98
Nostamattomia apurahoja.			
Valtioapua kansakouluja varten	30,000	—	
S:n katuvalaistukseen	52,770	—	
S:n palosammutustoimeen	8,200	—	
Kaupungin osuus paloviinaverosta	16,548	69	
Majoituskustannuksia	28,666	04	136,184 73
Etumaksuja.			
Rahatoimikamari	18	44	
Rahatoimikonttori	1,812	04	
Liikennekonttori	1,005	45	
Työväenlautakunta	100	—	
Kasvatustalokunta	8,953	85	
Valaistuslaitos	317,345	01	
Terveyslautakunta	15,226	98	
Marian sairaala	1,052	12	
Vaivahoito	3,589	78	
Kansakoulut	2,730	81	
Ammattikoulu tyttöjä varten	2,778	67	
Valiokunta sähkölaitosta varten	572	40	355,185 55
Rästejä.			
Vuokria	3,477	12	
Sekalaisia maksuja	65,048	68	
Koiraveroa	418	38	
Kaupungin maatilain vuokria	10,083	31	
Kunnallisveroja	67,248	14	
Hengeltä menevää vaivaismaksua	617	43	
Tilapäisiä vuokria	14,727	65	
Tuulaaki- ja liikennemaksuja	12,710	87	
Vedenkulutismaksuja	135,241	41	
Maksuja vesijohtotöistä	51,479	59	361,052 58
Sekalaisia saamamiehiä.			
Poliklinikat	298	79	
Käsityökoulut	1,942	36	
Teatterit ja musiikki	1,000	—	
Kaivopuiston viertoteiden puhtaanapito	1,897	17	
Korkoja tontinlunastuksista	3,412	05	
Tontinlunastuksia	4,823	93	
Komitea historiallis-tilastollisen julkaisun toimittamista varten Suomen kaupunkien kunnallishallinnosta	3,244	—	
Helsingin Anniskelu- ja Vähittäinmyyntiosakeyhtiöiden voittovaroja	3,000	—	
Siirto	19,618	30	7,375,313 84

Taulu N:o 251. Helsingin kaupungin omistamain kiinteistöjen arvo vuosina 1897—1904.

Rakennukset	Tontin arvo		Rakennusten arvo		Yhteensä	
	<i>Smc.</i>	<i>714.</i>	<i>Smc.</i>	<i>714.</i>	<i>Smc.</i>	<i>714.</i>
1904						
1. Raatihuone, Aleksanterinkatu 20	278,558	—	186,991	71	465,549	71
2. Tulli- ja pakkahuone, I. Rantakatu kortt. 54	454,146	—	131,772	97	585,918	97
3. Huutokauppakamari ja pakkahuone, Aleksanterinkatu 1	265,357	—	88,662	—	354,019	—
4. Pohjoinen palotorni Estnäsinkatu 2	33,500	—	71,500	—	105,000	—
5. Eteläinen palotorni Korkeavuorenkatu 26 . .	130,000	—	370,000	—	500,000	—
6. Palovarikko Kalliossa	—	—	3,000	—	3,000	—
7. S:n Kampintorilla	—	—	28,000	—	28,000	—
8. Kaivohuone Kaivopuistossa	—	—	135,000	—	135,000	—
9. Kylpyhuone s:n	—	—	30,000	—	30,000	—
10. Uimahuoneet s:n	—	—	25,000	—	25,000	—
11. S:n Siltavuorenlaiturin luona	—	—	5,000	—	5,000	—
12. S:n Munkkisaaren ”	—	—	3,000	—	3,000	—
13. S:n Haapaniememen ”	—	—	4,500	—	4,500	—
14. Raatihuoneen lisärakennus, Aleksanterink. 22	209,000	—	59,600	—	268,600	—
15. Sofiankadun talo N:o 3	158,416	—	90,480	—	248,896	—
16. Kaisaniemen ravintolarakennus	—	—	11,000	—	11,000	—
17. Keilarata Kaivopuistossa	—	—	2,500	—	2,500	—
18. Ainespiha	—	—	30,200	—	30,200	—
19. Kaupusteluopidit	—	—	40,000	—	40,000	—
20. Käymälä Turun kasarmin luona	—	—	600	—	600	—
21. S:n Teatteriesplanaadissa	—	—	10,000	—	10,000	—
22. S:n Kaisaniemessä	—	—	2,800	—	2,800	—
23. Metsänvartijan asunto Greijuksen tilalla . .	—	—	3,400	—	3,400	—
24. S:n Eläintarhassa	—	—	2,500	—	2,500	—
25. Puistovahdin asunto s:n	—	—	2,500	—	2,500	—
26. Rankkurin asunto	—	—	4,000	—	4,000	—
27. Tavaravaja Pohjoisella ja Eteläisellä laiturin- haaralla	—	—	18,300	—	18,300	—
28. Katettuja tavaravajojä s:n s:n	—	—	18,400	—	18,400	—
29. Tavaravaja Makasiinilaiturilla	—	—	245,000	—	245,000	—
30. Satamakonttori Sörnäsissä	—	—	8,000	—	8,000	—
31. Marian sairaala, Lapinlahdenkatu 16	350,000	—	829,887	99	1,179,887	99
32. Koleraparakit	—	—	25,000	—	25,000	—
33. Kansankirjasto, Korkeavuorenkatu 43	59,000	—	211,000	—	270,000	—
34. Kauppahalli, Länsi Rantakadun varrella . .	—	—	210,000	—	210,000	—
35. Odotuspaviljonki Linnanlaiturilla	—	—	3,200	—	3,200	—
36. Paviljonki Meritorin luona	—	—	2,300	—	2,300	—
37. Vesijohdon rakennukset Vanhassakaupungissa	—	—	201,601	—	201,601	—
38. Vesijohdontyöpaja	—	—	36,700	—	36,700	—
39. Helsingin Työ- ja Vaivaistalo	—	—	697,348	53	697,348	53
40. Kansakoulu Annankatu N:o 30	104,200	—	309,300	—	413,500	—
41. S:n Lapinlahdenkatu N:o 19	97,620	—	108,620	—	206,240	—
42. S:n Kasarminkatu N:o 21	112,867	—	117,400	—	230,267	—
43. S:n Nikolainkatu N:o 18	68,180	—	226,544	52	294,724	52
44. S:n Punavuorenkatu N:o 10	19,760	—	20,700	—	40,460	—
45. S:n Kalliossa	—	—	90,000	—	90,000	—
46. S:n Hesperiaassa	—	—	31,000	—	31,000	—
47. S:n Fjällädalın alueella	—	—	13,280	—	13,280	—
48. Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	—	—	7,000	—	7,000	—
49. Palovarikko Töölössä	—	—	800	—	800	—
50. Ravintolarakennus Esplanaadissa	—	—	160,000	—	160,000	—
Siirto	2,340,604	—	4,933,388	72	7,273,992	72

Jatkoa.

Rakennukset	Tontin arvo		Rakennusten arvo		Yhteensä	
	<i>Smc</i>	<i>72.</i>	<i>Smc</i>	<i>72.</i>	<i>Smc</i>	<i>72.</i>
Siirto	2,340,604	—	4,933,388	72	7,273,992	72
51. Rakennukset Hakasalmella	—	—	60,000	—	60,000	—
52. Vuorimiehenkadun talo N:o 6	80,000	—	4,000	—	84,000	—
53. Piinkeittohuone Mustikkamaalla	—	—	2,000	—	2,000	—
54. Ruumiinavaushuone Leppäsuon huvilalla	—	—	17,505	93	17,505	93
55. Vahtitupa Eläintarhan vesisäiliön luona	—	—	2,913	45	2,913	45
56. Myllynrakennukset Vanhassakaupungissa	—	—	38,300	—	38,300	—
57. Uimahuone Tehdaskorttelissa N:o 181	—	—	38,706	35	38,706	35
58. Käymälä Hietalahdentorilla	—	—	2,588	05	2,588	05
59. Kaasutehdas sekä rakenn. Arkadian huvilassa	300,000	—	408,122	42	708,122	42
60. Tulli- ja pakkahuone Katajanokalla	103,500	—	692,251	89	795,751	89
61. Tavaravaja Katajanokalla	—	—	96,854	92	96,854	92
62. Vahtitupa Hietalahdenlaiturilla	—	—	1,314	33	1,314	33
63. Kansakoulu Vallgårdin alueella	—	—	234,907	97	234,907	97
64. Scourahuone	600,000	—	240,000	—	840,000	—
65. Kauppahalli Hietalahdentorilla	—	—	151,306	56	151,306	56
66. Tavaravaja Katajanokalla	—	—	98,950	81	98,950	81
67. Tavaravaja s:n	—	—	99,979	82	99,979	82
68. Rakennukset Malmin kaatopaikalla	—	—	3,000	—	3,000	—
Yhteensä vuonna 1904	3,424,104	—	7,126,091	22	10,550,195	22
” ” 1903	3,424,104	—	6,984,617	52	10,408,721	52
” ” 1902	3,424,104	—	6,752,142	50	10,176,246	50
” ” 1901	2,824,104	—	5,919,250	78	8,743,354	78
” ” 1900	2,720,604	—	5,131,790	99	7,852,394	99
” ” 1899	2,420,604	—	4,562,932	34	6,983,536	34
” ” 1898	2,340,604	—	4,061,116	—	6,401,720	—
” ” 1897	2,340,604	—	4,061,116	—	6,401,720	—

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 252. Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden arvo vuosina 1895—1904.

Irtaimisto seuraavissa taloissa ja huoneustoissa	1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>	<i>Smk</i>	<i>ni.</i>
Raatihuone	53,888	10	51,044	70	43,804	02	45,882	57	47,878	02	47,341	92	52,080	27	51,711	02	60,432	69	55,625	47
Rakennuskonttori ynnä varasto Ainespihassa	278,605	59	294,349	60	304,127	39	353,813	20	335,463	13	386,258	21	264,348	23	272,534	85	283,524	95	302,139	41
Vesijohtokonttori	352,605	32	362,131	20	359,353	74	388,980	66	418,619	36	463,822	54	233,313	04	243,184	57	254,154	16	261,567	23
Vaivaistalo	82,037	73	82,458	28	83,330	35	84,106	60	83,852	58	89,402	24	90,941	16	89,428	20	92,974	57	94,769	62
Poliisilaitos	585	95	2,393	45	13,722	95	17,236	75	18,892	25	24,452	35	25,796	06	27,874	46	27,912	71	27,922	71
Terveyslautakunta	2,043	80	2,113	80	2,360	30	2,452	45	3,118	19	3,624	94	3,752	61	3,831	61	4,440	86	5,472	50
Ruoka-aineiden tarkastusasema	4,564	18	4,716	28	4,931	77	5,053	98	5,161	23	5,193	36	4,773	80	4,754	05	9,961	45	10,714	80
Liikennekonttori	8,623	90	7,661	10	7,437	45	6,645	30	6,612	35	4,455	60	7,667	89	7,926	—	13,116	25	15,460	98
Satamakonttori	2,435	45	2,353	60	2,310	—	2,294	50	2,247	35	2,254	45	2,427	90	3,354	50	4,093	—	3,931	50
Palosammutustoimi	76,331	25	101,272	85	101,167	50	101,668	60	102,264	65	116,475	30	113,159	—	119,198	35	120,155	05	100,714	90
Valaistuslaitos	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	33,948	83	52,412	93	71,504	55	89,714	12
Marian sairaala	47,567	87	54,809	76	60,901	57	68,559	21	75,208	99	76,102	48	82,809	62	127,566	14	135,773	35	137,557	70
Koleraparakit	5,604	95	5,604	95	5,525	10	5,525	10	5,575	10	5,575	10	8,999	02	—	—	—	—	—	—
Lihantarkastusasema	—	—	—	—	3,453	90	3,453	90	3,877	90	4,053	90	4,179	90	4,118	90	4,281	90	3,771	90
Kansankirjasto	12,428	—	12,636	—	15,301	69	15,519	34	19,552	29	21,076	44	85,923	40	87,444	15	87,691	85	88,647	15
Kansakoulut	58,339	80	66,166	60	73,764	30	72,422	90	101,589	65	105,389	05	108,682	55	128,468	50	135,752	20	149,027	40
Kasvatustaitokset	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	4,095	53	5,090	95	6,945	24	11,804	84	14,386	99
Kaivopuisto	6,332	—	6,392	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	51,000	—	51,000	—	51,000	—	51,000	—
Furuhjelmin taulukoelma	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	75,000	—	75,000	—	75,000	—	75,000	—
Muut huoneustot	4,578	71	2,604	58	2,485	63	2,425	01	3,287	06	3,634	01	4,148	44	4,155	21	4,222	05	4,194	92
Yhteensä	996,572	60	1,058,778	75	1,083,977	66	1,176,040	07	1,233,190	10	1,363,207	42	1,258,042	67	1,360,908	68	1,447,796	43	1,491,619	25

Lähde: Kalunkatsastusluettelot.

Taulu N:o 253. Helsingin kaupungin omistamain rakennusten palovakuutusmäärä vuosina 1895—1904.

303*

Rakennukset	Vakuutusmäärä; <i>Smc</i>										1904	
	1895	1896	1897	1898	1899	1900	1901	1902	1903	Vakuutusmäärä	Suoritettuja vakuutusmaksuja	
Raatihuone	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	262,000	—	— ¹⁾
Raatihuoneen lisärakennus	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	104,200	—	— ¹⁾
Sofiankadun talo N:o 3	—	—	—	145,000	145,000	145,000	145,000	145,000	145,000	145,000	—	— ¹⁾
Vuorimiehenkadun talo N:o 6	—	—	—	—	—	—	—	63,100	63,100	63,100	—	— ¹⁾
Kansakoulutalo, Kasarminkatu N:o 7	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	100,400	—	— ¹⁾
S:n Nikolainkatu N:o 10	16,650	16,650	16,650	16,650	16,650	241,460	241,460	241,460	241,460	241,460	581	98
S:n Punavuorenkatu N:rot 8 ja 10	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	40,200	—	— ¹⁾
S:n Malminkadun varrella	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	310,000	—	— ¹⁾
S:n Lapinlahdenkadun varrella	—	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	112,000	—	— ¹⁾
S:n Kalliossa	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	77,400	91	—
S:n Fjällödalén alueella	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	—	— ¹⁾
S:n Wallgårdin ”	—	—	—	—	—	—	—	—	230,800	230,800	821	65
Kaupungin rakennukset Hesperiaassa	35,000	35,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	30,000	35,000	—	— ¹⁾
Kansankirjastorakennus	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	251,500	86	04
Palolaitoksen talo Korkeavuorenkadun varrella	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	—	— ¹⁾
Palosäama Konstantiininkadun varrella	20,850	20,850	20,850	60,000	60,000	60,150	60,150	60,150	60,150	60,150	—	— ¹⁾
S:n Kampintorilla	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	26,000	—	— ¹⁾
S:n Kalliossa	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	6,000	21	—
S:n Töölössä	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	4	50
Huutokauppakamari ja Vanha Pakkahuone	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	57,200	—	— ¹⁾
Tulli- ja Pakkahuone (Länsi Rantakadun varr.)	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	180,000	—	— ¹⁾
Tulli- ja Pakkahuone (Katajanokalla)	—	—	—	—	—	—	625,000	625,000	625,000	625,000	1,665	—
Tavaramakasiini Makasiinilaiturilla	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	—	— ¹⁾
Tavaravaja Eteläsatamassa	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	33,600	—	— ¹⁾
S:n Katajanokalla	—	—	—	—	—	—	—	—	240,000	240,000	606	40

Työlaitos }	588,100	588,100	588,100	588,100	588,100	659,100	659,100	659,100	77,150	77,150	12	52
Vaivaistalo }									611,950	611,950	437	13
Marian sairaala	374,200	400,000	400,000	547,000	547,000	547,000	547,000	827,000	827,000	827,000	565	60
Koleraparakit Hietaniemellä	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	—	— ¹⁾
Ruumiinavaushuone Leppäsuolla	—	—	—	—	16,000	16,000	16,000	16,000	16,000	16,000	48	—
Kauppahalli Länsi Rantakadun varrella	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	353	60
S:n Hietalahden torilla	—	—	—	—	—	—	—	—	125,000	125,000	467	50
Kaivuhuone ja soittopaviljonki	79,900	79,900	157,000	157,000	147,000	147,000	139,000	139,000	139,000	139,000	925	01
Kaivopuiston Kylpy- ja Uimahuone	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	70,000	280	—
Rakennuksia (muuta) Kaivopuistossa	28,500	29,500	29,500	29,500	36,500	36,500	36,500	45,700	45,700	45,700	37	40 ²⁾
Ravintolarakennukset Esplanaadissa	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	150	—
Seurahuone	—	—	—	—	—	—	—	675,000	675,000	675,000	—	— ¹⁾
Kaisaniemen rakennukset	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	21,000	—	— ¹⁾
Rakennukset Hakasalmen huvilassa	—	—	—	—	—	106,500	106,500	106,500	106,500	106,500	—	— ¹⁾
Ainespiha Kampinmalmilla	22,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	59,000	—	— ¹⁾
Kaupustelupuodit	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	31,000	—	— ¹⁾
Kasvihuone Tehtaanpuistossa	8,000	8,000	8,000	8,000	8,000	15,100	15,100	15,100	15,100	15,100	55	22
Vesijohdon rakennukset Vanhassakaupungissa	71,300	71,300	71,300	71,800	73,000	73,000	73,000	73,000	73,000	73,000	—	— ¹⁾
Vesijohdontyöpaja	37,800	166,300	166,300	166,500	208,600	208,600	208,600	208,600	208,600	208,600	801	60
Myllyrakennus Vanhassakaupungissa	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	20,000	—	— ¹⁾
Sekalaisia rakennuksia (metsänvartijanasuntoja, uimahuon., vajoja, käymälöitä, pesusiloja y. m.)	53,900	74,800	78,800	81,600	66,600	83,250	79,750	91,700	99,850	106,850	474	52
Yhteensä	3,722,700	4,047,900	4,124,000	4,458,650	4,499,950	4,926,160	5,539,660	6,578,910	7,212,860	7,224,860	8,485	67

¹⁾ Vakuutusmaksu aikaisemmin täydelleen suoritettu.

²⁾ Vakuutusmaksu muutamista tähän kuuluvista taloista aikaisemmin täydelleen suoritettu.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

*603

Taulu N:o 254. Helsingin kaupungin irtaimen omaisuuden palovakuutus-
määrä vuosina 1901—1904.

Irtaimisto seuraavissa taloissa ja huoneustoissa	Vakuutusmäärä			1904		
	1901	1902	1903	Vakuutus- määrä	Suoritettuja vakuutus- maksuja	
	<i>Fmç</i>	<i>Fmç</i>	<i>Fmç</i>		<i>Fmç</i>	<i>piä</i>
Raatihuone	58,000	60,000	60,000	60,000	48	—
Raatihuoneen lisärakennus	16,000	20,000	20,000	15,000	12	—
Sofiankatu N:o 3	19,000	20,000	20,000	20,000	18	—
Kansakoulut	111,900	140,000	140,000	145,400	226	23
Kansankirjasto	77,400	88,400	110,400	100,600	145	65
Palosammutustoimi	17,500	20,000	20,000	20,000	34	90
Työlaitos	20,000	20,000	20,000	20,000	74	13
Vaivaistalo	72,800	72,800	72,800	78,000	378	—
Marian sairaala	109,000	165,000	165,000	165,000	355	80
Koleraparakit	5,600	5,600	5,600	—	—	—
Ruumiinavaushuone	1,000	1,100	1,100	1,100	4	40
Tulli- ja pakkahuone (Katajanokalla)	3,000	8,000	8,000	11,000	27	50
Pakkahuone (L. Rantakadun varrella)	—	13,000	13,000	20,000	25	—
Vanha pakkahuone	1,500	500	500	2,500	3	—
Tullietsintöpaviljonki ja talletusmakasiini	1,500	1,500	1,500	1,500	6	—
Vesijohdon pumppuhuone, koneet ja kalusto	122,000	183,000	183,000	183,000	303	—
Vesijohtokonttori	24,100	24,100	24,100	24,100	19	28
Poliisiasemat	5,500	5,500	5,500	5,500	29	25
Ainespiha	116,000	126,000	126,000	126,000	605	50
Vanhankaupungin mylly	18,000	18,000	18,000	18,000	126	—
Kasvatuslaitokset (Sipoossa, Nummella, Lohjalla ja Vanajassa)	5,000	10,000	10,000	12,000	80	75
Kasvihuoneet Tehtaanpuistossa	51,000	51,000	51,000	51,000	653	50
Kylpyhuone Kaivopuistossa	750	750	750	750	3	75
Furuhjelmin taulukokoelma	75,000	75,000	75,000	75,000	75	—
Kaupungin mutauslaitos	65,000	65,000	65,000	65,000	590	—
S:n höyryjyvä	22,000	22,000	22,000	22,000	121	—
S:n proomut	—	19,800	19,800	19,800	118	80
Makasiin- ja Rahapajanrantakad. olevat makasiinit	—	—	—	2,500	6	75
Yhteensä	1,018,550	1,236,050	1,258,050	1,264,750	4,091	19

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 255. Maksettavaksi käymätön kauppahinta myydyistä tonteista Helsingissä vuonna 1904 sekä vuosina 1896—1903.

	1896—1903		1904	
	Fm ^c		Fm ^c	
Tontinlunastuksia.				
Saldo 1 p:nä Tammikuuta 1904	—	—	2,982,131	78
Vuonna 1904 myytyjä tontteja:				
N:o 12 Luotsinkadun varrella lakit. kand. Ludvig Hjeltille	22,200	—		
N:o 16 Vuorimiehenkadun varrella sementtityömies K. Suolle	30,010	—		
N:o 16 Merikadun varrella kansakoulunopettaja W. Sippolalle	11,839	14		
N:o 17 Pietarinkadun varrella Työväen Asuntoosakeyhtiö Mökille	64,637	26		
N:o 3 IV linjalla talonomistaja K. S. Juleniuselle	21,785	63		
N:o 4 Sirkuskadun varrella rakennusmestarinleskelle R. Janssonille	90,376	09		
N:o 6 Sirkuskadun varrella rakennusmestarinleskelle R. Janssonille	38,530	87		
N:o 4 Siltasaarenkadun varrella rakennusmestarinleskelle R. Janssonille	31,500	—		
N:o 14 Laivastonkadun varrella arkkitehti B. Granholmille	50,000	—		
N:o 33 Itäis. Viertotien varrella vuokraaja K. W. Lindqvistille	19,516	—		
N:o 2 Sirkuskadun varrella Aktiebolaget Siltalan Osakeyhtiölle	41,000	—		
N:o 7 Kristiinankadun varrella rakennusmestari V. Mikkolalle	12,084	—		
N:o 21 Laivurinkadun varrella lääket. toht. A. Törngrenille, V. Zilliacuselle, A. Krogiuselle, A. Nordmanille, V. Lindbergille, E. Sandelinille, E. Cedercreutzille ja E. Wasastjernalle	9,724	14		
N:o 23 Laivurinkadun varrella lääket. toht. A. Törngrenille, V. Zilliacuselle, A. Krogiuselle, A. Nordmanille, V. Lindbergille, E. Sandelinille, E. Cedercreutzille ja E. Wasastjernalle	9,724	14		
N:o 25 Laivurinkadun varrella lääket. toht. A. Törngrenille, V. Zilliacuselle, A. Krogiuselle, A. Nordmanille, V. Lindbergille, E. Sandelinille, E. Cedercreutzille ja E. Wasastjernalle	13,518	52		
N:o 16 Vaasankadun varrella kauppiaanleskelle A. Lindroosille	17,550	—		
N:o 16 IV:llä linjalla rusthollari S. Koskiselle	22,571	20		
N:o 17 Lapinlahdenkadun varrella, lisäaluetta ylioppilas A. Dahlströmille	22,463	60		
N:o 11 L. Satamakadun varrella rautatienvirkamies O. M. Massiselle	59,961	—		
N:o 13 Pietarinkadun varrella Aktiebolaget Rakennusosakeyhtiö Vuorelle	39,682	66		
N:o 11 Linnankadun varrella Venäjän Meriministeriölle	45,750	—		
N:o 7 Södervikink. varr. osakeyht. Aktiebolaget Helsingfors Sidenvärfveri	12,012	—		
N:o 31 Itäis. Viertotien varrella maanviljelijä E. Mikkolalle	20,910	—		
N:o 23 Pietarinkadun varrella rouva Helena Wileniuselle	12,200	—		
N:o 24 Itäis. Viertotien varrella kauppias J. C. Burmeisterin perillisille	18,768	—		
N:o 26 Itäis. Viertotien varrella kauppias J. C. Burmeisterin perillisille	17,952	—		
N:o 4 Hörneberginkadun varrella kauppias J. C. Burmeisterin perillisille	14,045	40		
Siirto	770,311	65	2,982,131	78

Jatkoa.

	Mm.		Mm.	
Siirto	770,311	65	2,982,131	78
N:o 3 Svalbokadun varrella kauppias J. C. Burmeisterin perillisille . . .	11,566	80		
N:o 5 Svalbokadun varrella kauppias J. C. Burmeisterin perillisille . . .	15,300	—		
N:o 7 Svalbokadun varrella kauppias J. C. Burmeisterin perillisille . . .	11,750	40		
N:o 15 Vaasankadun varrella kauppias Johan Pelinille	14,822	82		
N:o 11 Alppikadun varr. rakennusmest. W. Taipaleelle ja K. Forstadiuselle	17,203	54	840,955	21
Yhteensä	—	—	3,823,086	99
1904 vuoden vuotuismaksu	—	—	604,137	27
Yhteensä	—	—	3,218,949	72
Tontinlunastukset Kaivopuistonalueesta.				
Saldo 1 p:nä Tammikuuta 1904	126,700	97		
Vuonna 1904 myytiin tontti n:o 22 Huvilatien varrella korttelia 199 Suomen Taideyhdistykselle	39,522	—		
Yhteensä	166,222	97	—	—
1904 vuoden vuotuismaksu	2,356	17	163,866	80
Yhteensä v:nä 1904	—	—	3,382,816	52
” ” 1903	—	—	3,108,832	75
” ” 1902	—	—	2,597,793	73
” ” 1901	—	—	2,093,160	62
” ” 1900	—	—	1,537,565	42
” ” 1899	—	—	1,040,035	01
” ” 1898	—	—	939,822	06
” ” 1897	—	—	946,631	14
” ” 1896	—	—	829,628	84

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 256. Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen pääomamäärä vuosina 1887—1904.

V u o s i	Rahatoimikonttorin hoidettavia rahastoja		Vaivahoitohallituksen hoidettavia rahastoja		Kansakoulunjohtokunnan hoidettavia rahastoja ¹⁾		Yhteensä	
1887	416,542	87	10,150	—	125,720	95	552,413	82
1888	440,659	88	10,194	44	126,793	05	577,647	37
1889	481,638	75	17,576	07	130,472	88	629,687	70
1890	740,929	55	17,912	50	138,477	11	897,319	16
1891	882,275	50	18,113	34	139,221	82	1,039,610	66
1892	1,049,067	07	18,510	20	146,475	11	1,214,052	38
1893	1,402,033	74	18,941	18	148,563	80	1,569,538	72
1894	1,466,189	64	19,413	96	154,343	91	1,639,947	51
1895	1,486,889	23	19,841	37	158,752	34	1,665,482	94
1896	1,657,734	61	20,246	09	— ²⁾	—	1,677,980	70
1897	1,676,591	51	20,663	93	—	—	1,697,255	44
1898	1,734,359	01	— ²⁾	—	—	—	1,734,359	01
1899	1,788,379	65	—	—	—	—	1,788,379	65
1900	1,908,717	79	—	—	—	—	1,908,717	79
1901	2,083,915	20	—	—	—	—	2,083,915	20
1902	2,112,433	23	—	—	—	—	2,112,433	23
1903	2,315,456	83	—	—	—	—	2,315,456	83
1904	2,551,797	95	—	—	—	—	2,551,797	95

¹⁾ Näitä rahastoja koskevissa tiedoissa on myöskin vuodenvaihteessa juossut korko.

²⁾ Nyt Rahatoimikonttorin hoidettavana.

Lähde: Tietoja Rahatoimikonttorista.

Taulu N:o 257. Helsingin kaupungin lahjoitetut rahastot vuonna 1904.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc</i>	<i>7^h</i>	<i>Smc</i>	<i>7^h</i>	<i>Smc</i>	<i>7^h</i>	<i>Smc</i>	<i>7^h</i>
I. Vainvaishoidon hyväksi lahjoitetut rahastot.								
Joh. Sederholmin perillisten rahasto	2,057	14	—	—	—	—	2,057	14
Nath. Heidenstrachin rahasto	1,028	57	—	—	—	—	1,028	57
C. J. Nordenstamin rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Jakob Daniel Weckströmin rahasto	4,800	—	—	—	—	—	4,800	—
Suomen Vapaamuurariosastojen rahasto	8,160	—	—	—	—	—	8,160	—
Kansalaiskassan rahasto	4,828	57	—	—	—	—	4,828	57
Helsingin kirkonvainvaishoidon rahasto	2,148	57	—	—	—	—	2,148	57
Viaporin koulu-, vainvaishoito- ja työhuone- laitoksen rahasto	8,022	86	—	—	—	—	8,022	86
Lars Sederholmin rahasto	571	43	—	—	—	—	571	43
Carl Otto af Forselleksen rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
Joh. Mobergin rahasto	1,708	57	—	—	—	—	1,708	57
I. A. Ehrenströmin rahasto	1,142	86	—	—	—	—	1,142	86
K. M. Nikolai In rahasto	92,200	—	—	—	—	—	92,200	—
K. M. Nikolai In ja hänen puolisonsa rahasto	9,142	86	—	—	—	—	9,142	86
Carolina Charlotta Schulimin rahasto	2,000	—	—	—	—	—	2,000	—
Adolf Ekholmin rahasto	3,702	85	—	—	—	—	3,702	85
Karolina Nyströmin rahasto	4,000	—	—	—	—	—	4,000	—
korkoa	4,545	12	8,413	79	—	—	8,413	79
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	4,545	12	—	—
II. Kuumesairaalan hyväksi lahjoitetut rahastot.								
K. K. Nikolai Alexandrowitschin rahasto	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
Eugenie Soltikoffin rahasto	2,500	—	—	—	—	—	2,500	—
korkoa	747	18	711	59	—	—	711	59
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	747	18	—	—
III. Kansakoulujen hyväksi lahjoitetut rahastot.								
Wilhelm Elgin rahasto köyhäinkoulua varten	34,200	—	—	—	—	—	34,200	—
Helsingin tanssiseuran rahasto	36,900	—	—	—	—	—	36,900	—
Töölön Sokeritehdasyhtiön rahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	2,811	80	4,332	14	—	—	4,332	14
maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	2,811	80	—	—
IV. Vainvaishoidon rahastot ilman ilmoitettua tarkoitusta.								
Carl Gustaf Hanellin rahasto	5,200	—	—	—	—	—	5,200	—
korkoa	310	83	296	—	—	—	296	—
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	310	83	—	—
Gustafva Katarina Brobergin rahasto	571	44	—	—	—	—	571	44
Paul Demidoffin rahasto	2,765	71	—	—	—	—	2,765	71
Ottiliana Palmbladın rahasto	1,451	43	—	—	—	—	1,451	43
Siirto	254,803	51	13,753	52	8,414	93	260,142	10

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>
Siirto	254,803	51	13,753	52	8,414	93	260,142	10
Lovisa Oikelinin rahasto	452	—	—	—	—	—	452	—
Maria Kristina Mattheizeinin rahasto	9,100	—	—	—	—	—	9,100	—
Kristina Othmanin rahasto	159	42	—	—	—	—	159	42
korkoa	866	73	825	45	—	—	825	45
Maksettu varattomille naisille apurahaa	—	—	—	—	866	73	—	—
V. Vaivaishoidon rahastot määrättyjä tarkoituksia varten.								
Wilhelm Elgin rahasto pour les pauvres honteux	10,300	—	—	—	—	—	10,300	—
korkoa	615	68	586	30	—	—	586	40
Maksettu yhdeksälle eri henkilölle apurahaa	—	—	—	—	615	58	—	—
Carl Sierckenin rahasto	2,800	—	—	—	—	—	2,800	—
korkoa	167	37	159	39	—	—	159	39
Apurahaa kolmelle varattom. kauppiaanleskelle	—	—	—	—	167	37	—	—
Elsa Maria Lampan rahasto	11,900	—	—	—	—	—	12,050	—
korkoa	552	35	677	45	—	—	527	45
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	552	35	—	—
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	11,200	—	—	—	—	—	11,200	—
korkoa	669	48	637	60	—	—	637	60
Maksettu kymmenelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	669	48	—	—
Alexandran apurahasto	4,766	17	—	—	—	—	4,837	47
korkoa	200	—	271	30	—	—	200	—
Maksettu kahdelle henkilölle apurahaa	—	—	—	—	200	—	—	—
Lisette Gardbergin rahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	59	98	56	95	—	—	56	95
Maksettu varattomalle kauppiaanleskelle	—	—	—	—	59	98	—	—
Adolf Fredrik Sierckin rahasto	7,000	—	—	—	—	—	7,000	—
korkoa	418	42	398	50	—	—	398	50
Maksettu seitsemän eri apurahaa varattomille naisille	—	—	—	—	418	42	—	—
VI. I. P. Crogeliuksen lastenkotilaitoksen rahasto								
	2,300	—	—	—	—	—	2,300	—
korkoa	137	48	130	94	—	—	130	94
Maksettu Rouvasväenyhdistykselle	—	—	—	—	137	48	—	—
VII. Kansakoulujen vaatetusrahastot.								
J. H. Lindroosin rahasto	20,000	—	—	—	—	—	20,000	—
J. E. Ollonqvistin rahasto	12,000	—	—	—	—	—	12,000	—
Pienemmän kauppaporvariseuran rahasto	4,500	—	—	—	—	—	4,500	—
Cronstedtin, Gutofskyn ja Nybergin rahasto	2,900	—	—	—	—	—	2,900	—
korkoa	2,355	12	2,242	95	—	—	2,242	95
Maksettu Kansakoulujen taloudenhoitajalle varattomain oppilasten vaatetukseen	—	—	—	—	2,355	12	—	—
Siirto	361,223	71	19,740	35	14,457	44	366,506	62

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc</i>	<i>7ii</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii</i>	<i>Smc</i>	<i>7ii</i>
Siirto	361,223	71	19,740	35	14,457	44	366,506	62
VIII. Hedvig Arnellin rahasto . . .	18,300	—	—	—	—	—	18,300	—
korkoa	1,093	88	1,041	77	—	—	1,041	77
Maksettu Rouvasväenyhdistykselle	—	—	—	—	693	88	—	—
Maksettu vanhalle palvelijalle Wilhelmina Backströmille	—	—	—	—	400	—	—	—
IX. Pahantapaisten lasten turvakotia varten lahjoitetut rahastot.								
Hedvig Charlotta Gripenbergin rahasto	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto	50,000	—	—	—	—	—	50,000	—
Helsingin Vähittäismyymäläosakeyhtiön rahasto korkoa	27,000	—	—	—	—	—	27,000	—
korkoa	4,781	98	4,554	15	—	—	4,554	15
Maksettu kaupunginrahastoon pahantapaisten lasten turvakodin ylläpitämiseen	—	—	—	—	4,781	98	—	—
X. Kansakoulujen stipendirahastot.								
Helsingin säästöpankin rahasto	6,800	—	—	—	—	—	7,000	—
Helsingin Anniskeluosakeyhtiön rahasto	17,000	—	—	—	—	—	17,000	—
K. M. Aleksander II:n stipendirahasto	30,000	—	—	—	—	—	30,000	—
korkoa	3,262	16	3,062	67	—	—	3,094	83
Pantu säästöpankkiin kansakoulunoppilasten stipendeiksi	—	—	—	—	3,030	—	—	—
XI. Klara Wilhelmina Törmälän rahasto	41,600	—	—	—	—	—	41,600	—
korkoa	2,486	63	2,368	16	—	—	2,368	16
Maksettu Mariayhdistykselle	—	—	—	—	2,486	63	—	—
XII. Rahasto kelvollisen palvelusväen palkitsemista varten	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
korkoa	72	41	580	65	—	—	53	06
Pantu 12 palvelijalle säästöpankkiin	—	—	—	—	600	—	—	—
XIII. Helsingin Anniskeluosakeyhtiön stipendirahasto alempia käsityöläis- kouluja varten	3,000	—	—	—	—	—	3,000	—
korkoa	179	32	170	85	—	—	170	85
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	179	32	—	—
XIV. Anna Sara Arosinin testamentti- rahasto	70,300	—	—	—	—	—	71,000	—
korkoa	3,628	69	4,107	95	—	—	3,586	64
Maksettu 100 markan elinkautisapua varat- tomille, naimattomille naisille	—	—	—	—	3,450	—	—	—
Siirto	653,928	78	35,626	55	30,079	25	659,476	08

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ptä.</i>
Siirto	653,928	78	35,626	55	30,079	25	659,476	08
XV. I. A. I. Pippingskiöldin rahasto .	100,000	—	—	—	—	—	100,000	—
korkoa	5,977	47	5,692	68	—	—	5,692	68
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	5,977	47	—	—
XVI. Axel Fredrik Laurellin stipendi- rahasto	3,088	86	—	—	—	—	3,088	86
korkoa	99	36	99	31	—	—	95	62
Maksettu Ruotsal. Normaalilyseolle	—	—	—	—	50	—	—	—
Maksettu Suomal. Normaalilyseolle	—	—	—	—	50	—	—	—
Kustannuksia uusista talonkilehdistä	—	—	—	—	3	05	—	—
XVII. Carl Rosengrenin rahasto . .	18,000	—	—	—	—	—	18,000	—
korkoa	1,499	05	1,024	68	—	—	953	73
Maksettu stipendeiksi kansakoululaisille	—	—	—	—	1,570	—	—	—
XVIII. Helsingin iltakoulun rahasto .	18,800	—	—	—	—	—	19,000	—
korkoa	1,109	61	1,070	22	—	—	1,079	83
Maksettu Taideteollisuusyhdistykselle	—	—	—	—	900	—	—	—
XIX. Alexandra Kiseleffin rahasto .	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
korkoa	597	75	569	28	—	—	569	28
Maksettu kaupunginkirjanp. Oskar Paldanille	—	—	—	—	597	75	—	—
XX. Maria Charlotta Olanderin rahasto	105,973	59	—	—	—	—	107,797	73
korkoa	4,000	—	3,755	69	—	—	4,000	—
Tuloja kiinteistöistä	—	—	2,068	45	—	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle raajarikkoisten avus- tamiseksi	—	—	—	—	4,000	—	—	—
XXI. Senaattorinrouva Julie Thilénin rahasto	255,700	—	—	—	—	—	255,700	—
korkoa	17,804	32	17,629	52	—	—	17,629	52
Maksettu neiti Adolfina Mallénille	—	—	—	—	100	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle työkoteja varten	—	—	—	—	14,242	39	—	—
Maksettu Mikkelin läänin Kuvernerille va- rattomain naisten auttamiseksi	—	—	—	—	3,461	93	—	—
XXII. Puolisojen Silviu lahjoitusrahasto	90,000	—	—	—	—	—	90,000	—
korkoa	5,379	72	5,123	44	—	—	5,123	44
Maksettu kaupunginrahastoon	—	—	—	—	5,379	72	—	—
Siirto	1,291,958	51	72,659	82	66,411	56	1,298,206	77

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc.</i>	<i>nä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nä.</i>	<i>Smc.</i>	<i>nä.</i>
Siirto	1,291,958	51	72,659	82	66,411	56	1,298,206	77
XXIII. Fr. J. von Beckerin rahasto .	318,400	—	—	—	—	—	320,400	—
korkoa	10,076	71	7,366	46	—	—	10,258	76
Tuloja kiintoistöstä	—	—	5,015	59	—	—	—	—
Maksettu eläkkeitä Professori A. von Beckerille, Kirjailija H. von Beckerille ja neiti Augusta von Beckerille	—	—	—	—	10,200	—	—	—
XXIV. Adolf Holmgrenin lahjoitusrahasto turvattomia äitiä ja lapsia varten	21,800	—	—	—	—	—	22,500	—
korkoa	1,019	79	1,241	—	—	—	560	79
Maksettu rouva M. Thölgrenille	—	—	—	—	500	—	—	—
Maksettu neiti Gustava Holmgrenille	—	—	—	—	500	—	—	—
XXV. Apurahasto kuolleiden poliisikonstaapelein leskiä ja lapsia varten .	123,000	—	—	—	—	—	128,000	—
korkoa	2,720	86	7,002	—	—	—	2,700	36
Maksettu kuolleiden poliisikonstaapelein leskille ja lapsille eläkkeitä yhteensä	—	—	—	—	2,022	50	—	—
XXVI. Emilia Olivia Gustavsonin ja Athalida Wilhelmina Ingmanin lahjoitusrahasto	8,360	54	—	—	—	—	8,836	44
korkoa	—	—	475	90	—	—	—	—
XXVII. Lina Borgströmin lahjoitusrahastot.								
Rahasto kansakoululasten ruokkimista varten	15,000	—	—	—	—	—	15,000	—
korkoa	896	62	853	90	—	—	853	90
Rahasto pauvres honteux'ille	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	308	03	284	64	—	—	284	67
Maksettu apurahaa kahdelle varattomalle naiselle	—	—	—	—	308	—	—	—
Maksettu Yhdistykselle lasten työkoteja varten	—	—	—	—	896	62	—	—
XXVIII. Emilia Olivia Gustavsonin rahasto	26,200	—	—	—	—	—	26,300	—
korkoa	104	33	1,491	50	—	—	95	83
Maksettu 100 markan apurahoina varattomille naisille	—	—	—	—	1,400	—	—	—
Siirto	1,824,845	39	96,390	81	82,238	68	1,838,997	52

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc.</i>	<i>mls.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mls.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mls.</i>	<i>Smc.</i>	<i>mls.</i>
Siirto	1,824,845	39	96,390	81	82,238	68	1,838,997	52
XXIX. K. M. Keisarinna Alexandran rahasto lastenmajan avustamista varten	10,200	—	—	—	—	—	10,200	—
korkoa	609	70	580	65	—	—	580	65
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	609	70	—	—
XXX. Aurora Demidoffin Myötäjais- rahasto.								
Säästettyä pääomaa	154,103	15	—	—	—	—	172,387	62
Nostamattomia myötäjaismääriä	23,500	—	—	—	—	—	26,500	—
S:n myötäjaiskirjain korkoja	1,454	38	—	—	—	—	1,480	10
korkoa	—	—	10,553	56	—	—	—	—
Rouva A. Karamzinon perilliset maksaneet	—	—	12,900	—	—	—	—	—
Maksettu myötäjaismääriä	—	—	—	—	1,000	—	—	—
S:n myötäjaiskirjain korkoja	—	—	—	—	1,143	37	—	—
XXXI. Sanomalehtimyyjain joulu- lahjarahasto	1,223	69	—	—	—	—	1,293	33
korkoa	—	—	69	64	—	—	—	—
XXXII. Helsinkiin perustettavaa uk- koinkotia varten lahjoitetut rahastot.								
Oskar Finnen rahasto	13,605	38	—	—	—	—	14,379	90
Carl Lindh'in y. m. rahasto	5,946	09	—	—	—	—	6,503	48
Seuraklupin rahasto	985	59	—	—	—	—	1,041	66
G. Sundebegin rahasto	45,400	—	—	—	—	—	47,477	66
C. Lindh'in suoritusta	—	—	215	—	—	—	—	—
Theodor Holmströmin rahasto	—	—	15,988	12	—	—	16,453	77
Joh. Gust. Viikmanin rahasto	—	—	15,068	16	—	—	15,000	—
Johanna Cecilia Sundströmin rahasto	10,291	25	—	—	—	—	10,877	06
korkoa	793	10	4,835	37	—	—	744	53
Maksettu taloudenhoitajatar E. Wolfille	—	—	—	—	650	—	—	—
XXXIII. Maria Bergmanin testamentti- rahasto	10,000	—	—	—	—	—	10,000	—
korkoa	522	58	569	27	—	—	569	27
Maksettu apurahaa 6 eri henkilölle	—	—	—	—	522	58	—	—
XXXIV. Helena Kristina Åkermanin rahasto	14,743	15	—	—	—	—	15,582	42
korkoa	—	—	839	27	—	—	—	—
Siirto	2,118,223	45	158,009	85	86,164	33	2,190,068	97

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smc.</i>	<i>ml.</i>
Siirto	2,118,223	45	158,009	85	86,164	33	2,190,068	97
XXXV. Karl Magnus Kullmanin rahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	298	87	284	63	—	—	284	63
Maksettu kesäsiirtolain kustantamiseen kansakoulunoppilaille	—	—	—	—	298	87	—	—
XXXVI. Augusta Hammarlundin rahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	59	77	56	92	—	—	56	92
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	59	77	—	—
XXXVII. Mortimer Steniuksen apurahasto	36,000	—	—	—	—	—	36,000	—
korkoa	2,393	46	2,298	51	—	—	2,298	51
Maksettu lahjoittajan sukulaisille	—	—	—	—	2,393	46	—	—
XXXVIII. Karl Knut Galetskin rahasto köyhien, ruotsalaisten kansakoululasten ylläpitämistä varten	40,500	—	—	—	—	—	40,800	—
korkoa	1,627	72	2,305	54	—	—	2,005	54
Maksettu varattomain kansakoulunoppilasten ruokkimiseen	—	—	—	—	1,627	72	—	—
XXXIX. K. H. Renlundin stipendirahasto	40,900	—	—	—	—	—	41,200	—
korkoa	5,222	43	2,328	31	—	—	2,450	74
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	4,800	—	—	—
XL. Carl Fridolf Ekholmin stipendirahasto	75,000	—	—	—	—	—	75,000	—
korkoa	—	—	4,269	51	—	—	—	—
Maksettu testamenttilahjoituksia	—	—	—	—	4,269	51	—	—
XLI. Mathilda Ekholmin lahjoitusrahasto	55,030	—	—	—	—	—	55,030	—
korkoa	1,580	87	2,976	21	—	—	1,285	72
Maksettu Lastenhoitoyhdistykselle	—	—	—	—	1,580	87	—	—
Maksettu testamenttilahjoituksia	—	—	—	—	1,690	49	—	—
Siirto	2,382,836	57	172,529	48	102,885	02	2,452,481	03

Jatkoa.

	Siirto vuodesta 1903		Vuonna 1904				Siirto vuoteen 1905	
			Tuloja		Menoja			
	<i>Smc</i>	<i>mlä</i>	<i>Smc</i>	<i>mlä</i>	<i>Smc</i>	<i>mlä</i>	<i>Smc</i>	<i>mlä</i>
Siirto	2,382,836	57	172,529	48	102,885	02	2,452,481	03
XLII. Venäläisen hyväntekeväisyysseuran rahasto Viaporin suomalaista kansakoulua varten	200	—	—	—	—	—	238	11
korkoa	26	73	11	38	—	—	—	—
XLIII. Puolisojen Paulig lahjoitus Bertha Marian kotia varten	22,539	37	—	—	—	—	23,822	44
korkoa	—	—	1,283	07	—	—	—	—
XLIV. Hedvig Falckenin lahjoitusrahasto	5,000	—	—	—	—	—	5,000	—
korkoa	549	76	284	63	—	—	384	39
Maksettu stipendeiksi	—	—	—	—	450	—	—	—
XLV. Elise Heintzien lahjoitusrahasto	1,000	—	—	—	—	—	1,000	—
korkoa	61	85	56	92	—	—	56	92
Maksettu palvelijatar W. Willbergille	—	—	—	—	61	85	—	—
XLVI. Anna Sinebrychoffin lahjoitusrahasto	—	—	150,000	—	—	—	150,300	—
korkoa	—	—	3,206	25	—	—	2,906	25
XLVII. Johan Gustaf Wilckmanin rahasto Sörnäisten kansakoulun hyväksi	—	—	15,068	17	—	—	15,000	—
korkoa	—	—	26	37	—	—	94	54
Yhteensä	2,412,214	28	342,466	27	103,396	87	2,651,283	68

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomus kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 258. Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen sijoitus vuosina 1900—1904.

Sijoitus	1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	
Kiinteistöjä	228,460	—	228,460	—	228,460	—	228,460	—	228,460	—
Velkakirjoja	1,392,200	—	1,495,200	—	1,539,000	—	1,554,000	—	1,940,600	—
Obligatsioneja	99,934	06	124,414	06	123,414	06	44,564	06	41,064	06
Osakkeita	168,700	—	170,825	—	171,275	—	139,275	—	139,275	—
Talletus-, säästökassa- ja juokseva tili pankissa	55,996	70	108,976	42	96,228	81	423,553	34	238,356	35
Kertyneitä suorittam. kork. ja kassa	35,694	26	42,727	92	43,304	19	22,361	88	63,528	27
Yhteensä	1,980,985	02	2,170,603	40	2,201,682	06	2,412,214	28	2,651,283	68

Muist.: Loppusummiin sisältyy myös kertyneitä suorittamattomia korkoja, jotka toistaiseksi ovat pankkiin sijoitetut.

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 259. Helsingin kaupungin lahjoitettujen rahastojen korot sekä korkovarojen jako vuosina 1900—1904.

Korot	1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>		<i>Smk.</i>	
Kiinteistöistä	Tietoja näiltä vuosilta puuttuu				8,290	20	7,153	80	7,084	04
Velkakirjoista					87,828	97	90,859	58	99,714	66
Obligatsioneista					5,599	26	3,388	02	2,065	48
Osakkeista					16,003	—	16,911	—	11,356	—
Pankkitilitä					5,529	39	10,751	14	13,006	64
Yhteensä	—	—	—	—	123,250	82	129,013	54	133,226	82
%:na pääomasta	—	—	—	—	5,91		6,10		5,75	
Korkovaroista on maksettu:										
Kaupungille köyhäinhoitoa varten	5,875	10	6,618	52	7,172	86	7,316	64	4,545	12
” kunnansairaalaa ”	646	38	677	50	713	32	745	73	747	18
” kansakouluja ”	8,120	95	8,442	64	8,972	93	9,306	98	8,191	52
” pahantapaisten lasten hoitolaitoksia varten .	4,053	25	3,833	10	5,938	13	4,772	10	4,781	98
Apurahoiksi köyhille	11,118	78	11,652	80	12,458	40	12,942	43	13,003	25
Apurahoiksi varattomille kansakoululapsille	2,813	05	2,135	48	4,737	74	5,321	31	4,879	46
Stipendeiksi koululaisille	3,768	88	4,061	60	5,070	19	5,959	05	11,029	32
Erinäis. hyväntekeväisyysseuroille	3,395	54	3,583	28	5,435	30	5,756	93	9,568	33
Lasten työkodeille	12,657	35	12,188	95	13,320	76	13,391	24	14,242	39
Testamenttilahjoituksiksi ja eläkkeiksi	15,057	70	19,323	01	23,573	78	23,631	03	23,385	56
Muita tarkoituksia varten	8,376	63	10,590	83	11,258	96	11,323	02	9,022	76
Yhteensä	75,883	61	83,107	71	93,652	37	100,466	46	103,396	87

Lähde: Rahatoimikonttorin kertomukset kaupungin tilinpäätöksestä.

Taulu N:o 260. Venäläisen sotaväen majoituskustannukset Helsingissä vuosina 1895—1904.

Vuosi	Maksettuja vuokravaroja olomajoituksesta								Kustannuksia luonnossa osotetusta majoituksesta		Majoituslautakunta		Yhteensä kustannuksia		Myönnetty korvausta						Kaupungin kustannukset majoituksesta	
	Helsingin hinnuvalle		eroteltulle santarmi-kunnalle ¹⁾		säännösten mukaisesti		Yhteensä								Venäjän valtakunnan-rahastosta		Suomen valtiolaitokselta		Yhteensä			
	<i>Smk</i>	<i>nlk</i>	<i>Smk</i>	<i>nlk</i>	<i>Smk</i>	<i>nlk</i>	<i>Smk</i>	<i>nlk</i>							<i>Smk</i>	<i>nlk</i>	<i>Smk</i>	<i>nlk</i>	<i>Smk</i>	<i>nlk</i>		
1904	142,142	81	15,916	62	5,294	82	163,354	25	37,621	86	7,983	03	208,959	14	184,400	47	5,828	88	190,229	35	18,729	79
1903	146,703	86	9,588	46	3,948	18	160,240	50	49,728	12	7,792	—	217,760	62	191,387	89	3,988	18	195,376	07	22,384	55
1902	154,220	08	7,898	—	6,541	42	168,659	50	74,266	22	7,737	71	250,663	43	215,705	50	6,652	50	222,358	—	28,305	43
1901	170,353	68	6,002	29	3,431	10	179,787	07	77,822	68	7,537	85	265,147	60	234,252	69	3,691	10	237,943	79	27,208	81
1900	183,864	01	1,379	03	3,772	—	189,015	04	47,671	84	8,157	74	244,844	62	224,385	43	3,896	—	228,281	43	16,563	19
1899	186,037	95	—	—	4,472	—	190,509	95	22,576	64	7,562	66	220,649	25	203,148	68	4,916	—	208,064	68	12,584	57
1898	194,237	03	—	—	3,516	—	197,753	03	12,042	16	7,588	24	217,378	43	203,977	88	3,975	—	207,952	88	9,425	55
1897	193,965	46	—	—	832	—	194,797	46	7,665	83	7,500	—	209,963	29	200,423	63	847	70	201,271	33	8,691	96
1896	—	—	—	—	—	—	197,627	97	8,283	05	7,500	—	213,411	02	204,571	07	—	—	204,571	07	8,839	95
1895	—	—	—	—	—	—	195,676	91	6,907	59	7,500	—	210,084	50	202,295	19	—	—	202,295	19	7,789	31

¹⁾ Vuoteen 1903 saakka santarmihallitus.

Lähde: Majoituslautakunnan vuosikertomukset.

Taulu N:o 261. Kustannukset Helsingin kaupungin istutuksista vuosina 1900—1904.

	1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>	<i>Smk.</i>	<i>mlä.</i>
<i>Istutusten ja taimitarhain kunnossapito.</i>										
Aleksanteri II:n muistopatsas	918	92	1,152	03	545	89	734	35	456	30
Kaivopuisto	3,871	80	5,418	02	5,194	44	8,406	62	5,744	35
Kaivokenttä	449	75	381	43	376	15	330	71	—	—
Eläintarha	1,343	06	1,124	95	1,307	13	1,460	32	1,813	56
Elisabetintori	538	83	577	20	383	11	430	99	261	—
Esplanaadit	7,525	02	6,970	43	5,143	16	7,125	52	7,127	66
Tehtaanpuisto	466	92	309	01	58	—	—	—	372	42
Tehtaanatori	142	11	112	55	158	48	—	—	—	—
Hagasundin puisto	—	—	—	—	—	—	626	27	—	—
Hesperia	49	71	—	—	—	—	—	—	784	60
Kaisaniemi	3,154	43	4,056	14	4,345	47	4,384	82	5,889	20
Lönnrotinpatsas	178	38	203	91	302	41	362	45	408	50
Marian sairaala	410	21	540	66	584	66	561	18	613	88
Ainespiha	886	85	562	22	732	40	504	65	1,182	69
Multapiha	459	36	681	78	—	—	—	—	—	—
Tähtitorninvuoret	7,757	10	7,599	40	7,588	88	8,238	03	6,925	10
Vanhan kirkon istutus	—	—	1,637	32	1,764	71	1,862	—	1,911	66
Ateneumin puistikko	16	85	—	—	—	—	358	75	203	20
Suomen pankin puistikko	265	32	283	10	249	26	199	79	383	72
Fredrikintorin	—	—	—	—	—	—	154	40	150	—
Lapinlahdenkadun	—	—	—	—	—	—	—	—	370	41
Ritarihuoneen	316	71	388	17	436	92	256	24	391	35
Katajanokan	577	70	568	83	967	07	942	11	499	56
Säätytalon	624	83	975	02	990	17	424	77	611	24
Kolmikulman	360	78	467	94	344	51	384	97	478	63
Taimitarhat	1,360	15	1,059	87	197	80	427	52	1,146	19
Kasvihuoneet	12,937	87	12,605	86	11,054	26	11,245	44	13,786	80
Hautoja hautausmaalla	70	—	—	—	107	30	67	—	137	—
Sohvia	960	—	901	08	1,302	25	1,275	07	1,398	15
Sekalaisia	4,714	38	3,792	84	2,967	78	5,491	29	3,309	53
Yhteensä	50,357	04	52,369	76	47,102	21	56,255	26	56,356	70
Määräraha	47,000	—	47,000	—	47,000	—	54,000	—	54,000	—
<i>Aitausten kunnossapito . . . . .</i>										
	1,371	14	2,284	54	2,018	65	2,739	21	2,475	42
Määräraha	1,700	—	1,700	—	2,000	—	2,000	—	2,000	—
<i>Uusia töitä.</i>										
Tähtitorninvuorten tasoitus	10,523	06	10,734	48	—	—	—	—	—	—
Tasoitustöitä Kaivopuistossa	5,116	65	6,470	16	5,250	54	—	—	10,201	20
” Eläintarhassa	—	—	—	—	—	—	—	—	10,144	37
” Kaisaniemessä	5,947	54	5,287	65	5,026	21	5,484	66	—	—
” Polyteknillisen opiston luona	—	—	—	—	—	—	—	—	5,991	51
Siirto	21,587	25	22,492	29	10,276	75	5,484	66	26,337	08

Jatkoa.

	1900		1901		1902		1903		1904	
	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>	<i>Smk.</i>	<i>ml.</i>
Siirto	21,587	25	22,492	29	10,276	75	5,484	66	26,337	08
Käytävä Tähtitorninvuorilta Vuorimie-										
henkadulle	7,921	08	434	60	—	—	7,668	23	—	—
Leikkikontän tasoitus Tehtaampuistossa	1,713	62	—	—	—	—	—	—	—	—
” ” Lapinlahdenkadulla	499	42	—	—	—	—	—	—	—	—
Puiden istutus Simonkadulle	1,651	87	—	—	—	—	—	—	—	—
Istutus Konstantininkadulle	—	—	—	—	—	—	—	—	305	40
Lisämääräraha Katajanok. puistikk. vart.	3,795	90	—	—	—	—	—	—	—	—
Uusi istutus Vanhan kirkon luo	—	—	3,403	83	1,250	—	—	—	—	—
Sohvain osto	1,100	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maan täyttäminen Henrikinesplanaadissa	1,842	90	—	—	—	—	—	—	—	—
Uusia vesiposteja	—	—	7,300	—	930	05	—	—	—	—
Kelkkamäkiä	434	50	968	51	1,101	41	964	17	1,094	17
Maan valmistaminen kaupunginistutuk-										
sia varten	—	—	—	—	—	—	2,531	23	2,530	04
Lönnotin patsaan istutus	—	—	—	—	—	—	3,586	33	—	—
Urheilukentän kuivaaminen Eläintar-										
hassa	—	—	—	—	—	—	7,559	09	—	—
Yhteensä	40,546	54	34,599	23	13,558	21	27,793	71	30,266	69
Määräraha	36,705	—	31,750	—	13,150	—	26,004	—	31,918	47
Kaikkiaan	92,274	72	89,253	53	62,709	07	86,788	18	89,098	81
Määräraha	85,405	—	80,450	—	62,150	—	82,004	—	87,918	47

Lähde: Puutarhalautakunnan vuosikertomukset.

**Taulu N:o 262. Kustannukset Helsingin Rakennuskonttorin toimesta
tehdyistä töistä vuonna 1904.**

	Erikois- kustannukset	Kustan- nukset	Määräraha	Vajaus	Säästö
III. Kunnallishallinto.					
<i>Rakennuskonttori.</i>					
Ylimääräiset insinöörit y. m.	— —	8,160 —	8,000 —	160 —	— —
Metsänvartija-apulaisia y. m.	— —	1,677 84	1,500 —	177 84	— —
Tarveaineet ja apuripäivätyöt:					
Mittaus	6,230 12				
Tarveaineet	23 33				
Yleiskartan laatiminen	2,374 72	8,628 17	8,000 —	628 17	— —
Tarverahoja	— —	1,490 79	1,500 —	— —	9 21
IX. Opetustoimi.					
<i>Kansakoulut.</i>					
Puhtaanapito (makit)	— —	2,833 70	2,833 70	— —	— —
Kouluhuoneuksien kunnossapito:					
Nikolainkadun N:o 18	7,355 94				
Kasarminkadun N:o 21	1,054 32				
Punavuorokadun N:o 10	102 74				
Annankadun N:o 30	7,207 83				
Lapinlahdenkadun N:o 6	1,097 —				
Hesperian	126 85				
Fjälldalin	204 12				
Kallion 4:s linja	154 37				
Vallgårdin	4,547 89	21,851 06	21,851 06	— —	— —
XII. Kauppahallit.					
Rantatorin halli, puhtaanapito y. m. sekalaista	— —	785 77	785 77	— —	— —
Hietalahdentorin halli . . . . . (jääkellari 390: 89, kaasuväläis- tuksen toimittaminen 2,323: 71, määräraha 2,500: —).	— —	3,728 81	3,728 81	— —	— —
XIII. Kaupungin maatilat.					
Meilansin verot	— —	39 —	39 —	— —	— —
XIV. Yleiset työt.					
<i>1:o. Rakennukset ja huoneukset.</i>					
Sekalaisia korjauksia	— —	— —	— —	— —	— —
Huutokauppakamarissa	38 05				
Kaivopuiston kylpyhuoneella	41 87				
Ent. Baranoffin talossa	1,447 13				
Kampin palovarikossa	310 14				
Paloasemilla	554 26				
Siirto	2,391 45	49,195 14	48,238 34	966 01	9 21

Jatkoa.

	Erikois- kustannukset		Kustan- nukset		Määräraha		Vajaus		Säästö	
Siirto	2,391	45	49,195	14	48,238	34	966	01	9	21
Palotornissa, pohjoisessa	545	43								
S:n eteläisessä	2,750	55								
Kaivuhuoneella	168	67								
Kansankirjastossa	917	22								
Hagasundissa	228	51								
Sörnäisten Satamakonttorissa	19	10								
Kaivopuiston jääkellarissa	80	98								
Kaisaniemen ravintolassa	1,829	64								
Koleraparakeissa	23	91								
Vanhankaupungin myllyssä	458	—								
Marian sairaalassa	2,985	12								
Ainespihassa	1	80								
Kaupustelupuodoissa	491	43								
Leikkuuhuoneessa	246	70								
Puistovahdinasunnoissa	68	15								
Poliisivahtikonttor. kaupungissa	6,490	89								
S:n Hermanninkaup.	25	33								
S:n Vanhassakaup.	438	93								
Poliisivankiloissa	99	25								
Rankkurin asunnossa	489	59								
Raatihuoneella	3,259	—								
Raatihuoneen lisärakennuksessa	126	81								
Rantatorin kauppahallissa	161	23								
Hietalahdentorin s:n	278	09								
Haapaniemen uimahuoneessa	809	43								
Siltavuorenlaiturin s:n	230	13								
Kaivopuiston s:n	1,305	85								
Ruoholahden s:n	465	04								
Humallahden s:n	242	63								
Munkkisaaren s:n	159	84								
Korttelin N:o 181 s:n	1,624	06								
Seurahuoneessa	106	43								
Metsänvartijanasunnossa	119	67								
Kaupungin talossa Vuoriniemi- henkatu N:o 9	1,050	89								
Tulli- ja pakkahuoneessa L. Rantakadun varrella	447	92								
S:n Katajanokalla	3,184	02								
S:n Aleksanterinkadun varrella	340	63								
Tavaravajassa Makasiinilaitur.	395	68								
S:n Pohj.laiturinhaar.	22	—								
S:n Etel.	42	—								
S:n Katajanokalla	468	39								
Tarkastuspaviljongissa	52	20								
Odotuspaviljong. Linnanlaitur.	361	45								
Käymälässä Kaisaniemessä	6	—								
S:n Raatihuoneen tont.	8	79								
S:n Teatterinesplanaad.	78	71								
Muissa käymälöissä	306	27								
Lumenkuljetus y. m. kaupungin taloista	—	—	4,219	47	4,300	—	—	—	80	53
Korjaus Marian sairaalassa	—	—	10,822	36	7,200	—	3,622	36	—	—
S:n Kaivopuiston kylpyhuoneessa	—	—	2,411	96	2,500	—	—	—	88	04
Siirto	—	—	103,052	74	92,238	34	10,992	18	177	78

Jatkoa.

	Erikois- kustannukset		Kustan- nukset		Määräraha		Vajaus		Säästö		
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Siirto	—	—	103,052	74	92,238	34	10,992	18	177	78	
Huoneustojen järjestäminen Ter- veyslautakunnalle y. m. viras- toille L. Rantakad. varr. olevan Tullihuoneen ylempään kerroks. Kauppahall. teettämin. L. Rantak. varr. olevan tullihuoneen alakerr. Huoneuston toimittaminen Työn- välitystoimistolle vanhaan pak- kahuon. Aleksanterink. varrella	—	—	39,116	10	35,500	—	3,616	10	—	—	
Tavarahissin asettaminen Kataja- nokan tullihuoneen pakkahuone- osastoon	—	—	26,481	55	24,500	—	1,981	55	—	—	
Vanhankaupungin myllyn kor- jaus	—	—	4,506	99	4,100	—	406	99	—	—	
Vanhankaupungin poliisikonttorin korjaus	—	—	5,921	67	5,050	—	871	67	—	—	
Marian sairaalan kulkutauti-osas- tojen korjaus sekä lisärakennuk- sia niihin	—	—	2,343	82	2,300	—	43	82	—	—	
Tavaravaja Rahapajanrantakad. .	—	—	902	94	700	—	202	94	—	—	
Lisärakennus Rahatoimikonttorin huoneustoon, lisämääräraha . . .	—	—	35,571	06	31,600	—	3,971	06	—	—	
Ulkohuoneita L. Rantakadun tullia- ja pakkahuonepilhalle	—	—	99,979	82	100,000	—	—	—	20	18	
Uusi keuhkotautisten paviljonki Vaivaistalolle	—	—	25,591	71	17,600	—	7,991	71	—	—	
	—	—	5,148	97	5,000	—	148	97	—	—	
	—	—	35,814	77	42,000	—	—	—	6,185	23	
<i>5:o. Kadut ja yleiset paikat.</i>											
Sekalaisia korjauksia	—	—	12,825	27	12,000	—	825	27	—	—	
Kaupungille kuuluvan L. Ranta- kadun osuuden kivittämin. I:ma noppakivellä asfaltissa P. Maka- siininkadulta osote N:olle 6 . . .	—	—	22,657	41	22,900	—	—	—	242	59	
Kaupungille kuuluvan I. Heikin- kadun osuuden kivittämin. I:ma noppakivellä asfaltissa Aleksan- terinkadulta Kaasutehtaankad.	—	—	23,458	86	23,600	—	—	—	141	14	
Kaupungille kuuluvan Nikolain- kadun osuuden kivittämin. I:ma noppakivellä asfaltissa Senaatin- torilta Rauhankadulle	—	—	5,773	59	5,900	—	—	—	126	41	
Kaupungille kuuluvan Senaatinto- rilla olevan 10 metriä leveän ajo- tien osuuden kivittäminen I:ma noppakivellä pitkin kirkkopene- kerein eteläräjä	—	—	9,655	88	8,700	—	955	88	—	—	
Käytävän tekeminen I:ma noppa- kivestä Kasarmintorin yli kaa- kosta luoteeseen	—	—	5,758	22	6,750	—	—	—	991	78	
Erinäisten kaupungin katuosuuksia pitkin kulkevien aitausten uu- destaan rakentaminen ja korjaus	—	—	12,039	71	12,600	—	—	—	560	29	
Pitkän sillan siltapäilyksen korj.	—	—	3,321	29	3,400	—	—	—	78	71	
Siirto	—	—	479,922	37	456,438	34	32,008	14	8,524	11	

Jatkoa.

	Erikoiskustannukset		Kustannukset		Määräraha		Vajaus		Säästö	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Siirto	—	—	479,922	37	456,438	34	32,008	14	8,524	11
Erinäisten Rahapajanrantakadun osien kivittäminen mukulakivellä ja II:a noppakivellä . . .	—	—	18,646	06	17,800	—	846	06	—	—
Rautatieasteen laskeminen pitkin Rahapajanrantakadun läntistä tavaravajaa	—	—	2,009	73	1,400	—	609	73	—	—
Kaupungille kuuluvan Luotsikadun osuuden kivittäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla myymättömiä tontteja N:rot 12, 14 ja 16 pitkin . . .	—	—	1,570	56	1,900	—	—	—	329	44
Kaupungille kuuluvan Kauppiaankadun osuuden makadamiseeraaminen myymättömiä tontteja N:ot 8 ja 10 pitkin	—	—	955	03	1,200	—	—	—	244	97
Kaupungille kuuluvan Tehtaan­kadun osuuden kivittäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla Neitsytpolun ja Laivurinkadun välillä	—	—	11,377	93	11,700	—	—	—	322	07
Kaupungille kuuluvan Kapteeninkadun osuuden kivittäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla pitkin korttelia N:o 127	—	—	3,072	50	2,700	—	372	50	—	—
Kaupungille kuuluvan Neitsytpolun osuuden kivittäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla pitkin tontteja osote N:ot 8 ja 10	—	—	1,971	77	2,200	—	—	—	228	23
Hietalahdentorin pohjoisen osan kivittäminen mukulakivellä tai sementti-makadamilla	—	—	7,948	98	8,800	—	—	—	851	02
Laivastonkadun tasotus	—	—	53,659	72	53,100	—	559	72	—	—
Katajanokankadun pohjoisen pääntasotus	—	—	6,488	77	6,000	—	488	77	—	—
Pietarinkadun tasotus Neitsytpolun ja Kapteeninkadun välillä	—	—	23,579	04	23,100	—	479	04	—	—
Laivonisäntäinkadun tasotus tontilta N:o 5 Kapteeninkadulle .	—	—	3,458	55	3,500	—	—	—	41	45
Laivurinkadun tasotus Pietarinja Merikatujen välillä	—	—	14,285	86	13,700	—	585	86	—	—
E. Rautatiekadun tasotus Malmi- ja Lapinlahdenkatujen välillä	—	—	16,845	17	16,300	—	545	17	—	—
Siltavuorenpenkereen tasotus pitkin korttelin N:o 140 eteläistä ja läntistä osaa	—	—	34,308	90	38,800	—	—	—	4,491	10
Siltasaarenkadun laajentaminen pitkin tontteja N:rot 3 ja 5 korttelia N:o 300	—	—	12,363	77	14,100	—	—	—	1,736	23
Hämeenkadun tasotus I Viertotien ja 2:sen linjan välillä . . .	—	—	5,684	85	4,100	—	1,584	85	—	—
Porthaninkadun tasotus 2:sen ja 5:n linjan välillä	—	—	26,140	30	24,300	—	1,840	30	—	—
Siirto	—	—	724,289	86	701,138	34	39,920	14	16,768	62

Jatkoa.

	Erikoiskustannukset		Kustannukset		Määräraha		Vajaus		Säästö	
	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Siirto	—	—	724,289	86	701,138	34	39,920	14	16,768	62
Lönnrotinkadun jällellä olevan osan tasotus 2:lta linjalta osote N:olle 8	—	—	9,462	17	10,000	—	—	—	537	83
2:sen linjan jällellä olevan osan tasotus pitkin korttelia N:o 301 b.	—	—	7,573	97	6,400	—	1,173	97	—	—
Sörnäisten Rantatien tasotus . . .	—	—	12,935	13	11,000	—	1,935	13	—	—
Neitsytpolun kivettäminen mukulakivellä tai sementtimakadamilla pitkin tonttia osote N:o 5	—	—	513	50	550	—	—	—	36	50
Teiden tasotus varastopaikkojen välille Katajanokan kaakkosella osalla	—	—	12,797	16	13,900	—	—	—	1,102	84
<i>3:o. Kanavat ja viemärit.</i>										
Sekalaista kunnossapitoa	—	—	15,037	09	15,000	—	37	09	—	—
Täydennystöitä	—	—	3,518	95	3,000	—	518	95	—	—
Kanava Laivastonkadun alitse . .	—	—	8,433	83	9,100	—	—	—	666	17
Kanava Pietarinkadun alitse osote N:osta 12 Neitsytpolulle ja N:osta 14 Kapteeninkadulle . .	—	—	9,534	18	9,900	—	—	—	365	82
Kanava Laivurinkadun alitse osote N:osta 7 Kapteeninkadulle . . .	—	—	2,591	33	3,000	—	—	—	408	67
Kanava Laivaniisäntäinkadun alitse Pietarinkadulta Meritorille ja Merisatamaan	—	—	8,771	70	9,400	—	—	—	628	30
Kanava E. Rautatiekadun alitse Malminkadulta Lapinlahdenkadun alla olevaan kanavaan . . .	—	—	5,028	80	5,600	—	—	—	571	20
Kanava Siltavuorenpenkereen alitse osote N:osta 16 Nikolainkadun alla olevaan kanavaan . . .	—	—	3,229	40	6,300	—	—	—	3,070	60
Kanava Porthaninkadun alitse os. N:on 8 ja 5:nen linjan välillä.	—	—	2,439	15	2,500	—	—	—	60	85
Kanava Merikadun alitse osote N:osta 13 Laivurinkadulle ja osote N:osta 7 Kapteeninkadulle	—	—	8,855	41	8,800	—	55	41	—	—
Kruununvuorenkadun alla olevan kanavan pidentäminen	—	—	2,653	03	2,500	—	153	03	—	—
Näkinkujan alla olevan kanavan pidentäminen	—	—	3,249	06	2,800	—	449	06	—	—
Sörnäisten Rantatien alla olevan kanavan pidentäminen	—	—	12,514	97	13,600	—	—	—	1,085	03
<i>4:o. Tiet.</i>										
Sekalaisia korjauksia	—	—	11,500	95	10,000	—	1,500	95	—	—
<i>5:o. Vientotiet.</i>										
Sekalaisia korjauksia	—	—	14,800	65	15,000	—	—	—	199	35
Siirto	—	—	879,730	29	859,488	34	45,743	73	25,501	78

Jatkoa.

	Erikoiskus- tannukset		Kustannuk- set		Määräraha		Vajaus		Säästö	
Siirto	—	—	879,730	29	859,488	34	45,74	73	25,501	78
<i>6:o. Satamat.</i>										
Sekalaisia korjauksia:										
Laiturit	6,295	54								
Satamat	509	52								
Pojjut	1,133	04								
Nostorana	58	36								
Väliaikaiset sillat	3,050	38								
Täydentämistä	3,332	—								
Sekalaista	522	86	14,901	70	15,000	—	—	—	98	30
Alasmenosillat jälle ynnä laituri- rien aitaukset:										
Sillat	4,428	30								
Aitaukset	1,361	63	5,789	93	3,000	—	2,789	93	—	—
Töölönlahden perkaus	—	—	27,328	79	25,000	—	2,328	79	—	—
Pohjoissataman venelaiturien pi- dentäminen	—	—	1,926	77	1,000	—	926	77	—	—
1 poiju Eteläsatamaan	—	—	649	75	750	—	—	—	100	25
Hietalahden pohj. rantakadun laa- jentaminen:										
Kaivaminen	135	75								
Ruoppaus ja täyttäminen	47,031	21								
Tasotus	14,619	23								
Arkut	22,363	71								
Makadamiseeraaminen	669	45								
Laiturinmuuri	34,639	11								
Sekalaista	295	52	119,753	98	137,000	—	—	—	17,246	02
Kiinnitysrenkaita Hietalahden ja Sörnäisten satamiin										
	—	—	993	40	1,400	—	—	—	406	60
<i>8:o. Puhtaanapitoimi.</i>										
Kaatopaikkojen ja laituri- nossapito										
	—	—	2,767	84	2,800	—	—	—	32	16
Vahtien palkkaaminen										
	—	—	5,272	76	5,200	—	72	76	—	—
Makkien ja pisoaarien puhtaan- apito										
	—	—	12,835	69	12,000	—	835	69	—	—
Makkien ja pisoaarien korjaus										
	—	—	3,260	50	2,000	—	1,260	50	—	—
Kaupungin yleisten paikkain ja katuosuuksien puhtaanapito:										
Työnjohto	3,822	24								
Työkalut	1,836	04								
Lakaiseminen	29,177	37								
Rikkain kuljetus	10,852	70								
Lumen kuljetus	8,489	65								
Lumireenveto	294	10								
Hiekotus	3,261	45	57,733	55	49,000	—	8,733	55	—	—
Kaupungin keskikatu- jen kasteleminen:										
Työnjohto	1,334	65								
Työkalut	2,094	77								
Kadut	4,052	80								
Itäinen Viertotie	1,089	32								
Läntinen Viertotie	502	82	9,074	36	10,000	—	—	—	925	64
Siirto	—	—	1,142,019	31	1,123,638	34	62,691	72	44,310	75

Jatkoa.

	Erikoiskus- tannukset	Kustannuk- set	Määräraha	Vajaus	Säästö
Siirto	— —	1,142,019 31	1,123,638 34	62,691 72	44,310 75
Viertoteiden puhtaanapito:					
Työnjohto	3,129 69				
Työkalut	403 98				
Lakaiseminen	12,920 74				
Rikkain kuljetus	5,642 05				
Lumen kuljetus	107 10				
Lumireen veto	127 20				
Hiekoitus	1,132 92	23,463 68	20,000 —	3,463 68	— —
Kaivopuiston viertoteiden puh- taanapito	— —	511 90	1,000 —	— —	488 10
Teiden puhtaanapito:					
Työnjohto	27 49				
Työkalut	1,148 20				
Lakaiseminen	4,130 37				
Rikkain kuljetus	1,155 88				
Lumen kuljetus	426 10	6,888 04	7,000 —	— —	111 96
Venesatamain y. m. puhtaanapito Jäiden puhdistaminen	— —	40 70 1,186 15	40 70 1,500 —	— — — —	— — 313 85
<i>9:o. Työkalut.</i>					
Sekalaista ostoa ja korjauksia . .	— —	7,417 06	7,000 —	417 06	— —
Kasteluvainujen osto	— —	1,920 —	2,000 —	— —	80 —
<i>10:o. Sekalaista.</i>					
Pesusiltain, halkomittain, lyhty- pylväiden y. m. kunnossapito.					
Pesusillat	6,061 78				
Halkomitat	1,530 69				
Lyhtypylväät	1,109 66				
Hengenpelastuskalut	323 01				
Hermanninkaupunki	184 22				
Hylkyjen nosto	180 —				
Sekalaista	46 40	9,435 76	6,000 —	3,435 76	— —
XVI. Sekalaisia menoja.					
Polttoaineet	— —	4,834 50	4,834 50	— —	— —
Normaalikell. osto ja kunnossap. Kalustoa erinäisiin kaupungin ta- loihin, korjausta ja täydennystä	— —	3,237 — 2,158 76	3,740 — 2,158 76	— — — —	503 — — —
XVII. Kaupunginvaltuuston käyttövarat.					
Hiihtomäki Eläintarhaan	— —	2,367 65	1,900 —	467 65	— —
2:sen poliisiaseman sisustaminen ja korjaus Tarkk'ampujankadun 16:ssa	— —	4,257 92	3,600 —	657 92	— —
Siirto	— —	1,209,738 43	1,184,412 30	71,133 79	45,807 66

Jatkoa.

	Erikoiskus- tannukset		Kustannuk- set		Määräraha		Vajaus		Säästö	
Siirto	—	—	1,209,738	43	1,184,412	30	71,133	79	45,807	66
Lauteita Katajanokan Tullihuon. Kauppakojujen sisustaminen ka- lankauppaa varten L. Ranta- kadun Kauppahalliin	—	—	9,741	08	9,900	—	—	—	158	92
Tilapäinen paloasema Kalliolle . .	—	—	13,243	09	10,200	—	3,043	09	—	—
Pelastusvyö-varaston täydentäm.	—	—	3,299	12	2,500	—	799	12	—	—
	—	—	703	90	600	—	103	90	—	—
Siirrettyjä tilejä y. m.										
Yleinen makkien puhtaanapito . .	—	—	25,364	07	8,676	32	16,687	75	—	—
Puistikon toimittaminen Polytek- nillisen opiston luo	—	—	5,991	51	5,991	51	—	—	—	—
Tähtitornikadun tasotus	—	—	2,382	52	2,382	52	—	—	—	—
Töölön kansakoulu	—	—	6,459	58	6,459	58	—	—	—	—
Katu korttelin N:o 185 läpi . . .	—	—	2,518	31	2,518	31	—	—	—	—
Nostamattomia määrärahoja.										
Rikankuljetusvaunujen hankkim., lakaisuasemain järjestäminen kaupunkiin, sekä rautatieraitei- den, siltain, vajojen y. m. toimit- taminen Malmin kaatoasemalle.	—	—	33,930	88	33,930	88	—	—	—	—
Uuden kaup. asem. kaavan laatim.	—	—	—	—	651	—	—	—	651	—
Yhteensä	—	—	1,313,372	49	1,268,222	42	91,767	65	46,617	58

Lähde: Tietoja Helsingin kaupungin Rakennuskonttorista.

Asiarekisteri¹⁾.

	Siv.
A itaukset kaupunginistutusten ympärillä	XVI. 3
Ajotie, väliaikainen, lupa sen tekoon käyttämättömän tontin yli	II. 15
Alempi käsityöläiskoulu, 4 linjan N:ossa 9, sähkövalon johtaminen	I. 87
Alppikatu, tasotus pitkin tonttia N:o 23, kortt. N:o 324	I. 9
Anniskelu- ja vähittäismyyntiosakeyhtiöiden voittovarain jako	I. 96
Anniskeluyhtiön säästöt, kysymys niiden käyttämisestä	I. 57
Asuntotontteja, tehdaskorttelien N:ojen 173 ja 174 jakaminen niiksi	I. 5
Asuntotontti Vaasankadun N:o 16 kortt. N:o 349 myynti	I. 20
S:n s:n N:o 15 kortt. N:o 360 myynti	I. 21
S:n Vallilan N:o 1 a, pitennetty vuokra-aika	I. 25
S:n I. Viertotien N:o 31 kortt. N:o 331 myynti	I. 20
S:n s:n N:o 33 kortt. N:o 331 myynti	I. 20
Asuntotonttien Sirkuskadun N:ojen 4 ja 6 ja Siltasaarenkadun N:on 4 myynti	I. 22
S:n yhteenrakentaminen	I. 5
Avunsaajia, vaivashoidon, koko luku	III. 2
Avustus, protokollasihteeri E. Furuohjelmin vaimon	I. 100
E linkautinen avustus, entisen terveystalon tarkastusmiehen Th. A. Gladin	I. 99
S:n s:n, kaupunginpalvelijan lesken Amalia Maria Olinin . . .	I. 99
S:n s:n, kysymys sen myöntämisestä työmies J. F. Ekholmille	I. 100
S:n s:n, vahtimestarinleski Maria Emilia Rosqvistin	I. 99
Elinkeino-oikeus-anomuksia	I. 140
Eläintarha y. m. puistot, järjestämisehdotus	I. 14, XVI. 1
Eläke, entisen satamamestarin J. E. Stenmanin	I. 99
Eläkkeet	I. 107
Erityskaivot, anomus niiden säilyttämisestä	I. 45
Ero, apulaisinsinööri H. Herlinin	I. 141
Esipihat, Muukalaiskadun tonttien	I. 9
H aapaniemi, istutuksia	I. 12
Haavottuneiden ja tapaturman kohdanneiden henkilöiden kuljetus sairashuoneisiin	I. 77

¹⁾ Tarkottaa ainoastaan tekstiosastoa. Tauluilitteistä katso sisällysluetteloa siv. III—XVI.

	Siv.
Hakasalmen huvilan käyttäminen	I. 33
Hengenpelastuskalusto, määräraha sen täydentämiseen	I. 90
Henkilöhissit, lausunto järjestysääntöehdotuksesta	I. 121
Hermanninkaupungin vuokramiehet, uusien välikirjain teko	II. 11
Holhoojat ja uskotut miehet, ilmoituksia tilinteon laiminlyönnistä	V. 2
Holhouksia ja uskotunmiehen toimia, luku	V. 1
Holhouslautakunta, jäsenet	V. 1
S:n , kokoukset	V. 1
S:n , toiminta	V. 2
Hyväksytyt rakennuspiirustuksia	II. 50
S:n takaussitoumuksia	II. 50
Hälyytyksiä, ilkeilyä, ilkeilyä, ilkeilyä	VIII. 3
S:n ja todellisia tulipaloja	VIII. 1
Hätäapulainat, takasinmaksuajan pitennys	I. 90
Hätäaputoita, hyljätty anomus niiden järjestämisestä	I. 118
Häätöpäätöksiä	II. 19
I stutukset, parannukset, ylläpito ja uudistukset	I. 64
Itäinen Kaivopuisto N:o 42, myynti Taideyhdistykselle	I. 19
J ohtomajakkoja, uusia	II. 16
Jääntutkimuksia	II. 16
K aatopaikat, kaupungin vanhemmat	II. 13
Kaatopaikka, Malmin, sen viereisen rakennuksen lunastaminen	II. 13
Kadut ja julkiset paikat, korjaus, kunnossapito ja uudistukset	I. 62, II. 21
Kaisaniemi, keilaradan poistaminen	XVI. 3
S:n , n. s. normaalimaja	XVI. 2
S:n , ravintolan vuokra-ajan pitennys	I. 43
S:n , sementtikanava	XVI. 2
Kaivopuiston ravintola-alue, aidan korjaus	XVI. 3
Kalahuutokauppoja, kysymys niiden järjestämisestä	I. 43
Kanava Töölön- ja Edeslahden välillä, ehdotus	I. 39
Kanavat ja viemärijojat, korjaus, ylläpito ja uudistukset	I. 63 II. 23
Kansakoulu, Viporin	I. 119
Kansakoulujohtokunta	VII. 5
Kansakoulut, istutuksia pihamaille	XVI. 3
S:n , korjausmäärärahoja	II. 48
S:n , kysymys lääkärin asettamisesta	I. 75
S:n , lahjoja ja palkintoja	VII. 4
S:n , lukuvuoden pituus sekä koulupäiväin ja oppituntien luku	VII. 1
S:n , niiden luku ja laatu ynnä muutokset	VII. 1
S:n , opettajakunnan muutokset	VII. 2

	Siv.
Kansakoulut, oppilasten käytös ja terveydentila	VII. 4
S:n , taloudenhoitajan palkkaedut	I. 71
S:n , s:n toimi	I. 68
Kansakoulutalo Töölön alueelle	I. 34, XVI. 2
Kansalaisoikeudet, anomuksia	I. 140
S:n , vapautusanomuksia	I. 140
Kansanhuveja ja juhlapöytäkokouksia, ulkoilmassa pidettäviä	II. 12
Kansankirjastot, annettuja lahjoja	IX. 3
S:n , aukipitäminen	IX. 1
S:n , hallitus	IX. 6
S:n , henkilökunta	IX. 6
S:n , kirjavaraston muutokset	IX. 3
S:n , lainausliike	IX. 1
S:n , lainausliikkeen tulot	IX. 3
S:n , luettelot	IX. 3
S:n , lukusalien aukipitäminen	IX. 4
S:n , lukusalien seinämaalaukset	I. 86
Kansankoti, anomus lunastamisesta	I. 29
Kanto, Liikennekonttorin	II. 46
S:n s:n , menot	II. 46
Kapteeninkadun kivettäminen	I. 13
Kasvatuslaitos, Nummen	XV. 1
S:n , ruotsinkielisten poikain, uusi	XV. 1
S:n , tyttöjen, Vanajalla	XV. 1
Kasvatuslautakunta, hoidettujen lasten luku	XV. 4
S:n , jäsenet	XV. 6
S:n , kasvatuslaitosten kustannukset	XV. 5
S:n , kustannukset elätteelle annetuista lapsista	XV. 4
S:n , laitoksista päästettyjen oppilasten toiminta	XV. 2
S:n , lasten terveydentila	XV. 3
S:n , lisämääräraha	I. 89
S:n , oppilasten käytös	XV. 3
S:n , työ	XV. 1
S:n , ylemmistä kansakouluista päästettyjä oppilaita	XV. 2
Kasvien myynti	XVI. 2
Katajanokan kanava, kysymys uuden sillan rakentamisesta	I. 38
Katselmuksia, toimitettuja	II. 50
Katselupaviljonki, tullilaitoksen	I. 37
Katujuen hiekkottaminen	I. 116
Katukilpien lunastaminen, hylätty esitys	I. 141
Katuvalaistus	I. 64
Kauppahalli, Länsirannan, kysymys sen sisustamisesta	I. 43
Kauppahallit	I. 107, II. 11

	Siv.
Kauppasataman päällikön tehtävät	I. 123
Kaupungille kuuluvat yleiset rasitukset	I. 107
Kaupungin geodeetin toiminta	II. 28
S:n irtain kalusto	II. 43
S:n s:n , säännöllisiä poistoja sen arvosta	XVI. 3
S:n istutukset, ylläpitomäärärahan jako	XVI. 2
S:n s:n , riittämättömiä määrärahoja	XVI. 1
S:n kiinteä omaisuus	I. 108
S:n maatilat	I. 107
S:n menot ja tulot	II. 43
S:n metsät, hoito	II. 29
S:n oikeuden valvominen oikeudenkäynneissä, konkurssissa, taksotus- asioissa y. m.	II. 49
S:n rakennukset ja tilukset, korjaus ja ylläpito	I. 62
S:n uimahuoneet, anomuksia vuokramaksusta vapauttamisesta	I. 43
S:n s:n , vuokraaminen	II. 12
S:n velat	I. 102
S:n viranomaiset ja virastot, kysymys lisätilan hankkimisesta	I. 41
S:n virastot	I. 102
Kaupunginaseமாகাava, Katajanokan, muutoksen vahvistus	I. 3
S:n , muutosanomus, Kaisaniemen	I. 3
S:n s:n , Siltasaaren	I. 3
S:n , Tähtitorninkadun jatkon, muutosehdotuksen vahvistus	I. 4
S:n , Töölönalueen, tehtyjä muistutuksia	I. 1
Kaupunginrahaston katsastukset	II. 43
S:n tilinpäätös vuodelta 1903	I. 63
Kaupunginsairaanhoitajatar, uuden asettaminen	I. 81
Kaupunginvaltuusmiehet, vuoden	I. 145
Kaupunginvaltuusto, kokoukset, pöytäkirjat ja kirjeet	I. 146
S:n , käyttövarat	II. 28
S:n , puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan ero	I. 143
S:n , esitys pöytäkirjain lähettämisestä Kuvernöörille	I. 145
Kenraaliluutnantti O. Furuohjelmin taulukokoelma	I. 124
Kiinnityksiä, hankittuja ja uudistettuja	II. 50
Kiinteistökirjan täydennys	II. 49
Korkeasaari ja Seurasaari, ylläpitomääräraha	I. 57
Korot	I. 108
Korvaus kaupungin työssä saadusta ruumiinvammasta	I. 48
S:n lakkautetusta myllynkäytöstä	II. 49
Kotimaisten kielten käyttäminen, muutettuja määräyksiä	I. 118
Kunnallishallinto	I. 102
Kunnan lainat hädänalaisille työläisille	III. 13
S:n työnvälitystoimiston johtaja Karvosen matkaraha	I. 100

	Siv.
Kunnan virat, Kuvernöörin kiertokirje niiden täyttämisestä	I. 142
Kuolinpesiä ja holhottavia lapsia, luku	V. 1
Käyttöoikeuden, vapaamman myöntäminen	II. 11
Köyhäinasianajaja, hylätty esitys viransijaisen palkkaamisesta	I. 88
L ahjapalkkio, neiti S. Lithoniuksen	I. 101
Lahjotetut rahastot, korkojen käyttäminen vaivashoittoon	III. 8
Lahjotusrahasto, Hedvig Falckenin, korkojen käyttäminen	I. 93
Laidunmaan ja heinäkorjuuoikeuden vuokralle antaminen	II. 8
Lainat	I. 110
Lastenkodin tontti, katuosuuden kivettäminen	I. 13
Laurellin stipendirahasto	II. 49
Liikennekonttorin työt	II. 47
Lisämääräraha, köyhien naisten työkodin	I. 100
S:n , työväen asunto-olojen kertomuksen painattamiseen	I. 89
Luistinratojen paikkoja	II. 8
Läntinen Viertotie, hylätty anomus käytävään jatkamisesta	I. 11
M aallengusilta Brävallan ja Ulfåsan välillä	I. 39
Maanalaisia kaapeleita, anomuksia niiden laskemisesta	I. 46
Majotus, luonnossa	IV. 5
S:n , maksettaviksi määrättyt vuokrat	IV. 2
S:n , yhteenveto kustannuksista	IV. 7
Majotuslautakunta, jäsenet, virkailijat sekä asiat	IV. 1
S:n kustannukset	IV. 6
Mallasjuomat, anniskelun järjestäminen	I. 135
S:n , kaupan järjestäminen	I. 133
S:n ja viinit sekä muut miedommat väkijuomat, lausuntoja valitus- asioissa	I. 140
Marian sairaala, esitys makuuhallin rakentamisesta keuhkotautisosastolle	I. 36
S:n , kulkutautipaviljongin lisärakennuksen sisustus	I. 37
S:n , lisämääräraha keuhkotautipoliklinikalle	I. 81
S:n muutettu suunnitelma kulkutautipaviljongia varten	I. 17
S:n taloudenhoitajan palkankorotus	I. 81
Marian turvakoti	X. 2
Matkakertomus, insinööri H. Herlinin	I. 141
Meno- ja tuloarvio vuodelle 1905	I. 61, 101
Muotokuvia, Kuvernöörin kuulutus	I. 142
Myrskylän turvakoti	III. 9
Määräraha, ruotsinkielisten kansanopistokurssien	I. 89
S:n , yhdistyksen «Arbetets Vänner» läntisen haaraosaston	I. 101
N arinkkipuodit ja tiskit	II. 11
Nokivalkeain sammuttaminen	VIII 2
Näkinkuja, väliaikainen höyrypursilaituri	II. 15

	Siv.
O bligatsionein arvonta	II. 43
Oikeus huutokaupantoinittajan ammatin harjottamiseen, hylätty anomus . . .	I. 121
S:n , kiinteistön omistamiseen, Forsbyn baptistiseurakunnan anomus	I. 141
S:n , mallasjuomain sekä viinien ja muiden miedompain väkijuomain myynti- ja anniskelu-	I. 140
S:n , paloviinan ja muiden väkijuomain anniskelu- ja vähittäismyynti- . . .	I. 136
S:n , s:n paljottaismyynti-	I. 138
S:n , rohdoskauppa-	I. 140
S:n , ravintolaliikkeen harjottamiseen, anomuksia	I. 139
S:n , väkijuomain vähittäismyynti- ja anniskelu-, toiselle luovuttaminen . .	I. 139
Opetus- ja sivistyslaitokset	I. 105
P aikanvälitys, yksityinen	XII. 2
Pakkahuone, tilanahtauden poistaminen varastohuoneosastosta	I. 85
Palkkio, terveystoimituslaitoksen puheenjohtajan	I. 89
S:n , v. t. kunnallisneuvosmies N. B. Grotenfeltin	I. 88
Paloaseman, väliaikaisen rakentaminen . . . . . I. 36,	VII. 3
Palojärjestys, muutosehdotuksia	I. 119
Palokunnan irtaimisto	VIII. 3
Palokunta, vapaaehtoinen	VIII. 2
Palolaitos	I. 103
Palomiestien terveydentila	VIII. 3
Palotelegraafi	VIII. 2
Palotoimikunta, kokoukset	VIII. 3
Palvelusväen, nuhteettoman palkitseminen	I. 95
Parmaaajat, pakkaajat ja runsimiehet	II. 47
Polisilaitos	I. 103
S:n , esitys lisäystä määrärahasta	I. 83
S:n , s:n määrärahasta telefoneihin	I. 84
S:n , huoneustot	I. 40
S:n , ylläpito	I. 84
Polisivahtikonttorin huoneusto Tarkkampujakadun N:ossa 16, korjausmääräraha	I. 84
Puhtaanapitolaitos . . . . . I. 64,	II. 25
S:n , kysymys järjestämisestä	I. 114
Puutarhahallinto, esimiehen vapaat raitiotiematkat	I. 88
Puutarhalautakunta, menoarvioehdotus	XVI. 3
S:n , jäsenet	XVI. 1
Puutteenalaiset mielisairaas, esitys niiden hoidosta	I. 82
Pörssihuutokaupat, ohjesäännön 11 § muutos	I. 90
R ahatoimikamarin jäsenet	II. 51
S:n kokoukset, asiain luku y. m.	II. 52
Raitiotieliikenteen keskeytys	II. 50

	Siv.
Raitiotieosakeyhtiön toimilupakontrahti, erinäisten säännösten tulkitseminen	I. 116
S:n tontti, anomus arviomisesta	I. 17
Rakennukset ja huoneukset	II. 19
Rakennuskonttori	II. 19
Rakennuslautakunta, ehdotus asettamisesta	I. 110
Rakennusvelvollisuus, täyttämisaajan pitennys	I. 26
Runebergin 100-vuotispäivä	I. 145
S airashoitolaite, tonttien luovuttaminen	I. 15
Sairashuonetontteja, kysymys Eläintarhan huvilaalueen osan luovuttamisesta	I. 16
Satamakapteenin ja satamakirjurin kantoprocentti	II. 47
Satamakonttorin kanto	II. 47
Satamat, korjaus, kunnossapito ja uudistyt . . . . . I. 63,	II. 24
Sedmigradskyn pientenlastenkoulu	X. 1
S:n s:n , haaraosasto	X. 2
S:n s:n , kiinnityslainan ottaminen koulun tontteihin	I. 125
Sekalaiset menot	I. 108
S:n tulot	I. 109
Selitys Helsingin Sähkövalaistusosakeyhtiön valituksen johdosta	I. 48
S:n huvilanomistaja K. J. Nilssonin ilmoituksen johdosta eräästä valitusasiasta	I. 123
Senaatintorin järjestely	I. 10
Siltavuorenpenger, tonttien N:o:jen 4—19 myynti Yliopistolle	I. 18
Sovintolautakunta, diarioihin merkityjä asioita	XI. 2
S:n , oikeudenhakijain luku	XI. 1
S:n , ratkasemattomia asioita	XI. 2
Stipendirahasto, A. F. Laurellin	II. 49
S:n , K. H. Renlundin, stipendien jako	I. 91
S:n s:n uudet säännöt	I. 92
Suksimäki Eläintarhaan, määräraha . . . . . I. 39,	XVI. 2
Suomen liikemiesten kauppaopisto, anomus maksuttomasta tontista	I. 26
Synnytyssapu, varattomain lastensynnyttäjien, määräraha kustantamiseksi	I. 82
Synnytyslaitos, rouva Sweins'in	I. 82
Sähköjohdot, Rahatoimikamarille annettu valtuus	I. 47
S:n , pitennetty käyttöaika	II. 17
S:n , säilyttämiseen annettu lupa . . . . . I. 46,	I. 48
S:n , tarkastamisesta tehty ehdotus	I. 57
Sähköjohto, hylätty anomus asettamisesta	I. 47
Sähkölaitos, kunnan, rakentamiskysymys	I. 51
Sähkötekniikan toimi	I. 119
Sähkövalaistusosakeyhtiön välikirja	II. 17
Sörnäisten sairastupa, kysymys ylläpidosta	I. 80

	Siv.
Taideteoksia, uusia, ehdotus tilauksesta	I. 86
Takavarikkoon otto, senaattori L. Mechelinin muotokuvan	I. 143
Taksotus	I. 110
Talviliikenteen järjestäminen kaupungin satamissa	I. 121
Tappio Rakennusmestari G. Janssonin takausmiehiä vastaan laiminlyödyn kanteen johdosta	I. 87
Tarkastus, kaupungin tilien vuodelta 1903	I. 65
Teatterikahvilan verannan uudestaan rakentaminen	I. 37
Telakka-alusta Katajanokalle, väliaikainen	II. 15
Telefonikaapeli Rönnskäriin	I. 45
Telefoniyhdistyksen maanalaiset johdot, muutos pääsuunnitelmaan	I. 46
Teollisuuskoulu, kysymys tonttien lunastamisesta	I. 27
Terveyshoitolautakunta	VI. 1
S:n , esitys arkkitehdin asettamisesta	I. 78
S:n , käsityöhuoneustojen tarkastajan asettaminen . I. 79,	XII. 1
Terveyshoitojärjestys, Helsingin kaupungin	I. 83
Terveys- ja sairashoito	I. 104
Terveyspolisi, ylimääräisen tarkastusmiehen asettaminen talojen valvontaa varten	I. 83
Testamentti, kauppias J. G. Wilckmanin	I. 94
S:n , leskikauppaneuvokset Anna Sinebryhoffin	I. 93
S:n , leskirouva J. C. Sundströmin, tulkitsemiskysymys	I. 95
Tie, Läntisen Viertotien ja Seurasaaarentien välinen	I. 9
Tiet ja viertotiet	I. 64, II. 24
Tilientarkastus, Helsingin Anniskeluosakeyhtiön v:lta 1903	I. 68
S:n , Helsingin Vähittäismyyntiosakeyhtiön v:lta 1903	I. 68
S:n , Sedmigradskyn pientenlastenkoulun ja Marian turvakodin v:lta 1903	I. 68
Tokantori ja Haapaniemen istutukset	I. 12, XVI. 2
S:n kauppapaikkoja	II. 12
Tontti, ilmainen, Luterilaisen Evankeliumiyhdistyksen anomus luovuttamisesta	I. 30
S:n s:n , raittius- y. m. seuroille, hyljätty anomus	I. 27
S:n työväen korporatsioneja varten	I. 31
Tonttien myynti	II. 1
S:n yhteenrakentaminen, anomuksia	I. 5
Tonttilunastukset	I. 108
Tonttiverot	I. 109
Tulen irtipääsemisen syyt	VIII. 1
Tullihuone, uuden tavarahissin hoito	I. 85
Tullitarkastuspaviljonki, varavalaistuksen asettaminen	II. 16
Tuloa tuottavat oikeudet	I. 109
Tulot	I. 108
Tulot, Liikennekonttorin	II. 45
Tuulaaki ylämaan kaupunkeihin menneistä tavaroista	II. 47

	Siv.
Työ- ja vaivaistalo	III. 2
S:n , järjestys	III. 14
S:n , muonapito	III. 13
Työkaluja ja sekalaisia menoja . . . . . I. 64,	II. 27
Työlaitos miehiä ja nuorukaisia varten, avustus	I. 100
Työnvälitystoimisto, huoneusto	VIII. 8
S:n , johtokunnan jäsenet ja toimiston henkilökunta	XIII. 1
S:n , s:n toiminta	XIII. 1
S:n , liikenne	XIII. 2
Työriidat, kysymys soviunion teosta ja välitystuomioista	XII. 2
Työnsuhteet Helsingissä	XIII. 4
Työttömyyden vastustaminen, Taloudellisen Seuran lausunto	I. 117
Työttömäin anomus urakkatyön poistamisesta y. m.	I. 117
Työväen opetus	XII. 2
S:n s:n , järjestämiskysymys	I. 72
S:n , lisämääräraha	I. 74
Työväenasiain-lautakunta	XII. 3
S:n , esitys Rahatoimikamarille lautakunnan määrärahasta	XII. 3
S:n , haettuja määrärahoja	XII. 3
S:n , julkaisujen vaihto	XII. 3
S:n , jäsenet	XII. 1
Töölön tiilitehtaan alue, pitenetty vuokra-aika	I. 25
U destaanjärjestäminen, erinäisten 10—12 kaupunginosain korttelien	I. 6
Uutisrakennuksia	I. 62
V ahingoittuneen omaisuuden arvo tai vakuutusmäärä	VIII. 2
Vaivaishoito	I. 105
S:n , elätteelle annettuja	III. 6
S:n , erinäisiä apuja	III. 6
S:n , erityisissä laitoksissa hoidettuja	III. 7
S:n , sairaalalaitokset	III. 3
S:n , suoranaisia avustuksia	III. 7
S:n , tulot ja menot	III. 9
Vaivaishoitohallitus, asiain luku, laatu y. m.	III. 1
S:n , jäsenet ja virkamiehet	III. 1
Vaivaistalo, siihen otettuja henkilöitä	III. 13
S:n , uusi keuhkotautispaviljonki	I. 81
Vakauskomissionin tiedustelu	I. 121
Vakuusasiakirjain tarkastus	II. 49
Valaistuslaitos	I. 110
S:n , hallituksen jäsenet ja toiminta	XVII. 1—13
S:n , s:n lausunto tilintarkastajain muistutusten johdosta	I. 67

	Siv.
Valaistuslaitos, meno- ja tulosääntö	I. 64
Valmistava poikain ammattikoulu	XIV. 1—7
Valtioavut	I. 109
Vanhakaupunki, katulyhtyjä	II. 16
Varastohuonevuokra, vapaus suorittamisesta	I. 85
Varastopaikat N:ot 1—6 Södervik tilalla N:o 22, uudestaan vuokralle antaminen	I. 24
Varastopaikka N:o 4 a Mustikkamaalla, pitenetty vuokra-aika	I. 25
Vastuuvapaus kaupungin lautakunnille ja hallituksille	I. 67
Veden siivilöiminen	II. 35
Vedenkorkeus Vantaan joessa	II. 42
Vedenkulutus	II. 41
Vedenkäyttäjät, luku	II. 41
Vedennosto	II. 34.
Vesi, kustannus m ³ :ltä	II. 40
S:n, tulo s:n	II. 40
Vesialue täytettäväksi korttelin N:o 292 edustalla, myynti	I. 21
Vesijohto	I. 109
S:n, bruttosäästö	II. 41
S:n, hallinto ja käyttö	II. 32
S:n, henkilökunta	II. 39
S:n, laajentaminen ja arvo	II. 30
S:n, putkiverkko	II. 37
S:n, putkiverkon laajentaminen	I. 61
S:n, s:n pituus	II. 32
S:n, pääoma-arvon poistoja	II. 31
S:n, työpaja	II. 38
S:n, uusia paloposteja	II. 31
S:n, yksityisten johtojen sulkemisia	II. 42
S:n, ylläpito ja korjaus	I. 62
Vesijohtoja, yksityisiä, asettamislupa	II. 50
Vesijohtokonttori	II. 34
Vesijohtoputkia, laskettuja v. 1904	II. 31
S:n , vaihto	I. 119
Vesijohtoveden puhdistaminen	I. 62
Vesimaksujen alennuksia	II. 42
Vesimittarit	II. 38
Vesisäiliö	II. 38
Viemärikanava kaupungin tontin halki	II. 14
Viemärikanavia, hylätty anomus yksityisten korjauksista	II. 14
Viertotiet	II. 24
S:n , puhtaanapidon kaupungin huostaan ottaminen	II. 12
Virvotusjuoma- ja hedelmävaunujen sekä pienempäin kauppakojujen paikkoja	II. 9
Virvotusjuoma-paviljonki Kaivopuistoon	XVI. 2

	Siv.
Vuokra-ajan pitennys	II. 4
Vuokralle annettuja tontteja	II. 3
Vuokraoikeus, siirtoja	II. 9
Vuokrasopimuksia, tilapäisiä	II. 5
Vähittäismyynti- ja Anniskeluyhtiöiden voittovarain jako	I. 96
Väkiuomain vähittäismyynti ja anniskelu, järjestäminen	I. 126
Väkiuomakauppa, valitus sen järjestämisestä	I. 133
Sen, valitusasioita	I. 139
Y hdistykset ja laitokset, kunnan avustamain valvonta	XII. 3
Yleinen varastosuojus	II. 45
Yleiset työt	II. 19
